ETYMOLOGICVM
TEVTONICÆ LINGVÆ:
SIVE
DICTIONARIVM
TEVTONICO-LATINVM,
PRÆCIPVAS TEVTONICÆ
LINGVÆ DICTIONES ET PHRASES
LATINE INTERPRETATAS
ET CVM ALIIS NONNVLLIS LINGVIS
OBITER COLLATAS COMPLECTENS:

STVDIO ET OPERA
CORNELII KILIANI DVFFLÆI.

OPVS GERMANIS TAM SVPERIORIBVS
QVAM INFERIORIBVS, GALLIS, ANGLIS
SIVE ANGLOSAXONIBVS, ITALIS, HISPANIS,
ET ALIIS LECTV PERVTILE.

CVRANTE
GERARDO HASSELTO ARNHEMIENSI.
QVI ET SVAS ADNOTATIONES ADIECIT.

TOM. I.

TRAIECTI BATAVORVM
APVD ROELANDVM DE MEYERE.
MDCCLXXVII.

GVLIELMO. V
PRINCIPI. EXOPTATISSIMO
BONARVM. ARTIVM
FAVTORI. OPT. MAX.
CVI. ET. PER. QVEM. GENTI. BATAVAE
PROSPERA. OMNIA. ET. DIGNA
SECVLO. SVO. CONTINGANT:
S. V.
GERARDVS. HASSELTVS.

NOBILIBVS ET MAGNIFICIS

CONSVLIBVS

SENATVI POPVLOQ. ANTVERPIENSI

CORNELIVS KILIANVS DVFFLÆVS

HOC LINGVÆ TEVTONICÆ

ETYMOLOGICVM

SVI IN PATRIO SERMONE EXCOLENDO

STVDII, ITEMQVE

SINGVLARIS ERGA EOS AFFECTVS

TESTANDI CAVSSA

M. L. DEDICAT CONSECRATQVE.

CORNELIVS KILIANVS
DVFFLÆVS

Candido Lectori S. D. P.

CVM AB hinc annos aliquot Christophorus Plantinus Dictionarium Teutonico-latinum typis edere decreuisset, me id temporis, vt pro mei ingenij modulo aliquid in patriæ linguæ ornatum ac splendorem meditarer atque tentarem, instigauit. Cogitanti autem mihi & deliberanti qua potissimum ratione viro optimè de me merito gratificari, de patrio sermone bene mereri, & multorum studiis consulere possem: operæ pretium tandem visum est, Teutonicas siue Teudiscas dictiones, quibus Germania inferior præcipuè nunc vtitur, aut olim vsa est, in ordinem alphabeticum redigere, Latina interpretatione adiuncta, idque via maximè compendiosa, satis tamen, ni fallor, moderata: ne obscuritatem breuitas, nauseam prolixitas studiosis moueat.

Voces itaque Brabantis in primis vsitatas; plurimas insuper Flandris, Selandis, Hollandis, Frisijs, & Sicambris (Gheldris nempe, Cliuiis & Iuliacis,) Saxonibus quoque & Alamanis siue Germanis superioribus vsitatissimas, nobis autem nunc minus tritas; imò quasdam ferè incognitas; ex vnaquaque lingua (vt non Brabantiæ solùm, sed & aliis Germaniæ, præcipuè inferioris, regionibus, noster hic labor vsui esse posset) studiosè collegi ac digessi: & singulis; cuiuscunque prosapiæ; suam interpretationem Latinam, synonymis largè copioseque ex probatissimorum auctorum messe depromptis, attribui: dictiones autem parum Latinas & barbaras, tanquam *vulgo* vsitatas, annotaui.

Com-

CORNELIUS KILIANUS seu *C. van Kiel*, seu *C. Kiel*, uti in titulo versionis PHIL. COMINÆI audit, DUFFLAEUM se vocavit a *Duffela* patria sua. quæ est Brabantiæ inter Mechliniam & Liram municipium. Viri hujus post FRANC. SWEERTIUM in J. F. FOPPENS Bibl. Belg. T. I. p. 210. & BAYLEUM, etiam meminerunt N. H. GUNDLING in Hist. der Gel. T. I. f. 509 C. G. JOECHER in Comp. Gelehrt. Lex. & auctor Diction. Hist. Port. (Paris 1764. 8) T. III. sed quos, cum non ex aliis fontibus sua hausisse videantur, adire non attinet. Constat vero ex prioribus auctorem nostrum improbi laboris & industriæ laude quinquaginta annis Plantinianæ typographiæ Correctorem egisse, dignissimumque esse, qui inter cæteros *Christophori Plantini* Correctores, viros insigniter doctos, (vid. ANT. TEISSIER Elog. des Homm Sçav. Part. II. p. 116.) *Vict. Giselinum*, *Theod. Pulmannum*, *Ant. Gesdalium*, *Franc Harduinum*, *Franc Raphelengium*, *Margaretæ Plantini* filiæ maritum, enumeretur: neque SWEERTIUM (vid. BAYLE) aut quisquis fuerit, saltem eundem, qui epitaphium *Plantinianum* composuit, in adulationem lapsum fuisse, a quo auctori nostro Antverpiæ in Basilicæ Marianæ coemiterio, cum tali inscriptione monumentum fieri curatum fuit.

D. O.

Communem Brabantici ſermonis dialectum, & orthographiam typographis maximè tritam, ſedulò obſeruaui, neque temerè quicquam mutaui.

Dicti-

D. O. M.
CORNELIO KILIANO *Duffleo*,
Conſtantis laboris
Et
Perennis induſtriæ laude
Ornato & amato Viro.
L. *annis Plantin. Typographiæ*
Correctorem geſſit,
Quam fideliter, peritè, doctè,
Ipſos rogate libros, elegantiâ, nitore
Fama æternæ artis primos.
Nec ſemper alienos tractavit,
Cum & ſuos reliquerit,
Latina oratione diſertus, verſificatu
Felix, Patriam quoque Eloquentiam
Excoluit, cultumque ejus
Et proprietatem revocavit.
Obiit ætate operibusque gravis,
M. D. C. VII. *ipſo Paſchatis feſto.*

In Dict. Hiſt. Portat. obiiſſe dicitur anno 1609, at omnino mentis peregrinatione, aut errore typographico. Præter Etymologicum vero hoc laudantur etiam in linguam Flandricam verſa ab eo LUD. GUICCIARDINI Deſcriptio Belgii, PHILIPPI COMINÆI Memorialia, quorum Epitomen tantum dederat SLEIDANUS: (vid. D. V. HOOGSTR. & J. L. SCHUER Gr. W. B. v. *Comines.*) & MACARII Homiliæ; præter Latina quædam epigrammata ſparſim edita, inter quæ eſt Apologia pro correctoribus contra auctores apud non unum exſtans: item Venationes Ferarum, avium, & piſcium a JOANNE STRADANO depictæ, & PHIL. GALLÆO æri inciſæ: & Icones illuſtrium fœminarum novi veteriſque Teſtamenti, & Prophetarum omnium veteris Teſtamenti, verſibus illuſtratæ Etymologicum vero inter optima præcipuaque ejus opera cenſendum eſt: meritoque J. G. ECCARD in Hiſt. Stud. Etym Cap. XI. p. 111. *Eximium* id *Belgarum omnium theſaurum* nuncupavit, cui quoque auctor *vir in hoc eruditionis genere acutum cernens* audit, adi Cap. IV. p. 46. Ad manus etiam ſunt *Verweri*, *Hilaridis*, *Pauſii*, *Cattenburgii*, *Struvii*, *Schookii*, *Riemeri* aliorumque alia undiquaque corraſa encomia, ſed quæ proferre nec placet, neque opus erit, cum maximi linguæ noſtræ architecti ſe ſine eo cæcutire aut a via errare lubenter agnoſcant, conf. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 584. & cui, etſi parco hominum eruditorum laudatori, *de verſtandige Kiliaen* audit D. I. bl. 166. &, quæ jam A. KLUYTIUS dedit, *de naarſtige:* in de Pr. v. T. en D. bl. 557. *de eenige fakkel daar wy onze kaarſſen tegenwoordig aan moeten ontſteeken.* bl. 277. & jam LAMB. TEN KATE opus illud illius *een woordenboek, dat zolerugt en by alle Geleerden geprezen is:* D. I. bl. 161. ſq. *een allerkeurlykſt woordenboek.* conf. omnino A. KLUYT in de N. Bydr. D. I. bl. 293 295. quique ſummo ideo jure aſſerit, *dat de lof van onzen waardigen Kiliaan, hoe zeer ook van de onkundigen gelaakt, niet genoeg kan*

wor-

AD LECTOREM.

Dictiones compositas; vt rudioribus & in Teutonica lingua minus exercitatis cognitu inventuque faciliores esse queant; ordine continuo collocatas diastole siue distinctione designaui. Deriuatiua quoque suis primitiuis apta conuenientique serie subieci.

Ety-

worden uitgemeten, *en by alle kundigen op hoogen prys staat.* Hujus itaque libri, cum optimæ editiones, scilicet ai. 1599. & 1623. & 1632. Ultrajectinæ, quarum posteriorem LUD. POTTERUS GROENINGENSIS, Rector olim Scholæ Alcmarianæ (vid. VRIEMOET. Ath. Fris. p 103.) adornavit, & præsertim prior, quam ipse auctor correxit, ideoque his præferenda est, a plurimis frustra quærantur, & vulgo nonnisi *Kilianus*, ut vocatur, *auctus*, sed revera, prioribus operarum mendis novo errorum cumulo adauctis, deformatus & pessime corruptus juventutis manibus obtrudatur, (Conf. JUNII Dedic. WILLERAM.) non prorsus inutilem a me operam susceptum iri, spem foveo, si hanc ad optimam illam auctoris editionem, *onverandert*, *onvermeerdert*, *onvermindert*, uti KLUYTIUS recte præcepit, (add. JOH. CLAUBERGII Ars Etym. Teuton. p. 57.) iterum typis descriptam, in dias luminis auras prodire, curaverim. Quantum enim vel ipsa POTTERI editio ab hac differat, unicuique eam inspicienti facile patebit, ut & vetustiores annorum 1588. & 1598. editiones (Conf. de N. Bydr. D. II. bl. 519.) quamvis & eas auctor exhibuerit, sed tamen pluribus mendis scatentes, neque ita suis numeris absolutas, cum hæ tantum præcipuas Teutonicæ linguæ dictiones Latine redditas, at cum nullis pene aliis linguis collatas, complectantur, atque in iis auctor vocabulorum origines vix ac nevix quidem indaget, *fusius*, ut scribit in Præf. ed. ai 1588., *& copiosius in Etymologico Teutonicæ linguæ easdem & plures alias Deo Opt. Max. favente enucleaturus:* & quam præfationem ideo his verbis absolvit. *Vale, candide Lector, & his, donec Etymologicum dictionibus etymologiisque copiosissimum suppeditetur, vtere, ac fruere*, & quapropter non *Etymologicum*, sed *Dictionarium* duntaxat *Teutonicæ linguæ* audit: quod memorare non opus esset, nisi temere JOH. V. D. WATER, viro ceteroquin accuratissimo in de Voorr. v. 't Utr. Pl. B. e calamo effluxisset. — *Een woordenboek van Kilianus*, hoe oudet hoe beter *kan hier toe behulpzaem zyn.* — Utantur itaque illi, ut mea faciam P. SCRIVERII verba in de Voorr. v. D. HEINS. Ned. Poëm bl. 4 & sqq. hoc vocabulario, & notis meis qualibuscunque, *die doorgaans de Romeinen ende somtyds de Grieken, soo veel toegeven, dat zy hare manieren, spraken, schriften leeren; ende daer in soo veel tydt besteden ende toebrengen, dat zy nieuwers vremdelingen en syn dan in haer vaderlandt; nieuwers en doolen, en stameren belacchelicker syn dan daer zy geboren syn; geen talen min en kennen, en leeren, en verstaen, dan die haer de nature ende hare ouders geleert hebben.* At, pro Dei atque hominum fidem!

Wat isser menich mensch gezint op vreemde Landen,
En zoekt men weet niet wat omtrent de vreemde stranden:
Die noch met stillen geest niet eens en heeft bedagt,
Wat uit zyn eygen hof kan worden voorgebragt.
Wat isser menich mensch geneygt te liggen maelen,
Op eenigh selsaem woordt in onbekende taelen;
Die nimmer onderzoekt, en noyt en overleyt
Hoe geestigh Neerlandt singt, hoe destig Neerlandt zeyt.

* *

Etymologias siue origines si non omnes veras, saltem verisimiles, multis vocabulis obiter addidi: quæ si philoglotto nimis curiosè scrutanti, longiùs, rationeque minus exacta, petitæ videbuntur; is ne Varronis quidem, Isidori, aliorumque veterum coniecturas omnibus probari sciat. Scribit Varro, *Obscura multa esse: quod neque omnis impositio verborum exstat, quod vetustas quædam deleuit: nec quæ exstat, sine mendo omnis imposita: nec quæ rectè est imposita, certa manet: neque omnis origo est nostræ linguæ è vernaculis verbis: & multa verba aliud nunc ostendunt, aliud antè significabant*, &c. Et Isidorus: *Omnis rei inspectio, etymologiâ cognitâ, planior est. Non autem omnia nomina à veteribus secundùm naturam imposita sunt, sed quædam & secundum placitum. Hinc est quòd omnium nominum etymologiæ non reperiuntur: quia quædam non secundum qualitatem qua genita sunt, sed iuxta arbitrium humanæ voluntatis vocabula acceperunt. Sunt autem etymologiæ nominum, aut ex causa datæ: aut ex origine, aut ex contrariis: quædam etiam facta sunt ex nominum deriuatione: quædam etiam ex vocibus: multa etiam ex diuersarum gentium sermone vocantur: vnde & origo eorum vix cernitur*, &c. Hæc Varronis & Isidori verba de Latinis, quis Teutonicæ linguæ peritus, de Teutonicis quoque etymis dici posse neget?

Vocabula quàm plurima non tantum cum Germanicis superioribus, Saxonicis, veteribus Anglicis siue Anglo-saxonicis, (quæ cum Germanicis inferioribus siue Teutonicis, licet dialectis nonnihil mutatis, prorsus eadem sunt,) verùm etiam cum Gallicis, Italicis, Hispanicis, Latinis quoque & Græcis, passim, vbi Orthographia, Etymologia, vocis similitudo, aut alia ratio postulare videbatur, contuli: vt mutua linguarum collatione, illustriora fiant, quæ alioqui obscura manerent. Quam quidem opellam linguarum studiosis non parum profuturam, idque expertos facilè ex vsu & fructu iudicaturos, haudquaquam dubito: erit enim ad linguas faciliùs perfectiusque intelligendas & addiscendas apta imprimis & compendiosa isagoge siue introductio: maximè si frequentissimæ per prosthesin, aphæresin; epenthesin, syncopen; paragogen, apocopen; antithesin, metathesin, aliasque metaplasmi species mutandarum & variandarum literarum, syllabarum ac vocum rationes atque consuetudines diligenter obseruentur, iudicioque acri perpendantur. Ingentem autem dictionum Gallicarum, Italicarum & Hispanicarum cateruam cum Germanicis superioribus & inferioribus, cum Saxonicis quoq; & Anglosaxonicis communem esse, historiarum veterum studioso Lectori satis constat: quandoquidem Germani, magna Galliarum parte ipsis tradita à Gothis, in Gallia regnarint; & Franci, veteres Germani dicti fuerint: imò eandem cum Germanis linguam, vt multi asserunt, habuerint: Gothi ex Cimmeriis orti, & lingua inferiori Germanica vsi, Italiam armis subegerint, vastarint atque occuparint: in Hispania quoque vt in Gallia regnarint: & Hispani antiqui Teutonica lingua vsi sint, vt testantur Lucius Marineus, Iornandes, Paulus Orosius, Rodericus Toletanus,

S. IC.

S. Isidorus, Paulus Æmilius, Io. Goropius Becanus, & alij non pauci. Et has quidem linguarum, cum vicinis Gallicis, Italicis, Hispanicis; Latinis quoque & Græcis; collationes cursim annotasse sufficiat. Earundem autem & aliarum propinquiores origines affinitatesque excutere, atque Babylonicum omne chaos perscrutando discutere, cuiuis, in his & aliis linguis exercitato atque versato, liberum esto: ego me intra meos limites; ne sutor vltra crepidam; contineo.

Peregrinarum, absurdarum, adulterinarumque aliquot vocum Appendicem ad calcem libri adiunxi, earum maximè (*) quas primò Pragmatici, & Ra-

(*) Quare adhuc *Stadhuis woorden* audiunt: vid. de Onderzoeker D. III. No. 135. & qui eas jam a tempore Florentii V., pueri adhuc, introduxerunt: adi J. J. WAGEN br. aan J. J. MAURICIUS editam post ejus vitam bl. 124. sq. & quibus, velut apud THOM. LANGSCHNEIDERUM in ULR. HUTTENII Epist. Obsc. vir. p 6. non obstabat, quod nostro *tras*, *trare*, non est in usu, quia fingere poterant nova vocabula, similes quippe, si non stultiores, WAERNARO illi Daventriensi, de quo mira cecinit J. V. D. VEEN in de Zinneb. bl 659 — 669. Sed quid est faciles odisse munditias, & squallorem adpetere, & cibis non tantum vilibus uti, sed tetris & horridis, si hoc non est! Meritoque ideo in eos, sed vano hactenus successu PETR. BURMANNUS Patruus dixit in Orat. haud paupertina profecto in Hum. Stud. p. 44. *Ad eloquentiæ studia, & dicendi scribendique exercitationem vos juris brevissimi candidati excitare nihil attinet: Cum ex hac Academica cavea evolantes, non humanos sonos edere, sed picarum ritu conviciari, aut canina verba latrare; nec sincero sed cum omnium gentium fecibus commixto sermone chartas inquinare promtissime discetis.* add. Misc. Obsc. Nov. V. III. 155. faciuntque huc lepida *Oenes* verba, apud inferos conspicientis

De Notarissen, en Secretarissen, die zulke woorden schryve dieze zelfs qualyk verstaen;
Gelyck: non numeratæ pecuniæ, alternatyf, directlyck, indirectlyk, prolongéren, exheredatie, præjudiciabel, arbitrateurs, donatie causa mortis, & inter vivos. *ik ken 't niet half uitspreken.*
Die zag ik 'er mit Zegel-gaeren, en inktkokers gieselen, en mit pennen en pennemessen deur de huidt steken,
En mit smolte lak, en biedt zandt bedruypen. Ik docht,
Dat is veur dat j'er zoo veul mit jou quaet Duits, en vals Latyn in 't lyen hebt ebrocht.
Wy geledeerde Comparanten, *riepen ze*, protestéren *voor ons en onze* legitime geprocréëerde descendenten, *ja* estiméren *ons* gevilipendeert, *en* provocéren contra *zulk een* sanguinolente sententie, omnes, *die aen ons* dependéren, *zullen voor ons* de rato cavéren, sub expresse renunciatie *van de* beneficien excussionis divisionis & ordinis, item *onze vrouwen*, autentica si qua mulier, *daerom gaet u niet* verabuséren, *om onze* liberteyt *te* confiskéren.
Ik verstaeje niet, zey de duyvel, jy zou Duits spreken, zoo waerje lui mit eeren.

in J. VOS Klucht van Oene bl. 11. quibuscum conferri meretur G. A BREDEROOS Jerolimo. bl 307. & sq. & ejus epistola ad de Amstelredammer Oudekamer den Eglentier in Liefd' Bloeyende bl. 645. 647. & L ROTGANS Boerekerm. B. II. bl. 32. &, sed quæ, quia sordida sunt, silentio premam, les Bigarrures & Touches du Seigneur des Accords. p. 32, 33. at, quæ pul-

cre

Rabulæ forenses; deinde Rhetores rhythmici, nasutuli, scioli; postremò exterorum

ere Vossianum ardorem expiabunt, J. MOORMAN Ged. bl. 284 sqq. Laudabili itaque instituto caverunt Ill. ac Præp Ordines Hollandiæ, ut Bursales Leydenses linguam Batavam a barbaris & peregrinis vocabulis purgarent: vid. quem allegavit Cl. C. H. TROTZ ad LL. Fundam. p 195. Absit tamen longissime, ut eorum sententiam probem, qui talismodi verba, quæ longa consuetudo & usus introduxerunt, & rectius percipimus, si Gallica aut alia lingua proferuntur, quam nostrate, proscribunt, veluti pro *couranten*, *loopmaaren* dantes cum P. C. HOOFDIO in de Br bl. 180. *dubbelen*, pro *copiëren*. in Med. bl. 6. *allebootsmaaker* pro *pantomimo* in TACITO bl. 34. F. *wingewesten* pro *provincien*, uti vulgo, licet etiam pessime, septemplicis Batavorum reipublicæ regiones, nominantur, nam

't is verkeertheyt
En iemand die slegts heeft de minste schoolgeleertheyt
Weet wat dat woord beduyd: met eenen dat ons Land
Is vrygevogten, noyt door wapens overmand.

(v. vervolg v. d. Lat. en Nederd. Keurd. bl. 125) & quomodo Tiberius Imp., quum ἔμβλημα recitaretur, pluribus & per ambitum verborum rem enunciandam voluit. vid apud SUETON. LXXI. *Die zoo styf*, recte enim scribit D. V. HOOGSTR. in de Lyst der Gebr. Zelfst. Naamw. v. *Filosoof*, *op de Duytsheit staen, vervallen tot alle onguurheden, het geen ik minst lyden kan in mannen van geleertheit, die immers wel weten dat 'er geen tael is die niet onderstennt wort van woorden, die uit andere taelen haer worden bygezet.* adde ei de *loontrekkend Raadsman* pro *Pensionaris*, aut *Syndico*. C. W. VONCK voorr. v. A. HUYGEN Besch. v. Doesburg. bl. 60. in not. & THYM. BOEY Voorr. v. de Woorden Tolk. —— porro, ut brevis sim, præter HORATII utilissima præcepta in A. P. adde G. H. AYRER not. ad ANT. BLACKWALL de præst. Classic. Auct. c. 4. JAC. PERIZON in fin. Præf. Hist. Sæc. XVI. OT. ARNTZENII Orat. pro Latina L. p. 26. & J. V. EFFEN Spectator D. I. vert. v. & MOLIERII Femmes Sçav. Act. II. sc. VII. quæ in MALHERBIUM dicta fuisse, ex hujus vita ab J. DE RICHEBOURCQ in ult. verb. & fact. morientium T. I. P. I. p. 194. aut le Diction des Homm. Ill. T. II. p. 478. nemo non adsequetur. Quin ipse denique HOOFDIUS, e quo supra exempla dare placuit, hac in re dubius hæsit, nam *zoo ik vry mag gaan*, ut scribit in epistola ad JAC. WYTS, *met de enkele weersmaak in de hardigheidt der puurduitsche woorden gevonden. De vieze naauwheidt van gewisse in deezen mishaagt my zelven eenigzins, en hebbe somtydts in beraadt gestaan, oft niet beeter waar, den schoot te vieren met spreeken van hoofsch Duitsch.* vid. bl. 326. Sed desinam cum CICERONIS verbis de Orat. L. III. C. XII. *Quum sit quædam certa vox — in qua nihil offendi, nihil displicere, nihil animadverti possit — hanc sequamur: neque solum rusticam asperitatem, sed etiam peregrinam insolentiam fugere discamus.* Quod cum haud sine linguæ (*geachter tale* apud J. V. OUDENHOVE in Zuyt Holl. bl. 517.) cognitione fieri liceat, neque sine ea ullum priorum seculorum instrumentum intelligere, aut ejus ætatem aut natale solum (vide de *Unione Trajectina* de Vad. Hist. D. VII. bl 200. not. & N. BONDT apud P. PAULUM bl. 33. ibique not) dignoscere possimus, sive an probum sit, an a malesferiato & nugivendo impostore conflatum, ut nunc de NICOLAO illo COLINO nemo homo ignorat. (add. etiam le Diction. d'Anecdot. T. I. v. *Chartres.*) aut quibus labiis spurcatum sit, videte omnium artium

rum (*) militum colluuies hac belli intestini, nimis (proh dolor) diuturni tempestate, inuexerunt: vt singulis exactè cognitis, legitimis rectè vti, adulterinis autem non abuti discant purioris linguæ Teutonicæ curiosi.

Nomenclaturam præterea Teutonico-Latinam Regionum, Populorum, Oppidorum, Marium, Sinuum, Paludum, Fluuiorum, Montium, Siluarum, veteres & recentes appellationes complectentem, ex diuersis scriptoribus excerpsi, collegi, & tertiæ huic editioni addidi.

Denique Colophonis loco accesserunt propria quædam hominum, præcipuè Gothorum, Vandalorum, Germanorum, Teutonum, Saxonum, & Anglosaxonum nomina, à viris doctis variè explicata, à me verò vndique conquisita, & in ordinem alphabeticum digesta: è quorum plurimis, continua serie dispositis, conuenienterque interpretatis, multarum dictionum veterum veræ genuinæque significationes & origines elici poterunt.

Breuiter quicquid ad vernaculæ nostræ linguæ cognitionem, Latinam interpretationem, & cùm aliis nonnullis linguis collationem requiri posset, sedulò & compendiariò congessi atque digessi: ita vt nostrum hoc opus nostratibus ad Latinam linguam ex Teutonica; extraneis autem qui Latinè sciunt, ad Teutonicam ex Latina perfectè addiscendam, vsui imprimis futurum sperem.

Vale, candide Lector, & nostro labore vtere ac fruere. Antuerpiæ ex anagnosterio Plantiniano. M. D. XCVIII.

tium atque disciplinarum cultores, & vos præcipue Jurisconsulti! quam necessarium sit ad enodandos tales pluresque alios laqueos, vel ideo solum, ne ad instar miserorum illorum AMMIANI MARCELLINI temporis causarum patronorum, L. XXX. C IV. quis se ridendum propinet, in hanc rem inquirere: add. etiam TROTZ l. l. p. 190. sqq *want dit bedoel ik in de Taalkunde* (dicam cum L. TEN KATE. D. I. bl. 1.) *die buiten dat eene schrale weide is, bequaem om de hersenen mymerend, de lichaemen mager, en zaken tot ydele klanken te maken.* (add. omnino QUINCT. I. IV.) exempla vero ex 't Gron. Genootsch. D. I. bl. 17 - 126. & de Deduct in zake van P. W. Engelbertz, contra C. G. van Welderen (Arnh. 1774.) bl. 20. peti possunt. Atque huic indagini auctoris nostri Etymologicon luculenter satisfacturum esse, spondeo, nemínemque, qui id attente & solerter evolvit, experturum esse, aliquid ab auctore in libri titulo promitti, etsi pro Genio seculi sui non pauca polliceatur, quod haud præstitum fuerit, aut in quod dici possit illud C. F GELLERT in Hanns Nord.

Ein wunderbares Titelblatt
Das den Betrug schon bey sich hat.

(*) Uti *Baselemanesjes* a *bacio le mani*, aliaque infra ex App. Peregr. Dict. passim legenda.

CONRADI GESNERI IN MITHRIDATE, DE LINGVÆ BRABANTICÆ EXCELLENTIA PRAESTANTIAQVE TESTIMONIVM.

BRABANTICA *lingua inter cæteras Belgicas siue inferiores Germanicas circa Rhenum & ad Oceani litora sitarum regionum, elegantior hodie habetur, propter Louanium metropolim, in qua literarum studia florent, & Bruxellas primariam Imperatoris aulam,* [*& Antverpiam, celeberrimum emporium.*]

Frisij quondam planè peculiari, dura, & multum à vicinis distante dialecto vsi sunt, qua contractus omnes & negotia transigere & describere solebant. Hodie autem Occidentales Frisij, in ciuitatibus præcipuè, ad Brabanticum & Hollandicum sermonem proximè accedunt: cum propter Hollandorum negotiatorum commercia, tum quòd Cæsar ibi principatum obtinens in summa eorum Curia Brabantos plerunque constituit: qui sua lingua & ius dicunt, & res controuersas contractusque omnes plebi conscribunt.

IN

IN CORNELII KILIANI

ERVDITI VIRI

ETYMOLOGICON.

Quisquis Belgica amare, Belga, verba
Audes; hunc quoque amare KILIANVM
Aude. qui egregio suo labore
Sermonem tibi patrium propinat
Iam purum nitidumque; qui fuisset
Aut aui aut proaui tui, meique.
Non hîc Galle tuas, tuas Ibere,
Tuas Itale nunc reposce voces:
Nostra hæc fabula, scæna tota nostra est.
Ite exotica verba: KILIANVS
Dat pura & puta Belgica. & quid vltra?
Et pura & puta dat simul Latina.
Duplex gloria. gratia esto duplex,
Et Belga hunc amet, atque amet Latinus.

I. Lipsius ἐσχεδίασε.

Addiderat Lipsius carmini suo comitem hanc epistolam, quam e Cent. III. ad Belg. XXXI. exscribere placet.

J. LIPSIUS
CORNELIO KILIANO S. D.

Etymologicum tuum nuper vidimus affectum & speramus nunc confectum. Industriæ testimonium dare possumus, utinam & præmium labori! Utili labori fatendum est: & qui in publicum plus conferet, quam multorum speciosi, addam & famosi libri. Sed ævum nempe nosti, certe debes in eo jam vetus, & inclinare aut ruinam spectare quidquid hoc est litterarum. Eas tantum? probitas & virtus abeunt ac bella ista & mixti exteri Belgicam, ut sic dicam e Belgica tollunt.

Hoc fonte derivata clades
In patriam populosque fluxit.

Sed quid ista? hoc volebam testimonium tibi reddere, & gratiam spondere, si non isto, meliore & post futuro ævo. Testimonium quidem subscripsi: si non ipsum, animus placebit tui volens. Vale mi Kiliane. Lovanii Kal. Mart. ∞IↃXCVII.

AD

AD DICTIONARIVM
ETYMOLOGICON
Cornelij Kiliani Dufflæi.

QVIS putet in medio nos ſolem ſole latere?
Sol tamen in medio nos quoque ſole latet.
Lux in luce, latex in flumine, in arbore poma,
Sic nos Tantalidas copia ludificat.
Quid magis eſt noſtrum, quam verni idiomatis vſus?
Nos tamen hoc vernum penè idioma fugit
Neſcio an ignaros, pertæſos an mage noſtri,
Semper vt in propriis nauſea rebus ineſt.
Non ita germani vindex ſermonis, & æui
Seu Cicero aut Varro poſthumus ille ſui
Interpres KILIANVS, ab ipſis fontibus omnes
Qui Belgarum vnus rite recludit opes.
DVFFLIA quo tanta modò clarior exit alumno,
Et propè par Grudiis tollit in aſtra caput.
Ille nouum cornu referans CORNELIVS, ille
Diuite inexhauſti gurgitis amne fluens
Indigenas latè latices natiuaque pandit
Flumina, quæſitam prompta leuare ſitim.
Inde domi pleno ſe TEVTO ingurgitet ore:
Nil hîc quod vitio verterit exter habet.
Quin mage Belgarum ſemel ille nouo ebrius hauſtu,
Non alio poſthac fonte madere velit.

Max. Æmylianus de Vriendt
Senatui Gand. à ſecretis.

COR-

CORNELIO KILIANO

LINGVÆ TEVTONICÆ

ASSERTORI,

Epigramma.

Aurea Cecropiæ miramur flumina linguæ;
Miramur linguæ delicias Latiæ:
Dementes: patrij in patriâ sermonis egentes
Lucem in luce, & aquas quærimus inter aquas.
Ergône Belgarum, quæ quondam floruit, ibit
Pessum armis tellus, linguaque barbarie?
Fallor. adest vindex, rediuiua vocabula Belgis
Qui reddat, patriæ restituens patriam.
Te Kiliane dij dederunt: tu fortiter ausus
Perfice: siste, tene iam fugientem aciem
Verborum veterum: quorum pars maxima sparsim
Deposita ab densis nupta erat à tenebris!
Tu siste: & linguæ tu Stator habebere nostræ;
Sic Statorem habuit Romula terra Iouem.

Fr. Raphelengius. FF.

*** IN

IN CORNELII KILIANI
DVFFLÆI ETYMOLOGICVM
BELGICÆ LINGVÆ,

Ad ipsam Belgicam

Carmen.

Belgica iamdudum vario labefacta tumultu
  Ciuilis inter arma belli, viribus
In peius collapsa tuis; ah, perdita tandem
  Sapiscis? an necdum vides miserrima,
Ingens quò veteris cessit tibi gloria famæ,
  Dum mutuis perire gaudes cædibus,
Fortunis inimica tuis? excepta malorum,
  Quæ dira Martis suscitauit factio,
Plus satis. Heu! toto quid restat corpore sanum?
  Vox ipsa fari patrios nescit sonos.
Sæua peregrinas misces in prælia voces,
  Oblita priscum nominis tui decus.
Crede, haud obueniant grauioris signa ruinæ,
  Quàm perdidisse propriæ linguæ sonum.
An nescis? Iudæa potens & Græcia bellis,
  Atque ipsa Roma totius mundi caput,
Imperij ac linguæ simul amisere decorem.
  Damnis alius si sapis, rectè sapis.
En tibi, qui tantæ minuat discrimina cladis,
  Vindex adest Dufflæus; inter cæteros
Sidere quos fausto peperisti Belgica natos,
  Tuam tueri curat ille gloriam.
Vocibus insomnes noctesque diesque legendis
  Transegit, arte seu labore maximus:

Pri-

Priſtina queis rurſum conſtet tibi gratia linguæ,
Nec exterorum ſerua mendices ſonos.
Aſt docto proprios diffundas ore lepores,
Quos hoc libro te Kilianus edocet,
Dignus amore tuo, atque æterno dignus honore:
Etſi hunc ſibi non quærit, at magis tibi.

Balthaſar Moretus I. F.

*** 2 IN-

INDEX
EORVM QVORVM NOMINA
COMPENDIO IN HOC ETYMOLOGICO
appellantur, & quorum opera C. Kilianus vſus fuit.

Abrahamus Ortelius
Adrianus Iunius
Adrianus Turnebus
Alfricus Saxo
Amſterodam. Rhet. Rhyth. Teuton. Colleg.
Andreas Alciatus
Andreas Althamerus
Andreas Velleius
Antonius Nebriſſenſis
Antonius Poſſeuinus.
Baptiſta Fauolius
Beatus Rhenanus
Bonauentura Vulcanius
Burchardus Mangelfeldius
Carolus Bouillus
Carolus Stephanus
Chriſtophorus Vladeraccus
Conradus Geſnerus
Cornelius Kempius
Eckardus de Rebkavv, Speculi Saxonici interpres
Emanuel Sà
Eraſmus Roterodamus
Flaccus Illyricus
Franciſcus Hottomannus
Franciſcus Brugenſis
Franciſcus Phœbus
Gabriel Paleotus
Georgius Agricola
Georgius Coluenerius
Gerardus Mercator Rupelmondanus
Gilbertus Cognatus
Guilielmus Budæus
Guilielmus Durandus
Guilielmus Camdenus
Guilielmus Lambardus
Guilielmus Rondeletius
Henricus Stephanus
Henricus Friſius
Hermannus Comes Nuenarius
Hubertus Thomas Leodius
Iacobus Marchantius
Ioachimus Hopperus
Ioachimus Perionius
Ioannes Auentinus
Ioannes Bocatius
Ioannes Bodinus
Iaonnes Brodeus
Ioannes Claius
Ioannes Cuſtos Brechtanus
Ioannes Friſius
Ioannes Goropius Becanus
Ioannes Heroldus
Ioannes Murmellius
Ioannes Paludanus
Ioannes Rauiſius Textor
Ioannes Tritthemius Spanheimenſis abb.
Iodocus Badius, Aſcenſius
Iodocus VVillichius
Iornandes Epiſcopus Rauennas
Ioſephus Scaliger
Iuſtus Lipſius
Lambertus Lambardus
Lazarus Bayſius
Leuinus Lemnius
Lilius Greg. Gyraldus
Ludouicus Cælius Rhodiginus
Ludouicus Guicciardinus
Ludouicus Viues.
Martinus Iſlebius
Mathias Lobelius
Mathias Schenckius

Mi-

Michael Angelus Blondus
Michael Beuterus
Nathan. Chytræus
Otfridus Monachus S. Galli
Pancratius Castricomius
Paulus Diaconus
Paulus Merula.
Petrus Andreas Matthiolus
Petrus Apherdianus
Petrus Bellonius
Petrus Diuæus
Petrus Hanssius Edammensis
Petrus Nannius
Philippus Malerius
Rembertus Dodoneus
Robertus Constantinus
Robertus Stephanus
Salicæ legis Francorum Scriptor
Sebastianus Munsterus
Simon Pelegromius
Simon Verepæus
Stephanus Pigius
Theodorus Clutius
Thomas Cantipratanus
Thomas Thomasius
Vitus Amerpachius
VVilleramus Abbas
VVolfgangus Hungerus.

HORATIVS IN ARTE POETICA.

Multa renaſcentur quæ iam cecidere; cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet vſus,
Quem penes arbitrium eſt, & ius & norma loquendi.

ETYMOLOGICVM
TEVTONICÆ LINGVÆ:
SIVE
DICTIONARIVM
TEVTONICO-LATINVM.

A In compoſitione priuatiua eſt particula, vt Amachtich/ Impotens: awijs/ Amens, ἄνους. &c. Græcis quidem frequens, Latinis verò in hac ſignificatione rara.

A. Articulus olim vſitatus ante ſubſtantiuas voces, cuius loco inoleuit een: *Angl. a. Adr. Iun.*

A B

Abaſt/ alabaſt. Alabaſtrites, onyx, genus marmoris candidi. *Gal. albaſtre: Ital. & Hiſp. alabaſtro: Angl. alabaſter.*

abaſten buſſe. Alabaſter, alabaſtrus, alabaſtrum: vas ex alabaſtrite.

Abberdaen. Aſellus ſalitus. *Gal. abordean: Angl. habberdyne.*

Abd/ abt. Abbas, archimandrita, cœnobiarcha, antiſtes. Abba *Hebraicè vel potiùs Syriacè*, pater *dicitur. Ger. abt: Gal. abbé: Ital. abate: Hiſp. abad: Angl. abot.*

abdije. Abbatia.

abdiſſe. Abbatiſſa, antiſtita, ſacerdos prima, ſacerdos maxima.

† Abe/ abete. Abecedarium, alphabetum, elementa, elementa prima.

abe-berdeken. Tabella abecedaria, tabella alphabetaria.

abe-meeſter. Magiſter pedaneus: qui prima elementa docet: magiſter literarius, literator.

Abeel/ abeel-boom/ alb-boom. Populus alba.

Abel. Habilis, aptus, concinnus, idoneus: & Ingenioſus, artificioſus, ſolers. *Gal. abil, habil: Ital. habile: Hiſp. habil.*

† abelaert. Homo bellus, concinnus.

abelheydt. Habilitas, concinnitas, condecentia, conuenientia, aptitudo: & Artificium, ars, ſcientia, ſolertia.

abelick. Habiliter, aptè, concinnè, idoneè, condecenter: & Artificioſè, ingenioſè, ſolerter.

Abolghe. j. ou-bolghe.

A C

Acht. Octo. *Ger. acht: Ital. otto: Hiſp. ocho: Ang. eyght.*

acht hondert. Octingenti.

acht-mael/ Octies.

acht-thien. Octodecim, duodeviginti.

acht-thiende. Decimus octauus.

achtentigh/ *per proſtheſin* t'achtentigh. Octoginta.

† achtſte. Octauus.

Achte/ achtinghe. Aeſtimatio, exiſtimatio.

achte/ toeſicht. Reſpectus, circumſpectio, obſeruatio, conſideratio, ratio.

achte hebben/ nemen oft ſlaen op eenigh dinck. Videre, curare, procurare, curæ habere rem aliquam: curam rei alicui impendere vel intendere: rationem habere alicuius rei: obſeruare, aduertere, conſpicere rem aliquam: attentum eſſe, animum attendere: cauere, cautionem adhibere.

achte/

Abe/ abete] ab initialibus alphabeti literis, veluti *abecedarium* et *abgatoria* ab α β γ apud CAR. DU FRESNE in Gloſſario.

abelaert] In editione ai 1623. et 1632. eſt abelaert. *Homo habilis.*

achtſte] dicebant olim etiam *achtende*, ut *Fredericus die* achtende *Biſſchop t'Utrecht* in Chr. J. V. D. BEEK apud Cl. ANT. MATTH. Anal. T. III. p. 34. edit. in 4to.

† achte / echte. *Ger. sax. sic.* Sententia Imperialis, proscriptio, deliberatum judicium. annotatio Rei absentis requirendi vt copiam sui præstet intra annum ad se purgandum. In d'achte doen. Annotare, notare exquirendum reum, proscribere, & hostem judicare Romani Imperii.

achte-loos. j. onachtsaem. Negligens.

acht-saem. Obseruans, sollicitus, curam rerum gerens, & Aestimabilis, æstimandus, spectabilis, obseruandus.

† acht-saemheyd. Obseruantia, cura, solicitudo. & Aestimatio, reputatio.

† Achten / schatten. Aestimare, facere, censere, appretiare, pensi esse. pensi habere.

achten. Curare, curam habere.

achten / meynen. Putare, arbitrari, sentire, existimare, opinari, ducere, reputare, judicare.

† achten / in weerden houden. In pretio habere, magnificare.

achten / echten. Proscribere.

achtinghe. j. achte.

acht-baer. Aestimabilis, spectabilis.

acht-baerheydt. Auctoritas, dignitas.

† Achter. Retro, post, pone, à tergo. ten achter zijn. Reliquari.

† Achter straten. Per plateas.

Achter-bande. j. achter-tocht.

Achter-blijven. Remanere, relinqui. & Non venire, abesse, non comparere.

Achter-booghe. j. flaeghel. Suffrago: flexura in posterioribus quadrupedum cruribus.

Achter-darm. j. aers-darm.

† Achter-deel. Incommodum, damnum, fraus, detrimentum, dispendium, nocumentum, iactura, captio, præjudicium: & Obtrectatio, detractio.

ach-

achte -- In d'achte doen] *Woe de Stedingers in Keyserlicke* Acht *gedaen* in EGG. BENINCA Chron. Anal. MATTH. T. IV. p. 112. et sic *sich aus der* Acht *ziehen, proscriptione se eximere* Germanis. vid. T. G. C. EMMINGH. Comm. ad jus Susatense p. 184. et *An de* achte *bidden* in C. OELRICHS Gloss. ad Stat. Brem. V. adde quos allegat G. A. STRUVIUS in Diss. Crimin. XVI. p. 232. 247. at præ ceteris D. V. HOOGSTRAT. Lijst, ibique virum eximium ADR. KLUIT.

acht-saemheyd] *Reputatio* desideratur in editione ai 1623. et 1632.

achten / schatten] *appretiare, pensi esse*, omissa sunt in citt. editt.

achten / in weerden houden] addidit LUD. POTTERUS in citt. editt. *magni facere, magni ducere*: sed cum hæc sufficiant ad probandum, quantum a KILIANO a posterioribus editoribus recessum fuerit, ulterius hac in re procedere non lubet, cum cæteroquin quæ omnino emendanda erant, veluti operarum errores, prorsus neglexerint: nam cum in optima editione pro *armsvachtel* typothetæ incuria legeretur *armwachtel* et hoc quoque posteriores, et earum etiam præstantissimæ ai 1623. et 1632 retinuerunt: sic ad *triip-buyck*, *Venter collatinus* optima et utraque memorata habet editio pro *collativus*: quæ posterior insuper pluribus utraque scatet erroribus, uti ad V. *booren* vide *boot* pro *boor*, *duo prossi* pro *duo grossi*, ad *bras-penninck*, in ed. ai 1632. in utraque vero *dier-hoopigh* pro *dier-koopigh*, et etiam difficilioribus, uti ad V. *dorst*, *durst*, legitur *dicitur etiam droft et druft* pro quo perperam LUD. POTTERO *dicitur etiam* dorst *et* durst: sic *hessigh-waeghen*, *hesselick* data sunt pro *hessigh-waeghen*, *hesselick*, *heude*, *bode*, pro *heude*, *hode*, *heghde*, *hoghe*, pro *heughe*, *hoghe*, *on-ghe-opent*, pro *on-ghe-lopet* multaque alia: ab hoc vero *achten* venit *Eerachtig*, id est, *honore dignus* in de Priv. v. Dordr. D. I. bl. 25. ibique Ampl. P. H. V. D. WALL not.

Achter *post*] ut achter *dien dagh* pro quo nunc na *dien dag* in 't Landr v. Veluw. *die en sal* achter dien dage *nummermeer in Veluwen weder mogen komnen*, Cap. III. Art. 1. et achter *de doot of het afscheiden des Superintendents* apud ISAC. LE LONG Oorspr. der Nederlandsche Kerk bl. 18.

achter-straten] *drillen* achter *straat* sæpius apud J. CATS me legere memini, et etiam est *weder te keren* achter *al onse lant*, hoc est, *per totam regionem nostram* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 386. Col. 1. et 384. Col. 2. D. II. bl. 45. Col. 1. et *varen* achter *lande* in M. STOKE Rymkron. D. II. bl. 20. ubi vid. B. HUYDEC. et me infra ad *Walm*.

Achter-deel] *strecken solde tot præjudicie*, achterdeel / *ofte infractie* in C. DUMB. Anal. T. II. p. 360. Quæ verba etiam sunt in alia charta in de Handv. v. Oudew. bl. 360. *hinder schade en* achterdeel in veteri instrumento apud K. V. ALKEMADE edito in Jonker Fransen Oorlog, bl. 333.

achter-deel van yemanden segghen. Detrahere alicui.
achter-deel yemanden doen. Damno vel detrimento esse alicui, præjudicare alicui.
achter-deelich. Incommodus, damnosus.
Achter-dencken. Futura meditari, habere rationem futuri. Suspicari, diffidere.
Achter-denckigh. Scrupulosus, anxius, sollicitus: & Suspiciosus.
achter-denckinghe. Suspicio, scrupulus, sollicitudo, futuri meditatio.
Achter-deure. Posticum, postica, pseudothyrum.
Achter-docht/ *Holl.* j. achterdenckinge.
Achter-een. j. achter-volghens.
Achter-eynde van 't schip. Puppis.
Achter-eer-gh-steren. Nudiusquartus.
Achter-ganchs. *Fland.* Consequenter.
Achter-gherende. Postilena.
Achter-ghetuygh. Postilena.
Achter-haelen. Assequi, consequi, adipisci. & Deprehendere.
Achter-haem. Postilena.
Achter-hoede. *vet. Fland.* Subsidium, tertia acies, postrema acies. *Gal. arriere garde.*
Achter-hals. j. neck. Ceruix.
Achter-hooft. Occiput, occipitium.
Achter-houden. Detinere, remorari.
Achter-huys. Vltimæ ædes, ædes posteriores.
Achter-jaer. Anni postrema pars.
achter-jaerigh/ achter-jaerschs. Cornus, serotinus.
Achter-kasteel van 't schip. Puppis.
Achter-klap. Obtrectatio, detractio, diffamatio, morsus clancularius.
achter-klappen. Obtrectare, detrahere, diffamare, mordere clanculum, dictis absentum rodere famam.
achter-klapper. Obtrectator, detractor, delator, sycophanta.
Achter-kop. Occiput.
Achter-kroppier. Postilena.
† Achter-laeten. Omittere, prætermittere, relinquere.
Achter-leen. Prædium subclientelare, subclientela.
† Achtermaeye. j. nae-weyde.
Achter-maendagh/ *vet.* j. dingst-dach.
Achter-malcanderen. j. achtervolgens. Consequenter, continuè.
Achter-nae. Tandem, postremò, demum.
achter-nae volghen. Ponè subire, subsequi.
Achter-noen. Post prandium, à meridie: tempus pomeridianum.
achter-noen eten. Sumere merendam. Het achter-noen eten. Antecœnium, merenda.
Achter-ouer-morghen. Ab hinc dies quartus.
Achter-pand. Lacinia posterior vestimenti.
achter-pand van de koetse. Extrema sponda.
Achter-poorte. Posticum.
Achter raed. Posterius consilium.
Achter-reyuel. Postilena.
Achter-riem. Postilena.
Achter-rugghe. *metaphor.* Subsidium, refugium.
† Achter-sprake. j. achter-klap.
Achter-stel. j. hinder. Remora.
achter-stel. Reliqua, reliquatio, reliquum non solutum.
achter-stellen. Postponere. & Remorari, impedire.
Achter-steue. Puppis.
Achter-styl. Postis.
Achter-taele. *Holl.* j. achter-klap.
Achter-tanden. j. koeck-tanden.
Achter-tocht. Acies postrema, acies tertia. Vragi, tergiductores, *Just. Lips.*
Achter-volgh. Continuatio, continua series, consequentia, successio.
achter-volghen. Consequi, continuare, succedere.
achter-volgens. Consequenter, continuè, deinceps, ex ordine, sine intermissione.
† Achter-waeren. Conseruare, reseruare, custodi-

bl. 333. et *sonder yemans* achterdeel jam in CHR. PLANTINI Thesauro Theut. Ling. pro eo vero est quoque *achter-wese*, ut *schade*, *verlies ende* afterwesen in FR. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 94. Col. 1.
Achter-laeten] videri potest C. OELRICKS in v. *Achter.*
Achter-maeye] in PLANTINI Thes. est Achter-made *vide Etgroen.*
Achter-sprake] in Ms. Cod. meo in 12mo cui titulus est *Horarium* vocabulum legitur: *Bewaert mij ore dat ſi niet en hore na* achtersprake: et ibi sæpissime: sed videndus etiam C. G. HALTAUS in Gloss. Germ. Medii ævi v. *Aftersprache.*
Achter-waeren] *En dede 't kint wel* achterwaren/ in M. STOKE, B. IV. vs. 65. ubi plura exempl-

custodire. Achter-waeren de craembrouwe. Curare puerperam.
achter-waerder. Conseruator, curator, custos.
achter-waerster. Curatrix puerperæ.
achter-waerts. Retrorsum, retrorsus.
achter-waerts gaen. Retrogredi, gradum referre, cessim ire, recessim ire, in tergum retrocedere.
achter-waerts houden. Supprimere, premere, detinere, retinere.
achter-waerts leeren. Dediscere.
achter-waerts wassen. Decrescere.
achter-waerts wijcken. Repedare, pedem referre.
Achter-wijn. Vinacea, orum.
Achter-wt-slaen. Calcitrare, recalcitrare.
achter-wt-slaende. Calcitro, calcitrosus.
achter-wt-vaeren. Postico discedere. j. vant-keroete spelen.
Achterheyd. j. achterstel. Reliquatio.
Achterste. Posterior, postremus.
Eck / eck. Pus, sanies.
Eckel / eckel. *Germ. Sax. Sicamb.* j. walghe. Nausea, fastidium.
Eckelen. *vetus* j. schroomen. Horrere.
ackelick. *vetus* Horribilis.
Acker. Ager, aruum. ackerken. Agellus.
ackeren. Arare, exarare.
acker-baer. Arabilis.
acker-bedde. j. bedde. Porca.
acker-bouw. j. land-winninghe.
ackerman. j. land-man.
acker-mist. Lætamen, fimus.
acker-schaede. Calamitas.
† acker-sieck. *vetus Fland.* j. veld-sieck.
acker-trappe. j. trap-gans.
acker-voore. Lira, sulcus.
acker-werck. Agricultura.
Ackse / axe. j. aeckse. Ascia.

A D

Adebaer. j. oyevaer. Ciconia.
Adder. Vipera, excetra. *Ger. nater: Angl. adder.*
Adebe. *vet.* j. pekel. Salsugo, muria.
Adel. j. edel. Nobilis. & Nobilitas.
adel-borst. Miles generosus, egregius, primarius.
adel-broeder. *vet.* Adelphus.
adeler. *Ger. sax.* j. arent. Aquila, aquila nobilis.
Adem / aessem. Anhelitus, spiritus, halitus, flatus, anima. ἀτμὸς i. vapor, exhalatio: ἀτμὴ spiratio.
adem-ader. j. pols-ader.
adem-borstigh. Asthmaticus, anhelator.
adem-gat. Spiramen, spiraculum.
adem-kele. Trachea.
adem-loos. Halitus siue spiritus expers.
adem-tocht. Respiratio, spiraculum.
adem-tonghesken. Epiglottis.

ademen/

pla peti possunt ab HUYDEC. uti vero auctori nostro est achter-waeren de craembrouwe/ PLANTINUS tantum vertit achter-waeren. *Garder femme en couche, curare puerperam.*

acker-sieck] *van de* Ackersiecken vid. apud J. A. KNOBBAERT ad Jus Civ. Gandens. p. 331. *Deeze ziekte* (ut recte habet L. MEYER in de Woordensch. bl. 542.) *Schijnt zo genaemt te zijn om dat de genen, die daar mée gequelt waren, buiten de steeden, op de akkers, van de andre menschen afgescheiden moesten woonen*, eaque probant verba ex de Ordonnantie van den Melatenhuys t'Amersf. apud A. V. BEMMEL, D. I. bl. 324. *Ende en sullen geene-sieken-nog die Huysvader op geene stoepen mogen gaan sitten, noch voer hoer dooren ofte Herbergen blyven staan, en verthoone* et *langes der straeten gaen, sonder hemluyden onder de Gemeente te mengen — ende ook geene uyt- ofte ingank hebben dan alleen inne- ende uyt die Camppoert*, et bl. 327. *verbiedende by desen alle Burgeren, Inwoonderen, ende bysundere den Herbergiers, mitten voirsz. Syecken van Lazarye te converseren*, cæt. et in *de beschr.* v. Delft bl. 470. *Niemant der elendigen, in dit huis woonende, vermogt zonder de bewilliging des meesters in de Stad te koomen, en wanneer hun dat al eens wierd toegestaan, moesten zy volgens de Ordonnantie gaan met Vliegers, op dat mense kennen mogt voor gezonde luyden, want sy uyt de luyden geset zyn* et hæc etiam ratio est, cur *als sy haer water maecken uytten volcke te gaen*, cogerentur. vid. 't Repert. v. Plac. bl. 23. et addi possunt J. WAGENAER in de Beschr. v. Amst. ed. in 8vo St. VIII. bl. 445. sqq. vir eruditus in not. ad. VELIUM bl. 63. E. V. ZURCK Cod. bl. 642. 643 et hinc infra *wt-settigh.*

ademen / aessemen. Spirare, halare.
Ader. j. adder. Vipera, excetra.
Adere. Vena, arteria. aderken. Fibra.
ader-laeten. j. laeten.
Adere. j. aere. Spica.
Adick / hadick. Ebulus, pumila sambucus, chamæacte. *Ger. attich.*

A E

Aecke / naecke. *Ger. Sicamb.* Cymba.
Aecker. j. aker. Ahenum.
Aecker. *Holl.* j. eeckel. Glans. *Angl. acorne.*
aecker-boom. *Holl.* j. eeckel-boom. Quercus. *Ang. oketree.*
aeckerigh. *vet.* Querceus, quernus.
Aeckse / timmer-bijle. Ascia, dolabra. ἀξίνη. *Germ. axt: Gal. hache: Hisp. hacha: Ang. axe.*
† Aech-steen. j. haeck-steen. Succinum.
Aeckster. *Holl.* j. exter. Pica.
† Aessch. Auersus, inuersus, præposterus, contrarius.
aessche hand. Manus inuersa.
aesschelick. Præposterè, absurdè.
Aeghe. *Fris.* j. ooghe. Insula.
Aenssel. *Fland.* j. unster / unsel.
† Ael / eel. *Angl.* Ceruisia mustea.
† Ael. *Germ. Sax.* j. aelsene / elsene. Subula. *Ang. ale, aule: Gal. alesne.*
Ael. Anguilla minuta. *Ger. aal: Angl. eale.*
ael-gheer / el-gheer / ael-schere / ael-sperre. Fuscina, tridens, instrumentum dentibus mucronatum quo anguillæ collectæ figuntur & capiuntur.
ael-karre. j. ael-korf. Nassa.
ael-mule. *Sicamb.* j. aelquabbe.
ael-puyt. Mustela piscis.
ael-quabbe. j. lompe. Borbocha.
Ael. Extremus, vltimus.
ael-eynde. Extremus finis, extremitas.
ael-besie / besiken ouer zee. Acinus ribis, acinus vltramarinus.
ael-besie-struyck. Ribes, ribes Arabum.
ael-machtigh. j. amachtigh. Impotens.
ael-weerigh. Impotens animi, impos rationis, incontinens animi, qui appetitus suos vincere non potest: proteruus, petulans, lasciuus, lasciuiens, ineptiens.
ael-witte / ael-wete. Mulier insipiens, inscia, ignaua, inepta.
ael-wittigh / ael-wetigh. Insanus, insipiens.
Ael-ding / aeldinger / haeling / haeldingh. *Fland.* Hæres.
Aelke. *Sax. Sic.* Graculus, monedula.
Aemis. *Sicamb.* Formica.
† Aelmoesse / aelmisse. Eleemosyna, stips collatitia, pia benignitas: agape, es, agapa, æ. *Ger. almuse: Gal. aulmosne: Ang. almesse.*
Aelmoesse / aelmisse. *Sax. Sicamb. vet.* j. broodtailloor. Orbis, discus, orbus crusti. *Virgil.* quadra patula. *Virgil.* orbis mensarius, mensa. *Virgil. Est autem proprie* orbis cerealis, *siue* mensa panitia, quæ prandio & cœna absolutis, pauperibus eleemosynæ loco dari solet à ditioribus.

ael-

Aech-steen] ab *haecken* quia illi res leves adhærent, non ab *Ach elementum aquæ* notante, quod WACHTERO placet in Gloss. v. *Ach* et *Agstein.*

Aessch] ab *aes* pro *af ab.* Unde etiam compositum videtur vocabulum frisicum *aeswird gladium nuptialem* denotans vid. SIBR. SICCAMA ad LL. Frisic. p. 100. *wird* a *weeren* pro *defendere, arcere* -- *aessch* cæterum nondum obsolevit, ut probat proverbium, *'t is een* aessche *treek* apud C. TUINMAN in de Nederd. Spreekw. D. I. bl. 7. cui adde L. MEIJER Woordensch. bl. 538.

Ael *Cervisia*] a Celtico *Ohll* unde etiam *Odini* celebris Germanorum Dei nomen deducunt vid. not. ad d'Algem. Histori D. XVI. bl. 542. 543.

Ael *Subula*] vid. WACHTER Gloss. in *Ahl.*

Ael-moesse *pia benignitas*] h. m. in viri Ampl, G. W. V. OOSTEN DE BRUYN Beschr. van Haarlem, D. I. bl. 92. *was de Edel Heer van Brederoeden een milde* Aelmis *geever, want hy gaf te Haerlem tot die Heren van Sinte Johans een Kelck, die van fynen goude was*, et etiam in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 328. Col. 1. *welcke Landen sijn gegeven geweest* -- *met allen regten* -- *tot een* aelmisse addi potest bl. 336. Col. 1. nunc tantum pro *Stips* usurpatur -- notemus vero in priori loco Orthographiam *τῆ Brederoeden*, confirmantem quippe magni HENRICI CANNEGIETERI hujus vocis denominationem *ab amplitudine novalium*, h. e., *silvarum* vid. ad H. HARII Tristia in Præf. p. 111. *breed* enim recte pro *amplitudine* sumsit nam et h. m. hodie dicimus *hy heeft het niet breed, est res angusta domi.*

aelmoessenier. Præfectus eleemosynis, collector & distributor eleemosynarum, sacræ vel piæ stipis erogator: *vulgo* eleemosynarius.
Aelsene. j. elsene. Subula.
Aembeld/ aemboord/ *&c.* j. aenbeld/ aenboord/ *&c.*
Aen. Ad. *&* Apud.
Aen-ademen/ aen-aessemen. Adspirare, adhalare.
Aen-baerren. j. aen-boorden. Appellere.
Aen-bassen. Allatrare.
Aen-beld. *vet.* Effigies.
† aen-beld. Incus, acmon.
aen-beldt-stock. Acmotheton: lignum in quo firmatur incus.
Aen-be-steden. j. besteden. Locare opus faciendum.
Aen-bergh. Cliuus.
Aen-bidden. Adorare.
Aen-bieden. Offerre.
Aen-bijt. *vet.* Esca.
aen-bijt. j. in-bijt. Ientaculum.
aen-bijten. Admordere.
aen-bijten/ inbijten. Ientare.
Aenbilckt. *Fland.* Incus.
Aen-binden. Alligare.
Aen-blasen. Afflare, adspirare.
Aen-blick. *vet.* Aspectus, intuitus.
aen-blicken. *vet.* Aspicere.
Aen-bold. *Sax. Fris. Sic.* j. aen-beld. Incus.
† Aen-boord/ aemboord. *Zeland.* j. calengieringhe/ naerderschap.
aen-boord trecken/ ont-aen-boorden. *Zeland.* j. calengieren/ bernaerderen. Retrahere emptionem iure proximitatis.
Aen-boorden. *Holl.* Appellere.
aen-boordinghe. Appulsus, appulsio..
Aen-branden. Adurere.
Aen-brenghen. Adferre, deferre, referre: *&* Deferre, indicare, nunciare, accusare.
aen-brenghen. Delator, index: *&* Accusator, quadruplator.

Aendacht. Meditatio, memoria, recordatio, attentio, diligentia, studium: *&* Religio, deuotio *apud Eccles.*
aen-dachtich. Attentus, intentus, memor: *&* Religiosus, deuotus *vulgo apud Eccles.*
aen-dachtighlick. Attentè, intentè: *&* Religiosè, deuotè.
Aen-deel. Rata portio: *&* Sors, sortitio in diuisione bonorum.
Aen-dienen. Administrare.
Aen-doen. Addere, admouere.
aen-doen/ cleeden. Induere, vestire.
aen-doen. Afficere. Iemanden eere aendoen. Afficere aliquem honore, honorem alicui impendere. Pijne aen-doen. Afficere dolore.
Aen-draeghen. Adferre, apportare.
aen-draeghen/ aen-bieden. Offerre.
aen-draeghen. Arrogare, assumere, attribuere, vendicare. Ick draghe my dat aen. Id mihi assumo, adscribo, vendico, ad me attinere volo.
Aen-drijven. Impellere, appellere, adigere, incitare.
Aen-drucken. Apprimere.
Aen-een. Simul, vnà, coniunctim.
aen-een hanghen. Cohærere.
aen-een pappen oft lijmen. Conglutinare.
Aen-eynden. Confinem esse, conterminum esse.
aen-eyndinghe. Confinium.
† Aengaen. Adire, aggredi, attingere, inire, incipere.
aen-gaen/ voort-gaen. Progredi.
aen-gaen. Subire, suscipere negotium, munus, onus. Aen-gaen een verbond. Inire fœdus.
aen-gaen. Attinere, pertinere. Het gaet u aen. Ad te attinet, tua interest, tua refert, tuum est, tua res agitur.
aen-gaende den vader. Circa patrem, quoad patrem.

aen-

aen-beld *incus*] nunc aen-beeld/ sed cum a *belten* quod *ferire, tundere, pulsare* denotavit, deducendum sit, ut credibile est, vid. J. G. ECCARD. ad LL. Salic. p. 46. rectius *aen-beld* scribitur.

Aen-boord-naerderschap] pro quo etiam est *aen-boordinghe* uti integer titulus occurrit in de Cost. v. Middelb. et aliis citatis in Ampl. C. C. REITZ Diss. Inaug. in qua quædam Zelandiæ jura explicantur, Cap. II. §. 9. 10.

Aen-gaen *Adire*] inde *aenganckelyck* et ab hoc *onaenganckelyck* pro quo nos dicimus *ontoegankelyk* in Ampl. V. OOSTEN DE BRUYN, Beschr. v. Haerl. D. I. bl. 42. *Want die selve stat* onaenganclic *was, dan alleen totter haven.*

aen-gaende dat ghy schrijft &c. Quod scribis &c.
aen-ganck. Accessus, aditus. ten aenganck comen. Superuenire, ex insperato aduenire.
Aen-ghebrande spijse. Cibus adustus.
Aen-gheboren. Genuinus, natiuus, innatus, ingenitus, insitus, inditus à natura.
Aen-ghelandigh. Confinis.
aen-ghelandigheyt. Confinium.
Aen-ghenaem. Acceptus, gratus, placens.
aen-ghenaem-heyd. j. danck. Gratia.
aen-ghenaemlick. Gratè, grato animo.
Aen-ghenomen. Receptus, assumptus.
aen-ghenomen kind. Filius adoptiuus.
aen-ghenomen werck. Opus conductum, opus redemptum.
Aen-ghesicht / aen-sicht. Aspectus, conspectus, us: & Facies, os.
Aen-gesien. Aspectus, conspectus, a, um.
aen-ghesien dat. Cùm, quum, quia, quandoquidem.
aen-ghesien den tijdt. Vt diei tempus est.
Aen-ghestorten goedt. j. ver-storten.
Aen-gheuen. Porrigere, exhibere, tradere, deferre, indicare, edere: & Proponere.
aen-gheuinghe. Exhibitio, traditio.
aen-gheuinghe der menschen. Traditiones hominum.
aen-gheuer. Index: & Auctor.
Aen-grijp. Comprehensio: & Aggressio, congressus, insultus.
aen-grijpen. Apprehendere, comprehendere, arripere.
aen-grijpen. Adoriri, aggredi, inuadere, impressionem facere.
Aen-haelen. Adferre, adducere.
aen-haelen / aen-locken. Allicere.
aen-haelen het seyl. Stringere vela.
Aen-hanck. Appendix, adhæsio: & Societas, socii: & Secta, sequela, factio.
aen-hanghen. Adhærere, appendère: & Appéndere, suspéndere.
aen-hanghen. Sectari, consectari.
aen-hanghende. Appendens.
aen-hanghende siechte. Contagium, & Morbus sonticus.

aen-hangher. Adhærens, & Socius, & Sectator, consectator, assectator.
aen-hanghigh. Adhærens, & Deditus, addictus.
aen-hanghsel. Appendix, appendicula.
† Aenhechten / aenheften. Figere, affigere, alligare.
Aen-heffen. Alleuare: & Erigere: & Incipere, ordiri, exordiri.
Aenhissen. Instigare.
Aen-hooren Auscultare, exaudire.
Aen-horn. j. ahorn. Platanus.
Aen-houden. Adhærere, attinere.
aen-houden de hand. Manum admouere, adhibere, iniicere.
aen-houden volherdichlijck. Perseuerare, insistere, instare.
aen-houden met iemanden. Stare cum vel ab aliquo. j. houden.
aen-houden. Detinere aliquem officiis, beneficiis, blanditiis.
aen-houden de dieuen / moordenaeren / &c. Recipere, occultare fures, latrones, &c.
aen-houder van dieuen ende moordenaeren. Receptor, receptator: qui fures, latrones eorumque surrepta recipit & occultat.
Aen-iaeghen. Adigere. Vreese iemanden aen-iaegen. Incutere metum alicui.
Aen-katte. Semiapertus.
aen-katte staen. j. aen-staen.
† Aen-keeren. Aduertere, conferre, applicare.
Aen-klaeghe. Accusatio, dica.
aen-klaeghen. Accusare, incusare, accersere crimine.
aen-klaghte / aen-klaeghe. Accusatio, incusatio.
aen-klaegher. Accusator.
Aen-klauwe. *Fland. Holl. Sic.* j. enckel. Talus.
Aen-kleuen / aen-klijuen. Agglutinare, affigere, defigere: & Agglutinari, affigi, adhærere: & Agere contagia, afflatu vel contactu nocere.
aen-kleuende siechte. j. haelende.
† Aen-komen. Aduenire, aduentare, appropinquare, accedere, appellere: & Crescere, augescere, adolescere.

aen-

Aen-hechten / aen-heften] pro quo etiam *aenhaften* ut in 't Utr. Pl. B. D. I. *door welken Verbandbrief deeze onze tegenwoordige brief doorgesteken en* aangehaft *is*, bl. 264. et etiam sq.
Aen-keeren] *dair Meister Jasper sijn uterste vlijt* aenkeeren *sal* in charta, apud c. DUMB. K. en W. deventer bl. 197.
Aen-komen] *Allen den genen die dese bryeven* aenkomen *sullen*, in Ms. Cod. cui inscriptum est *sum Thomæ Roos*, qui servatur in archiv. curiæ Gelricæ, bl. 81.

aen-komen te schepe. Appellere nauem, appellere naue.
aen-komelinck. Aduentitius, nouitius, proselytus. & Adolescens.
aen-komste. Aduentus.
aen-komste der koortsen. Paroxismus, accessus, accessio, exacerbatio febris.
Aen-kouten. Alloqui, colloqui.
Aen-lacchen. Arridere.
Aen-laeghe. *vetus.* Impensæ, sumptus.
† **Aen-laet.** *vetus.* j. oorsaecke.
Aen-landen. Confinem esse, conterminum esse.
aen-landen. Terram attingere, appellere, ad portum venire, ad littus appellere.
Aen-langhen. Porrigere.
Aen-lappen. Affigere, assuere, addere.
Aenlegghe. *vetus.* Actio, accusatio.
Aen-legghen. Apponere. **Vier aen-legghen.** Struere ignem.
aen-legghen. Nauim aduertere, ripæque propinquare.
aen-legghen / besteden. Sumere *vel* insumere in re aliqua, impendere, conferre, locare, collocare pecunias emendis libris, &c.
aen-legghen. Applicare.
aen-legghen sijn kracht ende macht. Adhibere vires, applicare vires.
aen-legghen sijn sacken. Instituere res suas, aggredi.
aen-legghen in rechte. Agere, agere litem, intendere actionem, ius suum persequi iudicio, dicam scribere.
aen-leggher. Auctor, primus motor.
aen-leggher in recht. Actor, accusator.
Aen-leyden. Adducere, deducere: & attrahere, allicere, inducere.
Aen-lenen. Inniti, incumbere, inclinare.
Aen-ligghen. Adiacere. & Confinem esse.
aen-ligghen. Pertinere. **Wat light u daer aen?** Quid tua id refert? quid tua interest? quid ad te attinet?
Aen-lijck. Assimilis.
aen-lijcken. Similem esse.
Aen-lijmen. Agglutinare.
Aen-locken. Allicere, allectare, illicere, illectare, pellicere.
aen-lockigh. Illecebrosus, illex.
aenlockinghe. Illecebra.
Aen-loop. Accursus, incursus, incursio, procursus, assultus.
aen-loopen. Accurrere, incurrere.
Aen-mael. Macula, nævus. Ger. *anmaal.*
Aen-menen. Adigere, impellere, incitare, & Incitare ad opus, vrgere opus.
aen-menner. Monitor, qui opus vrget, & cessatores increpat.
Aen-mercken. Considerare, notare, attendere, obseruare, animaduertere, perpendere.
aen-mercker. Considerator, obseruator.
aen-merckinge. Consideratio, animaduersio, obseruatio.
Aen-moedinge. Affectus, affectio, animi motus, animi passio, perturbatio.
Aen-naeyen. Assuere.
Aen-nemen. Accipere, acceptare, excipere, recipere, suscipere, adsciscere, sumere, assumere, comprehendere.
aen-nemen voor sijn kind. Adoptare.
aen-nemen / leeren. Discere, addiscere, comprehendere intellectu.
aen-nemen / toe-nemen. Accrescere, augeri.
aen-nemen / hueren. Conducere, pretio vtendum accipere, mercede alicuius operam emere.
aen-nemen eenich werck. Redimere, condicere opus, suscipere opus certo pretio faciendum, accipere pretium pro re aliqua facienda: recipere in se opus stata pecuniæ summa, locare alicui operam suam.
aen-nemen knechten oft krijghs-volck. Scribere, conscribere exercitum, contrahere copias, colligere milites, cogere exercitum, milites conquirere, centuriare, cogere copias, facere agmen.
aen-nemen de reyse. Suscipere iter, profectionem aggredi, incipere, instituere.
aen-nemende. Discens: & Docilis.
aen-nemelinck. Discipulus. & Adoptiuus.
Aen-paert. j. **aen-deel.**
Aen-paelen. Confinem, conterminum esse.
Aen-placken. Agglutinare, affigere glutine.
Aen-porren. Instigare, exhortari, cogere.
Aen-preken. Persuadere: & Commendare.
Aen-prijsen. Commendare.
Aen-randen. Aggredi, inuadere, impetere.
Aen-rechte / aen-recht-tafel. Abacus, repositorium.
aen-rechten. Apparare, instruere, aptare, promere, depromere.
aen-rechten sijn leuen. Instituere vitam.

aen-

Aen-laet] et ita apud PLANTIN.

aen-rechten iet nieuws. Inducere vel introducere aliquid noui.
aen-rechten iet quaeds. Moliri aliquid mali, machinari, conari, struere.
aen-rechter. Instructor, machinator, auctor.
aen-recht-tafel/ recht-banckle. Abacus.
Aen-reden. Alloqui, affari.
† Aen-reesen. *vet. Fland.* Apprehendere, inuadere cum impetu.
Aen-reycken. Attingere. & Porrigere, suppeditare.
Aen-rijtsen. j. rijtsen.
Aen-roepen. Inuocare, in vota vocare, appellare, implorare & obtestari.
Aen-roeren. Tangere leuiter, attingere, attrectare, contrectare, lambere.
Aen-rucken. Impressionem facere.
aen-ruckinghe. Impetus.
Aen-ruyschen. Atterere.
Aen-schieten. Adjicere.
aen-schieten den rock. Festinanter induere vestem.
† Aen-schijn. Aspectus, conspectus. & Facies, vultus, os.
aen-schijnen. Affulgere, allucere.
Aen-schouw. Aspectus, aspectio, conspectus: respectus, observatio.
aen-schouw nemen. Obseruare, respicere.
† aen-schouwen. Aspicere, conspicere, contemplari, intui, intueri.
aen-schouwinghe. Aspectus, aspectio, conspectus, contuitus, intuitus.
Aen-schueren. Atterere.
Aen-schrijuen. Adscribere.
Aen-segghen. Imputare: & Denuntiare, indicare, nunciare.
Aen-setten. Apponere, adducere.
aen-setten/ inbaeten. Impressionem facere.
aen-setten 't seyl. Obliquare sinus velorum.
aen-setten te lande. Exponere in terram.
aen-settinghe. Appositio. & Alluuio.
Aen-sicht/ aen-ge-sicht. Aspectus: & Facies, os, frons, pars anterior capitis humani.
aen-sichtigh. Spectabilis.
Aen-sien. Aspicere, conspicere, intueri. Het aen-sien. Aspectus, conspectus, respectus: & Causa, ratio: & Dignitas, potestas, authoritas.
Aen-slaen. Affigere ictu.
aen-slaen de boeyen. Compedes injicere.
aen-slaen de hand. Admouere manum: & Apprehendere, injicere manum.
aen-slaen iemandts goedt. Inuadere, occupare alicuius bona, manus injicere alicuius facultatibus.
aen-slaen. Incipere, aggredi, inceptare: & Inire consilium: machinari.
aen-slagh. Cœptum, inceptum, res inchoata, susceptio, operis institutio, consilium, ratio, conatus, machinatio.
Aen-soecken. Requirere, postulare, sollicitare, ambire, petere.
† Aen-spannen met iemanden. Addere se socium alicui, partes alicuius fouere.
Aen-spoelen. Alluere.
aen-spoelinghe. Alluuio.
Aen-spraecke. Alloquutio, alloquium.
aen-spraecke deur recht. Postulatio, iuridica actio, dica, accusatio.
aen-spraecke/ aen-spreker in recht. j. aen-leggher. Actor.
Aen-spreken. Alloqui, affari, appellare, compellare, conuenire aliquem.
aen-spreken in recht. Arcessere, arcessere iudicio, accusare, agere, actionem intendere.
aen-spreken van den lijue. Arcessere capitis, iudicio capitis arcessere.
aen-spreken van ongheluck. Agere iniuriarum, postulare aliquem pro acceptis iniuriis.
Aen-sprenghen. Aspergere.
Aen-springhen. Assilire.
aen-spronck. Assultus. & Impressio.
Aen-staen. Adstare. aen-staen. j. naecken. Instare, imminere. aen-staenden tijd. Instans, imminens tempus.
aen-staen / aen-hatte staen. Conniuere, non plenè clausum esse. De deure staet aen. Conniuet ostium: stat semiapertum.
aen-staen/ behaeghen. Placere, sedere, sedere animo.
aen-staen. j. goedt doen. Luere, persoluere, præstare.

† aen-standt.

Aen-reesen *invadere cum impetu*] et ideo verbum pro *Stuprari* quoque sumebatur. vid. exempla in B. HUYDEC. ad M. STOKE, Rym-Kron. D. II. bl. 199.
Aen-schijn *facies*] *wonden in 't* aenschijn/ in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 514.
aen-schouwen] pro *examinare* etiam usurpatum fuit, uti patet ex *ende naerstelike* anschouwen *hebben letteren* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 280.
Aen-spannen met yemanden] vid. exempla in G. V. LOON not. ad K. KOUWN bl. 54.

† aen-ſtand. *Germ. Sax. Sic.* Procraſtinatio, perendinatio. & Induciæ.
Aen-ſteken. Affigere. aen-ſteken het vleeſch/ aen den ſpet ſteken. Figere carnes veru.
aen-ſteken/ ontſteken met vier. Incendere, accendere, ſuccendere, inflammare.
aen-ſteken een huys. Inferre faces tectis, facere incendium.
Aen-ſtellen. Inſtituere. & Applicare. & Incipere.
Aen-ſterven. Obuenire morte alicuius.
Aen-ſtoot. Impulſus, illiſus, offenſio, offenſatio, occurſus, aggreſſura, aggreſſio, aggreſſus.
† aen-ſtooten. Impellere, illidere, offendere, offenſare, incurrere.
aen-ſtooten/ by-ligghen. Attingere, adiacere, confinem eſſe, contiguum eſſe.
aen-ſtootende. Contiguus. aen-ſtootende landen. Contiguæ terræ.
Aen-ſtouwen. Adigere, ſtimulare.
Aen-ſtranden. Appellere littori.
aenſtrandinghe. Maris eiectamentum: quidquid mare in littus expellit.
Aen-ſtrijcken. Allinere.
† Aen-tale. j. aenſpraecke.
† aen-taelen. j. aenſpreken.
Aen-taſt. Tactus, tactio: & Apprehenſio.
aen-taſten. Tangere, attingere, attrectare, contrectare.
aen-taſten met ghewelt. Inuadere, apprehendere, impreſſionem facere, cum impetu aggredi.
Aen-teeckenen. Annotare.
† Aen-tijen. Prodere, indicare. & Imputare, incuſare, inſimulare.
Aen-tijghen. Demonſtrare, indicare: & Accuſare, prodere: & Imputare, incuſare.
aen-tijgher. Index, demonſtrator: & Imputator, delator.
Aen-trecken. Attrahere: & Attrectare.
aen-trecken/ aen-doen. Induere.
aen-trecken. Aſſumere. Sich eenighe ſaecke aen-trecken. Aſſumere ſibi rem aliquam, attribuere, arrogare ſibi.
aen-treckende ooghen. Oculi illices.
† aen-trecker/ ſchoeyer. Calcipes, *vulgo* attractorium.
Aen-treden. Incedere, ingredi, progredi.
Aen-vaen j. aen-vanghen.
Aen-val. Aggreſſus, impreſſio, impetus.
† aen-vallen. Aggredi, adoriri: & Impetere, inuadere: & Impreſſionem facere, irruere.
Aen-vanck. *Germ. Sax. Holl. Sic.* j. beghinſel.
† aen-vanghen. j. beghinnen. Incipere.
Aen-vatten. Arripere.
Aen-vechten. Oppugnare, impugnare, tentare.
aen-vechtinghe. Oppugnatio, tentatio.
Aen-veerden. Accipere, acceptare, capeſſere.
† aen-veerden/ aen-taſten. Arripere, apprehendere, aggredi.
Aen-voeren. Adducere, adferre, aduehere: & Introducere.
aen-voeren om te vechten. Educere in aciem.
aen-voerder. Adductor, ductor: ſtrategus, dux.
Aen-waeyen. Afflare, adſpirare.

Aen-walt-

aen-ſtandt] et ſic PLANTINO Anſtandt *des gerichtes*, *vacantie*. Anſtandt *des krychs*, *Induciæ*.
aen-ſtooten *incurrere*] *zoo wie een huys van buyten* aanſtoet, *dats Huys-ſtootinge* in M. BALE beſch. v. Dordr. bl. 11. aut 422. adi etiam C. G. HALTAUS in *Anſtoſſen*.
Aen-tale] *ſonder* aentale *van ons* legitur in FR. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 56. col. 1.
aen-talen] apud G. DUMB. *wair dat ſaecke*, *dat ons iemant* antaelte *off beclaegde* Anal. T. II. p. 271.
Aen-tijen] in MIERIS Ch. B. D. III. bl. 201. col. 2. legitur *ſoe wat wive ſceldeliken worden* antieet, ſed ibi mallem *antyet*.
aen-trecker] *een* aentreckere memoratur in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 110.
aen-vallen] utebantur olim hoc verbo etiam pro *voorvallen*, *accidere*, quomodo *om te expedieren andere* aenvallende *ſaecken in* de Cancelerye ordning/ apud Ampl. J. SCHRASS. Stuck. t. d. Cod. beh. Bl. 75.
aen-vanghen] pro *arripere* venit in FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 201. col. 2. *die ſoude die rechter* aenvangen, *ende in hechtenis houden*. et *op des Heeren koſten* aentevangen *und den Droſt ofte Richter te leveren* in 't Landr. v. Veluw. Cap. II. art. 17.
aen-veerden *aggredi*] ut *die imant met eenige wapens anders als met bloote handen naejaegt of* aenveert in charta apud D. PARINGET in de Beſch. v. d. Grave bl. 922. Sed vid. etiam C. G. HALTAUS ad v. *Anfertigen*.

Aen-wald. *Ger. Sax. Sicamb.* Legatus, orator: & Procurator litis, cauſidicus.
Aen-was / aen-waſſinghe. Accretio, accrementum, incrementum.
aen-was / aen-worp. Alluuio, alluuies: tacitum incrementum, quod paulatim à flumine acceſſionem præbet.
aen-waſſen. Accreſcere, increſcere, ſupercreſcere, adnaſci, ſubnaſci.
Aen-wenden. j. aen-keeren.
Aen-wijſen. Demonſtrare, adnotare, aſſignare, deſignare, indicare.
aen-wijſen / toe-wijſen met recht. Adiudicare, addicere.
aen-wijſinge. Demonſtratio, annotatio.
aen-wijſer. Index.
Aen-worp. Appendix, adiectio, adiectus, us: *et* Alluuio.
aen-worpen. Adiicere.
Aen-wrijuen. Atterere.
† **Aene / aen-heere.** *Germ. Sax. Sicamb.* Proauus, aui pater.
aen-vrouwe. *Ger. Sax. Sic.* Proauia.
Aerchel / erchel. Proiecta, podium.
Aerd. Indoles, natura, ingenium, genius.
aerden. Indolem ſiue naturam ſequi. **aerden nae den vader.** Patriſſare: ingenium ſiue indolem patris referre, ſequi: reſpondere moribus patris.
aerdigh. Ingenioſus, ſolers, argutus, venuſtus, elegans.
aerdigheyd. Venuſtas, elegantia, genius, gratia, lepos.
aerdighlijck. Ingenioſe, venuſtè, eleganter, affabrè, lepidè.
aerdſoen. Indoles, natura.
Aerde / eerde. Terra, tellus, humus, ſolum: arida, *apud Eccleſ. ſic dicta, quòd aretur, teſte Ioanne Bocatio.* Artham, *id eſt*, terram matrem, *veteres Germani coluerunt. Iuſt. Lipſ.*
aerde. *Fland. Gand.* Forum. **koren-aerde.** *Flandr.* j. **koren-merckt.** Forum frumentarium.
aerd-aecker. *Holl.* j. **aerd-not.** Bulbocaſtanum.
aerd-appel. j. **verckens-brood.** Cyclaminus, rapum terræ.
aerd-beſie. Fragum, morum in herbis humi repentibus naſcens.
aerd-beuinghe. Terræ motus, terræ quaſſatio.
aerd-bodem. Solum: *et* Orbis terrarum.
aerd-kuyl. Hypogeum, locus ſubterraneus.
aerd-muis. Mus agreſtis, nitedula, mus ſubterraneus.
aerd-not. Bulbocaſtanum.
aerd-rijck. Tellus, terra.
aerd-roock. Fumus terræ, fumaria.
aerd-ſlanghe. Cherſydrus.
aerd-ſteen. Later non probè coctus.
aerd-ſpinne. Stellio. *vulgo* tarantula.
aerd-vochtigh. Vliginoſus.
aerd-veyle. Hedera.
aerd-veylen-torſchen. Corymbi.
aerd-worm. Inteſtinum terræ, lumbricus, vermis terreſtris.
aerde-werck. Vas fictile, figlinum, luteum, teſtaceum, ſamium, aretinum, tuſcum.
aerden. Ferreus.
aerden-kruycke. Serea.
aerden-pot. Poculum fictile, figlinum, luteum.
aerdtſch. Terrenus, terreus.
aerdtiſſie. j. **hegdiſſe.** Lacerta.
Aere. j. **ere / nere.** Area, pauimentum.
Aeren / eren / eeren. Aes, æris, *Gal. erain.*
aeren-werck / eren-werck. Aeramentum, æri-ficium, opus æreum, vaſa ærea, ænea, ahenea.
aere-pot / ere-pot. Aeneum poculum, olla ænea, ærea.
Aere van coren. Spica.
aeren-angel. Ariſta.
aeren-vlienie. Ariſta.
aerene / erene. Aruum, ager aruus.
† **Aeren / eeren / eren / errien.** Arare, exarare, inarare, colere agrum, terram vertere aratro, proſcindere aruum, exercere campos, terram moliri, ἀρῶν.
Aerpel / erpel. *Fland.* Anas mas.
Aers / eers. Anus, podex, ὄρχις.
aers-billen. Nates, clunes.
aers-vleyne. Mariſca, ficus, tuberculum in ano.
aers-darm / ſchijt-darm. Inteſtinum rectum, longanon.
aers-darm / ende / *Inf.* Anus, ſedes.
aers-gat. Podex, circulus ani, foramen poſticum, ſedes.
aers-kerſ. j. **aers-gat.** Podex.
aers-kiele. j. **broeck-kiele.**
aers-voet. Mergulus, *auis teut. dicta à pedibus podici adiunctis*, πυγοσκελής.
aers-wiſch. Spongia tergendo podici. *vulgo* anitergium.

aers-

Aene / aen-heere] et ſic infra *oor-aene*, *oor-aen-heere*.
aeren *arare*] et hinc *Erdelant* uti **erdelant** *und ettinge* in A. MATTH. Anal. T. IV. p. 283.

aers-wormken. Ascaris.
aerselen/ aerselinghen/ erselen. Retrogredi, retrocedere, tergiuersari, repedare, remeare, cessim ire, iter retro vertere. *q. d.* culum versus ire. *ita quoque Gal. reculer.*
† aerssel-maend. *vet. Flan.* October. *sic dictus, quod annus tunc præcipue retrogrediatur.*
aerselincks. Retrograde.
Aerue. j. erue.
Aerwete. j. erwete. Pisum.
Aes/ aesken/ een ooge op 't spel. Canis, canicula, monas. *vulgo* hasarda. *Ger.* *ess: Gal. ais: Ital. aso: Hisp. as.*
aes int ghewicht. Monas, momentum.
Aes. Esca, alimentum.
† aesen/ esen. Escam in os ingerere, obescare, cibare.
aes-sack/ knap-sack. Pera, ascopera, mantica, pera viatoria.
Aessem. j. adem. Anhelitus.
aessemen. j. ademen. Spirare.
† Aet. *vet. Flan.* Esca, cibus, esculenta, cibaria.
aet-mael. j. et-mael.
aet-schaete. *vet.* Edulia, res edules.
aeterlinck. *Holl.* j. bastaerd. Nothus, illegitimus, incestus.
Aette. *Ger. vet.* j. teyte. Tata, pater.
Aexe/ Aexter. j. aeckse/ aeckster.

A F

† Af. Ab, abs, de. *Ger. ab: Angl. of.*
Af-beelden. Depingere, effigiem reddere.
af-beeldinghe. Effigies.
Af-betaelen. Persoluere.
Af-bidden. Deprecari.
Af-bijten. Demordere.
Af-binden. Dissoluere.
Af-blaesen. Deflare.
af-blaesen. j. af-trompen.
Af-blijuen. Abesse, deesse.
af-blijuinghe. Absentia.
af-blijuigh. Absens.
Af-branden/ af-barnen. Deurere, exurere, incendio delere: *et* Deuri, exuri, conflagrare.
Af-breke/ af-breucke. Abruptio: *et* Abstinentia: *et* Defectio.
af-breken. Defringere, abrumpere, conuellere, refigere.
af-breken/ af-worpen. Demoliri, destruere, diruere, prosternere.
af-breken de brugghe. Interrumpere pontem.
af-breken de ghewoonte. Consuetudinem abolere, abrogare.
af-breken/ afwijcken. Desciscere, deficere.
af-breken/ ont-houden. Abstinere, continere se.
Af-brenghen. Deducere: *et* Auocare, remouere à proposito.
Af-danck. Missio, dimissio, commeatus.
af-dancken. Dimittere cum gratiarum actione.
af-dancken de krijghslieden. Missionem dare militibus, milites dimittere, missum facere exercitum, exauctorare militem, sacramento absoluere.
Af-dedinghen. Transigere, controuersiam dirimere.
Af-deelen. Departiri, partes facere, secernere, diuidere.
Af-dienen/ de tafel opnemen. Auferre mensam, auferre epulas mensa, tollere mensam, sustollere mensam.
† Af-doen. Deponere, demittere, demere, adimere, auferre, semouere, tollere.

af-

aerssel-maend] a KILIANO seorsum non sensit L. MEYER vid. in *de Woordensch.* bl. 540.
aesen] in 't Const-thoonende Juweel:

Ons arm ghestalte siende cont ghy mercken haest.
Hoe elck dient gheaest.

sed pro *piscari* accipiendum est in loco ex antiquo Cod. cui K. V. ALKEMADE nomen dedit JAN MATTHYSZE: *als die Cabbeljauwer* gheaest *hadden*, in de Besch. v. d. BRIEL. bl. 271.
Aet] bl. 82. in de Recht. en Cost. v. Antw. *Want mogen vader oft moeder heure kinderen in henne* aet *ende plicht noch zynde wel capitael gelt geven*, nunc dicimus *in de kost zynde.*
Af] quemadmodum *waar* af *Livius Andronicus de aldereerste gheweest is* V. GHISTELEN in de Voorr. v. Ter. reg. 17. *daer is den menschen grote profyt* oft *voert ghecomen* VELDENAR. Fasc. temp. bl. 1. r. 12. *daer men een materie* off *maect* eidem in Chr. voorr. bl. 4. *ic begheer daer* of *te spreken* Hoefk. der Rof. MS. fol. 1. d. quæ debeo annot. Cl. M. TYDEM. et sic hodiedum loquimur *dat komt er* af/ et hoc etiam modo in G. OELRICHS Gloss. af *ene halfe en* af *ander side.*
Af-doe *Semovere*] *Ende is yemant van den Schepenen der Poorte onnutte in 't Schependom dien sel men* afdoen *sonder wederseggen* in S. V. LEEUWE Beschr. v. Leid. bl. 549.

af-doen den hoed. Aperire caput.
af-doen. j. villen. Glubere, deglubere.
Af-draeghen. Deferre, deportare.
af-draeghen. Sarcire, compensare. af-draeghen den cooper de schaede. Emptori damnum praestare, sarcire damnum.
af-draeghentheyt. *vet. Fland.* Obtrectatio, detractio, contemptus, ignominia.
Af-drijuen. Depellere, repellere, propellere, arcere, abigere.
Af-dringen. Deprimere & Extorquere, extundere, vi elicere vel eripere.
Af droogen. Detergere.
Af-drucken. Exprimere, imprimere.
Af-druppen / af-druppen. Destillare, distillare.
Af-dwaen. Abstergere, eluere.
Af-dwinghen. j. afdringhen. Extorquere.
Af-eten. Depascere.
Af-gaen. Descendere: & Abscedere, decedere, recedere, discedere.
† af-gaen. Deficere, destituere, derelinquere.
af-gaen. Negare, inficias ire, inficiari, defugere, renunciare, abdicare.
af-gaen / den dienst verlaeten. Abire magistratu, consulatu, senatu, &c. Abdicare se magistratu, deponere magistratum.
af-gaen / af-nemen. Decrescere, exolescere, obsolere, obsolescere, deficere, rarescere, attenuari. af-gaende ouder. Vergens aetas, praecipitata, grandior.
af-gaen als de wijn. Fugere, annis cedere. af-gaende wijn. Vinum fugiens, exolescens, dubium, in vitium inclinans, quod aetati cedit, nec diutius seruari potest, aetatem non ferens.
af-gaende man. Vir defectae senectutis, exactae aetatis, defectus senio.
af-gaende mane. Luna decrescens.
af-gaende verwe. Color defluens, caducus, euanidus.
† af-ganck. Descensus, occasus, discessus, recessus, obitus: & Extremitas, senium: & Deflexus, deliquium: & Intertrimentum, intertritura.
Af-ghedreuen esel. Ruptus asellus, strigosus, cursu exhaustus.
Af-ghelaeten. Demissus.
af-ghelaeten wijn. Vinum defoecatum.
Af-ghenomen. Ademptus, ablatus.
af-ghenomen van sieckte. Confectus, adfectus, fractus, debilitatus morbo.
Af-ghereden peerd. Equus strigosus, ruptus, cursu exhaustus, detritus multa equitatione.
Af-ghescheurt. Abruptus.
Af-ghescheyden. Separatus, diremptus.
Af-gheschoren. Abrasus.
Af-ghe-schrift. j. af-schrift. Exemplum.
Af-ghe-schut. Interclusus.
Af-gheset. Depositus.
af-gheset van sijn ampt. Amotus, relectus ex inita dignitate.
af-gheset van de straet-schenders. Spoliatus à grassatoribus, exutus à latronibus.
af-gheset gheld. Abrogata pecunia, aes abolitum.
af-ghesette brieuen. Literae in via interceptae.
Af-ghe-sneden. Decisus.
af-ghesneden houssen. Tibialia.
Af-ghe-storuen. Demortuus, defunctus.
Af-ghestroopte huyd. Exuuiae.
Af-ghe-wendt. Auersus.
Af-ghieten. Defundere, & Fundere, effigiem arte fusoria exprimere, fudendo, siue conflando formare.
Af-ghijlen. Eblandiri, expalpare.
Af-god. Idolum. af-goddinne. Idolum, dea.
af-goden-dienaer / af-goderer. Idololatra.
af-goderije. Idololatria, Idolorum cultus.
Af-grijsen. Horrere, execrari.
af-grijselick. Horribilis, detestabilis, execrabilis.
af-grijselickheyd. Horror, abominatio.
Af-grond. Abyssus, barathrum, locus immensae altitudinis, fundo carens.
† af-grondigh. Immensè profundus.
Af-gunste / af-gunstigheydt. Inuidia, maleuolentia.
af-gunstigh. Inuidus, maleuolus, infensus, malignus.
Af-hangh aen den timmer. Proiectum, proiectura, appendix aedificij, tectum in vnam partem deuexum habens: & Podium.
af-

af-gaen *derelinquere*] ejusdemmodi est *ghi selt u selven also* ofgaen, *en u selven also versaken* in 't Bouk des g. Thr. f. 18. quem locum exscripsi ex ann. Tydem.
af-ganck *obitus*] pro quo tamen etiam *dootlycken affganck* vid. Ampl. G. DUMB. Anal. T. II. p. 353. et J. SCHRASS. in Harderov. D. II. bl. 75.
af-grondich] *Ende die* afgrondige *gueth. en bermhertige myne Gades* in MS. Horario meo.

af-hanghen. Dependere, propendere.
Af-heymen. Intersepire.
Af-hendigh / oft af-hendigh maecken. Eripere è manibus, extorquere.
Af-houden. Inhibere, depellere, arcere.
af-houden. Abstinere, desistere.
Af-houwen. Amputare, abscindere, resecare, demetere, succidere.
af-houwer. *Holl. gorck.* j. beul. Decollator, carnifex.
Af-ionste. *Fland.* j. af-gunste.
Af-keer. Auersatio. & Diuerticulum.
af-keer hebben. Auersari, auerti, vultum auertere odij vel abominationis causa.
af-keeren. Auertere, abducere, deflectere, arcere, decedere.
Af-kladden. j. kladden / kladderen. Abstergere sordes.
Af-klaeren. Absoluere, perficere. af-klaeren de rekeninghe. Putare rationes: puram, putam & absolutam conficere rationem. *vulgò* claram facere rationem.
Af-klimmen. Descendere.
Af-komen. Descendere.
af-komen. Defungi, expedire se re aliqua.
af-komelingh. Oriundus.
af-komelinghen. Nepotes, posteri.
af-komstigh. Progenitus, prognatus, oriundus, ortus.
af-komste. Descensus.
af-komste / gheslacht. Progenies, posteri, nepotes.
Af-koop. Redemptio. af-koop doen. Redimere.
af-koopen. Emere ab aliquo: & Redimere.
Af-korten. Decurtare, abbreuiare, præcidere, resecare.
af-korten / af-rekenen. De summa detrahere, deducere, reputare, decidere, demere summæ.
af-kortsel. j. af-snijtsel.
Af-laet. Cessatio.
af-laet. Absolutio, remissio, condonatio. af-laet des Paus. Indulgentiæ pontificiæ, largitiones veniales, donatiuum veniale, donatiuum pontificium.
af-laet brief. Diploma veniale.
af-laeten. Demittere, dimittere, deducere: & Absoluere.
af-laeten den wijn. Elutriare, defecare.
af-laeten / ophouden. Cessare, desinere, quiescere, finem facere, omittere, sistere, absistere, abstinere.
af-laeten / ontspannen. Retendere, detendere, relaxare.
Af-langhen. Attingere atque proferre.
Af-leenen. j. ont-leenen.
Af-legghen. Ponere, deponere.
af-legghen den rouw. Elugere, deponere luctum siue vestitum lugubrem.
af-legghen de renten. Reditus persoluere, redimere, luere, se prorsus liberare à reditibus.
af-leggen / kalven. Fœtare, fœtum edere.
Af-leyden. Deducere, abducere.
af-leyden het water. Deriuare.
Af-lecken. Destillare.
Af-lesen de appelen. Decerpere, legere poma.
af-lesen ter puyen. Denuntiare siue promulgare publicè.
Af-lijvigh. Mortuus.
af-lijvigh maecken. Occidere.
af-lijvigh worden. Mori.
af-lijvigheyd. Mors, obitus.
Af-loop. Decursus.
af-loopen. Decurrere, deorsum currere: & Delabi, defluere.
af-loopen het plat land. Depopulari agros, destruere, deprædari, diripere, vastare.
Af-lossen. Absoluere, dissoluere.
Af-luycken. Secludere, sepire.
af-luycksel. Seclusorium, sepimentum.
Af-maecken. Conficere, perficere, effectum reddere, absoluere, expedire.
Af-maeyen. Demetere.
Af-maelen. Molere: & Depingere.
Af-maenen. Dehortari, dissuadere, auocare.
Af-mennen de beesten. Fatigare iumenta.
af-mennen een sacke. Peragere, absoluere, expedire rem.
Af-meten. Dimetiri.
Af-neyghen. Proclinare.
af-neyghigh. Procliuis, accliuis.
Af-nemen. Demere: tollere, auferre, adimere, eripere.
af-nemen. Accipere, excipere.
af-nemen den eed. Iusiurandum accipere, excipere
af-nemen wel oft quaelijck. Accipere in bonam vel malam partem: amicè aut ægrè accipere.
af-nemen. Decrescere, rarescere, deficere, macrescere, extenuari.
Af-nijpen. Decerpere.
Af-palen. Determinare, limitibus distinguere.
Af-panden. Pignora capere, exequi.
Af-pellen. Decorticare.
Af-pitsen. Decerpere.

Af-plucken. Decerpere, carpere, delibare.
Af-preken. Diſſuadere longa oratione.
Af-raeden. j. ontraeden.
Af-rede. Epilogus.
af-reden. Perorare.
Af-rekenen/ aftellen. Dinumerare.
af-rekenen/ afkorten. De ſumma deducere, detrahere, reputare.
af-rekenen. Diſpungere, expungere rationes, putare rationem, ſubducere calculum.
Af-rijden een peerd. Exhaurire curſu equum, eneruare equitando.
Af-rijſen. Delabi.
Af-rijten. Deuellere, auellere.
Af-roepen. Auocare.
af-roepen. j. wt-roepen. Proclamare.
Af-rollen. Deuoluere, deuolui.
Af-rotten. Putredine perire.
Af-rucken. Auellere.
Af-rupen/ af-roopen. Detrahere, auellere, decerpere, deſtringere.
Af-saeghen. Deſecare ſerra.
Af-saet/ af-banck/ ouer-ſpronck. Podium, proiecta, antes, ium.
Af-schaeuen. Dedolare, dolabra abradere.
af-schaeffel. Ramentum.
Af-schelffeeren. Deſquamare.
Af-scheren. Abradere, detundere.
Af-schermen. Ictum auertere, propulſare, repellere more gladiatorio.
Af-scheuren. Abrumpere, derumpere.
Af-scheyd. Abitus, deceſſus, diſceſſus, diſceſſio, abſceſſus, receſſus, digreſſus, digreſſio: & Miſſio, dimiſſio.
af-scheyd des houwelijcks. Diuortium.
af-scheyden. Segregare, diſcernere, ſecernere, ſeiungere.
af-scheyden/ wech-gaen. Digredi, abire, diſcedere, abſcedere.
Af-schieten. Eiaculari, emittere ſagittas, exonerare arcum: diſplodere, explodere anea tormenta.
Af-schrabben. Abradere, deſtringere.
af-schrabsel. Ramentum, deſtrigmentum.
Af-schrift j. wt-schrift. Apographum.
Af-schudden. Decutere.
Af-schuymen. Deſpumare.
Af-schutten. Secludere, ſeparare ſepimento, aſſeribus, pariete: interſepire: opere inteſtino veſtire parietes.
af-schutsel. Conſeptum, ſeptum, ſepimentum, interſeptum, diaphragma, paries.
Af-segghen/ ont-segghen. Abnegare, renegare, recuſare, renuntiare.
Af-setten. Deponere, mouere loco: amouere, tollere, abolere, abrogare.
af-setten van ſijn ampt. Dimouere officio, deponere imperio: abrogare alicui imperium, abolere alicui magiſtratum, amouere aliquem magiſtratu, remouere è ſenatu, mouere ſenatu: poteſtatem abrogare alicui.
af-setten het gheld. Numiſmatis æſtimationem remittere, abrogare.
af-setten/ rooven/ ſtraet-ſchenden. Spoliare, graſſari, latrocinari.
af-setten een lid. Recidere membrum, demere artus.
af-setten/ ver-lichten met verwen. Depingere variis coloribus, ornare coloribus.
af-setter/ ſtraetſchender. Graſſator, latro, ſpoliator.
af-setter/ verlichter. Depictor, ornator imaginum, pictor variorum colorum.
af-setsel. Vmbra, tonus, ſplendor picturæ.
Af-sicht. Deformitas: deſpectus, us, deſpectio, deſpicientia, auerſio.
af-sichtigh. Deformis, horridus aſpectu & Deſpectus, abominandus, horribilis.
af-sien. Deſpicere, deorſum aſpicere. & Deſpicere, deſpicari, auerſari.
af-sien. Collimare, defigere penitus oculos in rem aliquam.
Af-sijpen. Defluere.
Af-sinnigh. *Sicamb.* Amens, demens.
Af-sitten van den peerde/ waghen. Deſcendere equo, curru, *&c.*
† Af-slach. Minutio, diminutio, imminutio: & Remiſſio.
af-slach/ weygheringhe. Repulſa, recuſatio.
af-slach maecken. Vilitatem inferre. af-slach maecken in 't koren. Leuare annonam, laxare annonam, facere vt frumenta minùs cara ſint, & minoris vendantur.
Af-slaen/ af-smijten. Decutere.
af-slaen het hooft. j. onthoofden. Decutere enſe caput.
af-slaen. Repellere.
af-slaen den slach/ af-keeren. Excipere ictum gladio, repellere, auertere ictum.

Af-slach *Minutio*] idcirco Arnhemiæ et in aliis urbibus piſcina plerumque *afslach* audit, quia diminuendo pretium piſces venduntur.

af-slaen de vijanden. Pellere, repellere, depellere, propulsare hostes mœnibus, muris, &c.
af-slaen / wegheren. Abnegare, denegare, recusare, abnuere.
af-slaen. Diminuere, imminuere, detrahere.
af-slaen sijn water. j. pissen.
af-slaen. j. af-trecken van de somme. De summa detrahere.
Af-slaen. Laxare. Het coren slaet af. Frumentum laxat, annona laxat, pretio diminuitur, annonæ pretium se remittit.
Af-slijten. Deterere.
Af-slooven. Stringere, distringere, destringere: & Soluere, explicare.
Af-sluyten. Secludere, disciudere: & Intercludere, præcludere.
af-sluytsel. Seclusorium, conseptum.
Af-smacken. Decutere.
Af-smeecken. Eblandiri, expalpare.
Af-snijden. Abscindere, resecare, demetere, succidere.
af-snijdsel / af-snijdelinck. Segmen, præsegmen, resegmen, putamen, ramentum.
Af-sonderen. Separare, segregare, secernere.
Af-spannen. Detendere, retendere, laxare.
Af-spenen. Ablactare.
Af-spinnen. Pernêre, plenas exonerare colos.
Af-spoelen. Abluere, eluere, proluere.
Af-spreken. Respondere, fideiubere.
Af-springhen. Desilire.
Af-staen. Absistere.
af-staen / ophouden. Absistere, desistere, abstinere, supersedere, cessare, desinere.
af-stand. Concessatio, vacatio, abstinentia.
af-stand doen. Desistere, cedere alicui re aliqua.
Af-steken. Detrudere.
af-steken het schip van lande. Soluere, soluere ora vel oram, soluere nauem, solutis anchoris nauigationi se committere, à portu discedere, nauem à portu ducere, soluere è portu, linquere portum.
af-steken de kele. Iugulare, in iugulum ense descendere, defigere cultrum in iugulo, iugulum confodere.
Af-stellen. j. af-setten. Deponere.
Af-sterven. Demori.
Af-stijghen. Descendere.
Af-stompen. Detruncare, distruncare, demutilare.
Af-stooten. Detrudere, deturbare.
Af-stormen. Disturbare, deturbare.
Af-strijcken. Abstergere, detergere, distringere.
af-strijcksel. j. afschraepsel.
Af-stroopen. Stringere, distringere, destringere.
af-stroopsel. Destrigmentum.
Af-sweeren. Sacramento negare.
Af-taelen. Sermone siue eloquentia superare, vincere dicendo.
Af-teeckenen. Designare, denotare: & Lineare, delineare, deformare.
Af-tellen. Dinumerare, persequi numero.
Af-terten / ont-terten. Diffluere.
Af-tocht / het-treck. Receptus, recessus, discessus, us.
Af-treck. Detractio, ablatio, amotio, auocatio: & Auersatio.
af-trecken. Detrahere, abstrahere, retrahere, auellere, abducere, auocare.
af-trecken. j. ver-trecken. Discedere.
af-trecken van de somme. Deducere, detrahere, demere de summa.
af-trecken den wijn van de moeyer. Elutriare, defœcare vinum.
Af-treden. Descendere: & Abscedere, secedere, digredi.
af-tredinghe. Descensus: & Abscessio, digressio, secessus.
Af-trennen. Abscindere, abrumpere, dissuere.
Af-troetelen. j. af-vleyden. Eblandiri.
Af-trompen. Proclamare, publicare sono tubæ.
af-trompen. Eblandiri fallaciis.
Af-tronck / oue-tronck. *vetus Flan.* j. bastard. Nothus, spurius.
Af-troncken. Detruncare.
Af-tuymelen. Deuoluere, deuolui.
Af-vaeghen. Detergere.
Af-vaerdighen. Expedire, perficere, conficere, absoluere.
Af-vaeren / af-steken. Linquere oram, soluere nauem.
Af-val. Casus: & Excrementum.
af-val. Poma cadiua, caduca.
af-val. j. laeckagie. Diminutio.
af-val van gheslaghen beesten. Exteriora, trunculi, extremitates truncatæ.
af-val / gheroof / hooft van de gans. Acrocolia anseris, trunculi: extremitates membrorum truncatæ.
af-val tot de vijanden. Transfugium, transitio ad hostes, apostasis, defectio.

af-

af-vallen. Decidere, labi.
af-vallen van 't verbond. Desciscere.
af-vallen van sijnen veld-heere. Desciscere ab Imperatore, deficere à principe, duce.
af-valligh. Deciduus, caducus, cadiuus.
af-valligh/ af-valligher. Defector, transfuga, perfuga, desertor, apostata.
Af-vellen. Prosternere, diruere.
Af-vijlen. Delimare, elimare.
af-vijlsel. Limatura, scobs.
Af-villen. Excoriare.
Af-vleyden. Eblandiri.
Af-vlieten. Defluere.
Af-waeter. Alueus lateralis.
af-waeterken. Riuus siue amniculus lateralis.
Af-wasschen. Abluere, eluere.
Af-wegh. Deuium, deflexus, iter auium, diuerticulum.
af-weghigh. Auius, deuius.
Af-weyden. Depascere, tondere herbas.
Af-weldighen. Vi eripere.
Af-wenden/ af-keeren. Auertere, deflectere, decedere.
af-wendigh. Auertens, amouens, deflectens: & Auersus, abalienatus.
af-wendigh maecken. Auertere, abducere, abstrahere, abalienare.
af-wendinghe. Auersio.
Af-wenschen. Deprecari.
Af-wentelen. Deuoluere, deuolui.
Af-werck. *Ger. Sax. Sic.* Stupa.
Af-wéren. Auertere, arcere.
Af-werpen. Dejicere, sternere, diruere, demoliri, deturbare.
af-werpen/ af-setten. Spoliare.
af-werpen de brieven. Intercipere literas.
Af-wesen. Abesse.
af-wesigh. Absens.
Af-weven. Pertexere.
Af-winden. Deuoluere: & Demittere trochlea.
† Af-winnen. Euincere, vincendo extorquere.
Af-wisschen. Abstergere, detergere.
Af-wijcken. Deflectere, declinare.
af-wijcken/ af-vallen. Desciscere, deficere.
Af-wijsen met recht. Abiudicare.
Af-worpen. j. af-werpen.
Af-wrijven. Defricare, deterere, detergere.
Affel/ naffel. *Fland.* j. navel.
Affodille. Asphodelus, hastula regia; albucum. *vulgò* affodillus. *Ger. affodil: wurtz: Gal. asphodille: Ital. amphodillo: Angl. affodil.*
After. *Holl. campin: Angl.* j. achter. Retro.

A G

† Aggher. j. eggher. Terebra.
Aggheram. Scarabeus cornutus.
† Aghet. j. ghet.
† Aghetucht. *Sax. Sic.* Cloaca.
Agrimonie. Eupatorium, inuolucrum maius. *Officin.* agrimonia. *Ger. agrimonien: Gal. agrimoine: Ital. agrimonia: Hisp. agrimonia: Ang. aigremonie.*

A H

Ahorn/ aen-horn. *Ger. Sax. Sic.* Platanus.

A I

Aiuyn/ oiuyn. Cæpa, cæpe: vnio, onis. *Gal. oignon: Ang. onyon.*
aiuyn-bedde. Cepetum, cepitium, cepina.

A K

Ake/ aecke/ naecke. *Sic. colon.* Cymba, hippago.
Akeleye. Aquilegia, aquilia, aquilina, columbina. *Germ. akeley: Gal. ancolie: Ital. aquileia.*
Aker. Vas aquarium, vas aquale, ahenum aquarium.
Aker. *Holl.* j. aecker. Glans.
Aketisse. *Fland.* j. haeghdisse. Lacerta.

A L

Afwinnen] *vincendo extorquere*] vide sis infra me ad *Lidteeken*.

Aggher] *een boor*, *een spyckelboor*, *een* auigeer *Ang. Augour* est in HADR. JUNII Nomencl. p. 219.

Aghet] et ita ibid. p. 291.

Aghetucht] est proprie *Atucht* seu *Ahatucht*, id est, *aquæ tractus*, *locus per quem aqua derivatur*. *A* etenim seu *Aha* aquam denotat, ut tot fluviorum nomina in id exeuntia demonstrant, quorum nonnulla enumerantur a SIBR. SICCAMA ad Add. Sap. p. 138. nostro auctore in *Nomencl.* Reg. v. *A*, *Aa*, *Ha*, J. J. HARKENR. in de Oostfr. Oorspr. D. 1. bl. 170. J. G. KEYSLER Antiq. Sept. p. 263. 264. in not. et 428. et in 't beg. der Erfgr. bedien. bl. 462. D. V. HOOGTSR. Gr. W. B. v. A. A. et WACHTERI Gloss. v. *Acha* quæ sufficient. - *Tocht*, *aftocht*, *gote*, *Incile*, *aquæ ductus* est infra, et in H. JUNII aurea Nomencl. p. 275. et inde hodiedum *Tochtgraven* vid. 't Dykr. v. d. vier stoelen. bl. 5.

C

A L

† Al/ alle. Omnis, cunctus, totus, vniuersus.
al/ gheheel. Totus.
al/ gheheelijck. Prorsus, omnino.
al ist dat. Licet, quamuis, quantumuis, quanquam, etsi, etiamsi, tametsi.
al gaende/ al staende/ al sittende/ al springhende/ al lachende. Eundo, stando, sedendo, saltando, ridendo.
al willens. Volens, sponte.
al hier/ al daer/ al waer. Hac, illac, quà.
al om. Circum. al om ende om. Circumcirca.
al reed. Omnino promptus.
al reed. In promptu.
al reed. Iamiam, iam.
al te seer. Nimis, nimis quàm, per quàm.
Al-de-dille. *Holl.* j. al-de-drijf.
Al-de-drijf/ al-de-schicht/ al-de-wind/ al-de-stier. πολυπράγμων, Ardelio, homo inquies: omnibus se negotiis ingerens: qui rerum omnium satagit, nihilque rectè fieri putat, nisi cui ipsemet præfuerit, manumque, admouerit.
Al-deur. Assiduè, continenter, continuè.
Al-dus. Hoc omnino modo, sic prorsus.
al-dus-danigh. Huiusmodi prorsus.
Al-een. j. alleen. Solus.
Al-en-een. Continenter, assiduò.
Al-eer. Antè, priùs.
Al-ghemeyn. Vniuersus, vniversalis, generalis, omnino communis.
Al-machtigh. Omnipotens.
Al-moghende. Omnipotens.
Al-mutse/ amutse/ mutse/ al-muys. Amiculum pelliceum, amictus, tutulus, noëgæum: pallium pelliceum quo sacrificus caput humerosque tegit: vestis sacerdotum, maximè canonicorum (*inquit Gesnerus cap. de Mure Pontico*) ex pellibus murium Ponticorum, siue variorum aut Venetorum, cum caudis ad imum dependentibus marginem. *vulgo* amusia, amicia, aumicia, amucius, almuchium, almutium, almucherium, bessa, byrrus. *Gal. amuche: Hisp. muceta: dicitur quoque teut.* Koor-hoed/ & koor-kappe/ & Besse.
Al-noch. Adhuc.
Al-so. Sic omnino, sic, taliter, ita.
al-so-haest. Tam citò.
al-so seer. Vsque adeò.
al-so vele. Tantum, tot.
al-so daenigh. Talis omnino.
Al-solck/ al-sulck. Omnino talis.
Al-sus. j. aldus. Hoc modo.
Al-te groot/ al-te seer. Nimius, & Nimis quàm, perquam.
al-te gader. Simul omnes.
al-te hands. *Holl.* Statim, continuò.
al-te-mael/ al-t'eene-mael. Simul & semel, prorsus, omnino.
al-te-met. Subinde, aliquando, aliquoties.
al-te saemen. Omnes simul, omnes ad vnum, ad vnum omnes.
al-te seer. Nimis.
† al-te-veel. Nimium prorsus.
al-te-veel. *vetus.* Hermaphroditus: *qui nimium habet, quia vtrunque sexum.*
Al-thenen/ allen-thenen. Vbique.
Al-tijd/ Semper, perpetuùm, perpetuò, omni tempore.
Al-toos. j. altijd. Semper.
Al-vraet. Pamphagus, omniuorus.
Al-weerdigh. Pretiosus, multi pretij, quantiuis pretij.
Alle. Omnis, omnes.
alle beyde. Ambo, vterque.
alle daghe. Quotidie, singulis diebus, in singulos dies: indies, per singulos dies.
alle die. Omnes qui, quotquot, quicumque.
alle jaere. Quotannis, singulis annis.
alle-man. Quilibet, quisque, omnis homo.
alle-wege/ allet-wege. Vbique locorum.
Alleen/ al-een. Solus, solitarius, vnicus: & Seorsum. *Ger. allein: Angl. alone.*
alleen spreken met iemanden. Amotis arbitris, sine arbitris loqui.
alleenheyd. Solitudo.
alleenlick. Solùm, modò, tantùm, solummodo, tantummodo, dumtaxat.
alleenskens/ al-eenskens. Singulatim, vnumquodque seorsum & per se.

alleens-

Al *totus*] quo sensu in charta est apud Ampl. K. BURM. in de Utr. J. B. D. I. bl. 445. *duerende een manendage toe naestcomende, ende dien dach* al/ id est, toto illo die. add. ibid. 457. et qui multa exempla collegit A. MATTH. in not. ad vet. J. Transisal. Anal. T. III. p. 784.
al te veel] at sæpe occurrit pro *seer veel*, ut in Chron. Ord. Teut. *ende dair bleven* al te veel *heydenen doot* apud A. MATTH. T. V. Anal. p. 760. et sqq. passim. et in het Goudtsch Kronyexken bl. 6. sæpissime et 7. 8.

alleenſkens. j. allengſkens. Senſim, ductim, paulatim.
alleleens / al-euen-eens. Par, idem: ſimiliter, perinde, omnino idem.
allengſkens / allangſkens / allentſkens / al-lenſkens / allinſkelinghen / allinſkens / allijnſkens / allendſkens. Longiuſculè: omnino lentè, prorſus lentè: ſenſim, ductim, paulatim, pedetentim, gradatim, minutatim, minutè. *Variè à variis hæc dictio ſcribitur, pronuntiatur & explicatur.*
allenthaluen / allenthenen. j. allerweghe. Vbique.
Aller. Omnium. *Superlativis pulchrè præponitur, eorumque ſignificationem adauget hæc dictio, vt,* aller beſte / aller kleinſte / aller meeſte. Omnium optimus, minimus, maximus.
aller-hande. j. allerley.
aller-ley. Omnigenus. aller-ley volck. Omne genus homines, cuiuſuis generis homines.
† aller-malck. *Holl.* Omnis, cunctus.
aller-meeſt. Cùm maximè, omnium maximè, præcipuè, potiſſimum, potiſſimè.
† aller-tiet. *vet. Fland.* j. allerley. Omnigenus.
aller-weghe / alle-weghe. Vbique viarum, vbique locorum, vbique, quoquouerſum, quaquauerſum: ſemper & vbique.
Alles-ſins. Omni ſenſu, omni modo: & Omni loco, vbique: perpetuò, prorſum. *Ger. alweg: Ang. alwaye.*
† Allick / allinghe / allicken. *Fland. Holl.* j. al ghelijck. Prorſus, omnino.
Al-lijcke-wel. Nihilominus, attamen.
Alabaſt. j. abaſt.
Alaem / alem. Vtenſilia, inſtrumenta artificum, inſtrumenta mechanica.
Aland-wortel. Helenium, inula, terminalium. *vulgo* Enula campana. *Germ. alantwurtz: Gal. aulnee: Hiſp. ala.*
Alb-boom / alber-boom. *Germ. Sax.* j. abeel-boom. Populus alba.
Albe / albe. Alba veſtis ſacrifici: dalmatica, poderis.
albe. *Sicamb.* j. wit-penninck.
Ald. j. oud. Antiquus.
Ale. j. ael.
† Alem. j. alaem. Vtenſilia.
† Alf / alue. Incubus, ephialtes, faunus, ſatyrus, ſyluanus: dæmon inſultor hominum. *reliqua vide in* alue.
alf-rape. Bryonia, vitis alba.
alf-rancke. Amara dulcis, dulci-amara, ciclaminos altera, ſiliquaſtrum, Circea: *à Circe nempe venefica: quod & Teutonica dictio videtur innuere.*
Alhoren-boom / el-horen. *Sicamb.* Sambucus.
† Allende. j. ellende.
Almanach. Calendarium. *q. d.* almaen-achte. j. omnium lunarum totius anni conſideratio ſiue obſeruatio. Almanack numerus ſiue numeratio *Arabibus, Chaldæis & Hebræis, ſecundùm quoſdam dicitur.* Almanack (*inquit Ioſephus Scaliger in notis in Ætnam Virgilij*) *dixerunt Arabes* Calendarium, *addito ſcilicet articulo ſuo: non enim, quod quibuſdam perſuaſum audio, mera vox Arabica eſt, ſed tantum in Arabicarum vocum familiam recepta.*
Almaris. j. ammaris. Armarium. *Germ. almerge, armerge.*

Almerye /

aller-malck] alremallich *hulper* in not. ad A. BUCHELII ad HEDAE Episc. Ultraj. p. 277.
aller-tiet] *Item van elken tonne harnaſch ofte* allertiere *malkenwerk* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 523. col. 2.
Allick / allinghe] *allinghe* adjective pro *totus* ſæpiſſime venit ut *d'alinger gemeente*, adi v. OOSTEN DE BRUYN Beſch. v. Haarl. D. I. bl. 174. et *de Handv.* v. Vlaard. bl. 31. not. et innumeras Gelricæ regionis chartas. et ſic *allicken* pro *perinde* ut in de Deductie wegens Almelo bl. 143. *dat een ygelyk die daer woent op ten vurſcrevene vene, unde en woent hy daer oeck niet oppe, dat is* allijck. *idem eſt, perinde eſt.*
Alem] *wtghenomen inſtrumenten*, alem *oft gereetſchap.* in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 57.
Alf] inde in vetuſtis Gloſſ. *munt-wudu-feld-wylde-ſæ-dun-aelfen* Oreades, Dryades, Moides, Hamadryades Naiades Caſtalides audiunt vid. J. G. WACHTERI Gloſſ. Germ. v. *Alp.* et *Alfablot* ſacrificium Alpibus ſive Dæmonibus montanis memoratur in J. G. KEYSLER viri, ſi quis unquam harum rerum, peritiſſimi Antiq. Septentr. p. 47. et *Alfhennur* p. 178. vide vero hunc etiam p. 500. ſqq.
Allende] et ita quoque *allendicheyt* ut *de groote* allendicheyt *in* J. UTENHOVE Voorr. v. d. Catechiſm.

Almeye/ almey-boom. j. hammeye. Clathrus, Clathrum.
Alye. Ala tympani molæ aquariæ.
Alrugne/ alrune. *Germ. Sax. Sic.* mandragora.
Als. Cùm, quando.
als/ ghelijck als. Vt, vti, ficut, ficuti, ceu, tanquam, velut, veluti, vtpote, quaſi, quemadmodum, inſtar, adinſtar, quaſi.
† als hachs/ hachemick. Quaſi, quaſi verò, ſimulatè, non verè nec ex animo, dicis gratia, luſoriè, in ſpeciem, diſſimulanter.
als oft. Quaſi, ac ſi, ita vt, perinde ac.
Alſſen/ Abſinthium. *Gal. aluyne: it. aſſenzo: Hiſp. aloſna.*
alſſen-wijn. Abſinthites.
Alſene. j. elſene. Subula.
Alſtarck/ alſtrack. j. eſtrick. *Sax.* Pauimentum.
Altaer. j. outaer.
† Alue. j. albe. Alba veſtis ſacrifici.
Alue. j. alf. Incubus, faunus, *&c. Germ. alb: Angl. elfe: Sax. alf: alpe.*
† aluen / *inquit Becanus*, *dicuntur*, witbrouwen. j. albæ mulieres, *nempe* albæ nymphæ diabolicæ: Oreades, montium deæ.
alumne. Lamia, larua, empuſa, ſtrix: ſpectrum albo habitu viduæ lugentis ruri obambulans. *vulgò* elua. *Ang. elfe.*
aluen. Laruam agere, induere perſonam lamiæ: & Ludere, nugari, iocari: & Inſanire.

† aluerije.

alshachs] In Vlaerdings Redenryck-berg.

Die hinghen en onthoofden de luy daer quanſuys mee,
En de quaatdoenders ſlingen als kax tot ſterven ree.

Albe *albe*] *drie* alben *mit amicten* in A. MATTH. Anal. T. I. p. 100.

alben *albæ mulieres*] apud H. JUNIUM in Nomencl. p. 325. eſt *Lamiæ, mulieres putabantur oculis exemtilibus eſſe, ſeu dæmonum imaginariæ ſpecies ludibriaque, quæ blanditiis illectos juvenes formoſos, muliebri aſſumpta forma vorare atque in exitium trahere credebantur* — B. *Alſten* de his vero, ſi lubet, vid. quoque vir ſumme venerandus GISB. VOETIUS Diſp. Theol. P. III. p. 715. J. PICARDT Antiq. v. Drenth. bl. 69. ſqq. et, quorum tamen veritatem non præſtiterim, allegati auctores in J. F. W. PAGENSTECH. libro *de Barba* p. 23. C. U. GRUPEN. Obſ. Rer. Germ. et Rom. p. 184. ſq. varias quippe hujus generis Lamiarum et Spectrorum ſpecies habuerunt ſuo ſuperſtitione nugatoria inquinato ſeculo majores, quarum cum, neſcio quis, lepidus poëta nonnullas enumeraverit, eas hoc loco repetere non injucundum videtur.

onder naam van diergelyke grollen,
Van Molik, Bullebak, van Boldergeeſt, van Kollen,
En Toverteeven, van Kabouterman van Schaeuw,
Schim, Dæmons, Tuymelaars, Dwaallichtjes, Bytebaauw.
Spektakel, Nikker, Hex, Nachtmerri, of Sint Felten,
Oom Hendrik, Zwarte Piet, of Joris op de ſtelten,
Alwat van Eunjer, Droes, van Drommel of Harpy,
Centaurus Hydra, of zulk zoort van zotterny,
En heidens fabelkwyl zich immers zou vertoonen;
Alwat er van Sireen, van Saters, Mirmidoonen,
Grypvogels, of Griffoens, en Junjers is bekend;
Chimeren en Gorgoons, en Furien, omtrent
De honderd zottigheên waar van de ouden ſchrijven:
Weerwolven, Boldermans, of Duikers, witte Wyven,
Hamadrijaden, en Najaden; deeze ry
Met 't ganſch Scharminkelheir van helſche razerny,
Nachtſchimmen, ſchaduwen, en Avondſtond-godeſſen,
En Fantazyen, Breinverbeeldingen, Inpreſſen
En meerder zulken.

vid. de Vaderl. Lett. Oeff. D. VII. St. I. bl. 222. 223.

† alverije. Præſtigiæ, deluſiones: & Ludus, luſus, iocus: & Inſania, ſtultitia.

Aluyn. Alumen. *Ger. alaun: Gal. alun: Ital. alume: Hiſp. alumbre: Ang. alume.*

aluynen. Intingere in alumen.

A M

Am/ amme/ ham. Paſcuum, locus paſcuus: & Pars eſculenta.

am. *vetus.* Nutritius; præfectus, dominus, patronus: qui paſcit & regit: amo *Hiſpanis dicitur: hinc conjicio etymologiam petendam harum dictionum,* ambacht/ am-man/ ammarts: & *harum ſimiliter peregrinarum,* ambaſſaet/ am-mirael/ &c.

Amacht/ on-macht. Impotentia, impotentia animi, *dictio compoſita ex* a & macht.

† amachtich/ on-machtich. Impotens, impotens animi, imbecillus, laſſus, debilis.

amachtigheyd. Impotentia, debilitas, imbecillitas.

Amandel. Amygdala, amygdalum, nux Græca, nux Thaſia, *Ger. mandel: Gal. amande: Ital. mandola: Hiſp. almendra: Ang. almonde.*

amandelkens. Tonſillæ, glandulæ colli. *vulgò* amygdalæ.

† Amarelle. *Ger. Sax. Sicamb.* Ceraſum apronianum, ceraſum amari ſiue aridi ſaporis. *vulgò.* amarinum.

amarelle / Armeniacum malum, præcox. j. pruym-perſe.

Ambacht / am-bacht. Artificium, opificium; ars manuaria, ars mechanica, ars lucroſa, ars alma, ars nutrix: *vulgò* ars de pane lucrando. *quidam ſcribunt* hand-bacht.

† ambacht / gulde. Collegium artificum.

† ambacht. *vetus.* Officium, munus, munus publicum, iuriſdictio, præfectura, & Territorium civitatis.

ambachten (*ait Ioan. Goropius Becanus*) eiuſmodi in ciuitatibus corpora dicuntur, quæ vnum ſibi legunt, cuius auctoritatem perinde atque capitis ſui venerantur. *Hinc apud Flandros quatuor pagi ſunt, aut potius vnus pagus in quatuor regiones diuiſus, cujus ſingulae partes* ambachten *vocantur: quod diligenter notandum, ne quis opinetur hoc vocabulo mechanicam artem ſignificari, quod quidam ſermonis ſui nimis rudes opinantur.* Ambachten (*repetit idem Becanus*) ſunt collegia artificum in ciuitatibus. *Sed quia Ambactorum nomen artificum maximè corporibus in opidis eſt tributum, omnes artes ad quas ad collegia illa peruenitur, abuſu quodam per ambitionem irrepente, cæperunt* Ambachten *nominari voce non propria.*

ambachts-heeren. Ambacti: illuſtres viri, penes quos eſt ſumma rerum, & dominatus in coloniis, municipiis & territoriis. *Leuin. Lemnius.*

ambachts-lieden. Opifices mechanici.

ambachts-man. Opifex manuarius, artifex mechanicus, cerdo, manibus victum quæritans.

ambachter. Præfectus. *vulgò* Officiarius.

Ambaſſaed/ ambaſſaet/ ambaſſadeur. Legatus, orator, apoſtolus, legationi præfectus. *vulgò* ambaſiator, ambaſciator. *Gal. ambaſſadeur: Ital. imbaſciatore: Hiſp. embaxador: Ang. ambaſſadour.*

ambaſſaete / ambaſſaet-ſchap. Legatio.

Amborſtich. *Holl.* j. engh-borſtigh. Aſthmaticus.

Ambre. j. ammer. Succinum.

Ame. Cadus: hama, (*cui noſtras vox* ame *conſona eſt*) aquarium eſt vas rotundioris formæ & ventris globoſioris, *teſte Turnebo.* Ame *antwerp.* i. 50. ghelten.

Ameyde. j. almeyboom / hammeyde. Clathrus:

Ameł-bonck/

---

alverije] et ſic *alver* pro eo qui ludibrio læditur in WESTERB. Gedigt bl. 42.

Al dat waſſen, al dat ſalven . . . . .
Dat den alver *niet en ſagh.*

Amachtich] vid. B. HUYDEC. Pr. bl. 20. 21.

Amarelle *Ceraſum apr.*] et ſic JUNIO in Nomencl. p. 78. *Al.* Amarellen, *B. Roode Kerſen* vocabulum ſine dubio venit a Latino adjectivo *amarus* - nunc dicimus *Morellen*, quod eſt ut *Mutze* ab *Amutze*.

Ambacht / gilde] pro quo etiam reperitur *ambachtsheld*, ut in veteri inſtrumento a T. E. V. COOR edito in de beſch. v. Breda bl. 517. *als andere* Ambachtsheid *hebben.*

ambacht *munus*] et ideo etiam olim *Exactorem* denotavit ut *ambachtun, exactoribus.* in Gloſſ. Latino Francico quod a Caroli M. temporibus ad nos perveniſſe creditur apud Cl. M. Z. BOXHORN in Hiſt. Univ. p. 453.

Amel-donck/ amel-bloeme/ amel-meel/ stijssel. Amylum: farina sine mola facta. *vulgò* amidum.
amel-koren. Olyra, far candidum.
Amer/ amer-stad. Acta, æ.
Amer. Fauilla.
ameringhen. Stricturæ, scintillæ, fauillæ.
Ameril. j. smerghel. Smiris.
Amman/ am-man. Prætor, præfectus: caussarum ciuilium prætor. *vulgò* ammannus. Amman. *Germ.* Consul. Amman *Petro Nannio* alt-mannus, out-mannus & olt-mannus *dicitur q. d.* senex vir. *Becano* ampt-man. *vid.* Am.
ammanschap. Præfectura.
Ammare/ ammaris/ almaris/ schapraede. Armarium, promptuarium, theca escaria: aumarium. i. arca. *Lips. Ger. almerge, almergen: Gal. armaire: Ital. armaio: Hisp. almario: Ang. almery.*
† Amme. *Ger. Sax. Fris. Sicamb.* Alumna, alma mater, nutrix.
amme/ am. *Fland.* j. ham. Pascuum.
ammen. *Ger. Sax. Fris. Sic.* Pascere, nutrire, alere.
† amme-laecken. Mappa. *vox Brabantis vsitatissima, pro qua alii* tafel-laecken.
Ammirael. Archithalassus, præfectus maris, classis: imperator rerum maritimarum. *vulgò* ammiralius, ammirandus. ammir *Arabicè* rex *siue* imperator *dicitur: Gal. ammiral: Ital. ammiraglio: Ang. admiral.*
ammirael-schip. Nauis prætoria.
† Ammer j. emmer. Succinum.
Amper. Acerbus, immaturus, austerus, asper, amarus.
amperlick. Acerbè, austerè, asperè, amarè.
Ampt. *Ger. Sax. Sicamb.* Munus, officium: & Munus publicum, magistratus.
ampt-bedelen. Ambire.
ampt-bedelrije. Ambitio.
ampt-ghenoot. Collega.
ampt-man. j. amman. Præfectus.
Ampulle/ pulle. Simpulum. *vulgò* ampulla: & Amula. *siue* hamula.
Amsel. *Ger. Sax. Sic.* j. meerle. Merula.
† Amutse. j. al-mutse.

A N

† An. *vetus Holl. Fris.* j. on. Sine.
Anche. *Ger.* j. boter. Butyrum.
Ancken. *vetus* Figere.
Ancker. Anchora, vncus. *Ger. ancker: Gal. ancre: Ital. ancora: Hisp. ancla: Ang. anker.*
ancker in den timmer. Subscus.
anckeren. Figere anchoram, dente tenaci anchoræ fundare nauem, anchora fundare nauem.
anckeren nae eenich dinck. j. haecken.
ancker-grond. Fundus anchoris iaciendis siue figendis aptus, fundus anchorarius.
ancker-hout. j. kruys-hout. Crux lignea anchoræ.
ancker-pael. Tonsilla, palus de quo religatur nauis.
ancker-hand/ancker-haeck. Anchoræ dens, vncus

ancker-

Amme *alumna*] ut etiam infra *heve*, *amme*, et ita *twee halve lakenen*, *tot der* Ammen *ende der Vroedvrouwe behoef* in MS. allegato a S. H. V. IDSINGA in 't Staetsr. D. I. bl. 427. *knechten*, *maegden en* ammen in 't Stadsr. v. Devent. D. III. Tit. II. art. 10. adde de Keuren van Haarlem art. 70. et de vera vocis origine D. W. TRILLER, H. GROTII Leidender Christ. Trauerspiel s. 306. in not.

amme-laecken] FERQUUT.

Tote hi sat was; doe hiet hi vonden
Dat Amelaken.

citatus ab Ampl. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 283. et in de Cost. en Vsant. v. Bergen op ten Zoom *D'welck is een tafel gerecht metten* ammelaecken. et passim in de lyst gem. by de state waer na gecollecteert zal worden een half op de uytg. (Middelb. 1643.)

Ammer] *Ende elke tonne bernsteens of* ammer. in FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 146. col. 1. et 523. col. 2.

Amutse] *een* Amutze *dat de canonieken dragen* PLANTINO.

An] M. STOKE.

Dat si moften an *haren danc*
S'nghen enen niwen sanc.

B. IV. vs. 525. ibiq. B. HUYDEC.

ancker-blot. j. **boeye.** Suber anchoræ, index anchoræ.

Ander. Alter, alius, ſecundus.

ander-half. Seſqui, *vulgò* ſeſquimedius.

ander-half jaer. Seſquiannus.

ander-half maend. Seſquimenſis.

ander-half pond. Seſquilibra.

ander-half ure. Seſquihora.

ander-haluen voet. Seſquipes.

ander-linck. j. **ander-ſweer.**

ander-mael. j. **ander-werf.**

ander-ſweer. *Flan.* Conſanguineus in ſecundo gradu. **Ander-ſweeren.** Patruelium, conſobrinorum & amitinorum filii.

anderwerf. Iterum, ſecundò, altera vice.

anderde. *Holl.* j. ſecundus.

Anders. Aliter, ſecus.

anders/ ſonder dat. Alioqui, alioquin.

anders dan. Aliter quam, contra ac, aliter ac, aliter atque, ſecus atque, ſecus quàm.

anderſ-ſins. Alio modo, alias, alio ſenſu.

† **And-woorde.** Reſponſio, reſponſum. *dictio compoſita ex* **ander.** i. alius & **woord.** i. verbum, ſermo. *Ger. antwort: Ang. anſwere.*

and-woorde in rechte. Exceptio.

and-woorden. Reſpondere.

anderen. *vetus* Mutare.

† **Andoren.** Marrubium.

† **Anghel/ hanghel/ hengel/ viſch-haeck.** Hamus, vncus piſcatorius: *dicitur* **anghel** *ſiue* **hangel/** *quòd piſces ſuſpendat & anguſtiis premat, inquit Becanus. Ger. Angel. Hiſp. anzuelo.*

angel der bien. Aculeus, ſpiculum.

anghel. *Fland.* j. **hanghel.** Climacter.

anghel van de aeren. Ariſta.

anghel. *Ger. Sax.* Cardo.

anghelen. *vetus* Pungere.

angelen. Piſcari hamo. *Sax. angelen. Ang. angle.*

anghel-ſnoer/ anghel-roede. Linea, ſeta, funis hami, tragus, piſcatoria linea, hamatus piſcatoris funiculus, calamus.

angheler/ anghel-viſſcher. Hamiota, qui piſciculos hamo venatur: *Sax. angheler: Ang. angler.*

† **Anghelierе/ angiere.** *Holl.* j. **ghenoffel.**

Angier. *vet.* Anguſtia, periculum. *Gal. dangier.*

† **Angſt.** Anxietas, anguſtia, angor.

angſtelick. Anxiè.

Anys/ anyſ-saed. Aniſum. *Germ. aniſz: eniſz: Gal. anis: Ital. aniſo: Hiſp. anis: Ang. aneſe, aniſe.*

A P

Ape. *Sax. Friſ. Sic. Holl.* Simius. *Germ. affe: Ang. ape.*

apinne. Simia.

Apoteke/ apteke/ aptekerij-winckel. Myropolium, pharmacopolium. *vulgò* apotheca. j. repoſitorium, reconditorium.

apoteker/ apteker. Pharmacopola, myropola, medicamentarius. *vulgo* apothecarius.

apotekerye. Aromata, ſpecies, pharmaca, medicamenta.

apotekerye/ apoteke. Myropolium, pharmacopolium.

Appel. Malum, pomum. *Ger. apffel: Ang. apple.*

appel van de wanghe. Mala, gena: *pars faciei; rotundam mali ſpeciem referens.*

appel der ooghen. Pupula, pupilla.

† **appel**

And-woorde - ex ander et woord] eodem modo *andagh* pro *anderen dag* in FR. V. MIERIS. Ch. B. D. I. bl. 419. *up dien* **andagh** *ſente Martins*, diſſentit tamen A. KLUIT. in Hoogſtr. Lyſt bl. 23. in not. Sed adde JOH. VORSTII Obſ. in Ling. vern. (h. e. Theotiſcam ſpecimen haud contemnendum Colon. Brandenb. 1668. in 12.) Cap. VII.

Andoren] adi ſis G. OUTHOF Byv. tot Hoogſtr. Lyſt der Z. N.

Anghel] a WACHTERO deducitur ab *anken*, *figere.*

Anghelierе/ angiere] quomodo Harlemenſium Rhetoricorum Symbolum approbat *de witte* **Anghieren.** ut in actis Societatis Leydenſis (quæ medius fidius elegantiſſima ſunt) vid. poteſt D. II. bl. bl. 321.

Angſt] pro *periculo* ſumendum eſt in locutione *te leveren op hoiren coſt* **anxt** *ende arbeyt.* vid. G. DUMB. Anal. T. II. p. 222. alia exempla congeſſit Cl. J. DE RHOER in 't Gron. Genoodſch. D. I. bl. 434. - verbi *angſten* vero inde deſcendentis exemplum eſt in A. V. BEMMEL. Beſch. v. Amersf. *die den anderen* **anxten**, *ſloech, of ſtiet,* D. I. bl. 135.

† appel van den sweerde. Caput manubrij. *vulgò* pomum capuli.
appelken/ appeelken. j. hoepeelken.
appel-boom. Malus, pomus.
appel-dranck. Sicera, fiſſera: potus è pomis factitius.
appel-grauw verwe. Scutulatus color. *vulgò* pomaceus, pomulatus, *qui mali cydonei pallorem imitatur. Gal. pommelé: Ital. pomellato.*
appel-merckt. Forum pomarium.
appel-groen. Color melinus.
appel-hack. *vetus.* j. appel-man.
appel-man. Pomarius.
appel-moes. Pomatium.
appel-pepre. Melapia, *q. d.* mala & pira.
appel-sap. j. appeldranck.
appel-solder. Oporotheca, pomarium.
appel-stele. Petiolus, pediculus.
appel-tere/ *vetus* j. appel-boom.
appel-verkooper. Pomarius.
appel-verkoopster. Pomaria.
appel-wijf. Pomaria.
appeler. j. appel-boom. Malus, pomus.
Apteker. j. apoteker. Pharmacopola.

A R

Aranie-appel. Malum aurantium, aureum, Chryſomelum, Medicum. *Gal. pomme d'orange, orenge: Ital. arancio: Hiſp. naranja: Ang. orenge.*
aranie-appel-boom. Malus Aſſyria, Medica, citrus, malus citria.
aranie-verwe. Color aurantius, aureus.
Arbeyd. Labor, opera, ſudor.
arbeyd. Nixus, partus, labor parturientium. In den arbeyd ſitten. Parturire, in pariendo laborare.
arbeydts-loon. Merces, præmium, manupretium, manus pretium, merces quæ laboris nomine datur, æs manuarium, pretium manuarium, ſalarium.
arbeyden. Laborare, opus facere, operari, operam dare, moliri, niti, ſudare.
arbeyder. Operator, operarius, opera, opifex, mercenarius.
arbeyder/ ſack-draegher. Baiulus, doſſuarius, gerulus.
† arbeydigh. Laborioſus.
arbeyd-ſaem. Laborioſus, durus, patiens laboris.
arbeyd-ſaem dier. Armentum, iumentum.
Arcenael. *Ger. Sax. Sic.* Naualia: locus in quo naues ſtant vel fiunt.
Arcke. Arca. & Cadurcum, vmbella.
Arckel/ arckener/ erckel. Podium, proiecta.
Arduyn. j. orduyn.
Are. j. Aere. Ariſta, ſpica.
Arend/ arend-voghel. Aquila.
arend-ſteen. Aëtites: lapis qui in aquilarum nidis reperiri ſolet: *ſic dictus vel a colore avis, vel à virtute, quia abſque eo aquila parere non poteſt.*
† Argh. Argutus, callidus, & Malitioſus, malus, doloſus, fraudulentus, verſutus, fallax.
arghe-liſt. Dolus, dolus malus, malitia mala, fallacia, ſtropha, techna, ars, calumnia, fraus.
arghe-liſtigh. Doloſus, fraudulentus, ſubdolus, aſtutus, veterator.
argh-waen. Suſpicio.
arghwaenigh. Suſpicioſus, ſuſpicax.
argheyd. Arguti[a], calliditas: & Malitia, malignitas, dolus malus.
argher. Peior, peius: deterior, deterius.
† argheren/ verargheren. Deterius facere, dete-

appel van den ſweerde] hoc modo in M. V. VAERNEW. Spiegh. B. I. Cap. XLI. *In welcx herſſenbecken men twee Zweerden* appel an appel *mach keren en wenden* et in MATTH. Anal. T. I. p. 213. *Twee rapieren van Spaignen, die* appelen/ *ende oock 't cruyswerk vergult. appel* vero dicitur quia mali ſpeciem refert, eodem modo quo gallicana lingua *pomme* pro ornamento quod lecti coelo imponi ſolet. notat vero quoque, ut totum pro parte, integrum capulum, adi B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 284.
arbeydigh] inde *arbeydelyck* in meo Ms. *Roſario wilt gedencken hoe* arbeidelik *gi mi geſocht hebt.*
Argh *malus*] *genaempt vygen Damme, omme* arghe *vyghen dair in geworpen.* e charta a J. WAGEN. prolata in de Beſch. v. Amſt. ſt. I. bl. 9. L. F. HOMMELIUS vocabulum a Græco [argyr] derivat, indeque *Aergere hand* ſiniſtram manum dici judicat, quia dextra vulgo agilior eſt. vid. in Oblect. I. Feod. p. 29.
argheren] *waer dat zake dat deſe lettre in enigher maniere verwaerloeſt, jof* gheargeert *word in* FR. V. MIERIS Ch. B. D. II. bl. 362. col. 2. et IV. bl. 68. col. 1. reperitur etiam *arghen* ut in JAN BOTTELGIER ſome *ruyrael* Cap. CLVII. *Dat men niet en behoert te* arghen *eenich onderpant* et ibid. perſæpe.

deterere, ingrauare: & Deterius fieri, in peius ruere, ad peius transire, recrudescere, ingrauescere.
argheren. Offendere, offendiculum obiicere, *vulgò* scandalizare.
argherniffe. Offensio, offendiculum, scandalum.
Arm. Pauper, egenus, inops, tenuis fortunæ, tenuis, miser.
arm-herticht. Pusillanimis.
armoede. Pauperies, paupertas, inopia, egestas, penuria, indigentia, inedia, miseria, angustia.
armoedich. Pauper, inops, miser.
armelick. Tenuiter, miserè.
Arm. Brachium, vlna. *dictioni Teutonicæ* arm/ *Latina* armus *affinis est, qua veteres humeros cum brachiis denotabant. Ger. arm: Ang. arme.*
arm der zee. Aestuarium, brachium maris, sinus, sinuosus flexus maris.
arm-band. Mitella; & Manica.
arm-boghe. *vetus.* j. ellen-boghe.
† arm-borst. *Ger. Sax. Sicamb.* Balista, catapulta, scorpio, arcus chalybeus. *vulgò* arcubalista, manubalista.
arm-cieraet. Brachiale, armilla.
arm-ghe-smijde. j. arm-cieraet.
arm-pijpe/ arm-spille. Pechys, vlna, maius os lacerti. Arm-pijpken. Radius, minus os brachij.
arm-rinck. Armilla, brachiale.
arm-wachtel. j. fluwer. Mitella.
† Armaris. j. almaris. Armarium.
Arminne/ armelijne/ hermijne. Mustela alba, Alpina: mus Alpinus, Ponticus, Armenius, *vulgò* armelina, harmela, mus armelinus.
armijnen. Pelles Alpinæ. *vulgò* armelinæ: & hermèlinæ. *Ger. hermele: Gal. hermine: Hisp. arminnos: Ang. hermin.*
† Arne/ erne. *Ger. Sax. Fris.* Messis.
† arnen/ ernen. *Ger. Sax. Fris. Sic.* Metere segetem.
† arn-maendt. *Sax.* Augustus.
Aronde. *vet. Fland.* Hirundo. *Gal. arondelle.*
Arselen. j. aerselen.
Arste. j. artse. Medicus.
Artsch-bisschop. Archiepiscopus.
artsch-boeue. Pessimus nebulo.
artsch-dief. Trifur.
artsch-enghel. Archangelus.
artsch-hertoghe. Archidux.
artsch-ketter. Hæresiarcha.
artsch-roouer. Archipirata.
artsch-vader. Patriarcha.
artsch-vijand. Hostis capitalis, acerbissimus.
Artse / artset / arste. *Ger. Sax. Sic. Holl.* Medicus.
artsenen. *vetus.* Mederi.
artsenije/ arstedije. *vetus.* Medicina.

A S

† Asche. Cinis.
asch-dach/ asschen-woens-dach. Cineralia, orum.
asch-grauw. Cinereus, cineraceus, leucophæus.
asch-koeck. Panis subcinericius.
asch-kruyd. Cineraria, chrysanthemum, artemisia marina: *herba cinereis comis.*
asch-sout / asschen-sout. Sal adulteratum, friabile.
asch-vyster. Ciniflo, cinerarius.
ascheraeye. Lixiuus cinis, lixiuium cum cineribus, lixiuium non excolatum.

Assijn.

arm-borst] vid. J. G. WACHTER v. *Armbrust*, et infra ad *Voetboog*.
Armaris] locus est ubi libri, diplomata cibaria et varia instrumenta adservantur. vid. Gloss. voc. semi latinarum aut barb. post M. FREHERI Rer. Germ. Script. T. I. p. 693.
Arne/ erne] adi WACHTER in *Ara*.
arnen] adi eund. in v.
arn-maend] *Aran-manoth* Carolo Magno dictus vid. EGINHART. p. 133. et add. quos allegat Præceptor olim Carissimus CH. H. TROTZ in J. Agrar. T. II. p. 57. et de N. Bydr. D. I. bl. 332.
Asche] significat etiam aridam tellurem, et ideo *Eschbeek*, *Eschterhof*, *Escherbrugge* aliaque vid. J. J. HARKENR. Oostfr. Oorspr. D. II. bl. 827. quamvis etiam multas urbes esse diffiteri non ausim, quibus illud *Asch* potius ab *Heso* Germanorum et Gallorum Marte accrevisse videatur. adi J. E. RAU de Ara Ubior. p. 18. -- In Comitatu Zutphaniensi est *Juyderaich* et Burano pagus *Asch* vid. de Tegenw. Staet van Gelderl. bl. 341. in Hollandia *Assendelft* sed de hoc aliter sentiendum est. vid. M. ALTINGII viri Amplissimi Notit. P. II. p. 13.

Aſijn. Acetum. *Ger. eſſich: Ital. aceto.*
aſijnachtich. Acetoſus, acidus.
Aſſe van den waghen. Axis.
aſ-yſers. Auræ: ferramenta quæ axi immiſſa attritum eius prohibent.
Aſſijſe. Oblatio, indictio, canon, cenſus, tributum. *vulgò* excenſus, aſſiſium: *aſſeſſe anglicè* taxare, cenſere, indicere *ſignificat.*
aſſijſ-meeſter/ aſſijſener. Publicanus, redemptor canonum, oblationum & tributorum, manceps.
Aſt/ eſt. *Ger.* Ramus.
aſt/ oeſt. *Holl. Sax. Sicamb.* Nodus, tuber arboris.
Aſt/ eſt. Vſtrina, concameratus fornax, [illegible], focus frumento torrendo ſiue exſiccando idoneus. *vulgò* toſtrinum, focarium.
aſt van 't verckien. *Fland.* j. harſt.
aſterinck. *Holl.* j. huyſ-brood.

A E.

Ate. j. aet. Eſca *&c.*
Atſel. *Ger. Sicamb.* Pica.

A V.

Au *in compoſitione vide* aue *&* ou.
Au-dolligh. j. ou-dolligh.
Aud. *Fland.* j. oud. Antiquus, ſenex.
Aue. *vet. Fland.* j. aſ. Ab, de. *Hinc*, aue-gaen/ aue-hanghen. j. aſ-gaen/ aſ-hanghen/ *&c.*
Aue-laue. Mulier fatua, delira, ignaua.
aue-ſaeghe. *vetus.* Abſurda narratio, ſermo abſonus, abſurdus, fabula anilis.
aue-ſaegen. Abſurda & ineptа narrare.
aue-ſpraecke. Abſurdus ſermo.
aue-tronck/ aſtronck. *vetus Fland.* Nothus, ſpurius.
Aueghеr. j. eueghеr. Terebra.
† Auen. *vetus* Abire, deficere.
auend. Veſper, veſpera, tempus veſpertinum, tempus ſerotinum, occubitus ſolis, abitus ſolis, occaſus, tempus occiduum, ſol occiduus. *Ger. abend: Ang. euening.* Heyligh-auend. Feriæ præcidaneæ, feriæ quæ ſolennes ferias præcedunt: vigiliæ: *&* dies vigiliarum *apud Eccleſ. ita* Kerſt-auend/ Jaerſ-auend/ Paeſch-auend/ *&c.*
auend-brood. Merenda, antecœnium.
auend-mael. Cœna, *vulgò* veſperna.
auend-ſpel. Luſus veſpertinus.
auend-ſterre. Veſperus, heſperus, veſperugo, ſtella veſpertina.
auend-ſtond. Veſper, veſpera, ſuprema tempeſtas, diei nouiſſimum tempus.
auend-ſtondigh. Veſpertinus.
auend-ure. Hora veſpertina, tempus veſpertinum.
auend-ure. Euentus, exitus, ſors, fortuna, caſus, alea, ſors, *vulgò* auentura, *dicitur autem* auend-ure. *dictione merè teutonica, q. d.* hora veſpertina, auſpicium veſpertinum: *vulgò* auentura. *Germ. abentheur: Gal. auanture: Ital. auantura: hiſp. auentura.*
auend-ure. *vet. Sax.* Heminaria venditio, minutaria negotiatio.
auend-uren. Audere, audaciam adhibere, tentare fortunam, exponere fortunæ, committere fortunæ. By auend-ure. Caſu, fortè, forſan, forſitan, fortaſſe.
auend-urier/ auend-urer. Audax, audaculus, temerarius: *&* Miles gregarius, miles voluntarius, miles leuis armaturæ, veles: *&* Circulator, hiſtrio, ventilator, præſtigiator: *&* Parabolarius: parabolanus: qui ſe periculo exponit frequenti ægrorum contactu.
auend-urs menſch. Audax, audaculus, temerarius.
auend-urlick. Fortè, fortuna, caſu fortuito.
auenden. Veſperaſcere, aduesperaſcere.
Auer. *Sax. Friſ.* j. ouer. Super, præter, vltra.
† auer-gheloode/ ouer-ghelooue. Superſtitio, nimia religio: vanus & inanis Dei cultus.
auer-ghelooуigh. Superſtitioſus.
auer-hands/ ouer-hands. Manu auerſa, manu præpoſtera.
auer-recht/ ouer-recht. Contrarius recto, præter rectum: præpoſterus, ſiniſter.
auer-rechte hand. Auerſa manu.
auer-wijs. *vetus.* Inſipiens.
auer-wittigh. *vetus.* Delirus, delirans, inſipiens, amens.
Auerije. j. hauerije.
Auerrone/ auer-kruid. Abrotonum mas.
Auoor. j. iuoor. Ebur.
Autaer/ outaer. Altare. *Ger. altar: Gal. autel: Ital. altare: Hiſp. altar: Ang. aultare.*

† Auwe.

Aben *deficere*] vid. WACHTER. in *Aben.*
aberghelooue/ overghelooue] ut in P. C. HOOFD Nederl. Hiſt. bl. 46. *ziende veel van 't oudt voor* overgeloof *veel van 't nieuw voor neuswys aan.*

† Auwe. j. ouwe. Ager, pratum, locus pascuus.
Auweerd. j. aweerd. Indignus.
Aweerd/ au-weerd/ ou-weerd. Indignus, vilis. *dictio composita à priuatiua particula* a *siue* au *&* ou *pro* aue *siue* oue/ *id est*, à, ab, de: *sicut* awegh/ awijs/ auwijs/ ouwijs/ *&c.*
aweerdigh/ auweerdigh/ ouweerdigh. Indignabundus, indignans, stomachosus, morosus.
aweerdigheyd/ auweerdigheyd/ ouweerdigheyd. indignatio, stomachus, morositas.
Awegh/ af-wegh. *vetus.* Locus auius, deuius.
aweghigh/ af-weghig. *vetus.* Auius, deuius.
Aweyt/ aweet. *vetus Fland.* Excubiæ, vigiliæ nocturnæ. *Gal. guet : &* Præsidium, militare præsidium. *&* Certamen, concertatio, velitatio. *&* Insidiae.
aweyt. j. laweyt. Ludus matutinus.
Awijs/ auwijs/ ouwijs/ awijsigh. Absonus, dissonus, auius auribus. *ab* a *&* wijse.
awijs/ auwijs/ ouwijs. Amens, insipiens *ab* a *&* wijs.
awijse/ auwijse. Dissonantia.
awijse/ auwijse. Amentia.
awijse/ *Sax. Sicamb.* locus.
awijsigh/ auwijsigh/ ouwijsigh. Absonus, dissonus, absurdus, inconditus.
awijsighe stemme. Absona vox.
awijsigh. *Sax. Sicamb.* Iocosus.

A X

Axe. j. achse. Axis.
Axe. j. aeckse. Ascia.
Axel. j. achsel. Axilla.

B A

† **B**abbaerd/ babbaerdeken. Pupus, pupulus, pupa: infans *Ital. bambo, bamba, bambolino, bambolina : Gal. poupart; Angl. baby.*
Babbelen/ barbelen. Præsepiola, alueoli, cauitates ossium in quibus dentes firmantur.
babbelen. Mandere præsepiolis siue acie gingiuarum, edentulorum more.
† Babben. *Fland.* Garrire, nugari, cauillare, *Gal. bauer : Ang. babble.*
Babel/ bevel. Loquacitas confusa & inepta, garrulitas.
babelen/ bevelen. Confundere verba, inarticulate loqui, confuse loqui, blaterare, garrire, loquacitare, βαβάζειν. j. confuse loqui. *Gal. babiler : Ang. babble.*
babeler. Blatero, garrulus, ineptè loquax Babylo, *vel fortè* Babyla, βαβύλας, *dicitur* futilis. *Anton. Muretus in Adelph. Terent. Gal. babillard.*
† Bachten. *Fland.* j. achter. Retro. *Ang. backe.*
† Back/ backe. j. baecke. *vetus.* Porcus.
Back/ trogh. Linter, alueus, mactra.
Back. *Ger. Sax. Sicamb.* j. beke. Torrens.
Back/ beker. Poculum, vas potorium.
Back/ schuyte. Scapha, ponto. *Gal. bac, bachot.*
backsken. Alueolus. *&* Lembus, phaselus, faselus.
† Back/ backe. Bucca, maxilla, mala.

bach-huys.

auwe] inde *Land-ouwe*, *Veluwe*, *Betuwe*, in Gelria, et apud exteros innumeræ in *auwe* desinentes regiones, vel urbes, quarum nonnullas vid. in J. G. KEYSLER Ant. Septentr. p. 428. cui addi potest HEEMSK. Batav. Arcad. in not. bl. 89. -- et inde Teutonum *Aurecht* de quo vid. J. J. SORBER. de Comit. vet. Germ. p. 26.
Babbaerd] et sic *Baba*, *anus*, *obstetrix*, Sclav. Ruff. Dalmat. Croat. Pol. Boh. vid. Gloff. post G. HICKESII Instit. Gramm. Anglo-Sax. et Moeso-Goth. et nobis in Gelria adhuc *Bebbe*, quia certe hanc vocem facillime infantes exprimunt, et ideo in plurimis linguis convenit, balbutientes quippe cum loqui incipiunt, quorum est syllabam repetere, et hinc etiam nobis et jam olim aliis gentibus, *papa*, *mama* pro *patre*, *matre*. *Babbaerd* itaque is est qui talis modi sonitum edit, et ideirco forte *Babioles*, quæ proprie *aniles nugas* notant, ab hac voce derivare licet. -- de republica *Babinensi* hoc est *stulta* vid. J. G. GRÆVIUM ad ISIDOR. v. *Babiger* -- add. vero M. MARTINI Lexic. v. *Baba* et *Babare.*
Babben] ut *babben*, *babbelen*, sic etiam infra *kaecken*, *kaeckelen*, *rammen*, *rammelen*, *winden*, *windelen.*
Bachten] Inde Leovardiæ templum est Bachts-*graven-hove-kerck*, id est, post *Comitis aulam situm.*
Back] vid. apud WACHTER. in v.
Back *Bucca*] nunc dicimus beck/ sed vocabulum adhuc superest in *bak-huys*, et *bak-slagery*, et *achter baks*, cui opponitur *voor 't hooft* (*als iemant eenen anderen* voor hoofts *scheldet*, *ofte*

achter

back-huys. Bucca, os, rictus, rostrum.
back-slach. Alapa.
back-tand. Dens maxillaris, molaris, genuinus, columellaris.
Bach / ghebach. Cibus pistus, cibus coctus, coctum, pistum.
back-vier. j. oven-vier.
back-boord. Nauigij sinistra pars: pars nauigij quæ furnum & focum continet.
back-huys. Pistrinum: locus vbi panis coquitur.
back-kruyd. *Fland.* Holus, herba esculenta.
back-oven. Furnus, clibanus.
back-panne. Testus.
back-steen. Latus coctus, later coctilis.
back-trogh. j. moelie. Mactra.
backen in den oven. Coquere in clibano.
backen / brood backen. Pinsere, panem coquere, panem facere.
backen in de panne. j. frijten.
backer. Pistor, artocopus, panifex.
backerije. Pistrinum, artopteum, coquendi panis officina: & Pistura, artopeia, furnaria, panis coctura, panificium.
backerije houden. Furnariam exercere.
backersse. Pistrix, panifica, artopta, fornacaria.
backsel. Coctura panis.
Bad. Balneæ, balneum, balineum, laconicum sudatorium, *Senec.* tepentes fontibus Baiæ, *Iul. Flor.* thermæ. *vulgò* baia. *Ger. bad: Gal. bain: Ital. bagno: Hisp. banno: Angl. bath.*
bad-doeck / bad-kleed. Castula, præcinctorium.
bad-kuype / bad-tonne. Solium, labrum.
bad-meester. Balneator.
bad-steen. Pumex.
bad-stove. j. bad. Balneum, thermæ.
bad-stover. Balneator.
bad-stoofster. Balneatrix.
baden. Perfundere, madidare, madefacere, lauare, rigare. *Ger. baden: Gal. baigner: It. bagnare: Hisp. bagnar: Ang. bathe.*
Bade. *Sax.* j. bode. Nuncius.
Bademoeme. *Sax.* Obstetrix.
Badupt. *vetus.* j. uyterken. Cheopina.
Baeck. j. beuck. Truncus corporis.
Baeckė / backe. *vetus* j. berrken. Porcus.
† **baecke / baecken-vleesch / backe-vleesch.** *Fland.* Caro porcina, caro suilla, lardum, succidia, perna. *Gal. bacon: Angl. bacon.*
baecke-smeer. *Fland.* Adeps porcinus, aruina.
baecke-speck. *Fland.* Adeps porcina, lardum.
baecke-vleesch. *Fland.* Caro porcina.
baeckelen / baggelen. j. biggen. Fœtare.
Baecke / vier-boete. Specula, pharus, signum siue vas litorale.
Baecke. *Sicamb.* j. keerne. Nucleus.
Baeckelaer / lauwer-besie. Bacca lauri.
Baeckelaris. Tyro bonis artibus imbutus: qui è tyronibus initiatus excessit.
baeckelaris in de rechten. Lita, qui tyrocinium iuris fecit: baccalaurius, bacca laureatus. Batalarius dicitur is miles qui iam semel prœlio siue bataliæ interfuit collatis signis, & manum cum hoste conseruit: ita in palæstra literaria, batalarius vocatur is qui publicè de arte quapiam disputauit. *Lud. Viues. Gal. bachilier: Ital. bacalario: Hisp. bachillier: Ang. bachiler. Bachiler quoque angl. dicitur*, Ephebus, vesticeps, iuuenis.
Baeckeren. Curare corpus, curare cutem.
baeckeren. Satis superque calefacere, excalfacere, fouere, nutrire.
baeckeren een kint ende op houden by 't vier. Fouere infantem ad ignem, puerum

achter dat *lastert.* in 't Stadr. v. Devent. D. IV. Tit. 1. art. 6.) quo sensu Bak venit pro toto capite, ut *gesicht*, quamvis proprie nonnisi de oculis intelligi queat, vulgo pro facie tota, ut etiam Latinorum *os.* Dissentit vero B. HUYDEC. vocem a *bak* pro *dorso* derivans. vid. de Pr. v. T. en D. bl. 484. Sed meæ opinioni favet quoque inde compositum *Bullebak* proprie *tauri os* notans, ideoque torve tuens, *fluursfiende*, (nam *fluurs* venit a *flier.* vid. infra uti *torvus* a *tauro*,) et hanc ob caussam merito pro *spectro*, et *pueríli terriculamento* usurpatur. -- pro *voorhoofts* et *achterbaks* vero dicebant etiam *voor oghen* et *achter den oghen.* vid. chartam in V. D. WALL. Priv. v. Dordr. IIII. Afd. bl. 783. quæ locutio magis meam sententiam confirmat.
baecke *Caro porcina*] in M. STOKE Kron.

Men dede binden huyse sciere
Rintvleisch, baken, *ende spec.*

B. V. vs. 811. vbi consule HUYDEC. et Magnum G. VOSS. de Vit. Serm. V. Part. I.

rum fasciis exemptum ad ignem pandere.
baerkeren in de sonne. Apricari, capture solem, percoqui in sole.
baerker-korf. Corbis nutritia: in qua nutrix infantem ad ignem fouet.
Baey. Leuidensa: pannus vilis raro & tenui textu. Baeyken. *Fland.* Leuis vestis, theristrum.
Baeye/ baey-verwe/ baeyaert. Badius siue baius color, spadiceus. *Gal. bay*: *It. baio*: *Hisp. vayo.*
baeyaerd. Badius. Ros baeyaerd. Equus badius, balius, spadiceus.
Baeye/ beye. *Fland. Holl. Fris.* j. besie. Acinus.
baeye/ beye. *vetus Fland.* j. baerkelaer. Bacca lauri. *Gal. baye.* Olie van baeyen. Oleum laurinum, oleum ex baccis lauri.
baey-not. *Fland.* Bacca lauri.
baey-teere. *vet.* Laurus. *Ang. baytree.*
Baeye. *Holl.* Sinus maris, statio nauium. *Hisp. baia.*
† baeye-sout. Sal æquoreus, marinus.
Bael. *vet. Fland.* j. Præfectus, administrator: & Tutela, administratio tutelæ. *Gal. vet. bail.* j. tutela. *balio It.* altor, nutritius: quem nos voedt vocamus: sicut am-man teutonicè à pascendo siue nutriendo dici videtur.
bael-monden. j. balmonden.
† baeliu/ baelliu/ bailliu. *Fland. Holl. Zeland.* Nomarcha, dioecetes, præpositus, prætor, prætor peregrinus, qui ius dicit inter peregrinos, & ruri causas audit. *vulgò* baliuus, balliuus. *Gal. bailli, baillif. Bailife Ang.* satelles, stator, & villicus, villæ gubernator *dicitur.*
baeliuschap. Præfectura, prætura. *vulgò* ballia, ballionatus.
Bael-not. Balanus: & nux muscata selecta.
Baene. j. bane.
Baenst. *Fland.* j. bonste.
Baer. j. bere. Vrsus.
† Baer. Paratus, promptus, apparens, præsens: nudus, apertus, planus. *Ger. bar*: *Ang. baer.*
baer ghelt. Præsens pecunia, numerata, præsentaria.
baer ghelt ghenen. Repræsentare præsentem pecuniam. Met baar gheld koopen. Mercari Græca fide. i. numerata pecunia.
baer-hoofts. *vetus* j. bloots hoofts. Aperto, nudo capite.
baer-blijkende/ baer-blijckelijck. Manifestus, euidens.
† baer-schuldich. Manifestè reus.
baer-voet/ baer-voets/ baerscher-voeten. Nudipes, planipes.
baer-voet-broeder. j. minder-broeder.
† baeren/ baeren-spel. Gymnas, ludus gymnicus, exercitium gymnasticum, palæstra, certamen currendi. De baere iaeghen. Cursu ad metas contendere, cursu certare.
Baere. Repagulum, vectis, longurius, obex. *Gal. barre*: *Hisp. barra*: *Ang. barre.*
† Baere. *Sicamb.* j. berie. Feretrum.
baere. Cenotaphium, vacuum sepulchrum, tumulus honorarius, inanis. *Ger. baar*: *Gal. biere*: *Angl. beare.*

Baere/

baeye-sout] *eenreley zout, te weten* Bayszout/ *zelzout*, in Ampl. K. BURM. Utr. I. B. D. III. bl. 272.
baeliu] vid. auctores allegatos in CORN. VERSLUYS et J. DE TIMMERM. not. ad Costum. v. Middelb. bl. 5. et 11.
Baer *nudus*] uti *met eenen* baeren *sweerde* in charta quam primus edidit vir Cl. J. DE RHOER in de Stuck v. 't Gron. Genoodsch. D. I. bl. 426. et 431. a baer etiam compositum videtur *berstad aream* significans, nam *stad* olim pro loco usurpabatur, et hoc sensu Gelri dicimus adhuc *gaat uit myn stée.*
baer-schuldich] exempla vid. in B. HUYDEC. Pr. bl. 639.
baeren/ baeren-spel] adde B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 584.
Baere *feretrum*] unde venit verbum baeren quod legitur in J. MATTHYSZE bl. 309. pro *feretro inponere, ende dair sal men den doden* baren/ quæ locutio ab iis temporibus ad nos pervenisse videtur, quibus mortuos arcæ includere ignotum erat, sed vestitos feretro inponebant: adi H. V. RHYN in adn. ad 't Utr. Bisd. D. I. bl. 477. et ideo male a RICHELETO, MENAGIO, et eruditissimis Academiæ Gallicæ sociis *Biere* vox accepta fuit pro *un Coffre de bois, où on met un mort.* vid. FR. BURM. Aenm. bl. 97. sqq.

Baere / water-baere. Fluctus, vnda.
baer-wijs. Vndatim.
baere / dood-baere. Feretrum, capulum, sandapila, libitina, orciniana sponda, Stygius lectus, *Ital. bara.* βᾶρις, baris, cymba qua Aegyptij cadauera ad sepulturam vectabant.
baeren. Ostendere, manifestare.
† **baeren / beeren / ghebaeren.** Gestire, vultum simulare, vultu, gestu & sermone aliquid præ se ferre.
baeren / beeren / ghebaeren. Baritum edere, sublatè & ferociter clamare more vrsorum: *vnde & fluctibus marinis apud nos nomen. Iust. Lips.*
baeren / beeren / boren. *vetus.* Vti.
† **baeren.** Parere, edere, gignere, procreare, edere in lucem, eniti.
baer-moeder. Loci, orum, vulua, vter, vterus, matrix.
baer-water. Secundæ, arum.
baeringhe. Nixus, genitura, enixus.
baerlick. Manifestus, euidens.
Baerd. Barba, vestis, barbitium. *Apul. Ger. bart. Gal. barbe. Ital. barba. Hisp. barba. Ang. bearde.*
baerd / aere. Arista.
baerd-doeck. Velum menti siue barbæ.
baerd-loos. Imberbis, inuestis, impubes.
baerd-man. Barbatus.
baerd-manneken. Barbatulus.
baerd-maecken. *Fland. vetus.* j. **baerdscheeren.**
† **baerd-maecker.** *Fland. vet.* Tonsor.
baerd-scheeren. j. **barbieren.**
baerd-scheerer. j. **barbier.**
baerden. Barbam emittere, pubescere.
baerdende. Pubescens.
Baergh / bargh. Maialis, porcus castratus.
baerghen-smeer. Aruina, adeps suillus.
Baerm / barm / berm. Agger.

baerm. *vet.* Fluctus, globus aquæ, vnda.
baermhoop. *sic.* Meta fœni, congeries.
Baerm. j. **berm.** Fæx.
Baers. Perca, piscis.
Baerscher-boers. j. **baer-boers.**
Baersen / baersten. *Fland.* j. **baeren.** Parere.
Baersie. j. **barsie.**
Baes. Amicus, & Herus, paterfamiliâs. *q. d.* **bie-aes.** j. præbens nutrimentum. *Becan. Sicambri regem suum* Basan *siue* Basanum *solent appellare, anno, vt scribit Tritemius, ante Christum natum* 284. **Basan-goth.** j. Deus Dominus, & Deus amicus, Θεόδωρος.
baesinne. Amica: & Hera, mater familiâs.
baesinneken. Amicula.
baesken. Amiculus.
Baesen. *Sax. Fris.* Delirare, errare, oberrare, vagari.
Baet. j. **bat.** Melius.
† **baete.** Vtilitas, commodum, fructus, lucrum, profectus, emolumentum: & Medela, remedium: & Emendatio, correctio.
baet-soecken. Quærere proprium lucrum.
baet-soecker. Sui studiosus, cupidus priuati commodi siue lucri: lucrio: quæstuosus.
baet-soeckigh. j. **baet-soecker.**
baeten. Prodesse, utile esse, conferre.
Baffen. *Holl.* j. **bassen.** Latrare.
Baffusen / ghisarmen / &c. Armorum veterum genera.
Bagagie. Sarcina. *vulgo* bagagia.
bagagie / tros. Impedimenta, sarcinæ, clitellaria iumenta, asseclæ exercitus, &c. *Gal. bagagie: Ital. bagaglie: Hisp. bogajes: Ang. baggage.*
Bagghe. Bacca, gemma, lapis pretiosus: & Bulla, monile *vulgo* bagga.
bagghen ende iuweelen. Cimelium, cimelia, orum.
Bagghele. *Holl.* j. **bigghe.** Porcellus.

baeren. *Gestire*] exemplum dedit FR. BURM. in de Aenm. bl. 34.
baeren. *Parere*] hoc verbo veteres etiam de animalibus usi sunt, nam *als die hertinne* **baren** *sal* scribit BARTH. DE ENGELSM. B. XVIII. c. 28. et v. VAERNEW. Spiegh. der Nederl. Oudth. B. I. c. XI. *oock wilt hy dat gheenen muyl daerinne en is gheweest, want die en* **baeren** *niet.* Recte itaque in hodierna Bibliorum versione: *Weet gy den tyt van 't* **baren** *der Steengeyten!* Hiob XXXIX. 4. et etiam 5.
baerd-maecker. *Tonsor*] *Sceerers mitter drogher scare ende* **Baerdemakers** in MATH. BALE beschr. v. Dordr. bl. 76.
baete *lucrum*] *Vruchten,* **baeten** / *ende profyten* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 16. et inde *te baet komen, die enen hantdadigen te* **baet** *quame* in G. W. V. OOSTEN DE BRUYN, beschr. v. Haarl. D. I. bl. 177.

bagghelen. j. bigghen.
Bagghyne. j. beghyne.
Bay. j. baey.
Baillu. j. baelliu.
Balie. j. barche.
Bal/ kaets-bal. Pila, pila luſoria, follis. *Germ. ball: Ital. balla, palla: Hiſp. bala, bola: Angl. bal.*
bal van de hand. j. bergh. Metacarpium.
bal der ooghen. *vetus.* Pupilla.
bal des voets. Planta pedis, inferior pars pedis, callus pedis.
bal-net. Rete rotundum, panſum.
Bal/ bale/ balle. Faſcis, faſcis mercium, farcina conuoluta. *Gal. balle, bale: Ital. balle. vulgo* balla, *&* bala.
Bal. *vet. Holl.* Malus, inutilis.
bal-daed. *vet.* Malefactum, maleficium.
bal-daedigh. *vet. Holl. Fland.* j. boos. Malus, maleficus.
bal-daedigh. *rectius* bald-daedigh. Audax.
† bal-monden/ bael-monden. j. verbaelmonden. Malè tueri rem pupilli. *&* Prohibere ſiue adimere tutori tutelam, rejicere tutorem tanquam ſuſpectum, *Specul. Sax.*
bal-laſt. Saburra, inutilis farcina, inutile onus: ſabulum vilius, quo nauis oneratur, vt ſtabilior ſit. *Sax. ballaſt. Ang. balleſſe.*
bal-laſten. Saburrare.
bal-oorigh/ bal-hoorigh. Defeſſus audiendo: ſæpè & grauiter eadem audiens.
Balance/ Libra, trutina. *vulgò* bilanx, *Gal. balance: Ital. balancia: Hiſp. balança: Ang. balaunce.*
Balck. Trabs, tignus, tignum.
balck-ghewicht. Trutina, ſtatera.
balck-band. Subſcus, fibula.
balck-ſteen/ not/ not-ſteen. Mutulus.
balck-waeghe. Trutina, ſtatera.
Bald. *Ger. Sic.* Citò, breui, propediem.
Bald. *vet.* j. boude. Audax.
† bald-daedigh. Audax, temerarius, præceps.
Bale. j. bal. Faſcis.
Balgh. Scortum, pellis, cutis.
balgh. j. quaddel. Scirrhus.
balgh. *Ger. heluet.* Pellex, pallaca.
† balgh. Venter, aluus, ſtomachus. *Germ. balgh: Ang. beally, belly.* Den balgh vullen. Curare cuticulam, curare pelliculam.
balgh. Corpus truncum.
† balgh. Puer. *Per contemptum dicitur.*
† Balghen. *vetus.* j. belghen. Iraſci.
balghen. Decertare, pugnare, altercari, conſerere manus, confligere.
Balie. *Sax. Friſ. Sicamb. Holl.* j. kuype.
balie. Conſeptum, vallum, ſeptum.
balie. Repagulum, repagulum verſatile, obex verſatilis.

balie.

balmonden] ſed alias et vulgariores ſignificationes dabo ex de Hoffrecht. v. Oethmarſen edit. ab J. C. STRODTMAN in Diſſ. de Jure Curiali Litonico p. 109. Balmundigh, *dat is eigen nae den doedt* et *Alle Hoffhoërige Luiden moeten alle jaer op haeren Hoffdagh koemen in den Hoff, te bekennen haer Hoffhoerigheit; Ende wie dat niet en doet, die breckt in 't eerſte jaer ſyn gewontlike broeke ofte boete, in 't anderde jaer dubbelt, in 't derde jaer koeme hy daer niet, ſo wert hy* belmundigh. ibid. bl. 110. 111. & paulo poſt *wie ſyn Hoffrecht verſuimet als voirſchr. ofte daer tegen doet, als naevolget, die wort* belmundigh *dat is te verſtaen, dat die ſelvige hy ſy mann ofte frowes perſohne verboert alle ſyne geregtigheit, die hy heeft in den Hoffrechten, ende wort na ſynen levent eigen, ende daer neemt de Kon. Maj. alle ſyne naelatene guideren beweghlich ende unbeweghlich, beholtlich nochtans dat hy altydt noch binnen ſynen leeven die* Balmundicheit *magh affkoepen.* addi poſſunt 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 43. & de Stat. v. Overyſſ. art. 8. at præceteris WACHTER. Gloſſ. in V. *Bal. non bonus.*
bald-daedigh] auctoris noſtri derivationi calculum adjicit R. HUYDEC. in de Pr. bl. 21. ſed CAROLUS TUYNMAN bal-dadigh ſcribit, & ab Eridis pomo derivare auſus fuit bl. 17. in de Spreekw. quam ſententiam multis de cauſſis valde ineptam, merito, ut aquila thripas, ſilentio magnus Magiſter tranſiit.
balg *Venter*] ab hoc vocabulo multis locis ad mare ſitis nomen impoſitum fuit, ut *Oſſen-balghe, Baut-balghe, Butiers-balghe, Memer-balghe, Weſter-balghe* plura, quæ enumerat J. J. HARKENR. in de Ooſtfr. Oorſpr. D. II. bl. 873-875. at de omnibus hujus vocis ſignificationibus adi WACHTER. in Gloſſ.
balgh *puer*] pro quo nunc *blaag.*
Balghen. *Iraſci*] vid. WACHTER.

balie. j. parck. Arena: locus in quo pugnant gladiatores.
balie/ wind-boom. Ergata.
balie/ egghe/ hecke. Cataracta.
balie/ leuе. Podium.
balie. Hippodromus, equorum curriculum: & Xyſtum: ambulacrum ſubdiale.
balien. Concludere, conſepire.
balie-boom/ balie. Repagulum.
† Balinck. *Hol.* j. trechter. Infundibulum.
Balien. j. backen.
Balinck. j. banlinck. Exul.
Ballouter. Teſtis, teſticulus, coleus. *Ang. ballocke.*
† Ban. *Ger. Sax. vetus.* Iuriſdictio, auctoritas iudicialis: iudicium, ius: *&* Territorium. *vulgò* bannus, bannum.
ban. *vetus.* j. ghebannen vierſchaere.
ban-myle. Lapis primus, miliare circumſcriptum territorio ſiue iuriſdictione.
ban-molen. Mola publica intra terminos iuriſdictionis.
ban-ouen. Furnus iuriſdictionis.
Ban. Dira proſcriptio, execrabile programma, anathema. In den ban doen/ verwaten. Anathemate ferire, interdicere eccleſia, eccleſiæ, & eccleſiam: abdicare à matre eccleſia, à cœtu collegióque abigere.
Ban. Denunciatio publica, proclamatio, edictum publicum.
Ban. *inquit Joachimus Perionius ad milites cùm deliguntur, & ad ineunda conjugia, & ad molas piſtrinas, & ad furnos accommodatur, ἀπὸ τοῦ παντὸς: π quidem in β mediam ſæpè transfertur: itaque πᾶν .i. omne, totum, univerſale, generale, ban appellare Gallos exiſtimo: vt ſi ad coniugium transferatur,* generalis denuntiatio, prima, ſecunda & tertia: *ſi ad piſtrinam molam*, mola communis *itemque* furnus communis: *ſi ad milites*, extremus delectus generalis, atque omnium, *intelligatur.*
ban-foreeſt/ ban-woud. Lucus. nemus regium ſiue imperiale: *in quo nemo ſine graui mulcta venari, aut feras capere poteſt.*
† Ban. Exilium, proſcriptio, relegatio, exterminatio. *vulgò* bannum, bannus. *Gal. ban: Ital. bando.*
banlinck. *& euphoniæ gratia* ballinck. Exul, extorris, apolis, relegatus.
banlinck zyn. Exulare.
banlinckſchap. Exilium, relegatio.
† Bannen. *vetus.* Edicere, denuntiare. *&* Obligare. *vulgo* bannire.
† bannen oft banden de vierſchare. Tribunal denuntiare, ſenatum ſiue prætorium cogere, edicere ſenatum, edicere conuentum ſenatorum, dare ſenatoribus diebus juridicis dicendi iuris auctoritatem, tribunal denunciare: *hinc* banniti in *Spec. Sax. dicuntur* ſcabini, *ſiue* ſenatores, & eorum nati atque poſteri: *eorumque ſedes* bannitorum ſedes *vocatur.*
bannen/ uyt-bannen. Exilio afficere, in exilium agere, in exilium mittere, multare exilio, relegare, exterminare, proſcribere. *vulgò* bannire. *Gal. bannir: Ital. bandire, sbanire: Angl. banniſhe.*
† bannen/ vloecken ende ſchenden. Siniſtra imprecari, diris deuouere, execrari, deteſtari, deuouere *vulgo* anathematizare. Het bannen ende

Balinck] *mit Emmeren* Balligen cæt. in MATTH. Anal. T. IV. p. 761.
Ban. *Judicium*] *ſullen comen* III *Saterdaghen ten* ban eſt apud J. MATTHYSZE bl, 267. pro *territorio* facit locus *gelegen in den* banne *van Vleuten* in ANT. MATTH. vet. aliq. teſtam. poſt ALCIATUM Contr. vit. Monaſt. p. 386.
Ban *Exilium*] pro *mulcta* ſumendum eſt in his J. MATTHYSZE *of hy ſpreeckt ongeachte woirde, ende verbeurt een* ban *van III S.* bl. 287. a *ban* vero pro *Exilio* venit etiam Gallicum *abandonner, à ban donner* vid. CHR. BESOLDUS de ling. ort. atque imm. p. 84.
Bannen. *denuntiare*] quo faciunt locutiones *Ik ban u van dit erv* et *Ik ban u op dit erv* apud J. MATTHYSZE *So* ban *ic A wten voirſ. erve, ende* ban *dair op Pieter, ende leg dair an myn Heren-ban, Schouten-ban, ende der Schepenen-ban.* bl. 267. vid etiam quos allegat CAROL. DU FRESNE in Gloſſ. et S. H. IOSINGA Staatsr. D. I. bl. 78. 79.
bannen o. b. de vierſchare] *om een* vierſchaare te bannen et *Die* vierſchaare gebannen zynde. vid. in J. V. OUDENHOVEN Beſch. v. Heusden bl. 306. add. Cl. ANT. MATTH. in Manud. ad Jus Canon. p. 414.
bannen/ vloecken] uti in d'Ordonn. van de Wacht der Stadt Arnhem ai. 1674. *Item niemandt en ſal op de wacht moghen vloecken,* bannen *ofte ſweeren.*

ende schenden. Diræ, finistra imprecatio, detestatio, execratio.
Banche. Scamnum. *vulgò* banca. *Ger. banck: Gal. banc: Ital. banco, banca: Hisp. banco: Angl. benche.*
† banche/ pijn-banche. Equuleus, fidiculæ. Ter banchen brenghen. Quæstioni siue torturæ subiicere.
banche van recht. Tribunal, consessus iudicum, senaculum, sedes iudicum, sedes iudicii, subsellia: & Jurisdictio, forum.
banche. j. plaete. Puluinus *Ang. bancke.*
banchigh. Scopulosus.
banche. Mensa, trapeza, taberna argentaria.
banchen. j. roeder-banchen. Iuga, transtra.
banck-houder. j. banchier.
banche-rote Argentaria dissoluta, *vulgò* banca rupta. *Gal. banqueroutte: Ital. bancorotto: Hisp. bancarota: Ang. banckroute.*
† bancheroten/ banche-rote spelen. Argentariam dissoluere, cedere foro, tabernæ numulariæ exercitium deserere, conturbare, rationes conturbare, dissipare pecuniam, fraudare creditores. *vulgò* Facere bancam ruptam, rumpere bancam.
bancherotier. Decoctor, conturbator.
banchier/ banck-houder. j. wisselaer. Mensarius, argentarius. *Gal. bancquier: Ital. banchiero: Hisp. banquero: Ang. banqueter.*
banchen/ bancketeren. Comessari. *Gal. banqueter: Angl. banqueten.*
† banck-arm-borst. *vetus.* Catapulta, balista maior, tormentum bellicum in scamno collocari solitum.
banck-boeue. Potator assiduus, comessator, epulo, barathro, lurco, calicum remex, decoctor.
banck-broeder. Epulo, compotor.
banck-ghesellę. Compotor, comessator.
banck-laecken. *Sicamb.* Tapes, opus plumarium. *vulgò* scamnale. *Angl. benchelote.*
banck-kussen. *Holl.* Puluinar plumarium.
banck-werck. *Sax. Fris. Sic.* Tapes, tapetum, opus polymitum, opus plumarium, peristromata. *vulgò* bancalia, scamnalia. *bancal. Hisp.* subsellii stragulum.
† banchaerdt. *Ger. Sax. Sicamb.* Spurius, nothus, illegitimus, *vulgò* banchardus: non in lecto geniali, sed quouis scamno fortuitò à matre conceptus. *Wolfgang: Hunger.*
banchet. Comessator, epulo.
banchet. Conuiuium, comessatio, concœnatio, epulum, symposium, compotatio. *vulgò* banquetum. *Gal. banquet: Ang. banquet.*
† banchetken/ slaep-dronck. Pocænium, comessatio à cœna.
† banchetéren. Agitare conuiuium, comessari, epulari.
Band. Ligamen, ligamentum, ligatura, vinculum, copula, lorum loramentum.
band/ wendel. Fascia, fasciola.
band-hond. Canis vinculis assuetus: & Canis pecuarius, pastoralis.
band-hout. Lignum viminale, lignum victorium.
band-naghel. Confibula.
band-roede. Vimen maius.
band-roeden. Vitilia, vimina lenta, virgæ viminales, retinacula.
bandeken/ snoer. Tænia, vitta, fasciola.
bandelen. Deuincire, obligare, astringere, vinctum tenere.
bandigh. Vinctus: cicur, domitus.
bandighen/ bandigh maken. Ligare, vincire, domare, refrænare.

banche/ pijn-banche] *ter banchen ende scherpe examinatie leggen* in de Regt. en Cost. v. Antw. bl. 19. et in 't Landr. v. Ruerm. bl. 380. sqq.
banche-roten] propius vero cum hoc conuenit Plautinum *a mensa surgere* in Pseud. A. I. Sc. III. vs. 62.
banck-arm-borst] vid. ad *Voetboog* et B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 316. sed ibi nihil mutandum volo.
banchaerdt] Bankart Germanis, vid. SPEIDEL. de Ling. Germ. p. 625. eandem derivationem amplectentem.
banchetken] ex H. JUNII Nomencl. p. 63.
banketeren] pro hoc habebant etiam banchen ut in Vlaerd. Redenr. bergh.
Ick hebbet soo menighe reys segghen hooren
Dat sy met drincken en banchen *hanghen aan malkaar.*
Vid. HUYDEC. Pr. bl. 499.

† Bande/ bende. Sodalitium, caterua, conuentus, claſſis, grex hominum, copia, copiæ, arum, cohors, turma. *vulgò* banda. *Gal. bande: Ital. banda: Hiſp. banda: Angl. bande: bende*. Banda & bandum *dicitur* vexillum ſiue ſignum militare. & Bandophorus, qui ducis gerit ſignum.

bande ruyters. Turma equitum.

bande van ordinantie. Turma equitum equis publicis merentium.

banden/ rotten. Coire in vnum, colligi in turmas, cohortes, claſſes.

banden/ bannen. *vetus*. Obligare. *vulgo* bannire.

banden de vier-ſchaere. j. bannen.

bander-heer/ baner-heer. Baro, dynaſta, dynaſtes, ſatrapes: bandophorus *Becano dicitur, id eſt*, dominus bandæ ſiue præcipui ſigni. *Gal. baron: Ital. barone: Hiſp. varon: Ang. baron.* Baro *autem vulgo vocatur*, qui inter nobiles opibus & potentia antecellit: homo generoſus & inſignis, merum miſtumque imperium in aliquo caſtro aut oppido conſenſu principis habens, *quem* Satrapem *Perſæ appellabant*. Baro *item Gallis dicitur* mas, vir, maritus.

banderotſe / banrotſe / banrots-heer. *Fland.* j. baner-heer.

banderije / banerije. *vulgò* Baronia, baroniatus, banderia, bandophori ditio.

Bane. Via, platea, planities, callis, via trita, via aperta. bane. *vet.* Campus, ager.

bane/ klos-bane/ tuyſch-bane. Area, locus vbi luditur.

bane-boeck/ baen-boeck. Cerotum ſiue ceratum, malagma viatorium.

banen den wegh. Viam munire, viam planam reddere.

Baner-heer. j. bander-heer.

Banghe/ banghigh. Anxius, anguſtus, oppreſſus, afflictus. & Languidus.

banghen. *vet. q. d.* be-anghen/ be-enghen. Angere, anguſtiare.

banghicheyd. Anguſtia, preſſura, angor, ægritudo premens.

† Baniere. Signum militare, ſignum, vexillum. *vulgò* bandera & banda. *Germ. paner: Gal. baniere: Ital. bandera, bandiere: Hiſp. bandera: Ang. banner, bander.*

Bannen. *vide* Ban.

bannigh. j. verwaeten.

Barbelen. j. babbelen. Preſepiola, alueoli.

barbelen-becken. Minutal frixum, protrimenta, *carnes minutim tritæ aut fruſtulatim conciſæ, ita vt etiam gingiuis ſiue dentium alueolis mandi poſſint.*

Barbeel. Barbus, mullus barbatus. piſcis genus. *Ger. barbel: Sax. barbe, barble: Ital. barbone.*

Baerbier / baerd-ſcherer. Tonſor. *vulgò* barberius. *Gal. barbier: Ital. barbiero: Hiſp. barbero: Angl. barboure.*

barbiers-winckel. Tonſtrina.

barbieren/ baerd-ſcheren. Radere barbam.

Barch/ bargh. j. bergh. Maialis.

Barcke. j. bercke.

Barde. *vet.* Dolabra, aſcia: & Bipennis. *Germ. barte.*

† bard-ackſe. *vet.* Bipennis.

Barde van myrre. *vetus Fland.* Faſciculus myrrhæ.

barde van peerden. Phaleræ. *Gal. bardes.*

barderen. Phalerare, phaleris ornare. *Gal. barder.*

† Bardſe. j. barde/ bijle.

Bare. j. baere.

Barenteren. *vetus Fland.* Perterrere.

Bargh. j. bergh.

† Barm. j. baerm.

† Barmen. *vetus q. d.* be-armen. Commiſereri, commiſereſcere.

barm-hertigh. Miſericors, pius.

Bande. *Banda*] vid. G. VOSS. de vit. Serm. II. 3. et CHR. BESOLDUS de Ling. imm. p. 86.
Baniere] vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 319. ſqq. non trita docentem.
bard-ackſe] venit in charta apud v. OOSTEN DE BR. in Haarlem D. I. bl. 164. *Item ſo wye te vechten quaeme mit ſtaven, mit glavien, mit piecken, mit ſwairden, mit vorken, mit* bardaexen add. vet. inſtr. apud ANT. MATTH. de Crim. L. XLVIII. c. 5. t. 7. §. 7. p. 566. vocem derivo a *Barten* quod WACHTER. vertit *pugnare, ictibus certare.*
Bardſe. *barde*] et inde *Warpbarden* add. not. ad Anal. MATTH. T. IV. p. 219.
Barm/ baerm] et ſic *Barmte* pro *aggere* in HOOGSTR. Lyſt.
Barmen] unde *verbermen* quod in Roſario Ms. meo paſſim occurrit verbermt v *mynre*.

barm-hertigheyd. Misericordia, eleemosyna: alienæ miseriæ in nostro corde compassio.
Barmer / bermer. j. barbeel.
Barnen. j. branden / bernen. Ardere.
barninghe. j. berninghe.
barninghe / plate. Breuia, vadosa maris loca, *vbi mare arenarum æstu feruet.*
barn-steen. *Germ. Sax. Sic.* Succinum. *q. d.* lapis ardens: *nam succinum accensum tedæ & resinæ modo deflagrat.*
† barninck-hout. *Holl.* j. ber-hout.
Barre. j. baere. Repagulum.
Barret. birret. *Germ. Sax. Sicamb.* Pileus. *vulgo* biretrum, birretum, birrum, birrus. *Ital. berreta.*
Bars / barsch. Perca. *piscis genus.*
† Barsse. Nauis vectoria, nauis actuaria, nauigium actuarium. *Angl. barge.*
Barste. j. borste.
Barste. j. berst.
Barsten / borsten / bersten. Crepare, rumpi, frangi, dirumpi.
barsten. *Fland.* j. baeren. Parere.
Barteeren. j. calengieren. Exigere mulctam, irrogare mulctam.
† Bas. Vox depressa, inclinata, grauis, infima: & Cantilenæ pars infima: harmonia grauiore voce concinenda. *Gall. basse contre.* j. imus sonus. *Angl. base.*
bas-contre. Succentor, cantor infimæ vocis, barritonans: *vulgo* bassus: & basis; *siue fundamentum musices.*
base / neder-housse. Tibiale, caliga inferior. *Gal. bas.*
base. Basis columnæ, spira: & Basis ædificij, stereobata, fundamentum. *Gal. basement: Ital. basemento.*
Bas / ghebas. Latratus.
† bassen. Latrare. βαΰζειν.
† Bast. Cortex. & Scheda, liber, membrana. & Funis, restis. & Laque
bast / hoofte / fluyme. Siliqua.
Bast. j. som-sadel. Clitellæ. βάσταγμα. *Gal. bast.*
† Bastaerd. Nothus, spurius, illegitimus, proles naturalis: *dicitur* bastaerd. *q. d.* best-aerd. i. optima indoles siue natura: *illegitimo enim & furtiuo concubitu procreati, animo plerumque sunt alacri & elato, ingenio sagaci, & iudicio exacto. Huc quoque facit quod Columel. lib. 8. cap. 2. 10. ait Nothos pullos ex peregrinis maribus conceptus optimos esse. Euripides, in Andromache, indicans spurios legitimis esse meliores, inquit* πολλάκις δέ τοι ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορᾷ, νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες. *id est, Sæpe arida seminatio vicit profundam aut pinguem terram: & multi nothi ingenuis meliores. Aut fortè* bastaerd *siue* bestaerd *per antiphrasin dici posse conijcio; quasi* minime bonæ indolis: *sunt enim nothi siue spurij legitimis nequiores, prauiores & salaciores. Pro spuriorum vituperatione & defensione multa congessit Palæotus in libro de spuriis & nothis filiis, à cap. 55. vsque ad libri finem. Rhetores rhythmici Amsterod. vocem* bastaerd *deriuant à* bast & aerd. j. die niet nae het pit / maer nae den bast aerdt. *Vulgò* bastardus. *Germ. basthart. Gal. bastard. Ital. & Hisp. bastardo. Angl. bastarde.*
bastaerd. Adulterinus, degenerans, *vel* alterius naturam non satis æmulans.
bastaerd-peper. Piper adulteratum, non sincerum.
bastaerd-wind. Canis hybris, *vel* hybrida: ex venatico & gregario natus.
bastaerd-wijn. Vinum passum, vinum dulce & generosum ex vuis passis & sole siccatis expressum.

bastaerdije.

barninck-hout] *en van* barnnijchout *excyse* est in B. J. V. HATTUM Besch. v. Zwolle D. II. bl. 17.
Barsse] *met eenre* Baertse *van twaelf dochten* in ALKEM. Beschr. v. d. Briel D. II. bl. 30. *Hooftman van eenre* Baitdsen in Ampl. J. MAUREGNAULT, Jurid. obs. bl. 238.
Bas *Vox depressa*] quare ei opponitur *Bovenzang* a VONDELIO D. I. bl. 88.

Meerminnen, Meermans, *Tritons hooren*
Den Bas / *en boovenzang der kooren.*

bassen] et ideo *Bassa, Catulus,* in J. LIPSII Gloss. a *latratu.*
Bast *Laqueus*] exemplum dedi in diss. de Carnif. cui adde ex A. MATTH. *elc mensche moste droghen enen* bast *om sinen hals dair men se rechte voirt an hangen mochte* Anal. T. III. p. 58.
Bastaerd *Nothus*] alias derivationes non minus ingeniose excogitatas vide sis in MATTH. v.

bastaerdije. Stemma illegitimum, thorus illegitimus, natales illegitimi.
Basune / basoene / basuyne. *Sax. Sic. Holl. Fland.* Buccina. *Gal. buisine. Hisp. bosina.*
basunen. Buccinari, canere buccina.
basuner. Buccinator.
Bat. j. bad. Thermæ, balneum.
Bat / bet. Potius, melius, rectius, magis, amplius, plus.
bate / baten. j. baete / baeten.
Batalie. Dimicatio, conflictus, certamen, prœlium: batualia, *à verbo* batuo, is. Batualia, *inquit Just. Lips. sunt* exercitationes gladiatorum vel militum. *Gal. bataille. Ital. bataglia: Hisp. batalla. Ang. battayle.*
batalie. Secunda acies.
batalien. Prœliari, confligtari.
Batsch. Astutus, argutus, cautus, callidus, versutus.
batschheyd. Astutia, stropha. *Gal baste.*
Baude. j. boude.
Bauiaen / bauiaenken. Cynocephalus, arctopithecus, sphinx. *vulgo* papio. *Ital. babuino: Ang. babion.*

B E *in composit.*

Be. *præpositio inseparabilis plerumque exponitur Latinè per* con *siue com. vt* be-grijpen / be-wegen / be-droeuen: Comprehendere, commouere, contristare. *& per* de: *vt* be-drieghen / be-leyden / be-weenen. Decipere, deducere, deplorare, *&c.*
Be-ademen / be-aessemen. Adspirare, afflare.
Be-aerden. j. begrauen.
Be-and-woorden. Respondere.
Be-angst. Coangustatus, anxius, sollicitus.
be-angsten. Coangustare, angere.
Be-arueyden. Elaborare, adniti.
Be-bloeden. Cruentare, cruore inficere, sanguine maculare.
be-bloedt. Cruentus, sanguinolentus, sanguine conspersus, cruore maculatus.
Be-bolwercken. Aggere siue vallo munire.
† Be-brieuen. Literis mandare, instrumentis inscribere.
Be-broedt. Fotus.
be-broedt ey. Ouum pullescens.
Be-dacht. Meditatus, deliberatus, consideratus.
be-dachtig. Meditatus.
be-dachtighlick. Meditatè, consideratè, cogitatè, cogitatò, cogitatim, consultò.
Be-daeght. Prouectæ ætatis, senex dierum, maturus æui, maturus dierum, dies debitos assequutus. bedaeghden ouder. Aetas prouecta, integra.
be-daeghde maeght. Virgo plenis nubilis annis.
be-daegtheyd. Prouecta ætas, ætatis maturitas, matura ætas, maturitas æui.
bedammen. Aggere munire.
Be-dampelen. *Fland.* Pedibus terere, conculcare.
Be-dancken. j. dancken. Agere gratias, habere grates.
bedancken. j. beloven. Contentum esse, gaudere.
Be-daren. *Holl. Fris.* Reualescere. j. bekomen.
Be-dauwen. Irrorare, rore aspergere.
be-dauwt. Roscidus, rorulentus.
Be-decken. Tegere, contegere, obtegere, velare, operire.
be-decken. *Holl.* j. bederven.
be-deckfel. Obtexus: prætextus, velamen.
be-decktelick. Tectè, abscondité, latenter.
Be-deelen. Partiri.
Be-deemen / be-deemsteren. *Flan.* Obscurare.

† Be-

WICHT Comm. ad Ostfr. Landr. p. 328. 329. inter quas verisimillima est illa a *bass* et *art*, quod ex concubinatu geniti matris conditionem sequantur, et sic patri inaequales sint, meritoque *nidre-art*, *bass-art*, *bastaerd* dicantur. adde quoque c. F. HOMMEL. in Oblect. J. Feod. p. 2.

Be-brieben] exemplum vid. in J. MAUREGN. Jur. Obs. p. 141. et sic etiam *verbrieven* quod est in epistola Ducis Gelriæ, qua cum Civitate Arnhemensi communicat pacem cum Hollandis initam Ao. 1408. *Goide vriende. Wy laeten v weten dat eyn vrede gemaickt* verbrieft *en versegelt is.* quæ est in Cod. Ms. cui titulus est *No.* 1. *van* 1370. *tot* 1538. et qui servatur in tabulario Prætorii Arnhemensis. et in Vlaerd. Redenr. b.

Heeft Agrippina oyt uyt moederlycke liefdt
Neroni 't Ryck gejont, oock als haer wert verbrieft
Hy sou haer Moorder zyn.

† Be-deghen. *vetus Fland.* Factus, & Auctus, re auctus, re vel liberis auctus, promotus.

Bedelf. Defossus, us; fossa, agger cum fossa.

be-delven. Terræ infodere, terra obruere, defodere, sepelire: & Vallo ac fossa munire.

Be-dencken. Meditari, cogitare, animo versare, deliberare, considerare, ponderare, mente pertractare.

be-denckinghe. Meditatio, deliberatio, cogitatio.

be-denck-dach. Induciæ deliberatoriæ.

† Bederve. *vetus.* j. behoef. Necessitas, egestas.

† be-derven. *vetus.* j. derven. Carere, egere.

be-derven. j. verderven. Corrumpere, perdere, deperdere.

be-dervelinck. j. ver-dervelinck.

be-dervenisse. j. ver-dervenisse.

Be-died. Significatio, interpretatio, declaratio, argumentum.

be-dieden / beduyden. Significare, denotare, designare: & Exponere, declarare, explicare, interpretari. Niet te bedieden heb-ben. Esse parui momenti. *adag.*

be-diedenisse. Significatio, significatus: & Interpretatio, declaratio, expositio.

be-diedsel. Significatio: & Interpretatio.

be-dieder. Interpres, explicator, declarator.

bediedelick. Apertè, significanter, expresse.

Be-dienen Administrare, tractare, gerere, obire, curare munus, officium, prouinciam: fungi officio, munere, prouincia.

† Bedijden. *vet.* Fieri, euadere, peruadere.

be-dyden / bedijghen. Augescere, augeri, bene prouenire, rectè prouenire, crescere, proficere, rem multam coaceruare; rem facere, promouere, rem augere, ditescere, venire in diuitias.

Be-dillen. *Holl.* Actitare, factitare, administrare, regere, imperitare.

Be-dingh. Condictio, condictum, conditio, pactum. & Disceptatio.

be-dinghen. Disceptare, condicere, pacisci. & Conducere, redimere.

Be-dodden. j. be-drieghen. Imponere alicui.

Be-dompen. Fumigare, vaporare.

Bedorf. *vetus.* Egestas.

be-dorven / bederven. *vetus* Egère.

† be-draghen. Referre, reportare, conferre: & Deferre, accusare, criminari.

be-draeghen. Referre, in consultationem alterius ponere, referre ad alterius iudicium siue arbitrium, committere iudicio alicuius, referre ad arbitros, permittere arbitris rem omnem, rejicere causam ad arbitros.

be-draghen. Conferre, conficere. De somme be-draeght hondert guldens. Summa centum florenorum rem tenet. Het be-draeght oft beloopt veel. Ratio in magnam excrescit summam, abit in magnam summam.

be-draeghen. Contestari.

be-draeghen. Sanie siue pure contaminare.

† be-dragh. Relatio, reportatio. & Accusatio.

Be-draeyen. Inuoluere, perplexum reddere.

bedraeyt. Perplexus.

be-draeytheyd. Perplexitas, difficultas.

Be-draepen. *Holl.* j. betrapen.

Be-dreven. Commissus, admissus. Een bedreven feyt. Facinus commissum.

be-dreven in den handel. Exercitus, exercitatus,

Be-deghen] *o schalck vol boosheids* bedeghen. GHIST. Ther. Andr. I. 11. *Vutsant fynen zone Flandebertus* bedeghen VAERNEW. VI. Audtvrend. bal. 4. quæ debeo ann. TYDEMANNI.

Bederve] quomodo *delven sullen haer* bederf *van turf* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 548. col. 1. et *also ik ulieden van* bederf *hebbe*, majorum tempore dicebant pro *van noden hebbe.* vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 428. cæt.

be-derven] conf. WACHTERI Bedaefen. et B. HUYDEC. l. c.

be-dyden/ be-dyghen] in Vlaerd. Redenr. bl.

Die vooren lacht moet achter aen dickwils zwygen
Als den anderen bedijgen.

Bedraeghen *accusare*] *worde hys* bedraghen *metter waerheiden* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 517. col. 2. et 522. col. 1. *soe vie* bedraghen *wort van engher misdaet* ibid D. II. bl. 17. ubi sæpius. adjective occurrit pro *tristis* in meo Ms. Rosario *die daer ons* bedraeght *mynschen weder geleyt hebste tot overste vrouden.*

be-dragh *relatio*] *of van drie w'tachtige mannen by beswooren eede, dat es vol* bedragh in MIERIS Ch. B. D. II. bl. 17. col. 1.

back-huys. Bucca, os, rictus, rostrum.
back-slach. Alapa.
back-tand. Dens maxillaris, molaris, genuinus, columellaris.
Back / ghebackt. Cibus pistus, cibus coctus, coctum, pistum.
back-buer. j. ouen-buer.
back-boord. Nauigij sinistra pars: pars nauigij quæ furnum & focum continet.
back-huys. Pistrinum: locus vbi panis coquitur.
back-kruyd. *Fland.* Holus, herba esculenta.
back-ouen. Furnus, clibanus.
back-panne. Testus.
back-steen. Latus coctus, later coctilis.
back-trogh. j. moelie. Mactra.
backen in den ouen. Coquere in clibano.
backen / brood backen. Pinsere, panem coquere, panem facere.
backen in de panne. j. frijten.
backer. Pistor, artocopus, panifex.
backerije. Pistrinum, artopteum, coquendi panis officina: & Pistura, artopcia, furnaria, panis coctura, panificium.
backerije houden. Furnariam exercere.
backersse. Pistrix, panifica, artopta, fornacaria.
backsel. Coctura panis.
Bad. Balneæ, balneum, balineum, laconicum sudatorium, *Senec.* tepentes fontibus Baiæ, *Iul. Flor.* thermæ. *vulgò* baia. *Ger. bad: Gal. bain: Ital. bagno: Hisp. banno: Angl. bath.*
bad-doeck / bad-kleed. Castula, præcinctorium.
bad-kuype / bad-tonne. Solium, labrum.
bad-meester. Balneator.
bad-steen. Pumex.
bad-stoue. j. bad. Balneum, thermæ.
bad-stouer. Balneator.
bad-stofster. Balneatrix.
baden. Perfundere, madidare, madefacere, lauare, rigare. *Ger. baden: Gal. baigner: It. bagnare: Hisp. bagnar: Ang. bathe.*
Bade. *Sax.* j. bode. Nuncius.
Bademoeme. *Sax.* Obstetrix.
Badupt. *vetus.* j. uperken. Cheopina.
Baeck. j. beuck. Truncus corporis.
Baecke / backe. *vetus* j. berrken. Porcus.
† baecke / baecken-vleesch / baeck-vleesch. *Fland.* Caro porcina, caro suilla, lardum, succidia, perna. *Gal. bacon: Angl. bacon.*
baecke-smeer. *Fland.* Adeps porcinus, aruina.
baecke-speck. *Fland.* Adeps porcina, lardum.
baecke-vleesch. *Fland.* Caro porcina.
baeckelen / baggelen. j. biggen. Fœtare.
Baeke / vier-boete. Specula, pharus, signum siue vas litorale.
Baecke. *Sicamb.* j. keerne. Nucleus.
Baeckelaer / laurier-besie. Bacca lauri.
Baeckelaris. Tyro bonis artibus imbutus: qui è tyronibus initiatus excessit.
baeckelaris in de rechten. Lita, qui tyrocinium iuris fecit: baccalaurius, bacca laureatus. Batalarius dicitur is miles qui iam semel prœlio siue bataliæ interfuit collatis signis, & manum cum hoste conseruit: ita in palæstra literaria, batalarius vocatur is qui publicè de arte quapiam disputauit. *Lud. Viues. Gal. bachilier: Ital. bacalario: Hisp. bachillier: Ang. bachiler. Bachiler quoque angl. dicitur,* Ephebus, vesticeps, iuuenis.
Baecken. Curare corpus, curare cutem.
baeckeren. Satis superque calefacere, excalfacere, fouere, nutrire.
baeckeren een kint ende op houden by 't vier. Fouere infantem ad ignem, puerum

achter bak *lastert.* in 't Stadr. v. Devent. D. IV. Tit. I. art. 6.) quo sensu Bak venit pro toto capite, ut *gesicht*, quamvis proprie nonnisi de oculis intelligi queat, vulgo pro facie tota, ut etiam Latinorum *os.* Dissentit vero B. HUYDEC. vocem a *bak* pro *dorso* derivans. vid. de Pr. v. T. en D. bl. 484. Sed meæ opinioni favet quoque inde compositum *Bullebak* proprie *tauri os* notans, ideoque torve tuens, *stuursziende*, (nam *stuurs* venit a *stier*. vid. infra uti *torvus* a *tauro*,) et hanc ob caussam merito pro *spectro*, et *puerili terriculamento* usurpatur. -- pro *voorhoofts* et *achterbaks* vero dicebant etiam *voor oghen* et *achter den oghen.* vid. chartam in V. D. WALL. Priv. v. Dordr. IIII. Afd. bl. 783. quæ locutio magis meam sententiam confirmat.
baecke *Caro porcina*] in M. STOKE Kron.

Men dede binden huyse sciere
Rintvleisch, baken, *ende spec.*

B. V. vs. 811. vbi consule HUYDEC. et Magnum G. VOSS. de Vit. Serm. V. Part. I.

rum fasciis exemptum ad ignem pandere.

baeckeren in de sonne. Apricari, captare solem, percoqui in sole.

baeckert-korf. Corbis nutritia: in qua nutrix infantem ad ignem fouet.

Baey. Leuidensa: pannus vilis raro & tenui textu. Baeylien. *Fland.* Leuis vestis, theristrum.

Baeye/ baey-verwe/ baeyaert. Badius siue baius color, spadiceus. *Gal.* *bay*: *It.* *baio*: *Hisp.* *vayo*.

baeyaerd. Badius. Ros baeyaerd. Equus badius, balius, spadiceus.

Baeye/ beye. *Fland.* *Holl.* *Fris.* j. besie. Acinus.

baeye/ beye. *vetus Fland.* j. baeckelaer. Bacca lauri. *Gal.* *baye*. Olie van baeyen. Oleum laurinum, oleum ex baccis lauri.

baey-not. *Fland.* Bacca lauri.

baey-tere. *vet.* Laurus. *Ang.* *baytree*.

Baeye. *Holl.* Sinus maris, statio nauium. *Hisp.* *baia*.

† baeye-sout. Sal æquoreus, marinus.

Bael. *vet.* *Fland.* j. Præfectus, administrator: & Tutela, administratio tutelæ. *Gal.* *vet.* *bail.* j. tutela. *balio It.* altor, nutritius: quem nos voedt vocamus: sicut am-man teutonicè à pascendo siue nutriendo dici videtur.

bael-monden. j. balmonden.

† baeliu/ baelliu/ baillnu. *Fland.* *Holl.* *Zeland.* Nomarcha, dioecetes, præpositus, prætor, prætor peregrinus, qui ius dicit inter peregrinos, & ruri causas audit. *vulgò* baliuus, balliuus. *Gal.* *bailli*, *baillif*. *Bailife Ang.* satelles, stator, & villicus, villæ gubernator *dicitur*.

baeliuschap. Præfectura, prætura. *vulgò* ballia, ballionatus.

Bael-not. Balanus: & nux muscata selecta.

Baene. j. bane.

Baenst. *Fland.* j. bonste.

Baer. j. bere. Vrsus.

† Baer. Paratus, promptus, apparens, præsens: nudus, apertus, planus. *Ger.* *bar*: *Ang.* *baer*.

baer ghelt. Præsens pecunia, numerata, præsentaria.

baer ghelt gheuen. Repræsentare præsentem pecuniam. Met baar ghelt cooapen. Mercari Græca fide. i. numerata pecunia.

baer-hoofts. *vetus* j. bloots hoofts. Aperto, nudo capite.

baer-blijckende/ baer-blijckelijck. Manifestus, euidens.

† baer-schuldich. Manifestè reus.

baer-voet/ baer-voets/ baerscher-been. Nudipes, planipes.

baer-voet-broeder. j. minder-broeder.

† baeren/ baeren-spel. Gymnas, ludus gymnicus, exercitium gymnasticum, palæstra, certamen currendi. De baere jaeghen. Cursu ad metas contendere, cursu certare.

Baere. Repagulum, vectis, longurius, obex. *Gal.* *barre*: *Hisp.* *barra*: *Ang.* *barre*.

† Baere. *Sicamb.* j. berie. Feretrum.

baere. Cenotaphium, vacuum sepulchrum, tumulus honorarius, inanis. *Ger.* *baar*: *Gal.* *biere*: *Angl.* *beare*.

Baere/

baeye-sout] *eenreley zout*, *te weten* Bayzout/ *zelzout*, in Ampl. K. BURM. Utr. I. B. D. III. bl. 272.

baeliu] vid. auctores allegatos in CORN. VERSLUYS et J. DE TIMMERM. not. ad Costum. v. Middelb. bl. 5. et 11.

Baer *nudus*] uti *met eenen* baeren *sweerde* in charta quam primus edidit vir Cl. J. DE RHOER in de Stuck v. 't Gron. Genoodsch. D. I. bl. 426. et 431. a baer etiam compositum videtur *berstad aream* significans, nam *stad* olim pro loco usurpabatur, et hoc sensu Gelri dicimus adhuc *gaat uit myn stêe*.

baer-schuldich] exempla vid. in R. HUYDEC. Pr. bl. 639.

baeren baeren-spel] adde R. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 584.

Baere *feretrum*] unde venit verbum baeren quod legitur in J. MATTHYSZE bl. 309. pro *feretro inponere*, *ende dair sal men den doden* baren/ quæ locutio ab iis temporibus ad nos perveniisse videtur, quibus mortuos arcæ includere ignotum erat, sed vestitos feretro inponebant: adi H. V. RHYN in adn. ad 't Utr. Bisd. D. I. bl. 477. et ideo male a RICHELETO, MENAGIO, et eruditissimis Academiæ Gallicæ sociis *Biere* vox accepta fuit pro *un Coffre de bois*, *où on met un mort*. vid. FR. BURM. Aenm. bl. 97. 199.

Baere / water-baere. Fluctus, vnda.
baer-wijs. Vndatim.
baere / dood-baere. Feretrum, capulum, sandapila, libitina, orciniana sponda, Stygius lectus, *Ital. bara.* βᾶρις, baris, cymba qua Aegyptij cadauera ad sepulturam vectabant.
baeren. Ostendere, manifestare.
† baeren / beeren / ghebaeren. Gestire, vultum simulare, vultu, gestu & sermone aliquid præ se ferre.
baeren / beeren / ghebaeren. Baritum edere, sublatè & ferociter clamare more vrsorum: *vnde & fluctibus marinis apud nos nomen. Just. Lips.*
baeren / beeren / boren. *vetus.* Vti.
† baeren. Parere, edere, gignere, procreare, edere in lucem, eniti.
baer-moeder. Loci, orum, vulua, vter, vterus, matrix.
baer-water. Secundæ, arum.
baeringhe. Nixus, genitura, enixus.
baerlick. Manifestus, euidens.
Baerd. Barba, vestis, barbitium. *Apul. Ger. bart. Gal. barbe. Ital. barba. Hisp. barba. Ang. bearde.*
baerd / aere. Arista.
baerd-boeck. Velum menti siue barbæ.
baerd-loos. Imberbis, inuestis, impubes.
baerd-man. Barbatus.
baerd-manneken. Barbatulus.
baerd-maecken. *Fland. vetus.* j. baerdscheren.
† baerd-maecker. *Fland. vet.* Tonsor.
baerd-scheren. j. barbieren.
baerd-scheerer. j. barbier.
baerden. Barbam emittere, pubescere.
baerdende. Pubescens.
Baerg / barg. Maialis, porcus castratus.
baerghen-smeer. Aruina, adeps suillus.
Baerm / barm / berm. Agger.
baerm. *vet.* Fluctus, globus aquæ, vnda.
baermhoop. *sic.* Meta fœni, congeries.
Baerm. j. berm. Fæx.
Baers. Perca, piscis.
Baerscher-boets. j. baer-boets.
Baersen / baersten. *Fland.* j. baeren. Parere.
Baersie. j. barsie.
Baes. Amicus, & Herus, paterfamiliâs. *q. d.* die-aes. j. præbens nutrimentum. *Becan. Sicambri regem suum* Basan *siue* Basanum *solent appellare, anno, vt scribit Tritemius, ante Christum natum* 284. Basan-goth. j. Deus Dominus, & Deus amicus, Φιλόθεος.
baesinne. Amica: & Hera, mater familiâs.
baesinneken. Amicula.
baesken. Amiculus.
Baesen. *Sax. Fris.* Delirare, errare, oberrare, vagari.
Baet. j. bat. Melius.
† baete. Vtilitas, commodum, fructus, lucrum, profectus, emolumentum: & Medela, remedium: & Emendatio, correctio.
baet-soecken. Quærere proprium lucrum.
baet-soecker. Sui studiosus, cupidus priuati commodi siue lucri: lucrio: quæstuosus.
baet-soeckigh. j. baet-soecker.
baeten. Prodesse, utile esse, conferre.
Baffen. *Holl.* j. bassen. Latrare.
Baffuysen / ghisarmen / &c. Armorum veterum genera.
Bagagie. Sarcina. *vulgo* bagagia.
bagagie / tros. Impedimenta, sarcinæ, clitellaria iumenta, asseclæ exercitus, &c. *Gal. bagagie: Ital. bagaglie: Hisp. bogajes: Ang. baggage.*
Bagghe. Bacca, gemma, lapis pretiosus: & Bulla, monile *vulgo* bagga.
bagghen ende iuweelen. Cimelium, cimelia, orum.
Bagghele. *Holl.* j. bigghe. Porcellus.

bag-

baeren. *Gestire*] exemplum dedit FR. BURM. in de Aenm. bl. 34.
baeren. *Parere*] hoc verbo veteres etiam de animalibus usi sunt, nam *als die hertinne* baren *sal* scribit BARTH. DE ENGELSM. B. XVIII. c. 28. et v. VAERNEW. Spiegh. der Nederl. Oudth. B. I. c. XI. *oock wilt hy dat ghemeen muyl daerinne en is gheweest, want die en* baersen *niet.* Recte itaque in hodierna Bibliorum versione: *Weet gy den tyt van 't* baren *der Steengeyten!* Hiob XXXIX. 4. et etiam 5.
baerd-maecker. *Tonsor*] *Scerers mitter drogher scare ende* Baerdemakers in MATH. BALE beschr. v. Dordr. bl. 76.
baete *lucrum*] *Vruchten,* baeten*/ ende profyten* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 16. et inde *te baet komen, die enen hantdadigen te* baet *quame* in G. W. V. OOSTEN DE BRUYN, beschr. v. Haarl. D. I. bl. 177.

baggheleu. j. bigghen.
Bagghyne. j. beghyne.
Bay. j. baey.
Baillu. j. baelliu.
Balie. j. baerlie.
Bal/ haets-bal. Pila, pila lusoria, follis. *Germ. ball: Ital. balla, palla: Hisp. bala, bola: Angl. bal.*
bal van de hand. j. bergh. Metacarpium.
bal der ooghen. *vetus.* Pupilla.
bal des voets. Planta pedis, inferior pars pedis, callus pedis.
bal-net. Rete rotundum, pansum.
Bal/ bale/ balle. Fascis, fascis mercium, sarcina conuoluta. *Gal. balle, bale: Ital. balle. vulgo* balla, & bala.
Bal. *vet. Holl.* Malus, inutilis.
bal-daed. *vet.* Malefactum, maleficium.
bal-daedigh. *vet. Holl. Fland.* j. boos. Malus, maleficus.
bal-daedigh. *rectius* bald-daedigh. Audax.
† bal-monden/ bael-monden. j. verbaelmonden. Malè tueri rem pupilli. & Prohibere siue adimere tutori tutelam, rejicere tutorem tanquam suspectum, *Specul. Sax.*
bal-last. Saburra, inutilis farcina, inutile onus: sabulum vilius, quo nauis oneratur, vt stabilior sit. *Sax. ballast. Ang. ballesse.*
bal-lasten. Saburrare.
bal-oorigh/ bal-hoorigh. Defessus audiendo: sæpè & grauiter eadem audiens.
Balance/ Libra, trutina. *vulgò* bilanx, *Gal. balance: Ital. balancia: Hisp. balança: Ang. balaunce.*
Balck. Trabs, tignus, tignum.
balck-ghewicht. Trutina, statera.
balck-band. Subscus, fibula.
balck-steen/ not/ not-steen. Mutulus.
balck-waeghe. Trutina, statera.
Bald. *Ger. Sic.* Citò, breui, propediem.
Bald. *vet.* j. boude. Audax.
† bald-daedigh. Audax, temerarius, præceps.
Bale. j. bal. Fascis.
Balgh. Scortum, pellis, cutis.
balgh. j. quabbel. Scirrhus.
balgh. *Ger. heluet.* Pellex, pallaca.
† balgh. Venter, aluus, stomachus. *Germ. balgh: Ang. beally, belly.* Den balgh vullen. Curare cuticulam, curare pelliculam.
balgh. Corpus truncum.
† balgh. Puer. *Per contemptum dicitur.*
† Balghen. *vetus.* j. belghen. Irasci.
balghen. Decertare, pugnare, altercari, conserere manus, confligere.
Balie. *Sax. Fris. Sicamb. Holl.* j. kuype.
balie. Conseptum, vallum, septum.
balie. Repagulum, repagulum versatile, obex versatilis.

balie.

balmonden] sed alias et vulgariores significationes dabo ex de Hoffrecht. v. Oethmarsen edit. ab J. C. STRODTMAN in Diss. de Jure Curiali Litonico p. 109. Balmundigh, *dat is eigen nae den doedt* et *Alle Hoffhoërige Luiden moeten alle jaer op haeren Hoffdagh koemen in den Hoff, te bekennen haer Hoffhoerigheit; Ende wie dat niet en doet, die breckt in 't eerste jaer syn gewontlike broeke ofte boete, in 't anderde jaer dubbelt, in 't derde jaer koeme hy daer niet, so wert hy* belmundigh. ibid. bl. 110. 111. & paulo post *wie syn Hoffrecht versuimet als voirschr. ofte daer tegen doet, als naevolget, die wort* belmundigh *dat is te verstaen, dat die selvige hy sy mann ofte frowes persohne verboert alle syne geregtigheit, die hy heeft in den Hoffrechten, ende wort na synen levent eigen, ende daer neemt de Kon. Maj. alle syne naelatene guideren beweghlich ende unbeweghlich, beholtlich nochtans dat hy altydt noch binnen synen leeven die* Balmundicheit *magh affkoepen.* addi possunt 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 43. & de Stat. v. Overyss. art. 8. at præceteris WACHTER. Gloss. in V. *Bal. non bonus.*

bald-daedigh] auctoris nostri derivationi calculum adjicit R. HUYDEC. in de Pr. bl. 21. sed CAROLUS TUYNMAN bal-dadigh scribit, & ab Eridis pomo derivare ausus fuit bl. 17. in de Spreekw. quam sententiam multis de caussis valde ineptam, merito, ut aquila thripas, silentio magnus Magister transiit.

balg *Venter*] ab hoc vocabulo multis locis ad mare sitis nomen impositum fuit, ut *Ossen-balghe, Baut-balghe, Butiers-balghe, Memer-balghe, Wester-balghe* plura, quæ enumerat J. J. HARKENR. in de Oostfr. Oorspr. D. II. bl. 873-875. at de omnibus hujus vocis significationibus adi WACHTER. in Gloss.

balgh *puer*] pro quo nunc *blaag.*

Balghen. *Irasci*] vid. WACHTER.

Balie. j. parck. *Arena*: locus in quo pugnant gladiatores.
Balie / wind-boom. Ergata.
Balie / egghe / hecke. Cataracta.
Balie / leue. Podium.
Balie. Hippodromus, equorum curriculum: *&* Xystum: ambulacrum subdiale.
Balien. Concludere, consepire.
Balie-boom / balie. Repagulum.
† Balinck. *Hol.* j. trachter. Infundibulum.
Balien. j. baelien.
Ballinck. j. banlinck. Exul.
Ballouter. Testis, testiculus, coleus. *Ang. ballocke.*
† Ban. *Ger. Sax. vetus.* Iurisdictio, auctoritas iudicialis: iudicium, ius: *&* Territorium. *vulgò* bannus, bannum.
Ban. *vetus.* j. ghebannen vierschaere.
Ban-mijle. Lapis primus, miliare circumscriptum territorio siue iurisdictione.
Ban-molen. Mola publica intra terminos iurisdictionis.
Ban-ouen. Furnus iurisdictionis.
Ban. Dira proscriptio, execrabile programma, anathema. In den ban doen / verwaten. Anathemate ferire, interdicere ecclesia, ecclesiæ, & ecclesiam: abdicare à matre ecclesia, à cœtu collegióque abigere.
Ban. Denunciatio publica, proclamatio, edictum publicum.
Ban. *inquit Joachimus Perionius ad milites cùm deliguntur, & ad ineunda conjugia, & ad molas pistrinas, & ad furnos accommodatur, ἀπὸ τοῦ παντὸς: π quidem in β mediam sæpè transfertur: itaque πᾶν .i. omne, totum, universale, generale, ban appellare Gallos existimo: vt si ad coniugium transferatur*, generalis denuntiatio, prima, secunda & tertia: *si ad pistrinam molam*, mola communis *itemque* furnus communis: *si ad milites*, extremus delectus generalis, atque omnium, *intelligatur.*
Ban-forest / ban-woud. Lucus. nemus regium siue imperiale: *in quo nemo sine graui mulcta venari, aut feras capere potest.*
† Ban. Exilium, proscriptio, relegatio, exterminatio. *vulgò* bannum, bannus. *Gal. ban: Ital. bando.*
Banlinck. *& euphoniæ gratia* ballinck. Exul, extorris, apolis, relegatus.
Banlinck zijn. Exulare.
Banlinckschap. Exilium, relegatio.
† Bannen. *vetus.* Edicere, denuntiare. *&* Obligare. *vulgo* bannire.
† Bannen oft bannen de vierschare. Tribunal denuntiare, senatum siue prætorium cogere, edicere senatum, edicere conuentum senatorum, dare senatoribus diebus juridicis dicendi iuris auctoritatem, tribunal denunciare: *hinc* banniti in *Spec. Sax. dicuntur* scabini, *siue* senatores, & eorum nati atque posteri: *eorumque sedes* bannitorum sedes *vocatur.*
Bannen / wt-bannen. Exilio afficere, in exilium agere, in exilium mittere, multare exilio, relegare, exterminare, proscribere. *vulgò* bannire. *Gal. bannir: Ital. bandire, sbanire: Angl. bannishe.*
† Bannen / vloecken ende schenden. Sinistra imprecari, diris deuouere, execrari, detestari, deuouere *vulgo* anathematizare. Het bannen ende

Balinck] *mit Emmeren* Balligen cæt. in MATTH. Anal. T. IV. p. 761.
Ban. *Judicium*] *sullen comen* III *Saterdaghen ten* ban est apud J. MATTHYSZE bl, 267. pro *territorio* facit locus *gelegen in den* banne *van Vleuten* in ANT. MATTH. vet. aliq. testam. post ALCIATUM Contr. vit. Monast. p. 386.
Ban *Exilium*] pro *mulcta* sumendum est in his J. MATTHYSZE *of hy spreeckt ongeachte woirde, ende verbeurt een* ban *van III S.* bl. 287. a *ban* vero pro *Exilio* venit etiam Gallicum *abandonner*, *à ban donner* vid. CHR. BESOLDUS de ling. ort. atque imm. p. 84.
Bannen. *denuntiare*] quo faciunt locutiones *Ik ban u van dit erv* et *Ik ban u op dit erv* apud J. MATTHYSZE *So* ban *ic A wten voirs. erve, ende* ban *dair op Pieter, ende leg dair an myn Heren-ban, Schouten-ban, ende der Schepenen-ban.* bl. 267. vid etiam quos allegat CAROL. DU FRESNE in Gloss. et S. H. IOSINGA Staatsr. D. I. bl. 78. 79.
Bannen o. v. de vierschare] *om een* vierschaare te bannen et *Die* vierschaare gebannen zijnde. vid. in J. V. OUDENHOVEN Besch. v. Heusden bl. 306. add. Cl. ANT. MATTH. in Manud. ad Jus Canon. p. 414.
Bannen / vloecken] uti in d'Ordonn. van de Wacht der Stadt Arnhem ai. 1674. *Item niemandt en sal op de wacht moghen vloecken*, bannen *ofte sweeren.*

ende schenden. Diræ, sinistra imprecatio, detestatio, execratio.

Bancke. Scamnum. *vulgò* banca. *Ger. banck: Gal. banc: Ital. banco, banca: Hisp. banco: Angl. benche.*

† bancke/ pijn-bancke. Equuleus, fidiculæ. Ter bancken brenghen. Quæstioni siue torturæ subiicere.

bancke van recht. Tribunal, consessus iudicum, fenaculum, sedes iudicum, sedes iudicii, subsellia: & Jurisdictio, forum.

bancke. j. plaete. Puluinus *Ang. bancke.*

banckigh. Scopulosus.

bancke. Mensa, trapeza, taberna argentaria.

bancken. j. roeder-bancken. Iuga, transtra.

banck-houder. j. banckier.

bancke-rote Argentaria dissoluta, *vulgò* banca rupta. *Gal. banqueroutte: Ital. bancorotto: Hisp. bancarota: Ang. banckroute.*

† banckeroten/ bancke-rote spelen. Argentariam dissoluere, cedere foro, tabernæ numulariæ exercitium deserere, conturbare, rationes conturbare, dissipare pecuniam, fraudare creditores. *vulgò* Facere bancam ruptam, rumpere bancam.

banckerotier. Decoctor, conturbator.

banckier/ banck-houder. j. wisselaer. Mensarius, argentarius. *Gal. bancquier: Ital. banchiero: Hisp. banquero: Ang. banqueter.*

bancken/ bancketeren. Comessari. *Gal. banqueter: Angl. banqueten.*

† banck-arm-borst. *vetus.* Catapulta, balista maior, tormentum bellicum in scamno collocari solitum.

banck-boeve. Potator assiduus, comessator, epulo, barathro, lurco, calicum remex, decoctor.

banck-broeder. Epulo, compotor.

banck-ghesell. Compotor, comessator.

banck-laecken. *Sicamb.* Tapes, opus plumarium. *vulgò* scamnale. *Angl. benchelote.*

banck-kussen. *Holl.* Puluinar plumarium.

banck-werck. *Sax. Fris. Sic.* Tapes, tapetum, opus polymitum, opus plumarium, peristromata. *vulgò* bancalia, scamnalia. *bancal. Hisp.* subsellii stragulum.

† banckaerdt. *Ger. Sax. Sicamb.* Spurius, nothus, illegitimus, *vulgò* banchardus: non in lecto geniali, sed quouis scamno fortuitò à matre conceptus. *Wolfgang: Hunger.*

banckier. Comessator, epulo.

banckect. Conuiuium, comessatio, concœnatio, epulum, symposium, compotatio. *vulgò* banquetum. *Gal. banquet: Ang. banquet.*

† bancketken/ slaep-dronck. Poc enium, comessatio à cœna.

† bancketéren. Agitare conuiuium, comessari, epulari.

Band. Ligamen, ligamentum, ligatura, vinculum, copula, lorum loramentum.

band/ wendel. Fascia, fasciola.

band-hond. Canis vinculis assuetus: & Canis pecuarius, pastoralis.

band-hout. Lignum viminale, lignum victorium.

band-naghel. Confibula.

band-roede. Vimen maius.

band-roeden. Vitilia, vimina lenta, virgæ viminales, retinacula.

bandeken/ snoer. Tænia, vitta, fasciola.

bandelen. Deuincire, obligare, astringere, vinctum tenere.

bandigh. Vinctus: cicur, domitus.

bandighen/ bandigh maecken. Ligare, vincire, domare, refrænare.

† Bande

bancke/ pijn-bancke] *ter* bancken *ende scherpe examinatie leggen* in de Regt. en Cost. v. Antw. bl. 19. et in 't Landr. v. Ruerm. bl. 380. sqq.

bancke-roten] propius vero cum hoc conuenit Plautinum *a mensa surgere* in Pseud. A. I. Sc. III. vs. 62.

banck-arm-borst] vid. ad *Voetboog* et B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 316. sed ibi nihil mutandum volo.

banckaerdt] Bankart Germanis, vid. SPEIDEL. de Ling. Germ. p. 625. eandem derivationem amplectentem.

bancketken] ex H. JUNII Nomencl. p. 63.

banketeren] pro hoc habebant etiam bancken ut in Vlaerd. Redenr. bergh.

Ick hebbet soo menighe reys segghen hooren
Dat sy met drincken en bancken *hanghen aan malkaar.*

Vid. HUYDEC. Pr. bl. 499.

† **Bande/ bende.** Sodalitium, caterua, conuentus, classis, grex hominum, copia, copiæ, arum, cohors, turma. *vulgò* banda. *Gal. bande: Ital. banda: Hisp. banda: Angl. bande: bende.* Banda & bandum *dicitur* vexillum siue signum militare. & Bandophorus, qui ducis gerit signum.

bande ruyters. Turma equitum.

bande van ordinantie. Turma equitum equis publicis merentium.

banden/ rotten. Coire in vnum, colligi in turmas, cohortes, classes.

banden/ bannen. *vetus.* Obligare. *vulgo* bannire.

banden de vier-schaere. j. bannen.

bander-heer/baner-heer. Baro, dynasta, dynastes, satrapes: bandophorus *Becano dicitur, id est,* dominus bandæ siue præcipui signi. *Gal. baron: Ital. barone: Hisp. varon: Ang. baron.* Baro *autem vulgo vocatur,* qui inter nobiles opibus & potentia antecellit: homo generosus & insignis, merum mistumque imperium in aliquo castro aut oppido consensu principis habens, *quem* Satrapem *Persæ appellabant.* Baro *item Gallis dicitur* mas, vir, maritus.

banderotse/ banrotse/ banrots-heer. *Fland.* .j. baner-heer.

banderije/ banerije. *vulgò* Baronia, baroniatus, banderia, bandophori ditio.

Bane. Via, platea, planities, callis, via trita, via aperta. **bane.** *vet.* Campus, ager.

bane/ klos-bane/ tuysch-bane. Area, locus vbi luditur.

bane-boeck/ baen-boeck. Cerotum siue ceratum, malagma viatorium.

banen den wegh. Viam munire, viam planam reddere.

Baner-heer. j. bander-heer.

Banghe/ banghigh. Anxius, angustus, oppressus, afflictus. & Languidus.

banghen. *vet. q. d.* be-anghen/ be-enghen. Angere, angustiare.

banghicheyd. Angustia, pressura, angor, ægritudo premens.

† **Baniere.** Signum militare, signum, vexillum. *vulgò* bandera & banda. *Germ. paner: Gal. baniere: Ital. bandera, bandiere: Hisp. bandera: Ang. banner, bander.*

Bannen. *vide* **Ban.**

bannigh. j. verwaeten.

Barbelen. j. babbelen. Presepiola, alueoli.

barbelen-vethen. Minutal frixum, protrimenta, *carnes minutim tritæ aut frustulatim concisæ, ita vt etiam gingiuis siue dentium alueolis mandi possint.*

Barbeel. Barbus, mullus barbatus. piscis genus. *Ger. barbel: Sax. barbe,. barble: Ital. barbone.*

Baerbier/ baerd-scherer. Tonsor. *vulgò* barberius. *Gal. barbier: Ital. barbiero: Hisp. barbero: Angl. barboure.*

barbiers-winckel. Tonstrina.

barbieren/ baerd-scheren. Radere barbam.

Barch/ bargh. j. vergh. Maialis.

Barcke. j. vercke.

Barde. *vet.* Dolabra, ascia: & Bipennis. *Germ. barte.*

† **bard-ackse.** *vet.* Bipennis.

Barde van myrre. *vetus Fland.* Fasciculus myrrhæ.

barde van peerden. Phaleræ. *Gal. bardes.*

bardéren. Phalerare, phaleris ornare. *Gal. barder.*

† **Bardse.** j. barde/ bijle.

Bare. j. baere.

Barentéren. *vetus Fland.* Perterrere.

Bargh. j. vergh.

† **Barm.** j. baerm.

† **Barmen.** *vetus q. d.* be-armen. Commisereri, commiserescere.

barm-hertigh. Misericors, pius.

barm-

Bande. *Banda*] vid. G. VOSS. de vit. Serm. II. 3. et CHR. BESOLDUS de Ling. imm. p. 86.

Baniere] vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 319. sqq. non trita docentem.

bard-ackse] venit in charta apud V. OOSTEN DE BR. in Haarlem D. I. bl. 164. *Item so wye te vechten quaeme mit staven, mit glavien, mit piecken, mit swairden, mit vorken, mit* barbaeren add. vet. instr. apud ANT. MATTH. de Crim. L. XLVIII. c. 5. t. 7. §. 7. p. 566. vocem derivo a *Barten* quod WACHTER. vertit *pugnare, ictibus certare.*

Bardse. *barde*] et inde *Warpbarden* add. not. ad Anal. MATTH. T. IV. p. 219.

Barm/ baerm] et sic *Barmte* pro *aggere* in HOOGSTR. Lyst.

Barmen] unde *verbermen* quod in Rosario Ms. meo passim occurrit verbermt v *mynre.*

barm-hertigheyd. Misericordia, eleemosyna: alienæ miseriæ in nostro corde compassio.
Barmer / bermer. j. barbeel.
Barnen. j. branden / bernen. Ardere.
barninghe. j. berninghe.
barninghe / plate. Breuia, vadosa maris loca, *vbi mare arenarum æstu feruet.*
barn-steen. *Germ. Sax. Sic.* Succinum. *q. d.* lapis ardens: *nam succinum accensum tedæ & resinæ modo deflagrat.*
† barninck-hout. *Holl.* j. ber-hout.
Barre. j. baere. Repagulum.
Barret. birret. *Germ. Sax. Sicamb.* Pileus. *vulgo* biretrum, birretum, birrum, birrus. *Ital. berreta.*
Bars / barsch. Perca. *piscis genus.*
† Barse. Nauis vectoria, nauis actuaria, nauigium actuarium. *Angl. barge.*
Barste. j. borste.
Barste. j. berst.
Barsten / borsten / bersten. Crepare, rumpi, frangi, dirumpi.
barsten. *Fland.* j. baeren. Párere.
Barteeren. j. calengieren. Exigere mulctam, irrogare mulctam.
† Bas. Vox depressa, inclinata, grauis, infima: & Cantilenæ pars infima: harmonia grauiore voce concinenda. *Gall. basse contre.* j. imus sonus. *Angl. base.*
bas-contre. Succentor, cantor infimæ vocis, barritonans: *vulgo* bassus: & basis; *siue fundamentum musices.*
base / neder-housse. Tibiale, caliga inferior. *Gal. bas.*
base. Basis columnæ, spira: & Basis ædificij, stereobata, fundamentum. *Gal. basement: Ital. basemento.*
Bas / ghebas. Latratus.
† bassen. Latrare. *βαΰζειν.*
† Bast. Cortex. & Scheda, liber, membrana. & Funis, restis. & Laque
bast / hooste / slupme. Siliqua.
Bast. j. som-sadel. Clitellæ. *σάγμα. Gal. bast.*
† Bastaerd. Nothus, spurius, illegitimus, proles naturalis: *dicitur* bastaerd. *q. d.* best-aerd. i. optima indoles siue natura: *illegitimo enim & furtiuo concubitu procreati, animo plerumque sunt alacri & elato, ingenio sagaci, & iudicio exacto. Huc quoque facit quod Columel. lib. 8. cap. 2. 10. ait Nothos pullos ex peregrinis maribus conceptus optimos esse. Euripides, in Andromache, indicans spurios legitimis esse meliores, inquit πολλάκις δὲ τοι ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορά, νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες. id est, Sæpe arida seminatio vicit profundam aut pinguem terram: & multi nothi ingenuis meliores. Aut fortè* bastaerd *siue* bestaerd *per antiphrasin dici posse coniicio; quasi* minime bonæ indolis: *sunt enim nothi siue spurij legitimis nequiores, prauiores & salaciores. Pro spuriorum vituperatione & defensione multa congessit Palæotus in libro de spuriis & nothis filiis, à cap. 55. vsque ad libri finem. Rhetores rhythmici Amsterod. vocem* bastaerd *deriuant à* bast & aerd. j. die niet nae het vit / maer nae den bast aerdt. *Vulgò* bastardus. *Germ. basthart. Gal. bastard. Ital. & Hisp. bastardo. Angl. bastarde.*
bastaerd. Adulterinus, degenerans, *vel* alterius naturam non satis æmulans.
bastaerd-peper. Piper adulteratum, non sincerum.
bastaerd-wind. Canis hybris, *vel* hybrida: ex venatico & gregario natus.
bastaerd-wijn. Vinum passum, vinum dulce & generosum ex vuis passis & sole siccatis expressum.

barninck-hout] *en van* barnnijchout *excyse* est in B. J. V. HATTUM Besch. v. Zwolle D. II. bl. 17.
Barse] *met eenre* Baertse *van twaelf dochten* in ALKEM. Beschr. v. d. Briel D. II. bl. 30. *Hooftman van eenre* Bairdsen in Ampl. J. MAUREGNAULT, Jurid. obs. bl. 238.
Bas *Vox depressa*] quare ei opponitur *Bovenzang* a VONDELIO D. I. bl. 88.

Meerminnen, Meermans, Tritons hooren
Den Bas / *en boovenzang der kooren.*

bassen] et ideo *Bassa, Catulus,* in J. LIPSII Gloss. a *latratu.*
Bast *Laqueus*] exemplum dedi in diss. de Carnif. cui adde ex A. MATTH. *als menschle moste draghen enen* bast *om sinen hals dair men se rechte voirt an hangen mochte* Anal. T. III. p. 58.
Bastaerd *Nothus*] alias derivationes non minus ingeniose excogitatas vide sis in MATTH. v.

baſtaerdije. Stemma illegitimum, thorus illegitimus, natales illegitimi.
Baſune / baſoene / baſunne. *Sax. Sic. Holl. Fland.* Buccina. *Gal. buiſine. Hiſp. boſina.*
baſunen. Buccinari, canere buccina.
baſuner. Buccinator.
Bat. j. bad. Thermæ, balneum.
Bat / bet. Potius, melius, rectius, magis, amplius, plus.
bate / baten. j. baete / baeten.
Batalie. Dimicatio, conflictus, certamen, prœlium: batualia, *à verbo* batuo, is. Batualia, *inquit Juſt. Lipſ. ſunt* exercitationes gladiatorum vel militum. *Gal. bataille. Ital. bataglia: Hiſp. batalla. Ang. battayle.*
batalie. Secunda acies.
batalien. Prœliari, confligtari.
Batſch. Aſtutus, argutus, cautus, callidus, verſutus.
batſchheyd. Aſtutia, ſtropha. *Gal baſte.*
Baude. j. boude.
Bauiaen / bauiaenken. Cynocephalus, arctopithecus, ſphinx. *vulgo* papio. *Ital. babuino: Ang. babion.*

B E *in compoſit.*

Be. *præpoſitio inſeparabilis plerumque exponitur Latinè per* con *ſiue* com. *vt* be-grijpen / be-wegen / be-droeuen: Comprehendere, commouere, contriſtare. *& per* de: *vt* be-drieghen / be-leyden / be-weenen. Decipere, deducere, deplorare, *&c.*
Be-ademen / be-aeſſemen. Adſpirare, afflare.
Be-aerden. j. begrauen.
Be-and-woorden. Reſpondere.
Be-angſt. Coanguſtatus, anxius, ſollicitus.
be-angſten. Coanguſtare, angere.
Be-arueyden. Elaborare, adniti.
Be-bloeden. Cruentare, cruore inficere, ſanguine maculare.
be-bloedt. Cruentus, ſanguinolentus, ſanguine conſperſus, cruore maculatus.
Be-bolwercken. Aggere ſiue vallo munire.
† Be-brieuen. Literis mandare, inſtrumentis inſcribere.
Be-broedt. Fotus.
be-broedt ey. Ouum pulleſcens.
Be-dacht. Meditatus, deliberatus, conſideratus.
be-dachtig. Meditatus.
be-dachtighlick. Meditatè, conſideratè, cogitatè, cogitatò, cogitatim, conſultò.
Be-daeght. Prouectæ ætatis, ſenex dierum, maturus æui, maturus dierum, dies debitos aſſequutus. bedaeghden ouder. Aetas prouecta, integra.
be-daeghde maeght. Virgo plenis nubilis annis.
be-daeghtheyd. Prouecta ætas, ætatis maturitas, matura ætas, maturitas æui.
bedammen. Aggere munire.
Be-dampelen. *Fland.* Pedibus terere, conculcare.
Be-dancken. j. dancken. Agere gratias, habere grates.
bedancken. j. beloven. Contentum eſſe, gaudere.
Be-dauen. *Holl. Friſ.* Reualeſcere. j. bekomen.
Be-dauwen. Irrorare, rore aſpergere.
be-dauwt. Roſcidus, rorulentus.
Be-decken. Tegere, contegere, obtegere, velare, operire.
be-decken. *Holl.* j. dooden.
be-decksel. Obtexus: prætextus, velamen.
be-decktelick. Tectè, abſconditè, latenter.
Be-deelen. Partiri.
Be-deemen / be-deemſteren. *Flan.* Obſcurare.

† Be-

WICHT Comm. ad Oſtfr. Landr. p. 328. 329. inter quas veriſimillima eſt illa a *baſs* et *art*, quod ex concubinatu geniti matris conditionem ſequantur, et ſic patri inaequales ſint, meritoque *nidre-art*, *baſs-art*, *baſtaerd* dicantur. adde quoque C. F. HOMMEL. in Obleſt. J. Feod. p. 2.

Be-brieven] exemplum vid. in J. MAUREGN. Jur. Obſ. p. 141. et ſic etiam *verbrieven* quod eſt in epiſtola Ducis Gelriæ, qua cum Civitate Arnhemenſi communicat pacem cum Hollandis initam Ao. 1408. *Goide vriende. Wy laeten v weten dat eyn vrede gemaickt* verbrieft *en verſegelt is.* quæ eſt in Cod. Ms. cui titulus eſt *No.* 1. *van* 1370. *tot* 1538. et qui ſervatur in tabulario Prætorii Arnhemenſis. et in Vlaerd. Redenr. b.

Heeft Agrippina ovt uyt moederlycke liefdt
Neroni 't Ryck gejont, oock als haer wert verbrieft
Hy ſou haer Moorder zyn.

† Be-deghen. *vetus Fland.* Factus. & Auctus, re auctus, re vel liberis auctus, promotus.
Bedeif. Defossus, us; fossa, agger cum fossa.
be-delven. Terræ infodere, terra obruere, defodere, sepelire: & Vallo ac fossa munire.
Be-dencken. Meditari, cogitare, animo versare, deliberare, considerare, ponderare, mente pertractare.
be-denckinghe. Meditatio, deliberatio, cogitatio.
be-denck-dagh. Induciæ deliberatoriæ.
† Bederve. *vetus.* j. behoef. Necessitas, egestas.
† be-derven. *vetus.* j. derven. Carere, egere.
be-derven. j. verderven. Corrumpere, perdere, deperdere.
be-dervelinck. j. ver-dervelinck.
be-dervenisse. j. ver-dervenisse.
Be-died. Significatio, interpretatio, declaratio, argumentum.
be-dieden/ beduyden. Significare, denotare, designare: & Exponere, declarare, explicare, interpretari. Niet te bedieden hebben. Esse parui momenti. *adag.*
be-diedenisse. Significatio, significatus: & Interpretatio, declaratio, expositio.
be-diedsel. Significatio: & Interpretatio.
be-dieder. Interpres, explicator, declarator.
bediedelick. Apertè, significanter, expressè.
Be-dienen Administrare, tractare, gerere, obire, curare munus, officium, prouinciam: fungi officio, munere, prouincia.
† Bedijden. *vet.* Fieri, euadere, peruadere.
be-dijden/ bedijghen. Augescere, augeri, bene prouenire, rectè prouenire, crescere, proficere, rem multam coaceruare; rem facere, promouere, rem augere, ditescere, venire in diuitias.
Be-dillen. *Holl.* Actitare, factitare, administrare, regere, imperitare.
Be-dingh. Condictio, condictum, conditio, pactum. & Disceptatio.
be-dinghen. Disceptare, condicere, pacisci. & Conducere, redimere.
Be-dodden. j. be-dreghen. Imponere alicui.
Be-dompen. Fumigare, vaporare.
Bedorf. *vetus.* Egestas.
be-dorven/ bederven. *vetus* Egêre.
† be-draghen. Referre, reportare, conferre: & Deferre, accusare, criminari.
be-draeghen. Referre, in consultationem alterius ponere, referre ad alterius iudicium siue arbitrium, committere iudicio alicuius, referre ad arbitros, permittere arbitris rem omnem, rejicere causam ad arbitros.
be-draghen. Conferre, conficere. De somme be-draeght hondert guldens. Summa centum florenorum rem tenet. Het be-draeght oft beloopt veel. Ratio in magnam excrescit summam, abit in magnam summam.
be-draeghen. Contestari.
be-draeghen. Sanie siue pure contaminare.
† be-draegh. Relatio, reportatio. & Accusatio.
Be-draeyen. Inuoluere, perplexum reddere.
bedraeyt. Perplexus.
be-draeytheyd. Perplexitas, difficultas.
Be-draepen. *Holl.* j. betrapen.
Be-dreuen. Commissus, admissus. Een bedreuen feyt. Facinus commissum.
be-dreuen in den handel. Exercitus, exercitatus,

Be-deghen] *o schalck vol boosheidt* bedeghen. GHIST. Ther. Andr. I. II. *Vutsant syn zone Flandebertus* bedeghen VAERNEW. VI. Audtvremd. bal. 4. quæ debeo ann. TYDEMANNI.
Bederve] quomodo *delven sullen haer* bederf *van turf* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 548. col. I. et *also ik ulieden van* bederf *hebbe*, majorum tempore dicebant pro *van noden hebbe.* vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 428. cæt.
be-derven] conf. WACHTERI Bedarfen. et B. HUYDEC. l. c.
be-dyden/ be-dyghen] in Vlaerd. Redenr. b.

Die vooren lacht moet achter aen dickwils zwygen
Als den anderen bedijgen.

Bedraeghen *accusare*] *worde hys* bedraghen *metter waerheiden* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 517. col. 2. et 522. col. I. *soe wie* bedraghen *wort van enigher misdaet* ibid D. II. bl. 17. ubi sæpius. adjective occurrit pro *tristis* in meo Ms. Rosario *die daer ons* bedraghe *mynschen weder geleyt hebste tot overste vrouden.*
be-dragh *relatio*] *of van drie wettachtige mannen by besworen eede, dat es vol* bedragh in MIERIS Ch. B. D. II. bl. 17. col. I.

tatus, doctus experientia, assuetus, tritus, expertus.

be-dreuen zijn. *vet.* j. begaen. benoodight. Angi, anxium esse.

be-dreuen wegh. Via trita.

Be-drieghen. Decipere, capere, defraudare, ludificari, circumuenire, illudere, eludere, verba dare, fraudare, fallere, circumscribere, imponere, fucum facere, frustra habere, frustrare.

be-driegher. Deceptor, impostor, illusor, ludificator, fraudator, planus, captiosus.

be-drieghelick. Fallax, dolosus, fraudulentus.

be-drieghelicken. Fraudulenter, dolosè, insidiosè.

Bedrijf. Exercitium, exercitatio, actio, actus, gestio, administratio, opera, officium: & Admissum, commissum. & Molimen.

† be-drijuen. Exercere, agere, edere: & Perpetrare, committere. & Moliri.

Be-drijten. j. be-schijten.

Be-droeft. Turbatus, contristatus, mœstus, tristis, afflictus.

be-droeftheyd. Tristitia, mœror, ægritudo.

be-droefdelick. Mœstè.

be-droeuen. Turbare, perturbare, commouere.

be-droeuen. Contristare, sollicitare, turbare, afficere mœrore, tristitia, sollicitudine.

be-droeuen sy selven / bedroeft worden / bedroeft zijn. Concipere dolorem, mœrorem, tristitiam: sustinere, pati, ferre dolorem: angi dolore, tristitia, mœrore: dolere, contristari, mœrere.

Be-drogh. Fraus, fallacia, impostura, pellacia, ludificatio, dolus, techna, ars, artificium, fucus, astutia, strophi.

be-droghen. Deceptus, fraudatus, ludificatus, circumscriptus, captus dolis, falsus.

† Be-drucken. Premere, vrgere angustiis, premere doloribus.

be-druckt zijn. Premi angustiis, doloribus, malis.

be-druckt zijn van herten. Premere altum corde dolorem.

be-druckthehd. Angustia, mœror, mœstitia, mœstitudo.

be-druckteick. Mœstè, dolenter.

Be-druppen / be-druppen. Guttis maculare, guttis aspergere.

Beducht. Solicitus, anxius.

beducht zijn. Metuere.

be-duchte. Reuerentia, observantia.

† be-duchten. Vereri, metuere, timere.

Beduyden. j. bedieden.

Beduyuelt. j. verduyvelt.

Beduncke. *Holl.* Opinio.

beduncken. Opinari.

Be-dwanck. Coactio, coactus, us: & Vis, violentia. *vulgo* angaria.

be-dwanck. *Fland.* j. braecke. Lupatum.

Be-dwelmen. *vet.* Opprimere, aggrauare.

be-dwelmen. Concidere animo, deficere animo, exanimari, vertigine corripi.

be-dwelmt. Semianimis, exanimis, defectus animo.

be-dwelmtheyd. Defectus animi, mentis caligo, scotoma, exanimatio: & Vertigo: vertigines & tenebræ oculorum.

Be-dwinghen. Cogere, compellere, adigere, comprimere, coërcere, reprimere, cohibere, restringere. *vulgo* angariare.

Be-eeden / be-eedighen. Iurare, iuramento confirmare, coniurare.

be-eedt / be-eedight. Iuratus, iuramento confirmatus.

be-eedde. Coniurati, conspirati.

be-eedde krijghs-lieden. Authorati milites.

Be-eruen. Hæreditatem acquirere, hæreditate frui.

Be-faemen. Diffamare, infamiæ nota aspergere.

† befaemt. Famosus, diffamatus.

† Be-

---

be-drijven] verbum pro *jus exercere* etiam occurrit, uti notanter probat B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 397.

Be-drucken. *urgere angustiis*] ideo pro *hostili agmine cinctus* in A. MATTH. Anal. occurrit *De Bisschop die hier in seer* bedruct *was.* T. III. p. 105.

be-duchten] *ende hem* beducht *van gequetst, geslagen oft overlast te worden.* in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 34.

be-faemt] *soo wanneer jemandt hem bevindt* befaemt *of beticht te syn van eenige misdaden* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 387. et inde *onbefaemt.* ibid. bl. 1. onbefaemde / *redelycke ende verstandige Persoonen.* et in SCHRASS. Harderov. D. I. bl. 90. 95. *opregtige,* onbefaemde / *eerlycke.* cæt.

† Be-gaeden. Decorare, ornare, colere, deformare, conformare, formare, figurare. Leelick begaeden. Dedecorare, deturpare.

begaeden de wonde. *vet.* Curare vulnus.

Be-gaeft. Donatus, præditus.

† Be-gaen. Adire, aggredi, accedere, inire, obire, circumire: & Celebrare, concelebrare.

be-gaen. Obire, agere, facere, committere, admittere.

be-gaen een quaed feyt. Incurrere in crimen, admittere facinus, obire, committere flagitium.

be-gaen zijn met eenige saecke. Premi cura alicuius rei: laborare, solicitum esse, anxium esse.

† be-ganckenisse. Aditus, accessio, congressus, frequens conuentus, frequentia, celebritas: & Exequiæ.

be-ganckenisse houden. Celebrare, concelebrare.

Be-gapen. Aperto ore intueri, oscitando aspicere, contueri hiantibus oculis.

† Be-gauen. Donare, dare, dotare.

Be-ghecken/ be-spotten. Deridere.

† Be-gheeren. Petere, expetere, appetere, cupere, poscere, deposcere, desiderare, auere, studere.

be-gheerigh. Cupidus, auidus: & Desiderabilis, desideratus.

be-gheerlick. j. begheerigh.

be-gheerlickheyd. Cupiditas.

be-gheerlicken. Cupidè, auidè.

be-gheerte. Cupido, cupiditas, desiderium, appetitio, affectus, animus, voluntas: animi sententia. & Appetitus, orexis.

be-gheerte/ bede. Petitio.

† Begheuen. Conferre, applicare, dedere, dare, tradere, addicere, adiungere.

be-gheuen. j. wt-gheuen. Erogare.

be-gheuen. *Ger. Sax. Sicamb.* Euenire, accidere.

be-gheuen/ verlaeten. Destituere, deserere, relinquere, derelinquere, deficere. De beenen begheuen my. Genua succidunt, labant.

Be-ghieten. Aspergere, conspergere, perfundere, offundere, rigare.

Be-ghiften. Donare, munere donare siue ornare aliquem, donis honestis ornare, munerare.

be-ghiftinghe. Donatio.

Be-ghijlen. *Fland.* j. be-drieghen. Decipere. *Angl. begyle.*

† Be-ghijne/ be-ghine. Virgo sacra, virgo vestalis, mulier monastica, monacha: *vulgo* beguina. *Sunt autem* beguinæ *mulieres religiosæ nulli voto adstrictæ, in sacro muliebri contubernio viuentes quamdiu illis gratum est. Ioach. Hopperus* à be-ghinnen. i. incipere *deducit:*

Begaeden -- leelick begaeden] de utroque agit B. HUYDEC. ad illa AEM. STOKEI
goud daer men mede soude begaden
Sint Albrechts scrine
B. II. vs. 92.

Be-gaen. *adire*] *soe wie* begaen *word in die heyninghe van den duyne met sekele met haecke* cæt. in MIERIS Ch. B. D. II. bl. 18. col. 1. 2. adde sq. col. 1. *van eenen rinde dat hy* begaet -- de *begaen* pro *celebrare* nihil habeo addere præter B. HUYDEC. ad AEM. STOKE D. II. bl. 262. qui sufficiet.

be-ganckenisse. *Aditus*] ideo quod majores alias *van kinde in de kerk gaen*, nuncupabant in Ms. Keuren der Stad Deventer *begangenisse* quoque audit; vid. K. V. ALKEM. Nederl. Displ. D. I. bl. 252. et alia loca in A. MATTH. de Fund. Eccl. p. 289. et K. BURM. Utr. Jaerb. D. I. bl. 478. -- pro *exequiis* documentum capi potest ex Chr. J. DE BEKA *ende men groef haer doode lichaem in den velde -- sonder kersteliker uitvaert of* beganghenisse. in Anal. A. MATTH. T. III. p. 208.

Be-gaben] quo verbo VONDEL utitur in Dedic. HORATII *en* begaefdze *beide even rykelyck.*

Be-gheeren] uti dictitamus *van iemand begeeren* sic olim erat *iets aen iemand begeeren.* vid. infra ad *neernst.*

be-gheven] vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 449. 450.

Be-ghijne -- *a* be-ghinnen] alias derivationes pete ex WAGEN. allegatis auctoribus, in de Vaderl. Hist. D. I. bl. 315. M. V. WICHT not. ad Ostfr. Landr. bl. 40. et præceteris H. V. R. ad 't Utr. Bisd. D. I. bl. 443. 444. sqq.

ducit: quod principium ſiue initium quoddam rei monaſticæ ponant.

be-ghijne. Bos pulli ſiue cinerei coloris: *quo ſcilicet beghinæ ſiue virgines ſacræ plerumque veſtiuntur.*

be-ghijne. Vitta puerilis, vitta puellaris. *Gal. beguin.*

Be-ghin. j. be-ghinſel. Principium.

be-ghinnen. Incipere, inceptare, inchoare, ordiri, exordiri, oriri, aggredi, auſpicari, inſtituere.

be-ghinſel. Principium, initium, cœptum, exorſus, primordium, exordium.

Be-ghipſen. Gypſare.

Be-ghuychelen. Illudere.

Be-goedighen. Mitigare, pacare.

Be-gonſt. Inceptus, orſus, a, um.

Be-gorden. Cingere, accingere.

be-gorden. Grauidam reddere fœminam, grauidare. *vulgò* incingere.

be-gord. Cinctus, accinctus.

† be-gorde vrouwe. j. be-vruchte. Prægnans, grauida mulier. *vulgò* incincta.

Be-grasde boter. *Holl.* j. gras-boter.

Be-grauen. Defodere, infodere, terra obruere.

be-grauen. Sepelire, humo mandare, humare, inhumare, funerare, condere terra, tumulare, mandare tumulo.

† be-grauen / be-ſchantſen. Munire foſſa, vallo.

be-grauinghe / be-graueniſſe. Sepultura, humatio: & Funus, exequiæ, inferiæ.

Be-gremen / be-griemen / begremelen. *Fland.* Denigrare, maculis inficere, maculare. *Ang. grime.*

Be-grijp. Comprehenſio, captus. Cort begrijp des inhoudts. Argumentum, periocha.

be-grijp. Reprehenſio.

† be-grijpen. Comprehendere, capere: complecti, continere, concipere. & Occupare.

† be-grijpen / be-riſpen. Reprehendere, carpere, taxare, perſtringere, redarguere, vituperare.

be-grijpelick. Comprehenſibilis.

be-grijpelick / be-grypachtich. Vitupero, vituperator, reprehenſor; facilè aliquem reprehendens ſiue vituperans: & Captioſus, fallax.

be-grijper. Comprehenſor.

be-grijper / beriſper. Reprehenſor, carptor, vituperator, vitupero.

be-grijpigh. Capax.

Be-grijſen iemanden. Frendere in aliquem, fremere ore in aliquem: & Subſannare.

Be-grooten. *vetus* Compenſare.

be-grooten. Augere. & In magnos ſumptus aſcendere, magno conſtare.

Be-guyghen. *Holl.* Illudere.

† Behaegen. Placere, cordi eſſe, arridere, adlubeſcere, ſedere animo.

be-haeghinghe. Lubentia, libentia, voluptas.

be-haeglijck. Gratioſus, gratus.

be-haeghſel. Lubentia, voluptas.

be-haelen. Acquirere, nanciſci, contrahere, adipiſci, obtinere.

be-haelen danck. Inire gratiam ab aliquo, beneuolentiam alicuius demereri.

be-

be-gorde vrouwe] ut etiam apud PLANTIN. et in H. JUNII Nomencl. p. 12.

be-graven, be-ſchantſen] Conf. de Nieuw. Bydr. tot opb. der Vaderl. Letterk. D. II. bl. 39.

be-grijpen. *Comprehendere*] *ſoo wie een Dief* begrepen *in ſyn huys* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 288. col. 1. et 488. col. 2. et *metter verſcher hant* begrepen. D. III. bl. 484. col. 2. et ideo etiam locum habet pro *in bezit neemen.* vid. quamvis toties HUYDECOPERO bilem in naſum conſciverit vir Erud. G. V. LOON ad KL. KOLYN Rymchron. bl. 18.

begrijpen / beriſpen] ſic apud magnum P. C. HOOFD, cujus operibus ſane nihil elegantius, gravius atque præſtantius ex patriis ſcriptis excogitari poteſt, in HENR. DEN GR. bl. 78. *hier* begreep *men hem over zyne ſchenkadjen aen Katholyken.* nihilominus dictionem hanc tanquam hirtam et barbaram ſugillavit FR. BURMAN. in de Aenm. de N. T. aeng. bl. 13. atqui ſubula leonem excipiens invalidus athleta. Sed tamen ſi quis hujus ſententiæ vadimonium non deſerat, adeat CH. PLANTINI Theſ. Theut. Ling. et M. V. VAERNEW. ſcribentem in de Spiegh. *ghelyck Titus Livius Virgilius* begrijpt / *daer hy ſtelt Dido, ende Eneas beede in eenen tyd te weeſen.* B. I. Cap. XXXII.

Be-haeghen] ab haegen in Vlaerd. Redenr. b. obvio.

Die 't beſt weet, haecht *myn meeſt.*

be-haelen de siechte. Contrahere morbum.
† behaelende siechte. j. haelende.
Be-haeren. Crinibus aspergere, pilis obducere.
† be-haeren. Gelido vento afflare siue adhalare, vrente aura aspirare.
Be-haeten. Odio habere, odio persequi.
Be-halven. j. wtghenomen. Praeter, absque, extra.
Be-handen / behandighen. j. be-hendighen.
be-handsaem. .j behendigh.
Be-hanghen. Obhaerere, adhaerere.
be-hanghen met doecken / &c. Velare, praeuelare, conuelare, obtendere.
be-hangen tusschen de beenen. Mutoniatus, vasatus, testiculatus, mentulatus.
be-hanghen zijn met sorghen. Implicari, constringi curis.
be-hanghen met gierigheyd. Implicitus siue implicatus, irretitus, illaqueatus auaritia, deditus auaritiae.
be-hangsel. Velum, obtendiculum, sipatium.
be-hanghsel / bedt-hanck van kameren oft bedden. Peristromata, velamina, peripetasmata, ornatus pensilis.
be-hanghsel der peerden. Phalerae.
Be-harmen. j. be-hermen.
Be-harren. *Germ. Sax.* Manere.
† Be-heet. *vetus.* j. ghebiedt.
Be-heymen. Sepire, consepire, obuallare.
be-heymsel. Sepes, seps, septum, sepimentum.
Be-help / be-hulp. Auxilium.
be-helpen / be-hulpen. Auxiliari, opitulari: *et* Vti, frui. *et* Fouere, nutrire.
be-helper. Auxiliator, opitulator.
be-helpigh / behulpigh. Auxiliaris, auxiliarius: *et* Munificus.
be-helpigh zijn. Auxiliari, suffragari.
behelpelick. Auxiliaris.
be-helpelickheyd. Auxilii promptitudo. *et* Munificentia.
be-help-saem. Auxiliaris.
Be-helsen. Amplecti.
Be-hend / be-hendigh / be-handigh / be-handsaem. Dexter, manu promptus, agilis, citatus, pernix, sagax, industrius, solers, nauus.
be-hendigheyt / be-hendsaemheyt. Dexteritas, agilitas, sagacitas, ars, solertia.
be-hendighlick. Dexterè, rapidè, properè, sagaciter, fabrè, affabrè.
be-henden / be-handen / be-handigen. Tradere, tradere in manus, dare, offerre, reddere.
be-hend-saem. j. behend.
be-hendsen / behandsen. Comitari. *et* Congredi, conserere manus.
Be-hermen / be-harmen. Defendere, tueri, seruare, conseruare à damno & malo.
Be-herten / be-hertighen. Cordi esse, placere: *et* Adamare.
be-hertight. Amicus ex animo, amicus, charus, intimus.
† Be-hinderen. Cohibere, impedire, obesse, interpellare.
Be-hoed. Conseruatio, custodia, protectio.
be-hoeden. Conseruare, custodire, protegere.
be-hoeder. Conseruator, protector, custos.
be-hoed-saem. Sibi cauens, cautus, praecautus.
be-hoed-saemlick. Cautè.
Be-hoef. Egestas, necessitas, indigentia, vsus.
be-hoefstigh. Egens, indigens.
be-hoefstigheyd. j. behoef.
Be-hoeuen. Egere, indigere, carere, opus habere.

be-hoeuigh.

be-haelende siechte] *Maladie contagieuse* CHR. PLANTINO.
be-haeren. *gelido vento afflare*] et ita behaert *van den winde.* in CHR. PLANTINO.
Beheet] *by* beheete *onses Meysters* legi potest in charta apud J. SCHRASS. in Harderov. D. I. bl. 70.
be-hendigheyt] pro furto sumendum est in instrumento apud TH. ERN. V. GOOR in de Besch. v. Breda bl. 539. *almoessen moeten halen ende dat hen gegeven sal worden sonder eenich* behendicheijt. add. HUYDEC. in de Pr. v. T. en D. bl. 171.
Behinderen] in 't Landr. v. Veluw. Cap. XXXVI. art. 8. *ofte die yemandt schuttingh* behinderden. VONDEL etiam verbo utitur in Keyser Augustus op MAROOS Eneade.

Latynsche Helikon, Apollo, wyze Godt
Behindert *zulck een scha:*

et in HORATIO bl. 70. *en eene slang* behindert *de voorgenome reize.*
(Rumpat et serpens iter institutum.)

F

be-hoevigh/ behoeftig. Egens, egenus, indigens, indigus.
be-hoevelickheyd. Necessitas.
Be-hooren. Pertinere, attinere.
be-hooren. Debere.
be-hooren/ be-taemen. Decere, condecere, conuenire.
be-hoorlick. Decens, condecens, consentaneus, conueniens, proprius, honestus.
be-hoorlickheyd. Condecentia, conuenientia, decor, decentia.
be-hoorlicken. Decenter, condecenter, conuenienter.
† be-hoorte. Condecentia, proprietas.
be-hoorte. Vice, vicem. Met behoorten iet doen. Per vices aliquid agere, per vices & condecenter, alternatim.
Be-houden. Seruare, conseruare, tenere, retinere, continere.
behouden. Seruatus, saluus, incolumis.
be-houdenisse. Conseruatio: & Salus.
be-houder. Seruator, conseruator, custos.
Be-houden. Matrimonio nancisci: & Coniugio iungere vel iungi.
be-houdt broeder. j. schoon-broeder.
be-houdt maeghe/ be-houdt vriendt. Affinis.
be-houdt maeghschap. Affinitas.
be-houdt vader. Socer.
be-houdt sone. Gener.
be-houde moeder. Socrus.
be-houde dochter. Nurus.
be-hulpen. j. beholpen.
Be-iaen. Affirmare.
Be-iaerd. Maior annis, maturus annis, maturus æui, ætatis maturæ, *nempe* 25. annorum.
† Be-iagh. Aucupium, venatio.
beiaghen. Aucupari, venari, nancisci venando.
Be-iammeren. Misereri & Miserari.
Be-ieghenen. *Fland.* j. be-ieghenen.
Be-kachen. Commerdare, permerdare.
Be-kaem. j. bequaem. Conueniens.
Be-kaemen/ beknemen. Incanescere situ, mucescere.
be-kaemt. Canus situ, mucidus.
be-kaemtheyd. Canus situs, mucor.
Be-kallen. j. be-kouten.
† Be-keeren. Conuertere, reducere, reuocare in rectam viam, reducere ad frugem.
be-keeren. Conuerti, resipiscere, redire in viam, emendari & corrigi, recipere se ad bonam frugem.
Be-keken. Inclamare, clamore obiurgare.
† Be-kennen. Noscere, cognoscere, agnoscere, recognoscere.
be-kennen. j. belijden. Fateri.
be-kennen. Coire, concumbere: cognoscere, *apud Eccles.*
be-kensaem. Cognoscens, recognoscens: & Gratus, memor beneficij accepti.
be-ken-saemheydt. Gratitudo.
be-kent. Notus, cognitus.

behoorte. *proprietas.*] *mit alder* behoorte/ *dat daer toe behoort.* in s. v. LEEUW. Priv. v. Rynl. bl. 6.

Be-iagh] uti Latina lingua, quicquid sitienter expetitur, *venatio* est, sic nostra habet *bejagh*: in memoriam tantummodo reducere liceat senis J. CATZ hoc e *'t kinderspel*, quamvis sæpiuscule apud illum sit obuium.

Dat is alleen maer losse vreught
En is alleen maer dom bejagh
Dat yder wel belachen mach.

Be-keeren *convertere*] sic olim etiam non insolens dicendi genus erat *Bekeren tot onghelovicheit*, ut apud J. BOTTELO. in plurimas ob rationes utilissimo somme ruyrael Cap. CCCV. *wanneer den man of dat wyf hem* bekeeren tot ongheloviclheit -- pro *reducere ad frugem*, dabo locum ex 't Landr. v. Ruerm. *wedet te keeren den prys van de verkochte goederen, die bewesen sal worden alnoch in wesen, ofte tot oorbaer ende profyt van de weesen* bekeert *te syn* bl. 41.

Be-kennen *noscere*] qualiter in v. BEMMEL Besch. v. Amersf. D. I. bl. 190. 191. *dat wy van lange tyt* bekennende *dat loflike leven der Priesteren*, et jam apud M. STOKE

Die wan an haer, als iet bekinne.

B. II. vs. 996. pro *divulgare* autem similiter occurrit ibid. B. IV. vs. 114.

Ende liet aldaer doe bekinnen
Dat hi 't lant berechten woude.

be-kent maken. Notum reddere, palàm facere.
be-kent worden. Notescere, innotescere.
be-kentenisse. Confessio.
Be-kermen. Lamentari.
Be-ketenen. Catenare.
Be-keuselen. j. bekoselen.
Be-kijcken. Inspicere, intueri, aspicere, obseruare, intendere, inspectare, circumspicere.
Be-kijuen. Obiurgare, increpare.
Be-kladden. Luto aspergere, commaculare, inficere maculis, interlinere.
Be-klagh. Querela, questus, conquestus, querimonia, lamentatio: & Postulatio, expostulatio: & Accusatio.
be-klagh doen. j. be-klaghen.
be-klaghen. Queri, conqueri, iactare querimonias, iacere ore querelas, querimoniam habere, querelam interponere.
be-klaghen/ aen-klaghen. Accusare.
be-klaghen van onrecht. Expostulare.
be-klaghen ende iameren. Lamentari: & miserari, plangere, deplangere.
Be-klappen. Infamare, diffamare, deferre aliquem, accusare.
Be-kleeden. j. kleeden. Conuestire, amicire.
Be-kleemen. *Fland.* j. beleemen.
Be-kleppen/ be-klippen. Deprehendere, decipere siue capere transenna aut laqueo, illaqueare, irretire, excipere incautum.
Be-klicken. j. be-klippen. Deprehendere. & *Holl.* Accusare, deferre.
Be-klijuen. Coalescere, concrescere, adhærere, cohærere. & Coagmentare, & Proficere, rem facere.
Be-klimmen. Conscendere, adscendere, inscendere.
be-klimmen een stadt. Scalis muros ascendere.
† Be-klippen. j. be-kleppen.
Be-knaubelen. Arrodere, corrodere.
Be-knypen. *Holl.* Coarctare, comprimere.
Be-komen. Conuenire, congruere.
† be-komen. Cedere, succedere, euenire.
Wel be-komen. Bono esse, fœlix & faustum esse, prodesse.
be-komen. Assequi, consequi, acquirere, recuperare, nancisci.
be-komen. In veterem statum redire, reualescere, ad sanitatem redire, colligere se, recolligere se ab ægritudine, vires resumere, recipere: Emergere ex morbo, calamitate, malis.
be-komte. *vetus.* Conuenientia, congruentia, successus.
† Be-kommeren. Impedire, detinere, distenere, retinere, comprimere, subsistere, remorari, occupare, molestia afficere, angere, contristare, infestare, inquietare, molestare, vrgere, vexare, sollicitare, obruere negotiis, molestiis. *et* Distringere, distrahere negotiis, difficultatibus. *et* Retentare, manus iniicere. *vulgo* arrestare. *Gal. encombrer: Angl. encombre.*
be-kommeringhe. Angor, impedimentum, occupatio, negotium.
be-kommernisse. Angor, ægritudo, incommoditas, impedimentum, mora, remora, occupatio.
Be-koopen. Satisfacere, soluere, luere: *et* Multari, pœnas dare.
† Be-koren. Tentare, experiri.
be-koringhe. Tentatio, experientia.
Be-korsten. Crustare, incrustare.
Be-koselen/ be-keuselen. Squalore siue sordibus maculare.
be-koselt. Squalidus, sordidus.
Be-kosten/ be-kostigen. Sumptus siue impensas soluere, impendere.
Be-kouten. Alloqui, colloqui. *et* Blandè dicere, mulcere verbis. *et* Persuadere, inducere verbis.
Be-krabbelen. Vnguibus arare, radere.
Be-krachtigen. Vires dare. *et* Vi superare. *et* Niti, moliri, conari pro viribus.
Be-kraeyen iemanden. Cornicari in aliquem, calumniari aliquem.
Be-krijten. j. beschreyen.
Be-kronen/ be-kreunen. Conqueri.

Be-kroselen.

Be-klippen] add. PLANTIN.
be-komen *prodesse*] et proinde pro *placere* sumebatur vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 400.
Be-kommeren *detinere*] hoc sensu in J. BOTTELGIER Cap. CXV. *hi wort mettet voerscreven selver* becomert/ et de flumine, *soe wie die nye Ae ofte die olde* becomerde. in de deductie van Almelo bl. 149. add. HALTAUS Bekummern.
Be-koren. *Tentare.*] bekoert *is van den boesen vianden* in Ms. Rosario meo.

Be-kroselen. j. **be-kruysen.**
Be-krotten. *Fland.* j. **be-kladden.**
Be-kruypen. Adrepere, irrepere, obrepere: & Occultè inuadere, suggredi, latenter aggredi.
be-kruypen een maeght. Impraegnare virginem: subagitare.
† **Be-kruysen/ be-kruyselen.** Oblinere fuligine, denigrare.
be-kruysen/ be-kroesen. Vrgere cululIis siue scyphis, obruere poculis.
Be-labberen. j. **be-lammeren.**
Be-lacchen. Ridere, arridere: risu & ioco prosequi.
be-lacchelick. Iocularis, iocularius, ioco risuque dignus.
Be-lacken. Lactare, illectare, inescare, captare, decipere, fallere illecebris.
Be-laeden/ be-swaeren. Degrauare, onerare, onus imponere, premere.
Be-laden/ be-swaert. Grauatus, oneratus, onustus.
be-laeden met een pack. Suffarcinatus, sarcina oneratus.
be-laeden zijn met eenighe saecke. Laborare, angi, solicitum esse.
Be-laeghen. Insidiari, insidias ponere.
be-laeghinge. Insidiae.
Be-lammeren. Impedire, intricare, disturbare, praepedire, interturbare, inquinare, polluere.
Be-landen. Potiri terra.
Be-langh. j. **ver-langh.** Res momentosa, necessaria.
be-langh. *vetus.* Propinquus, proximus, vicinus, affinis.
be-langhen/ aen-gaen. Attingere, attinere, pertinere, peruenire.
be-langheyd. *vet.* Propinquitas, necessitudo.
be-langhende. j. **aengaende.**
Be-lasten. Onerare, grauare, onus imponere: & Munus imponere, prouinciam tradere, dare negotium, mandare negotium, in mandatis dare.
be-lasten/ ver-setten te pande. Oppignerare.
Be-leedighen/ leed doen. Nocere.
Beleefst/ beleuet. Humanus, ciuilis, comis, vrbanus.
be-leefstheyd. Humanitas, ciuilitas, comitas, vrbanitas.
be-leefdelick. Humaniter, humanè, ciuiliter, comiter, vrbanè.
Be-leemen. Linere argilla.
Be-leenen. Pignerare, pignerari, ponere pignori vel in pignus, opponere pignori.
be-leent. Pigneratitius, pignori oppositus.
Belegh. Appositio, appositus, dispositio, dispositus.
be-legh/ be-leghsel. Instita.
be-legh. j. **be-leghheringhe.** Obsidio.
be-legghen. Apponere, disponere, componere, ordinare.
be-legghen. Praetexere, instita cingere.
be-legghen sijn woorden. Ornare verba: apposité, ornatè, eleganter loqui.
be-legghen/ be-legheren. Obsidere, circumuallare, obsidione cingere vrbem, claudere muros obsidione, obsidionem facere.
be-leghsel/ soom. Instita, fimbria, praetextus, praetextum, limbus.
Be-legheren. j. **belegghen.** Obsidere.
be-legheringhe. Obsidio, obsidium, obsessio.
be-legheter. Obsessor.
Be-leyd. Deductio. & Administratio.
be-leyd doen op den grond oft grond. Postulare addici sibi fundum. **Met be-leyd op de goeden volghen.** Fundos sibi obligatos persequi, iudicemque in rem praesentem deducere: curare fundum sibi addici & necti.
be-leyden. Deducere.
be-leyden de erve. Iudicem ad fundum nectendum in rem praesentem ducere.
be-leyden in t' goed. Mittere in possessionem fundi.
be-leyden. Regere, dirigere.
be-leyden sijn leuen. Vitam instituere.
be-leyden eenen handel. Administrare, regere, excercere.
be-leyden het ghedinghe tot t'vonnisse. Cursum litis ad sententiam perducere.
be-leyden de orloge. Ducere bellum, gerere bellum.
Be-lemmeren. j. **be-lammeren.**
Be-lenden. *Fland.* j. **ver-eynden.** Euadere, peruadere.

Be-kruysen / be-kruyselen] HORATII FLACCI
aut pulvere Troico
Nigrum Merionen?
J. V. VONDEL transtulit *of Mrion, van het Troyaensche Stof* **berooken** bl. 7.

† Be-lesen. Lectione adiurare, exorcizare, coniurare, incantare.
be-lesinghe. Incantatio, incantamentum, exorcismus.
† be-leser. Exorcista.
Be-let. Impedimentum, impeditio.
be-letsel. Impedimentum, impeditio, obstaculum, remora.
be-letten. Impedire, præpedire, obstare, obsistere, obesse, cauere, interpellare, remorari, officere.
Be-leuen. Viuere, superstitem vitam agere.
† be-leuen. Exercere vita, præstare viuendo.
be-leuet. j. be-leeft.
Be-lieghen. Criminari, falso culpare.
Be-lieuen. Placere, libere, collibere.
be-liefte. Placitum, voluntas, consensus, votum.
Be-lyd. Confessio.
be-lyden / be-kennen. Fateri, confiteri, agnoscere.
Be-lijuen. *vetus.* Manere.
Be-locken. j. be-lacken. Illicere.
Be-loeren. Obducta fronte adspicere.
Be-lofte / belouinghe. Promissum, promissio, pollicitatio, fides.
be-loftenisse. j. belofte. Promissum.
† Be-loken. Clausus, conclusus.
be-loken paesschen. Pascha conclusum, pascha absolutum, octaua paschæ, quasi modo, dominica in albis: vltimus dies clausi temporis *apud Eccles.*
Be-lommeren. Opacare, obnubilare, obumbrare.
Be-lonchen. Limis adspicere.
Be-loonen. Mercedem persoluere, præmio afficere.
Be-loop. Concursus, discursus.
be-loop van de rekeninghe. Collectio, numerus, summa.
be-loopen. Concurrere, percurrere.
† be-loopen. Incursare.
be-loopen oft be-rennen een stad. Explorare locum commodum expugnationi, lustrare equis muros. & Oppugnare.
be-loopen eenighe saecke. Obire legationem, exsequi munus legationis, obire negotium.
be-loopen. j. be-draeghen. Conferre.
Be-lost. j. be-lust. Appetens.
be-losten / be-lostighen / be-lustighen. Delectare, oblectare.
be-lostheid. Appetentia, appetitio: & Delectatio, oblectatio.
be-lostheyd der bevruchter vrouwen. Malacia, pica, appetentia absurda prægnantium.
Be-louen / ghe-louen. Polliceri, promittere, fide spondere, fidem dare, recipere.
be-louen. Laudare, probare, approbare.
be-louen / be-dancken. Laudes & gratias agere. Sich belouen. Contentum esse, gaudere empto, facto, &c. Sich quaelick belouen. Dolere empto, facto, &c.
Be-luyck. Clausum, septum, locus conclusus siue septus.
be-luycken. Claudere, concludere.
Be-lust. j. be-lost. Appetens.
Be-machtighen. Potestatem dare, authoritatem dare.
Be-maenen. Admonere.
be-maenen. Adiurare, coniurare, exorcizare.
Be-mannen. *vet. Sax. Sicamb.* Nubere viro.
Be-mantelen. Amicire penula. & Palliare, celare.
† Be-masschelen / be-masscheren. Maculare, commaculare, contaminare.

Be-

Be-lesen / *incantare*] vid. B. HUYDEC. Pr. bl. 465.
be-leser] *de stemme der* beleserg / *des genen die ervaren is met beswveeringen omme te gaen* Ps. LVIII. 6.
be-leven / *præstare vivendo*] quo sensu quoque accipiendum est in his: *Een corte Prologhe verwekkende eenen yegelycken, om naerstelick te overlesen ende te* beleven *dat Heylich Euangelie Jesu Christi.* ex J. LE LONG Bockz. der Nederd. Byb. bl. 525.
Be-loken / *clausus*] in F. V. MIERIS Ch. B. Belokene *doren in synen huse* D. I. bl. 311. col. 2. adde ALKEM. Besch. v. d. Briel. D. II. bl. 144.
be-loopen] pro *persequi* sumendum est in M. STOKE B. I. vs. 153.

Zo dat hy den Hertoghe Rabbode
Van Vrieslant so hevet belopen /
Dat hi hem Kerstyn wilde doen dopen:

Be-masschelen] bemasscheren / *off met coolgruys swart maken* in V. D. WALL Priv. v. Dord. IIII. Afd. bl. 791. ubi etiam vid. not.

Be-merck. Consideratio, conspectus, inspectio, ratio.
be-mercken. j. aen-mercken.
Be-minnen. Diligere.
be-mindt. Dilectus.
Be-moed. j. ver-moed. Suspicio.
be-moeden. j. vermoeden. Suspicari.
be-moeden. j. moeden/ onder-winden.
Be-moren/ be-moorgen. *Fland.* Maculare luto.
Be-morghen-gaven. Dotare.
Be-morselen. Maculare luto, aut sordibus.
Be-mosen. j. be-slijcken.
Be-mossen. Obduci situ.
be-most-heyd. Situs.
Be-mueren. Cingere siue munire muro.
Be-mullen. *Fland.* Aspergere puluere.
be-mult. *Fland.* Puluerulentus.
Be-nachten j. vernachten.
Be-naemen. Nominare, cognominare. & Famosum reddere.
Be-nauwen. Arctare, coarctare, comprimere, premere, opprimere, angustiis premere, angere, adducere in angustias, arctè vrgere, arctè premere, opprimere.
be-nauwt. Angustus, anxius, arctus, angustiis oppressus.
be-nauwtheyd. Angustia, angor, anxietas.
be-nauwtheyd van herten. Contractio cordis.
be-nauwtheyd van adem. Difficultas spirandi, angustia spiritus.
be-nauwtheyd des tijds. Angustia temporis.
be-nauwdelijck. Arctè, anguste, strictè.
Be-neden. Infrà, inferius, subter, subtus. *Ger. daniden: Angl. beneth.*
† Be-neen/ be-neenen. Negare, inficiari.
Be-neerst. Solicitus, diligens.
be-neersten/ be-neerstighen. Procurare, accurare, studiosè & diligenter curare: operam dare, conferre, nauare, ponere: adniti summo studio: diligentiam adhibere, conferre, ponere: contendere & eniti: satagere.
Be-neffens. j. bij-neuen. Iuxta.
† Be-nemen. Adimere, auferre, eripere, intercipere.
be-nemen het licht. Officere luminibus, obstruere luminibus, ædificando officere luci domus vicini.
be-nemen de victalie. Intercludere commeatum.
be-nemen den wegh. Iter claudere, intercludere, præcludere.
be-nemen iemanden sijn eere. Detrahere famæ, honori, gloriæ alicuius.
Be-neven/ bij-neven. Iuxta.
Be-nijden. Inuidere, æmulari.
be-nijder. Inuidus, æmulus, zoilus.
be-nijdinghe. Inuidia, inuidentia, liuor.
† Be-noeghen. j. ghenoeghen. Placere & Satisfacere.
Be-noemen. Nominare: & Constituere, designare.
Be-noodighen/ benooden. Necessitate premere, necessitate compellere.
Be-noosen. Nocere.
† Be-noodsten. j. benauwen/ be-noodighen.
Be-ooghen. Aspicere, obseruare.
Be-oor-saecken. j. ver-oor-saecken.
Be-palen. Determinare, termino distinguere, definire.
Be-panden. Oppignerare. Be-panden de renten. Constituere reditus in hypotheca, statuere censibus hypothecam, obligare hypothecam reditibus.
Be-pecken. Picare, impicare, pice oblinere.
Be-peynsen. Meditari, deliberare, mente pertractare.
Be-pissen. Commingere, permingere.
Be-placken/ be-plecken. Maculare, commaculare.
be-placken. Crustare.
be-plackfel. Opus rectorium.
Be-planten. Plantare, conserere, plantis opplere.
Be-proeven. Probare, tentare, experiri re ipsa, periculum facere.
be-proevinghe. Experientia.
Be-quaem. Conueniens, idoneus, aptus, habilis, commodus, accommodus, congruens.

Be-neen/ beneenen] et ita PLANTINO.
Be-nemen] pro *repetere* vero etiam sumebatur, ut constat ex phrasi *den stryd* benemen in Chr. J. V. D. BEEK in A. MATTH. Annal. T. III. p. 106.
Be-noeghen *placere*] hinc etiam est locutio vetus *benoeghen hebben*, uti, *Ind sullen ons des verdraghen, dat wy ind sy een guet* benuegen hebben *sal.* p. 493. in Ms. cui nomen est No. I. van 1370. tot 1538. in Folio; qui Cod. servatur in tabulario Prætorii Arnhemensis.
Be-noodsten] et inde *benoost*, *oppressus*, *anxius* CHR. PLANTINO.

be-quaem maecken. Aptare, adaptare, accommodare, concinnare.
be-quaem zijn. Conuenire, quadrare, congruere.
be-quaemheyd. Conuenientia, aptitudo, commoditas, congruentia.
be-quaemelick. Conuenienter, aptè, commodè, appositè. *q. d.* becomelijk.
† Be-quelen. Elanguere, oblanguere.
† Bequicken/ ber-quicken. Refocillare, reficere.
Be-quijlen. *Fland.* j. be-seueren.
Be-raed. Deliberatio, deliberatum consilium, consultatio.
be-raed-dagh. Induciæ deliberatoriæ.
be-raeden. Deliberare, consultare, consulere.
† be-raeden. *Sax. Fris. Holl.* Connubij fœdus inire. & Elocare, viro tradere.
be-raedigh. Consultus, pollens consilio.
be-raed-saem/ raed-saem. Frugi, frugalis.
be-raed-saemheyd. Frugalitas.
be-raed-saemlick. Frugaliter.
Be-raed-slaeghen. j. raed-slaeghen.
Be-raepen. Colligere, acquirere.
be-raepen. j. behaelen.
Be-raest. Furore percitus, furiatus, furiosus.
Be-recht/ be-rechtinghe. Doctrina, institutio, instructio, rectio, gubernatio.
be-recht. Doctus, instructus, institutus.
be-rechten. Docere, instituere, instruere. & Regere, gubernare.
be-rechten. Decernere.
be-rechten. Administrare ius, iure agere, iudicare.
† be-rechten. Sacramenta Ecclesiæ administrare.
Be-reden. Persuadere, inducere.
be-redent. *vetus* Eloquens, facundus.
be-redenheyd. Eloquentia, facundia, persuadendi facultas.
Be-reed / be-reyd. Paratus, promptus, expeditus.
be-reeden/ be-reyden. Parare, præparare, apparare, ornare, adornare: aptare, adaptare: instruere.
be-reeder / be-reyder. Præparator, parator, instructor.
be-reeder / laecken-bereeder / droogh-scheerer. Fullo.
be-reedsel. Apparatus, us.
Be-reghenen. Compluere.
Be-reycken. Pertingere, attingere.
Be-reyden. j. be-reeden.
Be-rekenen. Pernumerare, enumerare.
Be-rennen. j. be-loopen. Incursare, equis percurrere.
be-rennen een stad. Lustrare equo muros.
Be-respen. *Fland.* j. berispen.
Be-richten. j. be-rechten.
Be-riecken. Subolere, persentiscere: & Examinare, explorare, sagaciter inquirere.
† Be-rijden. Perequitare.
be-rijden een peerd. Conscendere equum, insidere, residere equo: inuehi, prouehi equo: equitare, inequitare.
be-rijden/ be-springhen. Inire, salire feminam.
be-rijdsel. Equitatus. & Admissura.
Be-ringhen. Circumdare, cingere circulo.
Be-rispen. Reprehendere, redarguere, arguere, improbare, vituperare.
be-rispelick. Improperabilis, vituperabilis.

be-risper.

Be-quelen] pro *queri* sumendum est in Vlaerd· Redenr. b.

Teve zeght ghy, dat zult ghy noch bequelen.

Be-quicken] ex PLANTINO.

be-raeden/ *elocare*] et inde Germanis *heurathen, verheurathen,* ab *heu, jugum* aut etiam *jusjurandum* notante, ut in *Huguenoten* conf. JAC. SPON. Viri pereruditi Histoire de la Ville et de l'Estat de Geneve p. 137, 138. 181. 184. de be-raeden vero adi omnino G. OELRICHS Gloss.

be-rechten/ *Sacramenta E. a.*] quo facit locus in Aml. MATTH. T. III. p. 19. 20. ubi *Willebrordus* dicitur *de Kerck* berecht *te hebben tot Westervoert*, et ita etiam sumenda sunt verba *Petri* de ADRIANO AMSTELIO in J. V. VONDEL Gysbr. A. V.

Hy is beregt/ *en heeft genâ by God verworven.*

add. ALKEM. Kampr. bl. 12. S. H. V. IDSINGA Staetsr. I. D. II. Afd. I. Hoofd. alias simul significationes dantes.

Be-rijden] pro *incursare* sumendum est apud M. STOKE

Die niet en quamen bereet *men al*
Ende woestet se.

be-rispper. Reprehensor, vituperator, momus.
Be-rocken. Vestire tunica.
be-rocken met blasch. Lino vestire colum.
be-rocken iet quaeds. Moliri, machinari, concitare aliquid mali.
be-rocker van 't quaed. Molinator, machinator, auctor mali.
Be-roemen. Celebrare, prædicare, illustrare. & Iactare, iactitare, arrogare, ostentare, gloriari, magna loqui, iactare ampullas, meras spirare glorias.
be-roeminghe. Celebratio. & Iactatio, iactitatio, iactantia, arrogantia, ostentatio, præsumptio.
be-roemer. Iactator, arrogans, ostentator, magniloquus, gloriosus.
be-roemigh. Iactabundus.
be-roemelick. Iactanter, arroganter, gloriosè.
be-roemt. Celebris, clarus, inclytus.
Be-roep/ beroepinghe. Prouocatio.
be-roepen. Prouocare, ciere, citare, vocare, aduocare, appellare: in certamen vocare.
Be-roeren. Contingere, attingere.
be-roeren. Commouere, turbare, perturbare, agitare.
be-roeringhe. Commotio, agitatio.
be-roerlick. Mobilis.
be-roernisse. *Fris. Sic.* j. ghe-raeckthepd. Apoplexia, paralysis.
be-roert. Commotus, percitus, turbatus, motus, concitus.
be-roert. *Fris. Sic.* j. gheraeckt. Apoplecticus, attonitus.
be-roerte. Commotio, tumultus, turba, turbatio. & Seditio.
Be-roest. Rubiginosus, æruginosus.
be-roesten. Rubiginem siue æruginem contrahere.
Be-ropt. j. berooft. Depauperatus.
Be-rooken. Fumigare, infumare, suffumigare, suffire, fumo denigrare.
be-rookinghe. Fumigatio, suffumigatio, suffitus, suffitio, suffimentum.
Be-rooft. Spoliatus, priuatus, orbus, orbatus, exutus, destitutus.
be-rooft van sinnen. Mente captus, demens, amens.
be-rooven. Spoliare, deprædari, priuare, expilare, orbare.
be-roovinghe. Spolatio, priuatio, compilatio, expilatio, direptio.
be-roover. j. roover. Spoliator.
Be-rouw. Pœnitentia, pœnitudo.
be-rouwen. Pœnitere, pœnitudine duci.
be-rouwenisse. Pœnitentia.
be-rouwigh. Pœnitens facti vel de facto.
Be-ruchtighen/ be-ruchten. Diffamare, infamare.
be-rucht. Famosus.
Be-rueren. j. be-roeren.
Be-sabberen. Maculare, coinquinare.
Be-saeyen. Serere, conserere, obserere.
be-saept land. Seges, terra subacta & sata.
Be-salven. Vngere, inungere.
† Be-schaedighen/ beschaeden. Damnum dare, facere: damno afficere: nocere, officere.
Be-schaeduwen. Obumbrare.
Be-schaemen. Confundere, pudefacere, pudorem incutere.
be-schaemt. Pudefactus, pudibundus.
be-schaemt aen-sicht. Verecundus vultus.
be-schaemt worden. Pudefieri, pudore suffundi, verecundari, pudore affici, erubescere.
be-schaemthepd. Pudor, verecundia.
be-schaemdelick. Pudenter, verecundè.
Be-schaffen. Conficere, perficere.
Be-schampen. j. be-schimpen. Subsannare.
Be-schantsen. Vallo munire, vallo cingere, vallo & fossa circundare, vallare, obuallare: munire gerris.
be-schantsinghe. Vallus, vallum, munimentum.
Be-schatten. Taxare, adærare.
Be-scheed/ be-schepd. Distinctio, discretio, discrimen, definitio. Int bescheed gaen. Intercedere, conciliandi gratia interuenire.
be-scheed. Decretum, conditio, ratio: & Argumentum.
be-scheed. Responsio, responsum.
be-scheed/ be-scheed-brief. Libellus, pittacium.
be-scheed gheven. Decernere, certum facere.
be-scheed hebben. Certum habere.
be-scheed doen. Aequum, iustumque præstare.
be-scheed doen in 't drincken. Aequali haustu respon-

Be-schaedighen/ be-schaeden] *In den welken si hem bestaet hebben tot VIc. franken toe* in charta ab J. V. HEEL edita post diss. de Repress. App. p. 20.

respondere: præscriptam & præbibitam po- culi mensuram ebibere. *vulgo* æquum facere, rationem facere.
be-scheeden/ be-schepden. Definire, præfinire, determinare, constituere, præstituere, decernere.
† be-scheeden. Discernere, distinguere.
be-scheeden. *vetus.* Respondere.
be-scheeden. Condicere.
be-scheeden. Distinctus, discretus, definitus, constitutus, præstitutus: & Modestus, moderatus, temperatus.
be-scheedenheyd. Discretio, discrimen.
be-scheedenheyd. Modestia, moderatio, temperantia.
be-scheedelick. Distinctè, discretè, manifestè, liquidè, apertè, expressè, euidenter.
Be-scheiden. j. be-kyuen.
Be-schemen/ be-schemeren. Obumbrare, adumbrare. & Perstringere oculos.
Be-schencken. Donare, munerare.
Be-scheren. *Ger. Sax. Sicamb.* Præfinire, præstituere, destinare, ordinare, disponere, proponere. & Concedere.
† be-scheringhe/ beschere. Ordinatio, dispositio, & Fatum, fatalis necessitas.
Be-schermen. Defendere, tueri, tutari, patrocinari, adesse alicui, protegere. *Ital. schermire.*
be-schermer. Defensor, protector, patronus.
be-scherminghe. Defensio, protectio, tuitio, clientela.
be-schermsel. Defensio, munimen, munimentum, munitio, tutamen, tutamentum, præsidium.
Be-schick. Dispositio. & Gubernatio, regimen.
be-schicken. Disponere, destinare, curare, procurare, administrare, præstare, constituere, gubernare, regere, moderari.
be-schicken/ wt-rechten. Expedire, exequi, obire, curare, conficere, transigere.
be-schicker. Curator.
Be-schieten. Iaculis impetere.
be-schieten een stad. Tormentis concutere oppidum, muros contundere machinis bellicis, quatere mœnia tormentis æneis, verberare bombardis.
be-schieten met wagen-schot. j. be-setten.
Be-schijnen. Affulgere.
Be-schijten/ be-kacken. Commerdare, permerdare, consorire, stercore liquido fœdare, siue inquinare.
be-schijten/ be-drieghen. Decipere, defraudare.
Be-schimmelen. Mucere, mucescere.
be-schimmelt. Mucidus.
Be-schimpen. Subsannare, carpere, irridere, conuitiari, insultare.
be-schimper. Subsannator, irrisor, conuitiator.
Be-schobben/ be-schoppen. *Fland.* j. bespotten. Irridere.
Be-schoft. Compositus, decens.
Be-schot. Interstitium, intercapedo.
be-schot. Contignatio intermedia, coassatio, contabulatio.
be-schot. Paries medianus.
be-schot/ ge-schot. Prouentus, incrementum, accrementum, accretio, augmentum, momentum, pondus. *Ger. beschuss.*
be-schot. j. schot. Pollen.
Be-schouwen. Contemplari, intueri, lustrare, speculari.
be-schouwenisse. Visio, contemplatio, intuitus.
be-schouwinghe. Visio, contemplatio, speculatio.
Be-schreuen. j. be-weenen.
Be-schrijden. Passu attingere.
be-schrijden een peerd. Conscendere equum.
Be-schrijuen. Describere, conscribere, perscribere: & Annotare.
be-schrijuen. Libello citare, scripto in iudicium vocare.
be-schrijuen te houe. Citare in curiam.
be-schrijf-brief. Libellus, scriptum quo quis in ius vocatur.
be-schrijuinghe. Descriptio.
Be-schroyen. Amputare, resecare, circumcidere.

† Be-schudden.

be-scheeden. *Discernere*] in v. VELTHEM Spieg. B. I. Cap. XXI.

Dus bescict hi nacht ende dagh
In drien.

be-scheringhe/ beschere] vid. in D. V. HOOGSTR. Lyst bl. 46. 47.

† Be-ſchubben. j. beſchutten. Protegere, defendere.
Be-ſchuymen. Spuma adſpergere.
be-ſchuymt. Spuma adſperſus.
Be-ſchuldighen. Accuſare, incuſare, culpare, reum agere, reum poſtulare, inſimulare, arceſſere.
be-ſchuldigh. Accuſatorius.
be-ſchuldighlick. Accuſatoriè.
Be-ſchut. j. be-ſchermſel.
be-ſchut der ſchepen. Nauium tuta ſtatio.
be-ſchutten. j. be-ſchermen.
be-ſchutſel. j. be-ſchermſel.
Be-ſeuueren. Saliuare, ſaliua madefacere.
Be-ſeeuwen. Madefieri aqua marina.
be-ſeeuwde goed. Merces ſalo infectæ, ſiue madefactæ.
Be-ſeffen. *Fland.* Comprehendere, percipere.
Be-ſeghelen. Conſignare, obſignare ſigillo, ſignare ſigno.
Be-ſeycken. j. be-piſſen.
Be-ſeylde ſchepen. Naues veliferæ, veliuolæ.
be-ſeylen. Nauigare naue velifera, nauigare æquor velo.
be-ſeyligh. Nauigabilis velo, ſiue naue veliuola.
Be-ſenghen. Adurere, ſuburere.
Be-ſeten. Poſſeſſus, occupatus: & Obſeſſus.
be-ſeten menſch. Lymphatus, lymphaticus, fanaticus, furioſus: arreptitius, abreptitius, numine afflatus, bacchabundus, infatuatus, ſpiritu correptus: pythonicus, ſpiritu fatidico correptus, energumenus, qui actionem diaboli in ſe patitur, laruatus, ceritus. *vulgò* Obſeſſus à dæmone, dæmoniacus.
Be-ſet. Compoſitus, appoſitus: & Decens, aptus: & Conſertus, intextus, intercinctus.
be-ſet. *vetus.* Hypotheca.
be-ſet / be-ſetſel. Detentio, ſequeſtratio, euictio.
be-ſet van goede. Detentio bonorum per prætorem, ſequeſtratio, retentio.
be-ſette goeden. Bona ſequeſtrata & retenta.
be-ſetheyd. Decentia, condecentia.
be-ſettelick. Compoſitè, decenter, condecenter, aptè.
be-ſetten. Componere.
be-ſetten. Conſtituere, inſtituere.
be-ſetten. j. be-planten. Conſerere.
be-ſetten ende beſlaen den pand. Percludere pignus: bona auctoritate iudicis poſſidere ſiue detinere, euincere, conuincere.
be-ſetten den pand / doen belegden ende verwinnen. Pignora perſequi, & eorum addictionem poſtulare.
be-ſetten tot een teſtament. Legare.
be-ſetten met kalck / leem. Cruſtare, incruſtare, exornare tectoriis, tectorium inducere, contegere calce, albarium parieti illinere.
be-ſetten met berd. Contabulare, coaſare. & Opere inteſtino munire parietem, murum.
be-ſetten / plaueyen. Sternere locum ſaxis, aream conſternere ſilicibus, pauimentare.
be-ſetten rond-om. Circumdare.
be-ſetten met coſtelick gheſteente. Conſerere, intexere, gemmis.
be-ſetten met krijghſ-volck. Munire præſidio militum, firmare præſidiis, fulcire, communire, ſepire præſidiis.
be-ſetten de weghen. Itinera obſidere, occupare.
† be-ſetſel. Conſtitutio.
be-ſetſel van mueren ende wanden. Cruſta, incruſtatio, tectorium, albarium.
be-ſetſel. Detentio, ſequeſtratio.
be-ſetter. Cruſtarius, tector, dealbator.
be-ſetter. Teſtator legati.
be-ſettinghe van krijghſ-volck. Præſidium: præſidia, milites qui tutelæ & defenſioni locorum imponuntur. *vulgò* garniſonium.
be-ſettinghe. Legatum.
Be-ſeuen. j. be-ſeffen.
Be-ſeuluwen. *Fland.* j. be-bladden.
Be-ſeuren. Fallere, decipere.
† Be-ſibbe. j. gheſibbe. Cognatio.
Be-ſichtighen. Inſpicere, conſpicere, luſtrare, colluſtrare.

† Be-

Be-ſchudden] in 't Geld. Pl. B. bl. 17. *van deeſs und dergelyke overval und laſt* beſchudden. et in 't Landr. v. Veluw. Cap. XXVII. art. 3. et paſſim in 't Utr. Pl. B. D. III. bl. 4. Col. 1. add. B. HUYDEC. Pr. v. T. en D. bl. 55. 56.
be-ſetſel *ſequeſtratio*] *arreſt ende* beſetzele in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 53.
be-ſibbe] et ita *beſibben*, *beſtaen van maechſchap* CHR. PLANTIN.

† Besiecht. Affectus morbo, contaminatus morbo, morbidus. & Comitialis.
† Be-sien. Intueri, inspicere, videre. Besien si seluen. Contemplari se. & Circumspicere se magnificè, gloriari & seipsum admirari.
Be-sigh. j. besigh.
Be-syden/ besydens. A latere: & seorsum.
be-syden setten. Seponere.
be-syden gaen. Secedere.
Be-silueren. Obducere argento, cælare argento.
Be-sinnen. Meditari, animaduertere.
Be-sit. Possessio. Oudt besit. Vsucapio.
be-sit/ be-sitte. vet. Holl. Obsidio.
be-sitten. Possidere, occupare, tenere.
be-sitten een stad. vet. Holl. Obsidere ciuitatem.
be-sitter. Possessor, dominus.
be-sittinghe. Possessio.
Be-slabben. Lambendo inquinare, cibo liquido commaculare.
Be-slach. Occupatio, negotium.
be-slach. Detentio, retentio.
be-slach met vochtigheyd. Maceratio.
be-slach. Intritum, arenatum.
be-slach/ vulsel. Fartura, fartum, intritum.
be-slach. Fibula.
be-slach van den boeck. Vmbilicus, lamella libro extrinsecus exhibita.
be-slach van den riem. Bulla.
be-slach van het rad. Canthus, ferrum quo absis munitur.
be-slach maecker. Fibularius.
Be-slaen. Circumcludere.
be-slaen de plaetse. Occupare locum.
be-slaen. Retinere, retentare, manus injicere. *vulgò* arrestare.
be-slaen den pand. Percludere pignus, bona detinere iure, ne pateant amotioni, vsui, aut dispositioni debitoris: sequestrare.
be-slaen. Macerare aqua, vino, oleo: temperare, miscere conuenienter.
be-slaen het kalck. Calcem harenato linere, interere.
be-slaen met naeghelen. Figere siue affigere clauis.
be-slaen het peerd. Equum calceare, calceum ferreum equi vngulæ inducere, inducere soleam equo.
be-slaen met yser. Cludere ferro. beslaeghen met yser. Ferratus.
be-slaen met goud. Cludere vel claudere auro, auro tegere, celare, aurare. be-slaeghen met goud. Clusus vel clausus auro, auro tectus, auratus.
be-slaen met siluer. Argento tegere, cludere, claudere. be-slaeghen met siluer. Argentatus, argento tectus.
Be-slaepen. Concumbere, condormire.
be-slaepen eens anders wijf. Temerare alterius cubile.
Be-slagh. j. be-slach.
Be-slichten. Explanare, æquare.
be-slichten. Conficere, componere negotium, componere lites, dirimere controuersiam.
Beslijcken. Lutare, luto linere, luto maculare, inquinare, inficere.
Be-slissen. j. be-slichten.
Be-slommeren. Occupare rebus friuolis.
Be-sloten. Conclusus, occlusus, clausus.
be-sloten brief. Diploma: principum literæ.
be-sloten stadt. Vrbs mœnita, muris siue mœnibus cincta.
be-sloten daghen. vet. Sax. Sicamb. j. gheboden daghen. Dies nefasti.
be-sloten tijd. Tempus clausum: *tempus quo solennitates nuptiarum prohibentur, nempe à feria quarta cinerum vsque in octauam Paschatis inclusiuè: à prima quoque Dominica Aduentus vsque in diem Epiphaniæ.*
Be-sluyt. Conclusio, clausula.
be-sluyt des raeds. Senatusconsultum, statutum, placitum, decretum. *vulgò* arrestum.
be-sluyt-rede. Epilogus, peroratio, clausula orationis, conclusio.

† be-

be-siecht] in J. v. D. BEEK Chron. apud A. MATTH. Anal. T. III. p. 32, *ende hy wert besiett van der saghen*, id est, *febri laborabat.* et apud eund. T. I. bl. 49. in alio Chron. ex Ms. P. SCRIVERII *Anno* CIↃCCCXXI. *doen vond men die besiecte ludon in Vranckryk.* add. FR. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 110. Col. 1. et 2. ubi passim *besieckt* et besiecht *van der Lazery.*

Be-sien] pro *speculari* sumendum est in ANT. MATTH. T. I. Anal. p. 467. *Ende doe dit huus of ende gebrant was, doe en hadden die van Yselsteyn niemant die hem* besien *mochte.* aliam significationem vid. infra ad *ver-soecken.*

† Be-sluyten. Concludere, claudere: intercludere, includere, secludere, discludere.

Be-sluyten / vastelijck voor-nemen. Constituere, deliberare, statuere, decernere.

Be-sluitsel. Clausura, conclusio.

Be-smeeren. Inungere, oblinere, illinere, obducere.

Be-smet. Commaculatus, maculatus: & Epilepticus, morbo comitiali laborans, comitialis.

Be-smetten. Commaculare, maculare, contaminare, inficere, inquinare, conquinare, polluere.

Be-smetheyd. Epilepsia, morbus comitialis, morbus sacer.

Be-smettelicke sieckte. j. haelende. Morbus contagiosus.

Be-smettsel. Contaminatio, maculæ.

† Be-smeuren. j. be-smeeren.

Be-smochelen. *Fland.* Maculare, inquinare.

Be-smuysteren. Oblinere, perungere, inquinare re pingui.

Be-snaeren. Reprehendere, obiurgare.

Be-snauwen / be-snabben. Latrare in aliquem, allatrare alicui.

Be-sneden. Circumcisus, præcisus.

Be-sneden als een Jode. Verpus, apella, recutitus, cui pellis virilis membri decorticata est.

Be-sneden. Contractus, attenuatus.

Be-sneden van aen-sicht. Gracilis & exilis facie.

Be-snedenlick. Præcise.

Be-snijden. Circumcidere, amputare, præcidere, attenuare. & Minuere, diminuere. & Comprimere se, coarctare, abstinere.

Be-snijdinghe / be-snijdenisse. Circumcisio.

Be-snijdsel. Segmen, resegmen. & Præputium.

Be-snoeyen. Concidere, præsecare.

Be-snoeyer. Ferramentum conciforium, quo vngulæ iumentorum conciduntur.

Be-snot. Mucosus.

Be-snotten. Muco maculare, muco vngere.

Be-snuffelen. Sagaci naso perscrutari: indagare canum more.

Be-soeck. Visitatio: & Tentamen, examen.

† Be-soecken / heym-soecken. Visere, inuisere, visitare.

Be-soecken dickwils. Frequentare.

Be-soecken / ver-soecken. Experiri, tentare, examinare. & Exercere.

Be-soeten. j. be-suеten. Acerba pati.

Be-soetelen. Inquinare, coinquinare, fœdare fuligine, contaminare, conspurcare, maculare, polluere.

Be-soetelt. Inquinatus, sordidus, squalidus.

Be-soeten. j. be-sorghen.

Be-solden. Soluere stipendium.

Be-soldinghe / soud. Stipendium, æs militare.

Be-solderen. Contabulare, assare, coassare.

Be-solferen. Sulphure imbuere, aspergere, linere.

Be-solfert. Sulphuratus.

Be-soluwen. *Fland.* Maculare, *Gal. souiller.*

† Be-someren. j. ver-someren.

Be-sonder, be-sunder. Singularis, peculiaris, exquisitus, proprius, priuatus.

Be-sonder / be-sonderlick. Singulatim, sigillatim, singillatim, seorsum, peculiariter, propriè, speciatim, specialiter, separatim, priuatim, priuatè. *Germ. besunder: Ang. a sonder.*

Be-sonderen. Distinguere, separare, seligere.

Be-sondighen. Peccato inquinare.

Be-sorghen. Vereri, timere.

Be-sorghen. Procurare, accurare, curare, prospicere. & Satagere.

Be-sluyten *intercludere*] *dat sy souden fortificeren ende* besluyten *de voorsz. stede met vesten*; in priv. apud Ampl. LANSBERGHE in de Beschr. v. Hulst bl. 17. pro *juvare* sumendum est in M. STOKE Rymkron. B. V. vs. 1245.

Het ne hadde een twint niet besloten.

Be-smeuren] in Vlaerd. Redenr. b.

Godts woort dat wordt besmeurt

Met vuyl partydigheyt.

Be-soecken] Hinc *besocht* pro *celeber*; quo vocabulo plerumque dilaudabant Chirurgos, ut *eenen abelen* besochten *Meester Cyrurgyn*, in J. MATTHYSZE bl. 255. et sic *een* onbesochte *barbier* in K. BURM. Utr. Jaerb. D. I. bl. 452.

Be-someren] et inde *besomert vleesch. Rancida caro* apud PLANTIN.

† be-ſorgher. Curator.
be-ſorght. Sollicitus, cura affectus, metu affectus.
be-ſorght zijn. Angi, laborare, ſolicitum eſſe.
be-ſorghtheyd. Solicitudo.
be-ſorg-ſaem. Sollicitus.
Be-ſoudinghe. j. be-ſoldinghe.
Be-ſpaeren. Comparcere.
Be-ſparſen. *Fland.* Aſpergere.
Be-ſpeuren. j. beſpooren.
Be-ſpieden/ be-ſpien/ ſpien. Explorare, ſpeculari, diſpicere, obſeruare, inſidiari, inſidere.
be-ſpieder/ ſpie. Explorator, ſpeculator, catascopus.
be-ſpie-ſchip. Nauis epiſcopia, nauis exploratoria, cataſcopium.
be-ſpie-torn. Specula.
Be-ſpijen. j. be-ſpouwen.
Be-ſporen/ be-ſpeuren. Indagare, inueſtigare, perueſtigare.
be-ſporer. Indagator, inueſtigator.
Be-ſpotten. j. ſpotten. Subſannare, naſo ſuſpendere adunco.
be-ſpotter. j. ſpotter.
be-ſpottinghe. j. ſpot.
Be-ſpouwen. Conſpuere, ſputo defædare. & Conuomere.
Be-ſpraeken/ be-ſpreken. Conſternere.
Be-ſprek/ be-ſpreck. Conditio, condictio, condictum, pactio, pactum.
be-ſpreck. *vetus Fland.* Legatum, donatio teſtamento relicta.
be-ſpreck. *Holl.* Conſultatio, deliberatio.
be-ſpreken. Condicere, prædicere conditionem, paciſci, præfinire, præfigere conditionem.
be-ſpreken. *vetus Fland.* Legare, decernere & teſtamento relinquere.
be-ſpreken. *vet. Holl.* j. be-raeden. Conſulere, conſultare, deliberare.
Be-ſprenckelen. j. be-ſprenghen.
Be-ſprenghen. Aſpergere, conſpergere, inſpergere, reſpergere.
Be-ſpringen. Aſſilire, inſultare, adoriri, inuadere, impetere. & Salire, inire feminam, aſſilire.

Be-ſproeyen. Aſpergere.
Be-ſpuyten. Aſpergere.
be-ſpuyten. Siphone conſpuere.
be-ſpuyt-kruycke. Harpagium, clepſydra: vas foraminoſum quo hortorum herbæ & puluilli irrigantur.
Be-ſtaen. Conſtare, conſiſtere, ſubſiſtere, manere, perſiſtere.
be-ſtaen. Incipere, inceptare, attentare, experiri, conari, audere, aggredi, inſtituere, inire, ſubire.
† be-ſtaen/ aengaen. Attinere, attingere.
be-ſtaen van bloede. Conſanguineum ſiue cognatum eſſe, connecti ſanguine, contingere ſanguine, cognatione: iungi ſanguine, teneri cognatione.
be-ſtaen. Affectus. be-ſtaen van ſieckte. Affectus morbo.
be-ſtaen/ be-ſeten. Numine afflatus, lymphaticus, fanaticus.
be-ſtaende. Cognatus, agnatus, neceſſarius, affinis.
Be-ſtand/ be-ſtandigheyt. Firmitas, immutabilitas.
† be-ſtand. Induciæ, pax ſequeſtra, ceſſatio pugnæ pactitia, belli feriæ.
be-ſtandigh. Stabilis, firmus, durabilis, conſtans.
be-ſtandigheyd. Conſtantia.
Be-ſteck. Septum, ſepimentum.
be-ſteck. Cœptum, incœptum, molimen, machinatio, dolus.
be-ſteck/ be-worp. Delineatio ſiue adumbratio operis conficiendi.
be-ſtecken. Figere clauis ligneis: & Sepire.
Be-ſteden. Locare, elocare, collocare, ablocare, oblocare, impendere.
be-ſteden ter aerden. *vetus Fland.* Sepelire, inhumare.
be-ſteden/ uyt-gheven. Inſumere, erogare, impendere, expendere, collocare.
be-ſteden een werck. Addicere opus, locare alicui opus faciendum, mercedem alicui conſtituere pro opere faciendo.
be-ſteden te houwelijck. Locare, vel elocare in matrimonium, nuptum dare, nuptui dare,

be-ſorgher] *Die Beſorgers worden den vnmundigen van hoer vader in ſyn-wterſte gegeven* legitur in 't Landr. v. Hunſingo Fivelingo unde het Weſterqu.
be-ſtaen. *Attinere*] *dat beſtaat my* pro *hoc pertinet ad me*; quomodo *dat ſy aldair ſtaen ſoude in gheleenden cleederen, die hair niet en beſtonden* apud J. MATTHYSZE bl. 310.
be-ſtand] vid. HALTAUS Gloſſ.

dare, nuptui collocare, maritare, iungere coniungio.
be-stedster. Commendatrix ancillarum.
Be-steken. Configere, affigere, circumfigere: & Circumsepire: & Moliri, machinari: & Informare, delineare opus conficiendum.
be-steken het garen. Tendere retia, tendere plagas: sepire plagis nexilibus: tendere insidias, struere fallaciam.
be-steken met bloemen. Ornare floribus.
† Be-stellen. Disponere, constituere, collocare, statuere, suppeditare: & Procurare, curare, expedire, exequi, conficere.
be-stellen. *vetus.* Conducere.
be-stellen. *Fland.* Curare equum, alere, pascere.
be-stellinghe. Dispositio, constitutio, suppeditatio: & Conductio. & Redemptio. & Expeditio, apparatus bellicus.
Be-stemmen / be-sprecken. Condicere, prædicere conditionem: & Constituere, statuere: & Comprobare.
Be-sterven. Mori, emori.
Be-stier. Regimen, rectio, directio, gubernatio.
be-stieren. Regere, dirigere: moderari, & Domare. & Fallere.
Be-stieuen. j. ver-torsten. Squalere.
Be-stoken. *Fland.* j. be-stormen.
Be-stolpen. *Holl.* j. be-decken.
Be-stompen. Fallere incautum, imponere incauto.
Be-stooten. Impetere, inuadere, aggredi, incursare, incurrere, irruere, impetum facere, impugnare, oppugnare, adoriri.
Be-stoppen. Obthurare: & Fallere.
Be-stormen. Oppugnare, impugnare, impetere.
be-storminghe. j. storm.
Be-storten. j. be-ghieten. Perfundere.
Be-stouen. Puluereus, puluerulentus, respersus puluere, puluere sorditatus, obductus situ puluereo, afflatus puluere.
be-stouen. j. be-waeyt. Afflatus spiritu, fanaticus.
Be-straelen. Affulgere radiis.
Be-stranghen. j. benauwen.
Be-strecken. Extendere. & Erogare.
Be-stricken. Illaqueare, intricare, irretire, implicare, perplexum reddere.
Be-strijcken. Illinere, oblinere, inungere.
be-strijcken. j. uyt-strijcken. Fucum facere alicui, os alicui sublinere, circumscribere.
Be-strijden. Oppugnare, debellare, impugnare.
be-strijden. *vet. Fland.* Obiurgare.
Be-stringhen. Vinculis coërcere.
Be-strooyen. Conspergere, consternere, insternere.
Be-stueren. j. bestieren.
Be-stuyuen. Respergere siue aspergere puluere, sordidare puluere, obducere situ pulvereo, afflare puluere.
Be-suecken. j. be-soecken.
Be-sueren. Acerba pati, dura perpeti, perferre: acerbos labores siue dolores exanclare: elaborare.
be-sueren de dood. Acerbam pati mortem, duram subire mortem, perferre mortem.
Be-sunder. j. be-sonder.
Be-swaerchen. j. be-swercken.
Be-swaeren. j. be-laeden.
Be-sweeten. Sudando niti, sudare multo labore.
be-sweet. Sudabundus.
Be-swecken. Languescens, viribus destitutus.
Be-swelten. *Fland.* Deficere, languescere animo, linqui animo.
Be-swercken / be-sworcken. *Sax. Fris. Sicamb.* Caligare, nubilum fieri.
Be-sweren. Iurare, iuramento confirmare.
be-sweren. Adiurare, coniurare, incantare, imprecari: & Exorcizare.
be-sweren. j. be-eeden. Iurare in leges alterius.
be-sweeringhe. Adiuratio, incantatio, imprecatio, carmen: exorcismus.
be-sweerer. Adiurator, exorcista, exorcisator, incantator.
† Be-swijcken. Fatiscere, pessum ire. & Deficere, deserere, linquere.
be-swijcken. j. be-swijmen.
be-swijmen. Animo deficere, intermori, animo linqui, exanimari, deliquium pati.
be-swijminghe / be-swijmtheyd. j. onmacht. Deliquium animi.

be-swijmt.

Be-stellen] pro *in jus vocare* occurrit locutio *een man bestellen* apud J. MATTHYSZE bl. 320.
Be-swijcken *deserere*] uti in VONDELS Gysbr. A. V.
'*k Sal u om lief noch leet* beswijcken *noch begeven.*
alia multaque exempla profert Ampl. B. HUYDEC. in de Pr. bl. 482. sq.

be-ſwijmt. Lypopſychus, lypothymicus, intermortuus.
Be-ſwoorlien. j. be-ſwertlien.
Be-taelen. Soluere, perſoluere, reſoluere, exoluere, ſatisfacere, luere, pendere, penſitare, dependere.
be-taelen ten vollen. Satisfacere in aſſem, in ſolidum.
be-taelinghe. Solutio, numeratio, penſio.
Be-taemen. Decere, condecere. Het betaemt. Decet, condecet, conuenit, par eſt, æquum eſt.
be-taemelick. Decens, conueniens.
be-taemelickheyd. Decentia, conuenientia.
be-taemelicken. Decenter, conuenienter.
Be-taeteren. *Fland.* Fœdare, maculare, inquinare.
Be-taſten. Scrutari tactu.
Be-teeckenen. Significare, indicare, notare.
be-teeckeniſſe. Significatio.
Be-teghenen. Obuiare, occurrere, aduerſum ire, adire contra, fieri obuiam. offendere, incidere in euntem, contra ire.
be-teghenen. *Germ. Sax. Sicamb.* Accidere, euenire.
be-tegenheyd. Occurſus, offenſio.
Be-terden. j. be-treden.
Be-tichten. Accuſare, agere contra aliquem.
be-tichtinghe. Accuſatio, actio contra aliquem.
be-tichter. Accuſator.
Be-tijen. Pergere, tendere vlterius.
be-tijen. *vetus.* Agere, iure agere.
Be-tijghen. Accuſare, imputare.
Be-timmeren. Inædificare, inſtruere ædificio. Be-timmeren iemands licht. Officere luminibus alicuius, obſtruere luminibus, propiore aut altiore ſtructura alicuius lumen tollere, & luci officere.
Be-tochte goeden. Bona vſufructuaria.
Be-toogh. *Fland.* j. be-toon.
be-tooghen. *Fland.* j. be-toonen.
Be-toomen. Refrenare.
† Be-toon. j. be-wijs.
be-toonen. j. be-wijſen.
Be-tooueren. Incantare, excantare, faſcinare, effaſcinare.
be-toouueringhe. j. toouerye.
Be-toteren/ be-totelen. Commouere, turbare animo, difficultate afficere, incutere metum.
Be-trachten. Meditari, excogitare, perpendere, deliberare, ſubtiliter excogitare.
Be-traenen. Lachrymis rigare.
† Be-trapen/ be-trappen. Siſtere curſum aufugientis. & Deprehendere aliquem in delicto, interuenire, ex inſidiis ſuperuenire, opprimere in actu. *Gal. attrapper.*
Be-treck. Attractio, pertractio.
be-treck. j. be-worp. Delineatio.
be-treck van vonniſſe. *Fland.* Appellatio, prouocatio.
† be-trecken. Attrahere, pertrahere, allicere, ducere, inducere.
Be-trecken. j. be-worpen. Delineare, ruditer depingere.

† be-trecken

Be-toon] *mit gueden* betoene in FR. v. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 396. col. 1. et *nae allen ouden brieven ende* betone. D. III. bl. 94. col. 2. ubi MIERIS mallet *betoghe*; ſed non video, quam ob rationem, et *zi en hebben* betoen *van den ſtoel van Ronen*; in charta quam protulit C. A. V. WACHEND. vir Ampl. et a rerum patriarum peritia laudandus, in diſſ. *over de S. Antonis Verkens* bl. 181. in not. T. I. v. d. Pr. v. Oudh. Tael- en Dichtk. door 't Gen. D. A. O. M.
Be-trapen] in 't Conſt-thoonende Juw.

u doodt ſal elc beclaghen
Ten waer van die behaghen „ hebben in onghelucx betrapen.

et in Vlaerd. Redenr. b.

Mevrouwe houdet moet, want gheen ſo harden ſtryt
Zal u den vyant doen, of eenichſints betrapen.

ibid.

Maer dat hy ons wilde wyzen voor 's vyants betrapen?

et tandem apud nobilioris venæ poëtam magnum VONDEL. in PALAM. bl. 22.

Dies raeſt 's krygsvorſten wraek, die om hem te betrapen
Misbruikt den ouden haet der Griexe legerpaepen.

be-trecken. *allicere*] *wie ionghers* betrecht *tot ſpele, oft aenhaelt in ſtoven oft bordeelen* in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 228.

† be-trecken in recht. In ius vocare, prouocare.

be-trecken het ghewijsde. *Fland.* Appellare, prouocare.

be-treckelick in recht. Qui in ius vocari potest.

† Be-treden/ be-treden. Conculcare, terere pedibus. Be-treden wegh. Via trita.

Be-treppelen/ be-trippelen. Tripudio conculcare, tripudiando calcare.

Be-trompen. j. trompen. Fallere.

Be-trouwen. Fidere, confidere, fidem habere, credere: & Committere, committere fidei, mandare, commendare fidei.

be-trouwt ghelt. Pecunia deposita, ad custodiendum tradita.

be-trouwinghe. Fiducia, confidentia.

Be-tuyghen. j. ghetuyghen. Testari, testificare.

be-tuyghinghe. Testatio, testificatio.

Be-tuynen. Sepire, consepire, præsepire, circumsepire.

Be-twijfelt. Dubius, dubitans.

Be-vaen/ be-vanghen. Capere.

be-vaen/ be-vanghen. Captus.

† Be-vaeren. j. ervaeren. Expertus.

Be-vallen. Accidere.

be-vallen. Euenire casu vel forte: *et* Obuenire forte, accidere forte, obtingere fortito.

be-vallen. Placere, cedere cordi vel animo, arridere, capere, obuenire: cadere, apud Ecclesiast. *Hierem.* 42, 2. *Cadat oratio nostra in conspectu tuo, id est*, placeat, accepta sit.

be-vallick. Venustus, lepidus, festiuus, gratiosus, gratus.

be-vallicken. Venustè, lepidè, festiuè.

be-vallickheyd. Venustas, lepor, festiuitas, gratia.

Be-vangh. j. bij-vangh. Confinium.

be-vangh/ be-vanck. Conseptum: locus clausus siue munitus, ambitus.

be-vangen. Captus, implicitus, irretitus.

be-vangen met slaep. Correptus somno.

Be-vechten. j. be-strijden.

Be-veden. Hostili animo nocere.

Be-vel. Mandatum, commendatum, commissum, delegatio, munus. *et* Imperium, præceptum, iussum.

be-vel-hebber. Disceptator, recuperator, delegatus.

be-velſ-man. Mandator, imperator.

be-velen. Mandare, commendare, demandare, committere, munus iniungere, prouinciam tradere, negotium legare, dare: curationem deferre, in tutelam tradere, mandare siue committere alicuius fidei.

be-velen. Imperare, indicere, iubere.

† Bevesten/ be-vestighen. Confirmare, corroborare, firmare, fortificare, munire, communire. *et* Mœnire, cingere mœnibus, muris, vallo, fossa. *et* Sepire præsidiis, mœnibus. *et* Sancire, stabilire, ratum facere, inuiolabiliter & sanctè constituere. *et* Affirmare, asserere, asseuerare.

Be-veur-monden. Tueri pupillum, agere tutorem.

Be-veur-waerden. j. be-spreken. Condicere, præscribere: *et* Pacisci, depacisci.

Be-vinden. Comperire, reperire, deprehendere, sentire, præsentire, perspicere, experiri re ipsa.

Be-vlecken. j. be-smetten.

Be-vlijten/ be-vlijtighen. Diligentiam adhibere.

Be-vloten merck. *Zeland.* j. ghe-vloten.

Be-vochtighen. Humectare, rigare.

Be-voelen. j. ghevoelen. Sentire.

Be-voghden. Tutorem pupillo constituere. *et* Tutari pupillum.

be-voghdinghe. Tutela.

Be-volckt. Populis frequens, populi multitudine munitus, copiosus populi frequentia.

Be-volen. Commendatus. *et* Præceptus, iussus. My is bevolen te gaen. Iussus sum ire.

Be-

be-trecken in recht] pro quo etiam te recht. et sic semper in J. BOTTELGIER Somme ruyrael, ut Cap. CI. et alibi.

Be-treden] usurpabatur simul ut *betrappen* pro *detegere*; *indem gy yemants soe spottelic offerende vernemen und* betreden kundt; in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 109.

Be-vaeren. *Expertus*] a *be-vaeren* pro *experiri*; ut bevaert *een schipman mit quaden feiten*; in die gemeene Cost. v. d. See ab ADR. VERWER edit. in de Nederl. See-recht. bl. 36.

Bevesten] *Bevast*, *clausit*, est in J. LIPSII Gloss. vid etiam infra me ad *Krygsman*.

Be-vonden. Compertus, inuentus.
be-vonden dieverije. Conceptum furtum, cùm apud aliquem teſtibus præſentibus furtiua res quæſita & inuenta eſt.
Be-vrachten. Vecturam imponere.
be-vrachten een ſchip. Nauiculariam facere.
Be-vraeghen. Interrogare: & Conſultare, deliberare.
Be-vredighen/ be-vreden. Pacare, pacificare, placare, complacare.
Be-vreeſen. Vereri, timere.
be-vreeſt. Anxius, perterritus timore, trepidus, pauidus, timens.
be-vreeſt maecken. Incutere metum.
Be-vrienden. j. ver-maeghſchappen.
Be-vrieſen. j. ver-vrieſen. Gelaſcere, gelari, congelaſcere, durari glacie, glacie conſtringi, aſtringi, glaciari, frigore denſari: congelare, congelari.
Be-vrijen. Munire, tutum reddere.
Be-vrijen. Dare immunitatem, dare vacationem. & Aſſerere, liberare, vindicare in libertatem.
be-vrijinghe. Manumiſſio, vindicta.
Be-vroeden. Animaduertere, conſiderare, perpendere, ſapienter ſecum putare.
be-vroedſaem. Conſideratus homo
Be-vroſen. Gelatus, congelatus.
Be-vrucht. Grauidus, fœtus.
be-vruchte vrouwe. Mulier fœta, grauida, prægnans, vterum ferens, vtero grauis.
be-vrucht zijn. Vterum ferre.
be-vrucht worden. Concipere vtero.
be-vruchten. Implere vterum, grauidam ſiue prægnantem reddere.
Be-wachſen. Incerare.
Be-waeyen. Afflare, inſpirare.
be-waeyt. Afflatus aura, vento.
be-waeyt/ be-ſtouen. Afflatus ſpiritu, fanaticus, infatuatus.
Be-waen. *vetus Fland.* Suſpicio.
be-waenen. *vetus.* Suſpicari, putare.
be-waent. Putatus, exiſtimatus, creditus.
be-waent vader. Pater creditus. *vulgo* putatitius.
† Be-waeren. Cuſtodire, ſeruare, reſeruare, conſeruare, aſſeruare, tueri. & Condere, reponere. & Munire. *et* Probare, approbare. Te be-waeren geven. Deponere, fidei alicuius committere, dare ſeruandum, concredere.
be-waerder. Cuſtos, ſeruator.
be-waerder hand. Manus ſequeſtra, ſequeſter. In be-waerder hand ſtellen. Sequeſtrare, ſequeſtrò deponere, apud ſequeſtrum deponere.
be-waeringhe. Cuſtodia, ſeruatio, conſeruatio. *et* Munimen, munimentum.
be-waerniſſe. Cuſtodia.
Be-waerighen. Ratum facere. *et* Probare. *et* Approbare.
† Bewaeteren. Munire aquis: *et* Adæquare, humectare, irrigare.
Be-wallen. Cingere aut munire vallo.
Be-wandelen. Perambulare.
be-wandelt. Tritus itinere.
be-wandelde weghen. Viæ tritæ, itinera trita.
be-wandelt man. Expertus multis itineribus: qui mores hominінum multorum vidit & vrbes.
Be-weenen/ be-ſchreyden. Deflere, deplorare, complorare, lugere, plorando lamentari, fletu proſequi.
be-weeninghe. Deploratio, comploratus, comploratio.
† Be-weghen. In viam dirigere.
be-weghen. Mouere, commouere, permouere, ciere, conciere, concitare.
be-weghelick. Mobilis.
† be-weldighen. Vi ſuperare.
be-weren. Defendere: *et* Probare, approbare: *et* Aſſerere.

be-vruchten] de agro quoque dicitur PLANTINO *Dat lant bevruchten. Serere.*
Be-waeren] vid. G. OELRICHS v. *War.* uſurpatur etiam pro *fungi*: ut, *mit ſyn ſelvs live te* bewaren apud Ampl. v. OOSTEN DE BRUYN in de Beſchr. v. Haarl. bl. 125. pro quo nos dicimus *in perſoon waarneemen.*
Be-waeteren] uti etiam PLANTINO.
Be-weghen. *In viam dirigere*] Sic ſumendum eſt in 't Lander. v. Ruerm. bl. 50. pro *virtutis viam pandere, doende die onderwyſen, optreecken ende* beweghen *in deughden.*
be-weldighen] pro *cogere* accipiendum eſt in hoc loco ex MIERIS Ch. B. *ſoo wat man, die buyten woont, die te banne wordt ghedaen, om poorters klaghe van Reymerswale, die ſal den Heere* beweldighen *tot ſynre naeſter komſte recht doen.* vid. D. III. bl. 372. col. 1.

Be-werp / be-werpen. j. be-worp / be-worpen.

Be-weruen. Acquirere.

Be-wettighen. Lege affirmare, lege probare. *et* Cognitionem rei ad iudicem deferre,

Be-wichtighen. Ponderare, perpendere.

Be-wieren, j. be-hijken.

Be-wijs. Demonstratio, constitutio, argumentum, documentum. *et* Ratio.

be-wijsen. Demonstrare, probare, arguere.

be-wijsen. Præstare, præbere, perhibere, exhibere, constituere, assignare, attribuere.

be-wijsen met redenen. Probare rationibus, demonstrare argumentis.

be-wijsen met ghetuyghen. Testatum relinquere, testimoniis comprobare, testari, testificari.

Be-willighen. j. ver-willighen.

Be-wind. Inuolucrum.

be-wind. Administratio, curatio, prouincia, officium.

be-wind hebben. Administrare, curare.

be-wind-hebber. Administrator, curator.

be-winden. Inuoluere, conuoluere, obuoluere, implicare, circumplicare, intricare.

be-winden. j. be-dienen. Administrare, tractare.

Be-wimpelen. Velare, palliare, tegere, celare, implicare, inuoluere. *et* Tegere, simulare.

Be-winteren. Hibernare, hiemare.

Be-wist. *Fris.* Certus.

be-wisten. *Holl. Fris.* j. verscheren.

Be-witten. Dealbare.

Be-wolckt. Nubilus.

Be-wompelen. *Fland.* j. be-wimpelen.

Be-woonen. Habitare, inhabitare, colere domum, ædes: incolere vel tenere locum.

be-woonde steden. Vrbes habitatæ.

be-woonlick. Habitabilis.

Be-worp / be-werp. Summarium, breuiarium.

be-worp / be-worp-boeck. Protocollum: breuiter & succinctè notata à tabellione, vt deinde extendi & absolui possint: protocolorum liber.

be-worp der schilderijen. Adumbratio: pictura rudibus lineamentis constans: graphis, ichnographia, delineatio futuræ picturæ.

be-worp van een huys. j. platte forme.

† be-worpen / be-werpen int kort. Summatim comprehendere.

be-worpen. Informare, rem aliquam inchoare, & principium operi quodammodo informe & & impolitum dare.

be-worpen in schrifte. Breuiter & succinctè notare, *vt deinde extendatur et absoluatur.*

be-worpen met de kole oft anders. Delineare, lineamentum ducere, designare, primas lineas ducere, deformare, adumbrare.

be-worp-boeck. j. be-worp. Protocolorum liber.

be-worpsel. j. be-worp. Lineamentum, adumbratio.

B E *extra compositionem:*

Beck. Rostrum. *vulgó* beccus. *Suetonius in Vitellio*, beccum *vocat* rostrum. *Gal. becq: Ita. becco: Hisp. pico. beço Hisp.* labium *significat. Ang. beake.*

becken / picken. Rostro ictum facere.

beckskén. Rostellum.

Becken. Peluis. *vulgo* bacinum. *Ger. beckin: Gal. bassin: Ital. bacino: Hisp. bacin: Angl. basyn.*

† Beckeneel / helm. Galea, cassis.

beckeneel / hooft-schotel. Calua, caluaria, cranium.

beckeneel-huyd. Pericranium, cutis capillum gignens.

beckeneel-naed. Commissura siue sutura cranij, *vt pote* Coronalis, lambdoides, & sagittalis, *siue* veruculata.

beckeneel-maecker. Buccularius.

† Bedde. Lectus, torus, lectus cubicularis, stratum, cubile. *Germ. bett: Angl. bedde.*

bedde. Torus coniugalis, matrimonium. Met vollen bedde. Constante matrimonio.

bedde. Puluinus, puluini torus, torus, areola, eminentior in hortis terra in qua semina depanguntur. *et* Porca, terra inter sulcos duos elata.

bedde-

be-worpen] notat etiam condemnare: ut *met keur* beworpen / in 't Stadr. v. Devent. D. VI. Tit. VII. art. 2.

Beckeneel. Galea] *een knechts harnasch met armscheenen, ende een* backeneel / apud A. MATTH. T. I. Anal. p. 228. *Baeck* supra notat *maxillam, buccam,* et inde venit: sed vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 140. 141. qui unus instar multorum erit.

Bedde. *Lectus*] a quo *Beddevast,* clinicus, in A. MATTH. Fund. Eccl. p. 298. *wie van de broeders* beddevast *waer, ofte buten der stat waer.*

bedde-ghelijck deylen. Aequaliter per stirpes cuiusque tori diuidere.
† bedde-ghenoot. Coniux, maritus, vxor: socius & socia lecti, siue tori: consors thalami.
bedde-kleed. Lodix, stragulum, lecti operimentum, lecti fascia.
bedde-laecken. *Sax. Holl. Fris. Sicamb.* j. slaeppe-laecken. Toral.
bed-luys. j. wand-luys.
bedde-maecker. Culcitrarius.
bed-panne. Batillus cubicularius: ignitabulum: instrumentum aeneum, in quod coniectis prunis ardentibus excalefiunt lecti.
bed-plancke. Sponda.
bed-schraghe. Fulcrum, fulcimentum lecti.
bed-sijde. Sponda.
bed-sponde. Sponda, fulcrum lecti.
bed-spreder. *Fris. Holl.* j. bedde-laecken. Toral.
bed-stroo. Stramenta lecti.
bed-stede. Sponda, fulcrum lecti.
bed-stoue. j. bed-panne.
bedde-buissel. Tomentum, fartura lectorum siue culcitarum.
bedden. In lecto collocare & curare puerperam.
bedder. Clinicus: ita morbo affectus, vt surgere è lecto non possit.
† beddericli. *vetus.* Maritus, consors thalami.
Bede. Precatio, petitio, preces, rogatio, postulatio, postulatum.
bede/ bede-ghelt. Oblatio, subsidia, orum: indictio, collatio, collecta: exactio, census, vectigal. & Exactiones principum: rogationes siue petitiones *primo dictæ: nam fiebant rogato, et consentiente populo in proborum principum subsidium: nune etiam acerbissimæ exactiones vetus nomen retinent: vrgent enim principum preces: Cogit rogando qui rogat potentior. Est orare Ducum species violenda iubendi, Et quasi nudato supplicat esse potens.*
† bede-setter. Censor.
bede-uaert. Peregrinatio religionis ergo. *q. d.* iter precationum gratia.
bedelen. Mendicare, emendicare, victum, precibus exposcere, quæritare victum, stipem cogere.
bedel-armoede. Mendicitas.
bedel-sack. Mantica mendici. & Mendicitas, mendicabulum.
bedel-werck. Mendicabulum, mendicatio.
bedeler. Mendicus, mendicabulum, rogator *apud Plautum.*
bedelersse. Mendicans mulier.
bedelrije. Mendicitas, mendicatio, mendicabulum.
Bedelle. Apparitor, viator: apparitor academiæ, rhabduchus academiæ, accensus, minister scholæ: clauarius, *quòd clauam argenteam gerat, Ludouic. Viues. vulgò* bedellus, petellus. *Germ.* buttel: *Sax.* petel: *Gal.* bedeau: *Ital.* bedello: *Ang.* bedle.
Be-dillen. Regere siue administrare, actitare, factitare.
Bee/ bee. Vox est ouium. *Varro.*
been/ beeen. Balare.
Beeld/ beld. Imago, simulachrum, sculptura, signum, icon, effigies, statua.
beeldeken. Imaguncula.
beeld-snijder/ beeld-houwer. Statuarius, anaglyptes, hermoglyphus.
beeld-steker. Sculptor.
beeld-stormer. Iconomachus.
beeld-stormerije. Iconomachia.
beeld-wever. *Ger. Sax. Sicamb.* Barbaricarius, phrigio, textor barbaricæ vestis.
beelden. Effingere: effigiem siue imaginem fingere, pingere, sculpere, formare, cudere, imaginare, effigiare.
beeldinge. Imago, signum, imaginatio.
beeldenisse. Imago, simulachrum, imaginatio.
beeldener. Typus, figura, proplasma, archetypus, exemplar, exemplum.
Beemd. Pratum.
Been. Os, ossis. Beenken. Officulum.
been. Crus, tibia.
† been-berghe. Tibialia, ocreæ. arma quibus teguntur crura: *vulgo* beinberga. *in legibus Ripuariis Francorum.*

bedde-ghenoot] *witachtigen* beddegenoot/ in JAN MATTHYSZE bl. 240.
beddericli] et hoc modo in PLANTINI Thes.
bede-setter] *Alle* Bede-setters *ghesetten in 't Quartier van Antwerpen, moeten Rekeninghe doen,* in de Rechten en Cost. v. Antw. bl. 69.
been-berghe] videndi ANT. MATTH. Anal. T. I. p. 256. in not. C. V. LOON Aloude Reg. D. V. bl. 277. in not.

been-herd. Osseus.
been-houd. Ligustrum.
been-houwer· j. vleesch-houwer.
been-huys der dooden. Ossuaria, æ.
been-loos. Exos, exossis.
been-pype. j. pyp-been.
† been-schene. vet. Tibiale.
beenlinck. vetus. Tibiale.
beenen. Osseus. beenen kam. Osseus pecten.
beente. j. ghebeente.
Beenen. Fland. j. schimpen. Cavillari.
Beer / ever-swyn. Aper. Ger. aber: Ang. boare.
Beer / beer-verchen. Verres, porcus non castratus: Becanus beer à baeren dici ait, quòd plurimos fœtus gignat. Ger. eber: Ang. boare: Sax. beher: Gal. verrat: Ital. verro: Hisp. berraco. Een beere gaen. Subare.
beer. Vinea: instrumentum bellicum.
beeren-vleesch. Caro sprugna.
beer-wortel. Libanotis, officin. fœniculus porcinus.
Beert / beyre. Ger. Sax. Sic. j. besse. Acinus, bacca. Ang. bery.
Beeste. Bestia, animal ferum, animal brutum, brutum, pecus, belua. Gal. beste: Ital. bestia: Hisp. bestia: Angl. beaste.
beest-kamper. Bestiarius.
beesten-voeder. Pabulum.
beestelick. Brutus, beluinus.
beestachtigh / beestigh. Brutus, beluinus.
beestalie. Fland. Pecus. Gal. bestiail.
Beete. Beta. Ital. beta: Ang. bete.
beet-koole. Fland. Beta.
Beete. Fland. j. recke. Sedile avium, pertica gallinaria.
beeten. Fland. Holl. Descendere, sidere, considere, sedere.
Beeten. Ger. Sax. Sicamb. Inficere, officere.
beeten het leder. j. betten. Præparare coria, vulgo frunire, tannare. Ger. beitzen.
beet-water. Nautea, aqua coriariorum.
Besse. j. alnutse. Amiculum pelliceum. vulgo bessa.
besse. Holl. j. kraeghe. Collare.
besse. Nugæ, irrisio. vulgò bessa. Ital. bessa.
besse. Mulier garrula, nugatrix.
bessen. vetus Gannire, latrare: & Nugari, nugas effutire: illudere. Ital. beffare. Gal. bauer.
Beghijne. j. be-ghijne.
Beyaerd. j. beyaerd. Badius.
Beyaerd. Frequentamentum tintinnabulorum.
beyaerden. Resonnare, modulari tintinnabulis, in numeros pulsare tintinnabula.
beyaerder. Nolæ curator, æramenti curator.
† Beyde. Ambo, vterque.
beyde-gaders. Ambo simul. Ger. albeid: Angl. bothe.
Beyden. Expectare, manere, morari, cunctari, operiri, præstolari. vulgò badare. Ital. badare.
Beye. Holl. j. bave. Acinus.
Beye. j. beere. Vrsus.
Beyligh weder. Cælum æstuosum.
Beytel / kloef-beytel. Cuneus.
beytel / steek-beytel. Cælum.
beytel / kloof-beytel. Vola.
† beytel. Pristis: nauigium oblongum & angustum.
Beyteler / boutteler. Holl. Ludius, histrio. Gal. basteleur.
Beke. Torrens: rivus: amnis. ... i. fons.
Beke-boom. Holl. Cepea, anagallis aquatica. vulgò becabunga.
Beker. Calix, cyathus, scaphium, capis, scyphus,

been-schene] quomodo differat a been-berghe pulcre videri potest in tabulis in TH. D. ROUCK Nederl. Herauld evulgatis, ubi vid. p. 136. 154. 167. 177.
Beyde] quod adjectivum non de duobus tantum, sed de uno, aut de pluribus etiam usurpabatur, qua propter recte
Beide wyn, zout ende coren.
inter alia exempla allegatum ab Ampl. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 352. et prioris exempli documentum est ruricolarum in Tetrarchia Batavica vulgaris locutio goeyen dag alle bey quamvis quis solus intret.
beytel. Pristis] inter antiqua navium genera recensentur Lordennen, Hoochbaerden, Dootslegers, Gasthuysers, vloetscheepen, swartescheepen, et quae huc faciunt Beytelschepen in Plac. in 't Gr. Geld. Pl. B. D. I. bl. 38.

phus, crater, poculum. *Ital. bichiero.*
bekerken. Caliculus, acetabulum, cyathus.
Belken/ Bulken. *Sicamb.* Mugire, boare.
Beld. j. beeld. Imago.
† Bele-witte. *Sicamb.* Lamia, stryx.
† Belghen. Indignari, ægrè ferre, grauiter accipere, stomachari, irasci: offendi. & offendere.
belghen. j. balghen. Pugnare.
Belle/ schelle. Nola, tintinnabulum. *vulgò* bella. *Angl. bel.*
belle. j. bobbel. Bulla.
bellen/ schellen. Pulsare tintinnabulum, concutere nolam.
bellen iemanden. *Fland.* j. stadt-kind maechen.
bellen. *Gem. Sax. Fris.* j. baffen. Latrare.
bel-hamel. Veruex sectarius, dux gregis & *per metaph.* coryphæus. *Gal. mouton à la sonnette.*
belle-man. j. bel-hamel.
† Belue. *vetus.* Belua.
Bemd/ beemd. Pratum, ager ex quo fœnum percipitur.
Ben/ bin. Sum. Ich ben. Ego sum. Ghy bent oft bint. *Sax. Fris. Sicamb. pro quo nos dicimus,* Ghy zijt. Tu es.
† Bende. j. bande. Turma.
Bende. *Fland.* j. wendel. Fascia.
bendel/ wendel. Fascia, fasciola, tænia.
Beneden. j. be-neden.
Benghel. Fustis, stipes, baculus, sparus, sparum.
benghel. Rusticus: & Homo stupidus, truncus, caudex.
benghel-kruyd. Mercurialis.
benghelen. Cædere fustibus, *vulgò* fustigare.
† Benne. Cista plana, corbis planus: & Mactra, arca panaria. *Gal. banne: Ang. bynne.* Benna *teste Festo, lingua Gallica & Belgica* vehiculum *siue* carrus *dicitur.*
benneken. Cistula plana, corbula plana, fiscella.
Berbele. j. barbele.
Berbelen. j. barbelen.
Bergh. j. bergh. Mons.
Berck/ bercken-boom/ berckeler. Betula, siue betulla. *Ger. Birk: Angl. byrche.*
bercken. Betulaceus. bercken roeden. Virgæ betulaceæ.
bercken mey. Ramus betulaceus. & Culullus betulaceus, siue faginus. Fabricata fago pocula quæ caua sunt flauentibus illita ceris. *Ouid. Metam.* 8. Pocula fagina, cælatum diuini opus Alcimedontis: Lenta quibus torno facili superaddita vitis, Diffusos hedera vestit pallente corymbos, *&c. Virgil. Eclog.* 3. *Solent autem ex fago fieri pocula, quæ nunc ex betula fiunt.*
berck-hoen. Erythrotaon, tetrao, tetrix, vrogallus. *vulgò* gallus betulæ.
Berck/ berche/ barck/ barcke/ borck. *Ger. Sax. Sicamb.* Cortex. *Ang. barcke.*
bercken/ barcken. Arbores decorticare, delibrare, desquamare. & Emuscare siue purgare cortices.
† Berche/ barcke. Nauigium actuarium. *vulgò* barca. *Gal. barque: Ital. & Hisp. barca: Ang. barke.*

berck-

Bele-witte] eodem modo *Belbuk, albus Deus.* vid. PH. A TURRE diss. de Beleno post Mon. Vet. Antii p. 273.

Belghen. *Indignari*] a *Balg*, ut *Stomachari* Latinum a *Stomacho*, cujus generis exempla non pauca dedit ex Germanorum Fratrum nostrorum lingua J. VORSTIUS in libro de Latinitate falso suspecta — a *Belgen* substantivum descendit *Belgenisse* apud A. MATTH. Anal. T. III. p. 158. *die sal weten dat hy vallet in swaerliker* belghenissen *der Hoocheit.*

Belue] apud V. VAERNEW. in de Spiegh. bl. CXXIX.

Van daer komt de Zee-visch in Ghendt ghedreven.
Door Prothеum die Zone Oceani soet
Die de groote beluen *zoo heeft bekeven.*

Bende/ *turma*] adi F. BURM. Aenm. de N. T. aeng. Bl. 15.

Benne] adde G. J. VOSS. de Vitiis Serm. I. 11. — et inde *Combennones* in eadem *benna* sedentes, pro quibus nunc *Compaignons* secundum PASQUIERIUM. adi C. BESOLD. de Ling. ort. et imm. p. 121.

Berche/ *nauigium*] *sonder die cleyn ende langhe* berchen/ *die hem wt Italien ghecomen waren;* in libro cui Titulus est, *Van Julius Cæsar ende den Romeyne een warachtige Hystorie*, prodiit quaternis, sed sine anno et loco. adde G. VOSS. de Vit. Serm. II. 111. et V. Part. 1.

berch-hout/ gorden van 't schip. Cinctus, ſubligaculum, zona nauis.

Berd. Aſſer, aſſis, tabula, planca. *Ger. bred: Ang. bourd.*

berd. j. ſpel-berd. Magis.

berdeken. Aſſerculus, aſſiculus, aſſula.

† berderen. Coaſſare, contignare.

berderen aenſicht. Atticus aſpectus, os impudens: frons proterua, frons ſiue facies perfricta. *q. d.* facies lignea: quæ perſonis aut laruis ex ligno aut aſſere factis non habet opus. Een berderen aenſicht hebben. Sine perſona laſciuire: impudentiam ipſam loco laruæ aut perſonæ habere.

berderinghe. Aſſamenta, aſſeres, tabulæ ſectiles, coaſſatio, contignatio.

Bere/ beyr/ baer. Vrſus. *Germ. baer: Angl. bere.* beerken. Vrſulus.

Bere. Nauis genus.

† Bere. Vinea: inſtrumentum bellicum.

beren-vleeſch. Caro vrſina.

berinne. Vrſa.

beren-klauw. Acanthus, herpacantha, topiaria. *officin.* branca vrſina, marmoraria.

bere leggher. *Fland.* j. bene-cooper. Propola, dardanarius.

Beren/ baeren/ boren. *vetus.* Vti, in vſu habere. *hinc* orberen/ orbaeren/ orboren/ ontberen. *&c.*

beren. j. baeren/ gheberen. Geſtire. & Barritum edere.

Beren. *Fland.* j. kneden. Depſere, ſubigere.

Berf/ berue. *Sax. Sicamb.* j. berie.

Bergh/ bargh. Maialis, porcus exſectus ſiue caſtratus. *Ger. bargh: Ang. barrowe.*

† Bergh. Mons. berghken. Monticulus. collis.

bergh. *Holl. Sicamb.* Promptuarium, pabulatorium, fœnile, horreum.

† bergh. *vetus.* Portus: & Statio nauium.

bergh-blauw. Cæruleus, cyanus color.

bergh-dellinghe. Conuallis.

bergh-ganck. Arrugia, cuniculus ſubterraneus ex quo aurum effoditur.

bergh-gheel. Ochra, ſil.

bergh-gheyte. Ibex.

bergh-groen. Chryſocolla, auri gluten, terra viridis, viror montanus ſeu ſaxoſus.

bergh-knaep/ bergh-man. Metallarius, metallicus, foſſor ſiue artifex metallicus: qui metallis effodiendis & purgandis dat operam.

bergh-hoen/ bergh-haen. Lagopus.

bergh-rood. Sandyx, ſandaraca factitia.

bergh-ſout. Nitrum, niter, ſalniter, ſal lucidus, ſal petroſus, ſal foſſilis, natiuus.

bergh-top. Iugum montis, vertex montis.

bergh-wachs. *Sax.* Bitumen.

bergh-werck. Metallum. *et* Fodina. *et* Res metallica.

berghachtigh. Montoſus.

Berghen/ borghen. Condere, abſcondere, abdere, occultare, celare: *et* Seruare, cuſtodire, tueri, ſaluare.

berghen ſijn lijf ende goed. Conſulere vitæ & rebus ſuis, prouidere, proſpicere.

bergh-loon. Merces pro re ſeruata.

Berie/ berrie. Feretrum. *Gal. biere: Ang. beare.*

berie/ heylighdom-berie. Thenſa.

† Berm. j. baerm. *Fland.* Agger.

Berm/ berme/ barme. *Sax. Sicamb.* Fæx, craſſamen,

berderen] *al* geberdert *ende geſloten met bancken, ende baillien*; in OL. DE LA MARCHE Anal. Matth. T. I. p. 242.

Bere/ *inſtrumentum bellicum*] *dat hi mit magnelen, mit* beeren/ *mit catten, mit evenhogen, ende andere angienen daghelix wredelic ſtormde ſonder ruſten*; in J. DE BEKA Chr. Anal. Cl. MATTH. T. III. p. 198. Sicut vero Romani multis inſtrumentis bellicis ab animalibus nomen inponebant, ut *aries*, *teſtudo* aliaque probant, et percognitum eſt, ita majoribus noſtris etiam erant *Rammen*, *Katten*, *Beeren*, *Mollen*; vid. LUD. SMIDS Schatk. der N. Oudh. v. *Oorloghstuijg* et *ijſeren vercken, machina militaris undique præpilata, ac verutis horrens, aut clavis ferreis extantibus*; vid. infra v. et *truije*, *ſuem* non ſolum denotans, ſed etiam *Machinæ bellicæ genus*, *quo muros fodiebant, ut ſus terram roſtro*; itidem infra in v. et de *Cancro Germanico* PAUL. HACHENBERG. in Germ. Med. p. 95.

Bergh/ *mons*] inde *Bergen* pro *proficiſci* adi HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 70.

bergh/ *Portus*] *Berghem*, *Geertruyden-bergh* aliaque hinc veniunt; vid. L. SMIDS Schatk. v. *Bergen*.

Berm/ *Agger*] adi F. BURM. N. Aenm. de N. T. aeng. Bl. 23.

samen, sanies. *Berm, barme, Angl.* Spuma cereuisiæ.
Bermer. j. barbeel.
Berm-herrigh. j. barm-hertigh.
Been/ brene/ brenn. *vetus* Stercus. *galli transposita litera r, bren dicunt.*
bern-steken. Tollere stercora, latrinas purgare.
bern-steker. Coprophorus: scarabæus opifex, foricarius, purgator latrinarum.
Bernagie. Borago, buglossum, euphrosynon. *Gal. borraches: Hisp. borraienes, borraies.*
Bernen/ barnen/ branden. Ardere, vri, *Ger. brinnen: Ang. bren, burn.*
bern-hout. Ligna igni struendo accommoda, ligna foco apta.
bern-yser. Cauterium.
bern-mane. Cicindela, lampyris.
bern-oogen. Oculis ardentibus intueri, lumina immota & ardentia tenere, scintillantibus & flammæ instar subsilientibus oculis intueri.
bern-ouen. Clibanus.
bernende kole. Pruna.
bernende hitte. Febris.
bernlinghe/ berringhe/ bern-hout. Materia foco apta.
bern-steen. j. barn-steen.
bers/ bars. *Holl.* Vrsus.
Bersch. Properatio, properantia, acceleratio. & Colluuio, colluuies, concursus sordium.
berschen. Properare, accelerare, & Confluere.
Berst. *Fland.* Crepitus, fragor.
bersten. j. barsten. Frangi, rumpi, crepare. *Ang. brasten.*
Berst. *vetus* j. ghebreck. Penuria, defectus. *Germ. brest. gebrest.*
Berte. *vetus* j. tunne. Obba.
Bertram. *Ger. Sax. Sic. Ang.* Pyretrum, saliuaris.
† Berne. *Sax. Fris.* Quietus, tranquillus, placidus, bonus, modestus, probus.
Berne/ berf. *Sax. Fris.* j. berte.
Briane. Epidromus, epidromon: velum ad puppim siue in parte posteriori nauis extentum. *Ital & Hisp. mezana.*
Bese/ besie. Acinus, bacca, semen.
besken ouer-zee. j. aelbesie. Acinus ribis. *q. d.* acinus vltramarinus.
Besem/ bessem. Scopæ. *Ger. baesen: Ang. besome.*
Besigh/ on-ledigh. Occupatus, impeditus, intentus operi, actuosus, operosus. *Gal. embesogné: Ang. busy.*
besigh zijn. Satagere, vacare alicui operi: operari.
besighheyd. Opus, operositas: occupatio, negotium.
† besighen. Vti, frui, vsurpare.
Bessem. j. besem. Scopæ.
Best. Melius, potius.
beste. Optimus, perbonus, potissimus. *Ger. best: Ang. best.*
beste van der stad. Optimates, primates, summates.
beste-vader. *Sic. Fris. Holl.* j. groot-vader. Auus.
beste-moeder. j. groot-moeder. Auia.
beste. Optimum, potissimum. Zijn beste doen. Sedulò operam dare, niti, conniti. Een besten gheuen. Dare in sumptum, largiri in symbolum. *vulgò* in antipodium dare. Een besten spreken. Intercedere, deprecatorem agere, interuenire conciliandi gratia.
Besten. *Fris. Sicamb.* j. brieghen. Leuiter consuere.
Besuyne. Pedule, calceus laneus.
Bete. Morsus, bolus, buccea. Betken. Morsiuncula, buccella.
bete/ mond-vol. Bolus, buccea, buccella.
betigh. j. ghe-betigh.
Beten. j. beeten.
† Bet/ beth. *Sax. Fris. Holl. Sicamb.* j. tot. Vsque. *Ger. bifs.*
† Bet. *Holl. Fland.* j. bat. Melius, amplius.
bet-voorts. *Holl. Fland.* Vlterius, longius, præterea.
beter. Melior, melius: potior, potius, satior, satius. *Ger. besser: Ang. better.*
beter/ bat/ bet. Melius, potius, satius.

† beteren/

Berne/ *Quietus*] idem est CHR. PLANTINO.
besighen] verbum usurpatur in re meretricia in G. W. V. OOSTEN DE BR. in de Beschr. v. Haarlem; *alle lichte wiven, die hen laten besighen om gelt;* D. I. bl. 178.
Bet/ *Vsque*] beth *hant tot vyff groten toe;* in de Deduct. v. d. Heerl. Almelo bl. 148.
Bet/ *amplius*] *daer is zy breet* bet *dan zestien voeten;* in K. BURM. Utr. J. B. D. I. bl. 113.

† beteren/ beter maecken. Meliorare, melius reddere, corrigere, emendare.
beteren/ beter worden. Meliorescere. Sich beteren. Animum ad frugem applicare, recipere se, siue redire ad frugem bonam.
† beteringhe/ betermisse. Emendatio, correctio.
Betonie. Betonica, vettonica, serratula.
Betten. *Fland.* j. stouen. Fouere, fomentis foris applicatis tepefacere.
Beuck. *vetus.* j. buyck. Venter, aluus.
beuck van de kercke. Aluus templi, medium templi, gremium templi, mediana basilicæ pars: basilicæ concauitas. *vulgò* capsum.
beuck van t'schip. Carina: *pars nauis quam* aluum, vterum, *aut* ventrem *vocant*: nauis concauitas.
beuck/ baeck. Truncus corporis, truncum corpus.
beuck. Tunica siue indusium sine manicis & collari: colobium, exomis, thorax.
Beuckeler. j. bockeler. Clypeus.
Beudel. j. beul. Carnifex.
Beuen. j. beben.
Beughel. j. boghel.
Beughen. j. booghen. Flectere.
† Beul/ beule/ bole/ beudel. Carnifex, tortor, lictor. *Ital. boia.*
beulhe/ beulerije. *Sax. Sicamb.* Carcer. & Carnificina & Cruciatus, supplicium, tormentum.
† Beulinck. Intestinum, intestinum fartum. Farcimen, hila. *q. d.* bullinck. *vulgò* bodellus. *Germ. fulle: Gal. boudin. Ital. bodella: ang. boding.*
beulinck-deyl. Visceratio, distributio farcimium vel carnium, cum mactantur sues.
Beur/ boer. Eleuatio, acceptio.
† beuren/ boren. Leuare, tollere, eleuare & Portare, gerere, ferre. & Accipere in promptu, recipere. *Ang. beare.*
Beurte. j. behoorte/ gheheurte. Vice, vicem.
beurtigh. Alternus.
Beusel. Gugæ, tricæ, gerræ, nugamenta, friuola. *Ital. bugia.*
beuselen. Nugari, tricari, nugas agere.
beuseler. Nugator, friuolarius, gerro, nugigerulus & Impostor.
beuselinghe. Nugæ.
beuselrije. Nugæ, futilia, triçe, gerrę, logi.
† beusel-merckt. Causa futilis, friuola, tricæ, res nugatoriæ, nugamenta.
Beben. Tremere, contremere, tremiscere, tremore concuti.
bebende. Tremulus, tremebundus.
bebinghe. Tremor.
Beber/ beuer-swijn. Fiber, castor, canis ponticus. *Germ. biber: Gal. bieure: Ital. biuaro: Hisp. biuerio: Angl. beuer.*
beuersballen. Castoreum.
Bebernelle/ bebernaert. j. pimpernelle.

B I

Bibbelen. *Fland.* j. babbelen. Acie gingiuarum mandere.
† Biberen. *vet.* Bibere, potare. *Ital. bere, beuere: Hisp. beuer.*
biberer. *vet.* Bibaculus. *Ang. bibber.*
Bichten. j. biechten.
Bick-bere. *Sicamb.* Vaccinium.

Bickel.

beteren/ *emendare*] vid. Ampl. GERH. OELRICHS Gloss. ad Stat. Brem. in V.
beteringhe/ *emendatio*] et hinc in veteri Gloss. Latino Francico Caroli M. temporibus (ut volunt) scripto usurpatur pro *ædificatione bezzirunga*, quia ædificando ædes meliores redduntur. vid. M. Z. BOXHORNII Hist. Univ. p. 452. ed. Leid. ai 1652.
Beul] vid. A. KLUYT in Hoogstr. Lyst.
Beulinck/ *q. d.* bullinck] mutatio literæ *v* in *b* a nostra lingua non aliena est, ut *averrone, avvor*, vid. supra, *nevel* ab *abrotano, ebore, nebula.* Sic dicimus adhuc *Duc d'Alv*, pro *d'Alb* hoc est, *d'Alba.*
beuren *gerere*] *Item sal Bronis die wit, Bronis Zoen, dat Schoutambocht tot Gorinchem* buren; in FR. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. Bl. 53. Col. 1. -- pro *accidere* vero etiam usurpatur, ut *dat em met recht in de omgange der Zonnen* beuren *mach*; in EG. BENINGA Hist. v. Oostfr. bl. 190.
beusel-merckt] in Vlaerd. Redenr. b.

Tis een hoop beuselmert *van laat-duncken en waan*
Die'r in 't hooft leyt en maalt.

Biberen] *diekwils drincken* PLANTINO, et sic hodie.

Bickel/ pickel. Talus ouillus & Talus, taxillus, talus lusorius.
bickel, *vetus*. Cælum, instrumentum sculpendi.
bickel/ bickel-steenken. *vetus*. Petræ mica, petræ fragmentum quod scalpendo desilit, assula, segmen, segmentum.
bickelen/ pickelen. Ludere talis.
bickelen/ bicken. *Holl.* Sculpere, scalpere, frangere: frendere, mandere.
bickelen. *vetus*. Desilire, exsilire. De tranen bickelen uyt de ooghen. Exsiliunt oculis lachrymæ.
bickeler/ bicker. *Holl.* j. steen-houwer.
bickeler. Aleator, lusor talorum.
bicken. *Holl.* j. steen-houwen.
bickelken. Scrupus, scrupulus.
Bicken. *q. d.* becken. Rostro pungere.
Bidden. Rogare, precari, orare, postulare, obsecrare, obtestari: & Petere.
bidden. j. nooden. Inuitare.
bid-brief. Libellus, libellus supplex.
biddinghe. j. bede. Rogatio.
Bider. *Ger. Sax. Sic.* Probus.
bider-man. Vir probus.
Bie/ bye. Apes, apis. bieken. Apicula: *dicitur* bie/ *inquit Becanus q. d.* biede: *quòd multa nobis offerat. Hisp. abeia: Ang. bye, bee.*
bie-bancke. *vetus*. Apiarium.
bie-bock/ bie-buyck. *vetus*. Apiarium, aluearium.
bie-gaerder. Apiarius.
bie-hof. Apiarium.
bie-karre. *vetus*. j. bie-korf.
bie-korf. Aluearium, alueare, alueus, aluus, apiarium, cærea castra.
bie-moeder/ bie-koningh. Dux apum, rex apum, dux examinis.
bie-man. Apiarius.
bie-stock. *vetus*. Aluearium.
bie-swerm. Examen.
bie-wolf. Merops, apiaster.
Biechte. Confessio delictorum coram sacerdote: exomologesis.
biechten. Confiteri, fateri, exomologesin conscientiæ facere: animi sui pondus exponere. *D. Cyprian.*
biechter. j. biecht-vader.
biecht-vader. Presbyter à sacris confessionibus, auditor confessionis, presbyter auricularius. *vulgò* confessarius.
† Bieden. Offerre, præbere, præstare.
bieden gheluck. Gratulari, bene precari.
bieden/ reycken. Porrigere.
bieden om te koopen. Licitari, offerre. *Angl.* bye.
† Bieghen. Pandare, incuruare, flectere. & Pandari, incuruari, flecti.
bieghende. Pandus, incuruus.
Bier. Cereuisia, ceruisia, cereale poculum, potus cerealis, zythum. *βρῦτον. Gal. biere: Ang. biere: vulgò* bera & biria.
bier-bancke. Sedile potorium.
bier-buys/ bier-buyck. Bibax, bibulus, potor cereuisiæ.
bier-brouwer. Cereuisiarius.
bier-steker. j. bier-tapper.
bier-pappe. Puls cereuisiaria.
bier-en-brood. Sorbitiuncula cereuisiaria. *Eras.*
bier-tap. Zythopolium, taberna cereuisiaria.
bier-tapper. Zythopola.
bier-vliege. *Holl.* j. bronckaerts pupste.
Biese/ biendse. Iuncus, scirpus. *Sicut iuncus Latinè à iungendo, ita* biese *siue* biendse *Teutonicè à ligando dicitur. Ger. bintz, binz.*
bies-looch. Scœnoprassum: *sic dictum Teut. à iuncis qui illi vice foliorum sunt. Germ. binz-lauch.*
biesen. Scirpeus. biesen korfken. Scirpiculum, scirpiculus, sportula scirpea.
Biesard/ biesarre. Bellus, elegans, bullatus. & Vagus, inconstans, cerebrosus, morosus, phantasticus, vesanus: & ingeniosus, euporus, εὐφαντασίωτος, felix & dexter in imaginando. *Ital. byzarro. vulgò* byzarrus. *Dignum relatu, (inquit Cæl. Rhodigin.) imaginosos id genus homines dici passim* byzaros, *credo, ab inconditis moribus populorum qui in Ponto dicuntur Byzares.*
Biesen. j. bijsen. Aestu exagitari.
bies-bout. Scarabeus alis strepitans, & cum maximo impetu ac stridore volans. *q. d.* stridulum telum.
bies-bouten. Discurrere cum impetu & strepitu.
Biest. Area, platea spatiosa, forum, vicus rusticus, viculus.

Biest/

Bieden] pro *ont-bieden, arcessere*, venit in charta apud A. V. BEMMEL Bl. 481. *soo sal men mede* bieden *alle die geenen die in de oudste stee geseten hebben.*
Bieghen] adi A. KLUYT in de Pr. v. 't gen. D. A. O. M. D. I. bl. 66.

Bieſt/ bieſt-melck/ bienſt. Coloſtrum, coloſtra, lac nouum, lac fœtantis enixæque bouis. *Ger. bienſt.*

bieſtighe boter. Butyrum è coloſtro.

Bieten. ſ. bijten. Mordere.

bietebauw / bijtebauw. Manducus, laruæ, ſpectrum.

Bigghe. *Sax. Friſ. Holl.* ſ. bigge. Porcellus.

Bij. Ad, apud, penes, iuxta, prope, propter, ſecus: & Circa, circiter. Bij de deure. Ad portam.

bij. Per. By God ſweeren. Per Deum iurare. bij uwen raed. Tuo conſilio. by daghe ende by nachte. Nocte diéque; de die, de nocte. by ghebal. Fortè, forſan, fortè fortuna, caſu fortuito.

Bij-blijuen. Permanere, aſſiduum eſſe, perſiſtere.

bij-blijuende koortſe. Febris aſſidua.

Bij-brenghen. Adducere, afferre, apportare. & Allegare. & Adferre ætatem, ægritudinem, occupationes, id eſt, in cauſam vel excuſationem adducere. & Circumuenire, ludere, fallere, circumducere dolis.

Bij-doen. Addere.

Bij-gaen. Adire, accedere.

Bij-ghe-looue. Superſtitio.

by-ghe-loouigh. Superſtitioſus.

Bij-gordel. Zona, paſceolus.

Bij-hanck. Appendix.

bij-hanghen. Appendere.

Bij-hants. Propè, ferè, fermè, propemodùm, penè.

Bij-land. Vicina terra.

bij-landigh. Conterminus.

Bij-legghen. Apponere.

Bij-leuen. Conuiuere.

bij-leuinghe. Vſus fructus: & Dos, dotalis fructus. *vulgo* vitalia.

Bij-ligghen. Adiacere, accubare. & Concumbere.

bij-ligghende landen. Terræ adiacentes, confines, conterminæ.

bij-ligghet. *vetus.* Concubinus.

Bij-moeder. ſ. haer-waeter. Secundæ, ſecundinæ.

† Bij-nae/ bij-naeſt. Propè, proximè. & Ferè, fermè.

Bij-naem. Cognomen, cognomentum, agnomen.

† bij-naemen. Agnominare, cognominare.

Bij-neemen. Aſſumere.

Bij-neuen/ be-neuen / bij-neffens. Secus, iuxta, apud, propè.

Bij-oordeel/ bij-vonniſſe. Decretum iudicis interpoſitum, interloquutio decretoria, ſententia diſceptationis interpoſita, ſententia interloquutoria.

Bij-ſcheute. ſ. tieſſe. Palmes forancus.

Bij-ſchicken. Adiungere, adaptare, accommodare.

Bij-ſchien. *vet.* ſ. mach-ſchien. Fortè.

Bij-ſetten. Apponere.

bij-ſetten int wedden/ oft ſpelen. Ponere, deponere, apponere in ludum.

Bij-ſien. Propiùs videre.

bij-ſiende/ by-ſienigh. Luſcioſus, luſcitioſus: & Myops, qui niſi propius admota non videt.

Bij-ſijn. Adeſſe.

Bij-ſinnigh. *Holl.* Prudens, conſideratus.

bij-ſinnigh/ biſinnigh. *Sicamb.* Amens, demens.

Bij-ſitten. Aſſidere. & Concumbere, illegitimè cohabitare.

bij-ſitte / bij-ſitſter. *Flandr.* Concubina. & Pellex.

bij-ſitter/ raed-gheuer. Aſſeſſor.

Bij-ſlach. ſ. deur-berd.

bij-ſlach. *Friſ.* ſ. ſtoepe. Exedra.

Bij-ſlaep. Concubitus.

bij-ſlaepen. Concumbere, concubare.

bij-ſlaeper. Concubinus.

bij-ſlaepſter. Concubina.

Bij-ſonder. ſ. be-ſonder.

† By-ſpel. Exemplum, parabola, ſimilitudo, prouerbium, apologus.

† Bij-ſpraeche. *Holl.* Parabola, prouerbium.

Bij-ſtaen. Adſtare, aſſiſtere: & Adeſſe.

bij-ſtaen. Adeſſe, præſto eſſe alicui, ſtare pro aliquo, opitulari alicui.

bij-ſtand. Aſſeſſio, ſuffragium, ſubſidium, ſuppetiæ.

bij-ſtand. *vet.* ſ. be-ſtand. Induciæ.

bij-

Bij-nae/ bij-naeſt] in HADR. JUNII Nomencl. eſt *half blancke, ende* bijnaeſt *halfpenninck.* et paulo inferius bijnaeſt *derthien penninghen.* p. 235.

bij-naemen] *yemand bynaèmen. Vocabulum alicui impònere* PLANTINO.

Bij-ſpel] a *ſpella, ſermonem, narrationem* notans, et *bij*; vid. JOH. VORSTII Specim. Cap. XIIX.

Bij-ſpraeche] et ſic, ut in Cl. TYDEM. ann. SPIEGHELS Bijſpraex almanak.

bij-staen doen. Adesse, opitulari, ferre suppetias.
bij-standigh. Auxiliaris, fautor.
† bij-standigheyd. Auxilium. *vulgò* assistentia.
Bij-stier/ bijster. Immanis, ferus, nocens.
† bij-stier/ bijster. Ad extremam redactus: exhaustus bonis, exinanitus: inops.
bij-stier sijner sinnen. *vet.* Mentis inops, demens.
bij-stier arm maecken. Ad extremam paupertatem redigere, exinanire, vastare. De stad bij-stier maecken met den swerde. Vrbem ferro vastam facere.
bij-stier groot/ bijster groot. Vastus, immensus, enormis.
bij-stierheyd. Vastitas, vastities. & Miseria, angustia, inopia.
bij-stierlick. Vastè: extremè, summè.
Bij-teecken. *Sax. Fris. Sicamb.* Exemplum, exemplar.
† Bij-vangh. Comprehensio: & Septum, locus conclusus.
bij-vangh. Confinium.
bij-vangh der stad. Territorium, districtus, & suburbia, regio suburbana, ager, circumiectum territorium vrbis vel prouinciæ.
bij-vanghen. Comprehendere.
Bij-voeghen. Adiungere, applicare, adaptare, accommodare, admouere, addere, subijcere.
Bij-voet. Artemisia: *vulgo* herba sancti Joannis. *dicitur* bij-voet / *vt interpretatur Becanus, quod pedibus euntium adsit & opituletur.*
Bij-vonnisse. j. bij-oordeel.
Bij-wegh. Diuerticulum, diuortium.
Bij-werpen. Adijcere.
Bij-wesen. Adesse. Het bij-wesen. Præsentia.
Bij-wijf. Pellex, pallaca, succuba.
Bij-wijlen. Quandoque, subinde.
Bij-woord. Prouerbium.
Bij-worpen. Adijcere.
Bijle. Securis, ascia. bijlken. Securicula.
Bijle. j. nol/ tote. Epomis.
Bijse. *vetus* Boreas, Septentrio.
bijse. Tempestas horrida, furens impetus aëris.
bijse. *Sicamb. Colon.* Pestis.
† bijsen/ biesen. Aestuare, exæstuare, æstu exagitari: & Furente ac violento impetu agitari, insano more discurrere: & Morsicatim ludere, lasciuire. *Germ. beyssen.* i. mordere, siue morsicatim ludere. *Gesnerus.*
Bijster. j. bij-stier.
Bijt/ bijte. *Holl.* j. loeme. Apertura glaciei.
bijten het ijs. *Holl.* Glaciem rumpere, siue aperire.
Bijten. Mordere, dentibus lædere. *Germ. beyssen: Angl. byte.*
bijten. Mordere, mordicare, pungere, dolore afficere.
bijten op de tonghe. Vrere, vellicare linguam.
bijten. j. joocken. Prurire.
bijten/ etsen. Erodere aqua forti, insculpere æri aut ferro, aspersa aqua erodente siue caustica: encaustica arte pingere in laminis æreis: incidere in æs.
bijt-tanden. Dentes incisorij.

bijtachtigh.

bij-standigheyd] bijstandicheyt *doen sell*, apud A. MATTH. de Nob. p. 317. *assistentie ende* bijstandigheyt / in 't Utr. Pl. B. D. I. bl. 3. col. 1.
bij-stier. *Ad extremum red.*] pro quo *zyn goed byster*, ut *alle hoir goede* bijster *sullen blieven*, in FR. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 3. col. 1.
Bij-vangh. *Septum*] hoc sensu est in charta apud HOYNCK V. PAPENDR. Anal. T. I. p. 326. *Item oft gebeurde, dat bevonde worde binnen eender woeninge oft* bij-vange. et jam in Gloss. Latino-Francico apud BOXHORN. *Septum, pifanc.* vid. 457.
bijsen/ *insano more discurrere*] in 't Const-thoonende Juweel
Ja, ja, is 't anders niet, ghy mooght wederom gaen bijsen:
et hoc etiam sensu *als een koe* bijzet/ *zo* bijzen;e *al*; in SPIEGH. Byspr. alm. bl. 2. a quo sine dubio degeneravit hodiernum proverbium *als d'eene koe* pist / *dan beurt d'andre den staert op*, quia currentes vaccæ etiam caudam levant, (*Met opgetrokken staart* habet A. HOOGVL. in ABRAH. B. VII. bl. 173.) ergo propter affinitatem literæ *b.* et *p.* aut etiam propter raritatem verbi *bissen*, in magis usitatum verbum conversi; quomodo jam dudum ab indoctis librariis peccatum fuit: vid. R. BENTL. ad HOR. II. Sat. III. 301. I. Sat. VI. 15. N. HEINS. ad OVID. v. Her. 45. ad. II. Met. 288. III. 528. ad CLAUD II. in Rufin. 317. ad SILII XI. 232. ARN. DRAKENB. SIL. III. 222. XV. 105. ad LIV. I. 1. e cujus Ms. Collect. Critic. mecum olim ab avunculo C. BOURICIO communicatis, hæc desumere placuit.

bijtachtich. Mordax.
bijtigh/ ghebetigh. Mordax.
bijtebaum. j. bietebaum.
bijter. Mordax.
bijters. Dentes primores, incisores.
Biich. *Fland.* Pascuum.
Bild. j. beld.
Bille. Natis, clunis, pygis. billen. Nates, clunes, sedes.
billen/ op de billen slaen. Cædere nates.
Bille. *vetus.* Securicula, instrumentum lapicidæ. *vulgo* billa.
† billen den molen-steen. Acuere lapidem molarem, lapidis molaris sulcos excudere, cudendo exasperare. *vulgò* billare. *Ger. byllen.*
Billet/ bullet. Inscriptum, symbolum, syngraphum. *Gal. bulette: Angl. byl. Ital. bolletino.*
Billigh. Aequus, a, um.
billigheyd. Aequitas, æquum.
billighen. *Germ. Sicamb.* Approbare, comprobare.
billighlich. Iure, iustè, meritò.
billighs. Iure, iustè, licitè, meritò.
Billion. Aes: & Aes confusaneum. & Moneta adulterina, improba. *Gal. billon: Hisp. billon.*
Bilsen. j. mal-kruyd. Hyoscyamus, altercum.
Binck/ binghel. Rusticus.
Binden. Ligare, nectere, vincire. binden de boecken. Compingere libros, compaginare libros. *Germ. binden: Ang. bynde.*
bind-ijsers/ flotelen. Ansæ ferreæ.
bind-seel. Ligamen, camus, vinculum.
bindel. Ligamen. & Fascia, fasciola.
binder. Ligator.
binder. *Sicamb.* j. kupper. Vietor.
binder/ boeck-binder. Bibliopegus, compactor librorum.
bindsel. Alligatura.
Binghel. j. benghel. Fustis, &c.
binghel-kruyd. Mercurialis, linozostis.
Binnen. Intra, intus, in.
binnen een jaer. Ad annum, intra annum.
binnen een ure. Ad horam, hinc ad horam, intra horam. Binnen twintich daghen. Intra viginti dies.
binnen die daghen/ binnen die jaeren. Per dies illos, per annos illos.

binnen-dijck. j. in-ham. Sinus.
binnen-kamer. Conclaue, conclauium: locus secretior in penetralibus domus.
binnen-landtsch. j. in-landtsch.
binnen-pleyn/ cinghel der stadt. Pomerium.
binnen-waerts. Intro, introrsum.
binnenste. Interior, intimus. Het binnenste des huys. Penetrale, interior pars domus.
Birret. j. barret.
Bisschop. Episcopus, antistes, antistes sacrorum, mysta infulatus, protomysta. *Ger. bischoff: Gal. euesque: Ital. vescouo: Hisp. obispo: Ang. byssope, byshop.*
bisschop-dom/ *per syncopen.* bischdom. Episcopatus, munus episcopale.
bisschop-dom/ bisch-dom/ sticht. Dioecesis, tractus in quem episcopus ius exercet.
Bisen. j. biesen.
Biten. j. bijten.
Bitter. Amarus, acerbus. *Germ. bitter: Ang. bytter.*
bitter van 't backoen. *Fland.* j. soet. Fuligo, *q. d.* amarum.
bitterheyd/ bitternisse. Amaritudo.
bitterlick. Amarè.

B L

Blach/ black. Aequus, planus: & Aequor, planities.
black. *vetus.* Glaber.
† Black. *Sax. Sic. Ang.* Ater, niger.
black. *Sax. Sicamb. Ang.* Atramentum.
black-hoorn. j. encht-hoorn.
black-papier. Papyrus nigra.
black-visch. *Ger. Sax. Sicamb.* Lolligo, sepia, felis marina: *piscis cuius sanguis atramentum est.*
Blad. Folium: frons, frondis. blat *inquit Becanus, dicitur à* plat. i. latus, planus.
blad papiers. Philyra, philura, scheda, membrana papyri.
blad oft syde des boecks. Pagina.
blad van metael/ folie. Bractea.
blad/ plancke. Asser, tabula sectilis, πλάξ.
blad van de riemen. Palmula, tonsa, extrema & latior pars remi.
blad. *Sax. Sicamb.* j. wevers-kam. Pecten.
blad van de saghe. Lamina.

† blad/

billen den molen-steen] *en keert weder van de Stadt, met den* gebillden *molensteen,* in VONDEL. VIRGIL. Lantged. B. I. bl. 53. et *malen met wind of rosmolens, noch oock* billen. in 't Utr. Pl. B. D. I. bl. 353. col. 1.
Black. *Ater*] videndus J. G. WACHTER.

blad/ blade. *Fland. Holl.* j. **bladinghe.** Vsusfructus. bladum *vulgò*, i. fruges.
Blader. *vetus.* j. **blad.** Folium. **Bladeren.** Folia, frondes.
bladeren. Frondere.
blader-loose. Vermicularis herba, crassula minor.
blader-bobbel. Bulla. *Germ. blader*: *Ang. bladder.*
blaeder/ blaere/ puyste. Pustula, vesicula: tuber, tuberculum. *Ger. blaeterle*: *Ang. bladder.*
blader. j. **bluyster aen het brood.** Hecta, hetta.
bladerachtigh. Pustulosus.
† **bladinghe.** Vsusfructus bonorum, prouentus, fructus agrorum, fruges. *vulgò* bladum. *Ital. biada.*
blaecken. Flammare, flagrare.
Blaecker. Lychnuchus pensilis vel pendens: candelabrum laquearibus, aut parietibus affixum.
blaecker/ vier-panne. Trulla ferrea.
blaecker/ *siue* **blacker/** *Becano.* flammæ vibratio, & incendij major vis *dicitur.*
Blaeyen. Pandare, curuare.
blaeyen oft waeyen een sweerd. *Fland.* Vibrare, ventilare gladium.
Blaeme. j. **blame.** Vituperium.
Blaere. j. **blader.** Pustula.
Blaeren. Boare, mugire.
blaeren. *Sax.* Vagire. & Balare.
blaere. Vacca nigra, sed fronte alba.
Blaes/ blaesinghe. Flatus. *Germ. blast*: *Ang. blaste.*
blaese. Vesica. **blaeskens.** Vesicula.
blaese. *Sax. Sicamb.* j. **bobbele.** Bulla.
blaesen. Flare, sufflare, spirare.
blaesen het vier. Excitare ignem bucca, folle, flatu: excitare crebris languentem flatibus ignem: suscitare ignem flatu.
blaeser. Sufflator: & Follis.
blaes-balgh. Follis.
blaes-hoorn. Buccina.
blaes-kaecke. Buccinator: & Blatero, iactator, gloriosus, magniloquus, tumidus fastu, ventosus, inflatus, logo dædalus.
blaes-kaecke. Bucco, qui tumidiores habet buccas.
blaes-kaecken. Buccas inflare: iactitare: proflare fastum.
blaeser. Sufflator. & Follis.
† **blaesoen.** Buccina, tuba: & Præconium, laus. *Gal. blason. forte à* **blaesen/** *inquit Wolfgangus Hungerus.* i. flare, & nimiis vanisque laudibus rem efferre, ac inani flatu infarcire.
blaesoen. Spinter, armilla: clypeus, pictura scuti. & Descriptio ac declaratio clypeariorum armorum. & Symbolum clypei, clypeus pictus armis & symbolis. & Symbolum heroicum, emblema, *vulgo* blasonium.
blaesoen. Buccinator.
blaesoen. Thraso, gloriosus, magniloquus.
blaesoenen. Publicare, diuulgare.
Blaet. Blatero, inaniloquus, vaniloquus, ventosus, bardus; blax: *et* Gloriosus, magniloquus.
† **blaet.** *vetus Fland.* Accipitris genus.
blaeten/ blaeteren. Blaterare, stultè loqui: *et* Proflare fastum.
blaeterije. Iactantia: vaniloquentia.
blaetachtigh. Inaniloquus, magniloquus.
Blaeuw/ blauw. Cæruleus, cærulus, cæsius, glastinus, glaucus. *vulgo* blauius. *Germ. blavv*: *Gal. bleu*: *Ital. biavo*: *Ang. blevve.* **Licht blauw.** Venetus, thalassinus, cymatilis color.
blaeuwen hemel. Apertum cœlum. **Onder den blaeuwen hemel.** Sub dio, sub loue, sub cælo aperto, sub diuo, sub æthra. *q. d.* sub cælo cæruleo.
blaeuwe ooghe. Suggillatio: liuor sub oculis ex percussu: oculus suggillatus: oculus sanguine perfusus & liuidus: liuor.
blaeuw-schuyt. j. **scheur-buyck.**
blaeuw-voet. *Sax.* Accipiter stellaris, aquila stellaris, circus, *vulgò* blauipes.

blaeuwen,

blad. *Vsus fructus*] adi quem allegat A. DE ROOY in het T. en Oudh. Mengelst. bl. 1.
bladinghe] in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 82. *voor so veele als de* **bladinghe** *ende proffyten van deselve goeden jaerlyks uitbrengen.*
blaesoen - *a* **blaesen**] quam sententiam etiam amplectitur G. OUTHOF in de Byvoegs. beh. tot HOOGSTR. Lyst. sed adi P. BURM. N. Aenm. bl. 24, 25.
blaet. *Accipitris genus*] *Valcktarsels*, *geervalcken*, *geertarsels*, **blaet**, *blaetkens* inter *Edele Vogelen* recensentur in 't Repert. v. Plac. bl. 38.

blauwen. Inficere cæruleo colore.
blaeuwen/ blauwen. *vetus.* Laceſſere, vexare.
blaeuwen. j. blouwen. Percutere.
blaeuwighejd van ſlaegen. Inſignita.
Blaſ. Planus, æquus & amplus: ſuperficie plana, non rotunda. Blaſ aenſicht. Facies plana, & ampla.
blaſ van voor-hooft. Fronto.
blaſſaert. Facie planus: & Luridus, pallidus, ſuppallidus, ſubcæruleus. *Gal. blaffard.*
blaſſaert. Nummus ſuperficie plana, nummus nulla ſignatus nota: & Nummus argenteus *idem ferè qui* blancke.
blaſſaert. Charta ampla: & Catalogus: & Commentarius, commentarium.
blaſſveniſter. Speculare chartaceum, feneſtra papyracea vel membranacea: tympanum.
Blaſ. Latratus.
blaſſaert. Balatro, blatero, blaterator, iactator.
blaſſen. *Sax. Sicamb. Friſ. Holl.* j. baſſen. Latrare: *et* Inepta effundere verba: reddere ſine mente ſonum, gannire.
Blaſen. j. blaecken.
Blame/ blaemte. j. laſter. Blaſphemia, vituperium. *Gal. blaſme: Ital. blaſimo: Angl. blame.*
blamen/ blameren. j. laſteren. Blaſphemare. *Gal. blaſmer: Ital. biaſimare, biaſtemare: Ang. blame.*
Blanck/ blinckende wit. Candidus. *Gal. blanche: Ital. blanco: Hiſp. blanco: Ang. bleache.*
blanck. j. blanckētſel. Fucus.
blanck oft wit papier. Charta pura, non deſcripta.
blanck/ rolle. Album: dealbata tabella edictorum & interdictorum.
blancke. Dipondius, dupondius, *vulgò* blanca. *Hiſp. blanca.* i. as. beſſis.
† blancketten. Fucare coloribus, tingere, pingere, inficere, linire fuco.
blancketſel. Fucus, ceruſſa, pigmentum.
blancketſel/ rooſetſel. Purpuriſſum.
Blanden. *Fland.* j. ſmeecken. Blandiri.
Blanſen. *Fland.* j. ſtooten.
Blaſoen. j. blaeſoen.
Blauw. j. blaeuw.
† Blech/ blick. Bractea tenuis: lamina: *et* Plumbi lamina, charta plumbea.
blech-ſlaegher. Bractearius, laminarius.
blecken. *vetus.* j. blicken. Coruſcare, fulgere.
blecken. Decorticare, corticem detrahere, delibrare, deſquamare. *et* Excoriare.
blech-aers/ blick-aers. Intertrigo, attritus, intertrimentum in feminibus: pellis attrita circa nates. *q. d.* podex decorticatus. eenen blech-aers rijden. Adurere fœmina equitatu.
blech-hout. Lignum decorticatum.
† Blecke. *vet.* j. blecke. Pagus, vicus.
Bleeck. Pallidus. bleecke verwe. Color pallidus: *et* Color dilutus, minus intenſus.
bleeck worden. Palleſcere, expalleſcere, exalbeſcere.
bleeck-gheel. Luteus color, *et* Flauus, buxeus.
bleeck-rood. j. vael. Heluus, giluus.
bleeck-ſteert. j. quick-ſteert. Motacilla.
bleeck-verwigh. Pallidus, ſubalbidus.
bleeckachtigh. Suppallidus, pallidulus.
bleeckheyd. Pallor.
bleecken. Pallere, palleſcere.
bleecken. *Holl. Fland.* j. bleycken. Excandefacere.
Bleffen. j blaffen. Gannire.
Bleyck. *vet.* j. bleeck. Pallidus.
bleyck. Inſolatio, *et* Linteorum dealbatio. *et* Solarium.
bleycken. Dealbare, candidare. *Ang. bleache.*
bleycken. Albeſcere, inalbeſcere.
bleycken. *Ger.* Fullonicam artem excercere.
bleycken/ bleecken in de ſonne. Excandefacere inſolando. bleycken het lijnwaet. Candificare lintea, candidare, candifacere, inſolare. *Gal. blanchir: Ital. biancheggiare, embiancare: Hiſp. blanquear. Aug. bleache.*
bleyckerije. Solarium; locus vbi lintea ad ſolem candeſcunt.
bleyck-pleyn/ bleyck-velt. Solarium, planicies graminoſa candificandis lineis apta.
bleycker. *Ger.* Fullo.
Bleye. Alburnus. *piſciculus. Ang. bleye.*

Bleyne/

blancketten] proprie *colore albo fucare,* et inde *blancket* in antiquis inſtrumentis pro *Charta Blanca.* adi THEOD. HOPINCK de ſigillorum priſco et novo Jure p. 141. ſqq.
Blech/ *lamina*] ita infra *koperbleak.*
Blecke. *Pagus.*] proprie *definitus locus;* vid. G. OELRICHS Gloſſ. h. v.

Blenne/ blaere. Pustula, pusula. *Angl. blayne.*
Bleken. *Sax.* Latrare.
Blencke. Macula emicans.
blencke/ blincke. *Holl.* Tenia maris, crepido cautium longo tractu excurrens: *dicitur* blencke à splendore.
blencken. *Hol.* j. blincken. Micare, splendere.
† Blend. *Fland.* j. blind. Cæcus.
Bles/ kael. Caluus, recaluaster, recaluus.
blesse. *vet.* Synciput.
blesse/ beur-blesse. Frons relicina, frons refugo capillo nuda.
blesse. Antiæ, *rectius* bresse.
blesse. Macula alba frontis.
blesse. Nigram medio frontem distinctus ab albo: albus maculâ in fronte: phalius: dicitur de equis vaccis, &c.
Blesschen/ lesschen. Extinguere.
Bleten. Balare. *Ang. bleate.*
Bleuelinck. Reliquus.
Bleuelinghen ouerblijffsel. Reliquiae.
Blick. j. bleck. Bractea.
blick. *vetus.* j. blanck. Candidus.
blick. *Holl.* j. siluer-cruyd. Argemone, argentina.
blick. *Ger. Sax. Sicamb.* j. bleye/ blye. Alburnus. *pisciculi genus.*
blick. Lux micans, fulgor coruscans, vibratio luminis.
blick. *Sax. Sic.* Vmbra.
blick/ ooghen-wit. Album oculi.
blick. Nictus, nictatio.
blick-ooghen. Micare oculis, nictare, nictitare pupillis.
† blicken. Coruscare, resplendere, micare, nitere, fulgere.
blickende. Coruscus, nitidus.
blick-aers. j. bleck-aers. Interrigo.

blick-spel spelen. j. beck ouer haeghe. Micare digitis.
blick-tand/ tuyte-muyl. Broncus, brochus: qui dentes habet prominulos & os productum. *q. d.* micans, siue coruscans dentibus.
blick-tand. Aglaodos: canis nitidis admodum dentibus.
blick-tanden. Dentes renudare, vt canes & equi mordere volentes.
blicksem. Fulmen, telum trisulcum, ignis trisulcus, sulphur sacrum.
blicksem/ weder-licht. Fulgetrum, fulgur.
blicksemen. Fulgurare, fulminare. Het blicksemt. Fulgurat, fulminat, abrumpitur ignibus æther.
blicksem-steen. j. donder-steen.
Bly/ bley. *Ger. Sax. Sicamb.* j. loot. Plumbum.
bly-waeghe. j. richt-loot. Amussis.
bly-wit. j. loot-wit. Cerussa.
† Blijcken. Patere, liquido constare, compertum esse. Het blijckt. Liquet, palam est, liquido constat. Doen blijcken. Palam facere, patefacere, ostendere, manifestare, docere.
blijckelick. Manifestus, euidens, conspicuus. & Palam.
Blijde. Lætus, hilaris.
blijd-gheestigh. Hilaris.
blijd-rood. Flammeus.
blijd-schap. Lætitia, hilaritas.
blijd-schap toonen. Ouare, iubilare, gestire.
† blijde-maendt. *Sax. Sic.* Februarius *q. d.* Hilaris mensis: *ob Bacchanalium petulanciam.*
blijdelick. Lætè, hilarè.
Blije. *vetus.* Trutina, statera.
† blije. *vetus.* Ballista: organum petrobolicum, balista lithobolica, petraria. *vulgò* Biblia

Blend] et ita in P. DATHENI Ps. X. 7.
Die daar spreekt in 't herte blent.
blicken. a *bleeck*] sic *de dagh blickt aan*, hoc est, *bleekt aan*, veluti Latina lingua solis ortus *candens* dicitur, et *lux albescere*, unde Gallicum *l'aube du jour*; conf. J. PASSERAT. Præl. in TIB. p. 98. at omnino R. HUYDEC. Pr. bl. 375. – habebant vero etiam *Blickeren*, ut in Vlaerd. Redenr. b.
Ja wensch maer dat het mocht op blickeren *en blaecken.*
Blijcken. *palam facere*] *wort ene vrouwe auer de banck geworpen, datse* blickt *beneden den gordel*: conf. not. Ampl. v. D. WALL ad Priv. v. Dordr. IIII. Afd. bl. 783.
blijde-maendt] et ita Danis *Blidemonath*; vid. J. G. KEYSLER de cultu solis post EL. SCHEDII Deos Germ. eandem ob caussam.
blye] Videri possunt A. V. SLICHTENH. Geld. Gesch. bl. 158. HARKENR. Oostfr. Oorspr. bl. 837. PICARD Antiq. v. Drenth. bl. 301. REIGERSB. Chr. v. Zeel. D. II. p. 113. DU FRESNE in

Biblia, biblia petraria, balea, baleſtrum: *Ego trutinam bellicam, ſiue ſtateram petrariam interpretari poſſe puto.... Machina bellica inſtar trutinæ, qua ſaxa maximi ponderis proijci olim ſolent.* Balliſtam, *inquit Blondus, dixerunt maiores priſci* trabem validam, ita libratam, vt cùm pars denſior ponderibus attacta deſcenderet, eleuata proceritas ſua funiculis quos habebat alligatos, funda ſaxum maximi ponderis longè emitteret.

Blyben. Manere, morari, hærere. *q. d.* be-lyben.

blyben. Cadere, interfici, perire.

blyben hanghen. Hærere.

blyben ſtaen. Subſiſtere, conſiſtere: reſtitare, ſiſtere gradum.

Blincken. Splendere, fulgere, nitere, micare, candere, coruſcare, rutilare.

blinckende. Fulgidus, coruſcus, nitidus, candidus, ſplendidus.

blinckſel. Candor, fulgor, ſplendor.

Blind. Cæcus, oculis captus. *Ger. blind: Angl. blynde.*

blinde. *Sax. Sicamb.* j. ſocke. Dolon.

blinde muer. Paries cæcus, *Virgil.* qui feneſtras non habet: murus ſine feneſtris.

blinde venſter. j. maſier-gat. Riſcus.

blinden hooft-ſweer. Vertigo: capitis grauedo & rotatio cum tenebris & caligine oculis obuerſantibus.

blindheyd. Cæcitas.

blinden/ ver-blinden. Cæcare, obcæcare, excæcare, priuare oculis.

blindelick/ blindelings. Clauſis oculis.

† **blind-hocken.** *Holl. Sicamb.* Collocare in obſcuro ſtabulo, collocare in tenebris, obſcurare: velare oculos.

blind-sleycher. *Ger. Sax.* Cæcilia, cæcula, ſerpentis genus cæci.

blind-ſpel. Myinda: puerilis ludus obſtructis oculis.

blindſelen. Cæcutire, caecultare.

† **Block.** Truncus, caudex. *Gal. blocq: An. bloc.*

block-lands Ager, foſſa, aggere aut ſepe clauſus. ſeptum, ager ſeptus. *q. d.* belock/ à luycken. i. claudere.

† **block/ ſtock der ghevangħenen.** Numella, cippus.

block-hout. *Bruxel.* j. hol-block.

block-huys. Propugnaculum: arx, turris, moles turrita.

block-werck. j. bol-werck.

block-wijck. Curia.

block-meeſter. j. wijck-meeſter.

block-beld. Statua.

block-ſleyper. Anteambulo.

in *blida*, et Gloſſar. quod exſtat poſt M. FREHERI Rer. Germ. Script. T. I. v. *Petraria.* et quos allegat J. DE RIEMER in de Beſch. v. 's Graven Hage §. 1. bl. 162. ABR. V. BEMMEL D. I. bl. 19. 20. in not. A. MATTH. Anal. T. III, p. 283. G. DUMB. Beſch. v. Devent. bl. 524. G. OUTHOF poſt HOOGSTR. Lyſt. S. H. V. IDSINGA Staetsr. D. II. bl. 214. LUD. SMIDS Schatk. v. *Blyde* et *Oorlogstuyg*, at præ ceteris magnum HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 281. et C. U. GRUPEN. in Obſ. Rer. Ger. et Rom. p. 457-461. plures non allegabo, ne quis me exorbitantem dicat, Hagæ Comitis vero iſtiusmodi baliſtæ fragmentum adhuc ſeruari memorat *Riemer* d. l. et Zwollano foro *de blye-marckt* inde nomen datum fuiſſe, v. HATTEM. I. D. bl. 180.

blind-hocken] *voor het leſt, en* blind-hockt *u niet;* in S. V. DAUS Arnhemienſis Voorr. v. Thyrſis Minnew. ubi pro *decipi* ſumendum eſt, pro eo vero nunc ſaepe audimus *Blinddoeken, en 't welk- van de oude landſpelen herkomſtig is,* ut habet C. V. ENGELEN in J. D. MICHAELIS Prysverh. over d'Invl. op de Tael bl. 9. ſed male, nam *doeken* nihil aliud notat quam *doek worden,* ut multa adhuc reſidua proverbia demonſtrant.

Block *truncus*] pro *ſandapila* etiam uſurpabatur, ut a J. BOTTELGIER: *dat enige na dat die doden waren begraeven: hen nemen huer* blot *daer ſi inlagen* Cap. CI.

Block/ *cippus*] in Coris Capellæ et Bieſelingae MSS. *hy zal drie dagen in blok liggen,* citatis in eruditiſſimi atque erectæ indolis juvenis J. V. V. CITTERS Diſſ. Inaug. de Toparch. & Ambacht. p. 27. latina lingua etiam *lignum* audire poteſt, ſed deteriori; vid. apud ARATOREM II. vs. 406. Arnhemiæ vero hicce et Hattemi iſtiusmodi adhuc trabem, per quem Captivorum pedes mittebantur, ſervant; vid. de Geogr. beſchr. v. Gelderl. bl. 13. adde MART. BEEKM. beſch. v. Asperen bl. 70, 71. in Zeelandiæ autem nonnullis pagis, quæ hodiedum reperiuntur, *Blokken* ab his toto cœlo differunt. vid. de iis de Tegenw. ſt. der Nederl. D. II. bl. 492.

† blocken. *Zeland.* Truncare, mulctare.
Blocken. Assiduum esse in studiis, in opere, in ergastulo.
blocker. Assiduus in studio, immersus studiis.
Bloed. Sanguis, cruor. bloed-ader. Vena.
bloed-ganck. Fluxus sanguinis: dysenteria, tormina.
bloed-gierigh. Sanguinarius.
bloed-hond. Canis sagax.
bloed-lauw. Tepidulus, subtepidus.
bloed-loop. Profluuium sanguinis, cruenta alui dejectio. bloed-loos. Exsanguis.
bloed-rood. Sanguineus, rubicundus.
bloed-schande. Incestus.
bloed-schandigh / bloed-schender. Incestus, incestuosus.
bloed-rasten. Suggillare.
bloed-rastinghe. Suggillatio.
† bloed-reysen / bloed-rysen. *vet.* Effundere sanguinem, infligere cruentum vulnus.
bloed-steen. Hæmatites.
bloed-suygher. *vetus.* j. eeghel. Sanguisuga. *Ang. bloud-sucker.*
bloed-suyper. Exactor sanguinarius: sanguisuga.
bloed-sweer. Carbunculus.
bloed-veder. j. stoppel-veder. Penna tenerior, sanguinea: caulis.
bloed-vincke / loof-vincke. Rubicilla, pyrrhula, frigilla sanguinea: *auicula rubra collo, pectore & ventre.*
bloed-verwigh. Sanguineus.
bloed-ver-wante. Consanguineus.
bloed-vendel. Cohors prima in acie.
bloed-vinne. *vet.* Vlcus.
bloed-vriend. Cognatus, consanguineus.
bloed-waeckel. j. bloed-sweer.
bloed-wortel. Hæmathodes.
bloed-vooght / bloed-richter. *Sicamb.* Latrunculator.
bloed-worst. Apexabo, botulus.
bloeden. Sanguinem reddere, sanguinem emittere, sanguinare.
bloeden / bloeyen / bloemen. Florere.
bloedachtigh. Subcruentus.
† bloedigh. Cruentus, cruentatus, sanguinolentus, cruore respersus.
bloedighe saecke. Causa criminalis, capitalis.
bloedsel / bloemsel. Flos, flores.
Bloeme. Flos. bloemken. Flosculus.
bloeme. Vacca maculosa.
bloeme. *vet. Fland.* Antrax, vlceris genus.
bloeme. Menstruum, fluxus menstrui.
bloem-biese. Iuncus floridus.
bloem-gaerd. Viridarium, hortus floribus consitus.
bloem-krans. Sertum, corolla è floribus.
bloem-potten / bloem teylen. Horti imaginarij.
bloeme / bloemen-meel. Flos, pollen: & Similago, simila.
bloem-koole. Brassica Pompeiana, Cypria, florida.
bloem-maend. *vetus.* Maius.
bloem-werck / fruytagie / binietten. Encarpa: implexus florum frondiumve zophoro insculptarum, frondes fructuariæ.
bloemaerd / bloem-gaerd. Viridarium, hortus floribus consitus.
bloemen / bloeyen. Florere, florescere, frondere, frondescere.
bloemigh. Floridus, florens.
bloemsel / bloedsel. Fos, flores, flosculi. & Nucamenta, iuli.
Blont. Flauus, subflauus, auricomus. *vulgò* blondus. *Gal. blond: Ital. biondo.*
blont / blasch-verwigh. Xerampelinus, subflauus.
Bloode. Ignauus, timidus, imbellis, ceruinus, formidolosus.
bloodheyd. Ignauia, formido.
bloodelick. Ignauè, timidè.

Blocken *truncare*] *van blockene sal men den Grave gelden X. lib.* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 309. col. 2. et *van blockene van wonden*, bl. 310. col. 1 et 2. *Soo wie eenen man dootslaet of* blocket; et ibi sæpius add. l. cit. in ED. V. ZURK Cod. bl. 977.
bloed-reysen / *infligere c. v.*] *van die den anderen* bloetreysde / apud G. W. VAN OOSTEN DE BR. in de Besch. v. Haarlem D. I. bl. 176. et inde substantivum *bloedreese* cujus hæc definitio datur in J. MATTHYSZE bl. 256. *syn quetsinge, die niet gecant en is, dair 't vel of is, ende 't bleet doir zypt.*
bloedigh / *cruentus*] sed etiam eo sensu quo apud HORAT. Iram *cruentam* dici notaverunt Lexicographi, ut *Ende brochte der* bloedigeer *Keyserinnen niuwen bootschap* in Chr. J. V. D. BEEK vid. apud A. MATTH. Anal. T. III. p. 37.

Bloot. Nudus. & Implumis.
bloot hooft. Caput nudum, apertum.
bloots hoofts. Capite nudo, aperto.
bloot sweerd. Ensis nudus, strictus.
bloot-gat. Podex nudus. *epithetum simiæ.* **Simmeken bloot-gat.** Simia cluna. *ab attritis clunibus.*
bloote. Pellis ouilla cui lana detonsa est.
bloothevd. Nuditas.
blootelick. Nudè.
blooten. Nudare, denudare,
blooten de vellen. Decerpere lanam velleribus, nudare vellera lanis.
bloot-wolle. Lana velleribus decerpta.
blooter. Vellerum siue lanarum tonsor.
Blose/ blosken. Rubor, purpurissum.
blosen. Rubescere, irrubere, erubescere genis. *Ang. blushe.*
blosende verwe. Purpurissum, purpureus color.
blosende wanghen. Purpureæ, rubescentes, roseæ, rubentes genæ.
blosem. j. bloemsel. Flos, floris.
blosaerd. Ruber facie.
blosaerd. Malum sanguineum, rubellum, purpureum.
Blouw. j. blauw.
Blouwe. *vetus.* Alapa. *Angl. blouwe.*
blouwen. Alapas impingere: batuere & Punire.
blouwen. *Holl.* Brachia quatere calefaciendi causa.
blouwen het vlasch. j. swingen. Flagellare, mollire linum: *Ger. pluwen.*
† **blouwel.** Malleus ligneus planus, malleus lotorius.
Bluyster. Pustula. *Angl. blister.*
Bluyster/ bluysteringe op het brood. Hecta, hetta, pusula, pustula in panis crusto assurgens. *Ang. blister.*
bluysteren. Adurere, retorrere.
bluysschen/ blesschen. Extinguere.
bluysch-pot. Olla carbonaria: in qua prunæ extinguuntur.
Blutse/ butse. Contusio, illisio.
blutsen/ butsen. Quassare, contundere, illidere.
Blutten. Homo stolidus, obtusus, incautus, inanis.

B O

Bo. Satur, oppletus, obrutus cibo, potu.
bo. Talus ab vna tantùm parte punctos habens: *vulgò* talus cæcus.
bo/ rouw-kappruyn. Cucullus lugubris oculos faciemque obstruens.
Bobbel/ bobbert. Iuncus leuis, mariscus.
Bobbel. Bulla, vesicula aquæ supernatans, *Gal. bouillon: Angl. buble.*
bobbelen. Bullare, bullire, ebullire.
bobbelinge. Ebullitio, scatebræ aquarum.
Bocael. Baucalium, caucalium, vasculum angusti oris. *vulgo* bocalium. *Gal. bocal: Ital. bocale.*
Bocht / bucht. Septum, septa, orum; interseptum, sepimentum clausum.
Bock. Hircus, hirquus, caper, vir gregis. *Ger. bock: Gal. bouc: Ital. becco.*
† **bock ouer haghe spelen / bocken spelen/ bocken setten/ bock-horen spelen.** Micare digitis.
bocken-leer/ bocken-leder. Pellis hœdina, hircina.
bocken-leer/ bockeler. Pelta, ancile, parma, cauus orbis, clypeus, scutum, vmbo pelliceus. ægis, clypeus Palladis Amaltheæ capræ corio factus. *q. d.* **bocken-leder. j.** corium siue pellis hirci: *quod clypei coriis bestiarum, præcipuè verò hædorum, vestiantur.* Scutum *quoque* ἀπὸ τοῦ σκύτους *i. à corio siue pelle derivant Latini: Simili etiam ratione Græci* rhinon *pellem vocant & scutum. Gal. bouclier: Ital. brocchiere: Hisp. broquel: Ang. buckler.*
bocken stal. Hœdile.
bocken-vel. Hœdina pellis. & Vter,
† **bocks-horinck/ bocks-harinck/ buckingh/ bocking.** Halex infumata, fumo durata, passa *q. d.* halex hircina. *à fœdo nempe odore.*
bockingh. *Holl.* **j. buckingh.**

bocks-

blouwel] in de Regt. en Cost. v. Antw. *Eenen* **blouwele** bl. 109.
bock ouer haghe spelen] auctor hunc ludum explicat ad *koekoek heerken ryd' ick wel*; rectiùs vero allegasset Romanorum puerorum *Bucca, bucca, quot sunt hic?* de quo adi N. HEINS. Epist. ad TH. MUNCKER in P. BURM. Syll. T. V. p. 375. et SCHEFFER ad PETRON. LXIV. at de cognatione ludorum puerilium hodiernorum et vetustorum ALEX. POPE in vita M. SCRIBLERI C.V.
bocks-horinck] *eenige herinck*, **bocxherinck/** *droogen ende gesouten visch* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 254.

bocxken. Hœdus, hœdillus, hœdulus.
Bockel. *Sax. Sic.* j. boeckel. Bulla.
† Bockeracl. Tela cannabina leuigata. *Gal. bougrain: Ital. bucherani.*
Bocken. *Holl.* j. bucken. Inclinare se.
† Bockse. Campestre, bracca.
bocksen/ wijde houssen. Caligæ follicantes.
† Bod. *vetus.* j. ghe-bod.
Bodde. j. butte. Corbis dossuaria, orca, vas. *Ang. butte.*
bodderer. *Sicamb.* j. kupper.
† Bode. *Sax.* j. borde/ borge. Domuncula.
Bode. Nuncius: & Tabellarius.
bode van macht. Legatus, orator.
bode/ dienst-bode. Famulus, seruus: famula, serua. boden/ dienst-boden. Famuli, famulitium: seruitia, orum.
boden-brood/ boden-loon. Euangelium.
bode-schap/ bod-schap. Nuncius, nuncium. & Legatio.
bode-schappen/ bod-schappen. Nuntiare, nuntium adferre.
Bodel. *vetus. Sax. Sicamb.* Apparitor & Carnifex.
Bodem. j. grond. Fundum. & Fundus, solum. *Germ. bodem: Ang. bottome.*
bodem van 't schip. Carina.
bodemrije. j. boomerije.
Bodsigh-land. *Holl.* Palus.
Boech/ bocht/ boecht van 't schip. Nauigij latus vtrunque ad proram.
boech-lijne. Funis bolidis.
boech-seerden/ boecht-seerden. Vtrinque inire. & Remulco trahere: remigando trahere nauem grandem è scapha.
boech-spriet. Antenna anterioris veli.
Boeck. Liber. boecksken. Libellus.
boeck papiers. Volumen papyraceum, 25. membranæ papyri.
boeck-binder. Bibliopegus, compaginator, compactor librorum.
boeck-drucker/ boeck-printer. Typographus, librarius.
boeck-houder/ reken-boeck. Codex accepti & expensi, tabulæ accepti & expensi.
boeck-houder/ rekening-schrijuer. Aerarius scriba, librarius.
boeck-houder/ in-blaeser in 't spel. Monitor, posticus admonitor.
boeck-kasse. Pluteus, armarium librorum, librarium, foruli.
boeck-laeye. Pluteus, foruli.
boeck-mangher. *vetus.* Bibliopola.
boeck-printer. j. boeck-drucker. Typographus.
† boeck-staf/ boeck-staue. *Ger. Sax. Sicamb.* Character, litera.
boeck-stauen. j. spellen.
boeck-vercooper. Bibliopola, librarius.
boeck-voerder. Bibliopola.
boeck-winckel. Taberna libraria, bibliopolium.
boeck-worm. Blatta.
Boecke/ bueche. Fagus: & Glans faginea.
boeck-weyt. Fagopyrum, fagotriticum, faginum, frumentum. *q. d.* bueck-weyt.
boecken-boom/ buecken-boom. Fagus. Arbor, *inquit Becanus,* quæ libris materiam suppeditare consueuit. *q. d.* librorum arbor.
boeckel/ bockel. Ansa, fibula. & Bulla. *Gal. boucle: Ang. buckle.*
Boechel/ *Holl.* j. bult. Gibbus.
boechelen/ buechelen. Niti, conari sub onere.
Boede/ bode j. borge. *Sax. Sicamb.* Domuncula, casa.
Boedel. j. boel. *Holl.* Facultates à defuncto relictæ. & Dos.
Boef/ boeue. Nebulo, tenebrio.
† boef. Puer, adolescens. *Ang. boye.*

boefken.

Bockeracl] Bockeracl *uyt Vranckryck* in de Lyst. v. de St. Gen. (Middelb. 1643.)
Bockse/ *bracca*] quod vocabulum, hodiedum non insolens, etiam ab HOOFDIO usurpatum fuisse, videri potest in G. OUTHOF Byv. op D. V. HOOGSTR. Lyst.
Bod] *daer sy* bot*/ noch verbot hadden* in B. J. V. HATTUM Gesch. v. Zwolle D. I. bl. 320. sed etiam vid. G. OELRICHS Gloss. in V.
Bode. *Domuncula*] adi HALTAUS in *Bude, Bode, Baude.*
boeck-staf] *Hoer* boeckstaben *en mach nyemant verdeylen* in J. LE LONG Boekz. bl. 320. vide de voce not. ad de Algem. Hist. D. XVI. bl. 568.
boef. *Puer*] adi M. V. WICHT, hominis eruditione haud vulgari conspicui, not. ad Ostfr. Landr. bl. 62. -- ab hac voce vero venit etiam boeven/ quod occurrit in F. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 517. col. 1. *so wie den anderen* boevet/ *of syn goet neemt*, nisi h. l. legendum sit berouet/ berovet/ pro berooft.

boefken. Puellus, puerulus.

† Boeget/boegiet/boegie. Bulga, hippopera. *Gal. bougette: Ital. bolgia: Hisp. bolsa: Ang. bovvget.*

Boeye/boede. Tugurium, domuncula, casa, casula. & Promptuarium mercium, horreum, cellarium.

† Boeye. Compes, pedica, vinculum pedis: boia *apud Plaut.*

Boeye. Anchoralis tabula, anchoræ index in superficie aquæ natans.

boey ancker-touwe. Anchoralia, vrgentes, camelus.

boeyssel van 't schip. j. op-boeyssel.

boeyen. Compedire.

boeyer / katteneel. Dromas, dromon: genus nauis.

Boel/ boedel/ inboel. *Fris. Holl.* Supellex, & Dos. & Bona à defuncto relicta: pars hæreditaria, hæreditas, facultates.

boel-goed/ boel-gave. *Fris. Holl.* Dos.

boel-huys. *Fris. Holl.* j. sterf-huys. Domus feralis.

† Boel/ boelken. Concubinus, concubina: amasius, amasia, glycerium.

boel. *vetus.* Ancilla, focaria.

boelen. Amare.

boeler/boelérer. Procus, amator, amasius: & Scortator, homo venereus.

boeléren. Amare, operam dare amori, scortari.

boelinne. *vetus.* Amica, amasia.

boel-schap/boeleringhe. Venerea res, venerea voluptas, amor venereus, amor.

boel-schap/boel. Concubinus, concubina.

boel-ghelt. Mulcta pecuniaria concubinatus.

boel-kruyd. j. kruydeken loopt my nae.

boel-dranck. Philtrum, poculum amatorium.

Boen. *Sax.* Palatum oris.

Boene/ buene. *Ger. Sax. Sicamb.* Tabulata.

Boenen. *Fland.* Inquinare colore, aut maculis.

boensel. *Fland.* Macula, inquinamenta.

Boer. Agricola, colonus, ruricola, agricultor. *dicitur* boer/ *per syncopen pro* bouwer. *Sax. buer: Germ. bawr.*

boeren. *vetus Fland.* j. bouwen. Rurari, rusticari, ruri agere.

boeren-huys. Villa.

boeren-kermisse. Paganalia.

boer-mael. *vet. Sax.* Ius pagi, jus rusticum.

boerachtigh. Rusticus, agrestis, subrusticus, rusticulus.

boerachtigheyd. Rusticitas.

boerinne. Rustica, villica.

boersch. Rusticus, rusticanus, agrestis.

Boerde/ jock. Nugæ, iocus, ioci, ioca. *Gal. bourdes: Ang. bourde.*

Boerdinck. *Sax.* Carabus, genus nauis.

Boesem. Sinus. *Ger. busen: Ang. bosome.*

boesem/flab-doeck. Fascia pituitaria, rica, ricula.

boesem der zee. Sinus maris.

Boesem-weese. Posthumus.

Boesen. Impetuose pulsare.

boesman. *Fris.* j. witte-bauw.

Boesen. *vet.* Basiare, osculari. *Gal. baiser: Ital. basciare: Hisp. besare.*

boesen het duymken. Basiare pollicem alterius.

Boest. j. bolster. Gluma. & Muscarium herbæ.

Boete. Pœnitentia.

boetvaerdigh. Poenitens.

boet-vaerdigheyt. Pœnitentia.

† boete/ baete. Emendatio, correctio: & Remedium: & adiumentum. Boete *Becanus* naturale adiumentum *vocat.*

boete/ breuck. Mulcta, multa, pœna: *et* Satisfactio, luitio.

boeten. Mulctare, multare, multam irrogare, & Piare, expiare.

boeten. Mulctari, multari: pœnas dependere, pœnam aut multam subire, luere delictum, redimere.

boeten. Remedium adhibere, mederi.

boeten

Boeget] et h. m. apud CHR. PLANTIN.

Boeije/ *compes*] adi citatos auctores in TH. J. AB ALMELOVEEN collect. ad ISIDORI Glossar. v. *Boja.*

Boel/ *concubinus*] in Vlaerd. Redenr. b.

myn naem is Haet en nyt
En mynen boelen *is de reelke Twist en Stryt.*

honestiori significatione vero pro *conjuge* etiam usurpatum fuit: vid. exempla in J. SCHRASS. Exercit. Trifol. III. p. 62. MATTH. Præf. T. III. Anal. HUYDEC. Proev. bl. 138.

boete/ *Emendatio*] *O duerber preciose wonde wilt nu wesen een medecyn ende een* boet *tegen alle sterfelick venyn der sielen*, in meo C. Ms. *Rosarium* appellato.

'tSpreec-

boeten den dorst. Sedare, sistere, leuare sitim.
boeten den lust. Explere animum voluptate, explere libidinem, satiari.
boeten het vier. *Fris. Sic.* Struere ignem. admouere titiones. *Gal. bouter.*
boeten. Emendare.
boeten de netten. *Holl.* Retia reficere, resarcire.
boetsel. j. baete/ beteringhe. Emendatio.
† Boetse. j. butse. Tuber.
Boetse/ bootse. Cauillum, cauillatio, facetiæ, ludicrum, res ludicra, gesticulatio, ludibrium.
boetse. j. bootse. Adumbratio picturæ.
boetsen-maecker/ boetser. Atellanus, scenicus, gesticulator, histrio, pantomimus, mimus, ludio.
boetsen/ bootsen. Iocari, gesticulari.
boetseren. j. bootseren.
boetsigh. Iocosus, facetus, venustus, festiuus.
Boetsen. j. lappen. *Ger. Sax. Sic.* Interpolare, ornare. *Angl. bodge, botche.*
boetser. Interpolator. *Ang. bodger.*
Boetsen. *Ger. Sax. Sic.* j. snutten.
boetsel. j. snutsel.
Boeue/ boef. Nebulo, nequam, impostor, tenebrio, semissis homo, vatinio, vappa, frugiperda: homo improbus: & Homo impurus, impudicus. & Famulus, seruus, fur *apud Virgil.* & Scortator, adulter. & Histrio, mimus, scurra. *vulgo* bouinus, bufo. *Ital. busone.*
boeue/ boefken. Puer, ephebus.
† boeuen-net. Transenna, funis extentus: textum è funibus supra foros nauium, supra quod itur. *vulgò* bouenetum: *quod nebulones, fures & piratas arceat.*
boeuen-stuck. Scelus, flagitium.
† boeuerije. Nequitia, impostura, stropha, versutia, probrum: & Impudicitia.
boeuerijachtigh/ boefsch. Nequam, flagitiosus, scurrilis, impurus, impudens.
Bof. j. hou. Celeusma.
† Bof/ boffe/ pof. *vetus.* Bucca, buccarum inflatio, &c.
boffen. Inflare buccas: & Jactare.
boffen. *Holl. Fris.* A contractu resilire: pœnitere contractus.
Bogaerd. *rectius* boom-gaerd. Pomarium.
Boggher. j. pot-appel.
Boghe/ booghe. Arcus, cornu, *à* boghen/ *siue* booghen. i. flectere. *Ger. boghen: Ang. bovve.*
boghe/ welffel. Arcus, concameratio, fornix, testudo.
boghe-koker. Corytus.
boghe-scheut. Teli iactus.
boghe-maecker. Arcuarius.
boghe-saghe/ boghel-saghe. Serrula arcuaria.
boghe-schutter. Sagittarius, arcitenens.
boghe-wijs. Arcuatim.
boghe-wijs ghemaeckt. Arcuatus, curuatus in modum arcus.
boghel/ beughel. Hemicyclus: semicirculus, curuatura semicircularis.
boghel/ beughel. Numella, & Annulus.
boghel/ hlospoorte. Annulus, porta, annulus ferreus sphæristerii.
† boghel-bane. Area, sphæristerium: locus, in quo globis luditur per annulum adactis.
boghel-saghe. j. boghe-saghe.

't Spreeckwoort valt waerachtich na 't suer comet soete
Na smerte de boete.
in 't Consthoonende Juweel: eaque est propria significatio hujus vocis, ut ex verbo *boeten, netten boeten, vier boeten,* patet. conf. viri cl. J. D RHOER Diss. in 't Gron. Genoodschap excusam D. I. bl. 437. sqq.
boetse. *Tuber.*] vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 352.
Boeben-net] adi G. VOSS. de Vit. Serm. V. P. I.
boeberije] pro *aleæ lusu* positum est in Civitatis Harlemensis antiquis *keuren ende statuten: Item so en moet men geenerhande* boeberien *doen — hoger dan om vier sceillingen* apud G. W. V. OOSTEN DE BR D. I. bl. 176. et *van dat niemant mit* boeberie *meer verliesen mach dan hi om ende an heeft* bl. 177.
Bof. *Bucca.*] a quo *Buffa soufflet, coup de poing ou de main sur la Joue,* vid. FELIBIEN Hist. de la ville de Paris T. III. in Gloss. et not. ad MONTAIGNE. T. II. L. II. ch. XXXI. p. 459.
boffen. *A contractu resilire*] adi Conf. J. SCHOMAK. in de Rechtsk. Aanm. bl. 483.
boghel-bane] *kaats-banen,* beugelbanen in 't Utr. Pl. B. D. I. bl. 353. col. 2.

† boghelen. Ludere sphæra per anulum.
boghelen. j. booghen. Arcuare.
boghen. j. booghen. Arcuare.
Boget. j. boeget.
† Bokael. j. bocael.
Boke. j. baecke / beucke.
Bokel. *vet. Fland.* Vmbo. & Fibula. *Gal. boucle.*
Bokeleer. j. bockel-leer. Pelta.
Boken. j. booken. Batuere.
Bokene. *vetus.* Phantasma, spectrum.
Bokeraei. j. bockeraei.
Boket. Sertum, fasciculus florum. *Gal. bouquet.*
Bol. Tumidus, turgidus, fungosus, spongiosus, cauernosus, fistulosus, multicauus. & Palustris.
bol-hooft. Hydrocephalon, caput aqueo humore turgidum.
bol-hol-stigh brood. Panis ruptus: cuius crusta à medulla seperata est.
Bol / bolle. Globus, sphæra. *Gal. boule: Ital. balla: Hisp. bola: Angl. boule.*
bol / bolle. Caput. *per metaphoram, à sphærica figura.* bolleken. Capitulum, capitellum.
bol-aersen. In caput deuolui, clunibus in altum sublatis: præcipitare, præcipitari, inuertere, inuerti, subuerti.
bol / bolleken van loock. Caput allii, bulbus.
bol. *Holl.* Panis rotundus.
bol des booms. *Fland.* Caudex, truncus.
bollen. Voluere, rotare. *Hisp. boluer.*
bollen. Voluere globum, iactare globum.
boller. *vet.* j. donder-busse. Balista.
Bol. Garrulitas, loquacitas.
bollen / klappen. Fabulari, nugari, effutire.
bollaerd. Homo futilis, fabulator.
† bol-bane / rol-bane. Sphæristerium.
† bol-werck / block-werck. Propugnaculum, agger, vallus, vallum. *vulgò* balloartus. *Gal. bouleuert, boulevvard, bouleuer: Ital. bellouardo, baluardo: Hisp. baluarte: Ang. bulvvarke.*
bol-wercken. Emunire, munire propugnaculo, aggere, vallo, vallare, circumuallare, aggerem iacere.
Bolck / bolgh. Asellus piscis.
Bolcken. *Sax. Fris. Sicamb.* Mugire: rudere.
Bolderen / bulderen. Blaterare, debacchari, intonare, minari.
bolder-gheesten / bulder-gheesten. Lemures nocturni, nigri.
Bole / beul. Carnifex. *Ital. bola.*
Bolghe / bulghe. *Sax. Fris.* Fluctus maris, vnda, procella.
Bolghen-schap. *vetus.* Offensa, culpa.
Bolingh. j. beulingh. Intestinum. Farcimen, botulus, botellus. *Gal. boudin: Ital. budelle: Ang. boding.*
Bolle. j. bol. Globus.
bolle / bulle / bollen. Taurus non castratus. *Ger. bollen: Ang. bulle.*
bolle-gheld. Merces pro admissura tauri, & Mulcta pecuniaria illegitimi concubitus, siue concubinatus. *quæ &* boel-gheld *dicitur.*
† Bollinck / bolck. Asellus piscis.
Bolster. Peripsema, limatura, ramentum, & Tomentum. & Furfures.
bolster / floester. Culleola.
bolster / hoofte. Siliqua, gluma, folliculus grani.
bolster. Stramenta.
bolster. Culcita, siue culcitra, culcitra stramentiria, culcitra lanea, tomentitia. *bolster Ang.* Ceruical.
bolster / gelijnigh. Pinguis corpore, habitior. & Bucculentus, malis plenioribus & inflatis.
bolsterken. Tomix, *siue* tomice.
bolsteren de not. j. floesteren.
Bolt. j. bout. Sagitta capitata.

bolten-

boghelen / *Ludere sphæra p. a.*] *Caetsen*, *Balslaen*, Beugelen / *ende Keegelspeelen* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 42.
Bokael] ut etiam A. HOOGVL. in ABRAH. B. V. bl. 114.
*De gouden drink-*bokael *wordt viermael ingeschonken.*
add. 116.
bol-bane] Bolbanen / *Clotbanen*, *Kegelspelen*, in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 228.
bol-werck] pro quo etiam *Bollaert* ut *packwerck*, *ofte* Bollaerts. vid. apud MATTH. ad Inst. p. 618. ubi etiam *Bollaerts-wercken.*
Bollinck] semel iterumque obvium in charta apud J. SCHRASS. in Harderov. D. I. bl. 193. cui adde PONTAN. Hist. Gelric. p. 112. et inde *Bolckhouwers* quorum munus Zwollæ hodiedum notum est.

bolten-boom. *Sicamb.* Sambucus.
† Bombammen. j. beyaerden. Pulsare campanas, tinnire. *Ital. ribombare.* i. resonare.

† Bom-

Bombammen] ut Latina lingua *tinnipare*, *tinnitare*, *truculare*, *pusitare*, *graecitare*, vid. P. BURM. SEC. Anth. T. II. p. 423. sqq. multaque etiam Græca vocabula a soni similitudine efficta sunt adi J. BAPT. PII Ann. Poster. Cap. XX. in J. GRUTERI Lamp. editas T. I. p. 416. sqq. et viri bonorum optimi C. F. GELLERT *Briefe* bl. 98. sic etiam nostra habemus hoc *bombammen*, campanarum sono assimile, et inde Butsbachi in campana legitur

Est sua vox bombam *potens depellere Satan.*

vid. 't Gr. W. B. v. HOOGSTR. v. *Klokinwijing* eandemque ob causam barbaro vocabulo *klinklankorium* Latina lingua (si Diis placet) audiebat: vid. J. J. MAURICIUS in den Onl. Ouderd. D. I. bl. 147. et ita est etiam *het geklikklak*, ut *geklikklak van het harnasch* in VONDELS JEPHTA. vid. HOOGSTR. Lyst. bl. 85. *het geklater*, *gekraek*, *gekrijt*, *gebrom*, *rinkinken*, *krassen*, ut *de krassende raven* in VONDEL. HORAT. III. B. Lierz. 27. et quocum convenit illud tritum proverbium Latinum *cras*, *cras*, *semper cras s. d. æ.* adde NAUDÆUM in dialogo le Mascurat p. 393. sed difficiliori artificio, atqui etiam elegantiori istius modi sonos expresserunt Poëtæ veteres: nota sunt VIRGILII *Quadrupedante putrem.* et *Illi inter sese.* pluraque quæ ex eo selegit ROLLIN dans son Man. d'enseign. et d'etud. les B. L. T. I. p. 411. et quibus addi meretur ranarum illa coaxantium vox apud NASONEM a nemine hactenus, quod mirum, observata

Quamvis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.

vid. Met. VI. vs. 376. quorum vestigiis mascule insistens immortalis ille VONDELIUS nobis campanarum sonum pulcre reliquit in de Altaergeh. bl. 95.

Dan slapt hy op 't gebrom
Het grof gebrom, der dom klokke uit den dom
Van 't om end' om befaemde en roemryck Rome.

unde J. LE FR. V. BERKHEY sua

De Burgers juichten, op het brommend *klok*-gebrom.

in het verh. Leyden bl. 62. desumsit. et etiam forte A. HOOGVL. in ABRAH. B. II. bl. 42.

*Voorts volgen, by 't geluit van kopren rinkel*bommen
En grove trommelen *een reeks van heilig*bommen.

W. V. SWAANENB. initio Parnassi sui habet

Bom *op een* Trom.

Alius coloris est, sed tamen etiam huc facit ejusdem VONDELII campanæ lusus in 't klock muzyck

'T lust ons op de klokke ton
Eenen klokkedans te dansen.

add. B. HUYDEC. in de Pr. v. T. en D. bl. 228. 229. 504. de Nederl. Spectat. D. II. bl. 16. et P. MONTANI Bericht van een niewe konst, genaemt de Spreeck. (Delff 1635. in 4.) qui liber est penes Cl. TYDEM., ac laudatur in D. G. MORHOFII Polyh. T. I. L. IV. C. I. aliud BERKHEVII carmen ante duos annos in lucem proditum cuique ad manus est, sed jungam his tympanæ sonum a ROSTIO Germano poëta non ineleganter adumbratum

De Bunge thom ersten geit: bum bibe bum
Men trummelt und tummelt sich rund und herum.

vid. in WACHTERI Gloss. v. *Bunge.* istud vero *bum bibe bum* ante oculos habuisse videtur, nescio quis a C. A. KLOTZIO in Addend. Diss. de TYRTÆO p. 186. allegatus vates.

Kyrieleison,
Pidi, Pom, Pom, Pom,
Lerm, Lerm, Lerm, Lerm
Sich keiner herm —

† Bombasijn/ boombasijn/ boom-wolle. Gossipium, xylum, gossipium linum, xylinum, lana xylina, siue de arbore, aut ligno, βάμβαξ, βαμβάκιον. *vulgo* bombasium: & bambasium. *q. d.* boomsije. i. sericum arboreum, *Gal. bombasin: Ital. bambagia. bambace.*

bombasijnen kleed. Vestis gossipina, xylina, bambacina.

† Bomme. j. trommel. Tympanum.

bomme oft bonde van 't vat. Operculum vasis, obthuramentum dolii. *Gal. bondon.*

bomme-gat. Gula siue os dolii.

bommen het vat. Vas operculare, operculo operire.

bommen. Resonare: & Tympanum pulsare.

† bommele. *Fland.* j. hommele. Bombilius, fucus.

bommeler/ bommel-necker. Neptunus, dæmon aquaticus: larua, lamia, spectrum: manducus.

Bommerije. j. boomerije. Fœnus nauticum.

Bonck/ *Sax. Frif.* j. been. Os, ossis.

bonckel. Globulus osseus, sphærula eburnea.

† Bond. *vetus.* Vinculum: Ligatura. & Fascis. & Fœdus. *Ger. bund: Ang. bond.*

bondelken. Fasciculus.

bond-ghenoot. Fœderatus, socius.

bond-breker. Fœdifragus.

bonde. j. bomme. Operculum dolii.

bondel/ bundel. Fascis, sarcina.

bondel. *Fland.* Spicarum fascis.

bondel-loos. Non ligatus, solutus vinculis. & Irritus.

bondelen/ bundelen. Colligare.

bonder/ bunder. Iugerum.

bondigh. Firmus, ligatus, & Ratus.

bondsel. *Fland.* Cunabula, fasciæ.

bondselen. *Fland.* Fasciare, fasciis ligare.

bond-schoen. Pero, gallica. & Ocrea.

Bonet. Pileus, pileum. *vulgò* bonetum, *Ger. baret: Gal. bonnet: Ital. beretta: Hisp. bonete: Ang. bonnet.*

bonet. Orthiax, appendix quæ infimæ veli parti adiicitur.

bonet-maecker. Pileo.

† Bonghe/ bunge. *Sax. Frif. Sicamb.* j. bomme. Tympanum.

Bonne/ bunne. *Ger. Sax. Sicamb.* Coassatio, tabulatum. & Fori nauium.

Bonne. *Holl.* j. wijck. Vicus, regio vrbis.

bonne-meester. *Holl.* j. wijck-meester. Vici præfectus, magister regionis in vrbe.

bonne-ghesetén. Vicum vrbis inhabitans.

Bonsinck/

Drom, Drari, Drom.
Kyrieleison
Schlagt, flecht, schieft drein. cæt.

qui iterum cogitasse videntur ENNIANUM hoc

At tuba terribili sonitu taratantara *dixit.*

aut NÆVII in Agitatoria

Sinam ego illos ire pax, tax.

et PLAUTI *tax, tax.* in Persa II. III. 12.

Tar/ tar/ *tergo meo erit.*

addam etiam illud incerti Poëtæ Epigr. ex P. BURM. SEC. Anth. T. II. p. 405.

Percutit et frangit vas, vinum defluit, ansa
Stricta fuit, glut glut *murmurat unda sonans.*

vid. etiam lepidus libellus Les Bigarrures et touches du Seigneur des Accords (Paris. 1618.) p. 134. et sq. et LE DUCHAT in not. ad Maitre FRANC. RABELAIS Gargantua T. I. L. I. Ch. XXVI. p. 106. at cavete simul juvenes poëtæ, ne a regia via deflectentes, per istius modi semitas incauti abripiamini. conf. HUYDEC. Pr. bl. 498. les Oeuvres de VOLTAIRE T. IV. p. 17. (Amst. 1739. in 8.)

Bombasijn] vid. G. VOSS. de Vit. Serm. II. III. v. *Bombax* ubi auctorem nostrum exscribit, isthoc enim Etymologico quoque virum magnum usum fuisse patet ex L. II. Cap. IV. et VIII.

Bomme/ *Tympanum*] vid. in HOOGSTR. Lyst. bl. 57. et sq. A. KLUYT not.

bommele] HOOGSTR. Lyst. bl. 60.

Bond. *Foedus*] in Van Julius Cæsar *heeft een conspiratie ende* bont *ghemaect.*

Bonghe] *die* bongen *slaen* in Chr. J. V. D. BEEK T. III. Anal. MATTH. p. 138. et jam *doe lieten die ruter die* bonghe *slaen.* T. I. p. 470.

Bonfinck/ bontfinck/ buntfinck. *Sicam. Holl. Frif.* j. bisse. Putorius.
Bont. Varius, maculosus.
bont kleed. Vestis pellita, pellicea, discolor, maculosa.
bonte mutse. Pileus pellitus, pelliceus.
bonte kraeye. Cornix varia, cinerea.
bonten os. Bos maculosus, varius.
bont-werck. Pelles variæ, maculosæ: Babylonicæ, diuersorum colorum.
bont-wercker. Pellio, maculosarum pellium concinnator.
Boecken/ boken. Tudere, pulsare, batuere. *Gal. buquer.*
boecken het vlasch. Demulcere linum malleo: contundere linum.
boeck-hamer. Tudes. & Malleus stuparius.
Booghe. j. boghe. Arcus.
booghen/ bogen/ bugen/ buegen. Flectere, curuare, sinuare, pandare, arcuare.
boogh-saem. Flexilis, flexibilis.
Boom. Arbor, arbos. boomken. Arbuscula.
boom. Vectis & Repagulum & Trabs & Pertica.
boom. j. schip-boom. Contus.
boom. j. draey-boom. Repagulum.
boom. j. draegh-boom. Phalanga.
boom. j. wevers-boom. Iugum.
boombasijn. j. bombasijn/ boom-sije/ boom-wolle. Gossipium. *q. d.* sericum arboreum.
boom-gaerd. Arbustum, arbustinus, locus, arboretum, locus arboribus consitus, amœnitatis vtilitatisque gratia.
boom-gaerd / oost-gaerd. Pomarium, locus fructuum gratia consitus.
boom-gans. Anser arboreus, concha anatifera.
boom-ghelt/ hauen-geld. Portorium.
boom-leere. j. schoor-leere.
boom-meester/ boom-sluyter. *Hol.* Portitor, limenarcha.
boom-not. Iuglans, nux basilica.
boom-olie. *Ger. Sax. Sicam.* j. olie van olijuen. Oliuum.
boom-planter / boom-setter. Consitor, plantator.
boom-ruyter. Elurus siluestris. *q. d.* eques arborum.
boom-schip/ boom-kano. *Sax. Sic.* Monoxylon: nauigiolum ex vno ligno.
boom-sluyter. j. boom-meester.
boom-sterck. Robustus, validus.
boom-swamme. Panus, tuber, tumor fungosus in arboribus.
boom-varen. j. eycken-varen. Polypodium, filicula.
boom-wachs. *vetus.* Resina.
boom-wolle. *Germ. Sax. Sicamb. Fland.* j. boombasijn. Gossipium, xylon, lana xylina, lana lignea. *Vlpian.*
boom-worm. *vetus Germ.* Cantharis: vermis in summitate ramorum fraxini & oliuæ nascens.
boom-vrucht. Pomum.
boomigh ghewas. Arboreus fœtus.
† boomighe tanden. Dentes stupidi. *q. d.* arborei; *prouenit enim dentium stupor esu fructuum immaturorum & acerborum.*
boomigheyd der tanden. Stupor dentium, torpor dentium.
boomerije/ *rectius* bodemrije. Fœnus nauticum, vsura maritima, nautica, traiectitia, reditus ex nauibus. *Sax.* bodmerije: *à* bodem. i. carina nauis.
Boone. Faba. *Remberto Dodonæo* bona *dicitur.*
† boon-houde. Siliqua.
boon-lapken. Hilum.
boon-meel. Lomentum, farina fabacea.
boon-stroo. Fabalia, stipulæ fabales.
boon-worm. Midas, vermis fabas exedens.
boonken. Fabula, Fabulum.
boonken. Crustulum.
boonken. *metaphor.* Nanus, pumilio.
boonkens hol-wortel. Capnos fabacea radice.
Boor/ boorer. Terebra. *Hisp. barrena.*
boorken. Terebellum.
booren. Forare, fodere, infodere, perforare, fodicare, foramen facere. *Gal. forer: Ang. bore.*
booren met het boor. Terebrare. *Hisp. barrenar.*
boor-ijser. Terebra.
Boord. Margo, ora, extremitas.
boord / soom. Instita, limbus, ora vestis, fimbria: *Gal. bord. Hispan. borde.*
boord oft rand van de schotel. Crepido lancis aut catini, extremus margo.
boord oft rand van den pot. Labrum, corona, margo, ora poculi.

boord

boomighe tanden] ut quoque in Thes. PLANTINI. *De tanden boomich maken*: aliaque.
boon-houde] boon-hauwen PLANTINO.

boord van 't schip/ over-loop. Fori, orum.
boord-vol. Ad marginem plenus, à summo plenus, coronatus.
boord-vol schencken. Craterem inducere corona, vina coronare, cereuisiam coronare: ad summum vsque marginem implere poculum, calicem.
boorden. Prætexere, præsuere fimbrias. *Gal. border.*
boordinghe. j. kruysseringhe. Limbus, impages. *Adr. Iun.*
boordueren/ boorduer-wercken. Pingere acu, plumare, variare acu. *Gal. broder: Hisp. bordar: Ang. embroder.*
boorduerer/ boorduer-wercker. Acupictor, phrygio, plumarius, limbolarius, barbaricarius, segmentarius. *Gal. bordeur, broddeur: Hisp. bordador.*
boorduersel/ boorduer-werck. Limbus vestimenti, peniculamentum, fimbria, opus phrygium, *Gal. bordure: Hisp. bordadura.*
boordsel. Limbus, instita.
Booren. *vide* boor.
† Boos. Malus, prauus, peruersus, malignus.
boos-baerdigh. Ad malum pronus.
† boos-weer. *Sax. Sic.* Morbus sonticus, caducus.
boos-wicht. Scelerosus: telluris inutile pondus, terræ onus: homo prauus & inutilis, terram suo pondere grauans.
boos-willig. Maleuolus.
boosheyd. Malicia, malignitas.
booslick. Malitiosè, malignè, malè.

Booste/ boostele. j. pelle. Siliqua, folliculus, *boisste. Gal.* cistula.
boosten/ boostelen. j. pellen. Glabere, deglabrare, decorticare.
Boot. Acacium, nauigium actuarium, scapha, lembus, cymba *vulgò* bota. *Sax. both: Ang. bot, boate.*
† boot. *vetus*, j. tonne. Cadus.
boots-ghesellе. Nauta, nauita, nauiculator: & Remex, socius naualis.
boots-man/ boot-vaerder. Nauta, navita, nauiculator, nauicularius, epibata, vir nauticus. Nauclerus, nauarchus.
Booten. *Fland.* Malleo contundere, pinsere.
boot-hamer. *Fland.* Malleus.
Bootse. j. boetse. Cauillatio.
Bootse. j. bewerp. Adumbratio, delineatio.
Bootseren. *Fland. Holl.* j. be-worpen. Delineare, deformare.
Bor. *Holl.* Cholera, fellifluа passio.
Boragie/ burnagie/ Buglossa. *vulgò* borago, borrago.
† Borat. Multitia, orum. *Ital. buratto.*
Borrelen. Scaturire, scatere.
Borcke. j. barcke. Cortex, crusta.
Borckel. *vetus.* j. gheere/ slippe.
Borcht. j. borght.
† Bord. *Holl. Fris. Fland.* j. berd. Asser, tabula: & Orbis ligneus, orbis mensarius. *Ang. bourde.*
bord-decks/ bord-deckse. *Flandr.* j. loove. Projectum ligneum: vmbraculum. & *Bruxell.* beur-berd. Appendix tabernaria.
† Borde/ burde. Onus, fascis, sarcina, pondus

Boos] pro *crudelis* etiam occurrit, ideo saltem OKKOMIS TEN BROEKE uxor, boze FOELKE, cognominata fuit. Conf. UBBO EMMIUS ad Ann. 1409.
boos-weer] et ita PLANTINO v. *vallende fieckte.*
boot/ tonne] Gallis erat *botte*, sed vid. LE DUCHAT ad RABELAIS T. I. Lib. I. Ch. XXXIX. p. 139.
Borat] Boratten *van de breedte van drie Quaért*; in de Lyst v. d. St. Geul. (Middelb. 1643.) passim.
Bord. *Asser*] unde *Bordehouwers Cælatores* in charta apud M. BALE cum *Huistimmerluden*, *Cupers*, & *Schrinemakers* conjuncti. vid. de besch. v. Dordr. bl. 76.
Borde *onus*] vid. Ampl. v. WACHEND. in de N. Bydr. D. II. bl. 377. quibus addi potest inscriptio, quæ legitur Leovardiæ in templo *Oldenhove*

Och Adams kynderen bedenkt u recht,
Hier lecht de Heere by den knecht:
Edel onedel, arm ende ryck.
Syn alle geworden eerde en slyck
Als ghy nu zyt, wyn wy geweest;
Keert u tot Godt dat is u best;
Als wy nu zyn, soo moet ghy worden,
Verlaat de sonden, het syn sware borden.

Cæt. quæ leguntur in G. HEGENITII Itin. Frisio-Holl. p. 11.

dus, φόρτος *Ger. burde: Ang. burden.*

bord-esel. Burdo, mulus ex equo & asina natus: asinus clitellarius, dossuarius, sarcinarius: Burdo, *inquit Conrard. Gesnerus, dictus videtur*, ἀπὸ τῶν φορτῶν *i. ab oneribus: nam & Græcè apud quosdam recentiores* ὁ φόρτος *legitur.*

† Bordeel. Ganea, ganeum, prostibulum, lupanar. *vulgo* bordellum. *Gal. bordeau: Ital. bordello: Hisp. burdel: Ang. brotelhouse.*

bordeel-broeder / bordeel-broedre. Ganeo, scortator.

bordeel-hoere. Prostibulum, abiectissimum scortum. *Ang. brothel.*

bordeel-houder. Leno.

bordeel-houdster. Lena.

Bordelen. j. borrelen. Aestuare.

Borderie / borde / *Holl.* Onus.

borderen. Onerare.

Bordessche. *Fland.* j. bord-berdje.

Borduerren. j. boorduerren.

Boren. j. booren. Forare.

Boren. j. beuren. Levare.

Boren. j. baeren / beren. Vti.

† Borg / borght. Arx, castrum, castellum. *à* borghen *siue* berghen *i. in tutum recipere, seruare: est enim* locus editus & munitus ad salutem hominum. *vulgò* burgum. *Dicitur &* urbs, oppidum, ciuitas, *apud veteres tam inferiores quàm superiores Germanos.* Græcis πύργος, turris est. *Gal. bourg: Ital. borgo.*

borgh-esel. j. bord-esel.

borgh-grave. Burgi comes, arcis comes, vici comes, vicecomes, præfectus arcis, præfectus castri. *vulgò* burg-grauius, comes castrensis.

† borgh-meester / borgher-meester. Consul, tribunus plebis. *vulgo* burgimagister. *q. d.* arcis, oppidi, ciuium plebisque magister, præfectus, & defensor.

† borgh-recht / borger-recht. Ius ciuium, ciuitas.

† borgh-saet. Incola arcis, habitator castri.

borghen / berghen. Abscondere.

borgh-spel. Apodidrascinda. *Pueritiæ ludus, quo obstructis ei qui in medio sedet oculis, ceteri in latebras sese abdunt, mox dato signo, dum ille latentes vestigat, hi ad sedem eius tanquam ad metam recipientes se, prævertere illum satagunt.*

borghen / berghen. In tutum recipere, seruare, dare salutem.

borger / poorter. Ciuis, municeps. *vulgò* burgus & burgensis. *Gal. bourgeois: Ang. burges.*

borgher-mael. *vet. Sax.* Ius ciuium.

borgher-meester. j. borgh-meester. Consul.

borgher-schap. j. borgherije.

borgherije. Ciuitas: ciuium ius & præferentia.

borgherlick. Ciuilis, ciuicus, politicus.

borgherlick recht. Ius ciuile, municipale.

Borghe. Fideiussor, sponsor, compromissor, appromissor, vas, præs, author credendi. *Ger. burg: Ang. borovve.*

borghe blijven. Vadari, spondere. fideiubere pro aliquo, præstare, recipere in se alterius promissum, promittere se præstiturum quod alter, pro quo se interponit, tenebatur: se debitorem fideiussoremque constituere: expromittere: dato fideiussore creditorem securum reddere.

borghe-stellen. Vadari, satisdare, cauere.

borgh-man. Creditor.

borgh-schap. Vadimonium.

borgh-tocht. Fideiussio, vadimonium, fideiussor.

borghen / betrouwen. Credere, credere debitum, dare mutuum.

Borght. j. borgh.

Borlen. *Fland.* Clamare, vociferare.

† Borne. Fons, puteus, & Aqua fontana, aqua puteana: Born *Becano* aquæ exortus *siue* aqua nascens *dicitur, qualis est fontium & puteorum perennes venas habentium.*

born-kanne. Hydria.

born-put. Puteus.

born-

Bordeel] vid. J. C. GRÆVIUM in not. ad ISIDOR. v. *Bombycinare.*

Borg *a* borgen] vid. LIMNÆI J. Publ. l. VII. c. 1. n. 20. ESTOR de Ministerial. p. 522. LUISCII Woord. B. h. v. et DE TIMMERM. Cost. v. Middelb. bl. 3, 4.

Borgh-meester] J. DE TIMMERM. ad Cost. v. Middelb. bl. 16. 20. 24.

borgh-recht] HALTAUS in *Burgrecht.*

borgh-saet] *die stat luden, en* borchsaten in VELDEN. Chr. bl. 45. ex ann. TYDEM.

Borne] vid. ALKEM. Displ. D. I. bl. 27.

born-put water. Aqua putealis, puteana.
bornen. *Fris.* j. drencken. Aquare.
† Bornen. *Holl.* j. bernen. Ardere.
bornsteen. *Ger. Sax.* Succinum, electrum, glessum. *q. d.* petra ardens. *electrum enim accensum tædæ more ac nidore ardet.*
Bors. *Holland.* j. beyre. Vrsus.
Bors / *Germ. Sax. Sicamb.* j. rot. Contubernium, manipulus.
Bors-ghesel / *Ger. Sax. Sicamb.* j. rot-ghesel. Contubernalis.
bors-meester. j. rot-meester. Decurio.
Borse. Crumena, marsupium, vidulus, sacculus, loculus, loculi, mantica, bursa. *βύρσα.* i. corium. *Gal. bourse: Ital. borsa: Hisp. bolsa: Ang. purse.*
† borse der hoop-lieden. Basilica, Ianimedium, conuentus mercatorum. *vulgò* bursa: *ab ampla domo, bursæ siue crumenæ signo insignita Brugis Flandrorum sic primo dicta.*
borsen-snijder. Saccularius, manticularius, zonarius sector, crumeniseca.
Borst. Pectus, thorax. *Germ. brust: Angl. breast.*
borste / mamme. Mamma, mammilla, vber.
borst-been. Os pectoris, os sternon.
borst-boghe. *vetus.* Antilena.
borst-gheslagh. Planctus.
borst-ghetuygh. Antilena.
borst-ghesweer. Emphyema.
borst-gheweer. Thorax, pectoralis armatura.
borst-harnas. Thorax ferreus, siue æneus, pectorale.
borst-lap. Pectorale, & Mammillare, strophium, fascia pectoralis.
borst-plate. Thorax ferreus.
borst-riem. Antilena.
borst-tepel. Papilla.
borst-weer / borst-weeringe / schantse. Lorica castrorum: sepimentum muri: sepimentum militare: propugnaculum: structura in muris, pectus vt lorica muniens.
borstigh. *Holl.* Asthmaticus, anhelator.
Borstel. Seta. *Ger. burstlhaar: Ang. bristle, brushe.*
borstel / kladder. Peniculus, penicillus. borstelken. Echinus.
borstel-draet. Chelcuma, canabinum filum, fetis præpilatum, filum sutorium.
borstelachtigh. Setosus, hispidus.
Borsten. j. bersten. Rumpi, frangi: crepare.
Borrelen / Tumultuari, æstuare: & Fluctuare, agitari, tumultuare: & Bullire, ebullire.
Bosch. Silua, nemus, lucus, saltus, *vulgò* boscum, buscum. *Gal. bois: Ital. bosco: Hisp. bosque: Ang. busse. βόσκειν* i. pascere.
bosch-beste / *Hol.* j. kraeckte-beste.
bosch-duyue. Palumbus.
bosch van haer. j. haer-bosch.
bosch van wijn-besien. *vetus.* Vua, racemus, botrus.
bosch-goden. Fauni, satyri, dij siluestres.
bosch-hoeder. Saltuarius, saltuum custos.
bosch-holen. Ligna acapna, carbones acapni: carbones syluatici *vulgò dicti, quòd in siluis vrantur & præparentur.*
bosch-man. Siluicola.
bosch-not. *Fland.* Nux decumana, prægrandis.
bosch-os. Bubalus.
bosch-roouer. Latro, grassator.
bosch-slanghe. Coluber.
bosch-wachter. Saltuarius.
boschagie. Arboretum. *Gal. boscage.*
boschachtigh. Siluester: siluestris.
bosuyer. j. snoeyer. Frondator.
Boscle. j. beusele.
Bosemer. j. wissel.
Bosse. *Fland.* j. busse.
Bosse. j. bolleler. Vmbo.
Bosse-boom. Buxus *Ital. bosso: Hisp. box.*
Bossen / botsen. Pulsare, tundere, quassare. *Ital. bussare.*
Boste. j. booste.
Bot. *vide post dictionem* Boter.
Bote / boten-schoen. *Holl. Sicamb.* Pero, calceus rusticus è crudo corio. *Ital. bottes: Hisp. botes: Ang. & Gal. botter.* i. ocreæ.
bot-aersen / teerssen / bodse slaen. Xylegozio castigare: ocrea, assere, vel rudente ferire nates.
Boter. Butyrum. *Germ. butter: Ang. butter.*
boter-am / boter-ham. Panis butyratus, panis butyro illitus.

boter-

Bornen. *ardere*] *rooven ende* bornen, est in chartá allegata in de Werck. v. d. Maetsch. te Leyden D. I. bl. 113. adde G. V. LOON ad KL. KOLYN bl. 34.
borse der hooplieden. *crumenæ signo*] imo potius *trium crumenarum.* Conf. GUICCIARD. p. 62.

boter-bloeme. Ranunculus, polyanthemum: *herba floribus aureis, quæ à vaccis depasta butyri colorem commendare creditur.*
boter-brugge. *Frif. Fland. Sic.* j. **boter-am.**
boter-melck. Lac serosum, lac agitatum, lac secundarium, lac pressum, lac ex quo butyrum confectum est.
boter-schete / boter-schijte / boter-schiete / boter-vlieghe. *Fland.* j. **pepel.** Papilio.
† **boter-stande / kerne.** Vas in quo lac agitatur, & butyrum cogitur.
boter-tanden. Dentes primores, incisores, tomici, gelasini, ctenes anteriores.
boter-vlaene. *Leod.* j. **boter-am.**
boter-vlieghe. *Fland.* j. **pepel.** Papilio.
boter-voghel. *Sax.* j. **boter-vlieghe.**
boteren. Linere siue condire butyro.
boteren / kernen. Butyrum coagulare, cogere, conficere, lac in butyrum densare, spissare, cogere: lac agitando extundere butyrum.
Bot. *Holl. Frif. Sicamb.* j. **been.** Os, ossis.
Bot / bot-visch. Passer, piscis, rhombus: piscis planus, latus & extensus.
Bot / plomp. Bœoticus, bœotus, stolidus, stupidus, hebes, obtusus, rudis. *Hisp. boto.*
bot-maecken. Retundere, obtundere, hebetare.
bot-bijle. Imperitus & obtusus faber lignarius.
bot-muyl. Homo obtusus, stolidus, obesænaris.
bot-oore. Auris bœotica, auris bataua, auris pinguis, & crassa: homo stolidus & pingui iudicio.
bot-aerd. Homo obtusus.
botheyd / bottigheyd. Obtusio, hebetudo, stupiditas.
botterick. Bœoticus, obtusus homo.
bottelick / plompelick. Obtusè, stolidè.
Bot / botte. Impulsus, ictus: & Resultus. *Gal. boute.*
bottelinck. Subitaneus, subitus, repentinus: & Subitò, repentè, ilicò. *It. di botto.*
Botte. Gemma, germen, oculus. *Gal. bouton: Hisp. boton.*
botte. Papula.
botte. *Zeland.* Hydrops ac tumor strumosus ouium.
Bottel / buttel. *Sicamb.* Arbutum, vnedo.
bottel. *Sicamb. vet.* j. **cornoelie.** Cornum.
bottel-boom. *Sicamb. vetus.* j. **cornoelie-boom.** Cornus.
botteldoren. *vetus.* Rubus.
Botten. *Fland.* j. **stooten.** Trudere. *Gal. bouter.*
botten / wt-botten. Gemmare, gemmascere, fruticare, pullulare, trudere gemmas, *Virgil.* Vernare.
botten als een gheswil. Caput facere. *Gal. aboutir.*
botten / op-botten. Resultare, resilire. *Ital. buttare: Hisp. botar.* i. repellere, expulsare.
botten op d' water. j. **flinsteren.**
botten. Edere, exponere, ejicere, sternere, pellere, propellere, impellere. *Gal. bouter: Ital. butare: Hisp. botar.*
botten. *Holl. Fland.* j. **bedrieghen.** Fallere, imponere.
† **botten.** Fraudulenter extrudere aleas, componere aleas, taxillos mittere compositos. *Lud. Viues.*
botter. Deceptor, impostor, circumscriptor, qui quauis ratione per fraudem priuat & emungit aliquem rebus suis. & Aleator improbus & præuaricator, aleator famosus, planus, deceptor.
Botse / butse. Pulsus, concussus.
botsen / butsen. Pulsare, concutere, pellere, impellere. *Gal. poulser: Ang. pushe.*
Botte / butte / bodde / botte. Corbis dossuaria, orca, cophinus.
bot-draegher / bod-draegher. Baiulus corbis dossuariæ, cistifer.
† **bot-draegher / bod-draegher.** *Louan.* j. **ruyter-sche blanck.** Dipondius.
Botte / butte. Dolium, orca, cupa. *vulgò* butta, *Germ. butten: Ital. botte: Hisp. bota: Ang. butte.*
botterije. Promptuarium, penarium, cella promptuaria, cella penaria, cella vinaria: *vulgò* botteleria. *Gal. bouteillerie: Ital. botteleria: Hisp. botilleria: Ang. butterie, buttry: Bouteille Gal.* lagena, *siue* ampulla *dicitur.*
bottelier. Promus, condus, præfectus cellæ penariæ, cellarius, œnophylax. *Gall. bouteiller: Ital. bottigliere: Hisp. botiler: Ang. butler.*

bou-

boter-stande] *een* **boter-staende** *met haer ghereetschap.* bl. 115. in de Recht. en Cost. v. Antw.
botten. *Fraudulenter extrudere aleas]* vid. locum quem allegat ED. V. ZURK in Cod. Bat. p. 1066.
bot-draegher. *Dipondius]* vid. A. V. BEMMEL Besch. v. Amersf. D. I. bl. 226.

Boude. Audax, confidens. *Ital. baldo, baldanzoso: Ang. bould.*
boudelick. Audacter.
boudelinck. Audaculus.
Boven. Super, supra, supernè, sursum, desuper. Te boven gaen. Superare, antecellere, præstare, præire, anteire, excedere, exsuperare, præcellere, vincere.
boven-dorpel. Hyperthyrum, superliminare, limen superum.
boven-camer. Cœnaculum.
boven maten. Præter modum, supra modum, ultra modum, impendio, plus satis.
boven-kousen. j. broecke. Fœmoralia.
boven-leder. j. over-leder.
boven-lyst. Tænia.
boven-net. j. vogel-net. Transenna.
boven-sanck. Vox superior in musica. *vulgò* cantus, discantus, superius, superior: *vox quæ arcem seu apicem harmoniæ obtinet & in sublime præcipuè fertur.*
boven-waerts. Sursum.
bovenste. Supremus.
Bought. j. bocht.
Bout. Obex, pessulus, repages, repagulum, clauus teres. *Ang. bolte.*
bout van het schouder-blad. Caput scapulæ, summus humerus.
bout van t' been. Femur, coxa clunis. Hamelen bout. Femur verveccinum. Gansen bout. Femur anserinum.
bout/bout-pijl. Sagitta capitata, pilum catapultarium, sive catapulticum, *Ger. boltz: Ang. bolte.*
bout-gaen / bout-keeren. Præcipitari. & Ire in defectionem, transitionem facere, rebellionem facere, desciscere. *sumpta metaphora à sagitta inuersè reuolante.*
Bouw / bouwe. *Fris. Sicamb. Holl.* Messis: & Aruum: & Agricultura: & Aedificatio. & Agger.
bouwen. Arare, colere agrum, agricolari, exercere solum, vertere agrum: & Aedificare, struere, architectari.
bouwer / & *per syncopen*, boer. Agricola.
bouwer. Aedificator.
bouwsel. Agricultura: & Aedificatio, constructio, structura.
bouw-heer. j. bouw-meester.
bouw-maend. *Sax. Fris. Sicamb.* Augustus.
bouw-man / bouwer. Colonus.
bouw-meester. Architectus, architector: & Aedilis, fabricensis.
bouw-valligh. Ruinosus. & Valetudinarius.
bouw-vallighen muer. Parietina, paries vetus & semirutus.
bouwigh. Sartus tectus.
bouwigh maecken. Instaurare.
† Bouwen. Cyclas, vestis longa, spatiosa.
Boxe. j. bocse.

B R

Brabbelen. Confundere, miscere, turbare, & Tricari, nugari, nugas agere. & Rixari, altercari. *Gal. brouiller: Angl. braule, bravvle.*
brabbeler. Turbator: & Nugator, & Altercator.
brabbelinghe. Turba, turbatio, turbamentum, confusio, tricæ, nugæ, res nugatoriæ. & Rixa, iurgium. *Ang. bravvling.*
Brack. Salsus: aquæ marinæ saporem quodam modo referens.
brack goed. Merces submersæ: salo siue aqua marina corruptæ.
brack *Sax.* j. wrack. Rejiculus.
brack. *Sax.* Cineres mediæ probitatis.
bracks-brack. *Sax.* Cineres vilissimi.
Brack / brack-hond. Plaudus canis, odorus, sagax; canis venaticus. *vulgò* bracchus. *Gal. braque: Ital. bracco.*
brack-neusigh. Resimus.
Bradde. *Fland.* Testiculus.
brad-not. *Fland. vvas.* j. buyst-not. Nux decumana.
Bradse / bredse. *Fland.* Testiculus.
bradse / bredse. j. beur-broecke.
Braecke. Fractura, effractura. braecke doen. Vincula carceris rumpere, effringere carcerem.
braec-

Bouwen. *Cyclas*] *Zyn beste kleed, 't zy mantel, hoeyck, vlieger ofte* bouwen: vid. apud IDSINGA. D. II. in 't Staetsr. bl. 186. & in WESTERB. Ged.

Die wel eer in keurs of bouwen
Rieckend poeder heeft gezaeyt.

et sq.

Al de fronsen van haer bouwen.

adde A. KLUIT in HOOGSTR. Lyst bl. 65. 66.

braecke. Nausea, vomitus, dissolutio stomachi.
braecke. *Fland.* Lupatum, lupus, murex, postomis. *Ang. brake.*
braecke. *vet.* j. ghebreck. Defectus, carentia.
braecke. Malleus stuparius. *vulgò* linifrangibula.
braeck. Sterilis: semen non accipiens. *Ioan. Becan.*
braeck ligghen. Iacere incultum, cessare, requiescere: *dicitur propriè de aruis alternis annis cessantibus.*
braeck-ligghende landt. j. braeck-land. Veruactum.
braeck-ligghende vrouwe. Mulier vacans, vacua, vidua.
braeck / braeck-land. Veruactum, nouale, incultum solum.
braecken. *vetus.* j. breken. Frangere, rumpere: *Ang. breake.*
braecken / braeckelen. Frangere membra laboribus, vigiliis.
braecken / over-gheven. Vomere, prorumpere in vomitum.
braecken dē acker. Proscindere agrum, arare, terram moliri, nouare agrum, repastinare, aratris & ligonibus arua frangere.
braecken het vlasch. Comminuere linum.
braecker. j. braeck-land. Nouale.
braeck-land / braeck-acker. Nouale, nouale ager, veruactum, requietus ager, aruum quod sterile iacet, ager quiescens, requiescens solum incultum.
† braeck-maend. Iunius mensis. *quo agri repastinantur, aruaque & vineta aratris & ligonibus passim franguntur.*
braeckemaer. Ensis falcatus. *Gal. braquemar.*
braeck-raeve. Rapum maius.
braeck-voghel. Arquata, numenius, ortygometra, phæopus: *aues diuersæ sic dictæ Teutonicè quòd in nouvalibus & quiescentibus agris morari soleant: siue quòd quædam illarum Iunio mense aduenient.*
† Braed. j. ghebraed.
braeden / braeyen. Assare, torrere flammis.
braeder / braederij-houder. Popinarius, cupedinarius.
braederije. Popina, thermopolium, popina sellariola.
braed-harinck. Halex macerata.
braed-yser. Crateutorium: ferrum in quo veru vertitur.
braed-panne. Sartago, frixorium, patella pinguiaria.
braed-sout. *Zeland.* Sal torridus *qui exigua infusa aqua marina, diutiùs torretur atque aduritur: sal splendidus, lucidus.*
braed-spit. Veru.
braed-verckén. Porcellus, porculus, nefrens: & Porcellus Troianus, fartilis.
Braede. *Sicamb.* Pulpa petasonis, pulpamentum. *Germ. brate.*
Braede / braeye / kuyte des beens. Sura, gastrocnemium, venter cruris.
braed-worst. j. met-worst. Lucanica.
Braeme / breme. Rubus, sentis, vepres, morus vaticana.
braeme. *Sax. Sicamb.* j. bremme. Asilus, tabanus.
braem-besie. Morum rubi, morum sentis, vaccinium.
Braessem. Cyprinus latus. *vulgò* prasemus.
Braeuwe. j. brauwe.
Braeuwen. j. haelseren.
Braggaerd. Homo bullatus, elegans. *Gal. braggard.*
† braggheren. Lenociniis superbire. & Speciose ingredi, superbè incedere, ostentare se. *Ger. branghen: Ang. bragge.*

braeck-maend] in Vlaerd. Redenr. bl.

In Braeckmaendt negentien brengt in besloten Brieven
Al het gheeysche werck.

pro eo vero est *Brachmaent* in vetusta Bibliorum editione apud J. LE LONG memorata bl. 245. 248. in de Boekz. der Nederd. B. et sic apud WACHTER *Brach-monat* & in EGINHARDI vita CAROLI M. p. 133.

Braed] in Ms. Keuren van Gron. B. IX. art. 10. *Des lateren avendes en sal men geen* braden *geven.* Nunc vulgò *harst* audit ab *harsten, herslen, herdsten, torrere.* Arnhemiensi tamen plebeculæ nondum plane exolevit.

braggheren]

Pompilius braggeert in 't onbetaelt scharlaken,

canit J. DE DECKER in de Rymoef. bl. 5.

Branche. *Fland.* j. rancke. *Gal. branche: Ang. braunche.*
Brand. Incendium, vstio, adustio, inflammatio.
brand. Torris: & Titio. *Gal. brandon.*
brand. Vredo, fungus, clauus, patella: *arborum morbus è foliis exustione:* & Robigo, rubigo, vredo, carbunculus, vstilago: *vitium frumenti, auenæ & tritici, cùm spicæ quodam modo aduruntur.*
brand-braessem. Melanurus.
brand-brief. Literæ incendiariæ, litteræ indictionis incendij.
brand-deure. Ianua incendiaria: ianua in tabulatis per quam incendij & necessitatis tempore supellex demittitur.
brand-emmer. Situla incendiaria, hama.
brand-gans. *Holl.* Anser anthracino pectore, alis piceis, extremis candens.
brand-haeck. Hama, harpago.
brand-hert. Tragelaphus: ceruus villis nigricantibus: *sic dictus Germ. a semiusti* ligni colore.
brand-ijser Cauterium, ferrum quo notæ inuruntur: & membra morbida aduruntur.
brand-ijser / wend-ijser. Crateuterium.
brand-ijser. Fulcrum focarium, dalopus, odis: instrumentum ferreum quod in foco ligna sustinet.
brand-klocke. Tintinnabulum incendiarium.
brand-lattouwe. j. hoefblaederen. Tussilago, populago, *vulgò* vngula caballi: *herba cuius folia ex melle trita sacro igni & omnibus inflammationibus illitu medentur.*
brand-ledder. Scalæ incendiariæ.
† brand-mael. Stigma.
brand-meese. Parus ater, carbonarius.
brand-meester. Præfectus incendiis extinguendis.
brand-merck. Stigma.
brand-nieuw. j. vier-nieuw.
brand-offer. holocaustum.
brand-oven. Fornax.
† brand-poppe. j. poppe. Malleolus.
brand-roede. *Fris. Sicamb. Fland. Louan.* j. brand-ijser. Fulcrum focarium. *vulgò* alarium.
brand-roouen. j. brand-schatten.
brand-roouer. j brand-schatter.
brand-schauwen. Incendia moliri.
brand-schauwer. Incendiarius.
brand-schatten. Exactionem incendiariam extorquere, cogere ad conflagrationis redemptionem: & Redimere incendium violentorum.
brand-schatter. Incendiarius.
brand-schattinghe. Exactio incendiaria. & Redemptio incendiaria.
brand-siecte. Febris ardens.
brand-siluer. j. ghe-brandt siluer. Argentum excoctum.
brand-slange. Vipera, vipera atra. *Horat.*
brand-spieghel. Speculum vrens, speculum metallicum.
brand-spuyte. Sipho incendiarius.
brand-stichten. Incendium violentum facere, incendia moliri, tectis facem subdere, ignem inferre.
brand-stichter. Incendiarius, clandestinus incendiarius.
brand-stocke. Fax: & Torris.
brand-storm-wind. Præster.
brand-teecken. Stigma, victurum in cute punctum, nota publica, nota inusta.
brand-teecken van de peerden. Trisippium.
brand-teecken. Stigmate inurere, notam inurere, notis compungere.
brand-voghel. Larus niger, fulica, & Ibis.
brand-vosch. Vulpes nigricans.
brand-wijn / brandende wijn. Aqua ardens, aqua vitæ, vinum igne liquatum, vinum ardens, causticum, liquor stillatitius ex vino; *dicitur* brand-wijn: & brandende wijn. i. ardens, *quia facilè ardet flammamque concipit.*
brandeler / brander. *Fland.* j. brand-ijser. Fulcrum focarium.
branden / bernen. Vrere, adurere, perurere, deurere: & Vri, comburi. & Ardere, exardere, inardere, flagrare, deflagrare, conflagrare.

bran-

brand-mael] add. J. BODIKER Grund-s. d. Deutsche spr. p. 311. ubi etiam talem maculam notat: *welche oft die kinder mit auf die Welt bringen, und vom schreck der Mutter entstehen.*
brand-poppe] *een brantstichter, die den Brandt in jemants Huys ofte Hoff steeckt,* Brandpoppen *leght oft worpt. Malleolus* ergo pro *stupa incendiaria* sumitur, et hoc sensu de eo vid. SAM. PITISCI Lexic. Antiq. h. v.

brander. j. brandeler. Fulcrum focarium.
brandende hitte. Causus, febris ardens.
brandigh. Flagrans, vrens.
† Brandereel. Actis, tragula: glans reuocabilis: plumbum in glandis modum formatum, quod loro alligatum in hostem torquere & ad se retrahere solent antiqui, telum reciprocum: librillum, *Brandir. Gal.* i. librare.
Brase. *Fland.* Pruna, carbo ignitus. *Gal. brase*, *brasier*: *Ital. bragia*: *Hisp. brasa.* βρά-ειν. i. feruere.
Bras. Mixtio, commixtio, confusio, commixtum chaos: & Conditus, conditura, compositio, & Comessatio, epulatio.
brassen. Miscere, commiscere, permiscere, confundere, turbare. *Gal. brasser.*
brassen ende brouwen. Confundere & miscere, commiscere aquas frugibus, coquere ceruisiam.
Brassen. Epulari, pergræcari, helluari, popinari, bacchari, comessari.
bras-daghen. Bacchanalia.
bras-penninck. Tressis, nummus tribus assibus æstimatus. *vulgò* braßdenarius. *q. d.* nummus epularis. *Solet enim esse commune conuiuij symbolum siue pretium: sicut placito Caroli V. Imp. anno 1544. I. Iunij statutum est militi pretium mensæ in diuersorijs ciuitatum vnus brasdenarius, hoc est, duo grossi cum medio Fland. ruri autem & in pagis stuferus, id est, grossi duo: excepto potus pretio.*
brasser. Barathro, lurco, edo, manduco, helluo, popino, commessator, epulo.
brasserije. Epulatio, popinatio, belluatio.
Brauwe / braue. Comptus, bellus, ornatus. *Gal. braue.*
brauwe. Ora, extremus ambitus, & Limbus pelliceus, ora pellicea vestis, ora è pelle lanata.
brauwe. Area in hortis.
brauwe / brouwe. Cilium. & Supercilium.
brauwe. *vet. Sicamb.* j. braede. Sura.
brauwen. Ornare, comere.
brauwen. j. kalfaten. Commissuras nauium ferruminare musci coma.
Bred. *Ger. Sax. Sicamb.* j. berd. Asser.
Bred / brade. *Sax. Sicamb.* j. ghe-braed.
Bredse. j. bradse. Coleus, testiculus.
Breds riecken. Olere hircum.
Breed / breyd. Latus, laxus, largus, amplus.
breed-bijle. *Holl.* Ascia.
breeden-raed. Generale concilium ciuitatis vniuersum populum repræsentans, publicum concilium: senatus prætorianus, consilium prætorianum, aulicum, publicum.
breed-borstigh. Pectorosus.
breed-voet. Pansa, latipes, palmipes, solidipes.
breedde / breydde. Latitudo.
breeden. j. breyden. Dilatare.
Breemstigh. *Fland.* Luxuriosus, ardens in Venerem, Veneri deditus.
† Breghe / breghen. *Sax. Sicamb.* Cerebrum.
Breyd. j. breed. Latus.
Breydel. Habena, retinaculum, frenum: capistrum: à breyden. quòd in reticuli modum contexi soleat. *Gal. bride: Ital. briglia: Angl. bridle.*
breydelen. Frenare, refrenare, infrenare, *Gall. brider. Angl. bridle.*
Breyden. Dilatare, amplificare, extendere.
breyden. Nectere telam, contexere rete, vittam, &c.
breyd-naet. Sutura nexilis, reticulata.
Breyne / breyne. *Holl.* Cerebrum.
Breke. Fractura, infractio, ruptura.
breke / breße. Labefactatio muri.
† breke. *vetus.* j. ghebreck. Egestas.
Breken. Frangere, rumpere, quassare, diffringere, destruere.
breken in huys by nachte. Nocte irruere in ædes.
breken de wet. Infringere legem.
breken de riemen. Detergere remos, defringere remos, in concursu nauium, remos comminuere.
breken den sanck. *vulgò* Colorare, diminuere.

bre-

Brandereel] vid. in J. V. OUDENHOVE besch. v. Heusden bl. 292. brandereel *oft steen in zyn mouwen oft in zynen boesem draghen.*
Breghe.] Breghen sziamen *dat is dat men breghen in den Cop seen mach*: in charta apud J. G. HOFFMAN, Obs. Jur. Germ. p. 234 et etiam sq.
breke / ghebreck] pro hoc est *brek*, in Vlaerd. Redenr. b.
Quam den mispresen „ in breck ende verdriet.

M

† breken. *vet.* j. ghe-breken. Deficere.
breck-yser. Aries ferreus, vectis.
breck-spel. Interruptor vel interpellator lusus.
breck-steen. j. stop-steen.
breckelick. Fragilis.
Brem. Geniſta: & Spartum.
Breme. j. braeme. Rubus. & Paſtomis.
Breme / bremel. *vetus.* Fimbra, inſtita, limbus.
Bremme / bremse. Oeſtrum, aſilus, tabanus. & Repagulum poſticum cataſtæ.
Bremmen. Sonitum edere. Βρέμειν.
† bremmen. Hinnire, rugire: & Mugire. *Hiſp. bramar.*
Breme. *vet.* Ardere deſiderio. *It. bramare.*
bremstigh. Ardens deſiderio.
Bremse. *Sicamb.* bremme. Oeſtrum.
bremse / bremer. *Ger. Sax. Sicamb.* Paſtomis.
Bren. *Cimbr.* Galea exploratoria, cornuta, criſtata *Adr. Iun.*
Brenghen. Ferre, adferre, deferre, proferre, apportare.
brenghen eenen dronck. Propinare, præbibere.
Bresse. *Holl.* Antiæ, capronę, anteuentuli.
Bresse / bresche. Labefactatio muri, ruina muri. *Gal. breche.*
Brete / brette. *Sicamb.* j. britte. Fruſtum ſiue pars ceſpitis.
Breuk. j. broke.
Breuselen. j. brijselen.
Bricke / brijcke. *Fland.* Later, laterculus. *Gal. brique.*
bricke. *Sax. Sicamb.* Orbis, orbiculus j. schijve / & talioore.

Bridse. j. bredse / bradse. Coleus.
bridse slaen. j. pan-aersen.
Bridsel. *Sicamb.* j. brijselinck.
Brieden. *vetus.* j. brouwen.
Brief. Literæ, tabellæ, ſcheda, epiſtola, epiſtolium. *Sax. breue: Ital. breue. vulgò* breue, breuis. Breue (*inquit Vitus Amerpachius in ſuis Annotationibus in Conſtitutiones Caroli Magni*) *quo vocabulo adhuc vtuntur Pontifices Romani, puto Germanicum eſſe, ac ſignificare literas.*
brief ende seghel. Inſtrumentum, monumentum ſcripturarum.
brief-draegher. Grammatophorus, tabellarius.
brief-kamer. Grammatophylacium.
brieven. Literis ſiue epiſtolis ſignificare, denuntiare.
Brieschen. Rugire: & Hinnire.
Brij. Puls, pulmentum.
Brijcke. *Fland.* j. bricke. Later.
† Brijn. *Fland.* j. pekel. Muria. *Ang. bryne.*
Brijne. *Holl. Friſ.* breyne. Cerebrum.
Brijsel / brijselken. Mica.
brijsen / brijselen. Friare, conterere, obterere, in micas frangere, confringere, in minimas partes confringere. *Gal. briſer, Angl. bruſe.*
brijselingh. *Sicamb.* j. draeckselinck. Spira.
brijselinghen. j. mugselinghen.
Bril. Specillum, ocularium ſpecillum, perſpicillum, conſpicillum: oculi vitrei.
bril. Clauicula, κλειδίον: oſſiculum circa pectus, *à ſpecilli ſimilitudine dictum.*
bril. Sedes latrinæ perforata: foramen ſellæ familiaris.

Bril.

breken. *Deficere*] hoc ſenſu dicebant: *my breekt*; ut apud J. MATTHYSZE: *an dat erve* breect *mi.* bl. 266.

bremmen. Hiſp. *bramar*] et inde pro *eſtre en rut, mugler, le propre des Lions, taureaux,* Cæt. et ſequens *Bremen* ab Italo *Brama, chaleur d'animal,* quia armentorum cæterorumque animalium amoris affectus e mugitu dignoſcitur, & hinc pulcre apud mellitiſſimum BAPT. GUARINUM:

Mugge in mandra l'armento, eque muggiti
Sono amoroſi inviti.
Rugge il Leone al boſco:
Nè quel ruggito è d'ira
Coſì d'amor ſoſpira.

vid. Il Paſt. Fido A. 1. Sc. 1. et ideo jam in VALERII CATONIS Diris in BATTARUM:

Felix taure pater magni gregis, et decus a te
Vaccula non unquam ſecreta cubilia captans,
Fruſtra te patitur ſilvis mugire dolorem.

vid. in P. BURM. SEC. Anth. T. II. p. 670.

Brijn] *Pekel,* brijn CHR. PLANTINO.

Brillen verkopen. *Adag.* Facere fucum, dare verba, farcire centones.
Bril-huyskens. Theca ocularia.
Bril-maecker. Faber ocularius.
Brillen. Admouere specilla oculis.
Brillen iemanden. j. breydelen. Comprimere, refrenare aliquem. *vulgò* brigliare. *Briglia, Ital.* i. habena; frenum.
Brinssen. *Holl.* j. brieschen. Hinnire.
Britte / brutte. *Holl. Sicamb.* Cespes, frustum cespitis.
Brodse / brodtse. *Sicamb.* Buteo.
Brocke. Bolus, buccella, frustulum, frustum esculentum, mica.
Brocken. j. brijselen. Interere.
Brocke / krop-aes. Turunda, offa.
Brocke. *Fland.* Bolus venenatus, venenum.
Brodde. *vetus.* Fœdus, indecorus, turpis. & Sordes, turpitudo.
Brodden. Resarcire, interpolare, sarcinare res veteres & obsoletas. & Inepte operari.
Brodder. Interpolator.
Brodder / brodderer. Ineptus operator.
Broddiet. Podex turpis, anus stercore fœdatus.
Broeck. Palus.
† broeck-land. Palus.
Broeckachtigh. Paluſtris.
Broecke. Bracha, brachæ: campestre, subligar, subligaculum, fœmoralia, fœminalia, perizoma. *Ital. braca, braga: Hisp. bragas: Ang. breache.*
Broeckwille. Subligar, subligaculum.
Broeckman. Brachatus, bracha indutus.
Broeck-snijder. j. steen-snijder.
Broeden / brueden. Fouere: & Incubare ouis vel pullis, sedere in ouis, oua fouere, refouere, nidulari. *Ang. broude.*
Broed-ey. Ouum vrinum; cynosurum, generationi ineptum.
Broed-henne. Gallina matrix, gallina incubans, gallina oua & pullos fouens.
Broed-ganse. Anser oua fouens.
Broedinghe. Incubatio, incubatus, fotio, fotus, fomentum, pullatio.
Broedsel. Pullatio, pullities, genimen, genitura, fœtura, & Pullus.
Broeder. Frater, germanus, frater germanus. *Ger. bruder: Angl. brother.*
Broeders kinderen. Patrueles.
Broeders sone. Nepos.
Broeders wijf. Fratria.
Broederken. Fraterculus.
Broederlick. Fraternus.
Broederlicken. Fraternè, germanè.
Broederschap. Fraternitas, germanitas: & Collegium, phratria, cœtus fratrum, sodalitium sacrum *vulgò* confraternitas.
Broeye. j. brue. Ius, iusculum.
Broeyen. *Holl. Fris.* j. schouden. Calida perfundere: feruente aqua aspergere.
Broeyen een vercken. j. schouden.
Broem / brom. *Fland.* j. brem. Genista.
Broem. Spuma, sordes seu strigmenta rerum decoctarum.
Broemen. Despumare.
Broemen. Parasitari. broemer. Parasitus.
Broemsel / broem. Spuma.
Broesen. Tempestuosum ventum flare, furentem ventum spirare.
Broke / bruyck / breuck. Consuetudo, vsus. Keuren ende broken. Leges & consuetudines. *à* bruycken / vti, frui.
Broke / breucke. Fractura, ruptio, *à* breken. frangere.
Broke / breucke. *Fland. Sicamb.* j. ghescheurtheyd. Hernia.
Broke / breucke / boete. Mulcta, multa, pœna pecuniaria, pecunia multaticia: & Peccatum, culpa. Broke betaelen. Culpam redimere.
Broke-ghelt. Pecunia mulctaticia.
Broke / broocke. Curuatura.
Broke / broocke / breucke. Bulla, torques, monile, ornamentum colli, quale gestant equites Ordinis; *à* breucken / broken *siue* broocken. Pandare. incuruare *Ang. brouche.*
Brokel. *vetus.* Friabilis, fragilis. *Ang. brou-kle, brikle.*
Broken / breucken. Frangere legem, infringere

Broeck-land] Sic prope Arnhemiam habemus *het broek*, et alibi. vid. A. MATTH. T. III. Anal. p. 142. et inde *het Bilemmermeer*, antea audiebat *Bendelmer-bruk* vid. in L. SMIDTS Schatk. v. præced. quin imo tota palus Moeotis a V. VAERNEW. *den* broucken vocatur *ofte meerschen Meotidis* vid. in de Spiegh. B. I. C. XXX. neque errare videntur, qui *Bructeros*, utpote paludum incolas, inde nomen accepisse judicant. adi KEYSLERI Antiq. Sept. p. 473. in Not.

re ius, perfringere legem, committere multam.
broken / broocken. Incuruare, pandare, flectere.
brokigh / brokel. Fragilis, friabilis.
† brokigh. Delinquens, legem infringens, multam commitens.
brok-saem. Lentus, flexilis.
Brom / *Fland.* j. brem. Genista. *Ang brome.*
† Brom. j. broem. Spuma.
Bronchen. j. pronchen.
Broocken. j. broken. Incuruare.
Brood. Panis. βρῶμα. j. cibus *Germ. brot. Ang. bread.*
brood. j. koeck van metael. Pastillus.
brood-backen. Pinsere, coquere panem.
brood-backer. Pistor.
brood-bidden. Mendicare.
brood-droncken. Proteruus, petulans, lasciuus, arrogans, fortuna dulci ebrius, elatus rebus secundis.
brood-dronckenschap. Proteruia, petulantia, lasciuia, arrogantia, insolentia, panis saturitas, licentia morum rebus secundis, panaria ebrietas.
brood-kiste / brood-schrijne. Mactra.
brood-koren. Frumentum.
brood-korf. Canistrum, panarium, panariolum, corbis, sporta, qualus.
brood-loos. Carens pane.
brood-loose konste. Ars sterilis, ars nihil ad farinam faciens.

brood-mes. Culter escarius.
brood-tailloore. j. scluisse. Panicia mensa, solum cereale.
brood-winner. Operarius.
† broodlinck. *vet.* Domesticus, conuictor.
Broosch / breusch. Fragilis: & Debilis, fluxus, caducus: & Præceps, ferox.
broosche plaetse. Locus præruptus, abruptus: abruptum.
brooschelick. Fragiliter: & Debiliter.
broschheyd. Fragilitas.
Broose. *Fland.* Bipalium, pastinum.
† Broosken / broosken. Cothurnus, soccus, ocrea, *Gal. brodequin: Ital. borzachino: Hisp. bolzequin.*
Broselen / breuselen. j. brijselen. In minimas micas frangere.
Broseme. *Vet. Germ. Sax. Sic.* j. brocke.
brosemen. j. brocken.
Brouwe. j. brauwe. Cilium, supercilium, palpebra. *Germ. brawe: Angl. browe.*
Brouwieren. Speculari, contemplari.
Brouwen / braissen / menghen. Miscere, confundere.
brouwen. Coquere ceruisiam, *Angl. breuwe.*
brouwen iet quaeds. Coquere malum, dolum, bellum, *Liu.* i. parare & moliri clanculum, conflare occultè.
brouwer. Ceruisiarius, ceruisiæ coctor, zytheosa.
brouw-huys. Officina ceruisiaria.

Brouw-

brokigh. *Delinquens*] in K. BURM. Utr. J. B. I. D. bl. 135. in Not. *die* broekig *en misdadig worde.* et passim in vetustis Gelriæ chartis.

Brom. *Spuma*] Brom *oft broem* PLANTINO; ubi etiam legitur *Brommen,* & *Bromt de visch; Escumez le poisson: Despuma piscem.*

broodlinck] ideo, quoniam panis præcipuus cibus est, quo vita humana sustentatur, et hanc ob rem etiam *brodig* reperitur, et *brodige dienaers,* apud A. MATTH. de Nob. p. 15. facitque huc locutio *wten brode te doen,* pro *emancipare.* de quo integro capite agit J. BOTTELC. CCXXXI. et in 't Landtr. v. Ruerm. *oft dat sij uyt hunne Alders* broot *ende plicht* gedaen *ende geëmancipeert* zyn. bl. 32.

Broosken] VONDEL illa HORATII

Cecropio repetes cothurno.

reddidit: *Zult ghy — met Griecksche* brooskens *hervatten.* bl. 29. & 122. in A. P. *leeren spreken en op* broozen *treden.* et in J. VOS blyde Ink. v. C. RIKKER bl. 191. de Mercurio; *de kykers konden hem aan zyn gevleugelde hoedt* en broozen. quæ sufficiunt ad intelligendum HOOGVL. in ABRAH. B. IV. bl. 95.

Hier treedt myn Herder met zyn Herderin in 't groen
Op laage broosjes.

LE DUCHAT *a* βύρσα derivat, sed. vid. etiam quos allegat, in not. ad RABELAIS Gargantua L. I. Ch. XVII. p. 58.

brouw-ketel. Cortina ceruisiaria.
brouwerije. Officina ceruisiaria.
brouwsel. Ceruisiæ coctura.
Bruwe / bruwet / broeye. Ius, iusculum, liquamen, sorbitio, *vulgo* brodium. *Ger. brue: Sax. brue: Gal. bruet, brouet: Ital. broetto, brodo, broedetto: Angl. broth.*
Brueden. j. broeden.
† Brugghe. Pons. *Ger. bruck: Angl. bridge.*
brugghe. *Fland. Holl. Sic. Fris.* j. voter-ain.
brug-stock. *Fland.* j. vondele. Ponticulus, planca pontis.
brugghesken. Ponticulus.
brugghesken van de luyte. j. luyten-brugghesken. Magas.
bruyk / ghebruyk. Consuetudo, mos.
bruyk-baer. Vtilis, vtibilis, vsui aptus.
† bruycken / ghebruycken. Vti, frui.
Bruyd. Sponsa, nympha, virgo, desponsa, noua nupta. *Germ. braut: Sax. brut: Ang. bride.*
bruyd-gom / bruydegom. Sponsus, nymphus. *q. d.* sponsæ custos. *Germ. brautgam, breutgam: Sax. brudegam: Angl. bridegrome: brutigomo* dicitur antiquissimo scriptori Germanico, Otfrido, monacho S. Galli.
bruyd-gaue. Parapherna.
bruyd-loft. Nuptiæ. à loste *siue* geloste. i. promissio: *sicut* sponsalia *à spondendo.*
bruyd-loft. Conuiuium nuptiale.
bruyd-loft-houden. Facere nuptias, exhibere conuiuium nuptiale.
bruyd-loft-lied. Epithalamium, hymenæus.
bruyd-loft-toght. Antipherna.
bruyd-leyder. Paranymphus, ductor sponsæ.
bruyd-leydster. Pronuba, comes sponsæ.
bruyd-schat. Dos.
bruyd-stuck. Sponsale munus.
Bruyd. *Holland.* Colluuio, colluuies: colluuies ex vasis quæ porcis datur: *&* Stercora liquida. *Ital. brodo, brodetto.*
bruyd-leyder. *Holl.* j. vern-steker. Coprophorus.
Bruyn. Fuscus, aquilus, subniger, nigricans, *vulgo* brunus. *Gal. brun. Ital. bruno: Hisp. bruno: Sax. bruyne: Ang. brawn.*
Bruyne / *Sax.* Angina, synanche.
bruyne. Erisypelas cerebri, *quibusdam:* oris vitium, cum linguæ tumore, exasperatione, siccitate & nigredine: *vnde & nomen teutonicè habet*, *vulgò* brunella: *quo nomine & herba vocatur quæ huic morbo medetur.*
bruyn-brood. Panis ater, acetosus, cibarius, secundarius.
bruyn-heylige. Mentha vulgata. *vulgo* fusca sacra.
bruyn-rood. Puniceus, spadiceus, badius, balius.
bruyn-visch. Tursio, tyrsio, phocæna.
bruynagie. j. voragie. Borago.
bruynachtigh. Subaquilus, subfuscus.
bruynelle / bruynken. Fusca, nigella.
bruynelle. Brunella, siue prunella herba: consolidæ species.
bruynéren. Infuscare, offuscare: polire, expolire metalla. *Gal. brunir: Ital. imbrunire.*
bruyneersel. Politura.
bruynet. Subaquilus. *Gal. brunet: Ital. brunetto.*
bruynette. Fusca, nigella, subnigra.
bruynetteken / bruynet-bloemken. Eranthemum, flos Adonis.
Bruys. *Holl.* j. schuym. Spuma.
bruysen. *Holl.* j. schuymen. Spumare.
bruysen. *Sax. Sicamb.* Fremere, rugire, strepere.
Bruystigh. j. bruustigh.
Brullen. Mugire, boare, rudere.
Brummelen / brummen. *Sax. Sicamb.* Rugire, mugire.
Brumse / bremse. Oestrum.
Brumsen. j. biesen / bysen.

Brume-

Brugghe. *Pons*] inde verbum *brugghen*, quo eleganter J. V. D. BEEK apud CL. MATTH. T. III. Anal. p. 90. *als Vriesiant mit yse overgebrugget wert.*
bruycken] JOH. A. V. WAEL in Vlaerd. Redenr. b.

Elck die schreef daer stryt om stryt
Elck die bruyckte *kunst en vlyt.*

et in 't Const-thoonende Juweel.

Bedwongen was ick stout, den besten raet te bruycken.

vid. etiam in SPAAN besch. v. Rotterd. bl. 231. & passim in J. V. BROEKH. Ged. Hollandis adhuc verbum superest in *Bruyck-baer.*

Brumstigh. *Sax. Sic.* j. brunstigh.
† Brunst. *Germ. Sax. Sic.* Ardor, feruor, & Subatio, catulitio.
brunstigh. *Germ. Sax.* Ardens, feruens. & Lasciuus.
† Brunstigh zijn. Ardere in Venerem, subare, catulire.
Bruntsen. *Germ. Sax.* j. pissen.
Brustigh. j. brunstigh.
† Bruwe. j. brue.

B U

Buchelen. j. boechelen.
Bucht / bocht. Septum, septa, orum: & Aruum conclusum. & Stabulum.
Buck. *Fland.* j. bock.
buckingh. j. bocks-horinck.
Bucken. Pandare, curuare, incuruare.
Buecke/ beuck-not. Glans fagea, *siue* faginea. *Ger. buch. Ang. beche.*
Buecke-boom. Fagus.
bueck-weyt. j. boeck-weyt. Fagopyrum, fagotriticum.
Bueghel. j. boghel.
Buelinck. j. bolinck.
Buene/ boene. *Sax, Sicamb.* Tabulata, contignatio.
† Buer. *Sax. Sicamb.* Casa, tugurium. & Appendix domus, ædificium alteri adiunctum. *hinc* ouen-buer.
† Buer. *Fris. Holl.* j. ghebuer. Vicinus.
buer-lieden. *Holl* Vicini.
buer-man. *Holl.* Vicinus, accola.
buer-wijf. *Holl.* Vicina.
Buer. *Sax.* j. boer. Rusticus.
buer-brouwe. *Sax.* Rustica.
Buet / buyt. Spolium, exuuiæ: & Manubiæ. *vulgò* butinum. *Gal. butin: Ital. butino: Hisp. botin.*
buet-gheld. Manubiæ, pecunia manubialis, prædacea.
buet-penninck. Pecunia prædacea, manubialis. & Arrha militaris.
bueten / buyten. Prædari, prædam facere. *Gal. butiner.*
bueten/ manghelen. Permutare, commutare.
bueter. Prædo. bij-bueter. Præmiator.
Buffel. Bubalus, bos siluestris. *Gal. bufle: Ital. bufalo: Hisp. bufalo: Ang. buffe.*
buffelich. Bubalinus.
Buffet. Abacus, repositorium: & Vasarium, argyrotheca. *vulgò* buffetum. *Gal. buffet: Ital. buffetto.*
† Buyck. Venter, aluus: & Vterus.
buyck der bien. j. bie-buyck.
buyck van de kercke. j. beuck.
buyck-dienaer. Parasitus.
buyck-herdigheyd. Tenasmus.
buyck-loop. Diarrhœa, alui profluuium.
buyck-loopigh. Foriolus.
buyck-pijne. Dolor ventris: verminatio, vermina: tormina alui, intestinorum circa vmbilicum torsio. & Cholera, felliflua passio.
buyck-sieck / buyck-sichtigh. Aeger ventre, aluinus, lientericus.
buyck-siecke oft buycksichtige peyre. *Fland.* j. platte. Pirum fracidum.
buyck-sieckte. j. buyck-pijne.
buyck-spaerigh. Fraudans genium.
buyck-vast woonen. Fixam sedem tenere, domicilium habere fixum & stabile.
buyck-vel. Abdomen.
buyck-wee. j. buyck-pijne.
buyck-worm. Lumbricus: colubra cæca: vermis aluum humanam infestans.
buyckachtigh / buyckigh. Ventricosus, ventriosus, ventrosus.

Brunst. *ardor*] uti Germanorum Sermone: *Er ist in der stadt eine grosse* Brunst *gewesen.* vid. J. BODIKER Grund-Sätze d. Deutsch. Sprach f. 295. sqq. et 335. sqq.
Brunstigh zijn] inde adhuc cervorum, de quibus tantum Venatoribus in usu est *Bronst-tyd* add. etiam J. BODIKER l. c. p. 31.
Bruwe] dicebatur etiam *Brouwt*, sed hoc sensu est pro *brouwsel*, *cervisiæ coctura*: *die brouwers sullen brouwen mogen tot elcke* brouwt *25 grove vaten*; apud A. V. BEMMEL besch. v. Amersf. D. II. bl. 777. not.
Buer. *casa*] Conf. FR. JUNIUM ad WILLERAM. p. 180. sq.
Buer. *vicinus*] vid. 't beg. der Erfgr. bedien. bl. 466. indeque Deam *Burorinam* nomen habere conjicit magnus HENR. CANNEG. p. 41.
Buyck] vocem hanc pro *corporis trunco* usurpatam fuisse, et nihil a *rompe* differre videbis infra in *rompe* et apud B. HUYDEC. diligentissimum, dum licuit, hujus Etymologici lectorem, et helluonem ad M. STOKE D. III. bl. 496.

Buycken. Lintea lixiuio purgare ſiue lauare.
buyckſter. Lotrix.
buyckſel. Lixiuium: lauatio lixiuio. *Gal. buee. Ital. boccata.*
Buyde. j. buye.
Buydel. Bulga, crumena, ſacculus.
† buydel / buydel-ſack. Cribrum, pollinarium, cribrum farinarium, ſubcerniculum. *Gal. bluteau: Ang. bultre.*
buydel-draegher. Saccarius, baiulus, gerulus, doſſuarius.
buydelen. Cribro incernere vel ſubcernere.
buydel-troch. Arca pollinaria.
Buye / buyde. Nymbus, tempeſtas, horrida tempeſtas, procella, turbo.
buye / buyde. *Friſ. Holl.* j. peſt-buyle. Anthrax, carbunculus peſtilens.
buyachtigh / oft buyigh weder. Inconſtans & improuiſa procella.
Buyghen. j. booghen. Flectere.
† Buyle. Tuber, tuberculum, tumor rotundus. *Ger. buhel: Ang. byle.*
buyle. *Ger.* Peſtis, peſtilentia.
buylen. j. puylen. Extuberare.
Buylen. j. buydelen. Cribro incernere.
† Buys. Ebrius, potus.
Buys / buyſken. *Holl.* Amicus, ſodalis.
Buys / ghernegtken. *Holl.* Sagum, ſagulum.
Buyſe. Canalis, tubus, fiſtula, ſipho *Gal. buiſino: Ital. buſo.* foramen *dicitur.*
buyſe. Amphitheton: poculum vtrinque anſatum. quod ob magnitudinem ambabus tollitur ac reponitur manibus: *id Hollandi nautæ vocant* buſam, *inquit Eraſ. in Adag. Ex Amphitheto bibiſti.*
buyſe ſtraele. Sipho.
buyſken. Canaliculus, tubulus, fiſtula.
buyſen. Cothoniſſare, largiter potare, bibere ex amphitheto: poculis indulgere, confertim ingerere potum, à βύζειν. i. cumulatè, confertim, *inquit Ad. Iun.*

Buyſaerd / buſaerd / buſ-hard / buyſinck. Buteo: accipitris genus: *vulgò* buſharda. *Gal. buſard: Angl. buſharde.*
† Buyſe. Nauis piſcatoria: nauigium rotundum, aluo panda, obtuſa prora, qua haleces capiuntur. *vulgò* buſa. *Gal. buſe.*
Buyſtel. j. booſte / booſtel. Siliquæ.
Buyſtinck / buyſtinck. Pyrum volemum, *quod volam manus implet.* ſementinum, muſteum.
Buyſſchen. *Fland.* Pulſare, tundere.
Buyt. j. buet. Præda, ſpolium.
† buyten. j. bueten. Prædari.
Buyten. Extra, foras, foris. Van buyten leeren. Ediſcere memoriter. Van buyten ſegghen. Memoriter dicere, ſiue recitare.
buyten-deure. Fores.
buyten-lander. j. wtlander.
buyten-landſch. Extraneus, peregrinus.
buyten-ſaet. *vet.* Peregrinus, extraneus.
buyten-man. Hoſpes, aduena, peregrinus, exterus, extrarius, extraneus, externus.
buyten-tier / buyter-tier. *Fland.* Immodeſtus, inconueniens, indecens, petulans, & Immodeſtè, indecenter, petulanter, præter modum & rationem.
buyten-waerts. Foras.
buytenye / buyten-ſtadt. Suburbia, orum: territorium.
Bulcke. *vetus.* Thorax.
Bulcken. Inclinare ſe.
Bulckt. j. bulte. Culcita ſtramentitia.
Bulderen. j. bolderen.
† Bulghe. j. bolghe. Fluctus.
Bulget. j. boeget. Bulga.
Bulle. j. bolle. Taurus non caſtratus. *Ang. bull.*
Bulle-man. *Holl.* j. bietebauw.
Bulle. Diploma: literæ principum. *vulgò* bulla. *Gal. bulle: Ital. bolla: Hiſp. bolla, bula.* Bullæ *autem ſunt literæ Pontificiæ plumbeo ſigno notatæ, Pontificum decreta continen-*

buydel] videri poteſt c. DU CANGE v. *Bultellus.*
Buyle. *Tuber*] *Godevaert mitten* buyl / VELDEN. Chr. bl. 19. ex ann. TYDEM.
Buys. *Ebrius*] nunc *verbuyſt*, quia vero *Buys* etiam *ſagum* notat, hæc homonyma ſine dubio locutioni originem dederunt: *hy heeft het in den mantel. Ebrius eſt.*
Buyſe. *Navis piſcatoria*] *Hulken*, *Kraayers*, *Ballengiers*, Buyzen, *koggen Evers* inter majores naves numerantur in charta apud J. WAGEN in de beſch. v. Amſt. St. II. bl. 239.
buyten. *Prædari*] in MATTH. Anal. T. I. p. 466. *Daer Heer Dirc hem tot antwoert op ontboet, dat die knechten dat al* gebuyt *hadden.*
Bulghe / bolghe] inde *verbolgen* quod proprie de irato mari dicitur.

nentes. dictæ à βουλη, i. consilium, &c. Polid. Virgil.
bullet. j. billet. Inscriptum.
Bulsen. Pulsare. & Tussire.
Bulster. j. bolster.
Bult. Gibbus. & Tuber. & Bubo, panus inguinis.
bulte. Culcita, stramentitia: & *Holl.* Segestria: pelles nauticæ, quibus indormiunt.
bult-kussenken. Analectis.
bultachtigh. Gibbosus, gibber.
bultenaer. Gibbosus.
Bund. j. bond / band.
Bundel. j. bondel. Sarcina.
Bundsel. j. bondsel. Cunabula.
Bunder. j. bonder. Iugerum.
Bunghe. j. bonghe. Tympanum.
Bunsinck. j. bontsinck.
Burien. j. buiten.
Burn. j. born. Fons.
Busse. Pyxis. Bussken. Pyxidicula. *Ger. buchs: Gal. boite: Ang. boxe.*
busse / laet-busse. Cucurbitula.
busse. j. buyse. Fistula.
busse / stadt-wapen. Spinther, monile quod in humeris tabellarij & caduceatores ferunt.
busse / bosse. Vmbo, media clypei pars eminentior. *Gal. bosse.*
busse. Bulla, ornamentum rotundum & concauum ex auro, argento, aut ære, quod equi cingulo, ephippio & pectorali additur.
busse / schiet-busse. Bombarda: tormentum æneum siue ferreum: fistula ænea siue ferrea bellica: catapulta igniaria, machina igniuoma, tormentum igniuomum, balista: & Sclopus.
bus-boom / bosse-boom. Buxus, arbor vnde pixides & tibiæ fiunt. *Ger. buchsbæum: It. bosso, buxo: Hisp. box, boxo: Ang. boxe.*
bus-gat. Scutula, foramen balistæ.
† bus-huys. j. tuyg-huys. Armamentarium.
bus-gieter. Fusor æramentarius.
bus-kloot / bus-loot. Globus tormentarius, plumbum tormentarium, sphæra plumbea, glans.
bus-kruyd / bus-poeder. Puluis nitratus, nitrosus, tormentarius, sulphureus, pyrinus, igneus.
bus-meester. Machinarius, machinarum bellicarum præfectus, rei machinariæ præfectus; & Balistarius, tormentarius.
bus-poeder. j. bus-kruyd.
bus-schutter / bus-schieter. Balistarius, tormentarius, bombardarius, sclopetarius.
Bustel. *Sicamb.* j. burstel.
Bolster. Siliquæ.
† Bussel. Fascis. Busselken. Fasciculus.
bussel-hout. j. mutsaert.
† Buten. j. buyten. Prædari.
Butoor / putoor. Ardea stellaris.
Butse / botse. Pulsatio, pulsus, collisus, contusio, ictus.
butse / bluyse / buyle. Tuber, tumor è lapsu siue ictu. *Gal. bosse.*
butse. *vet. Fland.* Vlcus pestilens, anthrax.
butseel. Vter: vas vinarium.
butsen / botsen. Pulsare, quassare, allidere, incursare, contundere, arietare.
Butsen / boetsen. Sarcire.
Butte / botte. Corbis dossuaria.
buttel / buttel-boom. j. bottel / bottel-boom.
Butter. j. boter.

C A

C A incipientia, *per literam* K *scribenda veteri more duximus, Græcâ orthographiâ potius quàm Latinâ.*

C E

Cebolle / cibol. *Fland.* Cæpula, cæpa. *Ger. Zvvibel: Gall. ciuol: Ital. cipolla: Hisp. cibolla: Ang. chybboll.*
Cedel / cedule / schedel. Scheda, schedula, pyctacium, exigua tabella. *Gal. cedule: Hisp. cedule.*
Ceder-boom. Cedrus.
Ceser. *Sax.* Bruchus.
†Ceghe. *Sax.* Capra.
Celle. Cella, cubiculum. *Gal. celle: Ital. cella: Hisp. celda.*

cel-

bus-huys] et sic olim armamentarium Amsteledamense vocatum fuit adi J. WAGEN. St. VII. bl. 154.
Bussel] in Vlaerd. Redenr. b. *inde rechte hant dragende een busselken met seven pylen.* et MATTH. XIII. 30. *ende bint het in busselen.*
Buten. *prædari*] *eer menze buten ofte deylen zal*, in K. BURM. Utr. J. B. D. I. bl. 29.
Ceghe] vid. ad *Seghe.*

celle / klooster-celle. Cella monastica.
celle-broeder. Cellita, frater Alexianus, vespillo, sandapilarius, necrophorus, libitinarius.
Ceribeten. *Fland.* j. senghelen. Stricturæ.
Cepier. j. cippier. Cippi custos, carcerarius.
† Cesse. *q. d.* Cessatio, sacristitium. *Gal. ces: Ang. ceasing.* De kercke is in cesse. Prophanatum est templum: *cùm scilicet a rebus sacris cessatur, ob enormem aliquam causam.*
† Ceter. Mentagra, lichen.
Ceteren. *Sax.* j. beven. Tremere.

C I

Cibolle. j. cebolle.
† Ciborie. Ciborium, cibotium, hierotheca: arcula rei sacræ.
Cichoreye. Cichorium, intubum. *Gal. cicoree: Ital. cicorea: Hisp. cicoria. Ang. succhory.*
Ciere. *vetus Fland.* Facies, vultus: & Venustas, vultus venustus, ornatus. *Gal. chere: Ital. cera: Ang. chere.* Goede ciere maecken. Curare cutem, genio carpere dulcia, indulgere genio, pergræcari. χαίρειν. i. lætitia.
† cieraet. Ornatus, comptus, cultus, us: nitor, exornatio, cosinus.
† cieren / verchieren. Ornare, exornare, adornare, decorare, comere.
cieren. *Fland.* j. brassen. Pergræcari, popinari, curare cutem.
cieringhe. Ornatus, us.
ciersel / cieraet. Ornatus, us, nitor.
cierlick. Elegans, concinnus, scitus, comptus, venustus, ornatus: & Eleganter, concinnè, scitè, venustè, ornatè.
cier-haer. Coma adoptiua, adscititia, galericulum, sutile capillamentum.
Cier-pruyme. *Holl.* Prunum decumanum, maius.
cier-stroom. *Zeland.* j. spring-vloet. Exundatio, æstus marinus maior.
Cijfer. Numerus arithmeticus, notula numeraria. *vulgò* cifra & ziphera. Sephyra. *Hebr.* i. numerus.
cijfer-schrift. Latebra scribendi, scriptura occulta, scriptum furtivum, literæ secretiores per notas numerarias scriptæ: furtiuæ literarum notæ.
cijfer-konste. Arithmetica.
cijfer-meester. Arithmeticus.
Cyns / cijs. Census, vectigal, pensio, tributum. Grond-cyns. Solarium, vectigal solarium.
cijns-baer. Vectigalis, tributarius; stipendiarius, censui obnoxius, censitus, censibus ascriptus vel annotatus.
Cijsken / sijsken. Acanthis, spinus, ligurinus, *Germ. zeysel. Angl. sisskin.*
Cyuel. j. civolle.
Cimbel. Cymbalum.
† Cincke. Buccina.
Cinck int spel. Pentas.
† Cinckisen / sinckisen. Pentecoste. *q. d.* quinquagesima. *Gal. Fland. cinquiesme: Hisp. cinquesma:* quinquagesimus *nempe* dies à Paschate. *D. Augustin. in Homil. Numero Pentecostes, septenario numero septies multiplicato, quo fiunt quadraginta nouem, quasi octauus additur, vt quinquaginta compleantur. Et D. Gregorijn Hymn. Solennis urgebat dies, Quo chrystico septemplici Orbis volutus septies Signat beata tempora.*
Cingh-roer. j. sengh-roer.
Cinghel. j. senghel. Stricturæ:
Cinghel / buyck-riem. Cingula, æ: lorum cannabinum ventrem equi subcingens: hypozoma. *Gal. cingle. Ital. cinta: Hisp. cincha.*

Cin

Cesse] Conf. Ampl. v. D. WALL ad Priv. v. Dordr. IV. Afd. bl. 779.
Ceter] Ex PLANTINI Thes. ubi etiam *Ceterachtich, Lichenicus.*
Ciborie] vid. C. DU FRESNE Gloss. et quod exstat in M. FREHERI Rer. Germ. Script.
cieraet] pro hoc non raro reperitur *chieraet* ut in 't Const-thoon. Juw.
En van haer schoon thiraet *sou elck hem wel veryeeren.*
et sic *chierig* in Vlaerd. Redenr. b.
Door gestachte offers thierig.
et etiam pro
cieren] *Chieren* in 't Const-thoonende Juw.
om dyn Crans te thieren.
et *verchieren* in J. BOTTELGIER *om den tabbaert te* verchieren / Cap. CII.
Cincke] e PLANTINO ubi etiam *Cincken toon, Cincken blasen, Cincken blaser.*
Cinckisen] vid. infra ad sinckisen.

cinghelen het peerd. Ventrem equi subcingere. *Gal. cengler.*
cinghel. Pomerium.
cinghel. Litus saburratum.
† Cip / cippe. *Fland.* Cippus, numella. *Gal. cep: Ital. ceppo.*
cippier. *Fland.* Cippi custos, carceris custos, phylacista, carcerarius. *Gal. cepier.*
Cipresse / cipresse-boom. Cupressus, cyparissus. *Germ. Zipres: Gal. cipres: Ital. cipresso: Ang. cypres.*
cipres-not. Galbulus, globulus, pilula siue nux cypressi.
Circkel. Circulus, circinus, orbis, ciclus, corona. *Germ. circkel: Gal. cercle: Ital. cerchio: Hisp. circulo: Ang. cyrcle.*
circkelen. Circinare.
Circken als een mussche. Titissare, minurire, pipilare.
Cirurgijn. Chirurgus, vulnerarius.
Cisterne. Cisterna, lacus compluuius.
Citer / citerne. Citharæ siue liræ genus. *Ital. cetera: Hisp. guitarra.*
Citroen. Citreum, Hesperium, Medicum, Assyrium malum. *Gal. citron: Ital. citrone, cedro: Hisp. cidra.*
citroen-verwe. Citreus color.
Citteren. j. huyueren. Tremere. *Ang. chytter.*
Ciuet. Cibeta, ciuetta, zibettum, animal odoriferum. *Gal. civette: Ang. ciuet.*
ciuet. Zibethum, odaramentum musco assimile odore.

CL. CN. CO. CR. CV. *in litera* K. *sunt suo ordine collocata.*

D. A

† Dabben / dabbelen. Subigere, suffodere, fodicare: & Puluerem siue lutum versare manibus aut pedibus. *Becanus.*
Dabbe-gat. Charonea scrobs, spiraculum Ditis, Orci culus, ima sedes Erebi, barathrum, antrum Plutonium.
Dach. j. dagh. Dies.
Dacht. *Sax. Sic.* j. lemmet. Elychnium.
Dachten. *Fland.* j. dencken. Cogitare.
† Dach. Tectum. *Germ. tach: Gal. toict: Ital. tetto: Hisp. techo, tejado.*
dach-balck. j. haen-balck.
dach-berderkens. Scandulæ, laminæ tecti.
dach-dicht ende wand-dicht. Sartum tectumque, domus sarta tecta.
dach-drup. Stillicidium.
dach-gat. Impluuium.
dach-gote. Imbrex, canalis tecti, colliquiæ, colliciæ.
† dach-oosen. Proiectura tecti, suggrunda, æ: suggrundia, orum: stillicidia.
dach-panne. Imbrex. & Tegula.
† dach-raue. Canterius.
dach-ribbe. Canterius.
dach-sparre. Canterius.
dach-schoone. Stramen tecti, culmen.
dach-venster. Impluuium.
Dade / dadel. Dactylus, palmula, caryota. *Germ. dattel, dattelkern: Gal. date: Ital. dattole: Hisp. datile: Angl. date.*
dadel-boom. Palma.
Daeck / dake. *Sax. Fris.* j. neuel. Nebula.
daecken. j. neuelen.
daeckerigh. j. neuelachtigh.
Daeckeren. *vet. Fland.* Volitare, motari, mobilitari. & Vibrare, coruscare.
Daed. Factum, actus, actum. *Germ. thaat: Angl. dede.*
daed-loos. Expers operis siue facti.
daeden. *vetus* Facere, agere.
daeder. Actor, factor.
daedigh. Faciens, agens, actuosus.
daedelick. Re ipsa, ipso effectu, ipso facto, reapse.
Daedinghen. j. dedinghen.

Cip] vid. DE TIMMERM. ad Côst. v. Middelb. bl. 87. et me supra ad *Block*.
Dabben / dabbelen] Est etiam in CHR. PLANTINI Thes. sed tantum pro *Pattrouiller*, ou *Patteler de mains*; *Palpare*, et *Palpari*, *attrectitare*, *contrectare* et *Met de voet int slyk babbelen.*
Dach] pro arundine etiam occurrit, quia ex ea tecta fieri solebant, et fiunt. adi B. HUYDEC. ad M. STOKE, Rym-Kron. D. III. bl. 208. 209.
dach-oosen] vid. infra ad oos-drup.
dach-rabe] a *rave Retinaculum* infra notans.

Dael. j. dal. Vallis.
Daele. j. dole. Monedula.
Daenken / deynken. Dama.
Daer. Ibi, illic, istic: & Eò, illuc, istò. *Ger. da: Ang. there.*
daer-binnen. Intro, intus.
daer-deur. Illac, illinc, istinc.
daer-en-bouen. Adhæc, præterea, insuper, quin etiam.
daer-heenen. j. daer-waerts.
daer-nae. Postea, post illa, deinceps, inde, deinde, exinde.
daer-om. Ob id, ideo, idcirco, igitur, ergo, propterea, ex hoc, propter eam causam, ea de causa.
daer-om-dat / om dat / want. Propterea, quòd, quoniam, quia, quòd, quippe.
daer-teghen. Contra id: & Contrà, è contrario. & Vicissim.
daer-toe. Ad hæc, ad hoc.
daer-tusschen / daer-en-tusschen. Intereà, interim: interea loci, interea temporis: tantisper.
daer-wt. Ex eo, indè.
daer-waerts. Eò, istò: Illuc, istuc.
Daes. *vetus.* j. dwaes. Delirus.
daesaerd. *Fland.* Delirus: insanus, excors, secors: & Phantasticus, phantasmate perterritus.
daese. Terriculum, terriculamentum, phantasma, spectrum terrorem incutiens, & Insania.
daesen. Delirare, insanire, phantasmate turbari.
daeser. j. daesaerd. Delirus.
daeserije. *Fland.* j. Delirium, stultitia, amentia, insania.
Daese / daesele / daesene. *Sicamb.* Asilus, tabanus.
Daes-hoenken. Gallina pumila.
† Dagghe. Sica, pugio, clunabulum, clunaculum. *Ital. daga: Hisp. daga: Angl. dagger: vulgo* daga, diga.
Dagh. Dies, lux, tempus diurnum, lumen solis, soles, ium. i. dies, erum. By daghe. Die, interdiu, luce, luci, de die, per diem. *Becanus ait* dagh *dici quasi* de acht / *quod plurimi æstimetur: &* nacht / *quasi* nie acht *quod nihili ducatur siue æstimetur. Germ. tag: Ang. daye.*
dagh. Induciæ.
dagh van beraed. Induciæ deliberatoriæ.
dagh maecken. j. daghen. Citare.
dagh-boeck. Ephemeris, diarium, diurnum.
dagh-dauelick. *vetus.* Iugis, perpetuus. j. dauelicke daghe.
dagh-dauelickheyd. *vet.* Perpetuitas.
dagh-huere. Diarium.
dagh-licht. Lux.
dagh-loon. Diarium, diurnum, diurnæ operæ pretium, mercès diurna, merces vnius diei.
dagh-looner. Mercenarius.
† dagh-mael / dagh-want. Modius agri, actus, versus, quadrans iugeri, quarta pars iugeri.
dagh-moes. *vetus.* Ientaculum, prandium.
dagh-schouwigh. Lucifuga.
dagh-slaeper. j. nacht-raue. Lucifugus.
dagh-reyse. Iter vnius diei.
dagh-sterre / morghen-sterre. Iubar, lucifer, hesperus, Veneris stella.
† dagh-vaerd. Iter vnius diei.
dagh-vaerd / lands-dagh. Comitia, orum. Dagh-vaerd houden. Conuentum agere.
dagh-vaerd. Diei certi constitutio siue denuntiatio, præfinitio diei.
dagh-vaerden. Diem dicere, constituere, præfinire alicui.
dagh-vaerdinghe. Citatio, diei certum constitutio.
dagh-wachte. Statio, excubiæ diurnæ.
dagh-wand. j. dagh-mael. Modius agri, versus, id quod vno die arari aut verti potest: *à* dagh & wenden.
dagh-werre. *vetus.* Pensum.
dagh-werck. Pensum, iusta, orum: plena opera.
dagh-wercker. Operarius, mercenarius.
dagh-lick / daghelick. Diurnus: & Quotidianus.
daghlick-gast. Conuictor, quotidianus conuiva: qui

Dagghe] vid. c. v. LOON, Aloude Reger. D. V. bl. 301. in not. et 428 et sqq. in not. CHR. BESOLD. de Ling. Ort. atque imm. p. 94.
dagh-mael] pro hoc etiam *daumaet* habebant. adi A. V. BEMMEL in de Besch. v. Amersf. D. I. bl. 230.
dagh-vaerd. *Iter unius diei*] vid. B. HUYDEC. Pr. bl. 290.

qui nobiſcum familiariter viuit in ſingulos dies.

daghlijckſche koortſe. Febris diaria, ephemera.

daghlijcks / daghelijcks. Quotidie, ſingulis diebus, in dies ſingulos. per dies ſingulos.

daghe-raed. Aurora, diluculum crepuſculum matutinum: aurora, roſea, roſida, rubens, rubra, aurea. *q. d.* dagheroodt. j. rubrum diei: *eadem ratione qua* morghen-roodt.

daghen / dagh worden. Dieſcere, luceſcere, illuceſcere. Het daeght. Dieſcit, luceſcit.

daghen / dagh ſetten. Diem alicui dicere, condicere, finire, denunciare, conſtituere.

daghen voor recht. Citare, in ius vocare, iubere adeſſe, conſtituere iudicium, citare libello, diem dicere, certum diem conſtituere, impingere ſiue ſcribere dicam. *Plaut.*

daghen. *vet. Sax.* j. daghe-dinghen. Prorogare in alium diem.

dagh-brief. Libellus, dica.

† daghement. Citatio, libellus, dica.

daghinge / daeghſel. Citatio.

dagher. Citator.

daghe-dinghen. *vet. Sax. Sicamb.* Citare, in ius vocare, & Inducias litis dare, prorogare in alium diem.

Dade. j. dade. Dactylus.

Dadinghen. *Holl.* j. bedinghen. Componere, paciſci, tranſigere.

Daynſen. j. deynſen.

† Dal. Vallis, valles. *Ger. tal. Ang. dale.*

dalen. Deſcendere, demittere ſe.

dalinghe. Deſcenſus.

daler. Numus vncialis argenteus. *vulgò* dalerus, thalerus: *quod ex vallibus materia eius argentea defodiatur.*

† Dallinck / *Sax. Sicamb.* j. heden. Hodie.

† Dam. Agger obliquus, agger fluminibus obiectus: *dicitur* dam *Becano*, *à* tammen ſive temmen: *quòd impetus fluctuum inundantes maris aggere domentur.*

dam. Emiſſarium, cataractæ clauſtrum, quo mare vel excluditur vel admittitur: hinc nomina locorum, Amſter-dam / Rotter-dam / Schie-dam / Spaer-dam / &c. *Adr. Iun.*

dammen. Aggerare, obſtruere fluctus aggello.

dam-looper / darſie. Priſtis, nauigium oblongum & anguſtum.

Dam-beere. *Friſ. Holl.* j. ieneuer-beſie. Bacca iuniperi.

dam-beſie. *Holl. Sicamb.* Bacca iuniperi.

dam-beſie-boom. Iuniperus, *dicitur etiam* dambeſie.

Dam / dammel / dammen / dam-ſpel. *&c.* Damaſch / damaſt *&c. vide in Appendice.*

Damp. *Fland.* j. morwe. Mollis.

damp. *Holl.* j. vochtigh. Humidus.

dampen. *Fland.* j. morwen. Mollire: & Molliri, molleſcere.

damp / demp. j. domp. Vapor.

† dampen / dompen. Vaporare. & Mollire. & Molleſcere ex vaporibus.

dampigh / dompigh. Vapidus.

dampigh / dempigh. Suſpirioſus.

Dampelen. *Fland.* Conculcare.

Dan. Tunc, tum. *Germ. dan, den, do: Ang. than, then.*

Dan. Igitur, ergo: & Ac, quam, atque. & Niſi, præterquam. & Inde, poſtea, tum. *Gal. doncques: Ital. dunque.*

† Danck. Gratia. Met uwen danck. Te volente, ex tua ſententia, tua voluntate. In danck nemen. Recipere æquo animo, boni

con-

daghe-ment] *Aengaende de* Daghementen / in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 5. 42. ſqq.

Dal] *In 't dal laten* dicebant olim pro *leggen laten* et *van den hoofde neder te dale* pro *van 't hooft tot de voeten* vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE, D. I. bl. 427. & III. bl. 342. Seq. & ſic *de Dale gaende linie* pro *linea deſcendenti* bl. 52. in 't Landr. v. Hunſingo. Cæt. Daventriæ cum ſtudiis operam navarem locutiones hæ nondum in deſuetudinem abierant.

Dallinck] vid. viri pereruditi A. KLUIT not. ad D. v. HOOGSTR. Lyſt bl. 522. hujus vocis ſignificationem contra auctores *der Maand. Bydr.* defendentis.

Dam- a tammen] et hinc pulcre in 't Conſt-thoon. Juw:

Wy moeten nu 't ſamen ingaen in der Hellen dam.

quia qui huc meavit, illuc abiit unde negant redire quenquam.

dampen / dompen] apud J. DE DECKER navolg. der XIV. Sat. v. JUVEN. bl. 3.

Sult ghy hunn' herſſenen hunn' dompen *doen verlieſen*
Die ſelve d'uwe noyt eens ſuyver uyt kond nieſen?

Danck] vid. WACHTER et HALTAUS.

consulere Danck weten/ danck segghen. Gratias habere, gratias agere.
danck be-haelen. *vide* be-haelen.
danck-baer. Gratus.
danck-baerheyd. Gratitudo.
danck-baerlick. Graté, grato animo.
danck-segghinghe. Gratiarum actio.
dancken. Gratias agere, persoluere grates, gratiam habere, grates habere, gratari.
danckinghe. Gratiarum actio, grates.
Dan-desie. *Sicamb.* j. dam-desie.
Dans. Saltatio, tripudium, chorea. *vulgò.* dansa. *Gal.* *danse*: *Ital.* *danza*: *Hisp.* *dança*: *Angl.* *daunce.*
dansen. Saltare, tripudiare, choreas ducere, alterno terram pede quatere, pedibus plaudere choreas, agitare choreas, *vulgò* dansare. *Gal.* *danser*: *Ital.* *danzare*: *Hisp.* *dançar*: *Ang.* *daunce.*
dans-liedt. Choreuma, cantiuncula saltatoria.
dans-leyder. Præsultor: qui saltantium choream ducit.
dans-pijper. Choraules.
dans-schole. Ludus saltatorius.
dans-meester. Choragus.
danser. Saltator.
dansersse. Saltatrix.
† Dante/ dantinne/ dantelooze. Ambubaia, mulier ignaua.
† danten/ dantinnen. Ineptire. *Gal.* *dandiner.*
Dapper. Strenuus, animosus, fortis, acer, gnauus, masculus, agilis. Toper i. citò, celeriter, *apud veteres Latinos.*
dapperheyd. Strenuitas, fortitudo, vis, virtus, mascula virtus.
dapperlick. Strenuè, fortiter, animosè, viriliter.
† Dare. *Sax.* *Fris.* ast. Vstrina.
daren/ darren. *Germ.* j. dorren. Arefieri, arescere. & Arefacere. *Gal.* *tarir.*
darinck/ dary/ darie/ dari-torf. *Fland.* *Zeland.* *Holl.* Cespes bituminosus, gleba bituminosa, salsuginosa: cespes fossitius: nigra quædam & viscosa gleba qua ignis fouetur apud Flandros Septemtrionales & Zelandos. *vulgò* daria, darinca.
darnste. j. dornste. Hypocaustum.
Darm/ derm. Intestinum, ile.
darm dunck. Aluus.
darm-ghichte. j. lanck euel.
darm-net. Omentum.
darm-scheydsel. Mesenterium.
Darschen. j. derschen.
† Darren. j. derren. Audere.
Darven. j. deruen. Carere.
Dasse. Melis, taxus, taxo, *vulgò* daxus. *Germ.* *dachss*: *Gal.* *taisson*: *Ital.* *tasso*: *Hisp.* *texon.*
das-loock. Allium, vrsinum.
das-ren-smout. Axungia melis.
Dat. Id, hoc, illud.
dat. Quod. Dat ghy seght. &c. Quod dicis, &c.
dat. Quod. Ick belijde dat icht ghedaen hebbe. Confiteor quòd fecerim, fateor me fecisse.
dat. Vt, vti. Hy bidt dat ghy wilt komen. Rogat vt venias.
dat. Ne. dat ghy niet quaeds en doet. Ne aliquid mali feceris vel facias.
dat/ als. Cùm quando. Den tijd sal komen dat. Tempus veniet cùm. dies erit cùm.
† Dauen. *Sax.* Furere, insanire.
Dauen. j. daueren. Nutare.
† daueren. Nutare, vacillare, tremere, contremere, contremiscere: & Vibrare, coru-

Dante] e PLANTINO.
Danten] ut etiam Germanis *tanten* et hoc sensu M. LUTHERO, *die predigen menschen* tand, *die da furgeben, dass, so bald der groschen, in den kasten geworffen, klingt, von stund an die Zeele aus dem Fegfeur fahre*, Conf. Levensbesch. van ber. en Gel. Mannen, (Amst. 1730 in 8vo.) St. IV. bl. 593.
Dare] e PLANTINO.
Darren] NOORD in de Ged. bl. 13.

En zullen wy niet darren *plokken,*
De lustjes daer zy ons toelokken.

quæ summa elegantia adumbravit Latina Elegia ad Neæram, L. IV. VI. admirandæ ille facundiæ vates J. BROUKHUSIUS neque Latina tantum sed etiam vernaculis, vid. ejus Ged. bl. 13. et in Carmine ad Mosellam bl. 15. et ad Charl. Lochon bl. 29, 30, 31.
Dauen *Furere*] EX PLANTINO.
daueren *vibrare*] quo sensu est *een spies* daueren in PLANTINI Thes.

ruſcare, micare. *Ang. quauer, vvauer.*
Dauw / dauwe. Ros. *Germ. davve, dovv: Angl. devve.*
dauwen. Rorare. dauwachtigh. Roſcidus.
dauw-diſtel. Sonchus, cicerbita.

D E

† De. *Articulus tam ſingularis quàm pluralis numeri.* De Sonne. Sol. De menſchen. Homines.
Decke. ſ. deckſel. Operimentum.
decke. ſ. bedde-kleedt. Lodix.
decken. Tegere, contegere, integere, operire, coöperire, inſternere, velare, nubere, obnubere, obducere, veſtire.
decken de tafel. Sternere menſam.
decken. *vetus.* Inire, ſalire, aſſilire fœminam. *Gal. couurir: Ang. couer. q. d.* tegere.
deck-mantel. Pallium, quo aliquid tegitur: & *Prætextus.*
deck-riet. Culmus, calamus.
deckſel. Operimentum, opertorium, tegumen, tegumentum, integumentum, tegmen. & Lodix, ſtragulum.
deckſel / ſtopſel. Operculum, coöperculum, orbis.
deckſel oft ſchijnſel van deughd. Species, vmbra, prætextus virtutis.
Dedinghe. Lis, litigium. & Fœdus, pactum, pactio.
dedinghen / daedinghen / dedighen. *Germ. Sax. Holl. Friſ. Fland.* Litigare, diſceptare: & Componere, paciſci, tranſigere.
dedings-lieden. Arbitri, diſceptatores.
dedings-man. ſ. ſcheyd-man. Arbiter.
† Deegh. Maſſa, maſſula, offa, farina ſubacta: & Maſſa eſcæ in modum pultis redacta. Deegh / *inquit Becanus,* quoduis genus incrementi & promotionis in melius, *dicitur,* à dyghen *ſiue* dijen.
deegh-brood. Panis non probè excoctus.
deeghſem. ſ deeſſem. Fermentum.
Deel / deyl. Pars, portio.
deel des boecks. Tomus, pars operis: ſectio.
† deel. *vetus Sax.* Iudicium. *hinc* oor-deel / achter-deel. *&c.*
deel. Maritus, vxor, coniux: pars, *Plaut.*
deel-ghenoot. *Fland.* Hæres, particeps hæreditatis.
deelachtigh. Particeps, conſors, ſocius.
deelachtigh maecken. Impertiri, participare, communicare.
deele. ſ. dele. Aſſer, ſectilis tabula.
deelen. ſ. deylen. Partire, partiri, diuidere.
† deelen. *vetus. Sax.* Iudicare, diuidere ſententiam, diſcernere. *vide* oordeelen.
deel-ſaem / deyl-baer. Diuiduus.
Deemſter / demſter / dimſter / deymſter. *Holl. Friſ. Fland.* ſ. duyſter. Obſcurus.
Deeren. ſ. deyren. Nocere.
† Deerne. Miniſtra, famula, puella, ancilla *q. d.*

De] pro *de welcke* occurrit apud M. STOKE, B. I, vs. 6.

Segghen wie die Graven waren
De *Hollant in haren iaren*
Hadden onder haer beduanc.

ad quæ vid. HUYDEC.
Deegh. *Quodvis g. i. et p. i. melius*] qua propter recte in veteri teſtamento: *ſo begeer ick aen Godt van Hemelryk, dat ſy nimmermeer* deegh *noch teech en moeten hebben aen lyf noch aen goet.* vid. in MATTH. manud. ad J. Canon. p. 343. quid vero illud *teech*, ſibi velit, cum ignariſſimis ignoro, ſed res ſalva eſt, ſi levi mutatione literæ *t* in *ſ* neque inſolita (vid. ARN. DRAKENB. ad SIL. ITAL. L. II. vs. 691.) legamus *ſeeg* pro *ſeghe*, quod etiam jubet locutio apud auctorem infra *ſeghe ende deghe*, *Victoria et præſtantia.*
deel. *Judicium*] vid. 't beg. der Erfgr. bedien. bl. 467.
deelen. *Judicare*] hoc ſenſu occurrit in den Guyen Dyckbr. apud G. DUMB. Anal. II. p. 236. *Ende als deſe ede ghedaen ſyn, ſoe* deylen *Heyn vader*: alia exempla collegit vir nec ab harum rerum doctrina mediocriter inſtructus J. DE RHOER in 't Gron. Genoodſch. D. I. bl. 446.
Deerne. *q. d.* Dienerinne] omnino, et huc faciunt *een* deerne Gods, ut Adela abbatiſſa audit in J. V. D. BEEK Chron. apud MATTH. T. III. p. 28. *ontſint di ons dyn onweerdige* derne et *Du waerſte gevangen mer mit deſer wyſen byſtou verloeſt. Du waerſte een* deerne *mer aldus biſtu geuryt* e Roſario Ms. meo: *Du en ſalt niet begheren den knecht dyns Euenkerſtens, noch ſine* deerne. Gelris pro puella adhuc frequens eſt, et ſic jam antiquiſſimo majorum tempore vid. J. G. ECCARD. ad. LL. Salic. p. 37.

q. d. dienerinne / à dienen. i. ministrare. ghemeyn deerne. j. hoere. Meretrix.
† Deessel. Ascia.
Deessem / heve. Fermentum. *q. d.* deeghsem *siue* deegh-saem / *confert enim ad farinam facilius miscendam, subigendam, atque in massam redigendam: aut* deedsem *siue* dijdsem *a* dijden. i. crescere : *quòd feruendo crescit. vide* dijden / dyen.
deessemen. Fermentare.
Deghe. Salus, sanitas: & Virtus, probitas: & Prosperitas, vigor, augmentum. Te deghe. Integrè, probè, rectè, insigniter, decenter, eximie, sedulò, honestè.
deghelick. Eximius, præstans, insignis, integer, probus, augustus, honestus.
deghelicken. Eximiè, insigniter, probè. honestè.
deghelickheyd. Præstantia, integritas, probitas, honestas.
† Deghen / deghen-man. *vetus. Germ. Sax. Fris. Holl. Sicamb.* Athleta, pugil: Vir præstans, strenuus, fortis.
Deghen / daeghen. Machera, gladius breuis & largus. *Germ. taeghen.*
Deghel. *Sax. Sicamb.* Lebes.
deghel van de persse. Lamina præli.
Deygh. j. deegh.
Deyl. j. deel. Pars.
deyl / deylinghe. Partitio, distributio.
deyl / deyl-brood. Panis gradilis: qui eleemosynæ loco egenis distribuitur.
deyle. j. dele / Asser.
† deylen / deelen. Partire, partiri, diuidere, distribuere, partes facere, dispertire, dispertiri, impertire, impertiri. & Iudicare.
deyl-baer. j. deel-baer. Diuiduus.
deyl-saem. Diuiduus.
deyligh. Diuiduus.
deylinghe. Partitio.
Deymster. j. deemster.
Deyn. Dama. deynken. Damula. *Gal. dain: Ital. daino.*
deyn. Euclio, homo auarus, sordidus.
deyn. *Fland.* j. koren-bijter. Dardanarius.
deynachtigh. Auarus, sordidus.
Deyncken. j. dancken.
† Deyninghe. Fluctus decumanus, decimus, magnus & inusitatus &. Tumulus arenarius.
† Deynsen / deysen. Retrocedere, pedem referre, tergiuersari, inclinari, retrocedere in pedes. Al deynsende. Cessim, recessim.
Dekie j. decke. Tegumen.
dekien. j. decken. Tegere.
dekien-dicht. j. dack-dicht.
Deken. Caput contubernij, decurio. *vulgò.* Decanus.
deken van d'ambacht. Præfectus opificum, tribunus opificum.
deken der gheestelickheyd. Censor ecclesiasticus, caput sacerdotum, archipresbyter. *vulgò* decanus.
Dele / deele. Asser, assamentum, tabula sectilis, planca.
dele. *Sax. Fris. Sicamb.* j. vloer. Pauimentum, area.
delen. *Holl.* j. deylen. Partiri.
† Delghen. j. dilghen. Delere.
† Delle / dal. Vallis, lacuna, lacus.
dellen. *vetus.* j. dalen. Descendere.
† dellinghe. Vallis.
delte. Meta.
Delue / dulve. *Zeland. Holl.* j. gracht / sloot. Fouea.
delven. Fodere, defodere, infodere. & Inhumare, humo tegere, humo obruere, sepelire. & Viuum defodere. *Ang. delue.*

† De-

Deessel] infra *diessel* ubi me vid.
Deghen. *Athleta*] adi WACHTER.
deylen] videsis ad *Deelen.*
Deyninghe] HORATII FL. *fretis æstuosis* J. V. VONDEL dedit *met holle* deiningen. bl. 34.
Deynsen / deysen] in V. BROEKH. Ged. bl. 36.
De starren deizen *in 't verschiet.*
cui tamen etiam est *deinzen* vid. bl. 47.
Delghen] vid. OELRICHS Gloss.
Delle *lacus*] *waegen, wielen,* dellen / in 't Dyckr. v. d. vier stoelen bl. 4. pro *valle* vid. A. KLUIT in HOOGSTR. Lyst bl. 81. et inde habemus *Pokdellen.*
dellinghe] KLUIT l. c.

† Deluwe / eluwe. Decolor, liuidus, luridus, mustelinus, plumbeus, aquilus, cineraceus, vepallidus, subliuidus, subpallidus.
deluwen. Liuescere.
deluwheyd. Pallor luridus, color plumbeus.
† Deme. Vber, huber, rumen.
† Demoed] *Germ. Sax. Sicamb.* j. ood-moed.
Demp. *vet.* j. domp. Vapor.
demp. Helluatio, prodigalitas, voracitas.
dempen. j. dompen. Vaporare.
dempen / smooren. Coquere in olla operta, fouere foculo feruente.
dempen. Helluari, prodigere, vorare, vertere in fumum & cinerem, pergræcari.
dempen. *Germ. Sax. Sicamb.* Proterere, obterere, conterere, conculcare, opprimere, in nihilum redigere, extinguere, suffocare.
demp-horen. j. domp-horen.
demp-kuyl. j. blusch-pot.
demper. Gluto, manduco, mando.
dempigh. j. dompigh. Vaporosus.
dempigh. j. kort-borstigh. Suspiriosus, anhelus, asthmaticus, dyspnoeicus.
dempigheyd. Asthma, dyspnoea.
Demstigh. *Fris.* j. deemster.
Dencken. Cogitare, meditari, ducere animo, agitare animo. *Germ. dencken: Angl. thincke.*
Dene. *Sax. Sic.* Asser, planca, tabula.
Denne. Area: & Pauimentum: & Tabulatum: & Antrum, cauerna.
dennen van 't schip. Fori, tabulata nauium.
Denne. j. dennen boom.
dennen-boom. Teda, pinus, arbor conifera. Wit dennen-boom. Abies. Rood dennen-boom. Picea.
dennen-appel. Conus.
dennen-berd. Asser abiegnus, leuigatus.
dennen not. j. pijn-not. Conus, nux pinea.
dennen-swam. Agaricum.
Derch. *Holl.* j. druyvende landt.
Derde / derde. Tertius. *Germ. dritte: Angl. thirde.*

derde-daghsche koortse. Febris tertiana.
derde-deel. Triens.
derdelinck / derde-swer. *Flandr.* Consanguineus in tertio gradu.
der-thien / dry-thien. Tredecim.
† der-thien-dagh. Epiphania, regalia: *decimus tertius dies à natali Christi.*
dertigh. Triginta.
dertigh-mael. Tricies, triginta vicibus.
dertighste. Trigesimus.
Derre / derre. Nocumentum, offensa, noxa, displicentia. *Vet.* i. pugna, rixa.
deren / deyren. Nocere, officere, obesse, vrgere.
Deren. Miserari, misereri, commiserari, miserescere, commiserescere. Ghy deert my. Miseret me tui.
derelick. Miser. & Miserè.
derelickheyd. Miseria.
derenisse. Miseratio, commiseratio, misericordia, miseria. Derenisse hebben. Miserери, miserari.
Derf-brood. Panis azymus, non fermentatus.
Derm. j. darm. Intestinum.
Derre. j. arst.
derren. j. darren / dorren. Arefieri.
Derren. Audere. *Germ. darffent: Ang. dare.*
Derschen. j. dorschen. Batuere.
Dertel. Proteruus, petulans, lasciuus, procax, insolens. & Molliculus, tenellus, delicatus.
dertel zijn. Proteruire, lasciuire, insolescere.
dertel-moedigh. j. tortel-moedigh. Morosus.
dertelheyd. Proteruia, petulantia, lasciuia, insolentia.
dertelick. Proteruè, petulanter.
Derthien. dertigh. *vide* derde.
Deruen / be-deruen / dorven. Carere, egere, opus habere.
Deruen / dorven / derren. Audere, audaciam adhibere.
Dese. Hic, hæc: iste, ista: hi, hæ: isti, istæ. *Germ. diser: Angl. this.*

Deluwe] in P. C. HOOFD Granida III.
Deluw *bleeke wange.*
Deme] e PLANTINO.
Demoed] id est *humilis animus* nam *deoheit* in Gloss. KERONIS humilitatem notat. vid. JOH. VORSTII Specim. Cap. III.
der-thien-dagh] vid. exempla in JUNCH viri oppido quam in literis periti Hist. Com. Benthem. Cod. Diplom. p. 148. not. M. TYDEMANNI, verh. o. de beide eerste Maanden, D. I. der N. Bydr. bl. 5. et not. ad Handv. v. Vlaard. bl. 24.

des-ghelijck / deses-ghelijck. Eiusmodi, istiusmodi, huiusmodi.
des-ghelijcks. Similiter, pariter, item, itemque, itidem.
† des-halven. Illius ergo, eius ergo: propterea, ideo, idcirco.
Dessel. j. dissel. Dolabra.
† Deugd. Virtus, valor, probitas; & Beneficium.
deughdelick. Virtute præditus, compos virtutum, probus.
deughdelicke schuld. Iustum debitum.
deughdelicken. Probè.
deughdelickheyd. Probitas.
deughd-saem. j. deughdelick. Compos virtutum.
deughen / doghen / doogen. Valere, probum esse, vtilem esse, in pretio esse.
deugh-niet. Nequam, furcifer, homo semissis, trioboli, tressis, nullius valoris, nullius frugis, profligatus, perditus.
Deunen. j. donen.
Deur. Per, trans, vltra. *Germ. durch: Angl. thor.* Deur. *verbis præpositum exponitur per præpositiones* per, trans, *&c. ut* Deur-backen / deur-booren / deur-brenghen / deur-gaen / deur-schijnen / *&c. Præpositum autem adiectivis, redditur cum* per, præ *siue* valde: vt deur-argh / deur-blijde / deur-wijs / *&c.*
Deur-argh. Periniquus, valde iniquus, valde malus.
Deur-backen. Percoquere, probè coquere.
Deur-bijten. Penetrare morsu.
Deur-blaesen. Perflare.
Deur-blijde. Prælætus.
Deur-booren. Perforare, perterebrare.
Deur-branden. Perurere. & Peruri.
Deur-breken. Perrumpere, perfringere.
Deur-brengen. Transigere: & Prodigere, profundere, decoquere, absumere.
deur-brenger. Decoctor.
Deur-dick. Præcrassus.
Deur-doen. Transigere, transmittere: & Exprimere per linteum, cribrum, siue colum: percolare, excolare.
Deur-douwen. Traijcere premendo. & Penetrare.
Deur-drijven. Exprimere, & Transadigere, traijcere, penetrare.
Deur-dringhen. Penetrare: & Impressionem facere proruere, prorumpere.
Deur-droncken. Potu obrutus. & *Fland.* Imbutus & Assuetus.
Deur-drooghe. Peraridus.
Deur-enghe. Perangustus.
Deur-eten. Peredere.
deur-eygh. Fastidiosus, satur, pertæsus: & Perduratus, induratus longo vsu.
deur-eygh zijn. Pertædere, percallere, occallere. & Indurescere vsu, obducere callum labori, dolori, *&c.* assuefactione æquius pati, deuorare tædium, concoquere molestiam: longa consuetudine non sentire laboris vel doloris molestiam. Consuetudo diuturnum callum iam obduxit stomacho. *Cicero.*
deur-eygheyd. Fastidium, nausæa, tædium.
Deur-gaen. Transire, pertransire, permeare
deur-gaen / deur-sluppen. Proripere se.
deur-gaende. Peruius.
deur-gaende. Perpetuus, continuus, continuatus, non interruptus, aut vllo temporis spatio intermissus. Deur-gaende twee iaeren. Perpetuum biennium.
deur-gaens. Continuè, continenter, iugiter, assiduè, perseueranter, vsque.
deur-ganck. Transitus, transitio, meatus. & Fluxus ventris.
deur-ganghigh. Peruius.
† Deur-gaten. Perforare, perfodere, transfodere.
Deur-ghe-daen. Percolatus: expressus per colum, cribrum, siue linteum.
Deur-gheraecken. Peruadere.

Deur-

des-halven] pro quo passim in Gelricis chartis *des fals* ut in 't Landr. v. Veluwe *sonder* desfals *oyt citatie gedaen —— worde.* Cap. XII.

Deugd. *Beneficium*] et ita *dat sy niet en mogen noch en behoren gelt te nemen, noch* geenige duercht *van den ghenen die de ghevangen inder vanghenisse doen houden* in J. BOTTELG. Cap. CCXCVIII.

Deur-gaten] quod verbum plerumque de charta vetustate detrita usurpatum invenimus, ut *veroudt, off verdonckert, off by onghevalle verloren, verbrant, of van ouderdom* duer-ghegaet in FR. V. MIERIS, Ch. B. D. III. bl. 35. Col. 1. & 8. col. 1. ibi sexcenties quapropter bl. 4. ejusd. T. pro *deurgegaen* et sic legi mallem.

Deur-goed. Perbonus.
Deur-groen. Peruiridis.
Deur-grauen. Perfodere.
Deur-hackelen. Incidere, transcindere.
Deur-hael. Trajectus: & Haustus.
deur-haelen. Transferre, traijcere.
deur-haelen. Glutire, devorare, haurire.
deur-haelen/ deur-nemen. Perstringere, reprehendere.
deur-haelen. Delere, *vulgò* cancellare.
Deur-haestigh. Præproperus, præceps.
Deur-heet. Præferuidus.
Deur-helpen/ om-brenghen. Tollere de medio, interimere. & Absumere, prodigere.
Deur-hittigh. Præferuidus.
Deur-houwen. Transcindere, transuerberare,
Deur-iaeghen. Transadigere.
deur-iaeghen. Decoquere, profundere prodigere.
deur-iaegher. Decoctor, dilapidator, profusor, prodigus, gurges, vorago.
deur-iaegher/ magher-heyn. Lucerna pinguior, pinguior lecytho: homo edax, nihilo tamen habitior.
Deur-kennen. Pernoscere.
Deur-keruen. Transcindere crenis.
Deur-kijcken. Perspicere, perspeculari.
Deur-kleijn. Perminutus, perparuus, perparuulus.
Deur-knaghen. Perrodere.
Deur-koken. Percoquere.
Deur-komen. Peruadere, euadere, peruenire,
Deur-koud. Præfrigidus.
Deur-krabben. Perfricare.
Deur-kruppen. Perrepere, erepere.
Deur-laeten. Transmittere, dare viam, transitum præbere.
Deur-lanck. Prælongus, perlongus.
Deur-leelick. Perturpis.
Deur-leeren. Perdiscere: & Perdocere.
deur-leert. Perdoctus, pereruditus.
Deur-lesen. Perlegere.
Deur-lijd. Transitus.
deur-lijden. Transire, pertransire, transgredi: & Perpeti.
Deur-loop. Transcursus.
deur-loop des buyckx. Profluuium alui, fluxiones alui.
deur-loopen. Percurrere, peragrare.
deur-loopen/ deur-vloeden. Perfluere, transfluere.
deur-loopen iemanden met een lancie. Transadigere aliquem lancea: transadigere aliquem contento cursu.
deur-loopende papier. *Fland.* j. deurslaende. Charta perfluens.
Deur-loos. Perastutus.
Deur-luchtigh. Illustris, perillustris, præclarus: translucidus, pellucidus omni vento peruius.
Deur-luttel. Perpaucus.
Deur-maecken. Perficere, perfectè & exactè facere.
deur-maeckt. Perfectus, exactè factus.
Deur-maegher. Strigosus.
Deur-moedelick. Permolestus.
Deur-nachtigh. Pernox.
Deur-nat. Permadidus, perfusus liquore.
deur-nat zijn ofte worden. Permadere, permadescere.
Deur-nemen. Percipere.
deur-nemen. Perstringere, reprehendere, carpere, tractare, conuitio accipere. & Castigare, punire, multare, plectere, exercere, duriter tractare
Deur-raeckt. j. deurstraelt.
Deur-reghen van speck. Confertus pinguedine.
Deur-reghenen. Perpluere.
Deur-reysen. Peragrare.
Deur-rijck. Perdiues, prædiues.
Deur-rijp. Permaturus; permitis, perfectè maturus.
deur-rijpen. Permaturescere.
Deur-rouw. Percrudus.
Deur-schalck. Perastutus.
Deur-scheedigh sweerd. Gladius vaginam vlterius penetrans.
Deur-scheepen. Pernauigare.
Deur-scherp. Peracutus.
Deur-schieten. Traijcere, transfigere telo, configere sagitta; confodere telo.
Deur-schijnen. Translucere, perlucere.
deur-schijnigh. Perlucidus, pellucens, pellucidus, translucidus.
Deur-schoon. Perpulcher, perbellus, pereleganș.
Duer-schrabben het geschrift. Transuersò calamo iugulare; obliterare, dispungere, inducere interlinere. *vulgò* cancellare.
Deur-sichtigh. Perspicax. & Perspicuus, perlucidus, pellucidus.
Deur-sieck. Perinfirmus.
Deur-sieden. Percoquere.
Deur-sien. Perspicere, peruidere, perlustrare, transpicere.

deur-

deur-fienigh. Perspicax.

Deur-flagh. Cribrum, incerniculum, colum.

deur-flaen. Transuerberare, percutiendo penetrare, transadigere, pertundere.

deur-flaen. j. deur-jaeghen. Prodigere, abligurire.

deur-flaen. Exprimere, eliquare, percolare.

deur-flaen. Contrahere aquam, transmittere liquorem, perfluere.

deur-flaende papier. Charta bibula, perfluens, transmittens literas, transmittens siue absorbens atramentum.

deur-flaegher. Profusus, prodigus.

Deur-flepen. Extritus.

deur-flepen boeue. j. deur-trocken.

Deur-fluppen. Perrepere. & Proripere se, subducere, subtrahere.

Deur-snijden. Perscindere, transcindere.

Deur-snoode. Peruilis.

Deur-soecken. Perscrutari, perquirere, inuestigare- indagare, disquirere.

Deur-speten. Transfigere veru.

deur-speten / deur-steken. Traiicere, transadigere, transfigere.

Deur-spoelen. Proluere.

deur-spoelinghe. Proluuies.

deur-spoelinghe / leur-wijn. Dilutum vinaceorum, lora.

Deur-steken. Perfodere, confodere, configere, pertundere, transadigere, traiicere.

Deur-stooten. Pertundere. & Transadigere.

Deur-straelen. Radiis penetrare.

Deur-strepen. j. deur-schrabben.

Deur-strijcken. Peragrare, pertransire. & Dispungere, ingulare transuerso calamo.

Deur-swaer. Prægrauis.

Deur-swert. Perniger.

Deur-toght. Transitus, traiectus, us.

deur-toghen. Traiectus, a, um.

deur-toghen boeue. j. deur-trocken.

Deur-trapt. j. deur-trocken.

Deur-trecken. Pertrahere, traiicere.

deur-trocken. Pertractus, traiectus.

deur-trocken boeue. Veterator, subdolus impostor, astutia vetere extritus, callidus, induratus & tritus in astutia, vafer, versutus, versipellis.

deur-trocken woorden. Sermo perplexus, intricatus, obscurus.

Deur-vaeren. Traiicere, permeare, peragrare, perlabi, transire.

deur-vaerd. Meatus, transitus.

Deur-vallen. Perlabi.

Deur-vele. Permultus.

Deur-vlieghen. Peruolare, transuolare.

Deur-vlieten. Perfluere, transfluere.

Deur-vloeden. Perfluere

deur-vloeden. j. deur-slaen. Contrahere, aquam.

Deur-waecken. Peruigilare.

Deur-waeyen. Perflare.

Deur-wandelen. Perambulare, peruagari, peragrare.

Duer-wasschen. Perluere.

Deur-was. Perforata herba: cuius ramuli folia crescendo penetrant.

Deur-wassen. Crescendo penetrare.

Deur-werren. Perdurare, & Occallere.

Deur-weghen. Perpendere.

deur-weghen. Peruadere, transire.

deur-wegh. Transitus.

deur-weghigh. Peruius.

Deur-wien. Perlustrare, perscrutari.

Deur-windigh. Perflabilis.

Deur-wijs. Persapiens.

Deur-wit. Percandidus.

Deur-wonden. Infligere multa vulnera, onerare vulneribus.

Deur-wrijuen. Perfricare, perterere.

† Deure. Ianua, ostium, porta, fores, Sax. *Germ. thur: Ang. dore.* Deurken. Foricula, ostiolum, portula.

Deur-anghel / deur-hangel. Cardo ostij.

deur-hamer / klepel. Marculus ostij.

deur-hanghel. Cardo.

deur-naeghel. j. trugh-naghel.

deurpel. Limen, hypothyrum, lapis liminalis, *q. d.* deur-pael. i. ostij limes.

deur-rinck. j. deur-hamer. Annulus ostij.

deur-slot. Sera.

Deur-stijl. Postis. Deur-stijlen. Antæ: latera osti-

Deure Sax.] ea quidem plurimorum sententia est, at mihi potius a *deur*, *door*, *per* nihil differre videtur, et temporis tractu pro tabula qua istiusmodi *deurgang* clauditur sumtum fuisse, quod confirmat locutio *aen die uterste* deuren *van Hollant* i. e. in eo loco quo transitur in vicinam regionem, in limitibus Hollandiæ, vid. in A. MATTH. Anal. T. III. p. 109.

oſtiorum: arrectaria vtrumque oſtij latus munientia.

deur-waerder / deur-wachter. Ianitor, atrienſis, portarius, ad limina cuſtos, oſtiarius, accenſus, admiſſionalis, ianicularius, ſtator, apparitor, præco. *q. d.* oſtij cuſtos.

Deurne. Spina, ſentis, vepres, *dicitur.* deurne / dorene / doorne / *à* deur *ſiue* dore: *quòd ſpina omnia motu celerrimo penetret. Becanus.*

deurne van de ghespe. Acicula fibulæ.

deurn-boom. j. haegh-doren.

deurn-boſch / deurn-haghe. Spinetum, dumetum.

deurn-haghe. Dumetum, ſenticetum, ſpinetum: & Vepretum, hirtæ ſepes.

deurn-kroone. Spinea corona

deurn-ſwijn. Hiſtrix. *q, d.* porcus ſpinoſus.

deurn-achtigh. Spinoſus, ſenticoſus, dumoſus.

Deuſigh / duyſigh. Stupidus, exanimis, perturbatus mente, ſocors, vertigine laborans, attonitus.

D I

Dicht. Denſus, ſpiſſus, ſolidus, compreſſus, firmus, compactus, confertus: & Confertim.

dicht-by. j. vaſt-by.

dichte. j. ghedichte.

dichten. j. dichtighen. Denſare.

† dichten. Dictare: & Fingere, comminiſci, commentari. dichten een lied. Condere, componere, pangere carmen.

† dichter. Poëta, commentor, auctor inuentor, excogitator.

dichtigh. j. dicht. Denſus.

dichtighen. Solidare, ſolidum & firmum reddere, denſare, ſpiſſare.

dichtigheyd. Denſitas.

Dick. Craſſus, ſpiſſus denſus, concretus: & Latus, amplus. & Creber. *Germ. dicke: Ang. thicke.*

dick. j. vele. Frequens.

† dick. j. dickmael. Sæpè.

dick van lyve. Corpulentus, craſſus, plenus corpore.

dick-melck. Lac coagulatum, concretum, coactum, denſatum.

dick-buyck / vaſ-ſack. Venter collatiuus, homo ventricoſus, ventrioſus, ventroſus, gaſtrimargus.

dick-lippe. Labeo, labroſus, chilo: qui tumida aut prominula habet labra.

dick-mael. Sæpè ſæpius, identidem, crebrò, frequen ter.

dick-maelſch. Frequens, creber.

dick-werf. Sæpe, crebrò.

dick-oore. Auris Bœotica: homo pingui iudicio.

dick-wijle. Sæpè, frequenter.

dick-wijlſch. Frequens creber.

dicken. Craſſeſcere, ſpiſſeſcere: & Denſare, addenſare, condenſare, cogere, ſpiſſare, conſpiſſare.

dickent. *Fland.* Sæpè.

dickte. Spiſſitas, denſitas, craſſamen, craſſitudo, craſſamentum: & Latitudo, amplitudo.

dickte van lyve. Corpulentia, craſſitudo, plenitudo corporis.

dick-

dichten *Dictare*] in G. DUMB. T. II. Anal. p. 263. *niet geſchreven noch* gedicht *en waren*, et ideo hodiedum ea exempla, quæ pueris a ludimagiſtro tranſcribenda proponuntur *Digten*, *gedigten* audiunt. Cæterum vid. J. G. ECCARD ad LL. Salic. p. 4.

dichter. *commentor*] quo ſenſu in 't Stadr. v. Zutph. legitur. *Ende die procureur ofte* Dichter *der ſelver* vid. Tit. XVI. art. 16.

dick. Sæpè] *die dochter volcht* dick *der Moeder aert* in J. MATTHYSZE bl. 231. *ende dic is 't* dick *gheſeit* ibid. bl. 233. Gelri hodie dicimus *duk* et ſic etiam ao 1334. ut apud SCHRASS. St. t. d. Cod. beh. bl. 8. *dat wy* dick *ende veel* in charta hujus anni legitur. *dik* vero prætulit A. MOONEN in omnium poëtarum Batavorum optima, ſi quid video, Ecl. in obit. J. BROEKHUSII:

Hoe dik *liet* LIEFHART *in zyne eerſt ontlooke jeugt,*
Gelauwert om zyn' kruin en lokken ons tot vreugt,
Met zyn' vergooden mont zich hooren op zyn halmen.

Superlativus gradus habet *dicts: want die een materie* dicts *overleeſt, onthout ſe beſt* J. MATTHYSZE, bl. 237. *Dick* vero ideo, quia vices ſæpe iteratæ ſpeciem quandam præbent denſitatis, vid F. JUNIUM in WILLERAM. p. 5. 6. et WACHTER. OELRICHS. et infra in *Verdicken.*

dichtenisse. j. dichte.
Die. Hic, hæc, iste, ista, illa, in *singulari*: & Hi, hæ, hæc, isti, istæ, ista, illi, ille, illa, *in plurali. Germ. die: Ang. they.*
Die / diede. j. diege / dye. Femur, femen.
dielingh. *vetus.* Femorale.
Dieden. j. dijden. Coalere, coalescere, augescere.
Dieden / duyden. Nuere, inuere, significare, notare.
Dief. Fur, lauernio, trium literarum homo. *Germ. dieb: Ang. theefe.*
dief. Medulla pennæ siue calami scriptorij. *q. d.* fur atramenti. *vulgò.* nihilum.
dief-hals. Fur.
dief-hangher / dief-henkier. Tortor, carnifex, furum suspensor.
dief-keller. j. dief-put.
dief-leyder. Lictor, prætorianus minister. *q. d.* furum deductor.
† dief-put. Robur, thesaurus, domicilium in carcere subterraneum: tullianum, barathrum: ancon.
dief-sack. Funda, sacculus sub veste consutus.
dief-stal. Furtum.
dief-stock. j. stock. Cippus.
diefachtigh. Furax, pronus in furta, rapax.
diefachtigheyd. Furacitas, rapacitas.
diefegghe. Fur fœm.
dieflick. Furaciter, furtim, furtiuè.
diefsch. Furax, procliuus ad furandum.
† diefte. Furtum.
diefstigh. Furtiuus, furto ablatus.
diefuerye. j. dieuerije. Furtum.
Dieghe. j. diede. Femur. *Germ. dieg: Ang. thyge.*
Dienen. Seruire, ministrare, deseruire, inseruire, famulari, ancillari.
dienen / sold winnen. Merere merere stipendium, æra merere, facere stipendia, militare.
dienen / te passen komen. Conuenire, conueniens & decens esse, ad rem pertinere, ad rem facere.
diener / dienaar. Minister, ministrator, famulus, puer. & Lictor, minister prætorianus: & Apparitor, stator.
dienaers te houe. Officia palatina *vulgò* officiales.
dienersse. Ministra, ministratrix.
dienlick. Commodus, accommodus, aptus, vtilis.
dienlinck. *vet. Fland.* Minister, famulus.
dienst. Seruitium, famulatus, ministerium, obsequium, officium, cultus.
dienst in de kercke. Sacrum, res diuina.
dienst iemanden doen. Commodare alicui in re aliqua: beneficium alicui impertire: fidem, fauorem, obsequium, officium præstare: gratificari: facere rem gratam.
dienst-baer. Officiosus: & Seruilis, seruituti obnoxius.
dienst-baerheyd. Seruitium, seruitus, famulatus, famulitium.
dienst-bedieninghe. Cultus, obsequium.
dienst-bode. j. bode. Minister.
dienst-boden. Seruitia, orum.
† dienst-dagh. *vetus Sax.* j. dingsdagh. Dies Martis.
† dienst-deerne. Ancilla.
dienst-ionck-vrouwe. Ancilla nobilis.
dienst-knecht. Seruus, famulus.
dienst-loon. Merces, stipendium.
dienst-maeght. Ancilla.
dienst-maerte. Ancilla, ministra, famula.
dienst-man. *vetus.* Seruus. & Cliens, vasallus.
dienst-manschap. *vet.* Seruitus. & Clientela.
Dienst-schap. Seruitus.
dienst-wijf. Ancilla.
dienst-willigh. Officiosus, promptus ad præstandum officium.
dien-

dief-put] in de Regt. en Cost. v. Antw. bl. 16. *De Heer oft Officier en mach eenen Poorter oft Ingeseten ghevangen wesende, in de* dieff-putten *oft op den steen beneden niet setten*, et ita adhuc Delfis carcer audit. vid. de Beschr. bl. 72. addi potest M. TYDEM. not. ad T. SHAWS Reizen D. I. bl. 344. et D. II. in de byv. en verb. bl. 138, 139. — recte addidit auctor *barathrum* Conf. c. MUNCKER ad FULGENTII Mythol. p. 32.
Diefte] *du en selfte niet doen* diefte / in J. LE LONG, Boekz. bl. 302.
Dienst-dagh] Conf. WACHTER. et C. H. TROTZ præceptoris quondam honoratissimi not. ad Priv. Mariæ p. 107, 108.
dienst-deerne] Pleonasmus occurrit in h. v. cum *dienst* et *deerne* ambo a *dienen* veniant, sic idem locum habet in *dief-stal* et aliis.

dienstelick / gedienstigh / dienstachtigh. Officiosus.
dienstigh. j. ghedienstigh. Officiosus.
Diep. Profundus, altus: *Germ. tieff*: *Ang. deape.*
diep in. Penitus.
diep in gaen. Penetrare.
diepe wonde. Altè adactum vulnus.
diep-loot. j. grond-loot.
diepen. Profundum facere.
diepte. Profunditas, altitudo, profundum, altum.
diepte der zee. Pelagus, altum maris.
Dier. Animal, animans, bestia, fera. Sic.
dierken. Animalculum, bestiola.
dier-gaerd. Leporarium, roborarium.
† dier-hond. Canis venaticus, plaudus aquaticus.
dier-wolf. Lynx, lupus ceruarius.
dieriaeckel / driaeckel. Theriaca. antidotum contra venenum, adversus theria, id est, feras veneno imbutas præstantissimum remedium. *Germ. triack*: *Gal. thriacle*: *Ital. triaca*: *Hisp. atriaca*: *Angl. triacle.*
dierigh. Animalis, bestialis, ferinus.
Dier / duyr. Carus, pretiosus. *Germ. theur*: *Angl. deare.*
dieren-eed. Deiurium, sanctum iusiurandum.
dier-baer. Pretiosus.
dier-koopigh. Carè vendens.
dierte. Caritas. *Germ. theure*: *Ang. derth.*
dierte / dieren-tijd. Annonæ caritas, difficultas, grauitas, sæuitia, incendium: annona compressa.
dierte-maecken. Pretia rerum accendere.
† Diessel / diechsel. Dolabra: & Ascia: Securis.

Diessel. j. dijssel. Temo.
Diestel. j. dystel. Carduus.
† Diet. *vetus*. j. volck. Populus.
Dieuel. j. duyuel / duuel. Diabolus.
dieuerije. j. dieste. Furtum.
Dighen. *Germ. Sax. Sicamb.* Aridus, torridus.
dighen-vleesch. Caro infumata.
† Dij. Tu, tibi, te. *Gal. ti, toy*: *dictio hæc Germanis Saxonibus, Frisiis, Hollandis frequens, nobis tantum in casu nominatiuo in fine verborum vt*: Wat doet dy? wat seght dy? *&c.* Quid agis? quid dicis? *&c.*
Dijck. Agger: & Fouea, aluens, fossa. *apud Flandros Occidentales & Hollandos. Gal. digue*: *Ang. ditche.*
dijck. j. vijuer. Piscina, stagnum. *Germ. teich.*
dijck. *vetus* j. dick. Densus, crassus.
dijcken. Aggerare, exaggerare, aggerem iacere: & Fodere.
dijck-graue. Chomarchus: aggerum comes præfectus aggerum: qui præest conficiendis aggeribus.
dijck-meester. Præfectus aggerum.
dijck-schouwen. Lustrare aggeres, curare aggeres conficiendos.
dijcker. Aggerator, coactor: & Fossor.
Dijden / dyen. Coale Coalerescere, augescere, accrescere, intumescere, gliscere, augeri, promoueri, increscere, coagmentari, sumere incrementum: & Promoueri in maius siue melius, augeri motu quodam interiore. De pappe dijdt. Puls attollitur, & maius corpus incremento quodam interiore sumit. Het broodt dijdt. Panis fermenti vi augetur,

dier-hond] *Windhonden, haashonden*, dierhonden in d'Utr. L. B. D. II. bl. 229.
Diessel] ut in VONDELS Gysbr. v. Amstel V.

Wy stelden flux in 't werk, de disselş en de bijlen.

Diet *populus*] *dat die Keyser verwan ende bedwanc dat ongehoorsamige* diet apud A. MATTH. Anal. T. III. p. 8. Sed pro *diet* legendum est *niet*, ex emendatione CL. TYDEM., ibid. T. I. p. 66.

En sech van niemants gecheit iet
Of du bist ein alsulcken niet.

et pro *viro forti*, aut *heroe* ibid. sed adde WACHTER in *Deut, Diet*, et M. V. WICHT ad Ostfr. Landr. bl. 149. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 313. sq. HARKENR. etiam inde pagi *Ditsum* nomen deducit Oostfr. Oorspr. D. I. bl. 336.
Dij] in libro Het Protocol der Secretarisſ. (Antv. 1571 in 12°.) *Een koopman die veel knechten heeft die sal aen den principaelsten ende liefsten scriven ende noemen hem met*, ghi / *maer den genen die hi minst acht, off die meer tot sinen ghebode of bedwanc staet, dien sal hi met* dij *noemen. Deum* tamen veteres adloquentes etiam *dij* appellabant, ut Galli *Tu*. sic in D. HEINSII XLII Psalm, bl. 144. der Ned. Poem. ed. in 12°.

Soo gaet myn siel vast hygen, ende snaeckt
Na dij / *myn God, om eens met* dij *te spreken.*

ad quæ simul notetur, nobis non tantum in casu nominativo notum esse.

tur, & molem sumit maiorem. *Ioan. Becan.*
dijen te niete. *vetus.* j. vergaen. Perire.
Dije / dieghe. Femur, femen.
dijeling. *vetus.* Femorale.
† Dijghen. j. dijden. Coalere.
Dijn. Tuus. *Germ. dijn: Gal. tien: Ang. thy, thyne.*
Dijnck / dijncken. *vetus.* j. dinck / dincken / dencken.
Dijninghe. j. denninghe.
Dijns-dagh / dijssen-dagh / dings-dagh. Dies Martis. *Germ. tingstag, zinstag, zinsstag: Ang. tewesdaye, twesdaye.*
Dijssel / diessel / Temo, gubernaculum currus.
Dijstel. j. diestel. Carduus.
Dilghen / delghen. Delere.
Dille / dillekén. j. klappuype / dillen. j. klappen / klappeyen.
Dille. Anethum. *Ang. dill.*
Dm. *Fland.* j. dun.
Dinck. j. dingh. Res.
Dinckel. *Sax. Sicamb.* j. spelte.
† Dinckel-koren. *Sax. Sicamb.* Ador, far adoreum.
Dincken. *Fland.* j. dencken. Reri, cogitare.
† Dingh / dinck. Res, causa. *Germ. ding. Angl. thing.*

† dingh. Res, peculium: veretrum. *honesta rei fœdæ circum locutio.*
† dingh / ghedingh. Res forensis, causa, lis, iudicium. Res *autem apud nos* dingh. *siue* ghe-dingh: *ita* rem amittere, *est* litem amittere, litem perdere, causa cadere, 't ghedingh verliesen.
† dinghen. Disceptare, contendere, certare, causas agere, lites agere, litigare, iudicio concertare & *Sax.* Iudicare, cognoscere causas *vulgo* bannire.
dinghen. Liceri, licitari, disceptare de precio: & Condicere.
dingh-bancke. Forum, forum iudiciale vel iudiciarium, tribunal, consessus iudicum.
† dingh-dagh. Dies iuridicus, dies vtilis, dies sessionis.
dings-dagh. Dies Martis. *q. d.* dies litiglis dicata: *litibus enim & bellis præest Mars. vide* dyst-dagh.
dingh-graue. *vetus. Sax. Sicamb.* Iudex iurisdictionis.
dingh-plicht. Iudicatus, us.
† dingh-plichtigh. Iurisdictioni, iudicio & tribunali obligatus siue obnoxius.
dingh-sack. j. pleyt-sack. Sacculus litium.

Dijghen] adhuc A. HOOGVL. in ABRAH. B. IX. bl. 212.
By zulk een voedsel dijgt / *en groeit het jong verstant.*
Dinckel-koren] e PLANTINO v. koren.
Dingh] *Om dat dus verginc*
Rabbouts des Hertoghen dinc.
est apud M. STOKE B. I. vs. 182. ubi quamvis ab HUYDEC. pro tota vita, rebus gestis et Radbodi obitu sumatur, mihi tantum *litem* denotat.
dingh. *veretrum*] ergo ut Latinorum *res*
Imperium, litem, Venerem, cur una notet res.
apud AUSON. p. 496. sic Græcis erat ἔργον et ἐνεργεῖν conf. cl. J. RUARDI Specim. Crit. Inaug. p. 8. exemplo vero sufficiat hoc ex M. DE MERWEDE br. voor de Roomſ. Min-triomfen, qui quanquam non semper honestioris vocabuli velamento rem turpem obtexit, sic scribit *Nu waerom Adam ende Eva haer* dingen *gedekt hebben, sullen wy op een andermael wel eens aenraken.* vid. etiam C. F. HOMMEL Orat. de Jure Arlequinizante. p. 34. in not.
dingh. *iudicium*] vid. KEYSLER. Antiq. Sept. p. 70. 78. et J. J. SORBER de Comit. vet. Germ. p. 214. in not.
dinghen. *disceptare*] in M. STOKE B. I. vs. 304.
Hier latic van den Kaerlinghen
Myn scriven bliven ende myn dinghen.
pro *jus dicere* est in de keuren van Desseldonck, Heydinghe etc. *men sal alle weken moeten* dinghen *swoensdaeghs* art. 8.
dingh-dagh] *te compareren 's elcken ordinaire* dinghe-daege in de Cost. v. 't Leenhof v. Dendermo. C. I. art. 12. et Cost. v. Nieup. rubr. 7. art. 1.
dingh-plechtigh] vid. PUFFEND. Obs. I. T. II. p. 163.

dingh-ſtabe. *Sax.* Terminus iudicialis.
† dingh-ſtoel. Tribunal.
dingh-taele. Lis, litigium, diſceptatio.
dingh-vluchtigh. Fugitans litium, tribunal ſubterfugiens.
Diſch. Menſa, menſa rotunda. *vulgò* diſcus. *Germ. tiſch: Ang. deſke.*
diſch. Abacus. *Ital. deſco.*
diſch. *vetus.* Diſcus, lanx, patina, patella. *Angl. diſhe.*
diſch-doeck. *Germ. Sax. Sicamb.* Mappa.
diſch-ghenoot. Conuictor.
diſch-gheſelle. Conuictor. *vulgò* commenſalis.
diſch-laecken. Mappa.
Diſen-dagh. *vet. Fland.* j. dingſ-dagh.
Diſſel. j. dieſſel.
Diſtel. Carduus. *Germ. diſtel. Angl. thiſtle.*
diſtel-ijſer. j. minck-ijſer.
diſtel-bloeme. Pappus cardui.
diſtel-vincke. Carduelis, acanthis, acalanthis.
Dit. Iſtud. *Germ. diſs: Ang. this.*

D O

Dobbe. j. tobbe. Labrum.
Dobbel. Duplex, geminus. & Duplum. & Exemplar tranſcriptum, apographum. *Gal. double: Ital. doppio: Hiſp. doble: Angl. double.*
dobbel-dief. Bifur, trifur, plus quàm fur.
dobbel-menſch. Homo duplex, verſipellis, verſutus, aliud loquens & aliud ſentiens.
dobbel-ſoldenaer. Duplicarius, dupla ſtipendia merens.
dobbel-tongigh. Balbus, & Bilinguis, amdiloquus.
dobbel-verſtandigh. Ambiguus.
dobbel-werckér. *Fland.* j. tapijſier. Tapetopœus.
dobbeléren. Duplicare, adduplicare, geminare, ingeminare.
dobbelen. Duplicare.
† dobbelen. Ludere aleis: iacere talos, aleas, teſſeras; duplo ludere.
dobbeler. Aleator, aleo.
dobbel-ſpel. Alea, ludus, aleæ.
dobbel-ſteen. Alea, teſſera, talus, taxillus.
dobbelierken. *Louan.* Scutella, acetabulum, oxybaphum. *q. d.* doppelierken à doppen. i. intingere.
Dobber. *Hol.* Calamus hamiotæ: calamus qui ſuſpendit hamum ne fundum petat.
dobber. j. boeye. Tabula anchoralis.
dobber. Ratis ſcirpea: congeries ſcirporum in oblongum faſciculum colligatorum, cui pro fulcimento pueritia, quæ natare diſcit, innititur. & Cortex ſubereus lineæ piſcatoriæ.
Doch / toch. Saltem, tandem, denique, tamen: & Sodes, obſecro, age: & Sed, verùm.
† Dochten. Tranſtra, iuga, remigum ſedilia.
Dochter. Filia, nata. *Germ. tochter. Ang. doughter.* Dochterken. Filiola.
dochterſ-man. Gener, filiæ maritus.
† Docke. *Germ.* j. poppe.
† docken-kraemer. j. poppen-kraemer.
Docke. *Fland.* j. keuie / renne.
docke. *vetus.* Nauale. *Angl. docke.*
docke / bladeren. Petaſites.
Docken. Dare, citò dare, promere. & Dare pugnos, ingerere verbera.
docken / dockelen. j. duycken / duyckelen.
Dockſael. j. hoogh-ſael.
Dodde. Veruculum, obelus: caulis, fuſtis: epiſtomium: paxillus quo aliquid continetur aut obſtruitur.
dodde / liſch-dodde. Typha ſceptrum, ſiue cæſtus aut claua morionis: caulis & ſpica typhæ paluſtris.
Doder van d'ye. Vitellus, luteum oui. *Germ. dutter.*
doder-gheel. Luteus, citrinus.
Dodeſche oft doteſche vijghe. Mariſca. *Angl. figge dote: Gal. figue folle. q. d.* inſipida.

doeck/

dingh-ſtoel] inde quoque *Dingh-ſpul, ende des gelikes mach ellic* dinckſpul, *elc kerſpel* apud A. MATTH. Rer. Ultraj. p. 73.
dobbelen] quaſi *dubbelen* ſed non, ut C. TUYNMANNI ſententia eſt, quia non ſolus teſſeris ludit, aut quia aleatores plerumque pecuniam adduplicant ſecundum F. BURM. in d'Aenm. bl. 149. at, ut rectius videtur, quia plerumque duabus aleis fit.
Dochter] vid. ALKEM. in not. v. d. beſch. v. d. Briel D. II. bl. 30.
Docke / poppe] vid. J. G. WACHTER.
docken-kraemer] et ſic PLANTINO.

Doe/ doen. Tum, tunc.
Doeck/ laecken. Pannus.
doeck/ lijnwaet. Tela, linteum.
doeck/ hooft-doeck. Peplum, rica, flammeum, plagula, calyptra, velamen. *à* decken. j. tegere. *Hisp. toca, tocado.*
doecken-huyve. j. hooft-doeck.
doeckskẽn. Linteolum.
doeck-scheerer. j. droogh-scheerer.
Doeffer. *Holl.* j. duyuetick. Columbus.
† Doel. Agger, aggesta terra, in quam sagittarij iaculantur sagittas.
doel-pinne. Scopus.
† Doeme. *vetus Sax.* Iudicium. *Angl. dome.*
doemen. Damnare, condamnare, iudicare, censere, reum peragere.
doemes-dagh/ doems-dagh. *vet.* Dies iudicij.
doemenisse. Iudicium, damnatio.
doemlick. Damnatorius.
doemer. *vetus.* Iudex.
Doen/ doe. Tunc, tum. & Cum. *Germ. do: Gal. adonc.*
Doen. Facere, agere, efficere, conficere. *Germ. thun: Ang. doo.*
doen doen. Impellere, cogere aliquem vt faciat.
† doen doen/ doen maecken. Curare fieri, efficere vt fiat, iubere fieri, effectum reddere, curare faciendum. De brieuen doen seghelen. Curàre literas sigillo obsignandas. Te doen hebben. Negotium habere. Te doen hebben met iemanden. Commercium siue negotium habere cum aliquo. Van doen hebben. Opus habere, indigere.
doen met iemanden. Facere cum aliquo, stare cum aliquo, fouere partes alicuius.
doen den eedt. j. sweeren.
doen-niet. Desidiosus, piger, ignauus, inutilis.
doende. Faciens, agens: & Operosus, operi intentus.
doender. Actor, factor.

doenlick. Facilis.
Doeien. Pulsare cum impetu & fragore.
Doest. j. donst. Simila, pollen.
Doghen. j. deughen. Valere.
Dogghe. Canis molossus, canis magnus. *Gal. dogue: Ang. dogge.*
Dogghe-boot. Cimba maior.
Dogghen/ doggheren. Surripere.
Dogger. *Holl.* j. dot-schip/ haerinck-schip.
Dogger-sand. Arena alba puluini, puluinus albus.
Dogger. Funda, facculus, reticulum.
doggeren. Conuasare, facco furtim indere, supprimere, surripere.
Doghen/ doghed. j. deughen/ deughd.
Doder. j. doder. Vitellus.
Dol/ dolch/ dolck. Pugio, fica, dolo. *Hisp. dalle.*
Dol/ dole. *Germ. Sax. Sicamb.* j. kauwe. Monedula, graculus.
Dol. j. dolle. Scalmus.
Dolck/ dolch. Pugio, dolo, onis.
Dolck. *Fland.* Lolium, gith.
Dol. *Sicamb. Holl. Fland.* j. dul. Insanus, mente captus, furiosus.
dol-huys/ dul-huys. Gyrgathus.
dollaerd/ dullaerd. Furiosus.
dollen. *vetus Sax.* Insanire.
dolen. Errare, aberrare, deuiare, delirare, deflectere à via, exorbitare.
dol-hof. Labyrinthus.
dolinghe. Error, aberratio.
Dolfijn. Delphinus, delphin. *Gal. daulphin: Ital. delphino: Hisp. delfin: Angl. dolphine.*
Dolfijn. j. timp. Focale.
Dolle. j. dol/ dolch. Pugio, fica.
dolle. *Sax. Sicamb. Holl.* Scalmus, lignum teres, cui struppis alligantur remi. & Obex remi.
Dolle/ dole. j. dol. Monedula.
† Dolmetsch/ dolmetscher. j. tolmetsch.
Doluen. j. deluen. Fodere.

Dom.

Doel] vid. M. V. WICHT ad Ostfr. Landr. bl. 586, 587.
Doeme. *Judicium*] *ein sententie, dat is, ein* doem *begheren* in 't Landr. v. Hunsingo bl. 33. et *ein Richter mach syn* doem *ofte Sententie niet verwandelen.* sq.
doen/ te d. hebben met iemanden] uti Romanis *rem habere*, aut *facere*, et Græcis πονεῖν vid. E. PALAIRET Oordeelk. Woordenb. over de Boeken des Nieuw. Verb. bl. 22. sic phrasis *te doen hebben* majoribus nostris in re Venerea etiam usurpata fuit, ut de Gigantibus apud V. VAERNEW. *Zy* hadden te doene *met haar* Zusters bl. 101.
Dolmetsch] WACHTER, in *Dolmetschen.*

Dom. *Sicamb.* j. duym. Pollex.
Dom. Obtusus, stupidus, stolidus.
Dom. Surdus. Dom en blind. Auribus & oculis captus.
dom. Mente captus, temerarius.
dom-sinnigh. *Holl.* Insanus, mente captus.
dommelick. Stolidè, temerariè.
Dom. Dominium, *hinc* pauf-dom / bif-dom / hertogh-dom / ryck-dom / maeghdom. / *&c.*
† Dom / dom-kercke. Cathedralis ecclesia, episcopalis ecclesia, basilica, *vulgò* domnum: *&* dominicum, ædes sacra vni omnium Deo, & vniuersarum rerum, domino dicata consecrataque. *In Christianismi principio (inquit B. Rhenanus) templa* Dominica *sunt appellata: vnde in hodiernum vsque diem vulgari nomine dicimus* domme. *Germ. thum: Ital. duomo.*
dom-heere. Canonicus cathedralis, sacerdos dominici templi, dominus de domo Saluatoris. Dom-heeren. (*inquit Sebastianus Munsterus*) domini de domo Saluatoris, *primò dicti Canonici VVirtzeburgenses: quod nomen Canonici aliarum cathedralium ecclesiarum Germaniæ postea vsurparunt.*
dom-hof. Campus ecclesiasticus.
dom-kercke. j. dom. Cathedralis ecclesia: principale antistitum templum.
dom-proost. Præpositus domni, præfectus cathedralis ecclesiæ.
dom-stift. Collegium canonicorum cathedralium.
domelicke-dagh. j. dagh-domelick. Iugis, perpetuus. *&* Perpetuò, quotidie, in singulis diebus.
Dom. *vetus.* Vapor.
domen. *vetus:* j. dompen. Vaporare.
Dommelen. Bombum edere, bombilare, strepere.
dommelinghe / ghedommel. Bombus, murmur, strepitus.
Domp / damp / Vapor, exhalatio, halitus, afflatus.
domp-gat. Vaporarium, æstuarium, spiramentum, spiraculum.
† domp-hoorn / dempHoorn. Cornu quo candela extinguitur vaporque obstruitur: *&* Nasus, naris: *&* Nasus aquilinus. *&* Nasus fumans.
† domp-horen. j. butoor. Ardea stellaris: *sic dicta a prolixitate rostri.*
dompen. Vaporare, fumare.
dompen / dempen. Suffocare, extinguere.
dompigh / domp-achtigh. Vaporiferus, vapidus.
Donckien. j. dunckien.
Doncker. Obscurus, tenebricus, tenebrosus, tenebricosus, caliginosus, cæcus, ater, niger, furuus.
doncker-blauw. Cyaneus.
doncker-gheel. Rufus è fusco flauus.
doncker-groen. Luridus.
doncker metten. Matutinæ tenebrarum *vulgò.*
doncker-rood. Fuluus, mustelinus, color obscurior russo.
doncker-swert. Subniger.
donckeren. Caligare: *&* Obtenebrare, obscurare: *&* Tenebrescere.
donckerachtigh. Subobscurus, subnubilus.
donckerheyd. Obscuritas, caligo, tenebræ.
donckernisse. Obscuritas.
donckerlick. Obscurè.
Donder. Tonitrus, tonitruum, tonitru, cæli ruina.
† donder-baerd / donder-bladers. Sedum maius, vitalis, semper viuum, hypogesson, sesuuium, caulis Iouis. *officin.* barba Iouis. *q. d.* barba tonantis.
† donder-busse. Bombarda, tormentum igniuomum, tormentum æneum. *à tonitru siue fulmine quod tartareæ bombardæ & horrendæ machinæ imitantur.*
donder-dagh. Dies Iouis. *q. d.* dies tonantis.
donder-kloot. Fulmen, telum Iouis.
† donder-schore. Fulgur, vis tonitrui.

Dom / domkercke] vid. CHR. BESOLD. de ling. ort. atque imm. p. 92, 93.
domp-hoorn. *c. q. c. e.*] e JUNII Nomencl. p. 21.
domp-horen / butoor] ex eod. p. 45. adde M. MARTINI Lexic.
donder-baerd] ut apud PLANTIN. quoque.
donder-busse] de his jam mentio fit in charta ai 1374 apud S. H. V. IDSINGA D. II. v. 't Staetsr. bl. 214.
donder-schore] M. STOKE B. VII. vs. 69.

donder-slagh. Tonitrus, ictus tonitrui. & Fulmen, ictus, fulminis.

† **donder-steen/ blichsem-steen.** Ceraunia, ceraunius lapis, lapis fulmineus: *gemma quæ cum imbribus & fulminibus cadere dicitur.*

donder-straele. Fulmen.

donderen. Tonare: *Germ. tonderen: Gal. tonner: Ital. tonare: Hisp. tronar: Angl. thundre.*

Done/ deune. Tonus, modulus, sonus. & Actus, gestus. & Ludus, facetiæ, nugæ. & Tremor, coruscatio. & Strepitus. & Crepitus. *Gal. ton: Ang. tune.*

donen. Tonare, sonare, resonare. & Gesticulari. & Ludere, iocari, nugari. & Tremere, tremiscere, coruscare, vibrare, micare. & Strepere. & Crepitare.

doninghe. j. done.

Donse. j. donst. Lanugo.

donse. j. dodde. Typha, claua typhæ, sceptrum morionis.

donsen. Pugno siue typhæ claua in dorso percutere.

Donst / donse. Lanugo, lanugo plumarum, plumulæ subalares, molliores. & Lanugo siue pappus typhæ, quo plumarum vice infimæ sortis homines grabata farciunt.

donst. Scobs, scobis. & Similago, simila, medulla tritici: & Flos, pollen.

donst. Lanugo lintei.

† **donst**

Ende quam een **donre sturre** *so groot,*
Dat water van den hemele vloot,
Of ment met backen hadde ghegoten.

Sed vid. HUYDEC. in de byvoegs. en verb. D. III. bl. 461.

donder-steen] errat auctor, sive belemnitem, aut lapidem Judaicum sive ceraunios lapides, quos *donder-beytels* vocant, cogitet, cum nullo modo inter gemmas enumerari possint —— de his vero, præter quam plurimos naturæ consultos veteres et recentiores, ANS. DE BOOT, et, cui nemo par est, aut majorum nostrorum memoria par fuit, Ill. BUFFON, VALM. DE BOMARE, alios, sufficient epistolæ (de quibus vid. de Ned. Jaerb. D. XXI. bl. 876, 877. in not.) Ampl. J. V. LIER over de Eekster Grafkeld. et ADR. VOSMAER præfatio iis præmissa et H. CANNEG. Epist. over byz. Nederl. Oudh. cujus Ceraunia, quam memorat, ad me post viri eximii obitum, cum aliis quas possidebat Romanorum reliquiis, emtionis jure transiit, et quam hic conspici vellem, nisi ex vulgarioribus esset sine foramine, pariter cum alia a me ipso reperta non procul ab hac urbe in villa Wilbrenninckiana *Warnsborn*, a WARNARO dicta, sed minori, etiam non pertusa, et alba, cum prior fusci coloris sit: reperiuntur quippe nonnunquam quædam circa hanc urbem Romanorum monimenta, sic possideo numisma aureum formæ minoris, in villa *Ommers-hof* dicta effossa, quæ repræsentat GRATIANI caput cum inscriptione in antica DN. GRATIANVS. P. F. AVG. in postica VICTORIA. AVG. et sedentem cum filio Imperatorem, sed et hoc ex eorum operibus, qui nummos explicaverunt, abunde dignosci potest, atqui de hujusmodi rebus verissimum est J. J. MAURICII, qui docti abstulit famam senis, effatum in den Onled. Ouderd. T. II. Cap. XXIV. vs. 23. quod, quia nostræ gentis decori est, totum hoc loco dabo, nullo membro debile. —— *Als men ergens een doezyn Romeinsche penningen in de aarde vindt, is men aanstonds in 't vooroordeel, dat de Romeinen niet alleen daar geweest, maar zelfs hun veroveringen zo verre uitgebreid hebben. Kan 'er geen Romeinsch geld gekomen zyn door Kooplieden, door Gevangenen, door Kaapvaarders, of door zulken, die in Roomschen dienst soldy hadden verdiend? Doch wat behoeft men 't zo verre te zoeken? Men erinnere zich 't geen ik (Hoofdst. XIV. §. 11 - 13. p. 310 enz.) gezegd heb, van de zwaare schattingen, waar mede de Romeinen zedert Domitianus de Vrede van de Germanen telkens gekogt hebben. En wat wonder is 't dan dat 'er Romeinsch geld, en wel van 't beste, echtste zoort, in Duitschland word gevonden? zelfs moet ik 'er byvoegen, dat zo men 't vindt, op een' plaats daar een Romeinsch Leger is geweest, zulx verre van een teken van overwinning of overheersching te zyn, in tegendeel bewyst, dat de Romeinen verjaagd zyn, en hals over kop opgebroken. Immers 't moet 'er al heel benauwt uitzien als een Soldaat zyn geldbeurs in de loop laat.*

† **dunst.** *vet. Germ. Sax. Sicamb.* Vapor, nebula.

Dood / de dood. Mors, letum, interitus, obitus, excessus, occasus, nox, fatum, discessus animæ à corpore. *Germ.* tod: *Angl.* death. *dicitur* **dood** *q. d.* **de ood / sive d' ood:** *reddit enim corpus vacuum & cassum anima, hinc An. Seneca: Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil.*

dood / ghestorven. Mortuus, vita functus, silens, lumine cassus, anima cassus.

† **dood lichaem.** Cadauer, corpus anima cassum.

dood ende vergeten. Obliteratus: cuius nulla amplius est memoria: ventis & auræ traditus.

dood drincken alle vijandschap. Philotesium craterem bibere, conciliari poculis. Apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum: ita vt post acceptum philotesium poculum, veterum iniuriarum meminisse sit turpissimum. *Erasm. in Chiliad.*

† **doode hand.** Manus mortua siue emortua, aut immortalis: ius mancipij siue dominij morticini: ius emortui mancipij. *vulgò dicitur de ijs qui numquam habere hæredem desinunt: ut collegia, cænobia, ciuitates, &c: quæ quasi immortalia sunt: videtur autem* **doode hand** *propriè dici de monachis, cum monachi iure pro mortuis habeantur, vulgò* amortisatio. **In dooder hand stellen het goed.** Humano commercio eximere prædia: demortuæ manus ius concedere, *vulgò* amortisare.

doode oft dooue kole. Carbo, pruna extincta.

doode oft dooue netel. Vrtica labeo.

dooden begrauer. Libitinarius, bustuarius.

dooden-draegher. Vespillo.

dood-baere. j. **baere.** Feretrum.

dood-braecken. Agere animam, ad finem mortalitatis accedere, luctari cum morte.

dood-dagh. j. **sterf-dagh.**

dood-keersse. *vetus Fland.* j. **stal-licht.** Ignis fatuus.

dood-kiste. Capulus, vrna feralis: sandapila: capsula cadaueris.

dood-kist-maecker. Sandapilarius, sandapilarum faber.

dood-kleed. Amiculum ferale, inuolucrum lineum cadauerale.

dood-laeghe / *rectiùs* dood-laech. Vorago paludosa, abyssus limosa, gurges palustris, gurges limosus: tellus palustris ad pedum pulsum vacillans: pratum tremulum: terra ad ingressum tremens.

dood-maele. Liuor, macula liuida.

dood-neve. Liuor siue macula lurida: liuor vltro proueniens, absque contusione aut dolore in corporis humani aliqua parte: qua mortem consanguinei coniectat vulgus.

dood-schuldigh. Reus mortis.

dood-schrijne. j. **dood-kiste.**

dood-sieck. Aeger morbo graui & exitiali.

dood-sieck zijn. Aegrotare mortiferè.

dood-sieckte. Morbus pernitialis, exitialis.

dood-slaen. Cædere, occidere, necare, interficere, mactare.

dood-slagh. Homicidium, cædes, parricidium, internecio, interemptio, occisio.

dood-slaegher. Homicida, parricida, percussor.

dood-sonde. Peccatum mortale, criminale, capitale, piaculare: offensa animæ capitalis & exitialis.

dood-steken. Confodere, punctim occidere.

dood-strijd. Agon, certamen mortis.

dood-sweet. j. **reeuw-sweet.** Sudor lethalis.

dood-verwe. Color liuidus, luridus.

dood-verwigh. Luridus, liuidus.

dood-verwigh ende ingevallen aengesicht. Facies cadauerosa.

dood-vijand. Hostis capitalis, hostis acerbissimus, inimicus atrocis vindictæ cupidus, adver-

dunst. *Vapor*] vid. J. G. WACHTER. in *Dunst.*

dood-lichaam] sic pro hodierno *Lyk*, veteres vulgo *doode* dicebant. Conf. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 53, 54. cui addam hoc ex ineditis Willek. der St. Harderw.

Van een **Doode.**

Soe mach die den **doode** *aengaet mit hem nemen XXIV mannen ten eten ind niet meer: Ind die vrouwe XXIV vrouwen ind acht van den geestlicken persoenen ten eten. Ind eghene cost meer t' doen bynnen den huyss of buyten den huyss nae den tyd dat de* **doode** *geërdet is. Ind elcke vrouw off man die daer meer waer die verbeurde . . pont* (numerus desideratur in Ms. sed sine dubio V libr. veluti ibid. *wanneer dat kynt geboren is*) *desgelijcks salt oick staen als die* **doode** *begaen is.*

doode-hand] et sic etiam *dood* pro *exheredatus* sumitur in de Stat. v. Zeel. c. II. art. 25. *sullen 't selve moghen* **doot** *maken, ende ontgoeden van alle heurer successie.*

uersarius capitalis, qui caput & mortem alterius petit.
dood-bleesch. moord-mael. Gangræna, caro emortua ex vulnere vel inflamatione.
dood-wonde. Vulnus letale.
doodt-been. Os defuncti siue mortui: doodt-beenderen. Ossa & reliquiæ mortuorum.
doodt-been-huyssken. Ossuaria: locus in quo defunctorum ossa reponuntur.
doodt-hooft. Cranium depile cadaueris.
† doodt-hoofdeken. Gallina Meleagris, Numidica guttata: auis Pharaonis: cuius caput depile cadauerum craniis simile.
dooden. Occidere, interficere, interimere, perimere, trucidare, necare, enecare, mortem inferre, animam adimere, vitam adimere, priuare vita, extinguere. Sicamb. Gal. tuer.
dooden. j. ontdooden. Regelare, gelu resoluere: & Resoluere glaciem. & Resolui calore. Het doodt. Soluitur acris hiems.
dooden. Liquescere, liquefieri. Ang. thavve:
doodlick. Mortifer, mortiferus, lethifer, lethalis, peremptorius, funestus: & internecinus, exitiosus, exitialis.
doodlicken. Lethaliter.
Doof / doove. Surdus. Germ. taub: Angl. deaffe. Doofhout. Lignum cariosum. Doof zijn. Surdere, obsurdere. Doof worden. Surdescere, obsurdescere.
doof van sinnen. j. dom. Amens, delirus. Germ. taub.
doofachtigh / dooverick. Surdaster, grauiter audiens, subsurdus.
Doogh. j. deughd. Virtus.
dooghen. j. deughen. Valere.
dooghen. j. ghedooghen. Pati.
Doolen. j. dolen. Errare.
Doom. Fland. j. domp. Vapor.
doomen. Fland. j. dompen. Vaporare.
Doon. vetus campin. Cito, statim: & Prope, iuxta.
Doop. Baptisma, baptismus, baptismum, immersio, intinctio, tinctio, lauacrum regenerationis.
doopen. Baptizare, mergere, immergere, tingere, intingere: tingere aqua salutari: purifico rore perfundere: in lustrali piscina mergere. Germ. tauffen: Ang. dippe.
doop-naem. j. voor-naem. Prænomen, nomen in baptismo inditum.
† doopsel-dagh / doop-dagh. Dies lustricus: dies quo puer lustralibus vndis tinctus nomen accipit.
dooper. Baptista.
doopsel / doop. Baptismus.
doop-steen. Baptisterium.
doop-vonte. Baptisterium.
Door. j. deur. Per, trans.
† Door. Germ. Sax. Sicamb. Holl. Fris. campin. Stultus, stolidus, socors.
doorinne. j. sottinne. Stulta.
† door-schap / doorheyd. j. sotheyd. Stultitia.
doorisch. vet. j. door. Stultus.
Doorne. j. deurne. Spina.
Doose / doosken. Capsa, capsella, capsula, cistilla, pyxis, pyxidicula.
Doove. j. doof. Surdus.
doove. Hol. j. donst. Typha: superior pars typhæ palustris, sic dicta quod eius lanugo surditatem adferat, si in aurem incidat: vnde & Italis mazza sorda dicitur.
doove kole. j. doode. Carbo.
doove netel. doode netel. Vrtica labeo, lamium, vrtica mortua vel iners, non mordax.
doove not. j. loose not. Nux vitiosa.

doo-

Doodt-hoofdeken] quam avem hodie plerumque Gallica voce *Poulepeintade* vocamus. *Numidica guttata* dixit auctor ad imitationem MARTIALIS III. LVIII. 15.

Et picta perdix Numidicæque guttatæ

nam earum maculæ pulcre guttas simulant, aut margaritas, et ideo Germanis *Perl-huhn* audiunt vid. apud BUFFON. Hist. des Oiseaux T. I. p. 592. in not.
doopsel-dagh] a *doopsel* quod legi potest in Plac. apud ALKEM. Displ. D. I. bl. 241.
Door. *Stultus*] e PLANTINO ubi *Doore* add. de N. Bydr. bl. 144.
door-schap / doorheyd] ut in J. VAN BROEKH. Ged. bl. 6.

't Geen ik vaak heb gezien
By jong getroude liên,
Die hunne doorheyd *gaan ten toon voor yder stellen.*

dooven stock. Stipes cariosus.
doove oft doncker verwe. Color surdus, lentus, austerus.
dooverick. Surdaster, surdus.
† Dooven. *vetus.* Insanire, delirare. *Germ. tauben.*
Dop / doppe / top / toppe. Turbo, turben, trochus.
dop / doppe / eyer-dop / eyer-schaele. Oui testa, putamen, cortex, ouum exinanitum.
doppe van de not. *Holl. Fris.* j. not-schelpe. Putamen.
doppe. *Holl.* j. bast. Siliqua. doppen. j. basten. Siliquæ: vinacea, folliculi expressarum vuarum.
doppe. *Germ. Sax. Sicamb.* Patella, olla, aula.
doppe. j. beslagh des boecks. Vmbilicus, lamella extrinsecus libris adhibita. *Adr. Iun.*
doppe / blader-spanne. Bulla.
doppe-maecker. *Holl. Fris. Sicamb.* Barathro, decoctor, lurco, popino. *à testis ouorum frangendis & exhauriendis.*
doppen / toppen. Ludere trocho, versare turbinem, flagello circumagere trochum.
doppen de eyeren. Oua è testis patellæ infundere.
doppen ende wt-kloppen het silver. Argentum in aspredines excindere, & celare.
† Doppen. *Fland.* j. doopen. Intingere.
Dorck. durck. Sentina.
dorck-water. Aqua sentinæ.

Dorckel. *Germ. Sax. Sicamb.* Torcular, torculum. *Ital. torcolo.*
Dore. j. deure.
Dorffuen / durffen / doruen. Egere.
dorst / durst. *vetus.* Egestas, *dicitur etiam* drost & drust. *litera enim sæpè transponitur: vt* born / bron / fons: druchten / dorchten / timere: persse / presse / prælum: ors / ros / equus: dorst / drost. frigus &c.
dorstigh / durstigh. Egenus, indigus.
Dorne. j. deurne. Spina.
Dornsse / dornste. *Sax. Fris.* j. stove. Hypocaustum, thermæ.
dornsten. *vetus. Sax. Fris.* j. dorren. Torrere, torrefacere.
Dorp. Pagus, vicus rusticus.
dorp-kermisse. Paganalia.
dorp-lieden. Rustici.
† dorp-man. Rusticus, villicus, paganus.
dorp-vrouwe. dorp-wijf. Rustica, villica.
dorpachtigh. Rusticus.
dorpachtighheyd. Rusticitas.
dorper. *Fland.* Rusticus, inurbanus, inciuilis: & Obscœnus, turpis, impudicus.
† dorperheyd. *Fland.* Rusticitas, inciuilitas: & Obscœnitas, turpitudo.
† dorperlick. *Fland.* Rusticè, inciuiliter, obscœnè, turpiter.
† dorpsch. Rusticus.
dorpscheyd. Rusticitas.
† Dorpel. j. deurpel. Limen.

Dor-

Dooven. *Insanire)* et sic intelligendum est, negante quamvis HUYDECOP. in M. STOKE B. III. VS. 212.

Nochtan dinct mi dat hi doovet
Ende altoes is buten keer.

Doppen. *Intingere*] *soo klam hy af en* doopte *sich in de Jordane sevenmael.* II. Regum V. 14.
dorpman] vid. in V. LEEUW. Bat. ill. p. 716 ex ann. TYDEM.
dorperheyd]

Wat dorperheit *is dit oneedele Gemeente*
Wat bitse nyt verteert het merg in uw gebeente.

VONDEL in PALAM. initio, quæ sine dubio ante oculos habuit ille qui sub ficto JUST. BICKERSTAFF nomine latet, in de Nagt- St. bl. 221.

O Bataviers! wat dorperheid *is dit?*
Zoude elk Regent, die op het kussen zit,
Gezield zyn met zoo'n eereloos gemoed?

sed vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE I. D. bl. 532. sqq.
dorperlick] adjective est apud J. SCHRASS. *In eenighe* dorpelicke *misdaet*, in Harderov. D. I. bl. 70.
dorpsch] *op die* Dorpsche *wyse*, apud M. V. VAERNEW in de Spiegh. Fol. XXXVIII.
Dorpel] a *pila* A. DE ROOY in 't Mengelst. bl. 2. sed rectius a *pael*, *deurpael* vid. J. G. ECCARD ad LL. Salic. p. 104.

Dorre. Torridus, aridus, siccus, exuccus. *Germ. durr: Angl. drye.*
dorre-maend. *cimbr.* Martius. *q. d.* aridus mensis: *ob victus in quadragesimali tempore asperitatem ac tenuitatem. Adr. Iun.*
dorren. Arere, arescere, torrescere: & Torrere, torrefacere, arefacere.
Dorschen / derschen. Verberare, batuere, quatere. *Ang. threſſe.*
dorschen het koren. Pertica flagellare frumentum, frumenta spicis excutere, excutere grana. *Germ. troeschen: Angl. threſſe.*
dorsch-nere. Area.
dorsch-vleghel. Flagellum frumentarium.
dorsch-vloer. Area.
dorsch-waghen. Tribulum.
dorscher. Areator.
Dorst. Sitis. *dicitur à* dorre. *unde* & arida, arens, sicca sitis, *aptissimis epithetis Ouidio dicitur. Germ. durst: Ang. thirste.*
dorsten. Sitire.
dorstigh. Sitiens, siticulosus.
Doruen. j. derven. Audere.
doruen. j. deruen. Opus habere, indigere.
doruende / dorstigh. Indigus.
Dos. Vestis pellicia: vestimentum duplex: amictus duplex: vestis suffulta: diplois, vestis duplicata: abolla.
dossen. Munire vestibus suffultis, vestire duplicibus.
Dossenaer. *Fland.* j. som-peerd. Iumentum dossuarium: eques clitellarius.
Dosten. j. dochten. Transtra.
Doteloze. Delirium, mentis error, insania.
doten / dutten. Delirare, desipere. *Gal. radoter: Ang. dote.*
Douw / douwe. *Holl. Sicamb.* j. dauw / dauwe. Ros.
Douw / douwe. Pressura, pressio, pressus.
douwen. Premere, pressare.
douwen. j. ver-douwen. Concoquere.
† douw-swenghel. j. wraddel. Palear.

D R

Drabbe. Fex.
drabbigh. Feculentus.
drabben. Cursitare, itare.
drabbers. j. schoenen.
Dracht. j. draght.

† Drade. *Sax. Fris. Sicamb. Holl.* Statim, subitò, citò, celeriter. *Gal. rade.*
Draeck. Draco. *Germ. track: Gal. dragon: Ital. dracone: Hisp. dragon. Angl. dragon.*
Draecks-ken. Dracunculus.
draecken-bloed. Lapathum sanguineum. *vulgò* sanguis draconis.
draecken-wortel. j. svere-wortel. Anguina, serpentaria, colubrina, dracuntia.
draeckinne. Dracena.
Draed. Filum. *Germ. drat. Angl. tread.*
draed. Annulus purus, lunula, annulus sine gemma aut symbolo.
draeden een naelde. *Fland. Holl.* j. bessemen. Acum filo traiicere.
Draeghen. j. draghen.
Draey. j. drade. Citò.
Draeyen. Torquere & Vertere, voluere, rotare, circumagere.
draeyen. Tornare, detornare, torno radere, siue cælare & polire.
draey-bijtel. j. draey-ijser. Tornus.
draey-hout. Mymphur: mamphur: lignum quod circumagitur in tornandis operibus.
draey-boom / balie. Repagulum, repagulum versatile, obex versatilis.
draey-boom / wind-boom. Ergata.
draey-hals / draey-halsken. Torquilla, rynx, turbo: auicula à colli obtorsione dicta.
draey-ijser. Tornus: instrumentum quo ebur & ligna in orbem acta poliuntur.
draey-koppen / draey-toppen. Vertigine laborare.
draey-koppigh. Vertiginosus.
draey-werck. Diatretum, opus tornatile.
draeyeler / draeyer. Tornio, toreuta, diatretarius.
draeyende. Torquens, vertens.
draeyende wind. Turbo, vortex, vertex: ventus contortus & rotatus: typhon, ventus verticosus.
draeyende wiel / draeyende water. Vortex, vertex, gurges, contorta in se aqua.
draeyinghe int hooft. Vertigo capitis, scotoma.
Draelen. Cunctari, morari, cessare, tardere: trahere moram, nectere moram.
drael-gast. Vmbra, cænipeta.
draeler / draelaerd. Cunctator, cunctabundus, cessator.

douw-swenghel] e PLANTINO.
Drade] vid. J. G. WACHTER. in Drat.

draeligh. Cunctabundus, deses, ignauus, lentus, tardus.
draelighegd. Desidia, cunctatio.
draelinghe. Cunctatio, dilatio, mora.
draeliglick. Cunctanter, lentè, tardè.
Draeue. j. draue / draf. Succussus, us.
Draf / draue. Succussus, concussus, concussura.
draf / drauinghe der peerden. Succussatio, succussus.
draf. Siliquæ excoctæ, glumæ grani decocti, excussum sedimentum.
draf-sack. j. haf-sack.
Draghe. j. sughe. Corium, qualus.
† Draghen. Portare, ferre, gerere, gestare, baiulare. Kindt dragen. Ferre vterum, ferrere ventrum, prægnantem esse, grauidam esse. Sich eerlick draghen. Honestè se gerere, honestè viuere, honestè vitam instituere.
draeghen / etteren. Pus emittere, purulentum esse.
drager. Dossuarius, baiulus, gerulus.
draghende. Gerens, ferens.
draghende urouwe. Mulier grauida, fœta, prægnans.
draghende wonde. Vulnus purulentus, pus emittens.
draegh-boom. Phalanga, palanga, vectis.
draegh-loon. Comistrum, merces quæ baiulo datur.
draegh-moeder. Matrix.
draegh-stoel / draegh-fetel. Sella gestatoria, gestatorium.
† draght. Gestus, gestio: & Gestamen, id quod geritur vel portatur: & Gesticulatio. & Monstrifica soboles, larua. & Præstigiæ.
draght-draghen. Sicamb. j. drogt-draghen / guychelen.
draght-dragher / drogt-dragher. Sicamb. vet. Gesticulator. & Præstigiator.
draght. Fœtus, partus, fructus.
draght / etter. Pus, fanies. *Ang. dregges.* Draght der ooghen. Delacrymatio, gramiæ, lema.
Draghtigh / ghedraghtigh. Fertilis.
Draeyen. j. draeyen. Torquere, vertere.
Dranck. Potus, poculum. Dranck van medecijne. Potio, medica potio, medicata potio.
drancker. Potor, potator.
Drangh. j. ghedrangh. Pressura.
dranghet. Homo corpore compacto, quadrato.
dranghet. Decipilum columbarium, *à* dringhen. j. vrgere, cogere.
Drapen. *Holland. Fris.* j. passen. Conuenire.
† Drapier / drapenier. Lanarius, lanifex, lanificus *Gal. drapier: Hisp. trapere: Ang. draper.*
drapenieren / drapieren. Exercere lanificium.
† draperije. Lanitium, lanificium, pannificium, pannorum opificium. *vulgò* draperia.
Draselen. Oberrare, circumerrare, vagari.
draselet. Oberrans, erro, errabundus.
draselet / draeyeler. Tornio, toreuta.
† Drauant / drabant. *vet. Sicamb.* j. trouwant. Satelles.
Draue / draf. Cursus, succussus, succussatio.
drauen / trotten / schocken. Succutere, succussare.
drauende / oft drauigh peerd. Succussator, succussor, succussarius equus.
drauer / trotter. Succussator
Drauick. Festuca, festucago, ægilops, vitium fecalis.
Draut. j. drut.
† Drecht. Oppidum, forum aut municipium mercatu celebre, *vt existimat Adr. Iun. atq. hinc* Durdrecht / Moerendrecht / Papen-

Draghen — sich eerlick draghen] *tegens elcke der Partyen hun* draghen *soo eenen goeden Richter — toestaet* in 't Landtr. v. Ruerm. bl. 4.
Draght / *larva*] *bekermese mechtelicken van den helschen drake ende van allen* dragen *der boeser geesten* in meo Rosario Ms.
Drapier / drapenier] Sic *opgerigt met drie* Drapeniers in charta over 't Regt van de Gem. ende Gildens der Stad Arnhem, quæ servatur op de Brandkamer in de doos van num. 13.
Draperije] *om de* draperie *te exerceren* ibid.
Drabant] *dat vreemde volck, dat men* Drabanten *heet* vid. in A. MATTH. de Fund. Eccl. p. 317. et allegata loca in de Nieuw. Bydr. D. II. bl. 70.
Drecht] vid. quos exscripsit L. SMIDS in de Schatk. v. Dordrecht.

yen-drecht / Swin-drecht / *aliaque loca dici.*
Dreck. Cœnum, lutum: & Stercus, merda, excrementum: & Sordes, illuuies, squalor.
dreck-gote. Canalis.
dreck-huys. *vetus* Latrina.
dreck-torre. *Fris.* Scarabeus. *q. d.* vermis stercorarius.
dreckigh. Cœnosus, lutosus, fordidus.
Dreeghen. *Fland.* j. dreyghen.
Dreel. *Fland.* j. boel.
dreelen. *Fland.* j. troetelen.
Dreet. j. drete. *Fris. Sicamb.* Crepitus.
† Dregghe. Harpago, lupus, manus: & Verriculum, euerriculum. *Ang. dragge.*
dregh-net. Verriculum, euerriculum.
Dreugh-brood. *Fris.* Panis vetus, unde minus perit aut in micas redigitur.
Dreyghen. Minari, comminari, minitari, intentare, minas iactare. *Ang. threaten.*
dreyghementen. Minæ, minaciæ.
Dreyl-gast. j. drael-gast.
Drempel. *Fris. Holl.* j. dorpel. Limen.
Drencke. Aquarium.
† drencken. Aquare, adaquare, aquari, dare potum: & Appellere ad aquam: agere potum.
drenck-trogh. Aquarium.
drenckelinck. Res submersa.
Drengher. j. dranghet.
† Drenten. Turgere.
Dres / dres-land. *Holl.* j. dries.
Dresel. *vetus.* Dolabra.
† Dresschen / derschen / dorsschen. Verberare, quatere.
Dresseler. *Germ. Sax. Sicamb.* j. draeyeler. Tornio.
Dressoor. j. tritsoor.
Drete / dreete. *Holl. Fris. Sicamb.* Crepitus. & Merda.
Dreue / Pulsus, ictus.
dreue. Alapa, colaphus.
dreue. Iter, tritum: & Actus.
dreue / rije van boomen. Series longa arborum.
Dreuel. Mediastinus. & Seruus. *Ang. driuil.*
dreuelen. Itare, frequenter ire.
Dreuigh. j. dry-uigh. Catuliens.
Dreunen / dronen. *Holl.* j. daueren.
Dreutel / drotel. j. keutel. Pilula stercoraria.
dreutelen. Pumilionis passus facere, gradi instar nani.
dreuteleerken. Homuncio globosus; myscelus, nanis cruribus.
Dreuwen. *vetus* Minari. *Germ. trauvven.*
Driaeckel. j. dieriaeckel.
Drief. j. drif.
Drieghen. *Germ. Sax. Sicamb.* j. bedrieghen. Fallere, decipere.
drieghen. Leuiter consuere, longa sutura adaptare. *q. d.* falsè suere.
driegh-draed. Folum leuis suturæ, quo vestis consuenda leuiter adaptatur.
Driele / drille / trille. Tornus, &c.
drielen. j. drillen.
Dries / driesch / dries-land / dres / dres-land. Ager noualis, nouale, veruactum: ager pascuus. & *Fland.* Pascuum publicum, pratum non conclusum.
Driest / dryst. *Sax. Fris.* j. dringhen.
driesten / drijsten. *Sax. Fris.* j. dringhen.
driestigh. *Sax. Fris.* Audax, inuerecundus, effrons.
Drif / drief. *Zeland.* Solum sterile, ager ieiunus & aridus.
Drift / drif-sand / drijf-sand. Glarea, arena mobilis: arena æstuans. & Breuia, locus vadosus.
drift-sandigh. Glareosus.
drijftigh sand. Glarea.
drifte. Appulsus, appulsio. *Ang. drifte.*
drifte / drift-goed. j. zee-drifte.
drifte. Armentum, grex armentorum.
Dry / drije. Tres, tria. *Germ. drey: Ital. tre: Ang. three.*

dry-

Dregghe] a *Drieghen*, quia eo pisces decipiuntur, et sic *drug*, *impostor* apud J. G. ECCARD. ad LL. Salic. p. 57. de *Dregghe* pro *ancora* videri potest P. BURM. ad VALER. FL. V. vs. 72.
drencken] pro *in aqua suffocari* reperi, in Chr. Holl. a P. SCRIVERIO post den Klerck der lage landen edito bl. 215. *ende sommighe* drencken *by Leyden in den Ryn, doen sy die Zeeusche wolven saghen.* et bl. 221 *behalven die in den Goude* drenckten / in Vlaerd. Redenr. b.
Dan eerst als 't kalf gedrenckt *is den put toe gegroeft.*
Drenten] e PLANTINO.
Dresschen] WACHTERO in v.

drijde. *vetus*. j. derde. Tertius.
drij-buyck. j. trijp-buyck. Venter collatinus, gluto.
drij-dobbel. Triplex, triplus.
drij-eenigheyd. *vetus*. j. drij-buldigheyd. Trinitas.
drij-hoeck. Triangulus, triquetrum.
drij-hoeck / drij-wegh. Triuium.
drij-hoeckigh. Triangularis, triquetrus.
drij-hoofdigh. Triceps, tricephalus.
drij-iaerigh. Trimus, trimulus, triennis.
drij-iaerighen tijd. Triennium.
drij-mael. Ter.
drij-mael grootter. Triplo maior.
drij-maendigh. Trimestris.
drij-pickel. Tripus, chytropus: tripoda lebes vel cacabus tribus pedibus innixus.
drij-pondigh. Tripondius.
drij-puntigh. Tricuspis.
drij-slagh. Incessus equi tripedarij siue trepidarij.
drij-spaltigh. Trifidus.
drij-spitsigh. Tricuspis.
drij-spletigh. Trifidus.
drij-spronghe. *Holl*. Triuium.
drij-stoel. *Sicamb. Holl*. j. drij-voet.
drij-tandigh. Tridens.
drij-thien. *vetus*. j. derthien. Tredecim.
drijtigh. *vetus*. j. dertigh. Triginta.
drij-voet. Tripes, tripus, sella tripes.
drij-voet. *Sicamb*. j. treeft. Chytropus.
drij-voetighe tafel. Mensa tripedanea.
drij-voud. Triplum.
drij-voudigh / drij-buldigh. Triplex, triplus, ter geminus.
drij-voudiglick / drij-buldiglick. Tripliciter.
drij-voudigheyd / drij-buldigheyd. Trias: trinitas *apud Ecclesf.*
drij-weghe. Triuium.
drij-werven. Ter, tribus vicibus.
drijelinghen. Tergemini.
drijerley. Triplex.
drijerley wijse. Trifariam.
Drijffen. j. drijuen.
drijf-dop. *Louan*. Trochus obtusior, turbo qui scutica agitatur.
drijf-hamer. Marculus, ærariorum malleus.
drijf-land. Insulæ fluctuantes.
drijf-punt. Cælum, cælandi instrumentum.
drijf-sand. j. drif-sand. Glarea.
drijf-wegh. Actus, us.
drijfuen. j. drijuen.
Dryften. j. drosten.
Drijt. Stercus, sordes. *Ang. dyrt*.
drijten. *Fris. Sicamb. Fland*. Pedere: & Cacare, forire.
Drijuen. Agere, facere, exercere, *Germ. treyben*: *Ang. driue*.
drijuen. Adigere, vi aut feriendo impellere, cogere, vrgere. & Hortari, incitare.
drijuen / verdrijuen. Pellere, repellere.
drijuen. Agi, agitari, pelli: & Fluitare, fluctuare, supernatare.
drijuen / boppen. Cælare.
drijuen. *Sax. Sicamb*. Stipare, ferruminare nauem.
drijuen. *vet*. Catulire.
drijuer. Actor: & Agitator: & *Fland*. Garrulus, futilis.
drijuinghe. Actio, agitatio: & Cælamen, cælatura.
drijuigh / drerigh. *Germ. Sax. Sicamb*. Catuliens, in Venerem pruriens.
Dril / tril. Nutatio, vagatio, cursus, gyrus.
dril / drille / trille. Tornus.
dril / drille. Verticulum, verticillum: & Trepanum, terebrum *vulgò* triuellum. *Ital. triuello*.
drille / drilleken / dril-not. *Fland*. Mola nucea: mola ex nuce caua, quam puerili filo traiecto versant. *q. d*. nux versatilis, nux terebrata.
drille. Mulier vaga, leuis. & Meretrix.
drille / trille. j. molen-spille. *vulgò* trilla.
drille / trille. *Fris*. j. spoel-wiel. Rhombus quo fila deducuntur.
drille / trille. Genus telæ.
drille. *vet*. Foramen. *Ang. trille*.
† drillen / trillen. Motitare, nutare, vacillare, vltro citroque cursitare, vagari, & tremere, motitari.
drillen / trillen. Gyros agere; in orbem, vel orbiculatim versari, gyrare, rotare, voluere.
drillen / trillen. Tornare, terebrare. *Ital. triuellare*.
drillen / trillen. *Fris*. j. beuen. Tremere, motitari.
drillen / trillen. *Fris*. j. spoelen. Tramam rhombo

Drillen. *vagari*] vid. supra ad *achten*.

bo glomerare. & Duplicare fila, conglomerare fila.

Drincken. Bibere, potare. *Germ. trincken: Ang. drinke.*

drinckelick. Potulentus, poculentus, potu idoneus.

drincker/ drancker. Potor, potator.

drinckachtig. Bibulus, bibax, biboſus.

drinck-broeder. Compotor, combibo.

drinck-feeste. Compotatio.

drinck-gheselle. Compotor, combibo.

drinck-geld. j. drinck-penninck.

drinck-glas. Calix vitreus, potorium vitreum.

drinck-horenken/ voghel-horenken. Potiſtris: vaſculum potorium quod auiculis cauea incluſis apponitur.

drinck-kop. Trulla.

drinck-penninck/ drinck-geld. Donatiuum potorium: donum epulare. *pecunia potioni insumenda, quæ datur muneris loco ſedulam operam nauanti.* & Euangelium: *quod læta nuncianti datur.*

drinck-pot. Poculum, vas potorium.

drinck-schale. Scyphus, patera.

drinck-suchtigh. Bibax.

drinck-suster. Compotrix.

Dringhen. Vrgere, angere, premere, preſſare. & Sollicitare, inſtare, perſequi, condere.

dringhigh. Vrgens.

Drinten. *vetus. Fland.* Turgere, tumere, tumeſcere.

drintigh. *vetus.* Turgidus.

Droch. j. drogh.

† Droef/ droeve/ droevigh. Triſtis, mœrens, mœſtus, dolens.

droef. Turbidus, turbulentus, feculentus.

droef-weder. Cælum tenebroſum, nubilum, turbidum.

droef-schap. j. droefheyd.

droefachtigh. Subtriſtis.

droefheyd/ droevigheid. Triſtitia, mœror, mœſtitia, luctus, animi ægritudo.

droeffenisse. Triſtitia.

droefliick. Mœſtè, dolenter.

Droes. j. droessem. Fex.

Droes/ droese. *Flandr. Sicamb. Sax.* Panus, phlegmone: apoſtema, hulcus, bubo.

Droes. Gigas, homo valens, homo membris & mole valens, fortis bellator. *fortè nomen ſumptum à Druſo Tiberij fratre, Germanorum & Saxonum domitore acerrimo.*

† Droessel/ droestel. *Germ. Sax. Sicamb. Friſ.* Turdela, turdus minor.

Droessem. Fæx. Droessem van wijn. Floces, fæx vini. Droessem van olie. Amurca, fordes olei, ſanies oleæ.

Droestigh/ druistigh. Violentus, impetuoſus.

Droeve. j. droef Triſtis. Droeve wijn/ on-klare wijn. Fæcatum vinum, fœculentum, turbidum, turbulentum.

droeven. *vet.* Dolere, triſtari. & Turbare.

droevigh/ droef. Triſtis.

droevigheyd/ droefheyd. Triſticia.

† Drogh/ ghe-drogh. Fraus, impoſtura, phantaſma. & Præſtigiæ.

drogh-licht/ drugh-licht. *Sicamb.* j. dwaeslicht. Ignis fatuus *q. d.* ignis doloſus.

droghener. *vet. Sax.* j. bedriegher.

Drol. j. groven draed. Filum rude.

drol. *vetus.* j. dop. Turbo.

drol. Res conuoluta, teres, & rotunda: & Stercus duriuſculum, teres: pila ſtercoraria.

drol. Trullus, drollus. *vulgò dicitur* dæminum genus quod in omni laborum genere ſe videtur exercere, cum tamen nihil agat: *alio nomine* kabouter manneken. Trolus *Cimbrica lingua Gothicæ affini*, cacodæmon ruber *dicitur. Adr. Jun.*

† drol. Homo facetus, feſtiuus, lepidus.

drol. Geſticulator. *Gal. drol.*

drolle. Geſticulatio.

drollen. Voluere, volutare. & Conglobare. *Germ. trolen: Ang. trole.* & Stercus duriuſculum egerere. & Fila rudia & dura nere.

drollen. Geſticulari, facetum & lætum ſe exhibere. *Gal. droler.*

drolligh. Lepidus, feſtiuus.

Drom. *Germ.* Trabs.

drom/ ghe-drom. Preſſura.

drom/

Droef. *Triſtis*] ad quod allegat M. TYDEM. in ann. v. GHIST. Ter. And. I. 1.

Droessel] E PLANTINO.

Drogh. *Præſtigiæ*] *ende die man bleef ewech, oft een* droch *geweeſt had:* vid. in A. MATTH. Anal. T. III. p. 195.

drol. *homo facetus*] vid. KEYSLER Ant. Sept. p. 219.

drom / drom-gaeren. Licium: & Titiuillitium: licij reſegmen: filum quod vtrinque ſtamina ligat, & reciditur à ſtamine cum ad vltimum ventum eſt.

† **drommel.** Res ſimul compactæ & denſæ: res compactiles.

drommel van huyſen. Viculus, domus aliquot contiguæ, congeries domorum.

drommeler. Strigo: homo corpore quadrato, compactoque.

drommeler. Genus nauis.

drommen. *Fland.* j. dringhen. Premere, preſſare, protrudere, obterere, ſtipare.

Dromedaris. Dromas: cameli genus. *vulgò* dromedarius.

Dromt. *Sax. Sicamb.* Trimodius.

Dronck. Hauſtus, potus.

droncken. Potus, vuidus, madidus: maduiſa, temulentus.

droncken drincken. Inebriari.

dronckaerd. Bibax, bibaculus, potor, potator, ebrioſus, multibibus.

dronckaerd. Lolium, zizaniæ, zizanium, *Gal. yuraye, ab inebriando: parit enim eſitantibus vertigines, ſtupiditatem, & velut temulentiam quandam.*

dronckaerds hooft-ſweer. Crapula.

dronkaerds puyſtkens. j. ſteen-puyſtkens. Papulæ rubentes: vari, puſtulæ in facie ebrioſorum efflorefcentes.

dronckenheyd. Ebrietas.

dronckenſchap. Ebrietas, ebrioſitas, crapula, temulentia.

droncker ſſe. Multibiba, ebrioſa.

Dronen / dreunen. *Holl.* j. daueren.

Droogh. Torridus, aridus, ſiccus, exſuccus. *Ger. trocken: Ang. drye.*

drooghe. j. drooghe rije.

droogh krauſſel. Petigo, impetigo.

drooghen harinck. *Fland.* j. bock-horinck. Halex infumata.

drooghen muer. Maceria.

droogen. Siccare, deſiccare: & Siceeſcere. & Abſtergere humorem.

drooghend. Siccitas.

drooghelick. Siccè.

drooghte. Siccitas.

droogh-doeck. Mantile, peniculus, penicillus.

droogh-doeck / ſweet-doeck. Sudarium, linteum.

droogh-gaſt. j. drael-gaſt. Vmbra.

droogh-korſte. [illegible], ſiccè ac durè viuens: homo perparcus, ſordidus, cumini ſector. *q. d.* cruſtum aridum edens.

droogh-kleed. Penicillus, peniculus, penicillum, peniculum: linteum quo vaſa terguntur.

drooghe miſſe. Sacrum abſtemium.

drooghen hoeſt. Sicca ſitis, qua nihil emolitur.

droogh-ſcheren. Tondère pannum, tondere pannum ſiccum: panni villos laneos bene ſiccos detondere.

drooogh-ſcherer. Pannitonſor, fullo.

drooghe rije. Siccitas. & Auaritia.

drooghe rije / drooghe waere / droogh kruyd. Pharmaca, aromata. *vulgò* droga. *q. d.* arida exiccantia. *Pharmaca enim violenter corpus exiccant & extergunt, alimenti verò adferunt nihil.*

drooghe rij-winckel. Pharmacopolium.

drooghiſt / droogerij-verkooper. Pharmacopola, ſeplaſiarius.

drooghte. Siccitas.

drooghte. j. ſand-plaete. Breuia, puluinus, locus arenoſus in mari.

drooghaerd. Homo aridus, *Terent.* Valde auarus.

drooghs vecks / drooghs monds. Siccus, ſicco ſiue ieiuno ore.

Droom. Somnium, inſomnium, viſum, viſio. *Ger. traum: Ang. dreame.*

droom-ke-dieder / droom-dieder. Conie ctor, interpres ſomniorum.

droomen. Somniare, in ſomno videre, inſomnia videre.

droomer. Somnioſus. inſomnioſus, dormitator, oſcitator.

droomachtigh. Somnioſus.

droomelick. Somniculoſe, oſcitanter.

droomigh. Somnioſus, ſomniculoſus.

Droop. j. drop / drup. Stilla.

droopen / druppen / druppen. Stillare.

droopen met vet. Conſpergere pingui liquore, adipe, butyro, &c. Perungere pinguedine, inſtillare.

droopſel.

Drommel] in J. vos Aran en Titus A. 1.
beſtuwt van yſre drommelen.

droopſel. Liquamen: pinguedo ad ignem liquata.
Droooſen. Dormitare, dormiſcere.
drooſer. Dormitator, ſomnolentus.
Drop / droppe. *Sicamb. Sax.* Paralyſis. *Ger. tropff. vide* Goete.
† Droppe / droppele / druppe / druppele. Gutta, ſtilla, gutta deſtillans.
droppelken. Guttula.
droppen / druppen / druppelen / druppen. Stillare, deſtillare, manare, liquere. *Ger. tropffen: Ang. droppe, drippe.*
droppel-piſſe. Stranguria, vrinæ ſtillicidium, vrinæ per guttas excretio.
drop-wijn / droppel-wijn. j. leck-wijn. Vappa.
dropigheyd. *Fland.* j. water-ſuchte. Hydrops. *Ang. dropſie.*
Droſſaet / droſſaert. Fercularius, dapifer, œconomus: architriclinus. & Satrapa, ſatrapes. & Præfectus prouinciæ. & Prætor, iudex criminum. *Ger. truckſeſs: Sax. droſte.*
Droſſel / droſtel. j. droeſſel.
Drotel. j. dreutel.
Droten. *vetus.* j. dreughen. Minari.
† Drouwen / *Sax. Sicamb.* Minari. *Germ. trävven: Ang. threaten.*
Druck. Preſſura, preſſus, us, compreſſio, oppreſſio.
druck printe. Impreſſio, character.
druck ende droefheyd. Mœror, triſtitia.
druck-faligh. *vetus.* Mœſtus, triſtis, afflictus, miſer.
druckigh. Mœſtus, dolens.
druckelick. Mœſtus, dolens.
druckelicken. Mœſtè, dolenter.
drucken / douwen. Premere, preſſare.
drucken-printen. Imprimere, incudere, excudere.
druck-boom. Prælum.
druck-preſſe. Prælum.
drucker / boeck-drucker. Impreſſor, excuſor, typographus, chalcographus.
druckerye. Typographia, chalcographia.
druckſel. Impreſſio.
Drugh *Sicamb.* j. drogh.
Druyf. j. druyue. Vua.
druyf-kruyd. Botrys, ambroſia. *offic.in.* quercula.
druyf-ſtele. Scapus.
druyf-tack / druyf-troſch. Racemus, botrus, vua.
Druyl. j. drol.
druylen. Suggredi, lãtenter, ſiue clãm ire. Gaen druylen. Proripere ſe, ſubducere ſe. *Ger. trollen.*
Druypen. j. droppen. Stillare.
druyp-neuſe. Naſus ſtillans.
druyp-ooghe. j. leep-ooghe.
druyper. Fœdum ab inguine ſtillicidium, veretri ſtillantis vitium.
Druyſch. Strepitus, impetus, fremitus, murmur, ſuſurrus.
druyſſchen. Strepere, impetere, ſtridere, fremere, ſuſurrare.
† Druyt. *vet. Fland.* Fidus. *vide* Drut.
Druyue. j. druyf. Vua, racemus, botrus.
Druim. j. drom. Licium.
Druimmen. j. drommen. Premere.
Drumpel j. drempel. *Friſ.* Limen.
Druppe / druppele / druppen. j. droppe / droppele / droppen.
† Druſtigh / droeſtigh. Violentus.

Droppe] recte addidit noſter *ſtilla, gutta deſtillans.* nam *gutta* proprie ſtat, *ſtilla* cadit. Conf. HIERONYM. in Chron. EUSEB. ad annum MMLXIV.
Drouwen] *ſo yemandt den Tuygen misdede, ofte merckelick* drouwede *te misdoen* bl. 26. in 't Landr. v. Hunſingo; et 123. *van Mortbarners, und die ein ander* druwet *te barnen.* inde *Drouwoordt* in MART. BUCERI Wtlegg. v. d. Pſ. Davids poſt Præfationem

Die door gheveynſtheyt of drou-woordt
De waerheyt zettet aen een oordt,
Ende ſpreeckt Placebo, *dat men gheerne hoort*
Die kloppet voor des Antichriſts Poort.

Druyt] in 't Conſt-thoonende Juw.

Die woont by deſe druyt / *die moet wel leeren vaſten.*

add. J. G. WACHTER. in *Draut.*
Druſtigh] vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 110. 112. 461.

† Drut/ draut/ druyt. j. trouw/ getrouw. Fidelis, fidus. Druyt ende bekendt. *vet. Fland.* Fidelis & amicus. *true, Ang.* verus. *truten* [lege, *truth*], *Angl.* veritas.

drutin/ trutin. Deus. *q. d.* fidelis. *Hinc* Druidas, *diuinos viros siue Dei ministros dictos putat M. Flac. Ill. Et Gesnerus* Druidas *à* trouw. i. fides, *dici ait: nempe quòd sint homines fide digni. Islandi quoque* truttin Deum *vocant.*

D U

Du. Tu. *Hæc vox* du *cum indignatione profertur: nisi fiat sermo ad ter maximum, aut supremum aliquem, nempe ad Deum, Regem, Principem, &c. Non tantùm autem apud Teutones ignominiosum est quenquam* du *appellare, verum etiam apud Italos, Hispanos, Gallos, &c. Anglum quoque tuissare, periculosum esse, lepidè refert Eras. in Adag. Virum improbum vel mus mordeat. Veteres tamen Teutones,* du / *non* ghy *in singulari numero vsurpasse, certissimum est. Germ. du: Gal. tu: Ital. tu: Hisp. tu: Ang. thou.*

Dubbel. j. dobbel Duplex.

Dubben. Dubitare, subdubitare.

dubbinghe. Dubitatio.

Dubben onder de aerde. Subdere sub solum, superiecta humo operire.

Duch-steen. j. duf-steen.

Duchte. Timor: & Reuerentia.

duchten. Vereri: & Reuereri.

duchtigh. Reuerendus.

† Duchen/ duycken. Submissè latitare, submittere sese.

Duenen. j. deunen.

Dueren. Durare, persistere, consistere, perseuerare, perennare. *Gal. durer: Ital. durar: Hisp. durar: Ang. dure.*

† duerigh. Durabilis, durans, persistens, consistens.

Duf-steen / tuf-steen. Tophus.

Duyken. Verticem capitis demittere: caput demittere, inclinare.

duycken. Submittere se, suggredi, subsidere, abscondere se, latere submissè.

duycken int water. Mergere, immergere, demergere: & Vrinare.

duyckelen. Vrinare, inurinare.

duyckeler/ duycker. Vrinator.

duycker. Vrinator.

duycker. Vrinatrix avis: & Mergus.

duyckerken. Mergulus.

Duyden/ dieden. Signare, significare, notare, nuere, innuere.

duydelick. Expressè, significanter.

duydichten. *Fris.* Fingere, comminisci.

Duyf/ duyue. Columbus, columba. duyfken. Columbus, pipio.

duyf-huys/ duyuen-kot. Columbarium, peristerotrophium, peristereon.

Duyghe. Docus, asser dolij, assereulus vasis. *vulgò* doga. *Gal. douue: Ital. doga.*

duyge. Epistomium: obturamentum quod ori dolij inseritur, illudque obstruit. *Adr. Jun.*

Duym. Pollex. *Ger. daum: Ang. thombe.*

duym. j. suene. Cnodax.

duym-ijsers. Manicæ, vincula quibus pollices & manus illaqueantur.

duym-ijseren. Innectere manicas, inijcere; connectere.

duymelinck. Tegmen siue munimen pollicis, theca pollicis.

duymelinck. j. winter-koninckskien. Troglodytes: auicula à pollicari magnitudine dicta.

duym-kruyd. *adag.* Numi, pecunia.

† Duyne/sand-duyne. Tumulus arenarius, mons arenarius, sabuletum: cippus marinus, agger marinus, collis litoralis arenæ, meta arenarum, mons ammonius. Duynen/ *inquit Becanus, vocan*

Drut] vid. c. DU FRESNE in Drudes.

Duchen] vid. WACHTER. Orthographia hæc adhuc Gelris nota est, at Hollandis *Duiken.*

duerigh] *Zullen geene wetten by particuliere Gilden gestelt worden, die* duerich *zyn.* Stadtr. v. Devent. D. I. Tit. VI. art. 6.

Duyne] et inde ideo *Lugdunum* derivant GLOSSATORES JUVENALIS ined. Leid. et Voss. ad Sat. I. vs. 44. ad

Aut Lugdunensem rh. d. a. a.

— *quasi lucidum* dunum i. *lucidus mons* adde PH. CLUVER. de Rheni alveis p. 122. CHR. BESOLD. de ling. imm. p. 124. at ommino D. W. TRILLER in not. ad Poëtischer Betracht. III. Th. p. 3.

cantur sabulosi montes Oceano in Hollandia & Flandria obiecti. *Gal. dune. i.* agger. *Sic Græcis dicitur* cumulus arenæ, locus arenosus in littoribus aut ripis.

duyn-hond. Vertagus.

duyn-roosken. Rosæ species humillima, per quam exigua, candida & suauiter odorata. *vulgo* Rosa dunensis, à collibus arenosis in marino littore.

duyn-kaese. Meta lactis.

duyninghe. j. deyninghe. Fluctus decumanus.

duyningh des hoofts j. dunninghe. Tempora.

† duynen. *Fris.* Tumere, tumescere.

Duynst. *Flandr.* j. donst.

Duyp. *vetus.* j. diep. Profundus.

duypen. Verticem capitis dimittere, suggredi, latenter proripere.

duypen / duyper. Homo submissus, submissè se gerens, prono capite spectans terram, obstipo capite defigens lumina terræ.

Duyr. j. dier. Carus.

Duyse. *vetus.* Concubina.

duyse-gheerken / duysen-gheerken / duysel-gheerken. Libi genus ex ouis & pane comminuto siue friato. *q. d.* cupediæ meretricum.

Duyselen. Vertigine laborare, obstupere, mente & animo perturbari, attonitum fieri.

duyselinghe / duysigheyd. Vertigo capitis: & Stupor, animi perturbatio.

duysigh. j. deusigh. Attonitus.

Duysinck. Monile, bulla.

† Duysent. Mille. *Ger. tausent: Ang. thousand* Duysent menschen. Mille homines, mille hominum. Thien duysent. Myrias.

duysent-mael / duysent-werf. Millies.

duysent-schoone Pneumonanche, viola calathiana: gentianæ genus.

† Duyst / Mille. twee / dry / vier duyst. Duo, tria, quatuor millia.

duyst. j. donst / dust. Pollen.

duyster / doncker. Obscurus.

duysteren. Caligare.

duysterheyd. Obscuritas, caligo.

duysternisse. Obscuritas, caligo, tenebræ.

duysterlick. Obscurè.

Duyt / duytken. *Holl. Fris.* j. neghenmanneken. Triens, *vulgò* deuta.

Duyue. Columbus, columba. duyfken. Pipio, columbæ pullus, columbulus.

duyuer. Columbus.

duyuerick. Columbus.

duyuinne. Columba.

duyuen-becken. j. trech-becken.

duyuen-gat. j. duyuen-nest.

duyuen-huys. j. duyf-huys.

duyuen-kater. *Holl.* Libi genus, quod strenæ loco datur: missile libum: libum quod natalitiis Christi datur.

duyuen-keruel. Fumus terræ, fumaria, capnos.

duyuen-kot. Columbarium, loculamentum.

duyuen-melcker. Columbarius: allector columbarum: qui alit & curat columbas. *dicitur* duyuen-melcker. *q. d.* mulgens columbas: *eo quòd id genus hominum in re non multæ frugis operam ferè perdat: & hircos quodam modo mulgeat,*

duyuen-mist Stercus columbare, fimus columbinus.

duyuen-nest. Columbarium, columbarum loculamentum.

duyuen-slagh. *Sax.* Columbarium.

Duyuel / duuel / dieuel. Diabolus, dæmon, cacodæmon, genius malus, genius vltor, sathan, sathanas, leuiathan. *dicitur* d'uuel. & dieuel. *q. d.*

duynen] vid. WACHTER. in *Dünen.*

Duysent] pro hoc etiam reperitur *Duysentich* ut in Ms. meo Rosario *hi hevet* dusentich *gueder werken.* et *Daerom* dusentich *dusent der hemelscher scharen.* Dusentigh *driehondert twintigh ende achte* est apud v. GOOR besch. v. Breda bl. 449. ubi n. 38. idem occurrit, et etiam in M. STOKE B. I. vs. 1122.

Men schreef sestich doe ende een
Ende dusentich *ons Heren jaer.*

Duyst. Mille] *In 't jaer der werelt vier* duyst. in M. V. VAERNEW. Spiegh. bl. XXVII. et in Vlaerd. Redenr. b.

Die so veel duyst *milioen zyn vroomlyck na getreden*

et

Dat sy met Tongen duyst *met recht is tyt te spreken.*

addi potest J. WAGEN. in de Besch. v. Amst. St. II. bl. 326. ubi bis legitur.

q. d. de uvel *sive* die evel i. malus: *sicut* & de quade & de boose *dicitur sine substantivi adiectione: est enim diabolus malitiæ & vitiorum radix, auctor, atque princeps. Ger. teuffel: Ang. deuill, devel.*
duyvels-brood. Fungus, boletus
duyvels-dreck. Laser Medicum, vel Syriacum. *vulgo* asa fœtida.
duyvels-kaese. Fungus.
duyvels-melck. Peplus. *officin.* esula rotunda.
duyvel suchtig. j. beseten.
duyvelsch. Diabolicus, dæmonicus, sathanicus.
duyvelrye. Imposturæ diabolicæ, præstigiæ.
† Dul / dol. Insanus, furiosus, mente captus, maniacus. & Rabidus.
dul van hoofde. Phreneticus.
dul-huys. Gyrgathus: locus in quo mente emoti vincti aut inclusi tenentur.
dul-kop. Phreneticus.
dul-koppigh. Cerebrosus.
dul-kruyd / dulle besien. Solanum mortale, letale. dulle-kervel. Cicuta.
dulheyt. Insania, furor.
dulheyd van hoofde. Phrenesis.
dullaerd. Phreneticus, furiosus, insanus.
Dulle. j. donsse Typha.
† Dulden. *vetus.* Ferre, pati.
Dun. Tenuis, exilis, iunceus, rarus. & Liquidus, fluidus *Ger. dün: Angl. thin.*
dun ghesaeyt. Rarus, inuentu rarus. *q. d.* rarò siue non dense seminatus. *Gal. cler semé.*
dun-hayrig. Raripilus.
dun-slaepigh. Leuisomnus.
dunne. *Sicamb.* Inguen. dunnen-klierre. j. klap-oore. Bubo, hulcus inguinarium.
† dunne / dunninghe. *Sax. Sicamb. Holl.* j. slaep oft slagh des hoofts. Tempora, *sic dicta, quòd cauentur & attenuentur longa temporis diuturnitate.*
dunne-schijt. Foria, alui profluuium: venter liquidus, fluidus, laxus.
dunne schijter. Foriolus.
dunnen. Tenuare, attenuare, extenuare, macerare, rarefacere. & Liquare. Liquescere.
dunnigheyd. Tenuitas, raritas. & Liquor: humor liquidus.
dunachtig. Subtenuis.
Dunckel-koren. Far, ador.
Dunck. Visio, opinio, phantasia, persuasio.
duncken. Videri, apparere: & Opinari, arbitrari. Ick laet my duncken. Mihi videre videor, mihi persuadeo. Wat dunckt u? Quid tibi videtur? Wat dunckt u van my? Qualis tibi videor? My dunckt dat ghy / &c. Tu mihi videris doctus, probus. My dunckt dat ick ghehoort hebbe. Audire visus sum.
Dunckel. *Sax.* j. donker. Obscurus.
Dunghe. *vetus* Fimus, letamen, stercus. *Ang. dunghe.*
dunghen. *vetus.* j. mesten. Stercorare. *Ger. tunghen, dungen. Ang. dunge.*
Dunninghe j. dunne. Tempora.
Dunst. j. donst.
Duppe. j. doppe. Olla.
Durch. j. dorch. Sentina.
Duren j. dueren. Durare.
Dus. Sic, ita, hoc modo, isto modo
dus-daenigh. Huiusmodi.
Dusent. j. duysent.
Dust. *Sax.* j. donst. Scobs, lanugo. & Pollen, *&c. Ang. dust.*
Dut. *Holl. Sicamb.* Delirium.
dutten. j. doten. Delirare.
† Dutte. *Ger. Sax. Sicamb.* j. tote. Papilla.
Dutse / dusse / dussel. Glans, tonsilla, tuber, tuberculum.
Duvel. j. duyvel. Diabolus.
† Duwiere. *Flandr.* Spelunca.

D W

† Dwaele / dweele. *Flandr.* Mappa. *vulgò* tobalia. *Ital. touaglia: hisp. touaja.*

dwaele.

Dul] vid. apud B. HUYDEC. ad M. STOKE I. D. bl. 367.
Dulden] inde Duldelijck in Vlaerd. Redenr. b.

Ende duldelijck *sult ghy verdragen het verwyten.*

i. e. *patienter.*

Dunne / dunninghe] et ideo tenue quoddam cerevisiæ genus *dunningh* quoque audiebat, ut in A. V. BEMMEL Amersf. dunningh *ofte kuyt tot haeren drank.* D. I. bl. 364.
Dutte] WACHTER. in v.
Duwiere] *een groote* Duwiere giganti datur in M. V. VAERNEW. B. I. C. XLI.
Dwaele. *Mappa*] vid. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 179. sqq. et A. DE ROOIJ Mengelst. bl. 2, 3.

dwaele. Mantile, mantelium, mantelum, mantele, is. *Germ. zwabel*: *Gal. touaille*: *Ang. touwelle.*
Dwaelen. *Holl.* j. dolen. Errare.
dwael-grond. Breuia dubia.
dwaelinghe. Error.
dwaelinghe int waeter. j. kolck. Vortex, vertex.
† Dwaen / dwaeden / dwaegen. *Holl. Sicamb. Fland.* Tergere, abstergere, lavare, madefacere.
Dwaep / dweep. Fatuus.
dwaepen / dweepen. Fatuari, ineptire, desipere, delirare.
dwaeperije. Fatuitas.
Dwaers. j. dweers. Obliquus.
Dwaes. j. sot. Stultus, insanus.
dwaes-vogel. *vetus.* Nycticorax.
dwaeselachtigh. Phantasticus
dwaes-heyd. Stultitia, insania, insipientia, mentis alienatio.
dwaeslick. Stultè.
dwaesen. j dwaepen. Desipere.
† dwaes-licht. *Sicamb.* j. stal-licht. Ignis fatuus, ignis erraticus: viatorem à via recta abducens in errationem.
Dwanck. j. be-dwanck. Coactio, vis.
dwanck-naghel. *Sicamb. Holl.* j. nijd-naghel. Rediuia.
dwargh. j. dwergh. Nanus.
Dweep. j. dwaep. Fatuus.
Dweers / dweerſch. Obliquus, transuersus.
dweers hout. Lignum transuersum. & Patibulum.
dweers-schot. Septum transuersum.
dweerse balcken. Transuersaria, transtra.
dweerse bijle. *vet.* Ascia. & Bipennis.
† dweers-nacht. *vet.* j. ouer-ander-nacht / ouer-ander dagh / derden dagh.
dweerselick. Obliquè, in obliquum, ex transuerso.
Dweyl. *Fland.* j. schotel-borstel / spinneweb-borstel. Peniculus.
dweylen. *Fland.* Tergere.
Dwenghen. j. dwinghen. Cogere.
dwengher. *Sax. Sicamb.* Pomerium. & Propugnaculum.
Dwergh. Nanus, pumilio, pumilus, pumilius pygmeus, homuncio. *Germ. zwaergh*: *Ang. dwarfe.*
dwergh-peerd. Musinon: equus pumilio, nanus.
Dwijnen. j. swijnen. Attenuare, extenuare: & Perire, deficere.
Dwinghen. Cogere, vrgere, domare, compellere, impellere: & Arctare.
dwing-dienst. Angaria, seruitus coacta.
dwingher. j. dwengher.
dwinghland. Domitor, monitor seuerus, castigator. *vetus participium. q. d.* domans. *ita quoque* heyland.

E B

EBbe. Abitus maris, recessus maris, reciprocatio maris: refluxus, defluxus, æstus, refusio maris: mare refugum vel refluum, recedens, decrescens. *Ang. ebbing.*
ebben. Abire, refluere, remeare, decrescere. *dicitur tantum de æstu maris.*
Ever. *Sax. Sicamb.* j. ooye-baer. Ciconia.

E C

Echel / achel. Hirudo, sanguisuga.
echel. Inflammatio iecoris, internorumque viscerum erosio, & exulceratio, præcipuè in ouibus herba nimis feruente & sicca pastis.
echel-aerde. *vetus.* j. kley-aerde. Terra argillosa.
echel-koolen. Flammula, flammeus ranunculus, sanguinaria: hirudinis brassica, *vulgò* Ranunculi genus minimum & frequentissimum, quod comestum sanguinem ouibus educit perinde atque hirudines. *Jo. Gorop. Becan.*
† Echt. Legitimus, iustus. & Similis.
† echte. *vetus.* Lex.

Dwaen. *Tergere*] *het sweet* afdwaen, in A. MATTH. Anal. T. III. p. 108. add. HUYDEC. l. c. bl. 178. sq.
dwaes-licht] vid. ad *stal-licht*.
dweers-nacht] vid. tantum C. OELRICHS v. Dwernacht et J. WAGEN. Amst. St. x. bl. 92. in not.
Echt] vid. OELRICHS.
echte] Idem.

echte/ achte. Proscriptio hostilis. ἔχθος. i. odium, inimicitia.
echte / echten staet. Matrimonium, coniugium, connubium. *Fland.* hechten staet.
echte man. Maritus.
echte kinderen. Legitimi filij.
echte brouwe. Vxor, marita, iusta vxor.
echten staet. Matrimonium.
echtelick gheboren. Legitimo matrimonio natus.
echt-breker. Adulter. & Transgressor legis.
echt-schap. Matrimonium, legitimum coniugium.
echt-scheydinghe. Diuortium.
echt-stand. Matrimonium.
echte-loos. Cælebs: & Qui matrimonium contrahere non potest: & Illegitimus, nothus.
echten. *Fland.* j. hechten. Figere, nectere. alligare.
echten. *Sax. Sicamb.* j. achten. Proscibere.
Echter. *Sax. Sicamb. Holl.* Iterum, denuo. & Præterea.
echter. *vetus Fland.* j. achter. Retro.
echteren. *vet.* j. lasteren.
Echtisse/ eghdisse / heghdisse. Lacertus, lacerta.
† Eck. j. egghe. Angulus.
eck-steen. j. hoeck-steen.
eckachtig. Angulosus.
Eck. *Sax. Sicamb.* j. ack. Pus, sanies.
ecken. *Sax.* Exulcerare.
Ecker. *Sax.* j. aecker. Glans.
Ecksel/ hecksel. *Fland.* Monile, bulla.
Ekster. j. aeckster/ exter. Pica.

E D

Edder. *Sax. Fris. Cimbr.* j. oft. Aut. *Germ.* oder: *Ang.* ether, or.
Edel. Nobilis, generosus, nobili genere natus, natalibus, clarus, illustris, præclarus: illustri loco natus.
edel / fijn. Tenuis, exilis, subtilis. Edel/ oft fijn lijn-waet. Sindon, tela exilis, byssus, nebula linea.
edel. Pretiosus. Edel ghesteente. Lapides pretiosi, gemmæ.
edel-dom. Nobilitas.
edel-hond. j. brack / spiglioen.
edel-kind. Cæsa: puer ex vtero matris exectus *q. d.* nobilis puer. *hos enim auspicatiùs nasci dicit Plinius lib.* 7. *cap.* 9.
edel-man. Vir illustris, heros.
edel-brouwe. Herois, heroina, femina illustris.
edelen/ ver-edelen. Nobilitare.
edelinck/ edel jongheling. Adolescens nobilis, iuvenis generosi sanguinis. *vulgò* adelingus.
edelheyd. Nobilitas.
† Ederichen. j. erichen. Ruminare.
Edick / eeck. Acetum.
edickachtigh. Acetosus, acidus, acidulus.
edicken. Acescere.

E E

† Ee/ eewe/ ewe. *vetus. Holl.* Lex.
ee-setter. *vetus.* Legislator.
Ee. Matrimonium, legitimum coniugium.
ee-breken. Mœchari, adulterari.
ee-breker. Mœchus, adulter.
ee-breke. Adulterium.
ee-dom/ eydom. *Sicamb.* Gener.
ee-gade. *vetus.* Coniux.
ee-ghe-mael. Coniux.
ee-loos. Cœlebs. ee-loosen staat. Cœlibatus.
ee-loos/ wet-loos. j. bertwaerten. Exlex.
ee-man. Coniux, maritus, legitimus coniux.
ee-wijf. Coniux, vxor, socia thori.
ee-scheyd. Diuortium.
ee-stand. Matrimonium.
ee-stuyr. *vetus.* Arra sponsalitia.
Eeckenen. j. eygheenen. Dedicare.
Eecke. *Fland.* j. eycke. Quercus.
eeck-appel/ eyck-appel. Galla.
eeck-loof. j. eyck-loof. Hedera.
eeck-hoorn/ eeck-hoornken/ eyck-hoorn. Sciurus, mustela quercuum.

Eeckel.

Eck. *Angulus*] inde multæ in Germania urbes nomen sortitæ fuerunt; ut *Lubeck*, *Lobeck*, *Arneck* aliæ, quas recenset AND. ALTHAM. in Comm. ad TACIT. de M. G. p. 241.
Ederichen] vid. ad *er-kauwen*.
Ee. *Lex*] *Thin gnatho thines Evangelii fuoter is, than thiu austeritas thero* ewo WILLERAMO in Paraphr. Cantici Canticor. p. 9. propriè vero *fœdus* notat; & hoc sensu Vetus Testamentum *die alte Ehe* audit Germanis conf. quos allegat ADAM CAMPHUYSEN in diss. Inaug. de Pact. Dotal. p. 5. & C. W. DE RHOER in pulcerrima diss. de poen. ad rei filios non extend. p. 54. in not. & WACHTER. in *Ehe*. etiam A. KLUIT not. ad Hoogstr. Lyst. bl. 493.

Eeckel. Glans: ἄκυλος. *Ang. akorne.*
eeckel der manlickheyd. Glans, balanus, corone: penis ſuprema pars, glandi ſimilis.
eeckel-boom. j. eycke. Quercus.
eeckel-ſchaele / eeckel-ſchelpe. Calyx glandis, putamen glandis. *offic.* cupula.
eeckelen op de pijpe. j. eenckelen.
Eecken-aen. *Zeland.* j. aen-kaerte.
Eed. Iuſiurandum, iuramentum, deiurium, ſacramentum. *Germ. eid: Ang. othe.*
eed-doen. Sacramentum dicere, ſacramento dicere, ſacramento teneri, iurare in verba, iuſiurandum præſtare, dare: iuramentum facere.
eed-breken. Periurare, peierare, iuramentum infringere.
eed-breker / eed-brekigh / meyn-eedigh. Periurus.
eed-ghenoot. Fœderatus.
† eeden. Iurare.
Eeffrouwe. *Fland.* j. ionck-vrouwe.
Eeghde. j. egghe. Raſtrum.
Eeghel. j. eechel.
Eeghen. j. eyghen. Proprius.
† Eeghenisſe. j. engheniſſe. Inguen.
Eel. j. edel. Nobilis.
Eel-bot / heyl-bot. Paſſer piſcis: *Angl. helbut. nomen Germanicè integrum ſcribitur* heyligh-bot. *q. d.* paſſer ſacer. *Geſner.*
eel-kind. j. edel-kind. Cæſo.
Eelicken ſtaet. j. ee-ſtand. Matrimonium.
Eel-land. j. ellend Alce.
Eelt. *Holl.* j. weer. Callus.
† Eemer. Hydria, ſitula, modiolus, hauſtrum, vrna, craterra, mergus. & Cymba, ſchuyte.
Een. Vnus. *Ger. ein: Gal. Ital. vno: Hiſp. vno. Ang. one.*

een van beyden. Alter.
een. Quidam. & Singularis.
een-blad. Vnifolium, monophyllon. *genus lilij vno & ſingulari folio.*
een-draght. Concordia.
een-draghtig. Concors, vnanimis.
een-draghtigheyd. Concordia, vnanimitas, concordantia, conſentiens voluntas, vnus conſenſus.
een-draghtighlick. Vnanimi conſenſu, vna mente, vno ore, vno animo, vna voce.
een-hertigh. Vnanimis.
een-horen. Vnicornis, monoceros.
een-iaerigh. Anniculus, hornus.
een-ieghlick. Vnuſquiſque, quiſque, quilibet.
een handigh. Vnanimus. & Mancus.
een-ieder. j. een ieghelick.
een-kallen *q. d.* alleen-kallen. Sibi vni loqui, ſolus ſecum loqui, *ſicut phantaſtici, ſenes, mente alienati, ebrij, ſomniantes, &c.* & Delirare, deliramenta loqui: aliena loqui.
een-kallinghe. Soliloquium: & Deliratio, delirium,
een-lillippigh. *Fland. Brug.* Cælebs.
een-koren. Frumentum monococcon.
een-loopigh. Soliuagus, ſolus currens.
† een-loopig gheſelle. Iuuenis cœlebs, *qui neque vxorem, neque proles, neque familiam alit, ſed ſolus quocunque lubet vagatur.*
een-mael. Semel, vna vice.
t'eenen-mael. Simul, vnà, pariter.
een-moedigh. Vnanimis.
† een-oode. *Germ. Sax.* Solitudo, eremus, ſeceſſus.
een-ooghe / een-ooghig. Cocles, luſcus, vnoculus, monophthalmus, deſioculus.
een-paer. Vnitus.

eeden] inde *onteden: binnen 's jaers ſich daer van mogen* onteden / in 't Stadr. v. Devent. IV. D. VII. T. art. 37. & ibi ſæpius.
Eeghenisſe] videri poteſt D. V. HOOGSTR. Lyſt der zelfſt. Nae mw. & G. OUTHOF Byvoegſ. in V. B. HUYDEC. Pr. bl. 640. ſq.
Eemer. *Hydria*] *een druppel van eenen* Eemer / JESAI. XL. 15. — pro *Cymba* facit locus apud M. STOKE B. VI. vs. 606.

Met clenen Scepen ende met groten
Beide met emeren *ende met boten.*

een-loopigh gheſelle] *alſoo verre als hy* een-loopende *wehre*, in 't Stadr. v. Zutph. Tit. III. art. 3. ubi etiam coelibem denotat.
een-oode] in J. LIPSII Gloſſ. eſt *Eino, Solus, Einodis, Solitudinis.* Sed etiam conſilium pete a WACHTERO in *Einode* & B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 435.

† een-paerigh. *Fland.* Continuus, assiduus.
een-paerlick. Continuo ordine: & Pariter, simul, vnà, vniter, concorditer, coniunctè & Assiduò.
een-paerheyd. Continuatio, continuitas.
een-poot / een-pootigh. Vnimanus, mancus.
een-saem. Solus, solitarius. & Concors.
een-saemlick. Simul, vnà, pariter.
een-saeter / een-sidler. Eremita.
een-sedel. j. een-sidel. Anachoreta.
een-selligh. Solus, soliuagus, solitarius, monachvs, solus agens, sine alterius consortio: homo perpaucorum hominum: qui paucis vtitur. *Donat.* & Suæ solius sententiæ nimis tenax. & Morosus.
een-sellighcyd. Solitudo.
een-selvigh. Vnus idemque.
een-sidel / een-sidler / een-sedel. *Ger. Sax. Sicamb.* Anachoreta, eremita, solitarius.
een-sinnigh. Vnanimis.
een-spannigher. j. inspanniger. Miles gregarius.
een-stemmigh. Consonus, consonans.
een-stemmigheyd. Consonantia, symphonia, vocum concordantia.
een-tydigh. Coæuus, æquæuus, coætaneus, eiusdem ætatis.
een-vaerdigh. Vniformis.
een-vaerdighlick. Vniformiter.
een-verwigh. Concolor. & Vnicolor.
† een-voudigh / een-vuldigh. Simplex.
een-voudigheyd. Simplicitas.
een-voudighlick. Simpliciter, candidè.
een-werf. Semel, vna vice.
een-willigh. *vetus.* j. eyghen-willigh. Pertinax.
een-willigh. Concors.
een-winter / enter-dier. Hornum animal, vnius hyemis, vnius anni.
eenckel. Simplex, simplus. & Merus.
eenckelheyd. Simplicitas.
eenckelick. Simpliciter. & Tantum.

eenckelen den sanck. Ornare cantum symphonia: vnam notam longam in multas breuiores musica arte redigere: cantum dispertire: in varias voces, ac interim vnum eundemque tonum exprimere: modos concidere & frangere, minuritionem citare, minuonem citare: voce remittente canere. *vulgò* diminuere, *quòd vna cantus nota in plures minuatur siue redigatur.*
eenckel-gaetkens van de pype. Foramina tibiæ siue fistulæ. een pype met luttel eenckel-gaetkens. Tibia quæ tenuis, simplexque foramine paruo *siue* pauco.
eenckelinghe. Chroma, modulatio crebritate & solertia modulorum oblectans.
† eener-hande. Vniusmodi, singularis, vniformis, non varius.
eenerley. j. eenerhande.
eener-ley-verwigh. Concolor.
eenheyd. j. eenigheyd. Vnitas.
eenig j. Vnicus. & Singularis: & Solus, solitarius.
eenigh. Vnus, non nemo, quis, quisquam, aliquis.
eenighe. Quidam, aliqui, nonnulli.
eenigh-mael. Vnquam, aliquando, aliqua vice.
eenighs-sins. Aliquo modo, aliquo sensu: vtcunque, quadantenus.
eenigheyd. Vnio, vnitas, monas, singularitas: & Solitudo: Vnio, concordia, vnanimitas.
eenigher-hande. Alicuiusmodi.
eenigher-tier. *vetus.* j. eenigher-hande.
eenken. j. aes. Monas.
eenlick. Solum, solummodo, tantùm, tantummodo.
eenlick. Singularis.
eenlick. Solitarius: & Terribilis, horribilis.
eenlicke plaetse. Solitudo, locus solitarius, desertus, & proinde terribilis.
eens. Concors, vnanimis. Eens zijn met malkanderen. Concordare, conuenire, consentire.

een-paerigh] pro *pari* receptum fuit a VONDELIO, VIRGILII illa
Formosum paribus nodis atque ære
Ecl. V. vertente *schoon van koperen beslagh, en eenparig van quasten.*
een-voudig] *Item sal hy wesen gestadich, ende* eenvoudigh *, dats dat syn woorden syn werken ghelikenen sullen* scribitur in J. MATTHYSZE bl. 234. conuenit cum Latino *Simplex*, quod a *semel* & *plicare.*
eener-hande] contractè *een-ransch* & inde *een-ransheid*, semel iterumque occurrens in J. MATTHYSZE bl. 245.

eens worden. Conuenire, in concordiam venire.
eens / een-mael / Semel, vna vice.
eens / eenigh-mael. Quondam, olim, quadam vice, aliquando.
eens-deels / Partim, ex parte, pro parte.
eens-gaders. Simul, vnà, pariter.
eens-ganghs. Eadem via, confestim, statim, protinus.
eens-ghelijck. Similiter.
eens-ghe-sint. Vnanimis. Eens-ge-sint-heyd. Vnanimitas.
eens-maels. *q. d.* een des maels. Singulatim, Sigillatim.
eens-maels / t'eene-mael. Vnà, simul, pariter, semel simulque.
eens-sins. Vno eodemque sensu, vno eodemque modo.
eens-weghs. Eadem via, euestigio, protinus.
Eer. Prius, ante. & Potiùs.
eer dan / eer dat. Antequam, priusquam.
eer-ghisteren. Nudiustertius.
† eer-lang. Breui, propediem.
eer-tijdts. Olim, quondam, pridem.
eer-tijdigh. Pristinus
Eerde. j. aerde. Terra.
† Eere / eer. j. aere. Aes, æris.
Eere. Honor, decus.
eer-baer. Honestus, probus, honorabilis.
eer-baerheyd. Honestas, probitas.
eer-baerlick. Honestè, probè.
eer-be-wijsinghe. Obseruantia.
eer-bieden. Renereri.
eer-biedinghe. Reuerentia, obseruantia.
eer-biedighlick. Reuerenter.
eer-ghierigh. Ambitiosus, cupidus gloriæ, honoripeta, cupidus honoris: laudis amore tumens: laudis cupidus: sitiens honoris & gloriæ.
eer-ghierigheyd. Ambitio, honoris cupiditas.
eer-ghieriglick. Ambitiose.
eer-ionck-vrouwe. j. staet-dochter.
eer-loos. Inglorius, infamis, inhonestus, ignominiosus, notatus infamia: qui honoris damnum fecit ex iudicum animaduersione. & Excommunicatus. *vide* ver-waeten.
† eer-rijck. Gloriosus
eer-saem. j. eer-baer. Honestus.
eer-suchte. Ambitio.
eer-suchtigh. Ambitiosus.
eer-weerdigh. Honorabilis, honorificus, magnificus. venerabilis, dignus honore.
eer-weerdigheyd. Dignitas honoris.
eer-weerdighlick. Honorificè, honoratè.
eeren-graf. Cenotaphium, tumulus honorarius.
eeren-naem. Titulus.
eeren-prijs. Elatine, betonica. *herba genus.*
eeren-schenck. Honorarium.
eeren-wijn. Vinum honorarium.
eeren. Honorare, honestare, honorem tribuere: venerari, vereri, obseruare, suspicere, colere: decorare, honore afficere, honorem exhibere, deferre: decorare honore.
eeren. j. aeren. Arare, colere terram, agrum.
† eerlick. Honestus, probus, castus, pudicus.
eerlicke brieuen. Literæ honorariæ, sacræ: quibus honores alicui deferuntur.
eerlick / eerlicken. Honestè, honorificè, reuerenter, honoratè, magnificè. & Probè, castè, pudicè.
eerlickheyd. Honestas.
Eernst. j. ernst. Serius.
Eers. j. aers. Anus.
Eerst / eerste. Primus. Ten eersten. Primò, primùm.

eerst,

eer-langh] pro quo est *Eer yet lane*, in A. MATTH. T. III. Anal. p. 129. & Rhetoricæ apud BREDERO:

sullen door trotsche spyt
De Camer eer yet lang / *so ghy er niet voorsyt*
Heel helpen in 't verderf.

quæ si comparentur cum iis, quæ habet B. HUYDEC. in de Pr. bl. 260 & 630. luculenter virum magnum in hanc rem errasse demonstrant.
Eere. *Aes*] & apud PLANTIN. eeren.
eer-rijck] *vroom*, eerich / *deuchsaem*, apud G. DUMB. in charta in 't k. en w. Devent. bl. 197. vocabuli vis major est, quamvis h. l. pro *honestus* locum capiat, quam *Eerlyck*, quia qui *Eerryk* dicitur, est *honestissimus*, utpote *dives honorum.*
eerlick] vid. ad *Heerlick.*

eerst. Modò, nunc demum. Nu eerst. Nunc demum.
eerst-ganghs. Statim, confestim.
eerst-ghebooren. Primogenitus, primæuus, primogenius.
eerst-ghebooꝛte. Primogenitura. & Protococia: primatus natalitius.
eerst-mael. Primò.
eerst-werf. Primò, prima vice.
eerstelinck. Primitiuus.
eerstelinghen. Primitiæ: primi fructus qui Deo offeruntur.
Eest. *Holland.* j. ast.
Eester/ ester/ heester. Frutex, talea, arbuscula.
eester/ heester. *Fland. brug.* Hortus, pomarium.
eester-bosch. Frutetum, frutectum: seminarium, plantarium.
eester-bosch van eycken. Quercetum.
Eeten/ eten. Edere, comedere, manducare, vesci, cibum capere vel carpere. *Germ. essen: Angl. eate.*
eet-baer. Edulus, vescus, esui aptus.
eet-groen/ nae-weyde. Fœnum cordum & serotinum.
eet-kamer. Cœnatio, cœnaculum, diæta.
eet-ghemack. Dieta, victus ratio.
† eet-maele/ et-maele/ at-maele. *Holl. Fris. Sicamb.* Dies naturalis: 24. horarum spatium: *ab* eten. i. edere, prandere: *quia astrologi incipiunt diem à meridie: nempe cùm sol ingreditur circulum meridianum, quo tempore vulgò prandetur.*
eet mael. j. schoft. Pastio diurna quatuor vicibus.
eet-mes. Culter escarius.
eet-saele. j. eet-kamer. Cœnatio.
eet-waere. Merces esculentæ, edulia, penus esculenta, res esculentæ.
eet-werck. Res cibaria, edulium, esca, cibus, res esculentæ.
eet-achtigh. Edulis, vescus.
eetelick. j. eet-baer. Edulis.
eeter/ eter. Estor, comestor, edo.
eeter/ booꝛen-bijter. Edo, dardanarius.
Eeuwe/ ewe/ ee. *vetus. Holl. Sicamb.* j. wet. Lex. & Coniugium, matrimonium.
eeuwe. Aeuum, æternitas, seculum, ætas longa siue perpetua.
eeuwigh/ eewigh. Aeternus, iugis, sempiternus, perpetuus: æuiternus *apud veteres.*
eeuwigheyd. Aeternitas, sempiternitas, perpetuitas.
eeuwighlick. Aeternum, æternè, in æternum, iugiter, perpetim, perpetuò, sempiternè. *Germ. eeuwichlich: Ang. euer.*

E F

Effen/ euen. Aequus, planus. *Ger. eben: Ang. euen.*
effen ende glat. Planus, politus.
effen/ ghelijck/ Par, æqualis.
effen/ ende on-effen spelen. Ludere par impar. *Ouid. de Nuce: Est etiam, par sit numerus qui dicat, an impar, Vt diuinatas auferat augur opes.*
effen rekeninghe. Pura, puta, absolutaque ratio.
effen op rekenen. Putare rationem; puram, putam & absolutam rationem conficere, parem rationem facere, paria facere.
effen op betaelen. In assem, siue in solidum satisfacere: rationibus redditis reliqua soluere.
effen veld. Planities, campus, æquor campi, æquor apertum.
effen. Iuxta. Effen als oft. Perinde ac si, quasi, æquè atque.
effen daer. Ibidem, eodem loci.
effen die. Idem, isce.
effen te passe. Commodùm, commodè.
effen wel. j. euen wel. Aequè bene.
effenen/ euenen. Aequare, exæquare, planare, complanare, læuigare.
effenaer/ euenaer. Iugum, scapus bilancis.
effenheyd. Aequalitas.
effeninghe. Aequatio, exæquatio.
effentlick. Aequaliter, pariter, planè.
effens. Planè, æqualiter. Teffens. Simul, vnà, pariter.
Eft. *Fris.* j. oft. Aut, si, an.
Efter. *Holl. Fris.* Iterum.

E G

Egh/ egghe. j. eck. Angulus, &c.
egh steen. j. eck-steen.

egh-

eet-maele] apud J. MATTHYSZE est bl. 257. *binnen een* nattmael (sic) *dats te seggen, binnen al so veel tyts als een mogeliken mit eenre maeltyt vasten sal mogen, dat is tyt van een dach, ende nacht als* XXIIII *uyren.* n litteram T *attmael* accreuisse puta a præcedenti n in *een.*

egh-balie. j. egghe. Cataracta.
Eghdiſſe. j. heghdiſſe. Lacerta.
Egghe/ eeghde. Raſtrum, pecten, occa, crates occatoria.
† egghe tanden. *Sax. Sicamb.* j. egghighe. Dentes ſtupidi.
egghen de tanden. Dentes hebetare vel ſtupefacere. *Ang. edge.*
Egghe/ egh-balie/ eck/ heck/ ſchoſ. Cataracta, vectes portarum, cancellatæ portarum fores, cratis portarum, hercius, ἴκριον.
† egghe/ eck. Angulus, extremitas, ora. *Ger. eck: Angl. edge.*
egghe. j. ſelf-egghe/ ſelf-eynde.
egghen. Occare, comminuere glebas: pectine humum verrere. & Sarrire, ſarculare.
eggher. Occator.
eggher/ eueggher. Terebra, terebellum.
eggerigh. j. ſcherp. Acutus.
eggherigh j. ſuer. Acer, acerbus.
egghighe tanden. *Holl.* j. doomighe. Dentes ſtupidi.
Eghern. j. gheen. Nullus.
† Eghel. j. echel. Sanguiſuga. *Germ. aegel.*
eghel. Echinus, erinaceus. *vulgo* hericius, ericius. *Germ. igel.*
eghel-hoolen. j. echel-hoolen.
eghel-kruyd. j. penninck-kruyd.
Eghelentier. Cynosbaton. rubus caninus, ſentis canis, roſa ſilueſtris odorata; *vulgo* eglenterius: *quod eius caulis & rami aculeis & ſpinis horreant inſtar echini. q. d.* arbor echinorum.
eghelentier-bloeme. Roſa canina, ſylueſtris.
Eghenen. j. eyghenen. Dicare.
Eghenen. j. heghenen. Ornare.
Eghſter. j. exter. Pica.

E I ſiue E Y

Ey. *vetus Cimbr.* j. eyl. Inſula.
ey-land. Inſula.
eylendigh. j. el-lendigh. In inſulam relegatus.
ey-loof. *Friſ.* j. eyck-loof. Hedera.
Ey/ eye. Ouum. *Germ. ey: Ang. egge.* Eyeren. Oua. Eyken. Ouulum.
ey-dop. j. eyer-dop.
ey-koeck. j. eyer-koeck.
ey-rond. Ouatus, a, um.
ey-ſchale. j. eyer ſchaele.
Eyber/ ever. *Sax.* j. oyevaer. Ciconia.
Eycke/ eecke/ eyken-boom. Quercus, Iouis arbor, arbor glandifera, *Ger. eych: Ang. oke*
eyck-appel/ eeck appel. Galla.
eyck-hoornken. j. eec-hoornken.
eyck-loof. j. eeck-loof. Hedera.
eychel. j. eeckel, Glans.
eycken. Quernus, querneus, querceus, quercicus, querculanus.
eycken-boom/ eycke. Quercus.
eycken-boſch. Quercetum.
eyken-herd. Robuſtus.
eycken-hout. Lignum querceum.
eycken-vaeren. j. boom-vaeren. Polypodium, filicula, dryopteris, querna filix.
Eye. *Sicamb.* Socer, pater vxoris.
eydom/ eydhem/ eedum. *Sicamb.* Gener.
Eye. j. ey. Ouum.
eyeren. Oua.
eyer-brood. Panis crocatus: oui luteo & croco infectus atque imbutus.
eyer-doder. Vitellus.
eyer-dop. j. eyer-ſchale.
eyer-man. Ouorum negotiator.
eyer-melck. Oogala, puls ex ouis & lacte.
eyer-koeck. j. ey-koeck.
eyer-ſchaele/ ey-ſchale. Oui teſta, putamen, cortex.
Eyghen. Proprius, peculiaris, priuatus, priuus. *Ger. eigen: Angl. ovvna.*
eyghen/ ſijns ſelfs. Suus, ſui iuris.
eyghen-goed. Priuata bona, bona propria, priuatæ poſſeſſiones: & Peculium.
eyghen hand-ſchrift. Autographum, ſcriptum manu propria.

egghe tanden] *Ic at die ſuere druuen ende dyn tande worde* eghick *daer af.* e Ms: Roſario meo.
egghe *Angulus*] egghen *ende eynden*: in A. MATTH. Dedic. Reb. Ultraj. præfixa p. 30. ſi numeres, & in Fund. Eccl. p. 296. *aen den uytere* egge *van der Laen* in J. WAGEN. beſch. v. Amſt. ſt. 1. bl. 32. & inde *Egge wapene*, *Ecke wapen*, *Eckhafte wapen. Ferrum acutum* in WACHTERI, HALTAUSII, & OELRICHSII Gloſſ. etiam forte *Egmond*, quamvis aliis *Hæcmunda* aliis *Hengmunda* videatur. adi PETR. NANNII Miſcell. l. x. c. 11. in J. GRUTERI Lampade T. I. p. 1369.
Eghel/ echel] apud H. JUNIUM in Nomencl. p. 58. eſt *Hirudo.* Al. *Agle.* B. *Egel.*

eyghen knecht. j. slaeue. Seruus.
eyghen man. Seruus, mancipium.
eyghen-dom. Proprium, proprium dominium, possessio, mancipium, res mancipi. *vulgò* proprietas.
eyghen-rechtigh. Sui siue proprij iuris: & Obstinatus, pertinax, refractarius.
eyghen-schuld. Propria culpa. Meapte, tuapte, suapte culpa.
eyghen-sinnigh. Refractarius: nimis sententiæ tenax, peruicax, pertinax, morosus, capitosus.
eyghen-sinnigheyd. Peruicacia, morositas.
† eyghen-schap. j. eyghen-dom.
eyghen-soeckigh. Sua & propria quærens, sui studiosus.
eyghen-wijs. Sibi sapiens, autosophos.
eyghen-willigh. Spontaneus, vltroneus. & Obstinatus, morosus.
eyghen-willighlick. Vltro, sponte. & Obstinatè.
eyghenaer. Proprietarius, dominus, possessor.
eyghenen. Dicare, proprium dicare, tribuere, transcribere, vendicare, addicere, tradere vt proprium.
eygheninghe. Vendicatio.
eyghenheyd. Proprietas.
eyghentlick. Propriè, peculiariter: apte, concinnè.
Eyle *vetus*. j. eyl-land. Insula. *Gal. isle: Hisp. isla. Ang. yle.*
eyl-land / ey-land. Insula, terra salo aut aquis inclusa, *ab* ey / *Cimbrica dictione.* i. insula. & land *q. d.* terra insularis.
eyl-lander. Insularis.
Eyn. *Germ.* j. een. Vnus.
eynckel. j. eenckel. Simplex.
Eynde. j. ende. Finis.
Eynse. *Fland.* j. heynse. Ansa.
Eynsel. *Fland.* j. unsel. Statera.
Eys. *Ger. Sax. Sicamb.* Hulcus, pus, puris.
eysen-kruyd / eysen-hart. Verbenaca, sagmen, herba putrida vlcera cohibens, & mitigans. *Ger. eysen-kraut, eysenhart: Sax. isenkrut.*
Eysch / heysch. Postulatio, petitio, postulatus, us: stipulatio, stipulatus.
eyschen / heyschen. Postulare, depostulare, exigere, petere, poscere, deposcere, requirere, stipulari. *Ger. heyschen, houschen: Angl. aske.*
eyscher / heyscher. Postulator, petitor, stipulator, actor.
eyschinghe. j. eysch. Postulatio.
Eyse / eys. *Ger. Sax.* j. ijs. Glacies.
eysen / *quibusdam* ijsen. Horrere, horrescere metu aut pauore: metum concipere: & Abominari, exhorrescere, perfundi horrore.
eyselick / eysigh / ijselick. Horridus, abominabilis, abominandus.
eyselickheyd / ijselickheyd. Horror, frigidus horror, gelidus terror, gelidus timor.
† Eyst. *Sicamb.* j. ast. Vstrina.
Eyter. j. etter. Sanies, pus.
Eyuer. j. ijuer. Zelus.

E L

El. *vetus.* j. ael. Anguilla.
el-gher. j. ael-gheer. Fuscina.
† El. Alius, aliud. *Hisp. al.* Iemand el. Alter quispiam, alius quispiam. Niemand el. Nemo alius.
el / elders. Alibi. Nergens el. Nusquam alibi.
† el-lende. Exilium: & Miseria, calamitas. *diciter* el-lende. *q. d.* alia terra, *siue* alius orbis. *ab* el. i. alius. & land. i. regio, terra: *solum enim exules vertunt & in aliam terram migrant: sicut apud Latinos* extorris, *extra terram vel extra terminos:* & exsul. i. *extra solum dicitur. Quidam* al-lende *scribunt, vt* al / *idem sit quod* el / & *referat originem Latinæ dictionis, alius, a, um: est enim summa apud nos affinitas literarum* a & e.
el-lend / ellend-dier / elland. Alce, tragelaphus, hircoceruus: animal Septentrionalis regionis,

eyghen-schap] ad v. *Eyghen-dom* noster habet *proprium* & sic *eygen-schap* etiam intelligendum est apud J. V. D. BEEK *ende gaf hair een smadelic* eygenschap / *so dat elc mensch moste draghen enen bast om sinen hals*, in A. MATTH. Anal. T. III. p. 57. & 58.
Eyst] vid. WACHTER. in *Eiten.*
El *alius*] & sic etiam *nergent el*, bl. 11. in de Regt. en Cost. v. Antw. *moeten binnen de Stadt van Antwerpen in de bocht gebrocht worden, ende* nergent el. & etiam bl. 64.
el-lende — *quidam* al-lende] ut in Van Julius Cæsar *ende al dit geheele lant, moet in* allende *comen.*

regionis, ex caprarum genere: *ita dictum a miseria, vt quidam tradunt: miserrimum enim animal frequentissimè caduco laborat morbo.*
† el-lendigh. Exul, exulans, extorris: & Miser, miserabilis, calamitosus, ærumnosus, infelix.
el-lendigheyd. Exilium: & Miseria, calamitas.
el-lendighlick. Miserè, calamitosè.
el-lendighen. *vetus.* j. bannen. In exilium relegare.
el-waerts. Aliorsum, aliouersum.
elders. Alibi, aliubi, & Aliò, aliunde, aliorsum: *Gal. ailleurs.*
† elders-waerts. Aliò, aliorsum.
Elck / eilick / ieghelick. Quisque, vnusquisque. t'elcken. Quauis vice.
elck besonder / elck alleen. Singuli.
elck besonderlick. Singulatim.
elckerlick. *Fland.* Quisque, vnusquisque.
elck-anderen. *Flan. Holl. Fris.* j. malck-anderen. Alius alium, inuicem.
elck-een. Vnusquisque.
† elcker-malck. *vet.* Quisque, vnusquisque.
elcker-iaerlick. *vet.* Singulis annis, in singulos annos.
† Elder. Vber ouilli pecoris.
Elefant / olefant. Elephas, elephantus.
elefen-been / elffen-been / elpen-been. *Sax. Fris. Holl.* j. iuoor. Ebur, dens elephanti, os elephanti, elephantus, cornua elephanti.
Element. Elementum. Element des viers. Aether ignis. Elementen. Elementa, genitalia corpora, radices & fontes rerum.
Elf. j. alf. Incubus.
Elf / elue. Vndecim. *Ger. eylf: Ang. eleuen.*
elf-mael. Vndecies.
elf-penninck. *Holl.* j. ruyterſche blancke. Numus vndecim chalcorum.
elf-ribbe. Longurio: homo enormiter procerus. *q. d.* vndecim costarum.
elfste. Vndecimus.

Elft. Alosa, clupea. *genus piscis.*
Elgh. Bison. Asini siluestris genus in regionibus septentrionalibus.
Elle / elne. Vlna, cubitum, sesquipes, interuallum à flexu brachij ad digiti medij supremam vsque partem. *Ger. eln: Gal. aulne: Ital. alna: Angl. elle, elne.*
elle. Brachium, siue brachij mensura *Becano dicitur.*
† elle-boghe. Cubitus, gibber brachij, ancon: brachij curuatura, siue arcus. *Ger. ellenboghen: Ang. elbovve.*
elle-bogh-kussen. Cubital: puluinus cui cubito inniti solent.
El-horen / al-horen. j. vlier. Sambucus.
Elpen-been. j. elefen-been. Ebur.
Elps / elpsch. *Germ. Heluet. Sax. Sicamb.* j. swaen. Cygnus.
Elschouwe / elschoude. *Zeland.* Vrtica marina, spongia marina.
El-water. Fluxiones, siue aquæ laterales parturientium.
Else / elst / elsen-boom. Alnus.
elsenstaeck. Palus alneus.
Elssene. Subula. *Gal. alesne: Hisp. alesna.*
Elst. j. else. Alnus.
Elster. *Sicamb.* j. exter. Pica.
Elue. j. elf. Vndecim.
Eluwe. j. beluwe. Liuidus, luridus.
eluwen. Liuescere.

E M

Embe. *Ger. Sicamb.* Fœnum cordum, serotinum.
Emmer / emmers. j. ie-mer. Imò, maximè.
emmertoes. j. al-reed. Tam citò.
Emmer / ember / ammer / amber. j. barnsteen. Succinum, electrum, glessum, glassum, Lyncurium, Solis filiarum lachrymę. *vulgò* ambra. *Ger. amber: Gal. ambre: Ital. ambro: Hisp. ambar: Angl. ambre.*
Emmerinck / emmerlinck. Emberiza: passeris spermologi genus.

Emsich.

ellendigh] occurrit etiam pro *peregrino*, vid. exempla in J. WAGEN. besch. v. Amst. st. XII. bl. 9. & J. DE RHOER in 't Gron. Genoodsch. D. I. bl. 441. sq.
elders-waerts] *tot Sparendamme off* elrwaer in S. V. LEEUW. Priv. v. Rynl. bl. 10.
elcker-malck] *behouden-voert* elkermalc *syns rechts* in A. MATTH. Præf. Rer. Ultraj. p. fi numeres 27. vid. infra ad *malck.*
Elder] *Mamme* oft *borst* in femina, *vre* in armento, *elder* in ouillo pecore scribit H. JUNIUS in aurea Nomencl. p. 23.
elle-boghe] pro quo etiam *Ermboghe*, ut *van den* Erm-boghe *voorwaarts in dat naaste lid* apud J. V. OUDENHOVE in de besch. v. Heusden bl. 317.

Emsich. *Ger. Sax. Sicamb.* Assiduus, jugis.
emsichepd. Assiduitas, studium assiduum.
Emster. *Sax. Sicamb.* Empetra: mus montanus.
Emte. *Sax. Fris. Sicamb.* j. miere. Formica.

E N

En. Ne, non. **En vreest niet.** Ne metuas. **En denckt hy niet wat hy seyt?** Num cogitat quæ dicat? **Ick en gae niet.** Non eo. **Ick en wille niet.** Non volo, nolo.
Enckel. *meliùs* eenckel. Simplex.
Enckel. *aliàs* aen-klauwe. Talus. *Sax. enckel: Ang. anckle.*
enckel-been. Malleolus.
Enckel. *Ger. Sax. Sicamb. Holl.* Nepos.
enckel / enckle. *Sicamb. Juliac.* Iuuenis arator.
† **Enckt / inckt.** Atramentum: atramentum scriptorium, librarium: encaustum *apud* I. C. *Germ. dinten: Gal. encre: Ital. inchiostro: Hisp. tinta: Ang. ynche.*
enckt-pot / enckt-horen. Atramentarium.
Ende / unde. Et, ac, atque. *Germ. und: Angl. and.*
ende oock. Atque etiam, quin etiam.
Ende / eynde. Finis, calx, extremum, terminus, coronis, catastrophe. *Germ. end: Ang. ende.* **Ten ende dat.** Vt tandem. **T'ende / t'enden.** Ad finem, ad calcem.
ende. Cauda salax, mentula.
ende. Anus, sedes, aluus.
end-darm. Aluus, fundulus.
† **endel-darm / entel-darm.** Aluus, aluus inferior, intestinum cæcum, fundulus.
endelick. Postremus, extremus. & Peremptorius.
endelick / endelinck / endelingh. Tandem, demum, denique, nunc, iam, postremò, nouissime.
enden / eynden. Finire, terminare.
end-ordeel / end-vonnisse. Sententia litis decretoria. *vulgò* diffinitiua sententia.
Endiuie. Intybus, intybum, intubus satiuus, hortensis: intubum satiuum, latifolium. *vulgò* endiuia, scariola. *Gal. endiue: Ital. endiuia: Hisp. endibia: Angl. endyue.*
Endte / endt-voghel. Anas. *Ger. ente: Sax. anthe: Gal. anette: Ital. anatta: Hisp. anade.*
endt-groen / endten-groen. Lens palustris. *q. d.* anatum viride: *quod anates eo pascantur.*
endt-poel. Natatile.
endten-stal / endten-weyde. Nessotrophium.
endteren. Tetrinire, vociferari siue garrire instar anatis: ineptè & odiose garrire.
endterer. Garrulus instar anatis.
endteringhe. Anatum vociferatio, molestus garritus anatum: nimia dicacitas.
endtrick. Anas mas.
Enghe. Angustus, arctus: contractus, strictus.
enghe. Angustè.
engh-borstigh. Suspiriosus, anhelator, anhelus, asthmaticus *q. d.* angustus pectore.
engh-borstigheyd. Asthma: anhelitus anxietas.
enghde. Angustia, angustiæ, arum.
enghde der kelen. Fauces.
enghde der zee. Fretum, angustia maris.
enghde tusschen twee zeen. Isthmus: terra angusta inter duo maria.
enghen. Angustare, angustum seu arctum reddere, arctare, coarctare, contrahere, constringere.
enghenisse / inghenisse / eeghenisse Inguen; pars corporis concaua, pubi vtrinque vicina. *Gal aines.*
engher / ingher. Angaria, seruitus coacta: compulsio iniqua, exactio.
enghster / klock-glas. Bombylius: vasculum angusti oris, inter bibendum bombum sonitumque edens.
Enghel. Angelus, spiritus æthereus, genius sanctus, mens ætherea. *Ger. engel: Gal. ange: Ital. angelo: Hisp. angel: Ang. aungel.* **Goeden enghel.** Genius bonus. **Quaeden enghel.** Genius malus, genius vltor, diabolus, cacodæmon.
enghel-soet. *Fland.* j. boom-vaeren. Fidicula.
enghellot. Aureus anglicus, angelatus; nummus aureus angeli effigie.
enghelsch. Angelicus.
enghelsche. j. tweeendertich grijsen.
enghelsche. j. twelf myten oft acht-blaems.

Enster /

Enckt] ab *incausto* derivant J. GRÆVIUS ad ISIDOR. v. *Sepia* & M. MARTIN. in Lex. v. *Encaustum*, quorum sententia vero proxima videtur, & minime displicet.
endel-darm] sic etiam invenimus *Eyndelvaers*, ut in 't Goutsche Kron. *Ende doe hy sterven soude, soo las hy selver syn* Eyndelvaers. bl. 12.

Enster / enster / entster / unster. *Fris.* j. **unsel.** Statera.

Ente / inte. Insitum, surculus, calamus, calamus nouellus qui inspicatur ad inserendum. *Gal. ente: Ital. ento.*

enten / inten. Inserere, pangere, emplastrare, inoculare, admittere.

Entel. *Fris. vetus.* Fimus, stercus.

entel-darm.. j **endel-darm.**

Enter / enter-dier. *Holl. Fris.* Horna bestia, hornotinum animal. *q. d.* **een-winter.** i. vnius hiemis.

E P

† **Eppe.** Apium.

E R

Er. *Fland. Holl.* j. **her.** *Brabant. re Latinis & Gallis, vtriusque literæ inuersione. Fland. & Hollandi dicunt* **ermaecken** / *Brabanti* **hermaecken.** *Latini* reficere, *Galli refaire.*

Er. *Ger.* j. **ver. Er-baeren** / **ver-baeren: erklaeren** / **ver-claeren: er-dichten** / **verdichten.** *&c.*

Er-barmen. j. **ontfarmen.**

Er-dencken. j. **ver-dencken.**

Erke. j. **spuye** / **stuyse.**

Erckel. j. **arckel.** Podium.

Erckenaer. *Sax.* Menianum.

Erde. j. **aerde.** Terra.

Ere / aere. Area: & Pauimentum. & Officina, taberna. *Gal. aire: Hisp. ere.*

Ere / eeren-werck. j. **aere / aere-werck.** Aes, æris. *&c.*

Eren. j. **aeren.** Arare.

erene. j. **aerene.** Aruum.

Erf / erf-goed / erue. Hereditas, heredium, prædium: & Fundus, res soli: ædes, agri, fundi, & cæteræ res immobiles solo coniunctæ: *mobiles autem* **haue** *dicuntur.*

erf-brief. Literæ hæreditariæ.

erf-cijns. Solarium, vectigal solarium, census hæreditarius, census perpetuus.

erf-deel. Hæredium, hæreditas.

erf-dom. Hæreditas: dominium siue possessio hæreditatis.

erf-ghenaem / erfnaemer. Hæres, cohæres: hæreditatem aut partem eius accipiens.

erf-ghenoot. Hæres, hæredij particeps.

erf-ghe-rechte. j. **neder-ghe-rechte.** Iudicium causarum ciuilium, & possessionum: iudicium municipale.

erf-goed. Hæredium, res hæreditaria, bona hæreditaria.

erf-goed van des vaders weghen. Patrimonium.

erf ghierigh. Hæredipeta.

erf-graf. Sepulchrum hæreditarium: quod sibi hæredibusque quis constituit.

erf-grond. Hæreditas, terra hereditaria, fundus.

erf-houder. Possessor hæreditatis.

erf-kind. Hæres, proles.

erf-knecht. Perenniseruus. *Plaut.* qui perpetuò seruit vni domino.

erf-koninck. Regni hæres rex.

erf-koninck-rijck. Regnum hæreditarium.

erf-land. Terra hæreditaria.

erf-loos / erue-loos. Exhæres, hæreditate carens, hæreditate priuatus: & Hærede carens, hæredem non habens.

erf-man. Proprietarius fundi.

† **erf-naemer.** *vet.* j. **erf-genaem.** Hæres.

erf-pachte. Emphiteusis, hæreditaria locatio, perpetua locatio, præstatio soli, pensitatio prædij, emphiteutica præstatio.

erf-pacht-goed. Ager emphyteuticus, vectigalis.

erf-pachter. Colonus perpetuarius: qui perpetuò agrum conduxit, aut certa pensione in vitam suam: conductor perpetuarius.

erf-recht. Hæreditas, ius hæreditarium.

erf-rechter. *vetus.* Iudex causarum ciuilium.

erf-rente. Reditus perpetuus, reditus hæreditarius.

erf-schap. Hæreditas.

erf-scheyder. Aedilis, decempedator.

erf-fieckte. Malum hæreditarium: morbus aut vitium à parentibus in liberos transiens. & Contages, contagio, contagium.

erf-sonde.

Eppe] VONDEL. in VIRGIL. E. VI.
Hoe herder Linus met een krans van **eppe** *en bloemen*
Om 't hoofdt.

erf-naemer] ab *Erf-naem, die* **erfnamen** *mogen dat erve jeghen malcander cavelen* apud J. MATTHYSZE *syn* **erfnaem** *butent 's lands* bl. 293. vid. etiam p. sq. & in diligentissimo seculorum posteriorum chartarum promocondo F. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 465. col. 1. 2. ubi ter occurrit, & J. LE LONG Boekz. bl. 228.

erf-sonde. Originale peccatum, primogenia noxa.
erf-tochte. Hæreditarius vsusfructus.
erf-tochtenet. Hæreditarius vsufructuarius, vsufructuarius fundi proprij.
erf-vyand. Hostis perpetuus, inimicus assiduus, inimicus hæreditarius.
erfachtigh. Hæreditarius.
erfachtigheyd. Hæreditas.
erffelick. Hæreditarius.
erffelicken. Hæreditariè.
erffelickheyd. Hæreditas, bona hæreditaria, fundus.
erffen. j. erven.
erffenisse. Hæreditas, successio hæreditaria: & Inuestitura.
erffenisse doen. j. goedenisse doen.
Erf. j. erve / nerf. Superficies corij, &c.
erf-grind. Achor, scabies capitis: achores, vlcera capitis.
Ergh. j. argh. Malus.
Erghens / ierghens. Vspiam, vsquam, alicubi, aliquo loco.
erghens henen. Quopiam, quoquam, ad aliquem locum.
Eremijt. j. heremijt.
Ericken. Ruminare, remandere.
† Er-kauwen / er-houwen. Ruminare.
Erien. *vetus.* j. eeren. Arare.
Er-inneren. *Ger. Sax. Sicamb.* Commonefacere, reuocare in memoriam. & Reminisci, recordari.
Erm. j. arm.
Ermyne. j. armijne.
Erne. j. arne. Messis, &c.
Erne. Extremitas attenuata asseris siue tigni quæ alteri iniuncta accommodatur firmaturque clauo ligneo.
Ernst. Serium, res seria. *Ger. ernst: Angl. ernest.* In ernst. Seriò, sedulò, extra iocum.
ernstachtigh. Serius. & Sedulus.
ernstigh. Serius.
† ernstigheyd. Sedulitas.
ernstighlick. Sedulò, seriò.
ernsten. *vetus.* Studere, niti.
Erpel / aerpel. *Fland.* Anas mas.
Erre-dom / er-dom. *vetus Sax. Fris. Sicamb.* Error, *Gal. erreur: Angl. erroure.*
erren. *vetus.* Errare. *Ger. irren: Gal. errer: Ang. erre.*
† Erre. *vetus.* Ira: & Iratus.
er-schap. *vetus.* j. gram-schap.
Ers. j. aers. Anus.
ersselen. j. aerselen.
Erte. j. erwete. Pisum.
ertinghe. *vetus Fland.* Legumina: pisa, fabæ, cicer, lendes, similiaque quæ in siliquis nascuntur.
Ertsch-bisschop / ertsch-enghel / &c. j. aertsch-bisschop / aertsch-enghel. &c.
Erue. j. erf. Porrigo, achor.
Erue / erf / nerf / nerue. Superficies cutis aut pellis, pilo adempto, præparatæ: grana in coriis, squamæ.
Erue / border / bitse. Eruum.
erue. Orobus. *Hisp. yeruo.*
Erue. j. erf / erf-goed. Hæreditas, hæredium. & Hæres.
† erue-loos / erf-loos. Exhæres.
† eruen. Transcribere alicui hæreditatem, transmittere vel tradere alteri hæreditatem: & Accipere hæreditatem, adire hæreditatem, hæreditate accipere bona, succedere in opes hæreditarias.
eruelinck. *vetus.* j. erfghenaem.
† Erwte / erwte / erte. Pisum.

erwttinghe.

Er-kauwen] *en erkaeuwt vast het ingezwolgen gras* in VONDELS VIRGILIO Ecl. VI. contractum videtur ab *eder-cauwen*, veluti *Edericken* & *ericken* supra, *dit eberkauwet die menschе* ideo in meo Rosario Ms.
ernstigheyd] *betrauwende ten vollen t' uwer wysheit, ende goede* ernstichheit in ALKEM. besch. v. d. Briel D. II. bl. 80.
Erre *iratus*] pro *Tristis* etiam sumtum est, vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 370. 371.
erve-loos] & ita *Erb-los* in HALTAUS Gloss.
erven] alias significationes vide sis apud B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 435.
Erwte] acceptum fuit etiam pro *erwten loof*, nam in J. V. D. BEEK *Ende elc vlouwe nam groen* erweten *ende vlucketse te samen, ende bandse om haer lende*, in A. MATTH. Anal. T. III. p. 165.

erwtinghe. j. ertinghe. Legumina: pisa, fabæ, ciceres, lentes & similia.
erwt-houde. Pisa in siliquis, pisa cum folliculis. & Folliculus pisorum.
erwt-suycker. Tragemata ex saccaro in pisorum formam confecta: bellaria.

E S

† Esch. Fraxinus. *Ger. esch: Ang. asche.* Wilden esch. Ornus, fraxinus siluestris.
eschen boom. Fraxinus.
eschen-hout. Fraxinum siue fraxineum lignum.
Ese. j. est / ast. Vstrina.
Esel. Asinus. *Ger. esel: Gal. asne: Ital. asino: Hisp. asno: Ang. asse.* Eselken. Asellus. Eselinne. Asina. Eselinneken. Asella.
esel / esel-worm. Asellus, millepeda, multipeda, oniscus.
esel / knaep der schilders. Pluteus, tripedaneum lignum cui tabula, cum pingitur, innititur.
esel-drijuer. Agaso, asinarius, agitator aselli.
esel-grauw. Color murinus.
esel-meulen. Mola asinaria.
esel-schreyer. Onocrotalus. *auis vocem asininæ similem edens.*
esel-stouwer. j. esel-drijuer.
esel-worm. j. esel. Oniscus.
esel-veulen. Pullus asininus.
esels / eselsch. Asininus.
esels-ooren. Asininæ aures.
esels-ooren setten. Auriculas asini imitari: subsannare, irridere.
esels-sadel / scheru-sadel. Clitellæ.
esels-dygghen. Fimus asininus.
Esen. j. aesen, Escam ingerere, nutrire.
Espe / espen-boom. *Fland. Sicamb.* Populus Libyca, populus nigra: tremulus. *Ger. aspenbaum: Gal. hiepse: Sax. espe: Ang. aspe.*
† Espinck. j. pinck. Cymba.
Est. j. ast. Vstrina.
Ester. j. eester. Frutex.
Estere. j. leme. Festuca cannabina: scapus.
Esterick. *Ger. Sax. Sicamb.* Pauimentum.
Eswel. Callum aprugnum: caro apri durior, solidior, callosiorque.

E T

Et-wat. *vet.* j. iet-wat / e-wat. Aliquid. *Ger. etvvas.*
Eten. j. etten. Edere.
Etick. j. edick. Acetum.
Etsen. *Ger.* Depascere, erodere.
etsen / buyten incoper. Inscribere, siue incidere in æs aqua forti.
Etteliche / ettiche. Aliqui, quidam, nonnulli.
† Etten. *Fland.* Pascere pecus in aruis aut pratis. Ettinghe. Pascua.
Etter. Sanies: & Tabum: & Pus.
etter-stock. Pus, puris.
etteracktigh / etterigh. Saniosus, tabidus, purulentus.
etteren / der-etteren. Suppurare.
Ettich. *Sicamb.* j. edick.

E V

Euckel. Frontis ruga supra palpebras.
euckelen. Caperare frontem, frontem rugis contrahere.
Euder / uder / huyder. Vber.
Eueghter / egghet. Terebra.
Euel. Malus, nocens, prauus, peruersus. *Ger. ubel: Sax. uvel, ovel: Ang. euill, euell.*
† euel / ramp. Malum, infortunium. Sint Jans euel / vallende euel. Morbus caducus,

Esch] per excellentiam sumitur pro cujusque generis arboribus, ut apud A. MATTH. Rer. Ultraj. p. 73. esch *ende fuet.*
Espinck] *oock sal dat Boot of* Espinck *niemant vaeren* in de Wisbuysche Zeer. bl. 2.
Etten] in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 520. col. 2. *van Zeedycken te ettene mit beesten. Wie dat eenige Zeedycke* et.
ebel — Sint Jans ebel] in antiqua formula juramenti *der Amptmannen van Betuwe* legitur *unde ist saecke, dat ik des niet en halde, soo ick hier gesworen hebbe; soo gae over my het gerichte Gods, unde myn gericht sy met Judas. oock soo moet my thokomen* S. Joris siekte *und Cains maledictie*, sed ibi pro *Joris* restituendum est omnino *Jans* levi emendatione, cum ri pro n, & *a* pro *o* non raro errori ansam dederint, & passim inter se commutentur — *Sint Jans evel* etiam est CHR. PLANTINO, sed adde HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 569. at de talismodi execrationibus PETRI WESSELINGII viri, si quis umquam, immortalibus in literas elegantiores meritis, inclyti, Probab. Cap. XXVII. & PETR. NIEUWLAND Letter-Verl. D. III. bl. 6. adeantur.

cus, morbus comitialis, morbus maior, morbus Herculeus, morbus facer, morbus fonticus, epilepsia, lues deifica, lues sacra.
Lanck-euel / lancken euel. Ileus, voluulus, tormentum, chordapson, morbus interioris intestini. *q. d.* morbus ilium. *vulgo* Miserere mei.
euel-daed. Malefactum, scelus.
euel-daedigh. Facinorosus, sceleratus.
euelen-moed. Malus animus, infestus animus.
euel-moedigh. Malitiosus.
† euelen / euel doen. Nocere.
Euen. j. effen. Aequus. & Par, &c.
euen als. j. effen als. Aequè atque.
euen-beeld. Exemplar.
euen-bortigh. Aequalis progenie seu generatione.
euen-eens. Prorsus idem, persimilis.
euen-gheleerd. Aequè doctus.
† euen-ghelijck. Consimilis, compar, æqualis, æquabilis, peræqualis.
euen-ghelijck als. Perinde, velut.
euen-groot. Aequè magnus, par magnitudine.
euen-handigh. Ambidexter, æquimanus.
euen-kleyn. Aequè paruus.
euen-krachtigh. Aequipollens, æquiualens.
euen-nacht. Aequinoctium.
euen-naeste. Proximus.
euen-oud. Aequæuus, æqualis, eiusdem ætatis, par ætate.
euen-tijdigh. Contemporaneus, synchronos.
euen-verre. Aequè longè.
euen-verre. *Fland.* Dummodò.
euen-wichtigh. Aequalis pondere.
euen-wichtigheyd. Aequipondium, ponderis æqualitas, facoma.
euen-wijdigh. Parallelus, æqualiter distans.
euen-wel. Aequè benè.
euenen. j. effenen. Aequare.
euenaer / effenaer. Aequator.
euenaer / effenaer in de waeghe. Iugum, scapus bilancis, de quo lances vtrinque pendent: *ita teutonicè dictus ab æquationis argumento, obuersante in ansæ meditullio lingula.*
Euene. Auena, bromos. Ghebaerde euene. Aegylops, festuca.
euen-desten. *Sicamb.* j. haver-besten.
euen-maend. *Sicamb.* j. gerst-maend. September.
Euer / ever-swijn. j. beer. Aper, verres siluestris *Becano. Ger. eber.*
euer-spit / euer-spriet. j. swijn-spriet.
euer-wortel. Chameleon, carlina.
Eul. j. heul. Papauer.
Euoor. j. iuoor. Ebur.
Euwen. Pascere, cibum in os indere, ingerere cibum in os alterius.
euwssel. Pastio, pastus: & Pascuum, ager pascuus.

E W

Ewat. *Fland.* j. wat / etwat. Aliquid.
† Ewe. j. euwe. Lex: & Aeuum.
Ewegh gaen. j. wegh-gaen. Abire.

E X

Excijse. j. assijse. Vectigal. *vulgo* excensus.
Exel. *Fland.* hecksel. Monile.
Exter / aexter. Pica. *Sax. hegester: Germ. agersten: Gal. agache.*
exter-ooghe / aechster-ooghe. Clauus, tuberculum in cute extans rotundum, callosum. *dicitur* exter-ooge. *q. d.* oculus picæ: *à similitudine.* & kraeyen ooghe.
exter-ooghe in de kele. Angina potoria, vinaria.
exter-oogh-salue. Medicamentum ectyloticum: quo claui & calli exteruntur.
Exter-eer-ghisteren / achter-eer-ghisteren / echter-eer-ghisteren. Nudiusquartus.
exter-ouer-morgen / achter-ouer-morghen. Ab hinc dies quartus.

F A

euelen] *die eenen anderen volght met eenen ghespannen oft gheladen boghe oft busse om hem te* euelen in de Stat. v. Mechelen Tit. II. art. 28.
euen-ghelijck] pro quo etiam habebant *euen-knije des mit sinen* euenknie / ut in J. MATTHYSZE bl. 339. & etiam in M. BALE besch. v. Dordr. bl. II. C. v. LOON Aloude Reg. D. V. bl. 492. & 614 in not. de vocis Etymologia vid. viri literatissimi J. G. ECCARD. ad LL. Salicas p. 89. & M. v. WICHT ad Oostfr. Landr. p. 159.
Ewe *lex*] *so wie sonder ewe gesondigt hebben* in Ms. Overzett. v. Rom. II. 12. ex adn. Cl. TYDEM. sed vide etiam ad *Ee* supra.

F A

Fabel. Fabula, apologus.
Fabelken. Fabella.
fabelachtigh. Fabulosus, fabularis.
fabelen. Fabulari, fabulas narrare.
fabeler. Fabulator.
fabel-werck. Fabulositas: fabularum vanitas.
fabel-wijs. Fabulosè, falsè & per fabulas.
Facelen. j. fatelen.
Facke. *Germ.* Ala.
Facheel. Pars.
facheel / vack / vacheel. Contignatio, pars structuræ.
Fackel. Fax, tæda, funale, facula. *Germ. fackel*: *Hisp. hacha.*
Facken. *Fland.* j. grijpen. Apprehendere.
Facteur. Institor, negotiator, procurator negotiorum, negotiationi præpositus, opera: *vulgo* actor qui domini res curat: *Gal. facteur*: *Ital. fattore.*
facteur van t'spel. Comicus, comœdiæ scriptor, auctor comœdiæ.
facteurije / facteur-schap. Exercitium institorium.
Fael. Erratum, error, mendum, menda, vitium, defectus, *dicitur* fael *q. d.* val .i. lapsus. *Gal. faulte*: *Ital. fallo*: *Hisp. falta.*
faelen / feylen / faelieren. Falli, labi, errare, delinquere, deficere, deesse: & Labi facultatibus, redigi ad inopiam, desinere esse soluendo, fieri non soluendo. *dicitur* faelen / *q. d.* vallen .i. labi, cadere, *inquit Becanus. Ger. & Sax. felen*: *Gal. faillir*: *Ital. fallire*: *Hisp. faltar*: *Angl. faile.*
faelie-kant. Angulus non æqualis, non quadratus aut rectus.
falie-kantigh. Non quadratus, angulos rectos aut æquales non habens.
Falieren. j. faelen. Falli, &c.
Faelen. j. fasen.
Falie. Palla, cyclas, vestis muliebris spatiosa, totum corpus circundans: calyptra, rica. *Gal. falie.*
falie-slepper. *Holl.* j. bloth-slepper. Anteambulo.

Fame. Fama.
fame-schender. Suggillator.
Fantaseren. Imaginari. & Animo peregrinari.
fantasije. Phantasia, phantasma, visio, imaginatio: figmentum.
fantast / fantastijk. Phantasticus, imaginatiuus. & Cerebrosus. & Fanaticus. & Morosus. *Gal. fantastique*: *Ital. fantastico*: *Hisp. fantastico.*
Fardeel. Fascis, onus. *Gal. fardeau*: *Ital. fardello*: *Hisp. fardaye*: *Ang. fardel.*
† Farweel. *Sax. Sicamb.* j. ramp. Malum, infortunium.
† Fas / vas / vasch. Cartilago.
Fasan / fasant. Phasianus, Phasidis auis. *Ger. fasan, fassan*: *Gal. faisant*: *Ital. fasano*: *fasiano*: *Hisp. faisan*: *Ang. phesan.*
Fasceel. Fascis, fasciculus, φάκελος. *Gal. faisseau.*
fasceel-hout. Fascis lignorum: & Ligna quernea.
fasceel-mes. Falx arboraria, siluatica.
fasceelen. Fasciare, fascia ligare, colligare.
Fasel / vasel. Fœtus in vtero, embryon. & *Ger. Sicamb.* Soboles.
fasel-huyse. Amnium, fœtus inuolucrum, secundæ, arum, fecundinæ, hystera.
faselen. Agitare, factitare. & Patrare, liberis operam dare.
Fasen. *Fland.* j. vullen. Farcire, implere condimentis.
† Fateren. Nugari, friuola agere.
fateter. Nugator, friuolarius.
fateraghtigh. Nugax.
fateringhe. Nugæ, gerræ, friuola.
Fatsoen. Factura, figuratio, forma, habitus, modus. *Gal. façon*: *Ital. faccia. Ang. fashion.*
fatsoeneren. Formare, figurare.
Faute. Erratum, vitium, mendum, delictum: & Defectus: & Culpa. *Gal. faute.*
fau / fout. j. spech / spin. Alburnum: materia inutilis in arbore aut ligno, facillime cariem sentiens.
fauten. j. faelen. Falli, &c.

F E

Feeste. Festum, festiuitas, festus dies, feriæ,

Farwel] ut etiam in Thes. CHR. PLANTINI.
Fas] ex eod.
Fateren] adi eund.

dies feriatus, folennitas: & Voluptas, gaudium: & Epulum, cæna dapalis, pollucibilis. *Gal. feste, festin*: *Ital. festa*: *Hisp. fiesta*: *Ang. feeste.*

feeste houden. Feriari, festum diem agere, celebrare.

feest-dagh. Dies festus, feriæ, dies feriatus.

feestelick. Festus, folennis. & Festiue, folenniter.

feestéren iemanden. Festiuè excipere aliquem, curare vel tractare aliquem opiparè, splendidè: prolixè aliquem accipere: celebrare. *Gal. festoyer.*

Feyl/ feylen. j. fael/ faelen.

Feyt. j. daed. Factum, facinus.

† Fel. Atrox, crudelis, immisericors, truculentus. *Gal. felon*: *Ital. fello*: *Angl. fell. Gal. fel.* i. iracundus.

felheyd. Fel, animi amaritudo, atrocitas, crudelitas, immisericordia.

fellick. Atrociter, crudeliter, immisericorditer.

Felen. j. faelen. Errare.

Femele. j. fimele.

Fenijn. j. venijn. Venenum.

Ferneele. j. veele. Tegula deliciaris.

Feuselen. Festucas frustra carpere, floccos legere.

Ferret. j. foret. Viuerra.

Fesse. *Ger. Sax. Sicamb.* Struma.

F I

Fick. j. fijck.

† Ficken/ fickelen. Ferire, leuiter virgis percutere.

ficken. *Ger. Sax.* Fricare, defricare, perfricare.

† Fickfacken. Factitare, agitare.

fickfacker/ al-bedrijf. Ardelio. *Sax. fickfacker.*

Fiecken. Figere. & Pungere. *Gal. ficher*: *Ital. ficare.*

fiecken. *Zeland.* Iácere, iactare.

Fiel/ fielt. Vilis homo, nebulo, tenebrio, flagrio, mastigia. & Homo fœdus, turpis, spurcus, ignauus, vappa, sordidus, pannosus. Filico, *teste Festo*, malus, inutilis, & nullius vsus: & Phelus φῆλος malus, deceptor, improbus, *dicitur*. *Ang. filte* .i. sordes, illuuies, obscœnitas, & *filthy*: fœdus, sordidus, obscœnus.

fielterye. Nequitia, spurcitia.

Fier. Ferus, ferox, asper, atrox, fastosus, superbus. *Gal. fier.* Fier ende moy. Bellus. Fier gelaet. Vultus fastosus: & Vultus serenus, bellus. Fieren ganck. Incessus sublimior & fastum præ se ferens. Fier *Becano dicitur* pulchritudinem iactans ostentansque.

† Fierte. *Fland.* Feretrum, ferculum. & Capulus. *Gal. fierte*: *Ital. feretro.*

Fiffel. *vetus.* j. pijpe/ fluyte.

Fijck/ fuyck. Pulsus, ictus.

fijck. j. buyle.

fijck/ fick/ bijg-wratte. Ficus morbus: therioma, marisca. *Gal. Sicamb.* & *Holl.* Furunculus: tuberculum acutum cum dolore & inflammatione. & Vlcus digitale.

fijcken/ fiecken. Figere.

fijcken/ ficken. Ferire.

fijcken/ fuijcken. Trudere, pulsare.

fijcken. *Holl.* Cindalismus, lusus genus quo paxillos in terram vliginosam mollemue adigunt pueri, & stantes prosternere student.

Fije-kruyd. Thalictrum. *officin.* Sophia.

Fijghe. *Fland.* j. vijghe. Ficus.

Fijmelen. j. fimelen.

Fijn/ fijne. Finis. *Gal. fin*: *Ital. fin*: *Hisp. fino*: *Angl. fine.* Ten fijne dat. j. ten eynde dat/ &c. Vt tandem.

fijn. Perfectus, absolutus, exactus.

fijn. *Becano dicitur* id quod insigniter perfectum, omnibusque venustatis numeris est absolutum.

fijn man. Homo probus, frugi, scitus.

fijn/ louter. Concinnus, purus putus. Fijn/ louter goud. Aurum obryzum, purum putum, excoctum, recoctum. Fijn siluer. Purum argentum, argentum excoctum.

fijn/

Fel] de *fel* pro *perjurus* adi sis S. H. V. IDSINGA Staetsr. D. I. bl. 216.

Ficken] e PLANTINO.

Fickfacken] in J. VOS Oene bl. 30.
ik hoor niet meer naeje fikfakken.

Fierte] at pro *arca* sumendum est in M. STOKE B. I. vs. 569.
Enen fiertre *hi mede berechte*
Daer hi in leide sint Aelbrechte.

fijn / dun. Tenuis, exilis, subtilis. Fijn papier. Charta tenuis, augusta. Fijn lijn-waet. Tela exilis, tenue linum, nebula linea, byssus, multitia, sindon. Fijn gaeren. Fila subtilia, tenuia. Fijn terwen-brood. Panis similagineus, similaceus. fijnen hoeck j. lief-hoeck.

fijn. Callidus, vafer, versutus, cautus, sagax.

fijnaerd. *Fland.* Homo callidus.

fijnigheyd. Concinnitas: & Tenuitas, exilitas: & Calliditas, astutia.

fijnkens. Perfectè, exactè, ad vnguem, concinnè, bellè. & Callidè, cautè, astutè.

fijnantie. Facultates, pecuniæ, gaza. & Summa rei quæstoriæ: pecunia publica. & Versura.

fijnantie-meester. Præfectus ærarius: tribunus ærarij, quæstor.

fijneeren. Acquirere, parare, comparare pecunias, diuitias.

fijnéeren. Igne excoquere, purgare, præparare, defæcare.

fijt. j. vijt. Hulcus digitale.

Fijne. j. vijne / vijner. Cyclus, verminatio.

Fimel. Cannabis breuior, discerpta, conuulsa; linum carptum, vulsum.

fimelen. j. teesen. Vellere, carpere linum, cannabim, lanam.

† fimelen / femelen. Motare, mobilitare; motari, mobilitari: lasciuire, subsultare, gesticulari digitis; actitare, agitare. & Nugas agere, frustra factitare rem friuolam.

fimeler / femeler. Ardelio, lasciuus: & Friuolus, nugator.

Firsten. j. virsten / fristen.

Fisteel. *Fland.* j. fasteel / visseel.

Fisch. Fiscus, principis ærarium, pecunia publica.

fiscl. Fisus, procurator fisci, procurator iustitiæ.

fiscael. Præfectus fiscalis, præfectus fisci.

Fiselmije. Phisionomia.

Fisionomije. j. visionomije. Simulacrum.

Fisse. j. visse. Putorius.

Fistel. Fistula. Fistel in d'ooghe. Aegylops.

Fix. Fixus, firmus. & Ratus.

F L

Flabbe. Vulnus in faciem incussum. & Alapa, colaphus.

flabbe. Muscarium. *Ang. flappe.*

flabbe / flabbeken / flebbe / flebbeken. Vitta puellaris.

Flagghéren. *vetus.* Flaccere, laxari.

flagghérende. Flaccidus, laxus

Flambeel. j. tortse. Fax, funale. *Gal. flambeau.*

Flattéren. j. fletteren. Adulari.

Flauw. Semianimis, semianimus, defectus animo, fractus, animo, debi is, imbecillis remissus, languidus, languidulus, affectus, defectus, a, um: syntecticus.

flauw-herttigh. j. flauw. Corde debilis.

flauw-herttigheyd. j. flauwigheyd. Defectio animi.

flauwaerd. *Fland.* Timidus, imbellis, ignauus.

flauwheyd / flauwigheyd. Animi defectus, animi deliquium, languor, lipopsychia, lipothymia, syntexis, defectio.

flauwelick. Languidè, tepidè, remissè, negligenter.

flauwen. j. ver-flauwen. Deficere, languescere, concidere animo, frangi animo, debilitari, dissolui: frigere, languidum & remissum esse.

Flebbe. j. flabbe.

Flederen / fledderen / vledderen. Volitare, plaudere alis. & Vagari.

fleder-boom. *Sax.* Sambucus.

fleder-muys. j. vleder-muys.

flederijn / vlederijn / flerijn. Morbus articularis vel articularius, arthritis. Flederijn in de handen. Chiragra. Flederijn in de voeten. Podagra. *dicitur* flederijn*: quod per omnes artus*

Fimelen *lascivire*] at pro *rem habere* cum puella sumtum fuit a J. vos in Oene bl. 24.

De Dochter tegen de Moeder sprak
Zyn hert is as ien turf;
Want hy en kan my niet fijmelen /
Fymele / Fymele / Fymelen.
Al was 't ook dat ik sturf. &c.

tus volitet, vageturque inter cutem & carnem. vulgò gutta.
fleberrijnachtigh. Arthreticus, articularius: podagricus, podagrosus: chiragricus.
Fleeuwen. *vetus. Fland.* j. vleyen. Blandiri.
Flere. Alapa, colaphus: & *Fland.* Ignaua & deformis puella.
† Flesche. Lagena. *vulgò* flasca. *Gal. flaccon: Ital. fiasco: Hisp. flascon.*
flesche. *Sicamb.* j. concommer. Cucumis.
flesch-hauwoorde. Cucurbita lagenaria: tumido cucurbita ventre. *Propert.*
fleschken. Lagunculla.
Fletse. *Louan.* j. stronte.
Fletsen. j. vleyden. Adulari.
† fletser. Adulator.
fletteren. Adulari. *Gal. flatter: Ang. flatter.*
Flicken. *Ger. Sax. Sicamb.* Suere, consuere, farcire.
fliggheren. Volitare. & Tolutim incedere.
Flisse. *Sicamb.* j. teue. Canis fem.
Flitse. *Holl.* j. pijl. Sagitta. *Gal. fleche: Ital. flizza.*
flits-boghe. Arcubalista. & *Sax.* Arcus.
flitsen. Auolare, euolare, fugere.
Flocke. j. vlocke.
† flome. j. vlieme.
Flore. Homo futilis & nihili: vilis. φλαῦρος.
† Flouwijne. j. fluwijne.
Flughs / vlughs. Velox. & Velociter, Festinanter.
flughs man. Vir agilis, impiger, celer, gnauus.
Flumme. Phlegma, pituita, *Gal. flegme, fleume. Ital. flegma: Hisp. flema: Ang. fleame.*
flummachtigh. Flegmaticus, pituitosus.
flummen. Spuere phlegmata, excreare.
Fluyse. Aquagium, aquæductus.
fluysen. Fluere, meare cum impetu.
Fluys. Chartæ lusoriç tres eiusdem notç.
fluysen. *Fland.* Ludere chartulis.
fluys-spel. *Fland.* j. kaert spel.
Fluyte. Fistula, tibia, buxus. *Gal. fleute: Ital. flauta: Hisp. flauto, fiuta.*
fluyte. *adag.* Fallacia, mendacium blandum.
fluyte. Poppysmus, poppysma.
fluyte / loote. Talea, surculus, malleolus.
fluyten. Fistula canere, tibiis canere. & *metaphor.* Mentiri, blandè dicere.
fluyten. Poppysmo & vocis blandimento demulcere equum.
fluyter. Fistulator, auletes, aulædus, tibicen.
fluytinghe. Sibilus, sibilatio. & Poppismus.
Fluweel. Holosericum, sericum heteromallum, holouerum. *vulgò* fluetum, villutum. *Gal. velour: Ital. velluto: Hisp. velludo.*
fluweelen kleed. Vestis holoserica, serica, heteromalla, vestis holouera, *apud Iurisc.*
† Fluwijne. *q. d.* pul-wijne. Puluini theca.
Fluwyne / flouwijne / fouwijne. Mustela fœnaria, domestica: martes domestica, felis siue mustelæ genus. *vulgò.* fouina, fouinus: foina, foinus. *Gal. foine: Ital. foina.*

F O

Focke / fock-seyl. Dolon, minimum velum ad proram. Breede focke nille. Siparum.
focke. *vetus.* Superior tunica.
focken. *vetus.* Velificare, velificari, vela dare: & Fugere.
foeken / foeckeren Accommodare, adaptare. & Decere, conuenire. *Ital. foggia* .i. forma, modus, ritus, similitudo.
focken / fuycken. Trudere: & Conuasare, furtim colligere.
Focker. Monopola, pantopola. *vulgo* fuggerus, succardus.
fockerije. Monopolium.
Foey. Fœdus: & Væh, vah: *interiectio execrantis. Hisp. feo.*
Foeragie. j. voederinghe. *Gal. fourage.*
Foye. j. boye.
Fonne. j. fluwijne.
Folie. *q. d.* Folium.
folie / Bractea, bracteola, metalli lamella tenuis: *à folij similitudine dicta.*
folie-slagher. Bractearius.
folie / breed sweerd. Spatha.

folie /

Flesche. *Lagena*] vid. M. MARTINII Lexic. v. *Flasca.*
fletser] exempla data sunt a B. HUYDECOP. ad M. STOKE D. II. bl. 313.
flome] in Thes. PLANTINI pro *piscium ossibus* venit.
Flouwijne] *een oorcussen met een* flouwijne. in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 114.
Fluwyne] *een oorcussen mit twee* fluwijnen. in A. MATTH. Anal. T. I. p. 226.

folle / muschaet bloeme. Macer, macis, inuolucrum nucis myristicæ, flos nucis muscatæ.
Folteren. *Germ. Sax.* j. pijningen.
folter-seel. Fidiculæ, tormentum.
Fonck. *vetus. Fland.* Turba, turbatio, perturbatio, tumultus, tumultuatio. **In de fonck zyn.** Turbari, tumltuare, tumultuari, in perturbatione esse.
fonck-drincken / uyt-drincken sonder snoeren. Amystin vel amystide bibere, ducere, educere: affatim bibere sine respiratione, strenue epotare.
fonck-dronck. Amystus: potio qua affatim hauritur absque respiratione.
† **foncke.** j. voncke. Scintilla.
Fondament. j. fondeersel. Fundamentum, fossa vbi fit substructio.
fondament. Anus, podex, sedes.
fondateur. Conditor, creator.
fondeeren. Fundare, substruere, stabilire; fundamenta iacere; locare, ordiri, substituere, ponere, agere.
fondersel. Fundamentum, fundamen, substructio, solum.
† **Fonte.** j. vonte. Fons. fons sacer.
fonteyne. Fons. *Gal. fontéine. Ital. fontana: Hisp. fuente: Ang. foutaine.*
fonteynken. Fonticulus.
fonteyn-ader. Vena fontis, scaturigo, scatebra.
fonteyn-vack. Crater.
fonteyn-becken. Labrum.
fonteyn-bedde. Crater, conceptaculum aquæ salientis in fonte. *q. d.* fontis lectulus, fontis alueus.
fonteyn-buyse. Tubulus.
fonteyn-kraene. Salientes, siphunculus.
fonteyn-kruyd. Potagometon, fontinalis, fontalis: herba in aquis & paludibus nascens.
fonteyn-meester. Aquilex, aquarum indagator.
fonteyn-pijpe Tubus, tubulus.
fonteyn-schotel. Castellum: aquæ fontis receptaculum, è quo fistulis aqua redditur.
fonteyn-steen. Lapis manalis: vnde fons emanat.
fonteyn-tap. Salientes.
fonteyn-tote. Salientes, siphunculus, papillæ, vbera, caput tubuli siue scaturiginis, vbi aqua exprimitur.
fonteyn-water. Aqua fontalis, fontana, viua: aqua quam fontes effundunt.

† **Fooleu.**

foncke] a quo verbum *fonckeren*; in Vlaerd. Redenr. b.
maer fonckert *in u hert*
Met haer aengenaem vier.

Fonte / vonte] F. enim & V. promiscue pene usurpatæ fuerunt, ut *Verst & Furst*, *folck*, *feld*, *fier*, *fordeel*, *freemde*, *flaemsch*, *Volck*, *veld*, *vier*, *voordeel*, *vreemd*, *vlaemsch*, (vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE B. I. vs. 193) & innumera alia testantur. pro *vont* vero infra est *vunte.* & in 't Stadr. v. Devent. apud G. DUMB. bl. 168. quod est secundum Dialectum Transisalanam, & ita dicimus adhuc *Mummick*, *uiver*, pro *Ojevaer*, & *Munster*, a Latino monasterio veniens: Hollandi *artem* vocant *konst*, nos *kunst*. *Tonne* omnes vocamus *dolium*, sed hujus diminutivum Hollandi *Tonnetje*, nos *Tunneke*, & pro *Jongetje*, *jungske*. Illustranda hæc sunt ex Germanorum lingua, cui vulgo *ou* & *u* est quod nobis *o* litera exprimitur (*hund*, *mund*, *phund*, *schuk*, *wund.*) & qua propter *tremendus & insuavis linguæ mugitus* P. BURMANNO Patruo audit in Orat. de Prof. Hum. Discipl. Munere, sed sane iis tantum, qui aurem Batavam habent, vel neque Italis, qvamvis horum sermo nihil habeat, quod hirtum & asperum est. meritoque de eo scribat PERRON. *La langue Italienne est fort propre pour les choses d'amour, à cause de la quantité de diminutifs qu'elle possède, & est propre à representer quelque chose plus petite qu'elle n'est.* vid. Perroniana p. 221. Cæterum vocabulum hoc e pullato monachorum choro nostræ linguæ obtrusum fuit, qui, sicut proverbium habet, quo quis indoctior & eo inpudentior, Latinæ Græcæque linguæ parum gnari, se de sua scientia quovis modo jactabant, eaque præcipue verba quæ ad sacras res designandas pertinebant, introduxerunt, ut *Ael-moes*, *Tempel*, *priester*, *paep*, *stool*, *klerck*, *autaer*, *trans*, alia. addi potest. J. N. HERTIUS vir doctus & eruditus, in lib. de Vet. Germ. Pop. Vol. II. p. 21 — istius modi *font* vero æneum, *Gillis van den Eynde* opus, servatur Zutphaniæ in stæ. WALBURGIS templo. vid. de Geogr. Besch. v. Gelderl. bl. 211. & 212. in Velaviæ pago Ermelo prope Harderovicum aliud lapidis Antumnacensis rude quidem, sed antiquioris, ut videtur, temporis.

† **Foolen.** *vetus Fland.* Illudere, attrectare. *Ang. fele.*

Foragie. Pabulum. *Gal. forrage*: *Hisp. forrage*: *Angl. forage.*

† **Foreest.** Saltus, *vulgò* foresta. *Gal. forest*: *Ital. foresta*: *Ang. forest.*

Forestier / forest-wachter. Saltuarius, saltuum custos, syluæ præfectus. *vulgò* forestarius: *quamquam* **forestier / forster /** *siue* **boster /** præfectus *dici posset.*

Foret. j. booꝛken. Terebellum *à forando. Gal. foret.*

foret / furet. fret. Viuerra. ictis, mustela siluestris. *vulgò* furus, furunculus, furo, foretta. *Gal. furet*: *Ital. foretta*: *Hisp. huron*: *Angl. ferrette.*

Forier. Mensor, designator hospitiorum siue diuersoriorum. *vulgò* forierius. *Gal. fourier*: *Ital. foriero*: *Hisp. forerio.*

forieren. Collocare apud hospitem, designare hospitium.

Formaet. Formatura, forma *dicitur* **formaet** *q. d.* **beur-maet.** i. prima mensura, *teste Becano.*

formaet-houten Assulæ formulares.

forme / borme. Forma, figura.

formen. j. bormen. Formare.

formoor. j. groef-ijser. Cælum, instrumentum scalpendi.

Forneys. Fornax. *Gal. fournaise*: *Ital. fornace*: *Hisp. hornaza*: *Ang. fornace.*

forneys / werm-ketel. Cucuma, caldarium: vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum.

Fornieren. Administrare, subministrare, suppeditare, instruere, munire, ornare. *Gal. furnir*: *Ital. fornire*: *Angl. furnishe.*

Forst / vetus. j. foreest. Saltus, nemus.

forster / boster. Saltuarius, custos nemoris: & Præfectus ruralis, prætor rusticus. *Gal. forestier.*

Fort. Arx, propugnaculum.

fortresse. Arx, propugnaculum, *vulgò* fortalitium. *Gal. fortresse*: *Ital. fortezza*: *Hisp. fortaleza*: *Ang. fortresse.*

fortse. Fortitudo, vis, robur: & vis, violentia. *Gal. force*: *Ital. forza*: *Hisp. fuerça*: *Ang. force.*

fortseren / ver-fortsen. Vim inferre, vim adhibere, vim facere, vi agere, vi cogere. *Gal. forçer*: *Ital. sforzare.*

fortsigh / forts. Violentus. & *Fris.* audax, acer, trux.

fortseringhe. Violentia, violatio.

† **fortsier.** *Fland.* Cista ferro munita, arcula camerata. *Ital. forziero.* i. arca, scrinium.

Fortuyne. Fortuna, fors fortuna. *Gal. fortune*: *Ital. fortuna*: *Hisp. fortuna.*

fortuyn-leser / fortuyn-segghet. Sortilegus, qui per sortes futura prædicit.

Fosse. Fossa, fouea, scrobs. *Gal. fosse*: *Ital. fosse.*

Foute. j. faute.

Fotse. *Ger. Sax.* Villus.

Fotte. *vet.* Cunnus.

Fouwyne. j. fluwyne. Mustela fœnaria.

F R

Frabbe. Puer, puerulus.

Fraet. j. braet. Edo, mando, heluo.

fraetigh. gulsigh. Gulosus.

Fraey. Bellus, scitus, comptus, lepidus, venustus, pulcher, elegans, lautus. *Ang. fayre.*

fraey ende ghesondt. Incolumis, sanus, saluus.

fraeyaerd / moyaerd. Homo elegans, splendidus, bullatus, bellus, lautus.

fraeyheyd. Elegantia, lepor, venustas.

fraeyelick. Belle, lepidè, venustè, pulchrè, eleganter, lautè.

fraeykens. Bellè.

Franck. j. vranck. Liber.

Francijn. Membrana Francica siue Gallica, Pergamena: membrana vervecina siue vitulina.

Frangie. j. frengie. Fimbria.

Frase. *Fland.* **j. kroose.** *Gal. frase.*

frase. Vituli lactentis fissa intestina: intestina vitulina.

Frenssel. Spuma lethalis.

Fruyt. j. fruyt. Fructus, poma.

Frengie /

Foolen *Illudere*] *die hem met ontydelyke bezwaernissen* **gefoolt** *had*; scribit P. C. HOOFD bl. 4. d. Nederl. Hist.

Foreest] vocabulum hoc ex exemplis B. HUYDEC. luculenter clarescit. vid ad. M. STOKE D. I. bl. 218 -- 222.

fortsier] adi HUYDEC. ibid. D. II. bl. 14.

Frengie/ frangie/ frenie. Fimbria, lacinia, segmenta, peniculamenta, fasciolæ assutæ extremis vestium oris. *vulgo* fronsia, frangia. *Gal. frange: Ital. fregi, frangia: Hisp. franza: Angl. fringe.*

Fret. j. foret. Viuerra.

Fret/ fraet. Edo, helluo.

fret/ frette. Vsura, lucrum.

freten. *Sax. Fris. Sicamb.* Heluari, auidè comedere.

freter. j. braet. Heluo.

† Freuel/ wreuel. *Ger. Sax. Fris. Sicamb.* Friuolus, vanus, temerarius, audax, malus. & Vanitas, temeritas, audacia, malitia. & Stomachus, iracundia.

freuel-moedigh. Temerarius, audax. & Stomachosus, morosus, rebellis, arrogans, contentiosus, cupidus vindictæ.

freueligh. j. freuel-moedig.

freuelen/ wreuelen. *Ger. Sax. Fris.* Malefacere, delinquere, perturbare. & Stomachari.

freueler. Maleficus. & Contentiosus, perturbator. & Vanus, temerarius, friuolus, audax.

Fricasséren. Frigere, torrere. *Gal. fricasser.*

Frijt. Frictum, cibus frictus.

frijten/ roosten. Frigere, torrere. *Gal. frire: Ital. frigere: Hisp. freir.*

frijt-hof. j. brijd-hof. Hortus,

frijt-panne. Frixorium, frictorium, sartago.

† Frisch/ versch. Recens, nouus, iuuenis: & Viuidus, vegetus, alacer, alacris, vigorosus, firmus, integer, sanus: & Ornatus, pulcher: & Frigidulus, subfrigidus. *Gal. frez: Ang. freshe. vide* versch.

frischeyd. Vigor, robur: & Integritas corporis.

Frise/ bloem-werck. Zophorus, encarpa.

frise. j. boorde van de koetse. Frons, anterior pars lecti.

frise/ friseer-laecken/ ghefriseert laecken/ briese. Pannus crispatus, pannus villosus, amphimalla. *vide* bries.

friséren/ brieseren. Refricare, crispare. inducere pannis villos, *vulgo* frisare. *Gal. friser: Hisp. frisar: Ang. frisell.*

Frist/ vierst/ vorst. *Germ. Sax. Fris. Sicamb.* Tempus, oportunitas. & Terminus, temporis spatium. & Induciæ litis: ampliatio.

† fristen/ vierften/ vorsten. Seruare, conseruare. & Differre, procrastinare, prorogare, supersedere, intermittere: ampliare.

fristen oft vorsten het oordeel. j. wtstellen. *vulgò* Actionem induciare.

fristinghe. Induciæ ampliatio.

† Frock. *vetus. Fland.* Læna, suprema vestis. *Gal. froc.*

† Fron/ vron. *vet. Germ. Sax.* Sacer. & Summus, præcipuus. Fronisge *apud Otfridum dicitur* honorandus, obseruandus, reuerendus.

† fron-bode. *vetus Sax.* Præco, minister publicus, stator, apparitor, accensus *q. d.* sacer nuntius.

fron-autaer. Summum siue præcipuum altare.

fron-dienst. Seruitium.

fron-ghewaldt. Iudiciaria potestas.

fron-recht. Ius sacrum, ius diuinum.

fron-vasten. Sacrum ieiunium, ieiunium quadragesimale. & Ieiunium quatuor temporum.

frone/ vrone/ vroone. j. heeren-tons. Portorium, vectigal publicum, tributum, vectigal fundi: census soli, qui principi penditur.

frone. j. fron-bode. Accensus.

frone. j. vrunte/ ghevanghenisse. Custodia,

fron ghewald. j. ghevanghenisse.

Fronckele. *vet. Lovan.* j. fronsse. Ruga.

fronckelen. j. fronssen. Rugare.

Fronsse/ fronssele. Ruga, plica, cutis contractio. *Germ. runtzel.*

fronssen/ fronsselen. Rugare, corrugare, striare, plicare. *Gal. froncer.*

fronssen

Frevel] consule HALTAUS in v.

Frisch] inde *frisschen* & ab hoc *gefrischen*, in charta apud osw. TULLEKEN in Comm. de Insula Dei p. 31. *u Eers, die den Almachtigen lange* gefristen *moet.*

Fristen] videndus HALTAUS in v.

Frock] apud cadauerosæ latinitatis auctores *Floccus, Frocus, Frocca.* vid G. J. VOSS. de vit Serm. II. VII.

Fron] vid. *vron.*

Fron-bode] vid. T. G. G. EMMINGH. in Comm. ad Jus Susat. p. 45. & infra in *vroon-heer.*

fronssen het voor-hooft. Contrahere supercilium, consulcare frontem.

Frontieren des lands. j. paelen. Limites, termini, fines, oræ, *vulgò* frontes regionis. *Gal. frontieres.*

frontier-garnison. Milites limitanei.

frontier-landen. Agri limitanei, in limitibus prouinciæ siti.

Froone. j. frone.

Fruyt. Fructus, fructus autumnalis, fructus arborum: pomum, arboreus fœtus. *Gal. fruict: Ital. frutto: Hisp. fruta, fruto: Ang. fruite.*

fruit / nae-dissch. Bellaria, tragemata, secundæ mensæ.

fruyt-boom. Pomus, arbor frugifera, fructifera.

fruyt-merckt. Forum pomarium.

fruyt-solier. Oporotheca.

fruytagie. j. fruyt. Fructus.

fruytagie. j. loof-werck. Encarpa.

fruytenier. Pomarius. *Gal. fruitier: Ital. frutaruolo: Hisp. frutero: Ang. fruter.*

fruytenieren. Poma emere: & Poma vendere.

Fruyten. j. fryten. Frigere.

F V

Fuer j. vier. Ignis.

Fuyck. Pulsus.

Fuycke. j. vuycke. Excipulus.

Fuycken. Pellere, trudere, protrudere, quatere, pulsare.

Furet. j. foret. Viuerra.

Furnieren. j. fornieren.

Fusset. Panni serici genus. *vulgò* fussetta.

Fuste. Nauis speculatoria, exploratoria: catascopium, myoparo, biremis, liburnum, liburna, liburcina. *vulgò* fusta. nauis fusa. *Gal. fuste: Ital fusta: Hisp. suesta, fusta.*

fuste / fuyste j. vat amen. Genus vasis vinarij.

† Fusteyn. Gossypium, xylum. *vulgò* fustanum: & Pannus gossypinus, xylinus. *vulgò* fustaneus: *qua voce Erasmus vtitur in Colloquiis*: & fustanicus *Lud. Viues. Gal. fustaine: Ital. fustagno: Hisp. fustan: Ang. fustyam.*

fusteynen wambeys. Thorax gossypinus, xylinus, fustaneus.

Fut / futte. *Sax. Sicamb.* Cunnus. *Ger. futh.*

Futsel / butsel. Panniculus.

futselen. Consarcinare.

futselen. Agitare, factitare: subagitare, attrectare: manticulari: & Nugari, nugas agere, friuola agere, tricari, muginari.

futseler. Friuolus, friuolarius, nugator. & *Ger.* Vxorius.

futselinghe. Agitatio: & Gerræ, res friuolæ, nugæ, friuola.

† futsel-borch soecken. Fingere causas, nectere causas, moras quærere, differendi occasionem quæritare, elabendi ansam quærere.

G A

Gabbe / gabbeken. *vet.* Galerus: pileolus rotundus.

Gabbe. *Fland.* j. schramme. Incisura.

† Gabberen. Nugari, iocari. *Gal. gaber: Ital. gabare.*

gabberdarie. Nugæ, iocus.

Gachelen. *Ger. Sicamb.* Cachinnari.

Gack / gacken. j. gheck / ghecken.

Gacke. *Ger. Sax. Sicamb.* Monedula.

Gadde. *Fris.* j. wijtingh. Apua.

Gadder. *Sicamb. Sax.* j. tralie. Clathri, clathra, cancelli. *Germ. gatter.*

Gade. Cura, custodia. *Gal. garde.*

gade slaen. Obseruare, aduertere, curare: habere rationem, curam: animum aduertere.

gade-loos. *Fland.* Negligens.

gade-loosheyd. *Fland.* Negligentia.

gade-looselick. *Fland.* Negligenter.

Gade.

Fusteyn] Fusteijnen *uyt Duytsland, ende Bockasynen*; in de Lyst der St. Genl. (Middelb. 1643.) de voce vid. G. J. VOSS. de vit. serm. II. VII.

futsel-borch soecken] *Hy voegd er by, dat den Cardinaal Della Cuéva — tot tweemaalen toe veertig duizendt guldens vergunt waaren tot reisgeldt, ende hy telkens het* futsel borch zoeckt. scribit HOOFT in de br. bl. 266. auctor vero desumsit e PLANTINO.

Gabberen] inde *Gabbarus, Gabarus, homo insulsus.* Vox luteæ, ut perperam audit (vid. G. E. MULLER Hist. Crit. Einleit. in der Lat. Schriftsteller. I. Th. s. 103.) latinitatis seculi in J. G. MEUSCHEN. Gloss. ante HERM. GYGANTIS Flores Temp. evulgato.

Gade. j. ghadinghe. Forma, &c.
† Gade / gaeyt / gaeghen. Socius, socia: compar, coniux, *de auibus dicitur.*
gade *siue* gaey *id significat (inquit Becanus)* quod ita placet, vt eo potiri velimus.
† gadelick / gaeghlick. *Holl.* Aptus, conueniens, decens. & Conuenienter, aptè.
gaden / gaeyen. Placere, collubere: & Conuenire, congruere: & Iungere siue coniungere par pari, coniugare paria: & Coniungi, congregari ad generandum. Coniugari: & Commodare, accommodare: & Formare, deformare.
gadinghe. Forma, figura, qualitas, genus: *Ger. gattung.* & Lubentia, voluptas: & Facilitas, commoditas, commodum, vtilitas. & Conuenientia, congruentia. & Res specie vel statura inter se conuenientes.
Gadelen. Garrire more auium.
† Gader / te gader. Simul, vnà pariter. Al te gader. Simul omnes.
† gaderen / gaeren. Aggregare, colligere, congregare. ἀγείρειν. *Angl. gather.*
gader-bloed. Confluens, confluentes.
Gaey. j. gay.
Gaele. Callus, scabies, macula, impetigo. *Gal. galle.*
gaeligh / ghellig. Scabiosus. *Gal. galleux.*
Gaelsch. Ingratus, insuauis sapore aut odore: hircosus: ferinum saporem referens: insipidus.
gaelscheyd. Virus saporis, sapor ferinus, ingratus.
Gaen. Ire, gradi, vadere: tendere viam, iter, gressum: conferre se: iter facere: incedere, ingredi. *Germ. gon: Ang. goe.*
Gaen doen / gaen beschicken. Facessere, ire ad faciendum. Gaen loopen. Dare se in pedes, conijcere se in pedes, conijcere se in fugam: fugere. Gaen te voete. Pedes ire, pedibus iter conficere, pedibus proficisci. Gaen besien. Visere, inuisere, visitare. Gaen. Fermentescere, crescere fermento addito. Gaen in sijn thien iaeren. Agere annum decimum. Gaen ost vaeren wel ost qualick. Succedere, valere, bene aut malè, &c.
gaen-eruen. *vet. Sax.* Hæredes accelerantes: heredes cognati eius qui neque fratres neque sorores post se relinquit moriens. & Hæredes in recta progenie descendentes, qui lateralibus præferuntur.
gaende-man. Viator.
Gaepen. Oscitare, hiare, hiscere, & Aperto ore spectare, auidè spectare, inhiare spectaculo, inhiare loquenti. pendere ab ore loquentis. & Fatiscere, aperiri. *Ger. geinen, gauwen; Ang. gape.*
gaeper. Oscitator.
gaepaerdt. Oscitator, auidus spectator: intentus spectator.
gaepende. Oscitans, hians. & Hiulcus.
gaep-spel. Spectaculum.
gaep-stock. Auidus spectator, spectaculo inhians, stupidus spectator, qui hians & stupidus aliquid spectat: agenti vel loquenti inhians: obtutu hærens defixus in vno. *Virg.*
gaepinghe. Oscitatio. & Hiatus.
Gaer / gar. Prorsus, omnino.
Gaer. Coctus, percoctus, maturus. *Ger. gar.*
gaer-maecken. Apparare, perficere: & Percoquere, perfectè coquere.
gaer-be. *Fris. Sicamb.* j. habaert.
Gaer-koch. *Sax. Sicamb.* j. habaertier.
Gaerand. j. waerand. Assertor.
gaerandeeren. j. j. waerandeeren.
gaerand-schap. j. waerand-schap.
Gaerbel. Brasuia, abortus aromatum siue feminum, aromata siue femina abortiua, nutrimento defecta, cassa, inania, minimique ponderis.
gaerbeleuren. Seligere siue secernere aromata, herbas, semina, & similia, eaque cribrare & purgare. *Garbal Arabicè cribrare dicitur.*

† Gaerde /

Gade *socius*] inde *Erb-gade cohæres* HALTAUSIO.
Gadelick] *Alre* gadelicke *tempel Godts*; in Rosario meo Ms. & pro *convenienter*; in MATTH. Anal. T. III. p. 303. *gewapent als sy* gadelicke *mochten.*
Gader / te gader] *bloetshoofts, barvoet ende ongheghort, otmoedeliken hoer hande* te ghader in Fr. v. Mieris Ch. B. D. III. bl. 133. col. 2. & sq. col. 1.
Gaderen] & inde *gaderinghe: wanneer die — vinden —* gaderinghe *binnen hairre prochien*; in Mieris Ch. D. III. bl. 439.

† Gaerde. j. gheerde. Virga, flagrum.
Gaerde. Pes, funis quo transfertur velum.
† Gaerde / gaerd. *Ger. Sax. Friſ. Sicamb.* Hortus, pomarium: *Brabantis hac vox vſitatior in compoſitis, quam in ſimplici: vt* boom-gaerd / rooſe-gaerd / &c. *Gal. iardin: Ital. iardino: Hiſp. iardin: Ang. gardayne.* Op de gaerde loopen. Viuere ex ſtipe à ruſticis extorta: hortos, pomaria, agros & vilas populari atque deprædari.
gaerden het land. *vetus. Holl.* Populari agros.
† gaerdenier. *Sax. Friſ. Sicamb. Holl.* Hortulanus, horti cuſtos. *Gal. iardinier: Ang. gardyner.*
Gaerde / waerde / gewarde. Cuſtodia: & Prætoria cohors, ſatellites. & Præſidium. *vulgò* guardia. *Gal. garde: Ital. guardia: Hiſp. guarda.*
gaerde-knecht. Stipator, ſatelles.
gaerdiaen. *vetus.* Cuſtos. Gaerdiaen van de minder-broeders. Præpoſitus Minoritarum. *vulgò* gardianus. *Gal. gardien: Ital. guardiano: Hiſp. guardador.*
gaernisoen. Præmunitio. Gaernisoen van krieghs-volck. Præſidium, milites præſidiarij, milites qui cuſtodiæ, tutelæ, ac defenſioni locorum imponuntur: milites ſtationarij.
garnisoen op de frontieren. Milites limitanei.
† Gaeren. j. gaederen. Aggregare, colligere.
Gaeren. Filum. *Angl. yarne.*
gaeren / gaeren-net. Euerriculum, ſagena, caſſis: & Plagæ, retia. & Indago, reticulata indago, carbaſeum ſeptum: ſeries plagarum ſaltus cingentium & feras includentium.
gaeren-boom. j. weve-boom. Liciatorium.
gaeren-huyve. Reticulum.
gaeren-klopper. j. vlas-hamer. Malleus ſtuparius.
gaeren-kroone. j. haspel. Harpedone.
gaeren-molen. Rhombus, harpedone.
gaeren-net. j. gaeren. Euerriculum. Indago. &c.
gaeren-stock. Ames, pertica aucupalis, tendiculum ſuſtentans.
gaeren-veder. j. gaeren-winde.
gaeren-wiel. Thombus, girgillus.
gaeren-winde. j. gaeren-kroone. Harpedone, rhombus.
Gaerghel. Compago, commiſſura. & Ora, margo.
Gaerſel. j. ver-gaerſel.
Gaerner. j. garnaerd.
Gaerwe / garwe / garve / garue. Stratiotes, millefolium, militaris. *vulgò* ſupercilium Veneris.
Gaerwe / garwe / garve / koren-garwe. Merges, manipulus ſpicarum, faſcis ſpicarum. *Gal. gerbe.*
† Gaerwen / gerwen. Præparare, adornare, conficere.
gaerwen oft touwen het leder. Pelles conficere, perficere, macerare, depſere, ſubigere.
gaerwer. Coriarius, concinnator coriorum.
† gaerw-kamer. Sacrarium: locus in templo vbi

Gaerde *virga*] & ideo etiam pro *decempeda* ſumebatur; adi WAGEN. in Amſt. ſt. I. bl. 42. & X. bl. 6. 7. cæt.
Gaerde *Hortus*] vid D. HOOGSTR. Lyſt der Z. N. & inde hodiedum Trajecti in Batavis *de ligte en donkere gaarde* ab Epiſcopi horto (conf. 't Nieuw. Utr. J. B. bl. 16. in not.) dicta eſſe, a vero non abhorret.
gaerdenier] *Doe maria om ſach ſach ſi ihm ſtaende en waenden dattet een* gaerdenaer *geweeſt had.* e Roſario Ms. meo.
Gaeren *colligere*] & unde adhuc *verponding gaarders*, ut jam obſervavit G. V. LOON. ad KL. KOLYN bl. 28.
Gaerwen] apud ALKEM. 3 *Riemen daer men den kamp mede* gerwede. kampr. bl. 373. in not. & paulo inferius *een Linnebroek daar die kempe mede* gegerwet *was.* h. e. *quo pugil cinctus erat.*
gaerw kamer] *Alregadelixte tempel gades ſacriſtie* garbcamer; e Roſario Ms. Cod meo & in A. MATTH. Anal. T. I. p. 471. *want die geſellen van die gruen tent waere in die* gerwe kamer. vox hodiedum uſurpatur: In conjecturam vero ANT. DE ROOY de origine hujus vocabuli pedibus non eo: vid. in 't Mengelſt. bl. 34--38. cum omnino a *Gaerwen præparare* deſcendat, quia ſacerdotes ſacris operaturi ſeſe in eo præparant & adornant, quamvis hac in re etiam nutet M. MARTINIUS V. *Adytum*, ſed, errorem hunc meo judicio, ita diſſolvit C. G. HALTAUS in V. *Gerbe-kammer*,

Ut, contra ſi quis ſentiat, nihil ſentiat.

vbi sacerdos se præparat, & sacris vestibus adornat: *&* Sacrarium, adytum, cella, pars templi secretior. *vulgò* vestibulum.

Gaeue/ gaue. Donum, munus.

gaue Gods. Donum Dei: *&* Pestis vel alia lues à Deo immissa.

Gaeue. j. gheue. Integer.

Gaffel. Furca, bidens, merga: furcilla, furcula.

gaffel-tanghe/ gaffel-langh. *Sax. Sicamb.* j. oor-worm. Fullo: vermis cuius cauda in bifurcum mucronem exit.

Gaffeye. *Brux. Louan.* j. af-val van de gans. Acrocolia anseris.

gaffeye/ gaffreyde. *Fland.* Libum. *Gal. gaufre, goufre.*

† Gaghel. Pseudomyrtus, eleagnos.

† Gaghel. *Sicamb.* Palatum, cælum oris.

† gaghelen/ gaghen. Gingrire, glocitare instar anseris. *Ang. gaggle.*

Gagie. Merces, præmium, stipendium. *Gal. gage: Ital. gage: Ang. gage.*

gagieren. Persoluere stipendium.

Gay. *vetus.* Pica glandaria, graculus, monedula. *&* Psittacus. *Gal. gacy, geay.*

gay. Alacer, alacris. *&* Celer, subitus, præceps, repentinus. *Ger. gehe: Gal. gay: Ital. gaio.*

gay-veder. j. gaeren-veder. Rhombus, girgillus.

Gaych/ gaychlick. *Ger. Sax. Sicamb.* Præceps, subitus, subitaneus, repentinus.

gaychlick oft gayelick sterven. Subitò mori: *&* Alacriter mori.

gaychlicke dood. Subita mors: *&* Mors deliberata, decreta.

Gaye dood. j. gaychlicke dood.

Gaye. j. gade. Custodia: *&* Socius, socia, *&c.*

Gaye. *vet. Ang.* Venustus, politus.

Gayen. j. gaden. Placere, *&c.*

† Gayoole. j. ghioole.

Gal-not/ gal-appel/ eyck-appel. Galla. *Gal. noix de galle: Ital. galla: Hisp. galha, agalla: Ang. gallenutte.*

† Galant-wortel. j. alant-wortel.

Gale. j. gaele. Callus, scabies.

Galeye. Nauis longa, nauis actuaria, triremis, quadriremis, quinqueremis, *&c. vulgò* galea, nauis galeata, galeatia, galeo. *Gal. gallée, gallère: Ital. galea, galera: Hisp. galera: Ang. galye.* Op de galeye setten. Ad remum dare, remo publicæ triremis affigere: ergastulo nautico mancipare, ad triremes relegare.

galey-boeven. Insularij, ad remos damnati, ergastularij remiges, noxij ad triremes damnati. *vulgò* galiotæ. *galiote, Hisp. & galeotto Ital.* i. remex.

Galeote. Galea, biremis. *vulgò* galeota. *Gal. galeote. Hisp. galeota.*

Galeon. *vide in Appendice.*

Galeysen. j. gleysen.

Galerije. Pergula: *&* Ambulatio, ambulacrum; hipetra ambulatio, subdialis inambulatio, paradromis. *&* Xystus, porticus tecta, hybernis exercitiis dedicata: *&* Peristylium. *&* Lorica. *Gal. gallerie: Ital. galeria. dicitur* gaelerije/ *q. d.* gaenerije. *n. in l. mutato, ab eundo, sicut Latinis* ambulacrum, *& Gallis pourmenoir, ab ambulando.*

† Galghe. Gabalus, crux, patibulum, furca, arbor infelix, lignum infelix, infame: patibulum crucis.

galg-aerd.

Gaghel *Pseudomyrtus*] Gaghel *die in myns Heeren Lande wasset* apud K. R. KINSCHOT besch. v. Oudew. bl. 294. *herssc ende* gaghel *et alle* gaghel/ *ende hoppe*; in K. BURM. Utr. L. B. D. II. bl. 258. in not.

Gaghel *Palatum*] uti quoque PLANTINO.

Gaghelen] eid.

Gayoole] *een* gayoel *of vangenisse an 't Sinte Anthonys poirte.* apud J. WAGEN. in Amsterd. st. VIII. bl. 271. & sic aurifabri theca audit in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 99. & 101. *sullen gehouden zyn ter straeten uyt te steeken een* gayole *off traillie.* & in 't Repert. v. Pl. *een* gayoele *ofte traillie.* bl. 67.

Galant-wortel] sic *een tonne* Galants. in 't Utr. Pl. B. D. II. bl. 325. col. I.

Galghe. *patibulum crucis*] quamobrem in Rosario meo Ms. *Dit is dat lychaan daer v funden op gelaeden syn geweest aen der* galghen *des cruces.* adde WACHTER & HALTAUS. C. TUINMAN vocem derivat a monte *Golgota.* Ridete.

galgh-aerd. Furcifer.
galghen-aes. Furcifer, cruciarius, patibulatus, ſuſpendioſus, dignus qui in cruce paſcat coruos.
galghen-ſnepel. Furcifer.
galghen-lap. Furcifer.
galghen-ſtrop / galghen-ſtrick. Furcifer, verbero, magiſtia. *q. d.* laqueus patibuli, laqueus nexilis ſuſpendioſi.
galghen-veld. Carnificina: locus publicus, in quo iuſſu magiſtratus homines ſontes à carnificibus occiduntur.
Galghen-voghel. Furcifer.
† Galigaen. Cyperus Babylonius: galanga vulgaris. Wilde galigaen. Cyperus, iuncus quadratus, iuncus anguloſus, triangulus. *Gal. galingal: Ital. galega.*
Galle. Bilis, fel. *χολὴ, quaſi* geale *ſiue* gheele. i. flauus. *Ita Becanus. Germ. gall: Ang. gall.*
gallen-blaeſken. Veſicula fellis.
gallen den viſch. Exenterare piſcem, fel extrahere.
† Galliſſen hout. j. haliſſen-hout.
Galm. Echo, reflexio ſoni: ſonus reſultans.
galmen. Reſonare, retonare, remugire.
† galm-gat. Specula ſiue feneſtra tintinnabularis.
Galpen. Gannire inſtar vulpis.
Galueren. *Fland. Holl.* Nugari, iocari, gannire.
Gamanderlijn / gamander-kruyd. Chamedrys, triſſago, quercula, ferratula. *Germ. gamanderle: Gal. garmandrée.*
Ganck / gangh. Greſſus, gradus, inceſſus, ingreſſus, itio, meatus.
ganck / gangh. Angiportus, angiportum: vicus anguſtus exitum non habens.
ganck / galerije. Pergula, ambulacrum.
ganck onder de aerde. Cuniculus; via ſubterranea. & Vena rei metallicæ.
ganck in de ſchepen. Pergula, agea, fori.
ganck-baer. Meabilis; facilè per omnia means. & Peruius: per quod iri poteſt.
ganck-baere waere. Merx vendibilis.
† ganck-baer gheld. Proba moneta, bonus nummus, nummus probatus, numnus vſualis, qui eſt in vſu, vſitatus.
† ganghen. gaen. Ire.
gangher. Viator.
Gans / ganſe. Anſer: ganza *vox veterum Gallorum ſiue Germanorum, apud Plinium. Ger. ganſt. Hiſp. ganſo: Ang. goſe, geeſe.*
ganſen-bout. Femur anſerinum.
ganſen-bloemen. Chryſanthemum, chamæmelum luteum.
ganſen-diſtel. Sonchus.
ganſen-gheroof. j. aſ-bal. Acrocolia.
ganſen-kieckẽn. Pullus anſerinus.
ganſen-panne. *vetus.* Sartago.
ganſen-voel. Natatile.
ganſen-ſmout. Adeps anſerinus.
ganſen-voet. Atriplex ſilueſtris, pes anſerinus. *herbæ genus.*
ganſen-veldt / ganſen-weyde. Chenoboſcium, chenotrophium.
ganſer / ganſerick. Anſer mas. *Ang. gander.*
† Gant. *Germ. Sax. Sicamb.* Auctio. *Gal. encant.*
† Gants / gantſch. Integer, totus, ſolidus, perfectus: & Cunctus, omnis. Gants ende gaer. Prorſus, omnino.

gantſchend.

Galigaen] *Sofferaen, ghengheber, peper, caneel,* galigaen; in FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 146. col. 1.
Galiſſen hout] inde Rhetoricorum Haeſtrechtanorum ſymbolum erat: *het Galis-blomken.* in 't Constth. Juw.
galm-gat] *ſy en moſten enen geheten Jan van Scaffelaer te* galm-gaten *uytwerpen van den toern*; in MATTH. Anal. T. I. p. 475.
ganck-baer gheld] pro hoc etiam non raro reperitur *gang-agtig* uti *Groeninger marc, alsſe* gencachtich *is.* quod bis occurrit in A. MATTH. Reb. Ultraj. p. 74. & *te reſpons* 80 *guede Rhynſche gulden, alſulcke als nu* ganckachtig *ſint.* in J. SCHRASS. Harderov. D. I. bl. 42.
ganghen]

Ende te voet wech ganghen *mede.*

M. STOKE B. X. vs. 9. ad quæ plura dedit egregius interpres.
Gant *auctio*] vid. WACHTER.
Gants] ideo etiam pro *ſanatus* in uſu fuit. vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 569. & ſic

gantſchepd. Integritas, ſoliditas.
gantſchelick. Integrè, omnino, prorſus, penitus, ſolidè.
† ganſchen. j. geneſen. Integrare, ſanare.
Gapen. j. gaepen. Oſcitare.
Gaps / gaipe. *Friſ.* j. hand-vol. Manipulus.
Gar. ſ. gaer. Prorſus.
Garbel. j. gaerbel.
Garde. j. gaerde.
Gardijne. j. gordijne. Cortina.
Gareel. ſ. gorreel. Helcium.
Garen. j. gaeren. Filum.
Garnaerd / garnet. Gammarus: & Squilla gibba, *piſciculi genus. Gal. guernette.*
Garniſoen. j. gaerniſoen. Præſidium.
Garoffel-bloeme. j. genoffel.
Gartete / ghretete. *Fland.* Speculæ, minæ, pinnæ, eminentiæ murorum. *Gall. carneaux.*
Garreel. j. gorreel. Helcium.
† Gars. j. gras. Gramen.
garſe. *Zeland.* Pratum viridans nullo cinctum aggere: herbida planities alluuione adiecta.
garigh. Gramineus. herbidus.
garſinghe. *Fland.* Paſcua herboſa, viridantia.
Garſte. j. gherſte. Hordeum.
Garſt / garſtigh. Rancidus, fracidus. garſtigh ſpeck. Rancidum lardum
garſtigh zijn. Rancere. garſtigh worden. Ranceſcere.
garſtachtig. Subrancidus.
garſtigheyd / garſthepd. Rancor.
Garwe. j. gaerwe.
Gaſp / gaps. *Friſ.* ſ. hand-vol.
Gaſpe. *Fland.* j. gheſpe. Fibula.
Gaſt. Conuiua, hoſpes, qui hoſpitio excipitur, diuerſor. *Ger. gaſt. Ang. geſt.*
† gaſt. *vetus. Sax. Sicamb. Holl. Friſ.* Extraneus, peregrinus, qui longius decem milliaribus extra ditionem habitat. & Habitator oppidi, qui ciuis non eſt. Wild gaſt. Qui quotidie, quauis ſeptimana de vrbe in vrbem, de regione in regionem proficiſcitur: neque in vlla ciuitate annum & diem habitat. *Queſt. Magdeburg.*
gaſt-baer. Hoſpitalis.
gaſt-baerhepd. Hoſpitalitas.
gaſt-bodt. *Sax. Sicamb.* Conuiuium.
gaſt-gaue. Xenium.
gaſt-houder. Hoſpes, conuiuator.
gaſt-huys. Xenodochium, hoſpitium publicum, hoſpitium ſacrum. *vulg.* hoſpitale.
gaſt-huys der ſiecken. Noſocomium, valetudinarium, hoſpitium languentium.
gaſt-huys der bedelaers. Ptochodochium, hoſpitium mendicorum.
gaſt-kamer. Triclinium, conclaue, diſcubitorium, hoſpitale cubiculum.
gaſt-mael. Conuiuium.
gaſt-meeſter. Architriclinus, hoſpes, hoſpitator, conuiuator, ſympoſiarchus, ſympoſiarcha, magiſter conuiuij.
† gaſt-recht. *vetus.* Ius peregrinorum.
gaſt-vriend. j. gaſt. Hoſpes.
gaſt-vrij. Hoſpitialis.
gaſt-vrijhepd. Hoſpitalitas.
gaſt-vrijlick. Hoſpitaliter.
gaſt-weerd / gaſt-weerder. Architriclinus, ſympoſiarcha, hoſpes, conuiuator.
gaſterije. Conuiuium, epulum, epulatio: & Hoſpitium.
gaſterij-houder. Convivator, hoſpes.
Gat. Foramen. foramentum.
gat. *vetus.* Ianua, porta. *Ang. gate. yate.*
gat. *adag.* Anguſtia, res arctæ. Int gat zijn. In arcto verſari, rebus in arctis eſſe: & Timere.
gat / aerſ-gat. Podex, anus.
gaten. Forare, perforare.
gatigh. Foraminoſus.
Gatte. *vetus.* Vicus, platea. *Ger. gaſt. Ital. chiaſſo.*
Gaud. *Fland.* j. goud. Aurum.
Gaue. j. gaeue. Donum. &c.

† Gaurlote.

gantſchen] ibid.
Gars / gras] ut ors & ros, terden & treden. vid HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 6.
gaſt. *Extraneus*] dat Gaſten *geen panſers noch meſſen en moeten dragen*; in v. OOSTEN DE BRUYN Haarlem D. I. bl. 164. qui locus inſtar omnium ſit; primaria vero hujus vocis ſignificatio eſt *Vir fortis*; vid J. P. LUDEWIG. not ad Opuſc. Miſcell. T. II. p. 527. & ſic nobis *Hy is een gaſt*: add. A. A. PAGENST. ad FELTM. tr. de Feud. T. I. p. 287. in not.
Gaſt-recht] de quo toto titulo agitur in 't Stadr. v. Zutph. bl. 25. & alibi.

† Gavelote. *Fland.* j. iavelijne. Tragula.
Gauw. Cautus, catus, ſollers, acutus, agilis, alacer, attentus ad rem. *Gal. gay.*
gauwe-loos. *Fland.* Negligens, ſocors.
gauwe-loosheyd. *Fland.* Negligentia, ſocordia.
gauwe-looslick. *Fland.* Negligenter.
gauwigheyd. Alacritas, vigilantia, diligentia.
gauwighlick. Alacriter, attentè, acriter, diligenter.

G H E *præpoſitivum & ſeparabile.*

Ghe. *particula præponitur verbis & participiis præteriti temporis:* vt, Ghe-acht / ghe-boren / ghe-broken / ghe-vanghen / *&c. Item verbalibus:* vt, Ghebaeck / ghebod / ghehoor / gesicht / *&c. Exponitur aliquando Latine per con:* vt, Ghenaem / ghesellе / ghespele / *&c. Quandoque etiam pluraliter:* vt, Ghebeente / ghe-borste / ghe-berghte / ghe-darmte / *&c.* Ghe (*inquit Becanus*) *vocibus præpoſita, perfectionem indicat.*
Ghe-acht. Aeſtimatus.
Ghe-back. Piſtura, coctura, coctio: & Opus piſtorium, panis dulciarius, placenta.
ghe-backen. Piſtus, coctus: & Coctilis.
Ghe-baenden wegh. Callis, via trita.
Ghe-baer. Partus, paritura.
† ghe-baer / ghe-beer. Geſtus.
ghe-baer-dienſten. Ceremoniæ.
ghe-baer Tumultus, tumultuatio, turba: & Baritus *ſive* barritus; clamor militum, cùm acies vtrinque iunguntur.
† ghe-baeren / baeren. Párere, edere partum: & Edere geſtus, geſticulari, gerere ſe: & Tumultuare, tumultuari, turbare: & Barritum edere, clamorem edere, barrire. & Furore ſive clamore incondito ſævire, more vrſorum.
Ghebaerd. Barbatus.
Ghe-bannen. Exul, in exilium actus, deportatus, relegatus. *vulgò* bannitus.
Ghe-bannen zijn. Exulare. Ghe-bannen worden. Relegari.
Ghe-bandelt. Devinctus, obligatus, mancipatus.
Ghe-bannen vier-ſchaere. Senatus legitimè coactus ſive convocatus.
Ghe-bas. Latratus, us.
Ghe-beckt. Roſtratus.
Ghe-bed. Precatio, comprecatio, preces: rogatus, us: oratio.
ghe-beden. Rogatus, oratus.
Ghe-bedt / ghe-beddet. Decumbens ex partus dolore.
† Ghe-beeldt. Pictus, picturatus.
Ghe-beente. Oſſa, compages oſſium.
Ghe-belt / ghe-bellet. *Fland.* j. ſtad-kind. Prodigentiæ condemnatus: cui bonis interdictum eſt tintinnabuli ſonitu.
Ghe-benedijden. Bene precari, bona dicere, bona precari: benedicere *apud Eccl.*
ghe-benedijdinghe. Bona precatio: benedictio, eulogia.
Ghe-berdert. Coaſſatus.
ghe-berdert aenſicht. j. berderen aenſicht.
Ghe-beren. j. ghebaeren.
Ghe-berghte. Montes. *vulgò* montana, orum.
Ghe-bet. j. ghe-bit. Morſus, us: & Frœnum.
ghe-beten. Morſus, a, um.
ghe-betigh. Mordax, dentatus, infeſtus.
ghe-betighe woorden. Verba dentata, aculeata.
ghe-betigheyd. Mordacitas.
ghe-betighlick. Mordicus, mordicitus.
† Ghe-beuren. Contingere, accidere, evenire, obvenire, obtingere, fieri, vſu venire.

† ghe-beurte /

Gabelote] *mit enen ſcerpen* gabelote. in MATTH. Anal. T. III. p. 214.
ghebaert] Vocabulum animalibus æque ac hominibus, imo etiam rebus inanimatis datum fuiſſe, demonſtrat B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 34.
ghe-baeren *parere*] *ende ſi ontfinc ende* ghebaerde *Cayn:* vid. in J. LE LONG Boekz. bl. 466. ſq. — pro *geſticulari* facit locus *ende hy* gebeerde *of hy vlien woude.* in Chr. J. V. DER BEEK Anal. MATTH. T. III. p. 171. quem compares velim cum iis quæ P. BURM. dixit in de Aenm. bl. 33. ſq. — pro *ſiſtere* ſecundum B. HUYDEC. obviam fit in his AEM. STOKE B. V. vs. 219.

Gheraert die zweech harde ſtille
Ende ſoude hem node hebben ghebaert.

Ghe-beeldt] in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 111. *Een langhe* ghebeeldt (i. e. *acu pictus*) *dwele.*
Ghe-beuren *obvenire*] ſic dicebatur: *daer* gebeurde *een groote ſtorme en onweder.* in Ampl. MAUREGNAULT Jurid. Obſ. bl. 266

† ghe-beurte / gheboorte. Accidentia, euentus: & Vice, vicem. Met gheheurten oft be-hoorten iet doen. Per vices, viciſſim, alternatim aliquid agere. T'is nu mijn gheheurte. Nunc ad me redit ordo.
Ghe-bied. Iuſſum, mandatum, præceptum: & Ditio, imperium, iuriſdictio: & Territorium. & Regio.
† ghe-bieden. Iubere, edicere, præcipere, indicere, imperare, mandare, denunciare: & Offerre: & Commendare.
ghe-bieder. Mandator, iuſſor, præceptor, imperator.
ghe-biedeniſſe. Commendatio.
Ghe-bindte. j. ghe-bende.
Ghe-bit. Morſus: & Dentes & Orea, frenum, poſtomis: & Lupatum, lupus murex. *Ger. gebyſt: Ang. byt, bytte.*
Ghe-blaes. Flatus.
Ghe-bleyckt. Inſolatus.
Ghe-bladert. Frondoſus, folioſus.
Ghe-blanchet. Ceruſſatus.
Ghe-blick. j. blick. Nictus.
Ghe-bloemt / ghe-beeld kleed. Veſtis picta, pictura.
Ghe-bloemde taſel. Menſa vndulata, vndatim criſpata.
Ghe-bod. Iuſſum, mandatum, præceptum, edictum, edictio, imperium.
ghe-bod. j. kerck-ghe-bod. Promulgatio in eccleſia.
ghebod. Licitatio, oblatum: oblatio pretij: conditio lata.
ghe-boden. Iuſſus, indictus.
ghe-boden vier-dagh. Indictæ feriæ, feriæ imperatiuæ. Ghe-boden vaſten-dag. Indicta ieiunia, imperatiua ieiunia.
Ghe-boeſte. Nebulones, caterua nebulonum, colluuies, fæx.

Ghe-bonden. Ligatus, vinctus.
† ghe-bonden daghen. *vetus.* Feriæ, dies feriati. *q. d.* dies ligati.
ghe-bondte / ghebundte. Colligatio, faſcis. & Contignatio, lacunar, laquearium, tabulatum, contabulatio, coaxatio, conſſatio.
Ghe-boogh-ſaem. Flexibilis, flexilis: & Obediens, obſequens, humilis.
Ghe-boomte. Frutex: frutices, arbores.
Ghe-boordt / gheſoomt / gheſtickt. Fimbriatus, prætextus, acu pictus: *à* boorden.
Ghe-boort / gheboort. Foratus, perforatus: *à* booren. Gheboort gat. Foramen, foramentum.
Gheboren. Natus, prognatus, editus, genitus: & Oriundus.
Gheboren worden. Naſci, enaſci, exoriri, prouenire in vitam, ſuſcipi in lucem.
Ghe-borſt. Mammoſus, pectoroſus.
† ghe-boorte. Natiuitas, ortus, exortus, geneſis. Gheboort-dagh. Natalis, natale, dies natalitius. Gheboort-feeſte. Natalitia.
ghe-boortig. Natalis, natalicius: & Oriundus, ortus, prognatus.
Ghe-borſtelt. Setoſus, ſetiger.
Ghe-bouw. Aedificium, ſtructura, ædificatio, fabrica.
ghe-bouwet. Aedificatus.
Ghe-braed. Aſſum, daps aſſaria, aſſata, aſſa.
ghe-braeden. Aſſus, toſtus. ghebraeden vleeſch. Caro aſſa, toſta.
Ghe-brandt. Vſtus, aduſtus, toſtus.
ghe-brand-teeckent. Stigmatias, literatus, inſcriptus, ſtigmaticus, ſtigmoſus, notis compunctus: cui inuſta eſt nota.
ghe-branden wijn. j. brand-wijn. Vinum igne liquatum.

gheheurte — Met gh. oft behoorten i. d.] Sic in 't Geld Pl. B. D. I. bl. 13. in fin. *willende ons hier inne quyten als een Chriſtlyck Furſt ende Prince* gebuert / & bl. 14. *om* gebuerliche *ſtraff dair aff toe moghen geſchien.* & bl. 22. *und daer en boven noch tot* gebuerliche *ſtraffinge toe ſtaen.* & ſic etiam bl. 23. & 44. *Waer aff den Boſchmeeſter den Furſten* gebuerliche *rekeninge gedaen heeft.* add. bl. 46. 109.
ghebieden *commendare*] hoc ſenſu legitur in HOOFTS Briev. bl. 10. *in wiens gratie ik my uit alle vermogen* gebiede.
ghe-bonden daghen] vid. quos C. G. HALTAUS allegat in *Gebuntene Tage.*
ghe-boorte] a *boorte*, quod eſt in FR. V. MIERIS Ch. B. D. II. bl. 361. col. 1. *Wittachtighe* boerte i. e. *legitimi deſcendentes.* & *Dit ys 't Boec der* Boerten *ons Heren Jheſu Chriſti.* apud J. LE LONG Boekz. der Nederd. Byb. bl. 273.

† Ghe-breck. Defectus, deliquium, penuria, egestas, inopia, indigentia, vitium, morbus.
ghe-breck van ghelde. Difficultas numaria, difficultas rei numariæ, inopia argentaria.
ghe-breck hebben. Carere, egere, indigere, opus habere.
† ghe-breckelick / kranck. Morbidus, morbosus.
ghe-brecklich. Egens, indigens indigus: & Defectiuus, deficiens, mancus.
† ghe-breke / ghe-breck. Defectus, deliquium, vitium. In ghebreke zijn. Deficere, deesse.
† ghe-breken. Deficere, deesse, defieri, abesse.
ghe-brekigh. j. ghe-brecklich.
Ghe-breydt. Dilatatus.
ghe-breydt ghelijck huyuen. Reticulatus.
Ghe-brockt. Friatus, tritus, intritus,
ghe-brockte spijse. Intritum, intrita.
Ghe-broeders. Fratres, symphratores. *vulgò* confratres.
ghe-broeders huys-vrouwen. Ianitrices, duorum fratum vxores.
ghe-broeders-kinderen / ghe-broederlinghen. Patreules, fratrum filij: fratres, patrueles, fororso patrueles.
Ghe-broedt. Fotus, incubatus, a, um.
ghe-broedsel. j. broedsel.
Ghe-broght. Latus, allatus, apportatus.
Ghe-broken. Fractus, ruptus,
ghe-broken stuck. Fragmentum.
ghe-broken. j. ghe-scheurt. Herniosus.
ghe-brokenheyd. Fractura. & Hernia, ramex.
Ghe-broock-saem. Lentus, flexibilis.
Ghe-bruyck. Vsus, vsio.
ghe-bruyck-neminghe. Vsucapio, onis.
ghe-bruyckelick. Vsualis, vsuarius: & Vsitatè.
ghe-bruycken. Vti, vsurpare, frui, vsitare.
ghe-bruyckigh. Vsitatus.
ghe-bruyckinghe. Vsus, vsio, vsurpatio.
ghe-bruyckt. Vsitatus.
ghe-bruyckt worden. In vsu esse, vsurpari.
Ghe-bucht. j. bocht / bucht.
† Ghe-buer. Vicinus, confinis, accola, finitimus, conterminus.
ghe-buer-man. Vicinus.
ghe-buer-wijf. Vicina.
ghe-buere. Vicina.
ghe-buerelick. Vicinus: & Familiaris, comis, humanus.
ghe-buer-saem. Comis erga vicinos, ciuilis.
ghe-buersaemheyd. Vicinia, vicinitas, comitas.
ghe-buerte. Vicinia, vicini.
Ghe-bueren. j. ghe-beuren. Contingere, euenire.
Ghe-buerst oeft. *Holl.* Pomum victum.
Ghe-bult. Gibbus, gibbosus.
Ghe-bundte. j. ghe-bondte.
Ghe-dacht. Cogitatus, a, um.
ghe-dacht-weerdig. Memoratu dignus, memorabilis.
ghe-dachte. Cogitatus, cogitatio, mens, meditatio.
ghe-dachten. *Fland.* j. ghedencken. Meminisse, cogitare.
ghe-dachtenisse. Memoria. & Meditatio, cogitatio, mens.
ghe-dachtig. Memor.
Ghe-daen. Factus, dispositus: & Forma, facie siue vultu præditus, figuratus.

ghe-daente

Ghe-breck.] singularis est locutio *gebreck van brand*, & multum diversa a *gebreck aan brand*, locum dabo e quo simul intelligetur: *dair omme laet die Raet weten out ende nye allen herberchsluden ende anderen, dat sy tot haeren lichten ende vuer wel sien; want wairt, dat God verhuede,* gebreck van brande *dair in viele.* BURM. Utr. J. B. II. D. bl. 8.
ghe-breckelick] pro *negligens* in J. BOTTELGIER sumendum est. *Item. Dats te weten dat so wie* gebreckelic *valt te komen sien.* cap. XI.
ghe-breke *Defectus*] hinc perbelle pro *discordia* usurpabatur, quia in ea amicitia desideratur. *een langen tyt herwaerts twist ende* ghebreecken *sich ontholden hebben.* in SCHRASS. St. beh. tot d. Cod. G. Z. bl. 6.
ghe-breken.] *Dat ons heere* ghebrake ; in de Handv. v. Vlaerd. bl. 46. ubi vid. not.
Ghe-buer] pro *ruricola* apud M. STOKE.

Want lettel Ridderen entie ghebuere
Hebbense wederstanden sture.

B. II. vs. 613. ubi consule B. HUYDEC.

ghe-daente. Facies, figura, forma, species.
ghe-daente des aensichts. Vultus, us.
Ghe-danck. *Ger. Sax. Sicamb.* j. ghedenck. Meditatio.
Ghe-danck. j. danck. Gratiarum actio.
ghe-dancken. j. dancken. Agere gratias.
Ghe-darmte. Intestina.
Ghe-dekt. Opertus, tectus.
Ghe-deelt. Partitus, diuisus in partes.
ghe-deelte. Partitio, diuisio, pars.
Ghe-deessemt. Fermentatus.
Ghe-deghen. *vetus.* Formosus.
Ghe-denck. Cogitatum, cogitatio.
ghe-denck-teecken. Monumentum, signum memoriale.
ghe-dencken. Meminisse, recordari, recolere, memorari, meminisse, reminisci.
† ghe-denckenisse. Memoria. & Monumentum, mnemosynon.
ghe-deylt. j. ghe-deelt. Diuisus.
Ghe-deun. j. deun. Tremor.
Ghe-deurnt. Spinis septus, vepribus munitus.
ghe-deurnte. Dumetum, dumus.
Ghe-dichte / ghedichtsel. Commentum, figmentum. & Poëma, poësis, carmen, epigramma, rhytmus.
ghe-dichte des meesters. Dictata magistri.
ghe-dichtsel. j. ghedichte.
ghe-dichtigh. Compositus.
ghe-dichtighlick. Compositè, aptè. ghedichtighlick spreken oft schrijuen. Compositè loqui aut scribere.
Ghe-dienstigh / dienstig. Obsequiosus, officiosus.
ghe-dienstigheyd. Obsequium, officium.
ghe-dienstighlick. Obsequiosè, officiosè.
Ghe-dierte. Animal, pecus, animans.
Ghe-dyden / ghe-dyen. Fieri, confieri.
ghe-dijden. be-dyden. Proficere, succedere: peruadere, procedere, euadere.
Ghe-dinghe. Conditio, pactum, lex, ius, iudicium, res: & Disceptatio, controuersia, lis, dica, forensis causa, causa iudicialis, iudicium.
Ghe-docht. j. ghedacht.
Ghe-doen. Agendo perficere, proficere. Wel ghe-doen. Rem facere.
Ghe-doluen. Fossus.
ghe-doluen sout. Sal fossilis, fossitius, è terræ visceribus effossus.
Ghe-dommel. j. doymelinghe.
Ghe-doodt. Occisus, lethatus.
Ghe-dooghe. Patientia. & Venia, licentia, permissio.
† ghe-dooghen. Pati, permittere, sinere, indulgere.
ghe-dooghenisse. Patientia, permissio, licentia.
ghe-doogh-saem. Patiens, tolerans, indulgens.
ghe-doogh-saemheyd. Patientia, licentia, tolerantia, indulgentia.
Ghe-doornt. j. ghe-deurnt.
Ghe-dopt. j. ghedreuen siluer. Argentum pustulatum.
Ghe-dopt ey. Ouum frixum.
Ghe-dost. Vestibus munitus.
Ghe-draeghen. j. be-draeghen.
Ghe-draey. j. draey. Citò.
Ghe-draeyt. Tortus, tortilis, tornatilis.
ghe-draeyt werck. j. ghedreuen.
Ghe-draght. j. draght.
ghe draghtigh. Fertilis, ferax, fecundus.
ghe-draghtigheyd. Fertilitas.
† Ghe-drangh. Stipatio, pressus, pressura.
Ghe-dreuen. Actus, agitatus, pulsus, impulsus.
ghe-dreuen werck. Toreuma: opus cælatum tornoque factum. & Opus malleo ductum: tenuatum in laminas.
ghe-dreuen silber / ghe-dopt siluer. Argentum pusulatum, pustulatum, cælatum: crusta & emblemata argenti cælati.
Ghe-drogh / ghe-droght. Ludificatio, impostura, præstigiæ, spectrum, phantasma. &

Animalcula

ghe-denckenisse] *Ik geloef, verseker ende sweere by de* ghedenckenisse *des dierbaere Lyden ons Heere.* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 5.
ghe-dooghen: *Pati.*] Sic *Schipbreuk gedogen* in MIERIS Chartulario: *is dat zake, dat die vorsz. coman* Schipbrekinghe ghedoghen. D. I. bl. 385. col. 1. & 384. col. 1. ubi bis legi potest.
Ghe-drangh] apud VAN GOOR besch. v. Breda bl. 537. *uytgesteken alle beden, gonsten,* ghe-dranghe / *ende ghyften.* intellige *pecuniam per vim extortam.*

Animalcula monſtroſa. à drieghen. i. fallere.

Ghe-drom. *Fland.* Preſſura; preſſus, us.

Ghe-droncken. Potus.

Ghe-dronghen. Preſſus; impulſus. & Tumidus, turgidus. Ghe-dronghen ſitten. Sedere arctè, anguſtè.

Ghe-drunſch. Impetus, vis, violentia, inuaſio.

ghe-drunſch / ge-runſch. Strepitus, ſtridor, fremitus, ſonor, fragor, murmur.

Ghe-dueren. j. dueren. Durare, perennare, conſiſtere. ghe-duerende dien tijd. Per id tempus, per eos annos, dies.

ghe-duerigh. Durabilis, perpetuus, perennis, aſſiduus: continuus, perpes, durans, conſiſtens.

† ghe-duerigheyd. Aſſiduitas.

ghe-duerighlick. Aſſiduè, perennè, continenter, iugiter, perſeueranter, inſtanter.

Ghe-dught. Verendus: & Venerandus: obſeruandus, reuerendus.

ghe-dughte. Reuerentia, obſeruantia, obſeruatio.

ghe-dughtigh. Venerandus, reuerendus.

Ghe-duld. Patientia.

ghe-duldigh. j. ver-duldigh. Patiens.

ghe-duldigheyd. Patientia.

ghe-duldighlick. Patienter.

Ghe-dwee / ghe-dwaey / dwee / ghe-dweeghſaem. Mollis, mitis, manſuetus, tranquillus, lenis, lentus, placidus.

† Ghe-dwoghen. Lotus, abſterſus.

Ghe-dwonghen. Coactus.

Ghe-echt. Legitimo matrimonio iunctus.

Ghe-eedt. j. be-eedt. Iuratus.

ghe-eedde. Coniurati.

Ghe-erft. j. ghe-goedt.

ghe-eeue. Hæres.

Ghe-fondeert. Fundatus. Wel-ge-fondeert zijn op goedt recht. Niti æquo & bono, niti firmo ſolidoque iure.

Ghe-fruyt vleeſch. Caro frixa, *vel potius* fricta.

Ghe-freſeert laecken. Pannus villoſus.

ghe-freſeerde mantel. Penula gauſapina, gauſape, veſtis villoſa.

Ghe-fronſſelt / ghe-fronſt. Rugatus, rugoſus.

ghe-fronſſelt oft ge-fronſt veur-hooft. Frons rugoſa, corrugata, caperata, contracta, ſtriata.

Ghe-gaet. Perforatus.

ghe-gaetten kaeſe. Caſeus fiſtuloſus, foraminibus plenus, parum preſſus.

Ghe-gheten. Eſus.

Ghe-gheuen. Datus, donatus. Ghe-gheuen den eerſten dagh van Mey. Datum calendas Maij.

Ghe-ghijſelde mannen. Obſides.

Ghe-goedt ende ghe-erft. Poſſeſſor factus, in bonorum poſſeſſione miſſus, inueſtitus in bona. Wel ghe-goedt / rijck van eruen. Prædiatus.

Ghe-gordt. Cinctus.

Ghe-goten. Fuſus.

ghe-goten beeld. Fuſilis ſtatua, conflatile idolum.

Ghe-grauen. Foſſus, foſſitius.

Ghe-grefft. Inſitus.

Ghe-grepen. Apprehenſus.

Ghe-groet. Salutatus. Weeſt ghe-groet. Salue, ſis ſaluus, ſaluere te iubeo, aue.

Ghe-hack / ghe-hap. Conciſio.

ghe-hackelt. Conciſus.

ghe-hackt / ghe-hapt. Conciſus.

ghe-hachte oft ge-hapte ſpijſe. Minutal.

Ghe-haerdt / ghe-hayrdt. Crinitus, comatus, capillatus.

Ghe-haet. Inuidioſus.

ghe-haeten. j. haeten. Odiſſe.

Ghe-handſaem. j. be-hend.

Ghe-hanghen. Suſpenſus. & Suſpendioſus, laqueo nexili ſtrangulatus.

Ghe-hanteert. Frequentatus, verſatus.

Ghe-hauent. Cultus, ornatus.

ghe-haueneert. Ornatus & inſtructus ſupellectile.

† Ghe-hecht. Firmus, fixus, deuinctus, alligatus.

ghe-hecht.

ghe-duerigheyd] ghedurichheit *hebben ſullen.* vid. in J. LE LONG Oorſpr. d. Ned. Kerk bl. 17.

Ghe-dwoghen] in BARTH. DEN ENGELSM. B. IV. C. XXII. *ende ſi en gaen niet ſitten, haer handen ſyn eerſt* gedwogen. ubi paulo inferius iterum occurrit.

Ghe-hecht *deuinctus*] unde *ongheheeht*, ut ongheheeht / *ende onghevaen.* in ALKEM. beſch. v. d. Briel D. II. bl. 28.

ghe-hecht. *vetus. Ger.* Ager, pratum: lignetum ſepibus circumſcriptum, ab vſu publico ſeparatum, & cuſtoditum.

ghe-hechte vancke/ ghe-hechte dingh/ ghe-hecht ghe-richt. *Sax.* j. ghe-bannen vierſchaere. Tribunal, ſacer circulus, conſiſtorium.

Ghe-heel. Totus, ſolidus, integer.

ghe-heelick. Omninò, prorſus, integrè, ſolidè.

† Ghe-heet. j. ghe-bod. Iuſſum.

ghe-heeten. Iuſſus, a, um.

ghe-heeten / ghenoemt. Nominatus, vocatus.

ghe-heeten worden. Iuberi. & Nominari, vocari, dici.

Ghe-heym. *Ger. Sax.* Secretus. & Familiaris.

ghe-heymeniſſe. Myſterium, arcanum.

Ghe-heynt. Septus.

ghe-heynte. Septum.

Ghe-heldt. Inclinatus, procliuis.

Ghehemelt. Conuexus, a, um.

ghe-hemelte. Conuexitas. & Teſtudo.

ghe-hemelte des mondts. Palatum, cælum oris: οὐρανός.

Ghe-henghen/ ghe-hinghen. Sinere, admittere, permittere, indulgere, conſentire, dare veniam vel licentiam, concedere.

† ghe-hengheniſſe. Permiſſio, indulgentia, licentia, conſenſus.

Ghe-herdt/ ghe-hardt. Duratus.

Ghe-hernen. j. ve-hernen/ ghernen. Mouere.

† Ghe-hert. Animatus, corde ſiue animo præditus, animo aut voluntate affectus.

Ghe-heuelt brood. Panis fermentatus.

Ghe-heughen / ghehoghen. Commemorare, meminiſſe, celebrare memoriam, memoria tenere.

† ghe-heugheniſſe. Commemoratio, memoria, celebritas, memoria læta, memoria celebris, celebratio, recordatio.

Ghe-hinghe. j. herre. Cardo.

ghe-hinghen. j. ghe-henghen.

Ghe-hoeckt. Angulatus.

Ghe-hoghen. j. ghe-heughen.

Ghe-holt. Cauatus, excauatus.

Ghe-holte/ ghe-heulte. Cauum, concauum, foſſa, ſolum foſſæ: ima pars foſſæ.

Ghe-honight. Mellitus, melle conditus.

Ghe-hoont. Deceptus.

Ghe-hoopt. Cumulatus, accumulatus.

Ghe-hoor. Auditio, auditus, us: & Audientia.

ghe-hoor der viſſchen. Branchiæ.

ghe-hoor gheuen. Fauere linguis, benignè & attentè audire, attentè bonaque cum venia audire verba alicuius: dare aures alicui.

ghe-hoor-loos. Surdus.

ghe-hoorſaem. Dicto audiens, obediens, obſequens, morigerus.

ghe-hoorſaem zyn / ghe-hoorſaemen. Obedire, obtemperare, parêre, obſecundare, morigerari, morem gerere.

ghe-hoorſaemheyd. Obedientia, morigeratio, obtemperatio.

ghe-hoorſaemlick. Obedienter.

Ghe-hoorent. Cornutus, corniger.

† Ghe-houden. Tentus, retentus, devinctus. & Obligatus. & Obnoxius.

ghe-houden zyn. Debere, teneri. Ick ben in

v ghehouden

Ghe-heet]

Ende vantſe onder Jyn ghehert
Bede ghewillich ende ghereet.

apud M. STOKE B. II. vs. 189. ubi conſulendus Interpres. & in F. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 80. col. 2. *dan by raede ende* gehiete *onſer Steden.*

ghe-hengheniſſe] pro quo etiam *ont-hengheniſſe*, quemadmodum in Ms. Lheen Reg. v. St. Paulus 't Utr. *Wm. v. Huekelem by der* ontheigniſſe *Goids Abt.*

Ghe-hert. *Animatus*] ghehert *ende gheneicht te weſen tot het – Euangelium.* in charta apud J. LE LONG Oorſpr. der Nederl. Kerk. bl 15.

ghe-heugheniſſe] *nemet ende etet dat is myn lijchaem dat voer v gegheven ſal werden in den doot, dit duet in myne* gehoechteniſſen. in Roſario meo Ms.

Ghe-houden] reperitur etiam ſubſtantivum *ghe-houde*: ut apud J. MATTHYSZE bl. 234. *dat hy weſen ſal abel ende cuſtos van* ghehoude.

b ghehouden. Sum tibi deuinctus, obstrictus, obnoxius beneficiis: plurimum tibi debeo, in ære tuo sum.
ghe-houden zijn beur be-loste. Teneri promisso.
Ghe-houd. j. houd/ hold. Fidus, fidelis.
ghe-houd man. Maritus, fidus coniux: dominus.
ghe-houde vrouwe. Vxor, matrona, marita, mulier nupta, fida coniux: domina, socia thori.
Ghe-hucht. Vicus, vicus paganus siue rusticus.
ghe-huchtken. Viculus.
Ghe-huert. Conductus, conducticius.
Ghe-huyl. Vlulatus, ciulatus, eiulatio.
ghe-huyl. Lessus, lugubris eiulatio.
Ghe-huyse. *vetus.* Coniux, maritus, marita.
ghe-huysene. *vetus.* Coniuges.
Ghe-huldt/ ghehuldet. Inauguratus.
† ghe-huldigh. Fauens, fidelis.
Ghe-hult/ ghe-hullet. Redimitus, vittatus.
Ghe-iaegh/ ghe-iagh. Venatus, us.
Ghe-ianck. Gannitus.
Ghe-ijdelt. Vacuatus, euacuatus, inanitus.
Ghe-ijst be-ijst. Glaciatus, gelatus.
Ghe-iuyt. j. iuijt. Iubilus.
ghe-kaft. Paleatus.
ghe-kaften morter. Arenatum paleatum, lutum paleatum.
Ghe-kamert. Cubiculo inclusus.
Ghe-kamt. Cristatus.
ghe-kamde haenen. Cristati galli.
Ghe-kap/ ghe-hack. Concisio.
ghe-kapt. j. ghe-hackt. Minutim concisus, minutatim confectus.
† Ghe-keert. Versus, conuersus.
Ghe-keert. Purgatus scopis.
Ghe-kemt. Pexus, pectitus.

Ghe-kerft. Crenatus, pinnatus.
Ghe-kerm/ kermingye. Lamentum, lamentatio, ciulatio.
Ghe-keurt. Legitimus, probus, lege approbatus.
Ghe-kijf. Lis, altercatio, disceptatio.
Ghe-klanck. Clangor, sonus, sonitus, tinnitus, tinnimentum.
Ghe-klinck. Tinnitus.
Ghe-klont. In massas redactus: & Glebosus.
Ghe-klontert. Conglobatus, coagulatus, concretus.
ghe-klopt. Tusus. ghe-klopten boeck. Liber malleatus, malleo complanatus.
Ghe-klotert. Conglobatus, coagulatus.
Ghe-knabbelt. Rosus.
ghe-knabbelde minne. Iræ amantium.
Ghe-knaeght Rosus.
Ghe-knauwt. Mansus.
Ghe-kned. Subactus, depsiticus.
Ghe-knobbelt. Nodosus, geniculatus.
Ghe-knoopt. Nodatus, in nodos ligatus, nexus in nodum.
Ghe-kocht. Emptus, emptitius.
Ghe-koppelt. Copulatus.
Ghe-koren. Electus, cooptatus.
Ghe-korst. Crustatus, crustosus.
Ghe-koruen. Entoma, insecta: animalcula exanguia, tenui quadam fistula cohærentia, & circa medium incisa. *à* keruen. i. incidere, *quòd Holl. & Zeland.* koruen *dicitur.*
Ghe-kosen/ ghe-koren. Electus.
Ghe-koust. Caligatus.
ghe-kouste duyue. Dasypus: columbus pedibus plumeis: columbus plumipes. *q. d.* caligatus.
Ghe-kraeck. Fragor.
Ghe-kraey. Cantus gallorum.
† Ghe-krijghen j. krijghen. Acquirere.

† Ghe-krijsch.

ghe-huldigh] quod occurrit in 't Const-thoonende Juweel,
Maer laet ons eerst den armen gaen troosten gehuldich.
& in Vlaerd. Redenr. b.
O *Schepper en Regierder van alle ding* gehuldigh.
& inde ibid. *gehuldigheit*,
Hoe Esajas seyt met groot gehuldigheyt.
Ghe-keert] a *ghe-keeren*, qualiter *niet en hebben heuren voorsz Prince konnen vermorwen, noch van syn tyrannigh opset* ghekeeren. in optimo Placito in 't Ned. Pl. B. D. I. p. 1.
Ghe-kryghen] *ende haer quaetste te doene an lieve ende an goede, waer dat sijse ghevinden of* ghecrighen *moghen.* in charta edita ab J. V. HEEL post diss. de Repress. App. p. 12.

† Ghe-krijsch. Conclamatio, clamor, vociferatio, exclamatio, barritus.
Ghe-kreijt. Ploratus, eiulatus, planctus.
Ghe-kroit. Crispus.
ghe-kroit met den yzern. Calamistratus.
ghe-kroit hayr / krulls hayr. Capillus crispus, intortus, crines vibrati.
Ghe-krompen. Contractus.
ghe-kromt. Curvatus.
Ghe-kronckelt / ghe-kroit. Crispus, intortus, tortuosus, sinuosus.
Ghe-kroont. Coronatus.
Ghe-kruydt. Aromatibus siue herbis conditus.
Ghe-lach. Risus. à lacchen. i. ridere.
Ghe-laeden. Onustus, oneratus.
Ghe-laegh / ghe-laeghe. Symbolum, symbola, collecta, collatio in cœnę apparatum, symposium, compotatio. *dicitur* ghe-lag *siue* ghe-laegh / *à* legghen. i. ponere: *quòd quisque suam partem apponat & conferat.*
ghe-laegh-vrij. Asymbolus, immunis à symbolo.
ghe-laeghs-man. Symboli socius, sympotes, compotor.
Ghe-laegh-saem. *Fland.* j. wel ghe-leghen. Commodè situs.
Ghe-laeght. *vetus.* j. ghe-leght. Positus.
ghe-laeghde laeghen. *vetus.* Insidiæ structæ, insidiæ compositæ.
Ghe-laet. Gestus, habitus, vultus, apparitio, ostensio: status, species.
ghe-laet des aen-sichts. Vultus, os, habitus, frons, animi affectus qui ex fronte perspicitur. Valsch ghe-laet. Falsus & simulatus vultus. Blyd ghe-laet. Frons hilaris, vultus hilaris.
ghe-laeten / laeten. Apparere.
ghe-laeten. Simulare vultum, fingere vultum, præ se ferre. Sich sot ghe-laeten. Bardum se facere, *Plaut.* Ostendere se fatuum, ineptire, stolidum se assimilare.
ghe-laetigh. Vultu venusto & modesto: vultu hilari.
Ghe-lagh. j. ghe-laeghe.
Ghe-lande. Consors terræ, agri, prati: possessor agri aut fundi: & Confinis, conterminus.
ghe-lande. Portio, pars, proportio rata, proportio contingens & æquipollens. Nae ghe-lande. Pro rata, pro parte rata, habita ratione proportionis. *vulgò* ad æquipollentiam. Betaelen naer ghe-lande van den koop. Pro rata proportione emptionis soluere pretium: pro ratione, modo & quantitate emptionis.
Ghe-langht. Porrectus, promptus.
Ghe-lapt. Resarcitus, sarcinatus. & Compactus, compactilis.
ghe-lapt kleed. Vestis pannosa.
ghe-lat. j. glat. Lubricus.
Ghe-led / ghe-lid. Membrum, articulus, iunctura: compages membrorum.
ghe-led / gheled van de slagh-orden. Acies exercitus, ordo, phalanx.
ghe-led-maet. j. litmaet. Artus.
ghe-led-werf / ghe-led-knoop. Vertebra.
ghe-led-water. j. lid-water.
Ghe-leden. Passus.
ghe-leden. Præteritus. ghe-leden drij iaeren. Ab hinc triennium, ab hinc annos tres, ab hinc annis tribus.
Ghe-leent. Commodatus.
ghe-leent ofte out-leent goed. Mutuum, commodatum.
ghe-leent gheld. Pecunia mutuatitia, mutuo data, mutua.
Ghe-leert. Doctus, eruditus, bonus arte: & Literatus, peritus legendi & scribendi.
ghe-leertheyd. Doctrina, eruditio, scientia.
ghe-leerdelick. Doctè, eruditè.
ghe-leerigh. Docilis, docibilis.
ghe-leerigheyd. Docilitas.
Ghe-leerst. Ocreatus.
Ghe-leesten. j. ghe-leysten.
Ghe-legge. j. schoof. Merges, fascis spicarum.
Ghe-leghe. Positus, situs, us.
ghe-leghe. Villa, domus rustica, magalia, domicilium, habitatio.
ghe-leghen. Situs, positus, a, um. Wel ghe-leghen. Oportunus, commodus, aptus.
ghe-leghen zijn. Situm esse.
ghe-leghen zijn. Iacere.
ghe-leghen zijn. Residere. De windt is ghe-leghen. Ventus resedit, concidit, consopitus est.

† ghe-leghen/

Ghe-krijsch] pro quocunque aspero *strepitu* etiam adhibitum fuit, ut *een* gekrijsch -- *of men mit hameren ende messen op harnes gesmeten hadde.* in A. MATTH. Anal. T. I. p. 467. ut Latinorum *mugire*, *boare* & *clamare* ad sonitum undæ atque venti traductum SILIO ITAL. L. IV. vs. 526. & *cachinnare* vid. ibi BARTH. & DRAKENB.

† ghe-leghen / in-ghelegghen van kinde. Puerpera, ex dolore partus decumbens.
ghe-leghentheyd. Situs, us: positus, us: positura, status.
ghe-leghentheyd des landschaps. Situs, natura & regio prouinciæ: positio: *vulgò* situatio.
† ghe-leghentheyd. Commoditas, opportunitas, occasio, tempus idoneum, commodum, oportunum. & Conditio, status, locus, circumstantia.
Ghe-legghen. j. legghen. Ponere.
ghe-leght. Positus.
Ghe-leyde. Deductio, ductus. *vulgò* conductus. & Commeatus, missio, dimissio, permissus, venia. Vry ghe-leyde. Fides publica, commeatus tutus & liber, commeatus publicus: securitas. *vulgò* saluus conductus. Vry gheleyde gheuen. Tuti itineris literas concedere, securitatem in itinere præstare. *vulgò* saluum conductum dare.
ghe-leyd-brief. Symbolum: diploma tuti & liberi commeatus, literæ publicæ fidei, libellus.
ghe-leyden. Deducere, conducere, comitari.
ghe-leyds-man. j. leyds-man.
Ghe-leysigh. Assuetus.
ghe-leysigh zyn. Consuesse, assuetum esse.
ghe-leyser / kalland. Commercia exercens: qui consueuit merces commutare cum aliquo.
ghe-leyser / kalleyser. Concubinus, qui consueuit siue consuetudinem habet cum muliere.
Ghe-leysten. *vetus.* Carere.
Ghe-leysten. j. leesten. Facere, præstare.
Ghe-leken. Similatus, assimilatus.
Ghe-lenght. Prolongatus, productus.
Ghe-lente / ghe-linte / glente. Sepes, lutamentum, maceria, maceries, sepimentum fabrile, sepes structilis, sepimentum, paries concratitius.
Ghe-lensteren. j. ghelinsteren / glinsteren. Fulgere, micare.
Ghe-lesen. Lectus.
Ghe-leuen. Peruiuere, vita frui.
Ghe-licken / glicken. Nitere, fulgere, splendere, rutilare: & Polire, complanare.
ghe-lick-steen. Pumex.
Ghe-lid. j. ghe-led. Membrum.
Ghe-lieft. Amatus, dilectus, charus.
ghe-lieue. Amicus, amica.
ghe-lief ken / ghe-lieuehen. Amicus, amica: amasius, amasia.
ghe-lieuen. Amare.
ghe-lieuen. j. be-lieuen. Placere, complacere, lubere.
Ghe-legghen. Decumbere, iacere. & Párere: decumbere ex partus dolore.
Ghe-lijck / lijck. Similis, æquus, æqualis, coæqualis, par, compar.
ghelijck / effen. Aequalis, compar.
ghe-lijck. Aequum, æquitas.
ghe-lijck als. j. als. Quasi, sicut.
ghe-lijck oft / ghe-lijck als oft. Ac si, quasi, iuxta ac.
ghe-lijcken-veel / lijcke-veel Aequè multum.
ghe-lijcke veel ist. Non multum interest, parum refert, perinde est.
† ghe-lijcke wel / lijcke-wel. Aequè benè, nihilominus, ita quoque.
ghe-lijcken / ghelijck maecken. Comparare, assimilare, æquiparare, adæquare.
ghe-lijcken / lijcken / ghelijck zyn, Similem esse, similitudinem referre, accedere.
ghelijcken. Conuenire, congruere.
† ghe-lijckheyd. Similitudo. & Aequalitas.
ghe-lijckelick. Similiter: & Aequaliter, æquè, pariter.

ghe-lijkelijck.

ghe-leghen / in-ghelegghen van kinde] *Hoe Sara Abrahams Vrouwe van eenen sone* ghelach. in LE LONG. Boekz. bl. 417. eademque phrasi utitur HOOFT in de Nederl. Hist. bl. 121. *zyn gemaelinne was, op den twaalfden van Herfstmaandt te vooren* geleghen *van haer' eerste dochter.*
ghe-leghentheyd *Conditio*] quo significatu *Maegden van kleyne* gelegentheyd memorantur a M. DE MERWEDE in de Roomse Min-tr. bl. 78. not.
ghe-lycke wel *nihilominus*] *und sal* ghelyckewel *schuldich wesen dat Erffhuys te verburgen* in 't Landr. v. Veluw. Cap. XXXI. art. 7.
ghe-lyckheyd] at, ut supra *ghe-lyck*, pro *æquitate* accipe apud M. V. VAERNEW. in de spiegh. de Scythis scribentem *dat zy van recht noch* gelycheyd *niet met allen en kilden.* B. I. Cap. XXIII.

ghe-lijckelick deylen. Aequaliter diuidere, ex æquo partiri
ghe-lijcker / strijcker der maeten. Aequator.
ghe-lijcker hand. Simul, vnà, pariter.
ghe-lijck-dagh. Aequinoctium.
ghe-lijck-forsmigh. Conformis.
ghe-lijck-formigheyd. Analogia, proportio.
ghe-lijck-maetigh. Conformis, conueniens mensuræ.
ghe-lijck-moedigh. Aequanimus.
ghe-lijck-moedigheyd. Aequanimitas.
ghe-lijck-moedighlick. Aequanimiter, æquo animo.
ghe-lijck-wichtigh. Aequilibris.
ghe-lijcker-wijs. Similiter, perinde, sicut, sicuti, velut, veluti.
ghe-lijckheyd. Similitudo.
ghe-lijckheyd / effenheyd. Paritas, æqualitas.
ghe-lijckenisse. Similitudo, comparatio, simulacrum.
ghe-lijcksem / ghelijcksaem. Similis.
ghe-lijcksemen / ghe-lijcksaemen. Similare, assimilare, rei alicuius similitudinem referre, similem esse.
ghe-lijckienen. Fingere, simulare.
ghe-lijcksener / gleysener. Simulator, hypocrita, sanctitatis simia, sanctitatis simulator. *Ger. gleychssner.*
Ghelijden. j. lijden.
Ghe-lijuigh / lijuigh. Corpulentus, habitior, viuax, viuidus, floridus.
gh-lijuighe verwe / lijf-verwe. Color russus: floridus, validus hominis color.
Ghe-lincken. j. ghe-licken. Nitere, splendere.
Ghe-lingen. Contingere, attingere, pertingere: & Secundare, succedere.
Ghe-linsteren. j. glinsteren.
Ghe-linte. j. ghe-lente.
Ghe-lochten. j. ghe-luchten.
Ghe-loedigh. j. gloedigh.
Ghe-lofte. Promissum.
Ghe-loghen. Falsus, mentitus, ementitus.
Ghe-loof / ghe-loove. Fides.
ghe-loofachtigh. Credulus, facilè credens.
ghe-loof-brekigh. Perfidus.
ghe-loof-gheuer. Creditor.
ghe-loof-weerdigh. Fide dignus,
ghe-loof-weerdigh ghetuyghe. Testis classicus, locuples, grauis.
ghe-looffelick. Credibilis.
ghe-looflicken. Credibiliter.
ghe-loove. Fides.
ghe-loove gheuen. j. ghe-looven.
ghe-loove-loos. Infidus, cui non est fidendum aut credendum.
ghe-loove-loos / on-ghe-loouigh. Incredulus.
ghe-loouen. Credere, fidem habere.
ghe-loouigh. Credulus, fidelis.
ghe-loobigheyd. Credulitas.
† Gheloouen. j. belouen. Polliceri.
ghe-louen Gode. Vouere, vouere votum, sanctè promittere.
ghe-louet / be-louet. Promissus.
ghe-louet / ghe-danckt. Laudatus cum gratiarum actione.
Ghe-lubt. Euiratus, castratus, eunuchus, semiuir.
Ghe-luchten / luchten. Aspicere, intueri: & Aequis oculis aspicere, ferre.
Ghe-luck. Fortuna, sors, casus.
ghe-luck / heur-spoed. Felicitas, prosperitas, fors fortuna, fortuna, fortunatus successus. *Ger. gluck: Angl. lucke.*
ghe-luck toe. Sit fœlix & faustum, res bene vertat.
ghe-lucken. Succedere, prospere cedere, feliciter euenire, prospere cadere. & prosperare, secundare.
ghe-luckigh. Fortunatus, faustus, felix, prosper, secundus, auspicatus, beatus.
ghe-luckighlick. Fortunatè, faustè, fœliciter, prospere, secundis auibus.
ghe-luck-saligh. Faustus, fortunatus, beatus, felix.
ghe luck-saligheyd. Prosperitas, beatitudo, felicitas.
ghe-luck-saem. Prosper, fortunatus.
ghe-luck-saemheyd. Prosperitas.
ghe-luck-val. Fortuitus casus, fortunæ casus.
ghe-luck-wensch. Congratulatio, gratulatio.
ghe-luck-wenschen. Congratulari, gratulari.
Ghe-luyd. Sonus, sonitus.
ghe-luyd der trompetten. Clangor.
ghe-luyden van de orgelen / registers. Pleuritides

Ghe-loben. *Polliceri*] *voorts* gheloben *wy, ende willen ook mede.* apud M. BALE besch. v. Dordr. bl. 405. & in MIERIS Ch. B. D. II. bl. 362. col. 2. *soe* ghelobeu *wi, se hem te vernuwen.* addi posset C. DUMB. K. en W. Devent. bl. 25.

tides regulæ; regulæ laterales quæ impelluntur & reducuntur ad obturanda vel aperienda foramina.
Ghe-lusten. j. lusten.
Ghe-macht. Vires, potentia.
ghe-macht. *vetus.* Mandatum, procuratio.
† ghe-machte. Virilia, partus viriles, genitale, partes pudendæ, inguen. Ghe-scheurtheyd des ghe-machts. Hernia, ramex.
ghe-machtight. Auctoritate donatus, potestate præditus, in potestate constitutus: & Procurator, cognitor.
Ghe-mach / ghe-maeck / ghe-machelickheyd. Commoditas, facilitas, facultas.
ghe-mach. Locus, commodus.
ghe-mach. j. ge-voegh. Excrementum alui.
† ghe-mach. *Germ. Sax. Sicamb.* j. kamer. Conclaue. Heymelick gemach / waerdrubbe. Latrina.
ghe-machigh / ghemachelick. Commodus, facilis, lentus, lenis.
ghe-machelick mensch. Homo lentus, segnis, tardus, piger, negligens, frigidus. & Homo indifferens, non difficilis aut morosus, tractabilis, facilis.
ghe-machelick / ghe-machighlick. Facilè, expeditè, commodè, sine difficultate, nullo negotio: & Lentè, tardè, cunctanter.
ghe-mach-saem. Lentus, tardus, cunctabundus.
ghe-mach-saemlick. Commodè & Lentè, cunctanter, tardè, segniter, negligenter.
Ghe-maeck. j. ghe-mach.
Ghe-maeckt. Factus, factitius.
ghe-maeckt. Fictus, simulatus, specie tantùm & simulatione factus, non verè aut ex animo.
ghe-maeckt worden. Fieri, confieri, confici.
ghe-maeckte dinghen. Composito facta: res ex composito dolo factæ: compacto factum, de compacto gestum.
ghe-maeckten wijn. Vinum factitium, arte factum, non naturale.
Ghe-maegh-taelde. *vetus.* Affinis, affinitate iunctus.
† Ghe-mael. *Germ.* Coniunx, consors.
Ghe-mael. *vetus.* j. schilderije.
ghe-maelt. j. ghe-schildert.
ghe-maeleerdt. Pictus encausto.
Ghe-maent. Monitus, admonitus.
Ghe-maent / ghe-croont ghelijck de maene. Lunatus.
ghe-maent ghelijck een peerd. Iubatus.
Ghe-maet. j. maet. Socius.
Ghe-maniert. Moratus.
Ghe-mant. Maritatus. & Instructus siue munitus viris.
Ghe-manteit. Penulatus, chlamydatus.
Ghe-matight. Temperatus, moderatus.
Ghe-med-saem / med-saem. Familiaris, comis, affabilis.
Ghe-med-saemheyd. Familiaritas, comitas.
ghe-med-saemlick. Familiariter, comiter.
Ghe-meen. *Fland. Holl.* j. ghe-meyn.
ghe-meen toght. *vetus Fland.* Genus: & Vniuersum, vniuersitas.
Ghe-meerdert. Auctus.
Ghe-meestert. Medica arte curatus.
Ghe-meyn. Communis, vulgaris, publicus. & Triuialis, minimè exquisitus.
ghe-meyn beste. Respublica.
ghe-meyn houden. Habere comitia, agere conuentus.
ghe-meyn man. Homo priuatus, in nulla dignitate constitutus.
ghe-meyn soldaet. Gregarius miles.
ghe-meyn volck. Vulgus.
ghe-meyn vrouwe. *vetus.* Meretrix, prostibulum

Ghe-machte] *waer een man door syn* gemechte *gewondet* & J. C. HOFFM. Obs. J. Germ. p. 253. pro pudendis foemininis ibid. quoque venit *Ener vrouwen oer* gemechte *gereten.* bl. 255. crebro, ubi tamen non *hernia* intelligenda est, ut KILIANO sed *laceratio.*

Ghe-mach – Heymelick g.] in EGG. BENINGA Hist. v. Oostfr. *de welcke Folckmer Allena tho Osterhuysen up den brugge up een* hemelick gemach *doot gesteken heft.* bl. 190.

Ghemael *Conjunx*] pro eo est *Egemael* in Chr. apud v. GOOR besch. v. Breda ab *Ee* CORNELIO nostro *Matrimonium* significante.

Hy troude een Egemael *tot dyer stonde.*

bl. 508. alii legendum sit.

Hy troude eene gemael *tot d. s.*

de *ghemael* vero pro uxore vid HUYDEC. exempla in de Pr. bl. 269.

bulum: mulier vulgaris, *Sueton. Vlpian.*
ghe-meyn houden. Habere comitia, agere conuentus.
ghe-meyn maecken. Vulgare.
ghe-meynsaem. Familiaris.
ghe-meynsaemheyd. Familiaritas.
ghe-meynsaemlick. Familiariter.
ghe-meynlick. Communiter, vulgariter, vulgò.
ghe-meynschap. Communitas, communio, commercium, consortium, conuictus: familiaritas, consuetudo, vsus.
Ghe-meynte. Commune, communis respublica, communitas, ciuitas, ecclesia.
ghe-meynte / ghe-meente. Pascuum commune.
ghe-meyntenaer. Publicola, populum colens & obseruans: plebicola, plebi fauens.
Ghe-merck. Nota, notatio, argumentum: & Coniectura. coniectatio, vestigium. & Consideratio.
ghe-merck nemen. Obseruare, considerare.
ghe-merckt. Notatus.
ghe-merckt. j. aenghesien. Cum.
ghe-mest. Saginatus, altilis, fartilis.
ghe-mest land. Ager stercoratus.
Ghe-met. *vetus.* Modus, mensura.
ghe-met lands. Triens: tertia pars iugeri, *Brabant.* & tres quadrantes iugeri, *Fland.*
ghe-meten. Demensus.
Ghemick. Collimatio.
ghe-mick nemen. Collimare.
ghe-mickt. Collimatus.
Ghe-mindert. Minutus.
Ghe-minsaem. Amabilis.
Ghe-missen. Deficere, desiderari. & Desiderare.
ghe-missen / ont-beren. Carere, sentire absentiam siue defectum, desiderare.
ghe-missen / missen. Errare, delinquere.
† Ghe-moed. Animus, mens, affectus, cor.
ghe-moedigh. Tranquillus, facilis, lenis, mollis, lentus, tractabilis, cicur, mansues, mitis, moderabilis. *Ang. meeke.*
Ghe-moedigh leder. Corium sequax.
ghe-moedt / ghemoedet. Affectus animo, præditus animo, animatus.
Ghe-moeyt / ghe-moeyt. Molestatus.
Ghe-moet. Occursus, occursatio: & Resistentia, impugnatio. Te ghe-moete komen. Obuiam venire, obuiare: & Occursare.
† ghe-moeten / teghen-komen. Obuiare, obuiam venire. *Ang. meete.*
ghe-moetende. Obuius.
Ghe-monstert krieghs-man. Miles auctoratus, delectus.
Ghe-morselt. Friatus, tritus.
ghe-morselde spijse. Intrita, cibus intritus.
Ghe-mot / motachtigh. Tineosus.
Ghe-muert. Muratus.
Ghe-mul. Puluis: & Rudus, rudera.
Ghe-munt siluer. Argentum signatum.
† Ghe-nachte / ghe-nacht-dagh / ghe-nechte / nachte / nechte. Constitutum, dies ad ius experiendum

Ghemoed *affectus.*] apud M. STOKE B. III. vs. 502.

Doe si hadden sine ghemoede.

ubi conf. Interpretem. *ter tyt toe, dat sy onser* ghemoede *hebben.* in MIERIS Thes. D. III. bl. 92. col. 2. & *eer sy voldaen oft het* gemoede *van den Heere — ghecregen hebben.* in de Regt. Cost. v. Antw. bl. 28. in Gelriæ tribunalibus non obsoleta hodiedum locutio est, *'sHeeren gemoed versoecken*, ac in de Priv. v. Dordr locus occurrit *want die goede lude — hebben doorsien dattet* gemoede *van in ambachten off in gilden van neringen te comen een wyltyts veel te hoech ende te zwair heeft geslaen.* ad quæ Amp. P. H. V. D. WALL. „ Verstaat daar door den prys of het loon, welken men schuldig is te voldoen tot verkry„ ging van het regt cet." Sed legere mallem *gemoete, debitum*, a *moeten, debere.* neque huc faciunt quæ attulit documenta ex MIERIS Ch. B. cum in iis, veluti etiam supra pro *consensu, favore* aut *affectu* sumendum sit.

ghe-moeten] VONDEL. in VIRG. Ecl. III.

Gemoet *Palemon hun, die met den buren wil*
Dit pyp-geschil beslecht.

Ghe-nachte] *te doen setten heure* genachten in Charta apud Ampl. V. D. WALL. Priv. v. Dordr. IV. Hofd. bl. 792. ibique in not. quibus adde J. G. KEYSLER Antiq. Sept. p. 197. 198. & quos allegavi in Diss. de Carnifice p. 15. in not.

experiendum condictus & constitutus, dies fastus, dies iudicialis, dies iuridicus, dies vtilis, dies sessionum. concilium nocturnum. *dicitur* ge-nachte/ ghe-nechte. nachte/ nechte/ *q. d.* nox: *veteres enim Germani & Galli tempus per noctes computarunt, noctiumque non dierum tempus nominarunt, & numerarunt, teste Julio Cæsare lib.* 6. *de Bello Gallico: teste etiam Cornelio Tacito de Morib. German. Idem quoque obseruant Britanni, vt scribit* G. *Camdenus: quod enim Latini* septimanam & duas septimanas *dicunt, illiwgtnos.* i. octo noctes, & vethesnos .i. sedecim noctes *appellant. Diurnum autem tempus ab occasu inceptum, liquet Genes. cap.* 1. *Et factum est vespere & mane dies vnus, dies secundus, dies tertius, &c. nox enim diem quasi ducere videtur.*

ghe-nachte ten vier-thien daghen. Actio iuridica post decimam quartam noctem.

ghe-nacht houden. Ius dicere, forum agere.

Ghe-naecken. Appropinquare, imminere, instare.

Ghe-naede. j. ghenaede.

Ghe-naeyt. Sutilis, sutus.

† Ghe-naem / ghe-naemigh / aenghenaem. Acceptus, gratus.

Ghe-naem. Cognominis, ὁμώνυμος.

ghe-naemt. Cognominatus.

Ghe-nauw. j. nauw.

Ghe-neeren / neeren. Fouere, alere: & Quæstum facere, exercere sumptum, lucrari: & Victum quæritare: tolerare se, tolerare vitam.

ghe-neerigh. Quæstuosus, almus, a, um.

Gheneerighe stadt. Alma vrbs.

Ghe-neghen. Inclinatus, procliuis, propensus.

ghe-neghentheyd. Inclinatio, procliuitas, propensio.

Gheneyght. ghe-neghen.

Ghenesen. Sanare, consanare, sanum facere, mederi, medicari, curare: & Sanari, consanescere, conualere, conualescere, reualere, reualescere, inualere, sanum fieri, confirmare se, meliùs habere.

† ghe-nesen van kinde. Eniti, párere.

ghe-nees-baer. Medicabilis.

ghe-nees-dranck. Potio medica.

gheneselick. Medicabilis, sanabilis.

ghe-nesinghe. Medicatio, sanatio.

Ghe-neuen. Patrueles, consobrini.

Ghe-nick. *Germ.* j. neck. Ceruix.

Ghenieт. Vsus, vsura, vtilitas, fructus, perceptio, vsusfructus. *q. d.* ghenut.

ghe-nieten. Vti, frui, fruisci, perfrui, percipere, vsum capere, vtilitatem capere. *q. d.* ghe-nutten / *siue* nutten.

ghe-nieten *Fland.* Permittere, consentire.

ghe-nieter. Vsurpator, vsufructuarius.

ghe-nietinghe. Vsurpatio, fruitio, perceptio.

Ghe-noegh. Sat, satis. *Germ. gnug. Ang. ynouge.*

ghe-noegh doen. Satisfacere, satisdare.

ghe-noegh-doeninghe. Satisfactio.

ghe-noegh zijn. Sufficere, satis esse, suppetere.

ghe-noegh-saem. Sufficiens, idoneus. & Contentus.

ghe-noegh-saemheyt. Sufficientia.

ghe-noegh-saemlick. Sufficienter, affatim, sat, satis.

ghe-noeghe. Satias: Sufficientia.

† ghe-noeghen. Placere, cordi esse.

ghe-noeghen. Contentum esse.

ghenoeghen. j. ver-noeghen. Satisfacere.

ghe-noeghlick. Iucundus, suauis, festiuus, amœnus, animum gaudio explens, animo satisfaciens.

ghe-noeghlickheyd. Iucunditas, suauitas.

ghe-noeghlicken. Iucundè, festiuè, amœnè, suauiter.

ghe-noeghte. Iucunditas, oblectamentum, oblectatio, amœnitas, festiuitas, lepor, voluptas, ludus, ludicrum.

ghe-noeghte hebben oft raepen. Delectare se, oblectare se, voluptatem capere.

Ghe-nomen. Captus, sumptus.

ghe-nomen dattet so zije. Concede ita esse, pone, statue, finge ita esse, fac ita esse.

Ghe-noodight.

Ghe-naem. *Acceptus*] *daer bi macimen merken hoe* geneem *si onsen syn* Ms. Rosario meo, ubi etiam alio in loco: *Du salte voirwaer weten dat dyn guede werken --- mi voel* genemer *syn.* adde plura in B. HUYDEC. Pr. v. T. en D. bl. 263. sq.

ghe-nesen van kinde] adi OELRICHS Gloss. v. *Genesen.*

ghe-noeghen. *Placere*] *als 't ons* genuechde. in MIERIS Ch. B. D. IV. bl. 360.

Ghe-noodight. Coactus, adactus, impulſus.
† Ghe-noot. Conſors, compar, compos, ſocius. *q. d.* ſimul vtens: *à verbo* ghenieten. *hinc* bedde-ghenoot/ pael-genoot/ mede-ghenoot/ eed-ghenoot.
Ghenooten van Vranck-rijck. Pares ſiue compares Franciæ: patricij Franciæ: *ita Teut. dicti, quòd eadem poteſtate & dignitate vterentur.*
ghe-nooten. *vetus.* Simul vti.
ghe-nooten. *vet. Fland.* Coire, concumbere.
Ghe-nueghen/ ghe-nueghte. j. ghenoeghen/ ghenoeghte.
Ghe-oeffent. Exercitus, exercitatus.
Ghe-offert. Oblatus: & Immolatus.
Ghe-olit. Oleo vnctus.
Ghe-ooghde kaeſe. Caſeus ocellatus: plenus cauernulis & foraminibus.
Ghe-oort. Auritus.
Ghe-oorloft. Licitus. Het is gheoorloft. Licitum eſt, licet, fas eſt.
Ghe-paſt. Adaptatus, accommodatus, demenſus, commodus, accommodus, oportunus, aptus, idoneus, appoſitus.
ghe-paſtelick. Commodè, accommodè, accommodatè, oportunè, aptè, appoſitè.
Ghe-paueyd / ghe-plaueydt. Stratus lapidibus.
ghe-paueyden vloer. Pauimentum lithoſtrotum, lapidibus ſtratum.
Ghe-peckt. Picatus, impicatus, pice illitus.
Ghe-peyns. Cogitatio, mens.
ghe-pekelt. Muria ſiue ſalſugine conditus.
ghe-pekelde waere. Salgama.
Ghe-pelſt. Pellitus, pellibus tectus.
Ghe-pepert. Piperatus, pipere conditus.
Ghe-perlet. Margaritis ornatus.
Ghe-pijnight/ ghe-pijnt. Tortus, excruciatus.
ghe-pijnden honigh. Mel preſſum.
ghe-pijnight worden. Torqueri, eſſe in tormentis.
Ghe-plackt/ be-plackt. Maculatus, maculoſus.
ghe-plackt/ ghe-plaeſtert. Incruſtatus.
Ghe-plaeſtert. Emplaſtro, ſiue malagmate fotus.

ghe-plaeſtert/ ghe-plackt. Gypſatus, incruſtatus.
Ghe-plet. Conculcatus.
† Ghe-ploghen. Aſſuetus, vſitatus, ſolitus.
Ghe-ploydt. Plicatus, ſtriatus, ſinuoſus, laciniatus, laciniosſus, rugoſus, plicis inuolutus.
Ghe-pluymt. Plumatus, pennatus.
Ghe-popel. Murmur ſummiſſum, ſuſurrus: & Popellus.
Ghe-pollierceert ſot. j. pol/ pollieken. Morio capitellum geſtans: ſtultus baculo ridiculo inſignis.
Ghe-praemt. Preſſus, compulſus.
Ghe-praenght. Strictus, preſſus.
Ghe-preſen. Laudatus.
Ghe-priemt. Acuminatus, cuſpidatus, ſpiculatus.
Ghe-print/ ge-prent. Impreſſus, preſſus.
Ghe-proeft/ be-proeft. Probatus.
Ghe-puffel/ ghe-popel. Popellus, fæx plebis, plebecula.
Ghe-quel. Moleſtia, moleſtatio, vexatio, afflictio.
Ghe-quelt. Moleſtatus, vexatus, afflictus.
Ghe-queten. Remiſſus, ſolutus.
Ghe-quetſt. Læſus, ſaucius, ſauciatus.
Ghe-rack. j. ghe-reck.
Ghe-raecken. Tangere, attingere, contingere, pertingere.
ghe-raecken tot eenighe plaetſe. Peruenire ad aliquem locum. ghe-raecken wt het perijckel. Euadere, effugere periculum.
ghe-raecken. Prouenire, ſuccedere.
ghe-raeckt. Tactus, ictus.
ghe-raeckt worden/ in ghe-raeckthehd vallen. Siderari, ſidere vexari.
ghe-raeckt van de hand Gods. Apoplecticus, ſyderatus, attonitus, paralyticus.
ghe-raeckthehd/ popelcije. Apoplexia, ſideratio, paralyſis, neruorum reſolutio, neruorum ſideratio; ſtupor mentis & corporis, ſtupor attonitus, ictus ſanguinis. In ge-raeckthehd vallen. Siderari, ſidere vexari vel lædi.
ghe-raeckelick. Attingibilis.
ghe-raeckelicken wegh. Veſtigabilis, inueſtigabilis via.

Ghe-raed.

Ghe-noot *Compar*] ut perlate patebit ex B. HUYDEC. not. ad M. STOKE D. II. bl 555. 556.
Ghe-ploghen] vid. quæ dantur in 't Utr. Genoodſch. D. I. bl. 85.

Ghe-raed. *Sicamb.* Citus. & Citò.
† Ghe-raed / raed / ghe-reed. *vet. Sax. Sicamb.* .j. huys-raed. Supellex, vtensilia.
Ghe-raed. *Ger. Sax. Sicamb.* j. effen / gelijck. Par, rectus, directus, æquus.
Ghe-raeden / raeden. Coniectare, coniecturam facere, diuinare, explicare quæstionem, respondere quæstioni, soluere ænigma: coniectura assequi, consequi.
ghe-raeden. *Sicamb. Holl.* Succedere, feliciter euenire.
ghe-raeden duncken. Consultum & vtile videri.
ghe-raedinghe. Coniectura, coniectatio, diuinatio.
ghe-raeder. Vaticinator, expositor ænigmatis.
ghe-raedsel / raedsel. Coniectura, ænigma.
Ghe-raedsaem. Consultus.
ghe-raedsaem vinden. Consultum existimare.
Ghe-raedten. *Ger. Sax. Sicam. Holl.* j. ghe-raeden. Euenire, contingere, succedere.
Ghe-raemte / ghe-remte. Compages. & Sepimentum.
ghe-raemte der beenderen. Sceleton: humani corporis ossium cohærentium compactio. *gerem vel garmo, Syris & Chaldæis* os *dicitur*.
ghe-raemte. Ossa arida.
Ghe-raept. Collectus, collectitius.
Ghe-raes. Furor, rabies.
Ghe-rammel. Strepitus.
Ghe-rasch. Celer, velox.
Ghe-recht / tafel-ghe-recht. Ferculum, missus, us.
Ghe-recht. Erectus, directus.
† Ghe-recht. Iustus.
Ghe-recht zijn. Ius habere.
ghe-recht / ghe-rechtigheyd. Iustitia, æquitas. & Tribunal.
ghe-recht. Iudicium, sententia.
ghe-recht. Administratio iuris.
ghe-recht. Supplicium, crux.
ghe-recht / galghen-velt. Carnificina.
ghe-recht-schryver. Scriba curiæ. *vulgò* secretarius.
† ghe-rechtigh. Iustus, æquus.
ghe-rechtigh. *Holl. Fris.* Rex apum.
ghe-rechtigheyd. Iustitia, æquitas. & ius: id quod cuique iure debetur.
ghe-rechtighlick. Iustè, æquè.
ghe-rechtighe zyn in eenighe saecke. Iure posse, æquo & bono niti, firmo solidóque iure niti.
Ghe-reck. Extensio, distensio.
Ghe-reck / ghe-rick. Viscera, exta, interanea.
Ghe-reck / ghe-recke. Ornatus, apparatus, cultus, us: & Instrumentum, armatura, arma.
Ghe-reckelick. Decens, cultus, ornatus, a, um: & Probus, serius, grauis, seuerus.
ghe-reckelickheyd. Decentia: & Probitas, grauitas, seueritas.
ghe-reckelicken. Decenter, seriò, seuerè.
Ghe-reckt. Extensus, tensus.
Ghe-reed. Paratus, promptus, præ manibus, in promptu.
ghe-reed gheld. j. baer gheld.
ghe-reeden / ghe-reyden. j. be-reyden. Parare, apparare.
ghe-reedschap. Præparatio, apparatus: & Arma, instrumentum, machina. ghe-reed-schap der schepen. Armamenta nauium.
Ghe-reessent. Racematus, racemosus.
Ghe-reghelt. Lineatus.
ghe-reghelt. Temperans, temperatus, modestus, moderatus.
ghe-reghelthept. Temperantia, temperamentum, modestia, moderatio.
Ghe-reghen van speck. Adipatus.
ghe-reghen verckens-vleesch. Caro porcina quibusdam veluti virgulis pinguibus distincta: lardum virgatum.
Ghe-reyden. j. ghe-reeden. Parare.
Ghe-reyen. j. greeten. Placere.
Ghe-reke / reke. Ordo. & Ornatus, apparatus, us. Wel te ghereke. Pulchrè ornatus, adornatus, bene instructus.
ghe-rekt / ghe-reket. Instructus, ornatus: & Restauratus.
Ghe-rekent. Computatus.
Ghe-remte. j. ghe-raemte.

Ghe-resen.

Ghe-raed *Supellex*] WACHTER in *Gerade* & *Geraete*.
Ghe-recht *Justus*] gherecht *oerdel ghevet uwen naesten*. vid. in J. LE LONG Boekz. der Ned: Byb. bl. 315.
ghe-rechtigh *Justus*] *goet*, *wys*, *ende* gherechtich. in J. UTENHOVE opdr. v. d. Catechismus.

Ghe-resen. Exortus: lapsus, delapsus.
Ghe-reten. Fissus.
Ghe-reuck. j. reuck. Odor.
ghe-reuckigh. Sagax.
Ghe-richt. j. ghe-recht.
Ghe-rick. j. ghe-reck.
Ghe-rief. Commodum, commoditas, copia, facultas, officium: vtilitas.
ghe-riefelick. Commodus, facilis, officiosus, aptus, vtilis.
ghe-rief-saem. Commodus, facilis, officiosus.
ghe-rieuen. Commodare, accommodare, suppeditare, officium præstare, commoditatem prestare, commoditati alicuius inseruire.
Ghe-rijckt. Auctus, diuitiis auctus.
Ghe-rijd. Equitatus.
Ghe-rijpt. Maturatus, maturus factus.
Ghe-ryt. *vetus.* Rima, fissura.
Ghe-rijte. j. gaariete.
Gherimpel. j. grimpel. Scruta.
Ghe-ringh / ringh. Leuis, facilis, agilis, velox, citus, ocyor. & Vilis, parui valoris siue pretij.
ghe-ringh. Citò, properè, velociter, ocyus, statim.
Ghe-ringhelt. Circundatus, intortus, circumclusus, circumseptus.
Ghe-ringht. Anulatus, anulo ornatus, indutus, munitus.
Ghe-rid. j. gherijdt. Equitatus.
Ghe-roep. Conclamatio, clamor, vociferatio.
ghe-roepen. Clamatus, vocatus.
† Ghe-roert. Motus.
Ghe-roest. Rubiginosus.
Ghe-roke / ghe-reuck. Odor.
Ghe-rolt. Volutatus, rotatus.
Ghe-ronnen / ronnende. Manans, fluens.
ghe-ronnen. Coagulatus, densatus, gelatus, concretus.
ghe-ronnen bloed. Sanguis conglobatus.
Ghe-roockt. Infumatus.
ghe-roockt vleesch. Caro infumata, fumo durata siue siccata.
Ghe-roof. Præda: & Prædatio, direptio, raptus.
ghe-roof van de gangs. j. af-val.
ghe-rooft. Direptus, raptus.
Ghe-roost. Tostus, frictus.
ghe-roost gheersten meel. Polenta.
ghe-roost ofte ghe-harst brood. Panis escharites, super craticula coctus.
ghe-roost / oft ghe-boot eye. Ouum frixum.
ghe-roost vleesch. Caro fricta vel frixa.
Ghe-rot. j. ver-rot. Putrefactus.
ghe-rot vlasch. Linum in aqua maceratum, fluuiatum: cannabis fluuiata.
Ghe-rouwen. j. rouwen. Pœnitere.
Ghe-rucht. Fama, populi clamor. & Tumultus, strepitus, murmur, turba, turbatio, turbamentum.
ghe-ruchtigh. Tumultuosus, turbidus.
ghe-ruchtigh. Famosus, celebris.
Ghe-ruft. *Holl.* j. ghe-rucht.
Ghe-ruysch. j. ghe-bruysch.
Ghe-runnen. j. gheronnen.
Ghe-rust / toe-gherust. Instructus, exornatus, expeditus.
ghe-rust / stille. Quietus, tranquillus, placidus, securus.
ghe-rust zijn. Acquiescere: consistere in re aliqua cum animi tranquillitate & quiete.
ghe-rustheyd / ruste. Quies, quietudo, tranquillitas, securitas.
ghe-rustheyd van herten. Euthymia, animi tranquillitas.
ghe-rustelick. Quietè, placidè, tranquillè, securè.
Ghe-sadelt. Ephippio stratus, ephippiatus.
Ghe-sadight. Saturatus, satiatus.
Ghe-saeght. Serratus.
Ghe-saeyt. Satus, seminatus.
Ghe-saemt / ghe-samelt. Collectus, congregatus.
ghe-saemelder hand. Simul. vnà, pariter.
ghe-saemtelick / ghe-saementlick. Simul, vnà, pariter.
Ghe-sant melck. Lac cremore concretum.
Ghe-sagh. j. ghesegh.
Ghe-saet / ghe-saetigh. *Holl.* j. ghesedigh. Modestus, tranquillus, placidus.
Ghe-salft. Vnctus.
Ghe-sandte / ge-sandt-bode. Legatus, apostolus, orator, missus nuncius. *vulgò* missus.
ghe-sand-schap. Legatio.
Ghe-sangh. Cantus, cantio, canticum, carmen.
ghe-sangh-spel.

Ghe-roert] Sed pro *memoratus* obvium est in *tusschen gemelte syner F. G. onderdanen ey gerorter Stad.* apud SCHRASS. in Harderw. D. I. bl. 94.

ghe-ſangh-ſpel. Organum, muſicum inſtrumentum.
Ghe-ſchach. Cachinnus frequens.
Ghe-ſchaeckiert. Alternus, variegatus, diſcolor, bicolor.
Ghe-ſchaeſt. Raſus, raſilis, leuigatus.
Ghe-ſchaepen. Creatus. & Conſtitutus.
Ghe-ſchaerd. Serratus.
† Ghe-ſchaf. Negotium, actio.
Ghe-ſchal. Clangor, tinnitus, ſonus, ſonor, ſonitus.
† Ghe-ſcheyden. Separatus, diuiſus.
Ghe-ſchelt. Decorticatus.
Ghe-ſchenck. Donum, munus, donatio.
Ghe-ſchendt. Vitiatus, corruptus.
Ghe-ſcherſt. Conciſus minutatim.
ghe-ſcherſde ſoppe. Minutal.
Ghe-ſcherm. Gladiatura.
Ghe-ſcherpt. Acutus, acuminatus.
Ghe-ſcheurt / ghe-ſchoret. Ruptus.
ghe-ſcheurt kleed. Veſtis lacera.
ghe-ſcheurt van ghe-machte. Ramicoſus, hernioſus.
ghe-ſcheurtheyd. Ramex, hernia, tumor ſcroti, enterocele.
Ghe-ſchicht. Iaculum.
Ghe-ſchickt / gheſonden. Miſſus.
ghe-ſchickt. Compoſitus, inſtructus, ornatus, appoſitus, commodus, aptus, idoneus, habilis, accommodatus.
ghe-ſchickt maecken. Formare, inſtituere, erudire.
ghe-ſchicktheyd. Aptitudo, habilitas.
ghe-ſchicktelick. Compoſitè, conuenienter, aptè, idoneè, decenter, commodè, appoſitè.
† Ghe-ſchieden. Fieri, euenire, cadere, incidere, accidere, contingere, vſu venire, geri.
ghe-ſchiedeniſſe. Euentus, euenta, orum: actus, acta, res geſtæ: actum, factum.
ghe-ſchiedeniſ-boeck. Chronica, annales, hiſtoriæ.

Ghe-ſchiet. *Ger. Sax. Sicamb.* Vas, vaſculum: & Apparatus: & Armamenta.
† Ghe-ſchil. Differentia, diſcrepantia, diſſidium, controuerſia, contentio.
ghe-ſchilligh. Differens, controuerſus, contentioſus.
Ghe-ſchildert. Pictus.
Ghe-ſchimmelt. j. verſchimmelt.
Ghe-ſchock. Quaſſus, us.
ghe-ſchockt. Quaſſatus, quaſſus, concuſſus, a, um,
Ghe-ſchoeyt / ghe-ſchoent. Calceatus.
ghe-ſchoeyte. Calceamentum.
Ghe-ſchoffiert. Violatus.
Ghe-ſchoncken. Gratuitus, gratis datus, donatus.
Ghe-ſchoort. Fulcitus, nixus.
Ghe-ſchop. *Fland.* j. paruijs / poortael.
Ghe-ſchoren. Raſus, tonſus.
Ghe-ſchorſt. Succinctus.
ghe-ſchorſt werck. Opus ſuſpenſum.
Ghe-ſchot / ghe-ſchut. Iaculum, telum.
ghe-ſchot in-de ſyde. Telum: lateris morbus immanis, ſubito dolore corpus gladij inſtar tranſuerberans.
ghe-ſchot / ſchot / ſchattinghe. Exactio, contributio.
ghe-ſchot / be-ſchot. Prouentus, augmentum, incrementum.
ghe-ſchot. Palmes, germen.
ghe-ſchraedt. Raſus, ſcalptus.
Ghe-ſchraept. Collectus, contractus.
Ghe-ſchreeuw. Vociferatio.
Ghe-ſchrey. Conclamatio, clamor, rumor, fama, & Fletus, vlulatus, lamentum, ploratus.
Ghe-ſchreuen. Scriptus.
ghe-ſchrift. Scriptura, ſcriptum, ſcriptus, us; ſcriptio. literatura, literæ.
Ghe-ſchroyt. Reſectus, amputatus, mutilatus, mutilus.
ghe-ſchroyt gheld. Moneta acciſa, arroſa.
Ghe-ſchudt / ghe-ſchuddet. Succuſſus, quaſſatus, agitatus. à ſchudden.

Ghe-ſchuymt.

Ghe-ſchaf] *Item wie uyt der ſtadt om ſyn* geſcheſten *reyſt.* art. 13. van d'Ordon. v. d. Wachs der Stadt Arnhem. ai 1674.
Ghe-ſcheyden] a ſubſtantivo *gheſcheid* quod legitur in charta apud s. v. LEEUW. in de Privil. v. Rynl. *overdraghen ſyn eenen Voorwaerden en een eeuwelicx* geſcheits. bl. 15.
Ghe-ſchieden] a *Schieden* quod in Vlaerd. Redenr. b.
Die my over veel Jaer (dat nu ſchiet *) hadd' vertelt.*
Ghe-ſchil] pro hoc etiam reperitur *Geſcheelte Alſoo ſekere twiſten ende* geſcelten. apud A. MATTH. Rer. Ultraj. p. 64.

Ghe-schuymt. Despumatus.
ghe-schuymde dichte. Cento; carmen coagmentatum ex variis sensibus, linguis aut vocibus hinc inde accersitis.
Ghe-schut / ghe-schuttet. Depulsus, propulsus, repulsus: & Inclusus, occlusus, septo clausus, interclusus. à schutten.
† Ghe-schut. Telum, iaculum, sagitta, à schieten.
ghe-schut. Missilia, tormenta missilia, tela missilia, nubes belli.
ghe-schut / donder-busse. Tormentum æneum, catapulta igniaria, machina igniuoma, tormentum igniuomum, bombarda. Groot ost groof geschut. Tormentum murale.
† Ghe-sedigh. j. sedigh. Modestus.
Ghe-seemt. Mellitus.
Ghe-seghelt. Signatus sigillo.
Ghe-segh / ghe-sagh. Dictio, dictum, sermo, loquutio: & Edictum, edictio, iussus, us. & Imperium, auctoritas.
ghe-segghen. Edicere, iubere. Sich laeten ghesegghen. Acquiescere monitis alicuius: obedire iussis alicuius.
ghe-seght / ghe-seyt. Dictus.
Ghe-seuert. Certior factus.
† ghe-seuerde maeght. Virgo desponsa.
Ghe-selen. *vet.* Configere.
† Ghe-selle. Socius, sodalis.
ghe-selle van een ampt. Collega.
ghe-sellen. Sociare: & Comitari.
ghe-selligh. Socialis, sociabilis.
ghe-sellgheyt. Societas.
ghe-sellighen. Sociare.
† ghe-sellinne / ghesel-nede. *Fland. vetus.* Socia thalami, consors, vxor.
ghe-selschap. Societas, sodalitium, socialitas, sodalitas, consociatio, consortium, contubernium, comitatus: collegium, cœtus, coitio sodalium.
† ghe-selschap houden. Comitari, assectari, socium esse.
Ghe-sende. *vetus. Fland.* Munus.
Ghe-set. Positus, dispositus, situs. Ghe-sette vier-dagen. Feriæ anniuersariæ, feriæ statæ vel statiuæ. Een ghe-setten daghe. Ad diem, ad diem constitutum, ad diem præstitutum.

† ghe-set-

Ghe-schut *Sagitta*] ut probatum iverunt S. H. V. IDSINGA Staetsr. D. II. bl. 210. & B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 410. recte itaque pro *Wapenen* a P. DATHENO usurpatum fuit Ps. VII. 7. *missilibus* scilicet

Van nu heeft bereyt God almachtigh
Dootlick geschut *en wapen krachtigh.*

et pro *Blicksemt blicksem en verstroytse: sendt uwe pylen uyt, ende verdoetse.* uti pulcre nervoseque datur ab Interpretibus Ps. CXLIIII. vs. 6.

Werpt blicksem uyt, verstroyt de boosen al:
Schiet u geschut *los. en brenghtse ten val.*

pro quibus nunc canimus

En bliksem, HEER, *uw bliksems op den grond;*
Verstrooi hen; zend uw pylen uit in 't rond;
Verniel hen:

Ghesedigh] unde *Ghesedighen* in 't Landr. v. Veluw. *und sal sich een yder met het syne* gesedigen *laten.* Cap. XXVII. art. 3.
ghe-seuerde maeght]

Nu was hem aldaer te voren
Een kint gheseuert *van hoghen geslachte.*

M. STOKE B. X. vs. 1015. ubi plura testimonia adsunt in not.
Ghe-selle] etiam pro *Socia.* Vid. in HUYDEC. Pr. bl. 372.
ghe-sellinne] *Myn Heere van Ravensteyn ter cause van Mevrouwe syn* gesellinne. in M. Z. BOXHORN. Chr. v. Zeel D. II. bl. 262.
ghe-selschap houden] *Maect echt een syn wyf voecht, tot synre wedercoemste, die mach desghelycx doen, durende tot dat hy haer* gheselschip *ghehadt heeft, of by hair geslapen.* J. MATTHYSZE bl. 261. & sic infra *met synen wyve vleyschelic* gheselschap hebben. ad V. *verkond.*

† ghesét. *Germ. Sax. Sicamb. Holl.* Lex, constitutio.
ghe-setten loon. Certum & statutum pretium.
Ghe-sete. Sedes, anus. & Nates: caro conglobata sedendi officio aptissima.
† ghe-sete. *Ger. sax.* Femorale, subligaculum.
ghe-seten zijn. Sedere.
ghe-seten wijn. Vinum defæcatum.
Ghe-sibbe / sibbe. *vet. Ger. Sax. Sicamb. Flan.* Fœtura, genimen: & Necessitas, necessitudo. & Affinitas, consanguinitas. & Affinis, necessarius. & Consanguineus.
ghe-sib-schap. *vetus.* Affinitas, necessitudo.
ghe-sibben. Iungi sanguine.
Ghe-sicht. Visus, visum, visio, aspectus, conspectus, intuitus, contuitus, & Facies, vultus. & Prospectus.
ghe-sicht-ender. Horizon.
Ghe-sien. Visus.
ghe-sien zyn. Videri.
ghe-sien zijn / ghe-acht worden. Magni fieri, gratia & auctoritate pollere apud, *&c.* gratia plurimum valere apud aliquem.
† ghe-sijn. j. sijn. Esse.
ghe-sijn. *vetus. Fland.* j. ghewéest.
Ghe-sinde. j. huys-ghe-sinde.
† Ghe-sint. Animatus, animo sive voluntate affectus.
ghe-sint zijn. Ea mente esse, eo animo esse. Qualick ghesint teghen iemanden. Malè animatus siue malè affectus erga aliquem.
ghe-sintheyd. Affectus, animus, studium, mens.
Ghe-sipte. j. ghe-sibbe.
Ghe-slacht. Progenies, propago, propages, prosapia, genus, origo, familia, sanguis, soboles, stirps, natales, stemma, origo.
ghe-slacht / kunne. Sexus.
ghe-slacht-tacle. Genealogia.
ghe-slachten. Generare.
ghe-slachten. j. slachten. Similem esse.
ghe-slachtenaer / ge-slachter. Patricius. ghe-slachtenaers. Patritij. & Gentiles: eiusdem familiæ & cognominis.
Ghe-slaeghen. Percussus, pulsatus, verberatus, ictus.
ghe-slaegen worden. Vapulare, percuti.
Ghe-slapt. Laxatus, remissus.
Ghe-slecht. j. ghe-slicht. Aequatus, planatus, complanatus.
Ghe-slepen. Exacutus.
ghesleyen. *adag.* Veterator, callidus, tritus & exercitatus in dolis.
Ghe-sleten. Tritus.
ghe-sleten. j. ghe-scheurt. Ramicosus, herniosus.
Ghe slicht. j. ghe-slecht. Aequatus.
Ghe-slipt. Laciniatus.
ghe-slipt. Lacer.
ghe-slipte ooren. Laceræ aures.
Ghe-sloef. Exuuiæ.
Ghe-sloten. Clausus.
Ghe-smalt. Extenuatus, contractus.
Ghe-smeert. Vnctus, linitus, delibutus.
Ghe-smet. Maculatus.
Ghe-smeten. Percussus.
Ghe-smyd. Emollitus, emollidus, molliculus: & Lenis, mollis.
† ghe-smijde. Monilia, ornamenta, bullæ, cælaturæ ex auro vel argento.
ghe-smijde. Apparatus. & Machina, instrumentum.

ghe-smijde.

ghesét *lex*] *gelyck niemant beter een* gesét *verstaen kan dan die dat gegeven en gemaeckt heeft.* in SCHRASS. Stuck. beh. tot de Cod. bl. 8. & versione vaticinii NIC. ARN. DE PALUDE apud P. BOR. Ned. Oorl. D. I. Fol. 22. verso.

met een nieu wonderlyck ghesét.

adde WACHTERI *Gesetz.* & G. OELRICHS v. *Settinge.*
ghe-sete *Femorale*] adde Ven. OUTHOF. Byv. op D. V. HOOGSTR. Lyst.
Ghe-syn *Esse*]

als wyt weten
Twe jaer hadde ghesijn *beseten.*

M. STOKE B. II. vs. 1026. ubi plura dat eximius ille nostræ linguæ mystagogus.
Ghe-sint] a *ghe-sinnen* quod est apud J. SCHRASS. in Harderov. D. I. bl. 109. *ende een yderen des* gesinnende *goetrecht --- laten wedervaren.* et in charta ab S. H. V. IDSINGA producta *toe versoeken unde 't* gesinnen. Staetsr. D. I. bl. 189.
ghe-smyde *ornamenta*] *alderhande ridders* gesmede. in 't Geld. Pl. B. D. I. 98.

ghe-smijde. Loramentum fundamenti : ligamenta infima ædificij.
ghe-smijde der peerden. Phaleræ, monilia equorum.
ghe-smijdigh. Mollis. ghe-smijdigh koper. Aes ductile, quod facile ducitur & extenuatur in laminas. Het yser ghe-smijdigh maecken. Mulcere ferrum.
Ghe-smyds. *Sax.* Insecta, orum.
Ghe-smolten. Liquatus, liquefactus.
Ghe-smout. Vnctus.
Ghe-snauelt. Rostratus.
Ghe-sneden. Scissus. & Castratus.
ghe-sneden schoenen. Calcei fenestrati.
Ghe-snoeyt. Putatus, amputatus.
Ghe-snorre. Turba siue multitudo villoris populi, vilis plebecula, fæx ciuitatis. & Bombylus, apes bombylantes.
Ghe-soden. Lixus, elixus, decoctus, aqua coctus.
ghe-soden vleesch. Caro lixa, elixa: iurulenta, iussulenta.
ghe-soden op de helft. Decoctus ad dimidias.
Ghe-socht. Quæsitus.
Ghe-soffraent. Crocatus, croco infectus, croco conditus.
Ghe-solfert. Sulphuratus.
Ghe-soncken. Demersus, submersus.
Ghe-sond. Sanus, saluus, incolumis, integer, firmus corpore, bene valens.
ghe-sond. j. heyl-saem. Saluber.
ghe-sond maecken. j. heylen.
ghe-sond zijn. Valere, bene habere.
ghe-sond worden. Conualere, conualescere, consanescere.
ghe-sonde. *vetus.* j. ghe-sondheyd. Sanitas, salus.
ghe-sonde. *vet. Sax.* Corpus & membra hominis.
ghe-sondheyd. Sanitas, salus, salubritas, bona valetudo, integritas corporis, integra valetudo.
ghe-sondelick. Salubriter.
Ghe-sooght. Lactatus.
ghe-sooghelinck. Collactaneus.
Ghe-soomt. Prætextus.
Ghe-soort. Fœtura, genimen.
Ghe-souten. Salsus.
ghe-souten visch. Salsamenta, pisces muria conditi siue durati.
ghe-souten vleesch. Caro salita, muriatica, conditanea: carnes salsugine conditæ, muria duratæ.
ghe-souten spijs-ver-kooper. Salsamentarius, salarius.
Ghe-spaerigh. Parcus.
ghe-spaerigheyd. Parcimonia, parcitas.
ghe-spaerighlick. Parcè, frugaliter.
Ghe-span. Tensio.
ghe-span oft welffsel van den solder. Lacunar, laquear.
ghe-span. Iugalis socius, socius laboris, compar.
ghe-span. j. keperś. Tigna coniuncta.
ghe-spannen. Tentus, tensus, intensus.
ghe-spannen gaeren. j. gaeren.
ghe-spannen bier-schaer. j. ge-bannen.
Ghe-speent. Ablactatus.
Ghe-speckelt. *Fland.* j. ghe-spickelt. Guttatus, variegatus.
† Ghe-spele. Sodalis, socius, socia.
† ghe-spelinne/ ghe-spelene. Socia, socia lusus.
Ghe-spens. *Germ. Sicamb.* j. ghe-spuns.
Ghe-spickelt. Guttatus, variegatus, distinctus maculis, aspersus passim punctis.
ghe-spin/ ghespinsel. Lana neta.
ghe-spinne. Proxima cognata mulieris à latere feminino. *vide* spille-maege.

Ghe-spitst.

Ghe-spele] quo verbo W. V. D. POT adhuc utitur bl. 145.

Komt de lente en haar gespelen
Daar ze in groene staatsie kleen
Door bebloemde velden treen.

et HOOGVL. in ABRAH. B. II. bl. 49.

De blonde wellust, die den Koning plag te streelen
Met zachte handen, was, met alle zyn gespelen
De lekkernyën, rel.

add. B. IV. bl. 82. 95.

ghe-spelinne] in 't Const-thoon. Juw.

Splyt penning, selden vroo, dat syn haer gespeelinnen.

Ghe-spitst. Acuminatus, mucronatus.
Ghe-spit. Pastinatus.
Ghe-spleten. Fissus, scissus, hiulcus.
ghe-spleten leen. Feudum non integrum.
Ghe-sponnen. Netus.
Ghe-spoock. j. spoock. Larua.
Ghe-spore. Inuestigatio, inquisitio, indago, vestigium.
ghe-sporet. Vestigatus, inuestigatus.
Ghe-spot. *Fland.* Maculatus, maculis aspersus, maculosus. & Irrisio.
Ghe-spraeck. Colloquium, dialogus.
ghe-spraeck-saem. Affabilis.
ghe-spraeck-saemheyd. Affabilitas.
ghe-spraeck-saemlick. Affabiliter.
† ghe-spraeckigh. Affabilis.
Ghe-spreyd. Sparsus, stratus.
Ghe-sprenckelt. Aspersus, guttatus.
Ghe-sprenght. Sparsus, aspersus.
ghe-sprenght vleesch. Carnes sale aspersæ: sale, salsugine, muria conditæ: caro conditanea, salita, muriatica, salsamentum.
Ghe-sproken. Dictus.
Ghe-sproten. Germine ortus, frutice natus.
ghe-sproten van eerlijcke ouders. Oriundus honestis parentibus.
Ghe-spuys / ghe-speys. Spectrum, visum, lemures, laruæ, simulachra inania.
ghe-spuys. Turba miscellanea, colluuies, fæx hominum, fæx plebis, sordes ciuitatis.
Ghe-staede. *Ger. Sax. Sicamb.* Litus, ripa.
† Ghe-staeden / toe-laten. Permittere, indulgere, ferre, tolerare.
Ghe-staedighen. Firmare, confirmare.
ghe-staedigh. Constans, fixus, firmus, assiduus, iugis, continuus, frequens. & Constans, grauis, seuerus.
ghe-staedigheyd. Constantia, assiduitas.
ghe-staedighlick. Constanter, assiduè.
Ghe-staedt. In statu collocatus. *vulgò* qualificatus.
Ghe-staeft. Fixus, defixus.
ghe-staeft. Baculo munitus.
ghe-staefden eed. Iusiurandum adactum, iuramentum conceptis verbis præstitum, iuramentum dictatum, iuramentum verbis ab alio conceptis, & dictatis iuratum. *vide* staeuen.
ghe-staefden eed doen. Iurare conceptis verbis: iuramentum præstare certa quadam verborum formula, ab eo, qui iuramentum defert, proposita siue dictata.
Ghe-staen. Constare, consistere, persistere.
ghe-staen. Desistere.
ghe-staen. *Fland.* Fateri.
ghe-staen ende voldoen. Satisfacere, liberare se.
ghe-staen ende ghe-leghen. Situs, a, um.
Ghe-staepelt / ghe-staepeleert. Stabilis, constans, firmus, gravis.
ghe-staepeltheyt. Stabilitas, constantia.
Ghe-stalt. j. ghe-stelt. Positus.
ghe-stalte / ghe-steltenisse. Positus, us, dispositio, status, habitus: & Facies, forma, figura, species, filum, habitus, qualitas, constitutio.
Ghe-stampt. Tusus, contusus.
ghe-stampte spyse. Intrita, intritum, cibus in mortario subactus.
Ghe-stanck. Putor, fœtor.
Ghe-standigh. Constans, firmus.
Ghe-steente. Lapides. kostelick ghe-steente. Gemmæ, lapilli, lapides pretiosi.
Ghe-steert. Caudatus, codatus.
† Ghe-steken. Punctus.
Ghe-stelt. Positus, dispositus, affectus, a, um.
ghe-steltenisse. j. ghe-stalte.
ghe-steltheyd. j. ghe-stalte.
Ghe-sterckt. Corroboratus, firmatus, confirmatus.
Ghe-sternt. Stellatus.
ghe-sternte. Sidus, astrum, sidera, signa compluribus stellis constantia.
Ghe-sticht. Fundatus, ædificatus.
ghe-stichte. Aedificium, fabrica.
ghe-stichtigh. Probus, modestus, grauis: aliis probitatis atque modestiæ exemplum præbens.

ghe-stichtigheyd.

ghe-spraeckigh] in vetustissimo Gloss. apud Cl. M. Z. BOXHORN est *kispracchisto*, *disertissimus*. Hist. Univ. p. 453.

Ghe-staeden] *den vursz Heyden gheleyde to geven oder to* gestaden in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 41. & ibid. *und aldaer* gestadet *worden.* & *toe to laeten*, gestaden / *of eenigh geleyte to geven.*

Ghe-steken] et ita ISAJÆ XII. 25. *die nagel, die aen eene vaste plaetse* ghesteken *was.* sic ibid. XLII. 25. *in brant* gesteken.

ghe-stichtigheyd. Modestia; probitas, grauitas, exemplum virtutis: exemplar probitatis, ædificatio *apud Ecclef.*
Ghe-sticht. Punctus, a, um.
ghe-sticht met de naelde. Acu pictus.
ghe-sticht kleed. Vestis acu picta, phrygia, phrygiana, acu variata.
Ghe-stilt. Sedatus, placatus.
Ghe-stipte. j. stip-tuyn.
Ghe-stockt ende ghe-staeft. Baculis & fustibus munitus.
Ghe-stoelte. Sedes, ium: sedile, sedilia, exedra, subsellia, fori.
Ghe-stof/ ghestubbe. Puluis, pulueres.
Ghe-stoffeert. Munitus, ornatus, cælatus.
Ghe-stolen. Furtiuus, surreptitius.
Ghe-stolt. Conglobatus, constipatus, concretus.
Ghe-stompt. Mutilus, mutilatus, truncatus.
Ghe-stoort. Turbatus, commotus ad iram, exacerbatus, iratus, infensus, offensus.
ghe-stoortheyd. Commotio, ira.
Ghe-stooten. Pulsus, trusus, offensus.
† Ghe-stopt. Obthuratus, oppilatus, obstructus.
Ghe-stort. Fusus, effusus, sparsus.
ghe-storten haerinck. Halec recens capta.
Ghe-storven. Mortuus, vita functus, defunctus.
ghe-storven van selfs. Morticinus, per se mortuus.
Ghe-stracks. Directè.
Ghe-straft. Affectus pœna, punitus, castigatus.
ghe-straft worden. Dare pœnas, affici pœna, multari, pœnam suscipere & damnari.
Ghe-streckt. Tensus, intensus, extensus.
Ghe-streken. Linitus, oblitus.
Ghe-stremt. Striatus.
Ghe-strept. Striatus, lineis siue striis notatus, virgatus, virgulatus, lineis seu virgis distinctus, variegatus.
ghe-strept kleed. Virgata vestis.
Ghe-strickt. Laqueatus, laqueo irretitus, laqueo nexus.
ghe-strickte huyve. Reticulum, vitta reticulata.
Ghe-strojt. Sparsus, stratus.
Ghe-stubbe/ ghe-stuyf. Puluis.
Ghe-suchte. Gemitus, us; suspirium, suspiratio.
Ghe-suyckert. Saccaro conditus.
Ghe-suys. Susurrus.
Ghe-suyvert. Purgatus, mundatus.
Ghe-sulten. Conditaneus.
† ghe-sulte olyve. Oliua conditanea.
Ghe-susters. Sorores.
ghe-susters kinderen/ ghe-susterlinghen. Consobrini, sobrini.
Ghe-swadder. Strepitus, turba, colluuies.
ghe-swadder/ ghe-swade/ rot. *Ger. Sax. Sicamb.* Manipulus, cohors, agmen, turma, turba.
Ghe-swaghers. Affines.
Ghesweers. Consoceri.
Ghe-sweye/ gheswije. Glos, & Nurus.
Ghe-swel/ ghe-swil. Tumor, inflatio, abscessus.
ghe-swel in de kele. Glandulæ, tonsillæ.
Ghe-swere/ sweringhe. Apostema, suppuratio, abscessus, bubo, vomica, vlcus, pus.
Ghe-swerm. j. swerm.
Ghe-swevelt. Sulphuratus.
Ghe-swijgh. Silentium.
Ghe-swil. j. ghe-swel.
Ghe-swind. Promptus, industrius, acer, alacer, alacris, solers, sagax.
ghe-swindigheyd. Promptitudo, industria, alacritas, solertia, sagacitas.
Ghe-swindighlick. Promptè, alacriter, industriè, solerter, sagaciter.
Ghe-swollen. Turgidus, tumidus, inflatus, tumens.
ghe-swollen zijn. Turgere, tumere.
ghe-swollenheyd. Inflatio, tumor.
Gheswooren. Apostemate turgidus, tumidus.
Ghe-sworen. Iuratus.
ghe-sworen van den ambachte. Censores iurati opificiorum, iurati opificiorum collegij, assessores decani artis mechanicæ collegij.
ghe-sworen van der stadt. Tribuni plebis, iurati ciuitatis iudices, senatores.
ghe-sworen krieghs-lieden. Authorati milites.
ghe-sworen muyterije. Coniuratio.

ghe-swa-

Ghe-stopt] *als dese Bisschop vant al die Casteel wel* gestoppet *van allen dingen, die men dair op behovede.* in Chr. J. V. D. BEEK Anal. MATTH. T. III. p. 172.
Ghe-sulte olijve] & sic apud P. C. HOOFT in de Br. bl. 186. *Fruiten in suiker* gezult. & etiam. 188.

ghe-sworen bijand. Inimicus certus.
Ghe-taeckt. Ramosus. ghe-taeckte hornen. Cornua ramosa.
Ghe-taeckelt. Instructus rudentibus.
ghe-taeckelt. *Holl.* j. be-hanghen. Mutoniatus.
Ghe-taecken. *vetus. Fland.* Capere, percipere, apprehendere.
Ghe-tal. Numerus.
Ghe-tandt. Dentatus, denticulatus.
ghe-tandt gelijck een saghe. Serratus.
Ghe-tapt. Promptus è dolio.
ghe-tapt melck. *Holl.* j. blote-melck.
Ghe-tauwe. j. ghe-touwe.
Ghe-teeckent. Signatus, notatus, insignitus.
† Ghe-telde. *vetus. Fland.* Castra, tentoria. *Germ. zaelt.*
Ghe-telt. Numeratus.
Ghetempert. Temperatus, moderatus.
ghe-tempertheyd. Temperantia, modestia.
Ghe-temt. Domitus, mansuetus.
Ghe-terght. Irritatus.
Ghetier. j. tier. Clamor, turba.
Ghetijde. Tempestas, tempestiuitas, temporis opportunitas, tempus oportunum, tempestas idonea.
ghe-tijde der zee. Aestus marinus, fluxus & refluxus maris certis temporibus & horis, fluxio reciproca aquarum accedentium & recedentium, mare oportunum, tempestas idonea nauigationi. *Ang. tyde.*
ghe-tijde-hauen. j. tijde-hauen.
ghe-tijden. Tempora.
ghe-tijden des iaers. j. saed-soen. Stationes anni. Vier getijden des iaers. Quatuor anni stationes: horæ: *nempe*, ver, æstas, autumnus, hyems.
ghe-tijden / ghe-tijd-ghebeden. Horariæ preces, preces canonicæ.
ghe-tijd-boeck. Liber precum horariarum, Liber horarius. *vulgò* breuiarium.
ghe-tijdigh. Tempestiuus, opportunus, maturus.
ghe-tijdigheyd. Tempestiuitas, tempus, temperies.
ghe-tijdighlick. Tempestiuè, maturè.
Ghe-timmer. Aedificium, ædificatio.
ghe-timmert. Aedificatus.
Ghe-toghen. Tractus.
Ghe-tons / ghe-tonst. *vet.* Pactum.
Ghe-toogt. Ostensus, demonstratus.
Ghe-toomt. Frænatus.
Ghe-torent. Turritus.
Ghe-touwe. Rudentes, funes.
ghe-touwe / ghe-tauwe. Instrumentum mechanicum.
ghe-touwe des weuers. j. weuers touwe. Machina textoria.
Ghe-traelit. Clatratus, cancellatus, reticulatus.
Ghe-treyd / ghe-treyde / ghe-tredde. *Ger. Sax. Sicamb.* Frumentum.
Ghe-trocken. Tractus.
ghe-trocken. Profectus.
ghe-trocken nae Andwerpen. Profectus Antvverpiam.
Ghe-troffen. Tactus, ictus, percussus.
Ghe-troost. Solatus, consolatus.
ghe-troosten. Solari, consolari.
Ghe-trouw. Fidus, fidelis.
ghe-trouwen. *vetus.* j. be-trouwen.
ghe-trouwigheyd. Fides, fidelitas.
ghe-trouwighlick. Fideliter.
ghe-trouwt. Sponsatus, sponsus, nuptus.
ghe-trouwde kinderen. Filij legitimi.
† Ghe-tuygh / tuygh. Materies, arma, instrumenta, ornamenta, impedimenta, armamenta.
Ghe-tuyghe. Testis, martyr.
ghe-tuyghe. *vetus.* Testes, testiculi, colei.
ghe-tuyghen. tuygen. Testari, attestari, ferre testimonium, testificari, dicere testimonium, probare; testatum relinquere, testimonio comprobare. Godt ghe-tuygen. Deum testari: inuocare, siue adhibere Deum testem, *id est, vt arbitratur Cicero*, mentem, qua nihil homini dedit ipse Deus diuinius.
ghe-tuyghenisse. Testimonium, testatio, testificatio.

Ghetelde *tentoria*]
Ende hevet ghesleghen syn ghetelt.
apud M. STOKE B. III. vs. 298. ubi adi HUYDEC.
Ghe-tuygh *arma*] pro *armatis* etiam occurrit, ut M. V. VAERNEW. in de spiegh. *soo willen wy op v bringhen een wel gherust* ghetuyghe *van paarde volck.* bl. LXXXVIII. pro *supellectile*, *ghezinch* est Glossatori vetusto apud M. Z. BOXHORN. Hist. Univ. p. 457.

Ghe-tuynt. Septus, conseptus.
ghe-tuynte. Sepes, septum, sepimentum.
Ghe-tweede broeder/ ghe-tweede suster. *vet. Sax. Sic.* j. half-broeder/ halue suster. *vulgò* Distinctus, distincta.
Ghe-vader. Arbiter initiationis, parens initialis, onomasta initialis, parens mysticus. *vulgò* compater siue communis pater, susceptor.
ghe-vader-schap. Lustrica cognatio, initialis necessitudo, propinquitas in baptismo contracta, *vulgò* conpatratus.
Ghe-vaen. j. ghe-vanghen. Captus.
Ghevaer. *Germ. Sax. Sicamb.* Periculum, discrimen.
ghe-vaerlick. Periculosus.
Ghe-vaerd. j. ghe-veerd.
Ghevaeren. *vet.* j. vaeren/ ghe-schieden.
ghe-vaerenisse. *vetus.* j. ghe-schiedenisse.
Ghe-vaet. Comprehensus, fixus.
ghe-vaet. In dolio conditus.
ghe-vaetten wijn. Vinum doliare, in dolio conditum.
† Ghe-val. Casus, accidens, euentus, fors fortuna. By ghe-val. Casu, fortè. In ghe-val dat. Si, dummodo.
ghe-vallen. Lapsus.
ghe-vallen. Cadere.
ghe-vallen. j. ghe-beuren. Accidere, euenire.
ghe-vallen. j. be-vallen. Adlubescere, collibere, placere.
ghe-valligh/ ghe-vallich. *vetus.* Fortunatus. & Fortuitus.
ghe-valligh. j. be-vallich. Acceptus, placens.
Ghe-valscht. Adulterinus, corruptus.
Ghe-valuweert geld. Numisma iusti ponderis, legitimum: nummus bonus, probus.
Ghe-vanghen. Captus.
ghe-vanghen nemen. Capere, ducere in custodiam, apprehendere.
ghe-vangen setten. Dare in custodiam, tradere in custodiam, condere in carcerem, mandare vinculis: conijcere, includere, mittere in carcerem.
ghe-vanghen sitten. Esse in vinculis, custodiis retineri ac seruari.
ghe-vanghen man. Captiuus, custodia clausus.
ghe-vangen stacue. Ergastulus, catastus.
ghe-vanghenisse. Captiuitas.
ghe-vanghenisse/ ghe-vangen-huys. Carcer, ergastulum, custodia, phylaca: vincula, orum.
ghe-vanghelick. Captiuus.
Ghe-vat. j. ghe-vaet.
Ghe-vecht. Velitatio, concertatio, certamen, pugna, dimicatio.
ghe-vecht hand teghen hand. Monomachia, duellum, singulare certamen.
Ghe-vedert. Pennatus.
Ghe-veerd. Res, negotium, actio, gestus: & Instrumentum, machina; machinamentum, moles. & Apparatus.
Ghe-veynsen/ ghe-veinsen. Fingere, simulare, dissimulare, mentiri, ementiri.
ghe-veynst/ ge-veinst. Fictus, simulatus, fucatus, hypocrita.
ghe-veynsde woorden. Phalerata dicta, fucata.
† ghe-veynstheyd. Simulatio, hypocrisis.
ghe-veynsdelick. Simulatè, fictè, simulanter, dissimulanter.
Ghe-vest/ ghe-vestight. Munitus, firmatus.
† ghe-veste. Munitio, munimen, munimentum, firmamen.
ghe-veste aen den hecht. Munimen manubrij, manubrium munitum, armatura manubrij.
ghe-vestighen. j. vestighen. Munire, firmare, confirmare.
Ghe-vetert. Catenatus, catena religatus, compeditus, compedibus ligatus.
Ghe-vier-deelt. Quadripartitus.
Ghe-vijlt. Limatus, lima politus.
† Ghe-vleghen. *Fland.* j. ghe-vilt.
Ghe-vlochten. Texilis, perplexus.
Ghe-vlochte duyve. Plumipes columbus.

Ghe-vlo-

Ghe-val *casus*] plerumque vero in antiquis chartis in bonam partem accipitur, veluti notante B. HUYDEC. in M. STOKE semper pro *geluk*. vid. ad D. II. bl. 237.
ghe-veynstheyd] ut *ghe-veynst*, *ghevenst* apud auctorem nostrum ita etiam *ghe-venstheyd* invenitur, nam *sonder enighe* Ghevenstheyd. in J. LE LONG. Boekz. der Ned. Byb. bl. 318.
ghe-veste *munimen*] *Alsoe dat die Keyser dair veele* gevesten *en casteelen nedergeworpen heeft.* in V. OOSTEN DE BR. D. I. bl. 42.
Ghe-vlegen] *op die peyne van levende* ghevleghen *te zyne.* in M. V. VAERNEW. Spiegh. bl. XXXI.

Ghe-vloghelt. Alatus.
Ghe-vloten. j. vloten.
Ghe-voedert. Pabulo pastus.
ghe-voedert kleed. Suffulta vestis, amictus duplex, abolla.
ghe-voedert met pelssen. Pellitus, pellibus suffultus, subductus.
† Ghe-voedstert. Nutritus, altus, altilis.
Ghe-voedt. Nutritus.
† Ghe-voegh. Commoditas, commodum.
ghe-voegh. Excrementum alui, aluus. *vulgò* requisita naturæ. Zijn ghe-voegh doen. Exonerare aluum.
ghe-voeghen. Commodare, accommodare, applicare, aptare, ordinare.
ghe-voeghlick. Commodus, accommodus, facilis, conueniens, decens. & Commodè, conuenienter, decenter.
ghe-voeght. Accommodatus.
Ghe-voelen. Sentire. & Contrectare. & Palpare. & Tangere.
ghe-voelinghe. Sensus.
ghe-voelick. Sensilis, sensibilis.
Ghe-voghelte. Volucres, volatilia, aues, auitium, alites, pecus volatile.
† ghe-voghelte ofte ghe-vocheite van d'ey. Oui vmbilicus, seminalis neruus siue lentor.
Ghe-volgh. Sequela.
Ghe-vonden. Inuentus, repertus.
Ghe-vonnisde sake. Iudicatum, res iudicata.
† Ghe-vort. Putrefactus.
Ghe-vouden. Plicatus. ghe-vouden gordijne. Cortina striata.
ghe-voudens beens sitten. Incoxare, cossim insidere, sarcinatorum in morem. Ghe-vouden vingheren. Digiti pectinatim inter se amplexi, pectine iuncti, palmæ in alternas digitorum vicissitudines connexæ.
Ghe-vraeght. Interrogatus, rogatus.
Ghe-vreest. Formidatus.
Ghe-vriendt. Coamicus. & Cognatus, agnatus.
Ghe-vrijdt. Liber, liberatus, emancipatus.
Ghe-vrosen. Gelatus, congelatus, gelu astrictus, frigore concretus.
Ghe-wachst. Ceratus. ghe-wachste schrijf-tafel. Cerata tabula, pugillares.
Ghe-waedt / ghe-wand. Vestis, indumentum, ornatus.
ghe-waedt der vensteren. Iugamenta, compagines.
ghe-waedsle. Vestimenta, indumentum.
Ghe-waegh. j. ghe-wagh.
Ghe-waepent. Armatus.
ghe-waepent van den hoofde tot de voeten. Cataphractus.
† Ghe-waer. Certus, verus: & Cautus, prouidus: & Sentiens, persentiens, persentiscens.
ghe-waer worden. Re vera experiri, veritatem persentiscere, comperire certò, deprehendere, subodorare, percipere, sentire re ipsa, præsentire, præsentiscere.
ghe-waer-loos. Improuidus, non præsentiens aut prouidens, incautus.
† ghe-waerigh. Verus, certus, ratus, solidus.
† ghe-waerighen. Ratum facere.
ghe-waerschouwet. Monitus, commonitus, præmonitus.

ghe-waer-

Ghe-voedstert] *uwe dochters sullen aen (uwe) zyde* gevoedstert *worden.* Isai. LX. 4. versionis, qua nunc utimur.

Ghe-voegh. *Commoditas*] ut *ghevoeghen*, KILIANO interprete, *ordinare* notat, ita etiam *ghevoegh* substantivum pro *ordinatione* sumendum est in FR. V. MIERIS Ch. B. *gemaeckt hebben een* gevouch *en een effeninge in der maniere* D. I. bl. 411. col. 2.

Ghe-voghelte] sic infra *voghel int ey*, *ghe-voghelte*. a *voghelen: Inire*, *coire*. infra etiam.

Ghe-vort] *Gevortet ofte Gevort*, *Putrefactus*. PLANTINO.

Ghewaer *Verus*] *die dyn moeder hadda doe si di* gewaer *god* cæt. e Ms. Rosario meo.

ghe-waerigh] *maict dair af een goet ende* gewarich *regifter*. in HOYNCK V. PAPENDR. Anal. Belg. D. I. bl. 323. en V. VELTH. Spieg. B. I. c. 21.

So doet in mire gedinkenesse
Met ere gewareger *berouneffe*
Here!

ghe-waerighen] *hy is gehouden zynen pant te thoonen*, *ende syne schult te* gewarighen. in de Recht en Cost. v. Antw. bl. 53. sq.

ghe-waerschouwet worden. Commoneri, commonefieri, præmoneri.
ghe-waere. j. ge-weere/ waerde/ garde. Custodiæ, cautio, &c.
ghe-waerder hand. Manus sequestra.
ghe-waerdighen/ ghe-weerdighen. Dignari.
Ghe-wagh. Momentum, motus, motio.
ghe-wagh. Mentio.
ghe-wagh erghens af maecken/ ghe-waeghen. Facere mentionem alicuius rei, breuiter perstringere & attingere rem aliquam.
Ghe-wald. j. ghe-weld.
† Ghe-wand. j. ghe-waed. Vestis.
ghe-wand van 't schip. Armamenta, instrumenta, ornamenta nauis.
Ghe-waermt. Calefactus.
Ghe-wasschen. Lotus.
Ghe-was. Germen, plantæ fructus.
ghe-was der aerden. Fructus terræ.
ghe-wassen. Adultus, auctus, adauctus.
Ghe-wat. *Fland.* j. wateringhe.
Ghe-watert. Adaquatus.
ghe-waterden wijn. Vinum dilutum, lymphatum: aquatum. *Lud. Viu.*
ghe-watert hameiat. Vestis vndulata.
Ghe-webde. j. webde. Tela.
Ghe-wederte/ ghe-weerte. Tempestas.
Ghe-ween. Ploratus, fletus.
† Ghe-weer/ ghewepr. Arma, armatura, defensio: id quo vim arcemus. à weeren. j. keeren. *sicut* arma *Latinis ab arcendo, quod iis hostes arceantur.*
ghe-weer-huys. Armamentarium.
Ghe-weere/ghe-were/were. *Sax. Sicam.* Possessio, iusta possessio. & Tutela, tutoris potestas. & Præscriptio bonorum. & Cautio fideiussoria vel pignoratitia. & Assertor, vindex, auctor fundi venditi. *Gal. guarent, garant:*
ghe-weeren. *Sax.* Præscribere.
ghe-weer-loos. Inermis.
ghe-weeren. Defendere: & Arcere, reprimere.
ghe-weeren/ ghe-waeren/waeren. Indemnem seruare, defendere.
ghe-weeren. Durare, firmare.
ghe-weerigh. Firmus, durabilis.
Ghe-weerdeert/ ghe-waerdeert. Aestimatus.
Ghe-weerdighen. Dignari.
Ghe-weerd-schap. j. weerd-schap. *Vet.* Conuiuium.
Ghe-weest. Qui fuit. Ick ben ghe-weest. Fui.
Ghe-weghen. Pensus, expensus, appensus.
Ghe-weyckt. Maceratus, imbutus.
Ghe-weyde. Exta, interanea, intestina, præcordia, viscera animalium.
Ghe-weyghert. Negatus.
Ghe-weyr. j. ghe-weer.
† Ghe-weld/ ge-wald. Potestas, potentia: & Vis, violentia, vehementia, impetus: & Auctoritas, imperium.
ghe-weld doen. Vim adferre, inferre, facere, admittere, adhibere.
ghe-weld-bode. Legatus.
ghe-weld-brief. Diploma.
† ghe-weldigh. Potens, fortis, violentus, impetuosus.
ghe-weldighlick. Potenter, violenter, impetuosè.
ghe-weldighen. Vim facere
† Ghe-welde melck. *Holl.* Lac tepidum caseo conficiendo aptum.
Ghe-welf/ welffel. Camera, testudo, fornix.

ghe-welft

Ghe-wand] inde *camergewant* pro *peripetasmate*, ni fallor, *ende liet daer staen syn tenten, syn* Camergewant/ *der coopmannen goet van meniger ware.* in de Chr. v. Holl. edit. a P. SCRIVERIO, bl. 215.
Ghe-weer] cum a *weeren* i. e. *defendere* sit, eandem omnino significationem habeat necesse est, ac Latinum *telum*, & ideo haud prave scripsit auctor d. Chr. v. Antw. qui sub siglis F. V. G. circumfertur bl. 73. *wel versien van* geweer, *als Sinckroers, Zwynspriëten* cæt. add. etiam BESOLD. de ling. Ort. p. 98.
Ghe-weld *Potestas*] hoc modo in MIERIS D. I. bl. 275. col. 2. *Ende wy ontbieden by onser Conincliker* ghewelt.
ghe-weldigh. *Potens*] quo sensu intellige de Klerck der lage landen bl. 5. *in des Keysers Octavianus XLII. jaer, die* geweldich *Keyser was.* add. Ampl. IDSINGA. Staetsr. D. I. bl. 75-77.
Ghe-welde melck] e PLANTINO.

ghe-welft. Cameratus, fornicatus, arcuatus, in arcum curuatus.
Ghe-welle. Turunda accipitrum, instar oliuæ oblonga, è stupa vel plumis, quæ accipitribus & falconibus datur: *à rotunditate dicta, vt conjicit Gesnerus. vulgò* curea. *Gal. curee.*
Ghe-wendt / ge-wendet. Versus, tortus.
ghe-wendt brood. Panis ouis maceratus, panis dulciarius.
† ghe-wendte des ackers. Porca in agro: lira, terra versa & aggesta inter duos sulcos: versura.
ghe-wendte / ghe-wende. *vetus. Sax.* j. morghe landts. Fundus sexaginta decempedum. *Spec. Sax.*
Ghe-wennen / ghe-woon maecken. Assuefacere, consuefacere, consuescere, assuescere. & Assuefieri, insuescere.
ghe-went / ghe-wennet. j. ghe-woon. Consuetus.
ghe-wente. j. ghe-woonte. Consuetudo.
† Ghe-werck. Operatio, opus.
† Ghe-werden / ghewoorden. Fieri, contingere.
ghe-werden. Facere. Laet my ge-werden. Sine me quod volo facere: permitte vt faciam quod institui siue incepi.
Ghe-were. j. ghe-weere.
Ghe-werf. Actio, negotiatio.
ghe-werf der leden. Nodus, ligatura articulorum, spondyli, vertebræ.
Ghe-wesen. Ostensus, monstratus.
Ghe-weste. Plaga mundi, regio, ora, tractus, clima, regiones cæli: nempe ortus, occasus, meridies, & septentrio.
Ghe-wet. Acutus.
Ghe-wete / ghe-wisse. Conscientia. *Ger. ghe-vvisse.*
ghe-weten. Scitus, cognitus.
ghe-wetigh. Conscius.
Ghe-wette. *vetus. Sax. Sicamb.* j. wette. Mulcta.
Ghe-weuen. Textus, textilis.
Ghe-wicht. Pondus, momentum.
ghe-wicht. Libra, trutina.
ghe-wicht in de waghe / instaende ghe-wicht. Aequilibrium, æquamentum, libramentum.

ghe-wichtigh. Grauis, ponderosus. & Momentosus, magni momenti. & Iusti ponderis.
Ghe-wiedt. Purgatus, runcatus, sarculatus.
Ghe-wijdt / ghe-wijdert. Dilatatus, amplificatus.
Ghe-wijdt / ghewijhet. Augustus, consecratus, sanctus, lustratus, sacratus, Deo dicatus.
ghe-wijdde oft ghe-wijhede plaetse. Templum augustum, consecratum.
Ghe-wijft. Coniugatus. *vulgo* vxoratus.
Ghe-wijsde. Iudicatum, res iudicata. 't ghewijsde voldoen. Iudicatum facere, parêre iudicato, persoluere quod iudex dependendum pronuntiauit.
Ghe-wijse. j. wijse / ghijse.
Ghe-willigh. j. willigh. Libens.
ghe-willighen. j. ver-willigen. Reddere voluntarium.
ghe-wille-keurt richter. j. wille-keurer. Arbiter.
Ghe-win. Quæstus, lucrum, compendium, emolumentum, commodum.
ghe-winnen. j. winnen. Lucrari, lucrifacere, nancisci, acquirere, mereri, consequi quæstum.
ghe-winnen. Gignere, generare, suscipere liberos.
ghe-win-saem. Vtilis, fructuosus, compendiosus.
ghe-win-soecker. Lucrio, homo quæstuosus.
ghe-winnigh. Quęstuosus, quęstuarius, lucrosus.
Ghe-wintert. Hyematus.
Ghe-wis / wis. Certus, indubitatus, verus, ratus, firmus.
ghe-wisse / ghe-wete. Conscientia. *Ger. ghe-visse.*
ghe-wisheyd. Certitudo.
ghe-wisselick. Certè, certò, proculdubio, vtique sanè.
Ghe-wit / ghe-wittet. Dealbatus.
Ghe-woeckert. Fœneratus.
Ghe-woel / ghe-wuel. Tumultuatio, turba, scaturigo. & Pressura.

Ghe-wolck.

ghe-wendte des ackers] E PLANTINO.
Ghe-werck] in L. V. VELTHEM. Spiegh. B. I. C. XXIII.
Met uwen gewercken / *met uwen getouwe.*
Ghe-werden] substantive occurrit in Rosario meo Ms. *o begynen ende eynde alles* gewerdens.

Ghe-wolck. Nubilum.
ghe-wolckt. Nubilus, nubibus obductus.
Ghe-wolt. Lanatus, lanaris, lana tectus.
Ghe-wonden. Tortilis, intortus, conuolutus, inuolutus.
ghe-wonden brood. *Louan.* j. ghe-wend brood.
Ghe-wondt/ ghe-wondet. Vulneratus, saucius, sauciatus.
ghe-wondt worden. Accipere vulnus, vulnerari.
Ghe-wonnen. Victus, superatus. & Partus, acquisitus.
ghe-wonnen ende ver-kreghen goedt. Parta bona.
† ghe-wonnen ende ghe-boren. Natus, genitus, oriundus.
Ghe-woon/ ghe-went. Consuetus, adsuetus, assuefactus, insuetus, insuefactus, solitus.
ghe-woon zijn. Solere, suere.
ghe-woonen. j. ghe-wennen. Consuescere.
† ghe-woonheyd. j. ghe-woonte.
ghe-woonlick. Consuetus, frequens.
ghe-woonlicken. Frequenter, solito more.
ghe-woonte. Consuetudo, assuetudo, assuefactio, mos, mos consuetus, vsus.
Ghe-worden. Factus, effectus.
ghe-worden. j. ghe-werden. Facere. & Fieri.
Ghe-wormte. Vermes. & Insecta.
Ghe-wortelt. Radicatus.
† Ghe-woudt. *Holl.* j. ghe-weldt. Vis.
Ghe-woudt. *Fland.* Ditio, regio, tractus.
Ghe-wricht. Artus quibus iunguntur membra: iuncturae. & Vertibulum, vertebra.
Ghe-wrocht. Laboratus.
ghe-wrocht silver. Argentum factum.
Ghe-wronghen. Tortus.
Ghe-wuel. j. ghe-woel. Tumultuatio.

G H E *per se nihil significans, & inseparabile.*

Gheide. *Fris.* j. gheepe. Acus,
Gheck. Praeceps, temerarius.
gheck. Fatuus, stultus, delirus, vecors.
gheck. Ludius, ludio, morio. Den gheck spelen/ den sot scheeren. Agere morionem.
gheck haer. *Sax. Sicamb.* j. guyght haer. Lanugo, flos. *Gal. poil folet.*
gheck/ spot. Iocus. In gheck oft in spot segghen. Ioco dicere.
ghecken. Morionem agere.
ghecken. j. spotten. Ridere, deridere, ludibrio habere, ludificare.
ghecken. Ludere, iocari.
gheck-scheerer. Morio.
ghecks-maere. Nuntium ridiculum, narratio fabulosa, res friuola, ridicula: narratio illusorum & ludionum, nugae.
gheck-spel. Ludibrium.
gheckelick. Ridiculus: iocularis, ioculatorius: & Temerarius, praeceps.
gheckelick/ gheckelicken. Ridiculè: & Temerariè, inconsideratè, praecipitanter.
ghecker/ gheckaerd. Derisor, irrisor, cauillator.
gheckernije. Iocus: & Derisio, irrisio, sanna.
Gheddeken. *Holl. Fris. Sicamb.* Prouerbium, dicterium, nugae prouerbiales.
Gherde. j. roede. Virga, flagellum.
gherdsen. Flagellare.
Gheef/ gheue/ gaef. Integer, sanus, mundus.
Gheel. Luteus, flauus, fuluus, croceus, citrinus Galbinus color *Becan. dicitur. vulgò gialdus. Ger. Gal. gael: Gal. iaulne: Ital. giallo. Ang. yellowe.*
gheel-gorse/ gheel-ghersse. Passer spermologus, emberiza flaua: galgalus *quibusdam:* curruca *nonnullis.* auicula flaui coloris.
gheel haer. Coma aurea, caesaries flaua.
gheel haer. Tendo: motus instrumentum ex vinculo & neruo conflatum, mediaeque inter illa naturae. *q. d.* filamentum flauum.
gheel-groen. Prasinus, porraceus.
gheel-rood. Ruffus.
gheel-ghieter. Fusor aeramentarius.
gheel-suchte. Morbus regius, morbus arcuatus, icterus, aurigo: *morbus teutonicè dictus à flauo colore, quem bilis per totum corpus diffusa parit.*

gheel-such-

ghe-wonnen ende ghe-boren] inde *Ghe-wonnentheyd*, veluti apud J. MATTHYSZE *die smitte hare* ghe-wonnentheede. bl. 240.
ghe-woonheyd] *van recht ende goede* gewoonheyt. in 't Landtr. v. Ruerm. bl. 8. & etiam PLANTINO *De oude* gewoontheyt *op de baen brengen.*
Ghe-woudt. *vis*] *en hadde die Bisschop in zyn* gewout *niet meer.* in Cl. A. MATTH. Anal. T. III. p. 242. & 246. & in VONDELS HORAT. bl. 21. *weder in zyn* gewoudt.

gheel-fuchtigh. Arcuatus, arquatus, auriginosus, ictericus.
gheel-water. Ascites, hydrops solo ventre distento. & Flaua bilis.
gheel-wortel. Daucus, staphilinus.
gheelen/ gheel maecken. Rufare, rufum facere.
gheelen/ gheel zijn. Rufere, flauere.
Ghemelick. j. ghemelick.
† Gheen/ egheen/ n'egeen. Nullus, nemo.
gheen van beyde. Neuter.
gheener-hande. Nullius generis, nullius modi.
gheener-ley. Nullius generis. in geener-ley wijse. Nullo modo, nullo pacto.
gheens-sins. Nullo modo, nullo pacto, nulla conditione, nequaquam, neutiquam, haudquaquam, minimè, minimè gentium.
gheens-tijds. Nunquam.
Gheenen. *Campin.* Subridere.
Gheepe. Acus, piscis longissimo rostro: xiphias, gladius piscis.
Gheer. Fuscina cuspidibus horrens quibus pisces capiuntur.
Ghęerde/ gaerde. Virga, flagrum, scipio, stimulus. Ghęerdeken. Virgula.
ghęerde van ijser. Clathrum ferreum.
gheerden/ tralien. Clathri, clathra, cancelli.
Gheere/ gheerene. Lacinia, sinus vestis, limbus. & Pars qua largior sit vestis *Ital. gerone: Ang. garde.*
Gheeren/ gheren. j. gaderen. Colligere.
† Gheeren. j. be-gheeren. Cupere.
gheerigh. j. be-gheerigh. Cupidus.
gheern. j. gheren. Lubens.
Gheerste. j. gherste. Horreum.
Gheese. *Vet.* j. ganse. Anser. *Ang. geese.*
Gheese. *Vetus.* j. hoere. Meretrix.
† Gheessel. Scutica, flagellum, virgæ, lorum.
gheesselen. Flagellare, cędere virgis, loro.
gheesseler. Flagellator, plagosus, lorarius: virgator, *Plaut.*
gheesselinghe. Flagellatio.
Gheest. Spiritus, animus, anima, mens, ingenium. *Germ. geist: Ang. ghoste.*
gheest. Genius. eenen gheest hebben. Genium habere: natiua quadam indole & arcana ratione animos hominum mouere, & ad sui amorem sponte sua trahere, vehementerque afficere.
gheest/ bulder-gheest. Larua, vmbra.
gheesten/ nacht-gheesten/ dooder menschen gheesten. Lemures, manes, vmbræ vagantes hominum mortuorum.
gheest-ader. Arteria: vena vitalis: semita spiritus.
gheestelick. Spiritualis, religiosus, pius, sacer, ecclesiasticus.
gheestelick recht. Ius pontificium, diuinum.
gheestelickheyd. Religio: & Religiosi, ecclesiastici.
gheestigh/ aerdigh. Ingeniosus, solers, argutus.
gheestigh/ fraey. Scitus, elegans, bellus, venustus.
Gheete. *Fland.* j. gheyte. Capra.
Gheet-ader. *Fland.* Vena iugularis.
Gheeue/ gheue/ gheef gaue. Sanus, integer: purus ab omni parte, sincerus, solidus.
gheeue/ gheue. *Vet. Sax.* Quod datur accipiturque in commutationibus.
gheeue penninghen/ gheue gheld. *Vet. Sax.* Nummus probus.
Gheeuel/ ghęuel. Fastigium, cacumen, supercilium, iugum, apex. *Dicitur* gheeuel *siue q. d.* ghe-heuel. i. eleuatio sursum siue in altum, *ab* heuen *siue* heffen.
gheeuel/ veur-gheeuel. Frontispicium: frons ædificii. & Facies.

gheuel

Gheen/ egeen] *egeen*, quia passim occurrit, unum hoc testimonium instar omnium erit: ex de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 23. *dat deselve* egheen *warachtich crediteur en waere.* --- a *gheen*, venit *Gheenich*, ut in Vlaerd. Redenr. b.

Vermits dat geenigh *Vorst.*

Gheeren *cupere*] ut *vonnis* geeren. apud F. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 172. col. 1. & passim J. MATTHYSZE, indeque substantivum *ghere. cupido.*

Ende hi doe ende oerdinere
Na sinen wille na sinen ghere.

M. STOKE B. I. vs. 376. add. V. D. SCHELL. Kampr. bl. 484.

Gheessel] quomodo in meo Cod. Ms. Rosario, *Ende geslagen mit* geiselen *ende mit enen stoeck van riet.*

gheuel spits opgaende. Culmen, altitudo anterior domus in acumen surgens pyramidale.
gheuel recht opgaende. Paries solidus, qui à solo in fastigium usque surgit continuato ductu: fastigium.
Gheeuen. j. gheuen. Dare.
Gheeuw. Oscitatio.
gheeuwen. Oscitare, hiscere, hiare.
gheeuwer. Oscitator.
gheeuwinghe. Oscitatio.
Gheghene. *Sax. Sicamb.* Regio, locus.
Gheyl / ghijl. Lasciuus, pruriens.
gheyl. *vetus.* Fecundus, vber.
gheyl wt snijden. *vetus.* Castrare.
gheyl stincken. j. gael riecken. Olere hircum.
gheyl-minnigh. *vet.* Libidinosus.
gheyl. *Holl.* Siler, pumila salix in aquosis nascens: *Sic dicta, quod tanquam luxurians & lasciuiens nimia alimenta vbertate, ramos frondesque iusto plures emittat.*
gheylen. j. ghijlen. Mendicare.
gheylen. j. ghijlen. Lasciuire.
gheyligh. *vetus.* Procax, lasciuus, petulans.
gheyligheyd / gheylheyd. Lasciuia, salacitas.
† **Gheynster / ghenster.** Scintilla, fauilla.
gheynsteren. Fauillæ. & stricturæ.
gheynsteren / ghensteren. Scintillare, agere scintillas.
Gheysen. *vet.* Curare, mederi.
Gheyte. Capra, hirci vxor. *Germ. geiss: Ang. goate.*
gheytken. Capella.
gheyten-baerd. Aruncus, barba capræ, villus à caprarum mento dependens.
heyten-baerd / gheyten-blad. Caprifolium.
gheyten-blad. Periclymenus, siluæ mater, volucrum maius, lilium inter spinas. *officin.* Caprifolium, barbicapra, barba capri.
gheyten-bock. Hædus & Caper, hircus castratus.
gheyten-herder. Caprarius.
gheyten-manneken. Satyrus.
gheyten-melck. Lac caprinum.
gheyten-melcker. Caprimulgus.
gheyten-vel. Pellis caprina.
Ghelanne. *vetus.* **j. hoe-delle.**
† **Ghelas. j. glas.** Vitrum.
Ghelat. j. glat.
Gheld. Pecunia, moneta, numus, nummus, numisma, æs. *dicitur* **gheld.** *(inquit Adr. Iun.) à* **ghelden.** i. valere: *quòd penes pecuniam, rerum reginam, valoris omnis momentum sit & æstimatio.*
gheld op de hand / hen-penninck. Auctoramentum.
gheld op de hand gheuen. Obligare stipendio siue prompta pecunia.
gheld-boete. Pœna pecuniaria.
gheld-gieter / munt-smelter. Conflator figurati æris.
gheld-gierigh. Cupidus pecuniæ, philargyrus.
gheld-gierigheyd. Philargyria.
gheld-hoere. Meretrix.
gheld-loos. Carens pecuniis, sine nummis, inops.
gheld-potter. Euclio.
gheld-rijck. Pecuniosus, numosus, numatus.
gheld-schroder. Accisor monetæ, parapsallista.
gheld-sack. Sacculus pecuniarius, saccus numarius.
gheld-sack. Homo pecuniosus, numosus, numatus, euclio.
gheld-schuld. Aes alienum.
gheld-stock. Aerarium.
gheld-straffe. Multa, mulcta.
gheld-wegher. Libripens.
ghelden. Valere, in pretio esse, vtile esse.
ghelden. Debere. **Het gheld v.** Res tua agitur, de tuo certatur.
ghelden. *vetus.* Emere.
† **ghelden.** Luere, soluere.
ghelder. j. ghelde-man.

ghelde-

Gheynster] *een' Ziel waarin slechts van eedelzinnigheit een* **geinster** *glimt* HOOFT Opdr. d. Ned. Hist. & in de Cost. en Vsant. V. Berg. op t. Zoom. *Item, een yegelyck moet zyn schouwe soo hooch maecken, dat zyn gebueren van den roocke,* **ginsteren /** *noch andersints geen peryckel ofte gebreck en lyden* bl. 16.
Ghelas]

Fortuin is van **gelas.**

in J. vos Aran en Titus A. I. & multis aliis.
ghelden. *Luere] soe sal men elc eyne q. wyns voersetten, die hy selvest* **gelden** *sal.* in Ms. Keurb. v. Zwol. B. IX. Art. 21. adde G. OELRICHS. Gloss. - Scribebant pro eo etiam *Gulden:* vid. apud

ghelde-man. *vetus Fland.* Qui soluere siue luere debet, debitor.
Ghele. j. gheel. Rufus, luteus.
Ghelesye. j. pape-gay-kruyd. Symphonia. *Gal. genesie, gelesie.*
Ghelijt. j. ghelijne.
Ghelfs. Obliquus.
Ghelligh / gaeligh. Scabiosus.
Ghelunck. Aghus hornus.
Ghelous. j. ialoers. Zelotypus.
† Ghelte. *Germ. Sax. Sicamb.* Alucus, orca, trulla.
ghelte. Poculum maius, cantharus. *vulgò* ghelta.
† Ghelte / ghelubde seughe. Sus castrata, porca castrata. & Porcetra. *Ang. galte.*
ghelten. Castrare suem. *Ang. g'elde.*
Gheluen. Obliquare.
Ghelupe. j. glupe.
Gheluwe. j. gheel. Luteus.
Ghemelick / ghemmelick. Morosus, fastidiosus, irritabilis, difficilis. & *Ger.* Lasciuus instar equi.
ghemelickheyd. Morositas, fastidium.
ghemelicken. Morose, fastidiose.
Ghemse. *Germ. Sax.* Rupicapra, dama, capra montana.
Ghenade. Gratia, misericordia: & Impunitas.
ghenade doen. Gratiam delicti facere, remittere. In ghenade nemen. In fidem accipere, in deditionem accipere.
ghenade-loos. Immisericors.
ghenadigh. Propitius, misericors, exorabilis, bonus, benignus, pius.
ghenadighlick. Benignè, piè.
† Ghene. Ille, is. De ghene die. Qui, ille qui, illi qui. Alle de ghene die. Quicunque.
Ghender. Illic, istic.
ghender-waerts. Illuc, istuc.
ghenswaerts. Illorsum, istorsum.
Ghenen. *Campin.* Subridere.
Ghenever-boom. Iuniperus. *Gal. geneure: Ital. ginepro: Hisp. enebro.*
ghenever-besie. Bacca iuniperi.
Ghenghber. Zingiber. *Germ. imber: Gal. gingembre: Hisp. gingibre: Ital. gengiuo: Ang. gynger.*
Ghennette iannette. Equus alipes, pteropes, celer: genus equi Hispanici. *vulgò* gennettus, ginnettus, iannettus. *Gal. genet: Ang. genet.*
Ghenoffel / ghenoffel-bloeme / gheroffel. Caryophyllæa, flos caryophyllæus ocellus: betonicæ *siue* vetonicæ species. *Gal. giroflee: Ital. garofolo: Ang. gelouer.*
ghenoffel-naghel. Caryophyllus. *Gal. doux de girofle: Ital. garofano.*
Ghenserick. Argentilla, potentilla: *herbæ genus.*
Ghenst. *Fland.* j. brem. Genista.
Ghensiaen. Gentiana, aloë Gallica. *Ger. entzian: Gal. gentiane: Ital. gentiane: Hisp. gentiana: Ang. gentiane.*
Ghenster. j. gheynster. Scintilla.
Ghent. Anser mas. [illegible]
Ghent / tent. Bellus, scitus, elegans, pulcher, lautus, concinnus *vulgò* gentilis. *Gal. gent, gentil: Hisp. gentil: Ang. gentle.*
† Gheoole. j. ghioole. Cauea.
Gherbel. j. garbel.
Gherde. j. gheerde. Virga.
gherde-beenen. Varicare, varicari: crura diuaricare, vel diducere.

† Ghe-

apud G. DUMB. K. en W. Devent. bl. 44. & inde *Gulde* nostræ monetæ originem deducendam esse, uerius existimo, quam, ut HUGENIUS non serio dixit, in de snekdicht. XIV. 55.

Die Gelt heeft, heeft gewelt: ik meen het woortje. g'welt,
Gekrompen is tot Geldt.

Ghelte *trulla*] sic pro *mensura* in MIERIS. Ch. B. D. I. Bl. 342. col. 1. *ende van de Voeder wyns, een halve* gelte wyns. adde bl. 454. col. 1.
Ghelte / *sus castrata*] vid. WACHTER. v. *Gelde. castratus.*
Ghene *ille*] in v. VELTH. B. I. C. XXI.

D't was d'leven van genen *man.*

hinc adhuc *by dezen en* genen.
Gheoole] inde *Gheolier* pro *Carcerario* in J. BOTTELGIER Cap. CCXCVIII. *Die bewaerders der ghevanghenissen syn ghemeenlyc gehieten* gheolliers *oft tourriers.*

† gherde-gaeten / gherde-koyen. Incoxare: coxsim sedere, iacere, aut stare. Alghcrde-gaetende ost gherde-koyende kacken. Coxsim cacare: incoxare cacandi causa.
Ghere. Lubitus, appetitus, us.
† gheren. Cupere, appetere.
gheren / gherne / gheern. Lubens, lubenter, lubenti animo, haud gravatè, non inuitus, æquo gratoque animo. *Germ. gern.*
Gherech / gherich. Viscera.
† Gheren. j. gaderen. Congregare. & Insecem conuerti: condituram fecis recipere.
Gherghel. Ora, margo.
Gherijte. j. gaeriete.
Gherme. Ouis matrix. & Agna.
Ghermen. *vetus.* j. be-hermen. Mouere.
Ghern. j. gheern. Lubens.
Gherneykten / buys. Exomis, sagum.
Gheroffel. j. ghenoffel.
Gherte. *vetus. Fland.* j. splete. Rima.
Gherriete. j. gariete.
Ghers. j. gars / gras. Gramen.
Ghersselen. Horrere, horrorem habere.
ghersselinghe. Horror.
Gherste. Horreum, cride.
gherst-maend. September. *sic dictus ab hordei messe.*
ghersten brood. Panis hordeaceus.
ghersten dranck. Cremor ptisanæ, ptisana.
ghersten mout. Polenta.
Gherstigh. j. garstigh. Rancidus.
Gherwe. j. gaerwe / gherue.
Ghesond. j. ghe-sond. Sanus.
Ghespe. Fibula, confibula, orbiculus, ansa. *Fland. gaspe: Ang. claspe.*
ghespe setten. j. lamf-oore setten. Subsannare.
ghespen maecker. Fibularius.
ghespen. Fibulare, infibulare.
Ghest / ghist. Fæx, sanies, crassamen, crassamentum *Angl. yest.*
ghest-achtigh. Fæculentus.
Ghester. j. ghenster. Scintilla.
Ghet / aghét. Gagates, gangitis. Swert ghet. Thracius lapis, gagatidis species nigri coloris. *Ang. geate.*
Gheubelen / ghobelen. Vomere.
Gheue. j. gheuue. Sanus, integer.
Gheuel. j. gheuel. Fastigium, cacumen, culmen, &c.
Gheuen. Dare, tribuere, tradere, largiri, præstare, præbere: & Donare, dono dare. *Germ. geben. Angl. giue.*
gheuen ten besten. j. beste.
gheuen te kennen. Significare.
gheuer. Dator.
gheuigh. Datiuus.
Gheur / goor. Odor, nidor, fragrantia: & Vapor. & Sapor: & Vigor.
gheuren / gheur gheuen. Fragrare, olere, odorem siue nidorem emittere.
gheurigh. Flagrans.
Gheus / goes. *Holl. Fris. Oostland.* Anser fœm.
Gheus. Mendicus impudens: homo vilis, vappa, nequam. *Dictio Gallica, siue potiùs Wallonica, olim obscura, & Teutonibus ignota: nunc verò belli intestini in Belgio tempestatibus, peruulgatum vocabulum, videlicet nomen vni parti aduersæ ab altera inditum.* Gæsus *Seruio dicitur* vir fortis, vir bello strenuus, *super illud Virgilij Æneid. 8. duo quisque Alpina coruscant Gæsa manu, scutis protecti corpora longis: gæsa interpretatur* hastas viriles: & Gæsos *dicit* viros fortes *à Gallis vocari.* Gessatas, *inquit Polybius, Galli sua lingua nominant* milites conductitios. Guessin *Britannos vocare* servos conductitios, *scribit Guilielmus Camdenus.*
Gheute. j. gote. Fusio, fusura.

G H I

Ghichelen / gichen. Cachinnari.
† Ghichte. *vet.* j. ghifte. Donum.

Ghich-

gherde-gaeten] Gerdegaten / *gerde-koyen, de beenen te wyt van een setten int gaen.* CHR. PLANTINO.
gheren. *Cupere*] *niet en* gheren *te hebben.* in charta apud MAUREGNAULT Jurid. Obs. bl. 212.
Gheren. *In fecem converti*] *dat bier wilt niet* geren. CHR. PLANTINO.
Ghichte. *Donum*] *dat hy dese* ghichte *loven sal.* & *ende dese* ghichte *willen wy houden.* in MIERIS Ch. B. D. I. bl. 369. col. 1. uti vero *ghichten* auctori nostro etiam *fateri* audit, sic etiam *Ghichte* confessionem notat *Dat ghy oprechte* gichte *doen zult van alle weeten.* in 't Stadr. v. Devent. D. I. Tit. VII.

Ghichte. *Ger. Sicamb.* j. flederrijn. Articularis morbus, arthritis.
ghichte. *Sax. Fris.* Paralysis, neruorum resolutio.
ghichtigh. Arthriticus, articularius. & Paralyticus.
† ghichten. *vet.* j. be-ghiften. Donare, munerare.
† ghichten. *Ger. Sax.* Torquere, excruciare, adhibere tormentum.
ghichten. *Fris. Sicamb.* Fateri, confiteri, agnoscere.
ghichter. *Ger. Sax.* Tortor, carnifex.
Ghie-jaeghen. Rudere instar asini.
Ghienen. *Ger. Sax.* Oscitare, hiare, hiscere.
Ghier. Vultur: vulturius, *apud Plaut.*
ghier-swaluwe. Apus, depes, cypselus.
ghier-balck. *vide in Append.*
Ghier-wolf. Lycaon: & Heluo.
Ghieren / ghiersen. Auidè petere, inhiare.
Ghieren. *Ger. Sax.* Stridere, strepere.
ghierigh. Auarus, auidus, appetens, tenax, sordidus.
ghierighaerd. Homo auarus.
ghierigheyd. Auaritia.
ghierighlick. Auarè, auidè.
ghiersen. j. ghieren. Auidè petere.
Ghieten. Fundere, *Germ. giessen: Ang. yet.* Metael gieten. Conflare, fundere.
ghieter. Fusor.
ghieter van metael. Fusor, conflator.
ghieter. Haustrum: lignum excauatum quo hauriunt nautæ aquam ad irriganda vela.
ghieteling. *vetus.* Merula.
ghietigh. Fusilis.
ghiet-emmer. Modiolus erogatorius, situla quæ in altum elata aquam refundit.
ghiet-konste. Ars fusoria.
ghiet-logghen. Pseudocheus, spermopseudus, mendaciorum fusor, mendaciorum follis.
ghiet-vat. Guttus, gutturnium, malluuium.
ghiet-vat. j. vespught-kruyctie. Harpagium.
Ghift. j. vergift. Venenum, virus.
Ghifte. Donum, munus. *Ang. gyfte.*
ghifte. *Fris.* Scutella alta ex solido ligno excauata.
† ghiften. j. beghiften. Donare.
ghifter. *vetus.* Donator.
Ghy. Tu. ghy-lieden. Vos, vos homines. *Ger. ir: Angl. yee, you.*
Ghyghe. *Germ. Sax. Sic.* Chelis.
Ghyghen. j. hyghen. Anhelare.
Ghyl / ghyle. Chylus, cremor cereuisiæ. *Adr. Iun:*
ghyl. j. gheyl. Procax, lasciuus.
ghylen. j. sieden. Bullare, bullire, feruere, inferuere.
ghylen. j. gheylen. Lasciuire.
† ghylen. Flagitare, procare, inuerecundè petere. & Ludificare, fallere. *Ang. begyle.*
ghyligh. j. gheyligh. Procax.
ghyler. Flagitator: & Parasitus.
Ghyle. *vetus Fland.* Mora, remora.
Ghynen. j. ghienen.
Ghyse. j. ghewijse / wijse. Modus. *vulgò* guisa. *Gall. guise: Ang. guyse.*
Ghysel. Obses *vulgò* gisala.
ghyselen. Obsidem capere.
ghyseler. Obses.
† Ghilde. *Fland.* j. gulde. Collegium, contubernium. *Ang. gylde.*
ghilde. Contubernalis. *q. d.* soluens. *à* ghilden. i. soluere.
† ghilde. Liberalis, prodigus æris. de ghilde spelen. Facere largitiones, largiri & profundere.

ghil-

ghichten. *donare*] *hebben* gegichtet *al dat goet.* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 369. col. 1.
ghichten. *Torquere*] vid. vir literatissimus J. DE RHOER in 't Gron. Genoodsch. D. I. bl. 430.
ghiften. *donare*] adi HALTAUS.
ghijlen. *inverecunde petere*] *Echt sal hy wesen schamel, ende niet* ghijlen / *noch begheren* J. MATTHYSZE bl. 264. adde alium locum in 't Utr. Genoodsch. D. I. bl. 203.
Ghilde. *collegium*] sic J. V. BRONCKH. (Ged. bl. 30.) aves, *het gevederd gild*, nominat.

(Indien zyn brein niet was van al te grove stof.)
Zou hy 't gevedert gild *als opperzanger leeren*
Een lieffelyker maat van wenden en van keeren.

& sæpius, ceterum de hoc vocabulo pulcram dissertationem *de Taal en Dichtk.* Bydr. D. II. bl. 188. inseruit vir consummatæ eruditionis M. TYDEM.
ghilde. *prodigus æris*] ut in 't Const-thoon. Juw.

Voor

ghilde. *vetus.* j. hoere. Meretrix.
ghildeken. Nepos, decoctor.
ghildachtigh. Liberalis.
ghilden / ghelden. Soluere, luere.
ghilde-broeder. j. ghulde-broeder.
Ghilien. *Holl. Sicamb.* Stridere: & Grunnire.
ghillinghe van de saghe. Stridor serræ. *Hisp.* *chillido.*
Ghilpen. *Holl.* j. fieriken. Pipilare.
Ghinder. j. ghender. Illic, illuc.
Ghingheber. j. ghengber. Zingiber.
Ghinnen. *vetus.* Ordiri. *hinc* be-ghinnen / ont-ghinnen.
Ghinnicken. *Holl.* j. grenicken.
Ghinoffel / ghenoffel.
Ghins ende weder. *vet.* Vltro citroque.
Ghioole. Cauea, caueola, carcer, seu domuncula auium. *Gall. gayole: Ang. gayle.*
ghioole in den kercker. Arca robustea, robur, robustus carcer, lignea custodia, phylaca, mala mansio.
ghioller. j. steen-waerder. Carcerarius.
Ghips / plaester. Gypsus, gypsum. *Germ. gyps: Gal. gips: Ital. gesso, gypso: Hisp. yesso.*
Ghipsen. j. plaesteren. Gypso incrustare.
Ghirghel. j. gherghel.
Ghiroffel. j. ghenoffel.
Ghirren. *Ger. Sax.* j. kuercken. Gemere.
Ghispe. Flagellum, lorum, verber.
ghispen. Flagellare, flagello siue loro cædere, verberare.
ghisse. Coniectura, coniectatio, æstimatio. Met der ghissen gheuen. Dare vt fors fert, numeri aut mensuræ nulla habita ratione: nullo discrimine, delectu aut numero: prolixè & affatim dare.
ghissen. Coniicere, coniectare, coniecturam facere, cogitare, colligere, diuinare, suspicari, opinari, opinionem habere, reputare, ęstimare coniectura *Ang. gesse.*
ghissinghe / ghisse. Coniectura, æstimatio, opinio.
ghissinghe maecken. Coniectare, conjicere.
Ghist. j. ghest. Fæx.
Ghister / ghisteren. Heri, hesterno die. *Ger. ghesteren: Ang. yester.*
ghister-auend. Heri vesperi.
ghister-morghen. Heri manè.
ghister-nacht. Hesterna nocte.
ghisterigh. Hesternus.
Ghitterne. Fidicula.

G I *vide* G H I.

G L.

Glad. *Holl. Fris.* j. gloedigh / gloedende.
Glaerende ooghen. Oculi cæsij, glauci.
glaer-ooghigh. Cęsius siue glaucus oculis.
Glaet. j. ghe-laet. Gestus, vultus.
† Glans. Splendor, fulgor, iubar.
glantsen. Splendere, fulgere, nitere.
Glas. Vitrum. *Germ. glaß. Ang. glas, glasse. Glesse vet. Germ.* Succinum, electrum. *Guil. Camd.*
glas. j. glasen venster.
glas / drinck-glas. Vitrum, calix vitreus.
glas-blaeser. Vitriarius fusor: qui vitreamina conflat.
glas-kruyd. Perdicium, helxine, muralium, muralis herba, parietaria, vrceolaris, vitrearia. *vulgò* vitriola. *herba qua vitra purgantur.*
glas-looper. j. sand-looper. Clepsammidium.
glas-maecker. Vitriarius, vitrarius.
glas-maeler. Encaustes.
glas-verwe. Color vitreus, hylianus.
glas-worm. Cantharis. *vermis qui plerumque in vasculis vitreis clauditur seruaturque.*
glasen / glasen-werck. Vitrea, vitreamina, orum.
glasen / van glas. Vitreus, vitrinus, hyalinus.
glasen-berd. Hyalotheca: vbi vitrea vasa reconduntur.
glasen-maecker / glas-maecker. Vitriarius, specularius.
glasen pot. Poculum vitreum.

glas-

Voor vrou splytpenning syt ghy doch te recht vermaert.
En ghy voor een Quistgoet, end' voor een groot vuyl Gilde.
& ibi etiam alio in loco:
Had ick nu gelt, ick sou my toonen als een Gilde.
add. de Tael en Dichtk. Bydr. D. II. bl. 188. sq.
Glants] pro hoc etiam *Glansheid.* adi 't Geld. Pl. B. I. D. bl. 1. *Al is 't dat die* glansheydt *der lichten — hinderen,*

glasen-venster. Fenestra vitrea: speculare, specularium.
Glat. Politus, planus, læuis, leuigatus.
glat. Mollis, lævis, læui & glabra cute.
glat / kael. Glaber, glabrio, caluus.
glat / slibberachtig. Lubricus.
glat ende vet. Nitidus & pingius.
† glat. Iucundus, hilaris. & blandus. *Ger. glatt. Ang. glad.*
glatten. Polire, læuigare, læuare, complanare.

glattigheyd. Læuor, læuitas: & Lubricitas, lubricum.
† Glauie. Lancea, hasta. *Gallis* gladius *dicitur.*
Glede. *Germ. Sax. Sicamb.* Lithargyrum, lithargyrus, argenti spuma.
Gleye. j. gluye. Stramen arundinaceum.
Gleye. Terra figulina scintillans.
gley-backer. Plastes, figulus.
gleyers werck. Vasa scintillantia, è scintillante siue splendente terra: vas fictile Balearicum, Maioricanum.

† gleye

glat. *Jucundus*]

Wynering, ho! dor gnepper gled!

canit G. JAPIX in de Fr. Rymlerye bl. 64. quem JOHANNES HILARIDES VIRGILIO prætulisse dicitur ZACH. CONR. V. UFFENBACH in de Reizen D. II. f. 32. Sed hoc monitore non indigemus, longeque absunt ab elegantia, qui tales sibi imitandos proponunt: neque sanioris cerebri sunt, quam ANNA illa LOUISA KARSCHIA cum SCHONEMANNUM exprimit (*Man weis in Berlin dass diesen Mann nae einen heftigen hitzigen Fieber von zeit zu zeit eine Art von Raserey angetreten in welcher er immer in Versen gesprochen und geprediget.* vid. A. L. H. Auserlesene Ged. Vorr. f. XVII.) eodem modo, sed frustra, LEONARDUS VINCI pictoribus lapides Florentinos commendat. vid E. LUZAC Lett. Cour. D. V. bl. 111. --- a *Glad* vero venit etiam *Gladsheim.* ECCARDO *lætitiæ locus.* vid. de Orig. Germ. p. 44 & adde WACHTER. in v.

Glauie] in Rosario Ms. meo *Ende syn syde mitter* glauien *doersteken.* sed vid. L. SMIDS Schatk. v. Oorloghstuyg. & GRUPEN. Obs. Rer. Germ. & Rom. p. 356. S. H. V. IDSINGA Staetsr. D. II. bl. 175. sq. *μετωνυμικῶς* etiam per hanc vocem denotari *lanceatum equitem certo peditum armatorum numero cinctum.* probaverunt A. MATTH. Anal. T. I. p. 255. G. V. LOON. Aloude Reg. D. V. bl. 227. 466. J. H. JUNGIUS in not Hist. Com. Benthem. p. 195. eam scilicet ob rem, quia hasta inter præcipua arma numerabatur, uti etiam non obscuris verbis probat antiqua Frisiorum lex apud SCHOTAN. p. 43. *di schil habba* Speer *Piek en Schild* & sic jam, vetustorum Germanorum tempore pater vel propinquus scuto *frameaque* juvenem arma sumturum donabant. vid. TACIT. de M. G. CXIII. Galli vero eos, qui facinoribus suis eximiam gloriam acquisiverant *Gæsos* aut *Gæsones* vocare solebant, ab *hasta* sua, quæ MARONI audit *Alpina Gæsa.* Ae. VIII. vs. 661. ubi vid. SERV. HONOR. --- Græcos Romanosque eam pro Deo coluisse docuit admirabile illud literatorum par GYSB. CUPER. in Ap. Hom. p. 22. JAC. PERIZON. in Diss. de variis numm. quæ est III. p. 224. Sed, quæ præceteris huc facit, de locutione *in hastis esse* adi G. SCHRODER. in Obs. J. Civ. p. 179. quibus addi potest, *Martem Gradivum* appellatum fuisse, secundum nonnullorum sententiam, ab hastæ vibratione. Conf. GRANG. ad JUV. Sat. II. vs. 128. aut potius, quia cum hasta depingitur, ut in Gloss. ined. Leidens. --- Germanorum frameas vero, ut ad eas potius revertar, describit TACITUS ibid. C. VI. his verbis: *frameas gerunt angusto & brevi ferro, sed ita acri & ad usum habili, ut eodem telo pro ut ratio poscit vel cominus vel eminus pugnent.* quacum descriptione convenit numisma a Comite CAYLUSIO in opere suo Recueil d'Antiq. T. IV. p. 104.

† glepe pot. Culullus, vrceolus fictilis. *Ang. galey potte. Dicitur quibusdam Germanis* gleysen. *Andreas Althamerus in suis Commentariis in Cornelij Taciti librum de moribus & populis Germanorum*, *ait :* Glesum *veteres Germani appellarunt* succinum, *ob nitorem, quod instar vitri luceat : quam vocem vernaculus Germanorum sermo etiamnum retinet : vitrum enim* glaß *&* gleset *appellant : &* glestum *atque* glaster omnem materiam quæ igne colliquata nitorem leuoremque fictilibus superinducit : *quomodo* ein glasterten topf oder hafen / ein glesterten krug *dicunt*, *id est*, ollam aut amphoram in hunc modum figulina arte coctam.

† Glensen / glenssen. *Germ.* Nitere, splendere, lucere, relucere, pellucere.

glensenen. j. ghelijckssenen. Fingere.

Glid. j. gelid. Membrum, artus.

glid-kruid. Sideritis, ferruminatrix.

Glenster. j. glinster. Scintilla.

Glend / glent. j. gelente. Sepes, maceria.

Glenster. j. glinster. Scintilla.

Gletten. j. glatten. Polire.

† Glit-

104. editum, & graphice etiam hic ferreus hastæ mucro, Atuacæ repertus, quem ex viri strenuissimi, & quod summum est, sanctissimi JANI GREEVII, dono possideo.

ea vero tela veteribus non solum in bello, sed etiam debellandis feris inserviisse credibile est, præsertim cum, ut JULIUS CÆSAR. L. VI. C. XXI. Gall. retulit, *omnis eorum vita in venationibus atque studiis rei militaris* constiterit, & apud omnes gentes istius formæ venabula, in usu fuerint. vid de Græcis numisma Græcum in L. BEGERI Thes. Brandenb. T. II, p. 318. & Romanis CAYLUSII l. syllogen. T. II, p. 394.

glepe pot] vid. WACHTER. in *Gless. Succinum.*

Glepsen. *Nitere*] WACHTER. in v.

† Glicken. j. ghe-licken. Nitere: & Polire.
† Glier-muys / rel muys. Glis, gliris.
Glyden. *vetus. Fland. Holl. Sicamb.* j. slibbe-ren. Labi, prolabi.
glyd-baene. Planities glaciata.
glydende. Labilis, lubricus.
Glyssener. *Germ. Sax. Fris.* j. ghe-lijckssenaer. Hypocrita.
Glysteren. j. glinsteren. Scintillare.
Glimme. *Holl.* j. gloedt. Pruna.
Glimmen. *Holl. Sicamb.* j. gloeden. Ignesce-re, candere.
glimmende kole. j. gloedende. Pruna.
Glimpen. j. glimmen. Ignescere.
Glinsen. j. glinsteren.
Glinster. Scintilla.
glinsteren / glisteren. Scintillare, fulgere, micare, nitere, ſplendere, candere, *Ang. glister.*
glinsterigh. Scintillans, fulgens, fulgidus, nitidus, ſplendidus.
glinsterigh root. Rutilus, igneus, ſaturo ſplendore rubens.
glinsterigh swert. Coracinus.
Glippen. *Holl.* Fugitare, transfugere clanculum.
glipper. *Holl.* Fugitor: qui nubilo & periculoſo tempore fugit, tranquillo autem reuertitur: & Transfuga, perfuga.
Glis / glisch. *Fland.* j. lisch. Iris.
† Glissen / glitsen. *Holl. Sicamb.* j. slibberen. Labi, prolabi. *Gal. glisser.* γλισχρὸς i. lubricus.
glissen op d'ijs. *Holl.* j. rijden.
Glisteren. j. glinsteren.
Gloed. Pruna.
gloeden / gloeyen. Ignescere, inardescere, candere, candeſcere.
Gloedende. j. gloedigh.
gloedigh. Ignitus, candens.
gloedigh ijser. Candens ferrum.
gloedighe kole. Pruna.
gloedighen brand. Torris.
gloedte / loedte. Rutabulum, instrumentum quo ignis proruitur: & Forceps: instrumentum quo prunę & alia candentia tenentur.
Gloeme. *Sicamb.* j. loeme.
Gloeye. *Holl.* j. gluype. Decipulum, transenna, machina irretiendis auibis apta.
Gloeyen. j. gluypen. Insidiari.
Gloeren. j. gluyeren.
Glooren. *Holl.* Recreare, reficere. & Recreari, refici.
Gluck. j. ghe-luck.
Gluye / ghe-luye. *Fland. Holl.* Fascis stramentorum, stramen arundinaceum, manipulus arundinaceus. *vulgò* glema, gelima. *Gal. glu.*
Gluyeren / gluyer-oogen / gloeren / glueren. *Holl. Fris.* Nictare.
gluyeren. Transuertere hirquos, limis hirquis cernere, limis oculis aspicere. *Ang. gleye.*
gluyerachtigh. j. loenschende. Pætus.
Gluype. j. gloeye. Decipulum.
gluypen gloeyen / gluypen. *Holl. Fris. Sax.* Insidiari, obseruare.
gluyper. Insidiator.
Gnap. *Holl.* j. knap. Gnauus.

G N

Gnisteren. *Sax. Fris.* j. knersen.
† Gnorren. j. knorren. Grunnire.

G O

Gobelen / geubelen. Vomere, eructare.
† Gobelet. Calyx, cyathus, acetabulum. *Gal. gobelet: Ang. goblet.*
Gochelen. j. guychelen.
God. Deus, numen. *Ger. gott. Ang. god dicitur*

Glicken] ut etiam PLANTINO.
Glier-muys] ut etiam PLANTINO.
Glissen] pulcre ideo in P. C. HOOFT Minned. bl. 5.
U krachten, die my glissen / *door 't merrigh in 't gebeent,*
Soud' ick niet willen missen, om 's dageraets gesteent.
Gnorren] in J. VOS. klucht v. Oene.
Dat is niet of Oene gnort.
Gobelet] in 't Const. thoon. Juw.
Wie 't best speelt een Goublet *van ses loot salt verschoonen.*
& paulo inferius,
Den derden een Goublet *van ses loot fraeij ghesneden.*

nur god / *q. d.* goed. *nemo enim bonus nisi vnus, Deus. Mar.* 10. God groete u / Salue, aue. God geve. Faxit Deus, vtinam, ô si. God gheve wie. Quisquis, quicunque. God gheve hoe. Quomodocunque. God geve wanneer. Quandocunque. Te gode. Aue, vale. *q. d.* ad deum. Te gode bevelen. Valedicere. Om gode bidden / om gode gaen / om godts wille bidden. Mendicare, emendicare, per Dei numen & nomen sibi hominum misericordiam quærere. *Lactant.*

gode-man / *& per syncopen.* goy-man. Mendicus, coactor stipis. *Gal. caiman, caymand:* mendicus. *& caimander*, mendicare, cogere stipem.

gode-lieden / goy-lieden. Mendici.

gode-wijf / goy-wijf. Mendica.

god-hoede. *vetus. Fland.* Salus, salutatio.

god-hoede bieden. *vet.* Salutare, salutem imprecari.

god-loos. Impius, atheus, expers omnis religionis.

god-loos-heyd. Impietas.

god-moeder. *vetus.* j. pete / meter. Parens mystica. *Ang. godmoder.*

god-vader. *vet.* j. peter. Parens mysticus, Onomasta initialis. *Angl. godfather.*

god-saligh. Pius.

god-saligheyd. Pietas.

god-vorchtigh / god-vruchtigh. Religiosus, pius, θεόφοβος, timens Deum. *à* vorchten / vurchten / vruchten. j. timere.

god-vorchtigheyd / god-vruchtighheyd. Religio, pietas.

† gods-acker. *Germ. Sax.* Cœmiterium, sepulchretum. *q. d.* ager Dei. locus extra civitatem procul à templis & domibus, vbi mortui sepeliuntur. *Veteres cadauera humana in ciuitate sepeliri noluerunt. & leges* XII. *tabularum, in vrbe sepelire aut vrere mortuos, prohibent. ad quem morem alludit quod in Euangel. legitur, elatum esse adolescentem mortuum, quem Christus veniens ad ciuitatem matri suæ restituit. & Chrysostom. in serm. de fide &, grat. ait: Omnem ciuitatem & omne castellum ante ingressum habere sepulchrum. Huiusmodi consuetudo adhuc multis Germaniæ locis obseruatur.*

gods-dienst. Sacrum, res diuina, religio, latria: seruitus, quæ pertinet ad colendum Deum.

gods-diensthigh. Pius, Deum colens.

gods-dienstigheyd. Pietas.

gods-draght. *Sicamb. colon.* Supplicatio, pompa sacra.

gods-huys. Hospitium sacrum, nosocomium, xenodochium sacrum. *vulgò* hospitale: & Cœnobium sacrum.

gods-huys voor oude lieden. Gerontocomium: locus vbi senes tractantur.

gods-laster. Blasphemia.

gods-lasteraer. Blasphemus.

gods-loon. Merces diuina.

† gods-penninck. Arrha, arrhabo.

gods-raed. Oraculum, responsum.

gods-spreuck. Oraculum.

goddinne. Dea.

godlick. Diuinus.

godlicke macht / kracht ende wille. Numen.

godlick / godlicken. Diuinè.

Godse. j. af-god. Idolum, simulacrum. *Ger. goetz.*

godsen-huys. Delubrum.

godsen-dienaer. Idololatra.

Goed. Bonus, probus, ἀγαθός.

† goed. Bona, orum: diuitiæ, fortunæ, res, census, pecuniæ, substantia, facultates: & Merx, merces, ium: & Fruges, fructus terræ, annona. & Ager, villa, prædium.

goed doen. Benefacere.

goed-doen /

gods-acker] vid. WACHTER. in *Gots-aker.*

gods-penninck] inde in de Handv. v. Vlaard. bl. 18. *dat zy coopen mit* Goldtspennigen / *ende niet te vollen en betalen.* & inde *vergodtspenningen* in 't landr. v. Ruerm. bl. 27. *ende 't selve vergodtsheldert, oft* vergodtspenninckt *hebben.* inde nunc Hollandis *Goospenning.*

Goed *pecuniæ*] sic uti hodie dicimus: *dat kost hem veel geld:* proavorum temporibus loquebantur: *dat kost hem veel* goed. vid. apud A. MATTH. T. III. Anal. p. 145. phrasis petenda est ab iis seculis, quibus pecunia, sive incognita, sive rarior erat, & cuncta permutatione fiebant. Ceterum pro omnigena re vocabulum occurrit, etiam pro *pecore* nam in G. DUMB. K. en W. Devent. bl. 28. *Item wie gien burger en is, die en sall ghien* guet *op der stad weide slaen.* & ibi sæpius.

goed doen / deught doen / dienst doen. Bene mereri de aliquo, officium alicui tribuere, beneficium conferre, beneficiis afficere aliquem.
goed doen. Probare, approbare, ratum facere.
goed doen met ghetuyghen. Testibus probare, testimoniis comprobare.
goed doen de schaede. Præstare damnum: persoluere si quid res habet vitij, indemnem præstare emptorem. & Alienæ culpæ dispendium in se recipere, & velle luere: satisfacere, cautionem dare: & Spondere merces esse probas.
goede / goede-moeder. j. god-moeder.
goede daghen hebben. Bene curare ætatem suam, curare cutem, bene habere: ducere in bonis dies suos. *Iob.*
goede mannen. Arbitri, boni viri, ad quorum arbitrium causa litigiosa defertur.
goeden-tijd. Seculum aureum, fertile, tempus aureum: annonæ laxitas, vbertas, vilitas.
goede weke. Hebdomada maior, sancta.
goeden vrijd-dagh. Soteria, dies parasceues, dies Veneris sanctus.
goed-aerdigh. Bonæ indoles.
goed-daed. j. wel-daed.
goed-daedigh. Beneficus, benignus, liberalis.
goed-daedigheyd. Beneficentia.
goed-duncken. Placere.
goed-duncken. Existimare, putare, videri. dat heeft my goet ghedocht. Existimaui, putaui, visum est, placuit.
goed-dunckel. *vet.* Arrogans, gloriosus. *vulgò* præsumptuosus.
goed-dunckenheyd/goed-dunckinge. Arbitrium, arbitratus, opinio, sententia.
goed-gierigh. Auarus, auidus bonorum, diuitiarum, inhians diuitiis.
goed-gunstigh. Beneuolus, candidus.
goed-hertigh Mitis, benignus, beneuolus, liberalis ingenio. *vulgò* boni cordis.
goed-hertigheyd. Benignitas, beneuolentia, animi propensio.
goed-loos. Inops, pauper.
goed-rond. Planè, prorsus & omnino.
goedrond goed zeeus. *adag.* Crassa Minerua, inconditè & simpliciter.
goed-rond uut segghen. Planè edicere & synceré.
goed-vader. j. god-vader.
goed-willigh. Beneuolus, beneuolens.
goedwilligheyd. Beneuolentia.
goed-willighlick. Beneuolè.
goeds-moeds. Aequo & pacato animo.
goeds-tijds. Oportunè, commodè, tempore oportuno.
goede. *vetus.* j. god-moeder / pete. Parens mystica, parens initialis. *vulgò* commater, promater.
goedelick. Benignus, clemens.
goedelicken. Benignè, clementer.
goedelickheyd. Benignitas, clementia.
goeder-hande. j. goedertier.
goedertier / goedertieren. Benignus, clemens, mitis, facilis, commodus, exorabilis, lenis.
goedertierenheyd. Benignitas, clementia, facilitas, lenitas.
goedertierlick. Benignè, clementer.
goedigh. j. goedelick. Benignus.
goeden / eruen. Transscribere, transferre, tradere alicui bona, fundum: transmittere alicui hæreditatem: inuestire in possessionem bonorum.
† goedenisse / erffenisse. Hæreditas, transcriptio, siue traditio hæreditatis, inuestitio, traditio bonorum.
goedenisse doen. Mittere in possessionem, inuestire.
goedinghe. j. goedenisse. Transcriptio bonorum.
goedinghe. Bona, facultates.
Goedel. *vet. vulgò* Commater. *Ger. goetel.*
Goedse / goedse. Falx, securis, gæsa, culter venatorius. *Gal. gouge, vouge.*
† Goem. j. goom. Custodia, cura.

goedenisse] in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 9. *de* goedenisse *daer van wordt ghedaen by de guldeken.*
Goem. *cura*] uti adhuc in composito *Bruydegoem*, *Bruydegom*, vivit. adi de N. Bydr. tot opb. der Vaderl. Lettk. quod opus multis de caussis commendari meretur, D. II. St. IV. bl. 521.

† Goenſ-dagh / woenſ-dagh. Dies Mercurij. *q. d.* Godenſ-dagh / *ſiue* Wodenſ-dagh. ſ. Dei dies. *Mercurium enim Deum Teutones maximè coluerunt, eumque* Gode / wode / woode *&* dode *vocauerunt, teſtibus veteribus Chronicis Teutonicè conſcriptis : teſte quoque Paulo Diacono de Geſt. Longobard lib.* 1. *cap.* 9. *eius verba hæc ſunt : VVodan ſane, quem, adiecta litera, Godan dixerunt : ipſe eſt qui apud Romanos Mercurius dicitur, & ab vniuerſis Germaniæ gentibus vt Deus adoratur. Ang. vvedneſday.*

† Goeſ / goeſe. *Friſ. Holl. Sax.* ſ. gans. Anſer. *Ang. gooſe.*

Goeſken. Corycæus : & Satelles, lictor.

Goete. Paralyſis. *Ger. gutt.*

goete / goet-euel. *vetus Fland.* Morbus articularis, arthritis. *Gal. goutte : Ital. gotta : Hiſp. gota : Ang. govvte.*

Goyen. Iactare cum impetu. & Quatere. & Batuere. & Feſtinare.

† Gokelen. *Sax. Sicamb.* ſ. gunchelen.

Golpe. *vetus.* Gurges, vorago. *Gal. goufre : Ang. gulſe.*

golpen. Ingurgitare, auidè haurire, hauſtim bibere.

golper. Ingurgitator, multibibus.

golue. Vnda, fluctus: κόλπος. *Gal. goulſe : Ital. golfo : Hiſp. golfo.* i. ſinus maris.

goluighe zee. Mare fluctuoſum, vndoſum, fluctiuagum.

Gomme. Gummi: κόμμι. *Ger. gumme : Gal. gomme : Ital. gomma : Hiſp. goma : Angl. gumme.*

gom-achtigh. Gummoſus.

gommen. Gummi linere, inficere, miſcere.

Gone. *vetus. Fland. Holl.* ſ. ghene. Ille.

Gome. *vetus. Germ.* Homo. *Otfrid. VVeiſſ.*

goman / gomman. *vetus. Ger.* Maritus, paterfamilias. *Otfrid. VVeiſſenburg.*

† Gomen. Viſcera perforare ſiue lædere.

Gompe. *Germ. Sax.* Gurges.

Gonnen. ſ. gunnen. Fauere.

Gonſen. *Holl.* Suſurrare.

gonſinghe. Suſurrus, ſummiſſum murmur.

Gonſte. ſ. gunſte. Fauor.

Goo-graeue / go-graef. *vet. Sax.* Iudex pedaneus ſiue podarius, iudex qui plano pede iudicat, neque tribunal habet. *eligebatur autem apud veteres Saxones ad vim illatam illico iudicanidam, eodem nempe die quo violentia facta erat.* Go-graeue. Feſtinus iudex, qui in neceſſitate celeriter iudicat. *à* goch. i. celer. *And. Altham. vulgo* gograuius.

Goom. *vet.* Obſeruatio, cuſtodia, conſideratio, cura.

goom nemen. ſ. goomen.

goomen. *vetus.* Obſeruare, conſiderare, curare, cuſtodire. *Germ. heluet, gaumen.*

goomer / goommaer. Curator, cuſtos. *vulgò* gomarus. *Germ. heluet, gaumer.*

Goor. *Fland.* Limus, lutum, cœnum.

goor. *Louan.* Sordes ædium.

goor. Terra noua, quæ certum habet ſine cultura lucrum. *Becan.*

goor. Palus, locus paludoſus.

goor riecken. *Holl. Frieſ.* ſ. ſtincken.

Gooſe. ſ. goeſ. Anſer.

Gorde. Vinculum, lorum.

gorde / ribbe van t'ſchip. Cinctus, ſubligaculum.

gordel. Cinctus, lata zona, cingulum. *Ger. gurtel : Angel. girdle.*

ghordel-hanghſel.

Goenſ-dagh] op Goenſdagh *na Pinxten* in een Landbr. v. Oy gegeven door Koningh Philips. in 't j. 1580, quæ exſtat in SLICHTENH. Ms. Gelderſch Wetb. D. II. & *des* goenſdach *nae heyligen drie Coeningen.* in alio neque vilioris pretii Ms. Cod. *Sum Tiionæ Roos* bl. 54. qui ſervatur in Archivis Curiæ Gelricæ, & ibid. bl. 126. eſt gueſdach *nae den Sondach lætare.* ut in den Olden en Nyhen Br. der St. Nym. Ms. *op einen* Gudeſdach. art. 10. 13. & ſæpius. adde A. DE ROOY in 't Mengelſt. bl. 3.

Goeſ] In H. JUNII Nomencl. bl. 43. 44. *Anſer, Gans & fem.* Goeſ.

Gokelen] inde *Gokelaer.* in J. BOTTELG. Cap. CXV. *Gheen* goekelaers *of gheen van den ghenen die den duvel dienen* --- hinc nonnulli vocem *Agagola* derivant ; ſed vid. J. G. GRÆV. ad ISIDOR. h. v.

Gomen] E PLANTINO. hinc etiam *be-gomen.*

daer ſaen

CC Turke gewapent comen

Die den bode wel begomen.

gordel-hanghsel. Strophus.
gordel-maecker. Zonarius.
gorden. Cingere. *Ger. gurten. Ang. girde.*
gorden. Cædere loris.
gord-riem. j. gordel. Cingulum.
Gordijne. Cortina, velarium, siparium, velum scenicum, anabathrum. *Gal. courtine: Ital. cortina: Hisp. corredor: Angl. curtayne, cortayne.*
gordijn-ringhen. Annuli velares, annuli cortinales: quibus cortinæ & aulæa contrahuntur & expanduntur.
Gore. j. gheur. Odor, nidor.
Gorghel. Gurgulio, epiglottis, sublinguium, columella. *Ang. gargle.*
gorghel/ gorghel-pijpe. Guttur, animæ canalis, canna pulmonis, aspera arteria. *Gal. gorge: Ang. gorge.*
gorghel-pijpe. j. gorghel. guttur. *&c.*
gorghelen. Gargarizare, fauces colluere, palato agitare. *Gal. gargouiller.*
gorghel-tongelken. j. gorgel. Gurgulio.
gorghel-waeter Gargarismus, gargarisatus: quod colluendis faucibus adhibetur.
† Gorps. *Ger. Sax. Sicamb.* Ructus, us.
† gorpsen. j. rupsen. Ructare.
† Gorre. Equa: caballus. *dicitur plerumque* equus annosus & strigosus.
gorre. *Holl.* Sordidus, valde auarus.
gorreel. Helcium, instrumentum ab humeris equorum pendens. *vulgò* gorellus.
gorreel/ hals-kussen. Tomex, icis: tomice, es. *puluillus lana pilijve fartus, quo veterinorum colla muniuntur ne lædantur.*
† Gors. j. gras. Gramen.
gors. j. garse. Viridis gramine ripa.
gorse/ *Ger.* j. gras-mussche. Curruca.
Gorte. Alica zea deglubita, far factitium.
gort. j. gortigheyd. Chalasa.
gorten teller. Euclio, cumini sector. *q. d.* alicarum numerator.
gort-worm. *Zeland.* Vermiculus pluuialis.

gortertje / gort-meulen. Chondrocopium, farreum: vbi far frangitur & alica fit.
gortigh vercken. *Fris. Sicamb.* j. bersaeckt. Sus grandinosus
gortigheyd/ het gort. Chalasa, grando, lepra qua porci infestantur: grana quædam alba & rotunda in carne suis grandinosæ.
gortselen. Torrere.
Gosselen. *Fland.* j. storten. Fundere.
Goste hor. j. guste.
Gote/ gente. Fusio. *goccia, Ital. & gota Hisp.* i. gutta, stilla.
gote. Canalis, tubus.
gote/ cassij-gote. Incile, incilis canalis, fossa incilis, canalis in quem aqua confluit in viis lapide stratis. *Gal. goutiere: gotera autem Hisp.* stillicidium.
gote/ rioole. Cloaca. & Colluuiarium. *Gal. esgout.*
gote/ dack-gote. Imbrex, canalis tecti, colliquia, collicia.
gotelick. Fusilis.
† gotelinck. Vas fusile. & Tormentum fusile. Fusilis bombarda.
gotigh/ geutigh. Liquidus.
gotier/ gotier-gat. *Fland.* j. mose/ mose-gat. Lauatrina, aquarium.
Goud. Aurum, chrysos. *Germ. gold. Gal. golde.*
goud-ader. Vena auri.
goud-berg/ goud-groeue/ goud-mijne. Aurifodina, aurarium metallum: auraria, vbi aurum effoditur.
goud-bloeme. Caltha, flos calthæ, calendula, verrucaria, flos aurei coloris.
goud-gheel. Aureus color, fuluus.
goud-gheele noot. Chrysomelum, coteneum.
goud-glede. Chrysitis.
goud-ghewicht. Trutina momentana, monetaria.
goud-graue/ goud-groeue. j. goud-berg. Aurifodina.

goud-gulden.

Gorps] e PLANTINO.
gorpsen] ex eod.
Gorre] etiam in PLATINI Thes.
Gors. *gramen*] pro *prato* accipiendum est in FR. V. MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 92. Col. 1. *een* gors *geheten Crumpuliet.* & inde *uyt-gors* in Anal. MATTH. *een* uytgors *leggende by de Oosterschelde.* T. II. p. 288. & 295.
gotelinck. *Fusilis bombarda*] qua voce adhuc usus fuit G. BRANDT in de Hist. v. Enkhuis. bl. 3. *een* goteling *schoot buiten dyks en in see gelegen.*

goud-gulden. Aureum, aureus.
goud-keuer. Cantharis, ſcarabeus luteo auri colore lucens.
goud-lijm. Chryſocolla.
goud-kruyd / goud-wortel. Chelidonea.
goud-meerle. Oriolus, merula aurea.
goud-mijne. j. goud-berg. Aurifodina.
goud-ſand. Pſegma, ramenta auri.
goud-ſchuym. Auri ſcoria, chryſitis.
goud-ſlaegher. Bractearius, bracteator.
goud-ſmid. Aurifex, aurifaber, faber aurarius, vaſcularius.
goud-ſmidſe. Aurificina, aurificis officina.
goud-ſteen. j. toet-ſteen / proef-ſteen. Coticula, index. *lapis quo auri argentique experimentum fit.*
goud-verwe / goud-verwigh. Aureus color, fuluus, rutilus.
goud-vincke. Aurivittis, fringillæ genus, pectore maximè rubens.
goud-vingher. Digitus annularis.
goud-waeghe. j. goud-ghewicht.
goud-worm. Cicindela, nitedula, noctiluca: vermis aurei coloris, noctu lucens.
goude. j. goud-wortel.
goud-wortel. Chelidonium maius, hirundinaria maior.
gouden / gulden. Aureus, a, um.
gouden keten. Torquis aureus.
gouden laecken. Veſtis Attalica, veſtis auro intexta.
† Gouden. *vet.* j. ghelden.
† Gouie / gobiken. Gobio, piſcis. *Gal. gouion: Hiſp. gobio: Ang. gugion.*
† Gouw. *vetus.* Regio, ager, rus, terra, pagus: *hinc multa regionum vrbiumque nomina:* Boone-gouw. Ager Boloniensis: Henegouw. Ager Haniæ, Hannonienſis; Hannonia: Haspen-gouw. Haſbania: Ooster-goe *ſiue* Ooster-gouw. & Wester-goe *ſiue* Wester-gouw. Terra orientalis & occidentalis.
gouw. Agger foſſa ſiue aquagio obductus. *hinc* Gouwe / Gouda, vrbs Holland. *Adr. Iun.*
gouwe ghedinghe / ghemeyn ghedinghe ende iaer-ghedinghe. *vetus.*
Gouwiere. *vetus. Fland.* Moretum, genus placentæ: collyra. *Gal. goffre.*

G R

Grabbel. j. griel.
grabbelen. Rapere, prehendere, auidè rapere.
Gracelick. Gracilis, gracilentus, tenuis.
gracelickheyd. Gracilitas.
† Gracie. Gratia: & Elegantia, lepos, vrbanitas, decor, concinnitas. *Gal. grace: Ital. gratia: Hiſp. gracia: Ang. grace.*
gracie / vergiffeniſſe. Gratia, impunitas, venia.
gracie be-gheeren. Petere gratiam, veniam, impunitatem.
gracie doen. Gratiam delicti facere, impunitatem dare, remittere culpam.
gracelick. Gracilis, gracilentus, tenuis. & Tenuiter. & Mediocriter.
Gracht. j. graft. Foſſa.
graed. j. graet. Gradus.
Graef / graue. Comes, regulus, *vulgò* graphio, & grauio, grauus. Graphus, *inquit Io. Auentin.* Comes *eſt: priſca ætas* præfectum *nominauit.*

† graef.

Gouwden / ghelden] *eer hy den Grave heeft* gegouwen *III pont.* in FR. V. MIERIS Ch.[s] B. D. I. bl. 288. col. 2. & ibid. *die ſal* vergouwen *worden mit XXXII pont.* & ſæpius, ut etiam bl. 347. col. 2.
Gobie] quomodo PLANTINO.
Gouw *Regio*] inde ſimiliter *Gograef; Judex Agrarius.* Conf. SCHOTTEL. p. 499.
Gracie. *Gratia*] quo ſenſu adhuc occurrit in propinatione, poſt gratias Deo actas.

Een glaesje na de gracie /
Is de wet van Bonifacie.

pro quo Gallis *Après Graces Dieu but; on pretend que cecy vient* (ſcribit auctor Dictionarii des Prov. François) *de ce qu'on donna des indulgences aux Allemands, qui boirvient un coup après avoir dit graces afin de les obliger à les dire.* BONIFACIUS vero, erit ſanctus ille, qui diu Religionis propagandæ cauſſa in Germania hæſit, & de quo in Batavia Sacr. D. I. bl. 196. ſqq.

† graef. *vetus. Sax.* Iudex, præses, præfectus. *q. d.* grauw. j. canus, senex cuius capillus in albedinem vergit: *qui Latinè* pater, senior & senator *dicitur, ab ætate nempè prouecta.*

graef-schap. Comitatus, comitis dignitas seu officium.

graef-schap. *vetus Sax.* Iurisdictio, præfectura.

Graef/ graeue. Fouea.

graef-ijser / groef-ijser. Cœlum, scalprum.

graef-steker. *Fland.* j. graef-ijser. Cœlum.

Graen/ greyn. Granum, semen frugum. *Gal. grain: Ital. grano: Hisp. grano: Ang. grayne.*

graen / greyn. j. besie. Acinus.

graen/ greyn. Granum, monas, momentum: genus ponderis mensurarij, auri & rerum pretiosarum. Vier graenen. Siliqua, ceratium.

graen-kooper. Frumentarius mercator.

graenaet-appel. Malum punicum. *vulgò* malum granatum: *quòd rubentibus granis scateat: vel quòd in granata Hispaniæ parte frequentissimè proueniat. Ger. granaet oepffel: Gall. pomme de grenade: Ital. granada: Hisp. granado: Ang. granate.*

graenaet-appel-boom. Malus punica. *vulgò* malus granata.

graenaet-appel-bloeme. Cytinus, ampullagium, balaustium.

graenaet-appel-schelle. Malicorium, putamen mali granati, corium cortéxve mali punici.

granaet-steen. Carbunculus charcedonius, garamanticus. *vulgò* granatus, *à poni punici colore.*

graenen. j. botten. Gemmare, pullulare.

graenen. Caput facere. *Gal. grener.*

graenen. j. klonteren. Conglobari.

graenen. Germinare.

graener/ graender. *Fland.* Granarium, horreum. *Gal. grenier: Ital. granaio: Angl. garner.*

graenen. j. garwen.

graener. j. garwer. Coriarius.

Graenen. *Ger. Sax. Sicamb.* Vagire, obuagire. Syn graenen op stellen. Inclamare, inclamitare, exclamare, vociferari cum fremitu: fremere.

Graenen. Pili felis siue eluri circa os, quibus abscissis ferociam perdit: granones *Alberto barbara voce dicuntur. Gesnerus.*

† graenen. j. knevel-baerd. Mystax.

† Graet/ graed. Gradus. *Gal. degré: Ital. grado: Hisp. grada.*

graet. *vetus.* j. been. Os.

graet/ rug-graet. Spina dorsi.

graet / bleme van den visch. Os piscis, spina, arista, aculeus,

graet-boghe. Radius nauticus, quadrans quo poli altitudo inquiritur.

graeten den visch. Exossare piscem.

Graeten. *Fland.* j. terghen. Irritare.

Graeue. j. graue.

Graeuen. j. grauen.

† Graf/ graft/ graue. Sepulchrum, sepultura, monumentum, tumulus, bustum, tymbus, sarcophagus. Graf. *q. d.* gar-af *Becano* fossa quæuis *dicitur, & per excellentiam,* sepulchrum, mortuorum corporum domicilium. *Ger. grab: Ang. graue.*

graf-sangh / lijck-sangh. Nenia.

graf-maecker / dooden-grauer. Libitinarius, bustuarius, qui humum sepeliendo cadaueri aperit. *vulgò* fossarius.

graf-schrift. Epitaphium, inscriptio sepulchri.

graf-steen/ sarck. Cippus, lapis sepulchralis.

graft/ graue/ gracht. Fouea, fossa, fodina, lacuna. & Alueus.

graffen.

Graef. *Iudex*] vid. SCHMINCKE ad EGINH. de Vita CAROLI M. p. 56. & not. ad de Handv. v. Vlaerd. & me, supra ad *Gouw.*

graenen/ knebel-baerd] adi G. J. VOSS. de vit. Serm. II. VIII. v. *Grandebalæ.*

Graet. *gradus*] i. e. *trap*, ut in de besch. v. Delft. bl. 266. *knielen op die nederste* graet --- *staen op die hooghste* graet.

Graf --- *q. d.* gar-af] at BECANUS, quas architectatur, subtilitates non moror, easque h. l. uti in multis aliis silentio prætereo, quia plures merito derisores, quam admiratores inveniunt, vid. de eo, quos citat D. G. MORHOF. in Polyh. L. IV. Cap. III. vox vero convenit cum latino *fossa* pro *sepulcro.* conf. TH. REINESII Syntagm. Inscr. 392. XX. a *fodio.*

graffen. Crocire, crocitare, corui inſtar vociferari.

Gram. Iratus, offenſior, infenſus, ſtomachoſus, aſper.

† gram maecken. Exaſperare, exacerbare, offendere, commouere, bilem alicui mouere.

gram zijn / oſt worden. Iraſci, indignari, ſtomachari.

gram-gat / happoetken / hannekèn. Palla, veſtis dimidias mulierum nates tegens, collobium muliebre.

gram-moedigh. Iracundus, ſtomachoſus.

gram-moedigheyd. Iracundia.

gramſchap. Ira, ſtomachus, bilis, indignatio.

grammigh. Stomachoſus, iracundus.

grammelick. Iracundè, cum ſtomacho, irate.

Grammetſe / gremetſe. *Fland.* j. grimmagie.

† Grape / grope. *Sax. Sicamb.* Chytra, lebes.

grapen-braed. *Sax. Sicamb.* Caro elixa.

Grappe. Botrus, vua, racemus. *Gal. grappe Ang. grape.*

Gras / gars / ghers. Gramen. *Ger. graſſ: Ang. graſſe. dicitur* gras *q. d.* ghe-ras. *quòd citò creſcat. Becan.*

gras-boter / gars-boter. Butyrum gramineum, è lacte vaccarum viridi gramine paſcentium.

gras-dier. Hyena.

gras-dupnen. Colles ſiue aggeres graminoſi.

gras-filier. *Holl.* j. genoffel-bloeme. Flos caryophyllus maior. *q. d.* gras-violieren. *Gal. violettes herbues.*

gras-groen. Herbeus, herbaceus, herbidus, viridis, praſinus.

gras-groene ooghen. Oculi glauci, herbei.

gras-hopper. Locuſta: & Cicada. *Angl. graſſehopper.*

gras-looch. Porrum.

gras-maend. *vetus.* Aprilis.

gras-muſſche. Curruca.

gras-voghel. Curruca.

gras-worm. Bruchus, campe, eruca.

grasachtigh. Graminoſus, herbidus.

grase. *Sicamb.* j. groeſe. Ceſpes gramineus.

Grate. j. graet.

Graue. ſ. graef. Comes.

grauinne. Comes. *fœm. vulgò* comitiſſa.

Graue ſ. graf. Sepulchrum.

graue / grachte. Foſſa, fouea, fodina, ſulcus.

grabe der ſtad. Foſſa vrbis.

graue. *Holl.* j. ſpaede. Ligo.

grauen. Fodere, defodere, fodicare, paſtinare.

grauen / grauéren. Sculpere, cælare, ſcalpere. *Germ. graben Gal. grauer : Ang. graue.*

grauéren / grauen. Sculpere.

grauéer yſer / graef-yſer. Cælum, ſcalprum.

grauéerer. Scalptor, ſculptor, cęlator, anaglyptes.

grauerſel. Scalptura, ſculptura. cęlatura.

Grauen op iemanden. Perſtringere aliquem, procaciter laceſſere, expoſtulare. *Angl. craue.*

grauer. Procax linguâ. *Ang. crauer.*

Graueel. *vetus.* j. gruys-ſand. Glarea, terra lapidoſa, arena. & Calculus, arenulæ veſicæ. *Gal. grauier, grauois, grauelle: Ang. grauel.*

Grauw. Canus: & Cinereus, cineraceus, leucophæus: & Pullus, pullulus, fuſcus. *Ger. gravv. Angl. graye.*

grauw monick / grauw broeder. *Fland.* Monachus cinereus, leucophæus, Franciſcanus.

grauw papier. ſ. black papier.

† grauw-wercker. *vetus. Fland.* ſ. peltier.

grauw / grauwken. *Holl. Friſ.* Popellus, fæx plebis, leucophæati, leucopæati, leucophæo colore induti: *vt nautæ, baiuli, cerdones, & tenuioris fortunæ vulgus.*

grauw / grauwken. Carcer plebeius.

grauwen / grauw ende grijs worden. Caneſcere.

grauwigheyd / grijſheyd. Canities.

grauwigheyd

gram-maecken] pro quo alias habebant *gramen.* ut in 't Conſt-th. Juweel:

Sout ghy den Armen niet helpen? dat ſou myn gramen.

grape] Oelrichs. adi.

grauw-wercker] in K. Burm. Utr. J. B. D. I. bl. 39. *de Ryemſnieders ende de* Grauwerkers / & ibi paſſim.

grauwigheyd in d'ooghe. Glaucoma, vitium oculi glaucescentis.
grauwken. j. grauw. Popellus & Carcer publicus.
grauwken. Apua minutula.
Grauwtken/ gulleken. Asellus minor, *piscis genus*.
Grauw. Condimentum cereuisiæ, condimentum polentarium: spicigenæ bromos: *antiquo verbo anglico* kworn *dicitur: pro quo perperam* Curmi *legitur apud Dioscoridem. Guil. Camd.*
† Grebbe/ greppe. Fouea, fossa.
Greep. j. grepe.
Greffie/ griffie. Graphium, stylus. *Gal. greffe: Ang. graffe.*
greffie Exedra scribarum, cella actuaria, armamentarium causarum, officium, officium actorum curiæ & scribarum.
greffie. Surculus qui fodiendo inseritur.
greffie. Calamus, clauola, clabula, surculus, insitum. *Gal. greffe: Angl. graffe.*
greffien/ enten. Inoculare, inserere, emplastrare.
greffier. Grapheus, graphiarius, scriba, actuarius, grammateus, librarius. *Gal. greffier.*
greffierschap. Graphiarij officium.
Gref-hens. *Fland.* Tibialia. *Gal. greues. greue. Gal.* tibia.
Greyden/ greyten. *Fland.* j. greten. Placere.
Greyn. j. graen. Granum.
greyn/ greynken. Bullatus, bellus, elegans: bellulus, bellatulus.
greynen. j. graenen. Conglobari.
Greynsen. *Fland.* j. grijsen.
Greyselen. j. greselen.
Greilligh/ grilligh. Pruriens: & Scabiosus. & Scaber, scabrosus.
grellighe puyste. Phlegmone, inflammatio, tumor cum rubore & pruritu.
grellighheyd. Ardor & libido scalpendi, inflammatio cum rubore & pruritu.
Gremeelen. *Fland.* j. grenicken. Subridere, renidere.
Gremel. Guttatus: maculis distinctus in modum guttarum: intercinctus vel interstinctus variis coloribus.
† Gremelen. Maculare, inquinare. *Angl. grime.*
gremelinghen. Sordes, maculę, inquinamenta. *Ang. griming.*
† Gremen. *Sax. Fris.* Dolere, tristari, mœrere.
Grempel. j. grimpel. Scruta.
Grendel. Pessulus, obex, repagulum, repages.
grendel-boom. Vectis.
grendelen. Obdere pessulum, obicem aut repagulum ostio vel fenestræ.
Grenen/ grijnen. *Fris. Fland.* j. grenicken. Subridere.
grenick. Risus falsus, risus equinus.
grenicken. Renidere, subridere, irridere, falsè ridere, non ex animo ridere, labiis ridere, ringentium in modum renidere, risu simulato ridere, risum Sardonicum ridere. & Ringere. *Ang. grinne.*
grenicker. Irrisor, falsus risor.
Grensen. j. grijnsen.
Grentsen. *Ger. Sax. Fris. Sicamb. Holl.* Fines oræ, limina terræ.
Greep/ grijp/ Prensatio. *Ang. gripe.*
† grepe/ hand-grepe. Rapina: dragma, manipulus. quantum manus vna prehendit, *Ouid. Ang gripe.*
grepe. *vetus.* j. haeck. Harpago, vncus.
Grepe/ greep/ greppe. *Fris. Fland. Sax. Sic.* Fuscina, tridens.
Greppe. *Fland.* j. grippe. Fouea.
Greselen/ greyselen. Congerere, corradere auidè.

greseler.

Grebbe] inde limes Trajectinus & Gelricus hoc nomen habet.
Gremelen. *Maculare*] Sic: *oock mishaeght my geen* gegremelde. VONDEL vertebat VIRGILII illud:

Nec mihi displiceat maculis insignis

Georg. III. bl. 87.
Gremen] itidem Chr. PLANTINO.
grepe. *quantum manus una prehendit.*] quicquid arripitur notat, a *grypen*, & ideo pro *Capulo* hodie venit, *het gevest van den degen*, quocum verbo pulcre convenit, quia hoc a *capio*. Conf. GISB. CUPERI Obs. L. II. Cap. IX.

greseler. Auarus, auidus, euclio.
Greisen. *Sax. Sicam.* Perterrefacere, terrere.
Grete / greyte. Auiditas.
greten / greyten / greyden. Gliscere, cupere, auere: appetere. & Placere, gratum siue acceptum esse: potiri pro animi arbitrio: cordi esse. *Gal. aggreer: Ital. aggradire.*
† Greten. *Fland.* j. terten. Irritare.
gretigh. Auidus, appetens, cupidus, vorax. *Ang. greedy.*
gretigheyd. Auiditas, voracitas.
gretighlick. Auidè, voraciter.
Greue. *Sax. Sicamb.* j. kape. Cremium *vulgò.*
Greue. j. graeue. Comes, *&c.*
Greuel / greuinck. *Sax. Holl. Sicamb.* j. dasse. Melis, taxus.
Grieck. Græcus, Aeolicus, & Fallax: Græci *Hebraicè* Ieuanim. i. deceptores, *dicuntur: Aeoles fraudulenti semper habiti.* Ouden grieck. Veterator.
† Griecks vier. πῦρ ὑγρόν. i. ignis humidus, in aqua viuens. *Just. Lips.* Naphtha, ignis ex naphtha, Medeę pharmacum: ex sulphure & asphalto humectiore constans: *de quo Seneca in Medea: Alit vnda flammas, quòque prohibetur magis: Magis ardet ignis, &c. vulgò* ignis Græcanicus.
Griechelinghe. j. kriekelinghe. Aurora.
† Grief. *Fland.* Graue, asperum, malum, incommodum, molestia, nocumentum, dolor. *Gal. grief, gref: Ang. griefe.*
† Griel. Raptura. Inden griel worpen. In vulgus promiscuè spargere, spargere missilia.
grielen. In vulgus promiscuè sparsa rapere, arripere sparsa.
griel-gheld. Missilia: pecuniæ in vulgus promiscuè sparsæ.
Gries / greus. *Sax. Sicamb. Fland.* j. gruys. Glarea, arena: & Furfures.
Grietenye. *Fris.* Vicus, pagus, sedes judicialis.

Griet-man. *Fris.* Præfectus pagorum, prætor rusticus.
Griete. Passer asper vel squamosus: piscis genus.
Grieue. j. grief. Nocumentum.
† grieuen. *Fland.* Nocere.
Griffel. *Germ. Sax. Sicamb.* j. greffie. Graphium, stylus.
Griffie. j. greffie.
Griffoen. *q. d.* grijp-hoen. Gryps, gryphus. *Ger. greyff: Gal. griffon. Ital. griffon. Hisp. grifo. Angl. grype, griffin.*
Grijnsel. *Fland.* j. swertsel.
Grynckelen. *Fland.* j. gremeelen.
Grynen / grenen. Renidere, subridere, salse ridere.
Grynen. Flere, plorare.
Grynsen. j. grijsen. Ringere.
Gryp / grepe. Prensatio.
gryp / voghel-grijp. j. griffoen.
gryp. j. gryp-hond. Harpalus.
grypen. Prehendere, prendere, comprehendere, clauso pugno tenere, inuncare, prensare, injicere manus, inuolare vnguibus, γρίπειν. *Germ. greyffen. Gal. gripper. Angl. gripe.*
grypachtigh. Rapax.
gryp-gierigh. Rapax.
gryp-hond. Harpalus, canis rapax, catulus ferreus, canis ferreus.
grijpende wolf. Lupus rapax.
Grijs. Canus: & Cinereus, cineraceus, leucophæus. *vulgò* grisius. & Color pullus *dicitur à fletu lugentium: huiusmodi enim amictus lugentibus olim maximè conueniebat. Gal. gris. Ital. griso.*
grijs-haer. Cani, capitis niues.
grijsaerd. Canus. *Gal. grisard.*
grijsheyd. Canities.
grijsen / grijs zijn oft worden. Canere, canescere.

Greten. *Irritare*] e Rosario Ms. meo: *sonder misdaet* gegreit *werden aen den cruce.* & e v. VAERNEW. Spiegh. B. I. C. XVI. *maer die goedertierene God so zeere ende langhe* ghegreet *zynde van die aldererchste menschen.*
Griecks-vier *ex sulphure & a.*] Sed hujus ignis compositionen ignotam esse nunc volunt, conf. J. WAGEN. Vaderl. Hist. D. I. bl. 347. in not.
Grief *molestia*] in 't Const-thoonende Juw.
Men sal hem doen geen grieff *van waer hy 't heeft gecregen.*
Griel] & PLANTINO.
grieuen *nocere*] & inde *ghe-grieft* pro *vulneratus*: *an syn lichaem niet* ghe-grieft *en ware.* in ALKEM. besch. v. d. Briel D. II. bl. 139.

grijsen / grynsen. Ringere, os distorquere, nares crispare, os deprauare, os ducere, fremere, frendere. & Flere, plorare puerorum more.
grijs-aensicht. j. mom-aensicht. Larua.
grijsecom / grijsecond. Fumus terræ, fumaria. *herba sic dicta à* grijsen. i. lachrymari, plorare *quod oculis illita lachrymas eliciat vt fumus.*
grijselick. Rictu fœdus & minax, horribilis aspectu.
grijsinghe. Rictus, horribilis oris habitus, deprauatio oris.
Grille. *Ger. Sax. Sicamb. Holl.* Gryllus, genus locustæ simile cicadæ. *Gal. grillon: Ital. grillo. Hisp. grillo.*
grille int hooft. Phantasia. & phantasma.
grille. Gestu, gesticulatio. Grillen bedrijuen. Gesticulari, gestire. *Ital. grillare.*
grillaerd. Gestuosus, gesticulator.
grilligh. Gestuosus.
grilligh. j. grelligh. Pruriens.
Grim. *Ger. Sax.* Sæuus, atrox, teter, ferus, ferox, toruus. *Ang. grimme.*
† grimme. *Sax. Sicamb.* Furor.
grimmen. Furere: & Frendere, infrendere, fremere: hirrire, *Fest.* & Ducere vultus, contrahere rugas. & Ringere, ringi.
grimmende / grimmigh. Atrox, austerus, fremens.
† grimminghe / krimpinge inden buyck. Dolor colicus.
grimmagie. Deprauatio oris. *Gal. grimace.*
grimmigh. *Sax.* Sæuus, atrox.
grimmigheyd. Atrocitas, sæuitia.
grim-sichtigh. Toruus.
grim-sichtigheyd. Toruitas.
Grimpel / ghe-rimpel / grempel. *Ger. Sax. Sicamb.* Scruta, orum.
grimpelen / grempelen. *Germ. Sax. Sicamb.* Cauponari, nundinari.
grimpeler. grempeler. Scrutarius. & Propola, mango.
grimpel-merckt. Forum antiquarium, scrutarium.
Grimsel. *Fland.* j. swertsel. Fuligo.
Grincken / grinckelen. *Fland.* j. grenicken. Edere risus Sardonios.
Grinde. *Ger. Sax. Sicamb.* Scabies.
grinden. j. grimmen. Ringere, hirrire. *Ang. grinne.*
Grinnen. j. grinden. Ringere.
Grippe / grippe. j. groeue. Sulcus.
† Gritsel. Rastellum, pecten.
† gritselen. Rastello aceruare.
Groef-ijser / groef-beytelken. Cælum, cæstrum.
Groeyen / groenen. Virere, virescere, euirescere, frondere, frondescere, florere, florescere, vernare, vigere, vegetari, adolescere, crescere. *Ger. gruenen: Ang. growe.*
groeyende. Viridans, florens.
groeyenden-hof. Viridarium, viretum, virectum.
groeyinghe / groeyenisse / groeysel. Vigor, vernatio, incrementum, accretio, augmentum.
groeysel. Vigor, incrementum, augmentum. & Germen.
Groen. Viridis, herbeus, herbidus, prasinus, smaragdinus. *Ger. gruen: Ang. grene.*
† groen. *adag.* Recens. & Iuuenis.
groen visch. Piscis recens piscis fluuiatilis.
groen vleesch. *Sicamb.* Caro recens, non salita.
groen. Herba, olus, gramen.
groenen donderdagh. *Ger. Sax. Sicamb.* j. witten donderdagh.
groenen hof / groen-hof. Viridarium.
groenen hoeck. Herbosum moretum.
groen-draue. *vetus.* j. onder-haue. Hedera: *sic dicta quòd etiam hyeme vireat.*
groen-siecte. *Holl. Sicamb.* Cachexia.
groen-spaen. *Germ. Sax. Sicamb.* j. koper-groen.

groen-vincke.

grimme] in Vlaerd. Redenr. b.
'k Zweyr dat mijn grim / *en toorn sal onversoenlyck blaken.*
grimminghe] *het* grimmen des buycks. PLANTINO *colicus dolor.*
Gritsel] & PLANTINO.
gritselen] eid.
groen. *Recens*] inde in hodierno adagio, *'t is nog in den groene*, & novitii studiosi *Groentjes* audiunt. vid. TUYNM. Fakk. v. *Groenen*, & C. OELRICHS Gloss.

groen-vincke. Vireo, chloris, icterus, luteola.
groen-vlieghe. Cantharis: viridis scarabei genus, luteo auri colore lucens.
groen-ver-kooper. Olitor.
groen-waere. Olus.
groen-wit. Glaucus.
groenen. j. groeijen. Virere, virescere.
groenachtigh. Subuiridis.
groenheyd. Viriditas, viror.
groeninck. Mali genus viride: & Iuuenis temerarius.
groenlinck / groen-vincke. Chloris.
groense / groese / grase. Cæspes viridis, cæspes gramineus.
groensel. Viridia, viridantia folia, gramina, &c.
groensel / groenselken / groenlinck. Chloris, luteola: auicula viridis & lutea. *Gal. verdier.*
† groese. j. groense. Cæspes viridis.
groese. *Fland.* j. groeyssel. Vigor. & Augmentum, incrementum.
Groepe. j. groeue. Sulcus.
Groete / groete. Salus, salutatio.
groeten / grueten. Salutare, salutem dicere, ferre, impertiri. God groet u. Salue, salueto: saluete, saluetote. *Germ. grussen: Ang. grete.*
groeten. *vetus. Sax.* Accusare. & Lacessere, irritare, prouocare. Kamperlick groeten. *vetus. Sax.* Capitis accusare, criminis accusare. & Indicere duellum.
groeter. Salutator.
groeterisse. Salutatio.
Groeue. Sulcus, fossa, elix, scrobs, lacuna, fouea.
groeuen. *Holl.* Cælare, sculpere, cauare, excauare, incidere, insculpere.
groeuer. Cælator, sculptor.
Grof. Crassus, spissus, densus, impolitus, rudis.
grof-gheschut. Machinæ ingniuomæ, tormenta ænea, bombardæ maiores, tormenta muralia.
grof-sif. Cribrum excussorium, incerniculum.
grof / bot / on-verstandigh. Rudis, secors, stolidus, insulsus, hebes, agrestis, barbarus. *Germ. grob: Ital. goffo.*
grof-smit. Faber qui ferra maiora cudit, neclima vtitur: faber duririoris siue rudioris materiæ.
grofheyd. Crassities, crassitudo, plenitudo: & Ruditas: secordia, stoliditas, stupiditas, ineptia, barbaries.
groffelick. Crassè, stolidè, impolitè, secorditer, ineptè, barbarè, insulsè, pingui seu crassa Minerua.
Groffel. j. ghenoffel. Caryophyllæa.
† Groffel-naghel. Caryophyllum.
Grof-greyn. Subsericum, vestis cymatilis, subserica.
Grol. *vetus.* Graculus, monedula. *Gal. grole. Grulla Hisp. grus dicitur, à clamore.*
grol. *Ger. Sax. Sicamb.* Ira, odium.
grol. Odiosus orator aut scriptor, inconditus sermocinator, inamœnus, salebrosus: auctor sordidus, proletarius, capite census. *Lud. Viues.*
grollen. Cornicari, ineptè vociferari: & Ineptè atque odiosè scribere aut dicere.
grollen. *Fland.* Grunnire, murmurare, & irasci.
grollen. Strepere, strepitare, crepare, crepitare. *Gal. grouller.*
grollen als de katten. j. lollen.
grollerije. Dicta aut scripta inepta & odiosa.
† Grom. Puer. *Ang. grome.*
Grommelinghe. *Fland.* Rudera, glareæ, furfures, micæ. & Mucor, sordes, situs. *Ital. gromma.*
Grommen / grommelen. Grunnire, murmurare, mutire. *Gal. gromeler.*
Grond. Fundum, solum.
grond van erue. Fundus, prædium, res soli, bona

groese *Cæspes viridis*] qua voce J. V. VONDEL utitur in VIRG. Georg. L. I. bl. 47. *die -- de* groeze *door de kudden laet afweiden.*
Groffel-naghel] PLANTINO *Groffels-nagel.*
Grom *Puer*] & ut *grommelingh* pro *fordes* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 183. *den cleynen visch, 't saet ende* grom *van dien.* & sic in laudem halecis in tab. in Theat. Anatom. Leidensi,

'T VEL AFTREKKEN, OM ENDE OM
REINIGEN VAN 'T VUILE GROM.

bona immobilia, res immobiles solo coniunctæ.
grond / aerd-grond. Solum, fundus: ima pars cuiusque rei. *Ger. grund: Ang. ground.*
grond / grond-veste. Fundamentum.
grond. Vadum.
† grond. j. aerd. Indoles, natura. quaden grond. Mala mens, malus animus, mala indoles Grond-argh. Malitiosus, procliuis ad malitiam.
grond-dief. Autolycus, fur solers, ad furta natus, trifur, pronus ad furtum, furax natura & indole.
grond-tijns. Solarium, vectigal, merces soli, census fundi, vectigal quod pro solo penditur quotannis: canon emphiteuticus.
grond-haeck. Harpago, lupus, contus.
grond-heer. Dominus fundi, dominus proprietatis.
grond-legghen. Fundare.
grond-loot / diep-loot. Bolis, linea: cataprorates: funis cum plumbo, quo fundus & maris altitudo exploratur.
grond-loos. Funda carens, immensus.
grond-loose diepte. Abyssus.
grond-loosen kuyl. Vorago, barathrum.
grond-slagh. Fundamentum.
grond-sop. Fæx fundi, crassamen, crassamentum, sedimen, sedimentum.
grond-veste. Fundamentum: fossa vbi fit substructio.
grond-vesten. Fundare.
grond-woord. Dictio primitiua.
grondachtigh. Vadosus.
grondel / grondelinck / grondte. Gouius fluuiatilis, *vulgò* fundulus: *quod fundo inhæreat.*
grondelick. Funditus, penitus.
grondenaer. *Fland.* Fundi possessor.
† gronden / grondéren. Contari, tentare vadum, explorare profunditatem, scrutari fundum.
gronden. *Fland.* j. waden. Vadum transire.
grondigh. Profundus, intimus.
grondigh dief. j. grond-dief.
Groonen / gronen. Gemere, gemiscere, conqueri. *Ang. grone.*
groninghe. Gemitus.
Groot. Grandis, magnus. *Ger. groß. Ang. greate.*
groot bouen maten. Ingens, immensus, prægrandis, decumanus.
groot int ghetal. Numerosus.
† groot gaen van kinde. Vterum ferre, grauidam esse; vterum gerere, gestare; vtero ingrauescere. Groot gaende vrouwe. Grauis, grauida, prægnans mulier, graui vtero.
groot heer. Heros, vir potens, vir princeps & nobilis. Groote heeren. Magnates, megistanes.
† groot-daedigh. Magnificus.
groot-daedigheyd. Magnificentia.
groot groot-vader. Proauus.
groot groot-moeder. Proauia.
groot groot-vaders vader. Abauus.
groot groot-vaders moeder. Abauia.
groot ouer-out-vader. Abauus.
groot-heere. *Fland.* j. groot-vader. Auus.
groot-hooft. Captio, cui magnum caput est.
groot-machtigh. Præpotens.
groot-machtigheyd. Maiestas.
groot-moedigh. Magnanimus.

groot-moeder.

grond / aerd] in 't Const-thoonende Juweel.

Schaemt ghy u die daet niet, is dat een Christen grond
Die wy den armen al behooren toe te dragen?

gronden / grondéren] in 't Const-thoonende Juw.

Dus eer 't wort te laet, wilt dit wel grondéren.

& Vlaerd. Redenr. b.

O overwijs geheym! te diep om te grondéren.

& in magni HOOFDII Nederl. Hist. *als 't* grondéren *der Schrift, en buyten 't gangbaer gevoelen der Kerke te treeden zeldzaam was.*

groot gaen van kinde] in PLANTINI Thes. est *groot gaen, partum ferre* & *grootgaende vrouwe, grootganinge der vrouwen.*

groot-daedigh]

DEZE. KERK. HEEFT. DE. HEER. GESTICHT. TOT. LOF.
EN. GLORIE. VAN. ZYNEN. GROOTDAADIGEN.
NAAM. IN. T. IAAR. 1512.

quæ inscriptio legitur in 't Utr. Bisd. D. I. bl. 396.

groot-moeder. Auia. *q. d.* magna mater. *μεγάλη μήτηρ.* *Ger. grossmuter: Gal. mere grande: Ang. grand mother.*
groot-muyl. Labeo.
groot-neuse. Naso, nasatus, nasutus.
groot-vader. Auus, progenitor.
groot-vaders groot-vader. Tritauus.
groot-brouwe. *Fland.* j. groot-moeder.
groot-weerdigh. Auctoritate præditus.
groot-weerdigheyd. Auctoritas.
groot-wichtigh. Ponderosus.
grootachtigh. Grandiusculus, maiusculus, subgrandis.
groote. Monetæ argenteæ genus varij apud varios pretij; *vulgò* grossus. *Ger. gros. Gal. gros: Ital. grossone. Hisp. gruesso: Ang. grote. Brabant. triens. i. tertia pars stuferi: Fland. medium sestertij.*
grooten. Grandire, *Plaut.* grandem facere, augere. *&* Grandescere, crescere.
† grooten. *vetus.* Aestimare.
grootte. Magnitudo, quantitas, granditas.
grootelick. Magnopere, valdè.
grootken. j. groot-moeder. Auia.
groots / grootsch / grootsigh. Amplus, magnificus, elatus, splendidus, megaloprepes.
groots-spraeckigh. Grandiloquus.
grootsheyd. Amplitudo, magnificentia, splendor. *&* Elatio animi.
grootselick. Ampliter, amplè, magnificè, elatè, splendidè.
grootsaerd. Homo splendidus, elatus animo.
† Grope. *vetus Sicamb.* j. grubbe. Fouea.
† Grope / grape. *Sax.* Chytra, lebes.
Gros. *Ger.* Grandis, crassus, plenus, amplus, totus. *vulgò* grossus. *Gal. gros: Ital. grosso: Hisp. gruesso.* Verkoopen int gros. Solidas & indiuisas merces vendere, in solidum vendere.
grosseren. Ampliare.
grossier. Solidarius, magnarius, negotiator magnarius, mercator magnarius, pantopola. *vulgò* grossarius. *Gal. grossier: Ital. grossiere: Hisp. gruessero: Ang. grocer.*
Grove. j. grof. Crassus. grove stemme. Vox grauis.
grovaerd. Homo crassus, hebes, stupidus, stolidus, bardus, Arcadicum germen: homo grandis, stupidus & ignauus.
† groven. Crassescere, ingrandescere, pinguescere.
groviigheyd. j. grofheyd.
Grouw / grouwt / grouwken. Pisciculi minuti, elixatiles.
Grouw. j. grauw. Canus, *&c.*
† Grouw. *Fland.* j. grouwel. Horror.
grouwel. Horror, abominatio.
grouwelen. Horrere, abhorrere, pauere, formidare.
grouwelick. Horribilis, horrendus, horridus, formidabilis, abominabilis, dirus, immanis.
grouwelick. Horridè, horrendum in modum.
grouwelickheyd. Horror, diritas.
grouwen. *Fland.* j. grouwelen. Horrere.
grouwen ende snauwen. *Frisl.* Intonare, verbis protelare.
grouwsaem. j. grouwelick.
grouwsaemheyd. Horror, diritas.
grouwsaemlick. Horridè, dirè, immaniter.
Grubbe / gruppe. Fouea, cloaca.
Gruen. j. groen. Viridis.
Gruete. j. groete. Salus, salutatio.
Gruet / gruete. *Fris. Holl.* Fæx. *&* Scruta, friuola, supellectilia vetera *&* fracta.
Gruys. Rudus, fragmenta lapidum.
gruys / semelen. Furfures, farinæ recrementum crassius. Broodt met den gruyse. Panis furfuraceus, furfurosus.
gruys-bier / gruysen bier. *Fland. brag.* Cerulsia tenuis ex furfuribus cocta.
gruys-sif. j. temsel. Cribrum ruderarium, cribrum excussorium.
gruys / sand. Glarea, terra lapidosa.
gruys-achtigh. Glareosus, arenosus, furfurosus, furfuraceus, recrementitius.

gruysen.

grooten. *Aestimare*] ac inde *grotinge.* ut *ende oic van den quetsinge ende smarte hun angedaen, die* grotinge *van dien gebleven zoude wesen an Heeren Heynric.* in de Handv. v. Vlaard. bl. 263.
Grope / *fovea.*] vid. in D. V. HOOGSTR. Lyst.
Grope / grape.] e Thes. PLANTINI.
groben.] e PLANTINO.
Grouw. *Horror.*] vid. WACHTER in v. *Graus.*

grupsen. Redigere in rudus.
Grupte. *vetus.* j. grutte. Alica,
grupte/ grute. *Fris.* j. hesse/ broessem.
grupte/ grutte. *Zeland.* j. hirs. Milium.
Grupte. *Fland.* Viridis lenticula anatibus gratissima: lenticula palustris quæ in paludibus & stagnis per æstatem aquæ supernatat, gratissimum anatibus pabulum. *Adr. Jun. Jac. Marchant.*
grupten. Retare. *q. d.* gat-rupten. i. omnino & perfectè canales expurgare. aquarum canales publicos purgare & fodere. *I. Gorop. Becan.*
† grupt-gheld. Ius grutæ: vectigal quod coctores cereuisiarij pro vsu aquæ, centesimam nempè, persoluunt. *vel* Vectigal quod penditur pro tollenda dissipandaque lenticula aquas operiente, quo limpidam haustris situlisque hauriant ad concoquendum cerealem potum: *Ad. Junius.* Vectigal ceruisiæ & aliis rebus impositum: *I. Becan.*
Grunnen. *Fland.* Grunnire. *Gal. groigner. Ang. grunte.*
† Gruppe. j. grippe. Fouea, cloaca.
Grute. j. groete. Salutatio.
† Grute. j. gruet. Fæx.
Grutte. *Zeland.* j. hirs. Milium.

G U

† Gubbelen/ gobelen. Vomere.
Guer. *vetus.* j. suer/ stuer.
Guf. *Fland.* Liberalis: Prodigus.
guf heyd. *Fland.* Liberalitas: & Prodigalitas.
guffelick. *Fland.* Liberaliter, largè. & Prodigaliter, profusè.
† Guggel/ guchel. *Ger. Sax. Sicamb.* Gallus, gallinaceus.
† Gugger/ gucker. *Ger.* Cuculus.

Guych/ guygh. *vetus.* Fatuus.
guych. j. guychel-haer. Lanugo, pubes.
† guych. guygh. *Holl.* j. guyse. Sanna, irrisio, iocus. De guygh nae-stehen. *Holl.* j. guyse setten.
guychelen. Iocalari, scurrari, ineptire, nugari, nugas agere, dexteritate quadam decipere, præstigiis fallere. *Germ. gaugklen: Ital. iocolare: Ang. iuggle.*
guychel-haer/ guych-haer. Lanugo, pubes. i. gheck-haer/ melck-haer.
guychel-heyl. Anagallis. *vulgò* morsus gallinæ. *herba genus, Ger. gauchheyl.*
guychel-merckt. Ludicrum: & Præstigiæ.
guychel-sack. Sacculus gesticulatoris siue præstigiatoris.
guychel-spel. Ludicrum, res ludicra.
guychel-werck. Ludicrum: & Præstigię.
guychelet/ kokeler. Ludius, ludio, gesticulator, histrio, mimus, agyrta, chironomus, cybisteter, petaurista, circulator, ventilator, ioculator. *vulgò* cocloarius, coclarius, cauculator, gauculator. *Germ. gaukler: Gal. iougleur: Gal. pic. toungleur: Ital. iocolatore, giuocolatore: Ang. iuggler.*
guychelet / toouerter. Præstigiator, saccularius.
guychelersse. Ludia, gesticulatrix, gesticularia mima.
guychelrije/ guychelinghe. Ludicrum, res ludicra, res iocularia, nugæ, ineptiæ, mimus: & Præstigiæ, goëtia.
Guygh. j. guych. Fatuus.
guyghen. *Holl.* Ridere, nugari. j. guychelen.
† Guyle. Equus. *Ger. gaul.*
Guyse. Sanna, illusio ore distorto, nasus rhinocerotis, irrisio, mycterismus.

guyse

grupt-gheld] de hujus vocabuli derivatione variæ sunt Grammaticorum opiniones, sed quas omnes futiles reddidit, atque culpandas verissima, ut videtur, J. WAGEN. sententia a *groeyen* in de besch. v. Amst. II. St. bl. 75. cui etiam opitulatur *ruyt* a *roeyen, uyt-roeyen, eruere.*
Gruppe. *cloaca.*] *alle die gene, so haere straeten ende* groepen *niet hebben gesuyvert.* in 't Stadr. v. Devent. D. I. Tit. VII.
Grute *Fæx.*] & apud PLNATIN.
Gubbelen.] *Gheubelen, gobelen* supra. PLANTINO *Guebelen.*
Guggel.] & apud PLANTIN.
Gugger.] & apud eund.
guych - De guygh nae stehen] *Ziet ghe niet hoe de voorbygaende luiden u de* guigh *na steeken.* VONDEL in HORAT. bl. 95.
Guyle] exemplum dabunt de W. V. D. Maetsch. te Leyden D. II. bl. 110.

gupse van achter. Postica sanna, irrisio clancularis.
gupse setten. Illudere alicui ore distorto vel alio quouis sannæ genere: subsannare, irridere, naribus vncis indulgere: naso suspendere adunco. pinsere à tergo, ciconiæ rostrum effingere, digitis manus dextræ in vnum collectis; ciconiam manu significare.
gupse-setter. Sannio.
† Gupsel. *vetus.* Nugæ, quisquiliæ, nauci, res nihili.
Gupsen. Effluere cum murmure seu strepitu.
Gupte. Scurra, nugator, nebulo, tenebrio.
gupten. Scurrari, agere scurram, nugari, agere nugas.
gupteren. Gannire.
gupterije. Scurrilitas, nugæ, ineptiæ.
Gulde / gulde. *vet. Ger. Sax.* Tributum, vectigal, contributio, symbolum.
† gulde / ghilde. Societas contributionum, contubernium, curia, collegium, syscenium, συσκήνιον, contubernium in publico conuiuantium, syssitia, συσσιτία, phratria, sodalitas, corpus. Geldonia *in Constit. Caroli Magni, & guildionia in legib. Longobard.* sodalitas, corpus. *Ang. gylde.*
gulde der ambachten. Collegium opificum.
gulde. *vetus.* Epulum, populare conuiuium.
gulde-broeder. Socius contributionum, contubernalis, tribulis, contribulis, curialis, sodalis, syssenus, syssitus.
gulden / gouden. Aureus, a, um.
gulden ader. *Ger. Sax.* Vena ani.
gulden. Aureus, aureum, aureus nummus xx stuferorum. swaer gulden. *leod.* j. x. stuf. lichten gulden. *leod.* j. v. stuf.
gulden ghe-tal. Aureus numerus: numerus Calendarij lunam primam in mense, siue lunæ coniunctionem indicans. Decem & nouem annorum periodus, ad faciliùs inueniendum cuiuslibet anni diem Paschalem, *quam periodum* Enneadecaterida, *teste D. Ambrosio, vocarunt*, & Circulum nouennalem. *Dictus aureus, quia sicut aurum omnia metalla, ita hic numerus omnes alias rationes lunares excellit. Guil. Durand.*

gulden iaer. Annus iubileus, annus aureæ libertatis, annus remissionis, annus quinquagenarius. *Dicitur* gulden. i. aureus, *inquit Steph. Pighius in Hercule Prodicio: quòd valde pretiosus & charus sit, & reliquis annis antecellens.*
gulden misse. Missa solennis antelucana de annunciatione B. Virginis, quatuor temporum aduentus feria quarta celebrari solita: *sic dicta ob excellentiam.*
guldelinck. Malum sanguineum, rubellianum, rubellum, purpureum, scandianum.
Gulpen. *Fland.* j. golpen. Ingurgitare.
Gulle. *vetus. Germ. Sax. Sicamb.* Palus, volutabrum, vorago, gurges.
gulle / gulleken. *Holl.* Asellus piscis.
gullen. Absorbere, ingurgitare, vorare, intemperanter deuorare.
gulsigh. Gulosus, ingluuiosus, vorax. *Gal. goulu: Ital. goloso: Hisp. goloso.*
gulsighaerd. Heluo, gluto, lurco, pamphagus.
gulsigheyd. Gula, ingluuies, voracitas.
gulsighlick. Gulose.
Gumme. *Ger. Sax.* Palatum.
Gumpe. *Ger. Sax.* Gurges.
† Gumpen. Tripudiare, saltare, micare, exilire. *Angl. iumpe.*
† gumpigh. *Ger. Sax. Sicamb.* Lasciuus.
Gunnen / gonnen. Fauere.
gunner. Fautor.
gunnerste. Fautrix.
gunste. Fauor, gratia, aura, studium, beneuolentia.
gunstigh. Fauens, propitius, studiosus.
gunstighlick. Fauorabiliter, gratiosè, beneuolè.
gunst-rijck. Fauorabilis.
Gurden. j. gorden.
Gusselen / gosselen. *Fland.* j. fluyten.
Guste ost gustighe koe. j. muntighe. Vacca lactaria à tauro non inita.
guste gaen. *Sicamb.* Non esse grauidam, non ferre vterum.
Gweet. j. weet. Glastum. *Gal. guesde.*

Hal.

Gupsel] & apud PLANTIN.
gulde *Societas*] & ita semper scribitur in de Regr. en Cost. v. Antw.
Gumpen] pro *ont-springen Tressaillir, Exilire* venit in CHR. PLANTINI Thes.
gumpigh] itidem PLANTINO.

H A

HAbbe / habbe / *Fland.* j. hobbel / sobbel.
Habben ende snabben. Captare, captitare: & Latrare, siue latratu impetere.
Hab-sacken. Intonare verbis, intonare ingenti latratu.
Habber-gulpl. *vet.* j. half-bergh. Lorica.
Habijt. Habitus, cultus corporis, vestium ornatus, vestimentum, indumentum, stola, omne corporis tegmen: vestium ornatus. *Gal. habit: Ital. habito: Hisp. habito: Ang. habite.*
Hachte. Incisio, incisura, frustum, pars scissa, vel abscissa, tomus, præsecta portio, crustum, frustum.
Hachten. Conscindere, abscindere.
† Hachte. Apprehensio, comprehensio, vincula, retinaculum, nexus: captiuitas, carcer.
Hachte. j. achte. Proscriptio.
Hachten. j. hechten. Figere.
Hachten. Apprehendere, comprehendere, capere, inijcere manum, vinctum detinere, retinere, coërcere, impedire.
Hachtenisse / hachtinghe. Retentio, captiuitas, carcer.
Hack. *vet.* Negotiator mercis vilioris.
Hack. *Sax. Sicamb.* Salsamentarius, salarius.
Hacke. Vltimus, extremus, postremus: *accipitur plerumque in malam partem, sicut posterior & postremus apud Latinos.*
Hack-darm. j. achter-darm. Aluus.
Hacke. *Sax. Fris. Sicamb.* j. hiele. Calcaneus.
Hacke-berd. Sambuca: triquetrum instrumentum, imparibus longitudine finibus.
Hacke / spaeye. Pastinum, ligo.
Hacke. *Germ.* Securis, ascia. *Gal. hache.*
Hackelen. Conscindere minutim. *Gal. hacher.*
Hackelen. Titubare lingua, balbutire, hæsitare lingua.
Hackeler. Incisor.
Hackeler. Balbus, blæsus, hæsitator, titubator.
Hackelinghe. Incisura, incisio.
Hackelinghe der kleederen. Laciniæ.
Hackelinghe ende werringhe. Difficultates, res intricatæ.
Hackelinghe der tonghen. Hæsitatio, hæsitantia linguæ.
Hacken. Conscindere, concidere, conscindere minutim, lacerare, laniare. *Gal. hacher: Ang. hacke.*
† Hacken. Pastinare, fodere.
Hacker. Pastinator, fossor.
Hack-mes. Culter concisorius.
Hacksel. Minutal.
† Hackeneye. j. telle. Asturco, gradarius equus, equus tolutarius. *vulgò* hacchenea. *Gal. hacquenee: Ital. hacquinea: Hisp. haca: Ang. hackney.* Hackeney *(inquit Gesnerus) dictus, quod alternatim pedibus eleuatis sonitum citet similem illi qui auditur cùm olera, aut aliud quippiam geminis cultris minutatim super abaco ligneo inciditur, quod nos* hacken *dicimus.*
Hadde. *Articulus est præteriti temporis.* Ick hadde. Habebam, habueram. Ick hadde ghesien. Videram. Ick hadde liever. Malim, mallem. Ick hadde liever ghehadt. Maluissem, potiùs voluissem.
Hadekite. *Fland.* Miluus. *Ang. kyte.*
Hader. Lis, altercatio, contentio, rixa. *vulgò* haer *per syncopen pronuntiatur.*
† Haderen. *vulgò* haeren. Rixari, altercari, tricari, contendere. *Germ. haderen.*
Hader-man. *vulgò* haerman. Vitilitigator, altercator, rixator, litigiosus, comitialis homo. *Ger. haderman: Gal. harceleur.*

hader-

Hachte *vincula*] in de Regt. en Cost. v. Antw. bl. 19. est: *in stricter* hachten *zyn* & hachten *ende banden van yzere* & *buyten alle* hachten *ende banden van yzeren*, in 't Landtr. v. Ruerm. bl. 383. & ibi passim.
Hacken *fodere*] quo sensu Germani habent proverbium, *Ein Rabe* hackt *den andern die Augen nicht ausz.* vid. J. BODEKER Grund-sätze d. D. sprachen. p. 401.
Hackeneye] in VONDELS Altaergeh.

Hy biedt, bestiert van Koningklijk geleye,
Zijn leenheer een sneeuwitte hakkeneye.

qui locus allegatur in D. V. HOOGSTR. Lyst der Z. N. & ad quem adi OUTHOF.
Haderen] & apud CHR. PLANTIN. ubi etiam sqq.

hader-schap. *vetus.* Odium.

hader-achtigh / *vulgo* haetachtigh. Rixosus, iurgiosus, litigiosus.

haderer. Altercator.

haderigh. Litigiosus.

Hadich / adich. Ebulus. *Ger. attich.*

Haecht / haechten. j. hacht / hachten.

Haeck. Vncus, dens, hamus, manus: *&* Harpago, lupus. *&* Ansa. *Ger. haack: Ang. hoke, hooke.*

haeck-ijser. Vncinulus, fibula, hamulus, vncinus.

haeck. j. hoy-opper. Meta fœni.

haeck / haeck-ghe-schut. Sclopus, stlopus, minor bombarda, fistula igniflua, sclopus vncinatus.

haeck-busse / haeck-bunse. *vetus Fland.* Sclopus. *q. d.* fistula vncinata. *vulgò* arcus busius. *q. d.* arcus foraminosus, qui per tubulum emittit. *Gal. haquebouse, arquebouse.*

haeck-ghe-schut. Sclopus.

haecke-buséren. Sclopo traiicere & interimere. *Gal. harquebuser.*

haecke-busier. Sclopetarius, ferentarius. *Gal. haquebuzier.*

haecke-schut. Sclopetarius, ferentarius, Rorarius: *&* Funditor, librator.

haeckachtigh. Vncus, aduncus. *&* Furax, rapax: piceata manu, *Martial.* manibus rapacibus, vnguibus miluinis, aquilinis.

haeckel. j. hekel.

haecken. Vnco figere, inuncare, aduncare, fibulare.

haecken nae eenigh dinck. Captare rem aliquam, inhiare alicui rei, adspirare ad rem aliquam, flagrare desiderio alicuius rei, auidè appetere, inclinare se ad aliquid habendum vel tenendum.

haeck-steen / ammer. Succinum, electrum, glessum, lyncurium, lachrymæ Solis filiarum, harpax, ἁρπαξ, plumas leues, paleas, folia, festucas attrahens & rapiens. *vnde Poeta: Hic electra legunt alnis stillantia Celtæ, Succina quæ memorant mellis vinive colore, Quæ paleas rapiunt tractu, frondesque caducas. q. d.* lapis attrahens. *quòd scilicet festucas, folia, & id genus alia ad se trahat.*

haeck-weduwe. Mulier mariti absentis aduentum auidè affectans. *q. d.* vidua expectans siue appetens auidè.

haeckel. j. hekel.

haeckfel. *vetus.* j. heckfel. Fibula.

Haeder. j. hader. Lis.

Haef. j. haue.

† Haeghe. j. tuyn. Seps, sepes, sepimentum, septum. *Ger. hag: Gal. haye: Ang. hedge.*

haeghe. j. doren-haeghe. Senticetum.

haeghe. *vetus. Sax. Angl.* Domus.

haegh-appel. Arbutum, vnedo.

haegh-appel-boom. Arbutus.

haegh-besie. Morum rubi, morum sentis, vaccinium.

haegh-bosch. Dumus, senticetum.

haegh-bueck. Ornus.

haegh-dief. Grassator.

haeghdisse / heghdisse. Lacertus, lacerta: *ab* haeghe *siue* hegghe: *quòd circa sepes in dumetis, rubetis & spinetis degat. vt apud Virgil. Nunc virides etiam occultant spineta lacertos. Germ. eidex, egdess, heydex, heydochs. Sax. egedisse.*

haegh-doren. Spina acuta, oxyacantha, spina appendix, spina tonsilis, quæ passim implexa sepibus extimas hortorum pometorumque oras ambit.

haegh-eycke. Robur, robor: genus durissimæ quercus.

haegh-klerck. Discipulus infrequens in scholis, rarò scholas frequentans.

haegh-mes. Falx arboraria, siluatica. *vulgò* dumaria.

haegh-pape. Acephalus sacerdos: qui sub nullius episcopi disciplina gubernatur.

haegh-munte. Numisma reprobatum, malæ monetæ, malæ notæ, mali commatis, quod in vsu non est, infrequens, reprobum.

haegh-poorter / buyten-poorter. Ciuis paganus, suburbanus, incola.

haegh-punt. *Fland.* j. loos-borsch.

haegh-schole. Schola non publica, exigua, non celebris, infrequens, obscura.

haegh-

Haeghe / tuyn] vid. de N. Bydr. D. II. bl. 382. sq. inde etiam *'s Graven Hage*, nam *Haech* ab *heylich* contractum fuisse, quod C. HAEMRODIUS statuit in Batavia p. 36. refutatione non indiget.

haegh-spel. Ludi pagani, non publici aut communes, non celebres.
haegh-tap. Taberna non publica, heminaria, exigua, infrequens, modica, obſcura & latens.
haeghen-tuynen. Sepire.
haegh-teute. Paſſer rubi, rubetra.
haegh-wond. Spurius, obſcurus, vulgò quæſitus, vulgò conceptus.
haeghen-buecke / hagen-buch. *Ger. Sax. Sicamb.* Ornus, fraxinus ſilueſtris.
haegheborght. Hypogeum, locus ſubterraneus.
haegaerdt. Faſciculus ſpineus, ſenticoſus.
Haeghel. Grando. *Ger. hagle: Ang. hayle.*
haeghel-bijſe. Grandinis tempeſtas, calamitas.
haeghel-buye. Calamitas, grandinis tempeſtas.
haeghel / ghe-ſchut. Grando ſagittarum, nubes ſagittarum, ſaxorum, glandium: frequens ſagittarum, ſaxorum, glandium iactatio: degrandinatio lapidum, iaculorum, glandium plumbeorum.
† haeghel-gans. *Ger. Sicamb.* j. hael-gans. Fulica. *Sax.* haghel-goes.
haeghel-ſlagh int koren. Calamitas: grando comminuens calamos, ſiue culmos & ſegetes.
haeghel-ſteen. Grando.
haeghelen. Grandinare. Het haeghelt. Grandinat.
haeghelachtigh. Grandinoſus.
Haegher-koet. j. blind-ſpel. Myinda.
Haeye. Galeus piſcis.
Haeyen. Exantlare, perpeti, perdurare.
Haeyen. Fouere, colere. *Ioan. Auentin.*
Haeyten. *Fland.* Placere, gratum ſiue acceptum habere. & Deſiderare, optare, exoptare. *Gal. haiter, ſouhaiter.*
Hael / haele. *vetus.* j. oven. Furnus, clibanus. *hinc* haelter / *ſiue* halter. j. hael. infurnibulum.
hael-gans / haegel-gans. Fulica: anſer albus, præter alarum extremas quatuor aut quinque pennas nigerrimas.
hael-ſwertſel. Fuligo.
Hael. Exuccus, in quo nihil eſt ſucci aut pinguedinis: ſiccus, aridus. & Subtilis, tenuis, acutus, acris. Hael-bierken. Tenuis cereuiſia. Haele-keele. Guttur aridum.
Hael. Latio, adferendi ſiue adducendi actus.
hael / hanghel. Climacter.
haelen. Ferre, adferre, accerſere, accerſire, vocare.
haelende ſiechte. Contagio, contagium, contages, morbus contagioſus.
haelinck / hael-kinck. *Fland.* Hæres.
Haelter. j. halter. Capiſtrum.
† Haem. Hamus vel vncus cardinis, cardo.
Haemel. Veruex, aries caſtratus.
haemelen vleeſch. Caro veruecina, ouilla.
Haemer. Malleus, marculus. *Ger. hammer. Ang. hammer.*
haemerken. Malleolus.
haemer-ſlagh. Ictus mallei.
haemer-ſlagh / yſer-ſlagh. Ferri ſcoria, ferri ſtercus, ferriſquama.
haemeren. Malleare, cudere.
haemeringhe / ameringhe. Stricturæ, fauillæ.
Haen. Gallus, gallus gallinaceus, maritus gallinarum, Martis ales, auis criſtata. haenken. Pullaſter.
haen. Homo imperioſus. *gallus enim ſuo generi imperitat.* Den haen maecken. Omnia pro imperio agere: criſtas erigere.
haen. Martis pullus, vir bello ſtrenuus, pertinax in certamine inſtar galli.
haen. Homo ſalax inſtar galli.
haen. j. weder-haen. Triton.
haen / kraen / tap. Epiſtomium, *à forma nempe galli.*
haen van 't ſeyngh-roer. Clauus ſclopi.
haen-balck. Columen: ſummum tecti, tignum, quod à faſtigio in longum peruadit.
haen-ghe-kraey. Galli cantus, gallicinium.
haenen-ghe-ſchrey. Gallicinium.
haenen-kam. Criſta galli.
haenen-kammekens. Criſta galli, horminum: *herba cuius folia ſimilia criſt ægalli.*
haenen-voet. Ranunculus, ſtrumea, herba ſardonia, ſcelerata. *officin.* pes corui.
haens-hooft. Delator, quadruplator, *qui vt gallus ſuo cantu diem & tempeſtates nuntiat, ita ſecreta aliorum prodit.*
haens-korf. Cauea gallinacea.

haens-

haeghel-gans] PLANTINO quoque.
Haem] *noch veel ſtercke dicke koorden, ende tauwen mit hamen.* apud A. MATTH. T. I. Anal. p. 224.

haenf-houwer. Pulsarius, qui gallos venales fert in corbe.

Haer. j. hader. Lis. haer-man. j. haederman / haer-blirghe. Litigiosus.

Haer / hayr. Coma, crinis, capillus, capillamenta, capillitium, cæsaries, pilus. *Ger. haar: Sax. haer: Ang. heare.*

† haer der boomen. Comæ arborum: rami & frondes.

haerkens der kruyden. Fibræ, capillamenta herbarum.

haer der schamelheyd. Pubes.

haer-band / haer-bandeken. Tænia, redimiculum, fascia crinalis, tęnia vittæ: vinculum capillorum.

haer-band-huyve. Vitta.

† haer-bosch. Coma, cæsaries, crinium, sylua.

haer-bosken. Tutulus, suggestum comæ.

haer-huyve. j. huyve. Capillare.

haer-krans. Cæsaries, corona capitis.

haer-locke. Villus, cirrus.

haer-locken / buesse. Antiæ, capronæ.

haer-loos. Depilis. & Impubes.

haer-plucken. Pilare, pilos detrahere.

haer-snoer. Tænia.

haer-scheerder. *Fris. Sicamb.* Tonsor.

haer-stond. *vet.* Pubertas.

haer-stondigh. Puber, pubescens, pubes.

haer-stondigh worden. Pubescere.

haer-top. Vertex capitis. & Cirrus.

haer-treckerken. Volsella, vulsella.

haer-treckster. Pilatrix, depilatrix.

haer-wachs. *Sax.* j. gheel haer. Tendo.

haer-worm. Impetigo: lichen: infectio & asperitas summæ cutis cum pruritu non leui.

haerachtigh / haerigh / gehaert. Capillatus, comatus, crinitus: & Hirsutus, villosus, pilosus.

haerachtigh. j. haederachtigh. Litigiosus.

haere / hayre / stamyne. Cilicium.

haere / haeren kleed. Cilicium: textum siue vestimentum è pilis hircorum aut caprarum. *Gal. hayre, here: Ang. heere, heare.*

haeren. Pubere, pubescere, primam lanuginem emittere.

Haere. Vrens pruina, vrens frigore ventus, adurens frigus, matutinum gelu, torrens gelu, gelida aura summam cutem vrens asperitate quadam.

† haeren. Frigore aut calore nimio torrere vel vrere: vrentem auram spirare.

Haerd. j. herd. Focus.

Haerisch. *Holl.* j. heerisch. Raucus.

Haerinck. j. harinck. Halec.

Haerne. *Ger.* Vrina.

haernen. *Germ.* j. pissen.

haerne-winde. Tormina vrinæ.

Haerpe. j. harpe. Cithara.

Haese. j. haze. Lepus.

† Haessen. Poples.

Haest. j. haestigh. Festinus.

haest. j. haestighlick. Festinanter.

haest gram. Iracundus, irasci celer.

haeste. Festinatio, festinantia, properatio. *Gal. haste: Ang. haste.*

haesten. Festinare, celerare, accelerare, contendere, maturare, citare, properare. *Gal. haster: Ang. haste.*

haestigh. Festinus, festinans, properus, citus, citatus. *Gal. hastif: Angl. hasty.*

haestigh van hoofde. Irasci celer, iracundus.

haestige sieckte. Morbus præceps, celer, acutus, pernicialis, subitus, subitaneus.

haestigheyd. Festinatio, properatio, properantia, acceleratio.

† haestig-

haer der boomen.] sicut *arbor* lingua latina *caput*, *frontem*, *brachia* habet, vid. N. HEINS. & BURM. *Sec.* ad CLAUD. R. P. III. vs. 346. 362. & *crines*, *comas.* adi J. ARNTZEN. Diss. de col. com. c. 1. §. 4. PROPERT. II. XV. 11. sic nostrum vocabulum *boom* habet *een kruyn*, *armen*, *haer*: ut *haer der willigen*, *salicum crines*: & unde forsan *Haersoltani* stemmatis nomen originem capit, eo magis quia galeæ insignia sunt tres typhæ, quas etiam, sicut salices, in palustribus locis crescere, novimus: nihilominus haud improbabilis est HENR. CANNEG. conjectura in Præf. HENR. HARII SICAMBRI Tristib. præmissa p. 11. quam adi.

haer-bosch. *crinium sylva.*] quia ARNOBIO L. III. *capillos imminuant silvescentium crinium velleribus involutos.*

haeren. *vrentem auram spirare.*] *heft idt so seer alle dage* gehaert / *und de lucht is so brandig geweest.* ex Anal. Cl. MATTH. T. IV. p. 766.

Haessen.] CHR. PLANTINO. *Een peerdt dat achter in de* haessenen *gebreck heeft.*

† haestigheyd. j. haestighe fieckte. Morbus præceps.
haestighlick. Properanter, properè, properatò, festinanter, festinatò, actutum, citò, rapidè, raptim.
Haet. Odium, simultas. *Ger. haß. Ang. hatred.*
haete-nijdigh. Inuidus.
haeten. Odio habere, odisse. *Ger. hassen: Ang. hate.*
haeter. Osor.
haetigh. Odiosus. & Exosus.
haetighlick. Odiosè.
haetelick. Sæuus, horridus, perhorridus, immanis. & Petulans, lasciuus, insolens. & Immodestus, immoderatus, rudis.
haetelick. Odiosè & Petulanter, & Immodicè, præter modum, nimis.
Haetse. Ascia, securis. *Gal. hache: Ital. ascia: Ang. axe, hatchet: Hisp. hoce.* i. falx.
haetsier. Spiculator, satelles. *Gal. archier: Ital. archiero: Hisp. arcero: Angl. archer.*
Haeue. j. haue.
Haffkin. *Fland.* j. hauick. Accipiter.
Haft. j. hacht. Nodus, vinculum.
† haften. *Ger. Sax.* j. hachten. Tenere.
haft-geld / haft-penninck. *Germ. Sax. Sicamb.* Arra, arrabo.
Hafteel. j. houweel. Bipalium.
Hagghen. *Fris.* Rixari.
Haghe. j. haeghe.
Haye. Galeus leuis, hinnulus, *piscis genus.*
Hayr. j. haer. Crinis.
Halchter. j. halfter. Capistrum.
Halberick. *Fland.* Struma.
Hale-hand. *Sax.* Vola.
hale-schip. *Sax.* Carina, alueus nauis.
Half / halue. Semis, semi, dimidius, dimidiatus. Een half brood. Panis dimidiatus, panis dimidium. Haluen appel. Pomum dimidiatum. Mijnen t' haluen / uwen t' haluen. Mei causa, tui causa.
half-blind. Semicæcus.
half-broeder. Vterinus frater, frater consanguineus, frater ex altero tantum parente.
half-deel. Dimidium, dimidia pars.
half-dood. Semimortuus, semianimis, intermortuus.
half-ghedaen. Semifactus.
half-ghehanghen. Cruciarius, cruce dignus, suspendiosus.
half-god. Semideus.
half-haeck. j. hand-busse.
half-housse. Tibiale.
half-houwer. Harpe, ensis falcatus.
half-kind. Geminus, didymus. halue kinderen. Gemini, didymi.
half-man. *Sicamb. colom.* j. half-win. Partiarius.
half-mans goed. *Sicamb.* Villa.
half-man. Semiuir, semimas, gallus, eunuchus, euiratus.
half-man / half-wijf. Hermaphroditus, androgynus.
half-maene. Dichotomos, luna semiorbem ostendens: luna dimidiata, demidia, semiplena.
half-meerte. Medius mensis Martius, medium Martij.
half-mensch. Semihomo.
half-mijle. Semimiliare: medium miliaris.
half-naeckt. Seminudus.
half-oncie. Semiuncia.
half-ooghst. Medium Augusti, medius mensis Augustus.
half-open. Semiapertus.
half-pond. Selibra, dimidium libræ.
half-rouw. Semicrudus.
half-slaepende. Semisomnus, semisomnis, semisopitus.
half-vasten. Medium ieiunij quadragenarij, Dominica Lætare.
half-visch. j. pladdijs.
half-voetigh. Semipedalis.
half-vol. Semiplenus.
half-vre. Semihora, hora dimidia.
half-wacker. j. half-slaepende.
half-waer. Verum ex semisse.
half-win. Partiarius: colonus partiarius.
halffelick. j. haluelick.
halffenaer. j. half-win.
halft. j. helft.
Halfter / halter / helchter. Capistrum. *Germ. halfter: Angl. haltre, halter.*
halfteren / halteren. Capistrare, capistrum induere.

Halle.

haestigheyd. j. haestighe fieckte.] quapropter PLANTINO *pestis* est.
haften.] vid. in optimi parentis Jud. Mil. p. 108. 287.

Halle. Taberna: domus mercium.
halle. Forum rerum venalium. *Gal. hale: Ang. halle.*
halle. ſpijſ-merckt. Macellum, macellaria taberna.
† halle. *vet. Ger.* Salina: locus in quo ſal excoquitur. *VVolf. Hunger. Hinc vrbes eas vbi ſal conficitur Germani* halas *communiter appellant. hinc* Hala *in Sueuia, in Norico ad Oenum, in Saxonia, &c. Becan. Althamer.*
† halle. Aula, atrium: *Gal. ſale. Ang. halle.* & Phala *ſiue* ſala: ſchola moeniana: *ita Louanij celebre gymnaſium* halle. i. phala *vocatur.* Phala *ſiue* ſala turris lignea *veteribus dicta fuit.*
hallebarde. j. helm-barde.
Haller/ heller. Obolus. *vulgò* hallenſis.
† Hallinck pariſis. *Fland.* j. mijte.
Halm. Culmus, ſtipula, calamus. *Germ. halm. Gal. chaulme. Ang. havvlme.*
halm-goedinge/ ſtock-legginge. Infeſtucatio, inueſtitura calamo, ſurculo, virga ſiue ſtipula, aut etiam fuſte, *veteri more.*
halm-goedinghe doen/ den halm ſchieten. Infeſtucare, fuſte inueſtire, inueſtire: confirmare & ſtabilire alienationem ſiue venditionem traditione fuſtis, virgę, haſtę, calami, aut ſtipulæ. *Formula quædam contractus vetuſtiſſimi inter Paſcutium venditorem, & Segnitium emptorem, ex membranis antiquiſſimis Andreæ Alciati edita ſic habet: Tu paſcuti fuſte illum inueſtito: tu Segniti fuſtem ipſum manu capito. flandri dicunt* ſtroyken werpen.
halm-knoop. Geniculum, nodus culmi.
Hals. Collum. Om den hals brengen. Obtruncare, necare, trucidare. Op den hals ver-bieden. Periculo capitis vetare. Met den hals be-taelen. Perſoluere pœna capitis. Den hals onder ſetten. *vide* onder-ſetten.
hals-adere. Cephalica. hals-aderen. *vetus.* Ceruix, ceruices.
hals-bagghe. Monile.
hals-band / hals-cieraet. Monile, torques, collare.
hals-band der honden. Millus, millum, collare canum.
† hals-band / hals-ijſer. Collaria, æ: numella.
hals band-naghelen. Milli murices: claui, aculei & aſpredines qui millo induntur.
hals-band. j. lichte. Helcium.
† hals-berg. *Holl. Fland.* j. ringh-kraghe. Thorax, lorica, collare. *q. d.* munimen ſiue tegmen colli.
hals-cieraet. Monile, ſegmentum colli, & gutturis ornamentum.
hals-doeck. Amictorium, tegmen pectorale, ſtrophium, faſcia pectoralis.
hals-gherecht. Iudicium criminale. & Merum imperium.
hals-gheſmijde. j. hals-cieraet.
hals-gheweer/ lanck geweer. Framea, haſta, lancea: *arma longa quæ humeris feruntur.*
hals-hayr. j. maene. Iuba.
hals-heer. Tyrannus.
hals-ijſer/ prangher. Numella, neruus, vinculum quo ceruix includitur: collaria, æ.
hals-kappe. *vetus.* Cucullus, amiculum.
hals-keten. Catena collaris, torques, murenula.
hals-kleed. Amiculum: & Mammillare.
hals-krans. Corona collaris.
hals-kruyd. Trachelion, vualaria.
hals-kuſſen. j. gorreel.
hals-prangher/ hals-ijſer. Numella.

halle. *Salina.*] vid. WACHTER. in v. & hinc *hal-meiſter, ſalis coctor.* J. P. DE LUDEWIG Op. Miſcell. T. II. p. 556.
halle. *Aula*] WACHTER.
Hallinck.] ut etiam *Eenen gulden* hallinck. in M. Z. BOXHORN. Chron. van Zeel. D. I. bl. 469.
hals-band / hals-ijſer.] *ſy en hadden hem in de vangenis niet benomen, dan ſyn ſilveren* halsband. JOH. A LEYDIS apud A. MATTH. T. I. Anal. p. 704. ſed hoc loco *monile Equitum velleris aurei* cogitatur.
hals-berg.]

tote Yeelmonde
Leghet menich halſberch *in den gronde.*

eſt in M. STOKE Chron. B. II. vs. 26. ſed vid. Ampl. HUYDEC. D. II. bl. 133. 136. 137. ſqq. G. J. VOSS. de vit. ſerm. II. IX. & CHR. BESOLD. de Ling. imm. p. 99. 100.

halſ-richter. Iudex capitalis, quæſtor, prætor capitalis.
halſ-ringh. j. halſ-bergh.
halſ-ſack. Mantica.
halſ-ſaecke. Crimen capitale, res capitalis.
halſ-ſeel. Helcium. & Collare.
† halſ-ſlagh. Colaphus, alapa.
halſ-ſtarrigh. *Sax. Sicamb.* j. ſterk-halſigh. Obſtinatus, duræ ceruicis.
halſ-ſtrenghe. Cynanche, angina.
halſ-ſtijfte. Tetanus.
halſ-ſtraffe. Pœna capitis.
halſ-toghel. Lorum.
halſen. Vorare, deuorare, glutire, deglutire, in ingluuiem dimittere.
halſen / helſen / omhelſen. Amplecti, amplexari, iniicere brachia collo. *Ger. halſen: Ang. halſe.*
halſen. Magno conamine niti.
halſter. Semodius, menſura varia apud varios. *Antvverp.* duæ fertillæ: *Louan.* tertia pars fertillæ, *vt vulgò vocant.*
Halter. j. halſter. Capiſtrum.
halter / haelter. *Sax. Friſ. Sicamb.* j. pael. Infurnibulum.
Halue. j. halſ.
haluelick / haluelingh. Dimidiatim, ſemi: & Diuiduè. & Ferè, fermè, quodammodo, propemodum.
haluenaer. j. halſſenaer.
Hame. *Fland.* j. hamme. Poples.
Hamel. j. haemel.
Hameye. j. hammeye.
Hamer. j. haemer.
Hameſter / hamſter. *Ger. Sicamb.* Cricetus, muris maioris genus: animal valde mordax & audax.
Hamme. Pars abſciſſa rei cibariæ, fruſtum eſculentum.
Hamme / ham / hame. *Fland.* Poples. *Ang. hamme.*
hamme. Perna, petaſo, armus porci. *Germ. hamme: Gal. iambon. Ang. gamond. Iambe autem Gal. & gamba. Ital.* crus *dicitur.*
Hamme. *Sicamb.* Secundæ, arum.
Hamme / koe-hamme / koe-kamme. *Ger. Sax.* Numella.
† Hamme / ham / hammerick. *Fland.* Pratum, paſcuum.
hamme van wijghen. *vetus.* Salicetum, ſalictum, locus ſalicibus conſitus.
Hamme / ham. *vetus. Sax.* j. heym. Domus, habitatio.
† hammeye / hameyde / hammey-boom. Repagulum, obex, vectis: ſera, lignum tranſuerſum quod oſtiis opponitur in poſtem vtrinque immiſſum: ſera roborea ſepes: clathrus, clathrum.
hammeye / ghe-hucht. Viculus. *Gal. hameau.*
† hammerick / ham. Pratum.
Hanck / hangh. Fumarium: locus vbi carnes & piſces fumo durantur & ſuſpenduntur. *Ang. ſhancke.*
Hanck / vleeſch-hanck. Carnarium.
Hancke / hencke. *Friſ. Sicamb. Holl.* j. heupe. Coxa, coxendix. *vulgò* hanca. *Gal. hance: Ital. anca: Hiſp. anca: Ang. haunce.*
Hand. Manus. *Ger. hand: Ang. hande.* Eet hand ſtellen. Præbere, ſuppeditare.
† Hands / te hands. *Holl.* Statim, nunc, illico, eueſtigiò. Hand veur hand vechten. j. man veur man.
hand papiers / boeck papiers. i. 24. bladeren. Scapus chartæ. *Gal. main de papier.*
hand Gods. j. popelcije / gheraecktheyd.
hand. Ancoræ dens, vncus.
hand-aeckſe. Securicula, ſecuris manualis.
hand-

halſ-ſlagh.] indeque *halſſlagen* in Roſario Ms. Cod. meo. gehalſlaget *ende beſpegen in ſyn aenſicht.*

Hamme. *Pratum.*] ut etiam *amme*, *am.* ſupra. — ab *Ham* pro *paſcuo* dicitur *Hamburg*, & plures urbes. adi SCHOTTEL. ſ. 520. Sed de variis hujus vocis ſignificationibus WACHTER. & Cl. J. F. REITZ. in 't Utr. Genootſch. bl. 133. Ibique M. TYDEM. not. — quæ vero CAN. TUYNM. in de Fakkel v. *Ammelaken* dixit, aut valde fallor, aut nemo ſane quisquam defendet.

hammeye.] vid. exempla in B. HUYDEC. Pr. bl. 564. --- contractum fuit ſubinde in *Mey-boom* velut *ende ſach den anderen an eenen* Meyboom *ſtaan*, *ende wort op hem vechtende*; *die ander liep om die* Meyboom. J. MATTHYSZE. bl. 322.

hammerick.] vid. Doct. M. V. WICHT. ad Oſtfr. Landr. ſ. 876.

Hands / te hands.] ut in Comitatu Zutphaniæ hodiedum loquuntur.

hand-dacht. *Fland.* j. ambacht. Opificium, ars manualis.
hand-band. Manicæ.
hand-becken. Malluuium, polubrum, trulleum.
hand-bergh. Metacarpium, torus manus, tubercula vnde exoriuntur digiti.
hand-boecks-ken. Enchiridium, manuale.
hand-boeye. Manicę, vincula manuum.
† hand-boge. Arcus, cornu, arcus manuarius: *qui manu tenditur pede non admoto.*
hand-boom. Vectis.
hand-breedde. Palmus, quatuor digitorum spatium.
hand-busse. j. hand-roer. Sclopus.
† hand-bussel. Manipulus, rapina, dragma, fasciculus manualis.
hand-daed. Opus manuum, opus quod manu fit.
hand-daedigh. Manum admouens, manu admota agens, factor: facinus siue scelus ipsum admittens, reus criminis perpetrati.
hand-daedigh. In facinore manifesto deprehensus: manifestus sceleris, facinoris compertus.
hand-daedigh dief. Manifestus siue manifestarius fur, in ipso furto deprehensus, fur manifestò, *Plaut* autophorus.
hand-daedighe dieverije. Manifestum & euidens furtum.
hand-daedigh vijand. Hostis manifestus.
hand-doeck. Mantile, linteum, chiromactrum.
hand-dwaele. Mantile.
hand-euel. *vetus.* Chiragra.
hand-fledercijn. Chiragra.
hand-ghe-beer. *Fris.* Exercitatio, occupatio.
hand-ghemeyn worden. j. slagh leueren. Ad manus venire, conferre manum.
hand-ghe-merck. *vetus. Fland.* Signum, sigillum, chirographum. & Signum oculis destinatum.
hand-ghemerck houden. Collimare.
hand-gheld. *vetus.* Fœnus.
hand-ghe-schrift. j. hand-schrift.
hand-ghe-selle. Socius operis.
hand-ghe-slagh. j. hand-slagh.
hand-ghifte. Strena, matutinæ venditionis auspicium.
hand-ghiften. Matutinæ venditionis auspicium facere.
hand-ghichte. Chiragra.
hand-griepe. j. hand-vol. Rapina.
hand-griepe. *Sax.* Ansa, capulus.
hand-haemer. Malleus manuarius, malleus minor.
† hand-haue. Ansa, capulus, manubrium.
hand-hauen. Asserere manu, manu comprehendere: & Liberare, seu libertate donare: & Conseruare, retinere, defendere, tutari. *vulgò* manu tenere.
hand-hauer. Assertor, vindex alienæ libertatis.
hand-houden. j. hand-hauen.
hand-ijser. Ferrum ignitum quod quis manibus gestat. *vide* hier-oꝛ-deel.
hand-ijsers. Manicæ.
hand-keese. Caseus manualis.
hand-kijcker / hand-be-kender. Chiromantis, chiromanticus.
hand-kloppen. Plaudere, complodere manus.
hand-ghe-klop. Plausus, Complosio manuum.
hand-ledigh. Manumissus.
hand-ledigh maecken. Manumittere.
hand-lichten. *Fland.* Dimittere vel restituere alicui rei possessionem, cedere bonis. *q. d.* manum leuare.
hand-lichtinghe. Restitutio possessionis bonorum à fisco occupatorum: acquisitio possessionis.
hand-lichtinghe doen. Cedere bonis.
hand-loos. Maneus, manibus carens: & Piger, ignauus.
hand-mael. *Sax. Sicamb.* Forum competens: forum proprium, bannus scabinalis: iurisdictio in qua quis natus magistratum fungi potest: patritius magistratus, patritiatus: *q. d.* signum iurisdictionis siue dignitatis senatoriæ manu iuratæ à maioribus siue parentibus: & Ius manu admota iuratum. *vulgò* binatus.
hand-maete. j. spanne.

hand-

hand-boge.] vid. ad *Voet-boge.*
hand-bussel] e PLANTINO.
hand-haue.] quod legitur etiam in Bibliorum versione, qua nunc utimur. *Ick stont op om mynen liefsten open te doen: ende myne handen druypten (van) myrrhe, ende myne vingers van vloeyende myrrhe op de* handhaben des slots. Salom. Cant. V. 5.

hand-merrie. Equa dextra.
hand-molen. Mola manualis, mola manuaria, mola trusatilis, versatilis, moletrina.
hand-muys. Thenar.
hand-peerd. Equus dexter in curru, equus dexterior.
hand-penninck. *Fris.* Arrabo, arra.
hand-pijl. Iaculum.
† hand-plichten. Vti, frui, manu tractare.
hand-plichten het ghelt. Occupare, exercere pecuniam.
hand-reycken. Porrigere manum, auxiliari.
hand-reyckinghe. Eleemosyna.
hand-reyckinghe doen. Porrigere manum, porrigere manus auxiliatrices, porrigere dexteram, tendere dextram, auxilio esse, adiuuare, succurrere, opem ferre: extensa manu offerre, stipem porrigere.
hand-roer. Tormentum manuarium, sclopus, stlopus manualis.
† hand-saem / ue-hendigh. Dexter, manu promptus. & Tractabilis. & Commodus, accommodus.
hand-saemen boghe. Habilis arcus.
hand-saeghe. Serrula, serra manuaria, lupus.
hand-schoen. Chirotheca, manica.
hand-schoof. Manipulus.
hand-schrift / hand-teecken. Chirographum, syngrapha, syngraphum, symbolum.
hand-settinghe. j. hand-stellinghe.
hand-sitter. *vetus.* j. ileer-maecker.
hand-slagh. Plausus: & Planctus. & Colaphus, alapa.
hand-slagh. j. palm-slagh.
hand-slagh. *Sicamb.* Sponsalia.
hand-spaecke. Vectis.
hand-spel. Ars manuaria. & Chirurgia. & Chironomia, manuum gesticulatio. & Ludus aleæ.
hand-speler. Chironomus. & Chirurgus. & Aleator.
handstellinghe. *Holl. Fland.* j. ue-slagh. Manus iniectio: detentio, retentio. & Sequestratio.
hand-stoole. Brachiale sacrum, zona brachialis.
hand-swelcken. *vetus.* Manu premere.
hand-tafelken. Pugillaris tabella.
hand-tasten. Manu tangere, inferre manus, appetere manu.
hand-teecken. Chirographum.
hand-tichtighe daed. Facinus recens perpetratum, iudici statim significatum, de quo sine mora iudicium ferri debet.
† hand-vast. Manu fortis, manu firmus: & Strenuus. & Tenax, auarus.
hand-vat. Guttus, gutturnium, aqualis, vrceus.
hand-veste. *vet.* j. hand-teecken.
hand-voghel. Auis aucupatoria: quæ aucupis manu insidet: vt accipiter, falco, &c.
hand-vol. j. hand-vussel.
hand-vullegh. Manualis.
hand-vullighe vussel. Manualis fasciculus.
hand-vullighen steen. Lapis manualis, saxum manuale quod manum implet manuque adijci potest.
hand-vullinghe. Satisfactio, solutio.
hand-vullinghe doen. Satisfacere, satis offerre, soluere.
hand-vrede. *Sax. Fris.* Pax per magistratum indicta, pax siue fides commissis dextris pacta.
† hand-waeter. Aqua manibus: aqua qua manus initio prandij vel cænæ lauamus.
hand-waeter-vat. Gutturnium.
hand-werck. Opificium, opera, ars manuaria, ars mechanica, opus mechanicum, artificium.
hand-wercker. Operarius, opifex, artifex, mechanicus, χειρῶναξ, manibus sumptum exercens.
hand-wijle. *Fland.* momentum temporis.
hand-wijligh. Momentaneus.
hands-wijle. *Fris.* Vicissim, per vices, interdum, subinde.
hand-worm ken. j. fiere. Acarus, teredo.
handachtigh. j. hand-dadigh.

hand-

hand-plichten.] *ende mach een Rentier oock --- doen beschryven den ghenen die den pandt bewoont* ghehandeplicht *ende ghedefructueert heeft.* in 't Landtr. v. Ruerm. bl. 25. venit autem a *plegen, fungi:* ut *syn ampt pleghen* infra: & a quo hodiedum *verplegen.*
hand-saem.] adde PLANTIN. cui etiam *Handtsaemheyt. Dexteritas, promptitudo manuum.*
hand-vast.] & hinc *handvast maken*, pro *in carcerem conjicere*, in 't Geld. Pl. B. *den selven sult ghy laeten* handtvast maecken / *ind wes tot unseren ferneren bevel vast bewaeren.* D. I. bl. 40.
hand-waeter.] vid. ALKEM. Displ. D. I. bl. 543. cæt.

handdaedtighe daed. Manifestum facinus. *vulgò* factio manualis.
handeken. Parua manus.
handeken. j. ure-wijser. Gnomon.
handekens kruyd. Satyrion, basilicum, palma Christi, serapias.
handel. Res, negotium, causa, actus, actio, pragma, tractatio.
handel van koop-man-schap. Commercium, negotiatio.
handel ende wandel. Conuersatio, consuetudo, vsus.
† handelen. Agere, tractare, pertractare, attrectare, contrectare, manu tractare, tangere, attingere. *Ger. handlen, handsen. Angl. handle.*
handelen met iemanden. Agere cum aliquo, pactiones facere cum aliquo.
handelen ende wandelen met iemanden. Consuescere alicui, versari cum aliquo.
handelen. Administrare.
handelen. Mercari, negotiari.
handelinghe. Actio, actus, pragma. & Negotium. & Tractatio, tractatus, attractatus, us.
handelinghe van ghelde. Dispensatio pecuniarum, administratio.
handelick. Manualis. & Tractabilis. & Patiens manus, mansuetus. & Habilis.
handen. Commodum siue aptum esse, conferre, placere, manui conuenire, accommodum esse manui.
handigh. Agilis manu. & Mansuetus.
handse. Manubrium, ansa. *Gal. anse.*
handteren. Tractare, commercia facere, negotiari, exercere: & Frequentare, versari, conuersari, celebrare. *Gal. hanter: Angl. haunte:*
handterer. Conuersator: & Negotiator.
handteringhe. Frequentatio, conuersatio: consuetudo. & Commercium, negotium, ars, artificium, professio, exercitium.
Hangh. j. hanck. Carnarium, fumarium.
Hanghe / hanghsel. Cardo.

† hanghel / hael / hoghel. Climacter. *vulgò* pendula, ferratum.
hanghel. j. anghel. Hamus.
hanghen. Pendere, dependere, hærere.
hanghen / op-hanghen. Péndere, suspendere de arbore, in arbore, in furcas. *Ger. hencken: Ang. hange.* Het hangen. Suspendium. Het hanghen van den bergh. Dorsum montis, cliuus, latus montis.
hanghen ende worghen. Suspendio necare, suspendio strangulare. hanghen *quasi* anghen *dici ait Becanus.* i. angustare, stringere, premere.
hanghen sijn ghelt aen / &c. Expendere, impendere, insumere pecunias.
hangh-berd. j. huys-berd. Insigne ædium.
hanghende. Pendens, pendulus.
hanghende oore. Auris annulata. *Plaut.* & Auris gemma vel auro dependente insignis, auricula inauri ornata. Van de hanghende oore. Nobili prosapia ortus: *aurum enim in auricula gestare nobilitatis est insigne.*
hanghende waghen / staert-waghen. Pilentum.
hanghende kamer. Pensile cubiculum.
hangh-dief. Carnifex, tortor.
† hangh-man. Carnifex.
hangh-oore. Flaccus, auribus demissè pendulis.
hangher / stoot-deghen. Parazonium: pugio de zona pendens.
hangherken. Pugiunculus, enchiridion, acinacis, gladiolus qui à fœmore suspenditur.
hanghsel / ghehenghe. Cardo.
hanghsel. Hamus. & Ansa.
hanghsel. Strophus, vinculum de quo gladius appendet.
hanghsel-riem. Baltheus.
Hanne. *vet.* j. henne / hinne. Gallina. *Dicitur* hanne *quasi fœmininum ab* han *siue* haen. i. gallus.
hanne. Curruca: adulteræ maritus: parum vir. & Homo imbellis: & Vxorius.
hanne-wuyt. *Fland.* j. roetaerd.
hanneken. *Fland.* Monedula, graculus. & Pica.

handelen. *Manu tractare.*] Sic sumendum est in charta præcedentis seculi: *wy Borgermrn. certificéren by dezen, dat wy gezien* gehandelt *ende gelesen hebben.*
hanghel / Climacter] vid. ad v. *Krauwel.*
hangh-man.] exemplum ex M. STOKE Chr. dedi in diss. Inaugurali mea, C. I. cui adde
Beulen en hangh'mans *die soo leelyck konde kycken.*
ex Vlaerd. Redenr. b. differt itaque a *scherp-regter* ut species a genere.

hannekēn. Collobium mulicbre, palla.
Hans. Socius, collega.
† hans. Antecellens cæteros mortales fortuna & opibus. Hanſen. Magnates, optimates. Anſi *ſiue* hanſi *Gothica lingua dicuntur* ij, qui cæteros mortales fortuna & opibus antecellunt: heroum & ſemideorum conditioni proximi, & humanæ ſortis terminos egroſſi, *hinc dicti* Anſuarij *ſiue* Anſibarij populi. *Adr. Iun.*
hanſe. Societas, ſocietas hanſeatica. duydſche hanſe. Societas. Teutonica. *vulgo* hanſa. Hanſe ſiue anſe / *inquit Becanus*, ſocietas eſt: *hinc* Anſegiſus *dictus. q. d.* anſe gijſel. i. obſes apud Romanos initæ ſocietatis contra Francos.
hanſ-ſteden. Sociæ & liberæ ciuitates: fœderatæ: libera ac fœderata opida. *vulgò* Vrbes Hanſeaticæ ſocietatis.
hanſen / henſen / hanſe winnen. Satisfacere iuri ſocietatis, liberæ ſocietari inaugurari, recipi in ſodalitium, initiari myſteriis ſocietatis.
† hanſen / verhanſen iemanden. In numerum civium aut ſociorum recipere, ut civitatis aut ſocietatis privilegiis fruatur. *gallicè hanſer.*
Hanſeel. j. henſichte. Strena. *Ang. hanſell.*
hanſichte. j. henſichte.
Hápeten. Hæſitare, hærere.
haperen met de tonghe. Hæſitare lingua, titubare, perplexè loqui.
haperinghe. Perplexitas, hæſitatio. & Tricæ. & Linguæ hæſitatio.
haperer. Titubator.
† hapaert / happaert. Patibulum, crux.
Happen. Apprehendere, arripere, corripere, celeriter rapere, prendere, capere.
Haps. j. haſp.
Harcke. j. hercke.
Harcken. *Friſ.* j. horcken. Auſcultare.
Harcken. j. hercken. Raſtello corradere, *&c.*
Hard / harde / harder. j. herd / herde / herder.
Hare. j. haer.
Harſſt. j. herſſt. Autumnus.
Harick. j. on-kruyd. Lolium.
Harinck / herinck. Halec, halex, alec. *vulgò* harengus, harenga. *Gal. harang, hareng: Ital. harengo: Hiſp. harinca: Angl. herring, hearing.*
harinck-buyſe. Nauis halecaria: nauigium rotundum, aluo panda, quo haleces capiuntur.
harinck-tonne. Cadus ſalſamentarius, orca.
† Harnas. Armatura, arma, thorax ferreus, thorax æneus. *Ger. harniſch: Gal. harnois: Ang. harneis.*
harnaſ-maecker. Thoracopœus, armamentarius, faber laminarius.
har-naſ-naghel. j. trugh-naghel.

harnaſ-

hans. *Antecellens c. m.*] videri poteſt diſſ. mea de carnifice, c. I. & qui hujus vocis poteſtatem variorum teſtimoniorum inductione probat WACHTER. OUTHOF in 't Byvoegſ. op D. V. HOOGSTR. hinc etiam compoſita *Hanshelm*, *Anſelmus*, *heros galea inſignis*, *Ansbrand* q. d. *galeatus heros*, infra in Coloph. propr. hom. Goth. cæt. *Ansbrecht*, *Ansfrid*, id eſt *pacificus heros*, alii. vid. SCHOTTEL. p. 500.
hanſen / *In n. c. a. ſ. r.*] quando ſocio tali crater vino repletus propinabatur, & quare nunc tantum pro *magnum ſcyphum evacuare* in uſu manſit.
hapaert] a quo hodie *hy is happá*, & forſan *hapſcheer*: niſi malles ab *happen*, *prendere*, *capere*.
Harnas.] vocabulum hoc cujusvis generis arma, & etiam veſtimenta notare, excellenter erudivit B. HUYDEC. in not. ad M. STOKE. D. II. bl. 12, 13, 14. quibus addam, quo certius cognoſcatur, locum ex Chr. Eg. Ord. Teuton. *Ende gheen* harnaſch *en hadden ſy dan heydens manier van wapen, cromme ſweerden, ſpeer, ende desgelics.* qui legitur in MATTH. Anal. T. V. p. 688. & *ſoe wie te vechte comt mit ſtaven, mit zwairden, mit piken, mit glavien jof mit eenicher hande* harnaſch. in F. V. MIERIS Ch. B. D. II. bl. 543. col. I. & in Van Julius Cæſar. *dat hyſe in ghenaden ontfanghen ſoude, ſi wouden alle haer* harnaſch *overgheven. Ende als Julius Cæſar deſen eedt gheſworen hadde na haer begheerte, ſo werpen ſy alle haer wapenen over die mueren van den Caſteele.* atque hinc *hoofd-harnaſch*, *ſcheen-harnaſch*, *been-harnaſch.* in Inventario apud MATTH. l. c. T. I. p. 128. 129. quare recte ARN. V. SLICHTENH. noſtras ſcripſit, *van de hoofden tot de voeten toe met een blank ruyters* harnas *overtooghen.* vid. B. II. bl. 354.

harnas-vaeger. Politor, polio, onis: qui arma in nitorem redigit: famiarius: qui terra famia loricas, arma & spicula defricat ad nitorem, & gladiorum cuspides exacuit.
harnassen. Armare.
Harpe. Cithara, lyra, sambuca, barbytos, fides. *vulgò* harpa. *Ger. harpf: Gal. harpe: Ital. harpa: Hisp. harpa: Ang. harpe.*
harpenier / harpen-slaeger. Citharœdus, citharistes, fidicen.
harpenersse. Citharistria, psaltria, tibicina.
Harre / herre. Cardo.
harre des monds. j. **mond-harre.** Extremitates mandibularum.
harren. *vetus.* Hærere, commorari, durare.
Hars / hers / harts. Resina, resina liquida.
hars-boom. Arbor resinifera, arbor resinam exudans.
hars-achtigh. Resinosus.
Harst. *Fland.* j. ast. Vstrina.
Harst. j. herbst. Spina porci: Assatura, &c.
harsten. j. herbsten. Torrere.
Hasaerd. Canis in ludo, canicula. *vulgò.* hasarda, & asarium.
hasaerd. Alea, fortuna, fors, periculum. *Gal. hasard: Ang. hasarde.*
hasaerden. Aleam omnem iácere, tentare fortunam.
Hase. Lepus. **haesken.** Lepusculus, *Ger. hass. Ang. hare. Hase. Gal.* cuniculus annosus. *Dicitur* haese. *q. d.* haest / à celeritate: sicut Latinè lepus, *q. d.* leuipes.
hase. j. spier. Pulpa.
hase van den os. j. lemmere. Pulpamentum.
hase van den peerd-haerinck. *Sicamb.* j. smachte.
hasen-pootkens. Lagopus, *herba vulgò* pes leporis *dicta.*
hasen-kneppel. *Holl. Fris.* Claua, baculus quo cuniculi necantur.
hasen-koole. Sonchus, cicerbita, lactuca leporina.
hasen-slaep. Corybantia. & Somnus simulatus.
hasen-vleesch. Caro leporina.
hase-wind. Canis leporarius, canis venaticus, vertagus.
hase-winden borst. *Fland. adag.* j. hongher. Fames.
hasen-wimpel. Cauda leporina *q. d.* velamen siue vexillum leporinum. **Hasen-wimpel op steken.** *adag.* Terga dare, conijcere se in fugam.
Hasel-haye. Galeus stellatus, asterias. *piscis genus.*
hasel-hoen. Attagen. *gallinæ siluestris genus.*
hasel-muys. *vetus.* Glis, mus auellanarum siue corylorum.
hasel-not. Nux auellana, pontica, prænestina, nux minima, nucula. *Ger. haselnuss: Gal. auelline: Hisp. auellana: Ang. hesel-nutt.*
haseler / hasel-not-boom. Corylus.
haseleren-bosch. Coryletum.
† **haseleren-hout.** Lignum colurnum.
hasel-wortel. Asarum, vulgago, nardus rustica. *Ital. asaro: Hisp. asara.*
Hasp / haps. Vellus lanæ. & Fila congregata & ex alabro deposita, antequam glomerentur. *vulgò* haspum, hapsum.
haspe / haspel. Rhombus, girgillus, harpedone, rota glomeratoria, qua fila rotando conglomerantur. *vulgò* alabrum.
haspel. *Germ. Sax. Sicamb.* Sucula, machina tractoria.
haspen / haspelen. Legere siue reuoluere fila girgillo.
haspel-beenen. Vacillare gressu, titubare pedibus.
Haten. j. haeten. Odio habere.
Hateren. Hæsitare lingua, titubare.
Hatte. *Fris. vetus.* Capitium muliebre, hyemale, viride.
Hauden. j. houden. Tenere.
† **Haue.** Facultates, opes, diuitiæ, pecuniæ, supellex, bona mobilia, peculium, substantia. *Ital. hauere.*
haue-loos. Inops, pauper, sine facultatibus.
haueliicke goeden. Supellex, bona mobilia.

† haue-

haseleren-hout.] ideo Rhetorici Haserfavici *Haselieren* audiebant. vid. 't Conft-thoon. Juw.
Habe] sic equi, sues, boves, vaccæ, oves *levendige have* vocantur in Privilegio apud SCHRASS. D. I. Harderov. bl. 181. & in 't Landr. v. Veluw. *levendige habe und etende panden.* Cap. XIII. art. 4. & pro rebus cujusvis generis mobilibus: *soo mach des Rentmeesters Clerck doen mitten goeden, wat hy wil, die habe 't huisdragen.* J. MATTHYSZE bl. 305.

† hauenen. Instruere supellectile.

hauenen. *Fris. Sicamb.* Comere, ornare, colere, mundare.

hauenéren. Instruere supellectile, ornare.

Hauen. Portus, ostium marinum. *vulgo* hauana. *Ger. haf: Gal. hable, haure. Angl. hauen.*

hauen-gheld / tol. Portorium.

hauen-meester. Limenarcha.

hauen-wachter. Limenarcha, portitor.

hauerije / auerije. Iactura siue damnum in mari. *Sax. haferye: Gal. auaris.*

Hauer. Auena, bromos. *Germ. haber: Gal. auoine: Ital. auena: Hisp. auena.*

hauer-beste. j. kraeckе-beste. Vaccinium. *Sicamb. euenbesie.*

hauer-essche. Fraxinus bibula, sorbus siluestris.

hauer-gheyte / hauer-gheytken. Capra auenæ. & Gallinula siluestris.

hauicks-kruyd. Hieracium, accipitrina, lactuca siluatica: *herba quam accipitres scalpunt, succoque oculos tingunt, obscuritatemque discutiunt.*

hauicks steen. Hieracites gemma, *à colore accipitris teuton. dicta.*

haueren meel. Farina auenacea.

Hauick. Accipiter, sacer ales. *Ang. hauke:*

hauicker. Accipitrarius.

hauicks neuse. Nasus aquilinus, nasus aquilus.

Hauwe. j. houde / houwe / *&c.*

H E

† Hebben. Habere, tenere. *Ger. haben: Gal. auoir: Ital. hauere: Hisp. auer: Ang. haue.*

hebben te seggen / te doen. *&c.* Habere dicere, facere, audire. i. dicendum, faciendum, audiendum est.

hebben. *Articulus præteriti temporis.* Ick hebbe gheweest. Vidi: ghy hebt gheweest. Tu vidisti. *&c.*

heb-achtigh. Auidus, habendi cupidus.

hebbelick. Habilis, decens, scitus, compositus, aptus.

hebbelickheyd. Decentia, habilitas, aptitudo. & Habitus.

hebbelicken. Decenter, conuenienter, scitè, aptè.

hebbigh. Tenax, auidus, parcus.

hebbigheyd. Tenacitas.

† hebbinghe. Conuenientia, congruentia, aptitudo. & Res, facultates, diuitiæ opes.

hebbinghe. *vetus.* Habitus, habitudo: qualitas ac forma corporis & cuiuscunque rei.

Hecht. *Ger. Sax.* snoeck. Lucius.

Hecht / heft. Manubrium, capulus. & Fibulæ.

hechten / heften. Figere, configere, defigere, suffigere, pangere, annectere, deuincire, alligare. *Hisp. hincar.*

hechten. j. hachten. Apprehendere, tenere.

hechten de bier-schaete. *Ger. Sax. Sicamb.* j. banden.

hechten staet. *Fland.* j. echten.

hechtsel. j. hecksel.

Heck / hecke / egghe. Vectis, vacerra, cataracta: diathyrum, repagulum in vestigio ædium, cratis ianuæ.

heck / schof / ham. Porta cataracta, pendula ac recidens: septum quod portis obiicitur: hercius, [illegible], vectes portarum, cancellatę portarum fores pendulæ: cratis portarum, pensiles clathri, transuersariæ ad portas trabes.

Hecken. Mordere: *propriè est venenatorum animalium & bestiolarum. vnde* hecht / lupus piscis. *Io. Auentin.*

Heckse. j. hexe. Saga.

Hecksel. *vetus.* Sagum.

† Heckel / haeckel. *Fland.* Fibula: & Spinter, armilla: & Monile, bulla.

† Hede. *Fris. Sax.* j. werck. Stupa.

He-

hauenen] *syn hoy en kooren te halen of te* habenen. in F. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 286. col. 1. pro *tractare* vel *mundare* sumendum est in WAGEN. Amst. St. I. bl. 131. *met gheen swair werc te doen, als diken dammen, slocthen, zieken te* habenen. nunc dicimus *hantéren.*

Hebben. *tenere.*] *dair men sich mitten besten na* hebben *mach.* id est *houden mach.* vid. in B. J. V. HATTUM Zwolle D. II. bl. 128.

hebbinghe] *hy heeft syn* hebbinge. PLANTINO. *suum habet, habet competentiam suam.*

Heckel] in J. BOTTELG. *voer vtensile ander silverwerck* heckelen *cronen.* Cap. CLXXXI. & *Twalef coperen* heckelen / *ende twee en tnegentich* heckelen. in de besch. v. Delft. bl. 162.

Hede] Hede *ofte Tortse.* in de Lyst op de uitg. en inkom. Good. (Middelb. 1643.) & etiam PLANTINO.

Heden / huyden / huyd. Hodie. *Ger. heut: Gal. hui: Ital. hoggi: Hisp. hoy, oy.*
Hedens-daeghs. Nunc, hoc tempore, hac ætate, hodierno die.
Hedensehen dagh. Dies hodiernus.
Hedsen. j. hudsen. Panniculi.
Heechel. j. hekel.
Heef-brouwe. *Fland.* j. ioffrouwe.
Heel. Totus, integer, sanus.
Heel ende al. Totus, ὅλος: & Prorsus, omnino. *Ang. whole.*
Heel ende gantsch. Integer, sanus.
† Heelen. j. heylen. Integrare, integritati restituere, sanare, solidare.
Heelick / ghe-heelick. Integrè, prorsus, omnino, solide.
Heepe. *Ger. Sax. Sicamb. Holl.* Falx arboraria, falx putatoria, silvatica.
Heer. j. her / heyr. Exercitus.
† Heer. j. heere. Dominus.
Heerd. j. herd. Focus.
Heerdst / heerdsten. j. herdst / herdsten.
Heerde. j. herde. Fibra lini.
Heere / heer. Dominus, herus, heros. Heeren. Domini. Groote ende machtighe heeren. Megistanes, purpurati, magnates, primarij.
Heere van recht. Iuridicus.
Heerken. Dominulus.
Heerken. *Campin. Sicamb.* Auus.
Heeren-brood. Panis primarius, siligineus, candidus.
Heeren-tijns. Vectigal, tributum.
Heeren-dienaer. Satelles, stipator, spiculator, latero, lictor.
Heeren-huys. Prætorium.
Heeren-huys / raed-huys / stad-huys. Domus augusta.
Heeren-knecht. Assecla: & Satelles.
Heeren-straete. Via regia, via consularis, prætoria: & via militaris, via publica, *quæ etiam* heyr-straete: & heerstraete *dicitur.*
† Heerlick. Magnificus, augustus, basilicus, insignis.
Heerlicke mael-tijd. Epulum.
Heerlicken dagh. Iuridicus dies.

Heer-

Heelen] *Item sullen die landen van Overyssel* geheylt *worden.* in HOYNCK VAN PAPENDR. Anal. Belg. T. V. p. 9.

Heer. *Dominus.*] a quo verbum *heeren* venit, quod est in 't Landr. v. Veluw. C. XV. art. 1. *Als een goedt geheel verwonnen, en den Aenlegger daer in* geheert *und geëygent is.* pro *capere* vero sumendum est in Anal. MATTH. *ende* heerden *ende branden wel tot den anderen avent toe.* T. V. p. 714. Ubi plura exempla in margine citantur, ab hoc verbo vero adhuc habemus *be-heeren.*

Heerlick.] scribebant pro hoc etiam *eerlik*, veluti M. V. VAERNEW. in de spiegh. bl. 28. Venetorum templum *een* eerlicke *kercke* vocat, & B. I. *maer Godt is den Meester die de edel westanden wt dat verborghen aen den dach bringht, van welcker* eerlicheyt / *hoocheyt, macht.* cæt. in Chr. J. V. D. BEEK. Eerlike *woninghe ende palais.* apud A. MATTH. Anal. T. III. p. 182.

Dyn daegraet siet men lichten
In voller eerlickheyt.

in 't Const-thoon. Juw. & in P. C. HOOFT dedicatione Hist. Pat. eerlyck *een voordeel.* add. VELII Chron. v. Hoorn. bl. 78. & J. J. PONTANI Epist. ad FEST. HOMMIUM in MATTH. Anal. T. III. p. 723. eodem vero modo *eet* pro *heet*: *In desen tyt was oec in Ethiopien van der Zonne zo* eet. apud V. VAERNEW. B. I. C. XXXIX. *als* pro *hals.* vid. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 147. at contra nonnullis vocabulis *h* literam præpositam reperire licet, ante quas nostro tempore desideratur: *herde* pro *aarde*: nam *Hertum* id est, *terram matrem colunt.* TACITO de M. G. C. XL. & de quo loco consule EL. SCHEDIUM de Diis Germ. p. 174. in not. & M. V. WICHT ad Ostfr. Landr. f. 392. 393. *hure*, pro *ure* V. VAERNEW. in de Spiegh. bl. XXVIII. *harmen* pro *armen.* HUYDEC. l. cit. bl. 142. 166. *heersaem* pro *eersaem* me legere memini in Ms. Opdr. br. v. 't Borchgraefsch. v. Utr. aen de Heer Gysb. Utengooy door Jan Grave van Benthem; quæ epistola erat anni 1307. & in qua *onsen* heersomen *vader.* *henich* pro *enich*: *sonder* henich *wedersegghen* apud FR. V. MIERIS in 't Ch. B. D. V. bl. 31. & *heinde* semper VELTHEMIO pro *einde.* --- H. itaque magis adspiratio est, quam litera. conf. J. RIC. REITZ in 't Utr. Genootsch. D. I. bl. 127. sqq.

heerlick / heerlicken. Magnificè, amplificè, basilicè, regiè.

† **heerlickheyd.** Magnificentia.

† **heerlickheyd.** Dominium, dominatus, principatus, imperium, ditio, potestas, præfectura, satrapia, iurisdictio, iurisditio

heer-ban. Mulcta, quæ domino aut principi debetur: herbannus, *in lege Salica Francorum.*

heer-bane. j. **her-bane.** Via regia.

heer-houd. Fidelis & fauens domino.

heer-schap / heer-schapper. Dominus, dominator, princeps.

† **heer-schap / heer-schappije.** Dominatus, principatus, potentatus.

heer-schappen. Dominari, imperare.

heer-schappije. Dominatio, imperium, ditio, dominium.

heer-schild. Symbolum heroicum: *&* Status siue distinctio nobilitatis.

heer-strate. j. **heeren-strate.** Via regia. *&* Via militaris

† **heerien.** *vet.* j. **heerschappen.** Dominari.

heer-vlucht. Transfugium.

heer-vluchtigh. Dominum deserens & fugiens in prœlio: Transfuga, perfuga.

heerien. *vetus.* j. **heer-schappen.**

heerschen. *Germ. Sax. Sicamb.* Dominari.

heerscher. *Germ. Sax. Sicamb.* Dominator, regnator, rex, rector.

Heerd. j. **herd.** Focus.

Heers. j. **hirs.** Milium.

Heesch. *& vetus Fland.* **heersch.** Raucus, rauus. *Ger. heyser: Ang. hoarse.* **Heesche stemme.** Vox rauca, raua, obtusa.

heesch zijn. Raucere.

heesch worden. Raucescere.

heeschachtigh. Subraucus.

heeschheyd. Raucedo, raucitas, rauis.

heeschelick. Raucè.

Heesschen. *Fland.* j. **heysschen.** Exigere.

Heester / hester. j. **eester.**

Heet. Feruidus, feruens, præferuidus. *Ger. heyss: Ang. hote.*

heet op de tonghe. Acris, mordicans, rodens valido calore.

heet / hittigh / ritsigh. Catuliens, pruriens, virosus, libidinosus.

heet-gram. Accensus ira, incensus ira, exæstuans ira, feruens ira.

heet-gram worden. Excandere, excandescere.

heet-hongherigh. Valde famelicus, gulosus, vorax, ingluuiosus.

heet zijn. Feruere, æstuare.

heet oft ritsigh zijn. Catulire, prurire ad coitum, appetere coitum.

heet worden. Ferucscere, incalescere. **heet worden van gramschap.** Accendi in iram, incendi ira, exæstuare ira.

† **heeten / heyten / heet maecken.** Feruefacere, accendere.

heeten den oven. Ignem fornaci subijcere.

heet-ketel. Cucuma.

Hee-

heerlickheyd. *Magnificentia.*] pro hoc etiam *eerlickheid* habet V. VAERNEW. bl. CXVIII. *en in een teecken van der ouder* eerlickheyt *van deser plaetse.* --- pro eo vero etiam invenitur *Heeragtigheid*, ut in M. STOKE.

So leedde hi altemael syn leven
In herachticheden / *in feesten, in gheven.*

heerlickheyd. *Dominium.*] pro quo etiam *heerleyt: in alle de* **Heerheyt** *van den Lande van Breda.* vid. apud V. GOOR bl. 459. nostrum vero vocabulum habet J. BOTTELGIER in somme ruyrael Fol. CX. *want die* **heerlicheyt** *van d'sake soude toebehoren an den ghene diet ghewrocht hadde.*

heer-schap. *Dominatus.*] *ende al onse Lant ende al onse* **Heerschap.** in charta apud Cl. MATTH. de Nob. & alios a J. WAGEN. allegatos in de besch. v. Amst. St. II. bl. 28.

heerien.]

Dies ghine men hereghen *ende storen*
Ende bernen ende roven,
Meer dan men soude gheloven.

emit M. STOKE B. II. vs. 146. ubi vid. B. HUYDEC. *hereghen* ibi pro *heerien* est, sicut *regéren & rejéren.*

heeten. *Fervefacere.*] *eenich peck, ter, of spiegelare* **heeten.** vid. in ALKEM. besch. van den Briel. bl. 89. & adde P. C. HOOFT Br. bl. 137.

Heeten / hieten / ghebieden. Iubere, praecipere.
Heeten / noemen. Nominare, vocare, appellare, dicere, nuncupare.
heeten / gheheeten worden. Nominari, vocari, appellari, dici, nuncupari.
heeten wille-kom. Gratulari aduentum.
Hef / heue. Eleuatio: & Fermentum.
hef-amme. *vet. Germ. Sax. Sicamb.* j. hef-moeder. Obstetrix. *Ger. hebamm.*
hef-boom. Vectis.
hef-deegh. j. heue. Fermentum.
hef-yser. Vectis, vectis rostratus.
hef-moeder. *Fland. vetus.* j. vroede-vrouwe. Obstetrix. Quæ maturum vtero molliter aufert onus.
† hef-moeder. Vuluæ exanimatio. *Gal. l'amari ou matrice qui se leue. ab* heffen i. leuare.
hef-schouder. Armus.
heffe / heuel. Fæx: sedimentum. & Cremor siue flos cereuisiæ: fermentum cereuisiarium. *q. d.* eleuatio. *Germ. heffen.*
heffe / heue. Fermentum.
heffen. Leuare, eleuare, attollere, subleuare, sustollere.
heffen ende op-lichten het geldt. Recipere pecunias, accipere.
† heffen de kinderen ouer de vonte. Infantes subleuare à fonte lustrali.
heffen aen. j. aenheffen.
heffer / hef-boom. Vectis.
† heffer. *vetus. Fland.* j. heue. Fermentum.
heffinghe. Leuatio, subleuatio, eleuatio.
heffel. *vetus.* j. heue. Fermentum.
heffelen. *vetus.* Fermentare, fermentescere.
Heft. j. hecht. Manubrium.
† heften. j. hechten. Figere.
Heftigh. Vehemens, acer, feruens. & Iracundus, cerebrosus.
heftigheyd. Vehementia.
heftighlick. Vehementer, acriter, feruenter, valdè, obnixè.
† Heghen / heghenen. Instruere, ornare, colere: & Educare, seruare, custodire. & Defendere, fouere.
† heghen / hegghen oft hegenen het gherichte. *Sax.* j. bannen de vier-schaere. Agere forum, iudicium legitimè confirmare.
heghenînge. Instructio, cultus, ornatus: & Educatio.
† Hegghe. Dumus, sentis, senticetum: & Sepes, sepimentum. & Cratis senticosa, cratis viminea. *Ger. heck: Ang. hedge.*
hegh-dief. Latro, viarum obsessor: qui in senticetis & sepimentis latenter insidiatur, vt furetur spolietque.
hegh-disse. j. haegh-disse. Lacertus.
hegh-scherre. Gallina secus sepes decurrens, latitans, terramque fodiens.
hegghen. Sepire dumetis & vepribus.
Heghster. *Sax.* Pica.
Hey / heuy. *Holl. Fris.* j. wey. Serum.
Hey / heuy. *Sax. Fris.* j. hoy. Fœnum.
hey-loghen. *Sax. Fris.* j. loghen.
Heycke. *Fland.* j. huycke. Toga.
Heyde. j. heyd-kruyd. Erica, brya silluestris.
heyde. Ericetum, locus copiosus erica.
† heyde. *vetus.* Campus latus, vastus, incultus, sterilis & aridus, campus horridus: inculta planities: ager solitarius, præsertim ericæ plenus. Vasta solitudo, arboribus, ædificiis, frumento & gramine carens.

hey-

hef-moeder. *Vuluæ exanimatio.*] & PLANTINO.
heffen de kinderen over de vonte.] *op de vonte* est PLATINO. *heffen* vero simpliciter etiam reperitur, aut *heffen te Kerstene.* adi Cod. Ms. allegatum in Ampl. S. H. VAN EDSINGA Staetsr. D. I. bl. 426. sq.
heffer.] velut *heffen*, *aen-heffen* pro *incipere*, *ordiri* apud CORNELIUM nostrum occurrit, ita *heffer* quoque aggressorem notat: quomodo *es hy* heffere *van desen stryde.* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. II. bl. 18.
heften.] velut supra *hechten*, *apprehendere* notat, ita etiam *heften*, quod idem est, apud ALKEM. *zal men* heften *over syn schult:* in de besch. van den Briel D. II. bl. 18.
Heghen.] conf Cel. J. DE RHOER in 't Gron. Genootsch. D. I. bl. 398.
heghen. *Agere forum.*] ibid.
Hegghe.] ibid.
heyde. *arboribus carens.*] pro *nemore* tamen quoque sumtum fuisse, absolute probari potest ex multiplicibus exemplis, quæ dedit B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 219.

heyde/ heyde landts. *vetus Sax.* Maxima fundi mensura siue terræ portio. *vulgò* hida, manens, mansa, *dicitur. vide* hoeue.
heyde. j. heyden. Homo agrestis, &c.
heyd-kreckel. Cicada.
heyd-kruyd. Erica, brya siluestris. *offic.* genistella.
heyd-droppen. j. plas-reghen. Nimbus.
heyd-manneken. *Sicamb. colon.* Cicada.
heyd-schadde. Cespes ericetosus.
heydel/ heyden-koren. *Ger. Sax.* Panicum.
heydel-besien/ heydel-beren. *Sicamb.* j. hauer-besien.
heydisse. j. haeghdisse. Lacertus. *fortè* heydisse *quibusdam dictus, quòd in incultis & aridis locis habitet.*
heydsel. j. heytsel.
heyden/ heydensch mensch. Homo agrestis & incultus: paganus, gentilis, ethnicus: homo alienus à fide nostra: neque Christianus neq. Iudæus. qui (*vt ait Osorius*) à ciuitate Dei alienus, in locorum agrestium compitis & pagis oberrat. Pagani, *hoc est*, rustici, *dicti sunt apud Romanos*, quicunque sacramento militiæ soluti essent: *pari ratione maiores nostri* Paganos *dixerunt* quicunque militiæ Christianæ addicti non essent, exceptis Iudęis, qui suo nomine satis premuntur. *Gilbert. Cognat.* Heyden *autem ab* heyde. *i. à locis agrestibus, sicut* paganos *à pagis dictos, satis etiam constat ex verbis Isidori lib. 8. Orig.* Pagani, *inquit, ex pagis Atheniensium dicti, vbi exorti sunt: ibi enim in locis agrestibus & pagis gentiles lucos idolaque statuerunt, & à tali initio vocabulum sortiti sunt.*
heyd-lieden. Zeugitani, Nubiani, Cingari, Assyrij, Cilices, Aegyptij, & id genus hominum vilissimum vtriusque sexus, incertis sedibus vagabundum, in omnes orbis partes diffusum, mendicatione, chiromantia & furtis clandestinis se exercens.
heyden-schap. Paganismus, gentilitas.
heydensch. Agrestis, incultus, paganus.
Heyden. j. heyderen. Coruscare.
heyder. *Ger. Sax. Sicamb.* Clarus, coruscus, resplendens.

heyderen/ heyden. *Ger. Sax. Sicamb.* Clarere, clarescere, coruscare. Het heydert/ het heydt. Micat æther, coruscat.
heydinghe. Coruscatio, fulgetrum.
Heye/ hey-block. Fistuca. *Ger. heyen. Ang. hie.*
heye/ olie-block/ slagh-hout. Pilum ruidum, palus in mola olearia, qui in sublime euectus, mox decidens subiecta comminuit.
hey-pael. Sublica.
heyen/ hijen. Fistucare, fistuca adigere. & Subagitare. *Gal. hier.*
hey-gaten / hij-gaten. Perforare, inforare. *Plaut. Obscœnum verbum.*
Heyghde. *Fland.* j. egghe. Rastrum.
Heyl. *vet. Fland.* Brauium.
Heyl. Salus, integritas, sanitas.
heyl. j. heel. Integer, saluus, sanus.
heyland. *Ger. Sax. Sicamb.* Saluator. *q. d.* heylende. Saluans, sanans. *vide* dwinghland.
heylen/ heelen. Sanare, consanare, sanum facere, curare, mederi, medicare, medicari. *Ger. heylen: Ang. heale.*
heylen/ toe-heylen de wonde. Glutinare, conglutinare vulnus.
heylen. Sanescere, sanum fieri, valescere, conualescere, conualere. & *Ger. Sax. Sicamb.* Castrare, euirare.
heyl-baer. Medicabilis.
heyl-bock. *Ger. Sax. Sicamb.* Caper, hircus castratus.
heyl-bot. j. eel-bot.
heyl-loof. *vet.* Hedera.
† heyl-loos. Expers salutis, profligatus, perditus, inutilis, malæ frugi, negligens suæ salutis. & Infelix, infortunatus.
heyl-meester. Medicus.
heylouer. *Sicamb.* j. ooyevaer. Ciconia.
heyl-saem. Saluber, salubris, salutaris, medicinalis, medicamentosus. & Sanabilis, medicabilis.
heyl-saemheyd. Salubritas.
heyl-saemlick. Salubriter.
heylicken/ hijlicken. j. houwelicken.
Heyligh. Sacer, sanctus, diuus. *Ger. heiligh: Ang. holy.* Heylighen die in den hemel zijn. Cælites, cælicolæ, superi, diui.

hey-

heyl-loos. *negligens suæ salutis.*] & ideo *een* heyloos *mensch, die het syne verdoet.* PLANTINO. *profligator, prodigus.* & *heyloosheit. negligentia, vanitas, socordia, vel prodigentia.*

Heyligh avend. Feriæ præcidaneæ: feriæ quæ solennes ferias præcedunt. *vulgò* dies vigiliarum.

Heyligh dagh. j. **vier-dagh.** Dies festus, dies sacer.

Heylighe. *Fland.* j. **bruyn-heylighe.**

Heyligh-dom. Sanctuarium: *&* Res sacræ. *&* Reliquiæ sacræ.

Heyligh-dom-huyskên. Sacrarium.

Heyligh-geest-huys. Ptochodochium.

Heyligh-maend. December. *q. d.* sacer mensis: *à Christi natalitiis sic dictus à Carolo magno. Michael Beutherus.*

Heylighêyd. Sanctitas, sanctimonia, sanctitudo.

Heylighlick. Sanctè, religiosè, piè.

Heylighen. Sanctificare, sacrare, consecrare.

Heylouer. *Sicamb.* j. **ooyevaer.** Ciconia.

† **Heym.** Sepes, septum, sepimentum.

† **Heym.** *Ger. Sax. Fris. Sicamb.* Domus: *&* Patria, locus natalis. *Ang. hom.*

Heym-sluyr / heym-stier. *Ger. Sax. Sicamb.* Dos.

Heym-raed. *Holl.* Curatores aggerum, præfecti aggeribus curandis, *q. d.* domestici consultores, communis terræ consiliarij. *Adr. Iun.*

Heym-soecken. *Ger. Sax. Sicamb.* Visere, inuisere, visitare. *&* Inuadere violenter alicuius domum, vi irrumpere in alterius ædes.

Heymet. Patria, locus natalis.

Heym / ghe-heym. *Germ. Sax. Fris. Sicamb.* Secretus.

Heymen. Sepire, obuallare, palare.

† **Heyminghe.** Septum, sepimentum.

Heymsel. Sepimentum.

Heymsch. Indigena.

Heymel / heymel-mugghe. *Germ. Sax. Sicamb.* Gryllus.

Heymken / heymelken / heemken. *Sicamb.* Cicada.

Heymken. *Sicamb.* Genus mensuræ.

Heymelen. *vetus.* Condere, recondere, abscondere, occultare.

Heymelick. Occultus, absconditus, clandestinus, furtiuus, tacitus.

Heymelick / heymelicken. Clàm, clanculum, abditè, celatim, latenter, secretò, absconditè, occultè, tectè, tacitè, clandestinò, ex occulto, in occulto, furtiuè, furtim.

Heymelick spreken. Submissa voce loqui.

Heymelick ghemach. Latrina.

Heymelick lidt. j. **schamelick lidt / schamelheyd.**

Heymelicke. Latrina, forica.

† **Heymelickheyd.** Secretum: & abditum, recessus, secessus: *&* Latrina.

Heymenisse / ghe-heymenisse. Mysterium.

† **Heyn / heynen /** *Holl.* j. **heym / heymen.**

Heyninck. *Holl.* Sepes.

† **Heyn.**

Heym.] a quo *Nieuwenheim*, *Dossenheim*, *Schreisheim*, *Weinheim*, *Heppenheim*, *Bensheim*, pluresque urbes, quas enumerat ROB. ille KEUCHENIUS, sed de quo vid. T. J. ALMELOV. Plagiariorum syllab. p. 189. & P. BURMANNI judicium, acerrimum licet, tamen verissimum in Præf. ante Poëtas Lat. Min. p. si numeres, 51. sq. & quæ confirmant ejus inedita *Gelria Illustrata* & *Arenacum*, quod hoc loco respicio, C. VI. neque unquam in lucem edenda, si quis se meo consilio gubernari patiatur, cum vulgo, non nisi quæ dudum ab aliis acta fuerunt, egerit.- Cæterum his addi possunt *Deutichem*, *Lochem*, *Gorinchem.* vid. J. SCHOMAK. Rechtsk. Aanm. bl. 324. & Frisiorum *heym-steden*, de quibus conf. excellentissimi magistri quondam mei dissertationem over de Eigenn. der Friesen, bl. 77. 78. adde porro H. CANNEG. in Posth. p. 140. G. V. LOON. ad KL. KOLYN bl. 22. V. OOSTEN DE BR. besch. v. Haarlem D. I. bl. 6. & J. DE RHOER in 't Gron. Genootsch. D. I. bl. 394.

Heym. *Domus: & Patria.*] *o lieve gebenedyde Heere Jesu Christe, wair ick huden te* **heym** *in minen Goidshuse!* apud A. MATTH. Anal. T. V. p. 764. add. M. ALTINGII loca in Ind. notata & 't Utr. Genootsch. bl. 132.

Heyminghe.] *van hecken of van* **heymdingen.** in 't Aenhangs. op 't Geld. Pl. B. col. 16.

Heymelickheyd.] apud M. STOKE. B. I. vs. 1303.

Wunt daer hi ghinc ter **heimelicheden**
Belagheden aldaer ter steden
Een Ghiselbrecht

Heyn.] & inde *heynst:* quod dum HUYDEC. citat, ut aduerbium *heind* probet (vid. in de Pr. bl. 533.) a veritate omnino descisscit.

† Heyn. *vetus. Ger.* Extraneus, peregrinus. Vogel heyn. Auis peregrina.

Heyn / heyns-lyf / heyn met de bellen / menbisch. Scombrus vernus, crinitus: piscis aristis scatens: alausa verna & vilior.

Heyn met de bellen. Phalangium, genus aranei.

Heynse / eynse / heyse. Ansa. *Hisp. asa.*

Heyns-korf / heys-korf. Corbis ansata.

Heyr. j. heer. Exercitus.

† Heyschen / heesschen. j. eyschen. Postulare.

Heyselick / heysigh. j. eyselick.

Heyt. *Fland.* j. heet.

Heytte. j. hitte. Ardor.

Heytten. j. heetten. Feruefacere.

Heytse. *vetus.* j. tortse. Fax.

Heytsel. Cremium, virgultum siccum & ad ardendum idoneum. *&* Fasciculus ericarum, virgultorum, spinarum, dumorum.

Hekel. Ferreus hamus, ferreus pecten, instrumentum, quo linum pectitur. *q. d.* haeckel. i. hamus.

Hekel-pael / haeckel-pael. *Sax. Sicamb.* Vallus, palus.

Hekel-werck / haeckel-werck. Sepimentum, palatio.

Hekelen. Carminare, pectere linum, obliquo lanam deducere ferro, *q. d.* haeckelen. i. hamo trahere. *Ger. haechlen.*

Hekeler. Carminator.

Hekelersse. Carminatrix.

† Hekel. Lupus piscis.

Hel. Clarus, lucidus, dilucidus, serenus. Helle sonne. Sol clarus, candidus, flammeus, serenus.

Hel. *Becano* Altus, excellens *dicitur: atque hinc* helt. i. vir præstans, *deriuari putat.*

Hel / helligh. Argutus. sonorus, tinnulus. Helle stemme. Vox alta, clara, clarisona, arguta, resona, acuta, tinnula. *Germ. hael.*

Hel. j. helder / hael. Tenuis, subtilis. *&* Acer. *&* Siccus.

Hel. *Ger. Sax.* j. slibberigh. Lubricus.

Hel. j. hel. Infernus.

Helchter. j. halfter.

Held. Heros, vir excellens, vir fortis & strenuus, egregius factis. *&* Gigas. Heldinne. Herois, heroina, virago. *ab* hel / i. altus, excellens. *Becan.*

† Helde / halde. *Sax. Fris. Sicamb. Holl. Fland.* Compes, numella, pedica.

Helden. Inclinare, acclinare, proclinare, reclinare, propendere, vergere. *Ger. helden.*

Heldende. Inclinatus, decliuis, propensus.

Heldinghe. Inclinatio, decliuitas, propensio.

Helder. *Holl.* j. hel. Tenuis, subtilis. *&* Argutus.

Helder van lichaem. *Holl.* Aræosyncritus: cui corpus est raræ texturæ & transpirabile.

Helen. Celare, occultare, tacere, silere.

Heler. Celator.

Heler / aenhouder van dieuen. Receptator, receptor: *qui fures recipit, eosque & eorum furta occultat.*

Helft / halft. Medium, media pars, semis, semi, semissis, dimidium. *&* Medietas. De helft grootter. Duplo maior.

Helf-scheede. j. helfte. Medium.

Helfter. j. halfter.

Helle. j. hel. Altus: *&* Lucidus, clarus: *&* Lubricus.

† Helle. Infernus, tartarus, gehenna, orcus, acheron, styx, stygia palus, styx tacita, regna subterranea, telluris operta, latebræ tartareæ. Hel / *inquit Becanus*, infernus *dicitur, quia altissimus locus est ad inferiora, ea loquendi forma, qua altum profundum dicimus:*

Heyn — vogel heyn. *Avis peregrina.*] respicit auctor PHÆDRI illa L. I. Fab. XXVI.
Peregrinam *sic locutam* volucrem *accepimus.*
quibus ciconia denotatur, & præsertim quia hodiedum Arnhemiensi plebeculæ, uti vulgus antiqua verba diutius servat, *Hein-uiver* audit, id est *hein-oyver*, *hein-Oye-vaer.*

Heysschen.] *zo si* geheyscht *hadden.* apud V. VAERNEW. in de Spiegh. Fol. XXVII. & in de Recht. en Cost. v. Antw. constanter. Sed vid. me ad *heerlick* supra.

Hekel.] similiter PLANTINO.

Helde.] conf. C. OELRICHS.

Helle.] C. V. LOON ab HELIO flumine conjicit. vid. ad KL. KOLYN bl. 102. quod tamen haud, quia verum aut verisimile putem, refero.

cimus: nam altissimè à nobis descendit in oppositam vertici nostro mundi partem. Ger. Hell. Ang. Hell.

Helle-gat. Charonea scrobs, spiraculum Ditis, atri ianua Ditis, fauces orci.

Hel-doncker. Perobscurus.

Hel-hond. Cerberus, canis infernalis.

Hel-beghe. Virago.

Helsch. Infernalis, infernus, tartareus.

Helsch vier. Gehenna: ignis infernus, tartareus. & Ignis sacer.

Helligh. *Ger.* Lassus, fatigatus, agitatus.

Hellighen. *Germ.* Lassare, fatigare, agitare.

Heller / hellinck / haller. *Ger. Sax. Sicamb.* Obolus. *vulgò* hallensis. numulus simplex, minusculus.

Helling. *Holl.* j. schep-werf. Nauale.

Helm. Galea, cassis. *vulgò* helmus. *Germ. helm: Gal. heaulme: Hisp. yelmo: Ang. helmette.*

Helm. Pileum naturale: membrana quam infantes nonnulli capiti obuolutam præferunt in ipso ortu. *vulgò* galea: *à galeæ similitudine.*

Helm. *Holl. Zeland.* Carex, iuncus acutus, mas sterilis: iuncus non admodum procerus in arenosis colliculis Hollandicis & Zelandicis: *sic dictus, quod vt galea caput, ita hic frutex agros muniat ac tueatur ab arenæ incursu.*

Helm. *Fland. vet.* j. galm. Echo.

† Helm-barde. Quiris, bipennis, securis Romana, securis Amazonia, securis longa. *dictio composita ex* helm. i. galea, & barde. i. dolabra: *Dicitur quoque veterib. Teutonibus* helm-aχ *ab* helm & aχ. i. ascia, dolabra. *vulgò* assidolabrum, cassidolabrum. *quasi dicas* cassidis dolabrum, ascia galeę: *quòd scilicet cassidem dolare, & galeam asciare possit aciei duritia. vulgò* halebarda, albarda *voce, gallis, hisp. italis ex teutonico fonte oriunda. Germ. hallenbarten: Gal. halebarde: Ital. & Hisp. alabarda: Ang. halbard.*

Helm-bardier. Satelles, stipator, spiculator, latero, somatophylax, miles prętorianus, aulicus.

Helm-kam. Crista galeæ.

Helm-kruyd. j. spern-kruyd.

Helm-ruychte. Carectum: locus caricum prouentu hispidus.

Helm-ruyte. Ruta canina.

Helm-slaegher / becken-maecker. Buccularius: qui geleas apparat.

Helm-stock aen t'schip. Ansa gubernaculi, pars summa claui.

Helm-struys. Apex cassidis plumeus, crista galeæ.

Helm-spits. Conus galeæ.

† Helm-teecken. j. schild. Insigne, insignia armorum.

Helm-top. Conus galeæ.

Helm-vister. Buccula.

Helmet. j. helm. Galea. *Ital. elmetto: Ang. helmette.*

Helmen. Galeam induere.

Helmen. *vet. Fland.* j. galmen. Resonare, retonare.

† Helpe / hulpe. Auxilium, iuuamen, subsidium, ministerium, suppetiæ; opis, opi, opem, ope; adiutorium.

Help-gheld. *vetus.* j. bede. Oblatio; subsidia, orum.

Help-loos. Inops auxilij.

Help-keur. *vetus.* Suffragium.

Helpen. Iuuare, adiuuare, opitulari, adiumento esse, adesse, opem ferre, operam præbere, suppetias ferre, adminiculari, auxiliari, prodesse. *Ger. helffen: Ang. helpe.*

Helpelick. Auxiliaris.

Helper. Adiutor, opitulator, auxiliator, administer.

Helpen-

Helm-barde.] Cl. A. A. PAGENSTECH. conjicit ab *hell* & *bard*, quod sit lucidum, nitens telum; aut ab *held*, *heroe* (helde bard) vid. ad G. FELTMAN. tract. de Feud. T. I. p. 170. alii, ut C. C. MALVASIA ad Marm. Felsinea, p. 201. & PH. CLUVERIUS, quique hunc allegat J. G. SCHOTTEL. de Ling. Germ. ab *halle* pro *palatio*, *atrio* derivant. vid. f. 455. 456. alii alio modo: sed quorum opiniones, verisimiliora cogitans, abjudicat WACHTER. ab *hellen*, *certare*, deducendo. velut *stryt-ax*, *stryt-hamer* a *stryden.*

Helm-teecken.] nisi propie' sit *helm-deken*, ut lingua Theotisca a verbo *dekken*, *tegere*; quia galeam insigne tegit.

Helpe. *Auxilium.*], *dat sy luyden ons geen* help *doen wilden.* in G. BRANDT Hist. v. Enkh. D. I. bl. 54.

Helpen-been. j. elpen-been. Ebur.
Helsen j. halsen.
Helte. j. hielte. Talus.
Helt. j. held. Heros.
Helue. *Sax.* Manubrium securis.
Hem. Ipsi, ipsum, ipso.
† Hemde. Tunica intima, interior: interula; tunica linea ima; subucula. *vulgò* camisia.
Hemd-rocksken. j. lijf-rocksken. Subucula, indusium.
† Hemel. Cælum, æther, olympus, arx ætherea, astriferæ sedes, aula cælestis, sedes beatorum, altum. *dicitur* hemel/ *quasi* heymel. *q. d.* locus absconditus, *homini in hac vita inuisibilis, incomprehensibilis & ineffabilis, in quo Deus cum angelis & cælicolis habitat: posuit quippe Dominus tenebras latibulum suum: inhabitatque lucem inaccessibilem Deus, vtpote quem nemo vidit vnquam. Aut quòd inferiora omnia celet tegatque; qua ratione etiam Latinis dictum* cælum. *Ger. himmel: Ang. heauen.*
Hemel/ ghe-hemelte des monds. Cælum oris, palatum.
Hemel. Cadurcum, vmbella: tegmen, quod in pompa solenni velat & ab aëris iniuria defendit monarchas aut alios principes viros. *vulgò apud Eccles.* baldachinum.
Hemel van de koetse. Cadurcum, tegmen superius cubilis aut spondæ: conopeum.
Hemel-blauw. Cæruleus, cærulus.
Hemel-dauw. Manna, ros melleus matutinus. & Vrica, fucorum vitium.
Hemel-hof/ locht-hof. Hortus pensilis.
Hemel-honigh. Aëromeli, Syriacus ros, drosomeli, mel aërium, *officin.* manna.
Hemel-rijck. Regnum cælorum, siderea cælestiáque regna.
Hemel-schijn. Aethra, serenitas.
Hemel-vaerd. Ascensio in cælum.
Hemel-vloedigh. Vdus, humidus, vuidus, vliginosus.
Hemelen/ ten hemel vaeren. Sublimem abire in cælum, cælum petere, scandere æthera.
Hemelen. *Fris. Holl.* Componere, concinnare, ornare.
Hemelen/ ver-hemelen. Concamerare, conuexum facere instar cæli.
† Hemelen. *vetus. Sicamb. Holl. q. d.* heymelen. Abscondere, velare, tegere, celare.
Hemelick. *vetus.* j. heymelick. Clàm.
Hemelinghen. *Louan.* j. ameringen. Cineres abstrusum ignem fouentes.
Hemelsch. Cælestis, æthereus, olympius.
Hemelsche ghenooten. Cœlites, cælicolæ, superi, diui.
Hemelte. j. ghe-hemelte. Palatum.
Hemmen/ hummen. Mutire, emutire, simplicem edere vocem. *vulgò* hemmare.
Hemmerling. *Ger.* Galgulus, galgula; ales luridus.
Hemst/ witten hemst. Althæa, ibiscus, bismalua maluauiscum.
Hen. *plurale ab* hem. Ipsis, ipsos, iis, eos.
Hen/ henen. Hinc, ab.
Hen gaen/ hin gaen/ henen gaen/ henwegh gaen. Abire.
† Hen-laetigh/ hin-laetigh. *Germ. Sax. Fris.* Negligens, remissus.
Hencke. j. hancke. Coxa.
Hencken. *Ger. Sax. Sicamb.* j. hanghen. Pendere. *Hincar, Hisp.* i. figere, suffigere, affigere.
Hencker. j. hangh-dief. Lictor, carnifex, tortor.
† Hende. *Fris.* Prope. & Vicinus, a, um.

† Hende.

Hemde. *camisia.*] & inde dolis haud luduntur, qui cum BESSELIO *camisiam* deducunt. *Hemde, Hamet, Chamet, Chamisia, Camisia.* vid. ad EGINHART. de v. C. M. p. 110.
Hemel-*quasi* heymel.] licet antestari J. DE RHOER de hac voce haud indocte agentem in 't Gron. Genootsch. D. I. bl. 394.
Hemelen. *Abscondere.*] *Doe nam si 't hout, ende* hemeldet *onder die eerde.* legitur in J. LE LONG Boekz. bl. 351. & *Oft ook gebeurde datter eenige prisonniers ofte gevangenen gekregen wierden, niemandt en sal hem vervorderen de selve te versteecken noch* hemelen. in J. TJASSENS Zee polit. bl. 130.
Hen-laetigh.] etiam CHR. PLANTINO.
Hende.] & inde *hender* in G. A. BREDEROOS Moortje.

wel Angeniet komt hender.

† Hendt. *vetus. Sicamb. Holl.* Vsque, donec.
Henghe/ henghene. Cardo, ansa, hamus.
Henghel. hanghel. Climacter.
Henghen. j. hanghen. Pendere.
Hengelen. *Holl.* Volitare, circumuolitare, cursitare, ambire volitando siue cursitando.
† Henghen. *vetus.* j. ghehenghen. Permittere.
Hengsel. j. hangsel.
Hengst. Caballus, equus bellator: *&* Equus admissarius.
Henghst-loon / hengst-gheld. Equimentum: merces pro admissura equi.
Henne. *Ger. Sax. Fris. Holl. Fland. Ang.* j. hinne. Gallina.
† Henne/ hanne. Vxorius. *&* Homo imbellis, muliebri animo.
Henninck/ *Sax. Sicamb.* Gallus.
Hennep. *Sax. Fris. Sicamb.* j. kennep.
Henepse/ hendepse. Mantissa, auctarium.
Hensichte / hansichte / hendsgiechte. *vet.* j. hand-ghifte. Strena. *Ang. hansel.*
Hensichten. Strenam dare.
Her. Publicus, communis, *teste Becano. hinc* her-aut/ her-bane/ her-man/ her-togh/ *&c.*
Her. *vetus.* j. herde. Grex.
Her/ heyr. Exercitus, copiæ, multitudo, hominum communitas.
Her-aut/ her-out. Fecialis, pater patratus, internuncius vel pacis, vel belli feriendi: publicus preco. *vulgò* heraldus. *Becano dicitur* Senator publicus siue communitatis, senator exercitus, *ab* her. i. publicus, *&* aut/ alt/ out/ oud/ olt/ old. i. antiquus. *Quidam* herold *siue* herout/ *quasi* ernhold *siue* ernhout *interpretantur*, virtutem & honestatem quærens siue conseruans. *Corn. Agr.* her-oud/ *siue* her-ald. i. senex in armis, in exercitu: veteranus miles. *Germ. hernnhold: Sax. ernhold: Gal. heraud: Ital. heraldo, araldo: Hisp. heroldo: Ang. herauld. A senio autem hoc nomen rectè mihi desumptum videtur, cùm græcè* [Greek] *&* [Greek], senex, legatus, *&* princeps legatus *dicatur.*
Her-aut-rock. Paludamentum.
Her-aut-stock. Caduceus, caduceum, virga Mercurij.
Her-bane/ heyr-bane. Via militaris, via publica: *&* Via basilica, regia, consularis, prætoria: *ab* her *siue* heyr. i. publicus, *vel* exercitus: *aut ab* her *siue* heer i. dominus. *vnde &* heeren-straet. *&* heeren-wegh/ *frequentissimè dicitur.*
Her-berghe. Caupona, diuersorium, mansio, hospitium, stabulum, taberna meritoria, taberna diuersoria, pandocheum: commune & publicum hospitium: *dicitur* her-berge/ *quòd quoslibet capiat siue recipiat, vnde & græcè* [Greek]: *Itali* albergo *dicunt nostrate vocabulo, ab* al i. omnis, *&* berghen. *vulgò* herbergium, herberga. *Ger. herberge: Gal. heberge. hebergement: Ital. albergo: Ang. harborovve.*
Her-berghe houden. Cauponari, cauponem siue stabularium agere, exercere cauponam, cauponem vel pandocheum esse.
Her-berghen/ be-her-berghen. Accipere siue recipere hospicio, tecto, domo, foco, laribus. *Germ. herbergen: Gal. heberger: Angl. harborovve: Ital. albergare: & hispanicè aluergar. q. d.* omnes recipere.
† Her-berghen/ ghe-herberght worden. Hospitari,

Hendt.] *so is hy aen den sorghe*, hent *so langhe dat hy come van daer.* in Wisb. zee Recht. bl. 3. hent *tot op een ander jaer*, hent *men scepen en raidt weder verniet.* in B. J. VAN HATTUM Gesch. v. Zwolle. D. I. bl. 394. addere licet A. V. BEMMEL beschr. v. Amersf. D. I. bl. 193.
Henghen. *Permittere.*] *ende oick niet willen* hengen. in de Priv. v. Dordr. ab Ampl. VAN DE WALL luci publicæ assertis, D. III. bl. 561. *die bescreven rechten* hengen *wel* in J. BOTTELGIER. Cap. CCXXVIII.
Henne. *Vxorius.*] hodie *een Jan hen.* apud CHR. PLANTIN. est *een* Hennen *leght achter.* *un bon Jehan ou bon homme qui est gouuerné de sa femme.*
Her-berghen/ ghe-her-berght worden.]

Daer en sprac nieman ieghen hem
No en seide, comt herbergen.

quem locum ex FERGUTII tumulis, ut alia probaret, resuscitavit H. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 98.

tari, ſtabulari, hoſpitio excipi: foco, tecto, lare recipi: hoſpitio vti.

her-berghier. Hoſpes, hoſpes meritorius, caupo, ſtabularius, pandocheus, qui viatores accipit.

her-berghigh. Hoſpitalis.

her-ghewede / her-ghewaede / her-gewende. Hominij ſymbolum, redemptionis feudi teſtimonium, hominij introductorium. ἰσδυτεῖον: *vulgo* lauda, laudimia, laudemium, laudatiuum: id quod nouus vaſallus patrono præſtat, quaſi beneficij agnoſcendi cauſa: Præmium illud, nempe quinquageſima, quod pro redemptione emphiteutica præſtatur: renouatio emphiteutica. Opora, annata, reditus vnius anni, quem vaſallus domino directo feudi ſemel in vita dependit. *Dicitur (teſte Lamberto Lambardo) Anglo ſaxonicè heregeate, ab* her *quod* exercitium *ſonat. Primis quidem temporibus nomine apparatus bellici dominis tributum, nunc autem noſtra hac memoria loco armaturæ ſiue belli apparatus, quod dominis ſolet tribui, pecuniæ exiguntur. Specul. Sax. nomenclaturam huius dictionis in eandem ſententiam explicat.* **Her-ghewede /** *inquit*, Res expeditoriæ, res ad expeditionem neceſſariæ: indumenta, armamenta ſiue inſtrumenta belli: veſtitus, ornatus, apparatus belli: nempe gladius, equus ſella inſtructus, arma & reliqua ad militiam ſpectantia. *vulgò* hereotum, mortamentum.

her-hamer / heyr-hamer. Ceſtra, malleus ferreus, quo cataphracti equites vtuntur, ſecuris Amazonia.

her-horen / heyr-horen. Cornu, lituus, tuba, buccina.

her-kracht. Exercitus, militum copiæ.

her-leyder. Dux exercitus.

her-legher / heyr-legher. Caſtra, orum.

her-man / heyr-man. Mas gregis, dux gregis: veruex ſectarius: *dicitur etiam* **herd-man /** *ab* **herde.** i. grex.

her-man. *vetus.* Vir exercituum.

her-oud. j. **her-aud.**

her-ſchaere. Exercitus.

her-ſchild. *Sax.* Dignitas originis, clypeus patris ac matris: feudum & clypeus, clypeus feudalis: nobilis proſapia, paterna: clypeus militaris: inſignia, arma militaria.

her-ſtraete. j. **herbaene.**

her-ſchouwinge. j. **monſter.** Delectus, recenſio militum.

herſchouwinghe doen. j. **monſteren.** Luſtrare exercitum.

her-ſtuyringe. Tributum in belli vſus.

† **her-ſchilts.** *Ger. Sax.* Exercitus ſciſſio: flagitum deſertionis exercitus. *vulgò* heriſchlitſium.

her-togh. Dux, regulus, ductor exercitus. *Becano* dux communitatis *dicitur.*

her-togh. *Ger. Sax. Sicamb.* Bubo. *vulgò* dux. *quaſi* princeps auium. *Gal. duc: Ital. duco.*

her-toghdom. Ducis dominium ſiue imperium. *vulgò* ducatus.

her-toght / heyr-toght. Expeditio, profectio militaris, agmen.

her-vaerd / heyr-vaerd. Expeditio, profectio militaris, expeditio bellica.

her-waeghen / heyr-waeghen. Arctos, vrſa, ſeptentriones, ſigna ſeptentrionalia. *vulgò* plauſtrum.

her-waeghen-man. Arctophylax, bootes, ſydus iuxta maiorem vrſam, quod in modum bubulci plauſtrum ſequitur.

Her. j. **hier.** Hic, huc, horſum.

her-komen. Progredi, procedere, ſuboriri.

her-komen. Conſuetudo. **een oud herkomen.** Conſuetudo vetus: res à maioribus recepta, ad nos progreſſa, & in vſu retenta: inſtitutum antiquum: mos antiquorum vſu & conſuetudine receptus ¶ Genus origo.

her-komſte. Progreſſio, origo, progenies.

her-waerts. Huc, horſum.

Her / weder / weder-om. Rurſus, iterum. *Flandri & Germani dicunt* er: *Galli*, re: *Latini*, re: *eſtque præpoſitio inſeparabilis, compoſitioni tantùm conueniens.*

her-ademen. Reſpirare.

her-becken. Altercari, commutare verba, iurgiis ſe mutuo impetere, contendere verbis. *Gal. rebecquer.* i. repugnare, contumaciùs ſe erigere.

her-bloeyen / her-bloemen. Reflorere, reflorescere.

her-boeten. Reficere.

her-boren. Renatus.

her-boren.

her-ſchilts.] ſufficiet præſtantiſſimus medii ævi interpres C. DU FRESNE in Gloſſ. v. *Herisliz.*

her-boren worden. Renasci.
her-dencken. Recogitare, recolere, recordari, mente reuoluere.
her-doen. Iterare, reficere, de nouo agere siue facere, redintegrare.
her-doopen / weder-doopen. Rebaptizare.
her-dooper / weder-dooper. Anabaptista, catabaptista, retinctor.
her-gaen. Iterare, reiterare, iterum aggredi: de nouo aggredi, repetere, redintegrare.
her-gheuen. Reddere, iterum dare.
her-ghieten. Refundere.
her-groenen / her-groeyen. Reuirescere.
her-haelen. Referre, repetere, iterare, reiterare, recuperare; reuocare, resumere.
her-haelen den aessem. Reciprocare animam, spiritum.
her-haelen de woorden. Resumere verba.
her-haelen de woorden / deur den hals haelen / her-roepen. Palinodiam canere, reuocare per iugulum voces imprudentiùs effutitas; recantare.
her-houden. Retinere.
her-houden / her-houwen. Iterare coniugium.
† her-kauwen. *Holl.* j. herhouwen.
her-keeren. Reuertere.
her-kennen. Recognoscere, agnoscere, denuo cognoscere.
her-knaghen. Remordere.
her-knaginghe. Remorsus.
her-knauwen. Remandere, ruminare.
her-koken. Recoquere.
her-komen / her-komste. *exposita sunt in dictione* her. j. hic, huc.
her-kouwen / her-kuwen. j. her-knauwen. Ruminare.
her-leeren. Iterum discere.
her-lesen. Relegere.
her-leuen. Reuiuere, reuiuiscere.
her-lichten. Relucere.
her-maecken. Reficere, restaurare, redintegrare, reformare.
her-maeyen. Sicilire, retondere prata.
her-naeyen. Resuere, resarcire.
her-naemen. Nomen mutare, aliud nomen dare.
her-nemen. Resumere, recipere, repetere.
her-nemen het spel / de orloghe. &c. Redintegrare ludum, bellum: rursus inchoare.
her-planten. Reserere: iterum plantare, vel alio loco plantare.
her-queecken. Refouere, refocillare.
her-reckenen. Iterum numerare.
her-roepen / weder-roepen. Reuocare, reclamare.
her-roepen. j. her-haelen de woorden. Palinodiam canere.
her-schijnen. Relucere, resplendere.
her-schrijuen. Rescribere, iterum scribere.
her-segghen. Referre dicta, reiterare, repetere dicta priùs.
her-senden. Remittere, relegare.
her-setten. j. her-stellen. Reponere.
her-slaen. Recudere, reuerberare.
her-smeden. Recudere.
her snijden. Rescindere, iterum scindere.
her-soecken. Requirere, iterum quaerere.
her-spaeden. Repastinare, refodere terram.
her-spelen. Redintegrare, renouare, rursus inchoare ludum.
her-spitten. Iterum figere veru. & Repastinare.
her-steken. Refigere, rursus figere, aut pungere: & Transfigere, transfodere: & Transfigere cor siue pectus, *quod etiam* hert-steken *dicitur*.
her-stellen. Reponere, iterum ponere siue componere.
her-stichten. Reædificare, instaurare.
her-suyueren. Repurgare.
her-teeckenen. Denuò notare, rursus signare.
her-tellen. Renumerare.
her-timmeren. Reædificare.
her-verwen. Retingere, iterum tingere siue inficere colore.
her-vouden. Replicare.
her-vraeghen. Iterum interrogare, repetere interrogationem.
her-weghen. Iterum ponderare, pensitare, pensiculare.
her-werpen. Redintegrare iactum.
her-wieden. Resarrire.
her-wijen de kercke. Expiare templum.
Herkle. *Sax. Fris. Sicamb. Holl.* j. gritsel. Rastellum.
herckelen. Colere, exercere; tractare: & Blandè excipere, commodè curare, mulcere, demulcere, permulcere aliquem.

herckten.

her-kauwen.] vid. ad *Edericken*;

herchen. *Sax. Fris.* j. gritselen. Rastello corradere.
herchen/ harchen. Auscultare. *Ang. harcken.*
† herchen. *vetus.* Inhiare, captare, appetere, percupere, affectare. cum affectu quærere aut petere: & Hærere, morari.
† Herd/ hard. Durus. *Ger. hart. Ang. harde.*
herd/ hard. Fortis, robustus.
herd ende straf. Durus, asper, inclemens, præfractus, seuerus.
herd maecken. Durare, indurare.
herd zijn. Durere.
† herde. Valde, oppidò. herde wel. Perbene, valde bene. herde goed. Perbonus. herde vroegh. Admodum manè.
herd-baer/ herd-baerigh. Durus, tolerans laboris, frigoris, doloris: induratus, laboriosus, patiens inediæ, algoris, &c.
herd-bytigh peerd., j. herd-muylígh. Duri oris.
herd-buyckigh. Cœliacus.
herd-draevigh peerd. Equus succussator.
herd-hertigh. Durus corde, immisericors, immitis.
herd-hoorigh. Surdaster.
herd-hoorigheyd. Auditus grauitas, tarditas aurium.
herd-hooftigh. Duri capitis, capito, capitosus, ceruicosus.
herd-leerigh. Indocilis.
† herd-maend. *Sax. Sicamb.* Ianuarius. *q. d.* durus mensis, perseuerantis adhuc frigoris ratione.
herd-muyligh peerd. Equus refractarius, duri oris, tenax.
herd-neckigh. Duræ ceruicis, ceruicosus, obstinatus, præfractus, pertinax, obfirmatus, durus, capito, peruicax.
herd-toomigh peerd. Equus tenax contra sua frena.
herd-willigh. Pertinax.
herd-achtigh. Duriusculus.
† herdden. Durare, indurare.
herddéren. Durare, perseuerare, persistere.
herdheyd. Duritas, duritia, durities.
herdheyd van buycke. Alui duritia, aluus adstricta, suppressa.
herdelick. Durè, duriter.
Herd/ heerd/ herd-stad/ heerd-stad. Focus, caminus, lar familiaris, focus familiaris, locus in quo ignis struitur: pauimentum sub camino, in quo ignis fouetur & seruatur: Communis in domo ad ignem locus, *vt inquit Joan. Goropius Becan. Ger. herd, herdstad: Sax. herd. Ang. herth, hert.*
herd-blad. *Ger. Sax.* Focus. *q. d.* heerd-plaete/ schoor-steen. i. lamina foci.
herd-stad/ herd-stede. Focus, locus foci.
herdst/ harst. Assatura, caro assa, cibus assus vel assatus, caro tosta, panis tostus; *ab* herd *siue* heerd. i. focus: *Dicitur autem* herdst *propriè*, edulium ad focum, siue ignem sine aqua coctum: cremium.
herdst van t'verchen. Spina porci, vertebrarum contextus, dorsum porci: *ea pars superior porci, quæ plerumque assari siue torreri solet. Fland.* ast *dicitur.*

herdsten/

herchen. *Inhiare.*] *wy sient daer ghy na* herchet. *videmus quid* exoptes. PLANTINO. ergo eodem sensu quo verbo *haaken* nunc utimur: aliud exemplum vero vid. in B. HUYDEC. Pr. V. T. en D. bl. 557.
Herd. *Durus.*] herde *offer, van* herder *materien.* in J. LE LONG Boekz. bl. 553.
herde.] pro *valde* facit *die* herde *waicker was.* e MATTH. Anal. T. III. 23. ubi etiam, si lubet, adi p. 94. 105. 106. 227. & K. R. KINSCHOT. besch. van Oudew. bl. 267. V. D. WALL Priv. v. Dordr. D. III. bl. 597. Werk. v. d. Maatsch. te Leyd. D. II. bl. 121. 122. Hand. v. Vlaard. bl. 292. & ibi adn. pro eo est *harder* in charta in lucem edita in zyn Hoogh. Recht tot Veere en Vliss. bl. 98. ut harder *liever wel geminder Gesellinne.* pro *oppido* sumendum est in his e Ms. cod. meo Rosario. *woest ic niet soe wael dattu dit waerste, soe werstu mi* herde *onbekant.*
herd-maend.] adi virum Cl. in de N. Bydr. D. I. bl. 15. 16.
herdden.] ut apud Rhetoricos Vlaerdenses in de Redenr. b.

Dat geen Rijck zonder hem mach herden/
Dies hy te zoeken is.

Herdsten / heerdsten / harsten. Torrere, torrefacere, assare, prunis incoquere, torrere flammis.

Herde / heerde. Fibra lini.

Herde. *Ger. Sax. Fris. Sicamb. Ang.* Grex, pecuarium, armentum.

† Herde. *Ger. vetus. Sax. Sicamb. Fland.* j. herder. Pastor.

Herde-man. Pastor.

Herden. Pascere pecus.

† Herder. Pastor, opilio, magister pecoris, custos: pecuarius, armentarius, bubulcus, bucolus, subsequa. *Ang. herde man: quo etiam nomine nobis dicitur* veruex sectarius. *q. d.* vir gregis: *alio nomine* her-man.

Herder. Mugil, capito: *piscis sic Holland. dictus vel a carnis duricie ariditateque: vel quod vti pastorem oues, ita marem greges fœminarum etiam in præsens capturæ discrimen sequantur, & è diuerso mares fœminam. Ad. Jun.*

Herder-loose schaepen. Oues incustoditæ: sine pastore aut custode.

Herder-stock. Pedum, pastoralis baculus.

Herdst. *vide in dictione* herd. i. focus.

Here. j. haere. Cilicium.

Herfst. Autumnus: & Tempus autumnale: & Vindemia. *Ger. herbst: Ang. haruest.*

Herfst-bloeme. *Ger.* Bulbus agrestis: Colchicum, hermodactylus. herba autumni exitu florem edens.

Herfst-draet. Fila sereno cælo in aere texta, præcipuè autumni tempore: fila autumnalia.

Herfst-hoy. Fœnum cordum, serotinum, secundarium.

Herfst-kraye. j. bonte-kraye. Cornix varia: *q. d.* autumnalis: *quòd autumni tempore adueniet.*

Herfst-maend. September, mensis autumnalis.

Herfst-pruymken. j. ster. Prunum nanum, autumnale.

Herfst-tijdt. Autumnus, tempus autumnale.

Herfst-vruchten. Fructus autumnales, opora.

† Herfsten. Vindemiare, vindemiam facere.

Herick / hederick. Rapistrum aruorum.

† Harm / *Fris.* Tristis, lugens, dolens.

Hermen. *vetus.* Nocere, obesse. *Ang. harme.*

Hermer. *Sicamb.* j. barbeel. Barbo.

Hermijne. j. armijne.

Hermijt / heremijt / *vide in Append.*

Harnas. j. harnas.

† Herne / hirne. *Ger. Sax. Fris. Sicamb.* j. hersene. Cerebrum.

Herout. j. her-aut.

† Herpe. j. harpe.

Herre. j. harre.

Hers. j. hars.

† Herse. j. hirse. Milium.

Hersel-maend. j. aersel-maend.

Hersen. Cerebrum, vitalia capitis. *q. d.* her *siue* heer sin. i. dominus sensus: *hic enim sensus habet arcem, hic culmen altissimum, hic mentis regimen & animi principatus.*

Hersen-becken. Cranium, caluaria, testa capitis. *q. d.* peluis capitis.

Hersen-loos. Cerebrosus, capitosus, comitialis, cerebro carens, cerebri vacuus.

Hersen-panne. j. hersen-becken. Cranium. *q. d.* patella cerebri.

Hersen-windsel. Meninges, cerebri inuolucra. *vulgò* dura, & pia mater.

Hersen-woed. Phrenitis, phrenesis: morbus mentem cerebrumque lædens.

Hersen-woedig. Phreneticus, cerebrosus.

Herst / harst. Resina.

Herde. *Pastor.*] liceat huic voci adscribere ex J. MATTHYSZE *daar die* Heerde *weeck is duir schijt die wolf wolle, sub molli pastore lupus lanam cacat.* bl. 243.

Herder --- her-man.] & sic in JUNII Nomencl. p. 40.

Herfsten.] & ita PLANTINO suo.

Herm.] CHR. PLANTINO est Herm *zyn, oft droevich zyn.*

Herne.] in Ms. Rosario meo *ende druckten se hem op syn gebenedide hovet tlent aen die* hernen.

Herpe.] & ab hoc *herper* in Vlaerd. Redenr. b. ut a *fluyt, fluyter.*

'k soeck oock niet
als Thracijer herper *deed.*

Herse.] Herse *ende gaghel.* in Ampl. BURM. Utr. Jaerb. D. II. bl. 258. not.

Herſten. ſ. herbſten. Torrere.
Hert. ſ. herdt. Durus.
Hert / herte. Cor. *Germ. herz: Ang. hiarte, herte.* Hertelken. Corculum. *Dicitur* hert *Becano quòd cordis motioni perpetuæ vitæ duratio debeatur, quodque cor nouiſſimè moriatur.*
Hert. Pectus. Open hert. Apertum pectus.
Hert. Cor ventris, os ſtomachi ſiue ventriculi.
Hert ende ghe-moed. Animus, ſpiritus, audacia.
Hert. Medium rei cuiuſque: *cor enim medium eſt animalis.*
Hert des winters. Summa hyems. *q. d.* cor hyemis, medium hyemis. *Gal. cueur d'hyuer.*
Hert des booms. Matrix, medulla, cor arboris, medium arboris.
Hert der zee. Cor maris, medium maris. 4. *Eſdr.* 13.
Hert-grondigh. Intimus.
Hert-grondigh vriend. Amicus intimus, amicus ex animo.
Hert-ghe-ſlagh. Planctus.
Herts-leed. Animi dolor.
Hert-pijne. Cardialgia.
Hert-putteken. Ventriculus cordis.
Hert-rouw / herts-rouw. Animi mœſtitia, luctus mœſtus.
Hert-zeer. Cordolium, cardia, cordis dolor, cardialgia.
Hert-ſweer. Cardia, cordolium, morbus cardiacus.
Herts-toght / herts-treck. Affectio.
Hert-vanck. *Friſ. Sicamb. Holl.* Cardialgia, roſio ſtomachi.
Hert-vingher. Digitus annularis, digitus medicus. *q. d.* digitus cordis. *aiunt enim à corde protendi illuc venam, quæ quum annulo redimitur, velut cor ipſum coronatur, L. Viues.*
Herten-beckſel. Enſeforme os.
Herten-kruyd. *Fland.* Mentha.
Hert-weë. Cardialgia.
Herten-gheſpan. Cardialgia, cardiaca, cardia, cardiacus morbus. *q. d.* tenſio cordis ſiue ſtomachi.
Herten-leed. Aegritudo ſiue dolor animi, mœror, mœſtitia, luctus.
Herten-lief. Intimè charus.
Herten-loos. Excors, ſecors, vecors, demens, impos mentis.
Herten-net. Præcordia, diaphragma, ſeptum tranſuerſum.
Herten-waeter. Cholera, bilis.
Herteken. Corculum. & Adoleſcentula, puella.
† Herteken. Bulla: ornamentum pueritiæ, in cordis ſpeciem exornatum. & Acicularium, ſpinularium, crumenula acicularia.
Hertelick vriend. Amicus ex animo, intimus.
Hertelick / hertelicken. Vehementi animi contentione.
Hertelick bidden. Precibus omnibus orare & obteſtari, omni contentione petere, magna cura & animi labore petere.
Hertelick lief hebben. Corde & animo amare: ex corde, ex animo, toto pectore, medullitus, intimè amare.
Hertelick ende neerſtelick iet aengrijpen. Contendere neruos ingenij, corporis, induſtriæ, in re aliqua: vires omnes explicare in re aliqua.
Herten. Animare, fortem reddere.
† Herten / hert-ſteken. Traiicere cor cuſpide, tranſadigere pectus ferro, transfigere pectora ferro, defigere ſpiculum in cor.
Hert / herte / hirt. Ceruus. *Ger. hirtz: Ang. harte.* Herteken / ionck hert. Hinnulus. *Dicitur* hert / *quod ceruus diutiſſime in vita duret. Joan. Becan.*
† Hertinne. *vetus.* ſ. hinde. Cerua.
Herten / van t'hert. Ceruinus.
Herten-huyd / herten-vel. Pellis ceruina, nebris.
Herten-verwe. Color ceruinus.
Herts. Ceruinus.

Hert-horen.

Herteken.] pro *crumenula*, ut apud auctorem, exemplum exhibebo. *De beſte borſſe oft* herteken *ſonder goudt.* e de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 113.
Herten.] quaſi modo *ende had aventure dat hy den anderen ter eerſter ſteke* hertede. apud J. MATTHYSZE bl. 322.
Hertinne.] vid. ad *Baeren*, ſupra.

hertf-horen. Cornu ceruinum.
hertf-horen. j. kraeyen-voet. Coronopus cornu ceruinum. *herbæ genus.*
hertf-tonghe. Phyllitis, lingua ceruina, *herba vulgò* fcolopendria *dicta.*
† Heipe/ hamme. Petafo, perna.
Hefpingge/ boothen. Lembus, cymba.
Heffe. *Frif. Holl.* j. ftoot-degen. Parazonium.
Heffe. *Holl. Heufd.* j. katte. Catus, felis.
Heffigh-waghen. j. hitfig-waghen. Effedum.
Heffenaer. Effedarius.
Hefflick. *Ger. Sax. Sicamb.* Fœdus, turpis, horribilis, deformis.
Hefter. j. heefter. Talea, frutex.
Het. Id, illuc, hoc. *articulus nominum neutrius generis.* het brood / het hooft. Panis, caput: *& verborum impersonalium: vt* het dondert / het regent. Tonat, pluit, *&c.*
Hetfe. *Bruxel.* j. flambeel. Fax.
hetfen. j. hitfen. Inflammare, incitare, inftigare.
Hetfen / hatfen. *Ger.* Venari canibus. *Jo. Auentin.*
Heu. j. hoy. *Sicamb.* Fœnum.
Heude/ hode. Celox, nauis vectoria.
Heue. j. hef. Eleuatio.
heue/ amme. *Sax.* Nutrix.
† heue-moeder / heuel moeder. *Sax.* j. hefmoeder. Obftetrix.
† heue. j. kerf. Crena, incifura.
† heue/ heuel/ hef. Fermentum.
heuel/ heue/ hef-deegh. Fermentum. *ab* heuen *fiue* heffen. i. attollere, eleuare: *attollitur enim & crefit atque intumefcit. ita quoque Gal. leuain: Ital. leuato: Hifp. leuadura, à* leuando.
heuelen. Fermentare, fermento mifcere, fermento incrementum dare.
heuel-gaeten. *Sax.* j. weuel-gaeten.
heuen. j. heffen. Leuare, eleuare.
heuigh. *Sicamb. Holl. Frif.* j. heftigh.
Heughe/ hoghe. Mens, fenfus, intellectus: & Confolatio: & Spes. & Delectatio, volupta, lætitia. Met heuge ende meughe eten. Cum voluptate & appetitu edere. Teghen heughe ende meughe drincken. Inuito ftomacho bibere. Goeds heughens. Animo alacri & hilari.
heugh-tijd/ hoghe-tijd / hoogh-tijd. Solenne, is: folennia, orum, dies folennis, folennitas, feftum, dies feftus, geniale tempus, genialis dies, lætus dies.
heugh-tijd. *Ger. Sax. Sicamb.* Nuptiæ.
heugh-tijd. Cæna dominica, communio euchariftiæ.
heugh-tijd houden. Celebrare folenne.
heugh- tijdigh. Solennis.
heugh-tijdighlick. Solenniter.
† heughen/ ghe-heughen. Meminiffe, commemorare, celebrare memoriam, memoria tenere.
heughen/ hoghen. Lætari, gaudere, delectari, exultare lætitia, exilire gaudio: & Sperare.
heughelick. Iucundus, hilaris.
heugheniffe/ ghe-heugheniffe. Commemoratio, celebris memoria.
heugheniffe. Lætitia, gaudium, delectatio, celebritas.
Heughel/ hoghel j. hanghel.
Heul/ eul/ heul-faed. Papauer, femen papaueris.
heul-bloeme. Flos papaueris.
heul-bol. j. heul-kop.
heul-kop. Caput papaueris.
heul-kop-faed. j. heul-faed.
heul-faed. Semen papaueris.
heul-faed-kruyd. Papauer.
Heul/ lot/ kauelinghe. Sors, fortitio.

heulen/

Hefpe.] add. PLANTIN.
heue-moeder.] *beneven der* Hebe-moeder eft in Cl. MATTH. Anal. T. IV. p. 75.
heue/ kerf.] heben (Scribente J. MATTHYSZE) *Syn opryfingen des vleefch, dair die hult niet anders om ontfet en is.* bl. 256.
heue. *fermentum.*] ab *heven*, five *heffen*, ut recte dicit auctor v. feq. ab eo vero etiam quoddam hujus nominis retis genus dictum fuiffe videtur, quia elevatur. adi locum in G. BOOMKAMP befch. v. Alkm. bl. 124. & *heve* pro *fchouw*, unde *de heffing*, *'t heffen van de fchouw*, *hevenmeefters.* Sed quæ jam memorata funt a P. H. v. D. WALL in not. ad de Priv. v. Dord. D. IV. bl. 709.
heughen.] de omnibus hujus verbi fignificationibus vid. M. v. WICHT ad d. Oftfr. Landr. f. 20.

heulen / loten / hauelen. Sortiri.
heulen t'samen j. banden. Coire in vnum.
heul-hote. Talus fortilegus.
Heulen. j. holen. Cauare.
heulte / holte. Alueus fossæ siue canalis, fossæ concauitas, incile, canalis incilis, fossa incilis, lacuna.
Heupe. Coxa, coxendix, fœmur, femen, ischia. *Ger. hupffit: Angl. hippe.*
heupen-wee. Coxendix, morbus coxarius. ischias, dolor ischiaticus. *vulgò* sciatica.
Heusch. Ciuilis, vrbanus, modestus. *q. d.* hofsch. i. aulicus. *ita Gal. courtois.*
heuschepd. Ciuilitas, vrbanitas, modestia: & Munusculum ciuilitatis, humanitatis & gratitudinis ergò.
heuschelick. Ciuiliter, humanè, benignè.
† Heuse. *vetus.* j. hense. Ansa.
Heuuel. j. houel. Collis.
Hexe / tooueresse. Lamia, mulier venefica, saga, maga, incantatrix, præstigiatrix, hecate. *Germ. haex. Hisp. hechizera: Ang. hegge.*
hexen-werck. Veneficium, malèfica ars, vetita magia, incantationes, præstigiæ.

H I

Hicht. *Fland.* j. hecht.
hichten. *Fland.* j. hechten.
Hick / hickse. Singultus, conuulsio ventriculi.
hicken / hicksen. Singultire. *Germ. hixen; Ang. yexe.*
Hie. *vetus Zeland.* j. ghe-hucht. Vicus.
hieken. j. ghe-huchtken. Viculus.
Hiecken. *Fland.* j. iecken.
Hieft. *Fland.* Hædera.
Hiele. Calx, calcaneus, pes imus. *Ang. heele, hele.*
hiele-billen. j. hille-billen.
Hielick / heylick. *Fris. Holl. Sicamb. Zeland.* j. houwelick. Coniugium.
Hielte / hilte. *vet.* Capulus, manubrium. *Ang. hilte.*
Hielte / hilte / hieltelken. *Holl.* j. bickel. Talus ouillus.
hielten. Ludere talis.
hielten-spel / hieltelken-spel. Talus, talorum iactus, astragalismus.
Hier. Hic, *Ger. hie: Ang. here.* Van hier. Hinc.
hier / hier-her. Huc, horsum. *Ger. hieher: Ang. hither.*
hier ende daer. Sparsim, hic & illic, diuersis locis: passim, carptim.
hier af sullen wy spreken. De his loquemur, de hac re agemus.
hier nae. Post hæc: & Post hac, de hinc.
hier nae-maels. Olim, post hac, in posterum, amodo, deinde, deinceps.
hier om / hier deur. Hinc, hanc ob rem, hanc ob causam, hac de causa.
hier deur-maels / hier-deur-tijds. Ante hac, olim, quondam.
hier-her. Huc, horsum.
hier-lands / hier-landsch. Huius regionis, indigena, vernaculus.
Hieten. *vetus. Holl. Fris.* j. heeten. Iubere.
Hij. Ipse. *Ger. er: Ang. he.* Hij selue. Ipsemet.
Hijcken. *Fland.* j. ijcken / iecken.
Hije. *Fland.* j. ope. Ouis.
Hijen. *Holl. Sicamb.* Vexare, molestare.
Hije. j. heye. Fistuca.
Hijen. j. heyen. Fistucare.
Hijghen. Anhelare, hippacare, animam celeriter ducere.
hijghende. Anhelus.
† Hijken / hiken. *Holl.* Parus maior, fringillago masculus: & Auis quælibet ex masculino genere.
hijken / heyken. *vetus.* Pater. hinc pit-hijken / pit-heyken. *Louan.* Auus.
Hijlick / hielick. Coniugium.
hijlicken. j. houwelicken.
Hijnde / hinde. Cerua.
Hijse. Tomus. præfecta portio.
hijse / spier van vleesch. Torus, carnis portio exossis, musculis inclusa: pulpa: lacertus, lacertorum torus.
hijsen. Præcidere, præsecare, discindere, abscindere partem.
Hijsel. j. ijsel. Gelicidium, pluuia glaciata vel glacialis.

Hijcken.

Heuse.] *een yseren heuse.* in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 209.
Hijken / hiken.] vid. ad *Plackaerd.* not.

Hijtken. *Fland.* Mensuræ aridæ genus.
Hil / hille. Collis, tumulus. *Ang. Hill.*
Hilde. *Sicamb.* j. schelf. Pabulatorium, promptuarium, fœnile.
Hille. j. holte. Capulus.
† Hille / hil. *vetus.* Collis, tumulus, locus altus.
Hille-bil. Puerorum lusus, quo nates in altum tollunt, capiti insistentes. *Becan.*
† hille-billen. Cymbachum agere, in caput saltare, in caput stando & prosiliendo crura tenere surrecta, & nates in altum tollere, crura in sublime iactare. *aut* hiele-billen. *q. d.* nates cædere calcaneis: *quod & in eodem puerili ludo fit.*
hille-biller Cymbachus, cybisteter.
Hillig. *Sax.* j. heyligh. Sacer.
† Hilte. j. hielte. Talus.
† hilte. j. hielte. Capulus.
† Himmen. j. hijgen. Anhelare.
Himmen. j. hemmen. Simplicem edere vocem.
himmen / hinnen. *Sax.* Suspirare. *&* Anhelare.
Hincken. Claudicare, nutare, vacillare gressu, titubare.
hinckelen. Vnico pede saltare, vnico pede inniti saltando, vnica tibia saltare: saltuatim currere vnico pede.
hinckel-spel. Ascoliasmus, empusæ ludus, puerorum ludus cùm vnico pede subsiliunt.
† hincke-pinck / hincke-poot. Claudus, claudicans, loripes.
hincke-pincken. Claudicare; vnico pede saltare.
hincker. Claudicator.
hinckinghe. Claudicatio.
Hinde / hynde. Cerua. *Ger. hind, hindin: Ang. hynde, hinde.*
hinde-kalf. *Fland.* Hinnulus. *Germ. hindkalb: Angl. hindecalfe.*
hindeken / hinde-kalfken. Hinnulus, hinnuleus, ceruus iuuencus, cerua iuuenca.
Hinden / hinder. Retro, post. *Ang. behynde.*
† hinder. *Ger.* j. hinden. Retro, post.
hinder-hoede. j. hinder-toght.
hinder-toght. j. achter-toght. Acies postrema, acies tertia.
hinder. Impedimentum, obstaculum, remora, damnum.
hinder-list. *vet.* Insidiæ.
hinder-listig. Insidiosus.
hinder-loop van den haese. *Ger.* Lumbus leporis.
hinderen. Impedire, impedimento esse, obstare, obstaculo esse, remorare, remorari, retardare, detinere. prohibere, distinere, interpellare: præpedire, obesse, nocere. *Ger. hinderen: Angl. hinder.*
hinderlick. Nociuus, incommodus.
hindernisse. j. hinder.
Hinghen. j ghe-hengen. Sinere, permittere.
hinghenisse. j. ghe-hingenisse. Permissio: & Potestas è qua summa negotij pendet. *Ioan. Becan.*
Hinghene / hinghe. *Fland.* Hamus. *&* Cardo. *Ang. hinge.*
† Hinne / henne. Gallina. *dicitur* hinne *siue* henne / *quasi* hanne / *vt sit fœmininum ab* han *siue* haen. i. gallus. *Germ. henn: Ang. henne.*

hinne

Hille. *Collis.*] *Dorpen ende* Hillen *van Noortholland.* in de Handv. v. Vlaerd. bl. 238.
hille-billen.] uti similiter in PLANTINI Thes.
Hilte. *Talus.*] vox in nonnullis Gelriæ urbibus nondum exolevit: apud PLANTIN. exstat *hilten oft pickelen:* pro quo Arnhemiæ nunc solum puellæ dicunt *bickelen*, id est, ut *habben* & *happen* ob muti consonantis molliorem sonum, *hubbelen*, *huppelen*, alia.
hilte. *Capulus.*] *met enen bloten zwaerde, 't scarp in de hant, ende die* hilte *opwaerts.* legitur in F. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 134. col. 1.
Himmen.] PLANTINI Thes. dedit *himen.*
hincke-pinck.] *sommighen scriven also. Heyn Claterbant prince van den Sloeven tot sinen ghevaderen Roelen* hinckepinck *doctoor van den gulpers* in Libello; Protocol der Secretarissen.
hinder. *Retro*] quomodo adhuc in nostratis A. V. SLICHTENH. B. IV. *aen 't voorste ofte* hinderste *eyndt.* vid. not. bl. 37.
Hinne.] adi HUYDEC. Pr. v. T. en D. bl. 381. 382.

hinne met den haen. Vergiliæ, pleiades, institores veris: *stellæ quæ Gallice poulseniere, la poulle & les poulsins dicuntur.*

hinne / henne. j. hunne. Parum homo, homo imbellis: & Vxorius.

hinnen-ey. Ouum gallinaceum.

† hinnen-besie. Morum rubi Idæi.

hinnen-braeme. Rubus Idæus.

hinnen-kot. Gallinarium, ornithoboscium, fulcrum pullarium.

hinnen-polder. Gallinarium, chors, cohors: sedile gallinarum, pertica gallinaria.

hinnen-reckle. j. hinnen-polder.

hinnen-roest. *Fland.* Gallinarium, sedile gallinarum.

Hippelen. j. huppelen. Saltare.

† hipper. j. hupper. Locusta.

Hirn. *Ger. Sax. Sicamb.* Cerebrum.

hern-panne. j. hersen-panne.

Hirs. j. milie. Milium.

hirs-gras. Gramen miliaceum.

hirs-voghel. Acanthis, miliaria: auis quæ milio vescitur.

Hisschen / hissen. Sibilare. *Ang. hisse.*

Hisschen / hitschen / hussen / hetsen. Stigare, instigare, agitare, incitare, stimulare, accendere, inflammare.

hisschen de honden op den wolf. Instigare canes, animos addere canibus, hortari canes, concitare canes in lupum.

Hitsen. j. hisschen. Instigare.

Hitsigh-wagen / hessigh-wagen. Essedum: currus ad itinerum commoditatem celeritatemque comparatus: currus quadrirotus. *Ioan. Becan.*

Hitte. Ardor, feruor, æstus. *Ger. hitz: Ang. heate.*

hittigh. Feruidus, æstuosus.

hittigh. Feruenter operi insistens: & Præproperus, ardens, festinans, vehemens.

hettigh / ritsigh. Catuliens.

hittigh / hittigh-hou. Celeusma, celeritatem equis imperans, eamque moderatam. *Becan.*

hittighlick. Ardenter, feruidè.

H O

Ho / hoo. *vetus.* j. hoogh. Altus. *hinc*, houel / houeerdigh. *&c.*

Hobbe. *Holl.* j. hantert-kaese. Caseus maior.

Hobbel. *Fland.* j. knobbel. Nobus, tuber.

† hobbel-tobbel / hobbel-sobbel. Tumultuariè, confusè, permistè, sparsim, aceruatim, promiscuè.

hobbelen. Inglomerare: in nodi, siue globi formam inuoluere.

hobbelelen tobbelen / hobben tobben. Saltare. & insanire, tumultuare, tumultuari.

Hobben. Saltare, motare. *hober, Gal.* i. moueri.

hob-sacken. Inepte saltare aut tripudiare: Dare motus incompositos. *Virg.*

hobbe-land. *Holl. Fris.* j. dood-laeghe. Vorago paludosa: pratum tremulum.

Hobbye. *Fland.* Accipiter columbarius siue palumbarius. *Ang. hoby.*

Hocht. Frutetum, fruticetum: locus fruticibus abundans: virgulta.

Hock. *Holl. Fris.* Ouile, septum. & Cors, cauea.

hockelinck. *Holl. Fris.* j. barse. Iunix.

Hocke. *vetus. Fland.* Sagum, tunica militaris. *Ger. hockete: Gal. hocqueton.*

Hocken. j. hucken. Desidere.

hocks-hoot. j. ocks-hoot. Dolium.

Hode. j. heude. Celox. *nauis.*

† Hoden. *Ger. Sax. Sicamb.* Testes, testiculi, colei.

hoden-loos.

hinnen-besie.] vid. Ven. OUTHOFF. Byv. op D. v. HOOGSTRAT. Lyst.

hipper.] Sicut PLANTINO.

hobbel-tobbel.] neque abest a CHR. PLANTINO --- *Tobbel* venit a *Tobben, tumultuare infra*; illud vero loquendi genus maxime olim in deliciis fuit, & sic habemus adhuc *goed en bloed, groeijen en bloeijen, habben en snabben, handel en wandel, met handen en tanden, heug en meug, hy en sy* (ut, *hy is voor hy en sy bewaart: non est adeo informis, ut digito monstretur: sy* est indignationis nota.) *houw en trouw, hudtje en mudtje*, (ab *hoed*, ut puto, pro *mensuræ genere*, & *mudde*, quod *modium* notat) *Jan en alle man, land en sand, ligt en digt, regt en slegt, gres en les*, uti *zyn vrugten verkoopen met gres en les*; Gelrica locutio, quæ significat *fructus vendere cum gramine & leguminibus, pomis, pyris, decisis*: a *leesen*.

Hoden.] *den budel dair de hoden in syn.* vid. in J. G. HOFFM. Obs. I. Germ. p. 254.

hoden-loos. j. **ghelubt.** Euiratus.
hoden-breuck. *Ger. Sax. Sicamb.* Ramex, hernia.
Hoe. Quomodo, quo pacto, qui, qualiter, qua ratione, qua via. *Ger. vvie: Ang. hovve.*
hoe dat? Qui dum?
hoe dan? Qui dum?
hoe dick-wijl. Quoties.
hoe-groot. Quantus.
hoe haest. Quam citò.
hoe langh. Quam longus.
hoe langhe / hoe langhen tijd. Quàm diu, quàm dudum, quousque.
hoe langher hoe meer. Magis magisque, magis ac magis, quanto diutius tanto magis
hoe-menigh. Quot.
hoe-menighste. Quotus.
hoe-oud. Quàm senex, quot annorum, quot annos natus.
hoe veel. Quot: & Quantum: & Quanti. **hoe-veel-heyd.** Quantitas.
hoe-verre. Quàm longè, quatenus.
hoe wel. Quàm benè.
hoe wel dat / al ist dat. Quamuis, quamquam, etsi etiamsi.
hoe-daenigh / hoe-daen/ hoe-ghe-daen. Qualis, cuiusmodi.
hoe-daenigheyd. Qualitas.
hoe-daenighlick. Qualiter, quomodo.
hoe-ghe-daen. *Fland.* j. **hoe-daenigh.**
Hoeck. Angulus. **Hoecksken.** Angellus.
hoeck-huys. Domus angularis.
hoeck-steen. Lapis angularis.
hoeck-steenen. Antes, & Orthostatæ, arrectaria.
hoeck-tanden. Dentes genuini, intimi, angulares.
hoeck wijs. Angulatim, in forma anguli.
hoeck-achtigh / hoeckigh. Angulosus, angularis.
Hoeck. *Holl.* j. **haeck.** Hamus. *Germ. hacke: Ang. hocke.* **Hoecks ende cabbeliaus.** Duæ olim factiones in Hollandia, quarum alteri nomen ab hamo, alteri à pisce asello, qui hamo capitur.
hoeck-boot. *q. d.* **haeck-boot.** Nauis piscatoria, *ab hamis dicta.*
hoecker / hucker. *Sicamb.* Caupo, propola. *Angl. houkester, hucster.*
hoecker. *vetus.* j. **oecker.** Fœnus.
Hoed. Pileus, pileum, galerus, capitium, capitis tegmen. *ab* **hoeden.** i. tueri, protegere, *sicut* tegmen à *tegendo. Ger. hut. Ang. hatte, hoode, headde.*
hoed / hoedken. j. **krans / kranskën.** Corona, corolla, sertum.
hoed. Mensuræ aridæ genus.
hoed-band. j. **keel-band.** Spira.
hoed-macker. Pilopœus.
† **hoede.** Custodia, protectio, cautio. *Ger. hut.* **Op sijn hoede zijn.** Sibi cauere, sibi præcauere.
hoede-man. *Sax.* Præses fodinæ, cuniculi rei metallicæ.
hoeden / hueden. Custodire, tegere, protegere; conseruare, cauere.
hoeden de beesten. Pascere greges, pascere pecora.
hoede. Custos, protector.
Hoef-lands. j. **hoeve.**
hoeffenen. *Fland.* j. **oeffenen.**
Hoef / hoef-klauwe / hoef-hoorn. Vngule, cornu pedis equini. *Ger. huff: Angl. hoefe.*
hoef-bladeren / peerds-klauwe. Tussilago, populago. *Officin.* vngula caballina. *herbæ genus.*
hoef-hooren. j. **hoef.** Vngula.
hoef-yser. Vestigium equi, calceus equinus, solea, solea ferrea.
hoef-klauwe. Vngula.
hoef-mes. j. **be-snoeyer.** Ferramentum concisorium.
hoef-naghel. Clauus solearis.

† **hoef-slagh.**

hoede Custodia.] Sic in Westphalia in privatorum hominum ædificiis loca secreta, in quibus majores adventante hoste pretiosiora quæque servabant, *huden* audiunt, & inde illud urbibus nonnullis, ut *Boxtehoede* in Ducatu Bremensi aliisque adcrevisse conjicit H. CANNEGIET. in Epist. de Ara ad Noviom. rep. p. 37.

† hoef-slagh. *Holl. Sicamb.* j. schaer-wachte. Statio.
hoef-smid. Veterinarius: medicus equarius. & *Ger. Sax.* Faber ferrarius.
† hoef-stal. Statumen, catasta veterinarij. *vulgò* angaria.
Hoey / hoey-melck. *Sicamb. Fris. Holl.* j. weye. Serum.
Hoelen. *Fland.* j. worghen. Torquere, torquendo claudere.
Hoelie. *Leod. Fland.* j. steen-holen.
Hoelette. j. holette. Pedum.
Hoelinck. Genus asseris aut plancæ.
† Hoenneer. *Holl.* j. wanner.
Hoen. Gallina. *Etsi* hoen *pro gallina ferè vsurpetur, tamen commune est nomen ad omne gallinaceorum genus.*
hoener-ooghe. *Germ.* j. erter-ooghe.
hoeneren. Gallinæ: & Pulli gallinacei.
hoener-dief. Miluus, miluius. *q. d.* fur gallinarum.
hoener-huys. Gallinarium, chors, cohors.
hoener-kot. Gallinarium.
hoener-houw, Saginarium, cors, cohors.
hoener-man. Pullarius, auiarius, gallinarius.
hoener-polder. j. binnen-polder.
hoener-buissel. j. keule. Cunila, saturcia.
Hoep / hoepe / hoepel. *Fris. Holl. Fland.* Orbis, circulus, annulus. & Circulus siue vinculum dolij. *Ang. houpe.*
hoepe. *Fland.* Floccus. *Gal. houppe, houppeau.*
hoep-hout. *vetus.* j. reep-hout.
hoep-ringh. Annulus purus: lunula: annulus absque gemma.
hoep-stock. *Holl.* j. reep-stock.
hoepeel bloeme. *Fland.* j. keykens. Armeria, caryophillus minor.
hoepel-koe. v. hoppel-koe.
hoepeelken. j. tuylken. *Fland.* Seruia, sertum, orbiculus florum.
hoepen. *Holl.* j. reepen. Ludere circulo ligneo.
hoepsel. *Sicamb.* j. toe-gaeue. Mantissa.
Hoer. j. haer. *Sicamb. Holl.* Ipsæ, ipsam.
Hoere / ghelt-hoere. Meretrix, scortum, nonaria, lupa, prosēda: recellicluuia *Plaut.* prostibulum, quæstuaria, mercenariæ stipis ancilla, mulier prostans & corpore quæstum faciens. *dicitur Teutonicè* hoere *à* hoeren / *siue* hueren / *à* conducendo, *sicut Latinè* meretrix, *à merendo. quod mercede suam exerceat militiam. Ouid. Stat meretrix certo cuiuis mercabilis ære, &c. Germ. hur: Angl. hoore, vvhore.*
hoer-dom. *vetus.* Meretricium.
hoer-dom bedrijuen. Scortari, meretricari.
hoeren-huys. Ganea, ganeum, prostibulum, lupanar, lustrum, fornix.
hoer-iaghen. Scortari, meretrices sectari.
hoer-iagher / hoeren-iagher. Ganeo, scortator, fornicator, fornicarius, meretricarius, meretricum sectator: aquariolus, impudicarum mulierum sordidus sectator.
hoeren kind. Spurius, vulgò quæsitus, vulgò conceptus, oscurus: incerto patre natus.
hoeren kost. Popina: delicatior cibus ganearum.
hoeren-kot. Ganea, prostibulum, lustrum, fornix.
hoeren-liedeken. Fescenninum carmen, obscœnum.
hoeren-locke. j. bresse. Antiæ.
hoeren-lust. Luxuria, res venerea.
hoeren-lustigh. Luxuriosus, venereus.
hoeren-maend. December. *q. d.* mensis meretricum: *à scortorum genio operatarum lasciuia. Adr. Jun.*

hoeren-mangher.

hoef-slagh.] ita

ultra
Terminum curis vagor, expeditus

VONDEL. vertit *onbekommert omzwerve buiten mynen* hoefslagh. adde WAGEN. besch. v. Amst. St. X. bl. 160. & II. 464. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 603 -606. ubi locus ex CUYS Dyckr. etiam allegatur: quæ tamen literæ in multis abeunt a Dumbariano exemplari in T. II. Anal. p. 263
hoef-stal.] *dat wy cost, teringhe, ende* hoefstalle *te vollen vergouden hadden* in MIERIS Ch. B. D. II. bl. 448.
Hoenneer.] *van Vont* hoeneert *gegoeten worde*; in de besch. v. Delft. bl. 227.

hoeren-mangher. Concubitor, scortator. *Ang. hoore monger.*
† hoeren-sone. Spurius.
hoeren-boerder. Leno, productor, aquariolus.
hoeren-weerd. Leno, productor, stupri arbiter, ganeo.
hoeren-weerdinne. Lena, stupri sequestra.
hoeren-wijse/ hoers-ghe-wijse. Meretriciè, meretricum more.
hoereren. Meretricari, scortari, mœchari, lustrari, lupari: fornicari *apud Eccles.*
hoereerer. j. hoer-iaegher.
hoererije. Impudicitia, stuprum, scortatio: fornicatio, *apud Eccles.*
hoerisch. Meretricius, impudicus, obscœnus, incestus.
hoeren. j. hoereren. Meretricari.
hoeren. j. hueren. Conducere.
Hoesthons. *Sicamb.* Meta fœni.
Hoest. Tussis. hoestken. Tussicula.
hoesten. Tussire.
Hoetelen. Inartificialiter se gerere, ignauiter aliquid agere: friuola agere, sordida agere.
hoetelen/ foetelen. Cauponari, ex rebus vilissimis quæstum captare.
† hoeteler. Homo iners, operarius iners, ineptus in arte quam exercet: homo nihili, inanis, sordidus, leuis, nequam, scurra.
hoeteler. j. foeteler. Caupo sordidus.
hoetel-volksken. Sordes vrbis, vulgus parui pretij, fæx plebis.
hoetel-werck/ hoetelrije. Opus friuolum, friuola, ineptiæ, turpis quæstus, sordidum lucrum, ineptiæ.
† Hoeue. Villa, prædium. *q. d.* hof. j. hortus. *Plin. lib.* 19. *cap.* 4. *In duodecim tabulis legum nostrarum nusquam nominatur* villa. *semper in ea significatione* hortus.
hoeue lands. *vetus. Sax. Sicamb. Fris.* Fundus. *&* Ager. *&* Iugera aliquot agri, quæ vni rustico sufficiant ad familiam alendam. *vulgò* husa *&* Mansum, mancrium.
hoeuener/ hoeuen-pachter. Colonus, villicus, villæ conductor.
hoeuenersse. Villica.
Hoeuel. j. houel. Dolabra. *&* Gibbus.
Hoeuer. *vetus.* j. Gibbus. *Ger. hoger.*
Hoeuen. j. be-hoeuen. Egere, opus habere.
Hof. Celeusma. *vide* hou.
hoffen ende poffen. Celeusma clamare, & buccas inflare.
Hof. Hortus, viridarium. Hofken. Hortulus.
hof. *vetus.* j. hoeue. Villa: hortus *apud veteres Latinos, teste Festo. hinc* opper-hof/ neder-hof/ *&c.*
hof. Cauædium, subdiale, locus sub dio vacuus inter domus atrium.
hof. *vet. Sax.* Fundus.
hof. j. hof-stad. Area, solum.
hof-bedde. Puluinus, area.
† hof-bloemen. j. sleutel-bloemen.
hof-hond. *Fland.* Canis villaticus, rusticus, domesticus.
hof-kruyd. Holus, herba hortensis. *&* Nasturtium. *&* Saluia.
hof-kunne. j. kieule. Cunila, satureia, thymbria herba.
hof-man. j. houenier. Hortulanus, holitor.
hof-mangher. *vetus.* j. houenier. Hortulanus.
hof-padde/ loo-borsch. Rubeta.
hof-wijf. j. houenierster. Holitrix.
† hof-stad/ hof-stede. Fundus, area, solum, locus

hoeren-sone.] *so wie den anderen uit een toornich gemoet hiet liegen, ofte scheldet voor schelm --- hoerensoon.* vid. in 't Stadr. v. Devent. D. IV. Tit. VII. art. 10.
hoeteler.] *scurra, nequam, homo nihili.* CHR. PLANTINO, at pro *inepto* cognosci potest ex loco citato ad v. *Fimelen.*
Hoebe.] quid hæc vox valeat dictum fuit a B. HUYDEC. ad M. STOKE D. II. Toeg. qui talis ibi & ubique, qualem eum esse expedit: attamen addatur ei de Tegenw. St. der Ver. Ned. D. XII. bl. 450. in de byv. en verb.
hof-bloemen.] vid. in W. KOPS Schets eener Gesch. der Rederyk. in de W. v. de Maatsch. te Leyd. D. II. bl. 325. quod specimen dignissimo elogio mactat (*v. een voortreffelyk en zeer schatbaar stuk.*) R. M. V. GOENS, Præceptor æstumatissimus, & qui diu sæculum nostrum politissimis scriptis suis ditare pergat, in 't berigt rak. de Rec. v. z. vert. v. M. MENDELSZ. bl. 62.
hof-stad.] *item sal Reynalt behalden een Hofstad* apud Ampl. C. DUMB. Anal. T. II. p. 372. plura testimonia produci possunt e J. WAGEN. besch. v. Amst. St. I. bl. 28. in not. quibus LICHTENHORSTIUS nostras passim addi potest.

locus ab ædificio purus: solum cui ædes imponuntur, & quod dirutis ædibus manet. *vulgò* domus-stadium. *q. d.* locus domus. Hof *enim* domus cum solo & horto, *nobis quidem varius, Saxonibus autem, Sicambris & Frisiis frequentissimè dicitur: vnde* Houen ende huysen iemanden. i. domo siue hospitio excipere aliquem.
Hof. Aula, palatium, regia, domus regia, ædes regiæ, aula Principis, basilica, curia.
hof-bancke van recht. Curia.
hof-dans. Saltatio numerosa, chorea aulica, circularis; orbis saltatorius.
hof-danser. Dux choreæ, præsultor: choragus, præsul.
hof-dienst. Officium clientis: opera quam cliens præstare tenetur domino siue patrono: obsequium clientelare.
hof-ghe-sinde. Familia aulica, comitatus aulicus: cohors, familia viri primarij.
hof-meyer. j. hof-meester.
hof-meester. Oeconomus, dispensator domus, architriclinus, præfectus aulæ, promus, promus condus, procurator peni, fercularius, anteambulo.
hof-narre. *Sax.* Morio: fatuus, qui principum in deliciis est.
hof-poppe. Meretrix aulica.
hof-raed. Senatus principis, senatus prætorianus, curia consiliaris, consilium prætorianum, consilium aulicum.
hof-recht. Ius curiæ. & Ius feudale.
hof-reye. j. hof-dans.
hoffelick. Amplus, splendidus, magnificus, basilicus, vrbanus, inclytus, megaloprepes.
hoffelicke maeltijd. Cœna lauta, magnificè instructa.
hoffelickheyd. Amplitudo, magnificentia, splendor, vrbanitas.
hoffelicken. Ampliter, amplè, aulicè, magnificè, vrbanè, festiuè, splendidè, prolixè.
Hof. Epulum. Open hof. Cœna popularis, cœna gratuita, publicum conuiuium, in propatulo exhibitum.
hof houden. j. houen / houéren.
Hoffe. j. hof. Celeusma.
Hoffsch. *Fland.* j. heusch. Aulicus. & Affabilis, humanus, vrbanus.
hoffscheyd. Affabilitas, humanitas.
Hoghe. j. hooghe. Altus.
Hoghe. j. heughe. Delectatio.
Hoghel / hoogel. j. hanghel. Climacter.
† Hoy / hoey. *Holl. Sicamb.* j. weye. Serum lactis.
Hoy / houw. Fœnum. *Germ. hoew, hew: Ang. haye, heye.*
† hoy-bergh. *Holl. Sicamb.* Fœnile, promptuarium fœnarium.
hoy-bouw. Fœnisecium, messis fœni.
hoy-boter. *Holl.* j. stroo-boter. Butyrum hyemale. *q. d.* fœnarium: *cùm deficiente gramine, fœno & paleis vescuntur vaccæ.*
hoy-kaese. *Holl.* Caseus hiemalis. *q. d.* fœnarius.
hoy-delle. *Fland.* Fœnile.
hoygaffel. Furca fœnaria, merga fœnaria, furcilla.
hoy-herfst. Fœnisecium, messis fœni.
hoy-land. Pratum.
hoy-maend. Iulius, Quinctilis. *q. d.* mensis fœnarius.
hoy-maeyen. Fœnum subsecare, falce demetere.
hoy-maeyer / maeyer. Fœnisecа, fœnisex.
hoy-maeyinge. Fœnisecium.
hoy-ooghst. Fœnisecium.
hoy-opper. Meta fœni.
hoy-schelf. Fœnile, tabulatum fœnarium.
hoy-schuere. Fœnile.
hoy-solder. Fœnile.
hoy-sprenger. j. sprinck-haen. Locusta.
hoy-schrick. *Ger. Sax. Sicamb. Fris.* Locusta.
hoy-stal. Fœnile.
hoy-stock. Meta fœni.
hoy-tas. Fœnile.
hoy-teem. Fœnile.
hoy-tijd. Fœnisecium.
hoy-waghen. Vehiculum fœnarium.
hoyen. Fœnum rastellis eradere & colligere, fœnum furcillis versare: herbam desectam desolare, fœnum in sole exponere vt siccescat.
hoyer. Versator fœnarius.
Hoyanen. *Sax.* Oscitare, pandiculari.
Hoykelinck. j. hockelingh.

† Hol.

Hoy / *serum lactis.*] melck ofte hoye. in r. WAGEN. Amst. St. IX. bl. 42.
hoy-bergh.] vid. vir recti judicii in de N. Bydr. D. I. bl. 405.

† Hol. Cauus, concauus. Een hol. Cauus, cauum, cauerna, antrum, specus, spelæum, spelunca, lustrum, latibulum, crypta, fouea, foramen. *Germ. hol: Hisp. hoyo: Ang. hole, hollovve.*
Hol des voets. Vola pedis: concauitas pedis.
Hol der hand. Hir, manus concauitas.
Hol brood. j. vos. Spongiosus.
Holle stemme. Vox fusca, non clara, non canora.
Holleken. Cauernula.
Hol-aers. *Pomi genus.*
† Hol-block / klompe. Calopodium, calo, sculponea, solea lignea, colophonium calceamentum, calceamentum ex ligno cauato confectum. *q. d.* cauus truncus.
Hol-bunck. j. hol-kaecke. Heluo.
Hol-duyve. j. hout-duyve. Columba liuia, palumbus.
Hol-gang. *Holl.* j. hael-gang.
Hol-yser. Cœstrum.
Hol-kaecke. Pamphagus, heluo, lurco. *q. d.* caua maxilla.
Hol-ooghe / hol-ooghigh. Cœlophthalmus: qui reductos habet oculorum orbes.
Hol-strote. j. hol-kaecke. Barathrum, heluo.
Hol-tichel. Imbrex, tegula caua.
Hol-wortel. Fumaria, bulbosa, radix caua.
Holachtigh. Cauernosus, fistulosus.
Holheyd / holligheyd. Cauitas, concauitas.
Holen. Cauare, excauare, incauare, effodere.
Holte / heulte. Cauitas, ima fossa.
Holte oft holde des sweerts. *vetus. Fland.* Capulus, concauum gladij, ansa. *Ang. holde.*
Holcke. j. hulcke.
Hold. j. huld / houd. Amicus, benignus, fauens.
Holder-boom. *vet.* j. maes-hout. Acer. *Ger. masholder.*
Holder-boom / holler. *Ger. Sax. Sicamb. Holl.* j. vlier-boom. Sambucus.
Holder-tere / holler-tere / holen-tere. *vet. Sic.* Sambucus. *Ger. holler, holder: Ang. elder tree.*
Hollen. *Holl. Sicamb. Fris.* j. waghen-looпigh zyn.
Hollende peerd. j. waghen-loopigh.
Holm. *vetus.* Cliuus, monticulus, puluinus.
Holm / holme. *vetus. Ang.* Insula amnica.
Holm. j. hommel. Fucus.
Hom. j. heym. Domus.
Homme. j. melcker. Lactes.
Hommel. *vet. Fland.* j. hoppe. Lupus salictarius.
Hommel. j. bommel. Bombilius, Fucus. & Crabro. *insecti genus inter volandum bombum edens.*
Hommelen. Bombilare, bombum edere, murmur & confusum sonum edere: vt fucus, apis, &c. *Ang. humme.*
Hommelinghe. Bombus fucorum aut apum, bombilatio.
Hompe. Pars abscissa, extrema pars abscissa. Hompe broods. Cuneus panis: pars panis instar cunei abscissa, frustum præcidaneum.
Hompen. Abscindere partes extremas.
Hond. Canis. *Ger. hund: Ang. hounde.* Hondeken. Catulus, catellus, caniculus, canicula.
Hond / hondte. Scaldis fluminis per Flandriam decursus: *sic dictus à latratu & fremitu. Leuin. Lemn.*
Hond. Euclionis aula, thesaurus reconditus aut in terra defossus.
Hond. Homo sordidus, auarus, caninus.
Honds. j. hondsch. Caninus.
Honds-blerne. Papula, pustula aquam in vesiculæ modum continens. *q. d.* pustula canina.
Honds-bloeme. j. herfst-bloeme.
Honds-boom. j. sporcken-hout. Alnus nigra, frangula.
Honds-bremen. j. haegh-doren.
Honds-brund. Canis femina.
Honds-daghen. Dies caniculares, signi rabiosi tempora: canis æstiui tempora.

Honds-

Hol / *foramen.*] quare etiam ita *aures, oculi, nares, os* audiunt in charta ab J. G. HOFFMAN prolata in Obs. Jur. Germ. p. 235. *Een man geslagen up syn hovet, dat et bloet uth den soeven holen lope.*
Hol-block.] in L. ROTGANS Boere kerm. bl. 4.
De hoolblock was versmeeten.
Hollandi nunc dicunt *holdsblok* ab *hold, houd*; nobis est *klomp.*

hondſ-egel. Erinaceus caninus.
hondſ-eynde. Inferior pars haſtæ aut venabuli: cuſpis inuerſa haſtæ: extremum venabuli, quo canes cædi ſolent: *de quo Virg. verſâque iuuencum Terga fatigamus haſta.*
hondſ-feeſte / hondſ-mael. Nephalia, orum. ſacrificium nephalium: conuiuium abſtemium: prandium caninum.
hondſ-gras. Gramen canarium, medicatum.
hondſ-kerſen. Xyloſteon, periclymenum ſtans. *vulgò* ceraſa canum.
hondſ-kullekens. Cynoſorchis herba.
hondſ-kot. Canile.
hondſ-luyſ / teke. Recinus: *vermis canibus infeſtus.*
hondſ-meede. *Holl. Friſ.* j. hondſ-blenne.
hondſ-ribbe. Plantago minor, lanceola, arnogloſſa, quinqueneruia.
hondſ-rooſen. Chryſanthemum.
hond-ſlaegher. Canicida.
hondſ-tonge. Cynogloſſa: *herbæ genus.*
hondſ-ſterre. Syrius, canicula.
hondſ-vliege. Cynomyia, cynips, ſcynipes, muſca canina.
hondſ-worm / tong-worm. Lytta: *vermiculus in canum lingua, qui exemptus rabiem auertit.*
hondſch / honds. Caninus: & Auarus, ſordidus, deparcus.
hondſcheyd. Canina natura. & Auaritia immoderata, ſordes.
Hondert. Centum. *Germ. hundert: Angl. hundert.*
hondert iaeren. Seculum, annorum centuria, centum anni.
hondert duyſent croonen. Centena coronatorum millia.
hondert-mael. Centies.
hondert-voet. *Fland.* Centipeda, millepeda, multipeda.
hondert-voudt. Centuplex, centumgeminus, centuplus: & Centuplicatò.
hondert-werf. Centies.
hondertſte. Centeſimus.
hondertſte man. Centurio.
Hongher. Fames, eſuries, eſuritio, eſurigo. *Germ. hunger: Hiſp. hambre: Angl. hunger.*
hongheren / hongher hebben. Famere, fameſcere, eſurire, fame laborare.
hongherigh. Famelicus.
Honigh. Mel. *Ger. hunig: Angl. hony.*
honigh maecken. Mellificare.
honigh-azijn. Acetum mulſum.
honigh-bie. Apes mellifera, mellifica.
honigh-dauwe. Droſomeli, mel roſcidum, mel roreum, melligo, ſaliua ſiderum.
honigh-dauwe. Robigo vel rubigo, ærugo in ſegetibus.
honigh-rate / honigh-rote / honigh-ratel. Fauus, cella apum, loculamentum: cellula ſexangula aptum, operis fundamentum. *Ger. honig-raſs, honig-roeſs, honig-vvabe: Gal. rayon de miel: Ang. honycombe. q. d.* pecten mellis.
honigh-ſap. Melligo.
honigh-ſoet. Melleus.
honigh-tuygh. Melligo.
honigh-verwe. Color melinus, melleus, ad fuſcum accedens.
honigh-vloedigh. Mellifluus.
honigh-water. Hydromeli, aqua mulſa, melicratum, aqua melle miſta.
honigh-werck. Mellificium, mellificum opus.
honigh-wijn. Melitites, mulſum.
honigh-winner. Mellarius, melliturgus, mellificij operarum curator.
honighachtigh / honiſch. Melleus.
Hoo. *Sax. Sicamb.* j. hoogh. Altus.
Hoo-moedigh / hoo-vaerdigh. j. hoogh-moedigh / hoogh-vaerdigh.
Hoochen. j. hoochen.
† Hood. j. hooft. Caput.
hooden. j. hoden. Teſtes, teſticuli.
Hoofd. Caput. *Germ. haubt: Ang. head.* hoofdeken. Capitellum, capitulum. hoofdeken der mannelickheydt. Glans, penis ſuprema pars præputio tecta.
hoofd / ouer-hoofd. Princeps, ſupremus, primarius vir.
hoofd van den pilaer. Epiſtylium.
hoofd aen den water-ſtroom. Chonia, moles oppoſita fluctibus: mola ſiue agger eminens quo fluminum vis coërcetur: pila, opus in aquis

Hood.] exemplis probatum itur in B. HUYDECOP. not. ad M. STOKE D. III. bl. 294. quibus addam ex de Refereynen ende Liedekens v. Diverſche Rhetoricienen wt Brabant (Bruſſele 1563. in 8.)

Judith die ſloech Holoferni af ſyn hoot.

aquis iactum eductúmue ad portuum & aggerum tutelam. Hooſden die wt-ſtelien. Chelæ: excurrentes in fluuium aut mare aggeres.

hooſd / ghemaecte hauen / haene. Cothon, artificialis portus aggeſtis molibus.

hooſd / enghde der zee. Fretum, maris anguſtiæ.

hooſd / beur-bergh. Promontorium.

hooſd in de zee. Promontorium, mons in mare prominens.

hooſd / oft hooſdeken der mannelickheyd. Glans.

hooſd oft ooghe van t' gheſwel. Caput apoſtematis.

hooſd-ader. Cephalica vena.

hooſd-artijckel. Caput, cardo cauſæ.

hooſd-bancke. Principale tribunal, tribunal primarium, tribunal præſidum.

hooſd-band. Vitta, tænia.

hooſd-bolinck. j. hooft-poluwe.

hooſd-berkinghe. Cerebri turbatio.

hooſd-bundel. Vitta.

hooſd-cieraet. Redimiculum.

hooſd-cijns. Cenſus: id quod principi per capita ſoluitur.

hooſd-doeck / hulle. Capitium, muliebre capitis tegmen, rica, flammeum.

hooſd-dorp. Metrocomium, pagus primarius.

hooſd-draeyinghe. Vertigo capitis.

hooſd-eynde / hooſden-eynde. Pluteus, fulcrum lecti à ceruicali, frons lecti.

hooſd-gat. j. hooft-ſlop. Orificium.

hooſd-geld / hooft-ſomme. Caput, ſors, ſumma.

hooſd-gheld / hooft-ſchattinghe. Capitatio, tributum in capita diſtributum, cenſio capitum.

hooſd-gelijck deylen. Portiones æquales pro numero perſonarum in capita conſtituere & diuidere: hæreditatem in capita diuidere.

hooſd-goed. Sors, peculium.

hooſd-haer. Capillus, coma.

hooſd-kercke. Primarium templum, matrix eccleſia.

hooſd-ketter. Hæreſiarcha.

hooſd-kleed. *Fland.* Rica, velum capitis, flammeum, capitium.

hooſd-kuſſen. Ceruical.

hooſd-letter. Litera maiuſcula *vulgò* capitalis.

hooſd-lieden. Duces militum, præfecti militiæ.

hooſd-lind. Tænia.

hooſd-loos. Acephalus, ſine capite.

hooſd-luys. Pediculus.

hooſd-maeckſter. Pſecas: ancilla quæ matronarum capillitium fuco perpluit. coſmeta: ornatrix capitis.

hooſd-man. Præfectus, princeps. & Dux militum, ordinum ductor, dux exercitus, ſtrategus, primipilaris. *vulgò* capitaneus.

hooſd-man-ſchap. Præfectura, gubernatio, ſtrategia.

hooſd-naghel. Clauus capitatus, clauus muſcarius, vmbellatus, rotundo capite inſignis.

hooſd-naghel. j. loſſchen hooſd-ſweer. Hemicrania: morbus capitis, tanquam claui punctio.

hooſd-panne / hooſd-ſchotel. Calua.

hooſd-penninghen / ſom-penninghen van den woecker. Sors, caput, ſumma: principalis ſumma quæ fœnori datur. *vulgò* ſumma capitalis.

hooſd-pijne. Cephalea, cephalalgia, dolor capitis.

hooſd-poluwe. Puluinar, puluinus, puluinarium, ceruical. *dicitur etiam* hooft-bolinck. *q. d.* farcimen capitis: *quòd plumis farciatur, & capiti ſupponatur.*

hooſd-punt. Caput rei.

hooſd-redenaer. *Fland.* Quæſtor principis.

hooſd-rinck / hooft-wronghel. Ceſticillus.

hooſd-ſaecke. Status, caput rei, cauſa princeps, cauſa præcipua.

hooſd-ſchappen. *Sax. Friſ.* Proceres, primates.

hooſd-ſchat. *vet.* hooft-penninghen. Sors. *vulgò* capital: & Peculium.

hooſd-ſchepenen. Primarij iudices.

hooſd-ſchelleken. Furfures capitis.

† hooſd-ſchotel. j. becheneel. Calua, caluaria, cranium.

hooſd-ſlop. Orificium induſij aut tunicæ: *foramen veſtis cui caput inſeritur.*

hooſd-ſomme. j. hooſd-penninghen.

hooſd-ſonde. Crimen capitale.

hooft-ſunnſel. Tænia.

hooſd-ſtad. Metropolis, vrbs matrix, prouinciæ caput, vrbs princeps, primaria.

hooſd-

hooſd-ſchotel.] ut apud H. JUNIUM quoque in Nomencl. p. 17.

hoofd-ſtoel. *vetus.* j. hoofd-ſchat. Sors. *vulgò* capital.

hoofd-ſtoel. *Fland.* Seruitutis genus, quo directus dominus ſibi optat vendicatque clientis præſtantiſſimum iumentum, aut optimam ſupellectilis partem.

hoofd-ſtuck. Caput.

hoofd-ſtuck. Princeps, primarius vir, coryphæus, primas, caput. *vulgo* capitaneus. De hoofd-ſtucken. Præcipua capita, præcipui proceres, ſummates, optimates, primates.

hoofd-ſtuck. Articulus principalis negotij.

hoofd-ſtuck. *Fland.* j. meeſterwerck. Canon artis, tyrocinium.

† hoofd-ſweer. Dolor capitis, cephalalgia, cephalæa.

hoofd-ſweer van drincken. Crapula, helucus, grauedo capitis è potu nata.

hoofd-ſweerigh. Grauedinoſus, grauedini obnoxius.

hoofd-ſwindel. Vertigo.

hoofd-tand. Dens maxillaris. *q. d.* præcipuus.

hoofd-top. Vertex capitis.

hoofd-touwe. Rudens.

hoofd-vloed. Rheuma, catharrus.

hoofd-vloedigh. Rheumaticus.

hoofd-vonniſſe. Sententia præſidum: ſententia judicis ſuperioris.

hoofd-vrouwe. Lena. *q. d.* capitanea meretricum.

hoofd-wee. j. hoofd-pijne.

hoofd-wiſch. Ceſticillus.

hoofd-wronghel. Ceſticillus: circulus qui capiti imponitur, quo commodiùs onera ferantur.

hoofdelinck. Præcipitanter.

hoofdelinck af-worpen. Præcipitare, præcipitem dare.

hoofden. Capita.

hoofden der wt-heerſchende volcken. Proceres.

hoofden. j. hoofd-ſtucken. Proceres, primates.

† hoofden aen iemanden. Habere aliquem pro domino: deligere ſibi aliquem tanquam caput & patronum.

† Hoogh. Altus, celſus, excelſus, profundus, ſublimis, arduus, aëreus, editus. *Ger. hoch: Gal. hault: Ang. hige, heyge.*

hoogh ende ſwaer. Arduus.

hoogh-boord. Altum nauis: *q. d.* pars ſuperior: *cùm altera quæ* lijde *dicitur à velo & vento deprimitur.*

hoogh dagh. Multa dies, clara ac profunda dies.

hoogh in den dagh ſlaepen. In multam diem dormire, in multam lucem ſtertere.

hoogh nacht. Multa nox.

hoogh in den nacht drincken. In multam noctem potare.

hoogh achten. Magni facere, magni ducere, magni æſtimare.

hooghen dagh. Solennis dies, ſolenne: ſolennia.

† hooghen eed. Solenne ſacramentum.

hooghe ſchole. Academia, gymnaſium literarum, lyceum. *vulgò* vniuerſitas.

hooghe ſtraete. j. heeren ſtraete.

hooghen hoor. Cella maior templi, adytum templi maius.

hooghe verwe / volle verwe / ſatte verwe. Color

hoofd-ſweer.] *wt deſen eclips ſal comen veel* hoofſweeré / *ende pine in de hals, in de tanden* legitur in J. V. CAESTRE Pronoſtic. v. d. J. 1530. Antv.

hoofden aen iemanden.] qua propter in M. STOKE

Dat met recht tot ere bant
Hoefden *ſoude.*

B. II. vs. 535. quod aliis adauxit optimus interpres.

Hoogh.] inde *hoogen*, ut in paroemia *hooghen en ſyden, levare & gravare.* Conf. 't Gron. Genootſch. D. I. bl. 83.

hooghen eed.] ita habemus adhuc *hoog en laag ſweeren*, id eſt *per Deum*, niſi me mea fallit opinio, *& ſanctos:* plures quippe religionis pontificiæ ſuperſtites in patria manſerunt locutiones, quæ eam olim principatum tenuiſſe inſigniter demonſtrant, ſed nunc futiles & importunæ ſunt, cum noſtris dogmatibus omnino obſtent; talis eſt *men zou 'er zich over kruyſſen en zegenen*, id eſt *een kruis ſlaan, crucem agere.* quæque vel iis in ore eſt, qui ceteroquin pſittacos ſuos in hanc religionem ejusque miniſtros quævis ſcommata docere non indecorum aut contra bonos mores eſſe, exiſtimant (*wie klopt daar? de paap.*)

lor plenus, satur: & Color floridus, rutilus, ardens, ignescens.
hooghen vloed. Inundatio maris.
hooghen wegh. Via militaris, via publica.
hoogh beroemt. Famosus, celebris, præclarus, nobilis.
hoogh ghe-acht man. Clarus, præclarus, spectabilis, conspicuus vir
hoogh-bootsman. Nauarchus.
hoogh-borstigh. Pectorosus, prægrandi pectore. & Elatus animo, superbus.
hoogh-daedigh. Magnificus.
hoogh-dringhenden noot. Necessitas valde vrgens.
hoogh-ghe-boren. Generosus, nobili prosapia natus, summo genere natus, alta stirpe genitus, summo vel amplissimo loco natus: nobilis familiæ, generosæ prosapiæ: altus, antiquus, nobilis.
hoogh-ghe-leerd. Perdoctus, summè doctus, singularis doctrinæ, exquisitissimæ eruditionis, literatissimus, doctissimus, peritissimus literarum, apprimè doctus, insigniter doctus, facilè doctissimus.
hoogh-hertigh. j. hoogh-borstigh.
hoogh-honter. Altus, altitonans: cantor qui vocem maximè acuit: vox media inter cantum & tenorem, vocem virilem excedens acumine, *nunc vulgò* contratenor.
hoogh-lippigh. j. hooghmuyl.
hoogh-misse. Sacrum publicum, sacrum populare.
† hoogh-moed / hoo-moed / hooghmoedigheyd. Magnanimitas, fastus, arrogantia, elatio animi, sublatio animi: celsitas: animi magnitudo.
hoogh-moedigh / hoo-moedigh. Magnanimus, fastosus, arrogans, elatus siue sublatus animo, gloriosus: ingentes animos angusto in pectore versans.
hoogh-moedighlick. Magnanimiter, fastosè, arroganter.
hoogh-mondigh. j. hoogh-muyl.
hoogh-muyl. Brocus, broncus.
hoogh-noodigh. Pernecessarius.
hooghruggigh. Gibber, gibbosus.
hoogh-sael. Cella chori sublimior: locus chori editior: pulpitum chori, orchestra chori, suggestus.
hoogh-tyd. j. heugh-tydt.
hoogh-vaerdigh / hoo-vaerdigh. Superbus, elatus animo, superciliosus, inflatus fastu, fastosus, turgens, tumidus, turgidus, arrogans.
hoogh-vaerdigh zijn. Superbire, efferre se, tollere supercilium: tumere, intumere, intumescere fastu.
hoogh-vaerdije / hoo-vaerdije. Superbia, fastus, arrogantia, sublatio animi, elatio, inflatio, tumor animi, supercilium.
hoogh-vaerdighlick. Superbè.
hoogh-waerdigh. Venerabilis, venerandus. & Augustus, splendidus, amplus.
hoogh-waerdigheyd. Maiestas, amplitudo.
hoogh-wichtigh. Ponderosus.
hooghde. Altitudo, proceritas, sublimitas, summitas.
hooghen. j. ver-hooghen.
hoogheyd. Altitudo, celsitudo, celsitas, sublimitas, proceritas. & Gradus honoris, dignitas.
hooghelick. Altè, elatè, sublimè: & Summè, summopere, valdè: & Sublatè, magnificè.
hooghsel. j. ver-hooghsel.
hooghste. Altissimus, summus, supremus. Ten hooghsten. Summum, ad summum, vt plurimum.
† Hoon. *vetus.* Fraus, fallacia: & Probrum, dedecus, infamia. & Indignatio. & Iniuria. & Ira.
† hoon-sprecke. *Sax. Fris. Sicamb.* Blasphemia, vituperatio, dedecus.

hoogh-moed / hoo-moed.] apud versificatorem in Vlaerd. Redenr. b.

Verwort door hoomoets *trots om 't ghemeen te bezwaeren.*

pro *petulantia* sumendum est apud Ampl. K. BURM. in de Utr. J. B. *en sochten meer lüden om doot te slaan, en bedreven groten* hoomoet. D. I. bl. 316. add. A. W. K. VOET V. OUDHEUSDEN beschryv. v. Culemborg. bl. 110.

Hoon. *Fraus.*] quo sensu

Dyr den toverien hone.

in M. STOKE B. I. vs. 886. ubi cons. HUYDEC.

hoon-sprecke / *dedecus.*] *of yemandt den Drost* --- hoonsprecke *dede*, est in 't Landr. v. Veluw. Cap. V. art. 10.

hoon-ſpreken. Blaſphemare, inhonorare verbis, deridere, dedecore afficere.
hoonen. Fraudare, defraudare, fallere, decipere, illudere: & Dedecorare, vituperare, inhonorare, dehoneſtare. *Gal. honnir.*
Hoon. *vet.* Fauor, gratia, ſuffragium.
hoonen. *vet.* j. **gunnen.** Fauere, ſuffragari.
hoon-ſpraecke. *vetus.* j. **man-ſchap / hulde.**
Hoop. Cumulus, aceruus, agger, congeries, ſtrues: & Agmen, caterua, multitudo, congregatio, globus. *Ger. hauff: Ang. heape.*
hoop beeſten / hoop beeghs. Grex, armentum, armenta pecuaria.
hoop oft ſwerm bien. Examen.
hoop volcks. Multitudo hominum, cœtus, congregatio, turba, cohors, ſynagoga, conuentus, globus.
hoop krijghs-lieden. Copiæ, manus, cohors, turma, exercitus, globus armatorum.
hoop houts. Strues lignorum, congeries.
hoop peerden. Equariæ.
hoopken. Grumus, grumulus. **Hoopkens ſetten / hoopkens ſchieten.** Caſtellatim nuces conſtruere. *Ouid. de nuce: Quattuor in nucibus non amplius alea tota eſt: Cùm ſibi ſuppoſitis additur vna tribus. Has puer aut certo rectas diuerberat ictu, Aut pronus digito bisve ſemélve petit.*
hoopen. Aceruare, coaceruare, conſtruere, aggerare, exaggerare, ſtruere in aggerem, congerere, cumulare, accumulare, conferre in aceruum.
hooper. Aceruator, coaceruator, cumulator, accumulator.
hoopinge. Aceruatio, coaceruatio, accumulatio, exaggeratio.
hoopelinck. Aceruatim, cumulatim, cumulatè: & Turmatim, gregatim, cateruatim, agminatim.

hoop-man. Mas gregis: & Præfectus multitudini: dux militum, ductor ordinum, copiarum.
hoop-werck. Copia, multitudo, magnus numerus: aceruus rerum.
hoop-wijſe. Gregatim, cateruatim, turmatim.
Hoor-rugghe / hor-rugge. Pars thoracis prona, & circa ſpinam in bobus. *q. d.* dorſum ſuperius. *Geſner.*
Hoorde. j. **horde.** Crates.
† **Hoore.** j. **hoor / hoyre / oor.** Hæres.
hoore. *Fland.* Hæreditas.
† **Hoore.** *Fland.* j. **oore.** Auris.
Hooren. Audire, inaudire, haurire auribus, capere, percipere, excipere, accipere auribus. *Ger. horen: Gal. ouir: Hiſp. oyr: Ang. heare.*
hooren ſeggen. Audire, intelligere, percipere, accipere, diſcere relatu aliorum.
hoorer. Auditor.
hooringhe. Auditio, auditus.
† **hoor-ſaem.** j. **ghe-hoor-ſaem.**
† **hoor-ſaemen.** *vet.* Obedire.
Hooren. j. **op-hooren.** Ceſſare.
Hooren / be-hooren. Pertinere, competere.
Hooren. j. **horen.** Cornu.
Hoorick. *vetus Fland.* Pars quędam capitis.
Hoorinck. Spinalis dorſi medulla, quæ ad os caudæ quod ad anum deſinit, porrigitur: cerebrum longum *dicitur Macrobio. Leuin. Lem.*
Hoornick. j. **hornick.** Cornu.
Hooſen. j. **ooſen.** Haurire.
hooſ-drup. j. **ooſ-drup.** Subgrunda.
Hope. Spes, fiducia, confidentia, exſpectatio. *Ger. hoffnung: Ang. hope.*
hope-loos. Exſpes.
hopen. Sperare, confidere, exſpectare, fidere, ſpem habere, fouere, paſcere, nutrire:

Hoore. *Hæres.*] vid. infra ad v. *Oor.*
Hoore. *Auris.*] in de ſpiegh. der Nederl. audht. B. III. Cap. XLIII. *Die wiert op zyn hooft met huyt ende hayr tot op die* **hooren** *ghevilt.* ut Latina lingua *aures* & *audiculæ.* (ſic) Conf. J. P. SUSSMILCH Etymolog. quod exſtat in Bibl. Hagana Cl. IV. Faſc. III. p. 587.
hoor-ſaem.] & ita *hoor-ſaemich* ut *niet* **hoorzaemich** *en ware* in FR. V. MIERIS Cod. D. III. bl. 519. col. 1. & *hoor-ſaemheid, ende van allen gehoir ende* **hoirſaemheden.** in K. BURM. Utr. J. B. D. I. bl. 457. *hadden die ſtaten voirſcreven hoir* **hoorſaemheit** *ende onderdanicheit Paeus Merten mogelic ontogen* ibid. bl. 463. & *onhoorſaam:* *ut wert doot geſlagen van ſinen* **onhoorſamen** *kynderen.* in MATTH. Anal. T. III. p. 194.
hoorſaemen.] in Vlaerd. Redenr. b.

Wilt **hoorſamen** *dyn eendrachtſzaet.*

re: spe teneri, lætari, duci, euehi, tolli: fiduciam habere. *Ger. hoffen: Ang. hope.*
hopelick. Sperabilis.
hoper. Sperans.
hopinghe. Spes, expectatio.
Hoppe. Vpupa, epops. *Ger. hopff, widhopff: Gal. huppe, hupe: Ital. vpega: Angl. howpe.*
hoppe. Obscena, spurca mulier: & Meretrix. *quæ Plauto* vpupa *dicitur.*
hoppe-toy. *Fland.* j. hoppe. Vpupa.
Hoppe / hoppe-kruyd. Lupus, lupus salictarius. *officin.* lupulus. *ab* hoppen *siue* huppen: *quòd saliat, siue adscendat arbores. Ger. hopffen: Gal. houblon: Angl. hoppes.*
hoppen-hors. j. kruyck-mande.
hoppen. Condire siue miscere lupulo.
Hoppel / hoppel-koe. j. bonte-koe. Vacca maculosa.
Hoppen / hoppelen / hobben / huppelen. Salire, saltare. *Ger. hoppen: Ang. hoppe.*
Horcken. *Fland.* & harcken. *Fris.* j. luysteren. Auscultare. *Ang. harken, herken.*
Horcken. *Fris.* Contrahere membra vt calefiant.
Horde / hurde. Crates, cratis, gerræ.
horde in de venster. Transenna, clathri, clathra, cancelli.
horden wandt. Paries cratitius.
Horen / horn. Cornu. *Germ. horn: Gal. corne: Ital. corno: Hisp. cuerno: Ang. horne.*
horenken. Corniculum.
horenken oft hoppe. Cucurbita, cucurbitula.
Horenken / papier-huysken. Cucullus, inuolucrum chartaceum instar corniculi.
horen / zee-horen. Cochlea.
† horen. *vetus. Sax.* j. hornick. Angulus.
horen / hoef. Vngula quadrupedum.
horen-beeste. Cornutum animal, cornuta bestia.
horen-bie. *Fris.* Crabro.
horen-blaeser. Cornicen, cornicularius, buccinator, classicus.
horen-droegher. Corniger. & Curruca: Adulteræ maritus: qui natos è mæcha vxore liberos pro suis legitimisque educat. *vulgò* cornutus.
horen-drooghe. Siccus instar cornu. *Catull.* Sicciora corpora cornu. & Cornu magis aridum.
horen-dul. Cornupeta: cerebrosum animal, furiose cornu petens siue feriens.
horen-herd. Corneolus, durus instar cornu.
horen-heul. Papauer corniculatum.
horen-loos. Mutilus, carens cornibus.
horen-maend. *rectiùs* horren-maend. December.
horen-perckement. Membrana vitulina.
horen-slanghe. Cerastes.
horen-slecke. Cochlea.
horen-steen. *Ger. Sax. Sicamb.* Silex. *à duritie & colore cornu.*
horen-steen. *vet.* j. hoeck-steen. Lapis angularis.
horen-stootigh. Cornupeta, petulcus.
horen-verwe. Corneus color.
horen-visch. *Sax.* j. gheepe. Acus.
horen-voetigh. Cornipes.
horen-worm. Seps. *vermis qui cornua erodit.*
horenen. *Fland.* Canere cornu.
horener. Cornicen.
horener. Corniger, cornutus.
horener / hornte. *Sax. Sicamb.* Crabro.
horener. *vetus.* Arcus: cornu, *Virg. propriè autem* Arcubalista, scorpio.
horen-vedor / horn-vedor. Scarabeus cornutus, scarabeus Lucanus, taurus. *vulgò* ceruus volans: *animal ex insectorum genere prælongis ac bisulcis cornibus armatum.*
Horen-toren. *Holl. Fris.* j. wespe. Vespa.
Horinck. j. hoorinck.

Hor-

horen / *Angulus.*] multæ sunt urbes, quæ in *hoorn* exeunt, eæ secundum Grammaticorum tribus omnes in angulo sitæ sunt. vid. M. V. WICHT ad Ostfr. Landr. f. 84. S. H. V. IDSINGA Staetsr. D. II. bl. 188. & G. OELRICHS Gloss. atque ideo Amstelædami urbis *Schreyershoek* fide vetustarum chartarum etiam *Schreyhorn* audiebat: adi J. WAGEN. St. VII. bl. 179. eandemque ob caussam Episcoporum infulæ *hoornen* habebant: vid. HUYDEC. in de Pr. v. T. en D. B. II. vs. 295. unde lux venit A. SLICHTENH. *de Utrechtsche Bisschop*, scribenti, *Otho heeft van syn Jerusalemsche reys niet dan onrusten weder na huys gebraght ende de* hoorens *gekeert tegen syn weldoender.* B. VI. bl. 88. & WAGENARII tweehoornigen *blikken myter* in de Vaderl. Hist. D. V. bl. 98. de urbe vero *Hoorn* in Hollandia septentrionali sita aliter cogitavit JAC. CERATINUS nomen sibi a voce Græca κέρας inponens, & alia monent urbis insignia.

Hornick *vetus. Fland.* Angulus.
† **hornick-steen.** *vetus.* Lapis angularis.
hornech. Spina galeæ. *vide* **hoornick.**
† **hornunck.** *Germ. Sax. Sicamb.* Februarius mensis. *q. d.* mensis cornuum: *à deciduis ceruorum cornibus: tunc enim cornua rejiciunt cerui: vnde & Græcè hic mensis dictus* ἐλαφηβολιὼν, ἐλάφιος. *Adr. Iun. Aut fortè, meo quidem iudicio, ab* **horen / hooren** *siue* **op-hooren.** i. desinere, finem facere: *quòd remissum gelu, tunc incipiat desinere: qua etiam ratione* **spörckel** *inferioribus Germanis frequentiùs dicitur.*
hornsel. j. **horsel.** Crabro.
hornte. *vetus. Sicamb.* Crabro. *Angl. hornet.*
† **Hors / horse / ors.** *vetus. Fland. Ang.* j. **ros.** Equus.
horse-breker. *vetus.* Equiso. *Angl. horse breake.*
horsel. Crabro, tabanus, asilus, œstrum. *dicitur ab* **horse.** i. equus: *est enim propriè insectum ex equis creatum, equos & armenta infestans. Ouid. Pressus humo bellator equus crabronis origo est.*
horselen. Oestro incitari, insanire, furore exagitari. & Bombilare. & Rixari.
horselinghe. Oestrum, insania, furor. & Rixæ. & Bombilus.
horseler. Oestro percitus, insanus, furiosus.
† **Horscht / horst.** Virgultum: sylua humiles tantùm frutices proferens, frutetum, frutectum, senticetum.
Hort. j. **stoot.** Pulsus, pulsatio, impulsus; illisus, us; offensa. *Gal. heurt: Ital. vrto: Ang. hurt.*
† **horten.** j. **stooten.** Pulsare, illidere, allidere. *Gal. heurter: Ital. vrtare: Ang. hurte.*
Hortigh / hurtigh. Expeditus, proraptus, agilis, vegetus.
Hors. *Fland.* Echinus, erinaceus, hericius.
Hose. *Ger. Sax. Sicamb. Holl. Ang.* Caliga.
† **hose / leerse.** Ocrea. *vulgò* osa. *Gal. houseau.*
hose. Theca coriacea.
hose-banden. j. **housse-banden.** Fasciæ crurales.
hose-monck. Vranoscopus. *genus piscis.*
Hotte. *Fland.* Corbis dossuaria. *Gal. hotte.*
hottener. Cistifer.
Hotte. *Fris. Holl. Sicamb.* j. **matten.** Lac scyston.
hot-gack. *Sax. Sicamb.* j. **hoppe.** Vpupa.
hotten. Coagulare, coalere, coalescere, concrescere.
hotten. Euenire, succedere. **Wel hotten / qualick hotten.** j. **ghe-lucken.**
Hou. j. **hof.** Celeusma nauticum, clamor nautarum, helciariorum, *&c.* **Den hou gheuen / den hof geuen.** Celeusma clamare.

hou-

hornick-steen.] eodem modo *Hornick-tanden* leguntur in J. C. HOFFM. obs. J. Germ. p. 241.
hornunck-*ab* **horen.**] quod contra M. TYDEM. in de N. Bydr. D. I. bl. 23. sqq. actuose defendere non lubet.
Hors.] & hinc *horsser:* de quo, ut & de *hors* consuli debet J. WAGEN. in de besch. v. Amst. St. XI. bl. 140. in not. notum etiam est Frisicum **Horspil** *in de patéle*, & de quo videri possunt, quos allegat A. DE ROOY in 't Mengelst. bl. 42.
Horscht.] quasi modo *of eenige andere dergelyke voegelen --- to sloeren op den* **horst.** in 't Geld. Pl. B. D. I. col. 29. indeque multis prædiis nomen accessit, quorum animum subeunt *Nettelhorscht*, & in regione Trajectina *Hoekhorst*, *Hoogerhorst*, *Lokhorst*, *Oyevaershorst.* adi v. RYN ad Utr. Bisd. D. II. bl. 152. & adde non unum in tractu Velavico simpliciter *horscht* audiens prædium.
horten.] LE DUCHAT in not. RABELAIS Pantagruel. T. I. L. I. Ch. XIV. p. 274. ab *oort*, *locus*, vocem deducit, sed huic de vernacula sua lingua maximas passim nugas garrienti, quasque neque usquam fictas, neque scriptas in aliis libris reperiamus, de nostra fidem habere non licet, quare Lectorem potius ad ECCARDI capsam demitto ad L.L. Salic. p. 53. sq.
hose. *Ocrea.*] **Hoozen** *zyn by de Westvalingers koussen, en by onze Zeevisschers ledere laersen die de voeten, en bynae het geheele onderlyf tot den broeksbandt bedekken.* in de Naemlyst post W. MEERMAN. Comoed. Vet. neque tantum Westfalis *koussen* sunt, sed etiam Gelris, Hollandis, & alibi. ab hac voce vero venit, nisi me fallo, *hosse-bossen* pro *hose-bossen*, a *bossen*, *pulsare*, *tundere*: auctori nostro & PLANTINO.

hou-hootſ-man. Celeuſtes, hortator.
Houaer. *Fland.* j. oue-vaer. Ciconia.
† Houd / hold / huld. Fauens, beneuolus, amans, fidus, fidelis. *hinc* Vriend-houd. amico fauens. Heer-houd. fauens domino. *quidam* hou & houw ſcribunt.
houd-ſeligh / hold-ſeligh. *Sax.* Comis.
houde. *vetus* Fauor. & Comitas.
Houde / haude / pelle. Tunica, concha, cortex, valuulus, operculamentum: ſiliqua, folliculus, calyx. & Spica. *dicitur* houde / *quòd fabas, piſa, legumina contineat ſeruetque.*
houde. j. houwe. Turbo.
houde. *Holl.* Ius retrahendæ emptionis. i. naerlenghieringhe.
houde. *vetus.* Anſa. *Ang. holde.*
houde. Statim, confeſtim, citò. Soo houde. j. ſoo haeſt als. Simulac.
Houden. Tenere, ſeruare. & Condere, reponere, cuſtodire. *Germ. halten: Angl. halde, hilde, holde.*
houden ſijn be-loften. Seruare promiſſa, ſtare promiſſis, fidem ſeruare.
houden. Habere, in poteſtate tenere: & obtinere: & Vincere. & Continere.
houden ſtaende. Suſtinere.
houden van weerden. Ratum habere.
houden. Alere, nutrire, educare.
houden. Folliculum, valuulum, ſpicam proferre.
houden. Capere, tenere, obtinere, detinere, ſeruare.
houden. Manere, morari, commorari, agere, ſe continere in aliquo loco, habitare.
houden / aen-houden met iemanden. Stare ab aliquo, ſtare cum aliquo, aſſentire vel aſſentiri alicui, ſtudere partibus alicuius: tueri alicuius cauſam, ſentire cum aliquo, in alicuius ſententiam pedibus ire, fouere alicuius partes, defendere, tutari.
houden. Aeſtimare, iudicare, exiſtimare, ponere, ducere, ſentire. Veel houden van ſich ſeluen. Se ipſum magni facere, ſe extollere, efferre. Veur goed houden. Aeſtimare, reputare bonum, ratum bonumque habere. Veur ſijnen vader houden. Habere loco patris, colere tanquam patrem.
houden veur vriend-ſchap / vijand-ſchap. &c. Ponere loco beneficij, amicitiæ: loco contumeliæ, maledicti, criminis, &c.
houden veur ghe-daen. Actum habere.
houden veur vijand. Habere in hoſtium numero: pro hoſte habere.
houden. Gerere, hoc aut illo modo ſe habere, viuere. Sich eerlick houden. Gerere ſe honeſtè: honeſtè & decenter viuere.
houden ende ont-haelen iemanden. Excipere, curare, tractare aliquem, habere.
houden ende voldoen. Præſtare.
houden. Celebrare. Bruyd-loft houden. Nuptias celebrare, nuptias cum celebritate quadam facere, facere nuptias, exhibere conuiuium nuptiale. Vtvaerd houden. Celebrare exequias, facere funus. Vier-dagh houden / hoogh-tijd houden. Celebrare diem feſtum, feriari, ſolenne celebrare.
houden herberghe / backerye / &c. Exercere cauponam, agere cauponem: exercere furnariam, &c.
houden ſchole. j. op-houden. Agere ludimagiſtrum. Raed houden. Conſilia agere, inire conſilia. Wacht houden. Stationem agere.
houden de vier-ſchaere. Agere forum, dicere ius, de controuerſiis iudicare.
houden / op-houden een kind. Alere, educere, educare puerum.
houd-kind. Alumnus. j. voeſter-kind.
houden. j. houwen. Matrimonio iungere vel iungi.
houd-haſt. Fibula ferrea, fibula adunca.
houd-vaſt / taeaerd. Homo tenax, auarus.
houder. Tenens, qui tenet.
houder. *vetus.* Præfectus.
houder. Receptaculum, retinaculum.
houder / viſch-houder. Naſſa: vimineum textum in quo piſces ſeruantur & aluntur.
houd-achtigh. Tenax.
Houe. j. hof.
† Houel / hoeuel. *Sax. Sicamb.* j. bult. Gibbus, tumor.

houel /

Houd / *Fauens.*] exempla vid. apud B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 367.
Hobel / *Gibbus.*] inde *Godevaert mitten* hobel. & *Vrederic mitten* hobel. in J. V. D. BEEK apud Cel. MATTH. T. III. Anal. p. 84. 98.

houel/ hoeuel. *Sax. Sicamb.* j. schaeue. Dolabra. *Ger. hoble.*
Houel/ heuuel. Collis, monticulus, cliuus. *Ger. buhel.*
Houelken. Cliuulus, grumus, grumulus, terræ tuber.
houelen/ heuuelen. Assurgere in cliuum, excrescere in collem, extuberare.
houelachtigh. Cliuosus. & Gibbosus.
Houelinck. Palatinus, aulicus.
houelinghen. Palatina officia, aulici, officiales aulici.
† houen/ houéren/ hof houden. Epulari, comessari, agitare conuiuia, splendidè & lautè viuere aulico more.
† houéren. Epulari, comessari: agere conuiuia.
houéren. *Ger. Sax.* Præsultare.
Houen. Colere hortum.
houenier. Holitor, hortulanus.
houenierster. Hortulana, holitrix.
houenieren. Colere hortum.
† houen ende huysen iemanden. Domo recipere aliquem, *vide* hof-stad.
houesch ende schoon. *vetus.* j. hupsch.
Hout. Lignum, materia, *Germ. holtz: Ang. vvood.*
hout. *vetus.* Sylua. *hinc pagorum nomina.* Bogh-hout/ Buggher-hout/ Ooster-hout/ *&c. ita quoque vvoode Anglis & veteribus Saxonibus* lignum & silua *dicitur.*
hout-beytel. Cuneus.
hout-breker. Faber lignarius, materiarius, negotiator abietarius, abietarius.
hout-draed/ hout-iaeren. Pecten: linearum tractus qui in longum excurrit in materia.
hout-draeyer. j. draeyeler. Tornio.
hout-duyue/ hol-duyue. Palumbes, palumbus, liuia.
hout-haelen. Lignari.
hout-haeler. Lignator.
hout-huys. Lignile.
hout-iaeren. j. hout-draed. Pecten. *linearum tractus vnde lignorum ætas dignoscitur.*
hout-kraeye. Picus niger, cornix siluatica.
hout-laeghe. j. hout-mijte.
hout-maeye. Cossus, teredo.
hout-merckt. Forum lignarium.
hout-mijte. Meta ligni, strues.
hout-saghe. Runcina, serra dentata.
hout-sagher. Serrarius, pristes.
hout-sagen. Materiam serra desecare.
hout-sneppe. Gallinago, rusticula, perdix siluatica, rustica.
hout-stal. Lignile.
hout-vorster. j. bosch-hoeder. Saltuarius.
hout-werck. Materia, opus ligneum, materiaria fabrica. & Opus intestinum, sublicium.
hout-wercker. Faber lignarius, faber materiarius.
hout-worm. Cossus, teredo, termes: vermis ligna erodens.
hout-achtigh. Lignosus.
houten/ van hout. Ligneus, a, um.
houten aensicht. j. verdeeren.
houten brugge. Pons ligneus, sublicius.
houten schoenen/ holt-blocken. Calones, soleæ ligneæ.
houten mensch. *adag.* j. swaer-moedigh. Melancholicus.
houten naeghel. j. spie.
Houtten. Claudicare. *Ang. halte, haulte.*
houttende. Claudicans, claudus.
Houw. Eho, heus.
houw. j. hou. Celeusma.
Houwe. j. houde. Tunica siue calyx fabarum.
Houwe/ houw/ hauw. *Ger. Sax. Sicamb.* j. hoy. Fœnum, herba resecta in pabulum.

Hou-

hoven/ *Epulari.*] quomodo WESTERBAENIO poëtæ. bl. 30.

Dat 's een jonghman die kan hoven
Tryntje, jagh je hoe hy tradt?

& in proverbio: *Daer geen brood is, is 't quaad* hoven. apud C. TUYNMAN. Ned. Spreekw. bl. 169. & sic *Hove* pro *convivio* venit in loco jam citato a P. G. DONKER in tract. de J. Nund. p. 126.
houéren/ *Epulari.*]

Daer ghy alle daechs leckerlic van hoveert.

in 't Const-thoon. Juw. & *vonden meer fmaax in* hoveeren/ *bo(e)leeren, en wulpsheit* in P. C. HOOFT. Ned. Hist. bl. 35.
houen ende huysen iemanden.] vid. ad *huysen ende h.* i.

Houwe / houw / hauwe. Incisura, incisio, incisus, us, sectura, sectio, cæsura.
Houwe. Cæsio, lignorum cæsura.
Houwe / wonde. Vulnus.
Houwe. Turbo: ventus è depressa nube contortus: *sic Teut. dictus, quòd obuia quæque decutiat & prosternat.*
Houwe in d'ooghe. Vnguis; membranula quædam in oculo.
Houwe / houweel. Ligo, bipalium, pastinum. *Ger. hauwen: Sax. howe: Gal. houe, hoyau.*
Houweel. Pastinum, marra, irpex: & Bipennis: & Runcina, Sarculum.
Houwen / hauwen. Secare, insecare, putare, amputare, scindere, cæsim ferire.
Houwen in stukken. Dissecare. *Ang. hewe.*
Houw-baer. Maturus putari siue amputari, cæduus.
Houw-bancke. Laniona mensa, mensa in qua carnes scinduntur.
Houw-bijle. Securis.
Houw-bosch. Cædua silua.
Houw-mes. Falx putatoria, falx siluatica, falx arboraria.
Houw-spaenderen. Assulæ.
Houwens. Cæsim. Houwens ende stekens. Cæsim & punctim.
Houwer. Sector, putator: & Pastinator.
Houwer. Ensis, securis.
Houwinghe. Sectio, putatio, amputatio.
Houwen / houden / houwelicken / hijlicken / hilicken / eelicken. Matrimonium contrahere, inire, sortiri: iungi matrimonij fœdere, connubij fœdus inire: ducere vxorem: nubere viro, maritari, viro tradi seu sociari: *ab* hou / houd / hold *siue* huld. i. fauens, fidelis: *vnde etiam vet. dictio* ghe-houw ende ghe-trouw: & vriend-houd / heer-houd. *Connubium enim fidum & stabile imprimis esse debet: vnde & Seneca fides sacrata coniugij dicitur.*
Houw-baer. Maturus vel matura coniugio.
Houw-baere maeght. Virgo nubilis, matura viro.
Houw-kerk. Appetens nuptiarum.
Houwelick / houdelick / houlick. Coniugium, connubium, matrimonium, matrimonialis vel coniugalis copula, iugale vinculum, iugalis nodus.
Houwelicks-maecker. Auspex.
Houwelicks. Matrimonialis, coniugalis.
Houwelicks-goed. Dos, res dotalis, bona nuptiarum causa tradita, pecunia marita, dotalis.
Houwelickshe veur-waerde. Pactum matrimoniale, contractus coniugialis, syngrapha connubialis, conditiones siue condictiones nuptiales, tabulæ matrimoniales.
Houwelickschen band. Iugale vinculum, copula matrimonij.
Houwelicken. Maritare, connubio iungere, collocare matrimonio, nuptui, nuptum dare: despondere: & Connubio iungi: ducere vxorem: nubere viro.

H V

Hubbelen. *Fland.* j. huppelen. Saltitare.
Hube. j. hunbe. Bubo.
Huberon. *vetus.* j. hoppe. Vpupa.
† Hucken. Desidere, subsidere, residere, obsidere, in terram se submittere.
Hucken van swaeren last. Pandari, incuruari, cedere ponderi.
Huck-schouderen. Humeros contrahere.
Huckende. Subsidens, incuruus, pandus.
Hucker. Reses, deses, incuruus, pandus: & Insidiator, subdolus.
Hucker. j. hoecker / huecker. Institor, propola, caupo.
Hucker / huckerken. Mysculus, nanis cruribus.
Huckup. *Sax.* Singultus.
Hudsen / hedsen. Panniculi, panni viles, triti & laceri.
† Huede / hueden. j. hoede / hoeden.
Huech. *Sax.* j. hugh. Vua.
Huel. j. heul.
Huelste. *Holl.* Sculponea, solea lignea.
Hueghel. j. heughel. Climacter.
Hueue. j. heulte. Imum fossæ.

Hue-

Hucken.] vid. B. HUYDEC. Pr. v. T. en. D. bl. 557. apud H. K. POOT est nederhukken.

Och hoe was in dien nacht myn brandigh hart te moe!
Dat sprong van blydschap op terwyl zy nederhukte.

vid. D. I. bl. 163. & hinc a lhuc *op de* hukken *zitten* Gelris non exsoleta locutio.
Huede.] & etiam ab hoc *huederen*, quod legitur in G. DUMB. Anal. T. II. p. 263. *ende der Greve ofte syn erfnamen te* huederen *in desen voerschreven voerwaerden.*

Huepe. j. heupe.
Huere. j. hure. Caput apri.
Huere. *Fland.* j. ure. Hora.
Huere. *vetus.* j. hoere. Meretrix.
Huere / hueringhe. Conductio, locatio.
huere / huer-loon. Locarium, pensio, merces.
huer-cedel. Tabulæ conductionis aut locationis: contractus.
huer-gheld. Locarium, pensio.
huer-knecht. Mercenarius.
huer-loon. Locarium, pensio, merces.
huer-peerd. Equus meritorius, conductitius.
huer-wagen. Vehiculum meritorium.
huer-waere. *vetus.* j. huere. Conductio, locatio.
hueren. Conducere. *Ang. hyre.*
huerlinck. Mercenarius, mercede conductus.
huerlinck. Conductor. Huerlinck van een huys. Conductor domus: inquilinus, in conducta domo habitans.
Huericken. *Fland.* j. ericken. Ruminare.
Hufte. *Sicamb.* j. heupe. Coxa, coxendix.
Hugghen. *vetus.* Obseruare, considerare.
huggher. Obseruator, explorator, corycæus.
Huggeren. j. huyveren. Frigutire.

huggherigh. j. huyverigh. Frigutiens.
Huy / hauw. j. hoy. Fœnum.
Huy / hoy. *Holl. Fris.* j. weye. Serum lactis.
Huyven / huyverken. Busio, asio, otus, noctua, vlula. *Ger. huvv: Gal. hibou: Hisp. bubo.*
Huych. j. huygh. Vua, vuula.
Huychelen. Blandiri, assentari. *Germ. heuclen.*
huycheler. Adulator, assentator.
Huycke. Toga, pallium. Huycke oft falie der vrouwen. Calyptra, palla. *Dicitur* huycke. *q. d.* hoedke / *ab* hoeden. i. *à tuendo sicut* toga, *à tegendo.*
huyck oft huyckskens nae den wind hanghen. Seruire scenæ: seruire tempori: versare suam naturam & regere ad tempus, *Cicero.* ad nutum aliquorum circumferri.
huyck-maecker. Pallio.
Huyd / huyden. *Germ. Sax. Sicamb. Holl.* j. heden. Hodie.
huydigh. Hodiernus. Huydighen dagh. Hodie, dies hodiernus.
Huyd / vel. Cutis, pellis: corium, scortum, tergus, exuuiæ. *Ger. haut: Ang. hyde.* Metter huyd be-taelen. Tergo luere.
† huyd ende haer-straffe. j. stoepe.

huyd-

Huyd ende haer-straffe.] ita *zu Haut und Haar richten* Saxonibus, & *Haut und Haar abslahn* & locutio *men sal dem dief scheren*, quia gravis olim ignominia capillorum tonsura habebatur. vid. T. G. G. EMMINGH. in Comm. ad J. Susatens. p. 89. sq. C. U. GRUPEN. in Obs. Rer. Germ. & Rom. p. 123. sqq. J. P. KRESSIUS ad Const. Crim. p. 637. J. N. HERTIUS in Comm. Vol. I. p. 318. in not. C. G. SCHEFF. in diss. de nonnull. coronæ nupt. juribus, memorata ab E. LUZAC in summæ frugis opere Ned. Lett. Cour. D. VII. St. III. & qui rem tabulis illustrat C. F. HOMMEL. Jurispr. Numism. III. L. I. p. 49-53. In Germania etenim quanto in honere capilli fuerint docent LL. Salicæ apud J. G. ECCARD. p. 56. 57. apertis verbis, patetque ex eo, quod servis *capillum facere*, id est, *alere* non licuerit. conf. CH. DITHMAR. ad TACIT. de M. G. p. 216. & add. J. G. HEINECC. Ant. Germ. T. III. p. 110. sq. de antiquis Francorum Regibus vid. quos citat J. DOPLER. in Theat. Poen. p. 1095. in peculiari Cap. *von der straffe des Har. und Bart abschneidens.* & C. DU FRESNE V. *Discapillare.* PH. CAMERAR. in Hor. subcisiv. I. XXXV. HERTIUS l. l. HEINECC. in Corp. J. Germ. p. 490. 1713. J. H. SCHMINCK. ad Eginh. p. 14. J. G. HOFFM. Obs. J. Germ. p. 113. de Oudh. en Gest. v. Friesl. D. I. bl. 91. sqq. in not. præter rerum in patria gestarum sincerum pronunciatorem J. WAGEN. Vad. Hist. D. I. bl. 333. & Dom. DE VAINES Diction. Raisonné de Diplomat. v. *Barbe.* & SAINT FOIX Essais Historiq. sur Paris. aut le Journal Encyclop. T. V. P. I. p. 13. In patriis monimentis quædam quoque satis clara se offerunt hujus venerationis vestigia; uti forsan huc facit *te werpen in een grope dat hem* haer *und hals nath sy.* vid. infra ad *Wapendrencken*; Frisiorumque veterum juramentum per barbam, in antiquo Diplomate, quod tamen a nonnullis suspectum haberi, non inficior, in Anal. MATTH. T. IV. p. 78. & sine dubio locutiones parum differentes a Latino *calvitur* (vid. NON. MARCELL.) *de gek scheeren; ik ben 'er mede geschoren.* de quibus agit F. BURM. in de Aenm. de N. T. aeng. bl. 65-71. tonsuraque capillorum & barbæ inter poenas numerata fuit, sicut exemplo anni 1542 in ANT. MATTH. J. Gl. p. 634. probatur & de equo quin imo ex P.

V. HOEK

Huyd-vetten. Depsere corium, subigere pelles.

Huyd-vetter. Coriarius, alutarius, subactarius, depsitor: qui coria & tergora depsit & pinguefacit.

Huyd-vetterije. Officina coriarij.

Huyden. j. heden. Hodie.

Huyden. *vetus.* j. hoeden. Custodire, conservare.

Huyder / uyder / uder / euder. Vber, mamma. *dicitur tantùm de bestiarum mammis.*

Huyder-braet / euder-braet. Sumen. *q. d.* huyder-braed. i. vberum siue abdominis assum.

Huyderen / uyeren. Turgescere vberibus siue mammis. *vt vaccæ fœtui maturæ.*

Huygh. Vua, vuula, columellæ inflammatio, vuæ gutturis tumor, columella procidua.

Huyl.

v. HOEK Karel de Stoute a LUD. SMIDS in de Schatk. v. *straffen.* quæ heic loci exscribere liceat.

Ach of de Hertog kwam, die ligt haast op zal daagen,
Ik zoude u in een kamp beroepen en uw' valsch
En snoö betigting u doen haalen door uw hals;
'k Had moed met speer en zwaard u 't schelmstuk te doen klappen,
En zag uw helm en schild en wapen stukken kappen
Te morsel; den heraut uw lans de punt in de aard
Verbreeken; op een hoop van mest, uw ros den staart
Affnyden.

Quanto vero antiquissimis Gallorum populis coma & barba longa in honore fuerint ex Poëtæ Aen. VIII. vs. 659. patet: ubi vid. SERV. & GUIL. FORNER. in Select. L. I. c. XXIX. apud EV. OTTONEM in T. II. Thes. J. R. De Batavis (veluti de Græcorum effoeminatis senibus etiam probat J. CASAUB. ad THEOPHR. p. 123.) spuma comam mutantibus, aliaque erga eam eorum cura, nihil commonefacere opus est, sed tantum conf. J. N. HERTIUM de Vet. Germ. Pop. Vol. II. p. 27. & quotquot effodiuntur in hac & vicinis regionibus ærea eorum capita, comam in nodum pulcre tortam habentia, & *barbam promissam & per gradus decenter ornatam & propexam in pectus* sicut ea descripsit SALMASIUS in libro de coma a SMETIO jam allegatus: sed cur *decenter* dixerit vid. apud J. MEURSIUM in diss. de Luxu C. III. publico data a J. G. GRÆVIO T. VIII. Th. A. R. cujus modi caput ex cimeliis Cannegieterianis etiam ad me abiit, quodque Vir Cl. jam in Diss. de Brittenb. C. XIII. p. 141-145. conspici voluit, & ex ea G. V. LOON in de Aaloud. Hist. male vero, ut cum eo MARTIALIS *aurem Batavam* illustraret, nam quæ aures esse videbantur, nonnisi cincinni sunt versus frontem tendentes: & sic ante me jam vidit BARREUS quidam BEAUMARCHAISIUS, qui de Hollandia antiqua & hodierna idiomate Gallico Epistolas edidit, (vid. de eo P. PAULI Inleid. tot de Verkl. d. Unie v. Utr. bl. 103. 104.) & in XL. hæc habet. *Vous ressouvenez vous de ce malheureux mot d'*Auris Batava *par le quel les commentateurs de Martial ont cru qu'il reprochoit aux Hollandois de la stupidité, & un mauvais gout? Le docte Gerard van Loon a pensé que les oreilles Bataves n'avoient été citées qu'à cause de leur grandeur des tetes antiques des Bataves, ou ce qu'il a pris pour des oreilles, ne me semble etre que deux touffes de cheveux relevez vers le sommet de la tete.* Neque hujus opinionis vadimonium deserere jubent ea capita quæ SMETIUS & ex eo H. K. ARKSTEE in Nymeg. de Oude Hoofdst. der Batav. bl. 30. ediderunt, cum illorum quoque pars sine auribus, pars vero aurita, sed non aliter quam omnes olim Romani, id est nasi longitudine observata, conspiciatur: Neque præterea a me impetrare possum, ut credam cum viro magno & GUID. PANCIROLO in Thes. Var. Lect. L. II. Cap. XLVIII. aliisque MARTIALEM aut eum apud hunc, iis verbis

Tune es, tune ille Martialis?
Cujus nequitias jocosque novit,
Aurem *qui modo non habet Batavam.*

proprie aures, sive breves, sive longas respexisse: sed omnino nihil aliud rogare voluit, quam: „ Tune es ille Martialis, cujus epigrammata omnibus nota, & accepta sunt, exceptis „ Batavis, aures *sanctissimas* (vid. QUINCTIL. Decl. III. init.) habentibus", utpote genti ca-

stæ,

Huyl. j. Uyl. Vlula.
Huylen. Vlulare, eiulare: quiritari, plangere, lamentari. *Ger. heulen: Gal. hurler: Ital. vlulare: Hisp. aullar.*
Huyler. Vlulator, eiulator.
Huyler. *Holl.* Cygnus, olor: *à querula voce sic olorem dici putat Adr. Iunius.*
Huylinghe. Vlulatus, eiulatus: planctus, lamentatio.
Huppe. *Holl.* j. Hoppe. Vpupa.
† Huys. Domus, ædes, ium. *Ger. hauſs: Ang. houſe.*
Huys. Familia, proſapia. Van edelen huyse ghe-boren. Nobili familia natus.
Huys. *vetus.* j. Hof. Epulum.
Huys. Antacæus: eſox, ſiue exos: *piſcis genus. vulgò* huſo: *Sax.* Huse: *quòd domunculæ inſtar ſe oſtentet, vt quidam putant. vel q. d.* hys *ſiue* hyſca: *vnde & Illyricè* huys *appellatur, nimirum à pinguedine ſeu lardo quo porcum refert. Geſner.*
Huys-alaem. Supellex.
Huys-arme. Egeni occulti: qui domi ſe tenuiter continent.
Huys-backen-brood / huys-brood. Panis cibarius, ſecundarius, autopyrus, confuſaneus, ſecundus, domeſticus, domi coctus.
Huys-blas. Ichthyocolla, gluten piſcium. *dicitur* huys-blas. *q. d.* huysen-blase. *ſic enim ferè ichthyocolla ex huſonum veſica. Geſner.*
Huys-bremmer / hus-brenner. *Ger.* Scarabæus maiuſculus, galeatus, rubris cornibus, & alis teſtaceis armatus.
Huys-buyck. Victum manu quærens, χειρόβιος. *vulgò* ventrimanus. & Incola.
Huys-berd / hangh-berd. Inſigne ædium: ſignum domus.
Huys-brief. Inſigne locandarum ędium.
Huys-braecke. Irruptio in ædes.
Huys-breker. Effractor, vecticularius.
Huys-bie. Auis domeſtica.
Huys-deerne. Focaria.
Huys-drop / dack-drop. Stillicidium, ſtillæ de tecto cadentes.
Huys-drop / hoof-drup / oof-drup. Subgrunda, vel ſubgrundia.
Huys-duyve. Columba cicur, domeſtica, palumbus cicur, cellaris.
Huys-duyve. *adag.* οἰκουρός. qui ſemper domi deſidere gaudet: cochlea.
Huys-esel. j. Huys-duyve. Cochlea.
Huys-endte. Anas cicur.
Huys-ghe-noot. Domeſticus, familiaris.
Huys-ghereck. *vetus.* Supellex, vtenſilia.
Huys-ghe-sind. Familia domus.
Huys-ghe-reede. j. Huys-raed. Supellex.
Huys-god. Lar, deus domeſticus.
Huys-goden. Penates, lares, dij domeſtici, dij patrij.
Huys-haen. Gallus gallinaceus.

Huys-

ſtæ, & quam non agreſtia poma, recens fera, aliive cibi ſimplices ad petulantiam incitabant, qui literarum ſecreta ignorabant, quique nudi ac ſordidi ſine ullis blandimentis aut deliciis in hos validos artus, in hæc corpora quæ mirabantur Romani & verebantur, excreſcebant, cum ſervis inter eadem pecora in eadem humo viventes, ſolum arma cogitantes & libertatem, venerem ſero, & non niſi conceſſam, at tum quoque inexhauſtam. Conf. omnino FLORI H. R. IV. XII. Romanorum contra

Aſſueviſſe oculos multa pudenda pati.

ab Amoris magiſtro docemur. Tr. II. cui add. OCT. FERRARIUS in Diſſ. de Mimis & Pantomimis §. 19. qui auctorem ad Herenn. III. etiam allegare potuiſſet. Eodem ergo modo hæc verba ſumenda ſunt, ac ſi legeretur, *qui modo non Batavus eſt:* veluti in SENECÆ Suaſor. I. *Naſus Atticus* occurrit, quia Athenienſes lepidis dicteriis præcellebant, uti majores noſtri caſtitate, ſeu iis auribus, quæ contra ea facta, quibus verecundia læditur, obturatæ ſunt: & hoc modo a PETRONIO aures *violari* dicuntur *obſcœno ſermone* C. LXXXV. add. etiam J. J. SCHMIDT Bybelſche Medicus D. I. bl. 255. ſq. V. B. at præ ceteris D. ERASMI Adagia 1015.— Reſpicere etiam videntur hoc epigramma, ſed peſſime, peſſimi illi Anglo Brittanni in Hiſt. Univ. at contra eos ſufficit E. M. ENGELBERTS egregia refutatio, ſeu Verded. der Holl. Nat. quam inſpice bl. 39.

Huys.] per excellentiam quoque pro *prætorio* uſurpabatur, ut in charta apud H. V. RHYN in d'aentek. op 't Utr. Bisd. D. II. bl. 66. *ghecommen van den* huyse *in 't Choir & ſal men dat recht houden op den* huyse in A. V. BEMMEL Amerſf. D. II. bl. 462. adde infra ad v. *Lap.*

huys-heer. Herus, herus domus, dominus, paterfamilias: & Conductor domus, inquilinus.

huys-hond. j. **huys-wachter.**

huys-houden Alere familiam, gerere rem domesticam, tueri siue curare rem familiarem: & Parcere siue comparcere familiæ, parsimoniam adhibere, frugem facere, familiæ curam habere.

huys-houder. Oeconomus, vir œconomus, administrator rei familiaris.

huys-houdinghe. Oeconomia.

huys-houdigh. Frugi.

huys-huere. Locarium, pensio, merces inhabitationis ædium alienarum.

huys-kappelle. Lararium, sacrarium domesticum.

huys-knecht. Famulus: scoparius. & Oeconomus, columella.

huys-lieden. Inquilini: & Coloni.

huys-look. *Sax. Sicamb. Holl.* j. **donderbaerd.** Sedum maius. *Sicamb. sic dictum quod super tecta crescat & folia porri similia habeat. Ang. houseleke.*

huys-maeght. Famula, ministra, ancilla: scoparia.

huys-man. Vir domesticus, paterfamiliâs, maritus. & Inquilinus. & Agricola, colonus, villicus, ruricola.

huys-meester. j. **hof-meester.** Oeconomus.

huys-meyer. *vetus. Ger.* Oeconomus, maior domus.

huys-moeder. Materfamiliâs, matrona

huys-mussche. Passer domesticus, passer tecticolus, passer solitarius.

huys-raed. Vtensilia, supellex, bona mobilia *q. d.* **huys-reed.** *nempe* res ad quotidianum vsum patrisfamiliâs paratæ, *secundum. I. C. tit. de supell. leg. vnde &* **ghe-reede / huys-ghe-reede.** & **ghe-rade** *dicitur. Germ. hauss-rath. Sax. hussgerath.*

huys-raed. *metaphoricè.* Peculium, *apud Plaut. & Petron.* veretrum, genitalia. *q. d.* vtensilia: *honesta rei turpis circumlocutione.*

† **huys-raed houden.** *vet.* j. **huys-houden.** Tueri rem familiarem.

huys-rekel. j. **huys-wachter.** Canis domesticus.

huys-saete / huys-sete. *vet.* Domesticus: familiaris.

huys-soeckinghe. Inquisitio in domicilia. & Irruptio in ædes.

huys-soeckinghe doen. *vet. Sax. Sicamb.* Irrumpere in ædes violenter, & cum impetu ingredi.

huys-slanghe. Coluber.

huys-slecke. Limax, cochlea nuda.

huys-sorgher. Oeconomus.

huys-stofferinghe. Supellex.

huys-stormer. Effractor.

huys-vader. Paterfamilias, maritus.

huys-volck. j. **huys-lieden.**

huys-vriend. Familiaris.

huys-vrouwe. Hera domus: & Vxor, domina, nupta, socia thori.

huys-wachter / huys-rekel. οἰκουρὸς, canis domesticus, canis villaticus, canis assiduus.

huys-weecke. *Fland.* j. **huys-arme.**

huys-weerd. *Sax. Sicamb.* Maritus, herus domus.

huys-werck. Negotium domesticum, opus domesticum.

huys-wijf. Materfamiliâs, domina, hera domus.

huys-wortel. *Germ. Sax.* j. **huys-look.** Sedum.

huysen. *vetus.* j. **houen.** Epulari. *hinc* **paesch-huysen.**

† **huysen ende houen iemanden.** Recipere aliquem hospitio, domo, tecto.

huysen. *vetus. Fland.* Domum ædificare.

huysinghe. Domicilium, ædificium.

huyselick. Parcus, frugi.

huyselick dier. Animal cicur, mansuetum, domesticum.

huyselicken. Frugaliter.

huys-sitten. *Holl.* j. **huys-armen.**

huysken. Domuncula, ædiculæ, parua domus, paruæ ædes.

huysken. Theca, loculus in quo aliquid reconditur. **Huysken van peper oft ander cruyden.** Cucullus, inuolucrum quo aromata clauduntur.

huysken.

huys-raed houden.] *die in der Poorte woont, ende daer* **huys-raet hout.** in SIM. V. LEEUW. Besch. v. Leyd. bl. 548.

huysen ende houen iemanden.] *Ende waer oock ymant die van desen voorsz luden* **husede ofte hovede.** MATTH. Anal. T. III. p. 607. in not.

huysken. j. hulse. Siliqua, gluma, calyx, theca seminis. *Ang. huske.*

Huyssier. j. deur-waerder. Accensus, apparitor, ianitor, ostiarius. *Gal. huissier, ab huis, Gal.* i. ostium. *Ital. vssiere : Ang. husser, vsser.*

Huyve. Reticulum, capillare, vitta.

huyve. *vet. Fland.* j. druyve. Vua.

huyve. j. menighvoude. Echinus, bouis ventriculus.

huyve des in-ghe-wands. Omentum.

huyve van den waghen. Tympanum currus.

huyven-bandeken / huyven-bindsel. Tænia.

Huyven. Caput operire, contegere amictu.

Huyveren. Horrere, horrescere, frigutire, sentire intrinsecus algorem seu tremorem.

huyverigh. Frigutiens, horrens frigore.

huyveringe. Horror, tremor præ frigore.

huyveringhe van koortse. Perfrictio, quercera febris: rigor: frigus quod in accessione tertianæ febris tremorem adducit.

Hulcke / koop-vaerders schip. Holcas, nauis operaria, grauis, frumentaria: stlata, nauigium latum vastumque. *Sax. holck: Ital. hulca: Ang. hulcke.*

hulcke / kinck-horen. Piscis turbinatus.

Huld / hold. Fauens, amicus, beneuolus, amans.

† hulde. Suffragium, fauor, gratia, fides, fidelitas. & Amor.

hulde / manschap. Obsequium & obseruantia clientis siue vasalli: hominium. *vulgò* homagium.

hulden / hulde doen. Obsequium & fidem præstare. & Suffragio ornare.

hulden den lands-heere. Inaugurare principem, initiare principatui, suffragiis dedicare principatui, solenni suffragio eligere principem: præstare domino iuramentum fidelitatis. *vulgò* homagiare.

huld-schenck / huld-ghifte. Coronarium: munus quod principi ad inaugurationem aut nouum honorem datur.

Hulle / hooft-doeck. Capitium, plaga, plagula, velamen muliebre capitis, rica, ricula, calantica, vitta, redimiculum.

† hullen. Redimire caput, caput tegmine ornare.

hulsel. j. hulle. Capitium.

Hulpe / hulpen. j. helpe / helpen.

† Hulse / hulsche / huldsche. Siliqua, calyx, folliculus, gluma, vtriculus, inuolucrum seminum in frugibus.

hulsen-vrucht. *Ger. Sax.* Legumen.

Hulsen ende bulsen. Tussire vehementer, quassari vehemente frequenteque tussi: vulsare, *apud Veget. Germ. bulsen. Gesner.*

Hulst. Ruscus siluestris, aquilenta, aquifolia. *Gal. houlx.*

Hummel. j. hommel. Fucus.

Hummen. j. hemmen. Mutire.

Humsken. *Sicamb.* j. krekel.

Humpelen. *Sicamb.* Ineptè operari.

humpeler / humpel-man. *Sicamb.* j. brodder: Imperitus suæ artis, ineptus operator.

Hungher. *Ger. Sax. Sic.* j. hongher. Fames.

Hunghieren. Affectare, cum affectu petere: *proprie est infantum & puerorum mammam aut alimoniam appetentium.*

hunghieren. *Fland.* Hinnire.

Hupe / huppe. j. heupe. Coxendix.

Huppe / huppetuyd. *Fland.* j. hoppe. Vpupa.

Huppelen / huppen. Saltitare, subsilire, subsultare, persultare, exsilire, tripudiare, argutari.

huppel-koren. j. hopper. Locusta.

huppelinck. *vetus.* j. vorsch. Rana. *Ouid. 15. Metaph de Rana: apta natando Crura dat: vtque eadem longis sint saltibus apta.*

huppeler. Subsultor.

huppen. Saltare.

hupper / hipper. *Sax. Fris. Sicamb. Holl.* j. sprinck-haen. Locusta.

† Huysch. Speciosus, formosus, decorus, pulcher, venustus, bellus.

Hurcken. j. horcken. Auscultare.

hulde / *favor.*] lege B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 366.

hullen.] & sic Gothica lingua *huljan, gahuljan. tegere.* vid. de Gemeensch. tuss. de Gottise spr. en de Nederd. bl. 31.

hulse.] ut II. Kon. IV. 42. *groene airen in hare* hulsen. add. CH. PLANTIN.

Huysch / *formosus.*] & ideo *een* huysche *vrouwe, mulier decora, ac venusta, mulier forma præcellens ac compta.* PLANTINO.

† Hurcken / horcken. *Holl.* j. huicken. Inclinare se.
Hurde. j. horde. Crates.
Hure. Caput apri aut cerui. *Gal. hure.*
Hurigh / hurlingh. *Germ.* Hornus: intra primum adhuc annum.
hurighen wijn. *Colon.* Vinum hornum.
Hursel. j. horsel. Crabro.
Hurten. j. horten. Pulsare.
Hurts. j. horts. Hericius.
Hus-brenner. j. huys-brenner.
Hussack / husseck / hus-huyck. *Germ. Sax. Sicamb.* Toga, pallium. & Mastruca. *Ger. hussztacken, huzeck, hus-iack.*
Husschen / husschen. j. hisschen. Stigare, instigare.
Huts / hutsinghe. Concussus, us.
† hutsen / hutselen. Quatere, concutere, succutere, quassare, conquassare: & Labefactare, agitare. *Gal. hocher.*
huts-pot. Caro iussulenta, iurulenta, carnes è iure: aulicocia, orum. *dicitur à concutiendo: quòd carnes conscissæ, & in iure suo coctæ à coquo in olla feruente concutiantur, succussentur & inuertantur. Gal. hochepot: Ang. hotspote, hotchepot.*
Hutte. *vetus. Sax. Sic.* j. hoede / huede. Custodia, protectio.
hutte. Tugurium, casa, gurgustium, attegiæ, mapalia, magalia, ligellum, scena, taberna, tabernaculum, tentorium. *dicitur* hutte. *q. d.* hude *siue* hoede / *à tegendo siue protegendo, eadem ratione qua tugurium Latinis. Gal. cahute.*
huttelken. Tuguriolum, casula.

I A

IA. Sic, sanè, certè, etiam, imò, videlicet, ita est. *Ger. ia. Ang. yea, yee.*
ia dat meer is. Imò verò, quid quod, adde quod.
ia-heere / iae-man / iae-schepen. Iudex pedarius siue pedaneus.
ia-woord. Consensus, affirmatio.
Jachte. j. iaghte. Venatio.
† Jack. *Fland.* Thorax, diplois, lorica. *Gal. iaque: Ital. giacco.*
iacke. *Germ. Sax. Fris. Sicamb.* Prætexta toga: vestimentum quod tunicæ superinduitur: & Supparus, supparum: & Endromis, vestis rudis aut villosa: & Gallica palla: & Tunica. *Germ. iack: Ang. iacke: iacket.*
Jacke. *Fland.* j. kietsoore. Scutica, flagellum aurigarum.
iacken. *Fland.* Flagellare scutica.
iackener. Auriga.
Jaeghen. j. iaghen. Venari.
iaegh-pycke. j. iaght-spriet.
Jaer. Annus. *Ger. iar. Ang. yere, yeare.*
† iaer ende dagh. Annus & sex septimanæ: & (*veteri Saxonum more*) três insuper dies.
iaer-boeck / iaer-tijd-boeck. Annales, chronica.
iaer-dicht. Versus chronologicus, chronographicus.
† iaer-draed. j. hout-iaer / hout-draed. Poecten, pectines: lineæ siue venæ in arboribus.
iaer-ghetijde. Anni tempus.
iaer-gyetijde. Annus vertens.
iaer-ghetijden. j. iaer-tijden. Annalia tempora, anni partes.
iaer-ghetijde. Sacra anniuersaria, feriæ solennes, statæ, certæ, & quotannis recurrentes: anniuersaria solennitas, dies anniuersarius, memoria anniuersaria. Annuus dies, *apud Tertullianum.* & Annuæ parentationes.
iaer-ghe-tijde houden. Feralia vel parentalia annua celebrare: oblationes annuas reddere, *Tertullian.* annua die facere pro defunctis: annuis

Hurcken / *Inclinare se.*] vid. HUYDEC. Pr. bl. 557.
hutsen / hutselen.] *dat geen wagenaers sullen mogen* hutselen *noch loten.* in 't Repert. v. Pl. bl. 8. 9. ubi pro lusu *Kruys of munt* venire videtur, quia in eo chalci manibus agitantur. H. K. POOT de undis usurpavit, in carmine digne confecto, D. I. bl. 342.
Ende tuimelende Taeg
Hutselt *'er zyn blonde plassen.*
Jack.] videndi quos allegat F. E. PUFFEND. in Obs. J. Univ. T. II. App. p. 133. not. & PAUL. HACHENBERG. Germ. Med. p. 288. sq. BURM. Aenm. bl. 117.
iaer ende dagh.] Sed vid. LAMB. CORIS Adv. p. 134 --- 136. & A. MATTH. not. ad vet. J. Transisal. Anal. T. III. p. 766.
iaer-draed.] quia ex talismodi lineis arborum ætas dignoscitur.

annuis diebus dormitionis offerre, *Tertull.* anniuersaria die agere memoriam defuncti.
iaer-ghelt. Annua, orum: folarium vnius anni.
iaer-kost. Annona, æ.
iaer-loon. Annua merces, annuum stipendium.
iaer-merckt. Nundinæ, forum nundinarium, mercatus, panegyris.
† iaer-schaere. Annorum multitudo, numerus annorum, anni præfiniti: & Pubertas, tempus pubertatis, ætas quatuordecim annorum. & Annus plenus, completus, integer: anni spatium: & Prouentus anni, opora.
iaer-tanden. Gnomones iumentorum.
iaer-tijden. Horæ anni, tempora anni. Vier iaer-tijden. Anni horæ, quatuor anni tempora, *nempè hyems, ver, æstas, autumnus.*
iaer-tijd-boeck. Annales, libri chronici, chronica, orum.
iaers-auend. Pridie calend. Ianuarij.
† iaers-dagh. Calendæ Ianuarij.
iaers-misse. Calendæ Ianuarij: primus dies incipientis anni.
iaeren. Annuare, perennare.
iaerens / t'iaeren. Anno elapso, anno superiore.
iaerigh / iaerlinck. Anniculus, annotinus. & Hornus, hornotinus.
iaerigh oft iaerlingh kind. Puer anniculus, puer, vnum natus annum. Twee-iaerigh. Biennis. Drij-iaerigh. Triennis.
iaerighen-tijd. Tempus annale, tempus vnius anni.
iaerigh / van desen-iaere. Hornus. Iaerighen wijn. Vinum hornum, hornotinum.
iaerigh / be-iaert. Maturus annis, maior annis, pubes.
iaerlick. Annuus, anniuersarius, solennis.
iaerlick in-komen. Census, annuus reditus.
iaerlicks. Annuatim, singulis annis, quotannis, in singulos annos, anniuersariè, annua vice.
iaerlingh. Anniculus, vnius anni.
Iaghen. Venari, indagare, agitare feras, insequi feras, sectari beluas, apros, ceruos: & *metaphor.* Festinare, properare, deproperare.
iaghen veur de spiessen. Prepilatis hastis obiicere, spiculis ludibrium obiicere.
iagher. Venator, indagator, vestigator.
iaghers gaeren. j. iaghe-gaeren. Cassis.
iagherande. *vetus.* Viuarium. & Velitatio.
iagherse. Venatrix.
iagherije. Venatio: & Viuarium, leporarium.
iaght. Venatus, venatio.
iaght / iaghte / iaght-schip. Liburnica, celox: nauis prædatoria piratica, myoparo, piraticus myoparo. *nauis triremis formâ, incredibilis celeritatis.*
iaeght-gaeren. Plagæ, retia, cassis.
iaght-hond. Canis venaticus, canis venator, canis Gallicus.
iaght-horen. Lituus, cornu venatorium.
iaght-net. Plagæ, cassis.
iaght-peerd. Venator equus: & Veredus.
iaght-schip. j. iaghte. Liburnica.
iaght-spriet / iaght-stock. Venabulum.
iaght-vogel. Accipiter.
iaght-werck. Venatio.
iaghten. Venari, cursitare: & Festinare, properare, accelerare.
iaghtigh. Venaticus: & properus, præproperus, valde celer & festinus.
iaghtigh. *Sax. Fris.* j. loopigh. Catuliens.
Ialoes / ieloes. Zelotypus, zelotes. *Gall. ialoux. Ital. zeloso, geloso: Hisp. celoso: Angl. ielouse.*
ialoesije / ialoersheyd. Zelotypia.
Iamer / iammer. Miseria, calamitas, ærumna.
iammeren / iammerlick klaghen ende schreyen. Lamentari, voce querula & tristi damnum ac dolorem tristari.
iammeren / deren. Misereri, miserari, miserescere. My iammert. Miseret me.
iammerlick. Lamentabilis.
iammerlick gheschrey. Lamentatio, lamentum.
iammerlicken. Miserabiliter, miserè: miserandum in modum.

iammer-hertigh.

iaer-schaere. *Annus plenus.*] *en t' ordineeren vier borchmeisters* --- die iairschare *durende.* in v. OOSTEN DE BR. Haarlem, D. I. bl. 131.
iaers-dagh.] *op den Heil gen* iairsdach. in A. DRAKENB. Aanh. op de K. O. v. N. bl. 629.

iammer-hertigh. Misericors.
Iampelen. j. ianckelen.
Iancken / keffen. Gannire. & Vagire.
iancken / huylen. Vlulare.
iancken / baffen. Latrare.
iancker. Gannitor, latrator.
Iannette / iennette / iennetteken. Narcissus, lychnus siluestris.
Iatten / ietten. Sarrire agrum, sarculare, runcare.
iat-ij uiwel. Sarculum, capreolus.
Iauelijne. Hasta: lancea velitaris, levis: spiculum, sarissa. *Gal. iaueline: Ital. iauerina: Ang. iauelin.*
iauelijnken. Aclis, tragula.
Iaute. *Fris.* Scyphus ligneus: & Donum.

I B

Iben boom. *Holl. Fris.* j. ieuen-boom. Taxus.

I C

Icht. j. iet. Aliquid.
icht-wat. j. wat / etwat. Aliquid.
Ichten. *Fris.* j. ghichten. Fateri.
Ick. Ego, ipse. *Ger. ich. Gal. ie: Ang. i.*
ick selue. Ego ipse, egomet, idem ego.

I D

Id. *Sax. Fris.* j. het. Id, hoc, &c.
Ider. j. ieder. Quisque.

I E

† Ie. *vetus.* Aliquis: & Vnquam.
ie-ghelick. Omnis, quilibet, quiuis, quisque, vnusquisque.
ie-man / *& per paragogen,* iemand. Aliquis, quispiam, vllus, quisquam vnus, aliquis homo.
ie-mer. Vnquam: & Imò. & Aeternùm, æternè, perpetuo: & Saltem, imò, tamen, maximè.
ie-wat. j. iet-wat / et-wat. Aliquid.
ie-wers / ie-waers / ie-weringhs. Vsquam, vspiam, alicubi.
Iechte. j. ghichte.
† Ieche. Passeris siue plani piscis genus.
ieche. *Holl. Fris.* Opus mellarium vilius, mel vilius, ex apum genitura & mellis fæce expressum.
Ieche. Oesypum, œsypus, osca, ouium sordes: succus ab immundæ vellere demptus ouis: sudor sordesque lanis ouium adhærentes: succidarum lanarum pinguitudo sordida.
† ieck-wolle / wolle met der iecken. Lana succida, vellus succidum, lana illota, & sordibus adhærentibus imbuta, lana ouis sordida cum suo œsypo.
Iecste / ijcke / hijcke. Vasis mensura & capacitas, mensura capacitatis & ponderis iusti: limitatio: signum siue nota iustæ mensuræ.
ieck-maete. Mensura designata.
ieck-merck / ieck-ijser. Tudicula.
iecken / ijcken / hijcken. Limitare, mensuram & pondus in vase designare: signum siue metam mensuræ iustæ indere.
Ied / iet / iet-wat. Aliquid.
Ieder. *Germ. Sax. Sicamb. Holl.* Quilibet.
† ieder-man / een-ieder. Quilibet, quiuis, quisque, vnusquisque.
ieder-tijdts. *vetus.* Omni tempore, quouis tempore.
Ief. *vetus. Holl.* j. scheer-garen. Stamen.
Ieft. *Fland.* j. aerd-vele. Hedera. *Ang. yuie.*
Ieghelijck. j. ie-ghelyck. Omnis.
ieghe-welck. *vetus.* j. ie-ghelijk.
Ieghen. *Holl.* j. teghen. Contra.
Ieghen-woordigh. j. teghen-woordigh. Præsens.
Ieloes. j. ialoes.
Ieman. j. ie-man. Aliquis.

Iemer

Ie. *Vnquam.*] *want dien was beter dan al den wijn die ye op wijnstock ghewassen is. Ende dat broot --- was beter, dan al dat broot dat ye geweest is.* legitur in Fasciculo, myrrhe vergadert van eenen gheesteliken ende seer verlichten broeder van die minnebroeders oerden van die familie der obseruanten in die provincie Colen (Antv. apud s. cock 1539 editione pulcerrima in 8.)
Ieche. *Passeris s. p. p. g.*] ex PLANTINI Thes.
ieck-wolle.] ex cod.
ieder-man.] inde *iedermanlick* in 't Landr. v: Ruerm. bl. 6. iedermenlicken *Recht ende* schepen oordeel.

Iemet. ſ. ie-met. Vnquam.
Ieneuer-boom. ſ. gheneuer-boom.
† Iennette. ſ. ghennette / iannette.
† Ient. ſ. ghent. Bellus, ſcitus.
Ieuen-boom. *Sicamb. Holl.* ſ. olm. Vlmus. *Ger. yffenholtz.*
Iergend / iergens. ſ. ergens. Vſquam.
Iet / ied. Aliquid.
Iette. *Friſ.* Tunica.
Ietten. ſ. iatten. Sarrire agrum.
Ieucken. ſ. ioocken.
Ieuen. *Sax.* Hedera terreſtris. *Ang. iuye.*
ieuen-boom / ieuen-hout. Taxus, ſmilax. *vulgo* ifus. *germ. eyben: Gal. if: Ang. yew.*
Ieughd. Iuuenta, iuuentus, ætas iuuenilis, adoleſcentia, prætexta ætas, florens ætas, pubertas. *Germ. iugend. Ang. youthe.*
ieugh-dom. Iuuenta, ætas florens, adoleſcentia.
ieughdigh. Iuuenis, iuuenilis, adoleſcens, vigens, vegetus, florens ætate.
ieughdighlick. Iuueniliter.
ieughden. Iuueneſcere.
Ieweringhs. ſ. ie-wers.

I G

Ighel. ſ. eghel. Echinus.

I I

Iiben-boom. ſ. ieben-boom. Taxus.
Iicke. ſ. iecke.
Iidel. Inanis, vacuus, vanus, caſſus. *ydel, Ang.* Otioſus, deſidioſus, inanis.
ijdel / lichtveerdigh. Nugalis, friuolus, leuis, vanus.
ijdel van hoofde. Amens, demens, delirus.
ijdelen haerinck. Halec inane, lactibus & ouis carens.
ijdel-darm. Inteſtinum ieiunum: inteſtinum ſemper inane. & *metaph.* Homo vorax & ſemper famelicus.
ijdel-tuyte. Ambubaia, mulier vana, vaniloqua, vanidica, inaniloqua.
ijdelheyd. Vanitas, inanitas.
ijdelheyd van hoofde. Dementia, amentia, delirium.
ijdelick. Vanè, inaniter.
† ijdelen. Inanire, exinanire, vacuare, euacuare.
Iif / ijf-boom. *Fland.* ſ. ieuen-boom. Taxus.
Iile. *Ger. Sax. Sicamb. Friſ. Holl.* ſ. haeſte.
ijlen. ſ. haeſten. Properare.
ijlens. ſ. haeſtelick.
Iile. *Sicamb.* ſ. eghel. Sanguiſuga.
Iipelijne. Tilia mas.
Iipen-boom. ſ. eipen-boom.
Iis / eys. Glacies. *Ger. eys: Ang. iſe, yſe.*
ijs / ijſe. ſ. eye / eyſe. Hulcus.
ijſen-kruyd. ſ. eyſen-kruyd. Verbenaca.
ijſen. ſ. eyſen. Horrere.
ijſ-baene. Planicies glaciata.
ijſ-blocken. *Fland.* ſ. halluyten.
† ijſ-bout / ijſ-boutken. Pirum acidulum, poſtautumnale.
ijſ-backe. *vetus. Sax.* Stiria.
ijſ-dop / ijſ-top. *Louan.* Trochus miſſilis, turbo iaculabilis. *q. d.* trochus glacialis.
ijſ-droppel. Stiria.
ijſ-grauw. Cæruleus inſtar glaciei.
ijſ-hondeken. Canis Iſlandicus: ex Iſlandia ſiue glaciali regione.
ijſ-kekel. Stiria, gutta gelu concreta.
ijſ-koud. Gelidus.
ijſ-zee. Oceanus glacialis, Scythicus, Septentrionalis, mare Amaltheum.
ijſ-ſpore / voet-ijſer. Encentris: *ſtapes ferreus, aut ferreis mucronibus confixus, quo vtuntur qui lubricam glaciem calcant.*

ijſ-vael.

Iennette.] unde Rhetoricorum Lieranorum ſymbolum *het* Iennette *bloemke.*
Ient. ghent.] apud multos, quare ex P. C. HOOFD Minnedigt. bl. 10. ſufficiat

Soo ſoud ik ſtrengh, , met armen engh, , uw jente *lyſjen prangen,*
Tot ick daer uyt, , kreegh, buyt om buyt, , uw zieltjen weer gevangen.

jent autem, & *ghent* ſunt ut *jeneraelyck* apud A. MATTH. T. II. Anal. p. 359. & *generaelyck, jonſte* & *gonſte*, *jennette* & *gennete*, *joije* a Latino *gaudium.*
ijdelen.] *Den pot* ijdelen. *Exhaurire poculum, vel ollam evacuare.* PLANTINO. *die vangheniſſen te zuyveren ende* ijdelen *van de quaetdoenders* in de Ordin. onſs Heere des Conincx op de Crim. Juſticie art. XXXII. (t' Antw. by CHR. PLANTYN Sconincx drucker in den gulden Paſſer. M. D. LXX. 4.)
ijs-bout.] exemplum vid. in WAGEN. Amſt. St. IX. bl. 160.

ijſ-bael. Cæruleus inſtar glacici.
ijſ-voghel. Alcedo, alcyon: *auis glaciali hieme pullos excludens.* & Iſpida: *aui circa aquarum ripas glacie concretas degens.*
ijſachtigh. Glacialis.
ijſel. Stiria glacialis. *Ang. yſele.*
ijſel / hijſel. Gelicidium, pluuia glaciata, pruina glacialis.
ijſelen / hijſelen. Pluere minutam glaciem, ſiue pruinam glacialem.
ijſelinghe. Gelicidium.
ijſen. Glaciare, gelare.
† ijſen. j. bijten. Rumpere glaciem.
ijſen. *Holl.* j. eyſen. Horrere.
ijſelick. *Holl.* j. eyſelick. Horribilis.
Iiſer. Ferrum.
ijſer / hoef-ijſer. Solea ferrea.
† ijſer / boeye. Compes.
ijſer-gheld. Pretium compedum: *pretium quod pro vinculis ferreis captiui penditur.*
ijſer-ghenſteren / ijſer-ſtraelken / ijſer-bonken. j. ſenghel. Stricturæ.
ijſer-hard. Ferreus, aheneus, ſolidus & firmus inſtar ferri.
ijſer-hard. j. ijſer-kruyd. Verbenaca.
ijſer-kruyd. j. eyſen-kruyd. Verbenaca. *Ger. eyſerhart, eyſen-kraut.*
ijſer-kuyl. Ferraria, ferri fodina.
ijſer-lijm. Ferrumen, glutinum ferri, glutinum fabrile.
ijſer-mael. Macula ferruginea.
ijſer-maeligh / ijſer-mael-verwigh. Ferrugineus.
ijſer-myne. Fodina ferraria.
ijſer-roeſt. Ferrugo, ferri rubigo.
ijſer-roeſtigh. Ferrugineus.
ijſer-ſlagh. j. haemer-ſlagh. Ferri ſcoria.
ijſer-ſmid. Faber ferrarius.
ijſer-ſmidſe. Fabrica ferraria, officina ferraria.
ijſer-tuygh. Arma ferraria, ferramenta.
ijſer-verwe. Color ferrugineus.
ijſer-bonken. j. ijſer-ghenſteren.
ijſer-werck. Ferramentum.
ijſeren / van ijſer. Ferreus.
ijſeren man / ſeer herd-vaerdigh. Chalcenterus, adamantinus: laboris, frigoris & inediæ patientiſſimus. *q. d.* vir ferreus.
ijſeren verken. *Holl.* j. eghel. Erinaceus. *q. d.* porcus ferreus, *à ſetis ſiue ſpinis horridis & præduris tanquam ferreis.*
ijſeren verken. Ericius. *machina militaris vndique præpilata, ac verutis horrens, aut clauis ferreis extantibus.*
Iiuer / euuer. Zelus, æmulatio. *Ger. eyffer: Ang. enuy.*
ijueren. Zelari, æmulari.
ijuerer. Zelotes, zelator, zelotypus, æmulus.
ijuerigh. Zelotypus: & Feruens animo.
ijueringhe. Zelotypia, zelus.
Iiuoor j. iuoor. Ebur.

I K

Ike. j. iecke. Oeſypus, &c.

I L

Ilder. j. elder. Vber ouilli pecoris.
Ile. *Sax.* Hirudo ſanguiſuga.
Illecken. *Sax.* Muſtela ſilueſtris, furunculus.
Iloof. *Sax.* Corymbus, hedera.

I M

Im. *vetus.* j. in. In. *Germ. im.*
Im-bijt. j. in-bijt. Ientaculum. *Ger. imbiſſ.*
Im-boel. j. in-boel. Supellex.
Imde. j. emde.
Imme. *Ger. Sax. Friſ. Sicamb.* j. bie. Apes.
Immer. j. ie-mer. Vnquam, &c.

I N

In. In, intro, intus. *Germ. ein, im: Gal. en: Ital. in: Hiſp. en: Angl. in.*
In. *adiectiuis præpoſitum exponitur per* valde: *vt,* in-arg / in-goed / in-groen / in-quaed / in-ſoet / *&c. augetque maximè adiectiui ſignificationem, ſicut apud Latinos* præ & per. *& aliquando* in: *vt* impotens, *apud Martianum & Senecam.* i. valde potens. Indurus. *apud Ouid.* i. valde durus: & Inualidus *apud Lucret.* valde validus.
In dien ghy dat doet. Si id facis, modò id feceris.
† In-aderen. Interiora viſcera.

In-argh.

ijſen. *Rumpere glaciem.*] in WAGEN. Amſt. St. IX. bl. 133. *te byte ofte ijſe.*
ijſer. *Compes.*] *ſal daer voren in 't ijſer gaen.* in de Handv. v. Vlaerd. bl. 355.
In-aderen.] in Ms. Roſario meo legitur: *Soe ſtae ic op totti in d'dageraet ende gruetti witte,* (ſic, ſed lege *wtte*) *ynreſten ynaderen myns herten.*

In-argh. Valde malus, peruersus.
In-beelden. Imaginari, mente concipere imaginem siue similitudinem.
in-beeldinghe. Imaginatio, phantasia.
In-bijt. Ientaculum, prandiculum, prandiolum: acratisma, acratismus, silatum.
in-bijten. Immordere, admordere. & Ientare, sumere ientaculum.
In-blaesen. Inspirare: & Suggerere, insusurrare: in aurem ogganire.
in-blaeser. j. in-fiecker.
In-boel. j. boel-hoed. *Holl. Fris.*
In-booghen. Pandare, incuruare.
† In-boorlinck. j. in-ghebooren.
In-borst/ inbrunst. Animus feruens, studium flagrans, ardor, zelus.
in-borstigh/ in-brunstigh. Feruides, acer, flagrans animo, ardens studio, impetuosus.
In-braeck/ in-breke. Irruptio, incursio, incursus, effractura.
in-braecke. *Fland.* Delictum, legis infractio.
in-braecke doen. Irrumpere, irruere, incurrere, cum violentia & impetu ingredi; & Delictum committere, legem infringere.
In-branden. Inurere.
In-breke. j. in-braecke. Irruptio.
in-breke der wateren. Eluuies.
in-breken. Infringere, irrumpere, introrumpere, irruere.
in-breken de deure. Effringere fores, vi & impetu frangere ostium.
in-breken den koop. Rescindere emptionem: emptionem irritam, vanam & nullius momenti facere.
in-breker van deuren / vensteren / muren / kisten. Effractor: directarius, perfossor *apud Apul.*
In-brenghen. Inferre, introducere.
In-breucke. j. in-braecke.
In-broeken. Infriare, interere.
In-brunst. j. in-borst.
In-bachte. Recordatio, memoria, attentio, intentio.
in-bachtigh. Memor.
In-doen. Indere, inserere, inferre, immittere, imponere.
In-doopen. Intingere.
in-doopsel. Intinctus, embamma.
In-dorre. Peraridus.
In-douwen. Intrudere, impellere, inculcare.
In-draghen. Inferre, importare, ingerere.
in-dragh. j. inslagh. Subtemen.
In-drijuen. Impellere, impingere, adigere.
In-drincken. Imbibere.
In-drinhen. Imprimere, impellere, introrumpere, penetrare. & Impressionem facere. & Ingerere.
In-droeue. Pertristis.
In-drooghe. Peraridus.
In-drucken. j. in-dringhen.
In-druppen. Instillare.
In-fraey. Perdecorus, perpulcher.
In-gaen. Intrare, introire, subire, introgredi, inire, inferre pedem, ingredi, succedere, subire. & Incipere. Ingaende iaer. Annus incipiens, exoriens, veniens.
in-ganck. Introitus, ingressio. & Aditus. & Vestibulum, ostium, ianua, limen. & Receptaculum.
In-ghe-booght. Pandus, incuruus.
In-ghe-boren. Innatus, ingenitus. & Indigena, genitus eo ipso loco, quem incolit.
In-ghe-daen. Inditus, immissus.
† In-ghe-dom. *Sax. Sicamb. Holl.* j. in-ghewant. Intestina, viscera.
In-gheesten. Inspirare.
in-gheestinghe. Afflatus diuinus.
In-ghe-land. Possessor agri, aut fundi.
in-ghe-lande. j. ghe-goedde.
In-ghe-leghen van kinde. Puerpera.
In-gheleght. Impositus, insititius.
in-ghe-leght werck. Emblemata, emblema vermiculatum: opera segmentis coagmentatis vermiculata, tessellata: opus segmentatum, opus museiarium, museum, musiuum: opus minutis segmentis elaboratum: opus ex secamentis & scandulis variorum lignorum studiose commissum, picturam quandam elegantissimè repraesentans.
in-ge-leght plaueysel. Emblema, pauimentum ex opere museio, pauimentum mosaicum, museacum, musiuum, segmentatum, scalpturatum:

In-boorlinck.] a *boreling*: quae vox est in H. SOETEBOOM opdr. v. d. Hist. v. Waterl. *een* hoorlingh *van Waterland.*
In-ghe-dom.] *syn verstroeijde* ingedoemte: in Rosario meo Ms.

pturatum: tessellatum, ex tesserulis insititiis, & lapidum frustis versicoloribus.
in-ge-leghden wijngaerd-stock. Propago, vitis humi depressa, quò ex vna plures emergant.
In-ghe-maeckte pensen. Echinus conditaneus, ventriculus bouis conditus.
Ingheniffe. j. engheniffe. Inguen.
In-ghe-noot. vet. j. in-ghe-seten.
In-ghe-seten. Incola, indigena, habitator.
in-ghe-seten des lands. Prouincialis.
in-ghe-seten der stad. Oppidanus, municeps.
In-ghesin. vet. Familia.
In-ghe-soden. Decoctus ad tertias, quartas, &c.
in-ghe-soden wijn. Defrutum, sapa: vinum decoctum.
In-ghe-souten visch. Pisces muria conditi.
In-ghe-valle. Si, modò, dummodo, si fortè, q. d. casu.
in-ghe-vallen. Illapsus.
in-ghe-vallen ende ver-maghert. Strigosus, cadauerosus.
in-ghe-vallen van aensicht. Deplenus ore, facie cadauerosa.
in ghe-vallen aerd-rijck. Labes, discissio terræ.
In-gheuen. Indere, immittere: & Inspirare, suggerere, instigare.
ingheuer. Instinctor, impulsor.
in-gheuinghe des heylighs gheests. Diuinus afflatus, cælestis instinctus, diuina inspiratio.
In-ghe-vlochten. Implexus.
In-ghe-voert. Inductus, adductus, aducctus.
In-ghe-wand / in-ghe-weyde. Intestina, viscera, exta, interanea: vitalia. & Præcordia, tela cordi obtenta.
in-ghewand-net. Omentum.
In-ghe-weyde. Sicamb. j. in-ghewand.
In-ghe-wonden. Inuolutus.
† In-ghierigh. Valde auarus.
In-ghieten. Infundere.
In-gloedigh. Excandescens, candens, & valde ignitus.
In-goed. Perbonus, valde bonus.
In-goeden. vetus. j. goeden.
In-gorden. Instringere.
In-gram. Excandescens ira: præferuidus ira.
In-groen. Peruiridis, valde viridis.
in-groen. Clematis Daphnoides, vincaperuinca, chamædaphne. *herba cuius folia semper viridia manent.*
In-hael. Inductio.
in-hael/ slock. Haustus.
in-haelen. Inducere, introducere, inferre.
in-haelen / in-trecken den buyck. Contrahere ventrem.
in-haelen / in-slicken. Haurire, glutire.
in-haelen renten oft schattinghen. Colligere reditus, cogere exactiones.
in-haeler van beden oft schattinghen. Coactor exactionum, collector vectigalium.
In-ham der zee / binnen-dijck. Sinus maris, litus incuruum mare amplectens.
In-hebben. Continere, habere, tenere, occupare. De stadt in hebben. Habere ciuitatem, habere muros, in potestate habere vrbem, occupare.
In-heet. Præferuidus, perferuidus.
In-heymlick. Intimus, penitus, in abditissima parte situs.
† In-heymsch. Domesticus.
in-heymsche orloghe. Bellum intestinum, ciuile, domesticum.
In-herd. Prædurus.
In-houd. Contentum, res contenta.
in-houd des ghe-schrifts. Argumentum. vulgò tenor.
in-houden. Capere, tenere, continere, obtinere, occupare, possessioni insistere.
in-houden de gramschap. Iram cohibere, reprimere, comprimere, concoquere.
In-hout. Nauis stamina, statumina, costæ.
In-huys. Telonium: vbi tributum ex piscibus & aliis rebus exsoluitur.
In-kleyn. Perminutus.
In-komen. Intrare, ingredi.
in-kom-ghelt. *isodictum*: symbola quæ dantur introitus causa, cùm quis recipitur in collegium aut corpus quoddam. In-kom-ghelt betalen. Isagogicum dependere: rudimentum tirocinij deponere.

In-ghierig.] vid. auctor supra ad *In* 2°.
In-heymsch.] *vremdt oder* inheymsch. in 't Landr. v. Ruerm. bl. 7.

in-komende goed / in-komste. Reditus, prouentus annuus, vectigal, obuentio, census.
in-komelinck. Aduena.
in-komste. Introitus, ingressio.
in-komste. j. in-komende goed.
in-koop. Emptio, coemptio.
in-koopen. Emere, coemere, in solidum emere.
in-kooper. Emptor, mercator, solidarius. & Obsonator: coquus nundinarius.
In-koud. Prægelidus.
In-kryt. Vitalia, cor, pulmo, cerebrum, vitæ instrumenta.
In-krimpen. Contrahi, arctari.
In-kruypen. Irrepere.
In-laeten. Immittere, admittere, intromittere.
in-laeter. Admissionalis. j. huyssier.
In-lander. Indigena.
in-landsche. Indigena, vernaculus.
in-landsche oorloghe. j. in-heymsche.
In-leelick. Perturpis.
In-legghen. Imponere, immittere, inserere.
in-legghen / in-ghe-leght werck maecken. Vermiculata siue tessellata opera conficere.
in-legghen den wijngaerd. Supplantare, propagare, deponere sulco, deprimere vitem.
in-legghen het kleed / engijen. Coarctare vestem.
in-leghsel. Insitum, res insititia.
in-leghsel. j. in-ghe-leght werck.
In-leyden. Inducere, introducere.
In-lief. Percharus.
† In-ligghen van kinde. Decumbere ex partus dolore, puerperio.
in-liggende vrouwe. j. kraem-vrouwe. Puerpera.
In-lyuen. Incorporare, concorporare, in vnum corpus redigere.
In-loop. Incursus, incursio.
in-loop der wateren. Eluuio.
in-loopen. Incurrere, incursare, occurrere, irruere.
In-loos. Perastutus.
In-luy. Valde piger.
In-luyde. Personans, valde sonorus, siue clarus.
In-maecken. *vetus.* Condire.
in-maecksel. *vetus.* Condimentum.
In-maenen de schulden. Nomina exigere.
in-maener / in-haeler. Coactor.
In-nemen. Capere, assumere, sumere sibi, occupare. & Recipere, admittere, accipere.
in-nemen / in-haelen. Indere, introducere: & Colligere, cogere.
in-nemen / nutten. Cibum sumere.
in-nemen de plaetse. Occupare locum.
in-nemen een stad. Capere vrbem, occupare vrbem armis, vi expugnare, pugnando capere: vrbe potiri.
† In-onderen / in-ongheren. *Sic. Iul. Col.* Meridiari, somnum meridianum capere.
In-planten. Inserere.
In-roepen. Intus, siue intro vocare.
in-roepen de merckt. Proclamare nundinas.
In-schelligh. *vetus.* Furibundus.
In-scherp. Præacutus.
In-schieten. Iniicere. & Inuadere. & Incidere subitò.
In-schoon. Perelegans, perbellus.
In-schrijuen. Inscribere, asscribere. Taeten in-schrijuen ter oorloghen. Dare nomen militiæ, vel ad militiam.
In-schudden. Infundere.
† In-schuld. Debitum quod nobis debetur.
† In-seghel. Sigillum.

In-sencken.

In-ligghen van kinde.] Sic in JUNII Nomencl. *Een vrouwe die* van kinde inneligt. *Puerpera.* p. 14.

In-onderen.] inde vero non venit hodiernum *onder zeil gaan*, pro *somnum intempestivum capere*, nam id, me judice, originem debet hominibus maritimis, sub velo dormientibus, ut a periculo absint.

In-schuld.] cui opponitur *wt-schult* in J. MATTHYSZE. *quijt schelden alle die goeden die sy, ende haer man 't samen hadden, ende alle* inschult / *ende* uitschult / *ende nemens aldair oirkonde an alle die ghene, die dair syn.* bl. 310.

In-seghel.] exempla vide sis in A. DE ROOY Mengelst. bl. 6. & in WACHTERI Gloss. v. *Insigel.* notat æque ac *segel* instrumentum signandi, & expressionem in cera. de verbi *sigillum* potestate vero adi CHR. SAXII Epist. ad H. V. WYN (virum etiam qui certus posteritatis cum futura gloria vivere poterit) de Veteris Medici Ocularii Gemma Sphragid. p. 13. sqq.

In-fencken. Immergere.
In-setten. Imponere, inserere.
in-setten / be-setten. Constituere, instituere, statuere.
in-setten. j. in-stellen. Substituere, &c.
in-settinghe. Impositio.
in-settinghe. Constitutio, decretum, dogma, *vulgò* statutum.
in-settinghe. j. schattinghe. Indictio, exactio. *vulgò* impositio.
Ins-ghelijck. Similis. & Similiter.
In-sieden. Inferuere. & Decoquere, coquendo absumere. Watten in-sieden tot op het bier-deel. Decoquere ad palmum, coquere ad quartas, ad quartam partem.
in-siedsel. Decoctum, decoctura.
† in-sien. Intueri, inspicere, inspectare, obseruare, attentè considerare.
in-sight. Intuitus, inspectio. & Respectus, circumspectio, obseruatio.
In-sincken. Sidere, insidere, pessum ire.
in-slagh. Interjectio, insertio.
in-slagh / weuel-draed. Trama, subtemen.
in-slagh-spoele. Panus.
in-slaen. Incutere, illidere.
in-slaen den weuel-draed. Tramam intexere, ordiri telam.
in-slaen. Diuertere, se recipere in hospitium, domum, diuersorium.
in-slaen de peerden. j. in-spannen. Iungere equos.
In-slicken. j. slicken. Glutire.
In-sluyten. Includere, intus claudere. & Coarctare.
in-sluytsel / in-sluytinghe. Inclusio.
In-snijden. Incidere.
in-snijdinge / in-snijdsel. Incisio, incisura.
In-soet. Prædulcis, valde dulcis.
In-sout. Præsalsus, valde salsus.
In-spannen. Intendere.
in-spannen de peerden. Iungere equos curru vel ad currum: adducere equos ad iuga, sub currum: currum equis jungere: frena & funes equis accommodare.
in-spannigher. Miles gregarius.
In-spouwen. Inspuere.
In-spraecke des heylighen gheests. Inspiratio diuina, instinctus diuinus.
in-spraecke der goden. Oraculum, responsum deorum.
In-springhen. Insilire.
In-staen. Insistere.
in-staen. *Fland.* Compensare, damnum sarcire.
in-stand doen. *Fland.* Compensare.
in-staen veur iemanden / staen veur eenen anderen. Spondere pro aliquo, vadimonium promittere. *vide* staen.
In-stampen. Impellere, infarcire, inculcare.
In-steken. Infigere, intrudere, inferre, ingerere, subdere, inserere, indere.
in-steken / in-blaesen. Suggerere.
in-steker / oor-blaeser. Susurro.
in-steker / in-blaeser. Monitor: qui verba histrionibus suggerit.
in-steekelinck. Subditítius, subdititius, suppositus, suppositítius.
In-stel. Institutio, constitutio. & Inceptio.
In-stellen. Imponere, & Instituere, constituere, statuere. & Incipere.
in-stellen oft in-setten de wetten. Condere leges.
in-stellen in eens anders plaetse. Substituere, sufficere. & Delegare, præficere.
in-stooten. Intrudere, impellere, impingere.
In-swelghen. Deuorare, deglutire.
In-swert. Perniger, valde niger.
In-toght. Ingressus, illapsus, us: & Irruptio.
In-trecken. Intro trahere. & Astringere, contrahere, arctare, coarctare, retrahere. In-trecken den boghe. Lunare, curuare, sinuare arcum. Den buyck in-trecken. Contrahere ventrem. De beenen in-trecken. Contrahere crura.
in-trecken. Hospitari, deflectere.
In-trede. Introitus, ingressus.
in-treden. Intrare, introire, ingredi.
in-treden / in-stampen. Inculcare.
In-twee. j. on-twee. Di, dis: in duas partes. in-twee scheuren. Discerpere, disrumpere; in duas partes rumpere. in-twee snijden. Discindere, dissecare.
In-vaeren. Inuadere, inuehi, irruere, irrumpere. & Impressionem facere.

In-val.

in-sien. *attentè considerare.*] *und dat ghy hier een vlytich* insiijen *op doet.* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 30. *een geburlick* insijens. bl. 109. add. 124. 156.

In-val. Illapsus, ingressus, us.
in-val/ in-ghe-vallen gat. Labes.
in-val. Receptaculum, diuersorium. Sijnen in-val hebben. Diuertere ad hospitem, recipere se.
in-vallen. Incidere, irruere, illabi.
in-vallen. Diuersari, diuertere ad hospitem.
in-vallen met ghe-weld. Impressionem facere: irrumpere, ingredi cum impetu.
in-vallen/ in t'ghe-dachte komen. Incidere in memoriam, in mentem venire.
in-vallen. Collabi, concidere, ruere, corruere.
in-vallen/ her-vallen. Recidere in morbum.
in-vallen/ ver-maegheren. Strigosum & macilentum fieri: restringi macie aut ægritudine.
In-vierigh. Candens.
in-vierigh worden. Candescere, incandescere.
In-vlieghen. Inuolare.
In-voer. Inuectio.
in-voeren. Inuehere, introducere, importare, inducere.
In-vouden. Implicare.
In-waerts. Intro, introrsus, introrsum, interius, penitus.
In-wel. Perbene, valde bene.
Inwendigh. Internus, interaneus, intrarius, intestinus.
in-wendighlick. Internè, intrinsecus, intra, intus.
In-werpen. Iniicere.
In-weven. Intexere, texendo inserere: in-wefsel. Trama, subtemen.
In-wijck. Riuus, sinus maris.
In-wijs. Persapiens.
In-winden. Inuoluere.
in-windsel. Inuolucrum.
In-wit. Candidus, prorsus albus.
In-woonen. Inhabitare, incolere,
in-wooner. Incola, habitator, inhabitator.
in-wooner der stadt. Oppidanus, oppidum incolens.
In-worpen. Iniicere.
in-worpen den koop. Rescindere, irritam facere emptionem.

I N *extra compositionem.*

Inck/ inckt. j. enck.
† Incke. *vetus. Zeland.* Vulnus, cicatrix: & Mulcta ob vulnus illatum.
Inckel. *Fland.* j. enckel. Simplex.
Inghel. j. enghel. Angelus.
Inghe. j. enghe. Angustus.
Ingher/ engher. *vetus.* Exactio. *vulgò* angaria. i. concussio, violenta exactio.
† Innen. Indere, introducere: & Colligere, cogere, recipere.
innelick/ innighlick. Intentè, intimè.
innerlick. Penitus. & Intestinus, intraneus, internus, interior, intimus. & Penetralis.
innerste. *vetus.* j. binnenste.
innigh. Interior, interaneus, intrarius, intimus: & Attentus, intentus: & Religiosus, piæ meditationi intentus. *vulgò* deuotus.
innigheyd. Attentio, intentio: & Religio, intentissima meditatio. *vulgo* deuotio.
innighlick. Attentè, intentè. & Medullitus, intimè, ex intimo affectu.
Inster. *Sax.* Interanea, viscera, exta.
Int. j. inckt/ enckt. Atramentum.
† Inte. j. ente. Insitum.

I O

† Jobbe. *Fland.* Insulsus, ignauus, obtusus homo.
jobachtigh. *Fland.* Insulsus, bardus.

Jock/

Incke. *Vulnus.*] forsan a Celtico *engi*, *parere:* unde toties in patronymicis filium notat, ut in *Bryning*, *Dyrling*, *Teolling*, aliis, quos dat J. G. WACHTER in Gloss. & cujus seriem nostratum cognominibus innumeris quidem supplere liceret, sed vid. tantum hæc *Lenderinck*, *Tanckingh*, *Egelrinck*, *Orscherinck*, *Daelkingh*, *Goedekingh*, in Ampl. SCHRASS. Stuck. op den Cod. bl. 315.

Innen.] *En oversulcx den selven supplianten te laten* innen / *volgen*, *ende genieten*, *ende over te leveren alle restanten.* vid. apud V. OOSTEN DE BR. D. I. bl. 94. & in Vlaerd. Redenr. b.

Datse u milden zegen door ijver blindt niet innen.

Inte.] add. CHR. PLANTINI Thes.

Jobbe.] ut adhuc in *voor 't Jobje houden.*

Ioch / ioch / iogh. Iugum. *Germ. ioch: Gal. ioug: Ital. giogo: Hisp. iugo: Ang. ioke.*
ioch-ghe-span. Iugales, equi eodem iugo subacti.
ioch-riem / ioch-gordel. Subiugium lorum: *lorum quo colla equorum iugo alligantur.*
Iocken. Iugare. *Ang. ioke.*
Ioch / boerde. Iocus, ludus. *Ital. gioco, giuoco: Hisp. iuego.*
ioch-wijs / in ioch. Ioco, iocosè, ilocaliter, per iocum & risum.
iockachtigh. Iocosus, iocularius, iocularis.
iocken. Iocari, nugas agere. *Ital. giuocare, giocare: Hisp. iugar.*
iocker. Ioculator, iocans.
Ioffeken. j. schaefken. Dolabella.
† Ioffrouwe. *Fland.* j. ionck-vrouwe.
Iogheт. f. ieughd. Iuuenta.
† Ioye. *vetus.* Voluptas, gaudium. *Gal. ioye: Ang. ioye.*
Ioye. j. iuweel.
ioyelier. j. iuwelier.
ioyen. *vetus.* Iocari, delectari: Venere delectari: venerea voluptate frui.
† Ioliјd. Festiuus, scitus, hilaris, lepidus: & Festiuitas, hilaritas: io-lijd. *Becano dicitur* iucunda temporis in lætitia gaudioque traductio. *Gal. ioly. Ang. ioyly.*
Ioncken. *Holl.* Linter, alucus.
Iongh / ionck. Iuuenis. *Ger. iung: Gal. ieune: Ital. iouane: Ang. yonge.* Van ionckſ af. Iam inde à puero, iam à pueris, à pueris, vsque à pueris, iam inde vsque à pueritia, iam inde à cunabulis, inde ab incunabulis, iam inde à teneris, à teneris vnguiculis, ab infantia, ab ineunte ætate.
iongh dier. Pullus, fœtus.
ionck-fere. *vetus. Holl.* Virgo.
iongh hert. Hinnulus, hinnuleus, ceruus iuuencus
iongh haerken. Lanugo: tenera quasi lana in adolescentium genis.
iongh kind. Infans, infantulus, puer, puellus, puella.
iongh-man. Iuuenis, adolescens.
iongh ruyter. Tiro, neoptolemus.
iongh werden. Iuuenescere.
iongh-heer / ionck-her. Adolescens nobilis, iunior dominus. *vulgò* domicellus, dominellus.
ionck-heeren / *olim appellabantur* baronum filij. *q. d.* iuniores domini. *Seb. Munst.*
ionck-her-schap. Nobilitas vel status iuniorum dominorum.
iongh-schap. *vetus.* Iuuenta, iuuentus.
iongh-vrouwe. Virgo: & Domina iunior. *vulgò* domicella, dominella. Principum & baronum filiæ *olim vocabantur* virgines. *Seb. Munst.*
iongh-vrouwe. *vetus.* j. iongh-wijf. Ancilla, famula.
iongh-vrouwen hondeken. j. schoot-hondeken. Catellus Meliteus.
iongh-vrouw-schap. Virginitas: & Status iunioris dominæ.
iong-vrouwe-merck. j. eppe.
iongh-vrouwelick. Virginalis.
iongh-vrouwelickheyd. Virginitas.
iongh-wijf. Ancilla, famula.
iongheyd. Iuuentus, juventa, adolescentia, ætas iuuenilis, ætas vernans.
ionghe / ionghen. Iuuenis, puer, adolescens. Ionghe der ghe-dieren. Catulus, pullus. ionghe koe. Iuuenca. ionghe duyue. Pipio, columbæ pullus. ionghen haen. Pullaster. ionghe hinne. Gallina iuuenca, nouella, pullastra. ionghen os. Iuuencus.
ionghen-schender. Pæderasta, pædico.
ionghen / ver-ionghen. Iuuenescere.
ionghen / worpen. Fœtificare, fœtare, fœtum edere.
ionghelick. Iuuenilis.
ionghelicken. Iuueniliter.
ionghelinck. Iuuenis, adolescens.

† iongher.

Ioffrouwe.] quæ Orthographia nostris poëtis neque velut rubigine infecta est, nam in ARN. HOOGVLIET Abrah. B. I. bl. 8. & etiam alibi legitur:
En balsemreukwerk voor het hair der hoofsche ioffeŕen.
Ioye.] nihil addam diligentiæ B. HUYDECOP. vid. ad M. STOKE D. I. bl. 508.
Ioliјd. *iucunda t..i. l. g. t.*] ideo etiam pro *lætitia* est in J. LE LONG Boekz. bl. 305.
Een cort iolijt / *in deser tijt, hier vercoren*
Es sekerlic voer Hemelrijc, te vele verloren.

† ionghet. Iunior, minor natu.
iongher / leer-iongher. Diſcipulus, condiſcens.
ionghſken. j. ionghelinck.
ionghheyd. Iuuenta, iuuentus.
ionghſte. Minimus natu.
ionghſten oft leetſten dagh. Dies nouiſſimus, extremus, ſummus, vltimus.
Iongleur / iougleur. *Fland.* j. guychelær. Ludius, ludio, geſticulator, circulator, cybiſteter, hiſtrio, ioculator.
† Ionnen. *Fland.* j. gunnen. Fauere.
† ionſte. *Fland.* j. gunſte. Fauor.
Iooken / ieucken. Prurire, ſcalpturire, perpruriſcere. *Ger. iucken: Angl. itche.*
ioockſel / ioockte. Pruritus, prurigo, ſcalpurigo, ardor & libido ſcalpendi.
ioockſelachtigh. Pruriginoſus.
† Ioole. j. ſoole. Stulta, ignaua mulier.
Ioonen. *vet.* j. hoonen. Fallere.
Iooyken. *Holl.* Malum Claudianum pleno ſaturoque colore tinctum.
† Ioſt. *vet. Fland.* Impetus.
Iougleur. j. iongleur.
† Iouw. Io. Interiectio iubilantis & irridentis.
iouw. Iubilatus, clamor ruſticorum.
Iouweelen. j. iuweelen. Cimelia.

I Y

Iyen. j. ieyen.

I R

† Irren. *Ger. Sax.* Errare.
† Irriſken. j. her-knauwen. Ruminare.

I S

Iſ-been / iſch-been / yſ-been. Iſchia, coxendix, os inferius circa nates: *&* Os pubis, os pectinis.

I T

Itlick. j. iedelick / etlick. Aliquis, aliquid.
† Itſund. *Germ. Sax. Friſ.* Nunc, modò, ſtatim.

I V

Iuche. *Sax. Sicamb.* Ius, iuſculum.
Iuck. j. iock.
Ieucken. j. iooken. Prurire.
Iuen-boom. j. ieuen-boom. Taxus.
Iugler. j. iongleur. Ludius.
Iuyghten / iuychten. j. iuyten. Iubilare.
Iuype. j. iuype. Supparus.
Iuyper / iuyper. *vetus.* Hubris: *ſpecies auis nocturnæ.*
† Iuys / iuyſken. Ius; iuſculum. *Gal. ius: Ang. iuyce.*
Iuyſt / iuſt. Iuſtus, æquus: *&* Iuſtè, æquè, oportunè. *Gal. iuſte: Ang. iuſte.*

iongher.] pro *famulo* venit in hodierna bibliorum verſione. Gen. XXII. 3. *ende nam twee van ſyne* jongers *met hem.* add. 5.
Ionnen.] vid. in not. ad de Handv. v. Vlaard. bl. 21.
ionſte.] vid. de Handv. v. Vlaard. ibid.
Ioole. *ſtulta.*] & ſic *iool* pro viro fatuo etiam venit, uti *weezende in der daat een* Iool. P. C. HOOFT de quodam H. J. AARTSZ ſcribit in de Br. bl. 76. & JOACHIM JOOL in Gierige Gerard, nota Comoedia, inter perſonas loquentes, eodem vero modo linguæ Francogallicæ eſt *Gilles.*
Ioſt.] adi B. HUYDECOP. ad M. STOKE D. III. bl. 285.
Iouw.] etiam EEN WOORD (ut habet Cl. A. KLUYT) *dat men in 't beſchimpen van iemant met krijten en roepen gebruikt.* vid. in HOOGSTR. Lyſt bl. 174. & add. infra in carmine ad *knie-dichten.*
Irren.] a quo *Irringe. So ſich twiſt ind* irrunge *verhalden.* apud SCHRASS. in Harderov. D. I. bl. 555. *allen onverſtanden* irrungen *ende gebreecken.* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 29. & etiam 34. & *Irdom.* DUMB. in K. en W. Deventer. *onbevleckt ſyn van alle* irdom. bl. 197. add. 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 20.
Irriſken.] quomodo etiam PLANTINO.
Itſund.] add. PLANTIN. & ex inſtrumento veteri, itſont *op ten bewilligden Landdag binnen Nimmegen verſamelt.* producto a L. DE BEYER in Diſſ. Inaug. de Jure Aquatico Gelrorum. p. 30.
Iuys.] & ſic JUNIO in Nomencl. bl. 63.

iuyſt een dozijne hebben. Iuſtum habere duodenarium.
iuyſt op de maete. Examuſſim.
iuyſt op t'hoofd ghe-raecken. *Adag.* Rem acu tangere: rem ipſam diuinare, nihilque aberrare.
iuyſt ſoo veel. Tantundem.
iuyſten/ iuyſtéren. Aequare.
Iuyt. Iubilum, iubilatus.
† **iuyten/ iuychten.** Iubilare. & Vociferari. & Octare.
iuytinghe. Iubilatus, iubilum.
† **Iuoor/ auoor.** Ebur, ebor, dens elephanti, elephantus. *Gal. iuoire: Ital. auorio: Ang. yuorie: q. d.* è barro, barrus *enim* elephas *dicitur.*
iuooren. Eburneus, eburnus.
Iuppe/ iuppe. *Ger. Sax. Holl. Sicamb.* j. **keie/ kedel.** Supparus, tunica linea. *Gal. iube: iuppe. iubon Hiſp. & gioupone Ital.* thorax *dicitur: giubba Ital. quoque* veſtis manuleata *ſiue* chirodata eſt.
Iuweel/ iouweel. Cimelium, κειμήλιον, ſupellex pretioſa, bulla, monile: res pretioſa, chara, & gaudio afficiens. Res ſiue ſupellex pretioſa eleganſque, ſoli voluptati ſeruiens. *qua ratione etiam* **kleyn-nood.** dici coniicio. *vulgò* iocale: & iubelium. *Gal. ioyaul: Hiſp. ioia: Ang. ievvel.*
iuweel-kaſſe. Cimeliarchium, conclaue, pinacotheca.
iuweellier. Annularius, gemmarius. *Gal. ioylier: Ang. ievveller.*

K A

Kabaen. Gurguſtium, caſula. *Gal. cabane: Ang. caban.*
† **Kabaret.** Popina, thermapolium. *Gal. cabaret: Ital. cabareto.*
† **kabarettier/ kabaret-houder.** Popinarius, thermapola.
Kabas. Scirpea, fiſcus, fiſcina, fiſcella, capſula, capſella, ciſtella. *Gal. cabas: Hiſp. cabacho.*
† **kabaſſen.** Conuaſare, ſurripere, compilare, ſuffurari, ſublegere, manuari, manticulari.
Kabbe/ kabbeken. Porcellus.
kabbelen. Fœtare, fœtificare, parere. *dicitur propriè de porcis, felibus, &c. Gal. caller.*
kabbelen. *metaphor.* Vomere.
kabbelinghe. Fœtura. & Vomitus.
Kabel. Funis nauticus, rudens. κάμιλος, camelus. *Gal. chable: Ang. cable, gable.*
kabel-garen. Fila rudentum.
kabel-touwe. *Sax.* j. **ancker-touwe.** Prymneſium.
Kabeliau/ kabbeliau. j. **bollick.** Aſellus piſcis.
Kaboel. *vetus. Fland.* Tumultus, turba, turbatio.
Kabouter-manneken. Cobalus, κόβαλος, dæmon imitator hominum. *Ger. kobel: Gal. gobelin.*
Kabuyſe. *Sax. Sicamb.* Promptuarium, cella promptuaria, penaria. & Exedra in naui. & Culina nautica.
Kabuys-hoofd. Capito, onis. *caboche Gal. Picard. & cabeça Hiſp.* caput *dicitur.*
† **kabuys-koole.** Braſſica capitata, tritiana, imperialis. *Germ. kabiſ-kraut: Gal. chous cabus: Ital. cabuzzo: Ang. cole cabage, cabige.*
kabuys-man. *Sax.* Olitor.
Kachel. j. **kaeckel.**
Kack. Stercus, foria, merda. κάκκη. i. fœtor, merda.
kack hebben. Cacaturire.
kack. Phi, reſpuendi particula.
kack. *Fland.* j. **hack.** Vltimus, extremus.

kack-

iuyten.] add. PLANTINI Thes.
Ivoor.] de litera *B.* in *V.* mutata, vid. me ad *Reuling. J.* pro *E.* etiam noſtræ linguæ non inſolens eſt, ſic *Irren* ab *Errare*, *ghemingelt* pro *ghemengelt* M. V. VAERNEW. in de Spiegh. B. I. Cap. XL. *Ivoor* a voce *Ebur.*
Kabaret.] *in tavernen*, **kabaretten** *ofte andere huyſen.* in 't Repert. v. Pl. bl. 24.
Kabarettier.] *geen* **Cabarettier/** *ofte weert Tapper* in de Weescam. v. onbej. kinder. tot Bergen o. t. Zoom. art. XLIII.
Kabaſſen. *Sublegere.*] ut ſcite in P. C. HOOFTS Zang. bl. 199.

Wilt ghy, zeidze, zyn geraeden?
S'et maer, dat gy twee drie draeden
Doris uyt haer hair **kabaſt.**

Kabuys-koole.] pro quo etiam ſimpliciter *Kabuys*, ut *loec, uyen,* **cabuys** *ende wortelen.* in K. BURM. Utr. J. B. D. II. bl. 52. not.

kack-darm. j. schijt-darm. Aluus.
kack-hiele/ kack-berssen/ schijt-berssen. Pernio, morbus calcem pedis præcipuè infestans præ frigore.
kack-huys. Latrina, forica.
kack-in-nest/ kackert. Pullus postremò exclusus siue editus, educatu difficillimus: fœtus omnium postremus. *q. d.* postremus in nido.
† kacke-nuck. j. als-kacks. Quasi, quasi verò: simulatè, in speciem.
kacke-peys. Pax ficta, simulata, mala.
kack-setel/ kack-stoel. Sella familiaris, sella perforata, reddendæ aluo deputata.
kack-stille. *Fland. Holl.* Latrina.
kack-teyle. Lasanum.
kack-berssen. j. kack-hiele.
kacken. Cacare, merdare, exonerare aluum, facere oletum: purgare, euacuare, deponere, soluere, repurgare aluum: leuare ventris onus. *Ital. cacar : Hisp. cagar : Ang. cacke.*
kacker. Cacator, merdator, forjolus.
kackerye. Foria, stercora liquidiora: *&* Alui profluuium.
kackert/ kackaerd. *Sicamb.* j. kack-in-nest.
kade. j. kaeye. Acte, litus, *&c.*
kae/ ka. *Fris. Holl.* j. kauwe. Monedula.
† kae. j. keye. Silex, saxum. De kae schieten. Ludere silice, lapide, disco: certare iactu lapidis in metam terræ infixam: certare disco saxeo, ferreo, aut plumbeo.
kae-dijck/ kaey-dijck. *Holl. Fris.* Pons longus. *apud Corn. Tacitum & Catullum, vt annotauit Had. Iunius.* agger angustiore tramite inter paludes & stagnantes aquas præcipuè aggestus.
kaey-dijcken. *(inquit Adr. Iunius in hist. Bat.) dicuntur* pontes longi, qui inter paludes, quibus omnia abundant, aggesti, tramitibus angustis peditem deducunt vltro citroque, vt & aquâ & terrâ commeatus pateat cunctis. kaedijck *dicitur Henrico Frisio*: *q. d.* agger monedularum. *quod in eo monedulæ præcipuè consideant, terra reliqua aquis tecta.*
kaecke. Maxilla, mandibula, mala, bucca. *Ang. cheeke.*
kaecken der visschen. Branchiæ.
kaeck-appel. *vetus.* j. wanghe. Mala, gena.
kaeck-been/ kaecks-been. Maxilla, mandibula.
kaeck-slabbe. Alapa.
kaeck-harnasch. *Fland.* Maxilla.
kaeck-slagh. Alapa, colaphus.
† kaeck-smete. Alapa.
kaeck-tand. j. back-tand.
kaecken den haerinck. Branchias halecis excidere, halecem iugulare & euiscerare.
kaeck-haerinck. Halec branchiis & intestinis exutum, muriatum, conditum: *halecis genus præstantissimum.*
kaecke. *vet.* j. tonne. Cadus, orca. *Gal. caque.*
kaecke/ schauot. Catasta, pegma: columna in qua damnati conspiciendi ac deridendi proponuntur: furca ignominiosa: suggestus siue structura sublimis, rotunda instar cadi siue orcæ, in qua malefici ad horas aliquot proponuntur deridendi. columbar, *Plaut.* Op de kaecke setten. Catamidiare, publicè ignominia afficere.
kaecke. j. galghen-aes. Furcifer.
kaecken. Suppilare, manticulari.
kaeckel/ kachel. Vas figulinum, later, testa. *&* Cacabus.
kaeckel-ouen. Fornax figulina.
kaeckel-stoue Hypocaustum figulinum, tepidarium lateritium.
† kaeckelen. Cachinnari, garrire, cucurrire: gloci-

kacke-nuck.] unde componatur, videant me acutiores. *kak* a Græco κακῶς conjicit A. DE ROOY in 't Mengelst. bl. 41. quam sententiam neque defendere, neque actuose impugnare lubet.
kae. De kae schieten.] qui ludus Arnhemiensibus pueris *Boer pas op je* kaejen audit.
kaeck-smete.] ut etiam PLANTINO.
kaeckelen.] pro quo etiam *kaecken.* ut in Vlaerd. Redenr. b.

Alexandrum van wien al de wereldthoecken kaecken.

& ibid.

Nu, nu, ghy boos ghedrocht, en blyft niet langh staen kaecken.

quare recte in H. GROTII Colloquio over de Deught van weynigh spreken.

S. Waer by gelyckt ghy best dit overtolligh kaken?
V. Het is een dronkenschap maer sonder wyn te smaken.

& in WESTERN. Ged. bl. 37.

Waer toe langh vergeefs gekaeckt.

glocire, glocidare, gracillare, glacitare, cacabare: gratitare: tetrinire, gruere: drensare: pupillare. κακκάζειν. *Ang. cacle, gaggle.*
kaeckeler. Garrulus, rabula, blatero, locutuleius, verbosus, litigator, vitilitigator.
kaeckelerije. Garritus, garrulitas, cachinnus, cachinnatio.
Kaeckerolle. Larua.
Kaef-hoen. j. kaf-hoen.
Kaeye. Acte, es; acta, æ: cothon: litus, ora. Caieta portus. *huc alludit Gal. quay.*
kaey. *vet. Ang. Sax.* Statio, crepido.
kaey-dijck. j. kae-dijck.
kaeyen. Appellere, intrare portum.
kaey-meester. Præfectus actæ.
Kaeye / kaede / kaeyen. Frustula frixa siue adusta ex aruina: adustæ & exuccæ pinguedinis crustæ. *vulgò* cremium. *conuenit cum verbo* καίω. i. vro, aduro, torreo.
Kaeye. j. keye. Silex. **De kaeye schieten.** *vide* **kae.**
Kael. Caluus, caluaster, glaber, depilis. **Kael aen 't voor-hooft.** Recaluus, recaluaster: præcaluus. *Ger. kal: Gal. chaulue: Ital. caluo: Hisp. caluo.*
kael. Facultatibus exutus, in paupertatem redactus: deplumis, implumis.
kael-kop. Caput caluum, area: caput hominis calui. & Homo caluus.
kael-poot / kael-been. Columbus nudipes.
kael maecken. Caluare, decaluare.
kael zijn. Caluere.
kael worden. Caluescere.
kaelheyd. Caluitium, caluities.
kaeluwe. *Fland. Holl.* j. **kael.** Caluus.
kaeluwe aerde. *Holl.* Terræ cutis, superficies.
kaeluwaerd. *Fland.* Caluaster, caluus, homo caluus.
† **Kaem / kaen.** Canus situs, situs, mucor potus. *Ger. kon: Gal. canissure.*
kaemachtigh / be-kaemt. Canus situ, mucidus, muceus.
kaemen. Mucere, mucescere, mucorem contrahere.
Kaen. j. **kaem.** Situs canus.
Kaen. *Sax.* j. **schuyte.** Scapha.
Kaen. Aruina vilior ex balenis.
Kaerde / kaerden-kruyd / kaerden-distel. Dipsacus, labrum vel lavacrum Veneris: *officin.* carduus fullonum, carduus, virga pastoris.
kaerde. Pecten: instrumentum stylis ferreis, quo lana carminatur: & Instrumentum fullonum, è carduis confertum, quo panni rudes confricantur, & in villos attolluntur.
† **kaerden.** Carminare, pectere lanam: obliquo lanam deducere ferro: carpere lanam pectine; tenuare pectine. *Gal. carder: Ital. cardare: Hisp. cardar: Ang. carde.*
kaerder. Carminator, carminarius.
kaerderste. Carminatrix.
kaerdsel. Carminatio, carptus, carptura.
Kaere / kaerigh. j. **kare / karigh.**
Kaerle. *Holl.* j. **kerne.** Nucleus.
† **Kaerle / keerle.** Vir fortis & strenuus: Vir proceræ staturæ & grandis corporis: *qualem fuisse Carolum primum scribunt.* **Carl** *Venedorum & Hunnorum lingua* rex *dicitur. Ioan. Auentinus.*
kaerle / keerle. *vet. Sax.* Parum fauens parumque propitius Saxonum genti: hostis Saxonicę nationi. *q. d.* Carolus, *nempe Magnus ille, Saxonum domitor acerrimus: qui Saxones subiugatos omni ratione Christianos facere conatus est. Specul. Saxon.*
kaerle / keerle. *vetus.* Vir, homo. & Maritus.
Kaerle / keerle. Rusticus. *Angl. carle, churle.*
† **Kaerle / keerle.** *Fland.* Tunica, tunica longior, vestis suprema.
Kaerte. Charta, papyrus, pagina, scheda. *Ger. karte: Gal. carte: Hisp. carta: Ang. karte.*
† **kaerte.** Charta picta, charta lusoria.

kaer-

Kaem.] vid. M. SCHOOCK in diss. de Ceruisia. p. 10.
kaerden.] & ab eo *door-caerden*, quod occurrit in v. VAERNEW. Sp. bl. 1.
Maer willen my Pherecides ooghen doorsien
Ende Isocrates nerstlicheyt **doorkaerden.**
Kaerle. *Vir fortis.*] conf. FR. BURM. Aenm. bl. 38 -- 42.
Kaerle. *Tunica.*] quomodo *Ick moet den keerle synen* **keerle** *t'huis bringen.* CHR. PLANTINO. oportet ut referam rustico suam togam.
kaerte. *Charta lusoria.*] J. WAGEN. deducit a *quaerten*, a quatuor chartarum specie. vid. in not. ad de besch. v. Amst. St. X. bl. 164. cui etiam favet *quaertspelen*, in de Recht. en Cost.

In-argh. Valde malus, peruersus.
In-beelden. Imaginari, mente concipere imaginem siue similitudinem.
in-beeldinghe. Imaginatio, phantasia.
In-bijt. Ientaculum, prandiculum, prandiolum: acratisma, acratismus, silatum.
in-bijten. Immordere, admordere. & Ientare, sumere ientaculum.
In-blaesen. Inspirare: & Suggerere, insusurrare: in aurem oggannire.
in-blaeser. j. in-steker.
In-boel. j. boel-hoed. *Holl. Fris.*
In-booghen. Pandare, incuruare.
† In-boorlinck. j. in-gheboren.
In-bornst/ inbrunst. Animus feruens, studium flagrans, ardor, zelus.
in-bornstigh/ in-brunstigh. Feruidus, acer, flagrans animo, ardens studio, impetuosus.
In-braeke/ in-breke. Irruptio, incursio, incursus, effractura.
in-braecke. *Fland.* Delictum, legis infractio.
in-braecke doen. Irrumpere, irruere, incurrere, cum violentia & impetu ingredi; & Delictum committere, legem infringere.
In-branden. Inurere.
In-breke. j. in-braeke. Irruptio.
in-breke der wateren. Eluuies.
in-breken. Infringere, irrumpere, introrumpere, irruere.
in-breken de deure. Effringere fores, vi & impetu frangere ostium.
in-breken den koop. Rescindere emptionem: emptionem irritam, vanam & nullius momenti facere.
in-breker van deuren / vensteren / muren / kisten. Effractor: directarius, perfossor *apud Apul.*
In-brenghen. Inferre, introducere.
In-breuke. j. in-braecke.
In-broken. Infriare, interere.
In-brunst. j. in-bornst.
In-dachte. Recordatio, memoria, attentio, intentio.
in-dachtigh. Memor.
In-doen. Indere, inserere, inferre, immittere, imponere.
In-doopen. Intingere.
in-doopsel. Intinctus, embamma.
In-dorre. Peraridus.
In-douwen. Intrudere, impellere, inculcare.
In-draeghen. Inferre, importare, ingerere.
in-dragh. j. inslagh. Subtemen.
In-dryuen. Impellere, impingere, adigere.
In-drincken. Imbibere.
In-drinqhen. Imprimere, impellere, introrumpere, penetrare. & Impressionem facere. & Ingerere.
In-droeue. Pertristis.
In-drooghe. Peraridus.
In-drucken. j. in-dringhen.
In-druppen. Instillare.
In-fraey. Perdecorus, perpulcher.
In-gaen. Intrare, introire, subire, introgredi, inire, inferre pedem, ingredi, succedere, subire. & Incipere. Ingaende iaer. Annus incipiens, exoriens, veniens.
in-ganck. Introitus, ingressio. & Aditus. & Vestibulum, ostium, ianua, limen. & Receptaculum.
In-ghe-booght. Pandus, incuruus.
In-ghe-boren. Innatus, ingenitus. & Indigena, genitus eo ipso loco, quem incolit.
In-ghe-daen. Inditus, immissus.
† In-ghe-dom. *Sax. Sicamb. Holl.* j. in-ghewant. Intestina, viscera.
In-gheesten. Inspirare.
in-gheestinghe. Afflatus diuinus.
In-ghe-land. Possessor agri, aut fundi.
in-ghe-lande. j. ghe-goedde.
In-ghe-leghen van kinde. Puerpera.
In-gheleght. Impositus, insititius.
in-ghe-leght werck. Emblemata, emblema vermiculatum: opera segmentis coagmentatis vermiculata, tessellata: opus segmentatum, opus musciarium, museum, musiuum: opus minutis segmentis elaboratum: opus ex secamentis & scandulis variorum lignorum studiose commissum, picturam quandam elegantissimè repręsentans.
in-ge-leght plauepsel. Emblema, pauimentum ex opere museio, pauimentum mosaicum, museacum, musiuum, segmentatum, scalpturatum:

In-boorlinck.] a boreling: quæ vox est in H. SOETEBOOM opdr. v. d. Hist. v. Waterl. *een boorlingh van Waterland.*
In-ghe-dom.] *syn verstroeijde* ingedoemte: in Rosario meo Ms.

pturatum: tessellatum, ex tesserulis insititiis, & lapidum frustis versicoloribus.
in-ge-leghden wijngaerd-stock. Propago, vitis humi depressa, quò ex vna plures emergant.
In-ghe-maeckte yenssen. Echinus conditaneus, ventriculus bouis conditus.
Inghenisse. j. enghenisse. Inguen.
In-ghe-noot. *vet.* j. in-ghe-seten.
In-ghe-seten. Incola, indigena, habitator.
in-ghe-seten des lands. Prouincialis.
in-ghe-seten der stad. Oppidanus, municeps.
In-ghesin. *vet.* Familia.
In-ghe-soden. Decoctus ad tertias, quartas, &c.
in-ghe-soden wijn. Defrutum, sapa: vinum decoctum.
In-ghe-souten visch. Pisces muria conditi.
In-ghe-valle. Si, modò, dummodo, si fortè, *q. d.* casu.
in-ghe-vallen. Illapsus.
in-ghe-vallen ende ver-maghert. Strigosus, cadauerosus.
in-ghe-vallen van aensicht. Deplenus ore, facie cadauerosa.
in-ghe-vallen aerd-rijck. Labes, discissio terræ.
In-gheuen. Indere, immittere: & Inspirare, suggerere, instigare.
ingheuer. Instinctor, impulsor.
in-gheuinghe des heylighs gheests. Diuinus afflatus, cælestis instinctus, diuina inspiratio.
In-ghe-vlochten. Implexus.
In-ghe-voert. Inductus, adductus, aduectus.
In-ghe-wand/ in-ghe-weyde. Intestina, viscera, exta, interanea: vitalia. & Præcordia, tela cordi obtenta.
in-ghewand-net. Omentum.
In-ghe-weyde. *Sicamb.* j. in-ghewand.
In-ghe-wonden. Inuolutus.
† In-ghierigh. Valde auarus.
In-ghieten. Infundere.
In-gloedigh. Excandescens, candens, & valde ignitus.
In-goed. Perbonus, valde bonus.
In-goeden. *vetus.* j. goeden.
In-gorden. Instringere.
In-gram. Excandescens ira: præferuidus ira.
In-groen. Peruiridis, valde viridis.
in-groen. Clematis Daphnoides, vincaperuinca, chamædaphne. *herba cuius folia semper viridia manent.*
In-hael. Inductio.
in-hael/ stock. Haustus.
in-haelen. Inducere, introducere, inferre.
in-haelen/ in-trecken den buyck. Contrahere ventrem.
in-haelen/ in-slicken. Haurire, glutire.
in-haelen renten oft schattinghen. Colligere reditus, cogere exactiones.
in-haeler van beden oft schattinghen. Coactor exactionum, collector vectigalium.
In-ham der zee/ binnen-bucht. Sinus maris, litus incuruum mare amplectens.
In-hebben. Continere, habere, tenere, occupare. De stadt in hebben. Habere ciuitatem, habere muros, in potestate habere vrbem, occupare.
In-heet. Præferuidus, perferuidus.
In-heymlick. Intimus, penitus, in abditissima parte situs.
† In-heymsch. Domesticus.
in-heymsche orloghe. Bellum intestinum, ciuile, domesticum.
In-herd. Prædurus.
In-houd. Contentum, res contenta.
in-houd des ghe-schrifts. Argumentum. *vulgò* tenor.
in-houden. Capere, tenere, continere, obtinere, occupare, possessioni insistere.
in-houden de gramschap. Iram cohibere, reprimere, comprimere, concoquere.
In-hout. Nauis stamina, statumina, costæ.
In-huys. Telonium: vbi tributum ex piscibus & aliis rebus exsoluitur.
In-kleyn. Perminutus.
In-komen. Intrare, ingredi.
in-kom-gheld. *εἰσιτήρια*: symbola quæ dantur introitus causa, cùm quis recipitur in collegium aut corpus quoddam. In-kom-gheld betalen. Isagogicum dependere: rudimentum tirocinij deponere.

in-komende

In-ghierig.] vid. auctor supra ad *In* 2°.
In-heymsch.] *vrembt oder* inheymsch. in 't Landr. v. Ruerm. bl. 7.

In-komende goed / in-komste. Reditus, prouentus annuus, vectigal, obuentio, census.
in-komelinck. Aduena.
in-komste. Introitus, ingressio.
in-komste. j. in-komende goed.
in-koop. Emptio, coemptio.
in-koopen. Emere, coemere, in solidum emere.
in-kooper. Emptor, mercator, solidarius. & Obsonator: coquus nundinarius.
In-koud. Prægelidus.
In-krijt. Vitalia, cor, pulmo, cerebrum, vitæ instrumenta.
In-krimpen. Contrahi, arctari.
In-kruypen. Irrepere.
In-laeten. Immittere, admittere, intromittere.
in-laeter. Admissionalis. j. huyssier.
In-lander. Indigena.
in-landsche. Indigena, vernaculus.
in-landsche orloghe. j. in-heymsche.
In-leelick. Perturpis.
In-legghen. Imponere, immittere, inserere.
in-legghen / in-ghe-leght werck maecken. Vermiculata siue tessellata opera conficere.
in-legghen den wijngaerd. Supplantare, propagare, deponere sulco, deprimere vitem.
in-legghen het kleed / enghen. Coarctare vestem.
in-leghsel. Insitum, res insititia.
in-leghsel. j. in-ghe-leght werck.
In-leyden. Inducere, introducere.
In-lief. Percharus.
† In-ligghen van kinde. Decumbere ex partus dolore, puerperio.
in-liggende vrouwe. j. kraem-vrouwe. Puerpera.
In-lijuen. Incorporare, concorporare, in vnum corpus redigere.
In-loop. Incursus, incursio.
in-loop der wateren. Eluuio.
in-loopen. Incurrere, incursare, occurrere, irruere.
In-loos. Perastutus.
In-luy. Valde piger.
In-luyde. Personus, valde sonorus, siue clarus.
In-maecken. *vetus*. Condire.
in-maecksel. *vetus*. Condimentum.
In-maenen de schulden. Nomina exigere.
in-maener / in-haeler. Coactor.
In-nemen. Capere, assumere, sumere sibi, occupare. & Recipere, admittere, accipere.
in-nemen / in-haelen. Indere, introducere: & Colligere, cogere.
in-nemen / nutten. Cibum sumere.
in-nemen de plaetse. Occupare locum.
in-nemen een stad. Capere vrbem, occupare vrbem armis, vi expugnare, pugnando capere: vrbe potiri.
† In-onderen / in-ongheren. *Sic. Iul. Col.* Meridiari, somnum meridianum capere.
In-planten. Inserere.
In-roepen. Intus, siue intro vocare.
in-roepen de merckt. Proclamare nundinas.
In-schelligh. *vetus*. Furibundus.
In-scherp. Præacutus.
In-schieten. Iniicere. & Inuadere. & Incidere subitò.
In-schoon. Perelegans, perbellus.
In-schrijuen. Inscribere, adscribere. Laeten in-schrijuen ter orloghen. Dare nomen militiæ, vel ad militiam.
In-schudden. Infundere.
† In-schuld. Debitum quod nobis debetur.
† In-seghel. Sigillum.

In-sencken.

In-ligghen van kinde.] Sic in JUNII Nomencl. *Een vrouwe die* van kinde inneligt. *Puerpera.* p. 14.
In-onderen.] inde vero non venit hodiernum *onder zeil gaan*, pro *somnum intempestivum capere*, nam id, me judice, originem debet hominibus maritimis, sub velo dormientibus, ut a periculo absint.
In-schuld.] cui opponitur *uit-schult* in J. MATTHYSZE. *quijt schelden alle die goeden die sy, ende haer man 't samen hadden, ende alle* inschult / *ende* uitschult / *ende nemens aldair oirkonde an alle die ghene, die dair syn.* bl. 310.
In-seghel.] exempla vide sis in A. DE ROOY Mengelst. bl. 6. & in WACHTERI Gloss. v. *Insigel.* notat æque ac *segel* instrumentum signandi, & expressionem in cera. de verbi *sigillum* potestate vero adi CHR. SAXII Epist. ad H. V. WYN (virum etiam qui certus posteritatis cum futura gloria vivere poterit) de Veteris Medici Ocularii Gemma Sphragid. p. 13. sqq.

In-sencken. Immergere.
In-setten. Imponere, inserere.
in-setten / be-setten. Constituere, instituere, statuere.
in-setten. j. in-stellen. Substituere, &c.
in-settinghe. Impositio.
in-settinghe. Constitutio, decretum, dogma, *vulgò* statutum.
in-settinghe. j. schattinghe. Indictio, exactio. *vulgò* impositio.
Ins-ghelijck. Similis. & Similiter.
In-sieden. Inferuere. & Decoquere, coquendo absumere. Laeten in-sieden tot op het vier-deel. Decoquere ad palmum, coquere ad quartas, ad quartam partem.
in-siedsel. Decoctum, decoctura.
† in-sien. Intueri, inspicere, inspectare, obseruare, attentè considerare.
in-sight. Intuitus, inspectio. & Respectus, circumspectio, obseruatio.
In-sincken. Sidere, insidere, pessum ire.
in-slagh. Interjectio, insertio.
in-slagh / weuel-draed. Trama, subtemen.
in-slagh-spoele. Panus.
in-slaen. Incutere, illidere.
in-slaen den weuel-draed. Tramam intexere, ordiri telam.
in-slaen. Diuertere, se recipere in hospitium, domum, diuersorium.
in-slaen de peerden. j. in-spannen. Iungere equos.
In-slicken. j. slicken. Glutire.
In-sluyten. Includere, intus claudere. & Coarctare.
in-sluytsel / in-sluytinghe. Inclusio.
In-snijden. Incidere.
in-snydinge / insnijdsel. Incisio, incisura.
In-soet. Prædulcis, valde dulcis.
In-sout. Præsalsus, valde salsus.
In-spannen. Intendere.
in-spannen de peerden. Iungere equos curru vel ad currum: adducere equos ad iuga, sub currum: currum equis jungere: frena & funes equis accommodare.
in-spannigher. Miles gregarius.
In-spouwen. Inspuere.
In-spraeckе des heylighen gheests. Inspiratio diuina, instinctus diuinus.
in-spraecke der goden. Oraculum, responsum deorum.
In-springhen. Insilire.
In-staen. Insistere.
in-staen. *Fland.* Compensare, damnum sarcire.
in-stand doen. *Fland.* Compensare.
in-staen veur iemanden / staen veur eenen anderen. Spondere pro aliquo, vadimonium promittere. *vide* staen.
In-stampen. Impellere, infarcire, inculcare.
In-steken. Infigere, intrudere, inferre, ingerere, subdere, inserere, indere.
in-steken / in-blaesen. Suggerere.
in-steker / oor-blaeser. Susurro.
in-steker / in-blaeser. Monitor: qui verba histrionibus suggerit.
in-stekelinck. Subdititius, subdiciuus, suppositus, supposititius.
In-stel. Institutio, constitutio. & Inceptio.
In-stellen. Imponere, & Instituere, constituere, statuere. & Incipere.
in-stellen oft in-setten de wetten. Condere leges.
in-stellen in eens anders plaetse. Substituere, sufficere. & Delegare, præficere.
in-stooten. Intrudere, impellere, impingere.
In-swelghen. Deuorare, deglutire.
In-swert. Perniger, valde niger.
In-tocht. Ingressus, illapsus, us: & Irruptio.
In-trecken. Intro trahere. & Astringere, contrahere, arctare, coarctare, retrahere. In-trecken den boghe. Lunare, curuare, sinuare arcum. Den buijck in-trecken. Contrahere ventrem. De beenen in-trecken. Contrahere crura.
in-trecken. Hospitari, deflectere.
In-trede. Introitus, ingressus.
in-treden. Intrare, introire, ingredi.
in-treden / in-stampen. Inculcare.
In-twee. j. on-twee. Di, dis: in duas partes. in-twee scheuren. Discerpere, disrumpere; in duas partes rumpere. in-twee snijden. Discindere, dissecare.
In-vaeren. Inuadere, inuehi, irruere, irrumpere. & Impressionem facere.

In-bal.

in-sien. *attentè considerare.*] *und dat ghy hier een vlytich* insijen *op doet.* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 30. *een geburlick* insijens. bl. 109. add. 124. 156.

In-val. Illapsus, ingressus, us.
in-val / in-ghe-vallen gat. Labes.
in-val. Receptaculum, diuersorium. Sijnen in-val hebben. Diuertere ad hospitem, recipere se.
in-vallen. Incidere, irruere, illabi.
in-vallen. Diuersari, diuertere ad hospitem.
in-vallen met ghe-weld. Impressionem facere: irrumpere, ingredi cum impetu.
in-vallen / in t'ghe-dachte komen. Incidere in memoriam, in mentem venire.
in-vallen. Collabi, concidere, ruere, corruere.
in-vallen / ver-vallen. Recidere in morbum.
in-vallen / ver-maeghberen. Strigosum & macilentum fieri: restringi macie aut ægritudine.
In-vierigh. Candens.
in-vierigh worden. Candescere, incandescere.
In-vlieghen. Inuolare.
In-voer. Inuectio.
in-voeren. Inuehere, introducere, importare, inducere.
In-vonden. Implicare.
In-waerts. Intro, introrsus, introrsum, interius, penitus.
In-wel. Perbene, valde bene.
Inwendigh. Internus, interaneus, intrarius, intestinus.
in-wendighlick. Internè, intrinsecus, intra, intus.
In-werpen. Iniicere.
In-weven. Intexere, texendo inserere: in-werssel. Trama, subtemen.
In-wijck. Riuus, sinus maris.
In-wijs. Persapiens.
In-winden. Inuoluere.
in-windsel. Inuolucrum.
In-wit. Candidus, prorsus albus.
In-woonen. Inhabitare, incolere,
in-wooner. Incola, habitator, inhabitator.
in-wooner der stadt. Oppidanus, oppidum incolens.
In-worpen. Iniicere.
in-worpen den koop. Rescindere, irritam facere emptionem.

I N *extra compositionem.*

Inck / inckt. j. enck.
† Incke. *vetus. Zeland.* Vulnus, cicatrix: & Mulcta ob vulnus illatum.
Inckel. *Fland.* j. enckel. Simplex.
Inghel. j. enghel. Angelus.
Inghe. j. enghe. Angustus.
Ingher / engher. *vetus.* Exactio. *vulgò* angaria. i. concussio, violenta exactio.
† Innen. Indere, introducere: & Colligere, cogere, recipere.
innelick / innighlick. Intentè, intimè.
innerlick. Penitus. & Intestinus, intraneus, internus, interior, intimus. & Penetralis.
innerste. *vetus.* j. binnenste.
innigh. Interior, interaneus, intrarius, intimus: & Attentus, intentus: & Religiosus, piæ meditationi intentus. *vulgò* deuotus.
innigheyd. Attentio, intentio: & Religio, intentissima meditatio. *vulgo* deuotio.
innighlick. Attentè, intentè. & Medullitus, intimè, ex intimo affectu.
Inster. *Sax.* Interanea, viscera, exta.
Int. j. inckt / enckt. Atramentum.
† Inte. j. ente. Insitum.

I O

† Jobbe. *Fland.* Insulsus, ignauus, obtusus homo.
jobachtigh. *Fland.* Insulsus, bardus.

Jock /

Incke. *Vulnus.*] forsan a Celtico *engi, parere:* unde toties in patronymicis filium notat, ut in *Bryning, Dyrling, Teolling*, aliis, quos dat J. G. WACHTER in Gloss. & cujus seriem nostratum cognominibus innumeris quidem supplere liceret, fed vid. tantum hæc *Lenderinck, Tanckingh, Egelrinck, Orscherinck, Daelkingh, Goedekingh*, in Ampl. SCHRASS. Stuck. op den Cod. bl. 315.

Innen.] *En overfulcx den selven suppllanten te laten* innen / *volgen, ende genieten, ende over-te leveren alle restanten.* vid. apud V. OOSTEN DE BR. D. I. bl. 94. & in Vlaerd. Redenr. b.

Datse u milden zegen door ijver blindt niet innen.

Inte.] add. CHR. PLANTINI Thes.
Jobbe.] ut adhuc in *voor 't Jobje houden.*

Iock / ioch / iogh. Iugum. *Germ. ioch: Gal. ioug: Ital. giogo: Hisp. iugo: Ang. ioke.*
ioch-ghe-span. Iugales, equi eodem iugo subacti.
ioch-riem / ioch-gordel. Subiugium lorum: *lorum quo colla equorum iugo alligantur.*
Iocken. Iugare. *Ang. ioke.*
Iock / boerde. Iocus, ludus. *Ital. gioco, giuoco: Hisp. iuego.*
iock-wijs / in iock. Ioco, iocosè, iculariter, per iocum & risum.
iockachtigh. Iocosus, iocularius, iocularis.
iocken. Iocari, nugas agere. *Ital. giuocare, giocare: Hisp. iuegar.*
iocker. Ioculator, iocans.
Iofferken. j. schaefken. Dolabella.
† **Ioffrouwe.** *Fland.* j. ionck-vrouwe.
Ioghet. j. ieughd. Iuuenta.
† **Ioye.** *vetus.* Voluptas, gaudium. *Gal. ioye: Ang. ioye.*
Ioye. j. iuweel.
ioyelier. j. iuwelier.
ioyen. *vetus.* Iocari, delectari: Venere delectari: venerea voluptate frui.
† **Ioliyd.** Festiuus, fcitus, hilaris, lepidus: & Festiuitas, hilaritas: io-lijd. *Becano dicitur* iucunda temporis in lætitia gaudioque traductio. *Gal. ioly. Ang. ioyly.*
Iouken. *Holl.* Linter, alueus.
Iongh / ionck. Iuuenis. *Ger. iung: Gal. ieune: Ital. iouane: Ang. yonge.* **Van ionckx af.** Iam inde à puero, iam à pueris, à pueris, vsque à pueris, iam inde vsque à pueritia, iam inde à cunabulis, inde ab incunabulis, iam inde à teneris, à teneris vnguiculis, ab infantia, ab ineunte ætate.
iongh dier. Pullus, fœtus.
ionck-fere. *vetus. Holl.* Virgo.
iongh hert. Hinnulus, hinnuleus, ceruus iuuencus
iongh haerken. Lanugo: tenera quasi lana in adolescentium genis.
iongh kind. Infans, infantulus, puer, puellus, puella.
iongh-man. Iuuenis, adolescens.
iongh ruyter. Tiro, neoptolemus.
iongh worden. Iuuenescere.
iongh-heer / ionck-her. Adolescens nobilis, iunior dominus. *vulgò* domicellus, dominellus.
ionck-heeren / *olim appellabantur* baronum filij. *q. d.* iuniores domini. *Seb. Munst.*
ionck-her-schap. Nobilitas vel status iuniorum dominorum.
iongh-schap. *vetus.* Iuuenta, iuuentus.
iongh-vrouwe. Virgo: & Domina iunior. *vulgò* domicella, dominella. Principum & baronum filiæ *olim vocabantur* virgines. *Seb. Munst.*
iongh-vrouwe. *vetus.* j. iongh-wijf. Ancilla, famula.
iongh-vrouwen hondeken. j. schoot-hondeken. Catellus Meliteus.
iongh-vrouw-schap. Virginitas: & Status iunioris dominæ.
iong-vrouwe-merck. j. eppe.
iongh-vrouwelick. Virginalis.
iongh-vrouwelickheyd. Virginitas.
iongh-wijf. Ancilla, famula.
iongheyd. Iuuentus, juventa, adolescentia, ætas iuuenilis, ætas vernans.
ionghe / ionghen. Iuuenis, puer, adolescens. **Ionghe der ghe-dierten.** Catulus, pullus. **ionghe koe.** Iuuenca. **ionghe duyue.** Pipio, columbæ pullus. **ionghen haen.** Pullaster. **ionghe henne.** Gallina iuuenca, nouella, pullastra. **ionghen os.** Iuuencus.
ionghen-schender. Pæderasta, pædico.
ionghen / ver-ionghen. Iuuenescere.
ionghen / worpen. Fœtificare, fœtare, fœtum edere.
ionghelick. Iuuenilis.
ionghelicken. Iuueniliter.
ionghelinck. Iuuenis, adolescens.

† ionghet-

Ioffrouwe.] quæ Orthographia nostris poëtis neque velut rubigine infecta est, nam in ARN. HOOGVLIET Abrah. B. I. bl. 8. & etiam alibi legitur:
En baljemeukwerk voor het hair der hoffche **ioffeten.**
Ioye.] nihil addam diligentiæ R. HUYDECOP. vid. ad M. STOKE D. I. bl. 508.
Ioliyd. *iucunda t. i. l. g. t.*] ideo etiam pro *lætitia* est in J. LE LONG Boekz. bl. 306.
Een cort **iolijt /** *in deser tijt, hier vercoren*
Is sekerlic voer Hemelrijc, te vele verlbren.

† ionghec. Iunior, minor natu.
ionghec / leer-ionghec. Discipulus, condiscens.
ionghelien. j. ionghelinck.
ionghhepd. Iuuenta, iuuentus.
ionghste. Minimus natu.
ionghsten oft wtersten dagh. Dies nouissimus, extremus, summus, vltimus.
Iongleur / iougleur. *Fland.* j. guncheler. Ludius, ludio, gesticulator, circulator, cybisteter, histrio, ioculator.
† Ionnen. *Fland.* j. gunnen. Fauere.
† ionste. *Fland.* j. gunste. Fauor.
Ioocken / ieucken. Prurire, scalpturire, perpruriscere. *Ger. iucken: Angl. itche.*
ioockſel / ioochte. Pruritus, prurigo, scalpurigo, ardor & libido scalpendi.
ioockſelachtigh. Pruriginosus.
† Joole. j. joole. Stulta, ignaua mulier.
Joonen. *vet.* j. hoonen. Fallere.
Ioopken. *Holl.* Malum Claudianum pleno saturoque colore tinctum.
† Ioſt. *vet. Fland.* Impetus.
Iougleur. j. iongleur.
† Iouw. Io. Interiectio iubilantis & irridentis.
iouw. Iubilatus, clamor rusticorum.
Iouweelen. j. iuweelen. Cimelia.

I P

Ipen. j. iepen.

I R

† Irren. *Ger. Sax.* Errare.
† Irrtiſien. j. her-kaauwen. Ruminare.

I S

Is-been / iſch-been / ijſ-been. Ischia, coxendix, os inferius circa nates: & Os pubis, os pectinis.

I T

Itlick. j. iedelick / etlick. Aliquis, aliquid.
† Itſund. *Germ. Sax. Fris.* Nunc, modò, statim.

I V

Iuche. *Sax. Sicamb.* Ius, iusculum.
Iuck. j. iock.
Ieucken. j. ioocken. Prurire.
Iuen-boom. j. ieuen-boom. Taxus.
Iuglier. j. iongleur. Ludius.
Iuyghten / iuychten. j. iuyten. Iubilare.
Iuype. j. iuype. Supparus.
Iuyper / iuper. *vetus.* Hubris: *species auis nocturnæ.*
† Iuys / iuyſken. Ius; iusculum. *Gal. ius: Ang. iuyce.*
Iuyst / iust. Iustus, æquus: & Iustè, æquè, oportunè. *Gal. iuste: Ang. iuste.*

iuyst

ionghec.] pro *famulo* venit in hodierna bibliorum versione. Gen. XXII. 3. *ende nam twee van syne* iongers *met hem.* add. 5.
Ionnen.] vid. in not. ad de Handv. v. Vlaard. bl. 21.
ionste.] vid. de Handv. v. Vlaard. ibid.
Joole. *stulta.*] & sic *iool* pro viro fatuo etiam venit, uti *weezende in der daat een* Jool. P. C. HOOFT de quodam H. J. AARTSZ scribit in de Br. bl. 76. & JOACHIM JOOL in Gierige Gerard, nota Comoedia, inter personas loquentes, eodem vero modo linguæ Francogallicæ est *Gilles.*
Ioſt.] adi B. HUYDECOP. ad M. STOKE D. III. bl. 285.
Iouw.] etiam EEN WOORD (ut habet Cl. A. KLUYT) *dat men in 't beschimpen van iemant met krijten en roepen gebruikt.* vid. in HOOGSTR. Lyst bl. 174. & add. infra in carmine ad *knie-dichten.*
Irren.] a quo *Irringe. So sich twist ind* irronge *verhalden.* apud SCHRASS. in Harderov. D. I. bl. 555. *allen onverstanden* irrungen *ende gebreecken.* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 29. & etiam 34. & *Irdom.* DUMB. in K. en W. Deventer. *onbevleckt syn van alle* irdom. bl. 197. add. 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 20.
Irrtiſien.] quomodo etiam PLANTINO.
Itſund.] add. PLANTIN. & ex instrumento veteri, itsont *op ten bewilligden Landdag binnen Nimmegen versamelt.* producto a L. DE BEYER in Diss. Inaug. de Jure Aquatico Gelrorum. p. 30.
Iuys.] & sic JUNIO in Nomencl. bl. 63.

iuyst een booʒijne hebben. Iustum habere duodenarium.
iuyst op de maete. Examussim.
iuyst op t'hoofd ghe-raecken. *Adag.* Rem acu tangere: rem ipsam diuinare, nihilque aberrare.
iuyst soo veel. Tantundem.
iuysten / iuystéren. Aequare.
Juyt. Iubilum, iubilatus.
† iuyten / iuychten. Iubilare. & Vociferari. & Ocare.
iuytinghe. Iubilatus, iubilum.
† Juoor / auoor. Ebur, ebor, dens elephanti, elephantus. *Gal. iuoire: Ital. auorio: Ang. yuorie: q. d.* è barro, barrus *enim* elephas *dicitur.*
iuooren. Eburneus, eburnus.
Juype / iuype. *Ger. Sax. Holl. Sicamb.* j. kiele / kedel. Supparus, tunica linea. *Gal. iube: iuppe. iubon Hisp. & gioupone Ital.* thorax *dicitur: giubba Ital. quoque* vestis manuleata *siue* chirodata est.
Juweel / iouweel. Cimelium, κειμήλιον, supellex pretiosa, bulla, monile: res pretiosa, chara, & gaudio afficiens. Res siue supellex pretiosa elegansque, soli voluptati seruiens. *qua ratione etiam* kleyn-nood. dici conicio. *vulgò* iocale: & iubelium. *Gal. ioyaul: Hisp. ioia: Ang. ievvel.*
iuweel-kasse. Cimeliarchium, conclaue, pinacotheca.
iuweelier. Annularius, gemmarius. *Gal. ioylier: Ang. ievveller.*

K A

Kabaen. Gurgustium, casula. *Gal. cabane: Ang. caban.*
† Kabaret. Popina, thermapolium. *Gal. cabaret: Ital. cabareto.*
† kabaretier / kabaret-houder. Popinarius, thermapola.
Kabas. Scirpea, fiscus, fiscina, fiscella, capsula, capsella, cistella. *Gal. cabas: Hisp. cabacho.*
† kabassen. Conuasare, surripere, compilare, suffurari, sublegere, manuari, manticulari.
Kabbe / kabbeken. Porcellus.
kabbelen. Foetare, foetificare, parere. *dicitur propriè de porcis, felibus, &c. Gal. caller.*
kabbelen. *metaphor.* Vomere.
kabbelinghe. Foetura. & Vomitus.
Kabel. Funis nauticus, rudens. κάμιλος, camelus. *Gal. chable: Ang. cable, gable.*
kabel-garen. Fila rudentum.
kabel-touwe. *Sax.* j. ancker-touwe. Prymnesium.
Kabeliau / kabbeliau. j. bollick. Asellus piscis.
Kabocl. *vetus. Fland.* Tumultus, turba, turbatio.
Kabouter-manneken. Cobalus, κόβαλος, dæmon imitator hominum. *Ger. kobel: Gal. gobelin.*
Kabuyse. *Sax. Sicamb.* Promptuarium, cella promptuaria, penaria. & Exedra in naui. & Culina nautica.
Kabuys-hoofd. Capito, onis. *caboche Gal. Picard. & cabeça Hisp.* caput *dicitur.*
† kabuys-koole. Brassica capitata, tritiana, imperialis. *Germ. kabis-kraut: Gal. chous cabus: Ital. cabuzzo: Ang. cole cabage, cabige.*
kabuys-man. *Sax.* Olitor.
Kachel. j. kaeckel.
Kack. Stercus, foria, merda. κάκκη. i. foetor, merda.
kack hebben. Cacaturire.
kack. Phi, respuendi particula.
kack. *Fland.* j. back. Vltimus, extremus.

iuyten.] add. PLANTINI Thes.
Jvoor.] de litera *B.* in *V.* mutata, vid. me ad *Beuling. J.* pro *E.* etiam nostræ linguæ non insolens est, sic *Irren* ab *Errare*, *ghemingelt* pro *ghemengelt* M. V. VAERNEW. in de Spiegh. B. I. Cap. XL. *Ivoor* a voce *Ebur.*
Kabaret.] *in tavernen*, kabaretten *ofte andere huysen.* in 't Repert. v. Pl. bl. 24.
Kabaretier.] *geen* Cabaretier / *ofte weert Tapper* in de Weescam. v. onbej. kinder. tot Bergen o. t. Zoom. art. XLIII.
Kabassen. *Sublegere.*] ut scite in P. C. HOOFTS Zang. bl. 199.

> *Wilt ghy, zeidze, zyn geraeden?*
> *Siet maer, dat gy twee drie draeden*
> *Doris uyt haer hair* kabast.

Kabuys koole.] pro quo etiam simpliciter *Kabuys*, ut *loec, uyen,* cabuys *ende wortelen*, in K. BURAM. Utr. J. B. D. II. bl. 52. not.

kack-darm. j. **schijt-darm.** Aluus.
kack-hiele / kack-berssen / schijt-berssen. Pernio, morbus calcem pedis pręcipuè infestans præ frigore.
kack-huys. Latrina, forica.
kack-in-nest / kackert. Pullus postremò exclusus siue editus, educatu difficillimus: fœtus omnium postremus. *q. d.* postremus in nido.
† **kacke-much.** j. **als-kacks.** Quasi, quasi verò: simulatè, in speciem.
kacke-peys. Pax ficta, simulata, mala.
kack-setel / kack-stoel. Sella familiaris, sella perforata, reddendæ aluo deputata.
kack-stille. *Fland. Holl.* Latrina.
kack-teyle. Lasanum.
kack-berssen. j. **kack-hiele.**
kacken. Cacare, merdare, exonerare aluum, facere oletum: purgare, euacuare, deponere, soluere, repurgare aluum: leuare ventris onus. *Ital. cacar : Hisp. cagar : Ang. cacke.*
kacker. Cacator, merdator, foriolus.
kackerye. Foria, stercora liquidiora: *&* Alui profluuium.
kackert / kackaerd. *Sicamb.* j. **kack-in-nest.**
Kade. j. **kaeye.** Acte, litus, *&c.*
Kae / ka. *Fris. Holl.* j. **kauwe.** Monedula.
† **Kae.** j. **keye.** Silex, saxum. **De kae schieten.** Ludere silice, lapide, disco: certare iactu lapidis in metam terræ infixam: certare disco saxeo, ferreo, aut plumbeo.
kae-dijck / kaey-dijck. *Holl. Fris.* Pons longus. *apud Corn. Tacitum & Catullum, vt annotauit Had. Iunius.* agger angustiore tramite inter paludes & stagnantes aquas præcipuè aggestus.
kaey-dijcken. (*inquit Adr. Iunius in hist. Bat.*) *dicuntur* pontes longi, qui inter paludes, quibus omnia abundant, aggesti, tramitibus angustis peditem deducunt vltro citroque, vt & aquâ & terrâ commeatus pateat cunctis. **kaedijck** *dicitur Henrico Frisio*: *q. d.* agger monedularum. *quod in eo monedulæ præcipuè considerant, terra reliqua aquis tecta.*
Kaecke. Maxilla, mandibula, mala, bucca. *Ang. cheeke.*
kaecken der visschen. Branchiæ.
kaeck-appel. *vetus.* j. **wanghe.** Mala, gena.
kaeck-been / kaeckx-been. Maxilla, mandibula.
Kaeck-slabbe. Alapa.
kaeck-harnasch. *Fland.* Maxilla.
kaeck-slagh. Alapa, colaphus.
† **kaeck-smete.** Alapa.
kaeck-tand. j. **back-tand.**
kaecken den haerinck. Branchias halecis excidere, halecem iugulare & euiscerare.
kaeck-haerinck. Halec branchiis & intestinis exutum, muriatum, conditum: *halecis genus præstantissimum.*
Kaecke. *vet.* j. **tonne.** Cadus, orca. *Gal. caque.*
kaecke / schauot. Catasta, pegma: columna in qua damnati conspiciendi ac deridendi proponuntur: furca ignominiosa: suggestus siue structura sublimis, rotunda instar cadi siue orcæ, in qua malefici ad horas aliquot proponuntur deridendi. columbar, *Plaut.* **Op de kaecke setten.** Catamidiare, publicè ignominia afficere.
Kaecke. j. **galghen-aes.** Furcifer.
Kaecken. Suppilare, manticulari.
Kaeckel / kackel. Vas figulinum, later, testa. *&* Cacabus.
kaeckel-ouen. Fornax figulina.
kaeckel-stoue Hypocaustum figulinum, tepidarium lateritium.
† **Kaeckelen.** Cachinnari, garrire, cucurrire: gloci-

kacke-mick.] unde componatur, videant me acutiores. *kak* a Græco [illegible] conjicit A. DE ROOY in 't Mengelst. bl. 41. quam sententiam neque defendere, neque actuose impugnare lubet.
kae. De kae schieten.] qui ludus Arnhemiensibus pueris *Boer pas op je* **kaejen** audit.
kaeck-smete.] ut etiam PLANTINO.
Kaeckelen.] pro quo etiam *kaecken.* ut in Vlaerd. Redenr. b.

Alexandrum van wien al de werelthoecken **kaecken.**

& ibid.

Nu, nu, ghy boos ghedrocht, en blyft niet langh staen **kaecken.**

quare recte in H. GROTII Colloquio over de Deught van weynigh spreken.

S. Waer by gelyckt ghy best dit overtolligh **kaken?**
V. Het is een dronkenschap maer sonder wyn te smaken.

& in WESTERB. Ged. bl. 37.

Waer toe langh vergeefs **gekaeckt.**

glocire, glocidare, gracillare, glacitare, cacabare: gratitare: tetrinire, gruere: drensare: pupillare. κακκάζειν. *Ang. cacle, gaggle.*
Kaeckeler. Garrulus, rabula, blatero, locutuleius, verbosus, litigator, vitilitigator.
Kaeckelerije. Garritus, garrulitas, cachinnus, cachinnatio.
Kaeckerolle. Larua.
Kaef-koen. j. **kaf-koen.**
Kaeye. Acte, es; acta, æ: cothon: litus, ora. Caieta portus. *huc alludit Gal. quay.*
Kaey. *vet. Ang. Sax.* Statio, crepido.
Kaey-dijck. j. **kae-dijck.**
Kaeyen. Appellere, intrare portum.
Kaey-meester. Præfectus actæ.
Kaeye / kaede / kaeyen. Frustula frixa siue adusta ex aruina: adustæ & exuccæ pinguedinis crustæ. *vulgò* cremium. *conuenit cum verbo* καίειν. i. vro, aduro, torreo.
Kaeye. j. **keye.** Silex. **De kaeye schieten.** *vide* **kae.**
Kael. Caluus, caluaster, glaber, depilis. **Kael aen 't veur-hooft.** Recaluus, recaluaster: præcaluus. *Ger. kal: Gal. chauue: Ital. caluo: Hisp. caluo.*
Kael. Facultatibus exutus, in paupertatem redactus: deplumis, implumis.
Kael-kop. Caput caluum, arca: caput hominis calui. & Homo caluus.
Kael-voet / kael-been. Columbus nudipes.
Kael maecken. Caluare, decaluare.
Kael zijn. Caluere.
Kael worden. Caluescere.
Kaelheyd. Caluitium, caluities.
Kaeluwe. *Fland. Holl.* j. **kael.** Caluus.
Kaeluwe aerde. *Holl.* Terræ cutis, superficies.
Kaeluwaerd. *Fland.* Caluaster, caluus, homo caluus.
† **Kaem / kaen.** Canus situs, situs, mucor potus. *Ger. kon: Gal. canissure.*
Kaemachtigh / be-kaemt. Canus situ, mucidus, muccus.
Kaemen. Mucere, mucescere, mucorem contrahere.
Kaen. j. **kaem.** Situs canus.
Kaen. *Sax.* j. **schuyte.** Scapha.
Kaen. Aruina vilior ex balenis.
Kaerde / kaerden-kruyd / kaerden-distel. Dipsacus, labrum vel lavacrum Veneris: *officin.* carduus fullonum, carduus, virga pastoris.
Kaerde. Pecten: instrumentum stylis ferreis, quo lana carminatur: & Instrumentum fullonum, è carduis consertum, quo panni rudes confricantur, & in villos attolluntur.
† **Kaerden.** Carminare, pectere lanam: obliquo lanam deducere ferro: carpere lanam pectine; tenuare pectine. *Gal. carder: Ital. cardare: Hisp. cardar: Ang. carde.*
Kaerder. Carminator, carminarius.
Kaerdersse. Carminatrix.
Kaerdsel. Carminatio, carptus, carptura.
Kaere / kaerigh. j. **kare / karigh.**
Kaerle. *Holl.* j. **keerne.** Nucleus.
† **Kaerle / keerle.** Vir fortis & strenuus: Vir proceræ staturæ & grandis corporis: *qualem fuisse Carolum primum scribunt.* **Carl** *Venedorum & Hunnorum lingua* rex *dicitur. Ioan. Auentinus.*
Kaerle / keerle. *vet. Sax.* Parum fauens parumque propitius Saxonum genti: hostis Saxonicę nationi. *q. d.* Carolus, *nempe Magnus ille, Saxonum domitor acerrimus: qui Saxones subiugatos omni ratione Christianos facere conatus est. Specul. Saxon.*
Kaerle / keerle. *vetus.* Vir, homo. & Maritus.
Kaerle / keerle. Rusticus. *Angl. carle, churle.*
† **Kaerle / keerle.** *Fland.* Tunica, tunica longior, vestis suprema.
Kaerte. Charta, papyrus, pagina, scheda. *Ger. karte: Gal. carte: Hisp. carta: Ang. karte.*
† **Kaerte.** Charta picta, charta lusoria.

Kaer-

Kaem.] vid. M. SCHOOCK in diss. de Cervisia. p. 10.
Kaerden.] & ab eo *door-caerden*, quod occurrit in v. VAERNEW. Sp. bl. 1.
Maer willen my Pherecides ooghen doorsien
Ende Isocrates nersticheyt **doorkaerden.**
Kaerle. *Vir fortis.*] conf. FR. BURM. Aenm. bl. 38–42.
Kaerle. *Tunica.*] quomodo *Ick moet den keerle synen* **keerle** *t'huis bringen.* CHR. PLANTINO. oportet ut referam rustico suam togam.
Kaerte. *Charta lusoria.*] J. WAGEN. deducit a *quaerten*, a quatuor chartarum specie. vid. in not. ad de besch. v. Amst. St. X. bl. 164. cui etiam favet *quaertspelen*, in de Recht. en Cost.

kaerten. j. kaert-speelen. Ludere chartis.
kaert-spel / troef-spel. Chartulæ lusoriæ, paginæ lusoriæ, chartulæ pictæ, ludus chartarum, ludus foliorum, rubri chartacea symbola regis.
kaert-spelen. Ludere chartis.
Kaese / keese. Caseus. *Germ. kaes: Ital. cascio: Hisp. queso: Ang. chese.*
kaes-horde. Fiscella, fiscina casearia.
kaes-huysken. Caseale.
kaes-kooper. Casearius, lactarius.
kaes-kraem. Taberna casearia.
kaes-libbe. Coagulum.
kaes-runsel. Coagulum.
kaes-schere. Forma casearia.
kaes-vat. Forma siue fiscina casearia.
kaes-vlaeye / kaes-taerte. Artocyra, tyrolaganum, laganum.
kaes-vorme. Forma casearia.
kaes-water. Serum: *pars lactis aquea, à caseosa separata.*
kaes-weye. Serum.
kaesken / keesken. Caseolus, paruus caseus.
kaeskens-kruyd. Malua silvestris. *q. d.* herba caseolorum: *à forma seminis caseolo non dissimilis.*
Kaet / quaet / keet. *Sax. Fris. Sicamb.* Eluuies, limus, lutum, squallor, stercus, merda, sordes. *Ger. kaat.*
kaet-haen. *Ger. Sax. Sicamb.* Vpupa. *q. d.* gallinaceus stercorarius.
Kaetse. Ictus, percussio: & Colaphus, alapa.
kaetse. Ictus pilæ: & Meta siue terminus pilæ. *Gal. chasse: Ang. chase.*
kaetsen / ketsen. Sectari pilam, ludere pila palmaria, exerceri pila.
kaets-bal. Pila, pila lusoria, pila manuaria, pila repercussatilis.
kaets-baene. Sphæristerium.
kaets-spel. Ludus pilæ. & Sphæristerium: locus exercitio pilæ destinatus.
Kaeue. *Fland.* j. kaf / kaue.
Kaf / palie. Acus, eris; palea, purgamentum frumenti. *Ang. chaffe.*
kaf-kiste / kaf-solder. Palearium.
kaf-sack. Saccus acerosus, acere refertus.
kaf-sack / draf-sack / buyck-buyck. Venter collatiuus, homo ventricosus & obesus. *q. d.* saccus acerosus: *sumpta metaphora à pecore paleis siue aceribus & siliquis saginato.*
kafachtigh. Acerosus, paleatus.
Kafhoen. *Fland.* j. kaue / schoude.
kafhoen-baegher. j. schoud-baegher.
Kaffoor / kauffoor. Foculus, batillus mensarius. *vulgò* recalfactorium. *Gal. rechauffoir.*
Kaftel. *Holl. Fris.* j. borstel-draed.
Kaghe / kaghe-schuyte / kager-schuyte / krau-schuyte. *Holl.* Nauicula aperta, & oblonga velifera.
Kagghe-nest. *Fland.* j. kack-in-nest.
† Kaiacke / kasacke. Gallica palla. *vulgò* casacca. *Gal. casacque: Ital. casaco, casachino: Hisp. casaca.* iacke *autem nostras est dictio.*
Kaiacke. *Sicamb.* j. hedel. Supparus, supparum, tunica superior linea.
Kaye. j. kaeye.
Kaiuyte / kaiuyte. Cubile naucleri, cubiculum nauarchi: & Casteria: locus in naui vbi remi & gubernacula reponuntur. *Gal. cahute.* j. casa.
Kake / kakelen. j. kaecke / kaeckelen.
Kal. Pulcher. καλὸς.
Kal. *Holl.* j. pit. Nucleus pomi aut piri.
Kal. *Holl.* j. klap.
Kalábberen / kallabberen. Inter se in vtramque partem de variis rebus otiosè suaues iucundosque sermones conferre. *Becanus.*
Kalaensch. Elegans, scitus, lautus. *Gal. galland: Hisp. galan.*
Kalamijn-steen. j. klemer-steen.
Kalander / koren-worm. Curculio, curgulio: cis: *vulgò* calandra. *Ger. galander: Gal. calandre: Ital. calandra: Hisp. calandria: Ang. calender.*
Kalanderen. j. kalenderen.
Kalangie. Calumnia, vexatio in litibus per fraudem & frustrationem: malitiosa interpretatio rei alicuius.
kalangieren. Exigere multam, vexare aliquem multa, irrogare multam.
kalangieren. *vet. Fland.* j. straffen. Arguere, reprehendere, multam irrogare, castigare.
Kalangieren. Sibi asserere: sibi retinere, vendicare.

v. Antw. bl. 228. & alius locus infra citatus ad *Vastelavond*, neque vel sic tamen a communi derivatione recedere necesse est.
Kaiacke.] vid. infra ad *Pandrock.*

dicare. *Gal. chalanger, calanger, calenger: Ang. chalenge.*

Kalangieren den coop. Emptionem alienam in se transmouere: iure præferentiæ siue propinquitatis emptionem anticipare: transferre in se emptionem bonorum: retrahere emptionem, remouere extraneum ab emptione. *dicitur* kalangieren / *à* calumnia: *vt patet l. dudum. C. de contrahend. empt. Grauis, inquiunt Imppp. videtur iniuria, quæ inani honestatis colore velatur, vt homines de rebus suis aliquid facere cogantur inuiti.*

Kalangieringhe. Irrogatio multæ.

Kalangieringhe des koops. Ius præferentiæ in rebus empticiis: ius προτιμήσεως *vulgò* retractus *dicitur: cùm alienam emptionem quis in se transfert: maximè autem cùm alienata à propinquis prædia oblato intra legitimum tempus pretio recuperantur.*

Kalck. Calx. *Germ. kalch: Gal. chaux: Ital. calce: Hisp. cal. chalke autem Ang.* creta *dicitur.*

Kalck-brander. Calcarius.

Kalck-lijm. Bitumen.

Kalck-gruys. Rudus, eris.

Kalck-loedie. Rutrum, rutabulum.

Kalck-ouen. Calcaria fornax.

Kalck-scheruen. Rudus.

Kalebasse. Cucurbita lagenaria.

Kalénderen. j. kalanderen.

Kalendier. Fasti, orum: fastus, uum. *vulgò* calendarium.

Kalendier-boecxken. Calendarium, tabulæ calendariæ, libellus fastorum.

Kalengieren. j. kalangieren.

Kalf. Vitulus. *Germ. calb: Ang. cavvlfe, calfe.*

Kalf. Homo obesus. *ita Suet. Tranq. ait Seruium apud Gallos olim appellatum Galbam, id est, præpinguem, siue vitulum bene saginatum.*

Kalf van het hout. j. muys. Pulpa.

Kalf-koe / kaluer-koe. Forda, horda, fœta bos, vacca fœta, prægnans.

Kalff-muyl / kalff-neuse. Antirrhinum, anagallis siluestris.

Kalff-snuyte. Antirrhinum, cynocephalis, caput canis, caput vituli. *herbæ genus.*

Kalff-voet. j. papen-kullekens. Arum. *officin.* pes vituli.

Kalf-vleesch. Caro vitulina.

Kalffen. j. kaluen. Fœtare.

Kalfaten. j. kallefaten.

† Kalibaerd. Comarchus. vici siue villæ princeps.

† Kaliote / keliote. *Fland. Holl.* Vectigal, exactio, tributum. *Gal. cueillette.*

Kalissen-hout. Glycyrrhiza: radix Scythica, dulcis. *vulgò* regalitia, liquiritia. *Gal. re-clisse, regalisse: Ital. regolitia: Hisp. regaliza.*

Kalkoen. *vetus.* j. hoef. Cornu pedis equini.

† Kalkoenschen / oft kalekutschen haen. Pauo Indicus, pauo Gallicus, Gallopauus.

Kalkoensche henne. Gallina Indica, Afra, Africana, Numidica, Gallica.

Kalláueren. j. kalaueren / kallen.

Kallander. j. kalander. Curculio.

Kallanderen het lijnwaet. Polire, leuigare, mangonizare pannum lineum: ornare telam venalem ad alliciendos emptores. *Gall. calendrer.*

Kallant. Qui alterius opera vtitur. *q. d.* cliens.

Kallant. Permutator, commercia excercens cum aliquo. & Aduentor. *Gal. chaland.*

Kallanterye / kallandijse. Clientela: & Commercium. *Gal. chalandise.*

Kalle. *vetus.* Pulchra, formosa.

Kalle. *vetus. Sicamb.* Canalis. & Stillicidium.

Kallefaten / kalfateren / breeuwen de schepen. Commissuras nauium ferruminare musci coma interiecta: infercire, stipare stuppa. kalefaten (*inquit Adrianus Iunius, Animaduerforum lib. 5. cap. 6.*) est consolidare & compingere hiulca, à καλαφάτης, qua voce naupægus vocatur, cuius munus est, nauis commissuras rimasque solidare stuppa aliáve materia. Kal-vaten *Becano est* nauem siue vas apparare ne aquam per rimas vllas admittat, eique vltimam manum imponere: *dictione composita à* kal & vat. *Gal. calfatrer, calfeutrer.*

Kallefater. Stipator.

† Kal-

Kalibaerd.] add. PLANTINI Thes.

Kaliote.] keliot *eisschen.* in priv. apud v. D. WALL D. IV. bl. 787. ibique not.

Kalkoenschen oft kalekutschen haen.] *Gelykenis genomen van de* Calicutse *Hanen*: scribit v. MERWEDE in de Roomse Min-tr. bl. 32. in marg.

† **Kallen.** *Sicamb. Fris. Holl. Fland.* Dicere, loqui, sermocinari, fabulari. *call, Angl.* i. vocari. καλεῖν.

Kal-wael. *vet.* Fabulator, gerro.

Kallepser. j. **ghelepser.** Concubinus.

Kalletwey. *Fland.* Ensiculus venatorius.

Kallupte/ kiupte. Globus. & Rapa, rapum.

Kallimten. j. **kiupten.**

Kalm. Tranquillus, quietus, placidus, tacitus, stratus. & Tranquillitas, malacia. *vulgò* calmus. *Gal. calme: Ital. calmo: Hisp. calma: Angl. calm, cavvlme.*

Kalme zee. Malacia, flustrum: maris tranquillitas, mare tranquillum, mare stratum, clemens, mite.

Kalmijsreye. *Fland. Brug.* j. **barbeken-becken.** Isicium.

Kalmeyn-steen. Lapis calaminaris. j. **klemmer-steen.**

Kalven/ kalveren. *plurale à* **kalf.** Vituli.

Kalven/ kalveren. Fœtare, fœtum edere, fœtificare. *propriè dicitur de vacca vitulum edente.*

Kalven/ braecken. Vomere, reddere vomitum.

Kalver-koe. j. **kalf-koe.** Vacca fœta.

† **Kaluwe.** j. **kael.** Caluus.

† **Kam/ kamme.** *vetus.* j. **brouwerije.**

Kammer. j. **brouwer.**

Kammer-straete. j. **brouwers-straete.**

Kam-stock. Tridens cereuisiarius.

Kam. Pecten. *Ger. kamp: Ang. combe.*

Kam/ strupt der bogelen. Crista, apex.

Kam van de stadt-poorte. j. **hert.** Cataracta, cratis portarum instar pectinis dentata.

Kam/ koe-kam. Numella.

Kam-tand. Radius pectinis.

Kam-wijs. Pectinatim, ad pectinis similitudinem.

Kam-wijs ghemaeckt. Pectinatus.

Kammen. *Fland.* j. **kemmen.** Pectere.

† **Kamant/ kamantigh.** Scabiosus, scabie siue impetigine laborans: scabiosus instar mendici: *gallis caimand dicitur* mendicus, *quem nos* **gonman** & *perfectiùs* **gode-man** *vocamus: & caimander Gal.* i. cogere stipem.

Kamanterije/ kamantichepd. j. **rabbauts krauwsel.** Impetigo: fœdatio cutis serpens cum pruritu: scabies sicca, aspera, & prominens: scabies mendicorum.

Kameye. *Sax. Sicamb.* j. **vlote.** Ratis, schedia.

Kameel. *vetus: Holl.* j. **kemel.** Camelus.

† **Kamelot.** Vestis vndulata, cymatilis, capripilia. *vulgò* camelotum, chiambelotum, cambellotum, zambellotum, *voce Gallis, Italis, Hispanis aliisque communi; quod scilicet è camelorum, præcipuè Caspiorum, vt scribit Ælianus, & caprarum villis & pilis contexatur.*

† **Kamer/ kamere.** Cella, *vulgò* camera. *Ger. kammer: Gal. chambre: Ital. camera: Hisp. camara: Ang. chambre.* καμάρα. i. fornix. **Kamerken.** Cellula.

Ka-

Kallen.] M. STOKE B. VI. vs. 496. pandit.

Doe begonden de lude te **kallen.**

& in Vlaerd. Redenr. b.

Van de gheheugenis en 't gebruyck veel te **kallen**

Waer hier plaets maer geen tijt.

verbum Gelris & Transisalanis rusticis, ut diutissime servantibus veteris vestigia ruris, nondum obsolevit --- at pro *in jus vocare* etiam usurpabatur; hinc in J. SCHRASS. Harderov. *dat* (sc. *in jus vocare*) **kallen** *in Deutschen rechte hette.* D. I. bl. 138. & Ms. Old. en Nyhen Brief der St. Nymegen. art. 5. *wanneer men in den Rhaedt* **kallen** *sal.* & HALTAUSII *Bekallung.* quam v. vide.

Kaluwe.] ita in Van Julius Cæsar. *Hi was seer* **calu** *in zyn voorhooft.* in de Prologhe, & passim *Karel die* **caluwe.** in vetustis scriptis.

Kam.] videndus G. VOSS. de Vitiis serm. II. IV. init.

Kamant.] PLANTINO Camant, *Verolé, Infectus morbo Gallico.*

Kamelot.] vid. omnino H. V. RHYN not. ad Utr. Bisd. I. D. bl. 272. sqq.

Kamer.] etiam *domum* designat, ut Trajecti Batavorum *de steenen kamer.* & in hac regione prope pagum *Putten, de steenen-kamer,* & in J. V. D. BEEK Chron. apud MATTH. *sommighe toornen van des Bisschops* **camer.** T. III. p. 111.

Kamer. Cœnaculum.
kamer / slaep-camer. Cubiculum, thalamus.
† **kamer / ghulde.** Collegium, contubernium.
kamer / raed-kamer. Curia, concilium, auditorium. *vulgò* camera.
kamer der schepenen. Senaculum.
kamer van ontfanghs. Aerarium, quæstorium.
† **kamer / kamer-ganck.** Alui excrementum, ventris profluuium, purgatio alui, laxatio ventris. *vulgò* camara *Hispanis dicitur.* **Ter kameren gaen / kamer-ganck hebben.** Purgare aluum.
kamer-busse. Tormentum minus, bombarda minor.
kamer-ganck. Alui purgatio.
kamer-ganck maecken. Ciere, solucre, ducere, subducere aluum.
kamer-ghe-richt des Keyser-rijcks. Iudicium Cameræ Imperialis: iudicium Romani Imperij.
kamer-houden. *Fland.* Vti dicta siue certa victus ratione.
kamer-houden. j. **raed-houden.** Inire consilium.
kamer-houder. *Fris.* j. **roode-roede.**
kamer-katte. Cellaris meretrix: *concubina siue pellaca quam amator sibi soli seruat cellæ inclusam.*
kamer-kruyd. *Fland.* Barbicapra: *herba quæ in ædis sternitur.*
kamer-looghe. *Fris.* j. **pisse.** Lotium.
kamer-loop. *Fland.* j. **loop.** Profluuium alui.
kamer-pot. *vet.* Matula. *Angl. chamber potte.*
kamer-spel. Ludus scenicus, ludus histrionicus, histrionia, histrionica: præstigiæ. *q. d.* ludus cameræ siue cellæ: *quòd in scenis, tabernaculis, cellis aliisque locis priuatis (nemine, nisi mercede numerata, intromisso) spectaculum sui suæque artis præbeant histriones, mimi, præstigiatores, & id genus alij gesticulatores.*
kamer-speler. Histrio, mimus, ludius, ludio, circulator, præstigiator.
kamer-speler / reep-dansser. Petauristes, petaurista.
kamer-stoel. Sella familiaris.
kameren. In cella condere, in cubiculo asseruare, includere cubiculo.
† **kameriere / kameniere.** Ancilla cubicularia: cubicularia, æ: ancilla à cubiculis, pedisequa, ancilla. *vulgò* cameraria. *voce Gal. Hisp. Ital. communi.*
kamerlinck. Cubicularius, à cubiculis, præfectus cubiculo, super somnum seruus. *vulgò* camerarius & camerlingus. *Ger. kammerling: Gal. chambellan: Ital. cameriero: Hisp. camero: Ang. chambrelayne.*
Kamijn / kamijn-steen. *Ger. Sax. Sicamb.* j. **schouwe.** Caminus.
Kamille / kamil-bloemen. Camæmelum, anthemis. *Germ. camomillen: Gal. camomille: Ital. camomilla: Hisp. manganilla: Angl. camomill.*
Kamme. j. **kam.** Pecten.
kammen. *Fland.* j. **kemmen.** Pectere.
kammen. *vetus.* j. **brouwen.** *vide* **kam.**
Kamp. *Sax. Fris. Sicamb. Holl. Fland.* Campus, ager, aruum.
kamp. Castra, statiua. *vulgò* campus. *Gal. camp: Ital. campo: Hisp. campo: Ang. campe.*
kamp. Certamen, certatio, pugna, militia: & Monomachia, duellum, singulare certamen duorum. *Ger. kampff: Gal. combat: Ital. campo.*
kamp-plaetse. Arena, palæstra.
kamp-strijd. Duellum.
kamp-vechter. Athleta, pugil.
† **kampe.** j. **kempe.** Pugil. & Pellex.
kampen / kamperen. Castra facere, ponere, metari.
kampen / kempen. Certare, concertare, decertare, pugnare, depugnare, debellare, dimicare, digladiari. Singulari certamine certare. *vulgò* cambire.
kamper / kemper / kampioen. Bellator, certator, gladiator, propugnator, athleta, pugil, debellator, depugnator, monomachus.
kamper-wonde. *vetus.* Vulnus lethale, periculosum: vulnus profundum ab vngue medij

kamer. *Collegium.*] a quo Rhetoricorum *kamers.*
kamer / kamer-ganck.] etiam in PLANTINI Thes. a quo additur *te camer gaen, cacare.*
kameriere.] PLANTINO. & in 't laeste sp. v. sinnen in 't Const.-th. Juw. inter personas loquentes *de* **Cameriere.**
kampe.] vid. me ad *Gaerwe* supra.

dij digiti vſque ad eiuſdem digiti longiſſimum articulum.

Kamperlick. Athleticè. & Periculosè.

Kamperlick aen-ſpreken. *vet. Sax.* Iniurioſis verbis alloqui: duelli verba dicere.

Kamperlick ſtaen. In ſummo diſcrimine ſiue periculo & neceſſitate eſſe.

Kamperlick groeten. *vetus.* Capitis accuſare, crimine accuſare.

Kampioen / kamp-vechter. Athleta, pugil, bellator. *vulgò* campio: *à campo ſiue circo decertantibus definito. Gal. champion: Ang. champion.*

·**Kampernoelie / padden-ſtoel.** Fungus, boletus. *Gal. champignon.*

† **Kamus / kamuys / plat-neuſe.** Simus, ſimo, cui nares ſunt depreſſę ſuperius: camurius. i. inflexus *vulgò* camuſius. *Gal. camus: Ang. camoſes.*

Kamus / ſtompen-neuſe. Naſus reſimus.

Kamus. Catellus Melitæus naribus depreſſis.

Kanaele. Canalis, alueus: fluuij alueus. *Ger. kannel: Gal. canal: Ital. canale: Hiſp. canal.*

Kanaelie. Fæx plebis, fæx ciuitatis. *vulgò* canalia. *Gal. canaille. Ital. canaglia: q.d.* canes.

Kancel / kantſel. *Germ.* Pulpitum, ſuggeſtus, roſtra.

† **Kancelier.** Archigrammateus, ſcribarum præfectus, nomophylax, ſcriba principis. **Kancelier / requeſt-meeſter.** A libellis, libellorum magiſter: qui cognitiones tractat, & ſupplicum libellorum vota. *vulgo dictus* cancellarius, *à cancellando, id eſt, illinendo tranſuerſis lineis vel cancellis: quum ſæpius reſcripta, regis ſeu principis ſigillo munienda corrigat. Nomen* cancellarius, *ſpecioſè à* cancellando, *id eſt, ductis cancellatim lineis inducendo, quidam deriuant: Caſſiodorus autem à* cancellis, *quòd intra ſecreta cancellorum ſeptis clauſa, cauſas examinarint. Guil. Camd. Gal. cancellier: Ital. cancelliero: Hiſp. cancillero: Ang. chauncelour.*

Kancelrije. Archiuum, tabularium, nomophylacium, officina pragmatica ſiue diplomatica. & Iuris præfectura.

Kancker. Cancer, carcinoma. *morbi genus. Gal. cancre: Ital. cancro, cancaro: Hiſp. cancer. Ang. canker.*

Kancker-bloeme. Vrinaria, dens leonis, roſtrum porcinum, caput monachi, dens caninus: & Ambubeja, aphace.

Kancker-kruyd. j. ſonnen-wende. Heliotrophium: herba cancri: aduerſus carcinomata præſens.

Kandeel / ſuppen. Cyceon, miſcellanea potio, ſorbitio, ſorbitiuncula, ſorbillum. *Vox* **kandeel /** *vt notat Adrian. Iunius,* κανδυλος *Græcorum non abludit, olim in deliciis: cuiusmodi eſt Friſiis recepta* **warmelaute /** *quod ſonat* calidum donum *ſiue* calidum ſcyphum, *quaſi* θερμοδώρον. *Poſſet tamen, ſalua Iunij opinione, dici* **kandeel /** *quaſi dicas* calidum: *qua ratione Gallis chaudeau: & Ang. caudel. cùm nos quoque vulgò huiuſmodi ſorbitiunculas* **warm / wat warms /** *hoc eſt,* calidum *ſiue* calidi aliquid *vocemus. vulgò* caldellum.

Kandeel-feeſte. *Fland.* Repotia.

Kandelaer. Candelabrum. *Gal. chandelier: Ital. candelaro: Hiſp. candelero: Ang. candelſticke.*

Kandelaers. j. water-liſch. Sparganium, gladiolus paluſtris.

Kaneel. Caſia. *vulgò* canella. *à quadam canalium figura.* Cinnamum, cinnamomum. *Gal. canelle: Ital. canella: Hiſp. canela: Ang. canel.*

Kaneel-rooſe. Cinnamomina roſa.

Kanefas / kanefas-doeck. Canabina veſtis, cannabacea tela. *vulgò* cannauacium. *Gal. caniſas: Ital. cananaccio.*

Kaniant / kangiant. Veſtis polymita, verſicolor, babylonica. *vulgò* cangianta.

Kanne. Poculum, capis, obba, cantharus. *vulgò* canna. *Ger. can: Ang. canne.*

Kanne wijns. Quartarius vini.

Kanonick. Canonicus. *q. d.* regularis. *Gal. chanoine: Ital. canonico: Hiſp. canonigo: Ang. chanco.*

Kanoniſije. Canonicatus.

Kanoniſeren. Referre in numerum deorum vel diuorum, cælo aſſerere, apotheoſi donare, dico-

Kamus / kamuys.] VONDEL in MARONIS Ecl. x. *terwyl de* **kamuyze** *geitjes de ſtruicken afſcheeren.*

(Dum tenera attondent ſimæ virgulta capellæ.)

Kancelier.] Conſuli poteſt MATTH. in Anal. T. I. p. 239. 240. not.

diuorum catalogo afferibere. *vulgò* canonisare.

Kansse. Alea, iactus aleæ, fors, fortuna, casus, euentus, puncta primo casu aleæ iactę obuenientia: casus aleæ. *Gal. chance: Ang. chaunce.* **De kansse waghen.** Aleam experiri.

Kansseler. j. **quanseler.** Sodalis.

Kansterlinck. j. **krantselinck.** Spira.

Kansuweele. Pirum falernum.

Kant. Canthus, angulus, extremitas, extrema pars, margo, ora, labrum. *Ital. cantone: Hisp. canton.*

Kant aen d'water. Crepido, margo, ora terræ quam aqua alluit, ripa.

Kant. Pars: regio. **Van alle kanten.** Ab omni parte.

Kant broodts. j. **hompe.** Frustum præcidaneum. *Gal. chanteau: Ang. cantell.*

Kanten. Extremitatem abscindere.

Kantigh. Angulosus, angulatus.

Kanteel. Pinna, mina, spicula.

Kanteel / kanteel-hout / faetlisel. Canterius.

Kanteel / kanteel-steen. Mina, pinna muri, mutulus.

Kanteelen / sopen. Acroteria.

Kanter. Canterius: equus cui testes exempti.

Kantert / kanter-kese. *Holl. Fris. Sicamb.* Caseus magnus.

Kantsel. j. **kanteel.**

Kap. j. **kappe.** Capitium.

Kape. j. **beur-bergh.** Promontorium. *Ital. capo: Hisp. cabo. q. d.* caput.

Kape / bake. Specula, pharus, signum litorale.

† **Kapelle.** Sacellum, sacrarium, ædicula. *vulgò & antiquè* capella, *vt explicat Guil. Durand. in Rat. diuin. offic. lib.* 2. *cap.* 10. *nempe à capa siue cappa diui Martini, quam olim Reges Franciæ in bello secum ferre solent, eaque sub quodam tentorio ab ipsa capa, capella dicto, servabatur. Vel à capra siue capella: olim enim in expeditionibus, in tentoriis domunculas pellibus caprarum contectas confecerunt, in quibus sacra celebrabantur. Hæc posterior Durandi ratio mihi potior videtur: cùm etiam pellis in sacra Scriptura pro tabernaculo pelliceo ponatur. vt Psal.* 103. *Extendens cælum sicut pellem. i. sicut tabernaculum quod fit ex pellibus. & apud Cæsarem, Valerium, Tacitum, Liuium & alios, pelles pro tentoriis quæ pellibus constabant, accipiantur. Germ. kapele: Gal. chapelle: Ital. capella: Hisp. capella: Ang. chapell.*

Kapelle / hoor. Chorus.

Kapelle-meester. j. **sangh-meester.** Phonascus, symphoniarcha.

Kapellaen. Sacellanus, minister sacrorum: *vulgò & antiquè* capellanus. clericus in cuius custodia capella est: *à clericis autem ad Sacerdotes idem nomen passim est transfusum. Guil. Durand.*

Kapelleken binnen den huyse. Lararium.

Kapelleken. *Holl. Fris.* j. **kauwel.** Papilio.

Kapelrije. Sacerdotium minus. *vulgò* capellania.

Kapestant. Ergata: machina tractoria axe recto.

Kapitael. j. **hoofd-somme.** Sors. *vulgò* capitale, summa capitalis, cauedale.

Kapiteel. Capitulum, epistylium, modulus: id quod scapo siue columnæ imponitur.

Kapiteel. j. **hoofd-gheld.** Exactio capitum.

Kapiteel. j. **hoofd-punt.** Caput, capitulum.

Kapitel / kapitel-huys / ge-stoelte. Exedra. *vulgò* capitulum cœnobij, capitulare sessorium.

Kapitel der canoniken. Collegium canonicorum, comitia sacra, conuentus.

Kapitel houden. Peragere conuentus, celebrare comitia sacra.

Kapitel-dagh. Dies comitiorum sacrorum.

Kapitel-huys. Exedra. *vulgò* capitulum.

Kapitelen. Castigare verbis & multis: castigare & multare in comitiis.

† **Kapiteyn.** Dux militum, ductor ordinum, præfectus militum, strategus. *vulgò* capitaneus: *à capite nempè: quòd sicut caput reliquis membris, ita hic reliquis militibus, ciuibus, aliisque imperet. Gal. capitaine: Ital. capitano: Hisp. capitan: Ang. captaine.*

Kapiteyn generael. Imperator, imperator exercitus, archistrategus, dux primarius.

Kapiteyn van 't schip. Nauarchus, præfectus nauis.

Kapiteyn-schap. Præfectura, ducatus, imperium

Kapelle.] vid. MATTH. in not. ad T. I. Anal. p. 234. 235. & alia cogitantem Vener. P. NIEULAND Lett. Verl. D. II. bl. 265 -- 269.

Kapiteyn.] dissentit Ill. HOLBERG in de Br. D. II. bl. 63. sed frustra.

rium militare, strategia. *vulgò* capitaneatus.

Kappe. Capitium, capitis tegmen, pileus, cucullus. *vulgò* cappa. *Germ. kappe, kappenzipffel: Gal. cappe: Ital. cappe: Hisp. capa: Ang. cappe.*

Kappe/ koor-kappe. Trabea. Velt-kappe. Chlamys. Spaensche kappe. Ricinum cucullatum, bardocucullus.

Kappe. Culmen, fastigium: supremum siue summum cuiusque rei.

Kappeken. Cucullulus, paruum capitium.

Kappeken der manlickheyd. Præputium, pellicula glandem tegens.

Kappaerd. Cucullatus, capitio indutus.

Kap-man. Cucullatus. & Columbus cristatus.

Kap-mutse. *Holl. Sicamb.* j. slaep-mutse.

Kap-raue/ dack-sperre. Canterius, tigillum.

Kappoote. Capitium, sagum. *Hisp. capote.*

Kappootken. Palla muliebris.

Kaproen. Cucullus, capitium. *Gal. chaperon.*

† Kaproen. Humerale, gestamen humerale, cucullus humeralis: tutulus, ephestris, epomis.

Kaproen/ hoyck der vrouwen. Calantica, caliendrum, capitium: cucullus, cucullio: mitra, mitella.

Kaproenken. j. kappeken.

Kappel/ kappelken. *Holl.* j. pepel. Papilio.

Kappelle. j. kapelle.

Kappen/ hacken. Conscindere minutim, minutatim consecare, incidere, resecare. *Ang. choppe.*

Kap-mes. Culter concisorius.

Kapper. Concisor.

Kapper/ kappert/ potf-hooft. Lamia: *piscis dictus à truncandis piscatorum sagenis. Adr. Iun.*

Kappers. Capparis, inturis. *Ger. kappren: Gal. cappres: Ital. cappari: Hisp. alcapparas: Ang. capers.*

Kappuyn. Capo, capus, gallus spàdo, cui testes sunt auulsi. *Germ. kaphan, kapaum: Gal. chapon: Ital. capone: Hisp. capon: Ang. capon.*

Kappuynen. j. lubben. Castrare, cuirare, auellere gallo testes.

Kap-hoen/ kap-haen. *vet.* j. kappuyn. Capo.

Kararcke. j. karraecke. Circerus.

Karbeel/ latte. Tignus, tignum.

Karbeel-steen. Mutulus.

Karaveel. j. kareveel.

Karbonade/ kolen-heest. Caro tosta, offula carbonibus tosta. *vulgò* carbonada. *Gal. carbonade: Ital. carbonada.*

Karbonckel/ karbonckel-steen. Carbunculus. *lapis pretiosus à similitudine prunarum dictus. Germ. karfunckelstein: Gal. escarboncle: Ital. carbonchio: Hisp. carnoncol.*

Karbonckel. Carbunculus, anthrax: *vlceris genus.*

Karcker. j. kercker.

Kardeel. *Sax.* j. kabel-touwe. Prymnesium.

Kardinael. Cardinalis: causiatus vel purpuratus pater.

† Kare/ kaerken. Cara, amica: & *propriè* lecta, electa, dilecta: karen *enim veteribus Saxonibus* eligere, & wederkaren electus *dicitur.*

Kareel/ kareel-steen. Later, later coctus. *Gal. quareau: Ital. quadrello.*

Kareel. *vet.* j. quareel. Telum catapultorium.

Kareel-backer. Laterarius.

Kareel-oven. Lateraria: caminus in quo lateres excoquuntur.

Karel. j. kaerel.

Karen. *vetus. Sax.* Eligere, diligere.

Karen/ koren. *Fris.* j. keeren. Vomere.

Kareveel/ koreveel/ boeyer. Dromas, dromon, celox: nauis vectoria: *vulgò* carauella. *Gal. carauelle: Ital. carauella.*

Karien/ koerien. Gemere instar turturis siue columbæ. Karien/ *inquit Becanus, dicuntur pueruli, dum matribus vel nutricibus incondito sono & gesticulatione blandiuntur: quod reciprocè etiam de matribus dicimus, dum pusionibus suis colludunt, & blandis susurris tenellum animulum pacare & conciliare sibi nituntur. vide* Koeren/ koerien.

Karigh. Sordidus, parcus, tenax.

Karigheyd. Sordes, parcitas, auaritia.

Karighlick. Parcè, auarè.

Karle. j. kaerle.

Karmen. j. kermen. Lamentari.

Karme-

Kaproen.] vid. H. V. R. Kerkel. Hist. D. II. bl. 429. A. MATTH. de Nob. p. 1117. A. V. BEMMEL in de besch. v. Amersf. D. I. bl. 221. & quos dedi ad v. *kovel.*

Kare.] vid. OUTHOF Byv. op D. V. HOOGSTR. Lyst. v. *kaer.*

Karmesijn / karmesijnen kleed. Vestis purpurea, ostrina, coccinea, coccina, Tyria, conchyliata, Sarrana, perfusa ostro, ardens murice: *Arabicè* kermez. *vulgò* Carmesinum *dictum, quod fiat ex vermiculo qui Pœnorum lingua* carmen *dicitur. Gal. cramoisin: Ital. chremesina: Hisp. carmesi: Ang. crymesin.*

Karmieten. *vetus. Fland.* j. **karnten.**

Karnap. *Sax.* j. **arckenaer.** Menianum.

Karne. j. **kerne.** Nucleus.

† **Karnoffel.** *Germ. Sax.* Ramex, hernia, ramex carnosus.

Karonie. Cadauer. χαρώνια, charonia *apud Laërtium & Geographos sunt barathra quædam & Plutonia, mortiferos spiritus & fœdos odores exhalantia: hinc Caltæ, quod fœtet cadaueris modo, dicunt* caronia: *& hominem nihili, indignum qui in vllo sit numero, vocant vulgò* carognia, *tanquam* cadauer beluæ alicuius eiectum, *à vitiorum fœtore. ita Gilbertus Cognatus. Gal. charogne: Ang. carrayne.*

Karote / karote-wortel. Pastinaca, daucus, siser. *vulgo* carota. *Gal. carotte: Ang. carot.*

Karper. Cyprinus. *vulgò* carpio, carpa. *Germ. karpffen: Gal. carpe: Ital. carpione: Ang. carpe.*

karpers leven. Vita macerata, vita vuida: vita cui omnia affatim suppetunt, vt carpioni siue cyprino, in aquis degenti, aquæ.

Karpet. Gausape, amphitapa, tapes, tapetum. *Gal. carpet: Ang. carpet.*

Karpie / karpye. Linamentum carptum volsúmue, è linteis concerptis: linamentum rasile, è lanugine linteorum crasa. *vulgò* carpia. *Gal. charpie.*

Karrake / kraecke. Circerus, nauis maioris genus. *Gal. caraque: Angl. caricke.*

Karre. Carrus, carrum, carruca, currus, biga, vehiculum, vectabulum, cisium, quadrigula, curriculum. *Germ. karren: Gal. char, chariot, charette: Ital. carro, carretta: Hisp. carro: Ang. carre.* **karre** *propriè Teuton.* vehiculum duabus rotis volubile.

karre. *vet.* Nassa: alueolus: alueare.

karre-drijver. Carrucarius, bigarius, cisiarius, agitator carri.

karre-man. j. **karre-drijver.**

karren. Vehere, vectare carro.

Karren / kerren. Stridere, gemere, strepere, concrepare.

karrende waghen. Plaustrum stridulum, stridens.

Karrijne. *vetus. Fland.* j. **karre.** Carrus, currus.

karrijn-peerden. *vet.* j. **waghen-peerden.**

Karseye. Panni genus.

Karsye. j. **kersye.** Nebula linea.

Karsvel. j. **kersvel.**

karst. *Ger. Sax. Sicamb.* Bidens, ligo.

karsten. *Germ. Sax. Sicamb.* Pastinare.

Karstelinck. j. **krantselinck.**

Karteel. j. **quarteel.** Quarta pars.

Kartrel. *vetus.* Propugnaculum.

Kartouwe. j. **nood-busse.** Genus bombardæ maioris. *vulgò* cartuna & quartana. *Germ. cartaun: Gal. courtaun.*

Karveel. j. **kareveel.** Corbita.

Karuys. *Sax. Fris.* Cyprinus, carpionis genus latioris.

Kasack. j. **kasacke.**

Kase. j. **kaese.** Caseus.

Kasement. *vetus. Ang.* Transenna, ergastulum.

Kassaerd. Placenta ex ouis, butyro, lacte, herbis, lardo, *&c. sic dicta à patellæ stridore.*

kassen / kissen. Stridere.

Kasse. Capsa, cista, arca, theca *vulgò* cassa. *Gal. casse: Ital. cassa: Hisp. caxa: Ang. case.* **kasken.** Capsula, cistula, cistella, loculus.

kasse / wissel-kasse. Mensa, abacus numulariorum.

kasse / rinck-kasse. Pala annuli.

kasse / heylighdom-kasse. Ferculum, feretrum, *siue* pheretrum.

kas-boeve. Agyrta, circulator, qui lararia circum pagos circumuehit: mythragyrtes, qui obambulat cum simulatis mysteriis, ac rudibus imponit. *Dicuntur huiusmodi impostores & nebulones* **kas-boeven** / *à capsis siue thecis, quas falsis ossibus & reliquiis vafrè munitas circumferunt ad quæstum. vulgò* quæstuarij. *&* quæstores eleëmosynarij *vocantur: horum nomen prorsus tollitur in Concilio Tridentino, Sess. 5. & 21.*

kas-taegher. j. **kas-boeve.**

kassenaer. j. **kas-boeve.** Agyrta.

kas-

Karnoffel.] vid. WACHTERI *korniffel.*

Kaſſier. Quæſtor mercatoris, adminiſtrator pecuniarum mercatoris, præpoſitus pecuniæ, menſarius, menſularius, argentarius, trapezita. *vulgò* caſſierus, capſarius. *Gal. caſſier* : *Ital. caſſiere.*

Kaſſel. *vetus.* j. **kaſteel.** Caſtrum.

Kaſſelrije / kaſtelrije. *Fland.* Territorium vrbis. & Forum iudiciale, conuentus iuridicus.

Kaſſéren. Quaſſare, frangere, confringere: & Diſpungere, expungere, delere. *Gal. caſſer* : *Ital. caſſare* : *Hiſp. caſſar.*

Kaſſéren een teſtament. Reſcindere teſtamentum; irritum, vanum, & nullius momenti facere. *vulgò* caſſare.

Kaſſéren de krijghſ-lieden. Exauctorare milites.

† **Kaſſije / kaſſij-wegh.** Via ſtrata, viarum ſtrata, via ſilicata, via delapidata, agger viæ, pavimentum viarum. *vulgò* calciata. *Gal. chaucée* : *Hiſp. calçada* : *Ang. caucie, calſey.*

Kaſſij-gote. Incile.

Kaſſij-ſteen. Silex, lapis quo via ſternitur.

Kaſſijen. Sternere lapidibus, conſternere viam ſilicibus, delapidare.

Kaſſijer. Strator ſilicum.

Kaſſijne. Iugamenta ſtructuræ feneſtrarum, ſiue oſtiorum. *Gal. chaſſis.*

Kaſſijne. *Fland.* j. **glaſſeture.** Speculare chartaceum, tympanum.

Kaſtanie. Caſtanea, nux caſtanea, nux Sardiana, heracleotica. *Ger. keſten* : *Gal. chaſtagne* : *Ital. caſtagna* : *Hiſp. caſtanna* : *Ang. cheſten.*

Kaſtanien-boom. Caſtanea.

Kaſtanien-boſch. Caſtanetum.

Kaſtanien-bruin. Spadix, ſpadiceus, puniceus, phœniceus, hyſginus.

Kaſtanien-ſchelpe. Echinatus calyx, caſtaneæ operculum.

Kaſteel. Caſtrum, caſtellum, arx. *Gal. chaſteau* : *Ital. caſtello* : *Hiſp. caſtillio* : *Ang. caſtel.*

Kaſteel-man. *vetus.* j. **kaſteleyn.**

Kaſteleyn. Præfectus arcis, inſularius. *vulgò* caſtollanus & caſtaldus.

Kaſteleyn-ſchap. Præfectura arcis. *vulgò* caſtaldia, caſtellania.

Kaſtelrije. ſ. **kaſſelrije.**

Kaſtijden / kaſtijen. Caſtigare: obiurgare, punire, animaduertere. *Gal. chaſtier* : *Ital. caſtigare* : *Hiſp. caſtigar* : *Ang. caſtize, caſtice* : *Ger. kaſtigen.* i. affligere, vexare.

† **Kaſtijdement.** Caſtigatio: punitio.

Kaſtijdinghe. Caſtigatio: punitio, animaduerſio.

Kaſtilie. *vetus. Sicamb.* Puſio.

† **Kaſuyfel.** Caſiola, poderis, ſacrum pallium. *vulgò* caſula, caſubula, planeta.

Katarre. Catharrus, deſtillatio: humor è capite deſtillans ad os & fauces: rheuma, rheumatiſmus.

† **Kateylen / kateelen.** *Fland.* Bona mobilia, ſupellex, res, facultates. *vulgò* catalla, cathallum. *Ang. catelles.* **het beſte katheyl.** *Fland.* Pretioſiſſimum pecus domeſticum, aut aliud ornamentum. *vulgò* Melius cathallum. & Optimum caput. *Ang. catayle, cattel.* i. Pecus. & *cathelles.* i. Res, poſſeſſio.

† **Kateylich goed.** Bona mobilia.

Katerrol / katerrolle / katerſ-hooft. Trochlea, rechamus, rotula ſtriata: rotula trochleæ.

Katerrol. *Fland. orient.* i. **dop / nonne.** Trochus, turbo.

Katerrol-coorde. Funis ductarius.

Kater. Aelurus. *vulgo* catus & cattus.

Kater. *metaphor.* Catus & ſagax homo, cautus.

Kater. *vetus.* Oeconomus, condus, obſonator: coquus nundinalis: qui coemptos è macello cibos coquo tradit ad cocturam. *Angl. cater., catoure.*

Kater-ooghen. Oculis micantibus, ſiue ſcintillantibus intueri, inſtar æluri aut felis.

Katte. Felis, ælurus, αἴλουρος. *vulgò* catus, & cattus: cata & catta. *Germ. katz* : *Gal. chat* : *Ital.*

Kaſſye.] uti quoque in Thes. PLANTINI.

Kaſtydement.] *tot* **caſtyement** *en mach men niemant gevangen ſetten.* in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 131.

Kaſuyfel.] vid. poteſt B. HUYDECOP. ad M. STOKE D. I. bl. 74.

Kateylen.] BOTTELG. Cap. CLXXX. **Catheylen** *begryptſe alle beide dats te weten roerende ende onroerende ende alle 't gheent dat geen erve en is* : adde A. MATTH. T. II. Anal. p. 302. in not. & quem allegat V. D. SCHELLING in 't Holl. Tiendr. D. I. bl. 139. in not.

Kateylich goed.] ſic **catheyliche** *ſaken* quoque in de Coſt. v. **Belle** rubr. 23. art. 1.

Ital. gatto, gatta: Hisp. gato, gata: Ang. catte.
† **katte/ storm-katte.** Vinea, pluteus, propugnaculum eminens, altum, collinum.
Katte. Genus tormenti quo saxa iaculati sunt maiores. *Ioan. Auentinus.*
Katte. Vir præstans, vir insignis. **Katten/** *inquit Adr. Iun. in hist. Bat.* proceres, viri insignes: *à Cattis, viris imprimis insignibus & strenuis.*
katten. j. **katteken s.** Nucamenta.
katten-kruyt. Nepeta, *vulgò* cattaria. *herba æluris malè valentibus expetita.*
katten-ooghen. Oculi noctuini, herbei, virides, glauci, cæsij. *vulgò* felini.
katten-ooghigh. Cæsius, glaucus.
katten-silver. Amiantus: lapis alumini scissili similis, linum viuum, polia, mica. *vulgò* argentum felium, *ob colorem felium oculis radiantibus non absimilem.*
katten-spel. Ludus siue iocus hostilis & simulatus: *post lusum enim deuorat ælurus murem captum.*
katten-steert. Equisfelis, equisetum, salix equina, hippuris.
katten-visch. j. **blick.** Alburnus.
kat-uyl. Noctua, bubo, vlula. *sic dicta quòd captet & fallat mures instar felis. Germ. kautz: Gal. chathuant.*
katteken. Catulus felis.
katteken s/ bloeysel van noteleers/ haselers. Iuli, nucamenta: paniculæ: comæ in nucibus, corylis, populis, salicibus & similibus, in quibus semina dependent. *vulgò* catuli.
† **Kattijf/ kattijvigh.** Miser, infelix, ærumnosus, pauper. & Nequam, reus, malus. *q. d.* capciuus. *vulgò* cattiuus. *Gal chetif: Ital. cattiuo: Hisp. catiuo.*
† **kattijvigheyd.** Miseria, ærumna.
Kattoen. j. **kottoen.**
Kavalle/ kraecke. Domus ruinosa. & Iumentum coriaginosum: caballus terga ruptus verbere. Caballus *ab* equo *eò distat, quòd* caballus *ferè nunquam, sine derisione dicitur:* equus *verò semper de apto & probato. Pompon.* Caballos *ait qui in pristinis essent, quasi dicat malos, Anton Nebriss. Verùm Gallis, Hispanis & Italis pro* generoso equo *accipitur. Gal. cheual, caual: Ital. cauallo: Hisp. cauallo.*
Kaud. j. **koud.** Frigidus.
Kave. *Fland.* j. **kaf.** Acus, eris.
kaven. j. **krinsen.** Euentilare paleas.
Kave/ kaf-koen. *Fland.* j. **schoude.**
kave-baegher / kafkoen-baegher. *Fland.* j. **schoud-baegher.**
Kavedael. Sors, summa, caput. *vulgò* cauedale,

katte/ storm-katte.] *mit magneelen, mit beeren, mit* katten/ *mit evenhogen, ende mit andere angienen* in Chr. J. DE BEKA apud MATTH. Anal. T. III. p. 198. adde J. G. WACHTER. *katze:* at præ omnibus ceteris B. HUYDEC. breeder aentek. ad. M. STOKE D. III. bl. 290. 291.
Kattyf.] HUYDEC. scribendum vult *keityf (Dat Se...'t hier verklaarde door gevangens, is een bewys dat hy 't afleidde van 't Lat.* captivus: *en zo deedt ook Kiliaan, en schreef daarom* kattyf/ kattyvigh. *Maar de oude spelling als uit de voorbeelden blykt, was* keityf; vid. D. I. bl. 511 -- 513.) noster vero haud sine exemplo hanc orthographiam amplexus fuit, nam in fragmento apud A. MATTH. Anal. T. I. p. 65. est

Drie maniere van luden syn
Die katyf *ende onsalich syn.*

& in Coost-th. Juw.

Och wat is hier in stadt so menich arm out man
Die niet gewinnen mach, noch gansch niet wercken kan
Catibich *beswaert van het seer veel werex besuyren.*

& inferius paulo

Och hoe catibich *is den armen ouden mensch*
In desen ommegrens.

præcipue tamen placet HUYDECOPERI derivatio a *cadivus* corrupta Latina voce, cui junge J. G. ECCARD. ad LL. Salic. p. 97.
kattyvigheyd.] *so setten si hem weder in den kercker, daer hi in groter* catibicheit *sterf.* in IS. LE LONG Bockz. d. Ned. Byb. bl. 456. *Hoe Tobias blint wert, na die* catibicheyt *der Joden.* bl. 428. ibid.

dale, *siue* capitale, summa capitalis. *Gal. cuidal*, *Ital. caudale*: *Hisp. caudal*.

Kauweele. Cauea, ergastulum, carcer.

Kavel. Sors, sortitio, sors in diuisione bonorum, rata portio. *dicitur* **kavel** *siue* **kabel** / *q. d.* funis sortis, funiculus sortis *Mich.* 2. 5. funiculus distributionis. *Psal.* 77. *Sic funis siue funiculus, sacro sermone dicitur terræ & hæreditatis sors, & pars quæ cuique obtingit: nam vt Latini decempedis, sic Hebræi & Chananæi funibus extentis metabantur agros, & partiebantur iugera.*

† **kavelen.** Sortiri, diuidere bona sorte, eligere sorte, ducere sortes, sorte diuidere terram funiculo distributionis.

kavelinghe. Sortitio, sortitus, us.

† **Kaufsoir.** j. **kaffoor.** Foculus.

Kausse. j. **kousse.** Caliga.

Kauten. j. **kouten.**

Kautsye / **kaussyde.** *Fland.* j. **kassije.** Via strata.

kautsij-slijper. *Fland.* Deambulator, obambulator.

Kauwe. j. **keuie.** Cauea.

Kauwe / **kouwe** / **kuwe.** *Sax. Sicamb. Holl. Fland.* Fauces, frumen, summa pars gulæ: & Mala, maxilla, gena: & Mentum: & Branchiæ piscium.

kauwen / **kouwen** / **kuwen.** *Germ. Sax. Sic. Holl. Fland.* j. **knauwen.** Mandere.

Kauwe / **kae.** Monedula, graculus. *Ger. Sax. kaycke*: *Gal. gay*: *Picard. caue*: *Hisp. graia*: *Ang. ka, kaddovv chovvgh.*

kauwken / **kawtghen.** Pyrrhocorax.

kauwetteren / **kauwetten.** Vociferari instar monedulæ: garrire: conuitiari, contumeliam dicere, obtrectare.

† **kauwetterer.** Maledicus, conuitiator, obtrectator, vitilitigator, calumniator.

kauwetstere. Garrula, maledica mulier, conuitiatrix.

† **Kauwersteene.** *vet.* Mensa, siue taberna vsurarij.

† **Kauwoorde** / **kouwoorde.** Cucurbita. *Germ. kurbs*: *Gal. courge*: *Ang. gourde.*

K E

Ke. Ah. Interiectio varios affectus explicans.

Kedde / **keddeken.** j. **kaude.** Porcellus.

Kebisse / **kebse** / **keuisse** / **kebs-wijf.** *vet. Ger. Sax. Sicamb.* Pellex, pallaca, concubina, adultera. *Ger. kaebsvvyb.*

kebs-dom / **keuisdom.** *vetus.* Adulterium, meretricium, scortatio.

†. **kebs-kind** / **kefs-kind.** *vetus.* j. **hoeren-kind.** Nothus.

kebs-wijf. j. **kebisse.**

kebsen / **kesen** / **keuesen** / **keefsen.** *vetus.* Fornicari.

Keck. *Ger. Sax. Sicamb.* Audax. & Solidus, durus, densus, turgidus.

Kecke. Fallacia, dolus, facinus audax.

Kedel / **kele.** Supparus, supparum, theristrum.

Keefsen. *vetus.* j. **kebsen.** Fornicari.

Keefs-dom / **keefs-dochter** / **keefs-sone** / **keefs-kind.** *vide.* **Kebisse.**

Keele / **kele.** Guttur, gula, iugulus.

keele / **adem-keele.** Trachea.

keele / **ferneele.** Tegula deliciaris, siue colliciaris.

keel-ader. Iugulus.

keel-band. Spira: funiculus qui galerum, pileum, aut vittam sub mento constringit.

keel-gat. Gula.

keel-ghe-swel. Angina, synanche, *vulgò* squinancia.

keel-knobbel. Frumen, ruma.

keel-kruyd / **tapkens-kruyd.** Hippoglossum, hypoglossum. *vulgò* vuularia, bonifacia, lingua pagana, bislingua.

keel-kruyd / **mond-hout.** Ligustrum.

keel-tapken. Vua, columella, gurgulio, epiglottis.

kee-

kavelen.] *moghen dat erve jeghen malcander* **cavelen** / *ende delen.* J. MATTHYSZE. bl. 269.

Kaufsoir.] *een* **caufoor** *van metael oft van eerde.* bl. 110. in de Recht. en Cost. v. Antw.

kauwetterer.] *sommighe mottighe* **Kaeuwetteraers.** in libello Brusselsche reyse der de sas oudemans-praet (Antw. 1646. 4.)

kauwersteene.] vid. quem citat A. DE ROOY in 't Mengelst. bl. 7.

kauwoorde.] ab hoc dictum fuit Woerdanorum Rhetoricorum symbolum *de Cauweerden.* adi de W. v. de Maetsch. te Leyd. D. II. bl. 329.

kebs-kind.] exemplum vid. infra in *Witigh*, & add. Præceptoris quondam æstumatissimi C. H. TROTZ J. Agrar. T. II. p. 606.

keelen/ kelen. Iugulare, iugulum confodere. & *metaph.* Trucidare fœnore.

† keen-boom. j. kien-boom. Teda.

keeper. j. kepe.

keer. Versus, versio, conuersio, versura, flexus: circuitus.

keer in de strate. j. om-wegh. Anfractus, viæ flexus.

keer des water-vloeds. Cornu fluminis, flexus.

keeren. Vertere, conuertere.

keeren. Reuerti.

keeren. *vetus Fland.* j. ouer-gheuen. Vomere.

keeren. j. keren. Verrere.

keeren. Propulsare, arcere, depellere, prohibere.

keer-vaer. Versatilis.

keer-wegh. Anfractus, viæ flexus.

† keer-weer. *q. d.* keer-weder. j. nae-bruyd-loft. Repotia, orum.

keerer/ keerder. Versor, versator.

keeringhe/ keer. Versio.

keerlick. Versatilis.

keerle. j. kaerle.

keerne. j. kerne. Nucleus.

keersse. Candela, lucerna, lychnus.

keers-korf. Lychnotheca.

keers-licht. Candela accensa, lumen lucernæ.

keers-gaerden. *Sicamb.* j. krimmel.

keers-maecker. Lychnopœus.

keers-mugghe/ keers-vlieghe. Hepiolus, pyrallis.

keers-ruet. Sebum candelarum.

keers-snutter. j. snutter.

keers-stock. j. kandelaer.

keers-unghel. j. ruet. Sebum.

keers-lieden. j. keurs-lieden. *Zeland. Holl.* Arbitri.

keersman. *Zeland. Holl.* Arbiter.

keese. j. kaese. Caseus.

keese. j. keete. Casa, casula: & Cauea, auiarium.

keese/ kiese. *Sax. Fris. Holl.* j. back-tand. Dens molaris.

keesel-steen. *Holl.* j. kesel.

† keesen/ knauwen. Mandere, remandere: lentè mandere.

keesen. j. keessen/ kebisen. Fornicari.

† keest. *Fland. Holl.* Nucleus, granum, germen.

keest. Medulla, cor, matrix arboris.

keest. *Fland.* j. ghe-bogghelte. Oui vmbilicus.

keest-hoen. Gallina sterilis, infecunda.

keesten. *Fland.* Germinare, pullulare.

keet. j. kaet. Stercus, lutum.

keete. Casa. keetken. Casula.

keeten. Focillare, fouere. *Gal. cotiner.*

keeten het sout. Purgare, expurgare, perficere sal.

keeuwe. *Germ. Sax. Fris.* j. kouwe. Fauces.

keeuwen. j. knouwen. Mandere. *Ang. chevve.*

keser. j. keuer. Scarabeus.

keffen. Gannire, baubari, latrare.

keffer. Latrator, hylactor, hylax, canis argutus.

keffinghe. Latratus; gannitus, us.

keghel. *vetus. Holl.* j. keye. Silex.

keghel. Meta, conus, obeliscus, terminus, lapis vel stipes pyramidatus. *Gal. quille.*

keghel. *Fland.* j. kekel. Stiria.

keghelen. Ludere trunculis, pyramidulis, conis.

keghel-baene. Ludus metarum, locus in quo conis luditur.

keghel-spel. Ludus metarum.

keghel-toren. Pyramis.

keye. Silex. *Gal. caillou.*

† keye. Cerebri morbus, cerebrum non sanum, *Plaut.* insipientia, insania, phrenesis.

† keye.

Keen-boom.] idcirco arbores, quæ in turffifodinis effodiuntur, *keenen* appellant, seu *kienboomen*, *kienhout*, quia plerumque *pini* sunt. vid. not. ad J. H. DEGNER. diss. de Turfis. p. 78.

Keer-weer.] PLANTINO *kereweer.*

Keesen.] inde, ut puto, rustici vitulos suos allicientes, eos *Kieseman* vocant.

Keest. *Nucleus.*]

hier af den keest *wilt smaken.*

in de Refereyn. v. diversche Rhetoricienen wt Brabant. bl. 9.

keye. *Cerebri morbus.*] *hy heeft een* key *in den kop.* aliaque notissimi proverbii, hinc certe descendunt, & non ab Amersfurtano saxo, utpote anno demum 1651. ab Ill. *Meyero* erecto. vid. v. LOON Ned. Penn. D. II. bl. 492. sq.

† **Keye.** Stultus, insanus: vacillans cerebro. lapide silice stultior, *Plaut.*
Keyachtigh. Saxosus.
Keyaerd. Homo insanus, delirus, insipiens.
Keyken. Paruus silex.
Keyken. Flos Armerius.
Keyken / tuylken. Sertum, fasciculus florum. & Armeria: caryophyllus minor.
Keyren. j. **keeren.** Verrere.
Keysel-steen. *Holl.* j. **kesel-steen.**
Keyser. Cæsar, imperator, augustus.
Keyser-dom. Imperium: Cæsaris siue Imperatoris dominium.
Keyser-rijck. Imperium, regnum Cæsarium.
Keyserinne. Imperatrix.
Keysterlinck. j. **krantselinck.**
† **Keyte.** *Fland.* j. **kuyte.** Cereuisia.
Keytijf. j. **kattijf.**
Kekel. Stiria.
Kekelen / kekeler. j. **kaeckelen / kaeckeler.**
Kecke. Opprobrium, conuitium. pipulum, *Plaut. Ang. checke.*
Kecken. Garrire, blaterare, iurgare, increpare. *Ang. checke.*
Kecker. Garrulus, blatero.
Keker-bout. *Holl.* Balbus.
Kekeren. Balbutire.
Kekeren. Cachinnari, immoderatè ridere.
Keker-sot. Achriocelos, stultus cachinnans, dissolutè & immoderatè ridens: *risu enim effusiore in immoderatum cachinnum effundi, viro prudenti indecorum est. Fatuus in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacitè ridebit. Eccles. 21.*

Keker / kicher. Cicer, eris.
Kel. *Fris.* Perterritus, pauidus.
Kelck. Calix. *Ger. kilch: Gal. calice: Hisp. calix: Ang. calice.*
Kelck-dief. Sacrilegus. *q. d.* sacrorum calicum fur: potirioclepus.
Kelde. *Sicamb.* j. **koude.** Gelu, frigus.
Kelder. j. **keller.** Cellarium.
Kele. j. **kedel.** Supparus.
Kele. j. **keele.** Guttur.
Keloote. j. **kalloote.** *Fland.* Vectigal.
Keller / kelder. Cellarium, cella; cella penaria, promptuaria, hypogæum. *Ger. keller: Gal. cellier: Hisp. cillero: Ang. cellar.*
† **Keller.** j. **keller-waerder.** Promus.
Keller-hoofde. Crapula, helucus: capitis dolor ex ebrietate.
† **Keller-waerder / keller-meester / keller-knecht / keller-knaepe.** Promus, condus, procurator peni, cellarius, promus condus, cellæ penariæ præfectus.
Kelleren / kelderen. Condere in cella, reponere siue recondere cellario.
Keller-hals. Daphnoides: *officin.* laureola: herba cuius gustu os & guttur accenduntur.
Kelter. *Ger.* Torcular.
Kelteren. *Ger.* j. **persen.**
Kemel. Camelus. *Germ. kemmel-thier: Gal. chameau: Ital. camelo: Hisp. camello: Ang. camelle.*
Kemels-hoy. Scœnanthum, iuncus odoratus. *q. d.* fœnum camelorum, *quo cameli libenter vescuntur.*

† **Keme-**

Keye. *Stultus.*] in G. A. BREDEROOS Jerolimo bl. 313.

Maer wat een malle **kay** / *is Meester Kaskedoris.*

PAFFENRODE Hopm. Ulrich. bl. 66.

key *is 't jouwent keuning.*

& J. V. D. VEEN. bl. 661.

En dansen om 't graf met trippen ende klompen.
Soo jaerlyks op die tyt te maken sulken rey,
Tot sante WARNARS *lof of alder* **keyen key.**

Keyte.] apud V. VAERNEW. in de Spiegh. Fo. CXXIX.

Hollant ende Vrieslant syn ooc Ghendt ghedachtich
Met boter, caes, Gautsche **keyte** / *en ander ghewas.*

infra est *keute.* vid. ad v. *knol.*

Keller. *Promus.*] G. C. LEYSER vocem corruptam vult a *Cölner, Colonarius.* vid. in J. Georg. I. II. 41.

Keller-waerder.] sed vid. A. MATTH. Anal. T. I. p. 102. in not.

† Kemeneye. *vetus.* Caminus, focus. *Germ. kaemin: Gal. cheminée: Ital. camino: Hisp. cheminea: Angl. chymmey.*
Kemeneye. *Sax. Sicamb.* Coenaculum, coenatio.
Kemmen / kammen. Pectere, depectere, pectinare, discriminare comam: explicare, pangere capillum. *Germ. kaemlen: Ang. kembe.*
Kemmer. Pectinator, carminator, carminarius.
Kemmerſſe / kemſtere. Carminatrix, carminaria.
† Kemp. j. kennep. Cannabis.
Kempe. *vetus.* j. kamper. Pugil.
Kempe. *vetus.* j. keviſſe. Pellex.
Kempſ-kind / kempe-kind. j. kebſ-kind. Nothus.
Kemp. *Holl.* j. klaver. Trifolium pratenſe.
Kempen. *Sic.* j. kampen. Dimicare.
Kenckel-voet. Rusticus ſtupidus, bardus, inſulſus.
Kene / kenne. *Louan.* Signum in corpore impreſſum, impreſſio, veſtigium.
Kene. Germen regerminans.
Kenen. Regerminare, iterum emittere germen, vt frumenta, hordea, & cætera quædam grana madefacta.
† Kennen. Noſcere, cognoſcere. *Ger. kennen: Ang. knowe.* Te kennen gheven. Indicare, ſignificare, notum facere, palam facere, manifeſtare, certiorem reddere.
Ken-baer. Facilis cognitu.
Ken-penninck. Auctoramentum: nummus quo accepto miles obligatur. & Cenſus ſiue tributum quod vaſallus ſingulis annis beneficij agnoſcendi cauſa pendit.
Ken-ſchap / kenniſ-ſchap. Notitia.
Kennelick. Notus, cognitus, perſpectus. & Facilis cognitu.
Kennelick zijn. Conſtare.
Kennelickheyd. Notio, notitia. Sijn kennelickheyd ſegghen. Teſtificari, dicere pro teſtimonio.
Kenniſſe. Notitia.
Kenniſſe der ſaecken. Diſceptatio, arbitratus, cognitio cauſæ.
† Kenniſſe der ghetuyghen. Teſtimonium, teſtes.
Kenniſſe nemen. Cognoſcere.
† Kenniſ-ſchap. Notitia.
Kennep / kenp / kemp. Cannabis, cannabum. *Ger. hanff: Gal. chanure: Ital. canapa: Hiſp. cannamo: Ang. hempe.*
Kennepen oft kenpen koorde. Funis cannabaceus, *vel* cannabinus.
† Kenneve. Numella: vinculum ligneum, aut baculum collo quadrupedum alligari ſolitum.
Kenneven. Inducere pecus numellis.
† Kepel / keppel. Pyramis.
Kepen. *vet.* Tenere, retinere, ſeruare. *Ang. kepe.*
† Keper. Tignus, tignum, ſuſtentaculum, retinaculum, capreolus. & Mutulus. Kepers. Tigna fibulis coniuncta: præcipuè autem domorum in acutum deſinentium. *Gal. cheueron.*
Keper. Mutulus. *Ger. kaepffer.*
Keper. j. winckel-haeck. Norma, regula. *vulgò* quadra. *keper Ang.* cuſtos, ſeruator.
Keper-wijſe. Inſtar normæ ſiue regulæ formatum.

Kemeneye. *Caminus.*] late de hac voce agit c. v. GRUPEN. in Obſ. Rer. Germ. & Rom. p. 31. ſq.
Kemp. *Cannabis.*] uti de *Kempenbloem* Rhetoricorum Katvicenſium ſymbolum. vid. de W. v. d. Maetſch. te Leyd. D. II. bl. 323.
Kennen.] pro *confiteri* etiam uſurpabatur, ut in J. MATTHYSZE bis. bl. 247. *wes die Clerck* kent *op ſinen eedt geſchiet. & wairt dat hy* kende *van enighe ſaken.* & in BURM. Utr. J. B. *ende ſy ſellen* kennen *heir lyff verboert te hebben.* D. II. bl. 73. & pro *decidere*: nam *een ſcatte alzoo groot, als ſchepenen* kennen. in FR. v. MIERIS Ch. B. D. II. bl. 19. col. 1.
Kenniſſe der ghetuyghen.] pro quo etiam ſimpliciter *kenniſſe* ſumebatur, uti; *wil een Rechter eenen Poirter belaſten ende toeſpreken mit* kenniſſe. apud J. MATTHYSZE bl. 283. add. v. D. SCHELL. ad ALKEM. Diſpl. D. II. bl. 33. 34.
Kenniſ-ſchap.] add. CH. PLANTIN. & ex J. UTENHOVE Opdr. v. d. Catech. *verſmadende alle Gheleertheit ende* kenniſſchap.
Kenneve.] *de beſte koeye metter* kenneve *daer toe.* in de Reet c. d. Coſt. v. Antw. bl. 115.
Kepel.] vid. M. v. WICHT. not. ad das Oſtfr. Landr. ſ. 731.
Keper.] vid. M. v. WICHT. cod. l.

keperen. Contignare.
keperen. Ad normam formare.
keper-been. Os occipitij.
† **Kercke.** Templum, ædes, fanum, delubrum, κυριακή. *q. d.* dominica: *qua ratione quoque* **dom** & **dom-kercke** eccleſia cathedralis *dici videtur.* **Kercke** (*inquit P. Nannius in Miſcel.*) *ex Græco originationem habet,* κυριακόν. *Ger. kirch: Heluet. kilch: Sued. kilch: Ang. churche.* **Kercksken.** Aedicula, ſacellum.
kerck-bruyck. Ceremoniæ, cultus diuinus in templis.
kerck-dief. Sacrilegus.
kerck-dieuerije. Sacrilegium.
kerck-ghe-bod. Denuntiatio eccleſiæ: promulgatio in eccleſia, edictum publicum in templis congregato populo promulgatum, denunciatio canonica.
kerck-ghe-boden van onder-trouwe. Præconia ſponſalitia, denunciatio coniugij, conuentionis matrimonij promulgatio in eccleſia, edictum ſponſalitium.
kerck-heer. *vetus. Sicamb.* j. **prochiaen.**
kerck-hof. Cœmiterium, polyandrum, ſepulchretum, ſepulchrorum locus. *q. d.* templi hortus: *quòd huiuſmodi loca circumiaceant templis tanquam hortus.*
kerck-hof. *metaphoricè* Aſylum: locus conſecrationis lege tutus, ad quem confugiens ſine ſummo piaculo auelli non poteſt.
kerck-kruyd. Verbena: ſacra herba.
kerck-meeſter. Aeditimus, ædituus, templi cuſtos & templi curam gerens, œconomus templi, ædilis. *vulgo* matricularius.
kerck-miſſe / kerck-wijdinghe. Dies compitalitius, dies feſtus qui Deo compitorum præſtiti celebrabatur: encænia, *q. d.* initiales feriæ: *nempe ab initiatione templi: vulgò* feſtum ſiue ſolennitas dedicationis templi: *plerumque* **kermiſſe** *dicitur. q. d.* χαρμοσύνη, *à gaudio nempe & lætitia.*
kerck-miſſe. *Sax.* j. **iaer-merckt.** Nundinæ.
kerck-miſ-om-ganck / kermiſ-om-ganck. j. **om-ganck.** Pompa.
kerck-poortael. Propyleum, veſtibulum portæ templi.
kerck-riet. Calamus Indicus, arundo Indica: *cuius in templis vſus, ad cereos lychnuchorum inflammandos & extinguendos.*
kerck-roof. Sacrilegium.
kerck-roouer. Sacrilegus.
kerck-roouerije. Sacrilegium.
kerck-vaene. Labarum, vexillum ſacrum.
kerck-werck. Opus ſolidum & firmum: ferreum & aheneum: quale ſolet eſſe templorum.
kerck-uyl. Otus, aſio, vlula flammeata, noctua aurita. *vulgò* vlula templorum: *quòd in templis & turribus frequenter habitet.*
kerckenaer. *Sax. Sicamb.* Aeditnus, cuſtos templi: & Nolarum curator.
† **Kercker.** Carcer, ergaſtulum, phylaca, robur.
kercker-meeſter / kercker-hoeder. Phylaciſta.
kerckeren. Includere in carcerem.
Keren / keeren. Verrere, ſcopis purgare pauimentum, ſolum, &c. Tergere, abſtergere veſtes, &c.
ker-borſtel. Penicillus, penicillum.
Kerene. j. **kerne.** Nucleus.
Kerf / meete. Crena, inciſura.
kerf / ghe-ſneden ſtuck. Segmen, ſegmentum.
kerf / kerf-hout / kerf-ſtock. Teſſera: baculus crenis & inciſuris rationes accepti aut expenſi oſtendens. *vulgò* talea.
kerf. Anus, podex.
Kerien. *vetus.* j. **keeren.** Verrere.
Kerle. j. **kaerle.**
Kermen / karmen. Lamentari, eiulare, quiritari, ingemiſcere. *q. d.* **ach-armen** *ſiue* **he-armen.** *Gal. guermenter.*
kerminghe. Lamentum, lamentatio.
Kermeſijn. j. **karmeſijn.** Coccus.
kermiſſe. j. **kerck-miſſe.**
kermiſſe / kermiſ-ghifte. Xenium, apophoretum.
Kerne. Nucleus, granum. *Ger. kern: Gal. cerneau: Ang. kernel, corne.*
kerne van loock. Nucleus, bulbus & ſegmen capitis allij: ſpica allij.

kerne

Kercke — κυριακή] quia tales baſilicas primi Chriſtiani ignorabant, ſed in priuatorum ædibus, aut cryptis, quas vocabant *Martyrum aras*, Deum colebant. ARNOB. L. IV.
Kercker.] *ghi moecht weten, dat bi beſcreven recht gheſeit ſyn* **kerckers**: *putten ende alle vanghenisse ſond' licht oft doncker plecken.* in J. BOTTELG. Cap. CCXCVIII.

kerne ſouts. Mica ſalis.
kernen van druyven. Acinorum nuclei, grana, ſemina: vinacea, vinacei.
kernen van appelen. Semina malorum.
kern-huys. j. **klock-huys.** Volua.
Kerne. *Sax. Sicamb. Friſ. Holl. Fland.* j. **boterſtande.**
kernen. *Sax. Sicamb. Friſ. Holl. Fland.* j. **boteren.** Agitare butyrum. *Ang. cherne.*
kern-melck. j. **boter-melck.**
kern-mele. *vetus.* Adeps, ador.
kern-not. Nux vomica.
Kerre. j. **karre.**
Kerſe. Ceraſum. *Ger. kirſe, krieſe: Gal. ceriſe: Ital. ceraſa: Hiſp. cereza: Ang. cherys. Brabantis* **kerſe** *propriè dicitur* Ceraſum ſilueſtre, ceraſum minus, plus oſſis quàm carnis habens.
kerſe-boom. Ceraſus.
kerſe-ſteen. Os ceraſi.
kerſeler. Ceraſus.
Kerſeye/ karſeye. Genus panni.
Kerſme. j. **oliſſe.** Chriſma.
Kerſp. *Fland.* j. **kerſpel.** Criſpus. *Gal. creſpu.*
Kerſpe/ kerſpen doeck. Nebula linea, veſtis coa, byſſus. *Gal. creſpe.*
kerſpe. *Fland. Gand.* j. **kranſſelinck.** Artolaganus.
kerſpel-hayr. j. **ghe-krolt.** Criſpus capillus.
kerſpen. *vetus.* Criſpare, intorquere.
† **Kerſ-pel.** j. **kerſt-pel.** Baptiſterium.
Kerſſe/ hof-kruyd. Naſturtium hortenſe. *vulgò* creſſio. *Germ. kreſſigh, kreſſ: Gal. creſſon. Ang. creſſes.*
Kerſouwe/ maetelieue. Bellis, flos bellius, flos bellidis, conſolida minor: herba margarita. *Gal. caſſaude.*
Kerſt. Chriſtus, vnctus.
kerſt-auond. Feriæ præcidaneæ natiuitatis Chriſti: vigilia natiuitatis Chriſti.
kerſt-dagh/ kerſt-miſſe. Natalis Chriſti.
kerſt-dom/ kerſten-dom. Chriſtianiſmus, Chriſtianum dominium. *Ang. Chriſtendome.*

kerſt-kruyd. j. **kerſt-wortel.**
kerſt-maend. December. *menſis in quem dies natalis Chriſti incidit.*
kerſt-miſſe. Natalis Chriſti, ſolennitas Chriſti nati.
kerſt-pel. *q. d.* **kerſt-poel.** *Sax. Sicamb. Friſ. Holl.* Fons baptiſmalis, baptiſterium. & Parœcia, curia.
kerſt-pel-kercke. *Sax. Sicamb. Friſ. Holl.* Templum baptiſterio inſigne, parœcia.
kerſt-pel-man/ kerſt-pel-pape. Parœcus, curio.
kerſt-ſeel. *Louan.* **bolaerd.**
kerſt-wortel/ kerſt-kruyd. Veratrum nigrum. *herba quæ hyeme miti circa natalem Chriſti diem floret.*
† **kerſten.** Chriſtianus.
† **kerſten doen.** j. **doopen.** Baptizare.
kerſten ghe-daen worden. Baptizari, nomen dare Chriſto.
kerſten-dom. j. **kerſt-dom.**
kerſten-rijck. Chriſtianiſmus, Chriſtianum imperium, orbis Chriſtianus: Europa.
kerſten-heyd. Chriſtianiſmus, *vulgò* Chriſtianitas.
kerſtelick. Chriſtianus. & Chriſtianè, more Chriſtiano.
kerſtme/ kerſme/ heyligh oliſſe. Chriſma, vnguentum ſacrum, oleum ſacratum.
Kerte. *Fland.* j. **kerf.** Crena, inciſura, ſciſſura: & Podex: & Cunnus.
kerten. *Fland.* j. **kerven.** Crenare, incidere, & Subagitare.
kertelen. Incidere, ſecare per ambitum, fimbriare, criſpare, crenare.
kertelinghe. Inciſuræ, fimbriæ.
kerteren. Criſſare, ceuere.
Kerve. j. **kerf.** Crena.
kerven. Secare, crenas ſcindere, crenare: & Sculpere, ſcalpere. *Ang. karue.*
Kerveel. j. **karveel.**
Kervel. Anthriſcum, enthuſicum: chærophyllum, chærephyllum, *quibuſdam* cerefolium. *Ger.*

Kerſpel.] a quo *Bove-kerſpel*, *Haringk-kerſpel*, *Outkerſpel* pluraque memorata jam in PETR. NANNII Miſcell. L. x. c. 2. in GRUTERI Lamp. Cr. T. I. p. 1369. vid. etiam quorum meminit A. DE ROOY in 't Mengelſt. bl. 7. & præ ceteris Ampl. IDSINGA in de bedenk. ov. een Leez. v. 't Selw. Landr. in 't Gron. Genootſch. D. I. bl. 187.
Kerſten.] adi 't Gron. Genootſch. D. I. bl. 432.
Kerſten doen.] pro quo etiam *Kerſtenen:* ut *wanneer dat kint* **ghekerſtent** *is* in ALKEM. Diſpl. D. I. bl. 247. & de W. v. d. Maetſch. te Leyd. D. II. bl. 108. ſq.

Ger. korble: *Gal. cerfueil*: *Ang. cheruyle.* wilde keruel. Myrrhis, cicutaria. Keruel waermoes eten. *adag.* j. sweerel-ooghen. Lolio victitare: cæcutire instar lusciosi.

Keruelinghen. *Fland.* j. spaernderen.

Kerweye. Incisura, res incisa.

keerweyen. Inscindere, descindere.

Kese. j. kaese. Caseus.

† Kesel/ kesel-steen/ keselingh. *Sax. Sicamb. Holl.* j. keye. Silex. *Ger. kissling.*

Kesen/ keessen. Fornicari, scortari.

Kesen. *Sax.* j. kiesen. Eligere.

Kespe. *Fland.* j. kerspe.

Ketel. Cacabus, lebes, ahenum, aenum, caldarium. *Ger. kessel*: *Angl. ketell, ketle.*

ketel-boeten. Reficere ahena.

ketel-boeter. Faber ahenarius, faber ærarius, mango, interpolator ahenorum: *&* Aeruscator.

ketel-buyscher. *Fland.* Faber ahenarius.

ketel-pot. Chytra, cacabus, lebes, cortina.

ketel-trommel. Ahenotympanum, tympanum equestre.

ketel-trommel-slaegher. Aeneator. *A. Jun. ex Marcellino.*

ketel-werck. Opus aheneum, vasa ærea.

keteler. Faber ærarius, ahenarius.

ketelers hamer. j. dryf-hamer.

† ketelen/ kettelen/ kittelen. Titillare. *Ger. kutzlen*: *Gal. chatouiller, catouiller*: *Ang. tickle.*

ketelinghe. Titillatio, titillatus.

keteligh/ ketelachtigh. Titillari facilis, qui facilè titillationis voluptate afficitur.

keteligh oft ketelachtigh peerd. Equus sternax.

Ketene. Catena, funis ferreus. *Ger. ketten. Gal. chaine*: *Ital. cattena*: *Hisp. cadena*: *Ang. chayne.* Ketenken. Catenula, catella, parua catena.

ketene. *vetus.* j. scheer-draed.

ketene van goud/ hals-ketene. Torquis aureus.

ketenen. Catenare, catenis vincire.

Ketijf j. kaetijf. Captiuus: miser.

Ketse. j. kaetse.

Ketsen / kitsen. Cursare, cursitare, venari, discurrere.

ketsen. Sectari, consectari, multum & continuò sequi.

ketsen ende iaghen. Aucupari & venari, sectari beluas, venando consectari. *Gal. chasser*: *Ital. cacciare*: *Hisp. caçar.*

ketsen met den bal. j. kaetsen. Sectari pilam, ludere pila.

kets-merrie. Equa lasciua: *&* Mulier lasciua.

† ketser. *Germ.* j. ketter. Sectator.

ketsoore/ kletsoore. Scutica, flagellum. *Gal. chassoire.*

Ketter/ ketser. Hæreticus, schismaticus, sectator, consectator. *vulgò* sectarius.

ketterye. Hæresia, schisma.

Keuckene. j. kokene. Culina.

Keuer. Scarabeus: *&* Bruchus: *& Fland.* Cantharis: viridis scarabeus.

keuer-beck. Mento.

keuer-becken. Mentum æquo longiùs extendere.

Keughel. j. koghel. Globus.

Keuie. Cauea, cors. *Ger. kefin*: *Gal. cage*: *Ital. gabbia.*

keuie/ voghel-huys. Auiarium.

Keuisse. j. kevisse. Pallaca, concubina.

Keule. Cunila, saturcia, thymbra herba.

Keur/ kore. Optio, electio, delectus, suffragium. Wel te keure. Exquisitè, egregiè.

keur. Arbitrium, sententia arbitri: *&* Statutum, decretum, lex, plebiscitum: statutum selectum. Keuren ende breucken. Leges & consuetudines.

keur. Arbitrium: optio: summa pecuniæ quam patrono pręstat nouus vasallus, beneficij agnoscendi causa. tributi genus, *quibusdam Brabantiæ locis*, quod cliens tanquam hominij symbolum præstat patrono: *differt autem ab* her-ge-wede: keur *enim non semper est certa pecuniæ summa, sed constituitur, re deliberata, boni viri arbitratu*: *vnde & vulgò* accordamentum, laudimium, laudum *dicitur.*

keur. Iurisdictio, ius.

keure.

Kesel/ --- keselingh.] in J. VOS vrede t. Sp. en Nederl. bl. 107: *een berg van* keizelingen.

Ketelen.] vid. HUYDEC. Pr. bl. 205.

ketser.] ab eo *ketserie. want sy bearcven* ketserie. in 't kort Chr. v. Holl. bl. 215.

keur. Forma numismatis.
† keur-muit. *Sicamb. Juliac.* j. keur. Tributi genus.
keur-heer. *Fland. vet.* Senator territorij, legislator, iudex.
keur-meester. Aedilis Cerealis, qui annonam curat & mensuras, vendentiumque auaritiam coërcet. *&* Censor.
keur-richter. Arbiter, iudex electus.
keur-stemme. Suffragium, punctum.
keur-stemmen. Suffragari.
keur-ten. Stannum vilius.
keur-vorsten. Septemuiri sacri Romani Imperij, principes electores, principes septemuiri.
keur-wonde. *Holl. Leyd.* j. wonde lanck ander-half lit.
keuren / koren. Deligere, eligere, discernere, seligere.
keuren. Arbitrari, iudicare, lege approbare.
keuren een wet. *vetus.* Statuere legem.
keuren de spijsen oft waeren. Censere edulia, merces, *&c.* æstimare.
keuren. Gustare.
keuren / be-keuren. Tentare.
keurlinghen. Lecti viri, delecti viri, lectissimi viri, delecti milites.
keuse / koose. Electio. *à verbo* kiesen. *Gal. chois: Angl. choyse.*
keusel-betigh. Curiosus cibi.
keusel / kuysel. Globulus, sphærula, pilula.
keusel. *Sax.* Turbo, trochus.
keuselen / kuyselen. Ludere globulis, pilis, nucibus, & similibus: *&* Claua globulos propellere: ludere claua.
keutel. Pilula, pilula stercoraria, fimus ouillus, bacca caprina: fimus ouium, caprarum, murium, & id genus minorum animalium.
keuteren. j. koteren.
keuwe. *vet. Fland.* Cupa, dolium. *Gal. cuue.*
keuwen. *Ger. Sax. Fris. Sicamb. Fland.* j. knauwen. Mandere.

K I

kich. Asthma, spirandi difficultas, suspirium.
kich-hoest. j. kinck-hoest / kieck-hoest. Asthma, tussis inanis, tussis anhela, tussis sicca: in qua tussiens parum excreat, & spiritu tanquam reciprocante offenditur.
kichen. Anhelare, hippacare, difficulter spirare: *&* Leuiter atque inaniter tussire, singultire.
kichende. Anhelus, suspiriosus.
kichinghe. Tussis anhela, inanis: dyspnœa, asthma.
kicher. Asthmaticus, anhelus.
† kicher. *Ger. Sax. Sicamb.* Cicer, leguminis genus.
kicken. Hiscere, mutire, emutire, mussitare, minimam vocem edere.
kick-hoest. j. kich-hoest.
kickert. *Fris. Holl.* j. vorsch. Rana.
† kidsen. Vomere.
† kidsinghe. Vomitus.
kiecken. Pullus, pullus gallinaceus. *Ang. chicken.*
kiecken-dief. Miluus, miluius. *q. d.* fur siue raptor pullorum.
kiecken-hoofт. Caput pulli. *& metaph.* Homo cerebri vacuus, præceps, inconsideratus, homo memoria & cerebro imbecilli.
kiecken-wouwe / kiecken-wijse. Miluus.
kieck-hoest. *Fland.* j. kich-hoest.
kiel / schip-bodem. Carina, trabs ima nauis, eiusque fabricæ fundamentum. *Ang. kele: Sax. keel.*
kiel-water. Aqua sentinæ.
kiel / kille. Statio, palus, littorea.
kiel. *Sax. Sicamb. Fris.* j. beytel. Cuneus. *Ger. keil.*
kiel-schip. Nauis carinata.
kiele. *vet. Sax.* j. galeye. Triremis.
kiele. *Sax. Sicamb. Fris.* j. broeck-kiele. Subligar, subligaculum, femoralia, feminalia: superior bracharum pars, pudenda & femora obtegens.
kielen / ver-toomen. Vectigal portitori soluere.
kiem. j. kips / kies. Curiosus cibi.
kiem / kieme. *vetus. Ger. Sax.* Germen, surculus, frutex, cyma.
kieme. j. kimme. Margo vasis.

Kiem.

keur-muit.] vid. A. DE ROOY Mengelst. bl. 7. 8.
Kicher / *cicer.*] PLANTINO *Kicheren.*
Kidsen.] nunc *kodsen:* Sed auctoris verbum etiam est apud PLANTIN.
Kidsinghe.] ut quoque PLANTINO.

Kiem. *Holl. Friſ.* j. kaam. Mucor.
Kiemen. *vet.* Germinare, fruticare: exire in herbam, pullulare. *Ger. kymen.*
Kiemen. *Holl. Friſ.* Mucere.
Kiemigh. j. kaemigh. Mucidus.
Kien-boom / kien-hout. *Ger. Sax. Sicamb.* Pinus, teda.
Kien-rooch. *Ger. Sax. Sic.* j. ſwertſel. Fuligo.
Kierebus. *Fland.* Corœbus, ſtultior Corœbo: furiata mente Corœbus: *dicitur & Tierebus Hol. & Brab.*
Kieren. *vetus* j. kieſen. Eligere.
Kierſ-lieden. *Holl. Zeland.* Arbitri. & Reconciliatores ſiue pacificatores, præcipuè in homicidio.
Kierſ-man. Arbiter.
Kiers. *Sicamb.* j. koers / kuers.
Kierſenaer. *Sicamb.* j. peltier. Pellio, *vide* koers.
Kies. Curioſus, affectator, delectu gaudens. Niet kies. Nullius cibi faſtidiens, circa victum indifferens.
Kieſ-aetigh / kieſ-etigh. Curioſus in edendo, curioſus cibi. Niet kieſ-etigh. Indifferens circa cibum.
Kieſe. *Holl.* j. keeſe. Dens molaris.
Kieſ-kauwen. *Holl.* Lentè mandere.
Kieſe. j. keuiſſe. Pellaca, pellex.
Kieſel-ſteen. j. keſel.
Kieſen / ver-kieſen. Legere, eligere, deligere, delectum facere vel habere, optare, ſumere optionem, eximere numero. *Gal. choiſir: Ang. chooſe.*
Kieſ-man. Arbiter electus, diſceptator electus.
Kieſ-mannen / kieſ-lieden. Arbitri.
Kieſ-man-ſchap. Arbitrium.
Kieſinghe. Electio, delectio, delectus, optio.
Kiete / kuyte. *Fland. Friſ. Holl.* j. roghe. Oua piſcium.
Kiete / kuyte. *Holl. Friſ.* j. braeye. Sura, venter tibiæ obiectus.
Kietſe. *Fland.* j. keul-kote.
Kieue / kieuel. *Ger. Sax. Sicamb.* j. kouwe / kieuwe.

Kieuel-kauel ſpelen. j. bock ouer hage.
Kieuelen. *Ger. Sax. Sic.* j. kouwen / knauwen. Mandere. & Rodere.
Kieuit. Vanellus, capra: *auis Teutonicè dicta à ſono vocis quam edit.*
Kieuie. j. keuiſſe. Pellex.
Kieuwe. *Sax. Friſ. Holl. Sicamb.* j. kouwe. Branchiæ piſcium.
Kijcken. Spectare, inſpicere, inſpectare.
Kijck-gat. Conſpicilium.
Kijck-gaetken. Rima ſpeculatoria.
Kijck-huys / kijck-toren. Specula.
Kijck-plaetſe / tooneel. Theatrum, viſorium.
Kijck-ſpel. Spectaculum.
Kijck-vensterken. Feneſtra ſpeculatoria, reticulata: conſpicilium, tranſenna.
Kijck-uut. Conſpicilium, vel conſpicillum, ſpecula.
Kijf. j. ghe-kijf. Rixa. & Conflictus.
Kijf-ſtryd. Litigium.
Kijfachtigh. j. kyuigh. Rixoſus.
Kijfagie. j. kyuinghe. Rixa.
Kijn-boom. j. kien-boom.
Kijſel-ſteen. j. keſel-ſteen.
Kyte. *Fland.* Miluus. *Angl. kyte.*
Kijte. j. kiete. Oua piſcium.
† Kijuen. Rixari, altercari, contendere verbis, litigare, diſceptare, certare, decertare concertare, digladiari. *Ang. chyde.*
Kyuer. Rixator, altercator, litigator.
Kyuigh / kijfachtig. Rixoſus, litigioſus.
Kyuinghe / kyuaegie / ghe-kijf. Rixa, lis, altercatio, certatio, controuerſia, contentio, diſceptatio, velitatio, iurgium, litigium.
† Kilden / kelden. Frigere, algere, horrere frigore, vri frigore. *Ang. chyll.*
Kildende. Alſioſus.
Kildinghe. Algor, frigus.
Kilde. Algor, frigus.
Kille. j. vlyte.
Kille / kiele. Statio, locus in litore ſinuoſus, ſinus.
Kildt broodts. *Holl.* j. kant / homp.
† Kime / kimme / kieme. Ora, margo, ſiue extremitas vaſis, dolij, cupæ.

Kimp /

Kyven / *digladiari.*] adi HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 167.
Kilden. *vri frigore.*] quod de frigido potu nondum in deſuetudinem abiit.
Kime / Kimme.] Sic in H. K. POOT Jaarget. v. Juffr. G. V. GYZEN.

> *Laet hier op 't zorgen buiten ſtaen*
> *En eenen roemer ommegaen,*
> *Ter* Kim *toe vol geſchonken.*

kimp / kump. *Louan.* j. wit broodt.
Kimp. *vetus.* j. kamp. Certamen, palæſtra.
kimp. *vetus.* j. kamper. Pugil.
kimpen. *vetus.* j. kampen. Luctari: certare.
Kinck-horen. Turbo, piſcis turbinatus, concha, cochlea marina qua ad buccinandum utebantur: buccinum, buccina, concha tortilis, concha turbinata. *Ger. kinckhorn.*
kinck-hoeſt / kick-hoeſt. Tuſſis ſicca, tuſſis inanis: tuſſis cum ſingultu ſine reſpirandi ſpatio. *Sax. kinckhuſte. ſic dicta à concha tortili: aiunt enim tuſſim hanc minui, ſi conchæ, quam kinck-horen vocant, bibat æger.*
kincken. j. kicken.
Kind. Puer. & Proles, ſoboles. *Germ. kind. Angl. chylde.*
kind-draght. Fœtus.
kind-dragen. j. groot gaen. Vterum ferre.
kind-draghtigh. j. bruydt-baer.
kind-hoeſt / kich-hoeſt / kinck-hoeſt. Tuſſis ſicca & inanis, *vulgò* tuſſis puerilis. *quòd infantes & impuberes ea maximè infeſtentur. ita Lemnius.*
kindeken / kinneken. Vaſculum: octaua pars cadi. *Ang. kylderkin.*
kinderen. Pueri, proles, pignora, ſoboles, liberi.
kinder-baeringhe. Partus.
kinder-bedde. Puerperium.
† kinder-bed-frouwe / kraem-frouwe. Puerpera.
kinder-bindſel. Crepundia: faſciæ quibus in cunis inuoluuntur infantes.
kinder-dief. Plagiarius.
kinder-doeckſkens. Cunæ, cunabula, faſciæ.
kinder-ghe-ſchrey / kinder-ghe-kricht. Vagitus, vagor, infantum ploratus.
kinder-leeraer. j. kinder-meeſter.
† kinder-mael. Repotia. *Auſon.* Epulæ quæ editis in lucem liberis adornantur. *Adr. Iun.*
kinder-maecker. Proletarius.
kinder-meeſter. Pædagogus, pædotriba.
kinder-pockſkens. j. pockſkens.
kinder-poppen. Crepundia, ludicra puerilia.
kinder-ſchole. Pædagogium.
kinder-ſpel. Ludus puerilis, oblectamenta puerorum.
kinder-ſpel-dinghen. Crepundia, ludicra puerilia.
kinder-werck. Puerile, res puerilis.
kinder-wieghe. Cunæ, cunabula, lectulus infantium, faſciæ.
kinder-worm. Tenia: lumbricus teres, latus, & longus, pueros infeſtans.
kinderachtigh. Puerilis.
kinderachtigheyd. Puerilitas, ineptia puerilis.
kinderachtighlick. Pueriliter.
kinds-dochter. Neptis.
kinds-kind. Nepos.
kinds-ſone. Nepos.
kinds / kindſch / kindiſch. Puerilis: & Infans: ſtultus atque inconſideratus inſtar pueri.
kindſch worden. Repuerafcere.
kindſchelick. Pueriliter.
kindſheyd. Infantia, pueritia, puerilitas, ætas puerilis: & Ineptia, inconſiderantia, innocentia puerilis.
Kinne. Mentum.
kinneken. Paruum mentum.
kinneken. j. kindeken. Vaſculum.
kinne-backe. Maxilla, mandibula, mala.
kinne-back-ſlagh. Alapa, colaphus, pugnus: colaphus in gena vel bucca.
kinne-baerd. j. baerd-doeck. Velum menti.
kin-yſer / muyl-yſer. Poſtomis, paſtomis.
kinſter. *Sax.* j. lijm. Viſcum.
Kinterne. j. citer. Cithara.
Kip. Ictus.
kip / knippe. Decipula, decipulum.
kip. Pullatio, fœtura pullorum, pullicies: & Pullus gallinaceus recens excluſus.
kippen. Cudere, ferire, icere, infecare. *Ang. chyp.*
kippen. Capere, excipere, excerpere, eximere: & Intercipere, ſubtrahere, ſuppilare.
kippen. Pullulare, pullos edere, excludere vel excudere oua: oua percudere roſtello. Excudere fauos ſiue cellulas: *dicitur de auibus & de apibus.*
kipſel. Partus ouo excuſus.
Kips / kies / kiem. Curioſus cibi.
Kiſelinck / kiſel-ſteen. j. keſel-ſteen.
Kiſſen. Stridere, tanquam ferrum candens in aquam miſſum.

kiſtinghe,

kinder-bed-frouwe.] add. PLANTIN.
kinder-mael.] vid. ALKEM. & V. D. SCHELL. Diſpl. D. I. bl. 247. ſqq.

Kiſſinghe. Stridor.
Kiſte. Ciſta, capſa, arca, theca, *κίστη. Germ. kaſt: Gal. caſſe: It. caſſa: Hiſp. caxa: Ang. cheſte.*
Kiſtken. Arcula, ciſtula, ciſtella.
Kiſt-maecker. Capſarius, ſcriniarius.
Kite. *Fland.* j. **kuyte/ kuete.** Oua piſcium.
Kitſen. j. **kibſen.** Vomere.
Kitſen/ kitſigh. j. **ketſen / ketſigh.** Currere, *&c.*
† **Kitte.** Obba. **Kitte.** *inquit Becanus, eſt* poculum maius ex aſſerculis oblongis, ſiue leuigatis ſcandulis, cuparum ad modum, ferreis, æreis vel ligneis circulis colligatum.
Kittel. *Ger.* j. **kedel.** Supparus.
Kittelen. j. **ketelen.** Titillare.
Kit. *Ang. Sax. vet.* j. **kond.** Notus.
Kitigh maecken. *vetus. Holl. Friſ.* Notum facere, ſignificare.

K L

Klabbaerd/ ratel. Crepitaculum, crotalum. *q. d.* **klappaerd.**
Klabbaerden. Crotalum pulſare.
Klabbotſen. Pulſare cum fragore.
Klabbotſe. j. **klater-buſſe.** Siphunculus.
Klabbot/ klabbot-viſch. Capito piſcis.
Klabbot/ klabbot-worm. j. **kalander.** Curculio.
Klachte. j. **klaghte.** Querela.
Klack. Fiſſura, fragor: *&* Sonus verberis, ictus reſonans, tax: plauſus: ſonora percuſſio.
Klacke. *Fland.* **kletſoore.** Scutica.
Klacke. *Fland.* j. **kladde.** Macula luti.
Klacke. *vetus.* Crepitaculum. *Ang. klacke.*
Klacke/ klacke-buſſe. j. **klater-buſſe.**
Klacken. Impingere cum fragore: findi cum fragore: *&* Verberare reſono ictu, quatere. *Gal. claquer.*
Klacken. *Flan. Brug.* j. **kladden/ af-kladden.** Detergere lutum.
Klacker. *Flan. Brug.* j. **kladder.** Peniculus.
Klackaerd. *Fland.* j. **ghe-wendt broodt.** Panis ouis & lacte maceratus.

Kladde. *Holl.* j. **kliſſe.** Lappa.
Kladde. Macula, litura, menda, mendum.
Kladde. Macula lutoſa, lutum veſtibus hærens, nota cænoſa.
† **Kladde/ kladder-gat.** Puella ſordida, lutoſa, luto & ſordibus inquinata, maculoſa, impura, immunda.
Kladde/ klad-boeck. Aduerſaria, orum: tabellæ tumultuaria opera perſcriptæ: *ſic dictæ quòd lituris & maculis non careant.*
Kladden. Maculare, fædare.
Kladden. Inepte pingere.
† **Kladden/ kladderen.** j. **af-kladden.** Abſtergere ſordes, detergere lutum, detergere veſtem peniculo, ſtringere.
Klad-boeck. j. **kladde.** Aduerſaria.
Klad-papier / pack-papier. Charta emporetica. *vulgò* maculatura.
Klad-papier/ plack-papier. Papyrus bibula: recentes maculas ſcripturæ adimens & exorbens. *vulgò* maculterglum.
Klad-ſaluer. j. **quack-ſaluer.** Aliptes.
Klad-ſchilder. Rhyparographus, pictor ineptus.
Kladder. j. **klad-ſchilder.** Ineptus pictor.
Kladder. Peniculus, peniculum: penicillus, penicillum.
Kladderen. Detergere peniculo ſordes.
Kladderen/ kladden. Ineptè pingere, maculare.
Kladderije. Maculoſa & inepta pictura.
Kladdeyen. Profundere, diſſipare maculando.
Klaeghen. j. **klaghen.** Queri, conqueri.
Klaeghachtigh. Querulus.
Klaer. Clarus, dilucidus, lucidus, non obſcurus, purus. *Ger. klar: Gal. cler: Ital. chiaro: Hiſp. claro: Ang. clear.*
Klaeren wijn. Vinum defæcatum, purum, repurgatum.
Klaer-weder. Cælum ſudum, ſerenum.
Klaer ende openbaer. Perſpicuus, manifeſtus, euidens, liquidus.
Klaer. *vetus.* Vacuus, inanis. *Ger. laer.*
Klaer van d'eye. *Fland.* j. **wit.** Album oui.

Klaer-

Kitte.] add. PLANTIN.
Kladde/ *Puella ſordida.*] & inde *claddeke* in loco jam dato ab HUYDEC. ut alia doceret.

Ghy **kladdekens** *fier, jent in 't beſtier*
Die 't groen wermmoes vercoopen.

in de Pr. bl. 329.
Kladden. *Abſtergere ſordes.*] **Kladt** *oft* **cladbet** *uwen tabbaert.* CHR. PLANTINO.

Klaer-luydende. Clarisonus.
Klaer-schijnigh. Illustris, præclarus, prælucidus.
Klaer-sichtigh. Perspicax, lynceus.
Klaerheyd. Claritas. & Perspicuitas, euidentia.
† **Klaeren.** Clarare, clarificare, clarum & purum reddere.
Klaeren de rekeninghe. j. af-klaeren.
Klaeren. Clarere, clarescere, clarum fieri.
Klaer-ooghe / ooghen troost. Ocularia, euphrasia: *herba oculos claros reddens.*
Klaerlick. Clarè, dilucidè, perspicuè, manifestè, liquidò, apertè, enucleatè.
Klaeret / klaeret-wijn. Vinum heluolum, vinum subrubeum, rubellum. *vulgò.* clarum *siue* claretum. *Gal. vin clairet*: *Ital. chiarello*: *Hisp. vino claro.*
Klaeroene. Lituus.
Klaferen. j. klaueren.
Klafter. *Ger. Sicamb.* Orgia, vlna, quatuor cubiti.
Klagghe. j. klaghte. Querela, querimonia, questus, lamentatio. & Accusatio.
Klaghen / be-klaghen. Queri, conqueri, lamentari, quiritare: querelas deferre: & Accusare: expostulare κλάιω. i. flere, plorare, eiulare.
Klaghinge. Questus, querela: lamentatio, lamentum: & Accusatio: expostulatio.
Klaegher. Questor, lamentator: & Accusator, actor.
Klaghelick. Lamentabilis, luctuosus, miserabilis, flebilis, lugubris, deplorandus.
Klaghte. Querimonia, querela, questus: conquestus, conquestio: & Accusatio: expostulatio.
Klaghten doen. Queri, conqueri, querelas deferre: & Accusare, expostulare.
Klaght weerdigh. Accusabilis.
Klaghtigh. Querulus, queribundus: accusatorius: accusator, expostulator.
Klam / klamp. Tenax: & Humidus: & Lentus, viscosus: & Vuidus. *Ang. klammy.*
Klamme. j. klampe.
Klampe. Vncus, vnguis: & Harpago, retinaculum. & Compago, compages. & Subscus, regula. & Fibula. *Gal. crampon.*
Klampen. Harpagare, harpagine apprehendere, vnco detinere, fibulare, rapere, figere, affigere, prehendere. & Compaginare, coniungere.
Klamp-voghel. Accipiter.
Klanck. Clangor, tinnitus, tinnimentum, sonus, fragor: crepitus, sonitus.
Klap. Sonus, crepitus. *Ger. klapff.*
Klap. Garrulitas. & Fabula.
Klappe. *Holl. Fris.* j. kleppe. Crotalum.
Klappen. *Holl. Fris.* j. kleppen. Crepare, crepitare. *Ang. klappe.*
Klappen. Garrire, blaterare, fabulari. *Ger. klapffen, klapperen.*
Klapachtigh. Garrulus, futilis, loquax.
Klappaerd. Garrulus, fabulator, blatero, gerro, linguax, locutuleius, futilis, rabula: & Delator.
Klappeye. Garrula, lingulaca.
Klappeyen. Fabulari, garrire instar mulierum.
Klapper. j. klappaerd. Garrulus: & Delator.
Klapper. *Sax.* j. klabbaerd. Crepitaculum.
Klap-gheselle. Congerro.
Klap-hout. Tabulæ querneæ minores.
Klap-mutse Pileus planus, pileus planitie rotunda.
Klap-oore. Bubo, panus inguinis, bubo venereus, panus in inguine, hulcus inguinarius, pudendagra, fœdus tumor circa obscœnas abditasque partes, ficosus tumor inguinum. *Gal. clapporre.*
Klap-roosen. j. klapperroosen.
Klap-stock. Baculus annalis, baculus calendarius, baculus designator temporum: *q. d.* baculus fabulosus, *agricolis & illiteratis passim loco calendarij.*
Klap-velien / val-velien. Vectis, cataracta in agro, se vltro claudens cum strepitu & fragore.

Klapperen.

Klaeren / *purum reddere.*] apud M. STOKE B. VI. vs. 12.

Op dat hi hem purgeren soude,
Ende claren *van der scoude.*

& eodem pacto pro *jus illustrare, dicere.* in 't Landr. v. Overyss. II. 26. 8. *wijst en klaert met toedoen van 12 Hijen.* a quo *klaaring* in Transisalania adhuc notum, & de quo vid. quæ citavi ad v. *Overdracht.*

Kláppern. Crepitare.
Klapperen met de handen. Plaudere manibus, complodere manus.
Klapper-roosen. Papauer Rhœas, papauer flore puniceo, caduco.
Klaren. j. **klaeren.**
Klater/ ratel. Crotalum, crepitaculum, ſiſtrum.
Klaterken. Crepundia, crepitaculum puerile.
Kláteren. Strepere, fragorem edere, crotalum pulſare.
† **Klater-busse.** Siphunculus, ſclopus. *tubulus è ſambucino ligno, quo pueri glandes ſtupeas cum bombo expellunt*: & Bombarda minor, tormentum æneum minus.
Klater-gout. Bractea, bracteola, folium auri: tenuis lamina auri ſua ſponte plicabilis & crepitans: leni crepitans bractea vento. *Virgil.*
Klaudit. Lictor, miniſter prætorianus. & Delator, quadruplator, ſycophanta.
Klaue-cimbel/ klaue-koorde. Monochordum, clauicymbalum, claueeordium, manucordium, & virginale, *vulgò. Inſtrumentum muſicum, cuius chordæ ſiue funiculi extenduntur & circumuoluuntur clauibus, aut etiam clauis & paxillis.*
Klauer/ klauer-blad. Trifolium pratenſe, triphyllon.
Klaueren honigh. *Holl.* Mel optimum & candidiſſimum, ex trifolio pratenſi.
† **Klaueren.** Scandere in ſubrectum, ſurſum reptare, vnguibus fixis conſcendere felium more.
Klauwe. Vnguis, vngula. *Ang. clavv.*
Klauw-naghel. Vnguis.
Klauwe. j. **klouwe.** Glomus.
Klauwe/ klouwe. j. **egghe.** Raſtrum.
Klauwen. Inuncare: vnguibus vncis attrahere, ſiue radere.
Klauwen. *vetus Sicamb. Holl.* j. **krauwen.** Scalpere, ſcabere. *Ang. clavve.*
Klauwiere. Clauus vncinatus, clauus aduncus, vncus. *clauus qui vncum loco capitis habet, de quo panni ſolent dependi.*
Klauwieren van de orgelen. Membra epitomiorum, vel epiſtomiorum. *Gal. clauiers.*
Klauwierken. j. **krol-ranckſ-ken.** Clauicula, capreolus.
Klauwieracchtigh. Vncus, inuncus.
Kleuber. j. **kluuber.** Gummi, &c.
Kleck. *Ger. Sax. Sicamb.* j. **leck.** Rimoſus, hiulcus, pertuſus.
Kleckken. *Ger. Sax. Sicamb.* Agere rimas, hiare.
Klee. *Germ. Sax. Sicamb.* j. **klauer.**
Kleed. Veſtis, veſtimentum, indumentum, velamen, amictus.
Kleeden. Veſtire, amicire, velare, tegere. *Ger. kleiden: Ang. klaeden.*
Kleedinghe. Amictus, veſtitus, veſtes, veſtimenta.
Kleederen/ kleeders. Veſtes, veſtimenta.
Kleeren/ *per ſyncopen pro* **kleederen.** Veſtes.
Kleer-bessem. Muſcarium ſetaceum: ſcopula.
Kleer-lappen. Conſarcinare veſtes.
Kleer-lapper/ lapper. Sarcinator, conſarcinator, veteramentarius ſartor.
Kleer-maecker. Sartor, ſarcinator, veſtiarius, veſtium ſarcinator.
Kleer-renne. Veſtiarium.
Kleer-schapprayne/ kleer-schap. Veſtiarium, area veſtiaria.
Kleer-ver-kooper. Veſtiarius.
Kleer-tobbe/ wasch-kuype. Labrum eluacrum: *in quo ſordes eluuntur veſtium.*
Kleer-waerder/ kleer-be-waerder. Veſtiſpicus.
Kleer-worm. Teredo, tinea.
Kleef-kruyd. Aparine, aſpergula. *à* **kleuen.** i. adhærere: *quod laciniis veſtium adhærere ſoleat ſua aſperitate.*
Kleem. *Fland. Holl.* j. **leem.** Argilla.
Kleem-aerde. Argilla.
Kleemen. j. **leemen.** Incruſtare argilla.

Klater-busse.] vid. HUYDEC. Pr. bl. 254.
Klaueren.]

En 't waer een ambachtsman gelukt
Den ſteilen Sangberg op te **klav'ren.**

canit L. SMIDS op de Dichtk. v. CLAAS BRUYN. Sed plura teſtimonia vid in R. HUYDEC. Pr. bl. 254. & inde *af-klaveren* in W. V. FOCQUENBROCHS Enea s v. VIRGILIUS. bl. 163.

Nu komt het van de veſt **afklaueren.**

Kleen. *Fland. Holl.* j. kleyn. Paruus.
kleen-noode. j. kleyn-noode.
Kleesen. *Zeland.* j. kleynsen. Colare.
Kleyne / kleem / leem. Argilla, terra argillacea, terra tenax, terra glutinosa, lenta: *dicitur à* kleuen / *inquit Lemnius, quòd inhæreat.*
kleye / potaerde. Terra figularis, argilla, lutum. *Ang. claye.*
kleye / klije. *Ger. Sax. Sicamb. Fris.* Furfur, acus, palea.
kleye. Lutum paleatum, aceratum: intrita.
kley-land / kley-grond. Humus argillosa.
kley-spore / ijs-spore. Encentris.
kleyachtigh. Glutinosus, argillaceus, argillosus, tenax.
kleyachtigh. *Ger. Sax. Sicamb.* Furfurosus, furfureus.
Kleyen. *Fris.* j. kretsen. Vnguibus scalpere.
kley-steken / kleyn-steken. Incidere in marmore, scalpere.
kley-steker. Scalptor, plastes.
† Kleyn. Paruus, exiguus, pusillus.
kleyn / smal ende dun. Exilis, minutus, tenuis.
kleynbrood. *vetus.* Panis saccharites. *vulgò* martius panis.
kleyn ghelt. Pecunia numularia, pecunia minuta, minutula.
kleyn achten. Parui facere, parui pendere, parui æstimare, floccipendere, vilipendere.
kleyn-ghe-beente. Animalia paruis ossibus: *vt cuniculi, lepores, aues, & id genus similes delicatorum hominum deliciæ.*
kleyn kennen. j. kleyn achten.
kleyn-hertig / kleyn-moedigh. Pusillanimis.
kleyn-moedigh. Pusillanimus, pusillanimis, humilis ac demissus, homo abjecti animi.
kleyn-moedigh worden. Cadere animis.
kleyn-moedigheyd. Abiectio animi, pusillanimitas: infractio animi, animus fractus.
† kleyn-nood / kleynoodie / kleynheyd. Cimelium, brauium, monile, bulla, segmenta, ornamenta pretiosa. *vulgò* clinodia. *q. d.* kleyn-noode. i. parum necessaria: *alio nomine* iuweel.
kleyn-ooghe / kleyn-ooghigh. Ocella, lucinius, qui exiles habet oculos.
kleyn-pincke. j. kleyn-ooge. Ocella, lucinius.
kleyn-smit. Faber qui ferra minora expolit limâ.
kleyn-steken. j. kley-steken.
kleynachtig. Minutulus.
kleynlick. Exiliter, tenuiter, exiguè.
kleynigheyd. Paruitas, exiguitas.
kleynigheyd / verkleyninge. Diminutio: & Contempus, ignominia, obtrectatio.
kleynigheyd iemanden aendoen. Paruipendere, vilipendere, paruifacere aliquem, derogare alicui, ignominia afficere aliquem.
kleynken. Paruulus, perpusillus, perexiguus.
kleynkens / kleynlick. Paruulum, *Plin.* exiguè, exiliter, modicè, tenuiter.
kleynen / kleyn maken. Minuere, diminuere, imminuere, tenuare, extenuare.
kleynéren. Miuere, diminuere, imminuere.
kleynte / kleynigheyd. Paruitas.
Kleyne. *vetus.* j. heymeliche. Latrina.
Kleynsen / kleynsighen / klensen. *Holl. Fris. Sicamb. Zeland. Fland.* Colare, percolare, purgare, mundare. *Ang. clense.*
kleynser / klenser. *Holl. Fris. Sicamb. Zeland. Fland.* Colum.
Kleynstere. *Fland.* j. gheynstere. Scintilla.
kleynsteren. *Fland.* Scintillare.
Klemijn-steen. j. klemmer-steen.
Klemme. Decipulum, transenna.
Klemmen. Stringere, arctare, peruellere, interpremere.

Klemmmen.

Kleijn] pro *paucus* venit apud M. STOKE B. I. vs. 609.

Men vint int Roomsche rike clene
Dies ghelike dire stenen.

ubi excellentissimus Interpres *Kleijn nood* inde rectius deducit, quam a *kleyn-nood*: q. d. *parum necessaria.*

kleyn-nood.] de origine hujus vocis emendatiorem modo ad *kleijn* HUYDECOPERI dedi sententiam, add. vero ei A. A. PACENST. ad G. FELTM. tract. de Feud. T. I. p. 172. not. — pro *cacabo argenteo* venit in Inscriptione apud D. PARINGET *Dit* kleynood *is by Maximiliaan iong Graaf van Bueren van de ongelovige in Africa gewonnen.* Cæt. in de Besch. v. d. Stad Grave bl. 196. legenda.

Pp

Klemmen. *Fland.* j. klimmen. Scandere.

klem-bogghel. *Holl.* j. klamp-bogghel. Accipiter.

† klemmer-boom. j. kleuer-boom. Hedera.

klemmer-steen / klemijn-steen / kalamijnsteen. Cadmia. *vulgò* Lapis calaminaris. *Arab.* Climia, chlimia. *Gal. calamine.*

Klensen. j. kleynsen. Colare.

klenser. j. kleynser. Colum.

Klepel. Malleus tintinnabuli, rhopalum, plectrum, lingua campanæ & Marculus ostij, annulus ostij, manus extera, cantharus. & *metaph.* Lingua loquax.

kleppe / klippe. Crepitaculum, crotalum.

kleppe. *Holl.* j. klos-bentel. Flagellum.

kleppe / klippe / klemme / knippe. Decipulum, transenna: laqueus aut machina irretiendis auiculis aut capiendis bestiis comparata: pedica.

kleppe / klippe. j. pranghe. Pastomis, postomis.

kleppe / klippe. Rupes, petra, cautes, scopulus, syrtes, scylla: & Antrum, spelunca.

kleppigh. Scopulosus.

kleppel / kluppel. Fustis, stipes, baculus, claua. *Ang. clubbe.*

kleppel-veerskens / kluppel-veerskens. Carmen homœoteleuton: versus simili sono desinens, versus rhythmicus, versus leoninus. *à verbo* kleppen *siue* kluppen. i. sonare, resonare.

kleppen. Crepare, crepitare, pulsare, sonare.

klep-spaen. *Fland. Louan.* j. kleppe. Crepitaculum.

kleppenter. Crotalistria ciconia: crepitante ciconia rostro.

kleppenter. Crotalus, homo loquax, sonora admodum & tinnula voce pronuncians.

kleppenteren. Rostro crepitare instar ciconiæ, glotorare, clangere voce ciconiæ.

† klepper. Sonipes, asturco, equus gradarius, tolutarius.

klepperen. Crepitare.

klepper-tand. Denticrepus.

klepper-tanden. Crepitare dentibus.

Kleps. *vetus.* Dicax, loquax, futilis, garrulus.

Klerck. *vulgò* Clericus. *Gal. clerc: Hisp. clerigo: Ang. clearke, clerke.*

klerck / schoolier. Scholasticus.

† klerck / schrijuer. Librariolus, à manibus, amanuensis, scriba.

klerck van den vierschare. Commentariensis, actuarius.

klerck van de greffie. Actorum conscriptor.

klerck / tol-schrijuer. Scripturarius.

Klesse. *Fland.* j. klisse. Lappa.

klessen. *Fland.* Affigere: & Adhærere, adhærescere.

Klets / kletse. Ictus resonans, fragor, tax.

† kletsen. Rosono ictu verberare.

† kletsoore / ketsoore. Flagellum, scutica.

Kletter / kletteringhe. Fragor, crepitus.

kletteren. Fragorem edere, retonare, concrepare.

Klaueren. j. klaueren. Scandere.

Kleue. *vetus.* Viscus, gluten. *Germ. kleb: Ang. kleyve, gleyve.*

kleue. *Holl.* Hedera.

kleuen / klijuen. Figere, glutinari, hærere, adhærere, adhærescere. & Glutinare. *Germ. kleyben: Ang. cleave, gleyve.*

kleuende siechte. *Sax. Sicamb.* j. haelende siechte.

kleuigh. Tenax, viscosus.

kleuer / kleuer-boom / klemmer-boom. *Zeland.* Hedera.

klemmer-boom.] vid. HUYDEC. Pr. bl. 252. 253.

klepper.] ita ætherii spiritus vati P. FRANCIO in optima ad.

Dus zag men eer zijns Zoons verstroide leên
Van klepperen *en raderen vertreên.*
Op 't eenzaam strand, by 't barnen van de baaren,
Den Vader van Hippolijtus vergaren.

& apud multos, etiam hujus temporis Scriptores.

klerck / schrijuer.] a quo *verklercken* pro *describere*: in 't Const thoon. Juw.

En ter contrarien wy u hier zyn verklerckende.

kletsen.] a quo *geklas* pro *armorum sono*, ut *een al te grooten* geklas *van den wapen ende gerachte van den lude.* in Anal. MATTH. T. III. p. 188.

kletsoore.] add. PLANTIN.

Hedera, sequax hedera, *arbores murosque scandens, iisque tenaci amplexu adhærens.*
Kleuer / klauer / klauer-blad. Triphyllom.
Kleueren. j. klaueren. Scandere, sursum reptare.
† Kleunen / klonen. Tundere.
Kleuteren / kloteren.
Klibber. j. klubber. Viscus, gummi.
Klibber-tonghe. *Fland.* Lingua præcipitante hæsitans siue titubans.
Klibberigh. *Ger. Sax. Sicamb.* Tenax.
Klick. *Fris.* Verber, ictus, tax: colaphus, alapa.
Klick. *Holl.* j. kolue. Claua.
Klicken. Crepitare. *Ang. cliquer.*
Klicken. *Holl. Fris. Sicamb.* Coryceum agere, insidiari: & Deferre, accusare.
Klick-ooge. j. klick-spille.
Klick-steen. Corycæus.
Klick-spille. Ambubaia, mulier leuis, inutilis, futilis, garrula.
Klicker. Corycæus, insidiator, delator.
† Klickers. Crepidæ, crepidulæ: *sic dictæ Teut: a sono siue crepitu quem ambulando edunt: qua ratione &* crepidas. *Latinè dictas quidam putant.*
Kliere. Tonsilla, glans, glandula.
Kliere / krop-sweer. Struma, chœras: *vulgò* scrofula, scrofa.
Kliere / klap-oore. Bubo, hulcus inguinarium.
Klierachtigh. Glandulosus.
Kliester. j. klister.
Klieue. *vetus.* j. kloue. Fissura. *Ang. clift.*
Klieuen. Findere, secare, dissecare. & Findi, rimas agere: *Ang. cleue.*
Klieuer. Fissor.
Klieuigh. Fissilis.
Klif. *vet.* Cliuus. *Ang. cliffe.*
Klije. *Fris.* j. kleye / semele. Furfur.
† Klijf. *Holl.* j. kleuer. Hedera: à klijuen. i. adhærere.
Klijue / kleue. *Sax.* Lappa.
Klijuen / kleuen. Adhærere: hærere.
Klijn-sout. *Zeland.* j. klinck-sout.
Klijster. *Sax.* j. klister. Gluten, colla, &c.
Klijte / klijt. *vetus. Fland.* Argilla.
Klimmen. Scandere, adscendere. *Ang. climme, climbe.* κλίμαξ. i. scala.
† Klimmen ofte rijsen int singhen. Pæanem citare, vocem sensim excitare, contentiore voce altum & acutum, sensim intonare.
Klim-op. *Holl.* j. klemmer-boom. Hedera.
Klincke. Rima, rimula, parua ruptura, fissura, scissura. *Ang. chinke.*
Klincke / klinghe. Lamina, verutum.
Klincke aen de deure. Pessulus, vectis.
Klincke / oor-klincke. Alapa, colaphus, pugnus, verber, tax.
Klincken / klinghen. Clangere, tinnire, sonare, resonare.
Klinckaerd. Later excoctus & durus imprimis: *q. d.* tinniens *siue* tinnulus, *dum pulsatur.*
Klinckaerd. Numi aurei genus.
Klinck-ringhen. j. rinckel-rogen.
Klinck-sout / klijn-sout. Genus candidissimi salis, cuius glebæ inter se collisæ, propter duritiem vt silices sonitum clangoremque edunt. *Leuinus Lemnius.*
Klinckende. Tinnulus, crepitans, ærisonus.
Klinckinge / ghe-klanck. Tinnitus, clangor.
Klincket. j. wincket. Portula.
† Klingh. *Germ.* Cliuus. *hinc oppidorum & pagorum nomina quædam in Germania.*
Klinghe. *Ger. Sax. Sicamb.* j. klincke / lemmer. Lamina, verutum.
† Klinghen. j. klincken. Clangere, tinnire.
Klinghel-steen. *Germ.* Mortarium, mortariolum.

Klippe.

Kleunen] velut *kloppen en* kleunen. in BREDEROOS Moortje. bl. 263.
Klickers. --- *a sono.*] velut etiam *slof*, & *trippe*, & Anglicum *slipper.*
Klijf.] quomodo J. V. D. VONDEL in Virg. VIII. Herderz.

en gedoog dat zig dit groene klijf
Moog' kruiklen om uw hoofd.

Klimmen *o. r. i. f.*] unde *die trompen doen* climmen. in Chr. J. V. D. BEEK, Anal. MATTH. T. III. p. 188. 216.
Klingh. *Clivus.*]

*Ons scheydt maer kleyn ghebergh*t: *wat heuvelen en* clingen.

canit WESTERB. bl. 431. & ab hoc de *klingelbeck*, prope Arnhemiam, nisi præferas a *klingen, clangere*, propter rivuli murmur.
Klinghen.] exempla proposuit Cl. A. KLUIT. in D. V. HOOGST. bl. 192.

Klippe. j. **kleppe.**

† **klippel.** j. **kleppel.** Fuſtis.

klippel-veerſken. j. **kleppel-veerſken.** Carmen homœoteleuton.

klippen. j. **kleppen.** Sonare, reſonare

klipper-tanden. j. **klepper-tanden.**

Kliſſe / kleſſe. Lappa. **Groote kliſſe.** Perſonaria, perſonata, arcium: lappa maior. *officin.* *vulgò* bardana.

kliſſe. Glomus: fila, capillamenta vel ſimilia in globi figuram conuoluta & cohærentia.

kliſſen. Adhærere, adhæreſcere: *&* Affigere.

kliſter. j. **kleſter.** Gluten.

kliſter. Nucleus radicis, lilij, allij, & ſimilium: ſpica, ſegmen capitis allij, *&c. &* Botrus, racemus. *Ang. cluſter.*

kliſter oft ſchijve van viſch. Nucleus, ſegmen, orbis.

Klitſe. *Friſ.* j. **teue.** Canis fœm.

Klitte. *Zeland.* j. **kliſſe.** Lappa.

Klodder-ſaen / klotter-melck / klonter-melck. Oxygala, cremor lactis coagulatus & acidulus: lac acetoſum, acidum: caſeus oxygalacticus.

Klod-darm. *Ger. Sax. Sicamb.* Omaſum.

Klocke. Aeramentum, æs Campanum. *vulgò* Campana: *à Campania regione vbi res æneas optimè fabricatas teſtantur ſcriptores. Ger. glocke: Gal. cloche: Ang. clocke. vulgò* cloca.

† **klocke.** Phiala ambigua: *quæ fundo caret ſiue pede quo inſiſtat: ita vt inuerti eam oporteat:* vas futile, *quod de manu depoſitum euertitur:* vas potorium ſtare impos *vulgò* campana.

klocke. j. **keuie.** Cauea: *à ſimilitudine campanæ.*

klocke. *Fland.* Toga, pallium. *&* Toga muliebris. *Ang. cloke, clocke.*

klocke. Clibanus vitreus, ſublimatorium, meta ſtillatoria, meta furnaria, turbo furnarius, *vulgò* alembicum.

klocke / vier-klocke. Turbo focarius, turbo conſeruandis & tegendis prunis aptus.

klock-bloeme. Conuoluulus, inuoluulus, voluola, helxine. *vulgò* campanella.

klock-ey. *Sax. Sicamb.* j. **kloſ-ey.**

klock-gieter. Fuſor æramentarius.

klock-glas. j. **enghſter.** Bombylius. *a verbo* **klocken.**

klock-hinne. Gallina glociens vel glocitans, ſingultiens: gallina nutrix. *Sax. kluck-henne: Ang. clocking henne.*

klock-hinne. j. **hinne met den haen.** Vergiliæ.

klock-huys. Turris ſacra, cymbalaria: campanile, campanarium *vulgò.*

klock-huys / kern-huys. Volua: pomi medium, in quo ceu loculo latent ſemina. *q. d.* campanile, *intra quod ſonant ſemina & nuclei.*

klock-kruyd. Conuoluulus.

klock-man. Nolæ curator.

klock-ſpijſe. Aes caldarium: es ſuſile: *æs æramentis fundendis aptum.*

klock-ſuſter / *rectius* **klop-ſuſter.**

klock-toren. Turris cymbalaria, ſacra: campanilis, campanile, campanarium *vulgò.*

klocken. Bombum, ſiue ſonitum edere.

klocken. Sonitum reddere qualem anguſti oris vaſculum ſolet: κλώζειν. i. ſonum quendam excitare in ore. *Adr. Iunius.*

klocken ghelijck de hinnen. Glocire, glocidare, ſingultire. *Gal. gloſſer: Hiſp. cloquear: Ang. clocke.*

klockſken / ſchelle. Tintinnabulum. *vulgò* nola. *à Nola Campaniæ ciuitate vbi huiuſmodi æramenta primò inuenta ſunt.*

Kloeck. Callidus, callens, peritus, induſtrius, ſolers, alacris, vigilans: ſagax, actuoſus.

kloeck-gheeſtigh. Alacer, alacris, animoſus.

kloeck-moedigh. Alacer, alacris.

kloeck-ſinnigh. Alacris, induſtrius.

kloeckheyd. Calliditas, induſtria, ſolertia, alacritas, vigilantia, ſagacitas.

kloeckelick Callidè, peritè, induſtriè, alacrè, alacriter.

Kloeckaerd.

klippel.] *Wat Venus volght, dat ſcheijt de* **klippel.** proverbium habet in J. CATS Huyſelicke ſaken. bl. 82. --- infra eſt etiam *kluppel*, quomodo *i* & *u* ſæpiuſcule inter ſe confunduntur: *hippelen*, *huppelen*, ſupra, *krinkelen*, vid ad *klijf*, *krunkelen*, ut in Gelria pro *kronkelen* dicimus.

klocke. *Phiala*...] qualia ſunt *Spinola*, *Duc d'Alfs uytluyding*, *de Waelwykſe dyk.* pluraque in ALKEM. Diſpl. D. II. bl. 512. 517. D. III. bl. 480. 488. conſpicienda.

kloetkaerd. Audax, adaculus: callidus, astutus.
Kloef-hout. j. **kolf-hout.**
Kloen. *Fris. Holl.* j. **klouwe.** Glomus.
Kloet. *Sicamb.* j. **kloot.** Globus.
Kloete. Globus conti vel hastæ.
† **kloete / kloet-stock.** Contus, hasta nautica longa & robusta, inferiori plerunque parte obtusa, *& globo aut ferro munita, ne facilè in fundum subsidat.*
kloete. Homo obtusus, hebes, stolidus, stupidus, stipes, caudex, truncus.
kloet-stock. j. **kloete.** Contus.
kloete *rectiùs* **gloedte.** Rutabulum.
Klompe / klotte. Massa. & Gleba.
Klompe / klotte van aerde. Gleba, globus terræ.
klompe / hol-block. Calopodium, calo, solea lignea.
klompken. Massula. **Klompken goudts.** Pala, massula auri.
klompigh. Solidus. & Globosus. *vulgò* massiuus
† **Klonen / kleunen.** Tundere, tuditare.
klonghe. *Ger. Sicamb.* j. **klouwe.** Glomus.
Klonte / klonter. Globus, gleba. & Massa.
klonte bloedts. Globus sanguinis.
klontachtigh. Globosus.
klonteren. Conglobare, densare: conglobari, densari, coire, coagulare, coagulari, concrescere.
klonter-melck. Lac coagulatum, conglobatum, acidulum.
Kloof-hout. j. **kolf-hout.**
Klooster. Monasterium, conobium. *q. d.* claustrum. *Ger. kloster: Gal. cloistre: Ang. cloystre.*
klooster-volck. Cœnobitæ. *vulgò* claustrales.
klooster vrouwe / nonne. Virgo sacra, virgo Vestalis.
Kloot. *vetus. Ang.* Pannus, tela: linteum.
Kloot. Globus, sphæra. *Ger. klotz.*
kloot / loot / bus-kloot. Glans.
kloot / klos. Coleus, testis.
kloot-baene. j. **klos-baene.**
klootken / kloskken. Globulus, sphærula: & Coleus, testis, testiculus.
kloot-boghe. Spærobolus arcus.
kloot-keje. Caseus orbiculatus.
klooten / bollen. Torquere globum, ludere globis.
kloot-spel. Ludus sphærarum.
Klop. Ictus, pulsus. *Gal. coup: Ital. colpo: Hisp. golpe.*
klop-schene. Fustis calceolarij.
kloppel. j. **kluppel.** Fustis.
kloppen. Pulsare, pulsitare, tundere, ferire. *Ger. klopffen: Ital. colpire: Hisp. golpear: Ang. cloppe.*
klopper. Pulsator.
klopper. j. **bent-hamer.** Cornix.
klopper. *Holl.* j. **plattijn.** Calo.
Kloppen. *vetus.* Castrare.
klop-suster. *Holl.* Virgo templo & rebus sacris dedita: virgo quæ se propter regnum cælorum castrauit: *vide* **munchen.**
Klos. j. **kloot.** Globus, spæra: & Coleus, testis.
kloskken. j. **klootken.** Globulus, sphærula: & Coleus, testiculus.
klos-aderkens. Cremasteres.
klos-borselken. Scortum.
klos-huyskken. Mitra, testium inuolucrum.
klossen. Ludere sphæra, ludere globo per annulum.
klos-bane / rol-bane / boghel-bane. Sphæristirium.
klos-beytel. Flagellum, vola.
klos-poorte. Annulus sphæristerij.
Klot. j. **klotte.** Gleba, massa.
Kloteren / kleuteren. Tuditare, pultare, pulsare crebo ictu.
† **kloter-boeck / kloter-papier.** Aduersaria, orum.
kloter-ghelt. Pecunia nummularia, pecunia minuta, minutula.
kloter-melck. j. **klotter-melck.**
kloter-spaen. *Fland.* j. **klabbaerd.** Crepitaculum.
Klotte / klonte. Gleba, massa, globus. *Angl. clodde.*

klottekèn.

kloete / kloet-stock.] PLANTINO **kloet** *om over eenen gracht te springen.*
Klonen. add. PLANTIN.
kloter-boeck.] add. PLANTIN.

Klotteken. Glebula.
klotachtigh. Gleboſus.
Klotteren / klonteren. Coagulari.
Klotter-melck. *Fland.* j. klonter-melck / klob-ſaen. Lac coagulatum, lac calore concretum.
Klotter. *Fland.* j. krotter.
† Klotſen. Pulſare, pultare.
Klotſ-ey *Sicamb.* j. ſwalp-ey.
Kloue. Rima, fiſſura, ſectura. *Ang. klefte, klifte.*
Klouen. Rhagades, rhagadia, fiſſuræ in manibus, pedibus, & ſede prouenientes.
Klouen. j. klieuen.
† Klouer. j. kolubre.
Klouenier. j. kolubrier.
Klouwe. Glomus. *Ang. clue. clew.*
Klouwe. j. klauwe. Vnguis.
Klouwe. j. egghe. Raſtrum, irpex.
Klouwe. j. klauwiere.
Klouwen. Globare, in globi formam conuoluere fila, &c.
Klouwen. *Friſ. Sicamb. Holl. Zeland.* Scalpere, radere vnguibus.
† Klubber / kleuber / klibber. *vet.* Gummi, gutta viſcoſa ex arboribus defluens: reſina.
klubberachtigh. Viſcoſus, glutinoſus.
Kluchte. j. klufte. Crypta. & Multitudo: & Tribus, &c.
Kluchte. Ludicrum, res ludicra, res iocularis: mimus. & Fabula, apologus, facetiæ, acroama, ludicra narratio, inauditiuncula.
Klucht-ſpel. Ludicrum, ludus.
Kluchten. Rem agere ludicram, agere hiſtrionem: & Narrare fabulas, apologos, facetias.
Klucht-ſinnigh. Lepidus, facetus.
Kluchter / kluchtenaer. Ludius, ludio, ioculator, hiſtrio, geſticulator: & Homo facetus, feſtiuus, fabulator.
kluchtigh. Geſtuoſus: & Feſtiuus, facetus, lepidus.
kluchtighlick. Facetè, feſtiuè, lepidè.
Klufte / krufte. *Germ. Sax. Sicamb.* Crypta, ſpelunca, ſpecus, antrum.
Klufte. *Friſ.* Multitudo: & Tribus.
klufte / partije. Pars, factio.
klufte / kluchte. Tribus, proſapia, ſtirps, ſoboles, genus, progenies, ſors.
klufte-wijs deylen. In ſtirpes diuidere hæreditatem.
kluften. *Friſ.* Congregari, conuenire, coire.
Klugh-maend. *Cymbr.* j. lauwe. Ianuarius. *à connubiis ſic dictus, vt ait Adr. Iunius.*
klughte. j. kluchte / klufte. Multitudo.
Kluyfken / bolleken loocks. Caput allij. & Nucleus allij.
† Kluyſe. Clauſura, cluſura: locus clauſus, locus anguſtè concluſus: tugurium ſolitarium, mandra. *vulgò* cluſa, incluſorium.
kluyſe. Fauces, pilæ, itinera anguſta ac peruia inter montes: anguſtiæ montium.
kluyſen. Clauſuræ, cluſuræ, limitum cuſtodiæ.
kluyſenaer. Eremita, anachoreta, ſolitarius, monachus incluſus.
kluyſenerſſe. Monacha incluſa.
kluyſter. *Sicamb.* Obex. *q. d.* cloſtrum, clauſtrum.
kluyſters. j. boeyen. Compedes, arcta vincula.
† Kluyte. *Holl. Friſ.* j. klotte. Gleba, maſſa: & Globus. *Sax.* klubt.
kluyte / ſcholle van ijs. Maſſa glaciata.
† kluyte. j. kluchte. Ludicrum.
kluytenen / kalluyten. Ludere maſſis ſiue globis glaciatis: certare diſcis in æquore glaciato.

Kluyuer.

Klotſen.] quo verbo pulcre utitur in pulcerrima æſtuoſi maris deſcriptione A. HOOGV. in Abrah. B. IV. bl. 90.

Maar hunne zinnen zyn de baren van de Zee
Gelijk, die ſchoon de ſtorm bedaart, nogh yſlijk klotſen
En krullen boven 't vlak, en geeſſelen de rotſen.

Klobbe.] vid NIDEK. ad RADEM. Kab. v. Ned. Oudh. D. I. bl 43. ſq. SMIDS Schatk. v. Oorlogstuig.
Klubber.] ſimiliter PLANTINO.
Kluyſe.] Conf. M. V. WICHT ad Oſtfr. Landr. f. 39.
Kluyte / klotte.] *peckige* clotten. M. V. VAERNEW. in de Spiegh. B. I. Cap. XXIV.
kluyte. *Ludicrum.*] adi PLANTIN. & de W. v. de Leyd. Maetſch. D. II. bl. 270.

Kluyue. *vetus.* j. klauwe. Vnguis.
kluyue loocks. j. kluyfken.
Kluyuen / knuyuen. Rodere, arrodere, ambedere.
kluyuer. Roſor.
kluyuer / knuyuer. Exactor, executor, rei iudicatæ *ſic Teut. dictus, quod rei condemnati bona rodat & voret.*
kluyuinghe / knuyſſelinghe. Roſio, arroſio.
kluyuinghe. *Fland.* j. af-hal. Acrocolia, exteriora mactati porci. & Inteſtina.
Klunderen. Pulſare.
Kluppe. j. kleppe.
Kluppel / kleppel. Stipes, fuſtis, baculus, baculum, claua. *q. d.* kloppel. *Ang. clubbe.*
kluppel-veerſken. j. kluppel-veerſ-ken. Carmen homœoteleuton.
kluppelen. Infligere fuſtes, fuſtibus cædere.
Kluſter. j. klijſter.
† **Klutſen.** Quatere, concutere.
Kluwe. j. klouwe.

K N

Knabbelen. Rodere, corrodere, frendere, morſitare.
† **knabbelen ende kijuen.** Altercari, muſſitare.
knabbeler. Homo mordax, altercator.
Knacken. Frangere, confringere.
knack-worſt. *Sax. VVeſtphal.* j. met-worſt.
knaep. j. knaepe.
Knaer-hout. j. klap-hout.
Knaerkke / knaertghe. *Holl.* Lecythus, capſax, guttus, ampulla olearia.
† **Knaghen.** Rodere. *Germ. gnagen: Ang. gnawe.*
knaghinghe. Roſio.
Knake. *Sax. Friſ.* j. knoke. Os, oſſis.
Knap. Alacer, agilis, celer, gnauus.
knap handigh. Manu celer, manu promptus, dexter, manu expeditus.
knap-handigheyd. Agilitas, promptitudo manus, dexteritas.
knappen. Prehendere, apprehendere.
knappen. Crepitare.
knappen het vlas. Confringere linum.
knappen. Mandere, dentibus pinſere.
knap-koeck. *Sax. Sicamb.* Cruſtulum.
knap-ſack / ſpijſ-ſack. Viatoria pera, aſcopera, mantica: pera in quam cibum diurnum recondit viator.
knap-tand. bijte-bauw. Manducus.
knap-tandekens kruyd. Antirrhinum: cynocephalus.
† **Knape.** Seruus, famulus, miniſter, puer. *Ger. knab: Ang. knaue.*
† **knape.** Puer, puellus, maſculus, adoleſcens, iuuenis.
knaepe. *Holl.* j. eſel. Pluteus.
knaep-ſchap. Seruitus, ſeruitium, miniſterium.
knapelinck / knepelijn. *vet. Fland.* Puer, puer maſculus, puellus.
Knarren. *Holl.* j. krijſſel tanden. Stridere.
knar-beenken. j. knorſpel beenken. Cartilago.
Knarſen / knarſelen / knerſen. Stridere.
knarſel-tanden. Frendere, ſtridere dentibus.
knarſinghe / knarſelinghe. Stridor.
Knaſpen / knorſpen. Dentibus concrepare. *Ang. gnaſhe.*
Knaſchen. Frendere, ſtridere. *Angl. gnaſhe.*
Knauwen / knouwen. Mandere, extenuare cibum dentibus, conficere cibum dentibus, molere dentibus, commanducare,
knauwerken. j. knoterken. Ligurinus.
knauwſel. Manſum, cibus manducatus, commanducatus.
Knecht / dienaer. Seruus, famulus, miniſter, puer.
knecht / ſlaue. Seruus, mancipium.
knecht. Iuuenis, adoleſcens, puer.

knecht /

Klutſen.] & inde *verklutſen*, J. WESTERBAEN in de Voorr. v. Davids Ps. *verlapt*, verklutſt/ *en verketelboet.*
knabbelen ende kijven.] add. PLANTIN.
Knaghen.] & a quo *be-knaghen* pro *malevolo dente arrodere, ende voerſie, dat onſe were hier of ſeer benijt ende* beknaeghet *ſal werden.* in J. LE LONG. Boekz. der Ned. Byb. bl. 246.
Knape. *Servus.*] hinc JOANNES KNAAP, qui *Martini Roſſemii* hiſtoriam condidit, ſub *Servilii* nomine latet. vid. Ampl. C. V. VONCK Voorr. v. A. HUYGEN beſch. v. Doesburg. bl. 51. porro nihil habeo, quod addam K. BURM. in d'Utr. J. B. D. II. bl. 70. 71. 72. in not.
knape. *Puer.*] unde *knapelijck*, velut knapelijcke *kinderen*, id eſt *octodecim annorum* pueri, & puellæ quæ nondum annum decimum quintum adimplerunt. ſecundum Ms. Coſt. v. Vliſſ. tit. *van onbejaarde kinderen.* art. 2.

knecht / knechtken. Mas, masculus.
† knecht / landt-knecht / krijghs-man. Miles, stipendiarius. *Ger. knaecht: Ang. knight.*
knecht / heeren-knecht / stad-knecht. Lictor, apparitor, seruus publicus.
† knechtken / manneken. Masculus, puer, puellus, puerulus, pupus, pusio.
knechtkens huys. Andron, andronitis.
knecht-schap. *vetus.* Seruitus, seruitudo.
knecht-wijse. Seruiliter.
kneden. Depsere, condepsere, subigere manibus, pinsere. *Ger. knetten: Ang. knede.*
kneppel. *Fris.* j. kluppel. Fustis.
knerren. Stridere, frendere, ringere.
knersen. j. knarsen. Stridere.
kneuel. *Germ. Sax. Sicamb.* Telea, stipes, malleolus, flagellum, surculus, bacillus.
kneuel. Neruus, nerueus funis, lorum: resegmen corij.
kneuel / knouel. Nodus.
kneuel. Dentes venabuli.
kneuel / kneuel-band. Manicæ.
kneuel. Amentum, lorum hastæ missilis, habena, ansa, ansula, corrigia lanceæ, vinculum iaculi: nodus *apud Silium & Statium*, lorum reuinctum in hastâ mediâ circiter, quod manui deinde & primoribus digitis illigabatur leuiter; in emissu cum impetu soluendum. *Iust. Lips.*
kneuel-baerd. Mystax, mustax, alæ, hyporrhinon, propogonion: barba vestiens superius labrum, cornua superioris barbæ.
kneuel-band. Manicæ, vincula manuum.
kneuel-banden / kneuelen. Manicis constringere.
kneuelen. Ligare, nodare. & Manus vinculis illaqueare: vinculis constringere manus, pollices, *&c.* iniicere manicas, occupare aliquem manicis. & Grassari, latrocinari, extorquere.
kneueler. Grassator, latro, extortor, vecticularius, effractor. *dicitur* kneueler: *quòd hominum membra contorqueat, miserosque excruciet adigatque ad demonstrandum thesaurum. Leuin. Lemn.*
kneueler / dief-leyder. Lorarius, lictor, minister magistratus: *qui reum vincit, ligat, torquetque.*
kneuel-snout. j. lap-snout.
kneuel-spriet / swijn-spriet. Hasta amentata, ansata, nodosa: venabulum: telum venatorum aciei longissimæ cornibus hinc inde exstantibus.
kneuel-stock. j. kneuel-spriet. Venabulum.
kneuel-stocksken. j. kneuel.
kneuteren. j. knotteren.
knibbelen. Rodere: & Mussitare: & Altercari, rixari.
knibbelachtigh. Mussitabundus: & Rixosus, contentiosus.
knick. Nutus, nictus.
knicken. Nuere, nutare, innuere, nictare.
knicke-bollen. Nutare capite, nutabundo vel nutanti capite dormire.
knie. Genu. *Germ. knuye, Ang. knee.*
knie-bede / knie-ghe-bed. Precatio supplex, supplicatio.
knie-bol. j. knie-schijue. Patella.
knie-booghe / knie-bughe / haessene / nepe. Poples, flexura siue curuamen post genu. & Suffrago.
† knie-dichte. Poëma extemporale: carmen extempore factum.

knie-lap.

knecht / landt-knecht.] ut passim *ruyters en* knechten. vid tantum 't Utr. Pl. B. D. I. bl. 5.
knechtken / *puer.*] Scilicet, qui ætatem quindecim annorum haud excessit, vid. de Stat. v. Zeel. C. II. art. 31. & not ad HEEMSK. Arcad. bl. 68.
knie-dichte.] unde *kniedichten:* quod quid sit disci potest ex JOB. A V. WAEL carmine in Vlaerd. Redenr. b. cui titulus est.

Verklaringhe ofte berichten
Wat het is op de knie te dichten.

e quo hæc describam.

Komende nu op de zaeck
Van het rymende vermaeck,
Dat men in een korte wijl
Moet beschicken metter ijl,
Waerom dit by 't Rederijk
Knie-dicht *hiet gemeenelijck.*

Dit's

Knie-lap. Genualia, genuum indumenta.
Knie-schijue. Patella, mola genu, os genu anterius. & Poples.
Knielen. Ingeniculari, genua flectere sive curvare, procumbere in genua, congenulare.

† **Knijf-**

Dits' om dat eertijts dit dicht
Worde op de knie verricht.
De knie was het schrijfkantoor.
Op de knie quam 't dicht te voor.
Op de knie worde beprooft
Watter stack in 's Dichters hooft.
Dit ging toe op dese wijs:
Den voorsteller stelde prijs
Op 't Voorstel, en riep by een
Alle Dichters in 't gemeen
Die dan knie-wercker woud' zijn
Die quam daer dan ten voorschijn
En ontfing ('t was de manier.)
Eerst een schoon vel postpapier,
Twee schrijpennen wel gesneen,
Enen Incktpot met inckt reen,
Een zandt-doosien met stof-zandt
Van het beste dat men vandt:
D'ene zat by d'ander neer,
Al vervolgens in een heir,
Elck worde een kaert gebrocht
Daer hy hem na houden mocht.
So haest als die was doorzien,
Leydt ment Papier op de knien,
Want daer was noch bort noch planck
Tafel nochte oock schrijf-banck:
Daer en was noch dit noch dat
Daer men op mocht leggen wat,
Het gebruyck niet toe en liet
Dat men daer toe bruyckte yet
So nauw' sachmen op de naem
Die met 't doen over een quaem
Datter niet een eenich ding
Mocht zijn tot behulleping:
Maer daer het de naem van droech,
Moest zijn tot het werck genoech:
Wast een Liedtjen of gezang,
Daer was tijdt een ure lang.
Een Revier-een of Rev'reyn
Hadd twe uren loops gemeyn,
Na de grote of de kleent'
Van 't werck worder tijt verleent.
Elck die schreef daer strijt om strijt,
Elck die bruyckte kunst en vlijt
Om bij tijts hebben gedaen,
En daer niet beschaemt te staen:
Niemant was 'er garen lest,

† Knijf. *vetus*. Culter, gladius. *Ang. knyfe.*
Knippe / knippe Decipulum.
knijpen. *Holl.* Arctare, coarctare, premere, comprimere.
Knijper. *Holl.* Homo præparcus, sordidus, tenuitur viuens. *antiq.*
Knipperken / knoterken. Acanthis.
Knip. Talitrum, crepitus digiti: recurui digiti impressio.
knippe / klippe. Decipulum
knippen. Talitro ferire, vnguem argutum infligere. & Edere crepitum digitis, concrepare pollice & medio digito.
knippen / snippen. Resecare forpicula. *Ang. klippe*, tondere, attondere.
knipper. Sartor friuolarius.
† knip-busse. *vetus. Fland.* Sclopetum, tormentum manuarium: *vulgò* pistoletum.
knip-mes. *vet. Sax.* j. scheer-mes. Nouacula.
knip-scheerken. Forpex, forfex, forficula, forpicula tonsoris.
knip-scheerer. Pilicrepus: qui pilos cum forficularum crepitu truncat.
knip-slagh. *Holl.* Decipula auium.
knip-waeghe / bessel. Statera, trutina campana: libra quæ constat scapo punctis librarum discrimina notantibus distincto.
knippe / oft knippene van vlas. *Fland.* Pericarpium, folliculus, siliqua lini.
knipsel der naghelen. Præsegmen, resegmen vnguium.
Knitsen. j. kneersen. Stridere.
Knisschen. *Ger. Sax.* Terere, quassare.

Knobbel. Tuber, nodus. & Gibbus. *Ang. knobe.*
knobbelken van den halm oft steel. Geniculum, articulus, nodus in caule, internodium.
knobbelachtigh. Nodosus.
Knocht. *Fland. Holl.* j. knoop. Nodus, nexus.
† knochten. *Fland. Holl.* j. knoopen. Nodare, nectere.
Knodde. *vetus.* j. knoop / knobbel. Nodus, nexus. *Ang. knotte.*
knodd. j. knokel. Condylus.
knodden. *vetus.* j. knoopen. Nodare. *Ang. knotte.*
† Knodse / knudse. *Holl. Fris. Sicamb. Fland.* Claua nodosa.
knodsen / knudsen. *Holl. Fris. Sicamb. Fland.* Tundere, contundere, batuere.
knodsinghe. Contusio.
Knoef. *Fris.* Spiculum obtusum aut abruptum.
knoef / kloet. Contus.
knoef-looch. *Fland.* j. knoop-looch. Allium.
† Knoeffel / knoeffel-been. Talus astragalus.
Knoest. *Holl. Sicamb.* j. weer. Nodus arboris.
Knoke / knake. *Sax. Fris. Sicamb.* j. been. Os, ossis.
knoke / weer. Nodus in arbore, callus, tuber.
knoke / knok-been. j. enckel. Talus.
† knoken-houwer / knaken-houwer / *Sax. Fris. Sicamb.* j. been-houwer / vleeschhouwer.

knokel.

Daerom so preegh elck sijn best;
Want de leste kreegh een jouw
En die niet gereet sijn souw,
Moest horen tot een verwijt,
Ghij een verlangh-Dichter zijt.

Knuf.] cons. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 526. sq. A. DE ROOY Mengelst. bl. 8.
knip-busse.] vid. A. MATTH. Anal. T. I. p. 317.
knochten.] in Vlaerd. Redenr. b.
O wel beknochte *vraech, seer duyster om verstaen.*
Knodse.] aut etiam *knodde:* ut in Vlaerd. Redenr. b.
Mars heeft zijn swaart verset ------ ----- ----
en Hercules met schandt
Ghelaten zijne knod.
Knoeffel.] PLANTINO. knoeffel *van den voete.*
knoken-houwer.] *Vort mehr mugen die* knakenhouwers in J. SCHRASS. Harderov. D. I. bl. 140.

knokel. Condylus, articulus, iunctura & nodus membri: nodus articulorum in digitis. *Ang. knuckle.*
knokels van den rug-graet. Verticuli, Vertebræ, spondili.
knokelen. Indecenter tractare manibus, impuris digitis contrectare.
knoklachtig. Articulosus.
Knolle. *Ger. Sax.* Glomus, globus.
knolle. *Fris. Sicamb. Holl.* j. rape. Rapa.
knol-land. j. raep-land. Napina.
knol-raepe. Rapa, napus.
Knol. *vet.* Ebrius cereuisia.
† knol/ knolle. Genus cereuisiæ.
knollen. Glomerare, conglobare.
knollen. Ingurgitare se potu, cumulatè & confertim ingerere cereuisiam.
Knoop. Nodus, nexus. *Ger. knopf. Ang. knot.*
knoopken. Nodulus. knoopken. j. knobbelken. Geniculum.
knoopen. Nodare, nectere, nectere nodum, connexis nodis vincire, velligare, in nodos ligare.
knoop-gras/ knoop-graas/ ledgras. Agrestis, gramen nodosum.
knoop-looch. Allium, bulbus.
knoop-loos. Enodis.
† knoop-mes. Pugio, pugiunculus.
† knoop-nadel. *Fris.* j. spelle. Acicula.
knoop-steertken. j. toopken. Malum Claudianum.
Knooten. *Holl.* j. stronchen.
knoot-wilghe. *Holl.* j. stronck-wilghe.
Knoppe. j. knoop. Nodus, nexus.
knoppe aen het kleed. Globulus, bulla fibularia, clauus.
knoppe/botte. Gemma, oculus arborum, florum, *&c.*
knoppe van de bloeme. Calyx, folliculus siue inuolucrum floris priusquam dehiscat. knoppe van de roose. j. roosen-knoppe.
knop-gat. Ocellus. *Lud. Viues.*
knop-gras. j. knoop-gras.
knop-spelle. Acicula capitata, maior: & Spinter, armilla.
knoppeken. Nodulus.
Knorke. j. knoke. Os.
Knorre. Tuber, tuberculum, nodus, clauus. *Ang. knurre.*
knorachtigh. Nodosus, tuberosus.
Knorren. Grunnire: & Frendere, fremere.
Knorsen. Frendere.
Knorspen. Concrepare dentibus, rodere.
knorsu-been/ knorspel-been/ knorspel-beenken. Cartilago.
Knosen. *Fris.* Quassare, frangere.
Knospen. Rodere, arrodere, dentibus crepare.
knospel-been. j. knosu-beenken. Cartilago.
† Knóteren. Garrire, minurizare, cantillare: cornicari: murmurare, mussitare.
knoteringhe. Minuritio. & Murmurillum.
knoterken. Ligurinus, spinus, acanthis, linaria auis. *Garrulæ auiculæ genus.*
Knouel. j. kneuel. Nodus.
Knouwen. j. knauwen. Mandere.
Knubse. j. knodse. Fustis, claua.
Knugghelligh. j. nuggherig. Agilis, alacer.
Knuppelen. Rodere, arrodere, ambedere. & Attrectare, contrectare.
knuppel-beenkens. Officula tenuia quæ facilè roduntur.
knuppelinghe. j. knuuinghe.
knuynen. j. knuinen. Rodere.
knuyner. j. knuuner. Rosor.
Knutte. *Sax. Sicamb.* j. knoop/ knoppe. Nodus. *Ang. knotte.*
Knuttel. *Ger. Sax. Sicamb.* Tuber, tuberculum, panus: & Fustis.

K O

Kobbe/ koppe. Gallina.
Kobbel. *Holl.* Obesus, obesa.
kobben schieten. *Sicamb.* j. hooplkens schieten.
Kobder/ kubder. Columbus. & Concubinus. & Coryphæus, antesignanus.

Koch.

knol/ *Genus cereuisiæ.*] *Maar hadden sich met dunne keut oft* knol *moeten lijden.* M. V. ALDEGONDE scribit in Epist. ad F. SONNIUM edita in de R. Byekorf. & inde *knollerien;* in de Priv. v. Dordr. *van drapperien*, knollerien apud V. D. WALL IV. Afd. bl. 735.
knoop-mes.] vid. G. V. LOON Aaloud. Reg. D. V. bl. 430. sqq.
knoop-nadel.] PLANTINO similiter.
Knóteren.] verbum & duo, quæ sequuntur, sunt etiam apud PLANTIN.

Koch. Cocus, coquus. *Germ. koch: Ital. coco: Angl. cooke.*
Koch inne. Focaria: ministra culinaria: culinæ præfecta.
Koch-ketel. j. pot-ketel.
Kochille / kochillen. Panis tostus butyro illitus: panis escharites: super craticula coctus.
Koche. *vetus.* j. haen. Gallus gallinaceus. *Gal. coq: Ang. cocke.*
Kockeloeren. Coccysare, cantare, cucurrire, canere instar gallinacei: glocidare, glocire.
Kockerillen. *Holl.* j. kopperen.
Kockeirijs. Basiliscus, regulus serpens: catoblepas. *Gal cocatris: Ang. cockatrice. cocatriz Hisp.* Crocodilus *dicitur.*
Kockock. Cuculus, coccyx. *Ger. guggauch: Gal. coqu, cocu, coucou: Ital. cucco, cuculo: Hisp. cuclillo: Ang. cocovve, cuckovve.*
Kockock. Fenestra eminens, versatilis, & concava.
Kockock. j. horen-drager. *Gal. quoque: Ang. cuckolde.*
Kockock heerken rijd'ick wel. j. bock ouer haghe spelen. Micare digitis: *Ludus puerorum, cùm puer obstructis oculis diuinat quot alter, ipsius tergo insidens, digitos erectos habeat.*
Kockocks brood. Oxys, trifolium acetosum. *officin.* panis cuculi. *quòd vel cuculus auis eo vescatur: vel quòd hoc erumpente ac florente vocem potissimùm edat. quo tempore Alleluia cani solet: vnde &* Alleluia *officinis dicitur.*
Kockocks bloeme / kockocks loock. Flos cuculi, nasturtium aquaticum minus: cardamine.
Kockuyt-voghel. *Fland.* j. kockock. Cuculus.
Kockuyt-laet. *Fland.* Nullius subiectus ditioni.
† **Kodde.** *Fland.* j. knodse. Claua.
† **Kodde.** *vet.* Coleus, testiculus. *Ang. codde.*
Kodde. Facetiæ, sales, iocus, nugæ.
Koddigh. Facetus, iucundus.
† **Koder.** *Ger. Sax. Sicamb.* j. speecksel. Saliua: & Phlegma, pituita.
Kodse. j. knodse. Claua.
Koe / koeye. Vacca, bos. *Ger. ku: Ang. covve.*
Koe. *Leod.* j. seemijten. Numus parui pretij.
Koe hoys. *Holl.* Certa fœni portio, qua stabulationis tempore vacca pascitur.
Koe-brugghe. Pons, scalæ nauales, quibus excipiuntur aut in terram exponuntur vectores.
Koe-dief. Abactor, abigeus.
Koe-bille. j. koe-ooghe. Cotula alba.
Koe-driuer / koe-herder. Bubulcus, armentarius, bubsequus.
Koe-dronck. j. fonck-dronck. Amystis, ingens haustus.
Koe-gras. *Holl. Fris.* Pascuum æstiuum vnius vaccæ.
Koe-herder. j. koe-driuer. Bubulcus.
Koe-kalf. Vitula.
Koe-kamme / koe-hamme. *Ger. Sax. Sicamb.* Numella.
Koe-kudde. Armenta, orum.
Koe-maerte / melck-deerne. Ancilla boaria, ancilla lactaria.
Koe-mest. Fimus bouis, lætamen, bucerda: stercus vaccinum.
Koe-ooghe / koe-bille. Buphthalmus, oculus bouis, cotula alba, cotula non fœtida.
† **Koe-schijte.** j. koe-mest. Bucerda.
Koe-stal. Bubile.
Koe-stront. j. koe-mest. Bucerda.
Koe-vangher. Prætor rusticus: *qui vaccas, boues, equos & alia pecora alterius herbas aut segetes depascentia, vel vicinis damnum inferentia capit & detinet.*
Koe-vlieghe. Oestrum, tabanus, insectum quod ex vaccæ vulnere generatur: *vt putat Theodorus Clutius.*
Koe-voet. Pes vaccinus.
Koe-voet. Vectis, vectis bifidus siue bisulcus: *palus ligneus aut etiam ferreus, instar bouini pedis bisulcus, quo onus grauissimum promouetur & attollitur.*
Koe-wachter. j. koe-driuer.
Koe-warm-melck. Lac tepidum.
Koe-weyte. Melampyrum, triticum vaccinum.

Koeck.

Kodde.] *een Codde / zo groot dat zy alle masten van groote Schepen te boven ghijnk.* M. V. VAERNEW. in de Spiegh. B. I. Cap. XLI.
Kodde. *Coleus.*] JUNIUS ex κώδεα detruncatum vult. vid. ad WILLERAM. p. 195.
Koder.] add. PLANTIN.
Koe-schitte.] *we den anderen mijt dreck off* **koeschijte** *werpt.* in charta apud J. O. HOFMAN. Obs. I. Germ. p. 264.

Koeck. Crustulum, crustulata, æ; libum, laganum, collyra, nastus panis. *Germ. kuchle: Ang. cake.*
Koeck aen t'herte. Scirrus, scirroma: obstructio hepatis aut lienis *instar libi exsiccati & indurati.*
koeck / brood van metael. Pastillus: argentum, stannum siue plumbum pastillatum.
koeck-backer. Crustularius, libarius, pistor dulciarius, nastocopus.
koeck-eter. Nastophagus.
koeck-ijser / wafel-ijser. Artopta, testus placentarius.
Koeghel. *Ger. Sax. Sicamb.* Globus.
Koeye. j. koe. Vacca.
Koel. Subfrigidus, frigidulus, temperatè frigidus. & Moderatè & suauiter refrigerans.
koel-windeken. Aura: matutinus & ab aurora surgens ventulus.
koel van sinnen. Sedatus, tranquillus, temperatus animo, non feruens aut perturbatus.
koel-back / koel-trogh. j. lesch-back. Lacus.
koel-vat / koel-kuype. Lacus in quo cereuisia refrigeratur.
koel-vat / spoel-vat. Aquiminarium, nasiterna, trichilum.
koelen / ver-koelen. Leuiter refrigerare: & Refrigescere, refrigerari, referuere, referuescere. *Ger. keulen, erkuelen: Ang. coole.*
koelte. Frigus opacum: Refrigeratio.
koelte. j. koel windeken. Aura.
Koelter. *Sax.* Clauus nauis.
Koen. Audax, audens, impauidus, confidens, animosus.
koenaerd. *Fland.* Audaculus.
koenheyd. Audacia.
koenlick. Audacter.
Koenken. *Sicamb.* j. gloete. Forceps.
Koer / koer-torn. Specula.
† **koer-wachter.** Speculator.
Koer-bisschop / koor-bisschop. *Sicamb.* j. wij-bisschop. Initiator: episcopi vicarius: suffraganeus: chorepiscopus, χωρεπίσκοπος: à χώρα. i. regio, prouincia, statio, tractus.
† **koerd / koord.** *Sicamb. Iul. q. d.* koe-herde / koe-herder. Bubulcus.
† **Koeren.** Speculari, è specula prospicere. & Obseruare.
koerer. Speculator.
Koeren / koerien. j. karien. Gemere instar turturis aut columbæ: gemere præ animi angustia. *Otfrid.*
Koers / kuers. Cyclas, palla, vestis promissa mulierum. *Gal. corset. videtur proprè significare* vestem pellitam siue pelliceam mulierum: *atque hinc Germanis superioribus Kursner, & Sicamb. Kuersener dici* pellionem, *quem inferiores* peltier *vocant.*
Koert. j. brijd-hof. Cohors, area: χόρτος.
Koert. Curia, aula, prætoria domus, prætorium augustale *vulgò* curtis. *Gal. court: Ital. corte. Hisp. corte: Ang. court.*
koertisaen. Aulicus. *vulgò* curtesanus. *Gal. courtisan: Ital. cortegiano: Hisp. cortesano.*
koertisaene. Aulica meretrix.
koertiseren. Aulicum agere: colere aliquem aulico more.
koertoys. Aulicus, ciuilis, humanus, affabilis, comes. *Gal. courtois: Ital. cortese: Hisp. cortes: Ang. courtoyse.*
kourtoysie. Ciuilitas, humanitas, comitas aulica.
Koesijn. j. kosijn. Consanguineus.
Koeste. *Sax. Sicamb.* Nuptię, nuptiale conuiuium.
Koesteren. Fouere, focillare, nutrire delicatè.
koesteringhe. Fotus, fomentum.
Koetse. Sponda, fulcrum, cubile, lectus. *Gal. couche: Ang. covvche.*
koetse / koetsie. j. koets-waghen. Lectica.
koets-maecker. Clinopegus.

koets-

Koerwachter.] pro *Toornwachter* in 't Raadt sing. d. Stadt Arnh. XXVI. Aug. ai. 1597. *Hieronijmus van Spiers* **Coirwachter.**
Koerd.] pro *speculatore*, seu *toornwachter*, veluti supra *koerwachter* etiam venit: quomodo Amersfurti ao. 1584. duo jam *koerters* fuerunt. vid. apud A. V. BEMMEL D. I. bl. 122. & ibi not. atque idem hodiedum Arnhemiæ hoc nomine designantur: sed adi A. DE. ROOY Mengelst. bl. 8. & cum iis confer lepidum W. V. SWAANENB. epigramma in de Parnas bl. 222.
Koeren. *Speculari.*] quomodo *ende op dit huijs plach men te* koeren, *ende als die ruter van Ysselsteijn omtrent den Rhijn laghen geleijt hadden, so deden die ghene, die op dat huijs laghen een teijcken.* in A. MATTH. Anal. T. I. p. 467.

koetſ-waghen. Lectica, acera, geſtatorium, penſile vehiculum, petoritum, cilium, rheda: vehiculum leuius quo nobiliores geſtantur. *Ger. kutſchen: Gal. coche: Ital. cocchio: Hiſp. cocho.*

koetſ-ken. Lectulus. koetſ-ken/ lodder-bedde-ken. Accubitum, anaclinterium.

† koetſen. *vet.* Cubare, diſcubare. Koetſen by iemanden. Concumbere cum aliquo, concumbere alicui. *Gal. coucher: Ang. covvche.*

Koeuer. Abundans, copioſus: & Abundè, copioſè, affatim, ſatis.

koeueren/ koeueréren. Comparare, acquirere, conquirere.

Koeuer-dack. *Holl. Sicamb.* j. rijnſ-dack. Tectum ſcandulare.

Koffer. Arca, ciſta, capſa. *Ger. koffer: Gal. coffre: Ang. coffer.* Kofferken. Arcula, ciſtula, ciſtella.

koffer/ ouer-welfde kiſte. Arca camerata.

koffer-maecker. Capſarius, ſcriniarius.

kofferdorie/ omſlagh. Operculum. *vulgò* coopertorium.

Koghe. *Sax. Sicamb. Holl.* Contagium vaccarum, porcorum, ouium.

Koghel/ keughel/ kughel. *Germ. Sax. Friſ. Holl.* Globus, ſphæra. *vulgò* cogilum. *Ital. cogula.*

Koghe. Capulus gladij: cogilum, *in legib. Ripuar. Francorum.*

† Kogghe/ kogh-ſchip. Celox.

Koncke. *Fland.* Cicuta.

Koye. Cauea, ſeptum: Cors, cohors, ſtabulum, hara: locus in quo greges quieſcunt ſtabulanturque. *coy Gal.* quietus. *dicitur.*

koye van ſchaepen. Ouile.

koye int ſchip. Cubile nauticum, lectulus nautæ.

koye. *metaph.* Culus, ſedes, nates, clunes: caro ſedendi & quieſcendi officio aptiſſima: *hinc dictio* gherde-koyen.

† Koyffe/ koyffie. *vetus. Flan.* j. beckeneel. Caſſis. *Gal. coiffe.* i. capillare, reticulum.

Koyſſen. *vetus.* j. keeſſen. Fornicari.

Koyſen. j. kooſen. Coire, & Fornicari.

koyſlinck. *vetus.* j. baſtaerd. Nothus, illegitimus.

Kokelen. *Sax. Friſ. Sicamb. Holl.* j. guychelen. Hiſtrionem agere.

Kokelen. j. keuckelen. Nutrire ſiue ſouere culinâ.

Koken. Coquere. *Ger. kochen: Ital. cucinare: Hiſp. cozinare, cozer.*

kokene/ keuckene. Coquina, culina. *Ger. kuche: Gal. cuiſine: Ital. cucina: Hiſp. cozina: Ang. kicchen.*

koken-iongh-wijf. Focaria, miniſtra culinaria: culinæ præfecta.

koken-latijn. Barbaries, oratio malè Latina, tabernis & popinis digna. *vulgò* Latinitas culinaria *ſiue* coquinaria.

koken-maerte. j. koken-jonck-wijf.

koken-meeſter. Archimagirus.

koken-mol. Seruus coquinarius, mediaſtinus.

koken-pot. Vas culinarium.

koken-vriend. Amicus ollaris, paraſitus

koken-water. Eluuies culinaria.

koken-werck. Opus culinarium.

koken-wijf. j. koken-iongh-wijf.

kokerije. Coctio, coctura. & Coquinaria: ars coquendi.

Koker. Theca.

koker/ ſchrijf-koker. Theca graphiaria, graphiarium, theca pennaria, theca calamaria.

koker/ meſſen-koker. Theca cultellaria.

koker/ pijl-koker. Pharetra, theca ſagittarum.

koker/ boogh-koker. Corytus, theca arcus. Cocura *ſiue* cocurra, *apud Leon. Imperat. teſte I. Lipſio.*

koker van den maſt. Modius, locus in quem malus immitittur.

Koker-muylen.

koetſen.] verbum in canes adhuc in uſu eſt.

Kogghe.] vid. C. DU FRESNE in *Cogo, Coggo, Cogge, Cocco.* & Gloſſ. quod exſtat poſt FREHERI Script. Rer. Germ. T. I. v. *Coccones.* V. D. WALL. Priv. v. Dordr. D. I. bl. 22.

Koyffe.] vid. H. R. KINSCHOT. beſch. v. Oudew. bl. 543. & B. HUYDECOP. ad M. STOKE D. II. bl. 141. *reticulum* ſcribit auctor, & ideo in ined. Gloſſ. JUVENAL. Voſſ. quas poſſidet Bibliotheca Leydenſis ad Sat. II. vs. 84. Reticulum *vocatur receptaculum crinium, quod vulgo* cufiam *vocamus, vel parvum retiolum, quo crines colligantur.* --- Arnhemienſi plebi adhuc *kuijvemaakſters* ſunt, quæ nobis *Mutzemaakſters.*

Koker-muylen. *Fland.* Subridere.
† **Kokerellen.** *Holl.* Celebrare hilaria.
Kokernelle. *Louan.* j. kornoelie.
Koketrijs. j. kocketrijs. Basiliscus.
Kokedunys-gheld. *vulgò* Cocoduna moneta: non argentea, sed deargentata. *à Gallis olim cusa, in Anglia prohibita.*
Kokerol / kokeloer. Cochlea & Homo cohleæ vitam agens. *Hisp. cacarol.*
kokerolen / kokeloeren. Cochleę vitam agere: domi latitare.
Kolck. *Sax. Holl. Fris.* Vortex, vertex, gurges, vorago, eluuies.
kolcken. Ingurgitare.
Kold. *Ger. Sax. Sicamb.* j. koud. Frigidus. *Angl. colde.*
kolde-schael. *Fris. Emden.* j. koud bieren-brood.
Kole. Carbo, anthrax. *Germ. kol. Ang. cole.*
Kolen-berner. kolen-man. Carbonarius.
kolen-hardt. Caro tosta. *vulgò* carbonada.
kolen-krabber. Rutabulum. & Carbonarius.
kolen-meese. j. brand-meese.
kolen-mengher. Carbonarius.
kolen-swert. Anthracinus, ater.
kolen-vier. Prunæ.
Koleur. j. verwe. Color. *Gal. couleur: Ital. colore: Hisp. color: Ang. coloure.*
koleur de roy. j. roaensche verwe.
koleuren. j. verwen. Colorare.
koleuréren den sanck. j. centkelen. Modos concidere & frangere: minuritionem citare; minuonem citare; voce remittente canere. *vulgò* colorare musicam.
Kolf. j. kolp. Sinus maris.
kolf-ooghe. Leuciscus: piscis è mugilum fluuiatilium genere.
Kolf / kolue. Claua. *Ger. kolb: Ang. clubbe.*
kolf-bal / slagh-bal. Pila clauaria.
kolf-draegher. Clauiger. & Satelles, apparitor.
kolf-hout / kloef-hout. *Fland.* Homo obesus & prægrandi corporis mole. Homo obtusus: Arcadicum pecus.
Koliander j. koriander.
Kolicompas / kolijcke. Colicus dolor, coli intestini morbus, colica affectio. *vulgò* colica passio, colica.
Kollatie. Collatio, symbolum.
Kollatie. Comessatio. & Cœna collatitia, collecta: vbi suas quisque adfert epulas. *vulgò* collatio.
kollatien. Comessari.
Kolle-bloeme. j. roten-roosen. Anemone.
Kolleséren. Merendam sumere.
Koller. Colobium. *vulgò* collare, collarium.
koller van leder. Colobium scorteum, lorica, thorax coriaceus.
koller-rocksken. Colobium, tunica sine manicis, épomis.
Kolette. kolliere. j. Mammillare.
kolliere / halse-borst / hals-kleed. Mammillare, amiculum quo mammillæ adstringuntur: strophium: fascia pectoralis, focale. *vulgò* collare, collarium. *Germ. goller: Gal. colliere: Hisp. collar: Ital. collare: Angl. collar.*
Kolomne. Columna, columen. *Gal. colomne: Ital. collonna: Hisp. columna.*
Koloquinte. Colocynthus: cucurbitula amara cathartica. *Ger. coloquint apffel: Gal. coloquinte: Ital. & Hisp. coloquintida: Ang. coloquintida.*
Kolp. *vet. Fland.* Sinus aquæ, sinus maris, κόλπος, colpos, encolpos. *Gal. goulfe: Ital. golfo: Hisp. golfo.*
† **Kolue.** j. kolf. Claua.
kolue. j. lisch-dodde. Typha.
koluen Ludere claua.
Kolubre. Colubrina bombarda, sclopus.
kolubrier. Bombardarius, funditor, librator, pyrobolarius.
Kom. Vas, alueus, concha.
kom / kiste. Arca.
kom-voll-kom. Alueus fullonis.
kom / diepe schotel. Catinus, catinum, patella profundior, gábata. **Kommeken.** Vasculum, alueolus, catillus, catillum.
Komber. j. kommer.
Kombuys. Promptuarium nauis.
Komen. Venire, accedere. *Germ. kommen: Ang. come.*
komelick. Conueniens, congruens, commodus, aptus.
komste. Aduentus.
Komijn. Cuminum. *Germ. kumigh: Gal. comin.*

Kokerellen.] *met singhen ende* coquerellen. in 't Utr. Pl. B. D. I. bl. 354. col. 1. & 355.
Kolve / *Clava.*] vid. B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 84. & apud POTGIESS. de statu serv. p. 627. not.

min: Ital. cumino: Hisp. comino: Ang. comyne.

Kommer / kommer. Damnum, res aduersæ, infortunium, ægritudo, molestia, difficultas, solicitudo, labor: angor, mœror.

† **kommer.** *Sicamb. Iuliac.* Retensio: & Manus iniectio. *vulgò* arrestum.

kommer ende ghe-breck. Egestas, penuria, inedia.

kommer. Vsura damnosa. **Gheld op kommer nemen.** Sumere fœnore pecuniam.

kommerlick. Damnosus, molestus, difficilis.

† **kommer-loos.** Indemnis, liber.

kommeren. j. be-kommeren. Molestare.

kommeren. *Sicamb. Iuliac.* Manus iniicere, retinere, retentare. *vulgò* arrestare.

Kommijt / komijt / opper-bootsman. Celeustes, nauigationis moderator. *Ger. komith: Gal. comite: Ital. comito: Hisp. gomito.*

Kommissie. Delegatio, mandatum, authoritas mandati, prouincia.

kommissaris. Arbiter, iudex selectus, iudex delegatus, legatus, disceptator, recuperator.

Kompaen. *vetus. Sax. Sicamb.* Socius, sodalis: *Gal. compaignon: Gal. Pic: compain: Ital. compagno: Hisp. compannero: Ang. companion.*

Kompanghe / op-boetsel. Acroteria, plutei nauales.

Kompas. j. passer. Circinus. *Gal. compas: Ital. compasso: Hisp. compas: Angl. compasse.*

kompas / zee-compas. Amusium, tympanum circinatum: pyxidicula nautica: index viatorius, index magneticus, versoria. *vulgò* compassum, *à* **passen** i. quadrare, conuenire: *quòd perpendiculum siue acus motu suo rectà in solum mundi polum tendat, in eo solo quadret, conueniat, & firmiter maneat.*

kompas. Horologium viatorium.

kompassen. Circinare.

Kompost. Muria, conditus, conditura: salgama: condicanea quæuis in doliolis ad vsum conseruata. *q. d.* conpostum.

Komptoor. j. kontoor.

Koncierge. *Fland.* j. **kasteleyn.** Insularius.

† **Konckel / kunckel.** *Ger. Sax.* Colus.

konckel. *Fland.* Vortex, gurges, locus in flumine profundus, in quo aquæ vertuntur.

konckel-wonckel. Contortus.

konckelen. *vetus.* Contorquere, rotare, vibrare.

Koncker-pijpe. Botulus, botellus hordeo farctus.

Koncommer. Cucumer, cucumis. *Ger. cucumre: Gal. concombre: Ital. cocomero: Hisp. cogombro, cohumbro: Ang. cucumbre.*

Kond. Notus.

kond-baer. j. kennelick.

konde. *vetus.* Notitia.

konde / kunde. j. kunne. Genus.

kondigh. Notus, manifestus. & Sciens, gnarus.

kondighen. Nuntiare, notum facere.

kond-schap. Notitia, scientia.

kond-schap van ghe-tuyghen. Testimonium.

Kondsel. j. kundsel. Condimentum.

Kondupt. Ductus, meatus, *vulgò* conductus. & Alueus, canalis, aqueductus, aquagium, aqualis. *Gal. conduict: Ital. condotto: Ang. condyte.*

kondupt / fonteyn-schotel. Castellum.

Konfijt / konfijtsel. Condimentum, conditura, conditus: confectura, compositura.

konfijt / konfiture. Conditus, us; conditio. & Salgama, conditanea, tragemata, hypotrimmata, bellaria arida, cuiusmodi hodie saccarata sunt in vsu. *vulgò* confictæ & confituræ.

konfijt-ver-kooper. Salgamarius: *qui salgama & fructus muria conditos vendit*: tragematopola.

konfijt-laeykken / sucker-laeyken. Tragematotheca.

konfijten. Condire. *vulgò* conficere. *Gal. confir: Ital. condire.*

Konfischeren. Confiscare, publicare, addicere

kommer. *arrestum.*] uti toto titulo in 't Landtr. v. Ruerm. agitur *van* **Commer** / *Beset oft Arrest recht.* bl. 285 -- 295. & alibi.

kommer-loos.] *vry ende* **kommerloos** in de Deduct. wegens Almelo. bl. 149.

Konckel. *Colus.*] --- *nog de bruut, en moet negeen want, noch klederen, noch* **konckken** / *noch trippen, noch klenode geven oerre mannen vrenden.* in MSS. Keuren v. Gron. B. IX. art. 6. hinc Germanorum *Kunckel Lehn, kunckel fuse*: vid. A. A. PAGENSTECH. ad G. FELTM. tract. de Feud. T. I. p. 176. a quo degeneravit nostrum *konkel fuse pap.*

re in publicum, in publicum redigere alicuius bona. *Gal. confiſquer : Ital. confiſcare: Hiſp. confiſcar : Ang. confiſcare.*

Konfiſcatie. Confiſcatio, publicatio, ſectio.

Kongher-ael. Congrus, conger. *Gal. congre: Ital. congro: Hiſp. congrio: Ang. counger.*

Konijn. Cuniculus, daſypus. *Ger. kungele, kunele: Gal. conine: Ital. coniglio: Hiſp. conejo: Ang. conye, conny.*

Konijnen-kruyd. Sonchus, cicerbita, lactucella: *officin.* Taraxacon, lactuca leporina, palatum leporis.

† **Koningh.** Rex. *dicitur* **koninck.** *q. d.* **konninck / à konnen /** *id eſt*, ſcire: *quòd Rex vera magica ſcientia imbutus eſſe debeat. Marc. Tullius in diuinat. inquit, Neminem apud Perſas regio potiri faſtigio, qui priùs magicam non perceperit ſcientiam. Plato in Alcibiade: Imbuuntur Perſarum regum filij magia, vt ad mundana reip. imaginem ſuam & ipſi rempublicam adminiſtrare diſtribuereque condiſcant. Sic tres illi Reges qui Chriſto munera obtulerunt, magi. i. ſapientes, philoſophi, & Teutonica lingua* **koninghen** *&* **wijſe** *dicuntur. Aut à* **konnen /** *id eſt, poſſe, potentem eſſe, pollere: ſicut Latini Poteſtates vocant Principes potentes. Ger. koningh: Ang. kingh. Konning autem Ang.* peritus, expertus *dicitur.*

Koningh-dom. Regnum. *Ang. kinghdome.*

Koningh-rijck. Regnum.

Koningh-ſtable / konneſtabel / konſtabel. Comes ſtabuli regij *apud Aimonem*: conneſtabilis *quoque eidem, id eſt*, præpoſitus regalium equorum: magiſter equitum, tribunus celerum: comes ſtabilis, conſtabularius, comeſtabulus. *Becano* **Koninckſ-ſtapel** *dicitur, quaſi* columen Regis, & eius ſtatum conſeruans. *Gal. coneſtable: Hiſp. condeſtable.*

Koninghſ-hof. Regia, aula regis.

Koninghſ-hoofd. Ventriculi bubuli pars poſterior.

Koninghſ-ſtoel. Solium, thronus.

Koninghſ-ſchap. Regis dignitas & imperium.

Koninghen dagh. Regalia: feſta regalia, feſtum regum, epiphania Domini.

Koninghinne. Regina.

Koninghlick. Regius, regalis, regificus.

Koninghlicken. Regiè, regaliter, regio more, regificè.

Koninghſken. Regulus: filius aut nepos regis.

Koninghſken. Regulus, regaliolus, trochilus: auicula ex paſſerum genere, *ſic dicta, quaſi* auium rex: *cum enim auium omnium conſenſu decerneretur rex quæ ſublimi volatu alias vinceret, aquila verò omnes tranſcendiſſet, trochilus ſub aquilæ axilla latitans, exſilijt & eius capiti inſedit: vt fabula eſt.*

Konne / kunne. *Sax. Sicamb.* Notitia, ſcientia.

Konne / kunne. *vetus.* Genus, ſpecies: Sexus *quo animalia maſcula à fœminis dignoſcuntur, diſcernunturque. Ang. kinde.*

Konnen / kunnen. Scire, noſſe. *Ger. konnen: Angl. can.*

Konnen / ver-moghen. Poſſe, pollere, valere.

Konnigh / kunnigh. *vetus.* Curioſus. & Sciolus. & Peritus, expertus. *Ang. konningh.*

Konſte. Ars, ſcientia, techna, artificium.

Konſt-ghe-leerd. Doctus, bonus, artificioſus.

Konſt-looſ. Iners, ſine arte, non artificioſus.

Konſtelick / konſtighlick. Artificioſus, artificialis: & Artificioſè, artificialiter, ſolerter, ingenioſè.

Konſtenaer. Artifex, opifex.

Konſtigh. Artificioſus.

Konſtken / guychelaer. Præſtigiator, geſticulator, æruſcator.

Konſtken ſpelen. Aeruſcare.

Kontoor / komptoor. Menſa, trapeza: & Tablinum. *q. d.* computatorium. *Gal. comptoir: Ang. countе: Gal. compter, conter: Ital. contar: Hiſp. contar: Ang. compte.* i. computare.

Kontrefeyten. Simulare, aſſimilare, effigiare, imitari: & Adulterare. *Gal. contrefaire: Ang. contrefaite.*

Kontrefeytſel. Effigies, imitatio: ectypum.

Kontreye. Regio, tractus, plaga. *Gal contrée: Ital. contrada: Ang. countray.*

Konuent / klooſter. Monaſterium, cœnobium. *vulgò* conuentus.

Koo-man. *vetus.* j. **koop-man.**

Koole. Braſſica, braſſica ſatiua: caulis, caulis

Koningh.] add. HOOGSTR. Lyſt bl. 9. 10. ibique Cl. KLUYT.

lis brassicus. *Germ. kol: Gal. chou: Ital. cavolo: Hisp. colho: Ang. keale, kole.*
† kool-bijter. Locusta.
kool-gardener. *Sax.* Olitor, hortulanus.
kool-hof. Cauletum, hortus holitorius.
kool-kruyd. Holus.
kool-meese. Parus maior, fringillago.
kool-merckt. *Sax. Sicamb.* Forum holitarium.
kool-wachter. *Fland.* Locusta.
kool-sprengher. *Sicamb.* Locusta.
kool-spruyte. Cyma, brassicæ cauliculus tenerior.
kool-steck / kool-stock. Caulis brassicę.
kool-duyve. Palumbus, palumbes.
koolen. *Fland.* j. weyten / cottaerd. Pica glandaria, graculus.
Koon. *Holl.* j. kouwe. Gena, mala.
Koop. Emptio, emptus mercatus. Te koop / veyl. Venalis. Te koop setten. Venum exponere, proscribere, inscribere ædes, hortum, *&c.* Goeden koop zijn. Vili siue paruo emi, vile esse. *Ger. kauff: Ang. cheape.*
koop ende ver-koop. Nundinatio.
koop-brief / koop-cedel. Perscriptio.
koop-dagh. j. uyt-roep. Auctio.
koop-gierigh. Emax.
koop-gierigh zijn. Empturire.
koop-gierigheyd. Emacitas.
koop-goed. Merx.
koop-handel. Mercatura, negotiatio.
koop-haven. Emporium.
koop-laede. j. winckel. Taberna.
koop-lieden. Mercatores.
koop-man. Mercator, negotiator.
koop-mans-handel. Negotiatio.
† koop-mans-schap / koop-schap. Mercatura, mercatus, negotiatio, commercium.
koop-mans-schappen / koop-schappen. Mercari, negotiari, exercere commercia, mercaturam seu mercatum exercere, mercaturam facere, negotiationem agere.
† koop-mans-schat / koop-schat. Merx, mercimonium, mercatoris facultates.
koop-plaetse. Emporium, locus mercatus.
koop-saemigh. Emax.
koop-sieck. Emax.
koop-slagh. j. palm-slagh.
† koop-slaghen. *vetus.* Mercari.
koop-stadt / koop-stede. Emporium, locus mercatus, vel nundinarum.
koop-vaerder. Mercator peregrinabundus, mercator peregrinus.
koop-vaerder / koop-vaerders-schip / j. hulcke. Holcas.
koop-vrouwe. j. koop-wijf.
koop-wijf. Emptrix, mercatrix, mulier mercimonia exercens.
koopen. Emere, mercari, nundinari. *Germ. kauffen: Ang. cheape.*
koopachtigh. Emax.
kooper. Emptor, mercator.
koopster. Mercatrix, emptrix.
Koor. Chorus, multitudo canentium: & Adytum templi: summi delubri penetralia, *vbi sacerdotum canentium multitudo conuenit:* cella templi *dicitur Stephano Pighio, vbi summum est altare, sacraque à choro peraguntur. Ger. chor: Gal. cueur: Ital. choro: Hisp. corro: Ang. quere.*
koor-bisschop. j. koor-bisschop.
koor-heer. *vetus.* Canonicus.
koor-deken. Archipresbyter.
koor-hoed. j. al-mutse.
koor-kappe. Amiculum pelliceum, *vulgò* almusium. & Trabea sacra: impluuia, æ: chlæna sacerdotalis: pluuiale *vulgò:* vestis qua sacerdotes per pluuiam vtebantur. & Lacerna nigra hyberna canonicorum.
koor-kind. j. koorael. Puer choraulis.
koor-kleed. j. over-rock. Amiculum linteum.
koor-sanck. Cantus simplex, Gregorianus.
koor-rock. j. koor-kleed.
koorael. Puer choraulis, puer symphoniacus.
kooræl-meester. Pædophonascus, chorodidascalus.
koord / koerd. *Sic. Iul.* j. koe-herder.
Koorde. Funis, restis. & Neruus, chorda. *Gal. cor-*

kool-bijter.] ut *schal-bijter* infra.
koop-mans-schap / koop-schap.] *gueden und* koopenschap. apud J. SCHRASS. in Harderw. D. I. bl. 138.
koop-mans-schat.] adi HALTAUS. in v.
koop-slaghen.] *moghen vrich unghehindert unde velich* kopslaghen. in ALKEM. besch. v. d. Briel. D. II. bl. 69.

corde: *Ital. corda*: *Hiſp. cordel*, *cordon*, *cuerda*: *Ang. corde*.

koorde/ richt-ſnoer. Amuſſis.

koordeken. Funiculus, reſticula.

koorde-danſſer. Funambulus, funirepus, ſchœnobates, neurobata, qui per extentum funem incedit.

koorde-rol. j. katerol. Trochlea.

koorde-waghen. Sarracum, vehiculum truſatile, ſiue truſile: vehiculum baiulorum, quo onera ſubuectant: *à* **koorde.** i. reſtis, *quòd reſtibus trahatur. Aliis* **korte-wagen.** *q. d.* breue vehiculum: *&* **kruy-waghen.** i. truſatile vehiculum, *quæ poſtrema etymologia veriſimillima & vſitatiſſima.*

koordelier. j. minder-broeder. Minorita fune cinctus.

Kooſen/ lief-kooſen. Blandiri, adulari. *&* Fornicari.

kooſer. Blandiloquus, adulator.

Kop/ hoofd. Caput. *Ger. kopff*: *Ital. capo*.

kop/ heul-kop. Caput papaueris.

kop/ beckeneel. Calua.

kop-huyue/ top-huyue. Galea, caſſis.

kop/ drinck-kop. Cupa, cuppa, patera, ſcyphus, phiala, trulla, carcheſium. *Ger. kopff*: *Gal. coupe*: *Ital. coppa*: *Hiſp. copa*: *Ang. cuppe*.

kop/ laet-buſſe. Cucurbitula, ampulla. *vulgò* ventoſa.

koppen. Decacuminare, amputare: truncare. ἀποκόπτειν *Gal. couper*: *Angl. choppe*.

† **koppen/ ont-halſen.** Caput amputare, capite truncare.

koppen/ laeten met koppen. Scarificare, admouere cucurbitulam, educere ſanguinem cucurbitulâ.

kop-gorenken. Cucurbitula.

Kop/ koppe. j. haen. Gallus.

kop/ koppe/ kobbe. j. hinne. Gallina.

kop kop heeft ghelegt. *Holland. q. d.* Gallina excluſit ouum. Schœnophelinda. Ludus cum conſeſſum puerorum circulo ſedentium obit vnus, funiculumque, muccinium, aut pilam, aliudve quid apud vnum aliquem deponit, qui ſi dolum non præuiderit antequam circumcurſarit ille, vicem illius obire cogitur. *Brabantis* **ſtootballen.**

koppe coint wt den hoecke. j. borgh-ſpel. Apodidraſcinda.

Kop/ koppe. *Fland.* Araneus.

kop-webbe/ koppe-gheſpin. j. ſpinne-webbe. Aranea, tela araneæ. *Ang. cobvvebbe*.

Koper. Cuprum, æs cyprium, æs caldarium, orichalcum: *Ger. kupffer*: *Gal. cuyure*: *Hiſp. cobre*: *Ang. copper*.

koper-blech. Lamina cuprea.

koper-draed. Filum cupreum.

koper-gheel. Aeneus color.

koper-groen/ koper-roeſt/ ſpaenſ-groen. Aeris flos, ærugo æris, rubigo in ære.

koper-roeſt. j. koper-groen.

† **koper-rooſe/ koper-water.** Chalcantum, vitriolum, atramentum ſutorium: coriarium. *vulgò* cuperoſa & coppa roſa. *Ger. cupffer-vvaſſer*: *Gal. couperoſe*: *Hiſp. caparroſa*: *Ang. coporouſe*.

koper-ſlagh. Aeris ſquama: id quod marculorum ictibus excutitur.

koper-ſlagher. Bractearius, faber ærarius.

koper-ſmid. Faber ærarius.

koper-ſteen. j. vier-ſteen. Pyrites.

koper-ſteken. Incidere in æs.

koper-ſteker. j. graueerer. Scalptor.

koper-water. j. koper-rooſe.

koper-werck. Aerea opera, ærea vaſa.

koper-wercker. Faber ærarius.

koperen/ van koper. Cupreus, cuprinus, æreus.

koperen gheld. Pecunia æroſa.

koperen pot oft ketel. Lebes, vas æneum quo coquuntur obſonia: *&* Lebes æneus anſatus.

koperen pot. *Adag.* Homo anſatus, *Plaut.* i. qui incedit vtroque brachio in anſarum modum ad latera applicato.

† **Kopercliel/ koffertorie.** Operculum. *vulgò* cooperculum, coopertorium.

kopije/ wt-ſchrift. Apographum, exemplar exſcriptum, exemplum, tabulæ. *vulgò* copia. *Germ. kopey*: *Gal. copie*: *Ital. copia*: *Ang. copy*.

kopié-

koppen/ ont-halſen.] *waarom heeft de Roomſche kereke --- zo menigh duyzendt menſchen doen branden ende* **koppen?** ſcribit D. V. COORNHERT in 't Proc. v. 't ketterd. bl. 26. in 't byv.
koper-rooſe.] in H. JUNII Nomencl. p. 6. *Coperoſe*, *ſchoenmakers ſwartſel*, *Atramentum ſutorium.*
Kopercliel.] ita quoque in H. JUNII Nomencl. p. 5.

kopiéren. j. **wt-schrijuen.** Exscribere. *vulgò* copiare.

kopist. Formularius: qui formulas omnis generis negotiorum ad vsum seruat. *vulgò* copista.

Koppe. j. **kop.**

Koppele. Copula, vinculum quo aliquid copulatur siue coniungitur. & Iugum. & Par, duo, bini. *Germ. kuppel: Gal. couple: Ital. coppia: Ang. couple.*

koppele. Numella: lorum quo canes copulantur.

koppelen. Copulare, iugare, nectere.

koppeler / koppel-draeyer. Leno, productor, aquariolus, stupri arbiter: internuntius amorum. & Conciliator.

koppelersse. Lena, stupri sequestra, conciliatrix.

koppelersse van houwelick. Promnestria: nuptiarum conciliatrix.

koppelrije. Lenocinium.

Koppen / *vide* **kop.**

† **Kopperkensdagh / kopperkens maendagh.** *Holl.* j. **verloren maen-dagh.** Hilaria, orum.

kopperen. *Holl.* Celebrare hilaria.

Korael. Coralium, corallium: gorgonia. *Ger. korall: Gal. coral: Ital. corallo: Ang. coral.*

korael-been. *Fland.* j. **korael.** Coralium.

korael-kruyd. j. **korrael-kruyd.**

Koragie. Animus, audacia, fiducia, spiritus, magnanimitas, cor: viuida vis animi, cordis actio. *Gal. courage: Ital. coraggio: Hisp. corage: Ang. courage.*

koragieus. Animosus, mactus animo.

Korbeel. Mutulus, trabs mutila. *Gal. corbeau.*

Korck. Cortex subereus.

korck-boom. Suber, falsicortex, haliphlœos. *Hisp. alcornoque: Ang. corke.*

† **Korde-waeghen.** j. **korde-waghen.**

Kordewaen / kordewaensch-leder. Corium, aluta, corium Hispanicum. *vulgò* Cordubanum, *à Cordua vrbe Hispaniæ.*

† **Kordewaenier.** Calceolarius, sutor. *Gal. cordonnier.*

Korrel. j. **karreel.** Later.

Koreye / kraey-weye / kraey-ge-wand. Diaphragma, exta porcorum, ouium & aliorum animalium: *vulgò* cornix. *Gal. corée, courée.*

koreye / kraey-weye. Opera gratuita, opera mutua, opera quæ gratis, ut parua mercede factitatur: opera extraordinaria parui temporis. *Gal. couruée, coruée.*

Koren / keuren. Tentare.

Koren / keuren. Eligere, deligere.

Koren / keuren. Gustare.

Koren / karen. *Fris.* Vomere.

Koren / korne. Frumentum, adoreum semen, Cereale semen, triticum, far, granum. *Ger. korn: Ang. corne.*

koren / rogghe. Secale, genus frumenti vilioris.

koren op t'veld staende. Seges.

koren souts. Mica salis, granum salis, frustulum salis.

koren op de tonghe. j. **gorte.** Grando.

koren-aere. Spica.

koren-bergh. Meta frumenti, horreum.

koren-bijten. Flagellare, vexare, incendere, cariorem facere annonam.

koren-bijter. Scarabeus capitosus.

† **koren-bijter.** Frumentarius mercator, dardanarius, annonæ flagellator, annonæ vexator: edo *apud varronem.*

koren-bloeme. Cyanus baptisocula, blaueolus, flos Zachariæ, flos cærulei coloris in segetibus nascens. *vulgò* flos frumentorum.

koren-gaffel. Merga; furca, qua frugum manipuli eleuantur.

koren-gaerwe. j. **gaerwe.** Merges.

koren-halm. Calamus, frumenti calamus, stipula.

Kopperkens dagh.] adi ALKEM. Displ. D. I. bl. 164.

Korde-waeghen.] *een* **Cordewaghen** *oft pypegale.* in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 114. & in J. V. PAFFENRODE Filibert. bl. 160.

--- my dunkt, dat myn ziel op een **korde-waghen** *ryd.*

Kordewaenier.] Corduaniers *of schoen reparateurs* legitur in A. V. BEMMEL besch. v. Amersf. sed vid. K. BURM. in d. Utr. J. B. D. II. bl. 258. not. P. BURM. Aenm. de N. T. aeng. bl. 32. WACHTER in *Korduan.*

koren-bijter. *annonæ flagellator.*] *Dieven, Roovers, Brandtstichters,* **Corenbieters** / *oft Verdierders:* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 371.

koren-huys / schuere. Horreum.
koren-huysken. j. koren-hulse.
† koren-hulse. j. hulse. Gluma.
koren-kever. j. koren-worm. Curculio, curgulio.
koren-kiste. Cumera.
kooren-kooper. j. koren-bijter. Frumentarius, negotiator frumentarius.
koren-land. Solum frumentarium, ager frumentarius.
koren-man. j. koren-bijter. Negotiator frumentarius. & Præuaricator in litibus.
† koren-man spelen. Colludere, collusoriè agere tertij fallendi causa: coire, & de emolumento communicando pacisci, alterius circumueniendi causa: inter se de pretio conspirare, quò pluris frumenta vendantur: *quod negotiatores frumentarij solent.* & Præuaricari in litibus forensibus: rem ex composito gerere.
koren-merckt. Forum frumentarium.
koren-mijte. Curculio.
koren-roose. Githago, pseudomelanthium, nigellastrum: herba in segetibus passim prouenieNs.
koren-sack. Saccus frumentarius.
koren-schip. Nauis frumentaria.
koren-schoof. Merges.
koren-schoepe / koren-schuppe. Rutellum. *Instrumentum ligneum quo frumentum corruitur congeriturque in culleum aut modium.*
koren-sickel. Falx messoria.
koren-solder. Horreum pensile, granarium.
koren-spijcker. Granarium.
koren-stenghel. Stipula.
koren-strijcker. j. strijck-stock. Hostorium, radius.
koren-veld. Ager, aruus; aruum.
koren-voghel. j. graf-mussche.
koren-vrucht / Fruges.
koren-wachter. *Fland.* j. veld-krekel. Gryllus.
koren-werck. Panificium ex frumento.
koren-worm / koren-wevel. Curculio, curgulio: cis.
Korf. Corbis, sporta, vas vimineum, cophinus, calathus, cista, canistrum.
korfken. Corbula, qualus, canistellum. *Ger. korb: Gal. corbeille: Ital. corbe, corba.*
korf-drager. Cistifer. & Delator.
korf-seyssen. Falx auenaria: circulo munita.
korfster. Cistifera, cistellatrix.
Koriander / koliander. Coriandrum: corion, coriannon. *Germ. koriander, koleander: Gal. coriandre: Ital. coriandro: Hisp. culantro: Ang. coriander, coliander.*
Korne. *vetus.* j. karonie.
Kornelle. *Fland.* j. kornoelie.
Kornet. Buccina. *Gal. cornet: Ital. corno.*
Kornisse. j. douen-lijst. Tænia.
Kornissen. Coronæ, coronices, præcinctiones siue transuersa cingula, quibus præcinguntur parietes ad inhibendam repellendámve vocem canentium aut loquentium.
Kornoelie. Cornum; corna, orum. *Ger. kurbeere, kornel: Gal. cornille, cornoille: Ital. cornole, corniolo: Hisp. cornizolo.*
kornoelie boom. Cornus.
Korre. *Holl. Fland.* Canis villaticus, domesticus: *Ang. curre.*
Korsel. Irritabilis, iracundus, morosus, refractarius, contumax, irasci celer.
korsel-hoofd / korsel-kop. Capito, durus, irritabilis: difficilis.
korselken. Refractariolus.
Korste. Crusta. & Crustum, crustulum. & Nucleus, crusta siue corium pauimenti. *Gal. crouste: Ital. crosta: Hisp. costra, corteza: Ang. cruste.*
korst-pasteye. Placenta vmbilicata, crustulata.
korstachtigh. Crustosus.
Kort. Curtus, breuis, contractus. *Ger. curtz: Gal. court: Ital. corto: Hisp. corto: Ang. shorte.*
kort van aessem. Anhelus.
kort van ghe-sicht. Myops: qui non nisi propè admota oculis videre potest.
kort ghe-weer. Gladius, machæra, pugio: armatura breuis.
kort ende nauw iemanden houden. Cohibere, refrenare, arctè contenteque habere; parcè & continenter tractare.
kort veur t'hooft. Iracundus, irritabilis.
kort af-segghen. Præcise dicere: præcise negare, strictim, breuiter interdicere.
kort begrijp. Argumentum: epitome.

kort

koren-hulse.] add. PLANTIN.
koren-man spelen.] ut
Je zoud ze met een ketting aan je been sluiten, en nog zouwen ze je koreman spelen.
in III. J. V. PAFFENRODE Hopman Ulrich. A. I. Sc. II. & in Filibert bl. 168.
Dan moesten wy hondsfotten wesen, dat wy haar souden koreman spelen.

kort maecken. Breuibus agere. **Int korte.** Breui, breuiter.
korte kousen. Tibialia.
korte-waeghen. j. **koorde-waeghen.**
korte. j. **dry mijlen.** *Brab.* **twee mijlen.** *Fland.*
kort-been. Myscelus, breuis pede, nanis cruribus.
kort-borstigh-dempigh. Anhelus.
kort-borstigheydt. Asthma.
kort-brekigh. Fragilis.
kort-hoofd. j. **kortel-hoofd.**
kort-leuen. Microbius: homo breuis vitæ: & Homo temerarius & vitam periculo exponens.
kort-oore. Mutilus auribus.
kort-ooren. Mutilare auribus.
korte ribbe. Costa notha.
† **korte roede.** Viator, stator: præco, *breuem gerens virgam.*
kort-sichtigh. Myops.
kort-stele / kort-stelken. Malum siue pyrum curtipendulum.
kort-stondigh. Momentaneus.
kort-vlercken. j. **kort-vloghelen.**
kort-vloghelen. Decurtare alas: breuiare, detruncare pennas.
kort-wijle / korts-wijle. Oblectamentum, oblectatio, delectamentum, lusus, iocus.
kort-wijlen / korts-wijlen. Oblectari, ludere, tempus traducere siue transmittere iocis.
kort-wijligh. Festiuus, iocosus.
kortelick / int kort. Breuiter, breui, breuibus, paucis, succinctè, succinctim, strictim, summatim, in summa, ad summam, præcisè.
kortelinck. Breui, propediem.
kortelinck ghe-leden. j. **onlanghs ghe-leden.** Nuperrimè.
kortheyd. Breuitas.
kortout / kortoutken. Curtus, breuis. *Gal. courtaut.*
korts. Breui, propediem: & Nuperrimè, recenter.
korten. Curtare, decurtare, breuiare, abscindere, præsecare. *Ger. kurtzen: Gal. accourcir: Hisp. cortar: Ang. cutte.*
korten het haer. Demere capillos. *vulgò* breuiare.
kortel. Præsegmina, resegmina, res superfluæ amputatæ.
† **kortelasse.** Gladius breuis & anceps.
kortauwe / kortauwken. Equus curto & opimo corpore: breui aluo & obeso tergo: equus itinerarius.
kortouwe. *rectiùs* **kartouwe.** Bombarda maior.
Kortongs. j. **koertongs.**
Kortse. j. **koud-wee.** Febris.
kortse hebben. Febricitare, febrire, laborare febribus.
kortsachtigh. Febriculosus. & Febres gignens.
Korue. j. **ghe-korue.** Insectum.
Korue. j. **korf.** Corbis.
koruekel. j. **karreueel.** Dromas.
Koruen. *Holl. Zel.* j. **keruen.** Incidere.
Koruen. Imponere corbi.
koruen / in koruen. Corbitare, in ventrem immittere, deuorare. *q. d.* corbem implere.
koruer. Cistifer: cistam siue corbem ferens: corbulo.
Kose / kosel / koselen. *j.* **keuse / keusel / keuselen.**
Kosijn. Sobrinus, consobrinus, cognatus, consanguineus. *Gal. cousin: Ital. cugino: Ang. cousyn.*
Kossate / metsenier. *vetus.* Cliens Ducis Brabantiæ.
† **Kossem.** Pinguedo à mento dependens, anthereon, mentum inferius: bucula sub mento, *Lud. Viues. vulgò* gossum.
Kost. Costus hortensis, piperitis, siliquastrum.
Kost / spijse. Cibus, cibarium, edulium, epulæ, dapes, victus.
kost. Pretium, valor. & Sumptus, impensa, impensæ, dispendium, expensum, expensæ. *vulgò* costus. *Germ. kost: Gal. coust: Ital. costo: Hisp. costa: Ang. cost.* **Quaeden kost.** Impendium, fors, pecunia quæ fœnori impenditur. **Geld te quaeden kost haelen.** Nummos fœnore accipere.
kost-vaer. Liber: immunis à sumptibus, vectigalibus aut reditibus.

kost-

korte roede.] *Raedtsman, Rentmeester, Secretaris, Greffier,* **Corteroede.** in de Regt. en Cost. v. Antw. bl. 7. & sqq. passim. & alibi. sed vid. infra ad *Langhe roede.*
kortelasse.] obversantur animo meo VONDELII hæc ex Palam. bl. 26.

Waer waren, swaert, nog **kortelas**
Maer kakebeen of schinkel was.

Kossem.] vid. OUTHOF. ad HOOGSTR. Lyst. HUYDEC. in de Pr. v. T. en D. bl. 175.

Kost-baer / kuysch-baer. Purus.
Kost-gangher. Conuictor. *vulgò* commensalis.
Kost-kinderen. Pueri conuictores.
Koste-loos ende schade-loos. Indemnis, liber à sumptu.
Kost-vrij. Liber à sumptu, immunis.
Kost-vrij. Liberalis, dapsilis, benignus, splendidus.
† Kostel. *vet. Holl.* j. kostelick.
Kostelick. Pretiosus, sumptuosus: & Luxuriosus, profusus.
Kostelicke maeltijd. Cæna lauta: magnificè, opimè, opiparè instructa.
Kostelick / kostelicken. Pretiosè, sumptuosè.
Kostelickheyd. Valor, pretium. & Luxus: profusio nimia, nimius sumptus, luxuries.
Kostelickheyd van spijse. Lautitię, epularum magnificentia.
Kosten. Constare, valere. *Ger. kosten*: *Gal. couster*: *Ital. costare*: *Hisp. costare*: *Ang. coste.* Veel costen. Magno constare.
Koste / kuste. Regio, plaga, tractus: & Limites, oræ, fines, confinia, regiones. *Gal. coste*: *Ang. coast.*
Koste. j. hoeste. Nuptiæ.
Koster / custer. Custos templi, hierophylax, custos sacrorum. *vulgò* matricularius.
Kosteren. Obmurmurare, obgannire.
Kostuyme. Consuetudo, mos. *Gal. coustume*: *Ital. costume*: *Hisp. costombre*: *Ang. custome.*
Kostuymier. Consuetudinum exactè peritus.
Kot. Cauus, cauum, latibulum, latebræ, cauerna, loculamentum, locus excauatus. *Gal. chaot, cahot.*
Kot. Casa, tugurium, gurgustium, ligellum. *Ang. coote, cottage.*
Kote / kot. Cauum, latibulum. Leden die uyt de kote zijn. Luxata membra, articuli loco moti, membra intorta & soluta. De leden uyt de kote doen. Luxare membra, intorquere, loco mouere; extra suam pixidem siue acetabulum mouere. *vulgo* dislocare.
Kote. Talus, astragalus, talus bouillus.
Kote kuys. Talus pronus.
Kote die scijt. Talus supinus: qui cauum ostendit.
Koten. Ludere talis, astragalizare.
Koten-spel. Talus, talorum iactus, astragalismus: astragalus.
Kotel. j. keutel.
Koteren / keuteren. Fodicare.
Koteren de tanden met de penne. Dentes leuare penna. *Martial.* Dentes penna purgare.
Koter-stock. Rutabulum.
Koter-tand. Dentiscalpium.
Kotsen. *Germ. Sax. Sicamb.* Vomere, euomere.
Kotse. j. koets-waghen. Lectica.
Kottoen. Gossipium, xylon. *vulgò* cotoneum. *Gal. cotton*: *Ital. cotone*: *Ang. cotton.*
Kottoen-vlese / kottoen-kruyd. Gnaphalium: iuncus bombycinus, tomentum siue linum pratense.
Kottoen-slaegher. Gossipij carminator, carminarius.
Kottoenen-kleed. Gossipina vestis, xylina.
Koud / kaud. Algidus, frigidus, gelidus. *Ger. kalt*: *Ang. colde.*
Koud bat. Frigidarium.
Koud zijn. Algere, frigere.
Koud worden. Algescere, frigescere.
Koud-dorstigh. Alsiosus. & Impatiens frigoris.
Koude. Algor, frigus, frigor, gelu.
† Koude / koud-wee / ko ts. Febris causon: febris ardens. *dicitur* koude & koud-wee: *q. d.* dolor aut morbus calidus: *sicut* febris à *feruore Latinis.* & calentura *Hispanis tam febris quàm calor dicitur.* Koud *autem calidum dici, testatur dictio Gallica, chaud, siue caud: cui consonant nostrates hac ætate vulgatissimæ dictiones* schouden / ver-schouden / *siue*

Kostel.] in Vlaerd. Redenr. b.

Wt onverdiende jonst syn kostel *bloet verglet.*

ibid.

U goed, u bloet, u eer, jae 't kostel *dierbaer leven.*

&.

Ick vliede van sulck volck met myn kost'le *cieraden.*

ARN. SLICHTENH. nostras habet comparativum: kosteler *is het nabuyrige Hof.* bl. 97. *kostelheyt* datur in J. V. B. carmine ante P. BOR Ned. Oorl.

Die so veel kostelheyts *in syn begrip omvat.*

Koude / koud-wee.] conf. Cl. M. TYDEM. in 't Utr. Genootsch. D. I. bl. 162. 163.

ſiue ſchauden/ verſchouden. i. calefacere, & adurare. *niſi mauis* koud-wee *dici* febrem frigidam, *à frigore, horrore vel rigore febrem intermittentem præcedente, quo ægroti afficiuntur.*

koude kortſe. Quercera febris: febris frigida cum tremore.

koude-piſſe. Stranguria, ſubſtillum, vrinæ ſtillicidium, veſicæ morbus quando lotium ſtillatim redditur: vrinę ardor. *Gal. chaude piſſe, hoc eſt,* vrina calida ſiue feruens. *niſi malis dici* koude piſſe. *q. d.* vrina frigida: *quòd guttæ quæ ab ægro redduntur, frigidiores ſint vrinâ ſanorum. Germ. kaltſeich: Sax. colde piſſe: Ang. colde euel.*

koudachtigh. Frigidulus, ſubfrigidus.

koud-wee. j. koude. Febris.

† Kouel. Cucullus, capitium, capitium caudatum.

kouel der vrouwen. Calantica.

kouel-kappe. Bardocucullus, ſagum.

Kouffoor/ kaffoor. Foculus.

Kouijnken. Fabella, dicterium, facetiæ. *Ang. couyn.* colluſio, colludium.

Kouſſe. Caliga. *Gal. chauſſe: Ital. calze: Hiſp. calças.*

kouſſe-band. Ligula cruralis, faſcia cruralis: periſcelis.

kouſ-maecker. Caligarius, ſutor caligarius.

kouſſen. Caligas inducre.

† kout/ klap. Colloquium, fabula, nugæ.

kouten. Fabulari, nugari, ſermocinari, ſerere ſermones, miſcere verba.

kout-ghe-ſelle. Congerro.

koutachtigh. Loquax.

kouter. Fabulator, nugator, cogerro.

Kouter/ ploegh-kouter. Vomer, dentale, dens aratri. *dicitur* kouter *q. d.* culter aratri: *gallis coultre: Ang. coultre, Saxonibus kolter.*

kouter-ijſer. *Fland.* j. ploegh-ijſer. Vomer. *q. d.* culter aratri. *Sax. kolter: Ang. coulter, cultre: Gal. verò coultre dicitur* dens aratri, dentale.

Kouter/ kauter. *Fland.* Ager, campus. & Seges, terra ſubacta, arata, & ſata. & Aruum: terra arata. necdum ſata: ager cultus ſiue aratus. & Curriculum, hippodromus. De kouter te Ghend. Campus Martius.

Kouwe. *Friſ. Holl. Sicamb.* j. keuie. Cauea, cohors, cors.

kouwe/ keeuwe. j. kauwe. Fauces, bucca, &c.

Kouwe. j. kauwe/ kauwken.

Kouwoorde. j. kauwoorde.

K R

Krabbe. Cancer, carabus, carcinus. *Germ. krebs: Ang. crabbe.*

krab-klauw/ krabben-klauw. j. ruyterſkruyd.

krab-voetigh. Valgus: qui incedit inſtar cancri vel lacerti.

krab-ſcheeren. Acetabula, flagella, brachia, chelæ, forcipes denticulati, forcipata brachia cancrorum. *krebſcheren.*

krab-ſchuyte. *Holl.* j. kaghe.

Krabbeel. j. karveel. Tignus.

Krabbelen. Vngulbus arare, radere: & Ineptè pingere, ſcribere ſiue exarare.

krabbeler. *Holl.* j. ſchricket-bergher.

Krabben. Scalpere, ſcabere, radere, arare, fodere, lacerare vnguibus.

krab-ijſer. Radula, rutrum.

krabber. Radula, rutrum.

krabſel. Raſura.

Kracht. Vis, poteſtas, potentia, efficacia, neruus, neruoſitas, virtus, fortitudo, energia.

krachte-loos. Impotens, infirmus, imbecillis, debilis: & Inefficax, inanis, irritus, friuolus, nullius pretij.

krachte-looſheyt. Defectio, defectio virium, languor, imbecillitas, debilitas.

kracht-meel/ kraft-meel. *Sax.* j. amel-meel/ amel-bonck. Amydum. & *Ger.* Alica.

† krach-

Kouel.] de quo conſuli debent MATTH. liber de Nob. p. 1132. & Anal. T. I. p. 420. SMIDTS Schatk. in v. A. DE ROOY Mengelſt. bl. 9. 10. ubi quæ de Neomago ex SMETIO notavit, hisce temporibus adhuc obtinent: de Magiſtratu Leydenſi addi poteſt egregia noſtra poetria L. W. V. MERKEN in 't voorber. v. 't beleg v. Leyden. bl. 12.

Kout.] a quo *kout geeven,* pro *colloqui.* in 't Conſtth. Juw.

Comt vryelyck in laet ons malcanderen gheven *een* kout.

† Krachtigh. Potens, efficax, fortis, vehemens.
Krachtighlick / krachtelick. Potenter, fortiter, neruosè, validè, valenter, vehementer.
Krach / kraeck. Fragor, crepitus. *Germ. krach: Gal. craquement: Ang. cracke.*
Krack. j. karraecke. Circerus.
Kracken. j. kraecken. Crepare.
Krackeel. Litigium, rixa, altercatio, controuersia, calumnia.
Krackeelen. Litigare, altercari, rixari, tricari, vitilitigare, calumniari.
Krackeeler. Vitilitigator, altercator, litigiosus, contentiosus, trico.
Kraeck. j. krach. Fragor, strepitus, crepitus.
Kraecke. j. karraecke. Circerus.
Kraecke / kraeckhaerd. j. kraeneke. Arcubalista.
Kraecke. j. kavalie. Domus ruinosa.
Kraecke. Iumentum coriaginosum.
Kraecken. Crepare, crepitare, concrepare, crepere, strepere, fragorem edere, stridere. *Gal. craquer: Angl. cracke.*
Kraecken de noten. Frangere nuces, conficere nuces.
Kraecken ende poffen. Crepare, iactare, ostentare.
Kraeck-beenken / knosp-beenken. Cartilago.
Kraecke-bese / kraecke-beyse. Vaccinium: *bacca strepitum quendam dum dentibus frangitur edens.*
Kraeck-steen. Os cerasi, pruni, *&c.*
Kraeckhaerd. j. kraeneke. Arcubalista lignea.
Kraeckelinck. j. kraeck-beenken. Cartilago.
Kraeckelingh. Spira, collyra: panis dulciarius instar funis implicatus: *sic Teut. dictus, quòd dum dentibus frangitur, fragorem edat & crepitet præ ariditate & exilitate. Sicamb. dicitur* brijelinck: *quòd facilè conteratur & in micas frangatur.*
Kraecker. Crepitator: *&* Iactator, thraso.
Kraeckinghe. Fragor, crepitus.
† Kraeghe. Iugulus, ingluuies. *&* Trachea, aspera arteria. *Germ. kraghen: Ang. craye.*
Kraeghe. Collare, colli tegmen, limbus superior tunicæ siue indusij: patagium, πατάγιον.
Kraeghe. *Louan.* j. klock-huys. Volua.

Krachtigh.] a quo *krachtigen* pro *vim inferre. of enen boven der steden Rechten te belasten, ende te* trachtigen / *of yemant recht te weigeren* in J. MATTHYSZE. bl. 234.
Kraeghe. *Iugulus.*] Sic intelligenda est inscriptio in poculo apud EG. BENINGA Hist. v. Oostfr. bl. 175.

Ik Jonker Sissinga
Van Groninga,
Dronk dees lensa,
Door myn kraga /
In myn maga.

& ita *half-krage* infra in not. ad v. *feerigh.* cæterum rythmus in *a* exiens veteribus præ ceteris gratus fuisse videtur, ut patet ex citato testimonio, & cui aliud addo, sed Theotiscum, ex HOOGSTRAT. Gr. W. B. v. *Klokinwying.*

Die grosse Susanna
Treibt den Teuffel von danna.

& ob eam literam maxime licentia nonnunquam abusi fuerunt, ut in carmine poëtæ non optimi, & scombris donando e Ms. meo Rosario.

Vrent fie wen du diens.
Dienstu toe vergeves.
Dich rouwet dattu leves.
Den Got boven all.
kweet dat hi di lonen fall.
nota.
bena.

Cujus generis etiam alia illius, quisquis fuerit, animo obversata fuisse videntur, qui baptizabat *in nomina patria, filia, & spirituq sancta.* adi P. NIEUWLAND Lett. Verl. D. I. bl. 303. & adde SLICHTENH. Geld. Gesch. bl. 389.

kraeghe van de luyte. Iugum, ceruix citharæ, in quam verticilla immittuntur.
kraegh-ringh. j. ringh-kraeghe.
kraeghen. Iugulare, iugulum incidere.
Kraeye. Cornix, cornicula. *Germ. kraey: Ang. crowe. graia verò Hisp.* graculus, monedula.
kraeyen-bloemken. Flos armerius, flos pratensis, armoraria. *q. d.* flos cornicis.
kraeyen-ooghe. *Sax. Sicamb.* j. exter-ooghe. Clauus.
kraey-appel. Galla.
kraeye-voet/ rauen-voet. Coronopus. *herba.*
kraey-weye. j. koreye.
kraeyen. Cornicari, κρώζειν, garrire more cornicum: & Cucurrire, cantare instar galli: & clamare, vociferari, conqueri, queri. *Gal. crier: Ang. crowe, crier.*
krayéren. Cornicari: & Vociferari, proclamare.
Krael. j. korael. Corallium.
Kraem. Cadurcum, tabernaculum institoris, taberna siue capsa rerum venalium. & Merx.
kraem. j. kinder-bedde. Puerperium.
Kraem-berd. j. kraem. Cadurcum.
kraem-mielie. Hemiartium: panis triticei minoris genus, in tabernaculis venale.
kraem-vrouwe. Puerpera.
kraem-waerten. Curare puerperam.
kraemen. *vetus.* Mercari, nundinari, merces exponere.
kraemer. Institor, tabernarius, venditor mercium.
kraemers Latijn. Lingua fictitia mendicorum & nebulonum erronum.
kraemers papier. Charta emporetica.
kraemerije. Merx.
Kraene/ kraen-voghel. Grus, Palamedea siue Palamedis auis: γέρανος. *Ger. krey, krangh: Ang. krane.* Kraenken. Vipio.
kraene/ kraen-tap/ haen/ buyse. Siphon, siphunculus, caput tubuli, epistomium: *à forma gruis: aut etiam galli; vnde &* haen *plerumque dicitur.*

kraene/ kraen-rad/ kraen-wiel. Geranus, γέρανος, rota, tympanum, versatile tympanum: machina quæ vasta onera in altum effert: *plerunque gruis instar constructa, extenso nempe collo.*
kraen-bek. Geranium, gruinaria, rostrum ciconiæ, acus pastoris. *herba.*
kraen-kind. Geranius, operarius gerani: calcator tympani versatilis.
kraen-somer. Extrema ęstas. *q. d.* gruum æstas: *cùm scilicet grues mense Septembri hinc ad meridiem discedere incipiunt, hyemem venturam præsentientes.*
Kraeneke/ kraechaerd. *vetus.* Arcubalista: balista ligneo brachio instructa.
† kraenekier. *vetus.* Arcubalistarius.
Kraft. j. kracht. Vis.
Krake. j. krae.ke.
Kramesijn. j. karmesijn.
Kramme. Harpago.
krammeken. Fibula.
Krammet-voghel/ kramet-voghel/ krams-voghel. *Germ. Sax. Sicamb.* j. lijster. Turdus.
krammet-boom. *Ger. Sax. Sicamb.* Iuniperus.
Krampe. Hamus, hamulus: fibula. *Gal. crampon.*
krampe. Spasmus, spasma: neruorum distentio, raptus, conuulsio, conductio: contractio. *vulgò* granfus. *Germ. krampff: Gal. crampe, goutte crampe.* i. morbus articularis, arthritis. *Ang. crampe.*
kramp-ader. Varix: vena crurum fœculento sanguine distenta.
krampigh/ kramp-aderigh. Varicosus. & Spasticus. & Suffraginosus.
krampaerd. *Fland.* Homo ignauus, imbellis, timidus.
† Kranck/ sieck. Aegrotus, æger, debilis, infirmus, morbidus, morbosus, affectus.
kranck. j. malaetsch. Leprosus.
kranck. Insipidus, sapore iniucundus. kranck bier. Cereuisia insipida.

kranck

kranckier.] vide sis B. HUYDEC. ad M. STOKE. D. III. bl. 318.
Kranck/ *infirmus.*] apud M. STOKE. B. III. vs. 343.

Doe liepen si ter brugghe waert
Die te enghe was ende te cranc.

apud V. VAERNEW. B. I. Spiegh. voorr. *al eyst dat ick my* cranck *kenne, om yet deghelicks te volbringen.* & B. I. C. XXXII. cranck *bescheet des tijds.* ita quoque *infirmi aggeres*, kranke *dyken* audiunt in GUYS Dyckbr. apud G. DUMB. Anal. T. II. p. 234. & tenue cervisiæ genus *soberder ende* krancker: in instrumento a Cl. MATTH. publico donato in præf. Script. Rer. Amorf.

Kranck maecken. Debilitare.
Kranck zijn. Aegrotare, infirmari, laborare morbo, languere, malè habere, malè valere.
Kranck worden. Debilitari, languefcere, morbum contrahere, decidere in morbum.
Kranck-finnigh. Furiofus, infanus, amens.
Kranckachtigh. Valetudinarius.
Kranckheyd / krenckte. Morbus, valetudo adverfa, debilitas, infirmitas, infirmitas valetudinis.
† Kranckèn. j. krencken. Debilitare.
Kranckte. j. krenckte. Debilitas.
Krane. j. kraene.
Krants. Coma, cæfaries, capillitium.
Krants. Corona, corolla, coronula, laurea, laureola, fertum, ftrophium.
Krantf-blech. Aes coronarium.
Krantf-maecker. Coronarius.
Krantf-werck. Opus coronarium.
Krantfken. Corolla. & *Holl.* Collyra.
Krantfeninck. *Zeland. Fland.* Spira, collyra, artolaganus, artolaganon, fcriblita: *panis dulciarius in modum corollæ fiue fpiræ in orbem circumductus.*
Krappe. Carptus, carptura, res decerpta, fruftum decerptum fiue abfciffum, pars abrafa fiue abfciffa. & Pars carnis abfciffa. & Cruftum. & Ofella, offula. & Placenta. & Pulpamentum.
Krappe / krap-druyve. Vua, racemus, botrus. *Ger. rapff: Gal. grappe: Ital. grappolo: Ang. grape.*
Krappe. j. mee-krappe. Rubia.
Krappen. Decerpere, abfcindere.
Kray van de koetſe. Capfus rhedæ: locus rhedæ in quo vector fedet.
† Kratte. *Ger. Sax.* Corbis, fifcella, fifcina.
Kratſen. j. kretſen. Scabere. *Ger. kratzen: Gal. grater: Ang. crathe, fcratche.*
Kraueel. j. karueel. Nauis vectoria.
Kraus hayr. j. kruys hayr.
Krauwel. Vnguis, vngula.
† Krauwel / vleeſch-haeck. Fufcina.

Krauwen. Fricare, fcabere, fcalpere, radere vnguibus. Krauwen het hooft. Mulcere caput digito, fcalpere caput digito. *Ang. klavve.*
Krauwen. *metaphor.* Harpagare, fuffurari.
Krauw-ſeer. Scabies.
Krauw-fteen. *vetus.* Pumex: lapis cauernofus quo plantæ pedum lotæ fricantur.
Krauwachtigh. Scabiofus.
Krauwagie. Prurigo, pruritus, fcalpurigo: & Scabies, petigo, impetigo.
Krauwigh. Scabiofus.
Krauwſſel. j. krauwagie. Scabies.
Krauwſſelachtigh. Scabiofus, fcabie laborans.
Krauwetſe. j. ſchrabbe. Leuis incifura, leue vulnus, vibex vngulis fcalpta: vulnus fcalptum.
Krauweye. j. koreye.
Krebbe. *Fland.* j. kribbe. Præfepe.
Kredenſſe / credentie. Fides, authoritas. & Prægustatio, prælibatio. *vulgò* credentia. *Ang. credence.*
Kredenſſe / kredenſ-diſch. *Ger.* Abacus, repofitorium, vafarium. *vulgò* credentia. *Ital. credenza.*
Kredenſſier. *Germ.* j. proeuer. Prægustator, fciffor, structor, protogeusta. *Ital. credenziere.*
Kredenſ-brief. Epiftola affertoria, literæ honorariæ, facræ: literæ authoritatis, teftimonium legationis: literæ cum mandatis. *vulgò* credentiæ, literæ credentiales.
Kreeft. Cammarus, aftacus, pifcis ex cancrorum genere.
Kreeft. *vetus. Sax. Fland.* j. borſt-ghe-weer. Pectorale, thorax, fcutum: *à fimilitudine testæ fiue tegumenti cancrorum & cammarorum.*
Kreeft-kruyd. Heliotropium, herba cancri.
Kreyt. j. krijt. Circus. & Agon.
Kreyten / kreeten. Prouocare, irritare, exafperare.
Kreytelick. Irritabilis.
Kreytinghe. Irritamen, irritamentum, irritatio.
Kre-

kranchen.] M. STOKE
Om dat Roomsche Rike te cranken.
B. I. vs. 55. & *om dat wy --- haer belofte van onse Voorvaders niet* crancken *en willen.* in S. V. LEEUWEN befch. v. Leyden. bl. 552.
Kratte. *Corbis.*] fimiliter CHR. PLANTINO.
Krauwel. *Fuscina.*] *de beste panne, treft,* crauwele / *brantyser, hanghele.* in de Coft. en Vfant. v. Berg. op ten Zoom.

Kreken. *vetus.* j. **kraecken.** Strepere. *Ang. creke.*
Krekel. Cicada, acheta.
Kreke. *Zeland.* Vorago incurua: fossa verticosa. & Crepido. *Ang. creke.*
Kremer. j. **kraemer.**
Krempen. *Fland.* j. **krimpen.**
Krencke. *vetus.* j. **krenckte.** Debilitas, morbus. & Vitium.
Krencken. Debilitare, debilem reddere, infirmare.
Krenckinghe. Debilitatio.
Krenckte. j. **kranckheyd.** Morbus, debilitas.
Krenghe. *Holl.* j. **karonie.** Cadauer.
† **Krepel.** *Fland. Holl. Fris.* j. **kreupel.** Claudus. *Ang. creple.*
Kreser / kreyser. *vetus. Fland.* j. **muytmaecker.**
Kreyten. j. **kreyten.** Irritare.
Kretse. *Germ. Sax. Sicamb.* Aerumna, ærumnula. i. **wandel-stock.** *Gal. crochette.*
Kretse. *Ger.* Corbis vimine textus.
Kretse. *Sicamb. Colon.* j. **voghel-huys.** Auiarium, saginarium.
Kretse. *Holl. Sicamb.* j. **kaerde.**
Kretsen. *Holl. Sicamb.* j. **kaerden.**
Kretsen. j. **kratsen.** Scabere.
Kretser. *Ger.* Dorsuarius, baiulus, gerulus, corbulo.
Kretser. *Fland.* j. **ruym-stock.** Baculus rasorius bombardæ siue tormenti æreï.
Kreueel. j. **karueel.** Corbita.
Kreuel. Formicatio, pruritus.
† **Kreuelen.** Leuiter fricare aut mobilitare, prurire, motitare. & Mobilitari, saltitare.
Kreuelinghe. Pruritus, formicatio.
Kreuelinghe in den buyck. Cholera, felliflua passio, celer per vomitum aluumque ventriculi conturbatio, cum intestinorum murmure. & Verminatio.
Kreuel-kruyd. Alumen lamenum, alumen de pluma: alumen quod pruritum excitat.

Kreuisse / kreuitse. *Fland. Zeland.* j. **kreeft.** Astacus, cammarus. *Ger. krabs, krebs: Sax. kreuet: Gal. escriuisse: Ang. creuis, creuyshe.*
Kreuits-scheren / kreuet-scheren. *Sax.* j. **krau-scheren.**
† **Kreunen.** j. **kronen / groonen.** Conqueri.
Kreupel. j. **kropel.** Claudus.
Kribbe. Præsepe, præsepium. *Ger. kripff: Ang. cribbe.*
Kribben / kribbelen. j. **krabbelen.**
Krib-mes. *vetus.* j. **schrabber.**
Kribbigh. *Sax. Fris.* Morosus, litigiosus, malignus.
Krick / krieck. *Fland.* j. **krucke.** Scipio, baculus.
Krick-houder. *Fland. Brug. Francon.* Rhabdophorus: *Qui fulcimenti subalaris formam argenteam pedalis magnitudinis munere suo in publico fungens gestat. vulgo* krickhouderus. *Iac. Marchant.*
Kricke-micke. *q. d.* **kercke-micke.** *Fland. Brug.* Panis candidus in templo sacerdotibus distribui solitus pridie parasceues.
Kricke. *Sax. Sicamb.* Querquedula: anas parua.
Krick / krack. Crepitus, fragor.
Kricken / kracken. Crepare, crepitare, strepere. *Gal. cricquer.*
Krick-kolen. Carbones acapni minusculi. *q. d.* carbones crepitantes: *à sonitu quèm ardentes edunt.*
Krick-kolen. Carbones ex ramis, virgultis, fascibus aliisque lignis minutioribus.
Krieck. Cerasum. **Swerte krieck.** j. **moorelle.** Cerasum actium. **Spaensche krieck.** Cerasum duracinum. **Roode krieck.** Cerasum Apronianum.
Kriecken ouer zee. Halicacabus, vesicaria, solanum vesicarium. *officin.* alkekengi. *vulgò* cerasa vltramarina.
Krieck-boom / kriecker. Cerasus.
Kriecke / kriecckelinghe. Aurora rutilans, primum

Krepel.] in 't konstth. Juw.

Laat hy hem van hier packen, of ick zalt hem doen.
Desen ouden crepel *van de deur wech smyten.*

Kreuelen / *prurire, motitare.*] sic in de Roomsche Mintr. v. M. v. MERWEDE. bl. 32.

Sy prevelt, en sy kreuelt *t' saem,*
Sy bid, en hikt na haren aem.

& inde *krevelig:* a J. V. PAFFENRODE usurpatum in Filibert. bl 149.

Word hy kreuelig? *hoor je wel, seg hem, dat hy een bezemstok kust.*

Kreunen.] dicebant olim *op iemand cronen:* vid. apud K. R. KINSCHOT in Oudew. bl. 317.

mum' diluculum, matutinus splendor, crepusculum.
kriecken/ kriecksken. Rutilare.
kriecker/ kriecketen. *Holl.* j. krekel. Cicada.
Kriegh. j. krijgh. Bellum.
Kriel/ krielken. *Holl.* Paruulus, pumilus.
kriel ajuyn. j. kleyn ajuynken.
kriel-hinneken. j. kriep hinneken.
krielken. Gallina pumila.
Krielen. Squalere, abundare, refertum esse, scatere, scaturire, crebrescere.
krielinghe. Crebritas, crebritudo, abundantia.
† Krieuken. *Fris. Holl.* Conqueri, querulum esse.
Kriepe. Gallina pumila.
kriep-endte. Querquedula: auis anati similis, sed minor.
Kriepen/ krepen. *Fris. Holl.* j. kruppen. Repere.
kriep-hinneken/ krupp-hinnen. Gallina pumila: circa terram quasi repens, pumilio.
† Kréren / kraeyéren. *Fland.* Proclamare. *Gal. crier.*
Kries. *vetus.* j. krijt. Circulus.
kries-duyue. *Fland.* j. ringh-duyue.
Kriet. j. krijt. Circulus.
Krieuel. j. kreuel.
Krijd. Creta, terra candida.
krijdachtigh. Cretaceus, cretatus, cretosus.
krijden. Creta notare aut pingere.
† Krije. *vet. Fland.* Clamor.
Krijgh/ kriegh. Militia, bellum: & Exercitus: & Altercatio, certamen, rixa, lis. Om krijghs. j. om strijds Certatim.
krijghs. Militaris, bellicus.
krijghs-be-steck. Strategema.
krijghs-ghe-bruyck. Vsus militaris.
krijghs-ge-bestinghe. Litis contestatio.
krijghs-ghe-selle. Commilito.
krijghs-goed. Peculium castrense, in militia acquisitum.
krijghs-handel. Militia: ars militaris.
krijghs-hasuel. Martis pullus, vir bello strenuus, miles triarius, homo ad bella propensus.
krijghs-heyr. Exercitus, copiæ.
krijghs-jonghe. Cacula.
krijghs-knecht. Miles, stipendiarius, ærarius.
krijghs-lieden. Milites. krijghs-lieden ter zee. Classiarij, epibatæ.
krijghs-legher. j. legher. Castra.
krijghs-man. Miles, bellator, vir militaris, mauortius.
krijghs-mantel. Chlamys.
krijghs-ordinantie. Disciplina militaris, instructio exercitus.
krijghs-ouerste. Præfectus militiæ.
krijghs-rustinghe. Arma bellica, armatura, panoplia.
krijghs-slagh. Prælium, conflictus, pugna.
krijghs-toght. Expeditio.
krijghs-volck. Milites, exercitus.
krijghs-wapen. Arma militaria.
† krijghen/ krieghen. Bellare, belligerare, pugnare: & Altercari, certare, concertare.
krijghen/ ghe-krijghen. Acquirere, conquirere, nancisci, adipisci, assequi, consequi: parare, comparare.
krijghen een wonde. Accipere vulnus, plagam, &c.
krijgh-baer/ krijghelick. Acquiri facilis, parabilis.

Kriemen.] add. PLANTIN.
Kriéren.] *dede men crijeren rechte voert die tenten op te nemen.* J. V. D. BEEK in Anal. A. MATTH. T. III. p. 224.
krije. *Clamor.*] *ende riep 't crij van Holland* in de Kl. der laege land. bl. 197. de vocabulo videndi sunt C. DU CANGE in *Crida.* T. E. ZAHN in Polit. Municip. l. II. c. 53. §. 1. 2. 3. 4. & B. HUYDEC. ad M. STOKE. D. III. bl. 327
krijghen. *Bellare.*] in 't Const-th. Juw.

Men crijcht / men swemt in 't bloet, men arbeyt meer en meer,
Om hoocheyt.

& adhuc l. Reg. XIV. vs. 19. *hoe hy gekrijght / ende hoe hy geregeert heeft.* & ab hoc *krygher* in Vlaerd. Redenr. b.

Ha! crijger! die door myn u Zetel koont bevesten.

& J. VOS in Aran en Titus.

Is 't Aran; ja hy ist, o prael van alle krijgers.

lum riget, & in alterum humerum caput reclinue est.

krom-horen. Lituus, incurua buccina.

krom-houwer. Harpe, ensis falcatus.

krom-hoorde. j. krom-houwer.

krom-mes / schaef-mes. Culter sutorius.

krom-neuse. Silo, silus: qui nasum habet resimum more simiæ. & Grypus: qui nasum habet aduncum.

krom-oord. Harpe, ensis falcatus.

krom-schenckel. Varus.

krom-steert. Nummi antiqui genus parui valoris.

krom-steve. Genus nauis.

krom-tonghe / krom-tongigh. j. spaen-aderigh. Ancyloglossus *vulgò* curuilinguis.

krom-voet / krom-voetigh. Loripes, curuipes.

krom-wegh. Flexuosum iter.

krommen. Curuare, incuruare, flectere, pandare.

kromte. Curuamen, curuitas.

kronckel. Crispus, intortus.

kronckel-wronckel. Sinuosus, flexuosus, tortuosus.

kronckelen. Crispare, intorquere, sinuare, flectere.

kronckel-ranckskens. j. blauw lelien.

kronen. j. groonen Gemere.

kronie. j. karonie. Cadauer.

kronie. Adasia: ouis vetula, reiecula. *Ang. crone.*

kroocke. *Fland.* j. kreucke.

kroone. Corona. *Ger. kron: Gal. coronne: Ital. corona: Hisp. corona: Ang. crevvne.*

kroone. Coronatus. nummus aureus coronæ effigie: nummus coronatus: aureus coronatus.

kroone. j. garen-winde. Rhombus.

kroone. Cornua bouis, cerui, &c.

kroone / krans. Corona, corolla, laurea, sertum.

kroone der boomen. Coma arborum.

kroone der kruyden. Vmbella, muscarium, fastigium in orbem circumactum, quale in feniculaceo caule.

kroone / blaker. Lychnuchus pensilis, candelabrum pensile.

kroon-asschen. *Sax.* Cineres smegmatici. *vulgò* coronarij.

kroonen-bindel. Lemniscus.

kroonen-werck. Opus coronarium.

kroonken. Corolla.

kroonken der ooghen. Iris, circulus pupillam ambiens.

kroonkens kruyd. Daucus, oreoselinum, pastinaca erratica.

† **kroonen.** Coronare, redimire vel tingere caput corona: diadema imponere.

kroonement. Diadema. *vulgò* coronamentum.

kroongie. j. karonie. Cadauer.

kroos. *Fland.* j. wasdom. Incrementum, lucrum, fœnus.

kroosken. *Holl.* Prunum nanum.

† **kroos / kroes / kroost / kroest.** *Germ. Sax. Sicamb. Holl.* Intestina, venter cum intestinis.

kroos / kroost / kroest / gansen-kroest. j. afval. Acrocolia.

kroos / kroost / kroes / kroest. *Holl. Sicamb.* j. endt-groen. Lens palustris, muscus aquatilis, vlua.

krootse. *Fland.* j. staf. Lituus, lituus pontificius, pedum pastorale incuruum: bacillum antistitum à summo inflexum, *vulgò* crossa. *gallis dicitur* croce. *q. d.* baculum aduncum. *Ang. croke.*

krop / kroppe. Ingluuies, vesicula gutturis, ruma, rumen. & Iugulus, iugulum, guttur. & Stomachus, bilis, indignatio, pertinacia. & Struma, scrofula. *Ger. kropff: Gal. cropion: Ang. croppe: Ital. groppo* nodus *dicitur.*

krop van salaet. Globus lactucæ capitatæ, conglobata in orbem folia lactucæ.

krop-aes. Turunda, massa siue offa qua farciuntur altilia.

krop-been. Clauicula, iugulus, compages colli cum trunco.

krop-ghe-swel. Struma.

krop-

kroonen.] cum a *coronare* deducendum sit, mirum haud videbitur, etiam pro eo *koronen* reperiri: uti in v. VAERNEW. Reg. v. de Spiegh. *hoe hi* ghecoroent *was mit doornen pijnlick.*

kroos. *Intestina.*] in J. MATTHYSZE etiam pro *cartilagine* occurrit: nam bl. 256. habet *Item is te weten, dat die been encken syn twierhande: sommige syn quetsinghe des beens, andere syn gelegen in carthelaginibus* (sic) *als in sulker manieren van been, als inder nosen of in den oren is, ende dat heeten* kroos / *ende die quetsinge heeten* kroosencken.

Krop-gans / krop-voghel. Onocrotalus, auis ingluuie admodum eminente.
Krop-lattouwe. j. krop-salaet. Lactuca sessilis.
Krop-salaed. Lactuca sessilis, laconica, betica, capitata, conglobatis in orbem foliis crispa.
Krop-sweer. j. kliere. Struma, scrofula.
Krop-voghel. j. krop-gans. Onocrotalus.
Kroppaerd / kropachtigh. Homo gutturosus, strumosus: & Stomachosus, præfractus, pertinax.
Kroppen. Saginare, ingluuiem auium farcire, turundis farcire.
Kroppen / in-swelghen. Vorare, deuorare, glutire, deglutire.
Kroppigh. Strumosus, gutturosus.
Kropel / kreupel / krepel. Claudus. *Angl. creple.*
Kropel gaen. Claudicare.
Kropel-gras. j. wegh-gras. Polygonum.
Kropelheyd. Claudicas, claudicatio, claudicandi vitium.
Kroppe. j. krop. Ingluuies.
Kroppier / achter-kroppier. Postilena, *vulgò* croppera, groppera: *Gal. croupiere: Ital. groppiera: Hisp. grupera: Ang. crouper.* groppa *autem Italicè* clunis equi *dicitur, sicut groppe gallicè.*
Krosel. j. kruysel. Fuligo.
Krosen. Crocire, crocitare.
Krospel / krospel-beenken. j. knospel-beenken. Cartilago.
Krospen. j. knarspen. Concrepare dentibus.*
† **Krotte.** *Fland.* Lutum vestibus hærens, *Gallicè* crotte, croste. *q. d.* crusta: *quod lutum in crustarum speciem obdurescat, vestibusque hæreat.*
Krotten. *Fland.* Lutum vestibus hærens penicillo detergere.
Krotter. *Fland.* j. kladder.
Krouwen. j. krauwen.
Krucke. Scipio, fulcimentum subalare. krucke *Becano dicitur* scipio cum transuersario ligno ad rectos angulos imposito. *Iust. Lipsius lib.* 1. *de Cruce. cap.* 8. *Nos Belgæ hodie* bacillos in crucis formam, quos ægrorum brachiis sustentaculum subiicimus, *vocamus* cruckas. *huic Lipsij sententiæ suffragatur, quòd Galli Fland. potentes vocent & hujusmodi* fulcimenta & patibula. **Op krucken gaen.** Fuste aut baculo gradum fulcire, scipionibus niti vel inniti. *Ang. corsvvelre.* j. stelte.
Kreunen. j. kronen. Conqueri.
Krufte. j. krofte. Crypta.
Kruycke. Cantharus, testa, fidelia, hydria. *Ger. krug: Gal. cruche.*
Kruyck-visch. Orbis: piscis cantharum capace aluo referens. *Adr. Iun.*
Kruyd. Herba & Aromata.
Kruyd-bedde. Area.
Kruyd-boeck. Liber herbarius.
Kruyd-busse. Narthecium.
Kruyd-groen. Herbeus, viridis instar herbæ.
Kruyd-hof. Hortus, hortus holitorius, hortus herbis & flosculis instructus, hortus herbifer.
Kruyd-horenken / peper-huyfken. Cucullus.
Kruyd-kenner. Herbarius: qui notitiam rei herbariæ habet.
Kruyd-koeck. j. lief-koeck.
Kruyd-koeck-backer. Nastocopus.
Kruyd-merckt. Forum olitorium.
Kruyd-naghel. j. groffel-naghel. Caryophyllon.
Kruyd-not. j. muscaet-not. Nux muscata.
Kruyd-steen. *vet.* j. mortier.
Kruyd-verwigh. Herbeus.
Kruyd-winckel. Taberna aromataria, herbaria.
Kruyd-worm. Eruca, bruchus, campe.
Kruyd-achtigh. Herbidus, herbosus, herbeus
Kruydeken. Herbula.
Kruydeken koopt my nae. Amoris veneficium, amoris poculum, philtrum. herbæ Medeides, Hecateides, Perseides, veneficæ: amatorium virus: erogenneton.
Kruydeken roert my niet. Persicaria siliquosa. *vulgò* noli me tangere. *herba cuius folliculi siue valuuli cum leuiter tantum attinguntur, mox semina quibus scatent tanquam indignabundi eiaculantur in attingentem. M. Lobel. & per metap.* Homo iracundus, iritabilis, indignabundus.
Kruyden. Imbuere siue condire herbis vel aromatibus.
Kruydenier. Aromatopola, aromatarius.
Kruyen / kruyden. Trudere, protrudere, pellere, propellere.

Kruyen

Krotte.] quia lutum impedimentum adfert, ideo *krotte* quoque pro quolibet *impedimento* usurpatur, sic *hinder of* krotte: in charta in Dedic. ante MATTH. Res Amorf. & in FR. V. MIERIS Ch. B. *groote* krot *en hinder.* D. IIII. bl. 126. col. 1.

Ct

kruyen den kruy-waghen. Protrudere curriculum, vectare, subuectare.

kruy-waghen. *Louan.* j. koorde-waghen. Vehiculum trusatile, trusile.

Kruyllen. j. krollen.

Kruyme. Medulla panis: & Mica. *Ang. cromme, crumme.*

kruymelen. Friare, in micas frangere.

kruymelinghen. Micæ.

Kruyne / top des hoofds. Vertex capitis. *q. d.* corona.

Kruyne / platte. Corona rasa, vertex rasus: vertex nouacula delibatus: vertex initiatus. *vulgò* tonsura, corona. *Gal. couronne: Ital. corona: Hisp. corona: Ang. crovvne.*

kruyn-brief. Verticis sancti præsidium: tessera & elogium initiati verticis: libati nouacula verticis elogium.

kruypen. Serpere, repere, reptare. *Germ. kriechen: Ang. creave, creepe.*

kruypende dier. Animal reptile.

kruyp-hol. Latibulum, latebra, lustrum.

Kruys / kraus. Crispus, vibratus.

kruys-hayr / ghe-krolt hayr. Cincinnus: capillus intortus, crispus: vibrati crines: annulus, cornua.

kruys-hayrigh. Crispus.

kruysen het hayr. j. krollen.

kruys-besien / kruys-doren-besien. *Holl.* j. kroes-besien. Vuæ crispæ.

kruys-bol. j. krolle-bol. Crispus.

kruysen. j. kruyselen. Denigrare.

kruys-kole. Carbo.

Kruysel / krosel. *Sax.* Lychnuchus pensilis, lampas pensilis.

kruyselen / kruysen / be-kruysen. Denigrare, oblinere fuligine.

Kruys. Crux, patibulum, arbor infelix, furca. *Germ. kreutz: Gal. croix: Ital. croce: Hisp. cruz: Ang. crosse.*

kruys. Crux: id quod nos cruciat, torquet, & affligit: cruciatus, cruciamentum, tormentum, supplicium, afflictio, pœna, incommodum.

kruys. Decem. *q. d.* crux. *litera enim* X. *crucis signum referens, nota est numeri denarij.*

kruys. Dextra pars nummi: pars antica nummi, cruce plerumque insignita.

kruys oft munte worpen. Sortiri nummis.

kruys-been. Os sacrum.

kruys-besie. j. kroes-besie.

kruys-bloemen. j. melck-kruyd. Polygala: *herba cuius flores circa festum S. Crucis in vere prodeunt.*

kruys-boghe / boet-boghe. Balista, arcubalista, scorpio manualis: *arcus crucis figuram referens.*

kruys-boom. j. wonder-boom.

kruys-boter. Butyrum vernum: *confectum Maio mense, circa dies rogationum.*

kruys-daghen. Robigalia, ambarualia, amburbalia: continuæ tres feriæ, quibus supplicabatur ad vrbis, agrorum & segetis calamitates auertendas: *ad horum exemplum instituti suppliciorum supplicationumve dies hodie religiosi habentur. ita Adr. Iun. Eccles. autem dicuntur* dies siue feriæ rogationum, & *Teutonicè* kruys-daghen. *à crucibus circumferendis.*

kruys-distel. Eryngium, capitulum Martis: centum-capita. *officin.* iringus.

kruys-gangh / om-gangh. Supplicatio. *vulgò.* processio cum crucibus.

kruys-gangh. Peristylium: porticus vndique columnis septa. & Ambitus templi. *vulgò* circumcolumnium.

kruys-hout. j. ancker-hout.

kruys-munte. Mentha cruciata: *sic dicta quòd duo folia simul iungantur crucis forma.*

kruys-strate. j. kruys-wegh. Compitum, gruma: & Quadriuium.

kruys-vaert. Expeditio contra Turcas, militia sacra. *vulgò* cruciata *sic dicta quòd milites cruce sint signati.*

kruys-venster. Fenestra decussata, quadriforis, cruciformis: iugamenta decussata.

kruys-voghel. Loxia; *auis vulgò dicta* cruciata, *quòd summas rostri partes ac mucrones instar crucis transponat & decusset.*

kruys-wegh. Quadriuium: & Compitum. *Ger. krutzstrasse, krutzvvegh: Ital. cruciata, crosale: Hisp. encruzyada: Ang. crossevvaye.*

kruys-werck van metselrije. Pteromata, alæ.

kruys-wijs. Cruciformiter, decussatim, in modum crucis.

kruys-wortel. Erigeron, senecio. *vulgò* cruciata.

kruysaert. Aureus cruciger: aureus cruce insignitus. *vulgò* crusatus.

kruyseringhe / boordinghe. Impages: regulæ simæ quæ tympanum siue panellum circumdant. *Adr. Iun.*

kruysette. j. kruys-wortel.

kruysser. *Ger. Sax. Sicamb.* Cruciger argenteus, cruciatus: *numulus argenteus duplicis crucis figura insignitus.*

kruyssen. Cruci affigere, cruci suffigere, crucifigere,

cifigere, in crucem tollere: & Cruciare, torquere, affligere.

kruyssen ende seghenen. Crucis signo se munire.

Kruyse. Vas potorium. *Germ. krause.*

Krul. *Fland.* j. krol. Fastosus.

Krullen. j. krollen.

Kruspel-been. j. krospel-been.

K V.

† Kubber / kobber. Columbus. & *Fland.* Coryphæus.

Kuboingh. *vet. Holl.* Appendix tugurij.

Kuchelen. j. kughelen.

Kuch. Tussis, tussicula. *Angl. cough.*

Kuchen / kichen. Anhelare, gemere. & Tussire. *Ang. coughe.*

Kudde. Grex, armentum, pecuarium.

† kudde. *vetus.* Porcus.

kuddeken. Paruus grex.

kuddeken. *vetus.* Porcellus.

kuddekens boter. j. liese. Abdomen, adeps suillus, quo butyri loco quidam vescuntur.

kudde-wijs. Gregatim, cateruatim.

kudden. Coire, conuenire, congregari, aggregari.

kudser / kud-hoeder. Armentarius, porculator.

† Kudse / kodse. Claua nodosa: stipes nodosus, *Ouid.* stipes nodis grauidus, *Virgil.*

Kuecken. *Fris. Sicamb. Holl.* j. kiecken.

Kuere. j. kure. Cura.

Kueris. j. kuris. Thorax coriaceus.

Kuers. j. koers. Cyclas.

Kughel. *Germ. Sax. Sicamb.* Sphæra.

kughelen. *Germ. Sax.* Rotundare.

kughelen. *Holl.* j. slingheren.

Kuycken. j. kiecken.

Kuyden. *Holl. Fris.* j. knauwen.

Kuyckuyck / kuyck-kuyck. *Sicamb.* j. kock-kock. Cuculus.

Kuyeren. Ludere, nugari, iocari, confabulari. & *Holl.* Deambulare recreationis causa.

kuyeringhe. Lusus, ludus, facetiæ. & *Holl.* Deambulatio.

Kuyl. Fouea, scrobs, fodina, specus, antrum, κοῖλος i. concauus, cauus.

kuyl-mussche. j. pimpel-meese. Parus minor: troglodites: auicula in foraminibus vel cauernis degens.

† Kuym / kume. *Ger. Sax. Fris. Holl. Sicamb.* j. nauwelijck. Vix, difficulter, ægrè.

† Kuymen. Gemere.

Kuyndsel. j. kundsel. Condimentum.

Kuype. Cupa, tina, dolium. *Gal. cuuet: Ital. cupa: Hisp. copa, cuba.*

kuype / tobbe. Labrum.

kuype der stad. Septa vrbis: spatium vrbis mœnibus comprehensum: locus vrbis vallatus.

kuyp-setel / tonne-stoel / kack-stoel. Sella familiaris.

kuyp-stoel. Solium.

kuypen. Viere, coassare, coaxare dolia.

kuyper. Doliarius, vietor. *vulgò* cuparius.

† Kuys. j. kuyse. Claua.

kuys-kote / kuysch-kote. Talus pronus, non supinus.

kuys-koten. Ludere talis pronis, ludere astragalis.

Kuysch. Castus, pudicus, continens, intemeratus, immaculatus, mundus, purus.

kuysch-

Kubber.] similiter PLANTINO.

kudde. *Porcus.*] in Gelria nunc *keun:* ceterum hoc vocabulum originem procreasse videtur vetusto Gallico *Cutio*, de quo vid. J. J. PONTANI Epist. ad P. SCRIVER. in MATTH. Anal. T. III. p. 718.

Kudse.] *ende in haer rechter handen, hadden si hare speeren, pycken, ende* kudsen. in Van Julius Cæsar, ubi sæpiuscule, ut *so sloech hi met zyn* kudse. adde PLANTIN. cui quoque *Kudsdrager.*

Kuym. *vix.*] in M. STOKE. B. IV. vs. 57.

Cume *haddi der jaeren viere.*

& ita JAC. REVIO in de Overyss. Sangen. bl. 252.

Den Prins had kuym *geseyt.*

vid. vero HUYDEC. l. c. substantive usus fuit SLICHTENHORST. B. II. bl. 340. *Zoo* kuym *en tam gemaakt:* sed quo jure, non adsequor.

Kuymen.] idem est PLANTINO.

Kuys.] *stocken,* kuysen *und andere wapenen.* in 't Landr. d. Gr. Zutph. Tit. XXIV. sed vid. HUYDEC. ad M. STOKE. D. III. bl. 83.

kuysch-baer / kuyst-baer / kost-baer. Purus, integer, probus.
kuysch-baer houden. Sartum tectum tenere; integrum seruare.
kuysch-baerlick. Purè, integrè, probè.
kuysche. *Fland.* j. pot-heuse. Ansula culinaria.
kuyscheyd. Castitas, castimonia, pudicitia, continentia, munditia, puritas, integritas.
kuyschelick. Castè, purè, integrè.
† kuyschen. Purgare, mundare.
kuyschen de boomen. j. snoeyen. Frondare, putare arbores.
Kuyse / kuse. *Sax.* Dens molaris.
Kuyse. *Sax. Fris. Sicamb. Holl. Fland.* j. kudse. Claua.
Kuysel. j. keusel. Globolus.
kuyselen. j. keuselen.
Kuyt / kijte / kiete. *Fris. Sicamb: Holl.* Sura. & Pulpa.
Kuyte / kiete. *Fris. Sicamb. Holl. Fland.* j. roghe. Oua piscium.
Kuyte. Cereuisiæ genus.
kuyten. Potare cereuisiam.
† kuyt-haen. Potor cereuisiæ: philopotes, acer potator.
Kuyter / kuter. *Ger.* Columbus.
Kuyter / kuter. *Sax. Sicamb.* Lanio.
kuyter-huys. j. slagh-huys. Laniena.
Kuyt-uyl. *Sicamb.* Bubo. *Germ. kutz.*
Kuyuen / kuyueren. j. huyueren. Tremere, horrere, frigutire. *Ang. quiuer.*
kuyueringhe. Horror cum tremore, querquera febris.
Kul. *vetus. Ger.* Teres: longus & rotundus.
kul-baers. *Sax.* Perca minor, porculus, porcellus. *genus piscis.*
kulinck. *Sax.* Mugil piscis.
kul / mannelicke roede. Coles, colis, penis, cauda salax, veretrum, mentula. *Gal. couille: cola Hisp.* i. cauda, penis.
† kul / klos / klosken. Coleus, testis, testiculus. *Gal. couillon: Ital. coglione: Hisp. cojone.*
kul-balgh. Scrotum, scortum, pellis testiculos contines.
kul-bijter. j. schal-bijter. Scarabæus.
kul-borse / kul-balgh. Scrotum. *vulgò* bursa testicularis.
kul-broecke / kul-broecksken. j. beur-broecke. Subligar.
kul-sacksken. Scrotum.
kul-senuen. j. klos-aderkens.
kulsnijden. j. lubben.
kulleken. Mentula: & Testiculus.
kullekens kruyd. Orchis, priapiscus, satyrion, leporina.
kuls ghereckt / kuls ghe-rief. Matula.
† Kulckt. Culcitra, culcita. *Germ. gulteren: Gal. coultil: Ital. coltre: Hisp. colcedra, colchon, colcha: Ang. quilt.*
kulckt-maecker. Culcitarius.
Kume. j. kuym.
Kummet. *Sax.* Helcium.
Kund / kundigh / kunnen. j. kond / kondigh / konnen.
Kunden. j. kundselen. Condire.
kundsel / kuyndsel. Condimentum, conditio.
kundselen / kuyndselen. Condire, sapidum facere.
† Kunne. j. konne.
kunnen. j. konnen.
Kunste. j. konste.
Kurde-waghen. *Fland. Gand.* j. koorde-waghen.

Kure:

kuyschen. *Purgare.*] ut in Ill. CATS Ulderick bl. 146. de arboribus.
En kuystje *van den mosch.*
kuyt-haen.] similiter PLANTINO.
kul. *coleus.*] *voer d'eerste reyse behoert hi te verliesen die* cullen. l. BOTTELGIER Cap. CCCLVII. & ita *bevers-* kullen. supra: & PLANTINO. *Medecyn van beuers* cullen. v. *beuer.* & infra *wt-werpen de* kullen. *castrare.*
Kulckt.] *de beste* kulcte. in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 113.
Kunne.] *des maendages gaff hem die here te ouerdencken den allendigen val des menschelicke* kuns. in Rosario meo Ms. sed vid. omnino HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 241. sqq. vox venit a *konnen, posse, valere:* ut *gemacht*, vid. supr. a *mogen* : & hoc sensu *konnen* venit in L. ROTGANS Boerekerm. B. II. bl. 42.
Toen vroeg ik: kan *hy noch? ja, zeize, wel ter deeg*
Al is hy oudt.

Kure. Cura, curatio & Medela. & Regimen.
Kure. Gestus, mos agendi, gesticulatio, factio, opera. Dit zyn van uwe kuren. Istarum operarum es.
Kure. j. prochiaenschap. Curia, curionatus. *Gal. cure: Ang. cure.*
Kureyt. *vetus.* j. prochiaen. Curio. *vulgò* curatus. *Gal. curé: Ang. cureate.*
Kureye. j. gye-welle. Turunda accipitraria. *Gal. curée.*
Kuris/ kurisse. Grauis armatura lorica cataphracta: thorax chalibeus, ferreus, æneus, coriaceus. *Ger. kurifs: Ang. curet: Gallicè cuirace, fortè à cuir. i.* tergus corium, *vnde olim thoraces militum confici solent. Ital. corazza, corazzina: & Hisp. coraças: quòd bellatori cor animumque (quod corragium. Gal. Ital. & Hisp. vocant.) addat.*
Kurisser. Eques cataphractus, cataphrattus, cataphractarius.
Kurt. i. kort. Curtus, breuis.
Kus. Basium, osculum, suauium. *Germ. kufs: Angl. kisse.*
Kussen. Basiare, osculari, osculum dare, suauiari, suauium dare. *κυνῶ. Germ. kussen: Ang. kisse.*
Kusser. Basiator, osculator.
Kussen. Puluinus, puluinar, puluillus, ceruical. *vulgò* cussimus. *Ger. kusse: Gal. cussin: Ital. cossino: Ang. cusshin.*
Kusseneel. Sella equestris, stragulum, ephippium.
Kust-baer. j. kuysch-baer/ kost-baer.
Kuste. j. koste. Regio, ora.
Kuste koe. j. guste koe. Vacca lactaria: coitus appetens: à tauro non inita.
† **Kustinghe.** *Zeland.* Iusiurandum vidui aut viduæ de bonis defuncti iustè riteque in catalogum relatis.
Kuster. j. koster. Custos templi.
Kute. *Zeland.* j. puttelken. Scrobiculus.
Kuten. *Zeland.* Nucibus in scrobiculum ludere.
Kutz. *Germ. Sax. Sicamb.* Bubo, vlula.
Kutsken. *Sax.* j. steen-uyl. Asio.
Kutsche. *Sax.* Cisiarius, bigarius.
† **Kutte.** j. kerte. Crena. & Cunnus. *Ang. cutte. i.* sectura, incisura.
† **Kuttel-visch.** Sepia. *Ang. cuttel, cuttle.*
Kuwaerd. Lepus. *vulgò* cuardus.
Kuwaerd. *Fland.* Ignauus, imbellis, timidus. *Gal. couard.*
Kuwen. *Fland.* j. kauwen. Mandere.

L A

Labbaye. *vetus.* j. ey. mijten/ & blanckie. Dipondius, nummus epularis.
Labbaeye. *vetus. Fland.* Epulum.
labbaey-broot. *Bruxel.* Panis epularis.
labbaey-maerte. Ancilla epularis, parasita.
labbaey-maertken. Ancilla scoparia, mediastina.
labbaeyen. *vetus.* Epulari: & Parasitari.
Labben. *vetus.* j. lapen/ lappen. Lambere, lingere.
† **lab-korte.** Ambubaia, mulier ignaua & parum frugi.
Labben. *Holl.* j. klappen.
labberen. *Holl.* Vana loqui, blaterare.
labberer. *Holl.* Vaniloquus, blatero.
Lace/ lacte/ lesse. Laqueus, laqueolus: lorum canum, numella. *Ger. lesse, lasse: Ital. laccio: Hisp. lazo: Ang. lace.*
Lach. Risus.
lachen. Ridere, risum edere. *Ger. lachen: Ang. lauche.*
lach-tanden. Gelasini dentes: qui inter ridendum reteguntur: incisores, incisorij, tomici.
lachen in de vuyst. In sinu gaudere.
lachachen. Cachinnari.
lachelick. Ridiculus.
lacher. Risor, ridibundus.
lacherste. Ridibunda mulier.

† Lach-

Kustinghe.] pro quovis jurejurando est in FR. V. MIERIS Ch. B. *steken, vallen, warpen machmen versaken metter* custinghen. D. I. bl. 514. col. 2.
Kutte.] at J. LIPSIUS mavult a Latino *cutis*: vid. in Epist. ad erud. Belg. Cent. III. Ep. 44. alii forte a Græca voce κύσθος, ad quod etiam alludere AUSON. Ep. LXXIII.

(*Dum* Custon Costonque putas communis odoris.)

eum VINETO existimo.
Kuttel-visch.] add. PLANTIN.
lab-korte.] add. PLANTIN.

† Lachter. j. laster. Vituperium.
† lachteren. j. lasteren. Vituperare.
lachterer. Vituperator.
Lacķ / lachs. *Ger. Sax. Sicamb.* Esox, esox: *genus piscis. Ang. lacks.* j. lasch.
Lack. *Fland.* j. leck. Manans, stillans, perfluens.
Lack. *Fland.* Venereus, luxuriosus, lasciuus.
Lack. j. laeck. Lacus.
Lack / lacke. j. laecke. Vituperium, vitium.
† Lacke. Lacca Arabum, Cancamon. *Dioscorid. & officin.*
† Lackeye. A pedibus, ad pedes, pedissequus, circumpedes, hemerodromus, cursor. *vulgò* lacaius. *Gal. laquay: Ital. lacaio: Hisp. laquey.*
lackey-schoenen. Endromides, calcei ad cursum expediti.
lackeyen. Currere, cursare, currere pedibus, currere pedes.
Lacken. j. lecken. Lingere.
Lacker. j. lecker.
Lackerisse. j. halissen-hout. Glycyrrhiza. *vulgò* liquiritia. *Ger. Sicamb. leckrits: Gal. liquirice: Ang. licorice.*
Lackerisse. j. lactwerghe. Electuarium.
† Lactouwe / lattouwe. Lactuca. *Ger. lactich: Sax. lacktuke: Gal. laictue: Ital. lattuca: Hisp. lechuga: Ang. lettuce.*

Lactwerghe / lattwerghe. *Ger. Sax. Sicamb.* Embamma, intinctus. & Eclygma, electuarium, electurium linctus, illinctus, defunctus, delinctorium. *vulgò* looch, loch.
Ladder. *Fris. Holl. Zeland. Ang.* j. leder. Scalæ.
Lade. j. laede. Arca.
Laeck / lack. *Ger. Sax. Sicamb. Fris. Holl.* Lacus λάκκος. *Gal. lac: Ital. lago: Hisp. lago: Ang. lake.*
Laecke. *Fland.* j. eechel. Hirudo, sanguisuga. *sic dicta à* laecken: *quòd sanguinem minuat, detrahat & extenuet. vel à* laeck. i. lacus: *quod in lacustribus, palustribus & stagnantibus aquis inueniatur.*
Laecke / lacke. Defectus, vitium, vituperium, probrum, ignominia, detractio. *Ang. lacke.*
† laecken. Minuere, diminuere, attenuare, extenuare, deterere: & Minui, diminui, consumi, decrescere, rarescere, attenuari, deficere paulatim, deesse. *Ang. lacke.*
laeckende waere. Merx decrescens.
laeckaedsle / laeckinghe. Diminutio, attenuatio, intertrimentum, interitura, retrimentum, detrimentum, recrementum.
laecken / lachteren. Detrahere alicui: vituperare, perstringere aliquem.
laecken / doeck. Pannus, pannus laneus. *à verbo*

Lachter.]

Maer slaen de Meysjes toe de coop
De Liefd' veraert in lachter.

in Vlaerd. Redenr. b. *ende dreyghelen den Bisschop te doen* lachter. scribit J. V. D. NEEK p. 36. Anal. MATTH. T. III. *met woorden* lachter *doet.* in FR. V. MIERIS Ch. B. D. I. bl. 272. col. I. & etiam 273. col. I. 2. pro *insidiis* sumendum est ibid. D. III. bl. 371. col. 2. *of mit worpene of mit schietene, of mit* lachter *doet binnen synen huyse.* plures significationes enumeravit B. HUYDEC. ad M. STOKE D. III. bl. 425. sqq. --- pro *lachter, lachteringh* vid. in MIERIS Ch. B. D. I. bl. 273. col. 2. *van* lachteringe *ende twist.* add. bl. 314. col. 2. 342. col. I.
lachteren.] *Huydecoperianis* exemplum adde ex J. LE LONG. Boekz. der Ned. Byb. *Maer nochtan weet ic wel --- dat onse werc hier of seer benijt ende beknaghet sal werden van verwoeden honden, die* lachteren *willen.* bl. 246.
Lacke.] in opt. edit. ceterisque sequentibus est *Caucamon*, sed *Cancamon* rectè restituit Cl. M. TYDEM. in 't Utr. Genootsch. D. I. bl. 206. in not.
Lackeye.] ab obsoleto Germanorum *lakken*, quod est *saltare* deduxit J. CLAUBERG. in arte Etym. Teuton. p. 54. multæ eruditionis libello, qui prodiit Duisb. ad Rhen. 10. 1663.
Lactouwe.] add. PLANTIN. Thes.
laecken.] sic PLANTINO & ibid. *Dat koren* laket *van lang te liggen:* & lakinge *des korens, Diminutio frumenti:* & ideo quoque in 't Utr. Pl. B. D. II. bl. 139. col. I. *slyck* lagcken: pro hodierno *modderen*, quia hoc modo coenum in palude diminuitur.

bo laecken. *i.* deterere, attenuare: *quid vestes panneæ citiùs terantur, quàm pelliceæ, quibus ante panni inuentionem vsa est gens prisca mortalium, solita (Lucretio teste) Pellibus & spoliis corpus vestire ferarum.*
laecken. Linteum, pannus linteus.
laecken. j. flaep-laecken. Toral.
laecken-boom. Liciatorium, iugum.
laecken-be-reyder. Fullo.
laecken-maecker. Pannorum opifex, lanifex, lanificus.
Laede. *Ger. Sax. Sicamb.* Tabula, asser.
laede / laeye. Capsa, cista, capsella, capsula, cistella, theca, loculamentum, loculus, arcula.
laede / wevers-laede / kam. Pecten.
laede / kramers-laede. *Sax. Sicamb.* Taberna, taberna institoris. *laye Ang.* locare, ponere, seponere. *i.* legghen.
laede. j. laeye. Flamma.
laeden / laeyen. Onerare, onus imponere, grauare, aggrauare. *Germ. laden: Ang. lade.*
laeden de busse. Farcire bombardam puluere tormentario.
† laeden. *Germ. Sax. Sicamb. Fris.* j. nooden. Inuitare. & Citare: vocare in ius.
† laeden / laeyen. Flammam edere.
Laeffenisse. *i.* laevinghe. Refocillatio.
Laegh. *Holl. Sicamb.* j. leegh. Infra positus, humilis, non altus, depressus.
† Laeghe. Positus, positura, positio: & Ordo, series, striga, digestio, collocatio cuiusque rei suo loco. & Contignatio, textura tignorum.
laeghe van touwen oft coorden. Spira: inuolutus funium circulus.
laeghe van t'bedde. Fulcrum.
laeghe. Laqueus: & Insidiæ. Laeghen legghen. Insidiari: tendere, ponere, collocare insidias: tendere plagas, laqueos.
Laeye. j. laede. Capsa.
Laeyen. j. laeden. Onerare.
Laeye. Flamma, flammæ lumen. *Hisp. llama: Ang. leame.* lichte laeye. Flamma rubra, rutila.
laeyen / vlammen. Flammare, flagrare, flammam edere.
Laeysse. j. laet. Numella.
Laemen. j. lamen. Diminuere.
Laemte. j. lemte. Defectus, vitium.
Laen. *Fris. Holl. Sicamb.* Diuerticulum, viculus. *Ang. lane.*
† Laer. *Ger. Sax.* Inanis, vacuus.
† laer. Locus incultus & vacuus: solum incultum. & Pascuum publicum. *Gallicè laris dicitur.*
laeren. *Ger. Sax. Sicamb.* Inanire, vacuare, euacuare.
laerie / laere. Mulier inculta, inepta, vana, mente vacua, vaniloqua, stulta, ambubaia.
laerien. Ineptire: nugas ineptiasque dicere aut facere, instar vanæ mulieris.
Laesse. j. laet. Numella.
Laet / spaede. Serus, tardus, serotinus. & Serò, tardè. *Ang. late.*
Laet. j. ghe-laet. Gestus.
† Laet. Colonus, villicus, conductor villæ vel fundi: Latinus libertus, Latinus colonus *apud veteres I. C. à* laeten: *quòd à veteribus Saxonibus (vt dicit Glos. Specul. Sax.) regione recens potitis, iisdem locis sint relicti, vt terram tanquam tributarij & conductitij colerent: aut quòd manimissi & libertate donati sint.* Laet. *inquit Becanus,* colonus *dicitur, cui ager colendus permittitur: qui fundum villamve conducit, à* laeten / *id est,* sinere, permittere.
laet. *Fland.* Incola: & Subditus iurisdictioni.
laet. Iudex pedaneus, pedarius: qui minora iudicia ruri decernit: iudex fundiarius, ruralis, vicanus.

† laet-

laeden. *Inuitare.*] adi HALTAUS.
laeden. *Flammam edere.*] *alsoo dat die busse* liet. locus est in *I.* WAGEN. Amst. St. II. bl. 310.
Laeghe. *Contignatio.*] pro quo etiam *Logt*: nam *dat alle Huysen in de stad die twee* logt *hoog waren.* A. V. BEMMEL in charta edita in de besch. v. Amersf. D. I. bl. 49. not.
Laer. *Inanis.*] vid. CHR. ULR. GRUPEN. Obs. Rer. Germ. & Rom. p. 11.
laer. *Locus incultus.*] & inde *'t Laer* non procul Arnhemia.
Laet. *Colonus.*] *ist in Landen ist in Beemden oft in Pachte oft in chynse oft in molenen oft in Thienden oft in Moerre, oft in* Laeten. apud v. GOOR besch. v. Breda bl. 446. add. POTGIESS. de St. Serv. p. 245. 246. sqq. & omnes Glossariorum conditores.

† laet-bancke. Tribunal siue senaculum colonorum, forum rurale, iurisdictio fundiaria.
Laeten. j. ghe-laeten. Gerere se: & Apparere, videri.
† Laeten. Linquere, relinquere, omittere, sinere: & Mittere, dimittere. *Ger. lassen: Gal. laisser: Ang. let.*
laeten / op-houden. Desistere, abstinere.
laeten. *Fland.* Examinare, vernare more apum.
laeten gaen. Dimittere, sinere, abire, missum facere.
laeten eenen scheete. Crepitum ventris emittere, pedere.
laeten blijcken. Planum facere.
† laeten duncken / laeten beurstaen. Sibi persuadere, in animum inducere.
laeten sien. Edere, exhibere, ostendere.
laeten staen. Relinquere, desinere.
laeten wt-gaen eenen boeck. Edere librum.
laeten zijn. Ponere. laet dattet so zy. j. neemt dattet so zy. Fac ita esse.
laeten vaeren. Missum facere, mittere, dimittere, omittere.
laeten wassen den baerd. Barbam promittere, summittere, nutrire.
laeten weten. Certiorem facere, significare, denuntiare.
laeten / toe-laeten. Concedere.
laeten / bloed-laeten / ader-laeten. Mittere sanguinem, detrahere venis sanguinem: incidere, solvere, secare venam, leuare venas sanguine, emittere venis sanguinem.
laeten met bussen. j. koppen. Scarificare.
laet-becken. Excipulum: vasculum quo excipitur sanguis qui detrahitur venis.
laet-busse. Cucurbitula.
laet-ijserken / vliem. Scalprum chirurgicum, scalpellum, phlebotomum.
Laeter / pointer-boom. Longurius.
Laetste. j. leste. Vltimus.
Laeuen. j. lauen.
Laf. *Sax.* j. leuue.

Laf / lauw. Tepidus.
laf. Flaccidus, languidulus, tepidus, segnis, imbecillis.
laf van smaecke. Fatuus, insipidus.
laf weder / soet weder. Cælum tranquillum, tranquillitas: aër tepidus, aura tepens.
Laffen / leffen. *vetus.* j. klappen. Garrire, loquitari.
Laghe. j. laeghe.
† Laeghel. *Ger. Sax. Sicamb.* Lagena.
Lake. *Sax.* Muria, salsugo.
Lake. j. laeck. Lacus.
Lake. j. laecke / lacke. Defectus.
Lam / laem. Mancus, mutilus, elumbis, eneruis, languidus, imbecillis. & Claudus. *Ger. lam: Sax. lam: Ang. lam.*
lam-oore. Flaccus.
lam-suchtigh. *vet.* Paralyticus.
lam slaen. Mutilare, eneruare verberibus.
lamme leden. Membra dissoluta.
lamme sanck / lam liedeken. Nænia, inconditum & ineptum carmen, inamœna siue inepta cantio. Lammen hout. Sermo insulsus, frigidus: qui parum habet vehementiæ.
lamen. Diminuere, minuere, extenuare, mutilare, debilitare. & Imminuere siue remittere aliquid quod debetur: gratiam facere.
lamen. Tueri: cauere diligenter ne res quæpiam lædatur. *Becanus.*
lamheyd / lammigheyd. Imbecillitas membrorum, dissolutio membrorum, paralysis, neruorum resolutio, neruorum sideratio.
lammelick. Languide, remisse, cunctanter, segniter.
Lam / lamb. Agnus. *Ger. lamb: Ang. lambe.*
lams-vel. Pellis agnina.
lams-vleesch. Caro agnina.
lammen. Agnellum edere siue parere.
lammeken. Agnellus.
lammekens leuen. Vita voluptaria, Epicurea, macerata.
† Lamaye. Quarta bouis pars: quartarius bouis.
Lamére.

laet-bancke.] vid. POTGIESS. c. I. p. 248.
Laeten. *Linquere.*] gelaten *van allen troest.* in Ms. Rosario meo. *gi die enich ende* gelate *sijt.* ibid. & *ellendich van mijnre joget om dat ic* gelaten *heb minen god.*
laeten duncken.] pro quo etiam *laeten* solum, ut *Negen en tuegentich olde penninghen van antiquiteyten* latende meest silver ende versilvert te wesen. MATTH. Anal. T. I. p. 220.
Laeghel.] *van eenen* lagelen / *dat heet een heerbaren.* in MIERIS chartis D. I. bl. 342. col. 2. cui adde 441. 454. col. 2.
Lamaye.] adde PLANTIN. Lamaeye *van eenen os.*

Lamére. Mulier garrula, multiloqua, linguax, loquax. λάμυρος. i. loquax, garrulus, facetus.
laméren. Fabulari, confabulari, ineptè garrire, more mulierum.
Lamertijn-steen. Succinum. j. amber/ember.
Lammaris. j. ammaris/armaris. Armarium.
Lammer/ lemmer. *vetus.* Impedimentum, nocumentum.
Lamoen. j. dissel. Temo, iugum. *Gal. lamon.*
lamoen-peerden. *Fland.* Quadriges, quadriiugi: quatuor equi quadrigæ iuncti.
lamoen-waeghen. Quadriga.
Lamoene. j. limoene.
Lampe. Lampas, lucerna, lychnus, lychnus pensilis. *Germ. ampel: Gal. lampe: Ital. lampada: Hisp. lampara: Ang. lampe.*
lampen-neuse. Myxos, prominens pars lucernæ, ex qua profertur elychnium.
Lampers. Byssus, carbasus lampra siue splendens: nebula, velamen tenue & pellucidum. λαμπρὸς. i. emicans, splendidus, nitidus.
lampers. Amictorium: linteum humeros puellares operiens. & Textum pectorale.
Lampet/ hand-vat. Guttus, gutturnium, aqualis, lauacrum manuarium, nasiterna.
† **Lampraes/ lampraef-ken.** Cuniculus iunior: catulus leporinus: *Gal. lapin: Ital lepretti-no: Hisp. lebrastilla.*
lampreel. j. lampraes. Cuniculus.
† **Lamprepe/ pricke.** Mustela, lampreta, murena fluuiatilis. *Gal. lamproye: Ang. lamprey.*
Lancie/ lanße. Lancea, hasta. *Gal. lance: Ital. lancia: Hisp. lança: Ang. launce.*
lancier/ lancie-draegher. Lancearius, doryphorus.
Lanck. j. langh. Longus.
† **Lancke.** Ilia, inguen. λαγὼν. *Gal. flancs: Ital. fianci: Angl. flankes.*
lanck euel. Ileus, voluulus, chordapson, tormentum. *vulgò* iliaca passio.
lancken-suchtigh. Iliosus.

Land/ acker/ veld. Rus, ager, aruum, terra. & Continens. *vulgò* terra firma. & Littus, ripa. *Ital. landa.* i. planities. *Gal. lande.* i. planities inculta: campus incultus & vastus: *landes de Bordeaux. Gal.* i. Woeste heyde. **Te lande gaen.** Ire rus & Proficisci terrâ. **Te lande woonen.** Habitare ruri.
land/ land-schap. Regio, orbis, terra, tractus, ora.
land-be-drieghet. *Sax.* Aerufcator.
land-bedriegerije. Stellionatus.
land-besitter. Indigena.
land-bouwer / land-man. Colonus, agricola.
land-bouwinghe. j. land-winninghe.
land-dagh. Conuentus.
land-dagh/ rijcks-dagh. Dies comitialis, comitia.
land-deken. Decanus, ruralis: archipresbyter ruralis apocrisiarius. *vulgò* decanus Christianitatis.
land-dwingher. *vetus.* **straet-schender.**
land-drossaerd. Præfectus prouinciæ.
land-graue. Comes prouincialis. *vulgò* landgrauius, landgraphus. *q. d.* comes terræ siue regionis ab Imperatore dono datæ.
land-heer. Regulus.
land-houder. *vetus. Fland.* Consul territorij.
land-huys. Villa.
land-iuweel. Brauium celebre regionis, victori propositum.
land-kaerte. Discriptio regionis. *q. d.* Charta regionis.
land-kaerte/ land-charter. Chartæ regionis: statutorum & priuilegiorum prouincialium liber: iura & priuilegia regionis scripta.
land-lieden. Agricolæ, rustici.
land-looper. Erro, vagus, multiuagus, vagabundus: & Circuitor, circulator, medicus circumforaneus, agyrta.
land-man. Agricola, agricultor, colonus, ruricola, rusticus.

land-

Lampraes.] etiam PLANTINO.
Lamprepe.] ita WILLERAMO pro
Auri murenas argento vermiculatas.
in **lampreyn** *the wise.* p. 15.
Lancke.] quapropter MARONIS illa Georg. III.
Tum longo nullus lateri modus.
VONDEL. rectè vertit: *wiens* **lancken** *byster langh vallen.* bl. 87. adde WACHTER. Gloss.

land-mate / veld-mate. Gnoma, gnomon: machina ad dimetiendos agros.
land-meten. Terram dimetiri, ſpatium ſoli metiri.
land-meter. Geometres, geometra, decempedator: menſor, metator, finitor agrorum: menſor machinarius.
land-neringhe. Agricultura.
land-ouwe. Regio, ſitus, tractus regionis. & Paſcua, orum; paſcuus ager: regio paſcuis apta: prata, regionis ſiue patriæ pratum. *Ang. medowe.*
land-pachter. j. pachter.
land-paele. Limes, terminus, finis agrorum.
land-pleghjer. *Germ. Sax. Sicamb.* Præfectus prouinciæ, ſatrapa.
land-ploeghen. Arare.
land-pol. *vetus.* Ruſticus: & Ruſtica.
land-raed. Comitia, concilium prouinciale.
land-recht. Ius municipale.
land-rijck. Locuples, diues agri.
land-ruymigh. Exul, extorris.
land-saete. j. land-saete.
land-saet. Prouincialis, incola prouinciæ, indigena: inquilinus. & Villicus colonus.
land-saet. j. landſ-knecht.
land-ſchap. Regio, tractus, plaga: & Satrapia, prouincia: eparchia.
land-ſcheede. Terminus.
land-ſcheyder. j. land-meter.
land-ſiecte. Morbus patrius, vernaculus.
land-ſtad. j. landſ-ſtad.
land-ſtraete. Via regia, militaris, publica.
land-ſtreke. Regio.
† land-ſtrijcker. j. land-looper.
land-ſwerver. Vagabundus.
land-trouwant. j. trouwant. Vagabundus, erro.
landtreſant. j. land-trouwandt. Vagabundus.
landtreſanten. Ocioſè vagari.
land-vaerder. Viator.
land-voght. Satrapa, eparcha, toparchus.
land-voghdije. Satrapia, eparchia, prouincia.
land-volck. Gens, natio.
land-wegh. Iter terreſtre, pedeſtre.
land-werck. Agricultura.
land-wijf. Ruſtica, villica.
land-wijn. Vinum patrium, vinum indigena.
land-win / land-winner. Agricola, agricultor, ruricola.
land-winninghe. Agricultura, agricolatio, agrorum cultus.
lands. Patrius, quod eſt patriæ: & Ruralis, ad rus pertinens.
lands / lands-eughen. Vernaculus, patrius.
landſ-dagh. j. land-dagh. Dies comitialis.
landſ-gebruyck / landſ-ſede. Mos ſiue conſuetudo patriæ; mos genticus, gentilitius; mos gentis.
landſ-heer. Satrapa, ſatrapes, toparcha, regulus.
landſ-knecht. Miles, ſtipendiarius. *q. d.* famulus ſiue miniſter patriæ vel regionis.
landſ-lieden. Populares, conterranei.
landſ-man. Popularis, conterraneus, ſympatriota. *vulgò* compatriota.
landſ-raed. j. land-raed. Comitia.
landſ-ſede. j. landſ-ghe-bruyck.
landſ-ſpraecke. Vernacula lingua, patrius ſermo.
landſ-ſtad / land-ſtad. Ciuitas mediterranea: oppidum ruſticanum: procul à mari vel flumine nauigabili diſſitum, agriculturæ non mercatui aptum.
* landſ-wijſe. Conſuetudo ſiue modus patriæ.
landen / aen-comen te lande. Potiri terra, potiri arena, petere portum, appellere.
Langh / lanck. Longus, oblongus, prolixus, productus, promiſſus, procerus. *Ger. langh: Gal. long: Ital. longo: Hiſp. luengo: Ang. longh.*
langh / langhen tijd. Longum, diu. Drij daghen / drij jaeren langh. Per tres dies, per tres annos. langh te vooren. Pridem, multo antè, multo antè tempore. Hoe langhe? Quam pridem?
langh nae. Porrò, longè poſt.
langh-been. Pedo, macropus.
lang-darm. j. aerſ-darm. Longanon.
langh-duerigh. Durabilis, diuturnus, diutinus, longus.
langh-haer / lanck-haerigh. Acerſecomes, intonſus: acrocomus, capillatus: qui comas longas habet.
langh-kinne. Mento.
langh-lenter. Longurio: homo ineptè longus ad modum longurii.

langh-

land-ſtrijcker.] in de Spiegh. der Nederl. Audht. B. III. Cap. XLIII. tales *Landſtrijckers* cum *fielten*, *ſlampampers* juncti prodeunt.

langh-leuigh. Longæuus, longæ vitæ, viuax.
langh-lyf. Procerus, oblongo corpore, longurio.
langh-lippe. Labeo, labrosus.
langh-moedigh. Longanimis.
langh-muyl. Broncus.
langh-neuse. Naso, nasutus.
† langhe roede. Præco.
langh-saem. Lentus, tardus, cunctans, serus.
langh-saemheyd. Lentitudo, tarditas, segnities.
langh-saemlick. Lentè, tardè, cunctanter, remissè, perfunctoriè, defunctoriè, languidè.
langh-tand. Dento, dentatus: broncus: dentibus eminentibus.
langh-tonghe. Blatero, lingulaca, linguax, futilis, locutuleius.
langhe-waeghen. Longurius vehicularis.
langh-weerigh. Durabilis.
langh-wijligh. Diuturnus.
langh-worpigh. Oblongus.
langh-worpigh rond. Teres.
langhen / lenghen. Prolongare.
langhen. Porrigere, extensa manu offerre, proferre, educere, promere, suppeditare: & Attingere, pertingere.
† langhen. *vetus.* j. ver-langhen.
langher. Longior.
langhs. Per. Langhs hier. Hac, per hanc viam, hac via. Langhs daer. Illac, istac. Langhs waer. Quà. Langhs der straeten. Per plateas.
langhs oft int langhe setten. In longam seriem ponere.
langhste. Longissimus.
langhst-leuende. Superstes.
Lansse. j. lancie. Lancea.
lans-knecht. j. lancier. Lancearius.
Lanterne / laterne. Laterna, cornu. *Ger. latern: Gal. lanterne: Ital. lanterna: Hisp. lanterna: Ang. lanterne.*

lantern-dragher. Laternarius: lychnophorus, daduchus, lychnuchus.
lanterne. j. baecke. Pharus.
lanterne. j. fluyt-balck. Tholus.
Lantsaem. j. langh-saem. Lentus.
† Lap. Segmen, segmentum, frustum, pars abscissa panni, telæ, corij, æris, &c.
lap / lap-stuck. Immissura, assumentum, commissura, panniculi, panni.
lap laeckens / oft doecks. Panniculus.
lap van den schoen. Solea.
lapken van de oore. Auricula infima, auricula ima, lobus.
lapken / lelleken / onder-ham. Palea.
lappen. Pangere, figere, iungere.
lappen / drijuen. Impingere, impellere, illidere, quatere.
lappen deur de billen. Abligurire, heluari.
lappen. Consuere frusta, farcinare, consarcinare, assuere, coagmentare, sarcire, resarcire, reconcinnare, reficere, interpolare, resuere.
lap-smout. Pinguis liquor ex coriorum loris siue segmentis. *officin. vulgò* axungia lappæ.
lap-werck. j. lapperije.
lapper. Interpolator, farcinator: veteramentarius sutor.
lapperse. Interpolatrix, farcinatrix.
lapperije. Interpolatio, farcinatio: opus interpolatum, interpolum: coagmenta, assumenta: cento.
† Lappen / lapen. Lambere, lingere, λάπτω, λαπάζω. i. sorbendo haurire. *Ger. lappen: Gal. laper: Hisp. lamer, lamber: Ang. lappe.*
lap-sacken. Pitissare, paulatim bibere, libare, delibare, paulatim & identidem bibere, adbibere.
lap-saluen. *Holl.* j. quack-saluen.
Larck. j. lerck.
Lard. *Fland.* j. speck. Lardum. *Gal. lard: Ital. lardo: Hisp. lardo: Ang. larde.*

larde.

langhe roede.] proprie *langhe roede dragher*: ut in de Recht. en Cost. v. Antw. *Onderschouwtet Amptman*, Langhe-roedrdragher. bl. 52. aut *Officier van de langhe roede.* ut ibid. bl. 63.
langhen. verlanghen.] unde *langhenisse*: in M. STOKE. B. II. vs. 2.

Als Dideric hadde grote langhenesse.

Lap. *pars abscissa panni.*] ut *chartæ* quoque. nam in BURM. Utr. J. B. D. I. bl. 518. *alle stytinge die de Raet slijt -- die mach die klerck teykenen in eenre* lappe: *mer terstont die selve stytinge in den boec scriven, ende collacien in tegenwordicheit des Raets, eer die Raet van den huse gaet, ende die* lappe *scueren.*
Lappen / lapen.] PLANTINO Lapen *als een hondt.*

larderen. Lardo transfigere. *vulgò.* lardare.
larder-priem. Lardarium, creacentrum: veruculum transfigendis lardo carnibus.
larder-speck. Laridum pingue, quo carnes parum pingues, maximè autem ferinæ, transfiguntur.
laederiel. j. larder-speck.
lardiere. *vet. Fland.* Carnarium suillum.
Larue / larwe. *Ger. Sax. Sicamb. Fland.* Larua: & Lamia.
Larue / larwe. Lingua.
laruen / larwen. j. flauden. Lambendo bibere.
Laich. j. lachs. Esox.
Laserije. Lepra, elephas, elephantiasis, elephantia: & Hierocomium, locus leprosis & elephantiacis deputatus. *Gal. ladrerie: Ital. mal de san lazaro: Ang. lazari.*
laserisch / malaedsch. Leprosus, elephantiacus. *vulgò* lasaretus: *à lazaro nempè mendico Euangelico, scabie & vlceribus pleno.*
Lassche. Immissura panni aut vestis: pars assuta.
lasschen. Immitere siue insuere partem panni: interijcere, intexere, assuere partem.
Last. Onus, pondus, sarcina, moles, fascis.
last doer. Vehes, vehis.
last korens. *Antvverp.* j. 38. veerteelen.
last deuel. Prouincia, munus, officium, onus, mandatum.
last gheuen. j. be-lasten. Dare negotium.
last-schip / hulcke. Nauis oneraria, corbita.
last-waghen. Sarracum, plaustrum: vehiculum quo onera & moles vehuntur.
lastagie. Saburra. *Gal. lestage: Hisp, lastre: Ang. lastage.*
† lastagie. *Sax. Holl.* Nauale, locus vbi naues constituuntur, ædificantur, aut quassatæ reparantur.
lasten. j. laeden. Onerare.
† lastigh. Onerosus, molestus, difficilis, grauis, arduus.
lastighlick. Grauiter, molestè.
Laster. Dedecus, crimen, labes, vitium, conuitium, vituperium, vituperatio: ignominia, calumnia, sycophantia: blasphemia.
laster-baer. Vituperabilis, vituperandus.
lásteren. Criminari, calumniari, conuitiari, obtrectare, vitupérare, culpare: maledicta coniicere, congerere: improbare, reprobare: infamare, detrahere.
lasterer. Vituperator, criminator, calumniator, conuitiator, sycophanta.
lasteringhe. j. laster. Vituperatio.
lasterigh. Calumniosus, mordax. & Criminosus.
laesterlick. Calumniosè, criminosè, ignominiosè improbè, indecorè.
Lat. j. glat. Leuigatus, lubricus.
Late / laten. j. laete / laeten.
Laterne. j. lanterne. Laterna.
† Latoen / lattoen. Aes coronarium, orichalcum, aurichalcum: æs aurei coloris. *vulgò* latonium, octonum. *Ger. letton: Gal. leton: Ital. latone, ottone: Hisp. laton: Ang. latten.*
Latte. Assula, asserculus, tigillum, regula, linea. *Gal. late: Ang. lathe.*
latte / ribbe. Tigillum, transtillum, longurius, pertica oblonga transuersim penè poni solita.
latte van den stalen boghe. Lamina, brachium balistæ chalibeæ.
† latte van de schoude. Lamina foci, cui appenditur climacter.
latte. j. draed. Annulus purus, lunula.
lat-houwer. Tignarius.
lat-yser. Clauus ferreus minor quo tigilla configuntur.
Lattier. j. litier.
Lattoen. j. latoen.
Lattouwe. j. laetouwe. Lactuca.
Lat-werghe. j. lachtwerghe.
Lau. j. lauw. Tepidus.
Laue / aue. Ambubala, mulier absurda, inepta, ignaua: & Mulier ineptè blandiens.

† Lauepen.

lastagie.] vid. J. WAGEN. besch. v. Amst. St. I. bl. 138.
lastigh. *grauis.*] lastig *van gelaet.* J. MATTHYSZE bl. 234. & eodem modo *lastelic.* apud eundem bl. 287. *om dat men statelic ende* lastelic *van gelate wesen sal.*
Latoen.] *loden, spyauteren, tynnen,* latoenen / *coperen of yseren penningen.* J. MATTHYSZE bl. 330. *van* latoene *of andre metaele.* in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 97.
latte van de schoude.] *Een yseren* latte *met een hanghel.* in de Recht. en Cost. v. Antw. bl. 109.

† Lauegen. Vagari otioſe, otia agere, errare, palari: paſcere errando ſiue palando.

† lauegen. j. ſchoften. Otiari ſiue paſcere & errare quatuor ſtatutis diei horis. *Ang. Leaue*, i. deſinere, quieſcere, requieſcere, remittere.

Lauen. Focillare, refocillare, fouere, refouere, leuare, alleuare, colleuare, ſolari.

lauen met wijn. Refocillare, refouere, reficere vino.

laueniſſe / laeſſeniſſe / lauinghe. Fomentum, refectio, refocillatio. & Leuamen, leuatio, leuamentum, alleuatio, alleuamentum, ſolatium. & Laxamentum, remiſſo.

Lauender ſpijck. Lauandula, hirculus, ſaliunca, ſpica, ſpica nardi, pſeudonardus. *Gal. lauande: Ang. lauender.*

† Lauéren / loeuéeren. Vagari, obliquare curſum, obliquando nauigare: obliquis curſibus ventos in mari aut flumine captare, pererrare litora.

Laueſche. Leuiſticum, laſerpitium *quibuſdam. Gal. liueſche. Ang. louage.*

Lauetſe. Apium grande, hippoſelinum, equapium, olus atrum, petrocolinum Alexandrinum: leuiſticum vulgare.

lauetſe. Mulier ignaua.

† Lauoor. Guttus, gutturnium, aqualis, malluuium. *vulgò* lauatorium.

Labuyt. Nugæ, nugamenta, ludificatio.

† labuyt gheuen. Verba dare, ludificare.

labuyten. Nugari: & Paraſitari.

labuyter. Scurra, nugator: & Paraſitus.

Lauw. Tepidus, egelidus.

lauw-baete. Ambubaia, mulier ignaua. *q. d.* facto ſiue opere tepida.

lauw-hertigh. Homo tepidus, ignauus.

lauwen. Tepefacere. & Tepeſcere, tepefieri, intepeſcere.

lauheyd / lauwigheyd. Tepor.

lauwelick. Tepidè.

lauwer. *Fland.* Foculus, cucuma, caldarium.

Lauwe / louwe. j. ſlije. Tinca piſcis.

Lauwe / louwe. *Ang. Sax.* Lex. *Gal. loy. Ang. lawe.*

† lauwe / lauw-maend / louwe / louw-maend / lo-maend. Ianuarius. *dicitur* lauw-maend (*Inquit Adr Iunius*) *à coniugalibus legibus, quæ tunc ſolent maximè contrahi, vt* gamelion *Græcis à nuptiis.*

lauwer. *vetus.* Cauſidicus. *Ang. lawyer.*

lauwer / lauwer-ſack. j. pleyt-ſack. Sacculus litium, pera cauſidici. & Pera viatoria.

Lauwer-beſie / bakeler. Bacca lauri.

lauwer-blad. Laurea, lauri folium.

lauwer-boom / laurier-boom. Laurus. *Ger. lorbeer-baum: Gal. laurier: Ital. lauro: Hiſp. laurel, lauriero. Ang. laurel.*

lauwer-hoed / lauwer-kranß. Laurea, corona ex lauro.

† Lauweyt. Ludus, ludicrum: ludus matutinus: cantio honoraria: cantiuncula antelucana. *vulgò* matinada.

lauweyt. Præludium, præluſio.

lauweyten. Ludere, rem agere ludicram, geſticulari.

L E

† Lebbe libbe. Scortum vitulinum, ſtomachus vitulinus vnde conficitur coagulum. & & Coagulum, quo cogitur ſpiſſaturque lac.

lebbighe

Lauegen. *Vagari otioſe.*] *op dat de Haſen ſo jonck als oudt die in 't vlack te* labuye *gheweeſt zyn.* in Plac. apud MERULA over de Wildern. bl. 118.

labeyen. ſchoften.] ut in proverbio: *Hy heeſt* labei *gekregen.* in C. TUYNMAN. Ned. Spreekw. bl. 285.

Lauéren. *Vagari.*] adi R. HUYDEC. Proev. v. T. en D. bl. 124.

Lauoor.] *een lampet — oft* lavoir. in de Recht. en Coſt. v. Antw. bl. 111.

labuyt gheven.] in 't Conſtch. Juw.

Wat ſout u helpen doch, of ick gaef 't labuyt.

lauwe / lauw-maend.] *den veertienſten dag van* Lauwe. in ALKEM. beſch. v. d. Briel. D. II. bl. 96. de vocis denominatione late & erudite egit vir πολυμαθέστατος M. TYDEM. in de N. Bydr. D. I. init. a quo diſſentit A. DE ROOY in 't Mengelſt. bl. 22. 23.

Lauweyt. *cantio honoraria.*] Laweyt *oft* Labuyt. *L'aubade qu'on joue en aucunes villes ſur le midy & ſur le ſoir devant l'hoſtel de la ville.* CHR. PLANTINO.

Lebbe.] Conf. MARTINII Lex. v. *Coagulum.*

lebbighe kese. Caseus coagulo nimio, nimioque scorto vitulino corruptus.
lebs smaecken. Sapere coagulum.
Leck / lekende. Manans, fluens, stillans, rimosus, perfluens.
Leck worden. Agere rimas, dehiscere.
leck schip. Nauis rimosa, lacera, rimis & foraminibus hiscens.
lecke. j. leke. Rima nauis.
lecke. Lixiuium excolatum à cineribus.
lecke. Vappa, vinum euanidum, cereuisia euanida.
lecken. j leken. Stillare.
lecken oft leken den wijn. Vinum sacco castrare, sacco frangere, vini vires emedullare.
leck-sack. Saccus vinarius: quo vinum à fecibus excolatur, in metæ formam desinens: meta inuersa. *vulgò* manica Hippocratis.
leck bat. j. lek bat. Excipulus.
leck-wijn / stort-wijn / drup-wijn. Vappa, vinum euanidum.
leck-wijn / leke-wyn / drup-wijn. j. deur-loop. Mustum lixiuum, protropum.
Lecken / lacken. Lingere, delingere, lambere, λείχειν. *Ger. laecken: Gal. licher: Ital. leccare: Ang. licke.*
lecken ende suypen. Catillare, ligurire: & Sorbere, lambendo sorbere.
lecke-baerden. Barbam lingere: os, labia lingere.
leck-fritte. *vet. Fland.* Moretum, placenta ex caseo, ouis, melle. &c.
leck-spit. Liguritor.
leck-spitten. Ligurire.
leckaerd. Catillo, liguritor.
lecker / lacker / leckaerd / lecker-tand / lacker mensch. Linctor, liguritor, catillo, cupes, eruditum palatum, subtile palatum, subtilis gula, peritus palati, popino: & Nequam, nebulo. *vulgò* leccator. *Germ. lacker. Gal. licheur, lichard. Ital. leccardo. Ang. lickerd, licarous.*
lecker / lacker. *dicitur Becano*, qui in saporibus nimium habet delectum: siue qui nimias in lingendo delicias quærit.
lecker. Lautus, delicatus, molliculus.
lecker-beetken. Pulpamentum, cupediæ, scitamenta, mattya, mattea, matteolæ, geniatæ ciborum deliciæ. & Cupedinarius, cupediarum venditor.
lecker-tand. Liguritor, cupes, subtilior gula, eruditum palatum.
lecker-tonghe. Lingua in gustu sagax.
leck-marand. Parasitus, catillo, mendicus.
leck-platteel. Catillo, liguritor.
leckerlick. Delicatè, delitiosè, gulosè, lautè, pollucibiliter.
leckernije. Cupedia, orum: ciborum deliciæ, scitamenta.
leckerisse / leckrits. *Ger. Sicamb.* j. lackerisse. Glycyrrhiza.
leckkel / lickkel. *Holl. Fris.* Loch siue Lohoh. syrupi genus.
Led. j. lid. Membrum, articulus, commissura, compago. Leden. Membra. articuli.
lede / harre. Cardo, ferramentum cardinis.
lede-loos. j. lid-loos. Mutilus.
lede-maete. j. lid-maete.
Lede. *vetus.* j. leyde. Gradus, gressus. & Ductus. & Aquæductus.
Ledekant. Lectus castrensis, lectus viatorius, lectus cortinis instructus. *Gal. lict de camp.*
ledekant-maecker. Clinopegus.
† Leden. j. gheleden. Præteritu, elapsus.
leden. j. deur-by.
Leder. & *per syncopen* leer. Corium, tergus, pellis, exuuiæ, aluta. *Ger. leder: Ang. lether.* Leder. *metaphor.* Vagina. Van leder trecken. *adag.* Educere gladium è vagina, ensem stringere, nudare, explicare, exerere, expedire: ducere ensem, mucronem, ferrum.
leder-gaerwer / leer-gaerwer. Coriarius, alutarius. j. gaerwer.
leder-touwen / leer-touwen. Perficere corium. j. gaerwen.
leder-touwer / leer-touwer. Coriarius. j. gaerwer.
lederen. *per syncopen* leren. Coriaceus, pelliceus, terginus, scorteus.
lederen sack. Saccus coriaceus, culleus, culleum.

† Ledig.

Leden. *Præteritus.*] *een tyd die* leden *is.* J. MATTHYSZE bl. 243. *als die dagen* leden *sijn. in* FR. V. MIERIS Ch. B. D. III. bl. 202. col. 2. *It is te weten, dat een tijt* leden *is.* in No. I. Ms. Cod. van 1370 — 1538. qui custoditur in Prætorio Arnhemensi.

† Ledig. Liber, solutus: & Inanis, vacuus, cassus: & Otiosus, feriatus, deses, supinus.
ledigh / on-ghe-houd. Cælebs.
ledigh gaan. Terere otia, otia agere: terere tempus.
ledigh peerd. Equus inanis: cui nemo insidet.
ledigh-ghangher. Homo otiosus, otia tor, desidiosus.
ledighe erue / ledighe plaetse. Arca, locus ab ædificio vacuus.
ledighe brouwe. *vetus.* Vidua: mulier vacua, vacans, mulier cœlebs, innupta. & Meretrix: ἀφετὴ γυνή.
ledighe daghen. *Holl. Sicamb.* Dies feriati. j. vier-daghen.
ledigher. j. lichter. Genus nauis.
ledighen. Vacuare, euacuare: & Soluere, expedire, liberare.
ledigaerd. *Fland.* Otiosus, desidiosus, otiator.
ledigheyd. Otium, vacatio à labore: desidia: & Vacuitas, inanitas.
ledighlick. Otiosè: & Liberè.
ledighlick. & *per syncopen,* leghlick. Facilè, nullo negotio aut labore.
Leeck. Laicus, λαϊκὸς, prophanus, idiota, sacris non initiatus. & Illiteratus. *Ger. ley: Gal. lay: Hisp. lego: Ang. lay.*
leeck-broeder / leeck-monick. Monachus laicus, monachus idiota.
Leed / leyd. Dolor, mœror, ægritudo animi, molestia, malum, calamitas, offensio, iniuria. & Eiulatus, lamentum.
leed doen. Nocere, molestia afficere, ægrè facere alicui.
leed zyn. Dolere: & Pœnitere.
leeden. Vædere, fastidire.
leeden. Fastidio esse, fastidire.
leed-ghe-tal. Fastiditus, fastidiosus.
leed-hertigh. Fastiditus, tædiosus, inamœnus, iniucundus.
leed-hertigh worden. Fastidiri.
leed-hertigheyd. Fastidium.
leed-saem. Fastidiosus, molestus: incommodus, odiosus, grauis, acerbus.
† leed-schap. Pœnitentia, metania.
leed-wesen. Dolere: & Pœnitere. Het leed-wesen. Pœnitentia, metania.
leed-wesen hebben. Pœnitere.
leed-wesigh. Dolens, pœnitens, mœstus.
leedelick / leedigh. j. leelick.
Leeden. *Fland.* j. leyden. Ducere.
leed-toghe. *vet. Fland.* Dux, ductor.
leeder / & *per syncopen.* leer. Scala, æ. scalæ, arum; climax: *à* leeden *siue* leyden / *quòd scandentem ducant & dirigant. Ger. leyter: Angl. ladder.*
leeder van den waghen. j. waghen-leere. Sponda currus.
leeder-sporte. Climacter.
Leefachtig / leuendigh. Vitalis, viuidus, viuax.
leef-baer. Viuax, vitalis, viuidus.
leef-dagh. j. leuendagh. Dies vitæ. Mijn leef-daghe langh. Quoad vixi: quoad viuam.
leef-hoeck. j. lijf-hoeck.
leef-lick. Viuidus, viuus.
leef-loos. j. lijf-loos / leuen-loos.
leef-toghte. j. lijf-toghte. Victus. & Vsus fructus.
Leegh. Humilis, summissus, non altus, infrà positus, inferior, depressus.
leeghe stemme. Summissa vox.
leeghde. Vallis, locus humilis.
leegheyd. Humilitas.
leeghen. Summittere, demittere, deprimere.
Leelick. *q. d.* leedelick / leedigh. Fastiditus, fastidiosus. & Deformis, indecorus, fœdus, turpis. *Gal. laid.*
leelickheyd / leedelickheyd. Fastidium: tædium. & Deformitas, turpitudo, fœditas.
leelicken. Turpiter, fœdè.
Leem / lieye. Argilla, terra argillacea, lenta, tenax, glutinosa: & Lutum: & Linus.
leem-aerde

Ledig *Liber.*] pulcra phrasi utitur J. MATTHYSZE bl. 243. *sijns selfs oirbaer* ledich *staen.* id est *proprium lucrum non curare* — ledeghe *orbere,* (*redditus liberi*) est in membrana Benthemensi apud eum qui historiâ hujus comitatus sibi æternam famam condidit, p. 50. cui adde 72. de v. *Ledigman.*
leed-schap] in Vlaerd. Redenr. b.
En de Nederlanders tot God te keeren geraden
Met leetschap en boete.

leem-aerde. j. leem. Argilla.
leem-morter Limum paleatum.
leem-placker. Crustarius, qui incrustat parietes argilla.
leem-plackerije. Opus tectorium: tectorium: illinimentum parietum argilla aut luto.
leemachtigh. Argillosus, lutosus, cœnosus.
leemen weegh / leemen wand. Paries craticius, luteus, luto aut argilla crustatus.
leemen. Lutare, collutare, illinere argilla aut luto.
Leeme / leemer. Bestiola quadrupes in Norduegia magnitudine sorici, pelle varia, per tempestates & imbres decidens, omniaque virentia depascens more locustæ.
Leemwendt / lemwind / leenwendt. Licium: & Ellychnium.
Leen. *vetus*. j. seysene. Falx fœnaria.
Leen / leen-goed. Prædium clientelare vel beneficiarium: fundus clientelaris: beneficium: colonia. *vulgò* feudum. *dicitur* leen. *q. d.* commodatum.
leen. *Fris.* Beneficium sacerdotale. *vulgò* præbenda.
leen-draegher. j. leen-man.
leen-goed. Prædium clientelare, res clientelaris. *vulgò* bona feudalia, agri feudales.
leen-heer. Patronus possessionis clientelaris. *vulgò* dominus feudi, feudarius.
leen-hof. *vetus*. Colonia.
leen-hof. Curia rei clientelaris.
leen-houder. j. leen-man. Cliens.
leen-man. Cliens, beneficiarius, vir ex feudo beneficiarius: homo, homo fidei, fidelis. *vulgò*. vassus, vassallus.
leen-man-schap. j. man-schap.
leen-schrijver. Scripturarius.
leen-binder. Apparitor feudarius.
† leenen. Mutuare, commodare, utendum dare: dare mutuum. dare mutuo, dare commodato. *Ger.* *lehen*: *Ang.* *lende*, *lone*.
leener. Commodator, creditor.
leeninghe. Mutuum, commodatum: mutuatio, mutui acceptio.
leeninghe doen. j. leenen.
Leep. Lippus, gramosus, gramiosus.
leep / leep-oogh. Callidus, versutus, vafer, subdolus, astutus: *sunt enim lippi, lusci, peti plerumque versipelles, vafri, subdoli.*
leep-ooghe. Lippus.
leepaerd / lonckaerd. Petus: & Homo callidus.
leepe ooghen. Oculi fluentes, delachrymantes: oculi gramiosi vel gramosi.
leepen. Lippire.
leepigheyd. Lippitudo: & Calliditas, astutia.
Leer. j. leder. Corium.
Leere. leeder. Scala.
Leere / leeringhe. Doctrina, disciplina, præceptio, præceptum, documentum, eruditio.
leer-gheld / school-gheld. Minerval
leer-iaeren / leer-tijd. Tyrocinium.
leer-ionghe. Discipulus, tyro, tyrunculus, novitius in arte.
leer-kind. Discipulus.
leer-knecht. Discipulus.
leer-meester. Doctor, magister, præceptor, didascalus.
leer-saem. Docilis, docibilis.
leer-saemheyd. Docilitas.
leer-stuck. Tyrocinium.
leer-tijd. j. leer-iaeren.
leerachtigh. Docilis.
leeren / onder-wijsen. Docere, instituere, imbuere, præcipere, erudire, profiteri artem.
leeren / aen-nemen. Discere, addiscere, condiscere: comprehendere, studere, operam dare artibus, literis, &c. *Germ.* *lernen*: *Ang.* *learne.*
leerer / leeraer. Doctor, didascalus, præceptor: & Professor, qui publicè artes docet.
leerigh. Docilis.
leeringhe. Doctrina, documentum, eruditio.
leerlick. Docilis.
leerlinck. Discipulus.
Leerse. Ocrea, ocreæ, arum. Leerskens. Cothurnus, soccus.
leersen. Ocreis calceare, ocreas inducere.
leersen. j. ont-aersen.
Leese. Sulcus. & Orbita.
Leest. Forma, formula, typus. & Modulus, forma, mustricula: lignea forma in quam inductum

leenen.] sumebatur itidem pro *concedere*: ut *die wouden wi lenen onze stat in ende wt te riden.* in K. BURM. Utr. J. B. D. I. bl. 97.

ductum corium nouus fit calceus. *Ger. leist. Ang. last.*
leesten. Præstare, satisfacere, perficere. & Durare, permanere. *Germ. leisten: Ang. laste.*
Leeuw. Leo. *Ger. leeuw: Gal. lion. Ital. leone: Hisp. leon: Ang. lion.* Leeuwken. Leunculus.
leeuw. Nummus leonis effigie.
leeuw-welpe. Scymnus: leonis catulus.
leeuwinne. Lea, leæna.
leeuwen / leeuws. Leoninus.
Leeuwercke / leewerick / lewerick / lauwerick / lewerck / lercke. Alauda, galerita, cassita. *Germ. lerch: Ang. larke.*
Lef. j. laf.
Leffe. *vetus.* Mulier ineptè garrula. & Scortum, meretrix.
leffen. Garrire.
Legaerd. *Fland.* j. ledighaerd / luyaerd. Otiosus, piger.
legaerden. *Fland.* j. ledigaerden / luyaerden. Dare se pigritiæ.
legaerdije. *Fland.* Pigritia, otium.
Legghen. Ponere. *Germ. legen: Ang. laye.* Eyeren legghen. Oua ponere, edere, eniti, parere, facere. legghen het fondeersel. Iacere fundamenta.
legghen ende rekenen met penningen. Calculum ponere, calculis numerare, calculis rationem facere.
legghen de schuldt op iemanden. Transferre, conferre, reiicere, impingere culpam in aliquem.
legghen op den reghen / &c. Excusare pluuiam; in excusationem adferre pluuiam.
legghet van de meulen. Meta: inferior molæ lapis.
legh-hinne. Gallina Adriana, paruo corpore, quæ quotidie parit.
legh-penninck. Calculus, abaculus.
legh-tijd. Ouatio: tempus quo gallinæ oua pariunt.
† legh-werck. Aulæa, stragula picturata, tapetia, textura tapetum.
legh-wercken. Texere tapetes.
leghwercker. Tapetopæus, polymitarius.
leghsel. Positus, positura.
Leghel / lechel. *Germ. Sax. Sicamb.* Lagena.
Legher / ligghet der dieren. Lustrum, cubile ferarum, specleum ferarum: stratum.
legher / heyr-legher. Castra, orum; statiuæ; arum; statiua, orum; castra statiua; castra temporaria.
legher-heer. Castrametator, castrorum præfectus: imperator.
legher-prouande. Annona militaris.
legher-slaen. Castra metari, ponere, figere, collocare.
† legher-slaegher / legher-steller. Metator: qui castris locum eligit.
legheren. Castra metari.
Ley. j. luy. Piger.
Ley. Via, qualitas, modus, forma, species. *hinc* menigher-ley / beider-ley / eener-ley / &c.
Leeck-bladeren. Lapathum, rumex.
† Leyd. j. leed. Dolor.
Leyde / leye. *Holl. Fris. Sicamb.* j. schalie. Lamina, scandula.
leyden-decker / leyd-decker. *Holl.* j. schalien-decker.
leyden-dack. j. schalien-dack.
Leyde / lyde. Ductus, tractus, transitus, meatus.
leyde / leye / water-leyde. Aquæ ductus, aquagium.
leyde / leye / leyd-sterre. Cynosura, vrsa minor, polus, stella polaris: sydus nautas ducens: stella cuius adminiculo nautæ cursum dirigunt.
Leyden. Ducere, deducere. *Ger. leiten: Ang. leade. lede.*
leyden de ghe-tuyghen. Producere testes, in iudicium adducere ad dicendum testimonium.
leyden het water. Aquas diducere, deriuare.
leyden den dans. Præsultare.
leyder. Ductor, dux.
leyder. j. leeder. Scala.
leydinghe. Ductio, ductus.

leyd-brocke.

legh-werck.] *vyff outaer cleerkens van* legtwerck. apud MATTH. Anal. T. I. p. 220.
legher-slaegher.] add. PLANTIN.
Leyd.] adjective usurpatur a P. C. HOOFT. N. Hist. bl. 119. *en kreegh daer op zoo* leid *een tyding.* vid. etiam Wachter. in *leid* 1. 2.

leyd-brocke. Bolus illex, esca.
leyd-gracht. Aquæ ductus, aquagium.
leyd-hamel. Sax. Veruex sectarius.
leydf-man. Dux, ductor.
leyd-sterre. j. leyde. Cynosura.
leydf-vrouwe. Dux, ductrix.
Teye. j. leyde.
Teyne. j. leye. Sustentaculum.
Teysse. j. lace / lance. Numella.
Teysen. Cantio natalitia: *sic dicta quòd eleison & kyrie-eleison sæpius in ea repetatur.*
leyssenen. Canere hymnos natalitios.
† Teysten. j. leesten.
leyster / leyst-borgh. *Ger. Sax. Sicamb.* ghijseler. Obses.
Teke. Rima, siue foramen aquam aut liquorem transmittens.
leken. Liquere, stillare, manare, perfluere, liquorem transmittere.
lek-bladeren. *Fland.* Lapathum acutum, oxylapathum, rumex acutus.
lek-zack. j. leck-sack.
lek-bat. j. leck-bat. Excipulus.
lek-wijn. j. leck-wijn.
lekende. Manans, stilllans.
Telie. Lilium, rosa Junonia. *Ger. gilgen: Gal. lis: Ital. giglio: Hisp. lirio: Ang. lilly.*
lelihen van Caluarien. Hemerocallis. *vulgò* lilium syluestre. blauw lelihen. Viola calathiana, autumnalis.
lelien-olie. Vnguentum susinum.
Telle. Papilla, mammæ capitulum.
lelle / lellehen van d'oore. Lobus auris, auricula infima, ansa auriculæ, fibra auris.
lelle / lellehen. j. onder-kam. Palea.
lelle / lellehen van de kele. Epiglottis, sublinguium: columella, pellicula quædam de fine palati dependens, pensilis de palato isthmus.
† lelle / lellehen van de tonghe. Pars anterior linguæ.
lellen. Lallare, lactere, lac sugere.
Tellen / lelle-bellen. Garrire, fabulari, blaterare. λαλεῖν. i. loqui.
Tembde. *vetus.* Fama. *Ger. lumbde.*
Teme. j. laeme / lemte. Mutilatio, vitium.
leme. *Louan.* j. blieme. Spina, arista piscis.
leme. *Fland.* Acus, palea, purgamentum lini: festuca.
Temmer / klinghe. Lamina, folium cultri aut gladij, verutum.
Temmer / lammer. *vetus.* Impedimentum, nocumentum, molestia.
Temmer / lemmer-stuck. j. haese. Pulpamentum: pars carnis delicatioris in boue.
Temmet / lembind. Ellychnium, funiculus stuppeus aut xylinus lampadis vel candelæ: linamentum lucernarium, fungus lucernæ, mergulus, scirpus laneus lychni.
Temoen. j. limoen.
Tempe. *Fland.* j. wempe. Deprauatio oris.
Temte / laemte. Vitium, defectus, mutilatio.
† lemte / laemte der leden. Debilitas membrorum, morbus articularis.
lemtigh. Mutilus, mutilatus.
Tende. Lumbus. *Ger. lende: Ang. loyne.*
lenden-breuckigh. Elumbis, clumbus, delumbis.
lenden-darm. Intestinum ilium.
lenden-loos Delumbis.
lenden-pijne. j. fort. Lumbago.
lenden-wortel. Hippolapathum, rumex.
lendenier. Lumbare, perisoma.
† Teye / leyne. Fulcrum, fulcimentum, sustenta-

Teysten.] *behoirlycke gehoirsaemheijt* leysten. est in 't Geld. Pl. B. D. I. bl. 46. 48. & simili modo in de St. bch. tot de Deduct. v. Almelo. bl. 187. adde SCHRASS. Harderov. D. I. bl. 124. D. II. bl. 22 C. DUMB. Anal. T. II. p. 277. A. MATTH. Anal. T. III. p. 122. ipsum MATTH. in not. ad c. T. p. 293. J. CANNEG. Viri amicissimi Obs. Miscell. p. 453. HALTAUS ceterosque Lexicographos de hoc verbo thylaco & toto corbe ferentes.
lelle / lellehen van de tonghe.] & ita in W. MEERMAN. Comoedi. Vet. *die zijn tel aen geen Nagel te beleggen was.* bl. 3. i. e. *Die zijne tong niet snceren kon.* ibid. in not.
lemte. *morbus articular:* i.] additur a PLANTINO *spasma vel podagra.*
Teye. *Sepimentum.*] etiam *leneuent: gegordet mit enen leninent.* in C. DUMB. Anal. T. II. p. 241. alio verbo *broeckgordel* audit. ibid. p. 250. *den overslen rock, eenen eenvoiden hoicke, sijn* broeckgordel / *en twee haegen sonder voerbate.* quæ illustrari possunt ex 't Gron. Gereutsch.

ftentaculum, podium, lorica, fepimentum.
leenen / lepnen. Reclinare, inniti, fubniti, niti, incumbere, adniti. *Ang. leane.*
leene-stoel / len-stoel. Solium, fella reclinatoria, hemicyclus.
Lenghe. j. linghe. Pifcis genus.
Lenghde / langhede. Longitudo, altitudo, proceritas: & Spatium, interuallum.
lenghde des lichaems. Statura, modus corporis.
lenghen / langh maecken. Prolongare, producere, protrahere.
lenghsfhens. *Fland.* j. allenghskens.
Lenssen / lentsen. *vetus.* Soluere.
lente. Ver: annus renafcens: tempus vernum, quo acris hyems foluitur, mare nauigantibus aperitur, hybernumque cælum mollitur, &c. *Soluitur acris hyems grata vice veris, &c. Eadem ratione qua Aprilis ab aperiendo dicitur Ouid. Nam qui Ver aperit tunc omnia, denfaque cedit Frigoris afperitas fœtaque terra patet: Aprilem memorant ab aperto tempore dictum. Ger. glentz: Sax. lentz.*
lente-maend / lentsmaend. *Sax. Sicamb.* Martius. *q. d.* menfis vernus.
lenten-vel. Anguina vernatio: fenectus anguium: exuuium ferpentis: *pellis quam ferpens verno tempore exuit.*
Lenteren. Lentè & ignauè agere: cunctari. *Gal. lanterner.*
lenterer. Lentus, tardus, ignauus: cunctator, cunctabundus. *Gal. lanterneur.*
lents / lijns. *vetus.* Lentus, laxus.
lentsen / lenssen. Soluere.
Lepel. Cochlear, cochleare, cochlearium.
lepel-kruyd / lepel-bladeren. *Holl.* Cochlearia: britannica: *herba cuius extremitates in oblongis foliis nigrifqué in cochlearij formam rotundantur. Adr. Iun.*
lepel-fpijfe. Ius efculentum, quod cochleari hauftum editur.
lepel-ftuck. Genus bombardæ.
lepelær / lepel-gans. Pelicanus, platea: auis quæ roftro cochlearis figuram præfert.
Lepim. *Fland.* j. lampet.
Leppe. *Fland.* j. lippe. Labium, labrum.

lepsen. Lellare, lac fiue alium humorem fugere: & Pitiffare, delibare, fummis labris deguftare vinum aut alium liquorem.
Lerch. j. leeu-werck. Alauda.
Lerchen-boom. Larix. *Germ. lerchen, lerchenbaum. Ital. larice: Hifp. larice: Angl. larchetree.*
Lerue. j. larue.
Lesen. Legere.
lesen oft leeren int openbaer. Profiteri.
lesen / plucken. Legere, colligere, carpere, demetere.
lese-bancke. Pulpitum.
leser. Lector. & Profeffor.
leser / plucker. Legulus.
Lesschen. Extinguere, reftinguere, coercere ignes, flammam compefcere.
lesschen den dorst. Sitim leuare, pellere, propellere, reftringere, fedare, reprimere, releuare.
lesch-trogh / fmed-back. Lacus: alueus in quo faber ferrum candens aqua reftinguit.
lesch-water. Aqua ferraria: aqua qua candens ferrum extinguitur.
Lesse. j. letse / litse. Laqueolus.
Lesse. Lectio, lectio litterarum: & Doctrina, præceptum, admonitio.
lessenaer. Pulpitum: & Pluteus.
Leste. j. laetste / letste. Vltimus.
Let / lit. j. led / lid. Articulus, internodium.
Letse. j. litse. Nexus, laqueus, laqueolus.
Letse / laetse. j. letste. Vinum profectitium.
Letsel. Impedimentum, nocumentum, damnum, vitium.
Letsoen / litsoen. Merx corrupta, vitiofa.
Letste / laetste / leste. Vltimus, poftremus, nouiffimus, extremus. λοιϑός. *Ger. letst: Ang. laft.* Ten letsten / ten lesten. Ad extremum, ad vltimum, denique, poftremò, tandem, ad fummam, in fumma.
lest-leden. Nuper.
lest-mael. Nuper, nuperrimè, proximè, nouiffimè, poftremùm.
lest-werf. Poftremò, vltima vice.
letste / letse. Vinum profectitium, cœna profectitia.

letste

fch. D. I. bl. 439. & P. II. v. D. WALL ad Priv. v. Dord. D. III. b. 596. fq. & quo etiam fpectant exterorum adagia *Il a quité fa ceinture.* in JAM. HOWEL Br. D. II. B. III. br. XIX. & *rendre & donner la ceinture & laisfer les houzeaux: bonis cedere.* vid. ECCARD. ad LL. Sal. p. 105.

letste oft letse gheuen / vop be-setten. Propter viam condicere cœnam, dare cœnam profectitiam, elargiri vinum profectitium.
letstent / laetstent. Nuper.
† Lettel. *Fland.* j. luttel. Parum.
Lette. *vetus.* Impedimentum, occupatio, tricæ: *Ang. let, lette.*
letten. Nocere, offendere, aduersari, impedire, obesse, remorari. *Ang. let.*
† letten. Morari, manere.
letten op eenighe saecke. Vacare alicui rei, intentum esse alicui rei: intendere animum re aliqua, vel in rem aliquam: curare, morari rem aliquam.
let-werck. Impedimentum.
Lettere. Litera, elementum, gramma, character. *Gall. lettre: Ital. lettera: Hisp. letra: Ang. lettre.*
letter-konste. Grammatica.
letter-meester. Literator.
letter-wijs. Peritus literarum, simplicium siue primorum elementorum.
letter-wijse. Secundùm literam. *vulgò* literaliter.
Leucke / loke. Sepimentum: virgulta quibus sepes aut parietes conficiuntur: *à verbo* luycken: *i.* claudere.
leucke. *Fland.* Pergula.
Leue. *Sax. Fris.* liefde. Amor.
leuen. *Sax. Fris.* j. lieuen. Amare.
Leuen. Viuere, peruiuere, ætatem agere siue degere, auras vitales carpere: vitam agere, agitare, degere, ducere, colere: animam trahere: esse in vita, inter homines agere: ducere spiritum, spirare, vita frui: agere, ducere, traducere æuum. *Ger. leben, laeben: Ang. liue.* Het leuen. Vita, anima, lux, ætas.
leuen. Viuere, lætam siue voluptariam vitam agere. int leuen sitten. In prostibulo agere. *vide* sitten.
leuen op melck ende broot. Victitare lacte & carne.
leuen dagh / leef-dagh. Aetas, tempus humanæ vitæ.
leben-bloeme. Amaranthus, amaranthus immortalis.
leuen-loos. *s.* lijf-loos. Inanimis.
leuende kole. Pruna ardens & viua.
leuende water / fonteyne-water. Aqua viua.
leuende water. j. brandende wijn. Aqua ardens: *vulgò* aqua vitæ.
leuendig / leuendlick. Viuus, viuens, animatus, viuidus, vegetus, viuax.
leuendighe oft leuende stad. Ciuitas populosa.
leuendighe verwe. Color floridus, vegetus, viuidus.
leuendigheyd. Viuacitas, vigor naturalis.
leuinghe. Victus.
Leuer. Iecur, hepar. *dicitur à* leuen. *Iecur enim excitat vitæ fomenta, estque præcipuum vitæ membrum, sicut & cor. Germ. leber: Angl. liuer.*
leuer-ader. Iecoraria vena, hepatica, axillaris.
leuer - kruyd. Lichen, hepatica: agrimonia, eupatorium, concordia, marmorella, hepatorium: herba iecoris obstructiones expurgans.
leuer-linck. j. leuer-worst. Tomaculum.
leuer-smout. Aruina siue pinguis liquor ex iecore piscium, præcipuè cetorum.
leuer-suchte. Hepatarius morbus.
leuer-suchtigh. Hepaticus, iecinorosus, iecorosus.
leuer-verwe. j. tanneyt.
leuer-worst / leuer-linck. Tomaculum: farcimen ex iecore porcino minutatim conciso, ouis, pipere, zingibere, *&c.*
Leuereye. j. liuereye.
Leueren. Tradere, impotestatem dare, suppeditare, præbere.
leuer-baer goed. Merces aut fruges probæ, quæ in solutionem dari & accipi possunt.
leueringhe. Traditio.
Leuesche / liuesche. *Fland.* Ligusticum, lybisticum.
Leure. j. lore.
Leusigh / losigh. Remissus, ignauus, segnis, flaccidus, languidus, veternosus. *Sax.* loesigh.
Leuteren. j. loteren. Morari.

† Liebaerd /

Lettel.] vid. Supra ad Ghebuer. & M. STOKE B. I. vs. 262.
Dertien iaren, een lettel meer.
letten. *Morari.*] *fonder* geletty / *of geareesteert te worden.* in MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 134.

† Libaerd / liebaerd. j. luypaerd.
Libbe. j. lebbe. Coagulum.
Liberije. Libraria, bibliotheca.
Licentiaet in de rechten. Prolyta. *vulgò* licentiatus: *à licentia siue libertate docendi.*
Lichaem. Corpus. *Germani quidam superiores perfectiùs* leychnam *dicunt: à* leych / *quod nos vocamus* lijck. i. cadauer, funus: *qua etiam ratione Græcis* σῶμα, *velut* σῆμα, *quasi animæ sepulchrum, dicitur. Adrian. Iunius, Lud. Viues, ex Platone.*
lichaem. *vetus.* Aluus. Licht lichaem: Cita aluus. rood lichaem. Dysenteria.
lichaemken. Corpusculum.
lichaemelick. Corporalis, corporeus. & Corpore. *vulgò* Corporaliter.
Licht / lucht. Lux, lucis: lychnus, lumen, luminare, lucerna. *Germ.* liecht: *Sax.* licht: *Ang.* lighte.
licht / wt-licht. Lumen, prospectus. Licht benemen. Officere luminibus, obstruere luminibus.
licht. Lucidus, luminosus, clarus.
lichtachtigh. Sublucidus, subillustris, sublustris.
lichten / luchten. Lucere, luminare, illuminare, lumen præbere.
lichter / luchter. *Ger. Sax. Sicamb.* Candelabrum.
licht-vaer. Luculentus.
licht-blauw. Color Venetus, cymatilis, thalassicus.
licht-draegher. Lychnuchus.
licht-misse. Purificatio, lustratio, lychnocaia: festus dies quo lumina præter solitum crebriora accendi & consecrari solent. *q. d.* festum luminum.
licht-mugghe. j. nacht-mugghe. Cicindela, lampyris, nitedula. *q. d.* musca lucens.
licht-rood / vier-rood. Flammeus.
licht-schutsel. Vmbraculum.
licht-stock. *vetus.* Candelabrum.
licht-mugge. j. heers-vliege. Hepialus.
licht-schere. j. snutter. Emunctorium.
licht-vat / lucht-vat. Lampas, lucerna.
licht-vlieghe / heers-vlieghe. Hepialus.
licht-worm. j. licht-mugghe.

Licht / leycht. Leuis, facilis. *Germ.* leicht: *Ang.* light.
licht / locht. Velox, pernix, ocyor.
licht ghelo. Pecunia iniqui ponderis.
licht / lichtelick. Leuiter, facilè.
licht / viel-licht. Fortè, forsitan, casu.
licht-ghe-laeden. Homo leuis.
licht krieghs-man. Miles leuis armaturæ, expeditus, ferentarius, veles.
licht peerd-ruyter. Equus ferentarius, leuis armaturæ.
licht schip / lichte schuyte. Nauis actuaria, leuis & agilis.
lichte meulen. Mola actuaria, facilis ad circumagendum.
† lichte vrouwe. Meretrix. *q. d.* leuis mulier.
lichten. Tollere, asportare.
licht-aers ken. *Sicamb.* Culullus.
licht-boot / schip boot. *Sax.* Epholcium, scapha leuis nauem sequens.
licht gheloouende. Credulus, facilè credens: temerarius.
licht-hert / licht-hertich. Alacris animo.
licht hoofd / licht-hoof-digh. Homo leuis, inconstans.
licht-roerigh. Agilis.
licht-schip. j. lichter. Scapha.
licht-sinnigh / locht-sinnigh. Alacris animo, vigens animo, erectus & sublimis animo, hilaris, lætus: & Leuis, inconstans.
licht-sinnigheyd. Alacritas animi, hilaritas, vigor animi: & Inconstantia.
licht-sinnighlick. Alacriter: & Inconstanter.
licht-vaerdigh. Leuis, inconstans, ventosus, mobilis, temerarius, vanus, nugalis, nugatorius, vilis.
licht-vaerdigh krieghs-man. Veles, miles leuis armaturæ.
licht-vaerdigh int ghelooven. Credulus.
licht-vaerdigheyd. Leuitas, inconstantia, inconstabilitas, vanitas, temeritas.
licht-vaerdighlick. Leuiter, inconstanter, temerè, nugatoriè, vanè.
licht-voet. Leuipes, aëripes, pedibus celer, petaurista. & *metaph.* Inconstans, instabilis.
lichte / lichte leuer / longer / loose. Pulmo *q. d.*

Libaerd.] leonem h. v. denotari docet B. HUYDEC. ad M. STOKE. D. III. bl 270.
lichte vrouwe.] lichte *wiven, die men om gelt minnet.* in BURM. J. B. D. I. bl. 37.

q. d. leue iecur. *Ital. liuiano: Ang. lighte.*
lichte / hals-band. Helcium: collare baiulorum aut vectorum, quo onera leuius ferunt & subuectant. *vulgò.* leuatorium.
lichtmatigh. Leuiculus
lichtelick. Leuiter, facilè, agiliter, paruo negotio, sine difficultate, citra laborem.
lichten / op-lichten. Leuare, alleuare, colleuare, subleuare. *Germ. leichteren: Ang. lifte, lighte.*
lichten / op-lichten het ghelt. Sumere, accipere, cogere nummos.
lichten. Tollere, asportare.
lichten het krieghs-volck. j. aen-nemen. Colligere militem.
lichten. j. af-slaen. Laxare.
lichter / boot. Scapha, nauicula quæ onerariis nauibus subseruit, easque exonerat.
lichter. *Sicamb. Holl. Fland.* j. baere / dood-baere. Sandapila, capulum, feretrum: instrumentum quo mortuus leuatur & effertur.
lichteren het dood lichaem. Capulo leuare cadauer, feretro efferre.
lichtigheyd. Leuitas.
Lick / lick-doren / lick-teecken. j. lijck / lijck-doren / lijck-teecken.
Lick. *vetus.* Aequus, planus.
Licken. j. ghelicken. Nitere, *&c.*
Licken. j. lecken / lacken.
Lickorisse. j. lackerisse. Glycyrrhiza.
Lichtier. j. littier.
Lid / led. Membrum, artus: *&* Articulus, commissura, compago, iunctura, nodus.
lid-gras. Gramen canarium, agrostis.

lid-loon. *Germ. Sicamb.* Merces, pretium manuarium.
lid-loos. Lacer, lacerus, mutil tus.
lid-maete. Statura, status, figura membrorum: qualitas & forma corporis.
lid-maten. Membra, socia membra, artuum conformatio: Artus, compages & nodi corporis, internodia, articuli.
lid-seuer. j. lid-water. Ichor, oris.
† lid-teecken. j. lijck-teecken. Vestigium, cicatrix.
lid-water / lid-seuer. Ichor, oris: serum sanguinis, aquosus humor membrorum, serum neruorum: humor ex neruosis articulorum partibus læsis emanans.
Liebaerte. *Fland.* j. luypaerd. Leopardus.
Liecht. j. licht.
Lied. Cantio, cantilena, canticum, carmen. Liedeken. Cantiuncula.
Lieden / luden / luyden. Homines. Wij-lieden. Nos, nos homines. Ghij-lieden. Vos.
Lief. Carus, amicus, dilectus: *&* Gratus. φιλος, *transpositis tribus primis litteris. Ger. lieb: Sax. leef.*
lief ende weerd. Carus, gratus & pretiosus.
lief. j. lijf. Corpus.
lief / liefken. Amasius, amasia: *&* desiderium, res amata.
lief doen. Gratum facere.
† lief-ghe-tal / lief-ghe-tael / lief-ghe-talligh. Acceptus, gratus, amabilis, peramabilis: comis, gratiosus, gratia valens, gratia pollens.
lief hebben. Amare, diligere, amplecti: amore complecti, amore prosequi.

lief-hebber.

lid-teecken.] pro *documento, signo* venit in his *hebben des te* litteecken *haer ladderen — afgewonnen.* ex MIERIS Ch. B. D. IIII. bl. 70. col. 2. & pro *approbatione stemmatis sui. Weer oick dat desse lude storven ende hoere erfgenamen naevolgheden bynen dessen tijt, mit gueden betoene off mit waeren* litteyckene. D. I. bl. 396. col. 1.
lief-ghe-tal.] in 't Const-th. Juw.

't Verheucht my oock als ick weet dat de luyden faem
Mijn daden nyet alleen doet voor haar ooren waven.
Maer dats' haer hoocheyt oock sijn waerd'en lieff-getal.

eoque vocabulo adhuc usus fuit B. HUYDEC. in epigr. in effigiem V. D. POTTII.

Bij menschen liefgetal / *en dankende zijn God*
Aanschouwer, zie dien man in 't beeld van VAN DER POT.

neque apud poëtas tantum, sed etiam V. VAERNEW. in de voorr. v. 't II. B. v. d. spiegh. *hoe* liefghetal — *die oude boucken waren.* & J. MATTHYSZE bl. 261. *dat een Taelman hem besaten sal wel gesien te wesen mitten Rechter, ende 't gerecht, ende* liefgethal. adde HUYDEC. ad M. STOKE D. II. bl. 166.

lief-hebber. Amator, amans, fautor, studiosus. lief-hebber der konsten. Philomusus, philologus: qui artis amore tenetur, discendique studio flagrat.
lief-koeck / lijf-koeck. *Fland. Holl.* Zeland. Libum, placenta mellita, dulciarium, panis dulciarius, nastus panis, mustaceum.
lief-koeck-backer. Nastocopus, dulciarius, pistor dulciarius.
lief-koosen. j. koosen. Blandiri.
lief-kooser. Blandiloquus.
lief-laf. Palpum, blandiloquentia, blanditiæ.
lief-laffen. Blandiri, adulari: ad gratiam loqui, ad voluntatem loqui: obtrudere palpum.
lief-laffer. Palpator, blandiloquus, adulator.
lief-ooghen. Venustis aspicere ocellis.
lief-schap. *vetus. Fland.* Amor: amatio, *Plaut.*
lief-talligh. j. lief-ghe-tal.
liefde. Amor, dilectio, charitas. *Ger. liebe: Ang. loue.*
lief ken. Amicus, amica. Mijn liefken. Meum corculum, mea animula.
lief kens kruyd / lief kens dranck. Philtrum, virus amatorium, poculum amatorium.
lieflick. Amabilis, suauis, blandus, dulcis, bellus, lepidus, festiuus, venustus. Lieflick van smaeck. Grati saporis. Lieflicken wijn. Vinum lene, molle.
lieflick sweeten. j. insijck.
lieflickheyd. Amabilitas, suauitas, lepor, lepos, festiuitas. venustas, amœnitas, gratia.
lieflicken. Amabiliter, amanter, suauiter, blandè, dulciter, lepidè, festiuè, venustè.
liefste. Carissimus, percarus.
liefste / be-liefste. Placitum.
† Lieghen. Differre, distare, discrepare, dissidere. Het lieght ost der-schilt deel. Multum differt, multum interest, multum discrepat. Lieghen / ligghen ost letten aen iemanden. Per aliquem stare quo minus, &c. impediri, obstari, prohiberi, &c. Het lieght ost light aen u / dat. &c. Per te stat, in te est mora quo minùs hæc fiant, &c.
Lieghen. Mentiri, dicere mendacium, dicere falsum, ementiri, sycophantari.
lieghen ende be-drieghen. Aerufcare.

liegher. Mendax, mendaciloquus.
liegher ende be-drieghet. Aerufcator.
Lieherche. *vet. Fland.* j. munte. Mentha.
Liere. *Fland.* Scamnum præ foribus: sedile vestibuli.
Liere. Lyra, instrumentum musicum. *Germ. leyre. Gal. lire: Ital. lira: Ang. lyr.*
lierer / lieren-speler. Lyricus, lyricen.
Lierre. *vetus. Fland.* j. wanghe. Gena, mala, maxilla.
liere-pijpe. Epomis. *vulgò.* liripipium.
liere-lauw. Tepidulus.
liere-lauwen den dranck. Tepidulam siue subtepidam reddere potionem, egelidare.
Lieische. *Ger. Sicamb. Holland. Fland.* Inguen. & Membrana.
Liese / lust. Diaphragma, disceptum, septum transuersum: & Adeps, abdomen, membrana pinguis ex ventre porcorum.
liese. Membrana, siue pellis interior tenuis.
lies ken. Membranula, pellicula interior.
liesen. *vet.* j. ver-liesen. Perdere, amittere. *Ang. leese, loose.*
Liesten. j. leysten / leesten.
† Lieuen. *vetus.* Diligere, amare. φιλεῖν, *litteris tribus prioribus transpositis.*
lieuer. Charior, amantior, potior: & Potius, libentiùs. Lieuer hebben. Malle, potiùs velle.
lieuer. Amabo, sodes, obsecro. *blandientis particula.*
Ligghen. Iacêre, cubare, recubare, recumbere, decumbere. *Ger. ligen: Ang. lie, lye.*
ligghen / ghe-leghen zijn. Iacere, situm esse.
ligghen / lieghen. Attinere, interesse. Wat light ost lieght u daer aen? Quid ad te attinet: quid tua interest: quid tua id refert? Daer light deel aen. Magni interest, magni refert, magni est momenti.
ligghen. Manere.
ligghen ter her-berghen. Hospitari in caupona.
ligghen te velde. In castris agere, sub pellibus esse.
ligghen in garnisoen. Præsidium agere.
ligghen ter schoren. Studere, litteris operam dare in celebri academia.

ligghende.

Lieghen. *Differre.*] add. PLANTIN.
Lieuen.] *oock in andere en liebe ick gheen overvloedt.* scribit J. LIPSIUS in Epist. ad VOLK. COORNHERT. quæ præmissa est ejus libello *het proces v. 't ketterdoden.*

liggthende. Iacens, fitus.
lygghende goed. Prædium, fundus, res ftabiles, res foli, res immobiles.
ligghende geld. Otiofa pecunia, vacua, pecunia fterilis, quæ vfuras non parit, neque occupatur aut exercetur, fed in arca otiofa iacet.
ligh-ftede. Cubile, ftratum.
ligghet / legget / neft der dieren. Luftrum, cubile ferarum.
ligghet. Hofpes affiduus, diuerfor ad tempus commorans.
ligghet. Liber qui in vfum feruatur.
Lijbaerd. j. lebaerd. Panthera.
† Lijch. j. ghelijch. Similis, inftar. *Germ. gleych: Ang. like.*
lijchen. j. ghe-lijchen. Similem effe.
lijcher-wijs. j. ghe-lijcher-wijs. Similiter.
lijch-doren. *Sax. Fris. Holl. Sicamb.* j. exter-ooghe. Clauus. *quod inftar fpinæ pungat.*
† lijch-klauwe. Vnguium veftigium, fignum vnguium: & Vibex.
lijch-ftede. *Sicamb.* j. lijch-teecken.
† lijch-teecken / lick-teecken. Signum: indicium, argumentum, veftigium.
lijch-teecken / wond-teecken. Cicatrix, vulneris perfanati fignum in corpore hærens.
lijcke deel. j. ge-lijcke deel. Acquè multum.
lijckewel. j. ghe-lijckewel. Aequè benè.
lijcken. j. ghe-lijcken. Affimilare.
lijckfene. *vetus. Fland.* j. lijck-teecken. Cicatrix.
Lijck. Funus, cadauer hominis, corpus caefum, anima.
lijck. Funus, pompa funebris, exequiæ. Met den lijcke gaen. Deducere funus, fequi funus, comitari exfequias.
lijck-draghet / lijck-begrauer. Vefpillo, fandapilarius.
lijck-feefte. Epulum funebre.
lijck-kleed. Ferale amiculum, veftis feralis.
lijck-huyfter. Præfica
lijck-huys. Domus funefta, funerea.
lijck-hoop. j. rouw-hoop.
lijck-laecke. j. laecke. Sanguifuga.
lijck-meefter / rouw-fteller. Defignator, arbiter funeris: qui conftituendæ lugubri pompæ præeft.
lijck-rouwe. Funus.
lijcken. Funerare, condere funus, curare funus, curare corpus mortuum.
Lijd / lijde. Tranfitus, meatus. & Via, actus.
lijd / lijde-lijd-wegh. Via 16. pedes lata.
lijde / lije. Latus nauis depreffum: *quod à velo & vento deprimitur: vbi velum pendet, quodque ventum fert & patitur: oppofitum parti quæ hoogh-boord dicitur.*
† lijden. Labi, præterlabi, præterire, tranfire.
lijd-den-tijd. Homo ignauus, otiofus, tempus tranfigens ignauè.
Lijden. Pati, ferre, tolerare, perferre, fufferre, fuftinere, perpeti, luere. & Facilè & æquo animo carere, & Contentum effe. Hy lijdt hem met luttel. Contentus eft paruo.
† lijden / be-lijden. Fateri, confiteri.
lijdende. Tolerans, patiens, perpetiens.
lijdfaem / lijdfaemigh. Patiens, tolerans.
lijdfaemheyd. Patientia, tolerantia.
lijdfaemlick. Patienter, toleranter, tolerabiliter.
lijdelick. Tolerabilis. & Toleranter, tolerabiliter.
lijdigh. Tolerabilis.
lijdigh groot. Satis grandis.
Lijf. *vetus.* j. lief. Carus, amicus.
† Lijf. Corpus; & Anima, vita. *Germ. leyb. Ang. life. dicitur autem* lijf *fiue* lief. *quod vitam, carnem & corpus fuum quifque maximè*

Lijck.] inde *Likedelers*: fi WAGENARII lectionem præfers in de Vaderl. Hift. D. III. bl. 343. & de befch. v. Amft. St. II. bl. 207. pro. *liedekeelers* reftituentis.
lijck-klauwe.] vid. v. WICHT ad d. Oftfr. Landr. f. 718. 719.
lijck-teecken. *Signum.*] *daar van tegens hem geen vermoeyen Indicien, noch* lyckteeckenen *en zijn.* in 't Landr. v. Ruerm. bl. 381. add. fupra dicta ad *lidteecken.*
lijden. *præterire.*] exempla allegavit ADR. VERWER ad Nederl. fee-r. bl. 10. 14.
lijden / belijden.] *hy lijde van diefte.* in J. MATTHYSZE. bl. 327.
Lijf. *vita.*] unde phrafis *te lijf blyven.* in de Stat. v. Zeel. ai. 1495. c. 2. art. 27. --- a *lijf* vero pro *corpore* rectè forfan derivabis *leyfferen, vagari*: quod eft in de Spieg. der Ned. audth. B. III. cap. XLIII. *den Bedelaers en fal door 't lant te* leyfferen *niet toegelaten worden.*

nil amet & diligentissimè curet, nutriat & foueat.
lijf. Truncus corporis.
lijf ende goed. Vita & fortunæ: caput & fortunæ. lijf ende goed verbinden. Corpus & pignora nexili pacto obstringere: possessorem possessionesque obligare: hominem pignoraque obstringere: capite & fortunis cauere: nexu corporis & fortunarum sese alligare.
lijf. j. lijfken. Subucula.
lijf. Vterus. & Venter.
lijf-dinghe/ lijf-ghe-dinghe. *Germ. Sax. Sicamb.* j. lijf-toght.
lijf-eynde. j. aersdarm. Anus, sedes.
lijf-eyghen. Seruus.
lijf-eyghen-schap. Seruitus.
lijf-eyghen huys-kind. Verna.
lijf-hacht. j. lijf-verbindinghe. Nexus.
lijf-knaep/ lijf-trauwant. Satelles, somatophylax, stipator.
lijf-knecht. Satelles: stipator corporis, *Cicero.*
lijf-koeck. j. lief-koeck.
lijf-koop/ lief-koop. Epulum emptionis causa, emptio genialis, comessatio emptionis ergo, arra epularis.
lijf-kost. Victus, alimentum, penus.
lijf-lenghde. Statura, corporis modus.
lijf-loos/ lijue-loos. Incorporeus, incorporalis, solutus corpore, expers corporis, exutus corpore, defunctus, mortuus: exanimis, inanimis.
lijf-moeder. Vterus, matrix.
lijf-neeringhe. Victus, alimentum, annona.
lijf-pacht. Pensio.
lijf-pels. Rheno.
lijf-rente. Reditus temporalis, reditus ad vitam.
lijf-rock. Tunica pectoralis, saga. *Cato.*
lijf-rocksken/ wullen hembde/ hembrocksken. Subucula, interula lanea.
lijf-straffe. Pœna corporis, pœna capitalis, sanctio capitalis, corporea punitio; supremum, extremum, summum capitale supplicium, mortis supplicium.
† lijf-toght. Victus, annona, penus, penu, commeatus: & Vsus fructus: & Reditus ad vitam, reditus temporales, vitæ prouisio. & Donatio propter nuptias, Dos: bono dotalia: vsus fructus dotalitius.
lijf-trauwant. j. lijf-knecht.
lijf-ver-bindinge/ lijf-ver-pandinghe. Nexus, obligatio ciuilis, qua corpus vt pignus afficitur.
† lijf-verwe. Color russus, russeus: color ex albo purpurascens, roseus, color candidus rubore permistus, purpureus dilutus, color in niueo corpore purpureus. *vulgò* incarnatus, *siue* carneus.
lijf-voedsel. Alimentum, alimonia.
lijf-vrij. Liber, non seruus.
lijf-vrijheyd. Libertas.
lijf-wacht/ lijf-wachter. Stipator, somatophylax.
lijf-waepen. Armatura, lorica, thorax.
lijfigh/ *vetus.* j. lijvigh. Corporeus.
lijflick. Corporeus, corporatus, corporalis.
lijflick broeder. Frater germanus.
lijflicke suster. Soror germana.
lijflick sweeren. Iurare personaliter, propria fide iurare: realiter: vel effectualiter & debita forma iurare. *vulgò* corporaliter iurare.
lijflick bewijsen. Re ipsa probare, manifestè ostendere.
lijfken. Corpusculum: & Subucula: & Exomis.
Lijm. Viscus, viscum, gluten, glutinum, colla. *Ger. leym: Ang. autem lyme* viscus, calx, bitumen *dicitur.* Joden lijm. Bitumen; limus vel terra tenax ac lenta, pici persimilis.
Lijm. *vetus.* j. slijm. Limus, argilla.
lijm-roede/ lijm-stock. Calamus: virga aucupis viscata.
lijm-stock. j. lijm-roede. Calamus.
lijmen. Glutinare, agglutinare, glutino farcire, coagmentare.
lijmachtigh/ lijmigh. Glutinosus, viscosus.
Lijn/ vlas. Linum. *Ger. leyn: Gal. lin: Ital. lino: Hisp. lino: Ang. linnen.*

lijn-laecken.

lijf-toght. *annona.*] in de Chr. v. Antw. bl. L a PETR. SCRIVERIO luce donato: *het was eenen soo ouervloedighen tijd aengaende van* lijftocht *dat niet wel om seggen is.*
lijf-verwe.] un.le in 't Const-th. Juw. *lijf-verwich.*
Den Deucht verconder dan lijfverwich *met verstanden.*

lijn-laecken. j. slaep-laecken. Thoral, lecticaria sindon.
lijn-olie. j. lijn-saed-olie.
lijn-saed. Lini semen.
lijn-saed-olie / lijn-olie. Oleum lineum, ex semine lini.
lijn-saed-koeck. Libum ex presso lini semine.
lijn-vincke. Auis linaria: auis lini seminibus potissimum vescens.
lijn-waed. Linteum, carbasus, tela, pannus linteus. fijn lijn-waet. Sindon.
lijn-waedten / lijnen. Lineus.
† lijn-waedtier. Lintearius negotiator.
lijn-wandt. *vetus. Fris. Sax.* j. lijn-waet.
lijnen. Linteus, lineus. Lijnen kleed. Lintea vestis, linea vestis.
lijnen-wever. Linteo, linteorum textor.
Lijncke / lincke / lijnckfene. *Fland.* j. lincke. Vibex.
Lijnd / lindt. Fascia.
Lijne / lijnie / linie. Linea, filum, regula, norma. & Funis. *Ger. linie: Gal. ligne: Ital. linie: Hisp. linie. Ang. line.*
lijne. Linum, linum tortum, funis nauticus.
lijne / linie. Helcium: funis quo nauis trahitur aut ducitur.
lijne-draeyer. *Holl. vetus.* j. seel-draeyer. Restio.
lijne-mengher. *vetus.* Lintearius.
lijniael / liniael. Regula, amussis.
Lijnghen. *Fland.* j. lenghen. Elongare.
Lijnen. Viburnum: clematidis herbæ species, vitis nigra. *Germ. mielen, per metathesim.*
Lijns / lins. *Ger. Sax. Sicamb.* Lentus, mitis, lenis, placidus, submissus.
lijnse / lijse / lijsachtigh. Lentus, lenis, ignauus homo.
lijnsachtigh int gaen. Tardigradus.
lijnsachtigh int spreken. Tardiloquus.
lijnselick / lijselick. Lentè, lensim, submissè, leniter, dulciter.
lijnselick spreken. Submissa voce loqui, loqui submissè, voce suppressa dicere: & Lentè loqui.
Lijpaerd. j. luypaerd.
Lijse. j. lijns. Lentus.
Lijse / lijs. *Fland.* Scammum.
lijs-bedde. j. rof-baer. Lectica.
lijs-koetse. *Fland.* j. spenne-koetse. Scamnum cubiculare.
† Lijst. Limbus, fimbria, ora, extremitas, labrum, margo. *Gal. lisiere: Ital. lista: Ang. liste.*
lijst. Linea, meta, γραμμή. *vulgò* lista: *Ital. lista.*
lijst aen den rock. Lacernia, sinus, ora vestis.
lijst aen het verder-werck. Subscus.
lijst / lijste. Catalogus, scheda.
lijst. *Ger.* j. liese. Diaphragma, septum transuersum. *vulgò* cinctum.
lijst / be-hanghsel. Pannus pensilis, vitta lugubris. *Gal. liste.*
lijst van het tafereel. Pluteus, marginata tabula.
lijst-breuckigh. j. lenden-breuckigh.
lijsten. Circumducere ora vel lymbo, determinare.
lijsten / leesten. Perficere, præstare, facere.
Lijster / lijster-voghel. Turdus.
Lijster. j. luster. Splendor.
Lijue. j. lijf. Corpus.
lijue-loos. j. lijf-loos.
lijuen. Corporare.
lijuigh. Corporeus, corporatus: & Corpulentus: & Viuidus, vegetus, viuax, viuens.
Lille-beenen. Palpitare pedibus: motare pedes: gesticulari pedibus.
Limoen. Malum Hesperium, Medicum, Assyrium, citreum. *vulgò* limonium. *Ger. limon: Gal. limon: Ital limone: Hisp. limonza. Ang. lemon.*
† Limogie. *Fland.* Phasianus, Phasiaca auis.
Linck. *Germ. Sax. Sicamb. Holl.* j. slinck. Læuus, sinister.
Lincke. Vibex, signum verberis: Fissura, sectura, incisura.
Lincke. *Fland.* j. lincke.
Linck-dier / linck-worm. Lynx.
Lind / lint. Fascia.

† Lind-

lijn-waedtier.] add. PLANTIN.
Lijst. *Limbus.*] Lijst *van een kleedt.* PLANTINO.
Limogie.] at PLANTINO. Limoien / *wijfken van den fasiaen.*

† Lind. *Ger. Sax. Sicamb.* Lenis, mollis.
linde / linden-boom. Tilia, philyra: *arbor à mollicie materiæ Teutonicè vocata: vnde & Ouidio tiliæ molles dicuntur*
lind-draeyer. Restio ciliarum.
linderen. *vet.* Lenire, mitigare.
Lind-worm. Iaculus, crocodilus Nillacus, fuchus: vermis Niloticus, animal Nili accolis præcipuè cognitum. *Abr. Ortelius* lin-worm. *quasi* nil-worm / *per metathesin, à Nilo Aegypti flumine dici conijcit.*
Line. j. lijne. Linum, linum tortum. *Ouid.* funis nauticus.
Linghe / lenghe. Piscis ex asellorum genere.
Linghene. *vetus. Fland.* Limus.
Linghen. *vetus Fland.* j. verlanghen.
linghenisse/langhenisse. *Fland.* j. verlanghenisse.
Linie. j. lijne. Linea.
liniael. Regula, amussis.
Lins. *vet.* j. lijns. Lentus, lenis.
Linse / bitse. Lens, lenticula. *Germ. linsen: Gal. lentille: Ital. lente: Hisp. lenteia: Ang. lentylle.*
Lint / linthen. Fascia, funiculus, tænia, vitta, fasciola.
Lip. *Sax.* j. libbe. Coagulum.
Lippe. Labium, labrum. *Gr. leftzen: Gal. lippe: Ang. lippe.*
lippchen. Labellum.
lippen-hol. Nympha. cauum inferioris labri.
lippen-borken. Lacuna, philtrum: cauum in labro superiore sub naribus.
lippachtigh. Labio, labiosus.
Lisch. Iris, radix Illyrica.
lisch. j. schelp. Carex.
lisch-bloeme. Flos iridis. *vulgò* lilium cæruleum.
lisch-dodde. j. dodde. Typha.
† lisch-zee. j. roode zee. *q. d.* mare arundinosum siue carectosum.
Lispen / lispelen. Balbutire, titubare. *Ang. lispe.*
lispende tonghe. γλῶσσα λίσπη i. lingua lubrica & suauiter balbutiens.
lispeler. Blæsus, titubator.
List. j. lijst. Ora.
List / liste. j. lijste. Catalogus, &c.
List. Dolus, astu, astutia, fraus, solertia.
listigh. Dolosus, astutus, fraudulentus, vafer, versutus, solers.
listigheyd. j. list. Dolus, ars, fraus.
listighlick. Dolosè, astutè, callidè, vafrè, subdolè, versutè, solerter.
Lit. j. lid. Membrum.
Litiere. *Gal.* j. ros-baere. Lectica, vehiculum cameratum. *Gal. lictiere. Ang. litter.*
litiere der beesten. Stramen, substramen, stratum, cubile. *Gal. lictiere.*
litiere-boom. Longurius stabuli, vacerra.
Litse / letse. j. lace. Laqueus, laqueolus, nexus, vinculum, ansula.
Litsoen. j. letsoen.
Littel. j. luttel. Modicus.
Liueresche. j. lieuersche.
Liuereye. Insigne gestamen, nota centurialis, cohortalis: vestis discolor, *vulgò* liurea. *Gal. liurée. Ang. liueraye.*

L O

Lobbe. Lobus, λοβός. fibra. *vulgò*. patagium: ornamenti genus crispum & sinuatum, in extremitate colli aut brachij.
lobbe / lobbeken. Canis villosus.
† Loch / loch. *Ger. Sax. Sicamb.* j. gat.
loch-duyue. j. hol-duyue. Columba cauernalis.
Lochene. *Fris.* Flamma, flammula.
Lochs. Lynx, lupus ceruarius.
Locht licht. Leuis.
Locht / lucht. Aër, æther, cælum, inane, aura, spiritus: *dicitur* locht *a leuitate & lumine: quòd simul leuitatem & lumen rebus præbeat. Simili ratione* æther *quoque dicitur*, ἀπὸ τοῦ αἴθειν: *quòd cursibus rapidissimis rotetur.*
locht gheuen den wijne oft biere. Ventilare vinum vel cereuisiam: relinquere quà inter-spiret vinum aut cereuisia: *quòd fit cum difficulter*

Lind. *Lenis.*] vid. WACHTER.
lisch-zee.] conf. omnino M. TYDEM. not. ad SHAW. Reizen, D. II. b. 143. in de byv. en verb.
Loch.] in v. VONDELS Gysb. V. A.
En maakte een vreeslyk loch *in zo veel yse koppen;*
& etiam in LE FRANCQ V. BERKH. Verh. Leyden. bl. 45.
Eer sullen wy het loch *der bres met onse lyken.*

ficulter exit è dolio. vulgò dare aërem siue ventum.
Locht/ lochtigh. Aërius, luculentus, lucidus.
Locht oft lochtigh huys. Domus luminosa, clara, aperta, luculenta.
Locht/ lochtigh/ snel. Aëripes, celer, pernix, velox, leuis, mobilis, rapidus, agilis.
Locht van geeste. Animosus, alacer, lætus.
† Locht oft luft. Sinister, læuus. *Ang. left.*
Locht-hof. Hortus pensilis.
Locht-sinnigh. j. licht-sinnigh.
Locht-voet. j. licht-voet. Aëripes.
Locht-voghel. Auis paradisea: auis aëria, nubiuaga, auriuaga: auis in sublimi aëre habitans, & rore cæli viuens. *q. d.* auis aëris.
Locht-ader. j. gheest-ader. Arteria.
Locht-gat. Spiraculum, spiramen, spiramentum, lumen: apertura qua cælum videtur & aër excipitur.
Lochtigh. j. locht. Aërius. *&c.*
Lochtigheyd. Leuitas, celeritas, alacritas.
Lochtighlick. Leuiter, celeriter, alacriter, cursim.
Lochtinck. *Fland.* j. hof. Hortus.
Lochtinck-man. *Fland.* Hortulanus.
Lochten/ luchten. j. ghe-luchten. Aspicere.
† Lock. *Sax.* j. loch. Foramen.
Locke/ vlocke. Floccus, tomentum, villus, cirrus. *Ang. locke.*
Lockaerd. Villosus.
Lockachtigh. Villosus.
Locken/ aen-locken. Allicere, allectare, illicere, pellicere, inuitare, attrahere.
Locken. *Fland.* j. sughen. Sugere; succum labris elicere. *q. d.* allicere: *vnde &* lac *quidam Latinè dici putant.*
Lock-aes. Esca.
Lock-aesen. Inescare.
Lock-duyue. Columba allectatrix, allectrix, illex, paleutria.
Lock-ghifte. Donum hamatum, munus viscatum: quod ita datur vt alia alliciat: donum quo maius attrahitur quàm quod datur.
Lock-meese. Allector parus: quo auceps alios allicit.
Lock-reden. Illex sermo, simulata verba.
Lock-voghel. Auis illex, allectrix, allectatrix: *qua sui generis aues in rete pelliciuntur.*
Locke. j. laecke. *Fland.* Sanguisuga.
Locker. Allector, allectator.
Lockende / lockachtigh. Illex, pellax, inuitabilis.
Lockinghe. Illectamentum, illectus, illecebra, inuitamentum: inuitatus, us.
Lodder. Scurra: *&* Homo venereus, luxuriosus, scortator.
† Lodder-beddeken. Accubitum, anaclinterium, grabatus, stibadium, lectulus lucubratorius.
Lodder-boeue. Scurra: *&* Homo venereus. *&* Furcifer, nebulo. *Germ. lotter, lotterbub.*
Lodder-ooghigh. Pætus.
Lodder-sieck. Cupidus veneris, languens amore & luxuria.
Lodderghe/ loddecke. *vetus.* Mulier scurrilis *&* venerea, luxuriosa: meretrix: *&* Lena.
Lodderachtigh. j. lodderlick.
Lodderigh. j. lodderlick. Scurrilis.
Lodderen int bedde. Voluptuose volutari in lecto siue cubili.
Lodderen in de sonne. Apricari.
Lodderlick. Scurrilis, venereus, meretricius, luxuriosus, venustus, vernilis, blandus.
Lodderlicke ooghen. Oculi illecebrosi, illices, pellices, meretricij, arguti, venusti, ludibundi, illecebræ voluptatisque pleni.
Lodderlicken. Scurriliter: *&* Luxuriosè, venustè, blandè.
Lodderlicken aen-sien. Molli adspicere vultu, blandis aspicere ocellis.
Loddernisse. Illecebræ Venereæ.
Loddersch. j. lodderlick. Scurrilis.
Loeghene. *vet. Sicamb.* Flamma.
Loeyte. j. gloeyte. Rutabulum.
Loef/ loeue. Scalmus.
Loeft. j. luft.

Locht oft luft.] *aen die* lochter *side.* A. MATTH. Dedic. Rer. Ultraj. p. si numeretur 32. in meo Ms. *Rosario* legitur precatio *Totter* lochter *hant xpi.* vid. etiam exempla apud J. WAGEN. in de besch. v. Amst. St. I. bl. 105. & infra v. *manlyckheid* & *Plomp.*
Lock. *Foramen.*] *nose locke*: apud FERGUUT.
Sijn nose locke *wijt ende platte.*
quem locum, ut alia demonstraret, protulit B. HUYDEC. ad M. STOKE D. I. bl. 253.
Lodder-beddeken.] PLANTINO. *Lodderbedde.*

Loeyen. Mugire, boare. Ger. lueyen.
loeyinghe. Mugitus.
Loeyer/ loyer. j. loewer. Coriarius.
Loeyer/ luyer. Lorum, loramentum, ligaculum, vinculum, lemniſcus.
loeyer. j. loer. Reuocatorium, illecebra.
loeyer/ luyer. j. dodde/ flets. Linteum tritum, panniculus.
loeyer/ luyer/ kinder-windſel. Faſciæ, cunabula, crepundia.
loeyeren. j. locken/ leuten. Trahere, attrahere.
loeyeren. Conſtringere, nectere, vincire.
Loeme. j. wijte. Apertura glaciei: oſtium ſiue foramen in glacie. *vulgò* lomus.
† Loen. Homo ſtupidus, bardus, inſulſus.
Loenie. j. longie. Lumbus vitulinus.
Loer/ loerd. Homo murcidus, ignauus, ſtupidus, bardus, ſocors, obtuſus, tepidus: non rectè fungens officio: *Gal. lourd, lourdaud: Ang. lovvber.*
loer-man. Tyrotarichus: caſeus ſalſus & inueteratus, vilis & ruſticanus.
loer. j. loewer/ loyer/ tanner. Coriarius.
loer/ loerer. Inſidiator, inſidioſus, ſpeculator, captator.
loer/ loere/ loeyer/ lore. Reuocatorium.
loeren/ loncken. Retortis oculis intueri.
† loeren/ loer-oogen. Obſeruare, inſidioſè ſpeculari, captare, inſidiari. & Conniuere.
loeren. Frontem contrahere, corrugare, obducere, ſiue caperare. *Ang. lovvre.*
† loer-ooghe. Pœtus.
† loer-voghel. j. lore-voghel.
loerſch/ loeriſch. Homo murcidus, bardus, ſtupidus.
loerſ-hals. Concinnator doli, doloſus, fraudulentus homo.
Loete. *vetus.* Homo agreſtis, inſulſus, bardus, ſtolidus. *Ang. lovvte.*
loete. j. gloedte. Rutabulum.

Loetſe. j. hutte. Caſula.
Loeue/ loeſ. Scalmus.
loeuen. Deflectere ſiue declinare nauigio: cedere.
loeuéren. j. lauéren.
Loewe/ loo. *Sicamb.* j. tanne.
loewen. j. tanen/ tannen.
loewer. *Sicamb. Colon.* Coriarius.
Lof. Laus, laudatio, gloria, commendatio. *Ger. lob: Gal. louange: Ital. laude, lode: Hiſp. loor: Ang. laud.*
lof. j. ver-lof. Copia, permiſſus, permiſſio, venia. *Ang. leaue. hinc* orlof/ orlouen. *&c.*
lof-gheuer. j. louer. Laudator, commendator.
lof-rede. Præconium, laudatio.
lof-ſaem. Laudabilis.
lof-ſanck. Hymnus, pæan.
lof-tuyten. Laudare in os, adulari, aſſentari, iactare.
lof-tuyter. Laudator, adulator, iactator.
lof-weerdigh. Laudabilis, laude dignus.
loflick. Laudabilis, laude dignus, probabilis.
loflicken. Laudabiliter.
Loft. j. locht. Aër.
† Lofte. j. be-lofte. Promiſſio.
lofte. *Sax. Sicamb.* Sponſalia.
loft-gheld. j. loop-gheld/ loof-gheld/ loft-penninck. Auctoramentum, ſtipendium, quo miles auctoratur, & obligatur. *Ger. laut-geld: Sax. lop-geld.*
loft-gheld nemen. Dare nomen militię.
loft-gheld geuen op de hand. Auctorare militem, ſacramento vel ſtipendio obligare.
loftenisse. *vetus.* j. be-lofte.
† Loghen/ hey-loghen. *Sax. Friſ. Holl. Sicamb.* Componere fœnum in metam.
Loghen/ leughen. Mendacium, ſycophantia, vanitas. λόγος. i. ſermo fabuloſus, fabula. *Ger. lugen: Ang. lye.*
loghen-ſack. Mendax, ſcatens mendaciis.
loghen-

Loen.] addi poteſt PLANTIN.
loeren. *inſidiari.*] pro *decipere* venit in Vlaerd. Redenr. b.
Of ick ben noyt, of ick ben met mijn wil geloert.
loer-ooghe.] & inde *loerooghen*, apud HUYDEC. in de Pr. bl. 76.
loer-voghel.] *geve ick Heer Wolfaert van Borſſelen myne nove grave van Bouchain alle myn* loer-vogelen. in MATTH. Anal. T. II. p. 292.
Lofte.] *Dat en ſoude aen deſen brief ofte* lofte *niet hinderen.* in MATTH. fund. Eccl. p. 199. *ſchulden,* loften / *teſtamenten.* in de Landr. v. Overyſſ. bl. 12. & ab hoc *loſniſſe.* in C. DUMB. Anal. *quyt geſcolden van deſen vorgenoemde* loſniſſe. T. II. p. 311.
Loghen/ heyloghen.] add. CHR. PLANTIN.

loghen-strooyen / loghen-straffen. Arguere siue insimulare mendacij.
loghen-taele. Mendacium.
loghen-tap. Halopanta, mendacia tanquam è dolio promens.
loghen-werck. Sciographia vel scenographia: futuri operis forma leuiter constructa ab architecto: deformatio: *q. d.* opus fictitium.
loghenaer. Mendax.
Loghelstyl / loghelstikel / loghelstul. *vetus.* Leuisticum. & Ligusticum, libysticum. *herbæ genus.*
Logéren. Hospitari, stabulare, hospitio excipere. *Gal. loger: Ital. allogiare: Angl. lodge.*
Logie. Tugurium, casa, stega: & Ambulacrum, xystus. *Gal. loge, logette: Ital. loggia.*
logie. *Fland. Brug.* Domus publica nationis vel collegij: curia mercatorum. *vulgo* logea. *hinc* poortersche logie / Florentijnsche logie / Genuesche logie.
logsken. Tuguriolum, ligellum.
logijs. Hospitium, habitatio, mansio, sedes, stabulum, tectum. *Gal. logis: Ang. lodging.*
logiment. Hospitium.
Loy. *Sicamb.* j. luy. Piger.
† Loy. *vetus. Fland.* Lex. *Gal. loy: Hisp. ley: Ang. lawe.*
loyael. *Gal. Fland.* Fidus, fidelis. *q. d.* legalis. *Angl. loyal.*
Loye / louwe. *Sicamb. Holl.* j. taune.
loyen. *Holl. Sicamb.* j. tanen / taunen.
† loyer / louwer. j. huyd-vetter. Coriarius.
Loyscer. *vetus. Fland.* j. ruyn. Equus castratus.
Loyuse. j. lundse. Paxillus.
Lok / locke / lock. *Ger. Sax. Sicamb.* Foramen.
loke. j. tuyne. Sepimentum.
loke. *Fland.* j. vlocke. Floccus.
loken. j. luycken. Claudere.
loker. *Fland.* Loculamentum, theca, conceptaculum.

lokerigh. Foraminosus, perforatus.
Loken. *vetus.* Videre. *Ang. loke.*
Lol / lul. Ratio harmonica.
lollen / lullen. Mussare, mussitare, mutire, numeros non verba canere, sonum imitari.
lolle-pijpe. j. lulle-pijpe.
† lollen. Fœmora fouere foculo, interfœmineum fouere aut calefacere foculo.
lolle-pot. Foculus, olla vaporaria.
lollaerd. Mussitator, mussitabundus.
† lollaerd / lolle-broeder / broeder lollaerd. Lollardus, Alexianus monachus.
lollaerd. Reus læsæ fidei, vel læsæ religionis. *vulgò* lollardus. *Ang. lolarde.* Lolardus *quoque dicitur* hæreticus Valdensis.
lolle-bancke. *Zeland.* j. slaep-bancke.
Lombaerd. Gallus Cisalpinus. *vulgò* Lombardus.
lombaerd. Fœnerator, vsurarius, danista. *vulgò* lombardus, *à Lombardis siue Cisalpinis Gallis, acerbissimis fœneratoribus.*
lombaerde. Taberna siue mensa vsurarij.
lombaerdsch eye. Ouum decumanum, cæteris maius.
lombaerdsche henne. Gallina Medica, decumana. *vulgò* Lombardica.
lombaerdsche not. Nux maior, nux decumana.
lombaerdsche not. *Sicamb. Fland.* j. roode hasel-not.
Lome. *vetus. Holl.* Tardus, piger.
Lommer / lommer. j. schaduwe. Vmbra. *Gal. l'ombre: Ital. ombra: Hisp. sombra. lumbre autem Hisp. lux dicitur.*
lommer-huyssken. Scena.
lommerachtigh. Opacus.
lommeren. Requiescere sub vmbra, captare vmbram.
lommeringhe. Vmbraculum. & Aestiua, orum.
Lompe. Frustum, frustulum, massa. *Ang. lompe, lumpe.*
lompe. Manualis fasciculus lini aut lanæ. *vulgò* hapsus.

Loy. *lex.*] *om die Logiken ende* Loyen *aldaer te leeren.* quem locum ex V. VAERNEW. Spiegh. decerpsi. vid. B. I. c. XXV. & adde M. TYDEM. in de N. Bydr. D. I. bl. 9.
loyer / louwer.] unde Tr jecti ad Rhenum *de lange, en korte* lauwer *straat.*
loyen. fœmora *&c. f.*] PLANTINO loyen *als de olde vrouwen.*
lollaerd. *Lollardus.*] *De Minrebroeders, ende die* Lollaerts *die brochten die dode by een.* in Chr. apud ANT. MATTH. T. I. Anal. p. 431. de his vero vid. Ven. ARCH. MACLAINE in not. ad J. L. MOSHEIM Kerk. Gesch. D. V. bl. 324--327.

lompe / lap. Panniculus, assumentum.
lompe. Linteolum, linamentum, linteum attritum: vestis lacera cuius partes quædam pendulæ.
lompe / lonte. Fomes igniarius, funis bombardicus.
lompe. j. ael-quabbe. Holothuria: mustela fluuiatilis. *vulgò* borbocha. *Ang. lomp.* zeus, faber piscis.
lompen. Impingere, infligere, illidere: quassando & concutiendo quenquam rudiùs tractare. *Becan.*
lomp-halsen. Colaphos infringere aut infligere alicui.
lompsch. *vetus.* Stupidus, piger. *Ang. lompische.*
Lonck. Aspectus limus.
loncken. Limis obtueri, leuiter obliquare oculos, retortis oculis tueri. Al lonckende. Transuersa tuentibus hirquis.
lonckaerd. Petus: qui leuiter obliquat oculos cum venustate.
lonckiken. Ocellus illecebrosus siue argutus, ocellus limus cum venustate.
Londse. j. lundse. Paxillus.
† Longhe / longher. j. loose. Pulmo. *Germ. lung: Sax. lungen: Ital. lonza: Ang. lunge.*
longher-ader. j. gorghel / adem-ader. Guttur, canna pulmonis: trachea: fistula qua spiritus fertur ab ore ad pulmonem.
longher-kruyd. Pulmonaria: herba pulmonis formam referens.
longher-fieck / longher-suchtigh. Peripneumonicus, pulmonarius.
longher-fieckte. Peripneumonia: morbus pulmonarius.
Longie. j. nier-bedde. Lumbus vitulinus, veruccinus, *&c. Gal. longe: Angl. loyne.*
Lonte. Fomes igniarius, igniarium, elychnium bombardicum, funis bombardicus, funale ignitum: spartea materia è lino stuppâve conuoluta, qua milites sclopetarij vtuntur in alendo igne.
Loo. j. loeye / tan.
Loo / lo. *vetus.* j. leegh. Depressus, humilis: infernus, a, um. *Ang. lovve.*
† loo / lo. *inquit Becanus.* Locus altus adiacens stagnis, torrentibus aut paludibus. *hinc* Borchelo / beuerlo / eecklo / hallo / oosterlo / tongherlo / tessanderlo / venlo / westerlo.
loo-borsch. j. loof-borsch. Rubeta.
Loochenen. Negare, denegare, inficiari, diffiteri.
Loock. Allium. *Germ. autem lauch: & Ang. leke.* i. porrum, porrum capitatum, aricinum.
loock-pareye. Scorodoprassum.
loock-sausse. Alliatum.
loock-verwe. Color prasinus, porraceus.
loock-borsch. j. loof-borsch.
Loodse. j. logie. Tugurium.
† Loof. *vetus. Holl.* j. laf / moede.
Loof. j. ghe-loof.
loof-gheld. j. loft-gheld.
Loof / loouer. Frons, frondes, coma, folium arboris. *Germ. laub: Ang. leafe.*
loof van rapen. Rapacia, rapitia, raporum frondes.
loof. Bractea; lamella metalli instar folij tenuis; bracteola.
loof-bruchte. *Fland.* Napina, rapina.
loof-keuer. Melolontha: scarabæi viridis genus.
loof-stil. Tranquillus omnino: *cùm ne frons quidem aut folium ab aëre ventóve mouetur.*
loof-stroopen. Frondare.
loof-vlecke. Lentigo.
loof-borsch / loo-borsch. Rubeta.
loof-borsch. *Germ. Sax.* j. loock-borsch. Calamita: rana minima & viridissima. *Gal. verdier*, à *viridi colore.*
loof-werck / loouer-werck / bloem-werck. Foliaceum

Longhe / longher.] PLANTINO *longher* ubique.
Loo. Locus a. a. f.] vid. H. CANNEG. in Præf. HARII Tristib. præmissa. p. 2. & 4. & de Deduct. weg. de Heerl. Almelo. bl. 2.
Loof / laf.] in Vlaerd. Redenr. b. *Pan* dicit
Zy is al vaal en loof *door 't bekennent bedryven.*
Des Hollanders ghemaackt.
& in H. K. POOT D. I. bl. 23.
Maer welk een zinkent lot! zyn loode *Ziel gaat glippen.*

liaceum opus, opus frondarium, pictura foliacea. encarpa, acanthi, thyrsi, helices.
loof-worm. Campe.
looftien. Foliolum. & Bracteola, lamella metalli.
loofachtigh. Frondosus, comatus, comosus.
Loogh. Sax. Fris. j. dorp. Pagus.
Looghe. Lixiuium, lixiuia, caustica spuma, Batava. Ger. laugh: Angl. lie.
looghe / kamer-looghe. j. pisse. Lotium, vrina.
loogh-asschen. Cinis lixiuus.
loogh-kruyd. vetus. j. lauander. Saliunca, lauandula, spica. herba detergens & purgans instar lixiuij.
looghen. Excolare lixiuium: & metaph. Meiere, vrinam emittere.
Loon. Merces, præmium, salarium, stipendium, pretium. Ger. lon: Gal. loyer.
loon-baer. Meritorius.
loonen. Persoluere, stipendium soluere, præmium tribuere.
looner. Præmiator, solutor mercedis, præmia soluens.
looninghe. Solutio præmij vel mercedis.
loonlick. Meritorius.
Loop. Cursus, cursura, curriculum. & Concursus, concursatio, incursus, incursio; hostica incursio.
loop der riuieren. Alueus fluuij, fossa per quam labitur flumen.
loop der sterren. Meatus siderum.
loop der wateren. Fluxio aquarum.
loop des buycks / buyck-loop. Profluuium alui, fluxiones alui: aluus soluta, cita, laxa, ventris illuuies, fluxus ventris, diarrhœa.
loop of roer. Fistula.
† loope korens. Campin. j. molen. Modius. Fris. ... bierrele.
loope lands. Campin. Quadrans iugeri: agri spatium quod modio vno conseri potest.
loop-saed / lop-saed. Campin. j. 50 roeden lands.
loopen. Currere. Ger. lauffen: Ang. leape. i. salire.
loopen. Catulire.
loopen. j. vloeden. Fluere.
loopende. Currens. Al loopende. Cursim, curriculo, properè.

loopende fonteyne. Fons manalis.
loopende gat. Fistula: vlcus manans.
loopende hand. vulgò Manus cursiua.
loop-gheld. j. lost-gheld. Auctoramentum.
loop-gracht. Propugnaculum ex aggere & fossa. vulgo trencæa.
loopende water. Aqua iugis, perennis, profluens, amnis, fluuius.
loop-ooghe / druyp-ooghe. Lippus.
loopende ooghen. Oculi lippi.
loop-plaetse. Curriculum, catadromus, stadium.
loop-plaetse. j. monster-plaetse. Diribitorium.
loop-schantse. Leue propugnaculum, contra primam incursionem erectum, ante maius propugnaculum: lorica anterior: antemurale, promurale.
loopens. Curriculo, cursim.
looper. Cursor.
looper. A pedibus seruus: emissarius.
looper. Clauis familiaris: clauis omnes seras aperiens, ac circumcursans.
looperken. Trochilus: auicula mira celeritate velocissimoque cursu vermiculos in litore consectans.
looper / opper-molen-steen. Catillus, superior molæ lapis.
loopigh. Cursorius.
loopigh. Catuliens, lasciuus.
loopigh zijn. Catulire, lasciuire, subare: ad venerem incitari.
loopsch / loopigh. Catuliens.
loopsche teve. Canis catuliens.
Loor. Fland. Melancholicus, tristis, subtristis.
Loor / loer. Sicamb. Colon. j. loeyer. Coriarius.
Loos / los. Vacuus, inanis, solutus, carens, expers, inops. pulchrè nominibus substantiuis iungitur: vt gheld-loos / god-loos / eer-loos / trouwe-loos / vader-loos. Ger. loss: Ang. lesse.
loos. j. schalck. Callidus, cautus.
loose / longhe / lichte. Pulmo. à loos siue los vacuus, inanis: est enim pulmo vacuus, leuis, spongiosus, & fistulis inanibus cauus. Ital. lonza.
loose van het sitte-kussen. Puluini pars aduersa siue ima, rudis, & textili pictura operéque Phrygio vacua: ex rubro corio plerumque constans, vnde & roode loose etiam dicitur.
loose

loope korens.] ita in 't Geld. Pl. B. D. I bl. 12... loop falls memoratur, & loopel souts in M. Z. BOXHORN. Chr. v. Zeel. D. II. bl. 27...

loose bloeme. Flos sterilis: qui fructum non producit.
loose deure. Pseudotyron, fores cæcæ. q. d. dolosum ostium.
loose not. Nux vitiosa, inanis, vacua.
loose terwe / loos koren. Granum vacuum, triticum inane, parum farinæ siue pollinis continens.
loosweerck. j. loghen-werck. Sciographia.
loosaerd. Homo callidus.
looserije / looshend. Astutia, dolus.
looshend. j. schalck-hend. Dolus.
looselick. j. schalckelick.
loosrick. Homo astutus.
loosen. j. losen / lossen. Soluere, laxare, inanire, vacuare, *Germ. losen: Ang. loose.*
loosen. *vetus.* j. liesen. Perdere, amittere. *Ang. loose.*
Looste. *vetus.* Sus. *Ger. loss.*
Loot. j. half oncie. Semuncia, dipondius. Half loot. Siculus, drachmæ duæ. Vierten-deel loots. Drachma.
Loot. Plumbum, plumbum nigrum. *Ang. lead.*
loot / looten kloot. Glans, glans plumbea; globulus plumbeus: pila plumbea. *vulgò* plumbata.
loot / grond loot / diep loot. Bolis, perpendiculum nauticum.
loot / pas-loot. Libella, perpendiculum.
loot-aerde / loot-aderе. Plumbago, galena, molybdena.
loot-ghieter. Plumbarius.
loot-metael. Ferrumen.
loot-schuym. Plumbi scoria, plumbi recrementum.
loot-verwe. Color plumbeus, luteus.
loot-wit. *Holl. Sicamb.* Cerussa, psimmithium. *vulgò* album plumbeum. *fit enim è plumbeis laminis in aceto solutis. hinc quoque Gal. blanc de plomb dicitur.*
lootachtigh. Plumbosus, plumbeus.
looten / van loot. Plumbeus. looten kloot. Plumbeus globus.
looten / ver-looten. Plumbare.
looten. Bolide nauigare: explorare bolide loca marina.
lootsman / pijl-loot. Expertus nauta, qui bolide altitudinem maris explorat, nauta loci peritus, nauclerus, nauarchus.
loots-mans boot. Nauis speculatoria, catascopium, nauicula exploratoria.
loots-mans water. Loca marina quæ explorari à perito nauta eiusdem loci, & aliis indicari debent, ob puluina, breuia & vada: aqua bolide tentanda.
Loote. *Holl.* j. slupte. Malleolus, malleolaris virga, nouellus palmes plantationi idoneus, talea, surculus vtrinque resectus, vt inferatur.
Loove. j. loof. Frons, folium.
loove. Vmbraculum frondium.
† loove. Proiecta, proiectum, proiectura, compluuium, suggrunda, podium, menianum, pergula. *vulgò* lobia.
loove / pand. Porticus.
looveren. Frondes, folia.
† looveren van metael. Bracteæ, lamellæ metalli instar foliorum.
looveren kroone. Corona frondea.
loover-werck. j. loof-werck.
looverick. Fascis ex frondibus.
looverick. Frondator: auis in frondibus habitans, iisque vescens.
Lorcken-boom. Larix. *Germ. larckenbaum: Ital. larice: Hisp. larice: Ang. larchetrée.*
Lordse / lorse. Cerdo, baiulus.
lordsen / lorsen. Trahere.
lordsen. Venale aliquid ferre.
lordster. j. vor-draeghersse.
Lore / leure / leuren-wijn. Lora, vinum secundarium; dilutum vinaceorum: vinum acinaceum, acinatitium: deuteria. & Res parui valoris, merx friuola: tricæ, res friuolæ, res nihili, nugæ λῆροι.
loren-branck / leur-branck. Lora, posca.
loren-draeger. Suffarraneus.
loren-faes. Ignauus homo, homo parui pretij, homo friuolus.
loren-sant. j. loren-faes.
loren-kraemer. Friuolarius.
loren-werck / leur-werck. Opus parui aut nullius valoris: friuola, orum.
lore / leure / loeyer / luder. Illecebra, reclamatorium, reuocatorium accipitrum: instrumen-

loove- vulgo *lobia.*] adi c. u. GRUPEN. Obs. Rer. Germ. & Rom. p. 42. sqq.
looveren van metael.] vid. v. WICHT. ad d. Ostfr. Landr. f. 93.

mentum quo accipitres ad escam propositam inuitantur & alliciuntur. illecebra escæ: pinnarum scapus, quo accipitres reuocantur: instrumentum instar duarum alarum connexarum loro, cum pila aut vncino in extremitate, quo aucupes reuocare solent accipitres. *Gesnerus conjicit vocem* loeyer *siue* loeder *factam à verbo* laeden / *quod est Germanis* inuitare: *inuitatur enim & aduocatur accipiter cibo porrecto & reuocatorio, vt ad manum veniat. Ger. luder: Gal. leure, loire: Ital. logoro, logro, ludro.* Te loere stellen. Illicere, inescare: & Frustrare, decipere.

loeren / leuren. Adsuefacere accipitrem reuocatorio siue escæ illecebra: adsuefacere paulatim ad pinnarum scapum, reuocare pinnarum scapo siue esca proposita. *Gal. leurer.*

loer-voghel / loer-voghel. *vetus.* Accipiter, falco.

loren / leuren. Trahere.

loren. Venales ferre merces friuolas.

loren. Carptim, minutatim, & ignauè aliquid agere.

loren ende loren. Imponere alicui, fraudare aliquem.

lorer. Friuolarius, grytopola.

lorer ende lorer. Impostor, fraudator, ignauus in re debita præstanda.

loreríje. Impostura, fraus: & Friuola, orum: res friuolæ, & parui valoris.

loyer. j. loeyer. Coriarius. & Cerdo. & Baiulus.

lozen-draeyen. Cauponari: merces lucri causa aliò clàm transferre & distrahere: mentiri nomen, patriam, merces, lucri causa.

lossen. j. losssen. Trahere.

Los. Solutus, laxus, vacuus, inanis, liber. *Ger. loss: Ang. loosse.*

los ende vry. Liber, absolutus.

los-wijf. *Sax. Sicamb.* j. ledighe vrouwe. Scortum, meretrix.

lose / losen-teecken / woord. Tessera militaris, symbolum; bellicum symbolum.

lose-gheuer. Tesserarius.

losen. *Holl.* j. lossen. Soluere, luere.

losen. *Fland.* Vacuare, euacuare, emittere, mittere: & Vendere, diuendere. *Angl. lose, loose.* i. amittere, perdere.

losen. *Ger. Sax.* Auscultare.

losigh. j. leusigh. Remissus, piger, segnis.

Lossen. Soluere, liberare, vacuare, laxare, exonerare. λύειν. *Ger. losen, erlosen: Ang. loose.*

lossen de busse. j. af-schieten.

lossen eenen wind. Flatum ventris emittere.

lossen den pand. Repignerare, liberare & luere pignus, reluere.

los-baer. Solubilis, exonerabilis: quod solui aut redimi potest.

los-gheld. j. ranssoen.

Losch. j. een-ooghigh. Luscus, cocles. *Gal. lousche: Ital. losco.*

losch / schele. Strabo, strabus.

losschen hooft-sweer. Hemicrania, dolor alteram capitis partem infestans.

loschaerd. Luscus: & Strabo.

loschachtigh. Lusciosus.

Losse. *Sax.* Lynx, lupus ceruarius, thoos. *Germ. luchs.*

Lossen. *vide* Los.

Lost. j. lust. Voluptas, delectatio.

Lot. Sors. *Ger. loss: Ang. lot.*

lot. *vetus.* Tributum, census, obuentio fundi censualis. *Gall. lot.*

lot-boeck. Sortilegium, ariolatio: liber vaticinus. *q. d.* liber sortium.

lot-boeck-leser. Sortilegus.

loten. Sortiri, sortem ducere, mittere sortem.

loter. Sortitor.

loterije. Sortes, sortitio, sortitus, sortiendi actus, sortilegium.

lotinghe. Sortitio, sortitus, us.

Loteren. Labefacere, labefactare, vacillare.

loteren. j. leuteren. Morari, differre, negligenter agere, cunctari: & Fallere, decipere. *Ang. loytre.*

loteren / leuteren. *vetus. Sax.* Appellare, prouocare ad iudicem.

loterer. Cunctator. & Fallax.

lotheringhe. Cunctatio, mora. & Fallacia. & Appellatio.

Loue. *vetus.* j. ver-lof. Consensus, permissus, copia. *Ang. leaue. hinc* oor-lof / oor-loue / oorlouen / &c.

Loue. j. lof. Laus.

louen / lof gheuen. Laudare, collaudare, commendare, prosequi laudibus, laudibus tollere, efferre, ferre, &c. *Germ. loben: Gal. louer: Ital. lodare: Hisp. loar.*

louen om te ver-koopen. Indicare, æstimare, pretium statuere rei venali. *q. d.* laudare. *Laudat enim (vt inquit Horatius) venales qui vult extrudere merces. & Cic. lib.* 3. *Offic.* Quid

Quid stultius quàm venditorem eius rei quam vendat, vitia narrare? &c.
† louen. *vetus.* j. be-louen. Promittere.
louer. Laudator: & Indicator, æstimator.
Louter. Merus, meracus, purus, putus, syncerus, lautus, lotus, elutus.
louter lick. Merè, purè.
louter goud. j. fijn goud.
louteren wijn. Vinum meracum, merum.
Louwe. j. lauwe. Tinca piscis.
Louwe. j. lauwe. Lex.
† louwe/ louw-maend. j. lauwe/ lauw-maend. Ianuarius.
louwen. Mulcare, punire, verberare.

L U

Lubben. Castrare, euirare, virilia execare, emasculare, eunuchare.
lubber. Castrator.
Lucht. j. luft. Sinister.
Lucht. *Fland. Holl.* j. locht. Aër.
Lucht. j. licht. Lux.
luchten. j. lichten.
luchten. Aspicere.
luchter. j. lichter. Candelabrum.
Luck. *Ger. Sax. Sicamb.* j. luggherigh. Laxus, flaccidus. & Fungosus.
Luck/ luttick. *Holl. Fris.* j. kleyn. Paruus.
† Luck. j. ghe-luck. Fortuna. *Ang. lucke.*
lucken. j. ghe-lucken.
Luden/ luyden/ lieden. Populus, homines, turba hominum: λαὸς. Leodes, leudes, *siue* leudi *vulgò dicuntur* subiecti, *siue* subditi principis ditioni, eiusque imperio parentes: *sic nostra adhuc ætate Principes Germaniæ inferioris suos subditos vocant*, onse lieue ende ghetrouwe luyden van Brabandt/ Vlaenderen/ Ghelder-landt/ &c.
Luegh. *vet.* Auidus, vorax.
Luere. *Holl.* j. loeyer. Fascia.
Lues. *vetus.* j. schelp. Vlua.
† Lueue. j. looue.
Luste hand/ luchte hand. Sinistra.
† Lugghen. *Fris.* Ignauè & segniter agere.
luggherigh/ luck. *Fris.* Ignauus, segnis.
Luy/ ley. Piger, desidiosus, vappa, murcidus, ignauus, segnis, fugitans laborem. *Ang. loath.*
luy-bye. Fucus, ignauum pecus. *Virg.*
luy-lecker-land. Solis mensa: locus apparatis epulis semper refertus in Aethiopia, *Pomponio*: apud Macrobios, *Solino. Abr. Ortel.*
luyaerd. Piger, desidiosus, vappa, murcidus, ignauus homo, malè feriatus.
luyaerden. Dare se pigritiæ, pigrescere, pigrere.
luyheyd/ luyerdije. Pigritia, pigrities, ignauia, segnities, desidia.
luysig/ j. losigh. Veternosus, ignauus.
luyelick. Pigrè, ignauè, segniter, negligenter.
Luycke. Operculum, operimentum. *Ang. locke:*
luycke. *Holl. Fris.* Infumibulum: fenestra foci.
luycken. Claudere, occludere, operire, operculare: & Sepire. *Ang. locke.*
luyck-wante. Chirotheca rustica: manica coriacea, qua vtuntur rustici dumis, fruticetis, aut sepibus prætendendis.
† luyckinghe. Sepimentum.
Luyd/ ghe-luyd. Sonus, tonus, tenor.
luyd des briefs. Tenor, forma literarum.
luyde. Sonorus, argutus, clarus, canorus. *Ger. laut: Ang. lowde.*

luyde

louen. *Promittere.*] *Zo* loben *wi voer* ant. in v. MEERIS. D. III. bl. 567. col. 2. & P. C. HOOFT. Br. *De suikerpeeren, kleen, maer goedt* looben *U. E. geen' quaaden daagraadt.* bl. 304. sq.
louwe/ louw-maend.] vid. ad *Lauwe.*
Luck. *Fortuna.*] sic æternum Redemptorem adloquitur H. K. POOT. in d'Uitg. v. Godts Zone.
Brootdeeler, visschren luk.
& CAMPHUYZ. in de Sticht. Rym. bl. 123.
Als ik des Werelds doen bepeyns,
Wat is haar Luck.
& inde *luckig* Frisiis, quomodo GYSB. JAPIX Friesch. Rymlerye. bl. 18.
'k Wiert de lochigste *Minsche.*
Lueue.] *eenige* lueben *voor syn Huys.* in 't Landtr. v. Ruerm. bl. 104.
Lugghen.] add. PLANTIN. cui quoque *luggerigh.*
luyckinghe.] *Palen, Tuynsel ende* Luyckinghe. in 't Landtr. v. Ruerm. p. 94.

Luyde roepen. Intendere vocem, contendere voce.
Luyde ſtemme. Vox clara.
Luyde ſegghen. Dicere clarè, alta voce, ſonora, ſonante, clara, &c.
Luyden. Sonare, ſonum edere, tinnire.
Luyden. j. lieden. Homines, &c.
Luyder/ luyer. Tintinnabuli ſiue nolæ curator.
Luydte. j. luyte. Chelis, teſtudo.
Luyen. j. loeyen. Mugire.
Luyer. j. loeyer. Lorum, faſcia.
Luyeren. j. loeyeren. Trahere.
Luyffe. *Zeland.* j. lieue/ looue. Proiecta.
Luymen. Incedere capite terram verſus prono: & Obſeruare, inſidiari. & Retortis ſiue inſidiantibus oculis intueri.
Luymer/ luym-oore. Cernuus: capite terram verſus prono incedens: & Obſeruator, inſidiator. & Dormitator.
Luymeren. j. ſluymeren. Dormitare.
Luypaerd/ lupaerd. Panthera, pardalis. *vulgò* leopardus. *Germ. leupard, leopard, lefrat: Gal. leopard: Ital. lionpardo: Hiſp. leon pardal: Ang. lybard.*
Luys. Pediculus. *Germ. lauſs: Ang. lovvſe, lyſe, louſe.*
Luyſen. Pediculi.
Luyſen. j. bygh-ſaet. Granum ſiue frumentum ficarium. *ſic Teut. dictum à ſonitu pediculos dum necantur, imitante. Adr. Iunius.*
Luyſ-boſch. Caput pediculoſum.
Luyſ-kruyd. Staphis agria, vua ſilueſtris, pedicularia, herba pedicularis.
Luyſ-merckt/ pluyſ-merckt. Forum promercale, forum ſcrutarium, antiquarium: vbi veſtimenta aut res vſu tritæ venum exponuntur. *vulgò* forum pedicularium.
Luyſ-poke/ luyſ-ſack. Pediculoſus.
Luyſ-ſack. Pediculoſus.
Luyſ-ſiechte. Phthiriaſis, morbus pedicularis.
Luyſachtigh. Pediculoſus, pedicoſus.
Luyſen. Pediculos legere, capere, venari.
Luyſen oft pluyſen iemandts borſe. j. bloten.
Luyſigh. Pedicularis. & Pediculoſus, pedicoſus. *Ang. lovvſy, louſie.*
† Luyſigh. j. leuſigh. Ignauus.
Luyſſchen. *vetus. Fland.* Latere, latitare. & Inſidiari: & Obſeruare. *Ger. lauſſen, luſchen.*
Luyſter. j. luſter. Splendor.
† Luyſteren. j. luſteren. Splendere.
Luyſteren. Auſcultare, aurem præbere, ſubauſcultare, captare auribus ſermonem, obſeruare. *Ang. liſten.*
Luyſteren/ in d'oore ſegghen. In aurem vel ad aurem dicere, inſuſurrare in aurem.
Luyſterer. Auſcultator, ſubauſcultator, corycæus, explorator: qui occultè ſubauſcultat quid dicatur.
Luyte/ luydte. Chelis, teſtudo, lyra, fides, cithara, cithara halieutica, *Alciat. in Emblem. q. d.* piſcatoria: *à lembi ſimilitudine: habet enim formam ſcaphæ piſcatoriæ. Franciſ. Sanctius. vulgò* luta. *à* laut, *Germanica dictione.* i. luyde/ ſonorus, argutus. *Germ. laut: Gal. luc: Ital. luito: Hiſp. laud: Ang. lute.*
Luyte. j. pond-peyre.
Luyten-bruggheſken. Magas, magadium, fulcrum, ponticulus, hemiſpherium, tabulatum citharæ teſtudiniſve chordas ſuſtinens, ſonumque repræſentans.
Luyten-hout. Acer.
Luyten-kraeghe. j. kraeghe. Iugum.
Luyten-maecker. Plectopœus: qui plectra & citharas parat.
Luyten-rooſe/ luyten-ſolder. Chelys, magas, magadium.
Luyt-ſlaegher/ luyten-ſpeler. Fidicen, citharœdus, cithariſtes.
Luyt-ſlotel. *vide* ſlotel. Verticulus.
Luyt-ſnaere. Fides.
Luyt-ſpeelder. Fidicen, citharœdus.
Luyue. *Holl.* j. looue.
† Lul/ lol. Ratio harmonica, numerus carminis, tenor.
† Lul-pijpe/ lulle-pijpe. *Holl. Sicamb. Zeland.* j. ruyſch-pijpe. Tibia vtricularis.

Lulle-

Luyſigh. *Ignauus.*] & ab eo *lueſigheyd*: in 't Utr. Pl. B. D. I. bl. 691. *rabauts gewys, en uit rechter* lueſigheyd *hen vorderen te gaen bidden haar brood.*
Luyſteren. *Splendere.*] exempla vid. in HUYDEC. Pr. bl. 444. ſq.
Lul. *Ratio harmonica.*] e PLANTINI Theſ. ubi etiam *den lul houden: ſonum fingere.*
Lul-pijpe. in Vlaerd. Redenr. b. *Pan* dicit:

myn ſoete lulle pijpen
daer ick (ſo je wel weet) Apollo mee verwan.

lusse-pijper. Vtricularis, afcaules.
lullen. j. lollen. Numeros canere.
† Lulck. *Germ. Sax. Sicamb.* Lolium, aëra, zizania. *Ital. loglio.*
† Lulle/ breede locke. Siparum: velum quo iuuatur curfus nauis, languefcente vento. *Adr. Iun. ex Ifidoro. Quidam fyparum vel fupparum fcribi malunt.*
Lulle peyre. *Fland.* Pyrum fracidum.
† Lunderen. Cunctari, cunctanter agere, morari, demorari, differre.
lunderer. Cunctator, cunctabundus, dilator.
lunderinghe. Cunctatio, mora, tardatio.
Lunde/ lundfen/ lonse. Paxillus, paxillus axis: embolium: obex rotæ præfixus.
† Luninck. *Germ. Sax. Sicamb.* j. mussche. Paffer.
Lupaerd. j. luypaerd. Panthera, pardalis.
Lupe/ lup-saed. j. loope/ loop-saed.
Lupse. *Sicamb.* j. neghen-manneken.
Lurer. *Sicamb.* j. looiwer. Coriarius.
Lurtz. *vetus. Sicamb.* j. slinck. Sinifter.
Lust/ lost. Voluptas, defiderium, animus, delectatio, delectamentum, oblectamentum, oblectatio, cupido, concupifcentia, libido, orexis, libentia, delitiæ, appetitus, appetentia. *Germ. luft: Ang. luft.*
Lust der be-bzuchter vzouwen. Citta, pica, malacia.
lust-baer. Amœnus, lætus.
lust-gaerde. Hortus, viridarium, paradyfus.
lust-hof. Horti. & Viridarium.
lust-huys. *Germ. Sicamb.* j. weyd-huys. Prætorium, villa vrbana.
lust-sinnigh. Hilaris, alacer.
lust-woud/ lust-boſch. Nemus, fylua amœna, tempe.
lusten/ losten/ ghe-lusten. Concupifcere, delectare, delectari, delicias capere, lubere, appetere. & Volupe effe, collibitum effe.
lustigh/ lostigh. Voluptuarius, amœnus, delectabilis, feftiuus, lætus, hilaris, alacris, iucundus: ferenus, luculentus, vegetus.
lustigh huys/ lustighen hof. &c. Læta domus, lætus hortus, læta prata, &c.
luste hoe/ lustighe hoe. j. gulle hoe.
lustigh weder. Vernans cælum.
lustigheyd. Voluptas, amœnitas, deliciæ, libido, libentia, lepor.
lustighlick. Voluptuosè, amœnè, feftiuè, iucundè, lepidè.
Luster. Splendor, fulgor & Tonus, fplendor, vigor picturæ medius inter lumen & vmbram. *vulgò* luftra. *Gal. luftre: Ital. luftro: Hifp. luftre.*
lusteren. Splendere, fulgere.
lusteren. Splendorem, nitoremque rebus dare.
Lusken. *Fland.* j. looteren.
Luttel. Modicus, exiguus, paruus. & Modicum, parum, paulum, pauxillum, pauxillulum, nonnihil, aliquantulum, exiguum.
luttel tijds. Parumper.
luttel min dan. Paulo minus, haud multo minus.
luttelken. Momentum.
† luttick. *Frif.* Paruus, pufillus. *Sax. lutke: Ang. litle.*

Lulck.] PLANTINO *Lulch, Lulck.*
Lulle/ breede locke.] in V. PAFFENRODE Hopm. Ulrich. bl. 57.
Dies moet ik fok en lul byfetten.
Lunderen.] pro *niet veel bedryuen.* PLANTINO.
Luninck.] idem eft PLANTINO.
lutttck.] luttick *of veel, na dat fy ryck waren.* in ANT. MATTH. Anal. T. I. p. 455. *de* luttcke *pyp.* in HOFFM. Obf. p. 256. & fic Swollæ & Harderovici de luttcke *ftraeten.*

E R R A T A.

Not. p. 3. l. 4. OELRICKS. emenda. OELRICHS. p. 25. l. 12. *ſuyderaſch.* em. *Snyderaſch.* p. 64. l. 7. *avvoor.* em. *avoor.* p. 66. l. 4. *notans.* em. *notante* p. 72. l. 10. DAUS. em. DANS. p. 74. l. 2. *koekock.* em *kockock.* p. 79. l. 1. *graecitare.* em. *graccitare.* p. 82. l. 5. *Geul.* em. *Ceul.* p. 93 l. 9. *Bruyck-baer.* em. *Bruyck-boer.* p. 98. l. 8. *notans.* em. *notante.* p. 188. l. 6. BRONCKH. em. BROUKH. p. 259 l. 5. *Ende.* em. *En de.* p. 298. l. 2. *ad.* em. *od.* p. 299. l. 5. *kruikelen.* em. *krinkelen.* l. 10. *klingelbeck,* em *Klingelbeck.* p. 309. l. 5. *idem.* em. *iidem.* p. 321. l. 7. *Dronk dees benſa.* add.

In een flenſa.

p. 327. l. 10. *hominem.* em *neminem.*

2 vol.